

የልምዥት

ከ

ሀዲስ አለማዩሁ

ማውጫ

ምዕራፍ አንድ.....	1
የማደጎ ጋብቻ	1
ምዕራ ሁለት.....	6
የደመቀች ማምለጥ.....	6
ምዕራፍ ሶስት.....	10
ደመቀችና ሁለቱ እመበለቶች	10
ምዕራፍ አራት.....	18
እልም እንጂ እውን የማይመስል እውን.....	18
ምዕራፍ አምስት.....	23
አዲስ አበባ.....	23
ምዕራፍ ስድስት	31
የሱሉልታዎ ከብት ለቃሚ	31
ምዕራፍ ሰባት.....	43
የጎጃምዎ ገልቱ	43
ምዕራፍ ስምንት.....	46
ትዝታና ምኞት.....	46
ምዕራፍ ዘጠኝ	52
ደመቀችና ደጀኔ	52
ምዕራፍ አስር	62
ደመቀችና ወይዘሮ ጽጌ.....	62
ምዕራፍ አስራ አንድ	67
ተከስተና ወይዘሮ ጽጌ.....	67
ምዕራፍ አስራ ሁለት.....	80
በጨለማ እሳት ወርዋሪ ለጠላቱ መንገድ ይሳያል.....	80
ምዕራፍ አስራ ሶስት	88
ደመቀች በትምህር ሚኒስቴሩ ፊት	88
ምዕራፍ አስራ አራት	97
የምስራች!	97

ምዕራፍ አስራ አምስት.....	117
ያራዳ ልጅ!.....	117
ምዕራፍ አስራ ስድስት.....	138
ባሻህ ማነው?.....	138
1 ወሮበላው በሻህ.....	138
2. የወስጥ አርበኛው በሻህ.....	145
3. አርበኛው በሻህ.....	146
4. የመንግስት ሰራተኛውና ባለ ጎዳና በሻህ.....	151
5. ‹የጨለማው ንጉስ› በሻህ.....	156
6. ድል የተመታው በሻህ.....	170
ምእራፍ አስራ ሰባት.....	175
የተከስተ ተፈሪ መኮንን ጎምርት ቤት መግባት.....	175
ምእራፍ አስራ ስምንት.....	183
ዱብኔዳ.....	183
ምእራፍ አስራ ዘጠኝ.....	199
የህገወጦች ህግ.....	199
ምእራፍ ሀያ.....	204
አስተርዮ ማርያም.....	204
ምእራፍ ሀያ አንድ.....	212
ክፉ አጋጣሚ እየጠሉት ያስጠላል.....	212
ምእራፍ ሀያ ሁለት.....	224
የማይበላ ካሳ.....	224
ምእራፍ ሀያ ሶስት.....	236
ፍኖተ ድህነት.....	236
ምእራፍ ሀያ አራት.....	261
ወይዘሮ እሁድ.....	261
ምእራፍ ሀያ አምስት.....	270
በሻህ ደማሙ.....	270
ምእራፍ ሀያ ስድስት.....	287
‹እስመ ነፍስ ተአምር ቀታሊሁ›.....	287
ምእራፍ ሀያ ሰባት.....	298

ፍቅር እውር ነው አይናማ?.....	298
ምእራፍ ሀያ ስምንት.....	312
የተፈራ ሉልሰገድ ግብግብ.....	312
ምእራፍ ሀያ ዘጠኝ.....	328
የጭንቅ ሳምንት.....	328
ምእራፍ ሰላሳ.....	338
ምሽ የሚያስጠራ የምስራች.....	338
ምእራፍ ሰላሳ አንድ.....	348
በፍቅር ፊት የሚቆም ቆራጥ ጀግና አለ?.....	348
ምእራፍ ሰላሳ ሁለት.....	360
የተባረከ ሴራ.....	360
ምእራፍ ሰላሳ ሶስት.....	367
የልም እገኛት.....	367
ምእራፍ ሰላሳ አራት.....	374
እድሜ ላምቦ ጠበል.....	374
ምእራፍ ሰላሳ አምስት.....	389
አምባው ተሰበረ!.....	389
ምእራፍ ሰላሳ ስድስት.....	404
ያመነው ለጠላው መድሀኒትም የለው.....	404
ምእራፍ ሰላሳ ሰባት.....	419
የደመቀችና የታምራት ተገኝ መፋታት.....	419
ምእራፍ ሰላሳ ስምንት.....	436
ክፉ ቁራኛ ለቅቆ ሲሄድ አስለቅሶ ነው!.....	436
ምእራፍ ሰላሳ ዘጠኝ.....	447
የበሻህና የደመቀች ጋብቻ.....	447

ምዕራፍ አንድ

የማደጎ ጋብቻ

ደመቀች ጸሐይ፤ ለታምራት ተገኘ ስትዳር፤ የመልክዋ ንድፍ፤ መስመሩ ብቻ ውብ ሆኖ ተሰምሮ፤ የወደፊት ውበትዋ ገና በውጥን የሚታይ የዘጠኝ አመት ለጋ ቡቃያ ነበረች። ታምራት ተገኘ አምስት አግብቶ የፈታ ያምሳ አመት ሰው ነበር።

የደመቀች አባት ባሻ ጸሀይ አበራ፤ ካባታቸው ጀምረው፤ ወደ ላይ፤ ብዙ ፊታውራሪና ደጃዘማች አያት ቅድመ አያቶች የሚቆጥሩ፤ መሰረተ ጌታ ነበሩ። ነገር ግን ጌቶች አባቶቻቸው፤ ሀብቱን ሁሉ በየጊዜው ዜያቸው እነሱ ጨርሰው፤ «የጌታ ዘር» መባሉን ስሙን ብቻ አውርሰዋቸው ስላለፉ ባባቶቻቸው ስም ብቻ የሚኖሩ ችግረኛ መኮንን ነበሩ።

መቸም የጌታ ልጅነት ከሀብት ጋር ሲገኝ ማለፊያ «የውር ስጦታ» ነው የጌታ ልጅነት ከበት ተለይቶ ብቻውን ሲመጣ ግን፤ ክፉ የድህነት ቁራኛ ነው።

ከጌታ የተወለደ ድሀ ሰው፤ አርሶ፤ ወይም ነግዶ እንዳይበላ «የመሰረተ ጌታው፤ የገሌ ልጅ ገበሬ ወይም ነጋዴ ሆነው ይሉኛል፤ የጌትነት ስሜ በስራ ይጉሰቁልብኛል» በማለት ኑሮውን ለማሻሻል ነጻነት የሌለው ያባቶቹ ስምና የራሱ ከንቱነት ግዙተኛ ሆኖ ይኖራል። ባሻ ጸሀይ፤ እንዲህ ካሉት የስም ግዙተኞችና ከንቱዎች አንዱ ነበሩ። እንዲህ ያሉት ከንቱዎች፤ ሰርቶ ከመኖር፤ ያባቶቻቸውን ስም እንደ ምጽዋት መቀበያ ቁና እያስቀደሙ ሲለምኑ መኖር ክብር ስለሚመስላቸው ባሻ ጸሀይ፤ ካንድ ጠፍ ጉልበታቸው ከሚያገኙት እህልና ትንሽ ገንዘብ ጋር፤ ከየመኪንንቱም ሆነ ከየነጋዴው ለምነው በሚያገኙት፤ ምንጊዜም ቢሆን አንድ የኮርቻ በቅሎና አንድ የጃቸው ጠመንጃ አምጥተው አያውቁም። በዚያ ላይ ከጌታቸው አምስት ስድስት ወንድና ሴት ሎሌዎች አይጠፉም። ስለዚህ፤ ጌታ ባይሆኑ ጌታ መስለው፤ ያ ክፉ ጊዜ አልፎ የጭዋ ልጅ በመብራት እዩተፈለገ የሚሾምበት ጊዜ ሲመጣ፤ ቤተሰባቸውና አብረዋቸው ለሚንገላቱ አሽከሮቻቸው ለማድረግ የሚያስቡት፤ ግሩም የሆነ ነገር መኖሩን ተስፋ እየሰጡ፤ እንዲያ ያለው መልካም ጊዜ እስኪደርስ ከብርቱ ትግስት ጋር በብርቱ ተስፋ የሚጠባበቁ ነበሩ።

ልጃቸውን ደመቀችን የዳሩለት ታምራት ተገኘ ግን፤ ጨርሶ ከሌላ ምንጭ የተቀዳ ነበር። ወላጆቹ እጅግ ድሆች ስለ ነበር፤ ከትንሽነቱ ጀምሮ፤ አገሩ ኤልያስ የጥጃና የላም እረኛነት እየተቀጠረ አደገ። ሁዋላም የነጋዴ ጎረዳማን ሆነ።

ታምራት ለጌታው አጋሰሶችና ለጭነት እቃው ሁሉ በመጠንቀቁና በትጋቱም ሆነ በብርታቱ እጅግ የተመሰገነ ከመሆኑ ሌላ፤ ሳይሰማ፤ በስጦታ «ተኩሶ ይስታል» የማይባል ጥሩ ተኩሞሽ ስለ ነበረ፤ በነጋዴዎች መሀከል እንደ ጉዋደኛ እንጂ፤ እንዳሽከር አይታይም ነበር። የነጋዴ አሽከር በነበረበት ጊዜ፤ እረፍት ሲያገኝ ጠመንጃ እየተዋሰነ ነበር ይገድልና የቆዳውን ጌታው ወደ አዲስ ችብባ ከሚያስጭነው የበሬ ቆዳም ሆነ የፍየል ሌጦ መሀከል ሸጉጦ ወስዶ ይሸጣል። አምስት ዓመት ያክል የነጋዴ አሽከር ሆኖ፤ በኤልያስና በአዲስ አበባ መሀከል ብዙ ጊዜ ከተመላለሰ በሁዋላ ከደመወዙ ይልቅ ከነብር ቆዳ ሽያሽ ያጠራቀመው ብር ራሱን የቻለ

ነጋዴ አደረገው። የቆዳ ቱጃሮች፣ መሀከል፣ ስሙ የተጠራ ሀብታም ነጋዴ ለመሆን ብዙ ጊዜ አልወሰደበትም።

በኤልያስና ባካባቢው አመት ባል የሆነ እንደሆነ ታምራት ተገኝ በሰጋሩ ተቀምጦ ፈረሱን ቀሚስ አስለብሶ በፊት እያሳቦ፣ ባምስት ስድስት ባለብረትና በብዙ ጆሌ ታጅቦ ሲሄድ፣ የማይቀናበት አልነበረም። ድግስ ሲያደርግ ሰፊ ዳስ አስጥሎ፣ ለተሰበሰበው ሁሉ ስጋ እንደ ጎመን አብልጦ ጠጅና አረቁ እንደ ውሀ አጠጥቶ ድግሱ እንደ ተገዢ ያለ የሀዘን መታሰቢያ ያልሆነ እንደሆነ፣ አዝማራውን አቅራቢውን ፈካራውን ሸልሞ ሲሸኝ የማይገረም አልነበረም። በኤልያስና ባካባቢው፣ ሌባ ወይም ወንበዴ ተነስቶ «ከብት ተሰረቀ ቤት ተቃጠለ» የተቃለ እንደሆነ «ታምራት ካሸከሮቹ ጋር ሌባውን ወይም ወንበዴውን አጣድፎ ሳይዝ አያርፍም» ስለሚባል፣ የማይፈራው አልነበረም። ስለዚህ፣ ታምራት ተገኝ በኤልያስና ባካባቢው በሀብቱና በጉልበቱ የሚፈራና የሚከበር ነበር። ብቻ ለሱ ይህ ሁሉ አልበቃውም፣ አላጠገበውም። ሀብትና ጉልበት ያለው መሆኑ የሚፈራና የሚከበር መሆኑ ለልቡ ሙሉ ደስታ ለህሊናቸው ሙሉ እረፍትን ሊሰጠው አልቻለም። አብልቶ አጠጥቶ፣ ተቸገርሁ ለሚለው ገንዘብ ሰጥቶ የሚሸኘው ሁሉ፣ ዘወር ብሎ የማያማውና የማያሸሙዋጥጠው መሆኑን እንዴት ያውቃል? እንደሱ ችግርን ሀብታሞች የሆኑ ለጋሶች የሆኑ እንደሆነ «ይህ አይቶ አያውቅ፣ ያዲስ ጌታ ይህ ባለጌ በገንዘብ እንዳፈር ይጫወታል። አዬ ጉድ ደሀ ሲከብር የሚደክይ፣ አይመጽለውም!» እየተባሉ ሲታሙ በድህነቱ ሲሰማ ኖሮዋል። እነሱን ከፊቱ ዘወር ሲሉ እንዲህ እንዳያሙት በምን ያውቃል? ያለ ጥርጥር ያሙታል! ለዚህ መድኃኒቱ ለዚህ ፍቱን አብነት የሚቻል ቢሆን ከቅድመ ቅድመ አያት በላይ፣ እንዲያው ካርባና ካምላ ትውልድ በላይ እንኩዋ ቢሆን፣ ሲሆን ሲሆን በቀጥታ ያለዚያም በጎን አንድ የማእረግ ስም የነበረው ሰው በቤቱ ቢገኝ እሱን እንደ ምንም ስቦ አምጥቶ ከራሱ ጋር ማያያዝ ነው። ዋናው ነገር እንዲህ ያለ ባለ ማዕረግ ሰው ከቤቱ መገኘቱ ነው እንጂ መራቁ ግዴለም፣ ብዙዎችን ትውልዶች ከመካከል አንስቶ ወዲያ ጥሎ ማቀራረብ ይቻላል! ከዚያ «አያቴ ፊታውራሪ ወይም ቀኛዝማች ወይም ደጃዝማች፣ እገሌ እንዲህ ይሉ ወይም ያደርጉ ነበር!» እየተባለ ማውራት ይቻላል። ከዚያ በሁዋላ «አዲስ ጌታ ባለጌ ሀብታም» ብሎ የሚያማ አይኖርም! ቢኖርም ራሱ «አላዋቂ» ነገር ግን፣ እንዲህ ያለ ባለ ማዕረግ፣ በታምራት ተገኝ ቤት ተፈልጎ ሊገኝ አልተቻለም። መቸም እንዲህ ያለው ነገር፣ ከባለቁጥር ዘመድ በቀር ከማንም ጋር የሚያወያዩት ስለሆነ ታምራት «ዘር መቁጠር እናውቃለን» የሚሉትን ዘመዶችን ሁሉ ጠይቆ ወደ ላይ ቆጥረው ሊደርሱ እስከሚችሉበት ድረስ ሄደው ቢፈልጉ ወይ አንድ! ስለዚህ በዚያ በኩል ተስፋ ተቆረጠ።

እንግዲህ መሠረተ ጌታ አባት ከጠፋ ከዚያ ቀጥሎ፣ ያለው፣ ሁለተኛ መንገድ ከመሠረተ ጌታ መጋባት ነው። ይህ እንኩዋ ለራሱ ምንም ያክል አያገለግልም፣ የሀሜተኛንና የሸሙዋጣጭን አፍ አይዘጋም። እንዲያውም እሱነቱን አስጥሎ ለተጋባቸው መሠረተ ጌታዎች ጥገኛ የሚያደርግ ነው። በመሠረተ ጌቶች ሰፈር የፈረንጅ ሴት ካገባች በሁዋላ ስምዋን ጥላ «የገሌ ሚስት» ስትባል እንደ ምትኖር እሱንም ስሙን «የገሊት ባል የገሌ፣ አምቻ» ሲባል እንዲኖር የሚያደርገው ነው። ብቻ ቢሆንም ለልጅ መልካም ነው። መቸስ መልካም አባት ማለት ራሱን መስእዋኦት አድርጎም ቢሆን ለልጆቹ ለዘሩ መልካም መሠረት የሚጥል

አይደለም? ስለዚህ ታምራት ተገኘ፤ ለራሱ የሚከራበት አባት ቢያጣ፤ ልጆቹ የሚከሩበት አባት እንዲያገኙ «የመሠረተ ጌታ ልጅ» ለማግባት አጥብቆ ይፈልግ ጀመር።

«ለባል መድረስዎን አላውቅም እንጂ - ባሻ ጸሀይኮ አንድ ልጅ አለቻቸው» አሉ ከታምራት ዘመዶች አንዱ ባንድ ላይ ተቀምጠው ስለ ጋብቻ ነገር ሲወያዩ።

«የቱ ባሻ ጸሀይ?» አለ ታምራት።

«ባሻ ጸሀይ አበራ» የንደዳሙ።

«እሳቸውም ማለፊያ ጨዋ ናኝው፤ አውቃቸዋለሁ። ልጅ አለቻቸው?»

«መኖርስ አለቻቸው፤ ብቻ የዘጠኝ ሲበዛ ያስር አመት ልጅ ብትሆን ነው፤ ከዚያ የምትበልጥ አይመስለኝም።»

ባሻ ጸሀይ ልጃቸውን ለታምራት እንዲሰጡ ሲለመኑ በዘር የማያክላትና የማይመስላት መሆኑ ልባቸውን በምሥጢር ቅር ከማሰኘቱ ሌላ እና ለጋብቻ ያልደረሰች በመሆንዋ መፍቀዱ በጣም አስቸግሮቸው ነበር።

«እስቲ ሌላውን ሁሉ እንተወውና ገና በዘጠኝ አመትዋ፤ ትዳር ምን መሆኑን እንኩዋ ሳታውቅ ብድራት «ልጅን ማሳደግ አቅቶት ለሀብታም ሸጣት» አልበላም?» አሉ ባሻ አማላጅ ሆነው ለመጡት ሽማግሎች።

«እንኩዋንስ ልጅዎን ብዙ ባእድ እያሳደሩ፤ ማነው ደግሞ እስዎን «ልጃቸውን ማሳደግ አቃታቸው» የሚልዎ?» ከሽማግሌዎች አንዱ።

«ግዴላችሁም እኔ እንዳልሁት ትንሽ እንቆይና እንምክርበት፤ ልጅቱም ባይሆን አስራ ሁለት ዓመት ይሙላት፤ እስከዚያ ለሌላ ሰው ቃል አልሰጥም።»

«ልጅ ታምራት የስዎን ዝምድና አጥብቆ ስለ ፈለገ ነው እንጂ፤ ምሽትኮ ጠፍቶ አይደለም ጌታየ! ስለ ዕድሚዋ ግን፤ እስከ አስራ ሁለትም ይሁን እስከ አስራ ሶስት አመት ላይደርስባት፤ ቃሉን በማላ ይሰጣል። ስለዚህ ላቅመ ሄዋን እስክትደርስ በማደግ እንዲሰጡን ነው የምንለምንዎ።»

ከብዙ ምልጃ በሁዋላ ባሻ ጸሀይ ተሸነፉና ታምራት፤ ደመቀችን፤ አስራ ሶስት አመት እስኪሞላት ላይደስባት፤ ባላባትዋ ቃሉን ሰጥቶ፤ በዘጠኝ አመትዋ «ግሩም» በተባለ ሰርግ በማደግ አገባት። ብቻ «በምሽቱ አልደርስም» ብሎ ቃል መግባቱና መማሉ መቸም ዘበት ነው። ልጅን ለባል ድሮ፤ ባል በምሽቱ እንዳይደርስ ማማል ስጋ ለጅብ አጉርሶ «እንዳታላምጥና እንዳትውጥ ማልልን» ለማለት የተለየ አይደለም።

ደመቀች ከተዳረች አመት እንኩዋ ሳይሞላ እድሜዋ አስር ዓመት ያክል ሲሆን የታምራት፤ ሚዜዎች፤ ህግ የማድረሱን የምስራች ለሙሽራዋ ወላጆች ለማብሰርና ለመዝፈን፤

የደም ሽማ ይዘው ሄዱ። መቸም ልማድ ነውና፤ የደመቀች ወላጆች «የምሥራች» ተብለው ተዘፈነላቸው! እንደ እውነቱስ ቢሆን ልጃቸው አይደርስ ስቃይ ደርሶባት ስትሰቃይ ገና የጾታ ስሜት የሌለውን፤ የህንጻ ገላዋን፤ ርህራሄ የሌለው ጨካኝ ከብጠልጥሎት ስትጨነቅ የወለዱ እንዳት አባትዎ ማዘን እንጂ መደሰት ባልተገባቸው ነበር። ነገር ግን ደስ አላቸው፤ አዘፈኑ! ደመቀች ታራት ተገኝ ህግ ካደረሰ በሁዋላ ተካክሎ ሶስት አመት የሞላ ጊዜ አብራው አልቆየችም። ብቻ ያው የቆዩችው ያክል የመከራ የስቃይ ጊዜ ነበር! ሁልጊዜ ጸሀይ ዘቅዘቅ ስትል ማታ የሚገጥማት መከራ ከራሱ ከመከረው ብዙ ጊዜ ከፍቶ ይታያትና፤ ጨካኝ አውሬ ሆኖ ይታያትና፤ ማልቀስ ትጀምራለች። አትባለ፤ አትጠጣ፤ እንቅልፍ አይወስዳት ከስታ ከስታ ገላዋ አለቀና የገላዋ ጥላ ሆነች። በሁዋላ፣ አድሮ የማይሻላት ስለሆነና ታምራት በጁ እንዳትሞትበት ስለ ፈራ፣ ሳይፈታ እንዲሁ እወላጆችዎ ዘንድ እድንትቆይ ሰደዳት። ጸንሳ ነበር። አስራ ሶስት አመት እንኩዋ ሳይሆናት፤ «ሞተች» ተብሎ ተስፋ ከተቆረጠላት በሁዋላ በብርቱ ጣር ወንድ ልጅ ተገላገለች።

ደመቀች ከባልዋ ቤት ወደ ወላጆችዋ ከተመለሰች በሁዋላ እስከዋን ብቻ ሳይሆን ወላጆችዋን ጭምር፤ በኑሮዋቸው ቀጥ አድርጎ የያዘ እሱ ነበር። ወንድ ልጅ መገላገልዋን ሲሰማ፤ እልሙ ሞለላትና እጅግ ደስ አለው። የምሥራቹን የሰማ እለት፤ አንድ የሰባ ፍሪዳ አስነድቶ ማርና ቅቤ አስጭኖ፣ ልጁን ለማየት ወደ ንዶዳም ሄደ። ከዚያ በሁዋላ በየግዜው አስጭኖ፣ ልጁን ለማየት ቅቤውን ዱቄቱን በርበሬውን እያስያዘ ይሄዳል። ደመቀች ግን፣ «ታምራት መጣ» ሲሉዋት «ሞት መጣ» እንዳሉዋት ሁሉ፤ የምትሸሽግበት ቦታ አልበቃት እያለ ትጨነቅ ነበር እሱም ምሽቱ እዚያ ያልተገኘበትን፣ የውሸት ምክንያት ወላጆችዋ ፈጥረው በነገሩት ቀን፤ ልጁን ብቻ አይቶ ይመለሳል። ልጁ እውነትም ደስ የሚያሰኝ በጣም፤ የሚያምር ነው። ሰሙን አያቱ ባሻ ጸሀይ ከንስሀ አባታቸው ጋር ተመካክረው «ተከስተ» አሉት። ታምራትም ምን ማለቱ መሆኑን ሲነግሩት ተስማማ።

ተከስተ በተወለደ ባመቱ፤ ታምራት ሚስቱንና ልጁን እንዲሰጡት የደመቀችን ወላጆች ስለ ጠየቀ ወደ ባልዋ እንድትሄድ ቢያባብሉዋትም ቢያስፍራሩዋትም «እሺ» የማትል ሆነች። አስገድዶ ለታምራት ለመስጠት መወሰናቸውን ያወቀች እለት እንደ ምትጠፋ ወይም ገደል ገብታ እንደምትሞት አባት እናትዋ በአንድ ላይ ባሉበት እየመላለሰች ስትነገራቸው እናትዋ ወይዘሮ ሙሉነሽ ይሰጉና፤ ከስዋ ጋር ሆነው ሲሆን እንዲያፋቱዋት የለዚያም እንድትቆይ ባላቸው ይለምናሉ። ባሻ ጸሀይ ግን ይቆጠና፤

«ለልጆች ፊት መስጠትና <እንዳላችሁ> ማለት ያባልጋቸዋል እንጂ ምንም አይፈጥላቸው። ይችም - አንቺ <አልሁሽ እያልሻት ነው እንዲህ ራስዋን <አንቱ> ብላ አልታዘዝም» ያለች» ይላሉ።

ደመቀች እናትዋና የቤተሰቡ የንስሀ አባት ቁስ መንግሥቱ ከሌሎች ዘመዶች ጋር ሁኔታዋን አይተው ባይቃወሙ ኖሮ አባትዋ እስከዚያ ድረስም አስረው ለዚያ ጨካኝ አውሬ ለታምራት ይሰጡዋት እንደ ነበሉና ወደፊትም አንድ ቀን ይህ እንደማይቀርላት ስላመነች ከመጥፋት በቀር ሌላ ማምለጫ መገድ ጠፍታ ወዴት እንደ ምትሄድ አታውቅም። በዚያ ላይ

የልጅዎ ነገር አስቸገራት። ጥላው መሄድ መቸም የማይታሰብ ነው! ለመታዘል እንኩዋ ወገቡ ገና ያልጸና ህጻን ይዞ የሚሄዱበትን ሳያውቁ መንከራተቱም አደገኛ ነው! እስከምን እይደረስ ቢደርስባት ግዴላም፤ ከዚያ ታምራት ከተባለው አወሬ ጋር አንድ ሌሊት፣ እኒ አንድ አፍታ እንኩዋ ብቻዎን ከመገኘት የባሰ ነገር ምንም ቢሆን ሊደርስባት አይችል! ግን ልጅዎ ብርድ ወይም ጸሀይ ረጭም ጊዜ ታዘሎ መንገላታት አልችል ብሎ፣ በጀርባዎ ላይ ቢሞትባትስ? «እግዜር አያድርስ! የሰይጣን ጆሮ አይስማ! ጭራሽ አይሆንም!» ደመቀች ይህን ሁሉ ባሳብዎ ታወጣ ታወርድ ታሰላስልና፤ መፍቻ ስታጣለት ብቻዎን ቁጭ ብላ ታለቅሳለች። «እናት በልጅዎ ትጠመዳለች» ይባላል፤ ይልቁንም ልጅ እናት! ሴት ልጅ እንኩዋንስ የወለደችውን ልጅዎን በልጅ መልክ ሰርተው የሰጡዋትን ምስል (አሻንጉሊት)፣ ካንጀትዋ ትወዳለች! ስለዚህ ደመቀች ሽሽታ እንዳታመልጥ የልጅዎ ነገር የሾህ አጥር ሆኖባት የምትፈራው አውሬ እስኪይዛት ዝም ብላ ተቀምጣ እያየች ታለቅስ ነበር።

ታምራት ተገኘ፤ አንዳንድ ጊዜ ራሱ እየመጣ፣ ሌላ ጊዜም አማላጅ እየላከ ሲለምን፤ ባሻ ጸሀይ በበኩላቸው አንዳንድ ጊዜ ልጃቸውን ሲያባብሉ ሌላ ጊዜ «በግድ አስሬ እስታለሁ» እያሉ ሲጋበዙ፣ ደመቀች የያዘችው ቀን አልፎ የሚከተለው ቀን ሁሉ ታሰራ ለታምራት የምትሰጥበት እየመሰላት ስትፈራና ስትጨነቅ፣ ሌላ አመት አለፈ። ተከስተ ሁሉ አመት፣ እስከ አስራ አምስት አመት ሆናቸው፤ እስከም እሱም ባካልና በአእምሮ ያንድ አመት እድገት ጨመሩ።

ከዚያ በሁዋላ ታምራት ተገኘ፤ በልመና የፈለገውን ለማግኘት የማይችል ስለ መሰለውና ስለ ሰለቸው ዘዴውን ለወጠ። ወደ ባሻ ጸሀይ ቤት መሄዱንም ተወ። ገንዘብም ሆነ ሌላ ነገር በየጊዜው ይልክላቸው የነበረውንም ጨርሶ አቆመ። ይህ ባሻ ጸሀይ የማይችሉት፣ ብርቱ ቅጣት ነው! በዚያ ላይ ባሻ ጸሀይ ምሽቱና ልጁን በፍቅር የማይሰጡት ከሆኑ፣ እሳቸውን አስደብድቦ ቀምቶ ለመውሰድ የቆረጠ መሆኑን ያስወራ ጀመር። ባሻ ጸሀይ ይህን ሲሰሙ ባለቤታቸውንና የንስሀ አባታቸውን ዘመዱንም ሁሉ የሚያሸንፉበት ጥሩ ምክንያት አገኙና ልጃቸውን አስገድደው ለመስጠት ወስነው መጥቶ እንዲወስዱት ወይም ሰው ልኮ እንዲያስወስዱት ቀን ቆርጠው ላኩበት። ውሳኔያቸውን ባልተቤታቸውና የንስሀ አባታቸው ባሉበት ተቀምጠው ሲናገሩ፤

«ይቺ ልጅ ከሱ ጋር ሳለች ከሰውነት ወጥታ እንደ ነበርና አሁንም ተመልሳ ብትሄድ ሰው እንደማትሆን እያወቁ፣ «መጥተህ ውሰዳት» ማለትዎ እንድትሞት መፍቀድዎ፣ በገዛ ልጅዎ የሞት ፍርድ መፍረድዎ መሆኑን አውቀው ይሰድዱዋት» አሉ ወይዘሮ ሙሉነሽ እንባቸውን ካይኖቻቸው በኩታቸው ጫፍ እየጠራረጉ።

«ጠላትዎ ይሙትና - የምን ሞት ነው እንድትሞት የፈረድሁባት? «ወደ አብልዎ፣ ወደ ቤትዎ ትሄድ» ማለት የሞት ፍርድ ነው? ከባለቻቸው ጋር የሚኖሩት ምሽቶች ሁሉ የሞት ፍርድ የተፈረደባቸው ናቸው?» አሉ ባሻ በመገረም።

«የስዋውና የሱ «ባልና ሚስትነት» አይባልም፣ እንጂ ሌላ -- ብለው ወይዘሮ ሙሉነሽ፣ የጀመሩትን ሳይጨርሱ ደመቀች ሰምታ፣ በቁጣ እዬተቀጠቀጠች ገባች። በብርቱ ስትቆጣ

ሁልጊዜ እንደ ሚሆነው ዘማ ጠጉርዋን ወደ ፊት ተመልሶ ተንጨብርሮ የደፈረሱ አይኖችዋ በሙሉ ተጎልጉለው ወጥተው ፊትዋ ሁሉ ተለዋውጦ ታስፈራራ ነበር።

«እኔ - እኔ» አለች አባትዋን ለማነቅ እንዳሰበች ሁሉ፣ አርስ የጅ ጣቶችዋን ፊት ለፊት ወደላቸው አንጨፍርራ። «እኔ - እኔ ዱር ለዱር ስሄድ፣ እዚህ የንዶዳም ጅብ ይበላኛል፣ ያለዚያም ያለዚያም በ - በስምና ገደል ገብቼ እሞታለሁ እንጂ፣ ወደሱ ወደሱ አ - አልሄድም!» አለች ወዳባትዋ አንጨፍራቸው በነበሩ የሁለት እጅ ጣቶችዋ ፊትዋን ሸፍና መሪር ልቅሶ እያለቀሰች።

«አንቺ አዛኸኖ የሆንሽ አለት፣ አንቺ ያልሺው ይሆናል እስከዚያ ግን ልጆች አባቶቻቸውን ይዘዙ» ተብሎ አዋጅ እስኪወጣ፣ እዚህ ቤት አዛገቱ እኔ ነኝ» አሉና ባሻ ጸሀይ ተነስተው ወጡ። እውጭ እንደ ቆሙ ሁኔታዋ ሁሉ ባይነ - ህሊናቸው ፊት መጥተው ስለ ታያቸው ትንሽ እንደ መስጋት ብለው ሲተክቱ ቆይተው «ምኒቱን አውራ ፈጠርናት እባካችሁ! ሰው አውራ ይወልዳል?» አሉ ለብቻቸው። ወዲያው ላይሰሩ ይፈክሩ የልጆች ጠባይ ነው» የሚባለው ትዝ ሲላቸው እንደ መጽናናት አሉ።

ምዕራ ሁለት

የደመቀች ማምለጥ

ደመቀች ከመጥፋትዋ በፊት፣ የተወለደችበት አገር ከንዶዳም ኪዳነ ምህረት ወጥታ የምታውቃቸው ባካቢው ያሉትን አገሮች አማራት የሆንሽን የደቦና ማርያምን፣ የውያን ገብርኤልንና የነሱ ሰባዎች የሆኑትን አንዳንድ መንደሮች ብቻ ነበር። ባመት ባል በሰርግ፣ ወይም በሌላ የደስታና የጨዋታ ጊዜ፣ የቅርብ ዘመድና ወዳጅ - ልጅ አዋቂ ሳይባል - ሁሉም ባንድነት ተሰብስቦ ደስታውን መካፈል ያገር ልማድ ስለሆነ፣ ገና ከትንሽነትዋ ጀምሮ እንዲህ እንዲህ ባሉ የደስታና የጨዋታ ጊዜያት ከወላጆችዋ ጋር እየሄደች እነዚህን አገሮች ደሀና አድርጋ ታውቃቸዋለች። ከነዚህ አገሮች ሌላ፣ ያራት ሰአት ያክል መንገድ ርቃ ሁለት ወይም ሶስት ጊዜ ደብረ ማርቆስን አይታለች። በቃ፣ ደመቀች ከደስታዋ በፊት የምታውቀው አለም ይህ ነበር!

ከባልዋ ቤት ተመልሳ ከወለደች በሁዋላ፣ ከወላጆችዋ ጋር ስትቆይ አማራት የሆንሽ ያክስትዋ ቤት በርከት ያሉ የድሜ ጉዋደኞችዋ የሆኑ ልጆች ስለ ነበሩበት እዚያ አዘውትራ ትሄድ ነበር። ብዙ ጊዜ ልጅዋን አዝላ እዚያ ትሄድና፣ ምሳዋን እዚያው በልታ፣ አንዳንድ ጊዜም እዚያው ስትጫወት አምሽታ ማታ ያክስትዋ ልጆችና የልጅ ልጆች ባንድ ላይ ሆነው ወደ ቤትዋ ይመልሱዋታል።

አንድ ቀን ጥዋት፣ ተከስተን ምሳ ስታበላ፣ እስከም አብራው ትንሽ በልታ፣ አማራት አክስትዋ ቤት ስትጫወት ለመዋል መሄድዋን ለናትዋ ነግራ፣ እንደ ልማድዋ ልጅዋን አዝላ ወጣች። ነገር ግን እንደ ልማድዋ ልጅዋን አዝላ ወታች። ነገር ግን እንደ ልማድዋ ቀን ወይም ማታ ወይም ማታ የራት ጊዜ እስኪያልፍ፣ ወላጆችዋ ቢጠብቁ አልተመለሰችም! ከዚያ በፊት፣ ያን ያክል አምሽታ አታውቅም። ስለዚህ ሰግተው፣ መላክተኛ ወደ አምራት አክስትዋ ዘንድ

ቢልኩ መላክተኛው ተመልሶ ለእንዲያውም ዛሬ ከነጋ ጀምሮ ወዲህ ብቅ አላለችም። አሉኝ ብሎ ሲናገር ጸሀይ ቤት መጀመሪያ ብርቱ ድንጋጤ ከዚያ ወዴት ልትሄድ ወይም ምን ሊደርስባት እንደሚችል ባለማወቅ ችንቀት ጥበት ሆነ! ከዚያ ላይ ታምራት ተገኝ የምትመልሱኝ መሆናችሁን ሳውቅ፣ ገደል ገብቼ እሞታለሁ። እያለች ለናት ላባትዋ መላልሳ ትናገር የነበረውን ሲያስታውሱ፣ በየሳባቸው አፍነው ሲያብሰለስሉት የቆዩት ጭንቀት ፈንዳና ጨካኝት ድብልቅልቅ ሆነ! የናትዋ ሁኔታማ አይነሳም! እዬወደቁ እየተነሱ ቀሚሳቸውን ሲቀዱና ጠጉራቸውን እየነጩ ሲጮሁ ለያዥ ለገራዥ አስቸገሩ! ባሻ ጸሀይ ለራሳቸው ተጨንቀው የሚያደርጉትን አጥተው ሳለ ደግሞ በዚያ ላይ ምሽታቸው የሚሆኑትንና የሚያደርጉትን ሲያኩ ይብሱ ግራ ገብቶቸው እሳቸውን ወደ ማባባሉና ወደ ማጽናናቱ ሄዱ።

«እስቲ እባክሽ ረጋ በይ! ወዲያውም - የምታደርገውን ክፉ ምልኪ ነው፤ በልጅነቱ ክፉ አታምልኪባት። ረጋ ብሎ ተቀምጦ ምህረቱን እንዲያወርድልን ከጉድ እንዲያወጣን አምላክን መማጠን ነው እንጂ - እድኒህ ያለው ክፉ ምልኪ ደግ አደለም፤ ክፉ ያመጣል» አሉ ባሻ። ነገር ግን ወይዘሮ ሙሉነሽ በመጽናናት ፈንታ እንዲያውም በባላቸው ላይ መላት ያወርዱባቸው ጀመር።

«ዝም ይበልኝ እስዎ!» አሉ ወይዘሮ ሙሉነሽ «ዝም ይበሉ! ልጄን በገደል ጥለው የገደሉዋት ልጄን የበሉዋት እስዎ ነዎ! የልጄ ገዳይ ደመናዬ እስዎ ነዎ፤ እፋረድዎታለሁ!» ሲሉ ስሜታቸውን መግታት ተስኖቸው። ባሻ ጸሀይ ምሽታቸውን ለማጽናናት የጀመሩትን መቀጠል በከንቱ ጊዜ ከማጥፋት በቀር ምንም ፍሬ የሌለው መሆኑን ስለ ተረዱ እዚያው እየወደቁ እየተነሱ በሚጮሁበት ትተዋቸው ወጥተው፤ የቤቱንም፣ የጎረቤቱንም ወንዶች ለሰሰቡና ባካባቢው ወዳሉት አገሮች ሄደው፤ በየዘመዱ ቤት እንዲፈልጉ አከፋፍለው ሰደዱባቸው። ከዚያ እሳቸውም በበኩላቸው አንድ አሽከር አስከትለው ደመቀች ልትደርስባቸው ትችላለች። ብለው የገመቱባቸውን ቦታዎች ሁሉ አንድ ሳይቀራቸው ሲፈልጉ አድረው እሳቸውም ሆኑ ሌሎች እንኩዋንስ ደመቀችን ወሬዋን አጥተው ተመለሱ። የደመች አባት እንኩዋንስ ደመቀችን ወሬዋን አጥተው ተመለሱ። ቀኖች ድካምና የእንቅልፍ እጦት ሳያሸንፉባቸው ዘመድ ወዳጅ የተባለውን ገደል ሆነ ዱር አንድ ሳይቀር በርበሩ፤ መነጠሩ፤ ነገር ግን የደመቀችን አንዳች ምልክት አላገኙም። የደመቀች የውሀ በሽታ ሆነች፤ ደብዛዋ ጠፋ!

በሶስተኛው ቀን ባሻ ጸሀይና ምሽታቸው ወይዘሮ ሙሉነሽ ፍለጋውም ልቅሶውም አድክሞባቸው አዝሎባቸው ሊያጽናኑባቸው ክተሰብሰቡት ዘመዶቻቸውና ወዳጆቻቸው ጋር ተቀምጠው ቀጥሎ ምን ማድረግ እንደሚሻልና እንደሚቻል ሲወያዩ፣ ታምራት ተገኝ መጣ ተባለ። ታምራት ምሽቱ የምትቀመጥባትን በቅሎ በጥልፍ እቃ አስጭኖ ቀሚስ አስለብሶ ፊት ለፊት እያሳበ፣ ልጄን የምታዝለዋን ሞግዚት - ካባ ሲቀር - ልክ እንደ ወይዘሮ ማለፊያ ቀሚስና ኩታ አልብሶ በበቅሎው አስቀምጦ እሱ ብዙ ባለ ብረትና ጆሌ አሽክሮች አጅበውት በሰጋሩ ተቀምጦ እንዴም ሲደርስ፣ ሁኔታው ሁሉ አዲስ ምሽት ለማግባት በሰርገኛ የታጀበ ሙሽራ እንጂ ተለይተው የቆዩች ምሽቱን ወደ ቤትዋ ለመመለስ የመጣ አይመስልም ነበር። እዚያ ምሽቱን ወደ ቤትዋ ለመመለስ የመጣ አይመስልም ነበር። እዚያ እንደ ደረሰ የደመቀችን እስከ

ልጅዎ መጥፋት ሲሰማ ሊያምን አልቻለም። ከዚያ በፊት ምሽቱ ወደ ወላጆችዎ ከተመለሱት ጀምሮ ከሁለት አመት በላይ እሱ ራሱ ወላጆችዎ ከተመለሱት ጀምሮ ከሁለት አመት በላይ እሱ ራሱ እየተመላለሰም ሽማግሌች እይቃክም እንዲሰጡት ሲለምን ባሻ ጸሀይ «እሺ» የሚሉት እየመሰሉ አንዳንድ ጊዜም «እሺ» ካሉበሁዋላ ልዩ ልዩ ምክንያት እየፈጠሩ ቃላታቸውን ማጠፋቸውን ያውቃል። ስለዚህ፣ አሁንም ጠፋችን ያሉት እስከምን ልጅዎን ሸሽገው ላለመስጠት የፈጠራት አዲስ መላ፣ መሆኑን አምኖ በብርቱ ቁጣ እንደሚቀበላቸው እየማለና እይቃተ ባዶ እጁን ተመለሰ።

ደመቀች አክስትዎ ቤት የምትሄድ መሆንዎን ለናትዎ ነግራ ከወጣች በሁዋላ የደብረ ማርቆስን አቅጣጫ ይዞ እማሪት ዮሀንስንና ባቅራቢያው ያሉትን መንደሮች እስክታልፍ የሚያውቁዎት ሰዎች አግኝተው የምትሄድበትን እንዳይጠይቁዎት መንገዱን ወደ ጎን እየተወች ትንሽ ራቅ ብላ ሜዳውንም ዳሩንም ስትሄድ ቆይታ እንደርሞ ወንዝ ደረሰችኛ ስትሻገር «እማ ዋዋ» አለ ተከስተ። በሱ አማርኛ «ዋ ዋ» «ውሀ» ማለት ነው። ከመቸኮልዎ የተነሳ ረስታ ምሳውን ስታበላው ውሀ አላጠጣችውም ነበር።

«እሺ አብዬ» ብላ ከተሻገረች በሁዋላ አውርዳ ከወንዙ ዳር አስቀምጣው፣ ዙሪያውን ስትመለከት ከመሻገሪያው ትንሽ ዝቅ ብሎ ከዘንባባዎች መሀከል አንድ ካባ ስላዬች እይቅጠች ሄዳ፣ ከዚያ ኮባ ቅጠል ቀዳ አመጣችና አንዳንድ ጊዜ መንደር በቅርብ በሌለበት ውሀ ሲጠጡ እንደሚያደርጉት ካንድ ወገን ሾጠጥ ከሌላ ወገን ሰፋ አድርጋ ሹብልላ የኮባ ዋንጫ አበጀች። ለተከስተ ከዚያ የኮባ ዋንጫ አንድ ጊዜ ጠልቃ ያጠጣችው በቃው። እስከ ግን ምንም እንኩዋ ራስዎን ይሁን ሆድዎን ወይም ማናቸውንም ሌላ አካልዎን የተመመችው ባይኖር፣ ከፍራትዎና ካሳብዎ መታወክ የተነሳ ትኩሳ ስለ ነበራት፣ እይቃክም ስለገመች፣ ከልክ አሳልፋ ጠጥታ፣ ትንሽ እንኩዋን ሳታርፍ፣ ቶሎ ልጅዎን አዝላ ጉዞዎን ቀጠለች። ነገር ግን የቸኮለችውን ያክል ብዙ ልትሄድ አልቻለችም። የግብጣይትን አቀበት እንዳጋመሰች፣ ሳንባዎ ከቦታው ወጥቶ ጉርሮዋ እንደ ተወተፈ ሁሉ ከላይ ከላይ እየተነፈሰች፣ ሰውነትዎ ሁሉ ከጠጣችው ውሀ በበለጠ ላብ ተነክሮ፣ ጉልበቶዎ እስከምን ልጅዎን መሸከም ተስኖዎቸው እየተብረከረኩ ብርቱ ድካም፣ ጠቅላላ ዝለት፣ ተሰማት። ወዲያው መንገዱን ትታ ወዳንድ ቁጥቁዋጦ ውስጥ ገባችና፣ ልጅዎን አውርዳ እፊትዎ አስቀምጣ፣ ላብዎ ጠፈፍ እስኪልላት ጠለቅ አድርጋ መተንፈስ እስክትችል፣ እግሮችዎን ስተት አድርጋ ዘርግታ በጀርባዎ ተኝታ ትንሽ አረፈች።

እናቱ ስትተኛ ሲያይ፣ «እማ፣ ኛ ኛ» አለ ልጅዎ። «ኛ ኛ» በሱ አማርኛ «አስተኝኝ» ማለት ነው። አንድ ክንድዎን አንተርሳ በጎንዎ እንዳተኛችው ወዲያው እንቅልፍ ወሰደው። እድሊያ ትንሽ አርፋ ቆይታ ሰውነትዎን አጥልቆት የነበረው ላብ እንደ መድረቅ ሲልና እንደ ልብዎ መተንፈስ ስትጀምር ተጠንቅቃ ተነስታ ልጅዎን እንደ አንቀላፋ አዝላ ቀስ እያለች አቀበቱን ዘለቀች።

ከዚያ ገና በሩቅ ሰው ስታይ ወይም ያዩች ሲመስላት መንገዱን ትታ፣ በጎን፣ ቁጥቁዋጦው ለቁጥቁዋጦ እይቃክች፣ ከዚያ ቆም ብላ ትመለከትና፣ እስከ ወዲያ ድረስ በመገዳ ሰው አለመኖሩን ስታረጋግጥ መንገዱን ይዞ እየሄደች፣ ካራት ሰዓት፣ ግፋ ቢል - ለደካሞች

እንኩዋ - ካምስት ሰዓት የበለጠ የማያስኬደውን መንገድ ሰዓት ሰዓት ተጉዛ፤ በዘጠኝ ሰዓት ደብረ ማቆስ ደረሰች።

ደብረ ማርቆስ፤ ከተማ የገባች እንደሆነ ድንገት የሚያውቃት ሰው በመንገድ እንዳያጋጥማት ፈርታ፤ በቀጥታ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄደች። እዚያ፤ ከቤተ ክርስቲያኑ ቅጽር ውጪ ስትደርስ፤ በመግባትና ባለመግባት መሀከል ስታመነታ ትንሽ ከቆየች በሁዋላ እንደ ሌባ ቀስ ብላ፤ በጥፍሮችዋ እያጠቀሰች ደጀ ሰላሙን ገብታ ቆመችና፤ ያን ሰፊ አደባባይ በቁሙም በወርዳም፤ ከዳር እስከ ዳር ብትመለከት የሰው ይቅርና የሌላ ነፍስ ያለው ነገር ምልክት አይታይም። ሰው እንኩዋ፤ ምንጊዜም ቢሆን፤ ባዘቦት ቀን ከዘጠኝ ሰዓት በሁዋላ፤ ከቤተ ክርስቲያን ቅጽር ውስጥ አለመገኘቱ የተለመደ ነው። እሱም ከሰው ስለምትሸሽ፤ እዚያ ሰው እንዲኖር አትፈግም። ነገር ግን፤ የዚያ ሰፊ አደባባይ ፍጹም ባዶነት፤ ከሰው የባለ አስፈራት። ከዚያ ግቢ ተለይተው የማያውቁት የዚያ ግቢ ነዋሪዎች የሆኑት፤ የርግቦች፤ የወፎች፤ የሸኮኩላዎች ምልክትም ያንለት አይታይም ነበር። ያንለት አይን የሚያየው ብቻ ሳይሆን፤ ጆሮ የሚሰማውም አንዳች ነገር አልነበረም። ያንለት ወፎች እያፋዋጩ፤ አሸኮኩላዎች አይንጫጩ፤ ነፋሱስ አይተነፍስ፤ ዛፋ አይንቀሳቀስ፤ እንዲያው ሁሉም ዝም እንዲያው ሁሉም ጸጥ፤ ሰት ብሎ ያስፈራራ ነበር! ስለዚህ የዚያ ልብ የሚያባባ ዝምታ፤ የዚያ ርጭታ ግርማ ያስፈራራትና ቀስ ብላ በጥፍሮችዋ እየቆመች የገባችውን ደጀ ሰላም እየሮጠች ወጥታ እውጭ ቆመች። እዚያ ከቆመችበት አጠገብ አንድ የወደቀ ደረቅ ግንድ ነበር። እሱን ስታይ፤ እስከዚያ ድረስ ሰዓት ሰዓት ሙሉ ስትጉዋዝ ያልተሰማት ብርቱ ድካም ብርቱ ዝለት ተሰማት። ወዲያው ከሰዓት ሰዓት በላይ እስከግንና ልጅዋን ባንድ ላይ ተሸክመው የዋሉት ጉልበቶችዋ፤ ያ ተጭኖቸው የዋለው ከባድ ሽክም አንገፍግፍቸው፤ በሱ ላይ ለማዶም እንደ ፈለጉ ሁሉ ያን ተጭኖቸው ጨቁኖቸው የዋለ ከባድ ሽክም «እምቢ በቃን» ብለው ለመገልበጥ እንደ ፈለጉ ሁሉ በሀይል መታወክ፤ በሀይል መናወጥ ሲጀምሩ፤ በቶሎ ጎንበስ ብላ በሁለት እጆችዋ ግንዱን ተመርኩዛ በላዩ ተቀመጠች። ትንሽ ተቀምታ የሚንቀጠቀጠው ጉልበቶችዋን ካሳረፈችና ሰውነትዋን ሁሉ አዝለሱት የነበረው ብርቱ ድካም እንደ ማለፍ ካለላት በሁዋላ ከዚያ፤ ተነስታ ለመሄድ ብታስብም ወዴት እንደምትሄድ አቅጣጫውም መድረሻውም ጠፋት።

ከወላጆችዋ ቤት ልጅዋን አዝላ ስትጠፋ መጥፋትዋን እንጂ ጠፍታ ወዴት እንደምትሄድና ምን እንደምታደርግ ባሳብዋ ያስቀመጠችው ነገር የለም። ደብረ ማርቆስ ከምታውቃቸው አገሮች ሁሉ የራቀ ስለ ሆነ በሱ በኩል አድርጋ የትም ቢሆን፤ ምንም ቢደርስባት ደግሞ ከሱ ሩቅ ወደ ሆነ አገር ሄዳ ለመጥፋት ነው እንጂ፤ ደብረ ማቆስ የሸሽትዋ መጨረሻ እንዲሆን አስባ አልመጣችም። የሸሽትዋ መጨረሻ፤ አላማዋ፤ ከታምራት ተገኝ እጅ ማምለጥ ብቻ ነው! የዚያ የምትጠላውና እንደ ጣእረሞት የምትፈራ፤ ታምራት ተገኝ ክፉ መንፈስ «ሹ» እንዳሉት ክፉ ውሻ፤ ጥርሱን አግጥጦ፤ ሊይዛት አሰፍሰፍ፤ ሁዋላ ሁዋላዋን ስለሚከተላት፤ ስለሚያሳድዳት የሸሽትዋ መጨረሻ፤ አላማዋ፤ ከሱ ማምለጥ ብቻ ነው! ከሱ ካመለጠች የትም ብትደርስ፤ ምንም ቢደርስባት በሱ እጅ ከመውደቅ የማይሻል ነገር የለም! ነገር ግን ከደብረ ማርቆስ ወዲያ፤ እንኩዋንስ መልኩንና አቅጣቻውን፤ በሙሉ ጎጃም ስሙን

የማታውቀው፥ ሩቅ አገር የለም። ስለዚህ ከዚያ ተነስታ የምትሄድበት ጠፍቶታት፥ ዝም ብላ በግንዱ ላይ እንደ ተቀመጠች አሳብዎ በያቅጣቻው ሲባክን፤

«እማ፥ እንጣ» አለ ተከስተ። <እንጣ> <አብይኝ> ማለት ነው።

«እሺ፥ አብዬ» አለች፥ ራስዋን የራሱ ላይ ወዳለበት ወደ ትከሻዋ አዙራ።

ተከስተ አንዳርሞ ወንዝ እንደ አንቀላፋ፥ ታዝሎ ብዙ መንገድ ከተገባዋል በኋላ ሲነቃ እናቱ አንድ ጊዜ በመንገዱ፥ ከዚያ በቁጥቋጦው እንደገና በመንገዱ ከዚያ፤ በዱሩ ደግሞ እንደ ገና በመንገዱ፥ በገባችና በወጣች ቁጥር የሚለዋወጠው አዳዲስ አካባቢ፤ ከዚያ በፊት ከሚያውቀው ከባሻ ጸሀይ ግቢና በዙሪያው ካለው፥ ጠባብ አለም የተለዩ ስለ ሆነበት፥ አስገርሞት ይሁን አስፈርቶት ዝም ብሎ ከመመልከት በቀር አንድ ቃል ሳይተነፍስ ነው የዋለ። እናቱ እዚያ ደረቅ ግንድ ላይ ተቀምጧ ካረፈችና አካባቢው ሁሉ በየደቂቃው መለዋወጡ ሲቀር፥ የሱም ስሜት ከሚለዋወጠው አካባቢ ጋር መለዋወጡን ትቶ አረፈ። ወዲያው ራብ ስለ ተሰማው «እንጣ» አለ።

«እንጣ - አ» አለ ሁለተኛ፥ የመጀመሪያው <እንጣ> ከተስፋ በቀር የሚበላ ነገር ስላላመጣለት፥ እንደ ማልቀስ ቃጥቶት።

«እሺ አብዬ፤ ትንሽ ቆይ» አለች ደመቀች፥ ትንሽ መቆየት የሚባላ ነገር ይፈጥላት ይመስል። ልጅዋ ርቦት ማልቀስ ሲጀምር «አይዘህ የኔ ጌታ፥ ትንሽ ቆይ» እያለች አባብላ ዝም እንዲል ካደረገችው በሁዋላ፥ ከተቀመጠችበት ግንድ ተነስታ የምትሄድበትን አቅጣጫ በመምረጥ ስለ ቸገራት ትንሽ ስታመነታ ቆየች። ከዚያ በቤተ ክርስቲያኑ እድሞ ጥግ ለጥግ፥ ወደ ምስራቅ መሄድ እንደ ጀመረች፥ ብዙ ሳትርቅ፥ መቃብር ቤቱ፥ ዙሪያውን ካለው ዱር በቀር ባጠገቡ ሌሎች መቃብር ቤቶ ስለማይታዩ፤ በጫካው ውስጥ ብቻውን የተሰራ፥ የመናኝ በአት ይመስላል። እደጅ ሁለት እመበለቶች ተቀምጠው ይጫወታሉ።

ምዕራፍ ሶስት

ደመቀችና ሁለቱ እመበለቶች

ሁለቱ እመበለቶች፥ እናታችንና እማሆይ ወለተየሱስ ተረጂና ረጂ ናቸው። ተረጅጂቱ እናታችን፥ ጎጃም፥ ወደ ደጋው ክፍል፥ ጣሜ ጊዮርጊስ በሚባል አገር ነው የተወለዱ። ወላጆቻቸው ገና በህጻንነታቸው ስለ ሞቱባቸው፥ መነኩሲት አክስታቸው፤ በሴቶች ዘንድ ብዙ ያልተለመደውን ዜማም ቅኔም፥ እያስተማሩ ሲያሳድጉዋቸው የባል ማግቢያ ጊዜያቸው ስላለፈ፥ ካለማዊው መንፈሳዊውን ጥሪ ወደ መከተሉ አዘነበሉና ያለም፥ ስማቸውን ትተው በክርስትና ስማቸው «እማሆይ አመተ ድንግል» ተብለው መነኩሱ። ያን ጊዜ፥ ያገሩ ሰው <ላካ ገና ክርስትና ሲነሱ «አመተ ድንግል» የተባሉ፥ በድንግልና እንዲመነኩሱ ጥንቱን እግዚአብሔር የመደበው ስለ ሆነ ነው!> እያለ ተገረመ።

እማሆይ አመተ ድንግል ከመነኩሱ በሁዋላ፥ ጣሜ ጊዮርጊስ አልቆዩም። ላጫጭር ግዜ፥ ሞጣ፤ ደረብ ወርቅና፥ ዲማ ሲዘዋወሩ ቆይተው ደብረ ማርቆስ አንድያቸውን ተቀማጭ ለመሆን

የገቡበት ጊዜ ረጅም ከመሆኑ የተነሳ እንኩዋንስ ሌላ ሰው እሳቸውም ረስተውታል። ከሊቅነታቸው ሌላ <ንጽህት፣ ቅድስት ናቸው> የመባልን ዝና በደብረ ማርቆስ ብቻ ሳይሆን ባካባቢው ሁሉ አግኝተው ይኖራሉ። <ህልማቸው በመሬት ጠብ የማይል ከመሆኑ ሌላ፣ ትርጉም የማያሻው፣ ገሀድ ነው፤ እግዚአብሔር በግልስ ያነጋግራቸዋል> ተብሎ ስለሚታመን <አይርሱኝ> የሚለው እንደ ታቦት <ያማልዱኝ> የሚለው ሁሉ የሚያገባላቸውን መብል መጠጥና ጥሬ ገንዘብ መልሰው ለተመጽዋች ባይናኙት ኖር፣ መብል መጠጠ ቀርቶ ገንዘቡ ብቻ፣ ከሀብታሞች «አንድ» ተብለው የሚቆጠሩ ሊያደርጋቸው በቻለ ነበር! ጊዜ እያለፈ ሲሄድ በትልቁም፣ በትንሹም፣ ዘንድ እየተወደዱና እዩተከበሩ ስለ ሄዱ፣ በትልቁም በትንሹም ዘንድ እየተወደዱና እዩተከበሩ ስለ ሄዱ፣ «እማሆይ አመተ ድንግል» መባላቸው ቀርቶ፣ «እናታች» ተባሉ።

የማሆይ ወለተየሱስ ምንኩስና ታሪኩ ሌላ ነው። ከመመንኮሳቸው በፊት፣ ያለም ስማቸው <ጥሩ ወርቅ አየለ> ነበር። የሚበዛውን ጊዜ ንጉስ ሴንግስ ተራ ሰው ሲመነኩስ በክርስትና ስሙ መጠራት ልማድ ስለሆነ ሲመነኩሱ በክርስትና ስማቸው <እማሆይ ወለተየሱስ> ተባሉ።

ወይዘሮ ጥሩ ወርቅ አየለ እዚያው ደብረ ማርቆስ ተወልደው አድገው፣ ላጫጭር ጊዜ ሁለት ባሎች እያገቡ ከፈቱ በሁዋላ የባል ማግባቱን ነገር «ወዲያ» ብለው ባለማወቅነታቸው ስማቸውን አስጠርተው ይኖሩ ነበር። እድሜ ከቆየ መቸም ብልትትና አይቀር፣ አዩበለተቱ ሲሄዱ፣ ያ ያማረ የጋመረ መልካቸው እየደበዘዘ፣ ዝናቸው እየቀዘቀዘ ሄደ። ሁዋላ ሁዋላ እንዲያውም ችላ ወደ መባሉ ወደ መረሳቱ ስለ ደረሱ፣ አስበው አሰላስለው፣ ባለፈው ለኖሩት ህይወታቸው ስርዩትን ወደፊት ለሚኖሩት ህይወታቸው ሙሉ እረፍትን የሚያገኙ፣ መንኩሰው መቃብር ቤት የተቀመጡ እንደ ሆነ ብቻ መሆኑን አምነው መነኩሱ። ልጆች፣ ወይ እህቶችና ወንድሞች ስላልነበሩባቸው በገንዘብ ሆነ በሌላ ንብረት የነበራቸውን ሀብት ለቅርብና ለሩቅ ዘመዶቻቸው አከፋፍለው፣ ዘመዶቻቸውም እማሆይ እስካሉ ድረስ፣ እህል ውሀና ልብስ ሊሉባቸው የምንት ቃላቸውን ሰጥተዋቸው እናታችንን እየረዱ መቃብር ቤት ሊቀመጡ ሄዱ።

እናታችንና እማሆይ ወለተየሱስ፣ በተዝካር በዝክር በክርስትና ቀን ከቤተ ክርስቲያን ከሚገኘው ሌላ ለናታችን ከየቤቱ ለማሆይ ወለተየሱስ ከዘመዶቻቸው ቤት ከሚመጣው መብልና መጠጥ የሚበዛው፣ በየመቃብር ቤቱ ለሚኖሩት መነኮሳትና ደጀ ሰላም እድረው ለሚሄዱት መንገደኞቹ፣ የሚናገሩ። እነሱ ዘንድ የሚቀረ፣ እማሆይ ወለተየሱስ በቀን አንድ ጊዜ በዘጠኝ፣ ሰዓት ግድም የሚበሉትና የሚጠጡት፣ እንዲሁም ለምንም ለምን መጠባበቂያ ብለው የሚያስቀምጡት ብቻ ነው። እናታችን መቸም ከቅዳሜና ከሁድ በቀር ባሩቸው እንጀራ አይገባ! ከኛስ እስከ አርብ፣ ባቂላ ወይም ሽምብራ በቀልት ተቀቅሎ ጎመን ምንም ዓይነት ቅባትና ጨው ሳይነካው እንዲሁ በውሀ ሁሉ ፊተኛው ሁልጊዜ እሸት ሁልጊዜ በጫጉላ ተቀምጣ የምትቀለብ መሽራ እንጂ፣ በጥሬና በቅጠል የሚኖሩ የመናኝ መነኩሲት ፊት አይመስልም።

ደመቀች ያን ሳታየው የቆየችውን መቃብር ቤትና ሁለት እመበለቶች ድንገት ስታይ «ቁሚ» የሚል ትእዛዝ እንደ ሰማች ሁሉ እግርዋ ሊራመድ የቃጣውን ቶሎ ገታ ቆመችና ዝም ብላ ወደ ሁለቱ መነኩሲቶች ትመለከት ጀመር። ሁለቱም የለበሱት ልብስና የደፉት ቆብ ወይባ

የተነከረ ይሁን እንጂ ንጹህ መሆኑ ከሩቅ ያስታውቃል። የቆመችበት ከነርሱ ትንሽ ራቅ ያለ ስለሆነና፤ ወዲያውም በሁዋላቸው በኩል ስለሆነች፤ ምን እንደሚነጋገሩ ለመስማትና ፊታቸውን ለማየት ባትችልም፤ ባጫጭር ጊዜ ውስጥ እየመላለሱ ሲስቁ ድምጻቸው እዚያ ድረስ ስለ ተሰማት፤ በጣም፤ ደስተኞች መስለው ታዩዋት። «ከነሱ ጋር እየተጫወቱና እየሳቁ፤ እዚህ መኖር እንዴት ጥሩ ነው!» አለች ባሳብዋል። ወዲያው፤ ትንሽ ልጅ ሳለች ጀምራ፤ የባሻ ጸሀይና የቤተሰባቸው የንስሀ አባት ቁስ መንግስቱ ከወላጆቻቸው ጋር ባንድ ላይ ቁጭ ብለው ጠላ እየተጠጣ ሲጫወቱ ስለ ምናኔና ስለ ምንኩስና የሚያወሩት አሳብዋ መጣ። ቁስ መንግሥቱ እንደሚሉት «አንድ ሴት በድንግልናዋም ይሁን ወይም ካገባች በሁዋላ፤ ባልዋን ትታ ከመነኮሻና ገዳም ከገባች ወይም መንኩሳ መቃብር ቤት ከተቀመጠች ከዚያ ወጥታ ለባል እንድትሰጥ የሚያስገድዳት የለም። ከዚያ በሁዋላ ለራስዋ አዛዥዋ እስከ ብቻ ናት። በብር የተገዛች አገልጋይ እንኩዋ ከመነኮሻ ነጻ ናት። «የመነኮሻ በራሱ ነገሱ» የሚባል ለዚህ ነው» ይላሉ አባ መንግሥቱ፤ መንኩሳው ከአለም የተለሉ ማለት ገዳም ወይም መቃብር ቤት ገብተው የተቀመጡ ሁሉ፤ በሌላ ባይሆን በራሳቸው ላይ አዛዥቹ እነሱ መሆናቸውን በምሳሌ ሲያስረዱ። እናትዋ ወይዘሮ ሙሉነሽም ሲበሳጩ ብዙ ጊዜ ካፋቸው የሚወጣ መንኩሶ መቃብር ቤት መቀመጥ ነው። ባላቸው ትልቁንም፤ ትንሹንም ጉድለት እዩቆጠርኩ ሲጨቀጨቁቸው ወይም አሽከሮች የያዙባቸውን እንደ ፈለጉት አድርገው ሳይፈጽሙላቸው ብስጭት ይሉና፤ ምነው እኔይቱ ሙሉነሽ! ካንድ ወገን እሳቸው - ውሀ በቀጠነ ሲጨቀጭቁኝ ደግሞ ካንድ ወገን እናንተ እዩመላለስሁ የምነግራችሁን - መስሚያችሁን ይድፈነውና - አንስማ እያላችሁ ልቤን ስታቆስሉኝ እንዲህ በሁለት እሳት መሀከል ስቃጠል ከመኖር - ሁሉንስ ጣጥዬው፤ ቆቤን ደፍቼ፤ መቃብር ቤቱ አልገባም? የባል ይሁን ያሽከር ወይም የሌላ ጣጣ እዚያ ተከትሎኝ አይመጣምኮ! ይሁን ሁሉ፤ የተሸከምሁትን ጣጣ ከራሴ አውርጄ ጥዬ፤ መቃብር ቤቱ ግብቼ «እሁ -!» ብዬ አርፋለሁ!» ይላሉ። ስለዚህ ቁስ መንግሥቱና የደመቀች እናት ወይዘሮ ሙሉነሽ እንደሚሉት ከሆነ፤ ምናምኔ ምንኩስና ለባሉ፤ ለኑሮ ችግሩ ለጭቅጭቁ፤ እረ ለስንቱ፤ አለምን ለሚያስጠላው በሽታ ሁሉ ፍቱን አብነቶች እሙን መድሀኒቶች ናቸው!

ደመቀች ያን መቃብር ቤትና ሁለቱን መነኩሲቶች እየተመለከተች እንደ ቆመች፤ ስለ ምንኩስና ስትስማው የኖረችው ሁሉ ባንድነት ሰብስቦ፤ ተሰብስቦ ባሳብዋ መጣ። ይልቁንም ምንኩስና ተገድዶ ለባል ከመስጠት የሚያድን መሆኑን ቁስ፤ መንግሥቱ ብዙ ጊዜ ሲናገሩት የሰማችው፤ ከሁሉም ጎልቶ ለእዝነ ህሊናዋ ተሰማው። «አንድ ሴት ባልዋን ትታ ከመነኮሻና መቃብር ቤት ገብታ ከተቀመጠች ከዚያ አውጥቶ ለባል የሚሰጣት የለም!» አለ የቁስ መንግሥቱ ድምፅ ጆሮዋን እስኪያማት ጮሆ። «በብር የተገዛች አገልጋይ እንኩዋ ከመነኮሻ፤ ነጻ ናት!» አለ ድምጹ ደገመና። ወዲያው ከሱ ጋር ተያይዞ ሌላ እስከዚያ ቀን ድረስ ተቀምጣ ባሳብዋ ተኝታ በልምቱ፤ ታይትዋት የማያውቅ አዲስ አሳብ ድንገት ብልጭ አለባት፤ «መመንኮስ!» ከመነኮሻ ለዚያ ለጨካኝ ባልዋ፤ ለታምራት ተገኝ አስገድዶ የሚሰጣት የለም!

«ከመነኮሻ ነጻ ናት፤ ከመነኮሻ ነጻ ናት!» አለ የቁሱ ድምጽ እዩደጋገመ በጆሮዋ።

«እመነኩሳለሁ በቃ፣ ነጻ ነኝ!» አለች እስከም ያሰበች እንጂ የተናገረች ሳይመስላት፤ ድምጽዋን አሰምታ። ወዲያው፣ ያ እንደ ክፉ ውሻ «ያሽሁሽ» እያለ የሚያሳድዳት የታምራት ተገኝ ክፉ መንፈስ የቁሱ ፍርድና የስዋ ፉክራ እንዳባረሩት ሁሉ ከሁዋላዋ ሸሽቶ የጠፋ፣ ከሱ ነጻ የሆነች መስሎ ተሰማትና ከደስታዋ ብዛት የተነሳ፣ ልብዋ ፈጥኖ እዩመታ፤ እግሮችዋም እንደ ልብዋ ፈጥነው እዩተራመዱ ከመነኩሲቶች ፊት አቁመዋት አገኘች። ሁለቱ መነኩሲቶች ያችን፣ ልትላክ የተጠራችው ይመስል ሰተት ብላ ሄዳ አንድ ቃል ሳትተነፍስ ሰላምታ እንኩዋ ሳትሰጥ እፊታቸው የቆመች እንግዳ ልጅ ሲያዩ ገርሞዋቸው፣ ጨዋታቸውን አቁዋርጠው፣ ዝም ብለው ይመለከቱዋት ጀመር። ደመቀች የምትናገረው ጠፍቶዋት፣ ግንባርዋ ጭምድድ ፈታ እያለ ከፍነርዋና ጉንጮችዋ እየተንቀጠቀጡ ዝም ብላ ስለ ቆመች፣ መናገር እየፈለገች የማትችል፣ ድዳ መስላቸው ሊያረጋግጡ ፈለጉና፤

«ምን ትሻለሽ፣ የኔ ልጅ?» አሉ እናታችን። ደመቀች ካፍዋ ቃል ከመውጣቱ በፊት ካኖችዋ እንባ መውረድ ሲጀምር፣ ልጅዋን እንዳዘለች ከፊታቸው ወድቃ፤

«አባ እባካችሁ ከሞት አድኑኝ፤ ልሞ - ልሞት ነው። አባ - እባካችሁ አድኑኝ፤ እና - እናቶቼ። እባካችሁ አመ - አመንኩሱኝና እድሜ - እድሜ ልኬን፤ እናንተን እያገለገልኩ እዚህ - እዚህ ልቀመጥ፤ ሌላ ም - ምንም አልፈልግ» እያለች ስታለቅስ ሲያይና ንግግርዋን ሳግ ሲያደናቅፈው ሲሰማ፣ ተከስተም እኒያ መነኩሲቶች አንድ ክፉ እንገር አድርገው ያስለቀስዋት መስሎት፣ አብሮዋት ምርር ብሎ አለቀሰ።

ከዚያ ሁለቱ እመበለቶች፣ እኒያ ሁለት ልጆች ድንገት እንደ ዱብ እዳ፣ ከፊታቸው ወደቀ ተያይዘው ሲያለቅሱ ሲያዩ፣ ተደናግጠው ቶሎ ከተቀመጡበት ተነስተው፣ ደመቀችን ከነልጅዋ አንስተው የስዋንም የልጅዋንም እንባ በልብሳቸውም በጃቸውም እያባበሉ ሲያባብሉዋቸው ቆይተው ጸጥ ሲሉላቸው -

«በይ እስቲ እዚህ ተቀመጭና የሆንሽውን ንገሪን» አሉ እናታችን ለደመቀች የምትቀመጥበት ቦታ በጎናቸው በኩል እያመለከቱ። ደመቀች ባለመከትዋት ቦታ ተቀምጣ የሆነችውን ለመናገር የምትጀርምበትን ስትፈልግ ተከስተ እኒያ እናቱን «አስለቀሱ» ብሎ ፈርቶዋቸውና ጠልቶዋቸው የነበሩ መነኩሲቶች እስከዋንም እሱንም ሲያባብሉ ሲያይ፣ ወዲያው ዘመዶቹ አድርጎዋቸው ፍራቱንም ጥላቻውንም ረስቶ፣ «እማ፣ እንጣ» አለ።

«እኔ አፈር ልብላ፤ ርቦታል። እማሆይ እባክዎ እንጀራ ይስጡት፤ ለሁለቱም የሚሆን ያምጡላቸው» አሉ እናታችን። ከዚያ ወደ ደመቀች ዘወር አሉና፣ «ቀድመሽ እህል ቅመሽ፤ ሁዋላ ትነግሪናለሽ» አሉ።

«አይኔ ይፍሰስ፣ ልጄን ርቦታል። ከዚህ፣ ከከተማ አይደለም የመጣችሁት?» አሉ እማሆይ ወለተየሱስ፣ እንጀራ ሊያመጡ ሲነሱ።

«አይደለም፤ ከንዶዳም ኪዳነ ምህረት ነው። ጥዋት ተነስተ አሁን ነው - እዚህ የደረስን» አለች ደመቀች። ሁለቱ መነኩሲቶች እንደዳም ኪዳነ ምህረት አይተውት ስለማያውቁ፣ ከጥዋት

እስከ ማታ የሚያስሄድ ከሆነ ሩቅ መሆን አለበት ብለው ያን ያክል መንገድ ልጅ አገላ ስትሄድ በመዋልዋ ለደመቀች ያዘነላት ከመሆናቸውም ሌላ ተገረሙ።

እንጂራ ሊያመጡ የተነሱት መነኩሲት ሁለት እንጂራ በዝብድያ (የሸክላ ቁና) አድርገው በላዩ ወፍራም የክክ ወጥ በርከት አድርገው አፍስሰው ሲሰጡዋት፤ ደመቀች ሰግዳ ተቀብላ፤ ልጅዋን አብታል ካጠገበች በሁዋላ፤ እስከም እስክትጠግብ በላች። ከዚያ እማሆይ ወለተየሱስ፤ በትልቅ ጥዋ ጥሩ ጠላ አምጥተው ሲሰጡዋት ተከስተ አይቶ «እማ ዋ ዋ» እያለ አስቸገረ።

«ዋ ዋ» ምን ይሆን?» አሉ እማሆይ ወለተየሱስ እንደ መሳቅ ብለው።

«ውሀ» ማለቱ ነው። «ውሀ ይኖር ይሆን እናቴ?» አለች ደመቀች አስቸገረችን ይሉኛል ብላ እየፈራች።

«አዬ - ትንሽ ነበር - ቅድም - በተሳት ምሳ በልተን እጃችንን ታጠብንበት። ውሀ የምታመጣልን ልጅ ደግሞ ትዘገይ ይሆናል። ታዲያ - እንደ ጠማው ከሚቆይ - ጠላ ቢጠጣ ምን ይለዋል?» አሉ እማሆይ ወለተየሱስ።

«ደሞ ጠላ ምን ይለዋል? እህል አደል?» አሉ እናታችንም ቀበል አድርገው። ብቻ ተከስተ ሁለቱ መነኩሲቶች ስለ ጠላ መጉዳት አለመጉዳት ምስክርነታቸውን እስኪሰጡ አልጠበቀም። በጣም ተጠምቶ ስለ ነበረ ገና እነሱ በመነጋገር ላይ እንዳሉ፤ እናቱን አሸንፎ መጠጣት ጀምሮ ነበር። ጥሙን እስኪቆርጥ ስምጥጥ አድርጎ ጠጥቶ ሲያበቃ የተረፈውን ለናቱ ሰጠና፤ እስከ ገና ጠጥታ ሳትጨርስ የጠጣው ጠላ ወደ ትንሽ ራሱ ወጥቶ ስላሰከረው ፊቱም ጀርዎቹም እንደ ፍም ቀልተውና ግለው፤ የኮረኮሩትን ያክል ትንፋሽ እስኪያጥረው እየሳቀ የበሉበትን እቃ «ካልሰበርሁ» ብሎ «ለያዥ ለገራዥ» አስቸገረ! እናቱ ለመያዝ ሞክራ አልሆንላት ስላለና፤ እንዲያውም የባሰ ራሱን የሚጎዳ ስለሆነ ርቆ እንዳይሄድ እየተከላከለች ብቻ ዝም ብላ፤ የሚያደርገውን ትመለከት ጀመር። እማሆይ ወለተየሱስ እቃውን ከጁ ስላገኘ ያን አንስቶ እየሳቀ እናታችንን «ካልመታሁ» ብሎ ሲጋበዝ ቆየና እሱንም ተቀማ። ከዚያ ጠበኛነቱን ትቶ ወደ ሰላማዊ ጨዋታ ዞረ። በሳቅ እየተንከተከተ መዝለል፤ አንዳንድ ጊዜም መሮጥ ከመጀመሩ ይወድና ይንከባለላል። መዝለል፤ አንዳንድ ጊዜም መሮጥ ከመጀመሩ ይወድቅና ይንከባለላል። እድህ ሲዘልና ሲሮጥ ወድቆ እየሳቀ ሲንከባለል ቆይቶ፤ ደግሞ ያን ተወና የህጻናትን «የሽሽጎሽ» ጨዋታ መጫወት ጀመረ። ህጻናት ሰው እንዳይያቸው ሲሸሹ፤ የገዛ አይኖቻቸውን በሁለት እጆቻቸው መሸፈን ነው። ተከስተ አይኖቹን በጆቹ ሸፍኖ፤ መሬቱን በግሮቹ እዬዳበሰ፤ ድምጹን ሳያሰማ ቀስ ብሎ ሲሄድ ይቆይና ሲወድቅ እዬሳቀ ይንከባለላል። እንዲህ ሲወድቅ ሲነሳ ደግሞ ወድቆ ሲንከባለል ዘለግ ያለ ጊዜ ቆይቶ፤ እዬደከመው ስለ ሄደ መጨረሻ ወድቆ በሚነከባለልበት እንዳለ፤ እንቅልፍ አሸነፈውና ተኛ። ከዚያ ደመቀች ከወደቀበት አንስታ ወደ ተሻለ ቦታ ወስዳ ኩታዋን ግማሹን አንጥፋ፤ ግማሹን አልብሳ፤ አስተኝታ፤ ባጠገቡ ተቀምጣ ትጠብቀው ጀመር።

ተከስተ እንዲያ ሳቱን ስያቁዋርጥ፤ መጀምሪያ «እቃ ካልሰበርሁና ካልተማታሁ» ብሎ ሲጋበዝ፤ ከዚያም እየዘለለ፤ እየሮጠና ወድቆ እየተንከባለለ ሲያደርገው የነበረው የተመልካቾቹን

ለማጫወትና ለማሳቅ እንጂ፣ ሰክሮ ሳያውቅ የሚያደርገውን እንዳልነበረ ሁሉ ሁለቱ መነኩሲቶች ደስ ብሎቸው አንድ አፍታ እንኩዋ ጥርሳቸውን ሳይከድኑ ያን ሁሉ ጊዜ አብረውት ሲስቁ ቆዩ። ደመቀች ግን የሚያልፍለት ስላልመሰላት የምታደርገው ቅጡ ጠፍቶባት ፈዝዛ ነበር። መነኩሲቶች ጭንቀትዎን ከፊትዎ ከተመለከቱ በሁዋላ አስቀድመው የስዎን ሁኔታ ሳያዩ፣ ያን ያክል ሲስቁ በመቆየታቸው የህሊና ወቀሳ ተሰምቶቸው እርስ በርሳቸው ተያዩና -

«አይዘኝ፣ አሁን እንዲህ ከተኛ አለፈለት ማለት ነው። እንዴት ያለ ደማም ልጅ ነው! ምንሽ ነው?» አሉ እማሆይ ወለተየሱስ።

«ልጅ ነው» አለች ደመቀች እንደ ማፈር ብላ መሬት መሬት እያየች።

«አንቺ የወለድሽው?» አሉ ሁለቱ መነኩሲቶች እንደ ተማከሩ ባንድ ላይ።

«አዎ» አለች ደመቀች አንገትዎን እንደ ደፋች።

መነኩሲቶቹ ትንሽ ዝም ብለው የመገረም አይን ከተለዋወጡ በሁዋላ፣

«በይ እስቲ እንግዲህ - ይህን ትንሽ ልጅ አዝለሽ ወደኛ የመጣሽበትን ምክንያት ንገሪኝ» አሉ እናታችን።

ደመቀች፣ ያን እንደ መርግ ልብዎን ተጭኖ ሲያሰግራት ሲያስቃያት የኖረውን ከባድ ሽክም እንዳለ አውጥታ ዘረገችላቸው! በቅደም ተከተል ተራ አስይዛ አጣፍጣ አይሁን እንጂ፣ እንደ ልጆች ሁሉ፣ የፊቱን ሁዋላ የሁዋላውን ፊት አድርጋ፣ አመሰቃቅላ አንድ ሳይቀር ሁሉንም ነገረቻቸው።

«ታዲያ - በግድ ወላጆችሽ - ለባልሽ እንዳይሰጡሽ ነው - ጠፍተሽ የመጣሽ ማለት ነው፣ አይደለም?» አሉ እናታችን በረዥሙ አደበላልቃ ከተናገረችው ፍሬ የመሰላቸውን ብቻ አጠቃለው።

«አዎ!»

«ሁለት አመት ያክል ተለያይታችሁ ከቆያችሁ - ምናልባት አሁን ደህና ሰው ሆኖ ይሆናል። ታዲያ - ወላጆችሽ እንዳሉሽ ተመልሰሽ አይተሽው፣ ካልተለወጠ ደህና ሰው ካልሆነ፣ ከዚያ በሁዋል አንድያሽን ፈትተሽው ብትወጪ አይሻልም? አሁን ፈቃዳቸውን ፈጽመሽ ከተመለስሽ በሁዋላ፣ ሳይስማማሽ ቀርቶ ትወጪ እነሱም እንደገና በግድ «ሂጂ» አይሉሽ ይሆናል።

«የለም የለም እሱ ደህና ሰው አይሆንም፣ ሁልጊዜ ክፉ ነው። አንድ ቀን ተመልሽ ከገባሁ አይለቀኝም። አባባም እሱ ያላቸውን ብቻ ስለሚሰሙ፣ «ያውጡኝ» ብላቸው «እሺ» አይሉኝም» አለች ደመቀች እናታችን የወላጆቿን ፈቃድ እንድትፈጽም ሲመክሩዋት ልክ እንዳባትዋ «አንቀን እንሰጥሻለን» እንዳሉዋት ሁሉ ፊትዋ በቅጽበት ተለዋውጦ። ሁለቱ እመበሉቶች ላጭር ጊዜ ዝም ብለው እስበሳቸው ሲተያዩ ቆዩና፣

«ታዲያ - ወደኛ የመጥሽ ምን እንድናደርግልሽ ፈልገሽ ነው?» አሉ እናታችን።

«እንድታመነኩሱኝና እናንተን እዩረዳሁ እዚህ አብሬያችሁ እንድቀመጥ ብዬ ነው። መንኩሼ መቃብር ቤት ከተቀመጥሁ አባባም እሱም አስገድደው አይወስዱኝም። አባቴ ቁስ መንግሥቱ የናባብ የንስሀ አባት ሁልጊዜ ሲናገሩ ሰምቻለሁ።»

«አይ የልጅ ነገ - ር! እኛ መነኩሲቶች ነን እንጂ ለማመንኮስ ስልጣን ያለን መሰለሽ? የሚያመነሱክ ቁሶች ናቸው። ይህንም አታውቁ?» አሉ እናታችን የቅርታ ፈገግታ ባንድ አፍታ በፊታቸው አልፎ ሲሄድ እየታየ።

«እሱንስ አውቃለሁ፤ ብቻ - ለቁሶች እናንተ ከነገራችሁባቸው <እንቢ> አይሉም ብዬ ነው እንጂ!»

«አንቺም እኛም ብንገግራቸው <እሺ> አይሉም። አንቺ ገና ልጅ ስለ ሆነሽ እኛ ወላጆችሽ ስላልሆን ያንቺንም ሆነ የኛን ቃል ተቀብለው አያመነኩሱሽም። የወላጆችሽን ፈቃድ ይጠይቃሉ።»

«ወላጆቼ? ወላጆቼማ እንኩዋንስ እንድመነኩስ ሊፈቅዱ እዚህ መሆኔን ካወቁ አባባ ይዘው ለሱ - ይሰጡኛል። እባ - እባካችሁ እዚህ መሆኔን እነሱ አይ - አይወቁ። እዚህ መሆኔን ካ - ካወቁ ይዘው ይሰ - ይሰጡኛል። ወደሱ ከመመለስ የትም ስሄድ ጅብ - ጅብ በልቶኝ ወይ ገደል ገብቼ መሞት ይሻ - ይሻለኛል?» አለች ደመቀች እንባዋ ግራና ቀኝ ጉንጮችዋን ሞልቶ እዩወረደና ሳግ ሲተናነቃት የምትናገራቸው ቃሎች ባጭር ባጭር እየተቁዋረጡ።

«እስቲ ልቅሶሽን ተይና የኛን ምክር ስሚ፤ ልጄ» አሉ እናታችን። «የኛን ምክር ስሚ። እንዲህ - አሁን ለኛ እንደ ነገርሽን + ለሱ ለባልሽ መልሰው ከሚሰጡሽ ሞት የምትመርጧ መሆንሽን ከነገርሻቸው የገዛ ልጃቸውን <ሄደሽ ሙቺ> ብለው አይሰዱሽም። ስለዚህ - አባትሽን ሰው ልከን እናስመጣቸውና የደብሩን ገበዝ ጨምረን ያለ ፈቃድሽ እንዳይሰጡሽ <አደራ> ብለናቸው፤ ልጁን ጨምረሽ ከምታንገላችው ብትመለሻ ይሻላል።»

«እባካችሁ፤ ስለ እግዝእትነ ማርያም ብላችሁ አታምጡባቸው፤ እናቶቼ! አባባ ካገኙኝ ይዘው ነው የሚሰጡኝ። እባ - እባካችሁ ዛሬ ብቻ ስለ እመ አሳድሩኝና፤ ነገ በ - በጥዋት እሄ - እሄድላችሁባለሁ፤ አላስቸግራችሁም። ብቻ - ብቻ ላባባ አትስጡኝ። እባ - እባካችሁ!» አለችና፤ እያለቀሰች በግራቸው ልትወድቅ ስትነሳ ሁለቱም ቶሎ ተነስተው ይዘው ያባብሉዋት ጀመር።

«ላንቺም ለልጄሽም የሚሻል የመሰለንን መክርንሽ እንጂ ካልፈለገሽ ተይው፤ አንልክባቸውም። ተመካክረን ሌላ የሚሻል መንገድ እስክንፈግ እዚህ ከኛ ጋር ትቆያለሽ፤ አታስቸግሪንም» አሉ እናታችን፤ አንገትዋን ይዘው። እማሆይ ወለተየሱስም ምጥንታዋን ሲሰሙና፤ ውስጣዊ ጭንቀትዋ ምን ያክል ጽኑ መሆኑን ከሁኔታዋ ሁሉ ሲያዩ ቆስሎ የሚሰቃይ ልብዋ ባይኖችዋ የሚያፈሰውን የደም እንባ ሲያዩ ጽኑ አዘን ተሰማቸውና አንጀታቸው በስለት እንደ ተመተረ ተንሰፈሰፈና አልቅሰው አላቆም አሉ! «አይዘሽ ልጄ፤ አሁን

እናታችን እንዳሉት ተመካክረን የተሻለ መንገድ እስክናገኝ አባትም ሆኑ ሌላ ሰው አይመጣብሽም ማንም ሳያይሽ እዚህ ትቆያለሽ» አሉ እማሆይ ወለተየሱስ ደመቀችን ከናታችን እጅ ወስደው፥ ግንባርዋንም ጉንጮችዋንም እዬሳሙ።

ደመቀች ሁለት እመበለቶች ሲያባብሉዋት፥ በተለይ እማሆይ ወለተየሱስን አብረዋት ሲያለቅሱ ስታይ፥ ያዘኑላት መሆናቸው ተስማትና ለመጀመሪያ ጊዜ ከናትዋ ሌላ፥ ውስጣዊ ስቃይዋን የሚረዳላት ሰው ያገኘች መሰላትና፥ በፍራትና በጭንቀት ጨልሞ የነበረው የልጅ ፊትዋ ከባድ ደመናው ጸሀይ እንዳሰገደችላት የክረምት ሰማይ በደስታ ወገግ አለ።

ደመቀች፣ እዚያ መቃብር ቤት ከናታችንና ከማሆይ ወለተየሱስ ጋር ሶስት ሳምንት ያክል ስትሰነብት የምግብ ችግር አላዬችም። እስዋና ልጅዋ፥ የፈለጉትን ያክል እንጀራ በወጥ በፈለጉ ጊዜ እዬበሉ እስዋ ጠላ እሱ ውሀ እዬጠጡ፥ እስዋ - ለብዙ ጊዜ ትታው የቆዩችውን በጥዋት ተነስታ ዳዊት፣ መልክ ኢዬሱስና መልክ ማርያም ከደገመች በሁዋላ - በእማሆይ ወለተየሱስ እግር ተተክታ፣ ቤት ስትጠርግና እቃ ስታጣጥብ በጣም ደስ ብሎዋት ሰነበተች።

ደመቀች ከመጣች በሁዋላ ጀምረው፣ እማሆይ ወለተየሱስ ያለውትሮዋቸው ከተማ እዬሄዱ፥ ቆይተው መምጣትን አዘውትረው ሰነበቱ። አንድ ቀን እንደ መሰንበቻቸው ከተማ ቆይተው ተመልሰው፥ ከናታችን ጋር ለብቻቸው ቀስ ብለው ሲነጋገሩ ቆይተው ደመቀችን ጠሩና፥

«ሰማሽ፥ ልጄ!» አሉ እናታችን፥ ደመቀች ሊነግሩዋት ያሰቡትን ስትሰማ የምትሆነው አስቀድሞ እንዳስፈራቸው ሁሉ እያመነቱ። «ሰማሽ ልጄ፥ መቸም - እዚህ ተሸሽገሽ ሁልጊዜ ልትኖሪ አትችይም! እዚህ መኖርሽ እስካሁንም ሳይታወቅ አይቀር! ታዲያ - አባትሽና ባልሽ እዚህ መሆንሽን ሰምተው የመጡ እንደሆነ፥ እኛ ሁለት ደካሞች እነሱ ተከላክለን አንቺን የምናድንበት ጋሻና ጦር የለንም። ስለዚህ፥ ወደ ወላጆሽ እንድትመለሽ ብንመክርሽ «ወደነሱ ከመመለስ ሞቴን እመርጣለሁ» ስላልሽ ከመሞት ወዳዲስ አበባ ሄደሽ፥ እዚያ የሚቀጥርሽ ሰው ብታገኚ እየሰራሽ እንድትኖሪ ነው የምንመክርሽ።»

ደመቀች ችግርዋን ሁሉ ፈተናዋን ሁሉ ያለፈች መስሎዋት ደስ ብሎዋት የሰነበተችውን ያክል፥ እናታችን የተናገሩትን ስትሰማ፣ ሰማይ የተደፋባት፣ ዙሪያዋን ጨለማ የከበባት መስሎ ተሰማት የምትለውም የምታደርገው ቅጡ ጠፍቶዋት፣ ምንም ሳትተነፍስ ሳትንቀሳቀስ ዝም ብላ ቆየች። መልስ በመስጠት ፈንታ ዝም ብላ እንደ ቆመች እንባዋ ሲወርድ ስላዩ፥

«ለምን ታለቅሻለሽ? ላንቺ የሚሻል ሰለ መሰለን ነውኮ - እኛ ተቸግረን ሰው ጭምር ስናስቸግር የሰነብትን» አሉ እማሆይ ወለተየሱስ። ደመቀች አልገባትም።

«እንዴት - እንዴት አድርጌ ነው የምሄድ?» አለች፥ የተሰበረ ድምፅ።

«እዚያ ከደረስሽ በሁዋላ የምትሆኝን እግዚአብሔር ያብጅልሽ እንጂ እስከዚያ የሚያደርስሽ እማሆይ ወለተየሱስ ሲቸገሩ ዘመድም ሲያስቸግሩ ሰንብተው አግኝተውልሻል» አሉ እናታችን። እናቱ ስታለቅስ ሲያይ፥ ተከስተም ጡዋ ብሎ ያለቅስ ጀመር። የስዋ ክፍል የስዋ ቅጂ ስለሆነ ደስ ሲላት ሲያይ አብሮዋት ደስ ይለዋል። ስታለቅስ ሲያይ አብሮዋት ያለቅሳል!

በማግሥቱ እንጋት ላይ የማሆይ ወለተየሱስ ዘመዶች ፈልገው ያገኙላቸው «አቶ መላኩ ረዳ» የሚባል ባለ ካሚየን ነጋዴ፣ የቤተ ክርስቲያኑ መንገድ መኪና ሊያስሄድ እስከሚችልበት ድረስ ካሚየኑን ቀረብ አድርጎ አቁሞ፣ እሱ ወደ እናታችን መቃብር ቤት መጣ። ደመቀች ልጅዋን እንጀራ በወጥ አብልታ፣ ውሀ አጠጥታ፣ እስከ ልብዋ እዩተሸበረና እዩተናነቃት መብላት ስላቃታት፣ ትንሽ ከቀማመሰች በሁዋላ እቃውን አንስታ፣ ተከስተን በኩታዋ አዝላ ትጠባበቅ ነበር።

አቶ መላኩ እናታችንን እጅ ነስቶ፣ እንደ ተቀመጡ ጉልበታቸውን ለመሳም ጎንበስ ሲል «ተው ተው፣ እግዚአብሔር ይባርክህ ልጅ ሀብት ያድልህ» ብለው፣ በሁለት እጆቻቸው ቀና ካደረጉት በሁዋላ፣ «በል እንግዲህ -» አሉ፣ አንድ ጊዜ እሱን አንድ ጊዜ ደመቀችን እያለዋውቁ እያዩ። «በል እንግዲህ ይችን ልጅ አደራ ሰጥቸሃለሁና፣ ልጅ አዝላ እንዳትንገላታ ተጠንቅቀህ አዲስ አበባ እንድታደርስልኝ። ከዚያም - ቢቻል አንተ፣ ባይቻል የሚቻለው ሰው፣ ቀጣሪ ፈልጎ እንዲያስቀጥራት እንድታደርግልኝ አደራ! በል እንካ በምድር የሰጠሁህን በሰማይ ትሰጠኛለህ!» አሉ እናታችን፣ የጥብቅ አደራ ምልክት የሆነውን ሳር አግብስብለው።

«አረ ግዴለም እንኩዋንስ ይህን ትንሹን ነገር - አቅሜ ተቻለ ለናታችን ሌላ ትልቅ ጉዳይ ብላክስ - ደስታውን ችዬው ነው?» አለ ነጋዴው ሳሩን ከናታችን እጅ ሲቀበል እንደ መስገድ ብሎ። ከዚያ እናታችን ደመቀችን ለብቻ ወስደው አስራ ሁለት ብር ቆጥረው ከሰጡዋት በሁዋላ ጸሎተ ማርያም ደግመው በስዋም በልጅዋም ላይ «ትፍ ትፍ» ብለው መርቀው አሰናቡቱዋቸው። ደመቀች እያለቀሰች የናታነንና የማሆይ ወለተየሱስን ጉልበት ስማ፣ ካሚየኑ በቆመበት እስክትደርስ ወደ ሰነበተችበት መቃብር ቤት እዩዞረች እያዩች ሄደች። እካሚየኑ ውስጥ ገብታ ስትቀመጥ፣ «እዚህ መቃብር ቤት መኖር እንዴት ውብ ነበር!» አለች ለራስዋ ብቻ በሚሰማ ዝቅተኛ ድምጽ።

ምዕራፍ አራት

እልም እንጂ እውን የማይመስል እውን

አቶ መላኩ እናታችን «አደራ» እንዳሉት፣ ደመቀችና ልጅዋ እንዳይንገላቱ፣ ረዳቱን እውጭ ከጭነቱ ጋር እንዲቀመጥ አድርጎ እነሱን እካሚየኑ ውስጥ፣ ባጠገቡ አስቀምጦ፣ ሞተሩን ሲያስነሳ ልክ፣ እንዳቆሰሉት ነበር ዙሪያ ገባው እስኪናወጥ ስላጉራራ፣ «ወዬው እናቴ! ምን አውሬ ነው እዚህ ውስጥ ያለ?» አለች ደመቀች፣ ከመደንገጥዋ የተነሳ ፊትዋ በቅጽበት ተለዋውጦ ተንስታ ለመሮጥ እየቃጣች። ተከስተም መኪናው ሲያጉራራና እናቱ «አውሬ» ስትል ሲሰማ እንዳዘለችው አንገትዋን በሁለት እጆቹ ጠምጥም ይዞ ይጮህ ጀመር። እንኩዋንስ ተከስተ፣ ደመቀችም እስከዚያ ቀን ድረስ ካሚየን ውስጥ መግባት ይቅርና ካሚየን በሩቅ አይታ አታውቅም።

«አይዘሽ አውሬ አይደለም፣ መኪና ሊሮጥ ሲነሳ መፈክርሩ ነው!» አለ ነጋዴው፣ የደመቀችን ፍራት ከፊትዋና ከሁኔታዋ ሁሉ ሲያይ እዩላቀ። «ይልቅስ -» አለ ሲስቅ ቆይቶ። «ይልቅስ ወደ ሁዋላ መደገፍ እንድትችይ ልጁን ከጀርባሽ አውርጂና በቅፍሽ ያገርው።»

ደመቀች እንደ ተመከረችው ልጅዋን ከጀርባዋ አውርዳ በቅፍዋ ይዛ ስትቀመጥ፣ ካሚየኑ በመሀከለኛ ፍጠንት እዩሄደ የደብረ ማርቆስን ከተማ ወጥቶ ጭምጋን ካለፈ በኋላ፣ አንድ ረጅም ሜዳ መጥጦ በፊቱ ተዘረጋ። ከዚያ፣ ያ፣ የሚፈክር ካሚየን እያጉራራ ፍጥነቱን በጥፍ ከዚያ በሁለት፣ ከዚያ በሶስት እጥፍ ጨመረና፣ ያን በረጅሙ የተዘረጋ ሜዳ በቅጽበት ጥቅልል፣ ሽብልል አድርጎ በጉያው አሳልፎ ወደ ሁዋላው ሲጥል፣ ወዲያው አንድ አቀበት መጥቶ በፊቱ ተደቀነ። ያንም እንዲሁ ባንድ አፍታ ጠቅልሎ፣ በጉያው አሳልፎ ወደ ሁዋላው ወረወረው። ከዚያ ቁልቁለት ከዚያ ለጥ ያለው ሜዳ፣ ከዚያ አቀበቱ፣ ደግሞ ቁልቁለቱ እንደ ገና ለጥ ያለው ሜዳ እዩተከታተሉ እዩመጡ ሲገጥሙት ሁሉንም፣ እንዳመጣጣቸው በየተራ ጥቅልል፣ ሽብልል እያደረገ፣ በጉያው አሳልፎ የሁዋሊት፣ እየወረወረ እዩጣለ ሲነገድ፣ ደመቀችና ልጅዋን፣ በፍራት ፈንታ ደስታና ሲቃ ተተክተው ያቁነጠነጡዋቸው ጀመር!

«እውነት ይኸ - መኪና እንዲህ የሚያጉራራ ሲፈክር ነው አይደለ?» አለች ደመቀች፣ የልጅ ፊትዋ በደስታ እያበራ።

«ታዲያስ! ሰማንያ ኩንታል ጤፍና እኛን አራታነን ሁላ ባንድ ላይ ተሸክሞ፣ ለገስጋሽ ሳምንት ሙሉ የሚወስደውን ጎዳና ታንድ ቀን ባነሰ ጊዜ ፈት የሚል ጎበዝ ለፈክር አይገባውም» ትያለሽ?» አለ መላኩ እንደ መሳቅ ብሎ በቀልድ መልክ።

«ኩንታል ጤፍ? ኩንታል ጤፍ ደሞ ምንድር ነው?»

«ኩንታል መስፈሪያ ነው። አንድ ኩንታል ጤፍ ማለት ሀያ ጎራድ ጤፍ ማለት ነው። እይውልሽ ታዲያ - ይኸ መኪና ተኛ፣ ታራታችን ሌላ አንድ ሽህ ስድስት መቶ ጎራድ ጤፍ ተሸክሞ ነው - እንዲህ የሚጋልበው!»

«ው - !» አንድ ሺህ ስድስት መቶ ጎራድ ጤፍ? እር እውነት እንዴት ያለው ጎበዝ ቢሆን ነው? የኛ ጎበዝ ነው» የሚሉት አጋሰስ፣ ሳሙኔ ከሀያ ጎራድ ጤፍ የበለጠ አይጫንም። ሁለት ወይም ሶስት ጎራድ እንኩዋ መጣያ ይጨምረበት የተባለ እንደሆነ ለአጋሰስን ልትገሉት ነው ወይ? ብለው አባባ ይቆጣሉ። ግን - ይኸ እንደ አጋሰስ አይደለም። እንዲያው እንጃ፣ ሌላ ሌላ (የቀረበለትን ሁሉ ለቃኝ) ሳይል እያግበሰበሰ የሚውጥ ሆኖም) ነገር ነው!» አለች ደመቀች እዩሳቀች። አቶ እምላኩም የዚያችን የባላገር ልጅ ፍጹም ገርና፣ ከይሉኝታ ሁሉ ነጻ የሆነ አነጋገር ሲሰማ ከልቡ ሳቀ።

«ደግሞ ሌላ የገረመኝ ነገር» አለች በስዋ አላዋቂነት መሳቁን ስላልተረዳች፣ አብራው ስትስቅ ቆይታ። «ሌላ እዚህ አገር ያየሁት የሚያስገርም ነገር፣ ሜዳው ተራራው ዛፋና ቁጥቁጦው ሁላ - እግር ያለው ይመስል መሮቱ ነው! እኛ አገር ሜዳና ተራራ ወይም ዛፍና ቁጥቁጦ አይሄድም» አለች ካሚየኑ በፍጥነት ወደ ፊት ሲበር ሜዳው የተሰማራበትን የኩብት መንጋ እንደያዘ፣ አቀብቱም ሆነ ቁልቁለቱ የበቀሉበትን ዛፎችና ቁጥቁጦዎች እንደያዘ፣ ሁሉም ወደ ፊት ከምትሄድበት ወዳለፈችው ወደ ሁዋላዋ የሚሮት መስሎ ስለ ታያት።

«የለም!» አለ ነጋዴው፤ አሁንም ከልቡ እዩላቀ። «የለም ሜዳውም ሆነ ዛፋና ቁጥቁዋጦው አይሮጥም፤ እንዳንቺ አገር ሜዳ ዛፍና ቁጥቁዋጦ የቆመ ነው። ብቻ - ይኸ መኪና እኛን ይዞ ወደ ፊት በፍጥነት ሲሮጥ ሌላው፣ ነገር ሁላ ወደ ሁለቱን የሚሮጥ ይመስላል። ታዲያ - ለኛ የሚሮጥ ይመስለናል እንጂ፣ ሁሉም በያለበት የቆመ ነው። ቆይ፣ አሁን እኛ ስንቆም፣ እንኩዋንስ መሮጥ የሚንቀሳቀስ ነገር አለ መኖሩን ታያለሽ» አለና ፍጥነቱን እዩቀነሰ እዩቀነሰ ሲሄድ ቆይቶ በመጨረሻ ሲቆም ሁሉም በያለበት ቆመ።

«አይሮጥ? እኛ ስለ ቆምን፣ የሚሮጥ ይመስል የነበረው ሁላ እንኩዋንስ ሲሮጥ ንቅንቅ አይልም!»

«አሁ! እውነትም እኛ ስንቆም ሁሉም ቆመ። እንግዲያ እንዴት ነው እኛ ስንሄድ ሁሉም የሚሄድ፣ ከኛ ጋር እልክ የተጋባ ይመስል?» አለች ደመቀች ትንሽ እንደ መሳቅ ብላ።

«እኛ በፍጥነት ስንሄድ የሚሄድ ይመስላል፣ እንጂ፣ አይሄድም አልሁሽክ!» አለና መላኩ ረዳ እንደገና መኪናውን አስነስቶ እንደገና እያስጎራ እንደገና እያስፈከረ፣ አክነፍንፎ፣ ገና ቀትር እንኩዋ ሳይሆን አውራ ርፋድ ላይ ደጀን አፋፍ ደረሰ።

«እይውልሽ፣ እዚያ ታች የምታይው፣ ያባይ ቆላና ወንዙ ነው አለ ነጋዴው ካሚሮኑን አፋፍ ላይ ሲያቆም።

«የኛ አገር አባይ?» አለች ደመቀች፤ ከመበለቶች ጋር ተመሳጥሮ በተዘዋዋሪ መንገድ ወዳገርዋ መልሶ የወሰዳት መስሎዋት በጣም ደንግጣ።

«የእናንተ አገር የት ነው?»

«አንድም ኪዳነ ምህረት። እንደም ኪዳነ ምህረት፣ እኩዋት አፋፍ ወይም - አማራትና ያውያን አፋፍ ሆኖ ነው ያባይ ቆላ የሚታየው።»

«እ - የለም፤ ይኸ የንድም አባይ አይደለም፤ የደጀን አባይ ነው። አባይ ከዚህ ሄዶ ነው - ሁለት በናንተ አገር፣ በንድም በኩል የሚታይ። እንግዲህ» አለ መላኩ፣ ወዲያው ቀጠል አድርጎ። «እንግዲህ፣ እዚህ እንወረድና እኛ መኪናችንን እስክናጠባብቅ እንቺና ልጅሽ ትንሽ ወዲያ ወዲህ እያልችሁ ጉልበታችሁን ስታፍታቱ ቆይታችሁ መንገዳችንን እንቀጥላለን። ምሳችንን ጎሀጽዮን ብንበላ ይሻላል። «እዚህ እንባል» ያልነ እንደሆነ፣ ከቀትር በሁለት ጸሀዩ ስለሚጠነክር ያንጊዜ ወደ አባይ ብንወርድ ሀሩሩ ልጁን ይበድለዋል» አለና ቀድሞ ወርዶ ደመቀችን ልጅዋን እንደ ያዘች ደግፎ ሲያወርድ -

«እማ፣ እንጣ» አለ ተከስተ።

«አሁ! ይህን ጎበዝ ርቦታል፣ ቆይ ዳብ ልስጠው» ብሎ መላኩ በከረጃ ካስቀመጠ ስንቅ አንድ ዳቦ አምጥቶ ሰጠው።

መላኩ ረዳና ረዳቱ ካሚያናቸውን ፈትሸው የሚጠባበቀውን ካጠባበቁና የሚተካከለውን ካስተካከሉ በኋላ መንገዳቸውን ቀጥለው፥ እቀተር ላይ አባይ ወንዝ ደረሱ።

«እንዲህ ያለ ድልድይ አንቺ አገር አለ?» አለ መላኩ፥ ሲቀልድ፥ ያባይን ድልድይ ከመግባቱ በፊት መኪናውን እዳር አቁሞ።

«እር! እንዲህ ያለ ወንዝ ያለ ይመስል፥ ደሞ እንዲህ ያለ ድልድይ እኛ አገር ምን ሊያረግ ይመጣል? እኛ አገር «ትልቅ» የሚባለው ወንዝ «የምንጭ» ብቻ ነው። የየምንጭ ውሀ በጋ፥ በጋ እስከግራችን አንገት እንኩዋ የማይደርስ በጣም ሞላ ስለሆነ በግራችን ገብተን ነው የምሻገረው። ክረምት ክረምት ግን ውሀው ሲሞላ፥ የንዳዳሞና ያማሪት ጎበዝ ባንድነት ቱልቱላ ነፍቶ ወጥቶ፥ በጠባቡ በኩል ወፍራም እንጨት ይደረድርበትና፥ በዚያ ላይ ነው ሰው ሁሉ የሚሻገር» አለች ደመቀች፥ ያባይ ድልድይ ስራውም ትልቅነቱም የሚሻገር» አለች ደመቀች ያባይ ድልድይ ስራውም፥ ትልቅነቱም አስገርሞዋት፥ አይኖችዋንም አፍዋንም በሰፊው ከፍታ ስታይ ቆይታ።

«ከብቱስ? ከብቱስ በንጨቱ ድልድይ ነው የሚሻገር?»

«አዎ! ደሞ ከብት በንጨት ድልድይ ይሻገራል አሉህ?» አለች ደመቀች፥ ባቶ መላኩ አላዋቂነት እዩሳቀች።

«እንግዲያ እድኔት አድርጎ ነው የሚሻገር?»

«ከብቱማ ውሀ ስለማይበላው ገብቶ እዩዋኝ አደል የሚሻገር?»

«ከብት ውሀ ውስጥ ገብቶ እዩዋኝ አይተሻል?»

«እኔ አታስዋሽኝ እኔስ አላይቸም አያ!»

«እንግዲያ ካላዩሽ ከብት ሲዋኝ ውሀ እንደማይበላው እንዴት አወቅሽ?»

«አዎ! እኔ ባላይ የሚያውቆች ሁሉ ሲናገሩ አልሰማም? ከብት የቁም ዋና ስለሚዋኝ ውሀ አይበላውም» እያሉ የኛ አገር ሰዎች ሲጫወቱ ብዙ ጊዜ ሰምቻለሁ።»

«ደምቀች፤ ከንዳዳሞ ኪዳነ ምህረት የንዳዳሞ ጎረቤቶች ከሆኑ አገሮች በቀር ሌላ ስለማታውቅ፥ ኤልያስ ከባልዋ ጋር በቆዩችበት ጊዜ እንኩዋ፤ ከሱ ግቢ ወጥታ ምንም የማታውቀው ስላልነበረ ያነለት በመንገድ ያዩችውን ሁሉ እንደዳሞ ከምታውቀው ጋር እያመሳሰለች ወይም እያመዛዘነች፥ በልጅ አስተሳሰብና በሚጥም፥ የልጅ አነጋገር ስታውራ መላኩ ረዳ ወሬዋ እዩጣመው እንደ ድርው ሳይደክመው ሳይሰሰቸው እንደ ሳቀ ያባይን ቆላ ምሳቸውን ጎሀጽዮን በሉና፥ ሳይመሽ አዲስ አበባ ለመግባት ገሰገሱ። ነገር ግን አዲስ አበባ ሊደርሱ ትንሽ ሲቀራቸው ስሉልታ ላይ ካሚያኑ ስለተሰናከለ አዲስ አበባ የገቡ ከመሸ ቡሁዋላ ነው።

የመላኩ ረዳ ካሚያን ተጠጋግኖ እንደ ምንም እያነከሰ፣ ቢመሽም ገና ላይን ሳይጨልም እንጦጦ አናት ብቅ ሲል አዲስ አበባ ታዩች። አዲስ አበባ የመሬት ስስት እንዳደረባቸው ስስታዎች ሁሉ መሬት «አይቅረኝ» ብላ ባካባቢው መሬት የተባለ ሁሉ እንዳያመልጣት ከላይ ራስዎን በንጦጦ ተራራ ደረት አስጠግታ፣ ከታች እግሮችዎን እስከ ቃሊቲ አንሰርትታ፣ ግራና ግራ እጆችዎን ከገፈርሳ እስከ ኮተቤ ዘርግታ በዚያ ሁሉ አገር ምድር ላይ፣ ከሳርና ከቆርቆሮ ከፎቅና ከጎጆ ባንድ ተደባለልቆ የተደረተ የቤት ውጥንቅጥዎን እንዳትቀማ የፈራች ይመስል፣ ሁሉንም በውስጥዎ እፍግ፣ ትንፍግ አድርጋ ሽሽጋ በዚያ ላይ ተኝታ ታዩች! አውራ ጎዳናዎችዎ አደባባዮችዎ እንደ ትምህርት ቤቶች፣ የህክምና ቤቶችና እነሱን የመሳሰሉት የህዝብ አገልግሎት መስጫ ቦታዎች ልዩ ልዩ ቀለም ባላቸው መብራቶ አገጠዋል። ታዲያ፣ ውስጣዊ ጉስቁልናቸውንና መልክ ጥፋነታቸውን በሚያብላጩልጭ ጌጣጌጥ ሸፍነው ከሩቅ ሲያዩዋቸው እንደሚያታልሉ ጎስቁዋሎች ሁሉ አዲስ አበባም ያን ሁሉ ጎስቁዋላ እፍግዎን፣ ያን ሁሉ ትንፋገዎን፣ እንዲያ በውስጥዎ ደብቃ በልዩ ልዩ ቀለማት ባጌጡ መብራቶችዎ አሸብርቃ ከሩቅ ስትታይ እንኩዋንስ እንደ ደመቀች ከባላገር ለመጣች ልጅ፣ ለከተመኞችም እጅግ የምታምር ውብ ትመስላለች። ብቻ የማታው ጨለማ ተነስቶ፣ ቀን ካውራ ጎዳናዎችና ካደባባዮች ዘወር ብሎ ወደ ውስጥ ገባ ሲሉ የሚታየው ሌላ ነው! እሱ «ዋ እቴ። ውስጡን ለቁስ!» እንደሚሉት ነው!

«አይውልሽ እንግዲህ አዲስ አበባ ይሉሻል ይህ ነው!» አለ መላኩ እንጦጦ አፋፍ ላይ ከሚደኑን ቆም አድርጎ።

«አሮ፣ አሮ፣ አሮ! እና ይህ ሁላ አንዱ አገር ብቻ ነው?» አለች ደመቀች፣ ያዲስ አበባ ትልቅነት አስገርሞዋት።

«ይህ ሁላ አንድ ከተማ ብቻ ነው።»

»አቤ - ት! ይህም - እንደዳሞ፣ አማሪት፣ የውያንና የደቦና ባንድ ቢጨመሩስ ይበልጣቸው የለ?»

«በመሬት ስፋት እንጂ እንጂ - በቤትና በሰው ቁጥርም በጣም ይበልጣቸዋል። እንኩዋንስ ከነሱ - ከሙሉ ጎዛምንና ማቻክልም -» ብሎ መላኩ የጀመረውን ሳይጨርስ።

«እማ፣ እፉ» አለ ተከስተ ጥዋት ደጀን ላይ «እንጣ» ካለ በሁዋላ ቀኑን ሙሉ አንድ ቃል ሳይተነፍስ ውሎ።

«አዎ አብዬ፣ እፉ» አለች ደመቀች። «እፉ» በተከስተ አማርኛ «እሳት» ነው።

«እና ዛሬ ያዲስ አበባ መስቀል ሆኖ ነው? ወይስ - ሌላ ምንድር ነው ሰው ሁላ እንዲህ ደቦት (ችቦ) ያቀጣጥሎ?» አለች ደመቀች፣ ከተከስተ ወደ አቶ መላኩ መለስ ብላ።

«ደሞ አዲስ አበባ ለብቻው የተለየ መስቀል አለው አሉሽ?» አለ መላኩ እዩሳቀ።

«አዎ! እኔ አውቅለታለሁ? እንግዲያ ለምንድር ነው ሰው ሁላ እንዲህ ደቦቱን ያቀጣጥሉ?»

«ይሄ የምታዩው መብራት ሁላ ደቦት መስሎሽ ነው? ደቦት አደለምከ! በመንገዶችና በትልልቅ ግቢዎች ሲበራ የሚያደርግ የንትሪክ መብራት ነው። ቆይ አሁን ወደ መሀከል ገባ ስንል ታይታለሽ» አለ መላኩ።

«ለደመቀች የንትሪክ መብራት» እንደ ካሚዮኑና እንደ ሌላው ከዚያነለት በቀር አይታወቅም ሰምታውም የማታወቅ ነገር ሁሉ እንግዳ ነው። መቸም ያነለት፣ እዚያ ካሚዮን ውስጥ ከገባች ጀርማ ያዩት ሁሉ እልም እንጂ እውን የሚመስል ነገር አልነክብረም። አባትዎ ባይኖሩና ይዘው ለባልዎ እንዳይሰጡዎት ባትፈራ ወዳገርም ተመልሳ ያነለት ያዩት ሁሉ ያን እልም እንጂ እውን የማይመስል እውን ሁሉ ለጉዋደኞች ብታወራ እንዴት ደስ ባላት እንዴት በኮራች በተንጠራራች ነበር! ወዲያው አገርዎ ተመልሳ በጉዋደኞች መሀከል ተቀምጣ ያን ሁሉ ያዩትን ድንቅ ነገር ያን ሁሉ ታምር ስታወራ ሁሉም ባድንቆት አፋቸውን ከፍተው እየተቀነጠነጡ ሲሰሙዎት ታያትና ለብቻዎ የቅርታ ፈገግታ ፈገግ አለች።

ምዕራፍ አምስት

አዲስ አበባ

አቶ መላኩ ረዳ፣ አዲስ አበባ በሚቆይበት ጊዜ የሆቴሉን ወጪ ስለፈራ፣ ጉለሌ «ወይዘሮ አልጣሽ ጎርፉ» በሚባሉ የጠጅ ነጋዴ ቤት ነው የሚያርፍ። ወይዘሮ አልጣሽ፣ ምንም እንኳን በዚያ ስራ ጉለሌ ከተቀመጡ ብዙ ዘመን ቢሆናቸው፣ ስማቸውን እንደ መልካቸው እድሜ የማያቀዘቅዘው ዝነኛ እንደ ሆኑ የኖሩ ናቸው። ሰፊ ግቢያቸው በሽብተ ጥሬ ካብ ታጥሮ፣ እዚያ ውስጥ አንድ ሰፊ የጠጅ መነገጃ ሌላ፣ በርከት ያሉ ክፍሎች ያሉት ቤት ለሳቸው መኖሪያ እንዲሁም ላሻሻጮችና ለሰራተኞች የሚሆኑ ቤቶች ስላሉበት፣ ይህን ሁሉ ባንድነት ከውጪ ሲያዩት፣ የጥንት ባለ ብዙ ስራ የቤት መከታተያን ግቢ እንደ የጠጅ ነጋዴ ግቢ አይመስልም።

አቶ መላኩና ወይዘሮ አልጣሽ፣ ግንኙነታቸውን፣ እንደ መጀመሪያው በንግድ መልክ መመልከቱን ከተዉት ቆይተዋል። አቶ መላኩ ከጎጃም በመጣ ቁጥር፣ ማር እያመጣ በገዛበት ዋጋ አለፍ አለፍ ብሎም በነጻ ይሰጣቸዋል። ከዚያ ሌላ፣ አዲስ አበባ የቁየውን ያክል ቆይቶ ወዳገሩ ለመሄድ ሲነሳ፣ ለሱና ለረዳቱ - ያልጋ ክራይ መቸም አይታሰብም - ለመብልና ለመጠጥ፣ «ሳታወጣ አትቀርም» ብሎ ራሱ የገመተውን፣ በዚያ ላይ «ለመሀረብና ለሽቶ ይሁንሽ» ብሎ ተረፍረፍ አድርጎ ሰጥቶቸው ይሄዳል።

ሁለቱ በፊርማ ወይም እንደ ጥንቱ ልማድ በውሉ ሰሚኢዎች ፊት የጋብቻ ሥነ ሥራት ተፈጽሞም አይጋቡ እንጂ አዲስ አበባ በሚቆይበት ጊዜ እሱ ለሳቸው «ባል - አክል» የሚሉት አይነት ነው! ወይዘሮ አልጣሽ፣ በንትሹ እናቱ ሊሆኑ ስለሚችሉ ከተዋወቁበት ጊዜ ጀምሮ፣ በንግድ ደንበኝነት ሲኖሩ፣ አክብሮ «እስዎ» ነበር የሚላቸው። ከተደፋፈሩበት እለት ጀምሮ ግን «አንቺ» ብሎ ስማቸውን ያላንዳች ማንጠልጠያ ሲጠራ አፉን ትንሽ አልያዘውም። እሳቸውም «ክብራ ተነካ» ብለው በመቀየም ፈንታ እንዲያው «ስለ አወደደኝ ልጅ መስዬ

ታይቸው ነው» ብለው በጣም ነው ደስ ያላቸው። አዲስ አበባ ስራውን ጨርሶ ወደ ደብረ ማርቆስ ሲመለስ፣ እሱ እዚያ ካለቸው ምሽቱ ጋር፣ እሳቸው አዲስ አበባ፣ የዕድሜያቸውን ገደብ ጥሰው የሚመጡ ሲገኙ፣ ከነሱ ጋር «ምን ይለኝ? ምን ትለኝ?» ሳይባሉ፣ በደንብ የታወቀ ኑሮዎቻቸውን ይቀጥላሉ!

«ሰሚ አንቺ፣ አልጣሽ፣ ይቺ ልጅ ከታቦት ባደራ የተቀበልሁዋት ናትና፣ ስራ ፈልገን እስክንቀጠር ለስዎም ለልጅዎም የተደረገውን ወጪ ያልጋውን ክራይ ጭምር፣ ከፋይ እኔ ስለ ሆንኩ በምንም እንዳይቸገሩ አደራ!» አለ አቶ መላኩ ደመቀችን ከነልጅዋ ይዞ አዲስ አበባ በገባ ማግስት፣ እጥዋቱ ላይ ጤፍን እህል በረንዳ ወስዶ ሊሸጥ ሲነሳ።

«የምን ታቦት አደራ ነው በል?» አሉ ወይዘሮ አልጣሽ።

«አንድ - ፥ ሰው ሁላ እንደ ታቦት የሚያከበራቸው፣ ማርቆስ ቤተሰቢያን የሚኖሩ - ግሁሳን ናቸው ሳር አስጨብጠው <አደራ> ያሉኝ»

«ማን ይባላሉ?»

«እናታችን» ሲባሉ ነው እንጂ - በሌላ ስም ሲጠሩ ሰምቶ አላውቅም»

«ሴት ናቸው?»

«አዎ፣ ሴት ግሁሳን ናቸው»

«ወይ እዳስ ሚሆየ - ል! እናንተ የማይ ሰዎች አትፈጥሩት ጉድ የላችሁ! ደሞ ብላችሁ ብላችሁ የሴት ግሁሳን ፈጠራችሁ?» አሉ ወይዘሮ አልጣሽ የፊዝ ሳቅ እዩሳቁ።

«በይ ዝም በይ፣ በማታውቂያቸው ግሁሳን ላይ ማፌዙ ይብቃሽ! ህ፣ ከግዚሀር ጋርኮ - እንደ ታቦት በገሀድ የሚነጋገሩ ናቸው! ለዚህ ነው - ሰው ሁላ ልክ እንደ ታቦት የሚያከብራቸው! ስለዚህ በሳቸው ላይ መቀለዱን ተይና፣ ይልቅ አሁን እንዳልሁሽ፣ ለነሱ ያወጣሽውን አስበሽ ስትነግሪኝ ስለምከፍልሽ፣ አናቲቱም፣ ልጅዎም እንዳይቸገሩ። ወዲያውም - ከኔ አንቺ ብዙ ሰው ስለምታውቁ እስቲ የሚቀጥራት ሰው ቢገኝ አጠያይቁ።

«የምን ፊዝ ነው በል? እኔ ኸማርያምና ኸናትዋ በእር የሴት ታቦት ሰምቶ ስላማላእና፣ ዛሬ እናንተ ስለ ፈጠራችሁ በናንተ ተገረምኩ እንጂ አላፊዘኩም። «እንዳይቸገሩ» ላልከው፣ «ወጪያቸው ሁሉ እኸፍላለሁ» ታልክ፣ አይቸገሩም አትስጋ። ያንተን ገንዘብ ይጭንአዋል እንጂ አልጣሽን አይጨንክትም! «የሚኸጥራት ሰው ፈልጊ» ስላልከው ግን - እንጂ፣ ታማኝቸው ሰዎች «ገረድ እኸጥራለሁ» ሲል የሰማሁት የለም።»

እውነትም ደምቀች እስከ ልጅዋ እወይዘሮ አልጣሽ ቤት አስራ አምስት ቀን ያክል ስትቀመጥ፣ የተቸገራት ነገር የለም፣ ተመቻቶዋት ነው የሰነበተች። ወይዘሮ አልጣሽ በሚኖሩበት ቤት አንድ ትንሽ ክፍል ውስጥ፣ እንኩዋንስ ልትተኛበት ባይንዋ አይታው የማታውቀው አልጋ ተሙዋልቶ እንደ ተነጠፈ ተሰጥቶዋት፣ በመብል በኩል ለስዎና ለልጅዋ

ቁርስ፣ ምሳና፣ ራት ጊዜው ተጠብቆ እዩቀረበላቸው በዚያ ላይ፣ በምግብ ጊዜ ልጅዎን ወተት፣ ተጠብቆ እዩቀረበላቸው በዚያ ላይ፣ በምግብ ጊዜ ልጅዎን ወተት እስከዎን ጠጅ ሳይለያቸው፣ በጥንቃቄ ተይዘው ሰነቡቱ። ብቻ ተከስተ አዲስ አበባ የገባ እለት ሌሊቱን ጀምሮ አንድ ሳምንት ያክል እያሳለው በዚያ ላይ ተቅማጥና እግባት ተጨምርበት ስለ ታመመ እናቱ ተጨንቃ ከሱ ጋር እንደ ተቆራኝቸው ወጪውን ሳታይ ሰነቡቸው። በመጀመሪያዎቹ ሁለት ቀናት እመሙ በጣም ጽኑ ስለ ነኝብረ፣ ደመቀች የምትሆነው ቅጡ ጠፍቶቀት ነበር። ሁዋላ ወይዘሮ አልጣሽ ከቤታቸው የማይለይ፣ የሀኪም ረዳት የሆነ ዘመዳቸውን እንዲያየው ስለ ለመነት፣ እሱ አይቶ፣ መድሀኒት ከሚሰራትበት ሀኪም ቤት አምጥቶ አደራረጉን ለደመቀች አሳያትና ስታደርግለት እዩተሻለው ሄዶ በሳምንቱ መጨረሻ ድኖ ተነሳ።

አቶ መላኩ ጤፉን ከሸጠ በሁዋላ ፍርድ ቤት የተቀጠረ ጉዳይ ስለ ነበረው፣ የቀጠሮው ቀን ባይደርስም፣ ወዳገሩ ከመመለሱ በፊት ከጠበቃው ጋር እዩተማከረ ጠበቃው «ያስፈልጉኛል» ያለውን ማስረጃዎች እዩፈለገ ሲሰጥና፣ አገሩ የሚወስደውን ሽቀጣሽቀጥ ሲገዛ መሰንበቻውን ምንም እረፍት አልነበረውም። ይሁን እንጂ፣ ተከስተ ታሞ በነበረበት ጊዜ፣ ምንም ቢሆን፣ ጥዋት ወደሚሄድበት ከመሄዱ በፊት፣ ደመቀችን አይቶ፣ ልጅዎ እንዴት እንዳደረ ሳይጠይቃት ሄዶ አያውቅም።

ስለ ራስዋ ጉዳይ፣ ስለዋም ሆነ ለወይዘሮ አልጣሽ ለመንገር አልመቸው ብሎ፣ ቀን ሲቀጥር ቆዩ እንጂ፣ እዚያው እወይዘሮ አልጣሽ ጠጅ ቤት «አሻሻጭ» ሆና እንድትቀጠር ነው ያሰበ። በሱ አሳብ፣ ደመቀች ልጅ ከመሆንዋም ሌላ፣ እዚያ ካሉት አሻሻጮች ሁሉ ውበትና ደም ግባት ተባብረው ያስጌጡዋት ስለ ሆነች እስከዎን ሲል እስከዎን ፍለጋ፣ ለሚሰበሰበው ወንድ ሁሉ፣ ወይዘሮ አልጣሽ የሚበቃ ጠጅ አሰናድቶ ማቅረቡ ያቅታቸው እንደሆነ እንጂ፣ «ገብያተኛ አጣለሁ» ብለው ስጋት እንደማይኖርባቸው እርግጠኛ ነበር። ለስዋም ቢሆን - ካሻሻጭነት የተሻለ የረፍት ስራ የሚገኝ አልመሰለው።

ያቶ መላኩን አሳብ ወይዘሮ አልጣሽም ሳያስቡት አልቀሩ። ነገር ግን አውጥተው አውርደው፣ ካሰላሰሉት በሁዋላ፣ ልጅነት ዋና ውበትዋ ስቦዋቸው ከሚመጡት ወንዶች የሚያገኙትን ጥቅም ካንድ ወገን፣ ለስዋና ለልጅዋ የሚያወጡትን ወጪ ከሌላ ስለ ታያቸው ላለመቅጠር ወሰኑ።

አንድ ቀን ጥዋት፣ አቶ መላኩ ወደ ጉዳዩ ከሄደ በሁዋላ ወይዘሮ አልጣሽ ወደ ጠጅ መነገጃቸው ሊሄዱ ከመኖሪያቸው ሲወጡ፣ ደመቀችን ከልጅዋ ጋር እውጭ ስላዩ «እንዴት አደርሽ ልጄ? ማሞ በጣም ደህና ሆነልሽ?» አሉ፣ ተከስተን ይዛ ወደ ቆመችበት እያመሩ።

«ጤና ይስጥልኝ እመይቴ፣ አሁን ደህና ሆኖዋል» አለች ደመቀች ለጥ ብላ እጅ ነስታ።

«የሚእጥርሽ ሰው የመፈለጉን ነገርኮ - አልረሳትሁትም። ብቻ - እናንተ ተመጣችሁ ተዘህ ግቢ ስላልወጣሁ፣ እዚህ ሲመጡ ለማለቸው ሰዎች ሁሉ «ገረድ የሚእጥር ሰው ፈልጉልኝ አደራ» ብያቸው ነበር - ፥ ሁሉም «እናእም» አሉኝ። ያ - መለሁም ጉዳዩ ከራስ

ጠጉሩ የበዛ ስለሆነ አያደርሰው። ታዲያ - ለኛ እስኪመቸን እንዲህ በዝነሽ ተመክመጡ አንቺስ እየወጣሽ ብትጠይኢ አይሻልም ልጄ?»

«እኔ ማነን አውቃለሁ?» አለች ደመቀች፣ አንገትዋን ደፍታ።

«ኡ ኡ! ደሞ ይኸ እውኸት ያስፈልገዋል? አጥር ያለው ትልእ ቤት ስታይ፣ ወደዚያ ሄደሽ «ገረድ ትኸጥራላችሁ ወይ» እያልሽ መጣዬ እኔ ነውኩ። ያገኘሽ እንደሆነ ተመልሰሽ ለመላሁ ትነግሪውና ስለ ደመወዝሽም ስለ ሁሉም እሱ ይነጋገርልሻል። ታላገኘሽም - ያው መመለስ ነው»

«ስመለስ - መንገዱ ይጠፋኝ እንደሆነ ብዬ ነው እንጂ!»

«መንገዱን እስትትለምጅው ርኸሽ አለመሄድ ነው። ርኸሽ ተሄድሽም «የጉለሌን መንገድ አሳዩኝ» ማለት ነው፤ የሰፈራችን ስም ጉለሌ ነው። ጉለሌ ተደረሰሽ ደሞ - «ወይዘሮ አልታሽ ቤት» ስትይ ማንም ያሳይሻል። ለማናቸውም አውራውን ጎዳና አለመልክእ ነው።»

«እዲ እመይቴ» አለች ደመቀች፣ ነገሩ ቢከብዳትም ወይዘሮ አልጣሽ «ምክራን አቃለላችብኝ» እንዳይሉዋት ፈርታ። ከዚያ ልጅዋን በኩታዋ አዝላ እንደ ተመክረችው ስራ ፍለጋ ወጣች። እወይዘሮ አልጣሽ ቤት ስትሰነብት፣ ሰማቸውን ያባታቸውን ስም ጭምር አጥንታለች። የሰፈሩ ስም ጉለሌ መሆኑን ግን ገና ያነለት መስማትዋ ነው። ስለዚህ እንዳይጠፋት «ጉለሌ፣ ጉለሌ፣ ጉለሌ» እያለች እዩደጋገመች አውራውን ጎዳና ይዛ ወደ አራዳ መሄድ ስትጀርም ከመንገዱ ዳር አንድ ትልቅ ባላጥር ቤት ስላዩች ወደ በሩ ተጠግታ ትጠብቅ ጀመር። ትንሽ ቆይታ አንድ ሴት ከቤት ወጣችና እዚያ ቆማ ስታያት «ምን ትፈልጊያለሽ?» አለቻት።

«ገረድ ትቀጥሩ እንደሁ ብዬ ነው» አለች ደመቀች፣ ስትፈር ሰትቸር።

«አነቅጥርም» አለች ሴትዮዋ። ከዚያ፣ ወደ መንገድዋ ተመልሳ ገብታ እንደገና «ጉለሌ፣ ጉለሌ፣ ጉለሌ» እያለች ትንሽ እንደ ሄደች አንድ ሌላ ትልቅ ባላጥር ቤት አዩችና ሄዳ እንደ ቅድመ «ገረድ ትቀጥሩ እንደሁ ብዬ ነው» ብላ ብትጠይቅ እዚያም አልቀናት።

እንዲያ አውራውን ጎዳና ሳትለቅ ባጠገቡ ወዳዩቸው ትልቅ የታጠረ ቤት እዩሄደች «ገረድ ትቀጥሩ እንደሁ ብዬ ነው» ስትል አንዳንዶቹ «አንቀጥርም» ሲሉዋት ሌሎቹ ልጅነትዋን አይተው የምትቀልድ እዩመሰላቸው «ሂጂ፣ ከጉዋደኞችሽ ጋር ተጫዎቹ እኛ ካንቺ ጋር የምንጫወትበት ጊዜ የለንም» እያሉ ሲያባርሩዋት «ጉለሌ ጉለሌ፣ ጉለሌ» እያለች የደጃች ይዘትን ሰፈር የራስ ደስታ ሀኪም ቤት ሰፈር፣ የዮሀንስን ሰፈር አልፋ መሀል አራዳ አደባባይ ደረሰች። እዚያ መንገዱ ሁሉ አውራ ጎዳና ሆነባት! ወደ ባቡር ጣቢያ የሚሄደው አውራ ጎዳና ወደ እሪ በከንቱ የሚሄደው አውራ ጎዳና፣ ወደ አራት ኪሎ የሚሄደው አውራ ጎዳና ወደ ጊዮርጊስ የሚሄደው አውራ ጎዳና ወደ ጉለሌ የሚሄደው አውራ ጎዳና፣ ሁሉም አውራ ጎዳና ብቻ ሆነ! ቤቱም ወይዘሮ አልጣሽ እንዳሉት አጥር የለውም እንጂ፣ ሁሉም ትልልቅ ነው! ስለዚህ፣ የትኛውን አውራ ጎዳና ይዛ ወደየትኛው ትልቅ ቤት ሄዳ እንደምትጠይቅ ቸገራትና ዝብ ብላ

ቆማ ትመለከት ጀመር። የኦቶሞቢሉ የጋራውን የሰው ብዛት ምሳሌ የሌለው እጅግ የሚያስገርም ነው! እወይዘሮ አልጣሽ ጠጅ ቤት መሸት ሲል ብዙ ባለኦቶሞቢል ብዙ ባለጋሪና ብዙ እግረኛ ሲመጣ ሲሄድ ስታይ ስለ ሰነባተች፣ ባይነቱ እንግዳ አልሆነባትም። ብዛቱ ግን እንግዳ ነገር ነው! ከዚያ ሁሉ ሰው በጣም የሚበዛው እንደ እግረኛ ከመቀመጫው በላይ ጥብቆ የደረሰ ነው እንደ አባትዋና አመትባል ሲሆን የክት ነጫጭ እጅ ጠባባቸውንና ሱሪያቸውን ለብሰው፣ ነጫጭ ከታቸውን ደርበው እንደሚወጡት፣ ያገርዋ ትልልቅ ሰዎች ያሉም አለፍ አለፍ ብለው አንዳንድ ይታያሉ። በመከታተያና በባላገሩ መሀከል እንዳሉት የንደዳም ሰዎች፣ ያደፈ እጅጠባብና ያደፈ ባት - ምላሽ ሱሪ ለብሰው ያደፈ ጋቢ የደረሱ ግን ቢኖሩም ከዚያ ሁሉ ባለጥብቆ መሀከል፣ የተፈለገው በወረንጦ የሚለቀሙ በጣም ጥቂት ናቸው። በንደዳምና ባካባቢው በብዛት እንደምታውቀው ባላገር ጋቢውን ተከናንቦ ግልድሙን አገልድሞ፣ ረዥም ሽመሉን ይዞ የሚሄድ እንዲያውም አንድ የለ።

እዚያ አውራ ጎዳናዎች ሁሉ ከያቅጣጫው መጥተው በሚመሳቀሉበት መሀከል ላይ ቆሞ ኦቶሞቢሉን ጋራውንና ሰውን ሁሉ ወደሚሄድበት ተራውን እዩጠበቀ እንዲሄድ የማመራውን ፖሊስ ስታይ ሌላውን ሁሉ ረሳችና ዝም ብላ ቆማ እሱን ትመለከት ጀመር።

ፖሊሱ፣ ካኪ እጅጠባብና ሱሪ ለብሰው፣ በላይ ጥብቆ ደርቦ፣ ያን ባንድነት በጥቁር ሰቅ ታጥቆ፣ ጥቁር ጫማና ገንባሌ በግሩ፣ እስከ ባቱ እኩሌታ አጥልቆ፣ ዙሪያው ካኪ፣ መሀሉ ነጭ የላይ ከፍነሩ እንደ እሪያ ከንፈር ወደ ፊት ቀድሞ የተንከረፈፈ ቆቡን ደፍቶ ሁለት እጆቹን የሚያሳፍር ነገር ያለባቸው ይመስል በነጭ በሽፈኛ የሽፈነ ነው። ታዲያ እንዲያ የተሸፈኑ ዱሽ እጆቹን፣ ግራውን ወደ ሰማይ ቀስር፣ ቀኙን ወደ ግራ፣ ወደ ቀኝ፣ ዙሪያ፣ በቁንጠኛ ኦሆሁኑዋን እያወናጨፈ፣ አፉ ምንም ሳይናገር፣ እንደ ድዳ፣ በጥቅሻና በፉጨት ብቻ የሚሰጠውን ምልክት ተከትሎ፣ በያቅጣቻው እስከ ወዲያ ድርስ መሰመሩን ይዞ፣ የተሰለፈው ኦቶሞቢልና ጋራ፣ ሲሄድ የነበረው ባንድ ጊዜ ቀጥ ሲል ቆሞ የነበረው የግራው ወደ ቀኝ የቀኝ ወደ ግራ፣ ዙሪያ የሚዞረው ዙሪያ የሚዞረው ዙሪያ እዩዞረ፣ ሁሉም እንደ ውሀ ሙላት መንገዱን ይዞ ሲጥመለመል በጣም ደስ ይላል። ደመቀች እዚያ ቆማ ስትመለከት ደስ ከማሰኘቱ አልፎ ያሳቃት ፖሊሱ የሚያንጎዳጉደው ቁንጠኛ እንጉድጉዶ ነው። ያ ፖሊስ ከኦቶሞቢልና ከጋራ መሀከል ቆሞ፣ አታሞ የሚመታና የሚያጨበጭብ፣ ወይም የሚያቀነቅንና የሚቀበል ባጠገቡ ሳይኖር፣ ብቻውን እጆቹን ግራና ቀኝ እያወናጨፈ፣ ቁንጠኛ እንጉድጉዶ ሲያንጎዳጉድና እግሮቹን እያፈራረቀ ዳንኪራ ሲመታ አንዳንድ ጊዜም ወገቡን ዙሪያ እያሸከረከረ ሲጨፍር እንደ ደመቀች ከባላገር መጥታ መጀመሪያ ለምታየው ልጅ ይቅርና ላዋቂም የሚያስቅ ነው። ደመቀች ባገርዋ እንደምታውቀው አታሞ የሚመታ የሚቀናቅንና እያጨበጨበ የሚቀበል በሌለበት እንደዚያ ፖሊስ ብቻውን ተነስቶ እያንጎዳጎደ የሚዳክር ያበደ፣ ያለዚያ የሰከረ ነው! ስለዚህ ያን ያበደም ይሁን የሰከረ ፖሊስ እዩተመለከተች ከሰዎች መሀከል መሆስንዋን ረስታ ከትከት ብላ ስትስቅ ባጠገብዋ ያሉት ሰዎች አይተው ይቁባት ጀመር።

እንዲያ እስከ በፖሊሱ፣ በሌሎች በስዋ ሲስቁ፣ አውቶመቢሉና ጋራው ቆመና፣ ሰው የሚሻገርበት ተራ ስለ ደረሰ ተሰልፎ የሚጠባበቀው ሰው ባንድ ላይ ተንዶ መንገዱን ሲሻገር

እስከም ከብራ ተሻገረች። ከብሮዋት ከተሻገረ ብዙ ሰው ወደ ቀኝ የሚሄደው ቀኝን ወደ ግራ የሚሄደው ግራውን እዩያዘ መንገዱን ሲቀጥል፣ ሌላው እዚያው አጠገብ በየሱቁ የሚታየው እዩያዘ መንገዱን ሲቀጥል፣ ሌላው እዚያው አጠገብ በየሱቅ የሚታየውን እቃ እዩሄደ ሲያይ ስላዩች ወደዚያ ሄደች። «አቤ - ት! ይኸ ደሞ ምን አይነት ነገር ነው? ይኸስ ታይቶ የማይጠገብ ነገር ነው!» አለች። ሱቅ እስ በሱ ተቀጣጥሎ ተቀጣጥሎ መጀመሪያውና መጨረሻው አይታይም! መጀመሪያ እዚያ እንደ ደረሰች ያዩችው ጨርቅ በያይነቱ የሚታይም! መጀመሪያ እዚያ እንደ ደረሰች ያዩችው ጨርቅ በያይነቱ የሚታይበት ሱቅ ነው። ነጩ ጥቁር፣ ቀዩ፣ አረንጉዋዬው ቢጫው ዝጉርጉሩ ሽረ ስንቱ ብትኑና የተሰፋው አንዳንዱም የሰው ምስል ለብሶት ከመስተዋት አጥር ውስጥ ሆኖ እያዩ ይታያል! ባገርዋ፣ እንዳዩችውም እንደ ሰማችውም ከነጩ ልብስ በእር ሌላው ዝጉርጉሩም ሆነ ሌጣው ግምጃ ቁሶችና ዲያቆኖች ሲቀድሱ የሚለብሱት ነው። ወይም ሰዎች ሁሉ እንደ ሰማችው የሰላም ሴቶች ልብስ ነው። ደመቀች ሁሉ ጨርቅ ወዲያና ወዲህ እዩተመላለሰች፣ በመገረም ስታይ ቆዩችና «ከነጩ ልብስ - ዝጉርጉሩና ሌጣው ግምጃ የሚበዛ እንዴት ነው? የዚህ አገር ሰው ቁሱና ዲያቆኑ፣ እስላሙ ጭምር ይበዛል መሰለኝ» አለች በልብዋ። ቀጥሎ ጀበና፣ ስኒ ሰሀን ብርጭቆና፣ ሌላ የመብልና የመጠጥ መሳሪያ በያይነቱ ተሰልፎ የሚታይበት ሱቅ ነው። «አቤ - ት እናቴ የደንጋያላይቱ! ይኸ ደሞ እንዴት ያምራል! የመይቱ አልጣሽ ብርጭቆ እንደዚህ አያምርም» አለች ዝም ብላ ስትመለከት ቆይታ። ከዚያ ቀጥሎ ያለው መብል ቤት ነው። ከመግቢያው በስተቀኝ፣ ከመስኮቱ መስታወት ሁዋላ ጮማው ስጋ ሙዳ ሙዳ ሆኖ እዩተቆረጠ በሰፊ ዳታና ተቀምጦ፣ ጥብሱ ክትፎው እንፍሌው፣ ቀዩና አልጫው ወጥ፣ እንዲሁም ሌላው የስጋና ያትክልት ወጥ በያይነቱ በጎድጉዋዳ ሰሀን ሞልቶ፣ ሻሽ የመሰለው ነጭ እንጀራ ና የማታ ጸሀይ የመሰለው ዳቦ በጥልፍ መሶብ - ወርቅ ተቀምጦ፣ ይህ ሁሉ ጥሩ ነገር፣ አንዳንዱ በውን፣ ሌላው በሥዕል እዩሆነ፣ ሊያዩት እንጂ ሊበሉት እንዳልተሰራ ሁሉ የመስተዋት አጥሩን በፊቱ አጥሮ፣ ተደርድሮ ሲመለከቱት እንዴት ያስጎመገፍል!

«እማ፣ አንጣ» አለ ተከስተ፣ ያን የሚያስጎመገፍ ምግብ ሲያይ።

«እሺ ከብዩ፣ ቆይ ሁዋላ» አለች ደመቀች፣ እንዳዘለችው ከታች በደገፈችበት እጅዋ ለማባበል ትንሽ መታ መታ እያደረገች።

ከዚያ ከሚያስጎመገፍው ምግብ ሁሉ ወደ መጨረሻ፣ ከምግብ ቤቱ መግቢያ አጠገብ ፓስታ እስኪጠይም በተቁላል መረቅ ተለውሶ፣ በትልቅ ጉድጉዋዳ ሰሀን ቸርፈፍ ብሎ ሞልቶ ስታይ፣ ኮሶ ተጠጥቶ ሲያሸር የሚታየውን አስጸያፊ ነገር አሳሰባትና ድንገት ሆድዋን ግልብሽ ስላደረገው፣ «አክ! እናቴ የደንጋያላይቱ! ይኸ ደሞ እዚህ ምን ሊያረግ መጣ? የኢህ አገር ሰው እንዲህ ያለውንም ይበላል?» አለች ራስዋን እያንገፈገፈች። ዳግመኛ ምግቡ ወደ ተሰለፈበት ማየት አልፈለገችም። ከዚያ አልፋ ልትሄድ ስትል ከመብል ቤቱ በር ላይ ሊበላ የሚገባውና በልቶ የሚወጣው ሰው እንደ ሰራተኛ ንብ በሩ ጠቦት እስበሱ ሲገፋፋ አየችና ዝም ብላ ቆማ እሱን ትመለከት ጀመር። ትንሽ ቆማ ከቆመችበት ወደ ውስጥ አስገብታ ብታይ አዳራሹን ጋብ ስላለ፣ ከቆመችበት ወደ ውስጥ አስገብታ ብታይ አዳራሹን ሞልቶ በዩጠረጴዛው ዙሪያ ተቀምጦ

የሚመገበው ሰው እጅግ ብዙ ነው። «አሁ! እዚህ ቤት ድግስ አለ መሰለኝ! ያልተጠራም ይገባ ይሆን? ኸረ እንዳልኝ!» አለች። ምንም እንኳን እስከዛሬ ድረስ ባይሰማት ተከስተን ርቦት «እንጣ» ስላለ ገብታ እሱ የሚበላው ለመለመን አስባ። ወዲያው ስትፈር ስትቸር ወደ በሩ ጠጋ አለችና። አሁንም ወደ ውስጥ አስገብታ ስታይ ተቀምጠው ከሚበሉት አንዳንዶቹ፣ ያን የሚያስጸይፈውን ነገር እንደ ማግ እያጠነጠኑ ከብሰው ግራ ቀኝ ጉንጫቸውን እስኪፈጥ ሲጎርሱ ስላዩች፣ «በግድ ይዘው ሊያጎርሱሽ ነው» እንደ ተባለች ሁሉ ፈርታ ሸሸች። ከዚያ በሁዋላ ወደዚያ መብል ቤትና ልዩ ልዩ ምግብ ተደርድሮ ወደሚታይበት መስኮት አልተመለሰችም። ነገር ግን የመሀል አራዳን አደባባይና የራስ መኮንን ድልድይ መመለሻዎች አድርጋ፣ በነሱ መሀከል እንደ ሸማኔ መወርወሪያ ወዲያና ወዲህ ስትመላለስ፣ እንኩዋንስ የሁለት አመት ልጅ በጀርባ ያዘለች፣ ሁለት ቅንጣት ገለባ በጅዋ ያንጠለጠለች ሳይመስላት ቀኑ ተገባደደ። በያንዳንዱ ሱቅ መስኮት ያለውን እቃ አይታ ካለፈች በሁዋላ፣ በተከታዩ ዙር ስትመለስ ያላዩችው እቃ ታገኛለች፣ ያዩችውም ያላዩችው ይመስላታል። ይልቁንም አንጥረኞች ሱቅ ያለው የወርቅ ጌጥ፣ ድሪው መስቀሉ፣ ጉትቻው፣ ቀለበቱ፣ አንባሩ፣ ኸረ ስንቱ! እንኩዋንስ ሲያዩት መዋል ሲያዩት ቢኖሩ አይጠገብም! «እንግዲህ የሚቀጥረኝ እስካገኝ እዚህ እዩመጣሁ ሳይ ነው የምውል» አለች በልብዋ። እንደገና ተመልሶ ጥዋት ቢሆን እንዴት በወደደች! ብቻ ቀኑ ተገባደደ። ጀንበርዋ ከወጣችበት ተነስታ ሽቅብ ወደ ሰማዩ አናት፣ ወደ ቀትር ስትገዋዝ፣ አቀበቱ እንደሚጋፋት ሁሉ፣ ዝግ ብላ ነበር የምታዘግም። ቀትሩን አልፋ ወደ መግቢያዋ ቁልቁለቱን፣ ከጀመረች በሁዋላ ግን፣ በማዘገም ፈንታ ዘቅዘቃ እዩተንደረደረች የለት ጉዞዋን ልትጨርስ ምንም ያክል አልቀራት።

ደመቀች ከራስ መኮንን ድልድይ ተመልሳ መሀል አራዳ አደባባይ ስትደርስ ወደ ምዕራብ ብትመለከት ጀንበርዋ የወርቅ አለሎ መስላ፣ ወደ መግቢያዋ የወረወረቻቸው ጨረሮችዋ የወርቅ ከስቶች መስለው ባድማሱ ላይ ተተክለው ያካባቢው፣ ሰማይ ሳይቀር በወርቅማ፣ ቀለም አገጦ አይችና፣ ያን ትርጉም እንዳዲስ ነገር ዝም ብላ ቆማ ስታደንቅ ቆይች። ጀንበር ስትገባ እንዲያ አምራና የምትገባበትን አካባቢ አሳምራ ስትገባ ጉዳዩ ብላ አይታ ስለማታውቅ የዚያነላቱ ትርጉም አዲስ መስሎ ታያት። ወዲያው መምሸቱ ትውስ ሲላት ወደ ቤትዋ ለመመለስ አስባ፣ የሰፈርዋን ስም ብትፈልግ ካስቀመጠችበት ጠፋ! አሳብዋን ብታስጨንቀው ብትጠምቀው ጉለሌ ጠብ አልል አለ! ጉለሌን ስትፈልግ፣ በሱ ፈንታ ቀኑን ሙሉ ስታየው የዋለች ያ የሚያጎዳጉደው ፖሊስ በዩሱቁ መስኮት የተደረደረው ልብስ፣ የቤት እቃው ምግብ፣ ምንጣፋ፣ ጌጡ ኸረ ስንቱ! ራስዋን ሞልቶ አንዱ ታይቶ ጥልቅ ሲል ሌላው ብቅ እያለ አንዳንድ ጊዜም ባንድ ላይ እዩተተራመስ ይታያታል! ያ ሁሉ ብቅ ጥልቅ የሚለው ያ ሁሉ የሚተራመሰው ውጥንቅ፣ ጉለሌን እንዳይጠፋ ስንት ጊዜ እየመላለሰች አጥታ ካስቀመጠችበት ወዲያ አስወጥቶ አባር ራስዋን ስለ ሞላው ጉለሌ የትሜናውን ሄደ፣ የውሀ ሽታ ሆነ! ዘልግ ያለ ጊዜ ስታስብ ቆይታ፣ የሰፈርዋን ስም በሙሉ ባታገኘውም «ገ እና ለ» ያለበት መሆኑ ትዝ ስላላት «ላገኘው ነው ብላ በጣም ደስ ብሎዋት ነበር። ነገር ግን ምንም ያክል ብታስብ ሙሉ ስሙን ማግኘቱ አልሆነላትም። መቸም «ገ እና ለ» ብቻ ጉለሌ አይሆኑ! «ገ እና ለ» ያሉበትን ስም ስትፈልግ ባሳብዋ ውስጥ የሚመጣ አገርዋ ሳለች ስታየውና ስትሰማው የኖረችው ያገር የቃ የሰውና የሌላ ነገር ስም ነው። «ጉሊት፣ ጉልሞ፣ ጉልቻ፣ ገልባ፣ ጉልላት፣ ገላውና እንዲህ እንዲህ ያለው ሁሉ።

«ገ እና ለ» ያሉበት ስም ከጉለሌ፣ በቀር በሀሳብዎ ያልመጣ የለም! በመጨረሻ የሰፈርዎን ስም እንደማታገኘው ተስፋ ቆረጠችና ራስዎን ማሰብ ስለደከመው፣ ዝም ብላ የመጣችበትን አውራ ጎዳና ይዛ ለመሄድ ተነሳች። ብቻ የመጣችበት መንገድ መስሎዎት የያዘችው አውራ ጎዳና ወደ ጉለሌ የሚወስደው ሳይሆን ወደ ገነተ ልኩል ቤተ መንግሥት የሚወስደው ነው።

ከደጃች ውቤ ሰፈር በታች ያለውን ወህኒ ቤት አልፋ፣ «አፍንጮ» በር» ከሚሉት በታች ባለው ድልድይ ስትደርስ ጥዋት የመጣችበት አውራ ጎዳና አለመሆኑን በርግጥ አወቀችና፣ ወደ ሰፈርዎ የማትደርስ መሆንዎን መጥፋትዎን ተረዳች። ጀንበርዎ ገብታለች። ከዚያ በሁዋላ ምኞትዎ፣ ሁሉ ጉለሌ የሚያደርሳትን መንገድ ማግኘት መሆኑ ቀርቶ ተጠግታ የምታድርበት ቤተ ክርስቲያን ማግኘት ሆነ።

መንገዱን ከሞላው ብዙ ተላላፊ ህዝብ ሌላ፣ አንድ በልተት ያሉ ገመድ ጠቅልለው ከግራ ብብታቸው ስር የያዙ ሴት ከደጃች ውቤ ሰፈር ጀምረው እዩቀደሙዋት እዩቀደመቻቸው፣ አንዳንድ ጊዜም ጎን ለጎን እዩሄዱ አብረዋት ከድልድዩ አጠገብ እንደ ደረሱ አውራውን ጎዳና ትተው የቀጨኔን መንገድ ሲይዙ ወደላቸው ጠጋ አለችና፣

«ጤና ይስጥልኝ እማዬ» አለች።

«እንዴት ዋልሽ ልጄ» አሉ ሴትዮዋ ቆም ብለው።

«እዚህ ግድም ቤተ ክርስቲያን ይኖር ይሆን እማዬ?»

«በዚያ በኩል ቅድስት ማርያም፣ እዚህ ላይ ቀጨኔ መድሀኔ ዓለም አሉ» አሉ ባልቴቴቱ ሁለቱ ቤተክርስቲያኖች ያሉበትን በቀኝ እጃቸው አመልክተው።

«ደጃ ሰላምና መቃብር ቤት ይኖራቸዋል ብለዎይ?»

«መቸስ - መቃብር ቤቱን እንጂ እንጂ ደጀሰላም የሌለበት ቤተ ክርስቲያን ያለ አይመስለኝም። ብቻ እኛ ሰበካችን ቀጨኔ መድሀኔዓለም ስለሆነ፣ እኔ ደህና አድርጌ የማውቀው እሱን ነው። ታዲያ እዚያ ትልቅ ደጀሰላምና ብዙ መቃብር ቤት አለ። ለመሆኑ ለምን ነው ደጀሰላምና መቃብር ቤት የምትጠይቁ?»

«የሰፈራ መንገድ ጠፍቶኝ ደጀሰላም ወይም መቃብር ቤት ተጠግቼ አድራሰሁ ብዬ ነው።»

»

«ሰፈርሽ ማን ይባላል?»

«የሱም ስሙ ጠፍቶብኝ ነው።»

«ለከተማው አዲስ ነሽ?»

«አዎ፤ አሁን ነው የመጥቼ።»

«አገርሽ ወዴት ነው?» አሉ ባልቴትዋ፤ ካነጋገርዋ የመጣችበት አገር ምን መሆኑን ጠርጥረው።

«እንዴዳም ኪዳነ ምህረት ነው።»

እንዴዳም ኪዳነ ምህረት አላውቀውም፤ ወዴት ነው?»

«ጎጃም ነው።»

«ጎጃም? አይኔ ፍስስ ይበል! የኔም አገሬ ጎጃም ነው። ቤቱ የድሀ ቤት ስለሆነ የሚበላ ራት አላገኛልሽም እንጂ፤ ለማደሪያነቱስ - ከደጀሰላምና ከመቃብር ቤት ሳይሻል አይቀርም። ነይ፤ ከኔ ጋር ታድሪያለሽ» አሉ ባልቴትዋ። ደመቀች የጋበዙዋት ሴት «አገሬ ጎጃም ነው» ሲሉዋት ጎጃም የገባች መሰላትና በጣም ደስ ብሎዋት ምንም ሳትግደረደር «እሺ እማዬ» ብላ ተከትላቸው ሄደች።

ምዕራፍ ስድስት

የሱሉልታዋ ኩባት ለቃሚ

ባልቴትዋ እቤታቸው እንደ ደረሱ፤ ደመቀችን እውጭ ትተው፤ ከፍተው ገቡና፤ ቶሎ እሳት አንድደው ሲይስገቡዋት -

«ስምሽ ማን ነው? እኔ ፈቃድዋ እባላለሁ፤ ፈቃድዋ ይሁን» አሉ።

«ደመቀች ጸሀይ ነው» አለች ደመቀች።

የመት ፈቃድዋ ይሁን ቤት እውነትም የድሀ ቤት ነው። መቀመጫው መብያው መተኛው እንጀራ፤ መጋገሪያው መስሪያው የቃ ማስቀመጫው፤ ሁሉንም ማድረጊያው አንድ ክፍል ነው። ከምድጃው አጠገብ፤ ባንድ በኩል እስከ ግድግዳው የሚተኙበት አንድ ሰፊ መደብ አለ። አንድ፤ እንደ መደቡ ሰፊ፤ የኬሻ ፍራሽ ካንድ ብርድ ልብስ ጋር ተጠቅልሎ ከመደቡ ራስጌ ተከምሮዋል። እዚያ አንድ ክፍል ውስጥ፤ መደቡ ከያዘው የተረፈውን ቦታ እንስራው፤ ምጣዱ ሙግዱ፤ ድስቱ፤ የቡሆ እቃው፤ ቶፋው፤ ሰፊዱና ሌላው፤ ለዩለቱ አገልግሎት የሚያስፈልገው ቁሳቁስ ሞልቶታል።

እመት ፈቃድዋ ደመቀችን እመደቡ ላይ አስቀምጠው እሳቸው በገበታ ውሀ ቀድተው እግራቸውን ከታጠቡና ለስዋም ሰጥተዋት ከታጠባች በሁዋላ -

«እንግዲህ - እሳቱ ሳይጠፋ ቶሎ ራታችንን በልተን እንተኛ። የዚህ አገር እንጨት በገንዘብ ተገዝቶ ነው እንጂ እንዳገራችን ከዱር ተለቅሞ አይመጣም። እዚህ አገር ቤቱ በገንዘብ ተከራይቶ እንጨቱና ሌላው ነገር ሁሉ በገንዘብ ገዝቶ ነው። እዚህ አገር ያለገንዘብ፤ አይኔን አውጡልኝ» ብትይ «እሺ» የሚልሽ አታገኝም» አሉ፤ ከደመቀች ጎን፤ እመደቡ ላይ ከተቀመጡበት ራት ሊያቀርቡ ሲነሱ።

«እማ እንጣ!» አለ ተከስተ ተኝቶ የዋለው ራቡ የራትን ወሬ ሲሰማ እንደ ተቀሰቀሰ ሁሉ።

«አይኔ ፍስስ ይበል! ልጄን ርቦታል» አሉ ባልቴትዋ።

«አዎ ርቦታል። ጥዋት እስፈራችን ቁርስ ተቀመሰ በሁዋላ ምንም ስላልበላ ርቦት ሲያስቸግረኝ ነው የዋለ» አለች ደመቀች።

እንግዲያ - ከራብውስ፣ ለራቴ ያስቀመጥሁት አንድ እንጀራ ብቻ ስለሆነ አይበቃንምና እንዲህ ላድርግ» አሉ እመት ፈቃድዋ አይኖቻቸውን ወደ ጣራው አስንተው ሲመለከቱ ቆይተው። «ዛሬ ሱሉልታ ሄጄ ስለቅም የዋልሁትን ኩብትና ቅጠል ሸጬ ትንሽ ገንዘብ አለኝ። እንዲያውም ከዚያ ስመጣ ነው፣ ቅድም በመንገድ የተገናኘን። ስለዚህ ርጬ፣ እዚህ እጎረቤታችን ካለው ሱቅ ዳቦና ሻሂ ገዝቼ ላምጣና፣ እሳቱ ሳይጠፋ ሻሂ አፍልቸለት፣ ልጄ ዳቦ በሻሂ ነክሮ ይብላ አንቺና እኔ አንዱን እንጀራ በወፍራም ተልባችን ብልት፣ ውሀችንን ጥጥት አድርገን እንተኛለን» አሉ ትንሽ እንደ መሳቅ ብለው።

«ገንዘብማ እናታችን የሰጡኝ አለኝኮ እማዬ፣ የሚገዛ ዳቦና ሻሂ ተተገኘስ በኔ ገንዘብ እንግዛ። ይዩት፣ እናታችን አስራ ሁለት ብር ሰጥተውኛል» አለች ደመቀች፣ እናታችን የሰጡዋትን አስራ ሁለት ብር ቁዋጥራ በጉንፍዋ ካስቀመጠች አውጥታ ላስተናጋጅዋ እያሳየች። እመት ፈቃድዋ አይኖቻቸውን በጥፍ አውጥተው፣ አንድ ጊዜ አስራ ሁለት ብር አንድ ጊዜ ደመቀችን እያለዋወጡ እያዩ ፍዝዝ ብለው ቀሩ።

«ስንቱ ይበቃል እማዬ?» አለች ደመቀች ባልቴትዋ፣ ገርሞዋቸው ዝም ብለው እንደ ፈዘዙ ስለቀሩ።

«እንዲያውም ስንቱ? አንዱም ይበዛል ልጄ! ባስር ሳንቲም ለልጄ ደሀና አድርጎ የሚበቃ ዳቦ በሀያ ሳንቲም ሻሂና ስኩዋር ተገዝቶ ከብሩ ሰባ ስንቲም ይመለሳል።

«እንግዲያውስ ሲገዙ እንዳይ እኔም አብሬዎ ልምጣ፤ መግዛት ስለማላውቅ እንድማር» አለች ደመቀች። ወዲያው ልጅዋን እንደገና አዝላ፣ ካስተናጋጅዋ ጋር አብረው ሄዱና፣ ከሱቅ በሰላሳ ስንቲም ሳይኖ በሰባ አምስት ሳንቲም ዳቦና ሻይ፣ ስኩዋር በርከት አድርገው ገዝተው ተመለሱ። ከዚያ እመት ፈቃድዋ ከደጅም ከቤትም ጠራርገው ሊያገኙ በቻሉት የንጨትና የቅጠል እንክትካች እንደ ምንም ብለው ሻይ አፍልተው ተከስተ ብቻ ሳይሆን እሳቸውና ደመቀች ጭምር እስኪጠግቡ በልተው፣ ሻይ ጠጥተው እዚያ ሰፊ መደብ ላይ፣ ያን የኬሻ ፍራሽ ዘርግተው፣ ሶስቱም የዬራሳቸውን ልብስ እንደ ልበሱ አንድ ብርድ ልብስ የጋራ ደረበው አደሩ።

ደመቀና ልጅዋ ደክሞዋቸው እንኩዋንስ ሊነቁ መጀመሪያ ከተኙበት ጎናቸው ሳይገላበጡ ነው ያደሩ። ባልቴትዋ ግን ድካም ከብዙ ጊዜ ጀምሮ አብሮዋቸው የቆየ ስለ ሆነ፣ አዲስ ስላልሆነ እንደ ልማዳቸው ከኩለ - ሌሊት በሁዋላ ነቅተ አለሙን ሲያፈርሱ፣ እንደገና ሲሰሩ ሀብታሙን ሲያደክሩ፣ ድሀውን ሲያከብሩ፣ ነጋላቸው። ከዚያ፣ ደመቀችንና ልጅዋን እንደ ተኙ ትተዋቸው ወጥተው ትናንቱን ኩብትና ቅጠል ከሸጡበት ባስር ሳንቲም እንቸት ባስር ሳንቲም ካለፈው

ማታ ለተረፈው ዳቦ መጨመሪያ ገዝተው ሻይ፣ አፈሉና እንግዶቹ ሲነሱ እዩተጫወቱ ቁርስ አደረጉ።

ደመቀች ያስራ ሁለት ብር ጌታ መሆንዋን ካዩ በሁዋላ እመት ፈቃድዋ፣ እንደ ለማኝ ጥገኛ መመልከታቸው ቀርቆ፣ እንደ ክብር እንግዳ ቆጥረዋት፣ ባነጋገራቸውም ሆነ ባድራጎታቸው በጎ አድራጊዋ መስለው እንዳይታይዋት ከመጠንቀቃቸው አልፈው፣ እንዲያውም እንደ ጉዋደኛ ብሶታቸውን ያጫውትዋት ጀመር።

«እይውልሽ፣ ባሌ ከሞተ በሁዋላ ሀብቴን በተዘካሩም፣ ከዘመዶቹ ጋር በሙግቱም ጨርሻ በድህነት ላይ ወደቅሁ <መሸታ ሽጣ ለምታድር ሴት አዲስ አበባን የመሰለ እንገር የለም» ሲሉ እውነት መስሎኝ ከዘመዱ፣ ዘመድ፣ ከገንዘቡ ገንዘብ ሳይኖረኝ፣ ባዶ እጅና እግራን ይገዜ ካገራ መጥቼ እንዲህ በባሰ ድህነት በባሰ ችግር እኖራለሁ። «የግዜር እንግዳ» ብላ ለመጣች ልጅ እንኩዋ፤ ራት አብልቼ በማሳደር ፈንታ በንግዳዬ ገንዘብ ራት በልቼ የማድር ሆንኩ» አሉ ባልቴትዋ በሚያሳዝን ድምጽና በሚያሳዝን ፊት። ደመቀች አስተናጋጅዋ የተናገሩትን በሙሉ ማስተዋል ባትችልም የሚያሳዝን ድምጻቸውን ስትሰማና የሚያሳዝን ፊታቸውን ስታይ፣ እንደ ማዘን ብላ አንገትዋን ደፋች።

«ብዙ እንኩዋ ባልፈልገሁ» አሉ ቀጠሉና፤ «ብዙ ባልፈለግሁ። አስምት ብር ወረት ቢኖረኝ ወይም አምስት ብር የሚያበድረኝ ዘመድ ባገኝ፣ እኔ እናትሽ <ሙያ ላስተምራችሁ> እል እንደሆን እንጂ <አስተምሩኝ> የምል ስላይደለሁ፣ ባምስት ብር ያገራን፣ የጎጃምን ጠላ በንስራ ባደርግ፣ በስምቱ አምስቱን ብር ቢያንስ ቢያንስ አስር አደርገዋለሁ። ከዚያ በሁዋላ ያን እያገለበጥሁ፣ እስከ ወሩ መጨረሻ በንስራ አይደለም፣ በጋን እንኩዋን አይደለም በበርሜል የምደፈድፍ እሆን ነበር። ብቻ ምን ይሆናል አምስት ብር ከሰማይ የራቀ ሆነ! በዩሉቱ ሱሉልታን ያክል አገር ሄጄ አምጥቼ ከምሽጠው ኩብትና ቅጠል የማገኘውን ገንዘብ ለስንቱ ላድርገው? ማጣፊያው አጥሮ፣ ለራስ ሲሉት እግር፣ ለግር ሲሉት ራስ፣ እየተራቆተ፣ አስቸገረ። እንኩዋንስ አምስት ብር ለመቆጠብ፣ ከለት ራትና ከቤት ኪራይ አያልፍም። ለዚህ ቆም ቢከርም ቆሞ ይበጃል፣ ለማይባል የዘመድ ቤት የምክፍለው ኪራይ በወር ሶስት ብር ነው። ታዲያ ከለት ቀለቤና ከቤቱ ኪራይ ማስተረፍ አልሆንልኝ ስላለ ለቤተክሲያን፣ መሳሚያ አንድ ንጹህ ልብስ የምገዛበት አጥቼ፣ እይው፣ በዚህ ኩብት በምለቅምበት ልብስ ነው - ቤተክሲያን የምስም! ይህ ሁሉ ያምስት ብር ወረት ባይኖረኝ ነው እንጂ አምስት ብር ባገኝ፣ ባንድ ወር እድሜ ይህን ሁሉ ችግር ወዲያ አራግፈው ነበር!» አሉ ባልቴትዋ ችግራቸው በግዘፈ ስጋ መጥቶ በፊታቸው እንደ ቆመ ሁሉ፣ አይኖቻቸውን ጠዘዝ አድርገው በትካዜ ፊት ለፊት እዩተመለኩቱ። ብዙ የቸገራቸው ሰዎች፣ እንኩዋንስ ባጠገባቸው ተቀምጦ ጆሮውን የሚሰጣቸውን፣ ዝም ብሎ የሚያዳምጣቸው አግኝተው፣ ሰው በሌለበት ብቻቸውን ተቀምጠው፣ ወይም እዩሄዱ ችግራቸውን ለራሳቸው የሚናገሩ መሆናቸው የታወቀ ነው። የደመቀች አስተናጋጆችም ችግራቸውን ከሚያወሩት ሁሉ «ገንዘብ እገኛለሁ» ብለው ሳይሆን እንዲያው ልማድ ሆኖባቸው፣ ያነለት ለስዋ የሚነገሩዋትን በቤተክስቲያን በልቅሶና፣ በሌላ ክሰው፣ ተገናኝተው በሚጫወቱበት ቦታ ሁሉ ለስንት ሰው፣ ስንት ጊዜ እንደ ተናገሩ እግዜር ብቻ ይወቀው!

ደመቀች አስተናጋጅዋ አምስት ብር በማጣታቸው የደረሰባቸውን ችግር የነገሩዋት፤ አምስት ብር እንድትሰጣቸው ስለ ፈለገ መስሎዋት! —

«እና - አምስት ብር ለቤተክስቲያን መሳሚያ ልብስና ጠላ ለማድረግ የሚያስፈልገውን - ፥ ብቅሱን፥ ደረቆቱን፥ አብሽሎውን ጌሾውን፥ ሁላ ለመግዛት ይበቃል?» አለች።

«አ - ይ፥ ይህን ሁሉ ባንድ ጊዜ ለመግዛት አምስት ብር አይበቃም። ቅድም እንዳልሁሽ መጀመሪያ ባምስት ብር አንድ እንስራ ድፍድፍ እደፈድፍና፥ እዚህ አገር የጎጃም ጠላ ብርቅ ስለሆነ፥ ቢያንስ ቢያንስ አስር ብር ይጣራል። ከዚያ ባስር ብር ድፍድፌን በጋን የደፈደፍሁ እንደሆነ፥ ያን ደግሞ አስር ቀን ሳይሞላ በሆያ ብር አጣራና፥ በወሩ መጨረሻ ላይ፤ በበርሜል ለመደፍደፍ እበቃለሁ። ከዚያ በሁዋላ ምን ልበለሽ - ለቤተክስቲያን መሳሚያ ቀሚስና ኩታ ብቻ ሳይሆን ሌላም ለማድረግ እችላለሁ።»

«እንግዲያስ እናታችን ከሰጡኝ አምስት ብር እነሆ» አለች ደመቀች፤ በጨርቅ ቁዋጥራ በጉንፍዋ ካስቀመጠችው ብር አምስቱን አውጥታ። ባልቴትዋ «አምስት ብር እነሆ» ስትላቸው፥ አምስት ብር እንደ ጠፋቸው በጣም ደንግጠው፤ ምንም ሳይናገሩ ዝም ብለው ቆይተው ድንጋጤው እያለፈ ሄደ ማሰብ ሲጀምሩ የላቸው ድህነትና የዚያች ትንሽ ልጅ ደነት ባንድ ላይ ሆነው ልባቸውን መተውት ስላለቀሱ፥ ከውስጡ ገንፍሎ የወጣው ትኩስ እንባ አይኖቻቸውን ሞቶ በፊታቸው ይፈስ ጀመር።

«ምነ እማዬ ምን ሆነ?» አለች ደመቀች ደንግጣ ተነስታ።

«ምንም አደል ልጄ፥ ምንም አደል ተቀመጪ» አሉ ባልቴትዋ በተቀደደ እጅጌያቸው አይኖቻቸውንም ፊታቸውንም እዩጠራረጉ። ደምቀች ያለቀሱበት ምክንያት ስላልገባት አምስቱን ብር እንደ ያዘች እፊታቸው ዝም ብላ ቆማ፥ በድንጋጤ አይን ትመለከታቸው ነበር።

«ተቀመጪ ልጄ» አሉ ደገሙና። «እባክሽ ተቀመጪ። ገንዘቡን ግን አልቀልም፥ እግዚአብሔር ይስጥልኝ።»

«ለምን? ባይበቃ ነው? ይበቃል ሲሉ ጊዜ ነው እንጂ፤ ካልበቃ ልጨምርልሁ፥ ወይም ሁሉን ልሰጥዎ።»

«አረ አነሰ ብዬ አይደለም፥ አምስቱም ሲበዛ ነው። ገና እኔ ከችግር እወጣ ብዬ፤ አንቺ በችግር ላይ እንድትወድቁ ባደርግ እግዚአብሔር አይወድልኝም፥ ገንዘቡም አይባረክም ብዬ ነው። በይ አሁን ተቀመጪ፥ እግዚአብሔር ይስጥሽ ልጄ!»

«ግዴለም ሰፈራን ታገኘሁት አልቸገርም እማዬ። እስትቀጠር አይያ መላኩ እዩከፈለልኝ እመይቴ አልጣሽ ቤት እቆያለሁ። ተቸገረም ታንድ ወር በሁዋላ መጥቼ እስኪ ገንዘብ ሲያገኙ ይሰጡኛል። ስለዚህ እባክዎ «እንቢ» አይበሉም፥ በናቴ የደንጋያላይቱ!» ብላ ወደ ጉልበታቸው ጎንበስ ስትል፥ ቶሎ ተነስተው፥ ቀና አድርገው፥ ግራ ቀኝ ጉንጮችዋንም አፍዋንም ሰመው፥ አምስቱን ብር ተቀበሉና ይመርቁዋት ጀመር።

ልጆች ከልጅነታቸው መጥተው በውቀት ይሁን በጉልበት ወይም በሀብት ከሌሎች፣ ይልቁንም ትልልቆች በልጦ መታየት፣ ከሁሉ የበለጠ ደስ ስለሚያሰኛቸው፣ ደመቀች ያስራ ሁለት ብር ጌታ ሆና፣ እኒያን የተቸገሩ ሴት ለመርዳት በመቻልዋና ያን ያክል በመመረቅዋ፣ ነፍስ ካወቀች ጀምሮ እስከዚያ ድረስ እንደዚያነለት ደስ ብሎዋት አያውቅም። ባልቴትዋ የሚያውቁትን ምረቃ ሁሉ በላይ በላይ እዩደራረቡ ካሸከሙዋት በሁዋላ፣ -

«ስራ እስካገኝ ለመቆያየ ይከፍልልኛል ያልሸው ሰው ዘመድሽ ነው» አሉ።

«አይያ መላኩ ዘመዴ አይደለም። እናታችን - «ስራ ፈልገህ አስቀጥራት» ብለው አደራ ያሉት ባለ መኪና ነጋዴ ነው። አንደ ሺ ስድስት መቶ ጎራድ ጤፍ ጭኖ መጥቶ፣ አሁን - ሁሉንም ሸጠው።

«የጎጃም ሰው ነው?»

«አዎ፣ የማርቆስ ሰው ነው።»

«ታዲያ - የጎጃም ነጋዴዎችክ ካንዳንዶቹ እሌላ ቦታ የሚሰፍሩበት ዘመድ ካላቸው በቀር፣ ሁሉም የሚሰፍሩ ጉለሌ» ብለው እመት ፈቃድዋ የሚናገሩትን ሳይጨርሱ።

«አ - ሱ ነውኮ እማዬ፤ ጉለሌ ነው! ጉለሌ ማለት ጠፍቶኝ ነው ያን ያክል የተጨነቅሁ!» አለች ደመቀች፣ ከተቀመጠችበት በደስታ ዘላ ተነስታ እዩሳቀች። «የታባቱ ተሸሽጎ ነው ያን ያክል ያስጨነቀኝ» አለች ቀጠለችና።

«በይ ተቀመጪ፣ አሁን ከተሸሽገበት አግኝተነዋል፣ ከንግዲህ ምንም ቢሆን አይጠፋም» አሉ ባልቴትዋ እንደ መሳቅ ብለው።

«ተዚህ ሩቅ ነው?»

«በጣም ሩቅ አይደለም፤ እኔ በጋሪ እወስድሻለሁ። እመይቴ - ማነው ያልሻቸውን ቤትስ ታውቁዋለሽ?»

«እመይቴ አልጣሽ ናቸው። እዚያ ተደረስን ማንም ያሳዩናል።» ብሬን ሳልነካ፣ ኩበትና ቅጠል ከሸጥሁበት ሳንቲም በተረፈው እንጨት ልግዛና፣ ከትናንት ወዲያ ያቦካሁዋትን ሊጥ ጋግሬ ትንሽ ምስር ክክ አለችኝ እስዋን ወጥ ሰርቼ፣ እንጀራ በወጥ በልተን ስንጨዋወት ውለን ሳይመሽ እወስድሻለሁ» አሉ እመት ፈቃድዋ። ደመቀች ደስ ብሎዋት ግብዣቸውን ተቀበለች።

እመት ፈቃድዋ እንዳሉት፣ እንጨት ገዝተው አምጥተው እንጀራ ሲጋግሩ፣ ደመቀች የምትሰራውን ነገር አቀራርበውላት ወጥ ሰርታ፣ ምሳቸውን በሉና አርፈው ሲጫወቱ ቆይተው ባስር፣ ሰአት ግድም ወደ ጉለሌ ለመሄድ ወጡ። ያንጊዜ ሀይለኛ ነፋስ ተነስቶ፣ ጠብቆ ያልተቸነከረውን ቆርቆሮ ሁሉ በዩቦታው ሲያንኩዋኩዋ ወረዳ ክዳን ከተከደነው ጣራ ሁሉ ሳር ሲገፍርና ባህር ዛፉን በያለበት መሬት እስኪልስ እያሰገደ በህይወት ባይሆን በንብረት ብርቱ ጥፋት እንዳይደርስ ያሰጋ ነበር።

«እንጂ፣ ዛሬስ ይኸ እግዚአብሔር፣ ይህን አለም ሊያሳልፈው አስቦዋል መሰለኝ» አሉ እመት ፈቃድዋ፣ ነፋስ ቀዳዳ ነጠላቸውን እንዳይቀማቸው እዬተከላከሉ።

«እንዴት?» አለች ደመቀች።

«እንዲህ ያለ ነፋስ የሚመጣ የዚህ አለም ማለፊያ ሲደርስ ነው ይባላል»

እመት ፈቃድዋና ደመቀች መደረቢያ ልብሳቸውን ንፋሱ እንዳይቀማቸውና ባይናቸው አቡዋራ እንዳይገባ እስከ ቅንድባቸው ደህና አድርገው ተከናኝበው ትንሽ እንደ ሄዱ፣ አንድ፣ ሰው ያላሳፈረ ባለጋሪ ከሁዋላ ስለ ደረሰባቸው አቁመው ጉለሌ ድረስ በስንት እንደሚወስዳቸው ቢጠይቁት።

«ሁለት ብር ነበር - እስቲ ይሁን፤ ለታዘለው ልጅ 25 ሳንቲም ቅናሽ ላድርግና ብር ከሰባ አምስት ክፈሉኝ» አለ ባለጋሪው።

«ባይሆን - ብር ካምሳ አታድርግልንም?» አሉ ባልቴትዋ።

«እሺ ይሁን፣ የማታ ገበያ አልገፋም» አለና ባለጋሪው ብር ካምሳ ስንቲሙን ከደመቀች ተቀብሎ፣ ይዘዋቸው የሆንሰን አለፍ እንዳለ የነፋሱ ኃይል ቀነስ እያለ ሄደ። ነገር ግን ሀይሉ ይቀንስ እንጂ ነፋሱ ጨርሶ ስላልተወ፣ ደመቀች ከታዋን ከቅንድብዋ ትንሽ ገለል ብታደርግም እንደ ተከናኝበች ነበረች። ፓስተር እንስቲትዩት ሲደርሱ አንድ መኮንን ካኪ ተፈሪ ቅድ ሱሪ ታጥቆ ከጉልበት በታች የሚደርስ ነጭ እጅ ጠባብ ለብሶ ካኪ ኮት ደርቦ፣ ደግሞ በዚያ ላይ ነጭ ከታ ደርቦ፣ ረዥም ዘንግ በግራ እጁ፣ ነጭ ጭራ በቀኙ ይዞ ሰፊ፣ ባርኔጣ አድርጎ፣ ሁለት ጠመንጃ ያነገቱ አሽከሮች ተከትለውት ከወደ ጉለሌ ይመጣል። አንዳንድ ጊዜ ነፋሱ ባርኔጣውን ከራሱ ሊነጥቀው ሲቃጣ፣ የባርኔጣውን ጫፍ፣ ጭራ በያዘበት እጁ ይጨብጣል። ደመቀች ያን መኮንን ስታይ ልክ መብረቅ እፊትዋ እንደ ወደቀ ደንግጣ፣ ክው ብላ ቀረች። ያን ጊዜ በጦር ቢወጉዋት ደም ባልወጣት! እመት ፈቃድዋ ካገራቸው እንደ መጡ ጉለሌ ካንዲት ሴት ጋር በደባልነት ሲኖሩ የደረሰባቸውን ተረት እንጂ እውን የማይመስል፣ ረዥም ወሬ ይዘው ለስዋም ለባለጋሪውም እያወሩ ያስቁዋቸው ነበር።

«እሱ ነውኩ፣ እሱ ነው!» አለች ደመቀች አቁዋርጣ።

«ምኑ?» አሉ ባልቴትዋ። ነፋሱ የተከናኝበትን ቀዳዳ ነጠላ ከራሳቸው ላይ «ካልገፈፍሁ» ብሎ፣ ከሱ ጋር እዬተጣሉ፣ ወደስዋ መለስ ብለው አላዩዋትም። ደመቀች ለጠዬቁዋት በመመለስ ፈንታ ወደ ጎን በጋሪው መደገፊያ ትከሻዋን አስደግፋ እንደ ተቀመጠች ዝም አለች። ባልቴትዋም ወሬያቸውን ቀጠሉ። ነገር ግን ጋሪ ነጂው ይሰማቸው እንደሆነ እንጂ፣ እስዋ ሰውነትዋ ሁሉ ደንዝዞ አትሰማም አታይም ነበር። እንዲያ ሁለመናዋ እንደ ደነዘዘ ትንሽ ከሄዱ በሁዋላ፣ አእምሮዋ ከጠፋበት ትንሽ በትንሽ እየተመለሰ ሲሄድ ልብዋ ፈጥኖ እዬመታ ሰውነትዋ ሁሉ በላብ ተነክሮ አገኘች። ከዚያ እንደ ምንም ቀና ብላ መኮንኑን ወዳዩችበት፣ ወደ ጋሪው ፊትም፣ ወደ ሁዋላም ብትመለከት የለም፤ ርቆ ሄድዋል።

«የኔን የማያልቅ ጉድ ለማውራት የመጣሁ ይመስል ወሬዬን ሳደቅ ቤቱን አልፈነው እንዳንሄድ። ጉለሌን ልንጨርስ ምንም አልቀርንከ» አሉ እመት ፈቃድዋ፣ ወደ ደመቀች ዘወር ብለው።

«ባጠገቡ እንደዚህ ያለ፣ «የነዳጅ መቅጃ» የሚሉት አለ። እስቲ እዚህ - «የወይዘሮ አልጣሽ ጠጅ ቤት ብለን እንጠይቅ አለች ደመቀች፣ እዚያ ባጠገባቸው ወዳለ የቤንዚን ማደያ ባገጭዋ እያመለከተች። እመት ፈቃድዋ የደመቀችን አይኖች መደፍረስ የፊትዋን መለወጥ ሲያዩ እንደ መደንገጥ ብለው።

«ምነ ምን ሆንሽ?» አሉ።

«ምንም አደል፤ ትንሽ አሞኝ ነው» አለች ደመቀች።

«አሁን ነው ያመመኝ፤ አሁን ይተወኛል»።

«አይኔ በፈሰሰ! ወትሮም እንዲህ ድንገት ያምሻል?»

«አዎ፤ አንዳንድ ጊዜ ያመኛል» አለች፣ ውሽትዋን።

የወይዘሮ አልጣሽ ጠጅ ቤት፣ ከቤንዚን ማደያው ትንሽ ወረድ ብሎ መሆኑን እዚያ ከቆሙት አንዱ ስላመለከታቸውና፣ ወደዚያ የሚወስደው መንገድ ጠጠር የለበሰ አይሁን እንጂ መኪናም፣ ጋሪም እንደ ልብ ስለሚያስኬድ፣ ባለጋሪው ያለ ምንም ችግር፣ ስተት አድርጎ እስከዚያው አደረሳቸው።

ደመቀች ከጋሪ ስትወርድ በውጭ የነበሩት የወይዘሮ አልጣሽ ሰዎች ሲያዩ፣ ከሞት አገር ተመልሳ እንደ መጣች፣ ሁሉም ወደስዋ እዩሮጦ ሄዱና ከበው፣ «ወዴት ጠፋሽ? ምን ሆንሽ? ደህና ነሽ?» እያሉ ይንጫጩ ጀመር። ወዲያው አንድዋ ሄዳ ላቶ መላኩ - ደክሞት አልጋው ላይ በተጋደመበት - ስትነግርው ከደስታ ብዛት የተነሳ ካልጋው እንዴት ዘሎ እንደ ወረደ ሳይታወቀው፣ እዩሮጦ ወጥቶ አንድ ቃል ሳይናገር፣ ደመቀችንም ልጅዋንም እያገላበጠ ከሳመ በሁዋላ አይኖቹን ወደ ሰማይ አቅንቶ እጆችኑ እያርገበገበ፣ «ተመስገን አምላኬ፣ ተመስገን የናታን አምላክ፣ ከተፈርዶ ያዳንሽኝ!» እያለ ሲያመሰግን ቆይቶ፣

«ለመሆኑ ምን ሆነሽ ነው? ወዴት ነው የጠፋሽ?» አለ ወደ ደመቀች መለስ ብሎ።

«የሰፈሩ ስምና መንገዱ ጠፍቶኝ ነው።»

«እናክ ወዴት አደርሽ?»

«እማዬን እመንገድ አገኘሁቸውና የማድርባት ቤተክስያን እንዲያሳዩኝ ብለምናቸው፣ «እኔ ቤት አደራ» ብለው አሳደሩኝ» አለች፣ ወደ እመት ፈቃድዋ እያመለከተች።

«እግዚሀር ይስጥዎ እናቴ፤ ትልቅ ስራ ነው የሰሩት» አለ አቶ መላኩ፣ ወደ እመት ፈቃድዋ ዘወር ብሎ።

«አየ ማሳደር አያ! ማሳደር እንዲህ ነው? ቤተክሲያን ሄዳ ከሙቶች ጋር መቃብር ቤት ከምታድር ባዶም ቢሆን ቤት ይሻልላ ብዬ ወሰድሁዋት እንጂ ምን አደረግሁላት? የራዋን ገንዘብ አውጥታ ለራስዋ ብቻ ሳይሆን ለኔ ጭምር ራት አብልታ ስላደረገች - ደግሞ እኔ ልመሰገን ነው?» አሉ እመት ፈቃድዋ።

«እረ ትናንት ራታችንንም፣ ዛሬ ምሳችንንም እሳቸው ናቸው ያበሉን» አለች ደመቀች፣ ባልቴትዋ እንደ ጨዋዎች ሁሉ ውለታቸውን ዝቅ አድርገው ለማሳዳት ስለ ሞክሩ፣ ለሰሚ እውንት እንዳይመስል።

«ያም ሆነ ይህ፣ የግዜር እንግዳ ተብሎ፣ በማያውቁት ቤት ገብቶ ማደር ድር ቀረ። ዛሬ ባዲስ አበባ የማያውቀውን ሰው ከመንገድ ወስዶ እቤቱ የሚያሳድር ብዙ ስለማይገኝ፣ እስከ ያደረጉት በጣም የሚያስመሰግንም ነው፣ እናቴ» አለና አቶ መላኩ፣ እሳቸውንም፣ ባለጋሪውንም ጠጅ እንዲጋበዙለት ለምኖ፣ ወይዘሮ አልጣሽ ጠጅ ከሚነግዱበት ውጪ፣ እበረንዳው ላይ «ቃን» እስኪሉ አጠጣቸው። ከዚያ እመት ፈቃድዋን ወደ ጎን ወስዶ፣

«ምስጋናየን በቃል ብቻ ከምገልጽ ብዬ ነው እንጂ «ለስዎ የሚሆን ነው» ብዬ አይደለምና እባክዎ «ደፈርኸኝ» አይበሉ» ብሎ አስር ብር አጥፎ ሊሰጣቸው እጁን ሲዘረጋ፣

«እረ እረ በስማም! ምን ሊያደርግልኝ? እባክዎ ይተዉኝ» አሉ እመት ፈቃድዋ ደንግጠው፣ ያቶ፣ መላኩን አስር ብር የያዘ እጅ ወደሱ መልሰው እዩገፉ። ድንጋጤያቸው የተነሳ የተናገሩትም ያደረጉትም አልታወቃቸውም።

«እባክዎ አያሳፍሩኝ፤ ዛሬ ስላልተመቸኝ ነው እንጂ፣ በተመቸኝ ቀን ቢሆን ኖሮኮ በዚህ ባልደፈርሁዎ ነበር!» ብሎ አቶ መላኩ ገንዘቡን በግድ እጃቸው ውስጥ ሲያደርግላቸው አፍረው አንገታቸውን እንደ ደፉ እያመሰገኑ ተቀበሉ።

ደመቀች መኮንንን በመንገድ ስታይ አእምሮዋን እክታጣ ከደንገጠች በሁዋላ እንኩዋ ድንጋጤው ቀስ እያለ ቢያልፍና ሰውነትዋን ብታውቅ ፍራት እንደ ብርቱ ብርድ ከልብዋ አልወጣ ብሎ እያንቀጠቀጣት፣ እክፍልዋ ገብታ ትጨነቅ ነበር። ያ ሰው ያ መኮንን እንደ ጣረሞት የምትፈራውና የምትጠላው፣ አገርዋን አስጥሎ ያሰደዳት ባልዋ ታምራት ተገኘ ነበር! ቀድሞዋት ይሁን ተከትሎዋት መጥቶ እዚያ አገኘችው! «ዛሬ ወይም ነገ፣ የለዚያም ሰሞኑኡን እዚህ መሆኔን ያለ ጥርጥር ስለሚሰማ እጄን አንጠልጥሎ ይወስደኛል! እንግዲህ ወዴታባቴ ልድረስ?» እያለችና በልብዋ ከዚያ ክፉ ጣረሞት ሸሽታ የምትሸሸግበት አጥታ ስትጨነቅ እመት ፈቃድዋ ካቶ መላኩ ተሰናብተው እስከ ያለችበትን ክፍል ጠይቀው ገቡ።

«እጅ ለምለም ገደ መልካም ልጄ» አሉ፣ ደመቀች በጥልቅ አሳብ ተውጣ እንደ ተቀመጠች። «እጅሽ ለምለም ሆኖ ገድሽ አምሮ እይው አሁን ደግሞ፣ አንቺን ያመጡሽ ሰው ይሆን ሰጡኝ» አሉ አቶ መላኩ የሰጣቸውን አስር ብር ለደመቀች እያሳዩ «መቸም» አሉ፣ ቀጥለው። «መቸም እግዚአብሔር ሲጣላም ይሁን ሲታረቅ ሰበብ ፈልጎ ነውና፣ ሲታረቀኝ ስለ ፈለገ፣ መከራዬን ቆጥሮ «በቃሽ» ሊለኝ ሰለ ፈለገ ነው መሰለኝ - ትናንት አንቺን መላክተኛው

አድርጎ የላከልኝ! አሁን አንቺ የሰጠሽኝን ብር ልመልስልሽ ካሉ በሁዋል «የለም የለም! አልመልስልሽም» አሉ ድንገት ሀሳብ በአእምሮቸው ብልጭ ብሎላቸው። «የለም አልመልስልሽም። ጥሩ ገድ ሆኖ ይህን ያመጣልኝ ያንቺ ብር ስለ ሆነ፣ ምናልባትም ተዘገቶ ለኖረው መልካም እድሌ መክፈቻ እንዲሆን አምላኬ ባንቺ እጅ የላከልኝ ሊሆን ስለሚችል፣ እሱን አለመልስልሽም፤ እሱን አልነካው፤ እንደ ታቦት ሸፍኜ፣ ተጠንቅቄ ነው የምጠብቀው። ላንቺ የምሰጥሽ ጠላ ሽጩ ከማገኘው ነው። እንግዲህ ለጠላ የሚያስፈልገኝን በዚህ ሳምንት አሰናድቼ በሚመጣው ሳምንት ድፍድፌን በጋን እደፈድፍና፣ በሶስተኛው ሳምንት ቢያንስ ቢያንስ በሰላሳ ብር አጣራዋለሁ፤ የሰላሳ ብር ጌታ እሆናለሁ! እስከዚያ ስራ ካልያዝሽ፣ እንደተነጋገርነው ባንድ ወር ውስጥ መጥተሽ ጠይቁኝ። እስካንድ ወር ድረስ ቤት ሳልለውጥ እጠብቅሻለሁ። ባንድ ወር ውስጥ ካልመጣሽ ግን፣ ስራ እንደ ገባሽ አምኝ ቤት እለውጣለሁ። ከዚያ - » በላይ ላይ ይወድቅ አይወድቅ እያልሁ ከምፈራው ቤት እወጣለሁ! ልብ አድርጌ የጭዋ ልጅ ቃል፣ የመሀላ ያክል ነውና የሰጠሽኝን ቃል እንዳትረሽ!» ብለው እስከም ልጅዎንም፣ ስመቸዎቸው ሄዱ። እመት ፈቃድዎ ያን ያክል ሲለፈልፉ ድምጻቸውን እንጂ ምን እንደ ተናገሩ የሰማች አትመስልም፤ ፈዛ ነበር።

አቶ መላኩ፣ ትናንት ማታውን አመሻሽ ላይ፣ ከዋለበት እንደ ገባ፣ ደመቀች እዚያው በቅርቡ፣ ሠራተኛ መቅጠር የሚፈልጉ ሰዎች ብታገኙ፣ ተጠያይቃ እንድትመለስ ነግረዋት ትዋት እንደ ወጣች፣ አለመመለስዎን ወይዘሮ አልጣሽ ሲነግሩት ልክ የወለዳት ልጅ «ጠፋች» ያሉትን ያክል ደንግጦ የሚናገረውም የሚያደርገውም ቅጡ ጠፍቶት ዝም ብሎ ቆየና -

«እስቲ - አገሩን ይሁን ሰውን እንደማታውቀው እያወቅሽ፣ እንዴት ሂጂ ስራ ፈልጌ ብለሽ ትሰጃታለሽ?» አለ።

«አኔ እዚህ በእርቡ ተጠያይሻሽ ተመለሼ» አልኩዋት እንጂ «ርኻሽ ሂጂ» አላልኩዋት። ወዲያውስ እንዲህ በተላኸችበት ጠፍታ የምትኸር ተሆነች «ማን ይኸጥርልኛል» ብለህ ኖሮዋል ያመጣህት? አዲስ አበባ «ታልጋ ወርደሽ አፈር፣ ከቤት ወጥተሽ አዩር አይንሀሽ» የሚል ገረድ ኸጣሪ የሚገኝ መስሎህ ኖሮዋል? እኸ - ኸ - ኸም!» አሉ ወይዘሮ አልጣሽ፣ በገዛ ቀልዳቸው ያሽሙር ሳቅ እንደ መሳቅ ብለው።

«አባክሽ፣ ይህን የማይረባ ቀልድሽን ተይና፣ ይልቅ አሁን ምን ማድረግ እንደሚሻል ንገሪኝ» አለ አቶ መላኩ በስጩት ብሎ።

«እስከም ምንም አትሆን። ራዲዮ ስለማትሰማ ላንተ አዲስ ሆነብህ እንጂ በዩኒኩ ራዲዮ የሚለፈልፈው፣ ተቤታቸው ስለ ጠፉና በፖሊስ ጣቢያ ስለሚገኙ ሰዎች ስለሆነ፣ እስከም - አሁን አንዱ ፖሊስ ጣቢያ ሳትሆን አትኸርምና በዩፖሊስ ጣቢያ እዩዞርክ መጠዩ እ ነው። እንዲያው ለነገሩ ግን አንተ እንዲህ ያለችዋን - ወትታ መግባት የማታእ ደንኦር «ግርድና አስኸጥራለሁ» ብለህ አደራ ተኸብለህ መምጣትህ የምታስገርም ነህ!»

«እኔማ - ስራ በዝቶብኝ ሐዛሬ ነገ ስል አልነገርኩሽም እንጂ ሐንቺ አሻሻጭ አድርገሽ ብትቀጥረያት ትጠቅምሻለች፤ ሁኔታዎን ካዩሽ በሁዋላ የማትጠቅምሽ መስላ ከታዩችሽም፤ እስከዚያ አገሩን ስለምትለምደው እስከ፤ ራስዎ ስራ ፈልጋ ትይዛለች ብዬ አስቤ ነበር።»

«እሱ አንተ ሳትነግረኝ አስቤው፥ የሚያዋጣኝ ስለሆነ የተውኩት ነው።።»

«ለመሆኑ ምኑ ነው የሚያዋጣሽ? ልጅቱ ከመልኩዋ ማማር ሌላ ልጅ ናት።።»

«አይ ኢዲያ እቱ! እናንተ ወንዶች ልጅ ልጅ ስትሉ፤ ልጅነት የማናሸው ታስመስሉታላችሁ! አልፈነው ትተነው የመጣነው አይደለም? ሌላ ነው? ለሱ እኔ ደንታ የለኝም ልጅ ብትሆን፥ ባትሆን ሁሉም ለራስዎ ነው። ይልእስ ምኑ ነው የሚያዋጣሽ ላልከው አንድ ሰው ሽጥሬ ትጠእመኝ ሳላእ ሁለት ራስዎን መሸነስ የሚሉት፤ ለማደግ ብዙ መብላት የሚያስፈልገው ስለሆነ እንዲያው ሐስዎ የበለጠ ምግብ አምጡ የሚል ነው። እዚህ ከመጣ ጀምሮ ለሱ ምግብ የተደረገውን የወጪ ሂሳብ ለብቻው ስናሸርብልህ ታየዋለህ።።»

«እሺ ተይው ግዴለም» አለ አቶ መላኩ ማዘኑ ከፊቱ በግልጽ እዩታዩ።

ደመቀች አሻሻጭ ሆና እንድትቀጠር ታስቦ የነበረው አሳብ በስዎ ፊት አለመነሳቱ ነው እንጂ፤ እስከ ብትሰማውና አሻሻጭነት ምን መሆኑን ብታውቅ ኖሮ የወንድና የሴት ግንኙነት እስከ ከምታውቀው ከዚያ አገርዎን አስጥሎ ካሳደዳት የተለዩ መስሎ የማይታያት በመሆኑ ወይዘሮ አልጣሽ ለመቅጠር ፈቃደኛ ቢሆኑም እሱን ራስ ብላ አትቀበለውም ነበር። አሻሻጭ ሆኖ በመቀጠር፥ አባትዋ ወደ ታምራት ተገኘ እንድትመለስ ሲያባብሉዋት ሁልጊዜ እንደምትለው ሩር ለሩር ስትሄድ ጅብ ቢበላት፥ ወይም ገደል ገብታ ብትሞት፥ ብትመርጥ ስለ ነበር፥ የወይዘሮ አልጣሽና ያቶ መላኩ መጨቃጨቅ የሚሸጠው ሳይኖር በዋጋ ክርክር እንደሚሉት ያለ ነበር።

አቶ መላኩ፥ ከወይዘሮ አልጣሽ ዘንድ ወጥቶ በዩፖሊስ ጣቢያው እዩዞረ ሰፈራቸው የጠፋቸው ሰዎች እንዳሉ ወሬ ሲጠይቅና ደመቀች እንድትፈለግለት ስምዎንና መልክዎን፥ ሌላ ሌላ መለያ ምልክትዎንም ሁሉ በዝርዝር ሲያስጽፍ ከሌሊቱ እስከ አምስት ሰአት አምሽቶ ከተመለሰ በሁዋላ፥ ያነለትም ትናንት ማታውን ሁኔታዎን ባስጻፈውባቸው ጣቢያዎች ወሬ ሲጠይቅ፤ ባላስጻፈባቸው ሲያስጽፍና ሞኝ ይመስል በዩበረንዳው እዩዞረ ሐንድ ልጅ ያዘለች መልክ ቀና ልጅ አያችሁልኝ ወይ? እያለ ሲጠይቅ ውሎ እንደ ተመለሰ፤ አህል ቀምሶ ለማረፍ አልጋው ላይ ገደም ከማለቱ ነበር የደመቀችን መመለስ የሰማ። የመገኘትዋን የምሥራች ሲሰማ የነበረው ደስታ ትልቅነት፤ የመጥፋትዋን መርዶ የሰማ እለት ከነበረው ድንጋጤ ትልቅነት አያንስም። ከዚያ በሁዋላ ወዳገሩ ሊሄድበት የነበረውን ቀን አስተላልፎ አንድ ሳምንት ሙሉ ልክ የራሱን ስራ ሲከታተል እንደሚያደርገው ጥዋት ወጥቶ ሀገሩ ይቀጥራል ወይም ያስቀጥርሉ የተባሉትን ሰዎች ሲፈልግም ሲያነጋግርም እዩዋለ ሲገባ ሰነበተ። አንድ ቀን ወዳገሩ ከመሄድ የዘገዩበት ምክንያት ለደመቀች ስራ ለመፈለግ ለጠበቃው ላቶ በላይነህ ዘውዴ ሲነግረውና ሁኔታዎን ሁሉ ዘርዘሮ የሚቀጥራት ሰው እሱም በበኩሉ እንዲፈልግላት አጥብቆ ሲለምነው፤

«ይህን ያክል የምታሳስብዎ ልጅ ከሆነች ለምን ቀደም ብለው አልነገሩኝ? አንድ ደንበኛዬ የሆኑ ትልቅ ሰው ለሚስታቸው፣ የምትላላክ ልጅ እንድትፈልግላቸው «አደራ» ብለውኝ ነበር። ብቻ ከነገሩኝ ውሎ አድርገዋልና ምናልባት ቀጥረው ይሆናል። ነገር ግን «ልጅ አላት» ስላሉ ልጅ ያላት ገረድ - አይፈልጉ ይሆናል። እስቲ ለማናቸውም ልጠይቃቸውና መልሳቸውን ባሉበት ቤት ዛሬ ማታ ወይም ነገ ጥዋት በስልክ ልንገርዎ» አለ አቶ በላይነህ ዘውዱ።

በዚያ ሳምንት፣ ደመቀች እያንዳንዱ ቀንና ሌሊት ባልዋ አንቆ የሚወስድበት እዩመሰላት ፈርታ፣ ብትተኛ እንቅልፍ አይወዳት፤ ሆድዋን አዩራበው እህል አይዋጥላት፤ ራቡና እንቅልፍ ማጣቱ፣ ፍራቱ ባንድ ላይ ሆነው፣ ስጋዋን በልተው ደምዋን ጠጥተው እንደ ጨረሱት ሁሉ ከስታ ደብዝዛ፣ የደመቀች ጥላ እንጂ ደመቀችን አትመስልም ነበር!

ደመቀች ከጠፋችበት በተመለሰች ሳምንት፣ አቶ መላኩ ጠበቃውን ባነጋገረበት ማግስት፣ እጥዋቱ ላይ ቁርሱን አድርጎ፣ እንደ መሰንበቻው ስራ እንዲፈልጉ «አደራ» ያላቸው አግኝተውላት እንደሆነ እዩዞረ ለመጠዩቅ ሊወጣ ሲል «በስልክ ትፈለጋለህ» አሉት። ፈላጊው፣ ጠበቃው አቶ በላይነህ ነበር።

«አሎ ጤና ይስጥልኝ። ለዚያ - አደራ «አደራ» ላልሁዎ ጉዳይ ወደ ርስዎ ልመጣ ስነሳ ነውኮ - «ስልክ ይፈልግህል» ያሉኝ» አቶ መላኩ ፈላጊው አቶ በላይነህ መሆኑን ሲሰማ።

«እኔም ለሱ ነው የደወልሁልዎ። ዛሬ ፍርድ ቤት ቀጠሮ ስላለብኝ፣ ነገ በጥዋት ልጅቱን እኔ ጽህፈት ቤት ድረስ ይዘዋት ይምጡና ወስጄ አገኛታለሁ» አለ አቶ በላይነህ።

«ቀጣሪ ተገኘ?» አለ መላኩ ከደስታው ብዛት የተነሳ ስልክ ባለበት ክፍል የነበሩት ሁሉ እንደ ነውረኛ ዘወር እያሉ እስኪያፈጡበት በጣም ጮሆ።

«አዎ፤ የስዎን መቸገር አይቼ እኒያን - «ደንበኛዬ ናቸው ያልሁዎትን ታላቅ ሰው በጣም አጥብቄ ስለ ለመንሁዋቸው ምንም እንኩዋ ልጅ ያላት ገረድ ባልፈልግ ስራዋና አመልዋ ካማረ፣ ላንተ ስል እቀጥራታለሁ» ብለውኛል።»

«ትልቅ ውለታ ነው የዋሉልኝ በውነት - በጣም ነው ደስ ያሰኝኝ አቶ፣ በላይነህ። እግዚሀር ደስ ያሰኝዎ፣ ውለታዎን ለመክፈል ያብቃኝ» ብሎ አቶ መላኩ፣ አቶ በላይነህም፣ ራሱንም መርቆ የምሥራቹን ለመንገርና የስዋንም የልጅዋንም ልብስ አጥባ፣ ሰውነትዋን አሰማምራ ለነገው እንድትሰናዳ ለማስጠንቀቅ ደመቀች ወዳለችበት ሄደ።

ደመቀች የምሥራቹን ስትሰማ፣ ደብዝዞ የነበረ ፊትዋ እንደ ንጋት ሰማይ በደስታ ወገግ አለ። ስራ ከማግኘትዋ ይልቅ ደስ ያሰኛት፣ ልብዋን ተጭኖት ከሰነበተው ከባድ ሽክም ነጻ የሆነች መስሎ የተሰማት ከዚያ ባልዋ ካዩችበት ሰፈር ስትርቅ ካይነም የምትርቅ ስለ መሰላት ነው።

በማግሥቱ፣ ልጅዋን የታጠበ ልብሱን አልብሳ፣ አሮጌውንና ቁንጮውን በሚዶ ነቃቅሳ አሳምራ፣ እስዋም ተንጨብሮሮ የሰነበተ ጠጉርዋን ታጥባ አባብሳና ነቃቅሳ የታጠበ ልብስዋን ለብሳ እስከዚያ ቀን ድረስ ከነበረችው - ከመክሳትዋ በቀር - አምራ አቶ መላኩ ወዳቶ በላይነህ

ጽህፈት ቤት ይዘዎት ሄደ:: ከዚያ ሁለቱ ወደሚቀጥሩዎት ሰው ወደ ደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ቤት ወስደው ደጃዝማች «ገና ሰው ወደሚቀበሉበት ክፍል አልገቡም» ስለ ተባለና አቶ በላይነህ ወደ ስራው ስለ ቸኮለ ካዛዥ ጋር አገናኝተዎት ተመለሱ:: አቶ መላኩ ደመቀችን ሲሰናበታት አሰር ብር እጥፍ አድርጎ በጅዋ ውስጥ አስቀመጠና እስዋንም ልጅዋንም ስሞ።

«አይዘኝ እንግዲህ በርቼ:: ምናልባት ሳይመቸኝ ቀርቶ እንደገና ያልተገናኘን እንደሆነ እኒህን ስራ ያገኙልኝን ወዳጄን እንዲጠይቁኝ «አደራ» እላቸዋለሁና፤ የሚቸግርኝ ነገር ሲኖር ለሳቸው ንገሪያቸው፤ እኔም ስመጣ እጠይቅሻለሁ» ብሎዎት ሄደ:: ደጃዝማች ወደ እንግዳ ቤት እንደገቡ። አዛዥ፣ አቶ በላይነህ የምትቀጠር ልጅ ማምጣቱን ሲነግሩዎቸው።

«እኔ አመጣት? እስቲ ጥራት» አሉ ደጃዝማች አሰፋ:: ደመቀች ገብታ ልጅዋን እንዳዘለች፣ የራስ ጠጉርዋን መሬት እስኪጠርግ ለጥ ብላ እጅ ስትነሳ፣ በጣም ልጅ መሆንዋን አይተው። «አቀጥራታለሁ» ብለው ቃል በመስጠታቸው እንደ መጸጸት ቢሉም፣ እጅ አነሳስዋ ደስ ስላሰኛቸው ፈገግ ብለው «ልጅ አላት» ብሎኛል:: ልጁ ስንት አመቱ ነው?» አሉ፣ እጅ ነስታ ቀና ስትል::

«ሁለት ነው» አለች ደመቀች::

«አንቺስ ስንት አመትሽ ነው?»

«የኔይ? የኔማ - አስራ አራት ወይም - አስራ አስምት ነው መሰለኝ፤ በጣም አላውቀውም»

«ታዲያ - ባስራ ሁለት፣ ወይም ባስራ ሶስት፣ አመትሽ ነው የወለድሽው ማለትኮ ነው፤ ይገርማል!» አሉ ደጃዝማች፣ እስዋንም፣ ልጅዋንም እያለዋወጡ እያዩ:: ደመቀች አንገትዋን እንደ ደፋች የገዛ እግርዋን አውራ ጣቶች እዬተመለከተች ዝም አለች::

«ታዲያኮ - አንቺ ራስሽ ልጅ ነሽ፤ በዚያ ላይ ልጅ ይዘሻል:: ባንቺ አቅም ልጅ መጠበቅና ስራ መስራት ባንድ ላይ ይሆንብሻል? ስራው እንኩዋ ይህ ያክል ከባድ አይደለም፤ ባለቤትዋን ልብስ ማልበስና - እስዋን መርዳት፣ እስዋን መላላክ ነው:: ነገር ግን ይህ ሁሉ ጽዳት ስለሚያስፈልገው የሚያስቸግርኝ ይመስለኛል» አሉ፣ ካንድ ወገን ለስራው የማትሆን ስለ መሰላቸው ከሌላ ወገን አሳዝናቸው መግፋቱን ስለ ጠሉ እያመነቱ::

«ልጁ ባስቀመጥሁበት ይቀመጣል፤ አያስቸግረኝም» አለች ደመቀች የሚያማምሩና የሚያሳዝኑ ጣምራ አይኖችዋን እመሬት ከተተክሉበት አንስታ ወደ ደጃዝማች ወርወር አደረገችና::

«እንጂ፤ እንዲያው ልሞክረውና ሲያቅተኝ ልተወው» ትይ እንደሆነ ነው እንጂ የሚሆንልኝ እንኩዋ - አይመስለኝም::»

«አዎ፤ ልሞክረውና ያቃተኝ እንደሁማ ይቅርብኝ እንጂ!»

«እሺ ሞክረው ስምሽ ማነው?» አሉ ባነጋገርዎ መሳቅ፥ ቢያምራችውም፥ እንዳታፍር ሳቃቸውን ገትተው።

«ደመቀች ነው፤ ደመቀች ጸሀይ።»

«በይ እስቲ - እናይሻለን። ውሰድና ከወይዘሮ ጽጌ አገናኛት» አሉ ደመቀችን በፈገግታ ካሰናበቱ በሁዋላ ወደ አዛዥቸው ዘወር ብለው።

ምዕራፍ ሰባት

የጎጃም ገልቱ

ደመቀች እደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ቤት፥ የሚስታቸው የወይዘሮ ጽጌ፥ የውስጥ አሽከር ሆና ስትቀጠር ገና ለጋ ቡቃያ ነበረች። በካልም ሆነ በመንፈስ፤ ውብና ብልህ የምትሆን ለመሆንዋ ያው፤ ብቃዋ ውጥንዋ የሚያመለክት ቢሆንም፥ ገና አድጋ ስላላበቃች ሰው ልጆች ሰውነትና ስሜት ወይም ጠቃላላ ሁነታ፥ ካሸር ሁሉ የራቀ ፍጹም ገራገር ነበር እንጂ፥ ላቅመ ሄዋን እንደ ደረሱ ወይዛዥ ሁነታ ጎበዝዝትን «ኑ ግጠሙኝ!» እያለ ለፍልሚያ የሚጠራ፥ ጎበዛዝትን ለፍልሚያ ለመጋበዝ ያክል የፋፋና የሚደነፉ አልነበረም። ስለዚህ የምታስበውን ሆነ የሚሰማትን በፍጹም ገርነትና በጎጃም የባላገር አነጋገር ስትናገር፥ በጣም ደክስ ታሰኝና ታስቅ ስለ ነበረ፥ ባጭር ጊዜ ውስጥ የደጃዝማች አሰፋ ቤተሰብ ሁሉ - ሴቱም ወንዱም - የሚወዳት፤ የሁሉም ባለሙዋል ሆነች። ጊዜ እያለፈ በሄደ መጠን የቤቱንና ያካባቢውን ሰው አነጋገር እዩለመደች የስዋን እዩረሳች እስክትሄድ ድረስ፥ በምትናገረው ለመሳቅ ሁሉም እስዋን እዩጎተጎቱ ማናገር ይወዱ ነበር።

«ላሽከር ግንባራቸውን ፈተው ጥርሳቸውን ገልጠው አያውቁም» የሚባሉት፥ የቤቱ እመቤት፥ ወይዘሮ ጽጌ እንኩዋ፥ የደመቀች አነጋገር ደስ ስለሚያሰኛቸውና ስለሚያጫወታቸው በወረት፥ ከስዋ ጋር እዩተጫወቱና እዩቀለዱ መሳቅ ጀምረው ነበር። ወረትዋ እስኪያልፍ ድረስ፥ ባዲስነትዋ በስምዋ ጠርተዋት አያውቁም። «የኔ ገልቱ ገልቱየ» ነበር የሚሉዋት። እስዋም በባለሙዋልነትዋ ተመክታ ይሁን ወይም ጠባያቸውን ገና ስላላወቀች ቀልድና ጭዋታ የሚወዱ መስሎዋት፥ በፊታቸው ተዝናንታ፥ እድነ ልብዋ ትቀልድና ትጫወት ነበር።

«ገልቱይተ ቁርስሽን በላሽ?» ይላሉ ወይዘሮ ጽጌ መሳቅ ሲያምራቸው።

«አለበልቸም» ትላለች ደመቀች።

«ልጅሽስ፥ በላ?»

«አለበልቸም» ስትል ወይዘሮ ጽጌ የኮረኮሩዋቸው ያክል ይስቃሉ።

«እሮግ! እኔን መቀለጃ ማድረጋቸው ነው አያ፥ በምናገረው ሁላ የሚቀልዱብኝ? እንግዲህ አልናገር!» ትላለች እስዋም ወይዘሮ ጽጌ ባነጋገርዋ ሲስቁ፥ የተቆጣቸ ለመምሰል በውሸት ግንባርዋን ከስትር አድርጋ።

«ወይ አህዮ! ደሞ - እኛ ስንስቅልሽ ደስ መሰኘቱ ቀርቶ ሊከፋሽ ነው?»

«እሮግ! ደሞ መቀለጃ ሲሆን ደስ የሚለው ሰው አለይ?»

«እኔኮ አሁን አነጋገርሽ ደስ ስላለኝ ሳቅሁኝ እንጂ አልቀለድሁብሽም።»

«ስናገር ሁላ <ገልቱ> እያሉ የሚስቁብኝ ሲቀልዱብኝ አደል! እኛ አገርኮ ገልቱ የሚባሉ ሌላዎች ናቸው» አለች እንደ መሳቅ ብላ።

ይህ ደመቀኝን ለወይዘሮ ጽጌና ለቤተሰቡ ባለሙዋል ያደረጋት «ገልቱ አነጋገርዋ» ብዙ ጊዜ አብሮዋት አልቆዩም፤ ባጭር ጊዜ ከንዶዳም ኪዳነ ምህረት ወደ አዲስ አበባ ለብሳው የመጣችውን ልብስ እንኩዋ ሳትለውጥ አነጋገርዋን ባዲስ አበባ አነጋገር ለወጠች። እንኩዋ እቴጌ» በማለት ፈንታ «ጋሼ፥ እትዬ» «እሮግ! አልበልቶም» በማለት ፈንታ «እረ! አልበላም» «ሁላ፥ ይባላሉይ?» በማለት ፈንታ «ሁሉ ይባላሉ?» ማለት ለመደች። ወዲያው፣ አነጋገርዋ ስትለውጥ ወይዘሮ ጽጌም ሌላ ደስ የሚያስኝ ወይም የሚያስቅ ነገር አጠባቅቆ፣ ከስዋ በፊት ከነበሩት ገረዶቻቸው ልዩ መስላ መታየትዋ ቀረና፥ ከስዋ በፊት ለነበሩት ገረዶቻቸው ያሳዩዋቸው የነበረውን በቁጣ፥ የተቆዋጠረ ግንባርና የተሸራመመ ከንፈር ያሳዩዋት ጀመር! «የኔ ገልቱ» እያሉ የማቆላመጡ ከስዋ ጋር እንደ ጉዋደኛዋ ቀልድ «እንኪ - ለንኪ» እየተለዋወጡና እዩተሳሳቁ የመጨዋውቱ የዚህ ሁሉ እድሜ፥ እንደ ሙሽርነት እድሜ ባጭር ተቆረጠ! የዚህ ሁሉ እድሜ ቢጠሩት እንደገና እንደማይመለስ ትዝታው ብቻ ትቶ እንደሚያልፍ የሙሽርነት እድሜ አለፈ!

ደመቀኝ፣ የወይዘሮ ጽጌን መለወጥ ከፊታቸውም ከጠቅላላ ሁኔታቸውም ከተመለከተችና ክፉ አመለኪስ መሆናቸውን አቤቱ ሰዎች አንዳንዶቹ በምሥጢር አስረድተው እንድትጠነቀቅ ከመከሩት በሁዋላ ልክ እንደ ተመክረችው፥ ካልጠዩቁዋት የማትናገር ለጠዩቁዋት ከመመለስ በቀር አንድ ትርፍ ቃል የማትጨምር ሲያዝዋት ወይም ሲልኩዋት፥ አንገትዋን ደፍታ ስምታ እሽታዋን፥ በቃል ሳይሆን በእጅ በመንሳት ብቻ የምታሳይ «ስልጡን ገረድ» የሚሉዋት አይነት ሆነች። በማይረባ ምክንያት ወይም ያላንዳች ምክንያት ተቆጥተው ሲሰድቡዋትና ሲረገሙዋት እንኩዋ፥ አንገትዋን ደፍታ ስምታ አንድ ቃል ሳትተነፍስ እንደ መረቁዋት ሁሉ እጅ ነስታ መሄድ ክተሰጣት ምክር አንዱ ስለሆነ እሱንም ለመደች።

የመቤትዋ አመል አጠናቃ እስክታውቅ ድረስ ትንሽ ቢደናገራትም፥ አመላቸውን ካወቀችና ከሚወዱት ያሰራር ዘዴ ጋር ከተለማመደች በሁዋላ የጠባያቸው፥ ክፋትም ሆነ የስራቸው ብዛት ምንም ያክል አልከበዳትም። ደስ ብሎዋት እዩሰራች ደስ ልታሰኛቸው አጥብቃ ትጥር ጀመር። ይልቁንም ቤታቸው ቀን ከሌት በዘበኞች የሚጠብቅ የታፈረና፥ የተከበረ ስለ ሆነ፥ ከዚያ ግቢ እስካልወጣች ድረስ ባልዋ ታምራት ተገኝ እዚያ ገብቶ ሊወስዳት እንዳማይችል እምነት ስላደረባት፥ ደስታዋ ፍጹም ሆነ። ይህ ነው አይነተኛው ነገር! የምትወዳቸውን እናትዋንና አገርዋን ትታ የተሰደደች ከታምራት ተገኝ ሸሽታ፥ በታምራታ ተገኝ እጅ እንዳትወድቅ ፈርታ ስለሆነ፥ በሱ እጅ ከመውደቅ የማይሻል ምንም ነገር የለ! በታምራት ተገኝ እጅ ከመውደቅ

አንጻር ሲታይ፥ የወይዘሮ ጽጌ ክፉነትም ሆነ የስራቸው ብዛት የቅንጣት ገለባ ያክል የማይከብድ በጣም ቀላል መስሎ ታያት።

የወይዘሮ ጽጌ የውስጥ አሽከር መሆንን፤ የጉለብት ድካም ያለበት ቢሆንም ካጥር የማያወጣ መሆኑንና ካጥርም፤ ካልወጣች ባልዋ በምንም መንገድ ሊያገኛት የማይችል መሆኑን ስታስብ ደብረ ማርቆስ የናታችንን መቃብር ቤትና ሁለቱን እመበለቶች አይታኦ ለመመንኮስ የወሰነች እለት የተሰማት ደስታ፥ የተሰማት ነጻነት ተሰማት፥ ልክ እንደዚያነለቱ ሁዋልሁዋልዋላ እዩተከተለ የሚያሳድዳት የታምራት ተገኝ ክፉ መንፈስ ትቶዋት የሸሸ መስሎ ተሰማትና ደስ አላት። «የታቦቱ! እዚህ መሆኔን አያውቅ! ቢያውቅም እዚያው የገዛ ከንፈሩን እይነከስ የገዛ ደሙን ይመጣል እንጂ፤ እኔን እንደሁ አያገኘኝ! እዚህ ገብቶ፤ ከዚህ ሁላ ሰው መሀከል ሊወስደኝ አይችል!» አለች ባልዋን ተናዶ ከንፈሩን እይነከስ አቁስሎ፥ የገዛ ደሙን ሲመጥ በልብዋ ስላ፤ ባይነ - ህሊናዋ እዩተመለከተች ብቻዋን እንደ መሳቅ አለችና።

ታምራት ተገኝ እንኩዋንስ ጉለሌ እንዳይቸው ሁለት አሽከሮች አስከትሎ ኤልያስ እንደምታውቀ በብዙ ባለብረት ጀሌ ሰራዊት ታጅቦ ቢመጣ፥ እደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ግቢ ገብቶ ሊወስዳት እንደማይችል እምነትዋ እዩጸና በሄደ መጠን፥ የልብ እርጋታም የመንፈስ ጸጥታም እያገኘች ሄደች። ከዚያ ሁለት አመት እንኩዋ ተካክሎ ሳይሞላት የቀን እረፍትና የሌሊት እንቅልፍ አሳጥቶ የምትበላውና የምትጠጣው እህል ውሀ ሰውነት እንዳይሆናት አድርጎ ያሰቃያት ከነበረው፥ ከባልዋ ፍራት ነጻ ስትሆን በውጥን ይታዩ የነበሩ የሰውነት ክፍሎችዋ ሁሉ ከድሜዋ ቀድመው በያሉበት እዩሞሉ፥ እዩጎሉ እያማሩ፥ እዩዳበሩ፤ ሄዱ። እያበበችና እዩተዋበች ሄደች።

ቁመትዋ በመጠኑ ዘለግ ብሎ አቆቁዋም አሳማሪና «ገረድ መልካም» የሚሉዋት ናት። ፊትዋ እጅግ ሳይረዝም፥ ወይም ሳያጥር በላዩ ካሉት ክፍሎቹ ጋር በጥንቃቄ ተመጣጥኖ፥ ተስማምቶ የተሰራ፥ ውብ ነው። የጥቁር ሀር ነዶ መስሎ በራስዋ ላይ የተረፈረፈ ጠጉርዋ ከጥቁረቱ የተነሳ ያን ውብ ብሩህ ፊትዋን የበለጠ ያደምቀዋል። አስተያየትዋና ፈገግታዋ የስዋ ብቻ የሆነ፥ ልዩ ናቸው። ያይን ሽፋሎችዋ ያጥቢያ ከዋክብት የመሳሰሉ አይኖችዋን፥ ውብ ከንፈሮችዋ ተካክለው የተሰኩ ነጫጭ ፈርጦች የመሳሉ ጥርሶችዋን በሸር ሳይሆን በማፈር ገልጥ አድርገው እንደ መሸሽ ሲሉ፥ የተመልካችዋን ልብ ሰርቀው ይሄዳሉ። ደረትዋና ዳሌዋ በመጠኑ ኮራ፥ ኮራ፥ ብለው ከያሉበት የግራ ቀኝ መስመሮቻቸውን እያጠበቡ ይሄዳሉ እወገብዋ ላይ «ሽብልል» ብለው ሲዋሀዱ ቅርጽዋ ቅጥዋ የግሩም ግሩም ነው! ጠበብት ተጠንቅቀው የቀረጽዋቸው ጣምራ ሽንኩሮች የመሳሰሉ ባቶችዋ ክብልል ብለው ይወርዱና እንደ ተደፉ ኮልባዎ «ክብልል» ባሉ ተረከዞችዋ ላይ ውብ ሆነው ተዋደው ከሁዋላ፥ ሲያዩዋቸው አይ ማማራቸው! እንዲያው ባጭሩ በቁጥር መልክ፥ ከራስ ጠጉርዋ እስከ እግር ጥፍርዋ በዝርዝርና ሁሉም አንድ ላይ በጥምር፥ ስህ የማይወጣለት፥ የውብ ውብ ናት። በዚያ ላይ ደም ግባቱን ምስሀቡን ያደላት ናት።

ደመቀችን ስትቆጣ ለማየት ነው! ካልተቆጣች ምን ጊዜም ቢሆን፥ በዚያ ውብ ፊትዋ፥ የሚታየው ሁሉ ደስታ ብቻ ነው። ካልተቆጣች ምን ጊዜም ቢሆን፥ ያ ውብ ፊትዋ የንጋት ጎህ

ወገን እንዳደረገው የበጋ ሰማይ ደስ ብሎት ተመልካቹን ሁሉ ደስ የሚያሰኝ ውብ ልጅ ናት። ስትቆጣ፡ ግን እግዜር አያድርስ! ስትቆጣ፡ ለዛ ጠሩርዋን ወደ ግንባርዋ ተመልሶ ይንጨፈረርና ለስላሳ፡ ውብ ፊትዋ እንዳንገረገቡት ሽንብራ ይጨማተርና፡ ሰውነትዋ ሁሉ እዩተንቀጠቀጠ ጥርሶችዋ እስ በሳቸው ሲፋጨ፡ ውይ ማስፈራትዋ! ያንጊዜ፡ ደስ ብሎዋት ደስ የምታሰኝ፡ ውብ ልጅ መሆንዋ ይቅርና፡ ግልገልዋን የሚቀማ ጠላት እንደ መጣባት አራስ ነብር የምታስፈራ ትሆናለች! ብቻ ደግነቱ «እንድፈርሽ» ካላሉዋት እንዲህ በቀላሉ ተናዳ አትቆጣም። እስዋን አናዶ ለማስቆጣት ብዙ መቆስቆስ፡ ብዙ ማጤጤያስ ያስፈልጋል!

ምዕራፍ ስምንት

ትዝታና ምኞት

አንድ ቀን፡ ሁለት የደጃዝማች አሰፋ አዛውንት መኩዋንንት ከልፍኙ አጥር ውጪ፡ ባንድ የደረቀ ግንድ ላይ ተቀምጠው ይጫወቱ ነበር። አንዱ፡ ባላምባራስ ተካ ሉሉ፡ ደጃዝማች አገረ - ገዥ በነበሩ ጊዜ በሹመት ላይ ለነበሩ አንዳንድ ሎሌዎቻቸው፡ በየቦታው ካለ ብዙ ርስታቸው ቀንሰው እንደዩማእረጋቸው አከፋፍለው ሲሰጡ፡ ለሳቸውም፡ ገና በልጅነታቸው ከሞግዚታቸው ጋር ሆነው ያሳደጉዋቸው ስለሆኑ፡ «አዳበርጋ» ከሚባል አገር፤ አንድ ሩብ ጋሻ መሬት በርስትነት ሰጥተዋቸው፡ እነዚያ እዩኖሩ ጌታቸውን አይተው ለመመለስ የመጡ፡ ደርሶ ሂያድ ናቸው። ሁለተኛው፡ ልጅ ክንፌ ይፍሩ፤ በሽምግልና ዘር ቆጥረው የመጡ፡ የደጃዝማች የሩቅ ዘመድ፡ እዚያው ቤት ግብረበላ ሆነው የሚኖሩ ናቸው። ሁለቱ መኩዋንንት እጅግ ከመዋደዳቸውና አብሮ አደግ ከመሆናቸው የተነሳ፤ ባላምባራስ ተካ አዲስ አበባ ቆይተው ሲመለሱ፤ ልጅ ክንፌን አብረዋቸው እንዲሰነብቱ ይዘዋቸው የማይሄዱበት ጊዜ ጥቂት ነበር።

ደመቀች እንደ ልማድዋ፡ ቀሚስዋን አጠር አድርጋ ታጥቃ፡ ባሚዶ ደርቆ የተተኮሰ፡ ነጭ ሽርጥዋን ከፊት ወደ ሁዋላ በጥብጣብ ሽብ አድርጋ፡ እመቤትዋ ቡና እንድታፈላ ልከዋት ከልፍኝ ወደ ማድቤት ለመሄድ ባጠገባቸው ፈገግ ብላ እጅ ነስታቸው ፈጠን ፈጠን እያለች ስታልፍ፡ ከሁዋላዋ የሚያምሩ ባቶችዋንና ተረከዞችዋን፡ ከፍ ብለው፡ የፈጣን እርምጃዋን ቅኝት ተከትለው የሚያረገርጉ ወገብዋንና ዳሌዋን አይኖቻቸውንም፡ አፋቸውንም በሰፊው ከፍተው፡ ማድቤት እስክትገባ ድረስ ሲመለከቱ ቆዩና -

«ወጀው ጉ - ድ! እንዴት እግዜር እጁን ታጥቦ የሰራት ልጅ ነች እባክህ? አሁን - እኛ ስንሸመግል እንዲህ እንዲህ ያሉት ይፈጠሩ?» አሉ ደርሶ ሂያድ ሽማግሌ ባላምባራስ ተካ።

«ደመቀች? አ - ! በጣም ጥሩ ልጅ ናት፡ መልክዋ ብቻ አይምሰልህ፡ ጠባይዋም ጥሩ ነው። በዚያ ላይ ስልጡን ናት። እጅግ ቢበዛ ከሁለትና ከሶስት ወር የበለጠ የውስጥ አሽከር ማቆዩት ለማይችሉት ለመይቱ እንኩዋ ተስማምታ ይኸው እንግዲህ ሶስት አመት ሊሆናት ነው መሰለኝ - መቀመጥዋ ለስልጡንነትዋና ጠባዩ መልካም ለመሆንዋ አይነተኛ ምስክር አደለም?» አሉ እዚያው ቤት ነዋሪው ሽማግሌ።

«አሙዋልቶ የሰጣት ናት በለኛ!» አሉና ደርሶ ሂያድ ሽማግሌ፡ የደመቀችን የሚያረገርጉ ወገብና ዳሌ ባሳባቸው መልሰው አምጥተው ባይነ ህሊናቸው ሲመለከቱ ቆይተው «ምነው

እድሜን ስቦ ወደ ሁዋላ መመለስ የሚቻል በሆነ!» አሉ። የቅርታ ፈገግታ በፊታቸው ሲጫወት እዩታዬ። ወደ ጉዋደኛቸው መለስ ብለው።

«ምን ልታደርግበት?» አሉ ጉዋደኛቸው።

«አዩ -! እድሜን ወደ ሁዋላ ስቦ መልሶ፤ ላንድ ሌሊት እንኩዋ ወጣት መሆን የሚቻል ቢሆንም እንደይች ካለች ልጅ ጋር በፍቅር ሲሰክሩ፣ ሲጨፍሩ ማደር - በቁም መንግስት ሰማያት መግባት ነበር! በውነት <ጽድቅ በምድር> ማለት እሱ ነበር!»

«አሆ - ! አንተ እውነትም ገና አላረጀህ! እዚያ ባላገር - ከምታረባው ፍዴል ጥቦትህን እያማረጥህ እዩበላህና ትኩስ ወተት እዩጠጣህ የሴት ፍላጎትህ፣ ገና አላለፈም መሰለኝ። እኛ እንዲህ ያለው፣ የሴት አሳብ ከራሳችን ከጠፋ ዘመንም የለው፣ ወንድሜ።»

«አዎ - ይ! ሌላው ቢቀር ደሞ ምኞቱም ይቅር? ሽማግሌ ምኞትንና ትዝታን ካጣማ ምን ይቀረዋል? ምስኪን ህይወቱ የባሰውን ምስኪን፣ የባሰውን ባዶ ይሆን የለ?»

«እንዴት! እባክህ?»

«ሰው ከሽመገለ፣ በውበቱ ቆንጆ አያባብል፣ በጉልበቱ ታጎ አይጥል፣ ዘምቶ ጅብድ አይሰራ በልብሱና በትጥቁ ማማር አይኮራ፣ እንደነይህ ያሉት ታላላቅና መልካም ነገሮች ሁሉ በጎልማሳነት ጊዜ ብቻ የሚያደርጉ፣ ከጎልማስነት ጋር አብረው የሚያልፉ ናቸው። ከጎልማስነት ጋር አብረው የሚያልፉ ሰው ከሽመገለ በሁዋላ በህይወት እስካለ ድረስ ደስ ሲያሰኙት የሚኖሩ ጎልማሳ ሳለ ሲያደርጋቸው የኖረ፣ የመልካም ነገሮች ትዝታና ምኞት ናቸው።»

«እሱስ እውነት ነው <ሽማግሌ የትናንቱን፣ ጎበዝ የማግስቱን ልጅ የሉቱን ስያልሙ ያድራል> እንደሚሉት ማለት አደል?»

«አ - ንደሱ ማለቱን ነው» አሉ ባላምባራስ ተካ። ከዚያ ሁለቱም ዝም ብለው፣ በዩበኩላቸው ሲያስቡ ትንሽ ከቆዩ በሁዋላ።

«ታውቃለህ?» አሉ ባላምባራስ ፈገግ ብለው ወደ ጉዋደኛቸው መለስ አሉና። «ታውቃለህ? መቼም - <ምስጢር ሲያረጅ ገበያ ይወጣል> እድነሚሉት ነውር ስራ፣ ነውር ሆኖ ሰሪውን ባለጌ የሚያሰኘው ወይም የሚያስጸይፈውና የሚያስነቅፈው ባዲስነቱ ነው ውንጂ፣ ካረጀ በሁዋላ፣ ይፋ ቢሆን፣ ነውር መሆኑ ቀርቶ የሚያጫውትና የሚያስቅ ነው የሚሆን። ስለዚህ እስቲ እኔም ለሳቅና ለጨዋታ ያክል፣ አሮጌ ነውራን አሮጌ፣ ጉዴን ልንገርህ።»

«በእሱማ የታወቅህ ነህ፣ እስከ ዛሬ ሰው የማያውቀው ምን ጉድ ሳይኖርብህ?» አሉ ጉዋደኛቸው፣ ገና ነውር ወይም ጉድ የተባለውን ሳይሰሙ ትንሽ እንደ መሳቅ ብለው።

«እንደ ዛሬው እድሜ ሳይጫነኝ፣ ድሮ ባፍላዬ ሳለሁ፣ ከመጠን ያለፈ ሴት ወዳጅ ነበርሁ። ሴት ወዳጅነቱ ስንት ከፍተኛ ሹመት ስንት ከፍተኛ ማእረግ እስቀርቶብኛል መሰለህ! ያንጊዜ አንተ አልነበርህም እንጂ፣ የጌቶች አባት፣ ደጃዝማች ተጫነ አባ ምታው እንደ ሞቱ።»

ሎሌዎቻቸውን የሸዋ ታላላቅ መኩዋንንት በማእረግ ስምና ባገር ግዛት እያባቡ ሲከፋፈሉባቸው፤ እኔንም ቢለምኑምኝ - ያን ጊዜ የጌቶችን ሞግዚት እወድ ነበርና፤ ከስዋ መለየቱ ሞት መስሎ ስለ ታዩኝ አገር ግዛትና የማእረግ ስም እያገኙ ከሄዱት ጉዋደኞቹ ተለይቼ እዚህ ቀረሁ። ያንጊዜ ጌቶች ገና የፊት ጥርሳቸውን ያላወለቁ ህጻን ነበሩ እየውልህ «አገር ግዛት እንካ፤ የማእረግ ስም እንካ» እያሉ ሲያባብሉም፤ ሁሉም «አሻፈረኝ!» ብዬ ገፍቼ ገና ሎሌ ምን መሆን እንኩዋ ለማያውቅ ህጻን ሎሌ ሆኝ እንድቀር ያደረገኝ የሴት ፍቅር ነው!» ሲሉ እዬሳቁ፤ ጉዋደኛቸውም አብረዋቸው ሲስቁ ቆዩና።

«መቸም - ወንድ ሆኖ ተፈጥሮ ሴት መውደድ እንኩዋ የነበረ ነው፤ የተሰራ ህግ ስለሆነ - ሴት የማይወድ ወንድ የለም። ብቻ - ካገር ግዛት ከሹመትና እንደነሱ ካለው የሚያስከብር ነገር አብልጦ ሴት የሚወድ ሰው - እንጂ! ምን ይባላል ልበል? «ራቱን ለዳረጎት የሚለውጥ፤ ሞኝ ወይም እብድ» ሳይባል ይቀራል!» አሉ ሳቃቸው ወዳሽሙር ፈገግታ ተለውጦ፤ ጉዋደኛቸውን የጎድን እያዩ።

«ሞኝነት ወይም እብደት ወይም ሁለቱን ባንድነት በለው አያሳዘነኝም! እንዲያውም ይግረምህና አሁን ባለፈው ህይወቴ «ለምን እንዲያ ሆንሁ?» ብዬ በመጸጸት ፈንታ «እንኩዋን እንዲያ ሆንሁ!» ብዬ ደስ ይለኛል! ምክንያቱም ያንጊዜ፤ ባፍላው፤ ከምወዳትና ከምትወደኝ ልጅ ጋር በፍቅር ስንሰክርና ስንጨፍር አየው የነበረውን ልዩ አለም፤ አገኘው የነበረውን ደስታ፤ አሁን ካለፈ በሁዋላ የዚያ ሁሉ ትዝታ የሚሰጠኝን ደስታ ካገር ግዛትም ከማእረግ ስምም ከምንም፤ ላገኘው የምችል ስለማይመስለኝ ነው። ይልቅስ ሳልርሳው፤ «ከግዛትና ከሹመት የበለጠ ሴት የሚወድ ራቱን ለዳረጎት እንደሚለውጥ..... ነው» ያልኸው - ምሳሌ አልገባኝም ምን ማለት ነው?»

«መቸ አጣኸው? አገር ግዛትና ሹመት ካለ፤ ሀብት፤ ድሎት መከበርና መወደድ፤ አቅሙ ከተገኘም - አዳራሽ ሙሉ ሴት ጭምር ሳትጠራው ይመጣል! ሴት አገር ግዛትና ሹመት ከሚያመጡት ብዙ መልካም ነገር አንዱ ብቻ ነው። ስለዚህ - «አገር ግዛትና ሹመት እንደ ራት፤ ሴት ከራቱ አንዳንድ ትንሽ ክፍል፤ እንደ ዳረጎት ነው ማለቴ ነዋ!»

«እ - ፣ እንዲያ ነው? ታዲያኮ ከራት ዳረጎት ይጥማል አሉ። ባላምባራስ ካሽሙር ፈገግታ ጋር ጉዋደኛቸውን የጎድን እያዩ።

«ስላነሰ ነዋ! ስላነሰ ይጥም ይሆናል፤ ግን እንደ ራት አያጠግብም እንደ ዳረጎቱ ነው። ከራት የበለጠ የሚያጠግብ ዳረጎትም አለ። ብቻ ያም ሆነ ይህ፤ ለኔ የሴት ፍቅር አንተ እንደምትለው ግዛትንም፤ ሹመትንም፤ ሀብትንም ተከትሎ የሚመጣ፤ ሳይሆን፤ የምንም ክፍል ያልሆነ፤ የምንም ራት ዳረጎት ያይደለ፤ ለብቻው ራሱን ችሎ የሚያጠግብ፤ ለብቻው የሚያደስት ልዩ ነገር ሆኖ ነው የሚታዩኝ።»

«ለመሆኑ፤ ወንዱ ሁሉ እስከ ዛሬ ያላገኘውና እግዚአብሔር ላንታ ብቻ ደብቆ የሰጠህ ልዩ የሴት ፍቅር እንዴት ያለ ይሆን?» አሉ ልጅ ክንፌ፤ እዬሳቁ።

«እግዜር ይሁን ሰይጣን የሴት ፍቅር እንዲጸናብኝ ያደረገ ማን መሆኑን አላውቅም። ሩንተ ልዩ የሴት ፍቅር እንዴት ያለ ነው? ላልኸውም መልኩ እንዴት ያለ እንደ ሆነ ልነግርህ አልችልም። ብቻ ከምወዳቸው ከምትወደኝ ልጅ ጋር ሁለታችንም በፍቅር ስንሰክር፤ በፍቅር ስንኸበረበር፤ የሚሰማኝ ደስታ ልዩ መሆኑን፤ ካገር ግዛት ሆነ ከማእረግ ስም ወይም ከማናቸውም ሌላ ነገር ሊገኝ የማይችል፤ ልዩ መሆኑን ልተርክልህና እስቲ አንተ መልክ ስጠው ወይም ስአል መሳል ታውቅ እንደሆነ ሳለው!»

«በል እስቲ» አሉ ጉዋደኛቸው አሁንም እዩሳቁ።

«አሁን እንዳልሁህ ከምወዳትና ከምትወደኝ ልጅ ጋር ሁለታችንም በፍቅር ሀይል ሙቀን፤ ግለን መሬት እንለቅና፤ ሁለታችንም በፍቅር ክንፍ መሬት ለቀን ወደ ላይ፤ ልዩ የደስታ አለም እንመጥቅና እንዲያ እዚያ እንዳለን፤ «እንዳንተ የምወደው ወንድ የለም! በወርቅ አስጊጩ፤ ባልጋ አሰምጩ፤ እመቤት አድርጌ አኖርሻለሁ» የሚል ራስ ደጃዝማች ቢመጣ፤ «አንተን ለሱ አልለውጥህም! ፍጹም ደስታ የምትሰጠኝ እንደ ፈጣሪ አምላኬ ሙሉ ህይወቴን የምትሰጠኝ አንተ ብቻ ነህ!» እያለች እውነት መስሎታት ወሸት ስትናዘዝልኝ እኔም የምትናዘዘው ወሸት እውነት ይመስለኝና ደስታና ቅጥ መጠኑን ያጣ ይሆናል! እውነት ከራስ ከደጃዝማች የበለጥሁ፤ እውነት ህይወትዋን ከሰጣት ፈጣሪ አምላክዋ የተካክሁ ይመስለኝና፤ ደስታየ የደስታን ወሰን አልፎ ስካር ይሆናል! ያንጊዜ ሁለታችንም በፍቅር ሰክረን ከመሬት ወደ ሌላ እጹብ - ድንቅ አለም በምንመጥቅባት ጊዜ ለስዋ እመቤትነት ድሎትና ጌጥ ለኔ አገር ግዛትና ሹመት፤ ራስ ደጃዝማችነት፤ ምንም አይመስለን! ያንጊዜ ይህ ሁሉ ምስኪን ነገር እዚህ ታች በመሬት ላሉት ስምኪኖች ትተን፤ እኛ እዚያ እጹብ ድንቅ አለም ውስጥ ገብተን፤ ሁሉንም ረስተን ምን ልበልህ? በደስታ እንጨፍራለን!» ሲሉ ያን ጊዜ ከሚወዱታትና ከምትወዳቸው ልጅ ጋር በፍቅር እንደሚጨፍሩ ሁሉ እዩተወዘዘ፤ ጉዋደኛቸው ሁኔታውን እዩተመለከቱ ገርሙቸው እሳቸውም ራሳቸውን እዩወዘዘዙ ይስቁ ጀመር።

«ታዲያስ!» አሉ ባላምባራስ፤ ቀጠሉና። «ታዲያስ! እንዲህ ያለ ደስታ የሚሰጥ ከሴት ፍቅር በቀር ሌላ ነገር በምድር ይገኛል? አገር ግዛት ራስ ደጃዝማችነት እንዲህ ያለ ደስታ ይሰጣል? ሰው አገረ - ገዥ ሲሆን፤ ወይም ራስ ደጃዝማች ተብሎ ሲሾም የሚያገኘው በፍቅር ፈንታ ጥል ጭቅጭቅ ብስጭት ከዚያ ለብስጭቱ ምክንያት የሆነው ሰው «ያዘልኝ በልልኝ፤ እሰርልኝ፤ ግረፍልኝ» ማለት ያ ሁሉ አልፎ፤ ከሸመገለ በሁዋላ፤ እድሊህ እድነኛ መለስ ብሎ ያለፈ ህይወቴን ሲያስብ፤ እንደ ሴት ፍቅር ደስ የሚያሰኝ ትዝታ ፈንታ፤ በስልጣን በነበረ ጊዜ በስራው በደል የሚያሳዝን ጸጸት አደለም? ታዲያ ይህ ከሴት ፍቅር የሚመረጥ ነው? የለም፤ ከሴት ፍቅር የሚመረጥ ነገር እግዚአብሔር በዚች ምድር አልፈጠረም! የለም፤ የሴት ፍቅር የሚመስል አይገኝም! የሴት ፍቅር በጊዜው ደስታው፤ ሲያልፍ ትዝታው ሕይወትንና ሙቀትን እየሰጠ የሚያኖር ነው። «እውነቱን ንገረኝ» ካልከኝ ያለፈ እድሜየን እንደገና መመለስ የምችል ብሆን - «ምን እዩበላህ?» አትበለኝ እንጂ ከምወዳትና ከምትወደኝ ልጅ ጋር ቤቴን ዘግቼ በፍቅር ስጨፍር ከመኖር በቀር ሌላ ባልፈለግሁ!» አሉ፤ ያለፈ እድሜያቸውን መልሰው ለመኖር አለመቻላቸው አሳዝኖቸው የቅርታ ፈገግታ በሽማግሌ ፊታቸው ላይ እዩታዩ።

«ወይ ግሩ - ም! እውነትም አንተ የምታስገርም ልዩ ሰው ነህ!» አሉ ጉዋደኛቸው። መሳቃቸውን ትተው በመገረም ራሳቸውን እዩወዘወዙ። ከዚያ ሁለቱም ዝም ብለው ትንሽ እንደ ቆዩ።

«ታዲያ እየውልህ» አሉ ባላምባራስ። ዝምታውን አቁዋርጠው። «እየውልህ ቅድም በዚህ እንዳለፍኸው ያለች ወብት ብቻ የሆነች ልጅ በታዬች ቁጥር። ያ አሁን የተክሁልህ ውብ ህይወት ትዝ ይልና። በዚያ ውብ ህይወት ውስጥ ያሉ ይመስልና ወይ ደስ ማለኝቱ! ዋናው ነገር -- ብለው ሊቀጥሉ ሲሉ ደመቀች ያፈላችው ቡና። እንፋሎቱ በጀበናው ጡት እየተትሳለገለ በግራ እጅዋ ይዛ ከማድ ቤት ብቅ ስትል። ስላዩ «እ! ያችውና መጣች!» አሉ ጭዋታቸውን አቁዋርጠው። እመቤትዋ ቡናውን ይጠባበቁ ስለ ነበረ ፈጠን ፈጠን እያለች ትራመድ ነበር። ከደረሰች በታች ያለ ክፍለ አካልዋ። የሚያሰባ ምግብ መሸከም እንደ ተጸዬፈ ሁሉ ከቦታው ሸሽቶ ከጀርባዋ ተጠግቶ። ሁለት ጡቶች ለዩሳራቸው ነፍስ እንዳላቸው ጨቅላዎች እርምጃዋን ተከትለው በደረሰች ላይ። ሽቅብ ቁልቁል እያጋፈቱ እዩተጫወቱ መጥታ። አጠገባቸው እስክትደርስ አፋቸውን ከፍተው ሲመለከቱዋት ቆዩና።

«እስቲ አንድ ጊዜ ወዲህ ነይ። ማሚቱ» አሉ ባላምባራስ ፊታቸውን ሁሉ በደስታ ወገን እንዳለ።

«እቸኩላለሁኮ ጌታ» አለች ደመቀች። ሽማግሌውን ላለማሳዘን ቆም አለችና።

«አይዘሽ አናቆይሽም። ትሄጃለሽ።»

እመ ትዋ «ዘገየሽ» ብለው እንዳይቆጥዋት ስለ ፈራች። አሳብዋ ወደ ሁዋላ እዩጎተታት ወደሳቸው ቀረብ ስትል።

«እጅሽን ምን ነካው? እስቲ ወዲህ በይው» አሉ ባላምባራስ የሳቸውን እጅ ወደስዋ ዘርግተው።

«እ? እጅን ምን ነካው?» አለች ደመቀችም። እንዲሁ ሳታሰብ ደመነፍስዋን፤ እጅዋን ወደ ባላምባራስ ዘርግታ። ማድቤት ቡና ስታፈላ ራቁት ክንድዋን ከሰል ወይም የቡና ፍንጣቂ ያበላሸው መስሎዋት ትንሽ እንደ ማፈር ብላ ነበር። ባላምባራስ ያን የተዘረጋ እጅዋን ለቀም አድርገው ከንፈሮቻቸውን በላዩ ከማሳረፋቸው።

«እንዴ! እርሶ ደግሞ --» አለችና እጅዋን በሀይል ነጥቃ የፈላ ቡያ የያዘችበትን ጀበና አናታቸው ላይ ልትሰብርባቸው ስትል ልጅ ክንፌ ቶሎ ተነስቶ ያዙዋት።

«ምን መሆንሽ ነው? አበድሽ? ሳይገባሽ ነውኮ?» አሉ ልጅ ክንፌ። በባላምባራስ አናት ላይ ለማንዘር ያነሳቸውን ጀበና የተሸከመ እጅዋን እንደ ያዙ። ከንዴትዋ ብዛት የተነሳ። መናገር እንኩዋ አልቻለችም። ካጭር ጊዜ በፊት በፈገግታ ተውቦ የነበረ ፊትዋ ጭምትርትር ብሎ ጠጉርዋ ወደ ግንባርዋ ተመልሶ ቆሞ የወባ መንሾ ያለበት ይመስል ትንቀጠቀጥ ነበር! ባላምባራስ አድራጎትዋን እንዲያ በቅጽበት መለወጥዋ አስደንግጦቸው። አይናቸውንም።

አፋቸውንም፤ በሰፊው እንደ ከፈቱ ዝም ብለው ሁኔታዎን ከመመልከት በቀር አንድ ቃል አልተነፈሱም።

«ነገሩ ባይገባሽ ነው እንዲህ ያለ - በሌሎች ላይ እንኩዋ የምትጠይውን ነውር ነገር ያደረግሽ» አሉ ልጅ ክንፌ፤ ቀጠሉና። «አዬሽ? ወንድሜ ባላምባራስ፤ ልክ አንቺን የመሰለች ልጅ አለችው። ቅድም በዚህ ስታልፊ፤ ልጄን መሰለችኝ፤ ብሎ - ሙሽ ተመልሳ ባነጋገርዋት፤ እያለ ሲጠብቅ ነው - የመጣሽ። እና ልጄን መሰለሽው ስለ ወደደሽ፤ ያባትነት ፍቅርን ለመግለጽ ነው እንጂ - ለሌላ ነገር አይደለም» ብለው ቁጣዋን የሚያበርድ የመሰላቸውን ውሸት ሁሉ አጠራቅመው ከነገሩዋት በሁዋላ፤ «አንተም - ሳታውቅ፤ በስህተት ያደረገችው ስለሆነ አትቀየማት! ይቅርታ አድርግላት» አሉ፤ የተናገሩት ውሸት ለደመቀች እውነት እንዲመሰላት ወደ ባላምባራስ ዘወር ብለው። ደመቀች ልጅ ክንፌ የተናገሩትን ስትሰማ፤ በቁጣ ፈንታ እፍረት ተሰማትና፤ በቁጣ ተጨማሪድ የነበረ ፊትዋ ለስለስ እያለ ሄዶ በጸጸትና በቅርታ ቀለም ሲዋብ ይታይ ነበር። ብቻ አእምሮዋን ሙሉ በሙሉ ገዝታ ልታደርገው የሚገባትን ለይታ ማወቅ ገና ስላልቻለች፤ ባላምባራስን ይቅርታ ሳትለምን ዝም ብላ እየሮጠች ያቁዋራጩን አጥር በር ገባች።

ባላምባራስ አይኖቻቸውን ሳያረግቡ፤ ቦዘዝ አድርገው፤ ያቁዋራጩን አጥር እስክትገባ ሲመለከቱ ቆይተው፤ «እስዎም ደግሞ!» አሉ ራሳቸውን እዬወዘወዙ፤ ደመቀች ያለችውን ደግመው፤ «እስዎም ደግሞ ትበለኝ? ወይ አለመመተዋወቅ! ከቶ ምን መስያት ይሆን? «እስዎም ደግሞ!» አሉ እንደገና፤ እኒያ ሁለት ቃሎች ክብራቸውን አቁስለውት፤ ድንጋጤያቸው ካለፈ በሁዋላ እመሙ እዬቆየ ተሰማቸው።

«እስዎም ደግሞ» ማለትኮ - «እንደስዎ ያለ ትልቅ ሰው እንደስዎ ያለ ሽማግሌ ሰው፤ ልጅ ይመስል፤ እንዴት እንዲህ ነገር ያደርጋሉ? ማለት ስለሆነ፤ ይሄ ማክበር ነው እንጂ መናቅ አይደለም። ስለዚህ - መቀየም የለብህም» አሉ ልጅ ክንፌ።

«እኮ፤ ለንዳንተ ያለ ሽማግሌ፤ እንዳንተ ያለ ውዳቂ እንዴት ይደፍረኛል! ማለት አይደለም»

«እንደሱ ማለትዋ አይደለም አልሁህከ! ምነ ምን ሆንህብኝ? እስዎም ደግሞ ሽማግሌው ሰው ልጅ ይመስል» ማለትዋ ሽማግሌ ስለሆንህ ንቃህ አይደለም። የዚህ ቤት ልጆች፤ ሳቅና ጨዋታ መውደድዋን አይተው የግብረ ስጋ ጉዋደኛቸው እንድትሆን አሳስቀውም አባብለውም ሳይሳካላቸው ጊዜ፤ በሀይል ሊደፍሩዋት ስለ ፈለጉ አንተ የማታውቀው፤ ብዙ ጉድ፤ ብዙ መሳቂያ ነገር ደርሶዋል። በሀይል ሊደፍሩዋት ከሞከሩ የዚህ ቤት ጎረምሶች፤ ፊቱን በሙጭራ ነብር የዋለበት ያስመስለችው በቢልዋ የወጋችው፤ አፍላል ሙሉ በርበሬ ወጥ በራሱ አከናንባ ሕሪ የውሀ ያለህ፤ እሪ ድረሱልኝ ያሰኘችው፤ ሌሎችም እንዲሁ ስላስቸገሩዋት ለጌቶች ለቤት፤ ብላ ብርቱ ቁጣና ማስጠንቀቂያ የተሰጣቸው አሉ። ከዚያ በሁዋላ ሁሉም ተስፋ ቆርጠው ተዋት። አንዱን አሁን እንዳልሁህ፤ ፊቱን በሙጭራ ነብር የዋለበት ስላስመሰለችው ነው - የነብር እራት፤ የሚባል ስም አውጥተውላት የነበረ። እየውልህ፤ እንዲያ ሲያስቸግሩዋት የነበሩት ጎረምሶች ተሸንፈው ሲተዋትና እስዎም ለረፍሁ ስትል አንተ እንደገና ያን - ከንስቱ ጋር

ተጣልታ፣ ተደብድባም ደብድባም፣ ያስቀረችውን ነገር ይዘህባት ስትመጣ ጊዜ ነው - ሕስዎም ደግሞ እንደ ልጆች ያለች እንጂ፣ ላንተ እንደ መሰለህ አደለም» አሉ ልጅ ክንፌ።

ባላምባራስ፣ ጉዋደኛቸው በደመቀችና በጎረምሶች መሀከል «ደረሰ» ያሉትን ጉድ ሲያወሩላቸው በድሜ ላይ ቁጣ ተጨምሮ ይብስ አጨማትሮት የነበረ የሽማግሌ ፊታቸው፣ እድሜ ያጨማተረው ሲቀር የቁጣው ፈታ እያለ ሄደ፣ እንዲያውም ፈገግ አለና፣ «ወይ ግሩ - ም! ለመሆኑ ድንግል ናት? ወይስ - ምንድነው እንዲህ ወንድ ያስፈራት?» አሉ።

«ድንግል እንኩዋ - አይደለችም። እንዲያውም ይግረምህና ልጅ አላት። ያንበሳ ቡችላ የመስለ ድንቡሎ ልጅ!» አሉ ልጅ ክንፌ።

«ታዲያ ምን ልሁን ብላ ነው? ጥንቱን ወዳ ያስጠፋችውን ድንግልና አሁን እድነገና ማብቀል የምትችል መስሎዋት ነው?»

«ወዳ ይሁን ተገዳ - ድንግልናዋ የጠፋበትን ሁኔታ አላውቅም፤ እዚህ ከመምጣትዋ በፊት የተሰራ ታሪክ ነው። እኔ የማውቀውና ልናገር የምችለው እዚህ ከመጣች የሆነውን ነው» አሉ ልጅ ክንፌ።

በደመቀችና በደጃዝማች አሰፋ ቤት ጎረምሶች መሀከል ተነስቶ የነበረው ጦርነት ልጅ ክንፌ፣ ለጉዋደኛቸው በጭሩ እንዳወሩት፣ ደጃዝማች ባልተቤታቸው ሰምተው፣ ከፈቃድዋ በላይ ሊደፍሩዋት የሚሞክሩ ሁሉ፣ ያለ ምንም ይቅርታ ከቤት እንዲባረሩ መሆናቸውን በብርቱ ቁጣ እስኪያስታውቁ ድረስ፣ አልቆመም ነበር። «ጆሮ ለባለቤቱ ነውር ሩቅ ነው» እንደሚሉት ደጃዝማች አሰፋና ወይዘሮ ጽጌ ያን ሁሉ፣ በደመቀችና በቤታቸው ጎረምሶች መሀከል፣ በገዛ ግቢያቸው ውስጥ ሲደረግ የቆዩውን አምባገዋሮ ካጥር ወትቶ ጎረቤት ሁሉ አውግቶት ካረጀ በኋላ ነበር የሰሙት። በመኩዋንንት ስራ የቤት መሀከል ያንዱን ወይም ያንዱዋን ነውር ለጌቶች መንገር «አሳባቂ» አሰኝቶ የሚያስንቅና የሚያስጠላ ስለሆነ፣ ይህን በመፍራት፣ የነገራቸው አልነበረም። በሁዋላ ብቻ ደመቀች ራስዋ እያለቀሰች አቤቱታ ስታቀርብላቸውና እነርሱም አንዳንድ ሽማሎችን ጠይቀው በዩጊዜው የሆነውን ዝርዝር ሲነግሩዋቸው ለስዋ በማዘን ብቻ ሳይሆን እንዲህ ያለ፣ የጎረቤት መሳቂያ የሆነ ነውር ስራ ከግቢያቸው ውስጥ መሰራቱ የነሱን ክብር የሚነካ፣ የራሳቸው ጥቃት ሆኖ ስለ ተሰማቸው በጣም ነበር የተቆጡ።

ምዕራፍ ዘጠኝ

ደመቀችና ደጅኔ

«ውበት አንድም ለማጥመጃ ወይም ለማጠመጃ» ስለሆነ የደመቀች ውበት እስዋ ለሌሎች ማጥመጃ ልታውለው ባትሻ፣ ሌሎች የምትኖርበት ቤት ጎረምሶች እስዋን የሚያጠምዱበት ሆኖ ተገኘና ሰላም አሳጣት። የደጃዝማች አሰፋ ቤት ጎረምሶች የፊት መልክዋን ማማርና ደም ግባትዋን ምስህብዋን፣ ይልቁንም ካንገት በታች ያለ ሰውነትዋን ሲያዩ እብደች ይሆኑ ነበር። ያን በሚያድበለብል የመኩዋንንት ቤት ጋሬና ዶዮ የሚኖር የማይመስል ሰውነት ሲያዩ ያን በንብ ወተትና በማር እሽት እንደምትኖር የንቦች ንግስት የደረትና የዳሌ ኩራት

ከወገብ ቅጥነት ጋር ተስማምተው የተዋሀዱበት ሰውነት ሲያዩ፤ ያን የሚያማምሩ ባቶችዎና ተረከዞችዎ ውብ ሆነው የተዋደዱበትን ሰውነት ሲያዩ፤ ያን ለውብ ሴት ቅጥና ቅርጽ አራያነት እንደ ተፈጠረ ሁሉ ስህ የሌለው ሰውነት ሲያዩ፤ የደጃዝማች አሰፋ ቤት ጎረምቶች ፍትወት አስክሮዎቻቸው፤ አእምሮቻቸውን መቆጣጠር ይሳንቸውና፤ ነውርን ሁሉ ንቀው ይሉኝታ ሁሉ ደቅድቀው ያችን ሴት ልጅ ሲደበድቡና በዚያች ሴት ልጅ ሲደበደቡ የሰው መሳቂያና መሳለቂያ እስኪሆኑ ድረስ ራሳቸውን ያላጋለጡ ጥቂት ነበሩ! ከኒያ፤ በውበትዎ ተጎትተው ብየዩጊዜው አምባገብዎ እያነሱ ሰላም ከሚነሱዎት ሌላ ደግሞ፤ ለማንም እጅዎን አለመስጠትዎን፤ ሁሉንም ማሸነፍዎን ያዩ፤ ይቺን፤ ሁሉም ያሸነፈቻቸውን አሸንፎ መማረክ ከሁሉ በላይ የሚያደርጋቸው መስሎ ስለ ታያቸው፤ ለጉራ ሲሉ ለጀብደኝነት ሲሉ፤ በውድድሩ ውስጥ ገብተው የሚያስቸግሩዎት ነበሩ። ከጎረምቶች መሀከል አንዱ ደጅኔ አግደው የሚባለው ብቻ ያንጊዜ፤ እንደ ሌሎች በማስቸገር ፈንታ እንዲያውም ለደመቀች ረዳት ሆኖ እስከ «አይዘሽ!» እያለ ከማበረታታት አልፎ ከሚያስቸግሩዎት ጋር እይተጣላ እስከ መደባደብ የደረሰበት ቀን ነበረ! ታዲያ እሱም ቢሆን ወደ ግቡ ለመድረስ የተሻለ ዘዴ መስሎት የያዘው ነው እንጂ ርዳታው ከንጹህ ልብ የመነጨ፤ እስከ ለመርዳት ብቻ ብሎ የሚያደርገው አልነበረም። ደመቀች ግን የቤቱ ጎረምሳ ሁሉ በስዎ ላይ ያሴረ ይመስል ያን ያክል መከራ ሲያሳያት፤ እሱ ብቻ እንደናትዎ ልጅ አብሮዎት ተሰልፎ ካስቸጋሪዎችዎ ጋር እስከ መደባደብ የደረሰ በደግነቱ በትልቅነቱ ካልሆነ፤ «ሌላ የተሸሸገ ምክንያት ቢኖረው ነው» የሚያሰኝ አንዳች ምልክት ስላላቶችበት መውደድ ብቻ ሳይሆን ታምነው ነበር። ደጅኔ እንደ በግ ነድቶ፤ ወይም ጎትቶ የትም «ልውሰድሽ» ቢላት፤ እስከ ላይ «ሌሎች የሚያስቡትን ያስብ ይሆን?» ብላ ሳትጠረጥር፤ ሳታመነታ ተከትላው ትሄድ ነበር። ሲናገር የምትሰማው ሆነ ሲያደርግ የምታየው ሁሉ እምነትዎን የሚያጠነክር እንጂ የሚያደክም አልነበረም። ጎረምቶችን ስለ አድራጎታቸው እይነቀፈ ሲዘልፍ «እነዚህ - የሰው ባህሪ የሌላቸው፤ ኮርማዎች» ይላቸዋል። መክሮዎቻቸውም ስድቦዎቻቸውም፤ አንሰማ ብለው ከስዎ ጋር አምባገብ ሲያነሱ ያገኛቸው እንደ ሆነም በክርን ወይም በዱላ ልክ ያገባቸዋል! እንኩዎንስ ለብቻዬ ከፈለጉ ባንድነት ቢመጡ፤ እንደ ኮርማዎች መንጋ ሊነዳቸው የሚችል ዱለኛ ነው! ስለዚህ፤ ምንም እንኩዎ እኒያ ሲያስቸግሩዎት የነበሩት ጎረምቶች ሁሉ፤ የማትበገር መሆንዎን ከተረዱና ባለቤትች ብርቱ ማስጠንቀቂያ ከሰጡዎቸው በሁዋላ እይታገስዎት ቢሄዱ በተጨማሪ እንደ ደጅኔ ያለ የባእድ ወንድም «እናቴ የደንግያላይቱ» ስላወረደችላት፤ በመጨረሻ ሰላም ያገኘች መስሎዎት በጣም ደስ ብሎዎት ነበር።

እንዲያ ያለ ሙሉ እምነት እንደ ጣለችበት ደህና አድርጎ ከተረዳ በሁዋላ ደጅኔ ቀስ እያለ፤ በማባበል ልብዎን የሚማርክበትንና ሲጀመር ጀምሮ ወደ ፈለገው ግብ የሚመራበትን ልዩ ልዩ ዘዴ መፍጠር ጀመረ። የመጀመሪያው ዘዴ በገንዘብ መደለል ነበር። ገንዘብ ሳይኖረው አምስት ብር ካምስት ሰዎች ተበድሮ፤ ተለምኖ፤ ሊሰጣት ቢሞክር የማትቀበለው ሆነች። «እትና ወንድም መሆናችንን የሚያስታውስሽ ጌጥ እንድትገኝበት ብዬ ነው እንጂ ለሌላኮ አይደለም» እያለ፤ ተንኮሉን ለመሸፈን ውሸት በውሸት ላይ እይደራረብ ቢለምናት የማትቃጣ ሆነች! ደመቀች እናትዎ ወይዘሮ ሙሉነሽ «የሰው ገንዘብ አሙካ (ቅባት እድፍ) ነው» ሲሉ እይሰማች አድጋ፤ የሰው ገንዘብ ልክ እንደ አሙካ ነበር የምትጸዩ። ከወላጆችዎ ጠፍታ ወደ አዲስ አበባ ስትሸሽ ብቻ፤ ከባታችን አስራ ሁለት ብር፤ ካቶ መላኩ ረዳ አስር ብር የተቀበለች ግዴታ ሆኖባት ነው።

በተረፈ፣ እስከዚያ ድረስ የሰው ገንዘብ በጅም ገብቶ አያውቅም። ደግነቱ ገንዘቡን «አልቀበልም» ብትልም፣ ካነጋገርዋልና ከጠቅላላ ሁኔታዎ ምስጢሩን ያወቀችበት አትመስልም ነበር፤ እውነትም አላወቀችም። ስለዚህ የገንዘቡ ወጥመድ እንዲያዘለት ሲያውቅ፣ ዘዴውን ለወጠ። ቀስ ብሎ በለሰለሰ ቃሎችና ልብ በሚማርኩ ግጥሞች ማወዳደሱ ከጊዜ ብዛት አለዝቦ በመጨረሻ ሊያሸንፋት የሚችል መሎ ታዩውና፣ እሱ ግጥም መግጠም ስለሚያውቅ፣ግራ ጌታ ስንቁ ለሚባለው የጊዮርጊስ ደብተራ ደመቀችን፣ ከመጠን ያለፈ እንደሚወድና እንደ ማታውቅ ችላ እያለች ያስቸገረችው መሆንዋን ከገለጸለት በሁዋላ፣ እሱን ለምኖ አስገጥሞ እኒያ የተውሶ ግጥሞች እንዳይጠፉት እዩመላለሰ ደህና አድርጎ አጥንቶ ተመለሰ። ግራ ጌታና ደጅኔ ከዝምድናቸውም ሌላ ምሥቲር የማይደባበቁ፣ የምስጢር ጉዋደኞች ናቸው።

አድን ጥዋት፣ ለልጅዎ ቁርሱን ወስዳለት ስትመለስ በመንገድ ጠብቆ፣ «ደመቁ ለአንድ ሰው ለሚወዳት ልጅ ገጠመላት» ብሎ ሰዎች ሲቻውቱ የሰማሁትን ግጥም ልንገርሽ» አለ ደጅኔ ለስዋ የተገጠመ መሆኑን የገለጸላት እንደሆነ «ትቆጣ ይሆናል» ብሎ ፈርቶ።

«እነማን ናቸው?»

«ሰዎቹን አታውቂያቸውም። አንድ ዘመዴ ቤት ድግስ ነበረና እዚያ በተሰበሰቡበት ሲጫወቱ ሰምቼ - ላንቺ ለመንገር ብዬ አጠናሁት።»

«እስቲ» አለች ደመቀች ቆም ብላ። እሱን ደስ እንዲለው ነው እንጂ ግጥሙን መስማት ፍላጎት ኖሮዋት እንኩዋን አልነበረም።

«እ - ለ አዎ» አለ ደጅኔ፣ መጀመሪያው ጠፍቶት አንድ፣ ጊዜ ሰማይ አንድ ጊዜ መሬት ሲያይ ቆይቶ ሲያገኘው ፈገግ አለና፤

«ልቤ ከልብሽ በር፤ ቆሞ ደጅ ሲጠና፤

ደግሞ መጣ ክረምት፤ በጋው አለፈና።

«ደጅ ጥናቱን አይቶ፣ ምጥንታውን ሰምቶ፣

«አላስገባም» ካለ፤ ልብሽ በሩን ዘግቶ፣

መከረኛው ልቤ፣ ሲያለቅስ ሊከርም ነው፤ እንባውን ሲያነባ

ዘንድሮም እንዳምናው፤ ክረምቱ እስኪጠባ።

ልቤ ከልብሽ በር፤ ቆሞ እዩለመነ፤

ስለእግዚአብሔር ብሎ ቢከፍትለት ምነ?

ለሚጠላስ ቢሆን፤ እንኩዋን ለወደደ፤

መራራትን አደል እግዜር የፈቀደ?»

«ውይ - ! እንዴት ጥሩ ግጥም ነው! ለመሆኑ ይህን ሁሉ - አንተ እንዴት ሰብስበህ ያዝኸው? እኔ እንዲህ - ብዙ ግጥም መያዝ አይሆንልኝም» አለች፤ በፍጹም ቅንነት።

«እኔማ - ላንቺ መንገር ብዬ - እኒያስጠኑኝ ለመንሁዋቸውና አስጠኑኝ» አለ እስከ ፊት ለፊት ማየቱን ፈርቶ እንደ ልማዱ አንድ ጊዜ ሰማይ አንድ ጊዜ መሬት እያዩ። ደጅኔ ከማንም ጎበዝ ጋር «አምባገው» ሲሉት የሚደፍረውን ያክል ሴቶችን በተለይ ደመቀችን ይፈራል።

«ውይ ጋሽ ደጅኔ ለኔ ለመንገር ብለህ? ምን የሚያደርግልኝ መስሎህ ነው? እኔኮ ግምጥ ማጥናት አይሆንልኝም። በግድ ባጠናው እንኩዋ - አብሮኝ አይቆይም፤ ወዲያው ረሳዋለሁ። ትንሽ ልጅ ሳለሁ ከገጠኞቹ ጋር እንዘፍነው የነበረውን - ብቻ ነው የማልረሳው። በል - ደህና ሁን፤ ደግሞ - «የት ቆዩሽ» ብለው እመይቴ እንዳይቆጡኝ ልሂድ» ብላው፤ እዩሮጠች ያቁዋራጩን አጥር በር እስክትገባ ዝም ብሎ ሲመለከታት ቆይቶ ካይኑ ስትጠፋ ስሜትዋ ምንም «ቅስቀስ» ባለማለቱ፤ ግጥሙን ሆነ እሱን ራሱን ከምንም ባለመቁጠር በጣም ተናዶ የሚያደርገው ጠፋውና «ህእ! ምን የሚያደርግልኝ መስሎህ ነው!» ሽልች ይቺ - ጨካኝ አረመኔ!» አለ በቆመበት እንዳለ። «ሌላ ሰው ለወዳጁ የገጠመላት ግጥም ነው» እያለ ራሱ እዩነገራት ለስዋ ባልተገጠመ ግጥም፤ ሌላ ሰው ለሌላ ልጅ ልብዋን አንድ-ትከፍትለ» እዩተማጠነ በገጠመው ግጥም «የስዋ ልብ ሳይራራ በመቅረቱ» መናደድና «ጨካኝ አረመኔ» ማለት እንኩዋ መቸም እንዲያው የራሱን ጉድለት ላለማመን ለራስ መደለያ የሚሰጥ ምክንያት ነው። ጨካኝ አረመኔ ባትሆንም፤ ሌላ ሰው ለሚወዳት ልጅ ባበረከታት የፍቅር መገለጫ የስዋ ልብ ራርቶ፤ የስዋ ልብ ተማርኮ ለሱ በሩን አይከፍትም። ታዲያ፤ ተስፋ ቆርጦ እንዳይተዋት ስለ ወደዳት የሚወዳት መሆኑን ገልጾ እንዳይነገራት ስለ ፈራት የሚያደርገው ጠፍቶት ተናደደ፤ ቀደም ብሎ ግራ ጌታ ስለ ስንቄን የመስተፋቅር አብነት እንዲሰጠው ለምኖት፤ ቁርጡን ሳይነገረው ቆይቶ ስለ ነበረ፤ እንደገና አጥብቆ ሊለምነው ወደሱ ተመልሶ ሄደ።

«እባክህ ስንቅዬ፤ የማስተፋቅር አብነት ገንዘብ ካልተከፈለበት አይሰምርም የሚባለው እውነት እንደሆነ ከ - ተደበርሁት ገንዘብ የተረፈ አራት ብር ስላለኝ - እሱን ልስጥህና አድርግልኝ። ይችን አውራ የግጥሙ ጋጋታ እንደሆነ - እንኩዋንስ እልብዋ ውስጥ ገብቶ ሊያገርማት፤ ጆሮዋን በቅጡ የነካው አይመስልም። እንዲያውም ለግጥም የሚያደርግልኝ መስሎህ? አለችኝ» አለ ደጅኔ፤ ለደመቀች መደለያ ተደምሮ ለምኖም ካጠራቀመ አምስት ብር ባንዱ ግራ ጌታ ስንቄን እመጠጥ ቤት ጋዞት ሲጠጡ። ግራ ጌታ ወደ መጠጥ ቤት ሲሄድ አጭር ጥምጣሙን እቤቱ አውልቶ ጥሎ፤ መሀይም መስሎ ነው የሚሄድ። «ገንዘብ ያልተከፈለበት አብነት አይሰምርም የሚሉት እንኩዋ እንዲያው - ለቀልድ፤ ከዚያም አልፎ ሲል ለንግድ የፈጠሩት መላ ስለሆነ በኔና ባንተ መሀከል - ቀልድ ቢኖር ለንግ ይኖራል» ብለህ እንደማትጠረጥር አምናለሁ። አይነተኛው ነገር እሱ አይደለም፤ ሌላ ነው። አይነተኛው ነገር የተለጸ እንደሆነ ላንተም ለኔም፤ በተለይ ለኔ ደግ አለመሆኑ አደገኛ መሆኑ ነው።»

«እኔ አልናገር፤ እስከ አታውቅ፤ እንዴት ይገለጻል? ማን ይገልጻል?»

«መቸም እኔ እንኩዋ - እንዲያው ለውቀቱ ብዬ የተማርሁት ነው እንጂ - አንዳንድ ጊዜ በግድ አስፈላጊ ሆኖ ካላገኘሁት - መኖሪያ አድርጌ ብዙ ጊዜ ስለማልሰራበት፤ እግዚአብሔር ይመስገን፤ እስከ ዛሬ አጋልጦኝ አያውቅም። ነገር ግን አንድ ያዞ ደብተራ ጉዋደኛየ፤ ከችግርም ሌላ ብርቱ ውርደት ደርሶበታል።

«እንዴት?»

«አ -! ታሪኩ ረገርም ነው! ብቻ ባጭሩ፤ አንድ ድሀ ጎበዝ አንድ ልጅ ይወድና (አበድሁ) ይላል። ልጅነቱ ግን ከሌላ በሰውነቱም በሀብቱም ከምትወደው ሰው ጋር ተጫጭታ ስለ ነበረ ይህን፤ (አበድሁልሽ) ባዩን ፊት ብትነሳውም አልገባው ሲል ጊዜ አፍዋን አውጥታ (ዳግመኛ ፊቱን እንዳታይ) ስትለው ተናዶ ሄዶ፤ ከወጣው ደብተራ የመስተፋቅር አስማት ይገዛና ወስዶ ያዘርባታል። ከዚያ በሁዋላ፤ ድንገት ያን የምትወደውን እጮኛዋን ትታ በልምዋም በውንዋም የሚታያት ያ፤ «ዳግመኛ ፊቱን እንዳታይ» ብላ ያባረረችው ጎበዝ ይሆንና፤ እስከዛግም፤ ወላጆችዋንም ግራ ሲገባቸው፤ ወደ - አዋቂ ሄደው ይጠይቃሉ። ከዚያ ወዲያም ምን ልበልህ! ምሥጢሩ ሁሉ ይገለጽና - አስማት አድራጊውም አስደራጊውም በፖሊስ ተይዘው ፍዳቸውን ያያሉ! ደብተራው እንዲያውም ፖሊስ ያሳዩው ስቃይ ሳይበቃው ቀርቶ፤ «በንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንደሚሉት ያዞ ደብተር አለቃ፤ በነውረኛነት ቶፍነቱን ነጥቀው ለሌላ ሰው ይሰጡበትና ነውሩንም ችግሩንም ባንድ አፍ ላይ ደራርቦ ተከናንቦ እዚህ ሲዞር መታየቱ ስላሳረፈው፤ አገር ለቆ ይሄዳል! እየውልህ፤ እንዲህ ያለው ነገር እንዲህ እንዲህ ያለ አደጋ የከበበው ስለሆነ ነው -> ባናደርገው ይሻላል» ያልሁህ» አለ ግራ ግራ ጌታ፤ እውነቱን ይሁን ፈጥሮ፤ ከሱ በቀር ማንም የማይውቀውን ታሪክ ተርኮ ሲጨርስ ደጀኔን ፊት ለፊት እያዩ።

«ታዲያ እንግዲህ - ምን ባደርግ ይሻለኛል? ያላደረግሁትኮ የለም! ልብዋን የማገኝ መስሎኝ፤ ያላደረግሁት የለም። በሀይል ሊደፍሩዋት ከሞከሩ ስንት - ጎረምቶች ጋር የስዋ ረዳት ሆኝ ተከላክልሁ፤ ተዋጋሁ እስከ (አልቀበልም) አለችኝ እንጂ፤ እኔ የምትወደውን ጌጥ ስለማላውቅ ራስዋ መርጣ እንድትገዛ ያቅሜን ያክል ገንዘብ (ልስጥ) አልኩ፤ ያው እንደምታውቀው - አንተ የገጠምህልኝን ግጥም በረከት አቀረብሁ፤ ይህን ሁሉ አደረግሁ። እስቲ ሰው ከዚህ የበለጠ ምን ያደርጋል? መጨረሻ የቀረኝና - (እሽንፍበታለሁ) ብዬ ተስፋ አድርጌ የነበረ ይህ - የለመንሁህ ነገር ነበር፤ የሱንም ጣጣውን አበዛኸው። በኔ እንኩዋ የደረሰ ቢደርስብኝ - መቸም ይቺ አውሬ ለጥፋቱ የተፈጠረች ናት መሰለኝ - ግድ ባለነበረኝ! ነገር ግን አንተን እችግር ውስጥ የሚያገባህ ከሆነ በኔ ምክንያት ችግር እንዲያገኝህ አልፈልግም» ስለ ደጀኔ፤ ያንድ ወገን ፍቅር የሚፈጥረው ጭንቀት በፊቱ ጎልቶ እዩታዩ። ግራ ጌታ ዝም ብሎ ፊቱን ሲያጠና ቆይቶ አዘነለትና፤

«እስቲ ይህን - እኔን የጠየቅኸኝን ለጊዜው አቆይተን፤ ሰዎች ሲያወሩ የሰማሁትን - (መስተፋቅር) ልንገርህና ቀድመህ እሱን ሞክረው። እሱ ካልሰራ ስለ ሌላው ግዴለም፤ ሁዋላ

እንነጋገራለን። ይህን «ሰዎች ሲያወሩ ሰምቻለሁ» ያልሁትን እኔ ራሴ እንኩዋ አልፈተሁት፤ ብቻ ብዙ ሰዎች «ፍቱን ነው» ይላሉ» አለ የቅርታ ፈገግታ ፈገግ ብሎ።

«ብዙ ሰዎች የሚያውቁት ከሆነ እንዴት - አብነት ይሆናል?» አለ ደጅኔ «ግራ ጌታ የተለመደውን ላለመስጠት የተፈጠረው ዘዴ ሳይሆን አይቀርም» ብሎ ጥርጥር እንደ መቀየም አለና።

«እህል የራብ አብነት መሆኑን ሰው ሁሉ ስላወቀ አብነትነቱ ይቀራል?» አለ ግራ ጌታ፣ የቅርታ ፈገግታው በፊቱ እንዳለ። «ይልቅ አንድ ነገር ልጠይቅህ» አለ ቀጠለና።

«ከልጅቱ ጋር - በጣም ትቀራረቡ የለም?»

«እንዴት ያለ መቀራረብ?»

«አብራችሁ ቆማችሁ፣ ወይም ተቀምጣችሁ እንደ መጫወት ያለ።»

«ለዚያስ - አብረን ቆመን፣ ወይም ተቀምጠን ከመጨዋውቱም አልፈን እንደ ጉዋደኞች ወይም እንደ ወዳጆች እጅ ለእጅ ትክሻ ለትክሻ ተያይዘን እንሄዳለን ብቻ - የሁለት ወንዶች ጉዋደኝነት የሁለት ወንዶች ወዳጅነት አይነት ሆነብኝና አልጥመኝ አለ እንጂ አለ ደጅኔ ቅር ያለው ፊቱን የገዛ ቀልዱ ትንሽ ፈገግ አድርጎት።

«እንግዲያስ - አብራችሁ ቆማችሁ ወይም ተቀምጣችሁ ስትጫወቱ ድንገት ሳታስበው ሰርቀህ አፍዋን ሳማትና ስትደነግጥ አንተም አብረህ ደንግጥ አንተም ሆነ ብለህ ያላደረግሽው ለመምሰል ደንግጠህ ሽሽ፤ ሩጥ፤ ከዚያ በሁዋላ ለሶስት ቀናት ያክል አትታያት፤ ተሸሽጋት። ያን ጊዜ እኒያን ሶስት ቀናት ልብዋ አንተን ፍለጋ ሲነተርካት ሲቅበዘበዝ ይሰንብታል! እየውልህ ይህን ነው - «ብዙ ሰዎች ፍቱን መስተፋቅር ይሉታል» ያልሁህ» ብሎ ግራ ጌታ ብርሌ ጠጁን አንስቶ ከጨለጠ በሁዋላ ወደ ደጅኔ ጠጋ አለና -

«የሴት ልብ ፍለጋ ምን ያስጨንቅሀል?»

ያው ከከንፈርዋ ላይ ተቀምጦልሀል!

ከንፈርዋን ካገኘ ሌላ ልብ የላትም፤

እሱን ሳምና ሩጥ አንተን ተከትላ ትሄዳለች የትም» ይላሉ፤

የሴት ልብዋ ከንፈርዋ መሆኑን በግጥም ሲገልጹ። ስለዚህ - እስቲ ሞክረው» አለ ሲነሳ እንደ መሳቅ ብሎ። ደጅኔም ግብዣው ሆነ ልመናው ተስፋ ያደረገውን ፍሬ እንዲሰጡ ሲያይ እያዘነ ብሩን ከፍሎ ግራ ጌታን ተከትሎ ወጣ።

ነገር ግን፣ ምንም እንኩዋ ፈልጎ የሄደለትን ባለማግኘቱ ማዘኑ ባይቀር «ሞኝ ያስያዙትን አይለቅም» እንደሚባለው፣ ግራ ጌታ ስንቁ «ብዙ ሰዎች ፍቱን መስተፋቅር ይሉታል» ያለው ካሳቡ ሳይጠፋ ባሳቡ ውስጥ ሲጉላላ ሰነበተ። እንዲያውም እዩዋለ እያደረገ በሄደ መጠን

በመረጣት ፈንታ ስጋና ነፍስ አበጅቶ እያደገ እዩጎላ ሄደና ከሱ በቀር ሌላ ማየት፤ ወይም ማሰብ ሆነ ማድረግ ከለከለው። ስለዚህ ለመሞከር ወሰነ። ብቻ ባሳብ መወሰንና ያሰቡትን በግብር መፈጸም የተለያዩ በመሆናቸው ያፈጸጸምሙ ነገር ሊወጡት የማይቻል ገደል መስሎ ታዩውና የብዙ አሳቦች መንጋ በራሱ ውስጥ ተደባልቆ እዩተተራመሰ አስጨነቀው።

«አብረው ቆመው ወይም ተቀምጠው በሚጫወቱበት ጊዜ፤ ድንገት ሳታስበው ሰርቆ ሲሰማት ደንግጣ በቢልዋ፤ በብረት መጥበሻ ወይም በሌላ በያዘችው ነገር ያለችው እንደሆነ፤ ወይም አንዳንዶቹ እንዳደረገቻቸው በጥፍርዋ «ነብር የዋለበት ያስመሰለችው» እንደሆነስ? ብትሩ ወይም ቁስሉ እንኩዋ ይህን ያክል የሚያም አይደለም፤ እሱ ምንም አይደል። ከብትሩም ሆነ ከቁስሉ ይልቅ ውርደቱ እፍረቱ ነው የሚያመው! ከዚያም የከፋ ከሁሉም የባሰ ደግሞ፤ ከዚያ በሁዋላ ተጣልተው ተለያይተው ሊቀሩ የሚችሉ - መሆናቸው ነው! ከዚያ በሁዋላ «የመስተፋቅሩ አብነት» ሳይሰምር የቀረ እንደሆነ እንኩዋንስ ሌላው፤ እንኩዋንስ ያ ደመቀችን የግሉ ለማድረግ በናፍቆት የሚጠባበቀው ተስፋ ፍጻሜ ሊያገኝ እንዲያውም ባጠገብዋ ቆሞ፤ ወይም ተቀምጦ፤ እዩሳቀች ስታጫውተው ለዛዋ የሚቀሰቅሱት ፍትወት ይህ ሁሉ ሊቀር የሚችል መሆኑ ነው! ታዲያ ለዚህ ሁሉ መድሀኒቱ ፊቱን አይታ እሱ መሆኑን ሳታውቅ ሰርቆ የሚስምበት ዘዴ ቢገኝ ነበር! እንዲያ ያለ ዘዴ ማገኘት የሚቻል ቢሆን፤ «የመስተፋቅሩ አብነት» ከሰምረ እሰዩ! ነገሩ አለቀ ማለት ነው! ካልሰመረም ማን እንደ ሳማት ስለማታውቅ ባይሆን ተጣልተው መለያየታቸው ይቅርና እንደገና ተመልሶ ያኑ «የንጽህና ወዳጅዋ» መስሎ ካጠገብዋ ሳይለይ በተስፋ መኖሩን ሊቀጥል ይችል ነበር! ብቻ - ከንፈሩ በፊቱ ላይ ሆኖ እንዴት እሱ መሆኑ ሳይታውቅ ሰርቆ ሊስማት ይችላል? አይ - ምነው ለያንለት ብቻ ከንፈሩ በሁዋላው፤ ከማንጅራቱ ስር በሆነ!» እንዲህ እንዲህ ያሉት ጥያቄዎች ነበሩ ደጅኔ መልስ አጥቶላቸው ሲያስቸግሩት የሰነበቱ። በመጨረሻ ለችግሩ መፍትሄ ያገኘ መስሎ ታዩውና እሱ መሆኑን ሳታውቅ ሰርቆ የሚስምበት መንገድ ያገኘ መስሎ ታዩውና ደስ አለው።

ደመቀች ማታ እመቤትዋን ስታገልግል ስለምታመሽ፤ እስዋና ልጅዋ በሚኖሩበት ቤት ካራት ሰአት በፊት ገብታ አታውቅም። አንዳንድ ጊዜም እስከ አምስት ሰአት እዚያው እሳቸው ዘንድ ትቆያለች። ግብር ምላሽ እመቤትዋን ጉዋር አዙራ መልሳ፤ ልብሳቸውን ሲያወልቁ ረድታ አስተኝታ፤ እጅዋን ታጥባ ካደረቀች በሁዋላ፤ በጠቅላላ ገላቸውን በተለይ በጀርባቸው እሽት እሽት ከዚያ ለሰስ አድርጋ ዳሰስ ዳሰስ ስታደርጋቸው ወዲያው ያን ሰውነት የሚያዘና ለሰስተኛድ አሰሳ ተከትሎ እንቅልፍ ይመጣና ቀስ እያለ እያባበለ ይዘዋቸው መሄድ ሲጀምር፤ «በቃኝ እንግዲህ፤ ሂጂ ወግጅ ኤዲያ!» ይሉዋታል ያን እስዋ ያመጣችላቸውን የሚያባብል ውብ እንቅልፍ «መልሽ ልውሰድብዎ» ያለቻቸው ይመስል እንደ መቆጣት ብለው። ያንጊዜ እጅ ነስታ የስዋንና የልጅዋን ራት - እንጀራውን በዝርግ ሰህን ወይም በስፊት መሳይ ወጡን በጎድጉዋዳ ሰህን ይዛ ወደ ቤትዋ ትሄድና፤ ከዚያ በሁዋላ ወጡን አሙቃ እክልጅዋ ግር ራታቸውን በልተው ነበር የሚተኙ። ደጅኔ ያን ያክል ከመቤትዋ ጋር ማምሸትዋን ስለሚያውቅ፤ ግራ ጌታ ስንቁ የነገረውን «ፍቱን የመስተፋቅር አብነት» እንዲያ አምሸታ ወደ ቤትዋ ስትመለስ በመንገድ ጠብቆ ለመሞከር አቀደ።

«ቤትዎ ከልፍኝ አቁዎራጭ አጥር ራቅ ብሎ» ከዋናው አጥር ጥግ፣ ከማድ ቤቱ አጠገብ ስለሆነ፣ እሱ ማድቤት ሲጫወት ያመሸና ሰው ሁሉ ወደደመኝታው ሲሰማራ ቀስ ብሎ ዘበኞች ሳያዩት የማታውን ጨለማ ለብሱ፣ በዚያ ላይ የደመቀች ቤት ዝንቦ የሚጥለውን ጥላ ደርቦ፣ ደግሞ በዚያ ላይ ከታውን ተከናንቦ እጉዋሮ ይቀመጣል። ከዚያ ባጫጫር ጊዜ እዩተነሳ፣ ጥግ ለጥግ ወደ በሩ ጠጋ እያለ መምጣትዎን ሲጠባበቅ ይቆይና፣ ያቁዎራጩን አጥር ከፍታ ብቅ ስትል፣ ወደ ሁዋላ አፈግፍጎ በማይታይበት ጨለማ ውስጥ ቆሞ ይቆያል። ከዚያ የቤትዎን መዝጊያ ከውስጥ ልጅዎ እስኪከፍትላት ላጭር ጊዜም ቢሆን እበር ቆማ መቆየትዎ ስለማይቀር፣ ያንጊዜ ከተሸሽገበት ድምጽ ሳያሰማ በግር ጥፍርቹ እያጠቀሱ፣ እንደ ጥላ «ውልብ» ብሎ ይቀርብና፣ በሁለት እጆችዎ ራት በመያዝዎ መከላከል ስለማስትችል፣ አንገትዎን ይዞ አፍዎን ስምዎት ይሮጣል። ከዚያ በሁዋላ አብነቱ ከሰመረ «ልብዎ አብሮት ይሮጣል» ካልሰመረም - መቸስ ምን ይደረገ? ካልሰምረ እሱ መሆኑ ስለማይታወቅ፣ «የንጽህና ወዳጅዎ» እንደ መሰለ የተሻለ እድል እስኪገጥመው ሲጠብቅ ያቆያል።

ደጅኔ እቅዱን እንዲህ አድርጎ በዝርዝር ከሰራ በሁዋላም፣ በግብር ለመፈጸም ድፍረት ድፍረት ስላነሰው፣ ስለፈራ፣ «ልበል፣ ልተው» እያለ ሲያመነታ ጥቂት ቀናት አሳለፈ። እንደዚያ ጊዜ ልቡ ተሸብሮበት፣ ልቡ ተጨንቆበት አያውቅም። ብቻ እንዲያ ልቡን የሚያሸብረውና የሚያስጨንቀው ነገር ፍራት ይሁን፣ ወይም ሌላ፣ ስም ሊያገኝለት አልቻለም። «እኔ ደጅኔ ፈሪ ነኝ እንዴ! ፈሪ አይደለሁም!» ይላል፣ ለማድረግ ያቀደውን ነገር ባሰበ ቁጥር ልቡ ከደረቱ ውስጥ ሮጦ ሊወጣ ሲንደፋደፍና ሁለመናውን ላብ ሲያጠልቀው ይመለከትና። «የለም እኔ ደጅኔ ፈሪ አይደለሁም። ፈሪ አለመሆኔን እኔ ብቻ ሳልሆን ሰው ሁሉ ያውቃል። ስለዚህ ይች አጥማጅ - አንድ ሌላ ነገር አንድ ገርጋሪ ቢኖራት ነው እንጂ ፍራት አይለም እንዲህ - እኔ ደጅኔ ከነገርጋሪዎ አሳያታለሁ!» አለና ልቡ ፈርቶ «እንቢ» እያለ፣ ከሱ ያቀደውን ለማድረግ ቆረጠ።

አንድ ማታ ግብር ምላሽ ሆኖ ከደጃዝማች ስራየ ቤት በርከት ያሉ ሴቶችና ጥቂት ወንዶች ማድ ቤት ተሰብስበው እያወሩም፣ እዩተዳደሩም ሲያወኩ፣ ደጅኔም ገብቶ ተቀመጠ። ነገር ግን እዚያ ቢቀመጥም እኒያ ሰዎች የሚያደርጉትንም ሆነ የሚያወሩትን አያይም፣ አይሰማም ነበር። ለሱ የሚታየው ከደመቀች ጋር ሲገናኙ የሚሆነው በልዩ ልዩ መልኩ ተስሎ፣ የሚሰማው ስላቀደው እቅድ ልዩ ልዩ አሳቦች በራስ ውስጥ ሲንጫጫ ነበር። አንዳንድ ጊዜ ብቻ ከሚጫወቱት መሀከል ወደሱ ዘወር ያሉ እንደሆነ፣ በራሱ ውስጥ የሚተራመሰውን ያሳብ መንጋ ያዩበት መስሎት አይደነግጥና፣ የተናገሩትን ወይም ያደረጉትን ባያውቅም እንዲያው ግብኑን አብሮዋቸው ይስቃል። ደጅኔ እዚያ ገብቶ ከተቀመጠ ጀምሮ ከመሳቅ በቀር አንድ ቃል ሳይተነፍስ ወሬውና ድሪው እዩሞቀ እዩደራ ሲቀጥል አምሽቶ፣ የቀናቸው ወንዶች እዩማረኩ ያልቀናቸው እዩተከዙ ወደደመኝታቸው ሲሰማሩ፣ እሱም ወደሚተኛበት እንደሚሄድ ወጣ አለና ማንም ሳያየው ከደመቀች ቤት ጥግ በጉዋሮ በኩል ሄዶ ከዝንቦው ስር ተቀምጦ ይጠብቅ ጀመር። ማድ ቤት ተቀምጦ ያመሸበት ጊዜ ከመጠን ያለፈ ረዥም መስሎ ታይቶት፣ ደመቀችን ወደሚጠብቅበት እንዳይሄድ እኒያ ሰዎች እዚያ ከቤትዎ አጠገብ ያሉ ያቀደውን ማድረግ እንዳያጋልጠው ሰግቶ ዝም ብሎ እንዳይቀመጥ ስራዎን ጨርሳ የምትወጣበት ጊዜ ደርሶ ወደ ቤትዎ ገብታ እንዳታመልጠው ፈርቶ ጨንቆት ነበር። ከቤትዎ እዩተመለከተም መጠበቅ ከጀመረ

በሁዋላ ደግሞ፣ የጊዜው ርዝመት ማድ ቤት ተቀምጦ ካመሸበት ብዙ እጥፍ ሆነበት! የግቢው ጭልታ መርፌ ብትወድቅ የሚያሰማ፣ ነፍስ ያለው ነገር ባጠገቡ እንደሌለበት የሙታን አገር ሁሉም ጸጥ፣ ያለ ሰጥ ያለ ነበር! ያን ጸጥታ የሚያውኩት የገዛ ትንፋሹና ልቡ ፈጥኖ ሲመታ የሚሰማውን ድውድውታ ብቻ ንበሩ! ብዙ ምእራፍ እንደ ሮጠ ቶሎቶሎ ሲተነፍስና የተጨነቀ ልቡ መዝጊያውን ሰብሮ መውጣት እንደ ፈለገ ሁሉ በሀይል ሲመታ። እንኩዋን ለሱ ባጠገቡ ሰው ቢኖር በሰማ!

ደጅኔ፣ እንዲያ ልቡ በሀይል እዩመታና ቃታ እዩተናነቀው በዩደቂቃው እጉዋሮ ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ በሩ ቀረብ እያለ ሲመለከት፣ ከዚያ ተመልሶ ሲቀመጥ፣ አንዳንድ ጊዜም የተቀመጠ መስሎት ሳይቀመጥ ወደ መቀመጫው ደርሶ ሲመለስ ቆይቶ «ይች - ይች አጥማጅ ዛ - ዛሬ ምን ሆነች? ይህን ያክል ስም አም - አምሽታ አታውቅም!» አለ። ቃታ እያደናቀፈው። ታዲያ ያንጊዜ ለሱ መሰለው እንጂ ድሮ ከምትወጣበት ካራት ሰአት በላይ አላመሸችም። በመጨረሻ ደመቀች በር አጠገብ ቆሞ የመምጫዋን አቅጣጫ ሲመለከት ቆይቶ ሊመለስ ሲል ያቁዋራጩ አጥር የቆርቆሮ በር ሲከፈትና ሲዘጋ ስለ ሰማ «እስዋ ናት፤ መምጣትዋ ነው!» አለ ያን ያክል በናፍቆት ሲጠብቀው የቆዩው ነገር ሲሆንለት ልቡ በመደሰት ፈንታ ፈርቶ እየተሸበረ።

ያነለት ሰማዩ፣ የጨረቃና የከዋክብት ብርሀን የማይታዩበት ደመናማ ስለ ነበረ፣ ማታው ጨለማ ነበር። ደመቀች በዚያ ጨለማ የስዋንና የልጅዋን ራት በግራና ቀኝ እጆችዋ ይዛ፣ እንዳትደናቀፍና የያዘችው እንዳይወድቅባት ቀስ እያለች፣ እዩተጠነቀቀች ወደ ቤትዋ ስታመራ፣ በጨለማ ውስጥ የሚንቀሳቀስ፣ የሰው መልክ ሳይኖረው የሰው ቅርጽ ያለው ከማታው ጨለማ ይብስ የጠቆረ ጥቁር መንፈስ መስላ ታስፈራ ነበር! እንዲያ በሚያስፈራ ጥቁር ግርማ ቀስ እያለች ወደ ቤትዋ በር ስትቀርብ፣ ደጅኔ አመጣጥዋን ሲመለከት ከቆዩበት ወደ ሁዋላ አፈግፍቶ በማይታይበት ጨለማ ውስጥ ገብቶ ቆሞ ይጠብቅ ጀመር።

«አብዬ ተኝተሀል? ተነስ ክፈትልኝ» አለች፣ እንጂራ ያለበት ዝርግ ሰህን በግራ እጅዋ በርበሬ ወጥ የሞላ ጎድጉዋዳ ሰህን በቀኝዋ እንደያዘች እበር ስትደርስ። ልጅዋ ተከስተ በጊዜ ከራዝ አብርታለት እንደ ሄደች አልጋው ላይ ሲጋደም፣ ሲነሳ አንዳንድ ጊዜም እንቅልፍ ሽልብ እያደረገ ሲመልሰው አምሽቶ፣ የናቱን ድምጽ ሲሰማ በደስታ ዘሎ ተነሳና -

«እመዬ መጣሽልኝ?» አለ፣ መዝጊያውን ሊከፍት ወደ በሩ እዩሮጠ። ያንጊዜ፣ ተከስተ በሩን መክፈቱና ደመቀች ከመግባትዋ በፊት፣ ደጅኔ ከተሸሸገበት ቀስ ብሎ በግር ጥፍሮቹ እዩቆመ መጥቶ፣ ከሁዋላዋ አንገትዋን ይዞ ወደሱ ሊያዞር ሲሞክር «ዋ - የታባትህ!» ብላ ጮሀ ዞረችና በቀኝ እጅዋ የያዘችውን ጎድጉዋዳ ሰህን ሙሉ በርበሬ ወጥ በራሱ አከናነበችው! ልጅ ክንፈ ለባላምባራስ ተካ አጋነው እንዳወሩት «አፍላል ሙሉ በርበሬ ወጥ» ሳይሆን፣ ጎድጉዋዳ ሰህን ሙሉ በርበሬ ወጥ በራሱ አከናነበችው እሱም ቢሆን ብዙ ነው! እንኩዋን ጎድጉዋዳው ሰህን ሙሉ የበርበሬ ወጥ ፍንጣዊም አይንካ እንካ ከነካ ያሳብዳል! ደጅኔ የደመቀችን መምጣት እንዳይ፣ ሲቃ ይዞት ወዲያና ወዲህ ሲንቆራጠጥ የተከናነበው ኩታ ከራሱ መውረዱን ልብ አላደረገ ኖሮ በኩታው ፈንታ እስዋ ያከናነበችው በርበሬ ወጥ ከራሱ እዩወረደ ፊቱን ሁሉ

እያጥለቀለቀው፣ ባይኖሩ፣ ባፉና ባፍንጫው ገብቶ ትንፋሹ እስኪቆረጥ እያሳለና እያስነጠሰ መድረሻ አሳጣው! ወዲያው እንዲያ ሳልና ማስነጠስ ሲያጣድፉት፣ እስከደን ትቶ፣ እንባው ከልሀጩ ጋር ተደባልቆ እቶተዝረከረከ፣ እውር ድንብሩን መሬቱንም፣ አዩሩንም እየዳበሰ፣ የሚሄድበትን ሳያውቅ ማድ ቤት ደረሰ። ማድ ቤት የተኙት ሴቶች የደመቀችን ጩኸትና የልጅዋን ልቅሶ ሰምተው «ምንድን ነው?» እያሉ ደንግጠው ሲወጡ «ው - ወሀ፣ ስለግዜር ወሀ እባ - እባካችሁ፣ ራሴንና ፊ - ፊቴን አጥ - አጥብበት ወሀ!» አለ ደጀኔ እንዳቃጠሉባቸው ጣምራ ሻማዎች እቤንደዱ የሚፈሱ አይኖቹን በሁለት እጆቹ ይዞ ንግግሩን ሳልም ማስነጠስም እያቁዋረጡት። ከዚያ፣ ሴቶች በመጥለቂያ ያመጡለት ወሀ ራሱና ፊቱ የለበሱትን በርበሬ ወጥ ሊያስወግድ ስላልቻሉ፣ በባሊ አምጥተው ያፈሱበት ጀመር። እንዲያ ሴቶቹ እቤረዱት ራሱንም፣ ፊቱንም ሲያጥቡ፣ ዘበኞች ጫጫታውን ሰምተው «ምን ሆናችሁ?» እያሉ ከታች፣ ከዋናው በር መምጣታቸውን ሰምና አይኖቹን በልብሱ እቤጠራረገ፣ ቶሎ ወደ ማድቤቱ ጉዋሮ ዘወር ብሎ ቆይቶ ከዚያ - ዘበኞች ከሴቶች ጋር ጫጫታው ስለ ተነሳበት ምክንያት ሲነጋገሩ - አጥሩን ሳይለቅ፣ ጥግ - ለጥግ በጁ እየዳበሰና አንዳንድ ጊዜ አይኖቹን ብልጭ - ድርግም እያደረገ ከዋናው በር ሲደርስ ወጥቶ ሄደ። ዳግመኛ አልተመለሰም። እፍረትና የጌታውን ትእዛዝ የመተላለፉ ፍራት ባይሆን ላይ ሆነው ከዚያ ቤት አባረሩት!

ደመቀች ከድንጋጤዋ እንደ ወጣች፣ ልጅዋ በጭኖችዋ ተጠምጥሞ «እሪ» ይል ስለ ነበረ፣ እሱን ወደ ማባበሉ ገብታ፣ አደጋ ጥሎባት የሸሸውን ሰው ለመከተልና ለማየት ስላልሞከረች፣ የማድ ቤት ሴቶች እስኪነግሩባት ድረስ ደጀኔ መሆኑን አላወቀችም ነበር። ካወቀች በሁዋላ እንኩዋ ማመኑ አስቸግሮባት ነበር። ነገር ግን ከዚያ ሌሊት ማግስት ጀርሞ መሰንበቻቸውን የግቢ ስራ የቤት በደጀኔና በስዋ መሀከል የተደረገውን የስዋን ጀግንነትና እይሱን ጅልነት እያጋነነ እያወራ ሲያወካ ከመሰንበቱ ሌላ፣ የሱ መጥፋት የሰማችው እውነት መሆኑን ስላረጋገጠለት፣ ማዘን ብቻ ሳይሆን የብቸኝነት ስሜት፣ መንፈስ ጭንቀት ጭምር ተሰማት። እስከዚያ ጊዜ ድረስ ሊያጠቁባት በቤጊዜው ከሚነሱት ጎረምቶች ጋር ስትዋጋ «ከናቴ የደንግያላይቱ» ሌላ «ይረዳኛል» ብላ የምትተማመንበት፣ መመኪያዋ እሱ ብቻ ነበር። አሁን እሱም ከስዋ ተለይቶ ካጥቂዎችዋ ከጠላቶችዋ ጋር ተሰለፈ!

«ወይ ጋሽ ደጀኔ -! እሱም እንዲያ ሳምነው - እንዲህ ሊያደርግ! ለካስ - ወንድ ሲባል ሁሉም ያው ነው! ስለዚህ - ወንድ ማመን ከንቱ ነው!» አለች፣ «ልውደድሽ» ማለቱን «ልረድሽ» ያላት ይመስል እንደ ብርቱ ክህደት፣ እንደ ብርቱ ጠላትነት ቆጥራው። እስከዋ የምታውቀው የወንድ መውደድ እንደ ማረድ ስለሆነ ለግብረ ስጋ ወደጀነት የሚቀርቡባትን ወንዶች ሁሉ ሊያርዱባት እንደ ቀረቡ ጠላቶችዋ ነበር የምታያቸው! ታዲያ እደጃዝማች አሰፋ ቤት ከገባች ጀምሮ ደጀኔ እስካነቃት ድረስ ምንም ያክል ሰላም ስላልነበራት ካንድ የጎጃም አራጅ ሸሽታ፣ ብዙ ያዲስ አበባ አራጆች መሀከል በመግባትዋ ዙሪያው ገደል ሆኖባት እንደገና ከዚያ የምትሸሸበት መንገድ ጠፍቶባት ተጨንቃ ነበር። ደግነቱ እዚያ ቤት በቆየችበት ጊዜ ያስቸግሩባት ከነበሩት ጎረምቶች ደጀኔ የመጨረሻው መሆኑ ነው። ከዚያ በሁዋላ፣ እንዳሸናፊዎች ሁሉ ጠላቶችዋ ሁሉ አሸንፋ ሰላም አገኘች።

ምዕራፍ አስር

ደመቀችና ወይዘሮ ጽጌ

ደመቀች ምንም እንኳን በግብረ ሥጋ ለሚከፈሉት፣ ስትቆጣ እንደ አራስ ነብር የማታስቀርብ መሆንም ስለ ታወቀላት፣ ሁሉም ተስፋ ቆርጦ ትቶዋት ሰላም ብታገኝ፣ የመቤትዎ፣ የወይዘሮ ጽጌ አመል እንኩዋንስ ሰው አህያ የማይችለው ከባድ ስለሆነ፣ ሰላም መሰሉ አልነበረም። እዚያ ቤት ተቀጥራ እስክትገባ ድረስ አሽከር ሆና ባታወቅም ካሸከሮች ጋር ስላደረገችና «ጥሩ አሽከር» የሚባሉት የሚያደርጉት ታወቅ ስለ ነበረ እንደነሱ ጥሩ አድርጋ ሰርታ እንደነሱ «ጥሩ አሽከር» ለመባል አጥብቃ ትጥር ነበር። እውነትም ከደጃዝማች ጀምሮ በቤት ውስጥም ሆነ በጎረቤት ከወይዘሮ ጽጌ በቀር፣ በስራዋ የማያመለግናት አልነበረም። ባጭር ጊዜው ውስጥ «አሽከር ብሎ ዝም» የሚባል ስም ወጥትሎላት ነበር። ወይዘሮ ጽጌ ግን ምንም ማለፊያ ሰራተኛ መሆንምን ልባቸው ቢያውቅ የልባቸውን ስሜት አፋቸው መስክሮ አያውቅም። ይህ እንኩዋን በምነት ላይ የተመሰረተና ልማድ አድርገው የያዙት ጭምር ሆኖ ነው። እንዲያው ከበላዩ ወይዘሮ ጽጌ የተቀጠረ አሽከር የተቀጠረለትን ስራ በትክክል ሰርቶ የተቀጠረበትን ደመወዝ በትክክል ካገኘ ከዚያ አልፎ ማመስገኑ ሆነ ማቆላመጡ የማያስፈልጉት ትርፍ እንገሮች መሆናቸውን የሚያምኑ ናቸው። «አሽከር ሲስቁለት ለበቅሎ ሲወርዱለት ነጥቆ መጋለብ ያምረዋል» እንደሚባለው «አሽከር ፊት ሲሰጡት፣ ዋዛ ፈዛዛ ሲያሳዩ ደግ አይደለም፣ ይንቃል» ይላሉ። ስለዚህ፣ የሚያጠፉትንም የሚያለሙትንም አሽከሮቻቸውን ባንድነት በተቁዋረጠና በተኮማተረ ፊት የሚመለከቱ በመሆናቸው ዘለግ ያለ ጊዜ አብሮዋቸው የሚቆይ አሽከር የለም። ከዚህ ሌላ፣ በተለይ የደመቀችን ቀንበር ያከበደው፣ የቀጠሩዋት ባልዮው፣ ደጃዝማች አሰፋ በመሆናቸው ነበር።

ወይዘሮ ጽጌ እጅግ ዘመደ ብዙ ስለሆኑ ብዙ ጊዜ፣ ደጃዝማች ካዲስ አበባ ወጥተው በሚሰነብቱበት ጊዜ የቅርብም ይሁን የሩቅ ዘመድ ይሰበሰቡና - መቸም ቤታቸው ሙሉ ነው - እዩተባ እዩተጠጣ ጨዋታና ውካታ ይሆናል። ከዚያ ጨዋታው ሲደራ የቤቱ እመቤትም ከዘመዶቻቸው ጋር የገዛ ጠጃቸውን በርከት አድርገው ጠጥተው በዚያ ላይ ኮኛክ ወይም ሌላ የፈረንጅ አረቄ አከታትለው ጨምረው ሞቅ ሲላቸው ያዩና፣ ከዘመዶቻቸው መሀከል ሲያሾክሹኩ፣ ባለቤትዋ አዛዥን ጠርተው «ለገሊት ይህን ያክል ቅቤ ለገሌ ይህን ያህል ማር ለገሊት ይህን ያክል ጤፍ ለገሌ ይህን ያክል፣ በርበሬ ስጥልኝ» ብለው በታላቅ ልግስና ለሁሉም እንደየብሶቱ ይዳርጉና ሁሉን ከፍነሩን እዩመጠጠ «እግዜር ለኛ ሲል ያኑርሽ፣ እግዜር መግቢያ አያሳጣን፣ መግቢያችን መሰብሰቢያችን አንቺ ባትኖሪ ማን ይሰበስበን ኖሮዋል? ሲላው ቀርቶ እስበሳችን መገናኘታችንን ባንቺ አይደል? እግዜር የሁላችንን ልመና ሰምቶ፣ የሁላችንን እንባ አይቶ ላንድ ፍሬ ያብቃሽ» ብሎ እዩተቀባበለ ሲመርቅ ሲሰሙት፣ ደስታና ኩራት ባንድ ላይ ተደባልቀው ከመጠጡ የመለጠ ሞቅ ያደርጋቸዋል! በሁዋላ ብቻ የመጠጡም የከንቱ ውዳሴውም ሞቅታ ሲያልፍ፣ የባላቸው ቁጣ ይታያቸውና ፍራት ይገባቸዋል። መቸም ሊያዝዙትና ሊዝዙት የማይቻል አመል ሆኖባቸው ነው እንጂ ወድው አይለም። ሞቅታቸው ካለፈና ዘመዱም በልቶ ጠጥቶ የያዘውን እዩያዘ ከሄደ በሁዋላ ሁልጊዜ ራሳቸውንም ዘመዶቻቸውንም ይወቅሳሉ። ነገር ግን አብሮ የኖረ አመል የሰውነት ክፍል በመሆኑ፣ በመጸጸት የሚገላገሉት ስላልሆነ ተመልሶ

ያው ነው። ደጃዝማች ከሄዱበት ተመልሰው በሌሉበት የሆነውን ሁሉ ሲሰሙ መብል መጠጡም ሆነ ስጦታው «ይጎዳኛል» ብለው ሳይሆን፤ የሳቸው እግር እዩተጠበቀ መደረጉ ብቻ ያሳዝናቸውና፤ የሚበዛውን ጊዜ አኩርፈው እስከ ሁለትና ሶስት ቀን ሚስታቸውን ቅን ሳያነጋግሩ ይቆያሉ። አንዳንድ ጊዜ ግን አልችል ይሉና ቁጣቸው በፊታቸው ሲነድ እዩታዬ ምርር ያለ፤ አንጀት የሚቆርጥ ነገር ይናገሩዋቸዋል።

«እኔንኮ የሚገርመኝ» ይላሉ ደጃዝማች። «እኔን የሚገርመኝ ማብላት ማጠጣትሽ፤ ወይም ስጦታ መስጠትሽ አይደለም። ሰው በቤቱ እንኩዋንስ ዘመዱን ባእድ ያበላል ያጠጣል፤ ስጦታም ይሰጣል። ስለዚህ እሱ አይደለም የሚገርመኝ። የሚገርመኝ፤ እግዚአብሔር ሳይፈቅድ ቀርቶ ከኔ ልጅ ባይሰጥሽ፤ የረዥም ጊዜ ምሽቴ ሆነሽ ቤቴ ቤትሽ ሀብቱ ሀብትሽ ሆኖ ሳለ እንደ ሌባ የኔን እግር እዩጠበቅሽ የገዛ ሀብትንሽ መስረቅሽ ነው! ይህ ነው የሚገርመኝ! ያንቺ ዘመንዶች አይደሉም? ምናለ እኔ ባለሁበት ቢመቱና አብረን ብንበላ ብንጠጣ? የተቸገረስ ካለ አብረን እዩተማከርን ብንሰጥ? መቸ ነው ያንቺን ዘመዶች እኔን እንደ ዘመድ ቆጥረው አብረውኝ የሚበሉ? መቸ ነው? መቸ ነው እንደ ጠላት ተሸሽገው መጥተው ቤቴን መዘረፉን የሚተው?» ሲሉ፤ ወይዘሮ ጽጌ አንድ ቃል አይመልሱም። ሁሉንም ውጠውት ዝም ይላሉ። ከዚህ ሁሉ የሚያመቸው ደጃዝማች ይህን ምክንያት አድርገው፤ ልጅ መውለድ የማይችሉ በመሆናቸው መውቀሳቸው ነው። በሱም ቢሆን ቢበዛ ያለቅሱ እንደሆነ እንጂ መልስ አይሰጡም።

ወይዘሮ ጽጌ ለባላቸው ኩርፊያም ይሁን ቁጣና ስድብ መልስ የሚሰጡ ሁዋላ ነው። ያውም ቢሆን በቀጥታ ለደጃዝማች አይደለም፤ የለም! ለደጃዝማች አይን ለሚያዩት፤ የደጃዝማች ወገን አድርገው ለሚቆጥሩት ነገር ግን እንደ ደጃዝማች ሊቆጣ፤ ሊሳደብ ሊማታ፤ ለማይችል ደካማ ነው! እንዲያ ያለ ደካማ የደጃዝማች ወገን፤ እንዲያ ያለ በደጃዝማች አይን የሚታይ ደሀ ሲገኝ ወዮለት! የደጃዝማችን ብድር በብዙ እጥፍ ይከፍላል! ወይዘሮ ጽጌ እንዲያ ያለ የደጃዝማች ወገን አድርገው ቆጥረው ቁማቸውን የሚወጡበት ደካማ ምንም ቢሆን አጥተው አያውቁም፤ ባይሆንም እሳቸው ያደርጉታል! በዚያ ጊዜ እንደ ደጃዝማች ወገን ተቆጥራ እዳ ከፋይ የሆነቸው ደመቀች ነበረች። ምክንያቱ ደጃዝማች ስለ ቀጠሩዋትና በሳቸው በኩል የመጣች በመሆንም ነው እንጂ ሌላ የሳቸው ወገን ተብላ፤ በሳቸው አይን የምትታይበት ምክንያት አልነበረም።

ደመቀች፤ «የውስጥ አሽከር» ትባል እንጂ የማሰራው ስራ አልነበረም። የመቤትዋን ልብስ አጥባ፤ የገላም ይሁን የፊት ውሀ አሙቃ፤ ገላቸውን አንዳንድ ጊዜ፤ እግራቸውን ሁልጊዜ፤ አጥባ፤ ለሳቸው ሆነ፤ ለሚመጣው እንግዳ፤ ሁሉ ቡና አፍልታና መብል መጠጥ አቅርባ፤ ለብቻቸው ሲሆኑ ተቀምጠው እድነ ሆነ እግራቸውን ተጋድመው እንደሆነ ጀርባቸውን አሽታ፤ ጥዋት ጥዋት ሁልጊዜ መጽሀፋቸውን አቅርባ ሌላም ብዙ ስም አይጠሩ ስራ ሰርታ ነው። መጽሀፋቸውን ደግመው ጨርሰው በቃላቸው ውዳሴ ማርያም መልክ ማርያም፤ ወይም ሌላ መልክ ሲደግሙ፤ ሰፊ ባለግር መስታወት እፊታቸው ታቆምና እሳቸው ባንድ በኩል እዩደገሙ ባንድ በኩል ባንድ በኩል እዩተመለከቱ፤ ጠጉራቸውን በመቀስ አስተካክላ ስታበጥር አንድ ጠጉር

እንኩዋ ከመቀሱ አምልታ፥ ሳትተካከል ቀርታ በመስታዎቱ ያዩ እንደሆነ፥ ቁጣቸው እንደሳት ነዶ እ.አ.አ.? ህም -!» ይላሉ በጸሎት ቁዋንቁቃ፥ ያመለጠችውን ጠጉት በጃቸው እያመለከቱ። በግእዝ የተደረሰ ጸሎት በተያዘበት ጊዜ አቁዋርጦ ባማርኛ መናገር ፍጹም ክልክል መሆኑን የንስሀ አባታቸው በጥብቅ ስላስጠነቀቁዋቸው ወይዘሮ ጽጌ ውዳሴ ማርያም፥ ወይም ማናቸውን መልክ በሚደግሙበት ጊዜ ሳይጨርሱ አንድ ነገር ለማለት የተደደሉ እንደሆነ «እ.እ.እ.» በማለት ነበር የሚገልጹት። «እ.እ.እ.» ከጅ ጥቅሻውና ምልክቱ ጋር ምን ማለት መሆኑን በትክክል ተርጉመው የተባሉትን መፈጸም የታዘገገቹ ፈንታ ነው። ቢሳሳቱ ወዮላቸው!

ይህ «እ.እ.እ.» ከልዩ ልዩ የጅና የሌላ ምልክቶች ጋር እንኩዋ የደመቀች እናት፣ ወይዘሮ ሙሉነሽ ጸሎት በያዙ ጊዜ ትእዛዛቸውን ከሚገልጹበትና መልስ ከሚሰጡበት ጋር ከሞላ ጎደል ተመሳሳይ ስለሆነ ደመቀችን እምብዛም አላስቸገራት። እስከዛን በጣም ያስቸግሩዋትና ግራ ያጋቡዋት ከነበሩት እንገርች አንዱ፣ የትእዛዛቸው መለዋወጥ ነው። ወይዘሮ ጽጌ በጣም ቅብጥብጥ ወይዘሮ ስለ ነበሩ ሳያስቡ እንዲሁ አፋቸው እንዳመጣ ትእዛዝ ይሰጡና ካጭር ጊዜ በሁዋላ የሰጡትን ትእዛዝ ረስተው ሌላ፣ እሱን የሚያፈርስ ትእዛዝ ይሰጣል። ስለዚህ «ስራው አርሺው፣ ውሰጂው መልሺው ጣይው አንሺው ቅጂው አፍስሺው» ሲሉ እስከ መድከም ሳይቀር ስራው ሳይተናቀር ቀኑ ያልፍና፥ «አልሰራሽም» ብለው ተበሳጭተው የስድብና የርግማን መከታቸውን ሲያወርዱባት የምታደርገው ቅጡ ይጠፋታል። ከዚህ ሌላ መልካም ከሰራች ደስ ብሎቸው የሚያመስግኑዋት መስሎዋት ሳያገዙዋት መልካም የሰራች እንደሆነ ስራውን ባይጠሉ እንኩዋ ሳያገዙዋት መስራትዋ ብቻ ያስቆጣቸዋል። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ያዘዙዋትን፥ ልክ እንደ ታዘዘችው ሰርታ ሌላው ያልታዘዘሽው ተወዘፎ የቀረ እንደሆነ «ካልታዘዘሁ ምን ቸገረኝ ብለሽ፥ ለግመሽ ነው እንዲህ ወዘፈሽ የተወሸው፥ አንቺ ልግመኛ!» ብለው ይሰድቡዋታል። እንዲያው በማናቸውም መንገድ የምስትሰራውን ሁሉ መንቀፍ ባይችሉም ጥሞታቸው አይቀበሉትም፤ ቢጥማቸው እንኩዋ «ጣመኝ» ብለው አያውቁም።

ታዲያ ይህ ሁሉ ልማዳቸው ሆኖ ከስዋ በፊት በነበሩት የውስጥ አሽከሮቻቸው ሁሉ ያደርጉት የነበረ ነው እንጂ በተለይ፥ እስከዛን ለማስቸገር በለው የፈጠሩት አይደለም። ከዚህ ሌላ፥ ሴት፥ ይልቁንም፣ እመጫት ሴት አይወዱም ነበር። ለወንዶች ብቻ ለሴቶች የሚከፉትን ያክል ከፍተው አያውቁም። ሴቶችን በተለይ እመጫት ሴቶችን መጥላቱም ቢሆን ምክንያቱን እሳቸው፥ ራሳቸው እንኩዋ ሊገልጹት የማችሉ፥ ሁዋላ የመጣ ነገር ነው እንጂ እድሜያቸው ሙሉ አብሮቸው የኖረ አደለም። ከዚህ በተረፈ፣ ወይዘሮ ጽጌ ሀይማኖተ ጽኑ፥ እጅግ ኩሩና የገዛ ስጋቸውን ቆርጠው ቢበሉት የማያማቸው ለጋስ እመቤት በመሆናቸው በሰፊው የሚደነቁ ነበሩ።

ደመቀች መጀመሪያ እመቤትዋ እንዲያ መቅበጥበጣቸውና አመላቸው መክፋቱ ስራዋ ባይስማማቸው መስሎዋት «ከዛሬ ነገ ያባርሩኛል» እያለች ትፈራ ነበር። ሁዋላ ግን ጊዜ እያለፈ በሄደ መጠን ስራዋን እንደማይጠሉ ባንዳንድ ምልክቶች ስለ ተረዳች አሳብዋ ማረፍ ጀመረ። ለምሳሌ ገላቸውን ለማጠብም ሆነ ጀርባቸውን ለማሸት ከስዋ በቀር የሌላ ሰው እጅ ሲነካቸው አይወዱም። ሌሎች ያፈሉትን ቡና «ቀጠነ ወይም ወፈረ» ይሉና እንደ ገና እስከ እንድታፈላ ከስድብ ጋር ያገዙዋታል። ይልቁንም ስጋትዋን ያካፈለቻቸው አንዳንድ እዚያ ኖረው

አመላቸውን የሚያውቁ ወዳጆችዎ በጠቅላላው አመላቸው እንዲያ አስቸጋሪ መሆኑንና እንዲያውም ከስዎ በፊት ለነበሩት የውስጥ አሽከርቻቸው አንጻር፣ እስዎ ልውጣ ካላላች እሳቸው ልውጧ እንደማይሉዎት ካረጋገጡላት በሁዋላ ልብዎ ጸጥ አለ። ወይዘሮ ጽጌ ከክፉ አመላልቸው ሁሉ ቢቆጡ ቢሳደቡ ቢራገሙ «ጣሉልኝ ብለው ቢያስደበድቡም ይህን ሁሉ ያልቻሉ አሽከርቻ ራሳቸው ይወጣሉ እንጂ፣ «ውጡልኝ» በልው አያውቁም።

ደመቀች መቸም ከዚያ ቤት አንገትዎን አንቀው፥ አውጥተው ካልጣሉዎት በቀር፣ የወይዘሮ ጽጌ አመል ስለ ከፋባት ወይም ስራቸው፣ ስድባቸውና ርግማናቸው ስለ በዛባት መውጣት የማትፈልግባቸው ምክንያቶች ነበሩ። አንዱ የባልዎ ፍራች ነው። ባልዎ ታምራት ተገኘ አዲስ አበባን ልክ እንዳገሩ፣ እንደ ኤልያስ ስለሚያውቀው እስዎን ፍለጋ የመጣና ልትከላከል በማትችልበት ቦታ ያገኛት እንደሆነ እጅዎን አንጠልጥሎ ይወስዳታል። የደጃዝማች አሰፋ ቤት ግን ልክ እንደ ታቦት መቅደስ የታፈረ ስለሆነ፣ ዚያ እስካለች ድረስ የሚደፍራት የለም። ሁለተኛ ልጅዎን ተከስተን ደጃዝማች ይወዳታል። ከዋሉበት ሲገቡ በመንገዳቸው ያገኙት እንደሆነ አንስተው እንደ ልጃቸው ስመው፣ ወደ መቀመጫቸው ይወስዱና ጨዋታው ደስ ይላቸው ስለነበረ፣ «አጫውተኝ» ይሉታል፣ በግብርም ጊዜ እዚያው ግድም ከተገኘ ባጠገባቸው አስቀምጠው ያጎርሱታል። እንዲያውም አንዳንድ ጊዜማ አስበው ልብስ፣ ወይም መጫወቻ ገዝተው ያመጡለታል። ተከስተም ስለሚወዳቸው አይፈራራቸውም። ስለዚህ ደመቀች ይህን ሁሉ ስታይ፣ የትም ብትሄድ ለስዎ የምትሰማማ እመቤት ታገኝ እንደሆነ እንጂ ለልጅዎ እንደ ደጃዝማች ያለ የባሕድ አባት ልታገኝ የማትችል መስሎ ይታያታል። በዚህ አንጻር የወይዘሮ ጽጌን ክፉ አመል፣ ስድባቸውንና ርግማናቸውን ሁሉ ባንድ ላይ ሰብስባ አስቀምጣ ስትመዝነው ጭራሽ ምንም አይደል! ከችቦ ገለባ የቀለለ ሆኖ ታገኘዋለች።

ብቻ እመቤትዎ ሲረግሙዎትም ሆነ ሲሰድቡዎት ዝም ብላ ስትሰማ ቆይታ እጅ ነስታ ከመሄድ በቀር ትንፋሽ ባይወጣትም በድቡና በርግማኑ መሀከል ልጅዎን የነኩባት እንደሆነ ዝም አትላቸውም። ያንጊዜ ትመልስላቸዋለች። እሳቸውም ከጊዜ ብዛት ልጅዎን ሲነኩባት በጣም እንደሚያማት ስላወቁ፣ ለማሳዘን፣ አንጀትዎን ለመቁረጥ ሲፈልጉ ልጅዎን ያነሳሉ። መቸም ወይዘሮ ጽጌ ተቆጥተው ሲራገሙና ሲሳደቡ፣ ቃል መርጠው አያውቁም። ከልባቸው ሳይሆን፣ ከጉሮሮዎቸው በላይ አፋቸው የሚተፋውን እንዲሁ እንደ መጣ በተቆጡት ሰው ላይ መለጠፍ ነው።

አንድ ቀን ባላቸው ሀረር በሄዱበት ዘመዶቻቸው ብዙ ጊዜ እንደሚያደርጉት ተሰብስበው መጥተው በልተው፣ ጠጥተው የብዙ ጊዜ ስንቃቸውን እዬያዙ ከሄዱ በሁዋላ፣ ወይዘሮ ጽጌ የመጠጡና የክንቱ ውዳሴ ሞቅታ እንደ ማለፍ ሲልላቸው መለስ ብለው ዘመዶቻቸውም እሳቸውም፣ ያደረጉት ትውስ ሲላቸው እንዲያ ያለ ነገር በተደረገ ቁጥር ባላቸው ተቆጥተው የሚናገሩት አንጀት የሚቆርጥ ነገር ትዝ ስላላቸው ራሳቸውን መውቀስና ዘመዶቻቸውን መርገም ጀመሩ። መብል መጠጡ እንኩዎ ግዴለም መቸም - ሰው እዘመዱ ቤት ገብቶ «አህል ውሀ» ሳይባል አይወጣም። ነገር ግን ጤፉ አተሩ፣ በርበሬው፣ ቅቤው፣ ማሩ፣ ዘይቱና፣ ሌላው ለስርግ ማሰረጊያ ለተገዛር ማውጫ ለዝክር መዘከሪያ ለክርስትና፣ ወ.ዘ.ተ. እዩተባለ የተሰጠው።

ዝርዝሩን ከነድምሩ ባያስታውሱትም በጣም ብዙ ነው። ልክም የለው! «አየ -! አሉ ወይዘሮ ጽጌ፥ ብቻቸውን እንደ ተቀመጡ ዝም ብለው ይህን ሁሉ ሲያስቡ ቆይተው አየ - ! ምነው ጌታየ፥ ወይ ለኔ ልብ አትሰጠኝ ወይ እነሱ ወዲያ ጥርግ፥ ሙጥጥ አታደርጋቸው! አየ - ከዚህ ሁሉ ያለ ዘመድ ብቻን መፈጠር እንዴት መታደል ነው! እኔ በነሱ ምክንያት ዘላለም ስሰደብና ስወቀስ የምኖር ምን በወጣኝ ነው? እሳቸው - ገና ሲመጡ ሰይጣን ይሁን ምን «ሹክ» የሚልላቸው ስለማያጡ ይህን ምክንያት አድርገው - እኔ በጀ እሰራው ይመስል ያፋቸው መውቻ «ልጅ አልወለድሽልኝም» ነው! ታዲያ እሱስ ቢሆን ባንተ እጅ አደል ጌታየ? ምን ቸገረህና፥ - በዩቤቱ ተቀጥረው ለሚኖሩ ገረዶችና ይልሱት ይቀምሱት ቁራሽ እንጀራ አጥተው እዩዞሩ ለሚለምኑት ለማኞች፥ ሳይፈልጉት የምትሰጠውን ልጅ እኔን ነፍገህ ስታስወቅሰኝ ትኖራለህ? አባክህ «በቃሽ» በለኝ ጌታዬ አባክህ ላንድ ፍሬ አብቃኝ። ሌላ ምንም አል - አልለምንህ» ሲሉ ልቅሶ እዩተናነቃቸው ደመቀች የተበላበትንና የተጠጣበትን እቃ ስታጥብ ቆይታ ስትመጣ ዳናዋን ስለ ሰሙ አይኖቻቸውን ጠራርገው ፊታቸውን የተቆጡ ለመምሰል ኮስተር አድርገው ጠበቁዋት።

«አችኒ የታባትሽ ሄደሽ ነው ስትፈለገ የማትገኝ?» አሉ፥ ገና ስትገባ።

«እቃ ሳጥብ ነበር እመቤቴ» አለች፥ እንዳመሰገኑዋት ሁላ ባክብሮት እጅ ነስታ።

«ጣዲያ ብታጥቢ - ቀኑን ሙሉ ነው እቃ የምታጥቢ? እንዲያው ምክንያት ብለሽው ነው እንጂ?»

«ቀኑን ሙሉማ እዚህ ሳሳልፍ ነበርኮ እመቤቴ!»

«ነፍስሽን ያሳልፋትና መቸ አባትሽ ነው- ስታሳልፊ የነበረ? ደሞ ከክፋትሽ ውሸትሽ መባሱ፤ አንቺ ውሸታም!»

«አረ እዚሁ ሳሳልፍ ነው የዋልሁ እመቤቴ! ውሸቴ ከሆነ አባባ አዛዥ - ሌሎችም ይጠየቁ።»

«አዎ፤ አባባ አዛዥ! <ያይጥ ምስክርዋ ድንቢጥ> ሂጂ ወግጂ ከፊቴ አንቺ ክፉ አሳባቂ።»

ደመቀች እጅ ነስታ ዘወር ስትል፥

«የኔ ዘመዶችስ የበሉትንም ያልበሉትንም በዩሰኦቱ እየሄድሽ ሹክ ትያለሽ፤ ያ ያንቺ ልጅ የሚውጠውን ማርና ቅቤ የሚጠጣውን ወተትስ አንድ እቅን ተናግረሽ ታውቂያለሽ?» አሉ፥ እስዋን ማናደድ ከተሰማቸው ከባድ ጭንቀት የሚያሳርፋቸው መስሎዋቸው።

«አረ እዚህ ከማገኘው፥ ከኔ ጋር ከመካፈል በቀር የኔ ልጅ እንኩዋንስ ማርና ቅቤ ሊውጥና ወተት ሊጠጣ ባይነም አይቶ አያውቅም እመቤቴ!» አለች፥ ቁጣቸው እስኪበርድ ዘወር ብላ ለመቆየት የቃጣቸውን ትታ ልጅዋን ስላነሱ ተመለሰችና።

«አዎ፤ ባይነም አይቶ አያውቅ! እንግዲያስ - መላክ በስውር እዩመገበው ነው እንዲህ - እንደ ተነፋ ፊኛ የተቀበተተ!»

«አንዳንድ ጊዜ እግብር ላይ ጌቶች ከሚያገርሱትና የኔን ድርሻ ተካፍሎ ከሚበላው በቀር፥ እስቲ በሌላ ጊዜ፥ እንኩዋንስ ማርና ቅቤ ሲውጥ ደረቅ እንጀራ ሴብላ <አይቻለሁ> የሚል ሰው ቢገኝ አሁን ልቀጣ!»

«መልኩ እዩመሰክረ! ሰውነቱ እዩመሰክረ! ሌላ ምስክር ፍለጋ መሄድ ያስፈልጋል? ይዘሽው ስትመጪ - ከውሀ አስጥተው እንዳዋሉት ያሳ ግልገል የጠወለገ፥ የለተተ አስቀያሚ እንደ ነበረ ሰው ሁሉ አያውቅም? ደሞ ማርና ቅቤዬን እዩሰረቀች እያዋጠች - ባይኑም አይቶ አያውቅ» ትለኛለች፤ ይች ውሸታም! ሂጂ ወግጅ፤ አሁን ከፊት ጥፊ፤ አይንሽን ያጥፋውና!»

«እኔን የቀጠሩኝን የፈለጉትን ይበሉኝ፤ ቢፈልጉም ይቅጡኝ ልጄን ግን በክፉ አይንም አይደብኝ! ልጄን አይንኩብኝ!» አለች ፍትዋ በቁጣ ተለውጦ።

«አዎ፤ ያንቺ ልጅ ታቦቱ አይነካም! ሀ ሀ! እሱም ማርና ቅቤዬን ወተቱን አይንካ!»

«ማርና ቅቤዎን የሚበሉ - ሌሎች ናቸው እንጂ የኔ ልጅ አይደለም!»

«እሰዩ! የኔ ተቆጣጣሪ! ሂጂ እንደ ልማድሽ አሳብቂ። ሀረር አሉልሽ፥ አሁን መሳፈሪያ እስጥሻለሁ፤ ሌላ ሳይቀድምሽ ሂጅና አሳብቂ!»

ደመቀች ልጅዋን ሲነኩባት መልስ መስጠትዋ የታወቀ ቢሆንም እንደያነለት እመቤትዋን በድፍረት ተናግራቸው አታውቅም። ስለዚህ «ጣልና በልልኝ» ብለው ባያስደበድቡዋት ሳያሳስሩዋት እንደማይቀሩ እርግጠኛ ሆና ትጠባበቅ ነበር። ነገር ግን ወይዘሮ ጽጌ ከስዋ ጋር ጭቅጭቅን ያነሱት አንዳች የሚያስቆጣ ነገር አድርጋ ሳይሆን በዘመዶቻቸው ይሉኝታ ቢስነትና በራሳቸው ግብዝነት ምክንያት ለጊዜው በውስጣቸው ተነስቶ ለነበረው የህሊና ጭንቀት መተንፈስ ይሆን መስሎቸው ስለ ነበርና፥ የድፍረት ንግግር ለስዋ ከባድ መስሎ የተስማትን ያክል ስላልተሰማቸው «ሂጅ ወግጅ ከፊት!» ከማለት በቀር ያነለት ምንም አላደረጉዋት።

ምዕራፍ አስራ አንድ

ተከስተና ወይዘሮ ጽጌ

ተከስተ ጥቁር መልኩ፥ እያንዳንዱ ልቅም ያለ ባይሆንም፥ ሁሉም ባንድነት ሲታይ፥ ደስ የሚል ፊት ያለውና ሰውነቱ የዳበረ ስለ ነበረ፥ እውነትም ወይዘሮ ጽጌ እንደሚሉት «ማርና ወተት እዩተመገብ» የሚያድግ፥ ሀብታም ልጅ እንጂ፤ ያሽከር ጋር በዶዶ እዩበላ የሚያድግ፥ ያሽከር ልጅ አይመስልም ነበር። ጽዳቱም ስልጡን ሞግዚት ተጠንቅቃ የምትጠብቀው ይመስል ነበር። ምግቡ ያው፥ ከናቱ ጋር ተካፎ የሚበላው ጋሪ በዶዶ ቢሆንም፥ ይተርፍ እንደ ሆነ እንጂ «ያንሳል» አይባልም እስኪጠግብ ይበላል። እናቱ ምንም ያክል ቢደክማት፥ ውሀ አሙቃ ገላውን ሳታጥበው አድራ አታውቅም። ልብሱ ውድ ያልሆነ ተራ፥ አንዳንድ ጊዜም ተቀዶ የተጣፈ ሊሆን ይችላል። ነገር ግን አንድ ቀን «አድፎ አዩሁት» የሚል የለም።

እናቱ በዚያ እድሜዋ፤ የመቤትዋን ቅብጥብጥ አመልና ጊዜ የማይሰጥ አስቸጋሪ ስራ አሸንፋ፥ በዚያ ላይ ልጅዋን በሰውነቱም በጽዳቱም እንዲያ የሰው አይን የሚማርክ አድርጋ

በመያዝዎ የሚያውቃት የቤትና የጎረቤት ሰው ሁሉ ይገረም ነበር። እስከ ግን እመቤትዎን ስታገልግል ቀኑን ውላ ማታውን አምሽታ፣ ፊትዎን ወደ ልጅዎ መለስ ስታደርግ እመቤትዎን ለማገልገል ስትደክም ውላ አምሽታ፣ ልጅዎን ለማገልገል እንደገና መድከም ስትጀምር ነበር ያካልና የመንፈስ እረፍትዎ! ያንጊዜ ነበር የውነተኛ ጸጥታዎና ደስታዎ! ለሚወዱት መድከም እረፍት አደል? የሚወዱትን ማገልገል ደስታ አደል? ስለዚህ፣ ከምታርፍበት ጊዜና ከምትባለው ምግብ የሚበልጠውን ክፍል ለልጅዎ አዩሰጠች፣ አሳምራ፣ ያልፎ - ሂያጅ መንገደኛ አይን የሚማርክ አድርጋ ይዛው ነበር።

ተከስተ በጠቅላላው ጨዋታ ወዳጅ ከመሆኑ በላይ፣ ጎጃም የባላገር ህጻናት የሚጫወቱዎቻቸውን ብዙ ጨዋታዎች እናቱ እዩነገረችው ያውቅ ስለ ነበረ፣ የሰፈሩ ህጻናት ሁሉ፣ የሀብታሞች ልጆች ጭምር፣ እንደ መሪያቸው አድርገው ያጅቡት ነበር። የህጻናቱ ወላጆችም ልጆቻቸው ሲወዱና በሄደበት ሲከተሉት ሲያይ፣ መውደድ ብቻ ሳይሆን በንቃቱና በብልህነቱ ጭምር እዩተደነቁ (ይህ ልጅ የድሀ ልጅ ባልሆነና፣ - እፈረንጅ ትምህር ቤት የሚያገባው ዘመድ ነበረው፤ ወደ ከፍተኛ ቦታ የሚደርስ ለቁም ነገር የሚበቃ ይሆን ነበር!) ይላሉ። እንዲሁ አልፈው ሲሄዱ ከሚያዩት መንገደኞች እንኩዋ ያለ ስራቸው ቆመው፣ ስሙንና ያባት የናቱን ስም፣ ትምህርት ቤት ይሂድ ወይም አይሄድ እንደሆነና እነዚህን የመሳሰሉትን ብዙ ጊዜ እንግዶች ልጆችን የሚጠይቁዎቻቸውን ጥያቄዎች ሲጠይቁት ቆይተው፣ (እግዚአብሔር ያሳድግህ ከክፉ አይን ይሰውርህ!) በለው ስመውት የሚሄዱ ብዙ ነበሩ። ተከስተን ወይዘሮ ጽጌ ብቻ አይወዱትም ክፉኛ ይጠሉት ነበር። (ለምን ይጠሉታል? መልኩ አስቀያሚ ነው? ጽዳት ይጎድለዋል? ጠባዩ - ክፉ ነው? ወይስ ሌላ የሚያስጠላ ነገር አለበት?) ብሎ የሚጠይቃቸው ቢኖር እንኩዋንስ ለጠያቂው ለራሳቸውም አጥጋቢ መልስ አያገኙም። ብቻ በአእምሮቸው አሰላስለው የሚጠሉበት ምክንያት ግልጥ ብሎ ታይቶቻቸው ሳይሆን እንዲያው ደመነፍሳቸው አገዘዋቸው ይጠሉታል። ምናልባት (ለምናልባቱ እንዲህ አምሮ የኔ ልጅ አልሆነ? ለምናባቱ እንዲህ አምሮ የሌላ ልጅ ሆነ?) በማለት ይሆን? ይልቁንም ከባላቸው አጠገብ ሲያዩትማ ትእግሥታቸው ሁሉ ሙጥጥ ብሎ ያልቅና የልባቸውን፣ ጥላቻ ባፋቸው አውጥተው እንዳይናገሩ ባላቸውን ያፈሩና፣ የሚያደርጉት ቅጡ ጠፍቶባቸው ሲቸገሩ በውስጣቸው የሚነሳው ሁከት፣ አስከትሎ የሚያያቸው ሰው ቢኖር በፊታቸው ግልጥ ብሎ ቢታዩው! በግብር ላይ፣ ተከስተ ብዙ ጊዜ እዚያ አይገኝም እንጂ አልፎ አልፎ ተገኝቶ ደጃዝማች ይጠሩትና ባጠገባቸው አቁመው ወይም አስቀምጠው ሁለት ወይም ሶስት ጊዜ አጉርሰውት ሲበላ ወይዘሮ ጽጌ ሲያዩ እሳቸው የጎረቤት ይመራቸዋል! እሱም እንዲያ በክፉ አይን ስለሚያዩትና ጠርተውት የቀረባቸው እንደሆነም እሱም እንዲያ በክፉ አይን ስለሚያዩትና ጠርተውት የቀረባቸው እንደሆነም ረግመውና የሚዳብሱት መስለው፣ ሰው ሳያያቸው በቁንጥቻ እርድ አድርገው ስለሚለቁት፣ ይጠላቸዋል። ብቻ እሱ ጥላቻውን እንደሳቸው አይደብቅም። እንኩዋንስ ለሌላ ከጠየቁት ለሳቸውም ይነግራቸዋል። መቸም ልጅ መሆን ክፉቱ ይህ ነው። ልጅ ልክ እንደ እንስሳ የስሜቱ መሳሪያ የስሜቱ መጫወቻ ነው። (ይጎዳኝ ይሆናል) ብሎ የሚሰማውን ከማድረግ አይመለስም።

«ና አንተ ወደል እግዚአብሔር ድራሽህን ያጥፋውና!» ይሉታል፤ እናቱን ፍለጋ ወይም የልጅ እግር አያርፍምና ወዲያ ወዲህ ሲሮጥ እሳቸው ወዳሉበት የገባ እንደሆነ።

«እንቢ» ብሎቸው ሲሮጥ ሲል ቅርብ እንደሆነ ራሳቸው ለቀም አድርገው፣ ሩቅ እንደሆነ አስይዘው አስመጥተው ይይዙና።

«ለምን ስጠራህ እንቢ አልህ?» ይሉታል።

«እንዲያው» ይላል። አንገቱን ደፍቶ።

«ንገረኝ ሳልመታህ።»

«እንዲያው!»

«መቸም አትወደኝ፤ ከግንድ ያዋድህና!»

«አልወድሁም።»

«እና - የኔ ልጅ ብትሆን አትወድም? የኔ ልጅ ብትሆን እንዲህ - ያልተደረተ ልብስ አለብስህለሁከ!»

«አልፈልግም፤ አልወድሁም።»

«ለምን ነው የማትወደኝ?»

«ክፉ ነህ። ትቆጣለህ፤ ትቆነጥጣለህ።»

«እንቢ ያንቱ ልጅ አልሆንም፤ አልወድሁም።»

«ደጃዝማችንስ ትወዳቸዋለህ?»

«አዎ ጌቶችን እወዳቸዋለሁ።»

«ለምን?»

«እሳቸው እንዳንቱ አይቆነጥጡኝም፤ ደሞ መጫወቻ ይገዙልኛል።»

«ያቺ ክፉ እናትህ ትሆናለች - ጥልጣል ያውርዳትና እኔን እንድትጠላ የመከረኝህ።»

«እስከ አልነገረኝኝም፤ እንዲያው እኔ ነኝ የማልወድሁ።»

«እ፤ አህየ፤ «አልወድሁም አልወድሁም» አንተ ጠላኸኝና መንግሥተ ሰማያት ቀረብኝ!»

«ልቀቁኝ ልሂድ?»

«እኮ ለምን እንደማትወደኝ ንገረኝና እለቅሀለሁ።»

«ሁልጊዜ ምንም ሳልልሁ ትቆነጥጡኛለሁ፤ ደሞ - ደሞ ውሸትሁን ስላልበላሁ እንጀራዬን በላህ፤ ማሬን በላህ ትላለሁ።»

«ታዲያ የማነን እንጀራ እዬበላህ ነው እንዲህ - እደል የሆንህ አህያ?»

»እማዬ ናት የምታበላኝ።»

«አዎ፤ እማዬ የምታበላህ የኔን እንጀራ አደለም፤ ከሰማይ እያወረደች ነው! ሂድ ወግድ፤ ገደል ይሰደድህና፤ አንተ አ - ህያ!» ይላሉ፤ በመጨረሻ በቁንጥጫ ጭኑ እስኪዘል ልም - ዝግ ያደርጉትና እሱም «የታ - ባትሁ፤ አንቱ ውሻ ቡዳ» ብሎዋቸው ጭኑን እያሸና እያለቀስ ይሮጣል። እስኪረሳው ለሁለትና ለሶስት ቀናት ወደ ወይዘሮ ጽጌ እልፍኝ አይሄድም። ሁዋላ እያደገና ነፍስ እያወቀ ሲሄድ ወይዘሮ ጽጌን መጥላቱ ሳይቀር አጥብቆ ይደፍራቸው ጀመር። አንዳንድ ጊዜ ድንገት ካላገኙት እሳቸው ወዳሉበት ቦታ እንዲያውም ትውር ብሎ መድረሱን ተወ። ድንገት አግኝተውት የተቆጡት ወይም የቆነጠጡት እንደሆነ እንኩዋ እንደ እናቱ ዝም ብሎ ሰምቶ ወይም ድምጹን አጥፍቶ ቁንጫቸውን ቀምሶ መሄድ ነው እንጂ እንኩዋንስ መሳደብ ድምጹን አሰምቶ ማልቀስ የማይፈቅድ መሆኑን ተማረ። ብቻ በመቱት ቁጥር እናቱ የባጡን የቆጡን፤ አንድ ቀን ተረቱን ሌላ ቀን እውነቱን አውርታ የምትችለውም የማትችለውንም ልታደርግለት ዋሽታ አባብላ አታላ፤ ዝም፤ እስክታሰኘውና እስክታስረሳው ድረስ ያን ቤት ፣ ጥለን ካልሄድን» እያለ ያስቸግራት ስለ ነበረ፤ ልጅዋን እንዲያ ሆድ ሲብሰው እያዩች ታግሳ በመቀመጥና «ደህና መሸሸጊያ አገኘሁ» ብላ እምነትዋን ሁሉ የጣለችበትን ቤት ጥላ በመሄድ መሀከል መምረጥ አቅቶዋት ቅጥ መላው ጠፍቶዋት ነበር። ሁዋላ፤ ለጊዜውም ቢሆን የተሻለ መስሎ የታያት መቸም ልጅዋ ወይዘሮ ጽጌ ብቻቸውን ወዳሉበት ካልሄደና ባቅራቢያቸው ካላዩት እሱን ፈልገው ለመቆንጠጥ ሲሉ ከቤታቸው ስለማይወጡ እሳቸው ባሉበት አካባቢ ደጃዝማች ቢኖሩ እንኩዋ ጭራሽ እንዳይደርስ ተጠንቅቃ መጠበቁ ነው። «ምናልባት ዘለግ ላለ ጊዜ ሳያዩት ከቆዩ እስከ መኖሩም ይረሱት ይሆናል» አለች ባሳብዋ። ከዚያ በተረፈ፤ ማታ ማታ - መቸም ቀን እውጭ ከጉዋደኞቹ ጋር የሚውል - ከስራዋ እስክትመለስ እንደ ልማዱ - እልፍኝ አዳራሽ ማድቤት፤ እየወጣ እዩገባ እዩሳቀ እዩቦረቀ ሲጫወት ማምሸቱ ቀርቶ፤ በጊዜ እቤትዋ እያገባች እዩዘጋችበት ማምሸት በግድ የሚያስፈልግ ሆነ። መቸም እንዲያ ያለ ኑሮ እንኩዋንስ ለልጅ ላዋቂም ቀላል አደል! እንደ እስረኛነት ማለት ነው። ነገር ግን የማይለመድ ነገር ስለሌለ ይለመዳል። ተከስተም ለመደውና፤ ከዚያ በሁዋላ ናፍቆቱ ሁሉ እናቱ ቶሎ መጥታ አገርዋ እንደዳም ኪዳነ ምህረት አዋቂዎች ለህጻናቱ ሲያወሩ እዩሰማች ያጠናቸውን ተረት እዚያ ልጆች የሚጫወቱትን ጨዋታ በያመትባሉ በዩሰርጉ፤ በዩድግሱ፤ የሚዘፈነውን ዘፈንና የሚደረገውን ሁሉ እስክታጫውተው ሆነ። ከተረቱ ይልቅ እስከዋና የንዶዳም ኪዳነ ምህረት ልጆችም አዋቂዎችም ያደርጉት የነበረውን ብታጫውተው ይወድ ስለ ነበረ፤ ብዙ ጊዜ የምታወራው የንዶዳምን ወሬ ነበር።

እናቱ ኩራዙን አብርታለት፤ የበሩን መዝጊያ ዘግታለ፤ ከሄደች በሁዋላ ተከስተ አልጋው ላይ እንደ ሆነ፤ አንዳንድ ጊዜ እንቅልፍ እዩወሰደው አንዳንድ ጊዜ ነቅቶ፤ እዩተቀመጠም፤ ተመልሶ እዩተደጋገመም፤ ሲጠባበቅ አምሸቶ የሱንም የስዋንም ራት ይዛ እዩሮጠች፤ ስትመጣ

ዳናዋን ከሩቅ ይሰማና «እማዬ፥ መጣልሽኝ?» ይላል ከአልጋው ላይ ከተቀመጠ ወይም ከተጋደመበት ዘሎ ተነስቶ ክንዶቹን እንደ ክንፍ ግራ ቀኝ በሰፊው ይዘረጋና። ከዚያ እስከም ቶሎ የያዘችውን አስቀምጣ፥ እስኪጨንቀው እቅፍ አድርጋ ትስመዋለች። የፍቅርዋ ጥምዋ እስኪረከስ ስምጥጥ አድርጋ ስሜትዋ፥ ቅርታዋ ሁሉ የተከስተን የተዘረጉ ክንዶች አይቶ እንደ ፈራ ሁሉ እስከ ስትገባ ሁሉም ከበር ተመልሶ ይሸሻል። ከዚያ ቶሎ ገላውን አጥባው፥ ራታቸውን እዩበሉም በልተው ጨርሰው ተቀምጠውም፥ ወደ መኝታቸው ከሄዱ በሁዋላ እሱን እንቅልፍ እስኪወስደውም፥ የንዶዳም ኪዳነ ምህረት ወሬ ይወራል።

አንድ ማታ ከተለመደው ጊዜ የበለጠ አምሽታ የመጣች ስለ መሰለው፥

«ዛሬ ለምን እንዲህ አመሸሽ? እንግዲህ ያገራችንን ወሬ ሳታወራኝ እንቅልፌ ይመጣብኛል» አለ ያገራቸውን ወሬ ከመጀመራቸው በፊት።

«እመይቴን እስካስተኛ ድረስ ነው፤ ወዲያውምኮ ከዱርው የበለጠ አላመሸሁም።»

«አንቺ ነሽ የምታስተኛቸው? እሳቸው መተኛት አያውቁም?»

«ማወቅማ ያውቃሉ። አለች ደመቀች፥ ልጅዋ አፋ እንዳመጣው በተናገረው ሳቀችና። «መተኛት ያውቃሉ። ብቻ ጀርባቸውን ሳሻቸው ሰውነታቸው ተፍታቶ ደስ ይላቸውና ቶሎ ይተኛሉ።»

«አዎ፤ እወዳቸዋለሁ።»

«እየረገሙሽ ደሞ - ደሞ እኔን እዬቆነጠጡኝ ለምን ነው የምትወጃቸው?»

«እንተና እኔ ልብሳችንን የምንለብስበት ገንዘብ የሚሰጡን የምበላው ምግብ የሚሰጡት የምኖርበት ቤት የሚሰጡን ይህን ሁሉ የሚያደርጉልን እመቤታችን ስለ ሆኑ ነው የምወዳቸው፤ እንተም ወደዳቸው።»

«እንቢዮ እኔ አልወዳቸውም፥ ክፉ ናቸው። እሳቸው መትት ቢሉና ጌቶች ሌላ የማይቆነጥጡ ሚስት አግብተው እሳቸው ዘቡንና - ሌላውን ሁሉ እዬሰጡን እመቤታችን ቢሆኑ ነው የምወደው።»

«ኸረ፥ ኸረ፥ ኸረ! ተው እንደሱ አይባልም፥ ነውር ነው! የማይቆነጥጡ እኔንም የሚረግሙኝ ለኛ ብለው እኛ ደህና እንድንሆን ብለው ነው።»

«እዬቆነጠጡ ሲያሳምሙኝ እንዴት ነው ደህና የምሆን?»

«ቁንጥጫ አሁን ቢያሳምምህ ሁዋላ ደህና ልጅ አድርጎ ያሳድግህል። «ልጅ ካልተቆነጠጠ አታክልት ካልተኮተኮተ፥ ደህና ሆኖ አያድግም» እያሉ ያገራችን ሰዎች እናባባ ሁሉ ልጆቻቸውን እዬቆነጠጡ ነው ያሳደጉን።»

«እኔ እንቢዮ የሳቸውን ቁንጥጫ አልፈልግም፤ ደህና ልጅ ሆኝ ባላድግ ይሻለኛል! እሳቸው ክፉ ውሸታም፤ ቡዳ ናቸው!» ይላል ተከስተ በጣም ተቆጥቶ።

«እሺ ተወው የኔ ጌታ እሳቸው፤ ወዳሉበት ካልሄድን አይቆነጥጡህም» ትላለች፤ በፊቱ ላይ ያለውን እዩሳመችና እያባበለች።

በተረፈ የምታወራለት ሁሉ ከንዶዳም ኪዳነ ምህረት ወጥቶ አያውቅም። የንዶዳም ኪዳነ ምህረትን ወሬ አንድ ማታ የሴቶችን ልጆች ጨዋታ በሌላው ማታ የወንዶች ልጆች ከዚያ የጎበዛዝቱን እዚያ የሽማግሎችንና የባልቴቶችን እዩደጋገመች ብታወራው ከስዋ አይደክማት፤ እሱን አይሰለቸው፤ ሁለቱም በዩለት አዲስ ነው! የንዶዳም ልጆች በተለይ ሴቶች ልጆች የሚያደርጉትን ስታወራው ወሬው እንደዳም የሚደረገውን ከጉዋደኞቻቸው ጋር በትዝታ እንደገና መልሶ አምጥቶ እዚያ ከነሱ ጋር አብራ የምታደርገው ይመስላትና እሱን ብቻ ሳይሆን እስዋንም ደስ ይላት ነበር። ተከስተ የንዶዳም ኪዳነ ምህረትን ወሬ እዩተደጋገመ ብዙ ጊዜ ከመስማት የተነሳ ይልቁንም የልጆችን እንደ «አቡነ ዘሰማያት» በቃሉ አጥንቶ ነበር።

«የኛ አገር ሴቶች ልጆች» ትላለች ደመቀች፤ የንዶዳምን ወሬ ከሴቶች ልጆች ስትጀምር። «የኛ አገር ሴቶች ልጆች ቤት ለቤት በመላላክም በስራም እናቶቻቸውን ስለሚረዱ እንደ ወንዶች ልጆች አሜዳ ተሰብስበው መጫወት አይፈቀድላቸውም።»

«ለምንድን ነው የማይፈቀድላቸው?»

«እኔ እንጂ፤ ከጥንት ጀምሮ ልማዱ እንደሱ ቢሆን ነው መሰለኝ - ሴት ልጅ እሜዳ ወጥታ የታዩች እንደሆነ «ወንድ ይመስል ሜዳ ለሜዳ የምትዞሪ ምን ፈልገሽ ነው» ብለው ይቆጡዋታል። አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም ይመቱዋታል። እና ሴቶች ልጆች እንጨት ለመልቀም፤ ወይም ውሀ ለመቅዳት ካልሆነ ከቤት ወይም ከደጅ አይርቁም። ባንድ ላይ ተሰብስበው የሚጫወቱት በሰርግ ወይም ባመትባል ጊዜ ነው። ከሁሉም በጣም ደስ የሚለን ቅዱስ ዮሀንስ ሲደርስ ነው። እቤት ቅዱስ ዮሀንስ ሲመጣ እንዴት ደስ ይለና - ል! ገና ክረምት ወጥቶ ቅዱስ ዮሀንስ ሲደርስ ሲል «አሽክት» ማፍራትና «አክርማ» መዘርዘር ይጀምራል። ያንጊዜ ሴቶች ልጆች ሁላችን፤ አሽክት ለመልቀምና አክርማ ለመቅጨት ወደ ሜዳ ብንሄድ ወላጆቻችን አይቆጡንም። ስለዚህ ባንድ ላይ ሆነን እዩዘፈንንም ለዩብቻም አሽክት ከሜዳ ለቅመን ከሶስት እስከ አምስት እስከ ስድስትም ዘለላ አድርገን በክር ሰክተን ያን በዶቃ፤ ወይም በዛጎል አለፍ አለፍ እያደረግን አቁዋርጠን ሁሉንም ባንድነት እንደ እምረጥነው - በወይን ጠጅ በሰማያዊ፤ ባረንጉዋዴ፤ በቀይ፤ ወይም በቢጫ ቀለም እንነክርና ባንገታችን እናደርጋለን። ደግሞ አክርማ ቀጭተን ካለላ ጋር እያዘጎረጎርን «ወፍ እግር እባባ ልብ ፍልጦሽ» እና ሌላም አይነት «አጨንቢላ» ሰርተን በክንዳችን እናደርጋለን። አሽክት ባንገታቸው አያደርጉም እንጂ፤ ወንዶቹም አጨንቢላ በክንዳቸው ያደርጋሉ። እንዲያውም ከሴቶች የበለጠ አጨንቢላ የሚያደርጉ ወንዶች ናቸው። ሴቶች ልጆች አንድ ወይም ሁለት አጨንቢላ ብቻ ነው - ለምልክት በክንዳቸው የሚያደርጉ ወንዶች ግን ከጃቸው አንገት እስከ ክርናቸው ግ - ጥም ያደርጉታል።

«ታዲያ እንዲያ በቀለም ባጌጠ አሽክትና በዝንጉርጉር አቸንቢላ አንዳጌጥና መስከረም ጠብቶ ጸሀይ ሲሆን፤ ሜዳውም ሁሉ አደይ አበባውን ለብሶ ያጌጣል፤ ያምራል። ስለዚህ ለቅዱስ ዮሀንስ ዋዜማ ሴቶች ልጆች ሁሉ እዩዘፈርኑ አንግጫ፤ ከመስክ ነቅለን አደይ አበባ ከሜዳው ቆርጠን ሁለቱን ባንድ ላይ ውጥጫ እንወጠጭና፤ ወይም ጉንጉን እንጎንጎንና ያን ይዘን በዩሰው ቤት እዩዘርን በምሰሰውና በወጋግራው እያሰርን ስንዘፍን ማምሸት ነው! አቤ - ት የኛ ቅዱስ ዮሀንስ እንደዚህ አገር አደለም፤ በጣም ግሩም ነው!» ትላለች፤ ያገርዋ ቅዱስ ዮሀንስ ስለሁ ይታያትና አይኖችዋን ባዘዝ አድርጋ ፊት ለፊት በሱ ላይ ተክላ። «ያን እለት የቅዱስ ዮሀንስ ዋዜማ እለት እንግጫ ልንነቅል እመስክ ስንሄድ ያማሪት ልጆችም እመስክ ስለሌላቸው ወደኛ መስክ እንግጫ ሊነቅሉ ሲመጡ ልጅ በንግጫ ነቀላው ሻማ እንገጥማለን። ስንሻማ ስንሻማ እንቆይና በመጨረሻ ተጣልተን ስንደባደብ ብታይ!»

«ለምን ነው ተጣልታችሁ የምትደባደቡ? እንግጫው ሳይበቃችሁ ጊዜ ነው?»

«የመስኩ እንግጫስ - ተነቅሎም አያልቅ። እንዲያው - እንጂ ከሌላ አገር የመጡ ስለሆኑ፤ እነሱም እኛም መጣላት፤ እንፈልጋለን። ከድሮ - ጀምረው የንደዳሞና ያማሪት ልጆች በያመቱ፤ በንግጫ ነቀላ እዩተጣሉ ሳይደባደቡ ቀርተው አያውቁም ይባላል!» ስትል ተከሰተ የንደዳሞና ያማሪት ሴቶች ልጆች ተጣልተው ሲደባደቡ ይታያትና ሲቃ ይዞት ባለበት እንዳለ ይቀነጠነጣል።

«ታዲያ ቅድም እንዳልሁህ የቅዱስ ዮሀንስ ዋዜማ የንግጫና ያደይ አበባ ጉንጉንና ውጥጫችንን ይዘን እዩዘፈን በዩሰው ቤት በምሰሰውም በወጋግራውም ስናስር አምሸተን ያን እለት የመንደሩን ቤት ሁሉ ሳናዳርስ ከቀረን በማግስቱም በሳልስቱም እንቀጥላለን። ከቅዱስ ዮሀንስ እስከ መስቀል ሴቶች፤ ትንንሾች ጋሜ ከቁንጮ» ከፍ ከፍ ያሉት ጽናት ቅርጽ ራሳችንን ተላጭተን ባሽክትና ባጨንቢላ አጊጠን ስንዘፍንና ስንጫወት የምንሰነብትበት የሴቶች ልጆች አመትባል ነው። በጣ - ም የድሀ ልጅ ካልሆነች ለቅዱስ ዮሀንስ አዲስ ቀሚስ የማይገዛላት ልጅ አት - አትገኝም!» ትላለች ደመቀች አገርዋ ከጉዋደኞችዋ ጋር ታደርገው የነበረው ትዝ ሲላት ልቅሶ፤ ይመጣባትና ንግግርዋን እያደናቀፈው።

«ለቅዱስ ዮሀንስ ምን እያላችሁ ነው የምትዘፍኑ?» ይላል ተከስተ፤ በናቱ ወሬ ልቡ ተመስጦ ልቅሶ የሚተናነቃት መሆኑን ልብ ሳያደርግ።

«አሁን እንደ ነገርሁህ የንግጫና ያደህ አበባ ጉንጉንና ውጥጫችንን ይዘን በዩቤቱ እንሄድና ያን በዩምሰሰውም በዩወጋግራውም አስረን።

«ውብ አደይ ውብ አደይ፤ ውብ አደይ አበባ

«እንቁጣጣሽ ልትል ከኛ ጋር መጥታለች፤ ክፈቱላት ትግባ።

«ክፈቱላት በሩን፤ እንቁጣጣሽ፤ ልንል መጣን ልጆቻችሁ፤

«አበባና እማማ አመት አውዳመቱን እንኩዋ አደረሳችሁ፤

«ከነልጆቻችሁ ከነከብቶቻችሁ፤

«ለወዲያኛው አመት በቸር ያድርሳችሁ።»

«ምን አባትህ ጉንፋን ምን አባትህ ቁርጥማት ሂድ ውጣ ከቤቱ፤

«መጥምቁ ዮሀንስ መጥቶዎል መድሀኒቱ።»

«ምስጋና ይንሳህ ጎመን፤ ምስጋና ይንሳህ ዱባ፤

«ገብስ ይደርስልኛል መስከረም ከጠባ።»

«ውብ አደይ፤ ውብ አደይ፤ ውብ አደይ አበባ፤

«እንቁጣጣሽ ትብል፤ ክፈቱላት ትግባ እያልን ነው የምንዘፍን።»

«ወንዶችም ልጆችስ የንቁጣጣሽ ለትከናንተ ጋር በዬቤቱ እዩዞሩ አይዘፍኑም?»

«እነሱ የንቁጣጣሽ ለት አይዘፍኑም። ብቻ - እኛ በዬቤቱ እዩዞርን ስንዘፍን አብረውን እዩዞሩ ሲያዩ ያመሻሉ»

«ለምንድ ነው እነሱ የማይዘፍኑት?»

«እኔ እንጃ፤ እንቁጣጣሽ ሴቶች ልጆች ብቻ የሚዘፍኑበት አመትባል ነው ይባላል።»

«ወንዶች ልጆች አመት ባል የላቸውም?»

«ሞልቶዎቻል እንጂ! መስቀል፥ ገና፥ ጥምቀት፥ የፋሲካ «ሚሻ ሚሾ» ደብረ ታቦር፥ ይህ ሁሉ የወንዶች ልጆች አመትባል ነው። እንዲያውም ከሴቶች ልጆች የበለጠ አመትባል ያላቸው እነሱ ናቸው።»

«ለመስቀል ምን ያረጋሉ?»

«ለመስቀል ደቦት የሚያበጁ ወንዶች ናቸው።»

«ደቦት? ምንድነው ደቦት? የሚበላ ነገር ነው?»

«የሚበላ ነገር አደለም፤ አብዬ!» ትላለች ደመቀች፥ በልጁዋ እዩሳቀች። «ደቦት የሚበላ አደለም፤ እዚህ አገር «ችቦ» እንደሚሉት፥ ከቀጫጭን እንጨት ባንድ ላይ ጥቅልል ተደርጎ ታስሮ ደመራ የሚቀጣጠልበት ነው። ታዲያ ግን፥ «ደቦት» ያልሁህን ከመስቀል በፊት ባለው ሳምንት አበጅተው፥ በዬቤቱ እዩዞሩ ሲያበረክቱዎቸው ቤተሰቦች ነው። ታዲያ፤ የደመራ እለት ጎበዙ ሁሉ ተሰብስቦ የደመራ እንጨት ከዱር ያመጣና፤ ሽማግሌዎች ጭምር ደመራውን «አኩዋት አፋፍ» የሚባል ቦታ አለ፤ እዚያ ባደይ አበባ አስጊጠው አያውቅም ይባላል። በማግስቱ ያመዱ እሌላ ቦታ ተደምሮ በሁዋላ ብቻ ገና ሳይጠባ፥ ሽማግሌ ያመዱ እለት ከዶሮ ጩኸት

በሁዋላ ብቻ ገና ሳይጠባ፣ ሽማግሌው ጎበዙ ልጁ እንዲያው - ወንዱ ሁሉ ደቦቱን እቤት አቃጥሎ ያበራና።

«ኢዮሀደራ፣ ኢዮሀደራ፤

«መስቀሉ ተገኘ ሲቃጠል ደመራ።።

«እሰይ መስቀል ጠባ፣ መስቀል ጠባ ዛሬ፤

«እንግዲህ ከጎንደር ሸዋ ከትግራይ፤

«ከዘመዱ ሁሉ እንሰማለን ወሬ።።

«ካባይ ወዲያ ማዶ ወለጋ ያላችሁ፤

«በወሎ በሀረር በሁሉ ያላችሁ፤

«ክረምቱን አሻግሮ፣ ለመስቀሉ ብርሀን እንኩዋ አደረሳችሁ።።

«ኢዮሀደራ፣ ኢዮሀደራ፤

«መስቀሉ ተገኘ ሲቃጠል ደመራ» እያለ ከዩቤቱ ወጥቶ ወደ ደመራው ሲሄድ፣ አገሩ ሁሉ መብራት ብቻ ሆኖ፣ አቤ - ት! ብታይ ማማሩ! እንደዳም ብቻኮ አይደለም። አማራትም፣ ያውያንም እንዲያው እኛ አገር ሆኖ የሚታዩው አገር ሁሉ መብራት ብቻ ሆኖ - ያ ሌሊት ትግንርት የሚታይበት ነው!»

«ታዲያ ያ ሁሉ እሳት ሲቃጠል - ቤቱ ሁሉ አብሮ አይቃጠልም?»

«የለም፣ ደቦቱን በዩቤቱ የሚያቃጥለው ሰው ሁሉኮ ከዩቤቱ ወጥቶ ሜዳ ለሜዳ ነው - «ኢዮሀደራን» እዩዘፈነ ደመራው ወዳለበት ወደ አኩዋት አፋፍ የሚሄድ። ታዲያ አሁን እንዳልሁህ፣ ሁሉም ደቦቱን እያበራ እደመራው ሲደርስ፣ ባንድ ላይ ሆኖ «ኢዮሀደራን» እዩዘፈነ ደመራውን፣ ይዞራል። ከዚያ፣ ያመቱ ባለተራ ሽማግሌ «እንጎሮባሽ» ብለው በተቃጠለ ደቦታቸው ደመራውን ሲተኩሱት ያ ሁሉ ሰው እንደሳቸው «እንጎሮባሽ» እያለ የተቃጠለ ደቦቱን በደመራው ላይ ያሰፍርበታል። ከዚያ ደመራው ይቃጠልና እሳቱ እስከ ወዲያ ላ - ይ እስከ ሰማይ - ድረስ እዩተግለበለበ ሲወጣና ዙሪያውን በመላሱ አዙሮ ሲገርፍ፣ ሰው ሁሉ ፈርቶ ይሸሻል። ከሩቅ ሲያዩት ግን እንዴት ደስ ይላል! ታዲያ እንዲያ ተቃጥሎ ተቃጥሎ መለስ ሲልና ሰው ሲያቀርብ ልጁ ሁሉ፤ ከነሀሴ መጨረሻ ጀምሮ እየሰራ በክንዱ አድርጎት የቆየውን አጨንቢላ እያወለቀ እደመራው እሳት ውስጥ እዩወረወረ ያቃጥለዋል።»

«ለምን? እንጨቱ ሲያልቅ ጊዜ - እሳት እንዳይጠፋ ነው?»

«አይደለም፤ አጨንቢላ ከልጁ ሁሉ እጅ እዩወለቀ ሲቃጠል፤ «በሽታው ሁሉ አብሮ በመስቀል እሳት ይቃጠላል» ስለሚባል ነው። «ጌታችን፣ የዩሱስ ክርስቶስ መስከል በሽታውን

ሁሉ፣ ክፉውን ነገር ሁሉ ያቃጥላል!፤ ይባላል። ከዚያ ደመራው ተቃጥሎ አልቆ ፍምና ረመጥ፣ አመድ ሲሆን ልጁ ሁሉ ከየቤቱ ሊጥ በወፍራም ያመጥና፣ ያን፣ በንስትም፣ በሌላ ሰፋፊ ቅጠልም እየጠቀለለ ረመጡ ውስጥ እየፈነዳ ያበስለዋል። ድንችም እንዲሁ እዚያ እየተዳፈነ ይረመጣል። ከዚያ በሁዋላ ደምራውን የተኮሱት ባለተራ ሽማግሌ፣ ብዙ ወተትና ጠላ ሲያመጡ አዋቂዎች ጠላ እዩጠጡ ጉብሎች የተመረጠ እንጎቻቸውን ድንቻቸውን በልተው ወተታቸውን ይጠጡና የደመራውን አመድ እዩዞሩ <ኢዮሀደራን> ይዘፍናሉ።»

«ደመራውን የሚተኩሱት ሽማግሌ አንደኛ ጌቶች - ጌታ ናቸው?»

«አ - ይ! አንደኛ ጌቶች ያለ እንዲያውም በንደዳሞ የለ!»

«እንግዲያ ለዚያ ሁሉ ሰው ጠላና ወተት ተየት ነው የሚገኙ?»

«ጠላውን - ያመጡ ባለ ተራ መሆናቸውን ስለሚያውቁ አስቀድመው እቤታቸው ያስደርጋሉ፤ ወተቱን ግን፣ ያን እለት ጥዋት በንደዳሞ የሚታለበው ወተት ሁሉ ላመቱ ባለ ተራ ስለሚሰጡ፣ የሌላውን ሰው ወተት አምጥተው ነው ለጉብሉ ሁሉ የሚያጠጡት።»

«አ - ሽማግሌው ደመራውን በጠበንጃ ነው የሚተኩሱት?»

«እንዴት? በጠበንጃ አደለም የሚተኩሱት፣ በተቃጠለ ደቦታቸው ነው የሚተኩሱት። ብቻ ደመራውን ከሁሉ በፊት በደቦታቸው ስለሚያቃጥሉት ነው <ተኩሱት> የሚባል። አንዳንድ ጊዜ ደሞ <ባረኩት> ይባላል።»

«እናንተስ - እንደ ወንዶች እንጎቻና ድንች በልታችሁ ወተት እዩጠጣችሁ - <የውሀደራን> አትዘፍኑም?»

« <የውሀደራኩ> አይደለም አብዬ፤ ኢዮሀደራ ነው» ትላለች ደመቀች በልጅዋ እዩሳቀች።

«እሺ፤ እሱን አትዘፍኑም?»

«የሴቶች ደመራ ከወንዶች ጋር አይደለም ለብቻ ነው። ሴቶች ሁሉ ደሞ ትልልቆችም፣ ትንንሶችም የቅርብ ጎረቤቶች ባንድ ላይ እየሆኑ፣ የደመራ እለት በዩክፍላቸው፣ ባማካይ ባማካይ ቦታ ወንዶች ይጀምሩላቸውና ያመዱ እለት፣ ወንዶች ወደ ደመራቸው ሲሄዱ፣ እነሱም በዩደመራቸው የተደመረላቸውን በደቦት ያቃጥላሉ። የሴቶች ደመራ እንደ ወንዶች ትልቅ አይደለም። ከዚያ ሴቶች ልጆች አጨንቢላቸውን እናቶች ከቤት ውስጥ ለቅዱስ ዮሀንስ በዩምሰሶው፣ በዩወጋግራውም፣ ታስሮ የሰነበተውን የንግጫና ያደይ አበባ ጉንጉንና ውጥጫ እያወቁለቁ <በሽታ፣ ችግር ክፉ ነገር ሁሉ በመስቀል እሳት እንዲህ ተቃጠለ> እያሉ እደመራው እሳት ላይ እዩጣሉ ያቃጥሉታል። ከዚያ ወንዶች እንደሚያደርጉት ወፍራም ሊጥና ድንች አረምጠው በልተው ወተት ይጠጣሉ። ነገር ግን እንደ ወንዶች <ኢዮሀደራ> አይዘፍኑም።»

«ለምንድነው የማይዘፍኑ? አያውቁበትም?»

«አኔ እንጃ፣ ማወቅስ ያቁበታል፤ ብቻ ልማድ ስላልሆነ አይዘፍኑም።»

«ወንዶች ልጆች እንጎቻና ድንች በልተው ወተት እዩጠጡ - <የውሀደራን> ብቻ ነው የሚዘፍኑ? ሌላ አይዘፍኑም?»

«የውሀደራ» አይደለም አልሁህከ! «ኢ - ዮ - ሀ - ደ - ራ»

«እሺ፤ «ኢ - ዮ - ሀ - ደ - ራ»

«እ - ንደሱ! ወንዶች ልጆች <ኢዮሀደራ> ብቻ አይደለም የሚዘፍኑ <ኢዮሀደራ> ለመስቀል ብቻ የሚዘፍኑት ነው። ለገና ለጥምቀት፣ ለደብረ ታቦርና ሌላም አመትባል የሚዘፍኑት ሌላ ነው። ደግሞ ወንዶች ልጆች ብዙ አይነት ጨዋታ አላቸው። አዝመራ ፍዩል፣ ጥጁ፣ ላም፣ ሲጠብቁ፣ የማይጠብቁትም ለጨዋታው ሲሉ ወደነሱ ሄደው ባንድ አማካይ ቦታ ይሰበሰቡና በቡድን በቡድን ሆነው <ሽመለ - ቀንድዮሽ> <ሽመል ግርፊያ> <አካንዱራ> <ገና> <ኩዋስ> <ገበጣ> <ዶቃ> ይጫወታሉ። ታዲያ አንዱ ቡድን አሸንፎ ሌላው ቡድን የተሸነፈ እንደሆነ ያሸናፊው ቡድን ልጆች የተሸናፊውን ቡድን ልጆች በቅሎ ያደርጉዋቸዋል» ትላለች ደመቀች ጨዋታው ትዝ ሲላት እንደ መስቅ ትልና።

«ልጆች ሰዎች አይሉም? እንዴት ነው በቅሎ የሚያደርጉዋቸው?» ይላል ተከስተ የናቱ፣ ንግግር አልገባው ስላለ ግራ የገባው መሆኑ ከፊቱ እዩታዩ።

«ሰዎችማ ሰዎች ናቸው፤ የጨዋታ በቅሎ ነው እንጂ የውነትዮሽ በቅሎ አይሆኑምኮ። ብቻ - አሸናፊዎች ተሸናፊዎችን ልጆች እንደ በቅሎ ይቀመጡባቸዋል ማለቱ ነው። አዩህ፣ አሸናፊዎች አስር ጊዜ ያሸነፉ እንደሆነ ተሸናፊዎች <አስር እዳ አለባችሁ> ይባላሉ። ከዚያ ተሸናፊዎች እንደገና ተጫውተው እዳቸውን ካለሰወረዱ፣ አምሳ ወይም መቶ ክንድ መሬት ይሰፈርና፤ በዚያ ተሸናፊዎች በቅሎ አሸናፊዎች ባለ በቅሎ ሆነው ተቀምጠውባቸው አስር ጊዜ ይመላለሳሉ። ታዲያ እንዲያ አሸናፊዎች በተሸናፊዎች ጀርባ ላይ ተቀምጠው እንደ በቅሎ <መጭ> እያሉ ከሁዋላቸው ባርጩሜ ሽንቆጥ እያደረጉና በግራቸው እዩኮለኮሉ ወዲያና ወዲህ ሲመላለሱ ተሸካሚዎች ደግሞ እንደ በቅሎ <ቡርፍ - ቡርፍ> እያሉ እያንኩዋረፉ ሲሮጡ ሲጋልቡ ብታይ በሳ - ቅ ይገሉሀል?! በዶቃ ጨዋታ የተረቱት ብቻ፣ እዳቸውን በደቃ ይከፍላሉ እንጂ በቅሎ አይሆኑም።»

«ተከስተ እናቱ የንደዳምን ልጆች ጨዋታ ስታወራው አሸናፊዎች በተሸናፊዎች ደርባ ላይ ተቀምጠው እንደ በቅሎ ሲኮለኮሉባቸው ይታዩትና፣ እሱ ካሸናፊዎች አንዱ እንደሆነ ሁሉ ደስ ብሎት እዩሳቀ በበቅሎ የተቀመጠ ይመስል ባለበት እንዳለ እግሮቹ ይኮለኮላል።

«አቤ - ት! የኛ አገር ወንዶች ልጆች እንደ ሴቶች ልጆች እቤት ከናቶቻቸው ጋር ስራ ስለማይሰሩ እውጭ ስለሚውሉ አለማቸውን እንዳዩ ነው የሚኖሩ። ለምሳሌ ለራት ካልሆነ ቤቱን ዘወር ብለው አያዩትምከ! ክረምቱ ወጥቶ መስከረም ሲጠባጠብ - እስከ ትሳስ ድረስ - እንዲያውም እቤት አያድሩ፤ ከጎበዞች ጋር እውጭ ሲጫወቱ ነው የሚያድሩ። በዚያ ወራት፣ ለኛ አገር ጎበዞችና ለወንዶች ጉብሎች ሌሊቱ ሁልጊዜ አመትባል ነው!» ትልና ደመቀች በጸደይ ወራት

ያገርዋ ጎበዛዝት ላውሬ ቅራት እውጭ ሲያድሩ እነሱና ትንንሾች ልጆች የሚያደርጉት ሁሉ ስእሉ መጥቶ በፊትዋ ስለሚዘረጋ አይኖችዋን በሱ ላይ ተክላ ስትመለከት ቆይታ፤

«አዬሀ» ትላለች። «አዬሀ ክረምት ሄዶ መስከረም ሲመጣ፥ ጀመሪያ ድንች ከዚያ አተርና ባቁላ ከዚያ ቀጥሎ ዘንጋዳና ማሽላ ስለሚበስል (አሳማና ጃርት) የሚበሉት አውሬዎች እንዳይበሉት ጎበዙ ሁሉ እውጭ ማማውን ሰርቶ ሲጠብቅ ነው የሚያድር። ታዲያ እዚያ ያለው ጨዋታ እንዲህ አይመስልህ፥ ግሩም ነው! አዝመራ የሌላቸው ጎበዞች እንኩዋን ለጨዋታው ሲሉ እዚያ ሄደው ነው የሚያድሩ። ወንዶች ጉብሎችም እዚያ ሲጫወቱ እንዲያድሩ ይፈቀድላቸዋል። ታዲያ በዚያ ጨለማ ውስጥ፥ በያዝመራው መሀል ባለው ማማ ስር እሳት ነዶ አተሩና፥ ባቁላው እዩተነኩተ ዘንጋዳውና ማሽላው እዩተጠሰ እዩተበላ፤ ጎበዞች ዋሽንት እዩነፋ ነው የሚያድሩ። አቤ - ት እንዴት ደስ ይላል መሰለህ! ብታይ ግ - ሩም ነው። ታዲያ እንዲያ እንዲያ ሲጫወቱ የሚበልጠውን ሌሊት አድረው ሊጠባ ትንሽ ሲቀረው ነው የሚተኙ። እኛ፥ ሴቶች ጉብሎች ሁሉ እንዲያ ዙሪያውን በያዝመራው መሀል በጨለማው ውስጥ የነደደው እሳት እንደዳምን ሁሉ ግምጃ የለበሰ ሲያስመስለው ማየትና የዋሽንቱንም የክራሩንና የመሰንቆውንም ድምጽ ከጉብሎች ዘፈን ጋር መስማት በጣም ደስ ስለሚለን፥ ማታ እደጅ ወጥተን ሲሰሙ ይቆዩና ሲገቡ (ምናባታችሁና እናንተ ልጆች እዚህ ልታድሩ አምሮዎችሁዋል? በሉ ኑ ግቡ) ብለው ያስገቡናል። አይ ያንጊዜ ስንጠላቸው ብታይ!»

ደመቀች በጸገይ ወራት እንደዳም፤ ኪዳነ ምህርት ያተርና የባቁላ፥ የዘንጋዳ የማሽላ የድንች አዝመራ ባለበት መሀከል ሁሉ ሌሊት እሳት ሲነድ በሙሉ እንደዳም ጨለማው ወደ ብርሀን ሌሊቱ ወደ ቀን የሚለወጥ መምሰላቸውን፥ ጎበዛዝቱ የሚነፋት ዋሽንትና የሚመቱት መሰንቆና ክራር እንዲሁም ጉብሎች የሚዘፍኑት ዘፈርን ቀን ከሚሰማው የዋሽንትም ሆነ የመሰንቆና የክራር ወይም የዘፈን ድምጽ ፍጹም የተለዩ፥ እጅግ የሚያምር መሆኑን፥ ሌሊቱን ሙሉ ሲፈነጥዙ ሳይሰማቸው፥ እንቅልፍ ሳይመጣባቸው፥ ሌሊቱን ሙሉ ሲፈነጥዙ ሲደሰቱ ደስታቸው ከነሱ ተርፎ እቤት የሚያድሩትን ጭምር የሚያደስት መሆኑን፥ እስከ ለመግለጽ ልጅዋ ለማስተዋል በሚሉበት ቁዋንቁዋ ሳትተርክለት ተከስተ እንደዳም ከሚፈነጥዙትጉብሎች ጋር ያለ ይመስለውና ለዚያ ሁሉ ደስታ፥ ለዚያ ሁሉ ጨዋታ ተካፋይ የሆነ መስሎ ይሰማውና ባለበት እንዳለ በደስታ ይቀነጠነጣል።

እውነትም ያ ወራት፥ ያ ክረምት ወጥቶ፥ ጸገይ ገብቶ እስኪወጣ ድረስ ያለው ወራት ያ ቀን ሜዳውና ጫካው በልዩ ልዩ አበባ እርሻው በልዩ ልዩ አዝመራ ተዝጎርጉሮ አምሮ የሚታይበት ወራት ያ ክረምትን ወስዶ ጸገይን ላመጣ ፈጣሪ ምስጋናውን በደስታና በጨዋታ በጭፈራና በዝመራ ለመግለጽ እንደ ፈለጉ ሁሉ እንቦሶች ከቀዝቃዛ ጋጣቸው ወጥተው ጸሀይ እዩሞቁ መስክ ለመስክ ሲጨፍሩ የሚታይበት ወራት፥ ያ ወፎችና ንቦች ከዛፍ ወደ ዛፍ፥ ካበባ ወዳበባ እዩተዘዋወሩ ድምጻቸውን አስተባብረው ሲዘምሩ ብራብሮዎች አገጠው በጉዋድ በጉዋዳቸው እዩሆኑ በዩቁጥቁዋጦዎች ዙሪያ ሲወርቡ ሲያረበርቡ የሚታዩበት ወራት እንዲያው በጠቅላላው ያ ድምሩ ልዩ ልዩ ህብር ባላቸው አዝርኢት እጸዋትና ጽጌያት ተጎናጥፎ አዩሩ እኒያ አዝርኢት እጸዋትና ጽጌያት በያዝመራቸው መሀከል በተሰሩት ማማዎች ቁጥር

እሳታቸውን አንድደው ጨለማው ወደ ብርሀን ሌሊቱ ወደ ቀን ለውጠው እንቅልፍ ሳያምራቸው ድካም ሳይሰማቸው ሲጫወቱ ሲደሰቱ የሚያድሩበት ወራት ያ ከዩማማው ስርና ከዩሳቱ ዳር ባለስንጥርጥይ ስንጥርጥዩን ባላንዲር አንዲሩን ባለክራር ክራሩን ባለመሰንቆ መሰንቆውን ሲጫወት የኒያ መሳሪያዎች ድምጽ ባንድነት ተዋህዶ በሌሊቱ ጨለማ ብዙ እጥፍ ጊዜ ደምቆ ከጠፈር በላይ ሲያርግ የሰማይ መላእክት የሚጫወቱት አርጋኖር እንጂ የባላገር ጎበዛዝት በባላገር መሳሪያ የሚጫወቱት የማይመስልበት ወራት ያ ከጎበዛዝት ልዩ ልዩ መሳሪያዎችና ከህጻናት ጉሮሮዎች የሚወጣ ድምጽ፤ ባንድነት ሆኖ ተጫዋቾች በማይታዩበት የሌሊት ጨለማ ብቻውን ባዩር ውስጥ ሲዝገመገም የሰማይ፣ መላእክት በሰማያዊ መሳሪያ የሚጫወቱት ልብ የሚመስጥ ሙዚቃ የሚመስልበት ወራት ያ የጎበዛዝት መሳሪያዎችና የህጻናት ድምጽ ባንድነት የሚሰጡት ድምጽ ከሰማይ እንደ መጣ ልብ የሚመስጥ ሙዚቃ ባዩር ውስጥ ሲዝገመገም የመንደሩ ሰዎች ሁሉ በደስታ ተመስጠው ሽቅብ እያንጋጠጡ እዩተመለከቱ ሲሰሙ የሚያመሹበት ወራት ያ ውብ የጸገይ ወራት እዩተመለከቱና ለሚሰሙት የመንደሩ ሽማግሎች ባልቴቶችና ሴቶች ልጆች ጭምር በያመቱ ዞር እስኪመጣ የሚናፈቅ አገር ጥሎ ሲሄድ ትዝታው በሄደበት የማይለቅ አብሮ የሚኖር የህይወት ጉዋደኛ ነው!

ደመቀች ያን ሁሉ ጸገይ፣ ገብቶ እስኪወጣ በንዶዳምና በንዶዳም ዙሪያ ባሉት አገሮች ምድሩም አዩሩም ምን እንደሚመስሉና ጎበዛዝቱ ህጻናቱ ባጠቃላይ፣ ልጅ አዋቂው ምን እንደሚያደርግ ለልጅዋ ከተረከችለት በሁዋላ፣ እሱ በስዋ ወሬ ከተዋወቃቸው የንዶዳም ልጆች ጋር ለጨዋታቸውና ለደስታቸው ተካፋይ የሆነ መስሎት ባለበት ባለበት እንዳለ በደስታ ሲቁነጠነጥ፣ እስዋ ያ ሁሉ ሳትጠግበው በውዝፍ የቀረባት የልጅነት ጨዋታ፣ ያ ሁሉ ደስታ፣ ትዝ ብሎዋት፣ ከባድ ቅሬታ ፊትዋን ያጠላውና፣ ያ ሁሉ ደስታ፣ ትዝ ብሎዋት፣ ከባድ ቅሬታ ፊትዋን ያጠላውና እንባ አይኖችዋን ይሞላቸውና፣ የታወከ ስሜትዋ እስኪረጋጋ ድረስ ልጅዋ እንዳያውቅባት ስትቸገር ትቆያለች። ከዚያ ሁለት ልጆች ተቃቅፈው ተኝተው ወሬያቸውን ሲቀጥሉ፣ ከስምዋ እሱ ልጅ ስለሆነ እሱን ቀድሞ እንቅልፍ ይወስደዋል። ከዚያ እንዲያ ሰውነቱን አዝንቶ፣ በረገርሙ እዩተነፈሰ ደስ ብሎት እንደተኛ ከራሱ እስከ እግሩ እንደገና እስከራሱ እዩዳሰሰች ቁመቱን እዩሰሳች ሳይሰማ ትሰማዋለች። ካገርዋ ይዛው ስትመጣ ትንሽ ነበር፤ አሁን አድጎዋል! ያንጊዜ መናገር አይችልም ነበር፤ አሁን ግን የትም አስተካክሎ መቆም እንኩዋ አይችልም ነበር፤ አሁን ግን የትም ሲጫወት ውሎ ይገባል! እንዲያውም በቅርብ ጊዜ አንድ አመት ባልሞላ ጊዜ እዚያው እመንደር ትንንሽ ልጆችን እዩሰሰሰሱ ያማርኛ ንባብና ጽህፈት ከሚያስተምሩት ደብተራ ዘንድ መማር ይጀመራል!

ደመቀች ይህን ሁሉ ከገዛ አሳብዋ ጋር ተጫውታ፣ ደስ ብሎዋት ትንሽ ከቆየች በሁዋላ ምንም ልጅ ብትሆን እናት ናትና፣ ወደፊት ልጅዋ ሲያድግ እንዴት አድርጋ እንደምትኖረው ስታስብ መንገዱ ግልጽ ሆኖ አልታያት ይልና ትቸገራለች። «መቸም የመይቱ ጠባይ አይታወቅምና - አንድ ቀን ግልፍ ሲያደርጋቸው <ወግጂ> ብለው ካላባረሩኝ እንኩዋ፣ - እስኪያድግ ድረስ - የኔን ምሳና ራት ተካፍለን እዩበላን ልብሱም ቢሆን - ለራሴ ስገዛ ትንሽ ተረፍ አድርጌ ገዝቼ ያን ተካፍለን እዩበላን፣ እስካሁን እንደ ኖርነው ምንም ሳንቸገር እንቆያለን። ብቻ - ካደገ በሁዋላ ያደጉ ልጆች የሚፈልጉትን ምግብና ልብስ መፈለጉ ስለማይቀር ያንጊዜ

እንዴት አደርገዋለሁ? እሱም እንደኔ - እዚህ አሽከር ሊሆን ነው? እሱንም እንደኔ - እዚህ አሽከር ሊሆን ነው? እሱንም እንደኔ እመይቱ መመሽ በነጋ ቁጥር - ከፍ ዝቅ እያደረጉ እያዩ ሊሰድቡት ሊረግሙት፣ ነው? አይደረገም! ምንም ቢሆን ልጄ አሽከር አይሆንም! አይዞህ የኔ ጌታ፤ እኔ አሽከር እሆናለሁ፤ እኔን ይሰድቡኛል እኔን ይረግሙኛል እንጂ፤ አንተ አሽከር አትሆንም! አንተ አትቀረድም! ግዴላም እግዚአብሔር ያውቃል!» ትላለች፤ አሳቡን ሁሉ በስዋ ላይ ጥሎ በሰላም የተኛ ልጅዋን እዩሳመችና የስዋንም አሳብ እግዚአብሔር እንዲያስብላት ለሱ አሳልፋ እዩሰጠች። ከዚያ ሌሊቱ ከተገባደደ እስዋንም እንደሱ እንቅልፍ ይወስዳታል።

ምዕራፍ አስራ ሁለት

በጨለማ እሳት ወርዋሪ ለጠላቱ መንገድ ይሳያል

ደመቀች ልጅዋ ያማርኛ ትምርህት ከጀመረች በሁዋላ፤ ቀን ቀን ሲማርና ከዚያም በሚተርፈው ጊዜ ከሰፈሩ ህጻናት ጋር ሲጫወት እዩዋለ ወይዘሮ ጽጌ ወዳሉበት መሄዱን ርግፍ አድርጎ በመተው እመቤትዋ እሱን ባዩ ቁጥር በሱ ምክንያት ይናገሩዋት የነበረው ልብ የሚያሳምም መርዘኛ ነገር ስለ ተቀነሰላት በሙሉ ባይሆን በመጠኑ ሰላም አግኝታ ነበር። ነገር ግን ያ ሰላም ረዥም እድሜ አልነበረውም፤ ባችር ተቆረጠ።

ከደጃዝማች አሰፋ ግቢ አጠገብ የሰፈሩን ህጻናት ሰብስበው እያንዳንዱን ልጅ በወር አምሳ ሳንቲም እያስከፈሉ ያስተምሩ ለነበሩት ደብተራ ደመቀች ስለ ልጅዋ የምትከፍለው ያንድ ወር ሂሳብ ያልተከፈለ መሆኑን አስተማሪው መላልሰው ነግረዋት ስለ ነበረ፤ ደምወዝዋን በተቀበለችበት እለት ልትከፍል ሄዱ ትንሽ ቆይታ ተመለሰች። «ቶሎ እመለሳለሁ» ብላ አስባ የምትሄድበትን ለመቤትዋ አልነገረችም ነበር። ወዲያው እንደ ወጣች ደጃዝማች ገብተው ከምሽታቸው ጋር ተጣልተው ሲቆጡዋቸው ቆይተው ኖሮ እንዲያ ያለ ነገር ሲደርስ ሁልጊዜ እንደሚሆን ሰው ሁሉ ሸሽቶ ወይዘሮ ጽጌ በበኩላቸው የሚቆጡትና ቁማቸውን የሚወጡበት እዩፈለጉ ሲንቆራጠጡ ሲቁነጠነጡ ነበር የደረሰችው።

«አንቺ የታባትሽ ሄደሽ ነው ስትፈለገ የምትጠፊው?» አሉ ገና ስትገባ ፊታቸው ሁሉ በቁጣ ግሎ።

«ለስተማሪ ገንዘብ ሄጄ ነው እመቤቴ!»

«የምን አስተማሪ ነፍስሽን አይምራትና?»

«ለልጄ አስተማሪ።»

«ልጄ፣ ልጄ፣ ልጄ፣ ሁልጊዜ ልጄ ትለኛለች! ልጅሽ ነው ደመወዝ የሚከፍልሽ? ወይስ እኔ! ሎሌነትሽ ለኔ ነው! ደመወዝ የምከፍልሽ እሱን ጭምር የምመግብ እኔ ነኝ! ይህን ማወቅ አለብሽ!»

«እሺ እመቤቴ!»

«እሺ እመቤቴ ትለኛለች ስታሾብኝ! ይቺ አታላይ ሰባቂ!»

«አረ አላሾፍሁም፤ እውነቴን ነው እመቤቴ!»

«አዎ፤ አንቺን እስከ ልጅሽ አሳደግሁ፤ አሹፊብኝ፤ ግዴላም አረ የለም፤ ከንግዲህስ አታሾፊብኝም! ያን ልጅሽን እዚህ ግቢ ውስጥ እንዳላየው! ወዲያ ለምትሰጭው ስጭው! እስከ ዛሬ ተሸክሜያለሁ አሳድጌያለሁ!»

«ለማን አባቴ እሰጠዋለሁ? ማን አለኝ!» አለች ደመቀች ሁለት አይኖችዋ ሳይረገቡ ፍጥጥ ብለው ግማሽ በድንዋን በፊታቸው እንደ ቆመች። የተናገረችውን እንዲሁ ደመነፍስዋን ተናገረች እንጂ ምን እንደ ተናገረች አልተስማትም! «ያን ልጅሽን እዚህ ግቢ እንዳላይ» ሲሉዋት መብረቅ እንደ መታት በድን ሆና ነበር።

እደጃዝማች አሰፋ ቤት ከገባች ጀምራ፤ እዚያ አምስት አመት ስትኖር ስትፈራ የኖረች ወይዘሮ ጽጌ ያነለት ያሉዋትን እንዳይሉዋት ነበር፤ ያ የፈራችው ደረሰ! እዚያ ቤት አምስት አመት ሙሉ ስትኖር ቀን ባሰበችው ቁጥር የሚያስፈራት ሌት ስትተኛ የሚያቃዣት፤ «ልጅሽን ይዘሽ ወዲያ በምትሄጃበት ሂጂ» የተባለች እንደሆነ መሄጃ መድረሻ ስለሌላት በስዋና በልጅዋ ከስዋም ይልቅ ክፉ ነገር ሁሉ ነበር! የምታውቀውም የማታውቀውም ክፉ ነገር ሁሉ ነበር! ያ ቀን ባሰበችው ቁጥር የሚያስፈራት ሌት ስትተኛ የሚያቃዣት ክፉ ነገር እንዳይደርስ ነበር ወይዘሮ ጽጌ ምክንያት ፈጥረው ሲሰድቡዋትና ሲረገጡዋት፤ እንደሚመርቁት እጅ እዩነሳች ቀን ከሌት፤ «ደከመኝ» ሳትል እዩሰራች አምስት አመት ሙሉ የኖረች። ነገር ግን ያ የፈራችው ያነለት ደረሰ። እንዲያ መብረቅ እንደ መታት በቆመችበት እንዳለች ድርቅ ብላ ቆይታ፤ ወይዘሮ ጽጌ ምን እንዳሉና ያሉት ምን ማለት መሆኑን ማስተዋል ስትጀርም፤ ሮጣ ሄዳ በግራቸው ወደቀች።

«እባክዎ እመቤቴ የዛሬን ይማሩኝ፤ ሁለተኛ አልደግምም» አለች፤ እንዲያ እንደ ወደቀች እግራቸውን ይዛ እንባዋን አያጎረፈች።

«አረ ይች ጎረምሳ ልትመታኝ እንው መሰለኝ ኑ ገላግሉኝ!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ፤ እያጨበጨቡ። ከዚያ ጭብጨባውን የሰሙ ሰዎች ገብተው በግራቸው ተጠምጥማ ከወደቀችበት በግድ አላቀው ሲያነሱዋት ደመነፍስዋን ልክ እንደ እብድ እዩሮጠች፤ ወጣችና፤ እግቧው ውስጥ ወዳንድ ባህርዛፍ ሄዳ፤ በግንዱ ተደግፋ ቆመች። አታይ አትሰማ፤ የት እንደሆነች - አታውቅ፤ ፈዛ ደንገዛ ነበር! ልብዋ እንደ ሌላ አካልዋ ሁሉ ከመደንዘዙ የተነሳ አዘን አልሰማው ብሎ ማልቀስዋ እንኩዋ ቀረ! እንዲያ እንደ ፈዘዘች ቆማ ዘለግ ያለ ጊዜ ከቆየች በሁዋላ፤ «ያን ልጅሽን እዚህ እንዳላየው!» አለ የወይዘሮ ጽጌ ድምጽ በጀርዋ። «ወዲያ ለምትሰጭው ስጭው!» አለ ደገመና። ከዚያ ትንሽ በትንሽ ማሰብ ጀመረች። ማሰብ ከጀመረች በሁዋላ ደግሞ የምታስበው ቅጡ ጠፋት፤ ግራ ገባት። ስራ አጥታ ልጅዋን ይዛ ስትንከራተት ልጅዋን ሲርበው ሲደክመው ሲያለቅስ ባልዋ ሲይዛት ሲያባርራት ስታመልጠው፤ ሲይዛት ልጅዋን ሲቀማት ይህን የመሳሰለውና ከዚህ የከፋው የሚያስፈራራ አሳብ ሁሉ ባንድ ላይ ተሰልፎ ባይነ ህሊናዋ ፊት እዩተተራመሰ በራስዋ ውስጥ እዩተንጫጫ ግራ አገባት! ከዚያ ፊትዋን ካጥሩ ወደ ቤቱ

መልሳ አጠገብዎ በነበረው ደንጋይ ላይ ተቀመጠችና ያን አምስት አመት የኖረችበትንና ያነለት ወይም በነጋው የምትተውውን ቤት ትመለከት ጀመር። «ከይ ጉ - ድ! ደህና እዚህ ተቀምጬ ማነንም ሳልፈራ ልጄን አሳድጋለሁ ስል እንግዲህ ምን - ምን ሊ - ሊውጠኝ ነው? የታ - የታባቴ ል - ልደርስ ነው?» አለችና እንደገና ሳግ እዩተናነቃት እንባዋን ታጎርፍ ጀመር!

«ምነ፣ ምን ሆንሽ የኔ እናት?» አሉ አዛዥ ተካልኝ የቤቱ አዛዥ ከውጭ ሲገቡ ስታለቅስ ሳላዩዋት ወደስዋ ሄዱና። ሳግ ስለሚተነቃት ልትመልሳቸው አልቻለችም።

«እንዴ፣ ምንድነው ነገሩ? እስቲ ንገሪኝ!» አሉ አጠገዋ ተቀምጠው ትከሻዋን ራስዋንም እዩደባበሱና እያባበሱ።

«የም - የምሄድበት ጠፍቶኝ ነው!» አለች ደመቀች ከሳግ ጋር እዩታገለችና እንባዋን በልብስዋ እዩጠራረገች።

«የምሄድበት ጠፍቶኝ? ምን ማለትሽ ነው?»

«እመ - እመይቴ» ል - ልጄሽን እግቤዬ እንደ - እንዳላየው» አሉኝ፤ ስ - ስለዚህ ስለዚህ ወዴት ይ - ይገዢው እንደምሄድ ቅጡ ጠፋኝ።»

«እኮ አታልቅሺ! ታዲያ እኔ አባትሽ አለሁልሽ አደለም እንዴ! በይ አሁን ዝምባይ! አይዞሽ፤ የሚስማማሽ ስራ እስክታገኝ እኔ አባትሽ ቤት ትቆያለሽ ምንም አይቸግርሽ!» አሉ አዛዥ የልባቸውን አዘንና ርህራሄ መልካም የሽማግሌ ፊታቸው ወለል አድርጎ እያሳዩ። አዘናቸውን ከፊታቸው ስታይና ያባትነት ማጽናናታቸውን ስትሰማ እንባውና ሳጉ ባሱባት። ከስዋ ልብ ተርፎ ለሳቸው ልብ የተሰማውን ብርቱ አዘን ከፊታቸው ስታይ እንባዋንና ሳግዋን መግታት አቃታት! ሁዋላ አዛዥ ተካልኝ በማበበልም በመቆጣትም ጸጥ እንድትል አደረጉዋት።

«አይዞሽ! ልጄሽን ከሆነ እሜቴ <አልፈለግም> ያሉት ይዘሽው እኔ ቤት ሆነሽ አንቺ ከዚያ እዩተመላለሽ ስራሽን ትሰራያለሽ። የኔ ቤት ቤትሽ ነው፤ ባለቤቴ ጌጤም እናትሽ ነች፤ ግዴለሽም አትከብጅንም አትጨነቁ። የዚህን ቤት ስራ ትተሽ ሌላ ስራ ብትፈልገም እኔ አባትሽ አገኛልሻለሁ» አሉ አዛዥ የሳቸውን ማባበልና መቆጣት ሰምታ ጸጥ ማለት ስለ ጀመረች ደስ ብሎዋቸው።

«እዚህ ልጄን ጌቶችበደህና አይን ስለሚያዩትና እኔም አንድ ክፉ ነገር ቢደርስብኝ እሳቸው ጋሻ ይሆኑኛል ብዬ - በዚህ ምክንያት ነበር ሁሉንም ችዬ የተቀመጥሁ»

«እኮ የጌቶችን ጥግነት ከፈለግሽ እዚሁ ስራሽን ትቀጥያለሽ። መቸም እሜቴ - ልጄሽን እንደሆነ እንጂ አንቺን አይጠሉ። ይህን ካልፈገሽ - እንኩዋን አንቺ ሌሎችም ስራ አያጡ <ስራ ሞልቶዋል> ነው የምልሽ።»

«ከዚህ ብወጣም ምን ስራ አገኛለሁ አባባ?»

«ስራ? ላንቺ? ሆሆ! እንዲያው ሌላውን ሁሉ እንተወውና አሻሻጭስ ብትሆኝ - ባንድ ወር ውስጥ እዚያ ያሉትን ሁሉ ወደ ታች ትተሽ እዚያ ላይ አትሸርሽም? የኔ ልጅ ከስጡንነትሽ ሌላ ውበትሽ የበዛብሽ ቆንጆ ነሽ! በዚያ ላይ ልጅ ነሽ» አሉ አዛኝ፣ ሲሉ በጃቸው ወደ ላይ ወደ ስማይ እያመለከቱ።

«የምን አሻሻጭ?» አለች፤ ሲያባብሉዋትና ሲቆጡዋት ለስለስ እያለ ሲሄድ የነበረው ፊትዋ ክርር፣ ግንባዋ ኩምትር ሲሉ እዩታያት።

«የመጠጥ አሻሻጭ! ሁሉምኮ ሲጀምሩ አሻሻጭ ሆነው ነው የሚጀምሩት። ከዚያ በሁዋላ እንዲህ እንዳንቺ ቆንጆዎችና ስልጡኖች፤ እዚያ ከሚመጡት ሁሉ ተዋውቀው ይላመዱና በአጭር ጊዜ ራሳቸውን ችለው የገዛ መጠጥ ቤታቸውን ይከፍታሉ»

«ኧረ በስመአብ! ምነ ምን አልሁዎ አባባ? አባክዎ እንዲህ ያለውን ነገር ደግመው አያንሱብኝ!»

«እንዴት? ምን መስለሽ? ዛሬኮ ምቹት ያለ ሀብት ያለ እነሱ ዘንድ ነው! ከነሱ መሀከልኮ ከደጃዝማቹ ቢበልጥ እንጂ የማያንሱ ሀብት ያላቸው ሞልተዋል!»

«እንደሚሉት ሊሆን ይችላል፤ ነገር ግን ለኔ የሚሆን አደለም አባባ።»

«ለሌሎች የሆነው ላንቺ የማይሆንበት ምን ምክንያት አለ? ከቆንጆዎች ሁሉ የላቅሽ ቆንጆ ስለሆንሽ ነው?»

ደመቀች ስለጠየቁዋት መልስ ሳትሰጥ አንገትዋን ደፍታ ቆይታ ቆሞ የነበረው እንባዋ እንደገና እዩወረደ ቀና አለችና።

«ልጅቱ ልጅ አዩ፤ አገሬን ጥዬ የተሰደድሁ ከወንድ ሸሽቼ መሆኑን ነግሬዎታለሁ፤ ከዚህ ቤት ወንዶች ጋር የነበረኝን - ምን ልበለው? ጦርነትም ከማንም የበለጠ እስኪያውቃሉ! ታዲያ ይህን ሁሉ እያወቁ - ወንዱ ሁሉ ወደሚሰበሰብበት መጠጥ ቤት ሂጂና እዚያ - የሰከረው ሁሉ ይቀራመትሽ ይሉኛል?»

«ተይው አታልቅሽ ይቅር። እኔ እንኩዋ - እንዲህ ማለቴ አልነበረም፤ ነገሩም ላንቺ እንደ መሰለች ይህን ያክል ክፉ አይደለም። የብዙ መኩዋንንትና ወይዛዝርት ልጆች ወላጆቻቸውን እዩተው የብዙ መኩዋንንት ሚስቶች ባሎቻቸውንና ቤታቸውን እዩፈቱ <ይጠቅመናል፣ የመቸናል> ብለው የሚገቡበት መሆኑን ስለማውቅና እንዲያው ከራሳቸው አልፈው ወላጆቻቸውንም፣ ዘመዶቻቸውንም ጭምር ረድተው ልጆቻቸውን ብቻ ሳይሆን የዘመድ ልጆች ጭምር እያስተማሩ አሳድገው ስለሚኖሩ፣ «አንቺም የሰው ፊት ከማየት ድነሽ ዘመድ ለመርዳትና ልጅሽን እያስተማርሽ ለማሳደግ ትበቂያለሽ» መስሎኝ ነው እንጂ እንድትሳጁ ብዬ አልነበረም። ነገር ግን ክፉ ከመሰለሽ ይቅር» አሉ አዛገቱ የቅርታ መልክ እዩታዩባቸው።

«እስከሰ የሚጠቅመኝ መስሎዎ ነው እንጂ የሚጎዳኝን እንደማይመክሩኝ አውቃለሁ። ብቻ እኔ - እንደ ነገርሁም እፈራለሁ» አለችና አንገትዋን ደፍታ ስታስብ ቆይታ «የምፈራ ባልሆን እንኩዋ» አለችና ቀና ብላ አዛዥን እያሳዩች «የምፈራ ባልሆን እንኩዋ ስራ ባገኝ ቀን ከሌት ሰርቼ ስራ ባጣ ለምንተማርያም» እያልኩ እዩለመንሁ ልጄን አሳድጋለሁ እንጂ የሴትኛ አዳሪነት ስራ አልሰራም አባባ። «ሴተኛ አዳሪ ሆነች» ተብዬ ወላጆቼ ከሚረግሙኝ ከሚክዱኝ ለልጄም ማፈሪያ ከምሆን፣ ለምኝ ብበላ ይሻለኛል። አገራችን እንዴም ሴተኛ አዳሪነት ብርቱ ነውር ነው። «አንድ ልጅ ሴተኛ አዳሪ ከሆነች ወላጆቿ ይክድዋታል፤ እንደ ሞተች ቆጥረዋት አልቅሰው እርማቸውን ያወጣሉ» ይባላል።»

«ይህ እንኩዋ ሞኝነት ነው። ዛሬ የሚያስደብ የሚይዋርድ ድህነት ነው። ሀብት ካለሽ እንደ ምንም ብታገኝው ካንቺ አልፎ ወገንሽን ሁሉ ያስከብራል እንጂ አያዋርድም። ልጅሽም ቢሆን - መቸም ልጅ ከራስ በሁዋላ ነው። «ልጅ እንዳይወድቅ ራስ ይቁም» እንደሚባለው አንቺ ከሌለሽ ልጅሽ ሊኖር አይችልምና መጀመሪያ ለራስሽ ማሰብ አለብሽ።»

«እንጂ እኔስ በኔ የደረሰ ደርሶብኝ ልጄን ቅር የሚያሰኝ ነገር አያግኝብኝ ይህ ብቻ ነው ምኞቴ»

«ይህኮ ያንቺ ብቻ አደለም የናቶች ሁሉ ምኞት ይሄው ነው፤ ብቻ ስህተት ነው»

«እንዴት?»

«መጀመሪያ ከሁሉም የሚቀርብ ራስ ነዋ! ልጅ ከራስ በሁዋላ ነው። ልጅም ቢሆን ካደገ በሁዋላ መጀመሪያ ራሱን ችሎ ነው ወላጆቹን ወደ ማሰብ የሚሄደው። ያውም ካደገና ራሳቸውን ከቻሉ በሁዋላ እንኩዋ ወላጆቻቸውን የሚያስቡና የሚረዱ ከስንት አንድ ናቸው ይመስልሻል?»

«አባባ፣ የኔ ልጅ እንደ ሌሎች አይምስልዎ። አሁን እንኩዋ በዚህ እድሜው ሲያስብልኝ ቢያዩት! እሱ ከሚበላ እኔ ስበላ ማየቱ ደስ ያሰኝዋል። «ስታድግ ምን ታደርጋለህ?» ብለው ቢጠይቁት የሚነግርዎ ሁሉ ለኔ የሚያደርገውን ነው። እውነቴን ነው፤ ሲያገኙት ይጠይቁት።»

«ይሆናል አንቺ እንደምትይው ይሆናል። ብቻ አሁን የሚለውና ሁዋላ የሚያደርገው አንድ አይሆንም። ሁውላስ መጀመሪያ ራሱን ሁለተኛ ሚስቱን እድላም እንደሆንሽ - አንቺ ሶስተኛ ወይም አራተኛ ብትወጪ ነው! ያውም አሁን እንዳልሁሽ እድላም የሆንሽ እንደሆነ ነው!»

«እንዴት? ለምን?»

«እኔ ምን አቃለሁ? ልጄ! «የናትና ልጅ ፍቅርና የኸረት ውሀ፣ ከላይ ወደ ታች እንጂ ከታች ወደ ላይ አይፈስም!» እንደሚሉት ተረት ቢሆን ነዋ!»

«ምን ማለት ነው?»

«ፍቅር እንደ ውሀ ሙላት ከላይ - ካናት ወደ ታች ወደ ልጅ ይወርዳል እንጂ ከታች፣ ከልጅ ወደ ላይ ወደናት እጅግም አይሄድ ማለት ነዋ!»

«ኡም - እንጂ!»

«እንዴት እንጂ! ባንቺ በራስሽ አታይውም? አችኒ ወልደው ለፍተው ያሳደጉሽን እናትና አባትሽን - ትናንት እንዳገኘሽው ልጅሽ ትወጃቸዋለሽ?» ደመቀች አንገትዋን ደፍታ ዝም አለች።

«አይ፥ እኔ እንኩዋ» አሉ አዛዥ እሳቸውንም አንገታቸውን ደፍተው ሲያስቡ ቆዩና። «እኔ እንኩዋ የዚያን - የመጠጥ ቤቱን ስራ ያነሳሁልሽ - አንቺን ተመችቶሽ ወዲያውም ልጅሽን በደሀና ታሳድጊያለሽ ብዬ ነበር። ላንቺ ነውር መስሎ ታይቶሽ «ዳግመኛ አታንሳብኝ» ስላልሽኝ አላነሳውም። ብቻ - እንዲያው ለነገሩ የናንተን አገር አላውቅም እንጂ አገር ሴተኛ አዳሬንት ዛሬ እንደ ነውር የሚቆጠር አለመሆኑን ብታውቁ አይከፋም።»

«እሱን መቸም - ዳግመኛ አናንሳው ብለናንል፣ አናንሳውም ነገር ግን - » አለችና አይኖችዋን ሳታረግብ ፊት ለፊት ተክላ ቆይታ ወደሳቸው መለስ ስታደርግ እንባ ሞልተው አዩ።

«አንቺ ልጅ ዛሬ ምን ሆንሽ? ለምን እንዲህ ሆደባሻ ሆንሽ? ብርቱ አልነበርሽም?» አሉ አዛዥ፥ እንደ መቆጣት ብለው።

«የልጄን ነገር ምን እንደማደርግ ቅጡ ጠፋኝ፥ ጨነቀኝ አባባ!»

«ታዲያ ልቅሶ ሆድ ያስብሳል እንጂ ከጭንቀት ያወጣል?»

«እሱስ እውነትዎ ነው። ብቻ - ልጄ በኔ ምክንያት እስከ ዛሬ የተንገላታው አልበቃ ብሎ እኔ ኑሮዬን ስለ ጠላሁ ለኔ እንዲሻለኝ ብዬ አባቱ ቤት ደሀና ተቀማጥሎ የሚያሳድገውን ልጄን ያለዳው ያለ ጥፋቱ እስከ ዛሬ ያንገላታሁት አልበቃ ብሎ፥ ጋሬ በዶዶ እዩብላ፥ የተደረተ ልብስ እዩለበስ በገባ በወጣ ቁጥር እዩተረገመና እዩተደበደበ እስከዛሬ የኖረው እንደ ኑሮ ተቆጥሮ ይህን እንኩዋ ሊያጣነው! ከዚህ የባሰ ሊንገላታ ነው!» አለች አይኖችዋን ሞልቶ የነበረው እንባ ማገጃውን እንደ ሰበረ ሙላት ፊትዋን ዘቅዝቆ እያጥለቀለቀ።

«ተይ ልቅሶ አታብገር ልቅሶ ደግ አደለም። ወዲያውም - የተጎዳሽ አንቺ ነሽ እንጂ፣ እስከ ዛሬ ልጅሽ ምንም አልተጎዳ! ልወደፊቱም እግዜር ያውቅለታል» አሉ አዛዥ ቁጣው ምንም ያክል እንዳልረዳ ሲያዩ ለስለስ ባለ አነጋገር «ተይ እግዜር አይወድም፥ በከንቱ ራስሽን አትውቀሽ! አንቺ ተጎዳሽ እንጂ እሱ ምንም አልጎደለበት» አሉ ደገሙና። «እንዲህ እንደኛ የማያውቅ፣ ተከስተን «የሚበላውና የሚጠጣው በጥንቃቄ ተመርጦ እዩተሰናዳለት በስልጡን ሞግዚት የሚያደግ የጌታ ልጅ ነው» ይላል እንጂ ያንቺ ልጅ መሆኑን የሚያምን ማነው? ይልቅ ለሱ ብለሽ የተጎዳሽ አንቺ ነሽ። ሁላችንን የምታሳዝኝን አንቺ ነሽ። ከኒህ ክፉ ሴት በቀር በቤቱ ውስጥ ላንቺ የማያዘን የለም። «ተቸግሮ የገባን ሎሌ አስቸግሮ መግዛት ይሻላል»

እንደሚሉት ተረት፣ ተቸግረሽ አገኙሽና «ያታባትዎ ትሄዳለች» ብለው አስቸገሩሽ! ይህ ነው ሁላችንን የሚያሳዝነን።»

«እኔስ መቸም - «ይሻለኛል» ብዬ የመረጥሁት ነው። ግዴለም። አለች ደመቀች። አንገትዋን ደፍታ በግር አውራ ጣትዋ መሬት እዬቆረቆረች። ከዚያ ሁሉቴም ዝም ብለው በዬበኩላቸው ሲያስቡ ቆዩና።

«ጌቶችኮ ተከስተን በጣም ይወዱታል፣ እንደ ልጃቸው ነው የሚያዩት ደመቁ!» አሉ አዛኝር።

«እንደሱ ይህን ቤት መልቀቅ የማልወድበት ምክንያት ይህ አደል አባባ? ያው እስዎ እንደሚያውቁት፣ ገና ትንሽ ልጅ ሳለ እንኩዋ እያቀፉ ሲያገርሱት ንፍጡንም ሆነ ለሀጩን በገዛ መሀረባቸው ሲጠርጉለት ሲያንቀባሩት ለማያውቅ ሰው የወለዱት ልጅ እንጂ ያሽከራቸው ልጅ ይመስለዋል?»

«አዎ በጣም፣ ነው የሚወዱት። ታዲያ አሁን ይህን ያነሳሁት አንድ አሳብ በራሴ ውስጥ ብልጭ ብሎብኝ ነው።»

«ምን?»

«ለምን እፈረንጅ ትምህርት ቤት አዳሪ አድርገው እንዲያስገቡልሽ አትለምኛቸው?»

«ዋጋው በጣም ውድ ነው አሉ፤ እኔት አድርገው ያስገቡልኛል?»

«እዚያ ጥበብ ምንስቴር «እዝቤክተር ነው? ዲኔክተር» የሚባል የታቸውን ልጅ ያገባ ሰው አለ፤ ምንስቴሩም ወዳጃቸው ንው። ለነሱ «አደራ» ብለው ቢነግሩዋቸው ያለዋጋ ያስገቡልሽ ይሆናል፤ ምን ይታወቃል?»

«አይ - ይህንማ ቢያደርጉልኝ እድሜዬን ሙሉ ባሪያ ሆኝ ያለ ደመወዝ በተገዛሁላቸው!»

«ያደርጉልሻል፤ በግራቸው ወድቀች ለምኛቸው።»

«ደግሞ እመይቴ «ሄዳ አሳበቀች» ይሉኝ ይሆናሉ! እንዲያውም ባልዋልሁበት «አሳባቂ» የሚሉ ስም አውጥተውልኛል!»

«ልጅሽን ከቤቴ አውጭልኝ አሉኝ ብለሽ ብትናገሪ፤ እንዲያው በደፈናው «ልጅን ተማሪ ቤት ያሰቡልኝ» ብለሽ ነው የምትለምኛቸው»

«አይዘሽ አትፍሪ ጌቶች ደግ ናቸው። እኔ እንኩዋ ብነግርልሽ ግዴለሽም ነበር፤ ብቻ ነገሩ አንቺ እንደምትነግሪያቸው አይከብዳቸውም ብዬ ነው። አዩሽ? ለማንም ቢሆን፣ ባለጉዳዩን ከመግፋት የባለጉዳዩን መላክተኛ መግፋት አይከብደውም!»

«መቸ ልንገራቸው?»

«ዛሬ ንገራቸው፤ ከሄዱበት ሲመለሱ ለብቻ ተቀብለው እንዲያነጋግሩሽ እኔ ነገራ እጠራሻለሁ።»

«እሽ አባባ እንዲያው - እንጃ! እግዚአብሔር እስከምን ባይሰጠኝ ምን ይውጠኝ ኖሮዋል?»

ደጃዝማች ከዋሉበት ተመልሰው ትንሽ እንዳረፉ አዛዥ ተካልኝ ተስፋ እንደ ሰጡዋት ነግረውላት ተጠራች። ደመቀች እጅ ነስታ ቀና ስትል ደጃዝማችን እንደ ተቆጡ አይኖቻቸውን ፍጥጥ አድርገው ሲመለከቱዋት አይታ ፈራችና፤ የምትናገረው በቃልዋ ስታጠናው የቆየችው ነገር ጠፋት። አዛዥ እንደ ነገሩዋት እያለቀሰች እግራቸው ላይ መውደቁን እንኩዋ ረሳችው! በሁዋላ የተበታተነ አሳብዋን እንደ ምንም ብላ ከዚያም ከዚያም አጠረቃቅማ አንገትዋን እንደ ደፋች ባልተያያዙ ቃልቻ እዩተደናቀፈች በረገርሙ ስትናገር ዝም ብለው ሲሰሙ ቆይተው።

«እኩ፣ ባጭሩ ተከስተን ትምህርት ቤት እንዳስገባልሽ ነው የምትፈልገው አደለም?» አሉ ደጃዝማች ፍራትዋን ሲያዩ አሳዘነቻቸውና ፈገግ ብለው።

«አዎን ጌቶች!» አለች አንገትዋን እንደ ደፋች።

«ባዳሪነት ለማስገባት የሚያስከፍሉት በጣም ብዙ መሆኑን አታውቁም?»

«ጌቶች እንዲፍሉኮ አይደለም ለምንስቴሩ እንዲነግሩልኝ ነው።»

«እ - ለዚያውም ቢሆን ለሚኒስትሩ ከኔ ይልቅ አንቺ ብትነግሪው ይሻላል። እኔ ሄጄ ብለምንሽ ከብድኝ አይደለም፤ አያደርግልሽም ብዬ ነው። እኔ ስነግረው ልጅ ዘመዴ ይመስለውና «ለምን ከፍለሀ አታስተምርም?» ይለኛል። አንቺ ግን ድህነትሽን ገልሰሽ ብትለምኝው እግዚአብሔር ከረዳሽ የድሆችን ልጆች እያስመሰከሩ ስለሚቀበሉ ያንቺን ልጅም ይቀበልሽ ይሆናል። «ድህነትሽን አስመክራ» የተባልሽ እንደሆነ እኔ ምስክር እሆንሻለሁ። እንዲያውም እኔ የምመክርሽ ሌላ ሰው እንኩዋ «ልንገርልሽ» ቢልሽ «እሽ» እንዳትይ ነው። አንቺ ራስሽ ሄደሽ የነገርሽ እንደ ሆነ ነው «እሽ» የሚልሽ። ግዴላሽም የኔን ምክር ስሚ።»

«እኔ - የት አገኛቸዋለሁ?» አለች፣ በተሰበረ ድምጽ ልቅሶ መጣባትና።

ደጃዝማች ልክ እንደዛዥ ተካልኝ «አይዘሽ ግዴላም አትቸገሪም» ይሉኛል ብላ ተስፋ ስታደርግ ችላ ያሉዋትን የገፉዋት ስለመሰላት ተስፋ ቆረጠችና ስሜትዋ በምሬት ተመረዘ። ደጃዝማች ግን የሚኒስትሩን ጠባይ ስለሚያውቁ «በውነት ጉዳይዋ የሚቃናላት ራስዋ ሄዳ ስትለምን ነው» ብለው በማመን ነበር እንጂ ለስዋ እንደ መሰላት ችላ ብለው ወይም ለግመው አልነበረም።

«ቦታውን ተካልኝ ይሾሽ ሄዶ ያሳይሽና ጥዋት ቀደም ብለሽ ወይም ማታ ሰራተኛ ከወጣ በሁዋላ የሄድሽ እንደሆነ ነው በግላጭ የምታገኘው» አሉ ከዚያ አዛዥ ተካልኝን ጠርጠው ራሳቸው ወስደው የትምህርት ሚኒስቴርን እንዲያሳይዋትና እንዲረዱዋት ነገሩላት።

ደመቀች ያነለት፤ ማምሻዋን ወደ መቤትዋ ጭራሽ ብቅ አላለችም። አምስት አመት መሆኑ ያ፣ ያነለት የደረሰው አመት እንዳይደርስባት የወይዘሮ ጽጌ ብትር ሳያማት ቁጣቸው፤ ርግማናቸው ሳይሰማት ጊዜ የሌለው ስራቸው ሳይከብዳት ሁልጊዜ ታጥቃ ተጠንቅቃ ሰራች። ጽኑ እመም ታማ አታውቅም እንጂ፤ አንዳንድ ጊዜ ራስ ምታትዋ ሲነሳባትና ምችም ይሁን ወይም ሌላ፣ ቀለ ያለ እመም ሲያማት እንኩዋ «እስቲ ተኝቸ ላሳልፈው» ብላ አታውቅም። አምስት አመት መሆኑ ሁልጊዜ ወይዘሮ ጽጌ እንዳቃቤ መላካቸው ሳትለያቸው ጥዋት አስነስታ ማታ አስተኝታ የሚያስፈልጋቸውን ሁሉ አድርጋ፣ ብዙች ያልቻሉትን ክፉ አመላቸውን ችላ ኖረች ይህ ሁሉ ያ ያነለት የደረሰው እንዳይደርስ ነበር፤ ደረሰ! የፈሩት እንዳይደርስ መፍራት ጠንቃቃነት የፈሩት ከደረሰ በሁዋላ መፍራት ጅልነት ነው! ስለዚህ ወይዘሮ ጽጌ ያደረጉትን ካደረጉ በሁዋላ እንደገና እሳቸውን መለማመጥ ጅለንት ወራዳነት መስሎ ታያትና ምንጣፍዋንና አንዳንድ እቃዋን ጠቅልላ ወዳዛዥ ተካልኝ ቤት ሄደች።

ምዕራፍ አስራ ሶስት

ደመቀች በትምህር ሚኒስቴር ፊት

ደመቀች ልጅዋንና እቃዋን ይዛ እደጃዝማች አሰፋ ግቢ አምስት አመት ከኖረችበት ቤት ወጥታ አዛዥ ተካልኝ ቤት ያደረች እለት ባይንዋ እንቅልፍ አልዘረም። ካገርዋ ከንዶዳም ኪዳነ ምህረት ወጥታ ማርቆስ ስትደርስ ከዚያ በሁዋላ ወዴት እንደምትሄድ ግራ እንደ ገባት ሁሉ ከደጃዝማች አሰፋ ቤት ልጅዋን ይዛ ወጥታ ወዴት እንደምትሄድ ጠፍቶዋት፤ ዙሪያው ገደል ሆኖባት እንዲሁ እንደ ተጨነቀች እንደ ተወራጨች አድራ እንደ ሳታት ቁዋሚ፤ ገና ሳይነጋ ተነስታ አዛዥን ቀሰቀሰችና «ትምህርት ምንስቴር ይውሰዱኝ» አለቻቸው።

«እንዴ! ጌቶችኮ ከጥዋቱ ቀደም ብላችሁ ሂዱ» አሉ እንጂ «ከሌሊቱ ቀደም ብላችሁ ሂዱ» አሉም? አሁን ገና ሌሊት ነው፤ ሂጂ ተኚ» አሉ አዛዥ ሲያፈጁባት።

«እባክዎ በሁዋላ አናገኛቸውም።»

«ከሁለት ሰአት በፊት አይገቡም፤ ቢሆንም እኛ ባንድ ሰአት እዚያ እንደርሳለን። አሁን ገና አስራ ሁለት እንኩዋክ ልሞላም፤ አስራ አንድ ሰአት ተኩል ነው» አሉ። ባንድ ሰአት እትምህርት ሚኒስቴር ሲደሱ ያጥሩ በር ገና አልተከፈተም ነበር።

አንድ ሰአት ተኩል ላይ፣ አንድ ሰው በትንሽ መኪና መጣና እበሩ ቆሞ ጥሩንባ ይነፋ ጀመር። ከዚያ እውስጥ የሚኖሩት ዘበኝኖችም ሌሎችም ብቅ አያሉ ያችን ትንሽ ኦቶመቢል ሲያዩ ወዲህ - ወዲያ መሩዋሩዋጥ ስለ ጀመሩ አዛዥ ተካልኝ ራሳቸውን ዝቅ አድገው ከኦቶመቢል ውስጥ ያሉትን ሰው አዩና፤ «ወላዲታምላክ፣ ወላዲታምላክ ምንስቴር ናቸው!» ሲሉ ያ «ምኒስቴር» ያሉት ባለ ግርማ ቃል ደመቀችን አስፈራትና ትንቀጠቀጥ ጀመር።

«አይዘሽ አትፍራ፣ ጠጋ በይና እጅ ንሻቸው፣ ዝም ብለው ለማለፍ የሞከሩ እንደሆነም ከኦቶመቢሉ ፊት ወደቁ!» አሉ ቀስ ብለው።

ደመቀች እዩፈራች እንደ ተመከረችው ወደ ኦቶመቢሉ ጠጋ ብላ እጅ ስትነሳ ሚኒስትሩ በብርቱ መመረርና በብስጭት መልክ ገላምጥዋት ፊታቸውን ከስዋ አዞሩ።

በዚያ ሰአት ቡና እንኩዋ ሳይጠጡ ማልደው መምጣታቸው ከሶስት ሰአት ጀምሮ እንደሰዋ የሚረባም የማይረባም አቤቱታ ያላቸውን መቀበሉና የዩሉቱን ጥቃቅን ያስተዳደር ጉዳይ ማስተናበሩ በዚያ ላይ ግቢ ሄዶ ሲጠብቁ ወይም ጭራሽ ያላሰቡትን ስራ ሲሰሩ መዋሉ ይህ ሁሉ ስራቸው፣ በጠቅላላው የሚሻሻልበትን ለማሰብና እቅድ ለማቀድ ጊዜ ስለማይሰጣቸው፣ በግላጭ በጸጥታ፣ እቢሮዎቻቸው ተቀምጦ ትንሽ ለማጥናትና አንዳንድም ያሰቡዎቻቸውን መሰርታውያን አሳቦች በወረቀት ላይ ለማስፈር ነበር። ያው እንግዲህ ያንለትም መቀረቱ ነው! ሚኒስትሩ ፊታቸውን እንዳዞሩ ይህን ሲያስቡ ቆይተው «ምን - እንደዚህች ያሉት ርጉሞች አያሰሩም! የትም ቢሄዱ የትም ቢሸሸጉ ከነዚህ ማምለጥ አይቻልም! ከቶ ምን ማድረግ ይሻላል? የሚያይ ሰው እብድ ባይል ይችን ከዚህ ወትቶ መርገጥ ነበር!» እያሉ ባሳባቸው ሲያማርሩ ዘበኖች በሩን ከፈቱ። ደመቀች አዛዥ እንደ መከሩዋት ከኦቶመቢሉ ፊት ወድቃለች።

«ይችን - » ብለው የሚያጠግባቸው ስድብ ፈልገው ሲያጡ።

«አንሱና ወዲያ ጣሉዋት!» አሉ በብርቱ ቁጣ።

ከዚያ ሁለት ዘበኞች ከወደቀችበት ለማስወገድ ተጋግዘው ሲጎትጉዋትና ወዲያ - ወዲያ ሲያንከባልሉዋት ቆይተው በመጨረሻ ተሸክመው ሲያነሱዋት የመሬቱ ትቢያ በንባዋ እዩተለወሰ በባዛው ጭቃ ፊትዋ ተበክሎ፣ እስከ መሆንዋ አይታወቅም ነበር! ቢሆንም ያ በንባዋ የባዛ ጭቃ ፊትዋን ያበላሸው ውበትና ደምግባትዋን ይሸሸገው እንጂ ጭንቀትዋን መሸሸግ አልቻለም! ጭንቀትዋ መድረሻ የጠፋት መሆንዋ ከተስፋ መቁረጥ አፋፍ ላይ ቆማ የምትጨብጠው ያጣችና ግራ የገባት መሆንዋ፣ የተበከለችበትን ጭቃ አልፎ ሁሉንም አሸንፎ ይታይ ነበር! ጭንቀትዋ መሄጃ ያጣች መሆንዋ በፊትዋ ላይ በጉልህ ተጽፎ ይነበብ ነበር!

«ምናባቴ ላርግ? ጨንቆኝኮ ነው ጌታዬ!» አለች ዘበኞች ከኦቶመቢሉ ፊት አንስተው ተሸክመው ወዲያ ሲወስዱዋት የተጨነቁ አይኖችዋን ላንድ አፍታ ወደ ሚኒስትሩ ወርወር አደረገችና። እሳቸውም እንዲሁ ላንድ አፍታ እኒያን የተጨነቁ አይኖችና ያን የተጨነቀ ፊት አዩ፣ ዘበኖች ተሸክመዋት ሲሄዱ ያለችውንም ሰሙ።

እንዲህ ያለው ነገር አዲስ አይደለም። በቀን ብዙ ጊዜ የሚደርስ ነው። ከባድም ይሁን ቀላል ችግር የገጠማቸው ሰዎች በሰው ደርሶ የማያውቅ ችግር ወይም በደል፣ የደረሰባቸው መስለው ለመታየትና የባለስልጣንን አሳብ ለመማረክ ከሚፈጥሩት ልዩ ልዩ ዘዴ፣ አንዳንዶቹ በር ይዘው «አናስወጣም፣ ወይም አናስገባም» ይላሉ። ሌሎች ከባለስልጣን እግር ላይ ወድቀው፣ «ረግጣችሁን ሂዱ» ይላሉ። አሁንም ሌሎች እንደ ደመቀች ከኦቶመቢሉ ፊት ይወድቃሉ። በመጨረሻ የሁሉም ጉዳይ ሲመረመር ምን እንኩዋን ከመሀከላቸው ያላግባብ የተበደሉና በጣም የተቸገሩ ቢገኙባቸው የሚበዙት፣ «ተበደልን ተቸገርን» የሚሉት ያን ያክል የሚያበሳጭና የሚያስመርር ሳይሆን ይገኛል! ስለዚህ ይህን የመሰለውን ያቤቱታ ማቅረቢያ ዘዴ የተለመደ

ሆነና ባለስልጣኖችን እንደ ሌላው ተራ የጉዳይ ማቅረቢያ ዘዴ ቆጥረውት እጅግም አይከብዳቸውም።

ነገር ግን ሚኒስትሩ ያነሰት ከኦቶመኒላቸው ፊት ወድቃ የነበረችው ልጅ ዘበኖቻቸው ካስወገዱላቸው በሁዋላ ወደ ውስጥ ለመግባት ኦቶመኒላቸውን ሲያስነሱ እስከገንጠው ብዙ ጊዜ በፊታቸው ሲወድቁ አስነስተው እያለፉባቸው እንደሚሄዱት አቤት ባዮች ለመርሳት ቢሞክሩ አልሆላቸው አለ! እስከገንጠው ዘላቂነት ተሸክመው ወዲያ ሲወስዱባት የተጨነቁ አይኖችዋና የተጨነቀ ፊትዋ በፊታቸው የተጨነቀ ድምስዋ በጆሮዎቻቸው ቀሩ! ኦቶመኒላቸውን እየነዱ ወደሚያቆሙበት ሲሄዱም አይኖችዋ ፊትዋ ድምጽዋ አብርዋቸው ሄዱ! «ምናባቴን ላድርግ!? ጨንቆኝክ ነው ጌታየ!» ይላል ድምጽዋ እዩደጋገመ በጆሮዎቻቸው ውስጥ። የተጨነቁ አይኖችዋና ፊትዋም ፊት ፊታቸውን ይሄዳሉ! ኦቶመኒላቸውን አቁመው ወደ ጽህፈት ቤታቸው ለመግባት ደረጃውን ሲወጡ ሲሉ፣ እኒያ አይኖችን ያ ፊት በደረጃው ከላይ ታች ተነጥፈው፥ ሁሉም እዩተሰቀዩ ወደ ላይ የሚያዩባቸው መሰላቸውና ደረጃውን መርገጥ ፈሩ! ወዲያው ቶሎ መለስ አሉና «አንተ ዘበኛ ያችን - ከኦቶመኒላ ፊት ወድቃ ለላስገባ ያለችውን ልጅ አምጣት» አሉ። ደመቀች ጭቃን ከፊትዋ እየጠረገች ወደ ሚኒስትሩ ስትሮጥ ያስቸግሩባቸው የነበሩት አይኖችዋ ፊትዋ፥ ድምጽዋ ሄዱ!

ከዚያ ይዘዋት እጽህፈት ቤታቸው ገቡና ሲቀመጡ፣ ለመስራት አቅደው የመጡለት ስራ ያነሰትም በመቅረቱ ንዴታቸውን በረገርሙ ተንፍሰው አስወጥተው «በዩ እንግዲህ ከኦቶመኒል ስር የወደቅሽበት ጉዳይ ንገራኝ፥ ትምህርት ነው የምትፈልገው?» አሉ የመጡለት ስራ በመቅረቱ ቁጣቸውን ጨርሶ ስላልበረደ ፊታቸው ገና እንደ ከረረ ነበር።

«አዎን ጌታዬ!» አለች ደመቀች፥ አንገትዋን ደፍታ። አንድ ጊዜ ቀና ብላ መቆጣታቸውን ከፊታቸው ስላዩች ሁለተኛ፥ አንገትዋን ለማቅናት አልደፈረችም።

«ባዳሪነት ነው ወይስ በተመላላሽነት?»

«ባዳሪነት ነው ጌታዬ!»

«እህም! - ከየት ነው የመጣሽው?»

«ጎጃም፥ እንደዳም ኪዳነ ምህርት ከሚባል አገር ነው ጌታዬ!»

«ጎጃም፥ ምን ከሚባል ትምህርት ቤት ነበርሽ?»

«በምንም ትምህርት ቤት አልነበርሁም ጌታዬ!»

«እንግዲያ ገና ልትጀምሪ ነው?»

«ለኔኮ አይደለም ጌታየ!»

«እንዴ! ታዲያ ለማነው?»

«ለልጅ ነው ጌታየ!»

«አንቺ - ለትምህርት የደረሰ ልጅ አለሽ?» አሉ ሚኒስትሩ በመገረም መልክ።

«አዎ ጌታየ!»

«የስንት አመት?»

«የሰባት አመት ነው ጌታየ!»

«እባክሽ የማይታመን ነገር አትናገሪ! አንቺ ስንት አመትሽ ሆኖሽ ነው - የሰባት አመት ልጅ ያደረስሽ?»

«አስራ ዘጠኝ ነው ጌታየ!»

«እንቺ! አትመስይም። ብቻ - እሺ አስራ ዘተኝም ይሁንሽ ባስራ ሁለት አመትሽ ወለድሽው ማለት ነውከ! እንግዲህ ባስራ ሁለት አመት ለመውለድ፣ ባስራ አንድ አመትሽ ወይም ከዚያ በታች ሳለሽ አገባሽ ማለት ነው!»

«ያገባሁስ ለማደግ ተብሎ - በዘጠኝ አመቴ ነበር። ብቻ ባስራ አንድ አመቴ - ማላውን አፍርሶ ባስራ ሁለት አመቴ ወለድሁ።»

«ይህ ወንጀል ነው! ምህረት የማይገባው ወንጀል ነው!» አሉና ሚኒስትሩ በስጨት ብለው፣ «ታዲያ - እዚህ አገር ለምን መጣሽ?» አሉ።

«ወዲያው - እንደ - እንዳረገዝሁ ታመምሁና ወደ ወላጆቼ ተመለስሁ። በብዙ ጭንቅ ከተገላገልሁ በሁዋላ ደግሞ እንደገና ሊወስደኝ ስለ ፈለገና አባቴም - ፈርተውት በግድ አስረው ሊሰዱኝ ስለ ተስማሙብኝ ወዲህ መጣሁ።»

«ግሩም ነው!» አሉ ሚኒስትሩ ከተቀመጡበት ተነስተው ወዲያ - ወዲህ እያሉ። «ታዲያ እዚህ ዘመድ አለሽ?» አሉ ቀጠሉና ቆም ብለው።

«የለኝም ማርቆስ መቃብር ቤት ተሸሽኔ የሰነበትሁባቸው መነኩሲዎች አደራ የሰጡት ነጋዴ እዚህ አምጥቶ በሚያውቃቸው ሰዎች በኩል ግርድና አስቀጠረኝ። እዚያ እተቀጠርሁበት ቤት አምስት አመት ስኖር እስከ ዛሬ ድረስ ምንም አልተቸገርሁም ነበር። የሚሰጡኝን ምግብ ለልጄ ጋር እዩተካፈልሁ ከማገኘው ትንሽ ደመወዝ ቀን አማርኛ ለሚያስተምሩልኝ እዩከፈልሁ ደህና ይገባው እኖር ነበር። አሁን ግን እመቤቴ፣ ልጅሽን ከዛሬ ጀምሮ እቤቴ እንዳላየው ሲሉኝ ጊዜ የማስጠጋበት ይገባው የምሄድበት አጣሁ» አለች ልቅሶ ያዛትና በተሰበረ ድምጽ።

«ከክፉ ልማዳችን መስዋእቶች አንድዋ ነሽ ማለት ነው!» አሉ ሚኒስትሩ፣ አይኖቻቸውን በዘዝ አድርገው፣ ፊት ለፊት በደመቀች ላይ ተክለው። ብቻ ያንጊዜ የሚያዩት እስዋን አልነበረም፤ በሙሉ ኢትዮጵያ እንደስዋ የክፉ ልማድ መስዋእቶች የሚሆኑትን ቁጥር ስፍር የሌላቸው ህጻናት ነበር!

«አባቴ ፈርተው ተስማሙብኝ ያልሸው እንዴት ነው? ለምን ፈሩ?» አሉ ሚኒስትሩ፥ ፍዝዝብ ብለው፤ ፊት ለፊት ተተክለው የነበሩ አይኖቻቸውን አሻሽተው ደመቀችን እያዩ።

«እሱ ሀብታም ነው ደግሞ ሀይለኛ ነው»

«ትልቅ ሰው ነው?»

«አ - አዎ፥ ሽማግሌ ነው።»

«ስለዚህ አባትሽ በውድም ይሁን በግድ ሽጡሽ ማለት ነው! ፍጹም ወንጀለኛ ናቸው! ብቻ - እነሱ ለሰሩት ወንጀል እዳ ከፋይዎ አንቺ ሆንሽ!» አሉና አሁንም ዝም ብለው ፊት ለፊት ይመለከቱ ጀመር።

«ታዲያ - ለምን ልጁን እዚያው ጥለሽላቸው አልመጣሽም?» አሉና ቀጠሉና

«እወደዋለሁ፤ ከሱ ተለይቼ - መኖር አልችልም!»

«አዎ አለሙን አስቸጋሪ የሚያደገውም ይህ ነው! እንዲህ በሚጣሉት መሀከል የሚወዱት በሚወዱት መሀከል የሚጣሉት ተሰባጥሮ እዩተገኘ ሰውን፥ ተስፋ በመቁረጥና ተስፋ በማድረግ፥ ህየትን በመጥላትና በመውደድ መሀከል ተወጥሮ ሲሰቃይ እንዲኖር ያደርገዋል! እህ - እንዴት ያለ አለም ነው!» አሉ በረገረሙ ተንፍሰው።

«በይ ነይ፤ እዚያ፤ ተቀመጭና ለምጠይቅሽ መልስ ስጭኝ» አሉ በወንበራቸው ሲቀመጡ፥ ከጠረጴዛቸው ባሻገር ፊት ለፊት፥ ያለውን ወንበር በጃቸው እያመለከቱ።

«ግዴለም፤ እንደ ቆምሁ ለሚጠይቁን እመልሳለሁ፤ ጌታየ!» አለች ደመቀች አንገትዋን እንደ ደፋች መሬት መሬት እያዩች።

«ነይ ተቀመጭ!»

«ኧረ ግዴለም እቆማለሁ!»

«ሳዝሽም እሺ አትይ?» አሉ ሚኒስትሩ ከቅርታ ፈገግታ ጋር፡

«እሺ ጌታየ!» አለች የተደፋ አንገትዋን ወደ ግራ ቀልሳ ከወንበሩ ላይ ስትቀመጥ።

«የልጅሽ ስም ማነው?» አሉ ሹል እርሳሳቸውን በማስታወሻቸው ላይ ደግነው።

«ተከስተ ነው ጌታየ ተከስተ ታምራት።»

«ተከስተ የልጅ ታምራት፥ ያባቱ ስም መሆናቸው ነው?»

«አዎን ጌታየ!»

«ልጅ የተወለደበት አገርስ?»

«እንደዳም ኪዳነ ምህረት።»

«ወረዳውና አውራጃውስ?»

«ጎዛምን ሲሉ ሰምቻለሁ ወረዳ ወይስ አውራጃ መሆኑን አላውቅም።»

«ጎዛምን ወረዳ ነው አውራጃ ደብረ ማርቆስ ነው። ግዴለም እኔ አውቀዋለሁ» አሉ ሚኒስትሩ ከሚስቶቻቸው ቀና ብለው ፍርጥም አሉና።

«እንደሱ ነው መሰለኝ» አለች ደመቀች አንገትዋን እንደ ደፋች።

«እድሜውስ? ሰባት አልሸኝ?»

«አዎ ጌታየ ሰባት ነው።»

«ሊረዳሽ የሚችል ዘመድ የለሽም!»

«የለኝም።»

«መልካም እንግዲህ እስቲ - እግዚአብሔር አንቺንም፣ እኔንም ይርዳን! እኔ ልረዳሽ እሞክራለሁ፣ ፈጻሚው እግዚአብሔር ነው።»

«እስዎ ካሉ ምን ይቸግርዎል ጌታየ? እባክዎ ይርዱኝ» አለች፣ ከተቀመጠችበት ተነስታ ቆማ፣ ለጀመሪያ ጊዜ በድፍረት ሚኒስትሩን ፊት ለፊት እያዩች።

«ህም! ምን ይቸግርዎታል! የምቸገርበትን ምክንያት ብነግርሽ ሊገባሽ አይችልም፣ ብቻ - ብዙ የሚያስቸግር ነገር አለ። የሆነ ሆኖ ከልቤ የምረዳሽ መሆኔን አረጋግጥልሻለሁ። ይህ አይበቃሽም?»

«እስዎ ከልብዎ የሚረዱኝ ከሆነ ይበቃኛል ጌታየ» አለች፣ እንባዋን በኩታዋ እዩጠረገች።

እንባዋን ሲያኩ ልባቸው ባዘን ተነክቶ ከተቀመጡበት ተነሱና «አይዘሽ ከልቤ ረዳሻለሁ። በይ አሁን ተቀመጪ እባክሽ ተቀመጪ» አሉ ምንም ሚኒስትር ቢሆኑ ሰው መሆን አለና እሳቸውም አይኖቻቸውን እንባ እንባ ብሎቸው።

ደመቀች እጅ እንስታ ስትቀመጥ፣ ሚኒስትሩም እንደ ወገብ በሽተኛ ቀስ ብለው ተቀመጡና፣ ግራ ክርናቸውን ከፊታቸው ባለው ጠረጴዛ ተክለው፣ አገጫቸውን በመዳፋቸው አስደግፈው፣ አይኖቻቸው ሳይረገቡ በደመቀች ላይ ፍጥጥ እንዳሉ ሲታዩ፣ እስዋን አተኩረው የሚያዩ እስዋን የሚያጠኑ ይመስሉ ነበር። እስዋም ላንድ አፍታ ስርቅ አድርጋ አይታ፣ ልብዋ እንደ መሸበር ስላለባት እንደገና አይኖችዋን ወደ መሬት መለሰች። ሚኒስትሩ ግን ምንም እንኩዋ የባዙ አይኖቻቸው እዚያ እፊታቸው የተቀመጠችውን ያስራ ዘጠኝ ሽምት ልጅ ገር፣ ውብና ደመግቡ ፊት አተኩረው የሚመልከቱ የሚያጠኑ፣ ቢመስሉ በውነት የሚያዩት በዚያ

ውበትና ደም ግባት ባስጌጡት መልክ ውስጥ ተሸሽጎ የሚያስጨንቃትን ጨካኝና መጥፎ ችግር ነበር። እንደዚህ በደመቀች ፊት ችግርዋን በስዋ ችግር እስከዋን የመሳሰሉትን ሁሉ ችግር እንደ ጉንዳን ሰራዊት እስከሱ ተቆራኝቶ እዩተግተለተለ ባይነ ህሊናቸው ፊት ሲያልፍ ሲመለከቱ ዘለግ ያለ ጊዜ ቆይተው ደከማቸውና ከሚያስጨንቅ፣ ከሚያሰቅቅ የቅገርት እንቅልፍ እንደ ነቁ ሁሉ «አሁ - !» አሉ አይቻሉቸውን መላልሰው እያርገበገቡ በረገረሙ ተንፍሰው።

«ምን ነበር የምልሽ? እ - አዎ! የእግዚአብሔር ርዳታ ከተጨመረበት እኔ ርዳታየን አላገዋድልብሽም ነበር ያልሁሽ። አሁንም ያኑ ነው የምደግመው» አሉ ቀጠሉና።

«ደመቀች ተነስታ ጠጉርዋ ምንጣቸውን እስኪጠርግ እጅ ነሳች።

«በይ እንግዲህ - ከሶት ቀን በሁዋላ መጥተ ጠይቁኝ።»

«እዚህ ማን ያስገባኛል?»

«አዎ እውነትሽን ነው፣ ያስቸግርሻ» አሉና ግንባራቸውን ሲያሻሹ ትንሽ ቆይተው «እንዲያውም - ያእልሽበትን ብትነግሪኝኮ እኔ አስፈልግሽ ነበር። ከማን ጋር ነው ያለሽ?»

«እደጃዝማች አሰፋ ቤት ነኝ።»

«አሰፋ አሰፋ!»

«ደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ።»

«እ - ! ደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ! እሳቸውንም ደህና አድርጌ አውቃቸዋለሁ፤ እንዲያውም ወዳጄ ናቸው። የስልካቸውን ቁጥርም አውቃለሁ። በይ እንግዲህ የቀናኝ እንደሆነ በሳቸው በኩል አስፈልግሻለሁ።»

ደመቀች ይህን ሚኒስትሩ እዩመላለሱ፣ «የእግዚአብሔር ርዳታ የተጨመረበት እንደሆነ፣ የቀናኝ እንደሆነ ረዳሻለሁ» የሚሉትን ልታስተውለው አልቻለችም። «ፈጻሚው ማን ሆኖ ነው እሳቸው ረዳት የሚሆኑ? ይህን ለመሰለው ጉዳይ ከሁሉ በላይ እሳቸው አደሉም? አባባ አዛኝ እንደ ነገሩኝ ከሆነ ክስፔክተሩም ከዲኔክተሩም የበላይ ሚኒስቴሩ ናቸው! ታዲያ ለምነው የበላይ ያላቸው ይመርል <ረዳሻለሁ> የሚሉኝ? እንዲያው ሊፈጽሙልኝ ስላልፈለጉ ነው! አሁን <እግዚአብሔር የፈቀደ እንደሆነ ረዳሻለሁ> የሚሉኝ - ሁዋላ <እግዚአብሔር ሳይቀናኝ ቀረ> ብለው በእግዚአብሔር ለማመካኘት እንዲመቻቸው ነው፤ ለዚህ ብለው ነው!» እያለች ቆማ በውስጥዋ የምትተቸው በፊትዋ ይነበብ ስለ ነበረ፣ ሚኒስትሩ ትኩር አድርገው ሲመለከቱ ቆዩና፣ -

«ረዳሻለሁ ስልሽ ማመኑ አስቸገረሽ መሰለኝ፣ የጥርጣሬ መልክ አይብሻለሁ» አሉ።

«ኸረ አልጠረጥርም ጌታየ!» አለች ደመቀች ድንጋጤዋ በፊትዋ ጎልቶ እዩታየ።

«ግዴለም ብዙ በደል የደረሰብሽ ነሽና ብትጠረጥሪ አልፈርድብሽም። የወለዱሽን አባትንሽ ለሙሉ እምነትሽ ለጽኑ ተስፋሽ የማይበቁ፣ ጎደሎ ሆነው ስታገኛቸው - እኔን ባእዱን የሰጠሁሽ

ተስፋ ከመፈጸሙ በፊት «እመኝኝ» አልልም። ብቻ - የሰጠሁኝን ተስፋ ለማስፈጸም ዋስ የሚሆን ነገር ልንገርሽ። ልጅሽ በመንግስት ሂሳብ አዳሪ ሆኖ እንዲማር ለማድረግ እሞክራለሁ፤ ይህን ማድረግ ባልችል በኔ በራሴ ሂሳብ አዳሪ ሆኖ እንዲማር አድርገልኛለሁ።»

እኔ አልጠርጠርሁም፤ አምናለሁ ጌታየ» አለች ደመቀች መሬት ስማ ቀና ስትል እንደ ንጋት የበጋ ሰማይ ፊትዋ በደስታ ወገን ብሎ።

«በይ ሂጂ እንግዲህ!» አሉ ሚኒስትሩ ደስ በማሰኘታቸው የሳቸውም ፊት እንደስዋ በደስታ በርቶ።

ደመቀች መሬት ስማ ቀና ስትል የሚያሳዘኑ ውብ እይኖችዋ በፊትዋ ዘቅዝቀው የሚመለከትዋትን ሚኒስትር የሚያዩበት ሁኔታ፤ ልክ ጸሎቱ ስለ ተሰማለት አንጋጦ ፈጣሪውን የሚያመሰግን የጻድቅ አይኖች ይመስል ነበር! ከዚያ ዘወር ብላ ለመውጣት ከሚኒስትሩ ጠረጴዛ እስከ በሩ ያለውን ረገርም መንገድ ስትጀምር የሚኒስትሩ አይኖች እንደ ተከተሉዋት የሴትነት ስሜትዋ ነገራትና ጉልበቶችዋ እንደ መብረክረክ ወዲያው ያቆቁዋም ሚዛን እንደ መቃወስ ስላሉባት ፍራት ይዘዋት በሩን ለመድረስ አመት የሚያስገዝ መስሎ ታያት።

ስለዚህ እንዳትወድ ተጠንቅቃ እዩተራመደ በሩን ለመድረስ ስትናፍቅ በኦቶሙቢላቸው ፊት ከወደቀችበት ለማሰወገድ ዘበኞች ሲጎትቱዋት ሲያንከባልሉዋት፤ ሲያነሱ ሲጥሉዋት አበጥራ በሻሽ ያሰረችውን ዘማ ጠጉርዋ እንደ ተፈታ የጥቁር ሀር ነዶ በራስዋና ትክኛዎችዋ ላይ ተመሰቃቅሎ የለበሰችው ቀጭን ጥበብ ኩታ፤ «የሰውነትዋ ውብ ቅርጽ ገልጠህ አሳይ» እንደ ተባለ ሁሉ፤ ከወገብዋ ላይ ግማሹ አግድም ተቀዶ፤ ከዳሌዋ በታች እጭኖችዋ ላይ ወድቆ የሚያማምሩ ባቶችዋን ደረቅ ሳርና ጋሬጣ ጋግጠዋቸው፤ እንዲያ ተጉላልታ እንዲያ ተንገላታ ስትሄድ ከሁዋላዋ አዩና ያን የተጉላላ ውበት ያን የተንገላታ ውበት እበር እስክትደርስ አይናቸውንም አፋቸውንም በሰፊው ከፍተው ከሁዋላዋ ዝም ብለው ሲመለከቱ ቆዩና ከፍታ ልትወጣ የበሩን እጅታ ስትይዝ።

«እስቲ ቆይ፤ እስቲ አንድ ጊዜ ቆይ የኔ እመቤት!» አሉ፤ ሁለት ሶስት እርምጃዎ ወደ ፊት ተራምደው። ያንጊዜ ደመቀች ልብዋ ከደረትዋ ወጥቶ የበረረ መስሎ ተስማትና፤ ደንዝዛ በሩንም እንደ ከፈተች አንገትዋን ደፍታ ቆመች።

«በሩን ዝጊና ወዲህ ነይ» አሉ ሚኒስትሩ። ደመቀች ደመነፍስዋን እንደ ታዘዘችው በሩን ዘጋች፤ ነገር ግን ከቆመችበት አልተንቀሳቀሰችም።

«ለተበደልሽው በደል ለተሰራብሽ ግብ ተጨማሪ ሆኝ ስላንገላታሁሽ ይቅርታ አድርጊልኝ» አሉ ሚኒስትሩ፤ እስዋ ከቆመችበት ስላልተንቀሳቀሰች እሳቸው ወደስዋ እያመሩ። ደመቀች የስዋን ሴትነትና የሳቸውን ወንድነት አይታ፤ እዚያ ሁለቱ ብቻ በመገኘታቸው ከመፍራትም በቀር አሳባቸውን ስላላወቀች፤ የወባ መነሻ እንዳለበት ሁሉ የሰራ አካላትዋ ይንቀጠቀጥ ነበር።

«ሚኒስትሩ እጃቸውን እደረት ኪሳቸው አግብተው በቀስታ እዩተራመዱ በሩን ዘግታ በቆመችበት ሲደርሱ፤ ከቦርሳቸው አምሳ ብር አውጥተው፤

«እባክሽ ይህን - ይህን ተቀበይኝ» አሉ።

«ምን - ምን ያረግልኛል?» አለች ፍራትዋን ወለል አድርገው በሚያሳዩ ውብ አይኖችዋ መጀመሪያ ገንዘቡን ከዚያ እሳቸውን ተመለከተችና።

«ላቆሰሰንው ገላሽ ላሳዘነው ልብሽ ዋጋ ሊሆን ባይችል፤ ለቀደደንው ልብሽ ዋጋ ሊሆን ይችል ይሆናል!»

«ልጄን ትምህርት ቤት ካስገቡልኝ ይህ ሁሉ ምንም አይደል ጌታዩ! እንዲያው እፊትዎ አቅርበው ይህን ያክል ስላነጋገሩኝ - መንገላታት ያሉት በጭራሽ አልተሰማኝም፤ በጣም ደስ ብሎኛል።»

«ይህን የምሰጥሽ በልጅሽ ትምህርት ቤት ፈንታ አደለም፤ ከዚያ ሌላ ነው፤ እኛ ለቀደደነው ልብሽ ነው» አሉ ባዘነ ፊት፤ የተቀደደ ኩታዋን እዩተመለከቱ። ደመቀች ገንዘቡን ተቀብላ ጫማቸውን ለመሳም ብትሞክር ስለ ከለከሉዋት መሬት ስማ ተነሳች።

«በይ እንግዲህ ሂጂ፤ ቅድም እንዳልሁሽ እኔ አስፈልገሻለሁ» አሉ ሚኒስትሩ።

እስዋ በሩን ዘግታ ስትሄድ ውበትዋ ደም ግባትዋ፤ በዚያ ላይ ከዘበኞቻቸው ያገኘችው መጉላላትዋ መንገላታትዋ፤ ተጨምረው በአእምሮቸው ተሰለው ተቀርጸው ቀሩ!

«ወይ ግሩም! መንገላታት መጎሳቆል፤ እንዲህ ያሳምራል?» አሉ፤ እስዋ ከሄደች በሁዋላ ባእምሮቸው ተቀርጾ የቀረ ምስልዋን ዝም ብለው ባይነ - ህሊናቸው ሲመለከቱ ቆይተው።

ደመቀች ከዚያ ወጥታ ደረጃውን እዩሮጠች እንደ ወረደች የትምህርት ሚኒስቴርን ግቢ እዩሮጠች አቁዋርጣ አጥሩ በር ስትደርስ አዛዥ ተካልኝን አንድ ድንጋይ ላይ ተቀምጠው ሲጠብቁዋት አገኘችቸው።

«ቀናሽ? የኔ እናት!» አሉ አዛዥ ደስታዋን ከፊትዋ ሲያዩ፤ እሳቸውም ደስ ብሎቸው ተነስተው ወደስዋ እዩሄዱ።

«ሊቀናኝ ነው መሰለኝ አባባ!»

«እንዴት? ምን ማለትሽ ነው?»

«ብችል በመንግሥት ሂሳብ፤ በነጻ እንዲገባልሽ አደርጋለሁ፤ ያለዚያ - እኔ እራሴ ከፍጹም ቢሆን አስገባልሻለሁ አሉኝ። ታዲያ ይህ - መቅናት አይደለም አባባ?»

«ጨርሰውልሻለሁ! ቀንቶሻል! ነይ ሳሚኝ!»

ደመቀች ከደስታዎ ብዛት የተነሳ ባንገታቸው ወድቃ ያለይሉኝታ ጭንቅ ጭንቅ እስኪላቸው ስማ ስትለቃቸው፤ አዛዥ ደስታና አዘን ተደባልቀው ሊፈጡት በሚችሉ ስሜት ልባቸው ስለ ተነካ፤ አይኖቻቸው በንባ ሞልተው፤ ትንሽ ሲመለከቱዋት ቆዩና፤ «እንኩዋን ደስ ያለሽ!» አሉ።

«እንኩዋን አብሮ ደስ ያለን!» አለች የሳቸውን ሲያዩ የሱዋም አይኖች እንባ ሞልተው።

ከዚያ፤ መንገዳቸውን ወደ ቤታቸው ሲጀምሩ፤ «ምንስቴሩ እንዴት ደግ ናቸው፤ አባባ! ደግሞ አምሳ ብር ሰጡኝ» አለች ደመቀች።

«ምንስቴሩ አምሳ ብር ሰጡሽ? አ - ! እይውልሻ! አላልሁሽም? የኔ ልጅ ቆንጆ ነሽ፤ አንቺ ከፈለግሽ ወንዶችን መውደድ ብቻ ሳይሆን እንዲያመልኩሽ እንዲሰግዱልሽ ልታደርገ ትችያለሽ አላልሁሽም?»

«የለምኮ አባባ ለሌላ - ብለው አደለም! ደግ ስለሆኑ አዝነውልኝ ነው!»

«እሱን ግዴለሽም ለኔ ተይልኝ፤ የኔ እናት! ዳኛ ምን ደግ ቢሆን ላዘነለት ቅን ፍርዱን እንጂ ገንዘቡን ሰጥቶ አያውቅም! ገንዘቡን የሚሰጥ ለሚወደው ብቻ ነው! ስለዚህ - ምንስቴሩ ወደውሻል!» አሉ አዛዥ ሲስቁ ጋራ ቀኝ ያፋቸውን ጠርዝ እስከ መጨረሻ ዳርቻው አላቀው።

«አይደለም፤ ደግ ቢሆኑ ነው አባባ!» አለች ደመቀች ትንሽ እንደ ማፈር ብላ።

ምዕራፍ አስራ አራት

የምስራች!

የትምህርት ሚኒስትሩ የደመቀችን ልጅ ቢችሉ በነጻ፤ ያለበለዚያ ራሳቸው ከፍለው አዳሪ ትምህርት ቤት ሊያስገቡት ተስፋ ሰጥተው ካሰናበቱዋት አራት ቀኖች አለፉ። ለደመቀች አራቱ ቀኖች አራት አመቶች መስለው ታዩዋት።

«አባባ ምንስቴር ቃሉን ያጥፋል?» አለች ደመቀች፤ ባምስተኛው ቀን ጥዋት ወደ ስራዋ ለመሄድ ታጥቃ ተነስታ።

«እንዴት?» አሉ አዛዥ።

«ምንስቴሩ ሂጂ «እኔ አስፈልግሻለሁ» ካሉኝ ይሄው ዛሬ አስምተኛ ቀን ነው፤ ነገር ግን አላፈልገኝም። ታዲያ ይህ - ምን ይባላል?»

«ባራት ቀን ውስት አስፈልግሻለሁ ብለውሽ ኖሮዋል?»

«ከሶስት ቀን በሁዋላ ጠይቂኝ ካሉ በሁዋላ እንደገና መልሰው «እኔ አስፈልግሻለሁ» አሉኝ። ብቻ - የሚያስፈልገውን ቀን አልቆረጡም።»

«ታዲያ ቀን ካልቆረጠ ለቃል አባይ የሚያስኛቸው ምኑ ነው? ወዲያውም ሚኒስቴር በቃሉ ቆሞ ባይገኝ ረሳ፣ ሳይመቸው ቀረ ይባላል እንጂ ለቃል አባይ አይባልም» አሉ አሳዥ፣ የሽማግሌ ፊታቸውን ባሽሙር ፈገግታ በርቶ።

«እባክዎ አይቀልዱ አባባ፣ እኔን ጨንቆኛል።»

«ምንስቴሩ መንግሥት በነጻ ካላስተማረልሽ እኔ ከፍቶ አስተምርልሻለሁ» ብለው ሙሉ ተስፋ ሰጥተውሻል። ታዲያ ተስፋ የለሽን ይጭነቀው እንጂ አንቺን ባለ ሙሉ ተስፋዎን ለምን ይጨንቅሻል?»

«እንዲያውም ተስፋው ነው መሰለኝ እንዲህ ያስጨነቀኝ ተስፋ ባይሰጡኝ ኖሮ ምናልባት አንድ ጊዜ አዘኝ ረሳው ነኝብር ይሆናል።»

«የለም ተሳስተሻል፣ ልጄ! ተስፋማ መልካም ነው፣ ተስፋ የሌለው ሰው ህይወቱ ባዶ ነው! ወዲያውም በምንስቴሮች ዘንድ አራት ቀን ብዙ፣ አይደለም፣ ሶስት ወር አራት ወር ደጅ የሚጠኑ አሉ!»

«ሶስት አራት ወር?»

«እንዴታ! ሶስት አራት ወር! እኔ ከዚያም የበለጠ! ብቻ አንቺ ሶስት አራት ወር ደጅ ያስጠኑሻል? ማለቴ አይደለም።»

«እንዴት? ሌላውን ያን ያክል ደጅ ካስጠኑ እኔንስ ቢሆን እንደ ሌላው ለደጅ ጥኝ ሳይሉ ይቀራሉ?» አለች ደመቀች እንደ መፍራት ብላ።

«የለም አንቺን ደጅ አያስጠኑሽም።»

«እንዴት? ለምን?»

«ቆንጆ ነሻ! ቆንጆ ደጅ ያስጠናል እንጂ ደጅ ይጠናል?» አሉ አሳዥ አፋቸውን እስከ መጨረሻ ከፍተው እዩሳቁ።

«አባክዎ አይቀልዱ አባባ፣ በዚህ ሰሞን የሰነበትሁትን ጭንቅ ብነግርዎ» ብላ ላሳዥ መንገር የፈለገችውን ሳትነግር ከመቤትዋ የተላከ አሽከር እዩሮጠ መጥቶ «ትጠሪያለሽ» ስላላት ቶሎ ወደ መቤትዋ ሄደች።

«የኛ እመቤት! ቀስቃሽ ተልኮ ካልቀሰቀሰሽ ከመኝታሽ አትነሽም ማለት ነው! ግዴላም እድረህ እንደ ቀለድሽብኝ የምትቀሪ ብትሆኝ ይቆጩኝ ነበር!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ፣ ወደጉዋሮ ለመሄድ ወፍራም ቡልኮዋቸውን ተከናኝበው አልጋቸው ጫፍ ላይ እንደ ተቀመጡ።

«ወዲህ ለመምጣት ስወጣ ነውኮ አሻግራ የደረሰብኝ እመቤቴ!»

«አዎን እመቤቴ ወዲህ ስትመጣ በመንገድ ነው ያገኘሁቸው።» አለ መላክተኛው አሻግራ ከውሸት ተንሽ ጨመር አድርጎ።

«ዝምባል አንተን የጠራህ የለም አንት - » አሉና እንደሱ ሳይጠሩት ለሚመሰክር የሚስማማ ስድብ አጥተው ሲፈልጉ ቆይተው «ለመሆኑ» አሉ ግንባራቸውን ከስተርፉ ቅንድባቸውን አንዱን ከፍ ሌላውን ዝቅ አድርገው አጣመው። አሻግራን ትተው ወደ ደመቀች ዘወር አሉና። «እንዲያው ለመሆኑ አንቺ እዚያ - እተካልኝ ቤት እንድታድሪ የፈቀደልሽ ማነው?» ደመቀች አንገትዋን ደፍታ በግር አውራ ጣትዋ መሬት እዩቆረቆረች ዝም አለች። -

«ንገሪኝ እንጂ! ለምን ተናገራችሁኝ ለምን ተደፈርሁ ብለሽ ጠግባሽ፤ ያ ትቢትሽ ኩራትሽ ሆድሽን እንደ ጥሬ ሽንብራ ነፍቶት አደለም?»

«ለምን ተናገሩኝ ብዬ ወይም ኩራት ነፍቶኝ አደለም። ብኩራ ግርድና ባልተቀጠርሁ እመቤቴ! ወዳባባ አሳኝ ቤት የሄድሁ <ልጅሽን ከዚህ ቤት አስወግጂ> ሲሉኝ ጊዜ ነው።»

«ታዲያ - <ልጅሽን አስወግጂ> ብልስ - አንቺን <ወግጂ> ብዬሻለሁ?»

«እስከ ዛሬ ብቻውን ሆኖ አያውቅም። ስለዚህ እንዳያለቅስ ብዬ ነው።»

«አዎ የሜቴ ልጅ ብቻውን የሆነ እንደሆነ ሞት ሰርርቆ ይወስደዋል! አሁን ወደ ነበርሽበት እንድትመልሽ! ያን ርጉም ልጅሽንም እንድታመጪ! በንጀራዬ፣ በማር በወተቴ አሳድጌ በጉልበቱ ሳይከፍለኝ እንዲያው እንዲሁ - አይሄድም! ከንቱ ላልመሰገን <እግዚር ይስጥሽ> ላልባል፣ ላልተወለድሁት ላልተዘመድሁት ባእድ ገንዘቤ ባክኖ አይቀርም! መቸም <የኔ እጅ አመድ አፋሽ> ነው አብቼ አጠጥቼ፣ <ያች ክፉ> እንጂ <ያች ደግ> የሚለኝ የለ! <ክፉ> መባል አንሶኝ ደግሞ <ቂል> አልባልም!» አሉ። ሲነሱ ግንባራቸውን በውሸት ኩስትር አድርገው። ታዲያ፣ በደመቀች ላይ ያደረጉት ባላቸው ሰምተው ስለ ተቆጡዋቸውና እሳቸውም ስለተጸጸቱ ልጅዋን ይዛ ወደ ነበረችበት እንድትመለስ መንገድ ለመክፈት ነው እንጂ ያ ያሉት ሁሉ የውነተኛ ስሜታቸው ሆኖ አልነበረም። ደመቀች አንገትዋን እንደ ደፋች ምንም ሳትመልስ ዝም ባል ስትሰማ ቆይታ ውሀ ይዛ ተከተለቻቸው።

ከጉዋሮ ሲመለሱ፣ አሳኝ ተካልኝን ቤት እልፍኝ በራፍ ቆመው አገኙዋቸው። አሳኝ ወይዘሮ ጽጌ በደመቀች ላይ ያወረዱትን የቁጣ መአት የሰሙ አሽከሮች ነግረዋቸው አዝነው ነበር።

«አ - ! » ጌታው እንኩዋን ለዚህ አበቃህ!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ አሳኝን፣ እዚያ ቆመው ሲያዩዋቸው።

«ለምኑ እመቤቴ?» አሉ አሳኝ እጅ ነስተው ቀና ሲሉ።

«የኛን አሽከሮች ለማስከበሉ!»

«ምን አሽከር አስከበለሁ እመቤቴ?»

«ደመቀችና ልጅዋ ከኛ ቤት ወጥተው መኖሪያቸው አንተ ቤት መሆኑን ሰማን!»

«ደመቀች ማደሪያዋ ብቻ እኔ ቤት ሆነ እንጂ ስራዋም መኖሪያዋም እዚህ ነው። ላዳሩም ቢሆን የልጅዋን እዚህ መኖር እመቤቴ ስላልፈቀዱና የምታስጠጋበት ስላጣች፣ እኔ ዘንድ አስጠግታ ብቻውን እንዳይሆን አብራው ታድራለች። ታዲያ ይህ - የመቤቴን ሎሌዎች ማስከብለል ይባላል? ይች ልጅ ገና ራሱን ያልቻለ ህጻን ይዛ ስትንገላታ አደጋ ቢደርስባት ብዬ ነው መጠጊያ የሰጠሁዋት።»

«ለኔ ስም አዝነህ! ሀ - ሀ! የሆነ ያልሆነውን ማሞጣሞጡን በተውሽኝና ለኔ ስም ማዘህን በቀረብኝ!»

«አዛዥ ተካልኝ የወይዘሮ ጽጌን ስድብ ሲሰሙ፣ ለጊዜው ራሳቸውን በሀይል እንደ ተገጨ ደንዝዙ ምንም ሳይናገሩ አፋቸውንም አይኖቻቸውንም በሰፊው ከፍተው ቆይተው ድንጋጤው ሲያልፍላቸው፣

«እንዲያ ነዋ! እንዲያ ነው እንጂ! ከጉልምስና እስከ ሽምግልና ካገለገልሁበት ቤት ካገለገልሁዋቸው እመቤት ከዚህ የተሻለ አሞጣሙዋጭ» ከመባል የተሻለ የማእረግ ስም ወዴት ይገኛል? ላገልግሎቴ ለሽምግልናዬ የሚገባኝ የሚስጣም ስም ነው፣ እግዚአብሔር ይስጥልኝ! ሀ! እኔ ተካልኝ ነኝ አሞጣሙዋጭ? እኔ ተካልኝ አሞጣሙዋጭችን የምጸዩፍ እንጂ አሞጣሙዋጭ አይደለሁ! ብቻ ህይወቴን በገዛ እንጂ ባሳለፍሁ! እርስዎም ብዙ ዘመን አብራዎ በቅርብ እያገለገልሁዎ ስኖር ባያውቁኝ፣ ጉድለቱ የኔ አደለም፣ ለማወቅ ችሎታ የጎደለው ነው! ለዚህች ልጅም ያለዎ የተሳሳተ አሳብ ስለኔ ማኖር የማይችሉትን አምስት አመት ችላዎ መቀመጥዎ ነው። ይህ ብቻ ጥፋትዎ! አሁንም ቢሆን እስዎ ካልፈልጉዎት እግዚአብሔር ጤናዎን አይንፈጋት እንጂ፣ ደክማ የለት እንጀራዎን የምታገኝበት ስራ አታጣም። እስዎ ግን እንደስዎ ያለች አሽከር «አገኛለሁ» ብለው ያስቡ እንደሁ ተሳስተዋል!» አሉ አዛዥ ቁጣቸው በልባቸው ያነደደው እሳት ጢሱን ባፍንጫቸው ሲያትጎለጉል ነበልባሉ ባይኖቻቸው ሲያንቀለቅል እዩታዩ።

ወይዘሮ ጽጌ እንዲያ ያለ፣ ያልለመዱትና ያልጠበቁት የድፍረትና የዘለፋ አነጋገር ተከታትሎ ካሽከራቸው አፍ ሲወረወርባቸው በድንጋጤ አፋቸውንና አይኖቻቸውን በሰፊው ከፍተው ከመስማት በቀር ምንም ለማለት አልቻሉም።

ወይዘሮ ጽጌ እስከዚያ ቀን ድረስ የሚያውቁት አሽከር፣ ምንም ትልቅ ምንም ሽማግሌ ቢሆን እንኩዋንስ ሲሰድቡት ቢመቱትም እጅ ነስቶ፣ መሬት ስሞ መሄድ ነው እንጂ፣ ያነለት አዛዥ እንዳደረጉት አንገቱን አቅንቶ ደረቱን፣ ነፍቱ እመቤቴን ወይም ጌታውን የሚዘልፍና የሚሰድብ አሽከር ገጥሞቸውም ከገጠመው ሰው ሰምተውም አያውቁ። ስለዚህ ካሽከራቸው አፍ የወጣውን ዘለፋ ከግዜር የተላከ ነቢይ በፊታቸው ቆሞ እንደሚዘልፋቸውና እንደሚገስጸቸው ዝም ብለው ሲሰሙ ቆይተው አዛዥ ወጥተው ካይናቸው ከጠፋ፣ በሁዋላ በረገርሙ ተንፍሰው «ወይ ጊዜ! ሰደበኝከ! ጊዜ የማያመጣው የለም!» አሉና ወደ ደመቀች ዘወር ብለው «አንቺ ያን ልጅሽን ይዘሽ ዛሬ ወደ ነበርሽበት እንድትመለሱ! ያለዚያ እኔ የማደርገውን ታያለሽ ልብ አድርጊ!» አሉ።

አዛዥ በበኩላቸው ከወይዘሮ ጽጌ ዘንድ እንደ ወጡ «ስልክ ቤት» ወደሚባለው ክፍል ገብተው እመቤታቸውን የተናገሩት የድፍረት አነጋገር ልባቸው እንደ ዝሆን ገዳይ በወኔ ተሞልቶ ከሞቅታቸው የተነሳ እዚያ የነበሩትን ሰዎች ከመጤፍ ሳይቆጥሩ እጆቻቸውን በግራና ቀኝ ታፋዎቻቸው ላይ አሳርፈው ወዲያ - ወዲህ እዩተንጎራደዱ ይፎክሩ ጀመር! «ምነው እኔ ተካልኝ!» አሉ። «እኔ ተካልኝ፤ አገር እሾማለሁ አልል! አገር መግዛቱ እንኩዋንስ ለኔ ለነሱም ቀርቶዋል! ለምኑ ነው ሲያዋርዱኝ የምለማመጠው? ቀን ከሌት ሰርቼ ላቤን አንጠፍጥፌ ለማገኘው የተራ ወታደር ደመወዝና ለዚያ አንድ ጋሻ መሬት ነው? ለዚያ ነው ከሸመገልሁ ሁለት ጠጉር ካበቀልሁ በሁዋላ - <አሞጣሙዋጭ> ተብዬ የምሰደበው? የለም! አልሰደብም! እንዲህ ልክ ልካቸውን እነገራቸዋለሁ!»

«ምን ሆኑ አባባ አዛዥ? ለማነው ልክ ልኩን የሚነግሩት?» አለ ስልክ ጠባቂው ልጅ፤ ሁኔታውን ሁሉ አስገርሞት።

«እ? ደህና ነኝ! ምንም አልሆንሁ!» አሉ አሳባቸውን ትንሽ ሰብሰብ አደረጉና።

አዛዥ አሳባቸው በቁጣና በወኔ ከተደበላለቀበት ገና ጨርሶ ሳይጠራ ስልክ ስለ ተደወለ፤

«አሎ፤ አሎ!» አሉ ቶሎ ስልኩን አንስተው። ካሳባቸው መታወክ የተነሳ፤ ስልክ ማንሳቱ የስልክኛው ፈንታ መሆኑን ረስተውታል።

«አዎ ልክ ነው፤ የደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ቤት ነው። አዎ አለች። እ? አዎ አዎ። መቸ? ቅዳሜ ከስባት ሰአት በፊት? እሺ እነግራታለሁ። ሽረ ግዴለም አልረሳም፤ አሁን እነግራታለሁ ትመጣለች! ስሜ? ስሜ አዛዥ ተካልኝ ነው» አሉና ስልኩን ዘግተው ለትንሽ ጊዜ ምንም ሳይናገሩ ፊታቸው ፈገግ ብሎ አይናቸውን ፊት ለፊት አተኩረው፤ ሲመለከቱ ቆዩ። እንዲያ አይናቸውን ሳያረግቡ ፊት ለፊት አተኩረው ሲመለከቱ በውስጣቸው ልዩ ልዩ አሳቦች እንደሚለዋወጡባቸው በፈገግታ ከበራ ፊታቸው ይነበብ ነበር።

«ምን ሰሙ አባባ?» አለ ስልክኛው ህብሩ የሚለዋወጥ ፊታቸውን ሲያይ፤ የሰሙት ወሬ ክፉ ይሁን በጎ መገመት አቆቶ።»

«እ? ምንም አደል አይዘህ መልክቱ ለኔ ቤት ነው፤ ልሂድና ልንገር። የተፈለገሁ እንደሁ <ወደ ቤቱ ሄዱዋል> በልና ቶሎ ሰው ላክብኝ። ብለው ወደ ቤታቸው ሮጡ።

አዛዥ እቤታቸው ቆይተው ሲመለሱ ደመቀችን አዝና ተክዛ አገኙዋት።

ደመቁ ዛሬ ጥቂት እንግዶች ስለ ጋበዝን አንቺም በጊዜ ተሰናብተሽ ወቼና ራት አብረን እኛ ቤት እንድንበላ» አሉ።

«የለም አይሆንልኝም አባባ፤ እመይቱ በጣም ተቆጥተዋል።»

«በጊዜ ተያቸው» ያልሁሽ አንዱም ለዚህ ነውከ! በከንቱ የተቆጣ ሰው በከንቱ፥ የተቆጣ መሆኑን የሚገነዘበው ብቻውን ሆኖ ለማመዛዘን ሲችል ነው! ስለዚህ የተቆጡበት ከንቱ መሆኑን ለማመዛዘን እንዲችሉ እስቲ እድል፣ እንስጣቸው!»

«ዛሬ ልጅሽን ይዘሽ ወደ ነበርሽበት ያልተመለሽ እንደሆነ የማደርገውን ታያለሽ አሉኝ።»

«አሉ? ግዴለም ለእንኩዋንስ ከፎከረ ከወረወረም ያድናል!» የሚባለውን ታውቂ የለም? ግዴለም ዝም ብለሽ ነይ። ይህን ሰሞን እንዲህ - ያቅጠጠጣቸውን ደርሽበታለሁ ሰምቻለሁ!»

«ምንድር ነው?»

«አንቺን ያደረጉሽን - ማን እንደ ነገራቸው እንጂ - ጌቶች ሰምተው፥ በጣም ነው አሉ የተቆጡዋቸው። ለእንዴት አንድ ልጅ ያውም የጥሩ ሰራተኛሽን ልጅ፥ ከበደኝ ከቤቴ አስወጪልኝ ብለሽ እንዲህ ያለ መሳቂያ መሰደቢያ ነገር ታደርጊያለሽ» ብለው - በጣም ነው አሉ የተቆጡ! ይውልሽ ይህ ነው ምሥጢሩ» አሉ ወደ ጆርግ ጠጋ ብለው። ደመቀች አዛዥ ያወሩዋትን ስትሰማ በስዋ ምክንያት ደጃዝማች መቆጣታቸው ይብሱን ቀንበርዋን የሚያከብደው መስሎ ተሰማትና ስጋት አደረባት። ስለዚህ እንደ ማዘን ብላ፥ አንገትዋን ደፍታ ስታስብ ቆይት፥ «እስከ ለመሆኑ ዛሬ ራት ግብዣ የሚያደርጉት ምን አሉብዎ?» አለች፥ ቅርታዋ ከፊትዋ ሳይጠፋ ቀና አለችና።

«ብዙ ድግስ እንኩዋ አንደግስም። እንዲያው ትንሽ ነገር አድርገን ጌጤና እኔ የተጋባንበትን ያርባ አመት መታሰቢያ እናከብራለን። ስለዚህ - ለአሞኛል» ብለሽ አመካኝተሽ በጊዜ ውጪ፤ እኔም ከጌቶች ተሰናብቼ በጊዜ ነው የምወጣ።»

«አዛዥ እንዳሉት በጊዜ ከጌታቸው ተሰናብተው ወጥተው ባልተቤታቸው ባሰናዱት መጠነኛ መብልና መጠጥ ላይ አስገዝተው ጨምረው ጎረቤታቸውን ህጻናቱ ሳይቀሩ ጠርተው ደመቀች እስክትመጣ ጠላ እዩተጠጣ ይዘፈን ነበር። ወዳጃቸው አዝማሪው ውቤም አስጠርተውት መጥቶ እዚያ ነበር።

አዝማሪው ውቤ፥ የዱሮው ቀኝ ጌታ ውቤ አጎናፍር የቀጨኔ መድሀኔ አለም ደብተራ ነበር። እሱ «በቅኔ ይሁን በዜማ ወይም ባቆቁዋምና በመጻሕፍት ትርጉሞች፤ ከቀጨኔ ደብተሮች ሁሉ እበልጣለሁ እንጂ አንሳለሁ አይልም። ነገር ግን ማንም የማይክደው ካህናቱ ሳይቀሩ ለዎን፣ አሜን» ብለው የተቀበሉት በድምጽ ማማር የማይተካከሉት መሆናቸውን ነው። ቀኝ ጌታ ውቤ፤ ላገልግሎት ከተሰጠው ኩርማን ጋሻ የማደሪያ መሬት በቀር ሌላ ሀብት አልነበረውም። እሱም ቢሆን «መሬት አለኝ» ለማለት ያክል ካልሆነ ከችግር አውጥቶ አያውቅም። ባመት አንድ ጊዜ ጊዜ ገንዘብ ሊሰበስብ ወደ ጢስኞቹ ሲሄድ አንዱ በሬው ሞቶ ሌላው ማርሻው ተሰብሮ፣ ደግሞ ሌላው ወገሉ ተሰርቆ እንዲሁም ሌላው ዘር አጥቶ ሳያዘምሩ ሰለቀሩ የደረሰባቸውን ችግር በሰው ደርሶ የማያውቅ አስመስለው ሲነግሩት አስተዛዝናዎቸው «በሉ ግዴለም ከርሞ የዘንድሮውን ጭምር ትሰጡኛላችሁ» ብለው ባደውን ይመለስና እሱም በፈንታው በጢስኞቹና በሱ የደረሰውን ችግር እዩተረከ ወደ ብድሩ ይገባል። በሁዋላ

እንዲያውም «ይገረምህ» ብለው፣ የቀጨኔ አለቃ ያችኑ ኩርማን ጋሻውን ላንድ ዘመዳቸው ስለ ሰጡበት በብስጭት አፉ አልፎ ኖሮ፣ «አለቃህን ደፍረሃል አዋርደሃል» ሲወጣ፣ እንኩዋን ላገልግሎት ለመሳለምም የቤተክርስቲያንን ቅጽር ላይረግጥ ምሎ እስር ቤት ሳለ መሰንቆና ክራር ምት ተምሮ ስለ ነእብረ በዘፋኝነት አገር ፍቅር ማህበር ውስጥ ተቀጠረ። እዚያም አልቀናውም። አንድ አመት ያክል ውቤ» እዩተባለ ደስ ብሎት የሚያስተናግዳቸውንም ሁሉ ደስ አሰኝቶ እንደቆዩ ስላገር ፍቅር ተጫዋቾች ሲወራ ካለቃው ስም የሱ ስም መቅደም ስለ ጀመረ፣ አለቃው እዩተከታተለ ያስቸግረው ጀመር። ለበላይ አቤት ማለቱም ችግሩን ከማክበድ በቀር አላቃለለትም። ስለዚህ ዳኝነት ለብርቱ እንጂ ለደካማ አለመሆኑን አምኖ እዚያው የቆዩ እንደሆነ ከቀጨኔ አለቃ ጋር ተጣልቶ የደረሰበት እንዳይደገም ሰግቶ፣ ዳግመኛ የማንም ጭፍራ ላይሆን ወስኖ ስራውን ለቀቀ።

አዝማሪው ውቤ ተደጋግሞ፣ ከደረሰበት በደል የተነሳ የሰማይና የምድርን ባለሥልጣኖች አጥብቆ የሚያማርር አለም ከውበትዋ ክፋትዋ ጉልቶ የሚታየው ስለ ነበረ፣ ያን ለመግለጽ የሚገጥማቸውን የሀዘን ግጥሞች በንጉርጉሮ ሲጫወት ልብ ይነካ ነበር! ያሳዘን ነበር! በሌላው ጊዜ ግን ጨዋታና ቀልድ ወዳድ ጨዋታውን በዘፈን ግጥም መክፈት ልምድ አድርጎ የያዘ ተወዳጅ ተጫዋች ነበር። ታዲያ ሰው ሁሉ ያን ጎን ትቶ እንጉርጉሮውን ስለሚወድ «አልቃሽ ውቤ» ይለው ነበር። እሱም «አልቃሽ» ሲሉት «አቤት» አይበል እንጂ ያን ስም ለሱ ተስማሚ ባይሆንም በዝምታ ተቀብሎ ይኖር ነበር።

አንዳንድ አድናቂዎቹ ደግሞ «ፈላስፋው አዝማሪ» ይሉት ነበር። አዝማሪው ውቤ፣ ግጥሙ ታሪክ - ጠቀስ የምሁር ግጥም ድምጹ ጎርነን ብሎ ወደር የሌለው ከመሆኑ ሌላ በሱ፣ ደረጃ ያሉ፣ እውቅ አዝማሪዎች የሚጠይቁትን ያክል ዋጋ ስለማይጠይቅ፣ ከሌሎች አዝማሪዎች የበለጠ፣ ብዙ ሰው የሚወደው ነበር። እንዲያውም እጉዋደኞቹና እወዳጆቹ ቤትማ እንኩዋንስ ዋጋ ሊጠይቅ ባይጋብዙትም ራሱን ጋብዞ ሄዶ ይጫወታል።

ደመቀች አዛዥ እንዳተማሩዋት «አመመኝ» ብላ ከወይዘሮ ጽጌ ተሰናብታ፣ አጥሩን እስክትወጣ እውነት የታመመች ለመምሰል አንገትዋን ደፍታ፣ እግሮችዋን እያወላገደች ስትጎተት ቆዩችና አጥሩን ከወጣች በሁዋላ ተኩሶ እንደ ሳትዋት ፊቆ እዩዘለለች አዛዥ ቤት ገባች። እዚያ ዘፈኑ ደምቆ አዛዥም የማያውቁበትን እመሀል ገብተው ሲዘፍኑ ስለ ደረሰች እሳቸውን ደስ እንዲላቸው አብራ ትዘፍን ጀመር።

ደመቀች ስትደርስ፣ ዘፈኑ በቀናቃኝና በተቀባዮች መሀከል እዩተመላለሰ ባረብራቦና በውዝዋዜ ደረጃ ነበር። ከዚያ እዩሞቀ እዩሞቀ ሄዶ ካረብራቦና ከውዝዋዜ ወደ እስክስታ፣ ከዚያው ወደ ዳንኪራ ሲተላለፍ ሁሉም በያለበት እንደ ባላውሌ እያገሳ እስኪያልበው ዳንኪራ ይመታ ጀምር። ከዳንኪራ በሁዋላ ብዙዎች ወደ መቀመጫው እንኩዋ ለመድረስ ደክሞቸው እዩሳቁ እዚያው ሽብርክ ሲሉ ሌሎች ብዙ ምእራፍ እንደ ሮጡ ሁሉ ከላይ ከላይ እያቃተታቸው በዩቆሙበት እንዳሉ ላባቸውን ይጠምቁ ጀመር።

«እንዲህ አንድ ጊዜ ዝም በሉና ለዛሬው ደስታችን ምክንያት የሆነው ነገር ይገለጻ» አሉ አዛዥ ሰዎች ዝም እንዲሉ ደጋግመው አጨብጭበው። ዳንኪራ ሲመቱ ቆይተው ስለ ደከማቸው ትንፋሻቸው ቁርጥ ቁርጥ ይል ነበር።

«ዛሬ እዚህ ተሰብስበን የምናከብረውን የደስታ በአል የምናውቀው ውቤ ጌጤና እኔ ብቻ ነን። ለቀራችሁት ሁሉ እስካሁን ምስጢር ነው። ይህ የደስታ በአል እጅግ ትልቅ ስለሆነ እንደ ተራ ነገር ብቻውን መጥቶ አይገልጽም። ካላቸች ጋር ባላላቸች ታጅቦ መጥቶ ነው የሚገለጽ። በእዚህ ወረቀቶች» አሉ አዛዥ አራት አነስ አነስ ብለው የተቆረጡ ወረቀቶች ከራሳቸው በላይ ከፍ አድርገው ይዘው እያሳዩ። «በእዚህ ወረቀቶች አራት የደስታ በአሎች ተጥፈዋል። ሶስቱ አላላቸው የቀልድ የደስታ በአሎች አንዱ ዋናው እውነተኛው እይደስታ አበላችን ናቸው። ሶስቱን የቀልድ በአሎች ጌጤና እኔም እናውቃቸው፤ ውቤ ፈጥኖ የጣፋቸው ስለሆኑ እኛም ገና ከናንተ ጋር ነው የምንሰማቸው። አሁን አራት ልጆች እንመርጥና አራቱም እያንዳንዳቸው እንደ እጣ አንድ ወረቀት ከውቤ እጅ በመዘዙ ቁጥር የመዘዙት ወረቀት ይነበባል። እውነተኛው የደስታ በአል የተጣፈበትን ወረቀት የመዘዙ ልጅ ያንድ ብር ሽልማት ከኔ ይቀበላል!» አሉና ወዲያው አራት ልጆች ተመረጡ። ካራቱ አንዱ የደመቀች ልጅ ተከስተ ነበር። ከዚያ አዝማሪው ውቤ ወረቀትችን ከዛዥ እጅ ተቀብሎ እንደ እጣዎች ያደበላለቃቸው ለመምሰል እጆቹን ሲያገለባብጥ ቆዩና ወደ መጀመሪያው ልጅ ሲዘረጋለት ልጁ እንዱን ወረቀት መዝዞ እንዲያነበው ላዝማሪው ውቤ መልሶ ሰጠው። በዚያ ወረቀት የሚከተለው ተጽፎበት ነበር።

«እኛ ግርማዊ አዛዥ ተካልኝ እግዚአብሔር በቸርነቱ ቅብአ መንግስት ተቀብቶ ሲያንግሰን ለዚህ ታላቅ ክብር ላበቃን ጌታ የምንከፍለው ዋጋ እንደዚያው ታላቅና አዲስ ስራት መመስረት መሆኑን ተገንዝበን አለም ከተፈጠረበት ጀምሮ እስካሁን ጌታ በገዢነት ሎሌ በተገዢነት ሀብታም በምቸት ድሀ በድህነት እዩኖረ ጌታና ሀታም ተገዢነትና ድህነትን ሎሌና ድሀ ገዢነትንና ምቸትን ሳይቀምሱ ስምንተኛው ሽህ ደርሶ እለተ ምጻት እዩቀረበ ስለ መጣ፤ ከዛሬ ጀምሮ በዚህ በተረፈው ጊዜ ሎሌ የገዢነትን ጌታ የተገዢነት ድሀ የምቸትን ሀብታም የድሀንትን ቦታ ተለዋውጥው ይዘው እንዲኖሩ አውጀናል። ስለዚህ ዛሬ ይህን ቀን በዘፈንና በደስታ እንድታከብሩት አዘናል።

አዝማሪው ውቤ የጻፈውን የቀልድ አዋጅ አንብቦ ሲጨርስ የተሰበሰቡት ሁሉ ይስቁ ጀመር። አዛዥም መሳቃቸው ሳይቀር አዝማሪውን ሲሰድቡና ሲረግሙ ቆይተው፤ «እንዲህ ያለ የግዚአብሔርን ህግጋት የሚያፈርስ ነገር እንዳንተ ካለ ሰይጣን እንጂ ከኔ እንደማይወጣ ሰውም እግዚርም ያውቃል» አሉ። ከዚያ ሁለተኛው ልጅ የመዘዘውን ወረቀት ሲሰጠው አዝማሪው የሚከተለውን ያነብ ጀመር።

«እኛ ብጹእ እምብጹእን አዝማሪው ውቤ «አቡነ ሀራ» ተብለን በሊቀ ጳጳሳቱ መንበር ስንቀመጥ ከፍጥረት ሁሉ ተለይቶ የሰው ዘር ብቻ ጋብቻ በተባለ የባርነት ቀንበር ስር ተጠምዶ ተጨቁኖ መኖሩን ይህም ከፍጥረት ህግ ውጪ መሆኑ ሱባኤ ገብተን በጸምና በጸሎት ብዛት ስለ ተገለጸልን ከዛሬ ጀምሮ ወደ ፊት ወንዶችና ሴቶች ሁሉ ያላንዳች ገደብ፤ እንደ ሌሎች ፍጥረቶች በፈለጉት ጊዜና በፈለጉበት ቦታ ከመረጡት ጋር በግብረ ስጋ እንዲደሰቱ በዚህ

መንፈሳዊ አዋጅ ሙሉ ነጻነት ሰጥተናቸዋል። ስለዚህ ዛሬ እዚህ የተሰበሰባችሁ ሁሉ ይህን የነጻነት በአል በደስታና በዘፈን እንድታከብሩ ፈቅደንላችሁዋል!» ብሎ ሲጨርስ ሳቅ ውካታ ሆነና እዚያ ከተሰበሰቡት የሚበዙት በጋብቻ የተሳሰሩ ስለ ነበሩ እነሱ ሁሉም የጳጳሱን መንፈሳዊ አዋጅ የሚደግፉ መሆናቸውን ገለጹ።

አዝማራው ውቤ ከሶስተኛው ልጅ የተቀበለውን ወረቀት ማንበብ ሲጀምር ብቻ ጫጫታው ጸጥ አለ።

«አዋጅ አዋጅ» ይላል ሶስተኛው ወረቀት። «አዋጅ አዋጅ፣ አዋጅ እኛ ግርማዊት እቴጌ ጌጤ የሴቶችና ወንዶች ትክክል ተፈጥረው ሳለ የተመደባለቸው ያልተመዘነና ፍትህ የጎደለው የተግባር ድርሻ አለም ከተፈጠረ ጀምሮ እስካሁን ዘመናት እያለፉ ዘመናት ሲከታተሉ ሰባት ሽህ አመታት ሙሉ አንድ ጊዜ እንኩዋ ያልተሻሻለ በመሆኑ እጅግ ስናዝንና ስንቆረቆር መኖራችንን እግዚአብሮ አውቆ የቲዩኑን ስልጣን ስለ ሰጠን በተሰጠን ስልጣን ከዚህ የሚከተለውን አውጀናል። - ሴቶች እስከዛሬ በቤት ውስጥ የሚፈጽሙት የቤተሰባቸውን መብል መጠጥ የማሰናዳቱና በጠቅላላው የቤት አጠባበቁ ተግባር ሁሉ ልጅ አርግዞ አምጦ የመውለዱና አጥብቆ የማሳደጉ ተግባር ጭምር የወንዶች ተግባር እንዲሆን እንዲሁም ወንዶች ከቤት ውጪ የሚፈጽሙት ተግባር ሁሉ በቤት ውስጥ ቀን ከሌት የሚፈጽሙት ተግባር ጭምር የሴቶች ተግባር እንዲሆን ወስነናል! ይህን አዋጅ ተላልፈው የተገኙ ሴቶችም ሆኑ ወንዶች አይቀጡ ቅጣት ይቀጣሉ! ይህ አዋጅ፣ ከተነገረበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል!» ይህ የወይዘሮት ጌጤ አዋጅ ተነቦ ሲያልቅ ውካታውና ጭብጨባው ካለፉት የቀልድ አዋጆች የላቀ እጅግ የሞቀና የደመቀ ሆነ። ወይዘሮ ጌጤ ብቻ ከማፈራቸው ብዛት የተነሳ ብዙ መሳቅ እንኩዋ አልቻሉም።

አዛዥ ያስጸፉትን አራተኛውን ወረቀት ተከስተ ካዝማራው ውቤ እጅ መዝዞ፣ እንዲያነበው መልሶ ሰጠውና አዝማራው ከዚህ እንደሚከለው ያነብ ጀመር።

«የድሀን እንባ እያንዳንዱን ጠብታ የሚቆጥርና የሚሰፍር ጌታ፣ ደመቀች አምስት አመት ስታፈስ የኖረውችውን እንባ እየተቀበለ አጠራቅሞ አሁን መስፈሪያው ስለ ሞላ ልመናዋን ሰምቶ ልጅዋን ተከስተን መንግስት ባዳሪነት እንዲያተምርላት የወሰነበት ቀን በመሆኑ ዛሬ ይህን ታላቅ ደስታ ከስዋ ጋር የምናከብርበት ቀን ነው» ብሎ የመጨረሻው ቃል ገና ካፋ ወጥቶ ሳያልቅ «ይህ ነው ቁም ነገሩ!» እሱ አዛዥ አቁዋርጠው «ሌላው ሁሉ ውቤ የከሰለው ቀልድ ነው! ይህን ታላቅ ደስታ አብረን እንዳከብር ነው ትልቅ ትንሹ እዚህ የተሰበሰብን። ደመቀች የምስራች! እንኩዋን ደስ ያለሽ! ዛሬ ጥዋት ከተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ስልክ ደውለው «ተከስተ ታምራት የሚባለው ልጅዋ እዚህ አዳሪ ሆኖ እንዲማር መንግስት ስለፈቀደ ቅዳሜ ጥዋት ይዛው እንድትመጣ ለደመቀች ንገራት» ስላሉኝ ጎረቤቶቻችን ሁሉ አንቺንና ልጅሽን የሚወዱ ሁሉ የድስታሽ የደስታችን ተካፋዮች እንዲሆኑ ነው እይተሰበሰቡ! ጌጤና እኔ የተጋባንበትን ያርባ አመት መታሰቢያ ለማክበር አደለም!» እሱ ቀጠሉና።

ትልቅ የምሥራች እንደ ትልቅ መርዶ ልብ ይመታና ለጊዜው ያፈዛል፤ ያደነዝዛል እልልታውም ሆነ ዋይታው የሚመጣ ትንሽ ቆይቶ መፍዘዝና መደንዘዙ እያለፉ ደስታው

ወይም አዘኑ እዩተሰማ ሲሄድ ነው። ደመቀች ለጊዜው ደንግጣ፥ አይኖችዋ ፍጥጥ ብለው ዝም ብላ ቆዩች። ሁዋላ ብቻ ድንዛዜው አልፎ ደስታው በሙሉ ሲሰማት የደስታ እንባዋ በግራ ቀኝ ጉንጮችዋ እዩወረደ ባዛዥ አንገት ተጥምጥማ ፊታቸውን ሁሉ ትስም ጀመር!

አዛዥ እንደ ምንም ብለው ከደመቀች ተላቀው እንደ ጀማሪ ቅኔ ቆጣሪ ቀኑን ሙሉ ሲቸገሩ ውለው የገጠሙባቸውን የመሀይም ግጥሞች ለሚዘፍኑት ነገሩና የደክማቸው ተቀምጠው ጠላ ሲጠጡ የበረቱት ሴቶችም ወንዶችም በቀናቃኝና በተቀባዮች መሀከል እዩተቀባበሉ ይዘፍኑ ጀመር።

ዘፈኑ ደምቆ ሲዘፈን ደመቀች ደስታዋን እንጂ ዘፈኑን አታይም አትሰማም ነበር! ተከስተን አቅፋ አንድ ጊዜ ወደ ቀኝ እንድ ጊዜ ወደ ግራ እያዞረች እዩላመች ያልተያያዙ ነገሮች ስትለፈልፍ ያበደች ወይም የሰከረች ትመስል ነበር!

«አዩ እናቴ፣ ኪዳነ ምህረት! አዩ እናቴ የደንጋዩላይቱ! እውነት አልተውሸኝም! እውነት አብርሽኝ ተሰደሻል! አንኩዋን ልመናዬን ሰማሽኝ! እንኩዋን እልሜን እውን አደረግሽልኝ! እንኩዋን ልጄ ትምህርት ቤት ገባልኝ እንጂ እንግዲህስ የሆነው ቢሆን ግዴሰኝም ገባህልም እንኩዋን አንተ መጠጊያ አገኘህልኝ እንኩዋን «ልጅሽን አሳዝዬ አባርርሻለሁ» መባሉ ቀረልኝ እንጂ እንግዲህስ አልፈራም! እንግዲህስ ማንም አያስፈራራኝ! ማንም አያዋርደኝ!» እያልች ምስጋናዋንም ፉክራዋንም ባንድ ላይ አደበላልቃ - ሰምተው ላይመልሱላት - «ለናቴ የደንጋዩላይቱና» ለተከስተ ስትለፈልፍ ቆዩች። ከዚያ የደስታው ስካር በረድ እያለ ሄዶ አእምሮዋ በትክክል ማሰብ ሲጀምር የስዋ የድሀይቱ የገረዲቱ ልጅ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት መግባቱ ይህ «ይቻል ይሆናል» ብላ ባሳብዋ እንኩዋ አግብታው የማታውቅ ነገር፣ ይህ ትልቅ ነገር፣ በሙሉ ትልቅነቱ በሙሉ ግርማው ተስሎ እፈትዋ ቆሞ ስለ ታያት፣ ልጅዋን እንዳቀፈች በሙሉ ግርማው ተስሎ እፈትዋ ቆሞ ስለ ታያት፣ እሱን ባይነህሊናዋ ትመለከት ነበር። እዚያ ዘፈን እዚያ ጫጫታ እዚያ ውካታ ውስጥ ሆና እዚያ ውስጥ እንዳልሆነች ብቻዋን እንደሆነች ሁሉ ያን የሚያስገርም ትልቅ ነገር ብቻ እዩተመለከተች ትገረም ነበር! ተከስተን ደስ ያሰኘው ደግሞ ሌላ ነበር። ለተከስተ እናቴ የሱ ትምህርት ቤት መግባት በደስታ አስክሮዋት እሱን እዩላመች የምትለፈልፈው ስለሱ ትምህርት ቤት መግባት ደስታውን ለመግለጽ ትንሽ ትልቁ ትምህርት ቤት የሚገባ መሆኑ ይህ ሁሉ ምኑም አልነበር! ለተከስተ እናቴ አቅፋው እንደ ተቀመጠች፣ ከዚህ ሁሉ የበለጠ የልጅ ልቡን በደስታ ያስጨፍረው የነበረ ከዚህ ሁሉ አኩርቶት ከቁመቱ በላይ አንጠራርቶት የነበረ ከሶስቱ ጉዋደኖቹ ጋር እጣ ሲመዘኑ ከሁሉም አሸናፊ ሆኖ አንድ ብር መሸለሙ ነበር!

እንዲያው በዚያ ዘፈንና ጫጫታ፣ በዚያ ውካታ መሀል እናትና ልጅ ከዩግል ደስታቸው ጋር ሲጫወቱ «በቃሽ እንግዲህ ልጁን አታስጨንቂው ከጉዋደኞቹ ጋር ይጫወት!» አሉ አዛዥ ተከስተን አጭንዋ አሰስተው ደመቀችን ከተቀመጠችበት ሲያስነሱ። ከዚያ ጎረቤት ደመቀችን «እንኩዋን ደስ አለሽ እንኩዋን ደስ አለሽ!» እያለ ሲንጫጫ ቆይቶ ሁሉም ቦታውን ያዘና ራት ቀረበ።

ከራት በሁዋላ ጠጅ ለሚጠጣ ጠጅ ጠላ ለሚመርጥ ጠላ እዩጠጣ እዩተጣጣ አዝማሪው ውቤ በግል ቅዋንቁዋው ደስታውን መግለጽ ሲጀምር እንደ ተለመደው እንዲያ ባለ የጭዋታ ጊዜ ግጥም ላዝማሪ መስጠት የሚፈልጉ ተጠንቅቀው ይጠብቁ ጀመር።

«እሰይ ና ወዳጄ እሰይ ናማ ምነው» አለ አዝማሪው ውቤ፥ የመሰንቆው ቅኝት ልክ እስኪገባ እዩመላለሰ።

«እሰይ ና ወዳጄ፣ እሰይ ናማ ምነው

ያዘን ደስ ሲለው ደስታው ደስታችን ነው።

«ተላላፊ ነወይ ደስታ እንደ በሽታ

ተጋባብን በኛም የደመቀች ደስታ።

«ለምን ደስ አይለን ደስ ይበለን እንጂ

እርሙን ቅን ፍርድ ሲፈርድ የማርያም ልጅ።

«ቀኝህን ለጠፋህ ስጠው ግራህን

ኩታህን ለቀማህ ስጠው ቀሚስህን

አጥብቀህ ውደደው የሚጠላህን

ከልብህ መርቀው የሚጠላህን

ይቅርታ ለምነው የበደለህን

«ከሌለው ተወሰዶ ላለው ይጨመረው»

እያለ ግልብጦሽ ይፈርድ የነበረው

ዛሬስ ቅን ፈረደ ከቶ ማን መከረው?

«አለምን ከሰራ እስከ ዛሬ ማታ

ለጌቶች ነበረ የግዚአብሄር ርዳታ፣

ዛሬ በደመቀች አስማቱን ከፈታ

መስማት ከጀመረ የድሀ አቤቱታ፣

ደረሰ መስለኝ አሁን የኛ ፈንታ

ድሀ ደስ ይበልህ ተነስ ላሌ ምታ!»

እያለ ውበት ባስገጠው ፈገግታ እንደ አንዲር በሚዝገመገም ላሄያማ ድምጽ ደስታውን ሲገልጽ፦

ውዱ ገብረ ጻድቅ የሚባለው ካዛኝ ጎረቤቶች አንዱ፦ «አንካ ተቀበል ሊቀመኩዋስ!» አለና አንዱን ግጥም ገጥሞ ሌላውን እስኪያስብ «ድግመው» እያለ የሚከተሉትን ግጥሞች ላዝማሪው ነገረ።

«ሰነፍ በስንፍናው ሲቀርበት ሀብት፤

ፈሪ እብከንቱ ድል ሲቀርበት

እግዜር እግዚአብሔርን ባይወርድለት፤

ከየት ይገኝ ኖሮዋል ከቶ ምክንያት?

ሰነፍና ፈሪው ጅሉ እንኩታኩቱ፦

ሳይሞላለት ሲቀር ውጥንቅጥ ምኞቱ፤

ምንጊዜም ልማድ ነው እግዜርን ማማቱ።

እግዜሀር ችሎት አርጎ ነው ሰውን አስከትቶ

በድሀ ላይ ሲፈርድ ለሀብታም አድልቶ፤

አዬሁ ሰማሁ የሚል ይኖር ይሆን ከቶ?

አዬሁ ሰማሁ የሚል እዚህ አለ እንደሆነ እስቲ አሁን ይናገር ይመስክር ተነስቶ።

«ሊቀመኪስ እንካ ተቀበል!» አለ ዳምጤ በልሁ የሚባለው ሁለተኛው ያዛኝ ጎረቤት። አዝማሪው ውቤ ብርሌ ጠጁን «ፉት» ብሎ አስቀመጠና የዳምጤ በልሁን ግጥም ተቀበለ።

«እኛምኮ እግዜርን የምንወቅስበት ዋና ምክንያቱ፤

አርጎ ከፈጠረን ሀብታንምና ድሀ፥ ደካማና ብርቱ፦

ግፍ ሲሰራ እያዩ ባለ መፍረዱ ነው ዝም በማለቱ።

ችሎት ተቀምጦ እዩመረመረ ፍርድ ቢሰጥማ

ሀብታም ድሀ ሳይል ወይ ብርቱ ቢሰጥማ፦

ሀብታም ድሀ ሳይል ወይ ብርቱ ደካማ፦

ይመስገን ነበር እንኩዋንስ ሊታማ።»

«ሊቀመኅተረኤ በል እንካ ከኔም ተቀበል!» አሉ አቶ ፈረደ መንፈቁ ሀዲሳትና ብሉይት መጻሕፍት ጠንቅቀው የሚያውቁ ያራዳ ጊዮርጊስ ደብተራ ነበሩ። ስማቸው ሊቀ ጠባብት ፈረደ በሻው ነበር። በመጻሕፍት ትርጉም ከካህናቱ ጋር ስላልተስማሙ የጊዮርጊስ ካህናት «መናፍቅ» የሚል ቅጽል ስም ሰጥተው አባርረዋቸው ህዝቡ «ፈረደ መንፈቁ» ይላቸዋል። ስለዚህ ፈረደ መንፈቁ ከቤተክርስቲያን አገልግሎትም ከካህናት ማህበርም ተለይተው የንግድ ስራ እዩሰሩ የሚኖሩ ናቸው።

«ተቀበል ሊቀ መኅተረኤ!» አሉ ደገሙና። አዝማሪው ጉሮሮውን ጠጅ ለቅልቆ ብርጭቆውን ቁጭ አድርጎ «ይዣለሁ» ሲል

«መጻሕፍት ሁሉ ባንድነት ተስማምተው እንደሚነግሩን፤

እግዜር ችሎት አርጎ እንደየስራቸው፤ ፍርድ የሚሰጠን፤

ይችም አለም ስታልፍ በምጻት ነው እንጂ መች ዛሬ ሆነ?

አሁን ችሎት አርጎ፤ ለሁሉ እንደ ስራው ፍርድ ከሰጠማ፤

በእለተ ምጻት ምን ሊያደርግ ይመጣል በመለኮት ግርማ?

የገዛ ራሱን ፍርድ እንደገና ደግሞ በይግባኝ ሊሰማ?

ይህ ከንቱ ወሬ ነው መንገድ የለቀቀ

ባልቴት የሚያወራው ምድጃውን ከብቦ እሳት እዩሞቀ!

«እግዜር ሰውን ፈጥሮ የወቀትን እስትንፋስ <እፍ> ሲል ባፍንጫው፤

ነጻነት ሲሰጠው ለመስራት እንዲችል ሰው ሁሉ እንደ ምርጫው

ህግን ሲሰራለት ምስክር ይሆን ዘንድ ለሁዋላ መቀመጫው

ድሮውን ተናግሮዋል በምጻት መሆኑን የሱ ፍርድ መስጫውን።

«እስከ ምጻት ድረስ ከፍጥረት ለይቶ ለሰው ያካፈለው፤

እውነተኛ ዳኛ ጉቦ የማይበላ አድልዎ የሌለው

ባንሰማ ነው እንጂ ህሊና ነበረ በውስጣችን ያለው» አሉ ወደ መጨረሻ ሲደርሱ ህሊና በአካል እፊታቸው እንደ ቆመና እንደሚያማካኙት ሁሉ አይኖቻቸው ፊት ለፊት ትኩር፤ ፊታቸው ኩስትር ስሜታቸው ምርር ብለው። አቶ ፈረደ መንፈቁ ሲጨርሱ፤ እዚያ የተሰበሰቡት ሁሉ ፊታቸውንና ሌላ ሁኔታቸውን ተመልክተው ይስቁ ጀመር። ከዚያ አዝማሪው ውቤ ቀጠለ።

«አየ አቶ ፈረደ ብልህ ናቸው ስንል፣ ለካስ ሞኝ ናኸው.
 ውሸትና ስርቆት መግደልና ቅሚያ የሆነ ኑሮዎቸው.
 ደጋግመው ደጋግመው የተመላለሱ በወንጀል ስራቸው፣
 ገና ድሮ ድሮ ታሞ ተስቃይቶ ሞቶ ህሊናቸው፣
 የነበረበቱ ቦታው እንኩዋን ፈርሶ ጠፍቶ ከውስጣቸው፣
 ከወዴት መጥቶ ነው? ወዴትስ ሆኖ ነው የሚፈርድባቸው?
 እንዲያውስ እግዚአብሔር ከህሊና በቀር፣ ምን ከንቱ ፈጠረ?
 ወይ ከሁሉ አልጠፋ ወይ በሁሉ አልኖረ
 ታዛዦቹን ሁሉ በጸጸት ሰንሰለት፣ አስሮ እያስቸገረ፣
 ለማይታዘዙት የግፍ መፈጸሚያ አድርጎ ያኖረ?
 «ይልቅ ከንቱ አንድከም የትም ላያደርሰን ይህ ሁል ፍልስፍና
 አንተወው ግዴላም ድሀ በራብ ይሙት ሀብታምም በብስና
 ለበዳይ ይፈረድ ተበዳይም ይካስ ይቀጣ እንደገና
 መቸም ያለም ስራት እብድ እንዳደራው ድር ውትብትብት ነውና።
 «ይህ የወንበዴ አለም የወንበዴዎችን ስራት ተከትሎ፣
 ደካሞችን ረግጦ ሀይለኞችን አዝሎ
 ያም ቢጮህ ያም ቢጮህ ይቀጥል ወደ ፊት ይጉዋዝ ዝም ብሎ
 «ይህ ለመቀበል ብሎ የሚኮራ ደሙ የሚፈላ፣
 ታግሎ መለወጥ ነው መንገድ የለም ሌላ።
 ነገር ግን አንደኛ ደሙ የማይፈላ የረጋ ቀዝቅዞ፣
 አለሙን እንዳለ እስከ ጉስቁልናው እስከ ግፉ ይዞ
 ጥቃት እንዳያስቆጩው ምክንያት በመፍጠር መንፈስን አብዞ
 ግፍ እንዳያስቃይ በጌሽዎማ ጠላ ራስን አፍዝዞ፣
 ቀን እየሰከሩ ሌሊት እዩተኙ፣ መቀጠል ነው ጉዞ።

ሀ.ሀ.ሀ እንዲያ ነው! መጠጣት መተኛት ማለምና መስከር

ስካር መልካም ነገር እልም መልካም ነገር፤

እግዜር የነሳኝን፤ ያደርጉልኛል ጌታ ያስገዙኛል አገር።

ባልገዛ ባልነዳ ባላዝዝ ባልናዘዝ ስሰክር ተሹሜ፤

ወዳጆቼን ባልሾም ጠላቶቼን ባልሽር ስተኛ በህልሜ

የዚችን አለም ጣም፤ ሳልቀምስ እሞት ነበር፤ በድሜዬ ፍጻሜ።

ጨምሩልኝ ከጠጁ ልስከርና ልንገስ

ዙፋን ይዘርጋልኝ ልብስ መንግሥት ልልበስ

ጮማ ጎመን ይሁን ጠጅ እንደ ውሀ ይፍሰስ

ድሆችን ላበልጽግ ሀብታሞችን ላደህይ የልባችን ይድረስ።

አምጡ! ስጡ! ጠጡ! አምጡ! አምጡ!

ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ» ሲል መሰንቆውን ዳንኪራው ምታ ቃኝቶ ሁሉንም

ተነስቶ «ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ - ጠጡ - » እያለ እስኪያልበው ዳንኪራ መትቶ የሚወድቀው እዩወደቀ የቆመው እንደ ቆመ ከላይ ከላይ እዩተነፈሰ ሳቅና ውካታ ሆነ። ከዚያ ያዛኸር ቤት ጠላና ጠጅ ስላለቀ እዚያ ከነበሩት ብዙዎች እንደያቅማቸው አዋጥተው ጠላም ጠጅም፤ አረቁም ተገዛና ጨዋታው ደስታው ውካታው ቀጠለ።

ወንዶች በግጥሙ ውድድር ላይ ሲከራከሩ ሴቶች ደመቀችንና ሀር የሚያጣ መሆኑ ባንቺ ታዩ!» አለች አንድዋ ደመቀችን እቅፍ አድርጋ ይዛ እዩሳመች።

«እግዝእትነ ማርያምን እንዴት አርገሽ ብትለምኛት ነው እባክሽ እንዲህ በገሀድ የረዳኝሽ?» አለች ሌላዋ

ከፊተኛዋ እቅፍ ጎትታ ወስዳ።

«ነይ እስቲ እባክሽ ንገሪኝ ምንስቴሩን እንዴት ብለሽ ነው የነገርሻቸው? አልፈራሻቸውም? ሽማግሌ

ናቸው? ወይስ - እኔ እምንስቴር ፊት ቅርቤ መናገር የምችል አይመስለኝም እንዲያው እንጂ የምናገረው የሚጠፋኝ ይመስለኛል! አንቺ - እንዲያው አይን አውጣዋ ነሽ!» አለች ሶስተኛዋ

ደመቀችን ነጥቃ ወስዳ። ደመቀች ለተጠየቀችው መልስ ሳትሰጥ ሌላዋ ቀምታ ወሰደቻት። ከዚያ ደግሞ ሌላዋ፤

«ናስቲ የኔ አባት! እኔ ይህ ልጅ ትልቅ ሰው የሚሆን መሆኑን ገና ከፊት ጀርሞ ሰውነቴ ይነገረኛል። እዩት እንዲያው ግንባሩኮ ያስታውቃል!» አሉ ከጎረቤት ባልቴቶች አድንዋ ተከስተን ሳብ አድርገው ይዘው እዩላሙ።

«ምን አንቱ ብቻ! የማያውቁት ታላልቅ ሰዎች እንኩዋ አልፈው ሂደ ያዩት እንደሆነ ቆመው እንደ ጉዋደኛ ሳያነጋግሩት አይሄዱም! እንዲያው እንጂ! እዝጊሀር እድሜ ሰጥቶት ሲያድግ ምን እንደሚሆን ያዩ!» አለች ሌላዋ።

በግጥሙ ውድድር፣ እግዚአብሔር እየወቀሱ የገጠሙትና ወቃሾችን እዩተቃወሙ የገጠሙት ለያሳባቸው ደጋፊ ማስረጃ እያደገሙ አንዱ ማስረጃ ሌላው አፍራሽ ማስረጃ እያቀረበ ሁሉም በዩብኩሉ «አሸነፍሁ» እንጂ «ተሸነፍሁ» የሚል ባለመኖሩ ክርክሩ መጨረሻ የሌለው መሆኑንና ጊዜውም መጠጡም መገባደዱን ስላዩ አዝማሪው ውቤ እንዲያ ካለ ጨዋታ በሁዋላ የሚያሳርግበትን «ሞሪኝ» የሚለውን እንጉርጉሮውን ማሰማት ጀመረ። «ሞሪኝ» ምንም ሌላ አዝማሪ የማይካፈለው አዝማሪ ውቤ የፈጠረው የሱ የግሉ ነው!

«ሞሪኝ መሰንቆየ ሞሪኝ ጉዋዴ ሞሪኝ እከተልሻለሁ፤

መቸም ያንቺ እስረኛ ምርኮኛሽ ሆኛለሁ።

«ሞሪኝ ልከተልሽ በሄድሽበት ቦታ፤

አንች የምትሰጭኝን የልብ ደስታ፤

ካንች የማገኘውን የመንፈስ ጸጥታ

ከማንም አላገኝ በምንም ሁኔታ

«ሞሪኝ መሰንቆዩ እንሳፈር ባዬር ላይ

ልጆች ርቦዎቸው እናቶች ጨንቆዎቸው ሲላቀሱ እንዳናይ።

«ሞሪኝ መሰንቆየ ልከተልሽና እንሂድ ወደ ሌላ፤

በማይታይበት እንደ ዱር አራዊት ሰው ለሰው ሲበላ።

«ሞሪኝ ጉዋዴ ሞሪኝ ጥለት እንሰደድ ከዚህ እንነሳ

ትንሹን ትልቁ በማያድንበት እንደ ባህር አሳ።

«ክንዱ ላልበረታ ልቡ ላጨከነ.

አመጽን እንዳያይ አይኑን ላልጨፈነ
 ግፍ ከሚስፋት ጋር አብሮ ላልዘፈነ
 በዚህ ማህበር ቦታ የሌለው ከሆነ
 ሞሪኝ ከዚህ እንሂድ እያንጎራጎርን።
 «አንዳንቺና እንደኔ ስስ ቆዳ ያላቸው
 የሌሎች መከፋት የሚያስለቅሳቸው
 የሌሎች ደስታ የሚዘፍናቸው
 በዚህ ማህበር ቦታ ስለማይኖራቸው
 ሞሪኝ መስንቆየ፥ እንሂድ ወደ ሌላ ጣጥለንላቸው።
 «ሞሪኝ ወዳገርሽ ወደ መጣሽበት
 ወደ ሙዚቃ አለም ህብረት ወዳለበት።
 «ሞሪኝ ልከተልሽ ወደ ሙዚቃ አለም
 እዚያ ህብረት እንጂ መለያየት የለም።
 «ጽናጽል ከበሮ እንቢልታ፣ ዋሽንት
 ጥሩንባ በገና ክራር፣ መለከት።
 «አንቺም ከነሱ ጋር ባንድ ላይ ሆናችሁ
 ምንም ልዩ ልዩ ቢሆን ፍጥረታችሁ
 የህብረት የሰላም፣ አለም ፈጠራችሁ።
 «አየ ጉድ! አየ ጉድ! የማይገኝ ነገር ከንቱ መመኘት!
 ባገኝማ ኖሮ እንደ ፍላጎቴ
 ከናንተ አንዱን በሆንሁ ቀርቶ ሰውነቴ!

«አ ሞሪኝ ጉዋዴ ሞሪኝ! ሞሪኝ ጉዋዴ! ሞሪኝ - ሞሪኝ ሞሪኝ!» ሲል መስንቆውን በዳንኪራ ሞት ቃኝቶ ሴት ወንዱ ህጻናቱ ጭምር «ሞሪኝ ሞሪኝ ሞሪኝ - » እያሉ ባንድ ላይ አብረውት ዳንኪራ መቱና ሳቅ ውካታ፣ ሆነ። ወዲያው ሌሊቱ ተገባዶ ስለ ነበረ እንደገና ሁሉም ደመቀችን «እንኩዋን ደስ አለሽ!» እያሉ ወደየቤታቸው ሄዱ።

ከሌሊቱ የተረፈው ደመቀኝ አይኖችን ሳታሰብስ ነጋ። ልጅዎን አቅፋ ስትጋደም። ልዩ ልዩ አሳብ ከበባት። መጀመሪያ ለዚያ ሁሉ ጨዋታ ለዚያ ሁሉ ደስታ ምክንያት የሆነው የስዋና የልጅዎ ደስታ መሆኑ አንድ ቀይ ሳንቲም ሳታወጣ አዛዥና ሌሎች የጎረቤት ሰዎች፣ የድሀ ገንዘባቸውን አዋጥተው ያ ሁሉ መጠን እንደ ውሀ ሲፈስ ሌሊቱ የተገባደደ እስከም ደስ ለማሰኘት መሆኑ ይህ ሁሉ ታሰባትና ከልብዋ የተነሳው የደስታ ሙቀት በሰውነትዋ ሁሉ ሲሰራጭ ሰውነትዋን ሁሉ ሲወረው ተሰማት። ልብዋ በጣም ተነካ። «ለካ - በባዕድ መሀከል አደለሁም! ለካ በዘመድ መሀከል ነኝ!» አለች አይኖችን በጨለማ አፍጥጣ ደስ ብሎቸው ሲጨፍሩ ያመሹትን ሰዎች ሁሉ አንድ ባንድም ባንድ ላይም ባይነህሊዋ ሲያልፉ ዝም ብላ ስትመለከት ቆየችና። ከሁሉም ጎልተው አዛዥ ተካልኝ ታዩዋት። አዛዥ አንዳንድ ጊዜ እድሜ የከበደው አንገታቸው ከትከሻቸው መሀከል ወደ ፊት ደፋ ብሎ ጎበጥ ጎበጥ እያሉ ሲሄዱ፣ ሌላ ጊዜ አፋቸውን እስከ ጆሮ ግንዳቸው ከፍተው እንጥላቸው እስኪታይ ሲስቁ ታዩዋትና እስከም እንደ ተጋደመች ትንሽ እንደ መሳቅ ብላ «አየ - ደግ ናቸው እግዜር የሰጠኝ አባት!» አለች በመሳቅዋ የህሊና ወቀሳ ተሰምቶዋት። ወዲያው የሰጠኝ አባት!» አለች በመሳቅዋ የህሊና ወቀሳ ተሰምቶዋት። ወዲያው ያዝማሪ ውቤ ጣቶቹ በመሰንቆው ዜማ ተከትሎ ሲወርድ ታዩዋትና «ግሩም ነው! እንዴት ግሩም የሆነ ሰው ነው!» አለች እንደ ተጋደመች ራስዋን እዩወዘወዘች።

ከዚያ አይኖችን በጨለማ እንዳፈጠጠች አሳቡን ሁሉ ለስዋ ጥሎ በሰላም የተኛ ልጅዎን ከላይ ታች ከታች ላይ ለሰስ አድርጋ እዩደባበሰች እንዲያ ከልዩ ልዩ አሳብ ጋር ስትጫወት «አ - እመዬ!» አለ ተከስተ በንቅልፍ ልቡ «ታመልጥሀለች» እንደ ተባለ ሁሉ ያቀፈበትን እጁን ጠበቅ አድርጎ። «አብ - ዬ!» አለች እስከም እንቅፋትዋን እንደሱ ጠበቅ አድርጋ። «አም - !» አለና ሰላማዊ እንቅልፋን ቀጠለ!

እንዲያ በጨለማ አይኖችን አፍጥጣ ልጅዎን በዳበሰች መጠን ትምርት ቤት ከመግባቱ ጋር የተያያዘው መልካሙ ክፉው ያለፈው የሚመጣው የቅርቡ የሩቁ አሳብ ሁሉ ሲበጠስ እንደማይችል የዱር አረግ አንዱ ሌላውን እዩሳበ እስበሱ ተጠላልፎ፣ ባንድ ላይ ተቆላልፎ እዩተግበሰበሰ መጣባት! መጀመሪያ ያ የምትዳብሰው ልጅ ያ የስዋ የምኪንዋ የገረድዋ ልጅ እንደ ጌቶች እንደ ሀብታሞች ልጆች የጌቶች ልጆች ጋር ባዳሪነት ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት የመግባቱ አሳብ ልብዋን ኩራት በተቀላቀለበት ደስታ አሞቀው፣ አሻርበረበረው! እስከ ተኛበት አልጋ ከመሬት በላይ አሞቀው በላይ ከፍ ያለች መስሎ ተሰማት! ብቻ ይህ የደስታና የኩራት ስሜት ብዙ አልቆዩም። ቶሎ ጠፋና ሌላ አሳብ መጣ! ከጥቂት ቀናት ከሶስት ቀናት በሁዋላ እዚያ አልጋ ላይ እንዲያ አቅፋ የምትዳብሰው አለመኖሩ ከሶስት ቀናት በሁዋላ እዚያ አልጋ ላይ በዚያ ልጅ ፈንታ ጉልበትዋን አቅፋ ብቻዋን የምትተኛ መሆንዋ ከሶስት ቀናት በሁዋላ ተከስተ ልጅነቱ ባይቀር፣ ያልጋ የምግብ፣ የጨዋታ፣ ጉዋደኝነቱ የሚቀር መሆኑ፣ ከሶስት ቀናት ጀምሮ ሰባት አመታት ሙሉ ላጭር ጊዜ እንኩዋ፣ ሳይቀር የኖረውን ልጅዎን እንደ ቤተ ክርስቲያን ሳሚ ከሳምንት አንድ ቀን እሁድ እሁድ ብቻ በማየት የምትወሰን መሆንዋ ይህ ሁሉ ታሰባትና፣ ፍራት ገባት፣ ልጅዋ ተሸበረባት! ሰባት አመታት ሙሉ እስከም እሱ ባንድ ላይ ተደምረው አንድ አካድ አንድ ነፍስ ሆነው ይኖሩ ነበር። አሁን ድንገት እሱ ከስዋ ሲነጠል እሱ ሲቀነስ፣ ጎዶሎ የሆነች በውስጥዋ ባደነት የተፈጠረ መስሎ ተሰማት! ሆድዋን ባር ባር አለው። ደግሞ ከሱ

የባሰ አለ እንጂ! ተከስተ የድሀ ቅምጥል ነው። «ራብኝ ይልና ደፋ ቀና ብላ የሚወደውን ስለምታውቅ ቶሎ ያኑ ያላትን እንደሚወደው አድርጋ አሰናድታ ልታጎርሰው ስትቀርብ ልቡ እዩወደደ ጎምኸቶ ጉሮሮው ምራቁን አስር አስር ጊዜ እየዋጠ ሆዱ «የህል ያለህ!» እያለ፥ እዩጮኸ ድንገት ግንባሩን በውሸት አጨማዶ ከንፈሩን አሻመድሙዶ «እምቢ አልበላም እምቢ አልፈልግም!» ይላል። እንድትለምነው እንድታባብለው እዩሳመች እንድታቆላምጠው ነው። እስከም ይህን አመሉን አውቃ ምግቡን ወደ ጎን ታስቀምጥና ከጉልበቱ ጀምራ ወደ ላይ እስከ ግንባሩ፥ ከግንባሩ እንደገና ወደ ታች እስከ ጉልበቱ፥ እስከግሩ አካላቱን ሁሉ እዩሳመች ስትለምነው ስታባብለው ልቡ በደስታ እዩዋኝ መብላቱ ይጀምራል። የሚወዱት እንዲያ በፍቅር ሲጨነቅ እንዲያ ሲለማመጥ እንዲያ ታቦቱን ሁሉ እዩጠራ ሲያማጥን እንዴት ደስ ይላል! እንዳንዴት ይጥማል! ተከስተ የሚወዳት እናቱ ፍቅርዋን በመጨነቅ በመለማመጥ በመሳም ስትገልጽ ከላዩ ብዙ ጊዜ፥ ቢርበው እንኩዋ አይበላም። ከሶስት ቀናት በሁዋላ «ብላልኝ» ብሎ ማን ይለምነዋል? ማን ይጨነቃል? »ልጄ በራብ ይሞታል? ልጄን ራብ ይገለዋል?» አለች ይህን ሁሉ ስታስብ ቆይታ። እንዲያውም ልጅዋ ትምህርት ቤት እንዲገባላት ሚኒስትሩን ደጅ መጥናትዋ፥ መሰንበቻዋን ለማታወቃቸው ታቦቶች ሁሉ መሳልዋ የሚገባ መሆን አለመሆኑን ማወቅ ተሳናት፤ ግራ ገባት!

እንዲያ ብዙ ስትቸገር ከቆየች በሁዋላ፣ አንድ የምትጽናናበት አሳብ ያገኘች መሰላት። «ከድሆች ልጆች ይልቅ ተቆላምጠው የሚያድጉ የጌቶች ልጆች ናቸው። ታዲያ ለነሱ የሆነው ለኔ ለድሀዋ ልጅ የማይሆንበት፥ እነሱ የለመዱትን እሱ የማይለምድበት ምን ምክንያት አለ? ግዴላም ለጊዜው ብቻ! እኔም እሁድ እሁድ አልለዩውም!» እያለች እንደ ተንቀላፋ ፊቱን ሁሉ ትስመው ጀመር።

እንዲያ ፊቱን እዩሳመች አካላቱ ለሰስ አድርጋ ስትዳስስ ሽልብ አደረጋት። ብቻ አይኖችዋ ገርብብ ቢሉም ጨርሰው አልተከደኑም። ተከስተን የሚዳብሰው እጅዋም መዳሰሱን ጨርሶ አላቆመም፤ ትንሽ ትንሽ ይነቃነቅ ነበር። እንዲያ በንቃትና በንቅልፍ መሀከል እንዳለች ያን ከንቃት ወደ እንቅልፍ አለም የሚወስደውን ቀጭን መንገድ እንደ ያዘች ተከስተ በውስጥ ጥሩ ዝንጉርጉር ሸሚዝ፣ በላይ አዲስ ካኪ ኮትና ቁምጣ ሱሪ ለብሶ በግሩ ጥሩ ጥሩ ሹራብና ጫማ አድርጎ አጊጦ ይመጣና እፊትዋ የሚቆም ይመስለታል።

«እንዲህ ያለ ጥሩ ልብስና ጫማ ማን ሸለመህ?» ትለዋለች።

«አቡ በሽር» ይላላ ተከስተ። አቡ በሽር እዚያው እነሱ ሰፈር የሚኖሩ እመሀል አራዳ ትልቅ የልብስ ሱቅ ያላቸው፥ ሀብታም ነጋዴ ናቸው።

«እሰይ የኔ ልጅ በጣም ተስማምቶህል፥ በጣም አምሮብህል!» ብላ አቅፋ ስትስመው እቅፋዋን ጉም እንዳቀፈ ሁሉ ባደነት የሚሰማው፣ ከንፈርዋ የሱን ከንፈር ሳይነካ ብቻውን የሚጮህ ይመስላታል።

«ሳቅፍህና ለስምህ የነካሁህ የማይመስለኝ ለምነው?» ትለዋለች።

«ያቺን ልጅ ስለልሆንኩ ነው። ላቡ በሽር ሰጥተሻቸው የሳቸው ልጅ ሆኛለሁኩ። ይህን ልብስና ጫማ የሰጡኝም የሳቸው ልጅ ስለሆንሁ ነው» ወዲያው፣ አቡ በሽር በሰላም ልብሳቸውና ጥምጣማቸው ፈንታ የክርስቲያን ቁስ ልብስና ጥምጥም ለብሰው ይመጡና «ልጄን ልትወስድብኝ ነው አቅፈሽ የምትስሟው?» ብለው ከቅፍዋ ነጥቀው ይወስዱባታል። ይዛ ለማስቀረት ተከትላቸው ስትሮጥ በስዋና ልጅዋን ይዘው በሚሸሹት ባቡ በሽር መሀከል፣ ሜዳ የነበረው መሬት ድንገት ልታሻገረው የማትችል ሰፊ ጉድባ ይሆንና የሚያግዳት ይመስላታል። እዚያ ጉድባ አፋፍ ላይ ቆማ፣ «አቡ በሽር አቡ በሽር የሚፈልጉን ሁሉ እክፍላለሁ እባክዎ ልጄን ይመልሱልኝ» እያለች ስትጮህ ተከስተም እጁን ከራሱ በላይ እያራገበ «እመዬ ተለያዩን እንግዲህ አንገናኝም!» ሲል እሱንና አቡ በሽርን ነጭ ጉም እመሀል አልቦ መጥቶ ይሸፍናቸውና እዚያ ውስጥ ይጠፋሉ!

ያንጊዜ፣ ዋ - ይ! ልጄን ወሰዱብኝ!» ብላ ጮህ ስትነሳ፣ ተከስተም ደንግጦ ተነስቶ፣ «እመዬ ምን ሆንሽ? እመዬ፣ እመዬ» ይል ጀመር፣ ባንገትዋ ተጠምጥሞ።

«በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ? አለህ? አብዬ? አብዬ አለሁ አለች እስኪጨንቀው ወገቡን አጥብቃ ይዛ።

አለሁኩ እመዬ፣ ማን ወሰደኝ መስሎኝ ነው? እኔ አለሁ። ብቻ አጥብቀሽ አትያገርኝ አሳመምሽኝ!» አለ ተከስተ ዳግመኛ እንዳያመልጣት ወገቡን ከመጠን ያለፈ አጥብቃ ስለ ያዘችው ጭንቅ ጭንቅ ብሎት።

«ቅዠት ነው መሰለኝ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አለች እንደገና። ፍራቱ ከውስጥዋ አልወጣ ብሎ፣ ወገቡን እንደ ያዘች ስትንቀጠቀጥ ብዙ ቆዩች። ወዲያው ነግቶ ስለ ነበረ ወፎች ይንጫጩ ጀመር።

ደመቀች ህልም በሚታመንበት አካባቢና ቤተሰብ ውስጥ ተወልዳ ያደገች ስለ ነበረች ህልም በጣም ታምን ነበር። ምንም እንኳን የተወለደችበትን አካባቢና ቤተሰብ የለቀቀች ገና አስራ አራት አመት ተካልሎ ሳይመላት ቢሆን በዚያ የልጅነት እድሜዋ ስለ ህልም ስለ ሌሎች ቁጥር፣ ስፍር የሌላቸው አምልኮዎች - ከነትርጉሞቿያቸው - በቤተሰብዋ ውስጥ ይሁን ከዚያ ውጪ፣ እዩሰማች ያጠናቸው ባእምሮዋ ውስጥ እንደማይተፋ ሆኖ ተቀርጾ በህይወትዋ እስከ ብዙ ጊዜ ድረስ ክፉው በጣም ሲያስፈራት መልካሙ ደስ ሲያሰኛት ትኖር ነበር። ለምሳሌ፣ ህልም በተለይ፣ እንጋት ላይ - ከንቅልፍ ወደ ንቃት በሚሸጋገሩበት ጊዜ - የሚታይ ህልም ትርጉሞቿው ከታወቀና ተከታትሎ ከጠበቁት፣ «የማይስት ራእይ ነው» እዩተባለ የሚነገረው አጥንታ፣ አምናበት ትኖር ስለ ነበረ፣ ያ ስለ ጠላቸውና ስለ ፈራቸው - እንዳይደርስባት - «ቅዠት» ያለችው፣ እንጋት ላይ የታየት ህልም ወይም ራእይ፣ ያስፈራትንና ያስደነገጣትን ያክል በሙሉ ህይወትዋ ምንም ነገር አስፈርቶባትም አስደንገጦባትም አያውቅ!

ምዕራፍ አስራ አምስት

ያራዳ ልጅ!

ስለ ተከስተ ትምህርት ቤት መግባት የደስ ደስ የተጠጣው ያዛዥና ሁዋላም ጎረቤቶች የገዙት መጠጥ ዘፈኑ ጭዋታው፣ ወካታው ካንድ የድሀ ሰርግ አያንስም ነበር። ከመጠጡ ጋር ደስታውና ጭዋታው እዩጣመ ሳይታወቅ ሌሊቱን አገባደት በነጋው፣ ጥዋት አዛዥና ባለቤታቸው ወይዘሮ ጌጤ እንቅልፍ ስላልጠገቡ፣ ደመቀች እንዲያውም ስላልቀመሰች ሁሉም ደክመው፣ ፈዝዘው ነበር። ቢሆንም አዛዥ ጌታቸው ከመነሳታቸው ቀድመው እግዝቢ መገኘትና ሰዎችን በዩስራቸው ማስማራት ስለ ነበረባቸው እድላቸውን እያማረሩ ተነስተው እጃቸውን ታጥበው፣ በዚያ ፊታቸውን አባብሰው እንጀራ ባዋዜ ቀርቦ እዩቆረሱ ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ጭምር ቡና ሲጠጡ፣

«አባባ ዛሬና፣ ነገ ለልጄ የሚያስፈልገውን ሁሉ ለመግዛት ገብያ እውላለሁ፣ ቅዳሜም ይገጠው ወደ ትምህርት ቤት እሄዳለሁ፣ ታዲያ - ሶስት ቀን ሙሉ ስጠፋ እመይቴ ምን ይሉ ይመስልዎታል?» አለች ደመቀች።

«እሳቸው የሚሉትን፣ ሲሉት ካልሆነ አስቀድሞ ማን ሊያውቅ ይችላል ልጄ? አሉ አዛዥ ትንሽ እንደ መሳቅ ብለው።

«እንዳልሰናበታቸው - አይፈቅዱልኝም፤ ምን ይሻላል?»

«ዝም ብለሽ ሂጂ! ዝም ብለሽ ሂጂና ምክንያቱን ሁዋላ እነግራቸዋለን። መቸም ያው - ስድባቸውና ርግማናቸው ነው፣ እሱን ታግሰሽ ልብሽን አስፍተሽ መቀበል ነው።»

«በስድብና በርግማን ብቻ የሚያልቅ ከሆነስ ግዴለም።»

«ከዚያስ አያልፉም። ግዴለሽም ለራሳቸው ሲሉ ከዚያ አያልፉም።»

«ለመሆኑ - እኔ ገብያውን አላውቅ፣ ማን ይረዳኛል አባባ?» አለች ደመቀች፣ እዩፈራች።

«እኔ አሁን - ጌቶን ቁርስ አብልጅ ሰዎችን በዩስራቸው ካሰማራሁ በሁዋላ ምን እሰራለሁ? ተሰናብብቸ አብሬሽ እሄዳለሁ ብቻ - እኔ የህሉን የማሩን፣ የቅቤውንና እንዲሁም ለምግብ የሚሆነውን ሌላ ሌላውን ገብያ ነው እንጂ፣ ይህን የሱቃ - ሱቁን ገብያ እጅግም አላውቅም። ለመሆኑ ምን ለመግዛት ነው ያሰብሽው?»

«ካኪ ኮትና ሱሪ ሸሚዝ፣ የውስጥ ልብስ የላይ ሹራብ ጫማና የግር ሹራብ መሀረብ፣ አንድ ሻንጣ እኒህን የመሳሰሉትን ነው፣ አባባ።»

«ለዚህ ሁሉ ገንዘብ ታገኛለሽ?»

«ምንስቴሩን የሰጡኝና - እኔም ትንሽ ገንዘብ ለምንም ለምን ብዬ - ቆጥቤ ያስቀመጥሁት ነበር አባባ።»

«ታዲያ ቢሆንስ - እንዲያው አያርገውና ብትታመሚ ለመድሀኒት መግዣ እንኩዋ ትንሽ ማስቀረት አይገባም ልጅ?»

«እዚያ ያለው ሁሉ ከዚህ ያነሰ ያለው አይገኝም» አሉ፤ ታዲያ አብሮዋቸው ከሚኖር ጉዋደኞቹ ያነሰ መስሎት እንዳይዘን ነዋ አባባ! ደስ እንዲለው ብዬ ነው። ለኔስ ከሱ ደስታ የበለጠ ምን ደስ የሚያሰኝ ነገር አገኛለሁ?»

«ይህ እንኩዋ - እንዲያው ከንቱ ነው! ብቻ - ብለሽዋልና ይሁን። እንደኔ፣ እንደ ሞኘስ ቢሆን፣ ልጅም ከራስ ወዲያ ነው! ግንዱ ከሌለ ቅርንጫፉ አይኖርም!» አሉና አዛዥ ደመቀች መስል ስላልሰጠቻቸው፤ እሳቸውም ዝም ብለው ሲያስቡ ቆይተው «ኮትና ሱሪ ታዬ ይሰፋልና ለሌላውም ቢሆን - ከሱ የተሻለ፣ የገበያው ውስጥ - አወቅ አይገኝም። ግዴለም እሱ ሳይረዳን አይቀርም» አሉ።

ታዬ፣ ያዛዥ ታናሽ እት ልጅ ነው። እናቱ በልጅነቱ ሞተው፣ ያሳደጉትም መኪና ስፊት እንዲማር አድርገው ራሱን ያስቻሉትም አዛዥ ናቸው። ነገር ግን መሰላል ሆነው በደረሰበት ካደረሱት በሁዋላ፣ እሳቸውን ገለል አድርጎ፣ ባስተማሩት ስራ በጎ አዳሪ ሆኖ የሚኖር ነው።

አዛዥ ጌታቸው ተሰናብተው ተመልሰው ከደመቀችና ከተከተ ጋር አራዳ እታዬ ሱቅ ሲደርሱ፣ እሱ ከሁለቱ ሰዎች ጋር ቁጭ ብሎ ይጫወት ነበር። ከጭዋታ ተካፋይ ሳይሆኑ እንዲሁ ትንሽ ራቅ ብለው ቆመው ተላላፊውን የሚመለከቱም ሁለት ሰዎች ነበሩ። ሁለት የታዬ ቅጥረኖች መኪና ይሰፉ ነበር።

«አረ! አባባ ዛሬ ምን እግር ጣለዎ?» አለ ታዬ፣ አዛዥ ከበመቀችና ከተከተ ጋር ሲገቡ፣ ከተቀመጠበት ተነስቶ። ምንም አፉ ላዛዥ ቢናገር አይነ- በደመቀች ላይ ነበር።

«ሽማግሌ አባትን ይጠይቁታል እንጂ <አልጠዬቅህ> ተብሎ ይወቀሳል?» አሉ አዛዥ ትንሽ ፍርጥም ብለው።

«እሱስ እውነት ነው። መቸም - ያዲስ አበባ ነገር ባሰቡት የማያውል ሆኖ ነው እንጂ መቸም ለመጠዬቅ ሳላስብ ወዬ አላውቅም።»

«በል ግዴለም እናንተ እኔ ተለያይተን አንለያይም። ይልቅስ አሁን ላስቸግርህ ነው የመጣሁ።»

«ምን አለ! መቸስ የስዎ ችግር ችግራ አደል?»

«ይህ ልጅ፣ ይህ የደመቀች ልጅ ቅዳሜ ተማሪ ቤት ስለሚገባ ካኪ ሱሪና ኮት አንተ በደህና ዋጋ እንድትሰፋለትና፣ ሌላም ብዙ የምንገዛው ነገር ስላለ የዛሬን ስራ ስራ ፈተህ በደህና ዋጋ ከሚገዛበት እንድትወስደን ነው።»

«ኮትና ሱሪውን - ምናለ እንሰፋለታን፤ ሌላውን ለመግዛት ግን - ዛሬ ብርቱ ስራ ስላለብኝ የምችል አይመስለኝም፤ አዎ አልችልም አባባ በጣም ዝናለሁ፤ በምችልበት ቀን ቢኖር ኖሮ ደስ ይለኝ ነበር» አለ ታዬ ውሸቱን።

«ታዬ ደመቀችኮ ልጄ ናት! ለስዋ የምታደርገው ለኔ እንደ ምታደርገው ነው! አዬህ ይህቺ ልጅ ጦም አድራ፤ እንደ ልጆች ጌጥ ሳያምራት ያላትን ትንሽ ገንዘብ ሁሉ ለልጅዋ በሚያስፈልገው ላይ ለማዋል ስትፈልግ፤ ገብያውን ባለማወቅ የድሀ ገብዘብዋ መውጣቱ ሳይቀር፤ ለተፈለገው ነገር ሁሉ ሳይደርስ ቢቀር የሚያሳዝን ይሆናል! የስዋ አዘን አዘኔ ነው! መቸስ ብሞት - ሰው ምን ይለኝ ብለን፤ አንድ ቀን ስራ መፍታትህ ይቀራል? ያን ለዚህ አድርግልኝ!»

«አረ ጠላትዎ ይሙት! ምን ባሉ ይሞታል? ዛሬ ብርቱ ስራ ባይኖረኝ ምን ቸገረኝ ነበር። የምትፈሉት እቃ የሚገኝበትን ሱቅ ለማሳዩት ከሆነ፤ ከኔ የተሻለ የሚያውቁ አሉ። እሱ ወንድሜም - የድካሙን ዋጋ ከከፈላችሁት ያሳያችሁዋል» አለ ታዬ ቀስ ብሎ እዚያ ቆመው አላፊ አግዳሚው ከሚመለከቱት ወዳንዱ ባገጨ፤ እያመለከተ።

«በል ደህና ግዴለም! ኮትና ቁምጣ ሱሪውን አንተ በስንት ትሰፋልናለህ?» አሉ አዛዥ መቀየማቸው ከፊታቸው እዩታዩ።

«አንድ ሙሉ ነው?»

«ሁለት» አለች ደመቀች።

«ስንት ገንዘብ አላት?» አለ ታዬ አሁንም አፋን ላዛዥ እያናገረ አይኖቹን እደመቀች ላይ ተክሎ።

«ወጀው ጉ - ድ! ልብስ ሽጥልን አልነህ እንጂ ልጅ እንዳርልህ አላልነህ! ያላትን ገንዘብ ምን ያጠያይቅህል? ጨርቁን አስመርጠንና ዋጋውን ንገረን!» አሉ አዛዥ ከመቀየምም አልፈው እንደ መቆጣት አሉና።

«መክፈል ከምትችለው ገንዘብ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ልብስ ለማቅረብ ብዬ ነውኮ አባባ» አለ ታዬ፤ አዛዥ መቆጣታቸውን ሲያይ፤ የተቁዋጠረ ፊቱን ፈታ ለማድረግ እዩመከረ።

«በል ደህና ደህና ጨርቅ ከያይነቱ አሳዩንና ለመረጥነው የጠዩቅኸውን ዋጋ እንከፍልሀለን፤ የዋጋ ቅናሽ አድርግልን ይሉኛል» ብለህ እንደሆነ - ጨምዳዳ ፊትህን አስቀድመህ እንዲህ ኮሶ እንዳገላው ሽማግሌ የባሰውን ያጨማደድኸው አይዞህ፤ አንጠይቅህም!» አሉ አዛዥ።

ታዬ ጥፋቱን ስለ ተገንዘቡ፤ ያዛዥን መራራ ስድብ ከህሊና ወቀሳው ጋር፤ ባንድ ላይ ምንም ሳይተነፍስም ዝም ብሎ ዋጠና ተነስቶ አራት አይነት ካኪ አቀረበላቸው። ከዚያ ተከስተ የወደዳቸውን ሁለት አይነቶች መርጠው፤ ታዬ መጀመሪያ በጠራው ዋጋ ለነጋው አስር ስአት

ላይ ሊያደርስላቸው ተስማምተው ወጡ። ከዚያ ሌሎች፣ እቃዎች የሚገኙባቸውን ሱቆች እንዲያሳዩቸው ታዩ ያመለክታቸው ሰው ፈቃደኛ ስላልሆነ፣ እዚያው አብሮት ቆሞ ባዛዥና በታዩ መሀከል የሆነውንና ያዛዥን ተቀይሞ መውታት ይመለከት የነበረው በሻህ ዘለሌ፣ ተከትሎቸው ወጥቶ ሊረዳቸው ፈቃደኛ መሆኑን ገለጸላቸው።

«ኑ ከኔ ጋር፣ እኔ እስከ ሰባት ሰአት ስራ የለኝም፣ ረዳችሁታለሁ፣ አባቴ» አለ በሻህ። ነገር ግን መቸም ሳይጠቆቅ፣ «አገልግሎት ልስጥ» የሚል ሁሉ መጠርጠሩ አይቀርምና፣ አዛዥ ሰውዬውን ጠረጠሩት። ብቻ ማማረጫ ስላልነበራቸው፣ ልባቸው መስጋቱ ሳይቀር በሻህን ባፋቸው እያመሰገኑ ተከትለው ሄዱ።

በሻህ ዘለሌ፣ በገበያ አካባቢ የራሳቸው መደበኛ ስራ ሳይኖራቸው የሌሎችን ስራ መከታተልን ስራና መኖሪያ አድርገው ከያዙት እንዲሁ በድምር «ያራዳ ወይም ያዲስ ከተማ ልጅ» በመባል ካልሆነ፣ በዩግል ስማቸው ማንም ሳያውቃቸው ሁሉንም ስም ከናባቱ ከነግብሩ በዝርዝር ከሚይወቁት አውታታዎች ጋር የኖረ በመሆኑ፣ የገብያውን ውስጠ ምስጢር ደህና አድርጎ የሚያውቅ ነበር።

«አሁን ምን መግዛት ነው የምትፈልጉ?» አለ በሻህ እናዛዥ ከታዩ ሱቅ ወጥተው ተከትለውት ሲሄዱ።

«ለዚህ ልጅ የሚሆን ጫማ፣ የውስጥ ልብስ፣ ሽሚዝ ሹራብ፣ ሻንጣና እንዲህ እንዲህ ያሉትን ነው፣ አደለም?» አሉ አዛዥ፣ ወደ ደመቀች ዘወር ብለው። ደመቀች አዎታዋን ለመግለጽ ራስዋን ወደ ላይ ገፋች። በሻህ ቆሞ ብሎ ትንሽ ሲያስብ ቆዩና፣ እዚያው አራዳ ውስጥ «ፓፓንድሩስ» ወደሚባል ነጋዴ ሱቅ ይዘዋቸው ሄደ።

«እስቲ - አንድ መጠነኛ ሻንጣ፣ ሙሴ ፓፓንድሩስ!» አለ በሻህ እዚያ እንደ ገቡ። እዚያ ሱቅ ውስጥ ልዩ ልዩ እቃ ለመግዛት የተደረደሩት ገብያተኖች በርካት ያሉ ነበሩ። ነገር ግን ለሁሉም እቃ እያቀረቡ የሚያሳዩም፣ በዋጋ እዩተከራከሩ የሚሸጡም፣ የፓፓንድሩስ ኢትዮጵያውያን ቅጥረኞች ናቸው እንጂ፣ ፓፓንድሩስ ራሱ፣ እንደ ታዛቢ ቆሞ ሲጋራውን እያጤሰ ከመመልከት በቀር አንድ ቃል አይተነፍስም። ባሻህ ሻንጣ ሲጠይቀው ፊቱ እንደ መቅላት አለና እንዳልሰማ ሌላ ሌላ ያይ ጀመር።

«አንድ መጠነኛ ሻንጣ፣ ሙሴ ፓፓንድሩስ!» አለ ደገመና ፓፓንድሩስ ወደ ቆመበት ቀረብ ብሎ። ፓፓንድሩስ አሽከሮቹ እያሉ በቀጥታ መጠየቁን እንደ ስድብ ቆጥሮት በጣም ተናዶ፣ እንዳይናገር ከባሻህ ጋር መናገሩን እንደ ውርደት ከመቁጠሩም ሌላ፣ የቁጣ ስሜቱን ለመግለጽ የሚበቃ ቃል አጥቶ አፋን እዩመጠጠ ምራቁን ሲውጥ፣ አሽከሮቹ አንዱ ከሩቅ አዩና ወደ ባሻህ መጣ።

«ምን ትፈልጋለህ?» አለ አሽከሩም የጌታውን ቁጣ እንደ ተጋባበት ሁሉ ትንሽ እንደ መቆጣት ብሎ።

«አንድ መጠነኛ ሻንጣ እንፈልጋለን፤ ሌላም ብዙ እቃ እንገዛለን፤ ብቻ መጀመሪያ እስቲ ሻንጣውን አስዩን።»

«ታዲያ ድርድር ወደኛ አትመጣም ኖሮዋል? ወደላቸው ምን ወሰደህ! ና ከኔ ጋር!» አለና ቅጥረኛው እሱ ወደሚሸጥበት ወስዶ ሶስት መጠነኛ ሻንጣዎች ለምርጫ ሲያቀርብ ደመቀች ደስ ያላትን መርጣ ዋጋውን ብትጠይቅ «ሰላሳ አምስት ብር» አላት።

«እባክህ እውነተኛውን ዋጋ ተናገር! ይህ ሰላሳ አምስት አውጥቶ የቆዳ ሻንጣ ምን ሊያወጣ ነው? ይህ መናኛ የካርቶን ሻንጣ ካስራ አምስት ብር በላይ አያወጣም» አለ ባሻህ። ፓፓንድሩስ ምንም እንኳን የቆመበት ቦታ ራቅ ያለ ቢሆን አሳቡም ሆነ አይኖቹና ጆሮዎቹ በሻህን ይከታተሉ ስለ ነበር፤ የተናገረውን ሲሰማ፤ ያ ንግግር ከቅድመ ድፍረት ጋር ተጨምሮ ያስነሳበት ቁጣ መግታት አቅቶት፤ የወባ መነሻ እንደ ተቀሰቀሰበት ሰው እይተንቀጠቀጠ መጣና -

«ኢኛ ባዚ ጭቅጭቃት አይፋልጉም! ይፋልጋል ግዚ ገዛል፤ አይፋልጋል ግዜ ሄዳል!» አለ እንደ ብራቅ ጆሮ በሚያደነቁር ጩኸት። እዚያ ያሉት ገበያተኞች ሁሉ በዩኞቻቸው የያዙትን እቃ እንደያዙ ደንግጠው አንደ ጊዜ ፓፓንድሩስ አንድ ጊዜ ባሻህን ይመለከቱ ጀመር።

«ኢኛ ባዚ ጭቅጭቃታ አይሸጡም፤ ጭቅጭቃታ ፋልጋል ግዜ፤ ጭቅጭቃታ አሌ ሱቅ ሄዳል ውሬ! አውን ወጣ!» አለ ደገመና በዚያው በሚያደነቁር ጩኸት፤ የሚንቀጠቀጥ እጁን ወደ መውጫው ቀስሮ፤

«እኮ ታዲያ ለምን ይቆጣሉ? ገብያ ሁልጊዜም ተከራክሮ ነው። ወዲያውምኮ በገንዘባችን ልንገዛ ነው እንጂ ልንለምን አመልጣንምና እንደ ለማኝ <ወግዱ ውጡ> አንባልም!»

«ሳንጣ ምን ታውቃል አንተ! ሳንጣ ምን ታርጋል! አንታ ታውቃል ከሻ! ከሻ እሌ ሱቅ ሄዳል! ውጡ!» አለ ፓፓንድሩስ እጁን ወደ በሩ እንደ ቀሰረ።

ባሻህ እንደ መሳቅ ብሎ እናዛኝን ይዞ ለመውጣት ወደ በሩ ሲያመራ፤

«ምናባት ከሻሻ፤ ውሻ!» አለ ፓፓንድሩስ መጸየፉን ለመግለጽ ከፍነሩን አሸራምሞ።

«እንዴ! ማነው ቆሻሻ ውሻ?» አለ በሻህ ዘወር ብሎ።

«አንታ ነው ውሻ!» አለ ፓፓንድሩስ ከንፈሩን እንዳሸራመመ የቀኝ ጠቁዋሚ ጣቱን ወደ በሻህ ቀስሮ።

በሻህ ዳግመኛ አልተናገረም፤ ቁጣው ብቻ እንደ እሳት እብሬቱ እይነደደ ከሄደበት ተመልሶ ፓፓንድሩስ የመሸጫውን ጠረጴዛ ከውስጥ ተመርኩዞ እንደ ቆመ በተለማጭ ከዘራው ትኩረትን ሲለምጠው፤

«አይ -!» ብሎ ባለበት ሽብርክ አለ ፓፓንድሩስ። ከዚያ ቀና አለና ወደ ጉዋሮ በሚያስወጣው በር ሊወጣ ሲሮጥ በሻህ የመሸጫውን ጠረጴዛ ዘልሎ ተከትሎ ሁለት ጊዜ መላልሶ ጀርባውን እንደ ወቃው ወጣና በሩን ዘግቶ ጠፋ።

«አምባገ-ዋሮ በተነሳበት ቦታ ፖሊሶች የደረሱ እንደ ሆነ እዚያ ያገኙትን ሁሉ በምስክርነትም፣ በተባበሪነትም ስም እዩያዙ ስራ ያስፈታሉ» ይባል ስለ ነበረ፣ ያንጊዜ እፓፓንድሩስ ሱቅ የነበረው ገብያተኛ ሁሉ ሸሽቶ፣ ከሰራተኞቹ ሌላ እሱቁ ውስጥ የሚታዩት አዛዥና ደመቀች ከነልጅዋ ብቻ ነበሩ።

«ይህ ጥጋቦኛ «ቆሻሻ ውሻ» ይበለኝ? ግን እውነቱ ነው ስድብ የሚገባን ሕዝብ ነን! በገዛ አገሩ ሀብት «የበይ ተመልካች፣ የሚሆን ህዝብ ባገሩ ቦታ አጥቶና ትርፍ ሆኖ የሚሰደድ ባእድ ሁሉ አገልጋይ ሎሌ የሚሆን ሕዝብ ካልተሰደበ ማን ይሰደብ?» አለና በሻህ ራሱን እዩወዘወዘ ፓፓንድሩስን ደብድቦ ካባረረበት ተመልሶ እናዛዥን ይዞ ወጣ። የፓፓንድሩስ ሰራተኞች ጌታቸው ሲደበደብ እንኩዋንስ ሊረዱት ለመገላገል አልሞከሩም፤ ነገሩ ያልጠበቁት ድንገተኛ ስለ ሆነባቸው ሁሉም ፈዘው ነበር።

«ይህ - መሬት የተፋው ወሮበላ ጌታ፣ ፓፓንድሩስን እንዲያ አድርገው ሲደበድባቸው ሁላችንም ዝብ ብለን የተመለከትን ምን ሆነን ነው እባካችሁ? አሁን እንግዲህ እሳቸው ምን ይሉናል? ከንግዲህ ከሰዎች አይቆጥሩንም!» አለ ከፓፓንድሩስ ሰራተኞች አንዱ፣ እነ በሻህ ከሄዱ በሁዋላ።

«እባክዎ ዝም በል፣ መሬት የተፋው ጥጋቦኛ ይህ - ወደል ፈረንጅ ነው። እኛን ብቻ ሳይሆን እዚህ ሱቅ የሚገባውን ሁሉ እንደ ትል እዩተጸዩፈ አፉ እንዳመጣው ሲሳደብ ለምዶ አበሻ ሁሉ አንድ አለመሆኑን ከእንግዲህ ይማራል! እኔ መቸም ደስ ብሎኛል!» አለ ጉዋደኛው።

ከፓፓንድሩስ ሰራተኞች አንዱ፣ በሻህን ሌላው ጌታውን ጥፋተኛ አድርገው በመከራከር ላይ እንዳሉ።

«ኤ፣ ገረማሪያ!» አለ ፓፓንድሩስ፣ የሩዋሮውን በርመዝጊያ ከውጭ ጠጋ ብሎ። ገብረማርያም ከሰራተኞቹ አንዱ ነው።

«አቤት ጌታ ፓፓንድሩስ!»

«ኩፉ ሰው ሄዱ?»

«አዎ ሄዱ፣ ጌታ ፓፓንድሩስ።»

«ባኮ ገረማሪያም ውነት ንጋር፣ ክፉ ሳው ሄዱ ግዜ ሄዱ ንጋር አልሄዱ ግዜ አልሄዱን ንጋር፣ አልሄዱ ግዜ ሄዱ አትንጋር!»

«እውነት፣ አባቴ ይሙት ሄደዋል ጌታ ፓፓንድሩስ» ብለው ገብረማርያም የበሻውን መሄድ በመሃላ ካረጋገጠለት በሁዋላ ፓፓንድሩስ የጉዋሮውን በር መዝጊያ በትንሹ ከፈት

አደረገና ራሱን አስገብቶ ቢያይ እውነትም እሱቅ ውስጥ ከሰራተኞች በቀር ማንም አልነበረም። ከዚያ በሩን፣ በሙሉ ከፍቶ ሲገባ ሰራተኞቹ ሁሉ በሱ መመታት ያዘኑ ለመምሰል አንገታቸውን እይደፉ ቆመው ስላዩ፣ እረፍት ተሰምቶት፣ ሲደእብደብ በመመከት፣ ወይም አጠፋውን በመመለስ ፈንታ የሮጠ ፈርቶ አለመሆኑን የሚያሳምንበት መላ እዩፈለገ እጁን እኪሱ ውስጥ አድርጎ ወዲያ - ወዲህ ሲል ቆዩ። ከዚያ፤

«አይ ልጆች» አለ ቆም ብሎ። «ኩፉ ሰው ሳይጣን፣ ኤኛ ደሞ ሳይጣን፣ ሁለቱ ሳይጣን ይሆናል ግዜ፣ ኤኛ በጣም በጣም ኩፉ ስራ ይሰራል ነበር፣ ኤኛ ክፉ ሰው በሽጉት ይገላል ነበር! ግን ኤኛ ክፉ ስራ ይሰራል አይፈልጉም። ይሻላል ክፉ ሰው ሳይጣን ይሆናል ግዜ ኤና ማንፋስ ቅዱስ!»

«እውነት ነው፤ ያ ክፉ ሰው የሳይጣን ስራ ሲሰራ እርስዎ ዘወር በለው መቆየትዎ የመንፈስ ቅዱስ ስራ ነው። እሱ የሳይጣን ስራ ስለ ስራ እርስዎ ቢገድሉት ኖሮ፣ ይህ ሰቅ ይዘጋና ጉዳቱ ለርስዎ ብቻ ሳይሆን እኛ ጭምር ስራ አጥተን እንጎዳ ነበር» አለ ገብረማርያም ሲያሾፍበት።

«ል - ክኖ! አንታ ገብቶዋል፤ ውሬ ገረማሪያም!» አለ ፓፓንድሩስ፣ በፈጠረው መላ ሰራተኞቹን ማሳመን የቻለ መስሎት ፊቱ በደስታ በርቶ።

በሻህና አዛዥ ከፓፓንድሩስ ሰቅ ወጥተው ሳይነጋገሩ ትንሽ ራቅ እንዳሉ፣

«እስቲ አንድ ነገር ልጠይቅ ልጄ» አሉ አዛዥ፣ ፓፓንድሩስን በሻህ ሲደበድበው ሁኔታው ሁሉ ትዝ ስላላቸው እንደ መሳቅ አሉና። «ያን ፈረንጅ -እንዲያ እንደ ወደል አህያ በዱላ እይደወልህ ስትነዳው፣ ዝም ብሎ ፊት ፊትህን ለመሮጥ ኖሮዋል - እንዲያው ምንም ሳንለው ገድሎ የገባ ይመስል ያን ያክል፣ ለካኪ ዘራፍ እያለ የፈከረብን?»

በሻህ ዝም ብሎ ፈገግ ከማለት በቀር የሚመልሰው አልነበረውም።

«ይገርማ! ለአህያ ሲያክላላ መድሀኒቱ ዱላ እንደሚሉት መድሀኒቱን አቅምህልህ ልክ አገባኸው!» አሉና አዛዥ ከባሻህ አሁንም መልስ ስላጡ፣ «ለመሆኑ ድሮም እንዲህ ነው? ወይስ ዛሬ በጥቁቱ ሰክሮ ይሆን ገና ከመግባታችን በስድብ የተቀበለን? ለቃ እንግዳ ከማለት በቀር እስቲ ምን አልነው?»

«አሽከሮቹ እያሉ እሱ ለቃ አሳዩን መባሉን እንደ ውርደት ቆጥሮት ነዋ! አሽከሩ ለእኛ እያለን ለምን ወደሳቸው ሄድህ ሲል አልሰሙትም?»

«እረ ያሰፋ ያለህ! ደሞ በነጋዴ ቤት ይህ አለ? እኛንስ እስቲ ይሁን፤ ታላላቅ ሰዎች ቢመጡም ለአሽከሮቹን ጠይቁ ሊላቸው ነው?»

«ሹሞች ካልሆኑ ይላል። ሹሞች ሲመጡ ግን፣ ሰው በሚቆምበት እንኩዋ አይቆሙም፤ ቶሎ ወደ ጉዋዳ ይዘዋቸው ገብቶ ቡና፣ ወይም ሌላ የመረጡትን መጠጥ እዩጋበዘ እዚያው

ድረስ የሚፈልጉትን እቃ አቅርቦ በቅናሽ ዋጋ ይሸጥላቸዋል፤ <እሺ> የሚሉ ከተገኙ እንዲያውም አንዳንድ ነገር <ለሜቱ ወይም ለልጆች> ብሎ ይሰጣል! እንዲህ ባያደርግ እንዲህ ባልሆነ አባቱ!»

«እንዲያ ነው? እ - ! <በጠባቂው የተማመነ በግ ላቱን ውጪ ያሳድራል!> እንደሚሉት መሆኑ ነው!» አሉ አዛዥ።

ከዚያ፣ አዲስ ከተማ ተሻግረው ወደ አሀመድ አሊ ሱቅ ሄዱ። አሀመድ አሊ ሞላላ ቁፍጣውን ደፍቶ ረዥም፣ ኮቱን እስከ ጥንቁሩ ቆልፎ ሁለት እጆቹን ወደ ሁዋላው በጀርባው አስተሳስሮ፣ ከመሸጫው በስተሁዋላ ወዲያና ወዲህ እዩተመላለሰ ሽርሽር ይላል። ገብያተኞችን የሚያገለግሉ ሁለት የህንድ ቅጥረኞች ናቸው።

«ምሊካን፣ ሻንጣና የልጅ ልብስ በያይነቱ እንፈልጋለን፤ እስቲ - መጀመሪያ ሻንጣ አውርድልንና እንምረጥ» አለ በሻህ ወዳንደኛው ቅጥረኛ ሄዶ።

«ሚን አይናድ? ይልቅ ቮይ ድንሽ?» አለ ሚሊካን።

«መሀከለኛ።»

ሚሊካን፣ ሁለት ልዩ ልዩ ቀለም ያላቸው መጠነኛ ሻንጣዎች አውርዶ እመሸጫው ላይ እየከፈተ ውስጣቸውን ካሳዩ በሁዋላ፣ እንደ ገና ዘግቶ ሁለቱንም በሙሉ ሀይሉ ሁለት ሁለት ጊዜ በጡጫ መታና ጥርሱን እንደ ነከሰ በሻህን ፍጥጥ አድርጎ አዩው። ብርታታቸውን ማስመስከሩ ነው።

«ጥሩ ነው፤ በል የሁለቱንም ዋጋ ንገረን፤ ዋጋው የሚስማማንን እንድንገዛ።»

«የውለድ ሻጋ አንድ ነው፤ ኡሉድ ሻጋ የላም።»

«ስንት?»

«አያ ስድስድ።»

«አትቀንስም?»

«ቩሳድ አያምስድ፤»

«ምነው ይህ አይነት ሻንጣ አስራ አምስት አልነበረም?»

«እሱ ፈድናው፤ አኩን ያለም። ባድፋልግ ደው!» አለና ሚሊካን ሻንጣዎቹን አነሳ። ከዚያ በሻህም እናዛዥን አስከትሎ እዚያው አጠገብ ወደ ሁሴያን ዮሴፍ ሱቅ ሄዱ።

ሁሴይን ዝጉርጉር ጃዊውን አገልድሞ፣ በዚያ ላይ ግራጫ መሳይ ኮት ደርቦ፣ ያገለደመውን የመስለ ጃዊ በራሱ ከበድ አድርጎ ጠምጥሞ፣ ከመሸጫው ጀርባ፣ ሱቁንና መኖሪያ ቤቱን በሚያገናኘው የተዘረጋ በር ፊት ወንበሩን ተክሎ፣ ጫቱን እያላመጠ ተቀምጦዋል።

በሻህ፣ ሁዋላ ለናዛዥ እንደ ነገራቸው፣ ባለባበሱ ሹም የሚመስል ሰው፣ ወይም መልክ ቀና ሴት ካላዩ፣ ሁሴይን ከወንበሩ ጋር እንደ ተቸነከረ ሁሉ ከተቀመጠበት አይንቀሳቀስም! ገብያተኞችን የሚያስተናግዱ ሁለት ኢትዮጵያውያን ልጆች ናቸው። ሁሴይን ደመቀችን ሲያይ ፊቱ በቅጥበት ፈገግ አለና፣ ከተቀመጠበት ተነስቶ፣ ከልጆቹ ያንዱን ቦታ ቀምቶ፣ መሸጫውን በሁለት እጆቹ ተመርኩዞ ወደ ፊት ቀረብ አለና።

«ትፈልግኪ ሚን? እመይታ!» አለ፣ አፉን ግራ ቀኝ እከ ጆሮ ግንዱ አላቅቆ።

«ሻንጣና የልጅልብስ እንፈልጋለን፣ ሽህ ሁሴይን። መጠነኛ ሻንጣና ለልጅ የሚሆን ሸሚዝ፣ ሹራብ፣ የውስጥ ልብስ፣ የግር፣ ሹራብ፣ መሀረብ አለ?» አለ በሻህ፣ ደመቀች ለተጠቆቀችው መልስ።

ሁሴይን ባሻህን ሳይጠቆቅ መልስ በመስተቱ ገላመጠና ወደ ደመቀች ዘወር ብሎ «አሌ ሳንጣ፣ አሌ ሸሚዝ፣ አሌ ሹራብ፣ አሌ ውስት መለብስ አሌ ሹራብ ኤግር፣ ወአሌ ማራብ፣ አሌ ኩሉ አማይታ!» አለ፣ ግራ ቀኝ እስከ ጆሮ ግንዱ በተለቀቀ አፉ፣ በጥርስ ፈንታ የሞላው የጫት አተላ እያሳዩ።

«እስቲ ሁሉም ይውረድልንና እንምረጥ» አለ በሻህ።

«አውራድ ኤንታ! ሚናበተክ ትርጉም ትሹፍ!» አለ ሁሴይን ቦታውን ስለ ተቀማ ወደ ጎን ቆሞ የሚመለከተውን ልጅ ተቆጥቶ። ልጁ ወዲያው በመሳላል ወጥቶ የተጠቆቁትን እቃዎች ሁሉ ከያሉበት አጠረጋቅሞ አወረደና በመሸጫው ላይ ደረደራቸው። ሁሴይን ያቀረባቸውን እቃዎች ሁሉ ተከስተ በጣም ወደዳቸው። እውነትም በተለይ ሸሚሾቹ በጥም ጥሩዎች ነበሩ። ነገር ግን ዋጋቸው እጅግ ውድ ስለሆነ፣ ከደመቀች የመክፈል አቅም ጋር የማይቀራረብ ሆነ።

«እስቲ መጀመሪያ የዚህን ዋጋ ይንገሩኝ» አለ በሻህ፣ አንዱን ሸሚዝ አንስቶ።

«ውሳድ ቢትማንያ።»

«አረ ያሰፋ ያለህ! አንድ የልጅ ሸሚዝ ሰማንያ ብር?» አሉ አዛዥ አይኖቻቸውን በጥፍ አውጥተው። ደመቀችም ደነገጠች።

«እሱ እንኩዋ ስምንት ብር ማለቱ ነው፤ ቢሆንም ውድ ነው» አለ በሻህ። ከዚያ ወደ ሁሴይን ዘወር ብሎ፣ «ከዚህ አይወርድም?» አለ። ሁሴይን አንገቱን ነቀነቀና «ጡሩ ናጋር ትፈለግኪ ጡሩ ጋጀብ ትከፈልኪ! ወላሂ ሁሴይን ናጋ ኩሉ ጡሩ እመይታ!» አለ በሻህን ትቶ ደመቀችን እያዩ። በያንዳንዱ እቃ ላይ ብዙ ተከራክረው ሁሴይን ካለው ምንም ያክል ቅናሽ የማያደርግ ስለሆነ ትተውት ወጡ።

«አንግዲህ ወዲያ መዞር ከድካም በቀርም ምንም አይረባንም፤ ገብያው ከሞላ ጎደል ያው ያዩነው ነው» አለ በሻህ፣ ከሁሴይን ሱቅ እንደ ወጡ።

ባይሆን - የሚስብ የሚብሰውን በውድም ቢሆን ገዝተን ሌላውን መተው ነው እንጂ መቸስ ምን እናደርጋለን?» አሉ አዛዥ ማዘናቸውን በሚገልጽ አስተያየት ደመቀችን እይተመለከቱ። ደመቀች አዛዥ ያሉትን ስትሰማ በጣም አዝና ልጅዋን እያዩች ዝም አለች። ተከስተ የሁሴን ሽሚዞች ሳይገዙ በመቅረታቸው ሊያለቅስ ምንም አልቀረው።

«አ - ! እስቲ ሁለት ያክል ሱቆች አሉ፤ መጀመሪያ እነሱ እንያቸው። እቃ መጥቶላቸው እንደሆነ - እንዲያውም እነሱ ይሻላሉ። ብቻ ባለፈው ሳምንት ምንም አልነበራቸው!» አለ በሻህ የደመቀችንና የልጅዋን ቅርታ እያዩ ዝም ብሎ ሲያስብ ቆዩና። ከዚያ ወደ «ጣሂር ሙደስር» ሱቅ ሄዱ። እዚያ ሲደርሱ ከሱቁ ማነስ ሌላ የሰው ብዛት «የመንቀሳቀሻ ያለህ!» ያሰኛል።

ጣሂር ሙደስር ካንደኛ ደረጃ ትምህርታቸውን አስጥሎ ያመጣቸውን ያስራ አራትና ያስራ ሁለት አመት ልጆቹን ቀኝና ግራ አድርጎ እሱ የመሸጫውን መሀከል ይዞ ያን ሁሉ ገብያተኛ ያስተናግዳሉ።

እነበሻህ ገብተው ተራ እስኪደርሳቸው ብዙ ክጠበቁ በሁዋላ ያስራ ሁለት አመቱ ልጅ የሚያስተናግድበት ክፍል ነጻ ስለሆነ፤ ወደዚያ ቀረብ አሉና «እስቲ አንድ መሀከለኛ ሻንጣና ለዚህ ልጅ የሚሆን - ሽሚዝ፤ ሹራብና - ሌላ ሌላም እንፈጋለን፤ መጀመሪያ ሻንጣውን አሳዩን፤ ሙስታፋ!» አለ በሻህ ተከስተን አስቀድሞ ሙስታፋ ተከተን አፍሮ አይኑ ማረፍ ያስከደ። ትኩር አድርጎ አዩና «ሻንታውን ለሱ ነ - ወ?» አለ፤ ሳን በረገርሙ አዘገ።

«አዎ፤ ለሱ ነው» አለ በሻህ።

ከዚያ ሙስታፋ መሰላሉን ሻንጣዎች በተራ ወደ ተደረደሩበት ሳብ አድርጎ በዚያ እዩሮጠ ወጣና ሁለት መጠነኛ ሻንጣዎች ይዞ ተመልሶ ሁለቱንም በዩተራ እዩከፈተ ውስጣቸውን ካሳዩ በሁዋላ እንደ ገና ዘግቶ የህጻን አካሉ ሊደርስ እስኪሚችልበት ድረስ እዩተንጠራራ በትንሽ ጡጫው መታና «እኒያውላችሁ! አንስታችሁ ብትወረወሩናቸው በላያቸው ቆማችሁ ብትዘሉባቸው (ይበላሻሉ) የማይባሉ ለዘላለም እንዳማረባቸው የሚኖሩ ወርቅ የመሰሉ ሻንጣዎች!» አለ። በተባ አንደበትና በውነተኛ የነጋዴ አቀራረብ። አዛዥና ደመቀች የቀረቡላቸውን እቃዎች ትተው የዚያን ትንሽ ልጅ አነጋገር አቀራረብ እያዩ ይስቁ ጀመር።

«ቀልድ እንዳይመስላችሁ! የትም ብትሄዱ እነዚህን የመሰሉ ሻንጣዎች አታገኙም!» አለ ሙስታፋ።

«በል ስብከትህ ይብቃና ያንዱን ዋጋ ንገረን። አለ በሻህ።

«ሁለቱን አትገዙ - ም? እነዚህ የመጨረሻዎች ናቸው፤ ዳግመኛ የነዚህ አይነት ሻንጣ አይመጣ!»

«ግዴለም አንዱ ይበቃናል።»

«እኔ ለናንተ ብዬ ነው እንጂ ምን ቸገረኝ! የትኛውን ትፈልጋላችሁ!»

«ጅግራ ቀለሙ ይሻላል፤ እድፍ ይችላል» አለች ደመቀች።

«በል ዋጋውን ንገረን» አለ በሻህ።

«ስንት ትከፍላለችሁ?»

«አንተ ንገረን እንጂ!»

«የመጨረሻው - ሰላሳ ብር።»

«እባክህ አትቀልድ እውነቱን ንገረን!»

«እሌላ ጋ ካርባ ባነሰ ብታገኙ ምላሴን! እኛም አሁን በሰላሳ የምንሸጠው የተረፉት እነዚህ ብቻ ስለሆኑ ለማጣራት ነው፤ ወዲያውም ለናንተ ስለሆነ ነው!» ሲል አዛዥ ቀና ብለው እመስቀያው ላይ የተደረደሩትን ብዙ፤ የነዚያን አይነት ሻንጣዎች አዩና ይስቁ ጀመር። ሙስታፋም ያዛዥን አይኖች ተከትሎ ሄዶ ውሸቱን አዩና፤ ትንሽ እንደ ማፈር ብሎ ፍርጥም አለ። በሻህ ከሙስታፋ ጋር የጀመረው የውጣ - ውረድ ክርክር እንደማያዛልቀው ሲያይ ወዳዛዥ ዘወር ብሎ።

«ግዴለም ጥሩ አጋጣሚ ነው፤ እስቲ እንቆይና አሁን፤ ከስድስት ሰአት በሁዋላ ገብያተኛው ቀለል ሲ፣ ከባለቤቱ ጋር ብንነጋገር ይሻላል» አለ።

እውነትም ትንሽ እንደቆዩ ስድስት ሰአት ሆነና ሱቁን ሞልቶት የነበረው ገብያተኛ ቀለል እያለ ስለ ሄደ በሻህ፤ ሙስተፋ ያቀረበለትን ጅግራ ቀለም ሻንጣ እንደ ያዙ፤ ወደ ጣሂር ሙደስር ቀረብ ብሎ። «ጤና ይስጥልም አቶ ጣሂር፤ እስቲ እባክዎ የዚህን ሻንጣ ዋጋ ይንገሩኝ፤ መጨረሻውን» አለ።

«መጨረሻ ዋጋው ሰላሳ ነው፤ ልጁ አልነገረ - ህ?» አለ ጣሂር «ረ» ን ዘለግ አድርጎ አዘገ።

«እሱስ ነግሮናል፤ እውነት አልመስለን ስላለ ወደስዎ መጣን እንጂ!»

«ይሁን ሀያ ዘጠኝ!»

«እባክዎ እውነተኛውን ይንገሩኝ።»

«ቢሻው ሀያ ስም -!»

«መጨረሻውን?»

«ሀያ ሰባ አትወስዱ -?»

«ጭራሽ አልተቀራረብንም!»

«ግዴለ፤ ብሎት በሀያ አም - ስ!» በሻህ ምንም ሳይመልስ ዝም ብሎ አለመስማመቱን ራሱን በመወዘወዝ ብቻ መግለጽ ሲጀምር፤

«እሺ በስንት ትገዙ?» አለ ጣሂር።

«አቶ ኑር ሀሰን በቸ መጡ?» አለ በሻህ፤ ለተጠቆቀው መልስ በመስጠት ፈንታ።

«ኑር ሀሰን? ማናቸው ኑር ሀሰን? እኔ ኑር ሀሰን የሚባል ሰው አላቅ!» አለ ጣሂር፤ በጣም ደንግጦ በሻህን ትኩር አድርጎ እያዩ።

«የበርበራውን ኑር ሀሰን መቸ አጡዋቸው? ለኔም ወዳጄ ናቸው።»

«እኔ አንተንም፤ እሳቸውንም አላውቅ!»

«አቶ ጣሂር፤እኔ ብዙ እቃ እገዛለሁ፤ ስለዚህ በደህና ዋጋ ይሸጡልኝ?»

«ከስሬ ልሸጥል - ሀ?»

«ከሰው እንዲሸጡልኝ አልፈልግም፤ ሳያተርፉ እንዲሸጡልኝ እንኩዋ አልፈልግም፤ ብቻ ስመጠን ያለፈ ትርፍ አይጠይቁኝ» ነው የምል! ምክንያቱም ይህ እቃ በስንት እንደሚገዛ ከየት እንደሚመጣ ማን እንዲያመጣው አቶ ኑር ሀሰንን ጭምር ይህን ሁሉ ዝርዝር ስለማውቅ ነው!» አለ በሻህ፤ ሰው እንዳይሰማው ወደ ጣሂር ጆሮ ቀረብ ብሎ።

«አንተ ቡዳ ሰው ነህ! ምን ምን ትፈልጋለህ? የምትፈልገውን ጻፍና ስጠኝ!» አለ ጣሂር፤ ከበሻህ በቀር ሌላ ሰው እንዳይሰማው ድምጹን ዝቅ አድርጎ። ከዚያ በሻህ የሚፈልጉትን እቃዎች ከደመቀች እዩጠየቀ፤ አራት ሽሚዞች አንድ በላይ የሚለበስ ሹራብ ሁለት ጥንድ የውስጥ ልብሶች ሁለት ጥንድ ጥቁርና ጠይም የቆዳ ጫማዎች አራት ጥንድ የግር ሹራቦች ሁለት ጥንድ የሌሊት ልብሶች ስድስት መሀረቦች አንድ መጠነኛ ሻንጣ በዝርዝር ጽፎ ሲሰጠው ጣሂር ልቡ እዩተሸበረ እቃዎችን ከያሉበት አጠረቃቅሞ አቅርቦ በጣም በርካሽ ዋጋ ሸጠለት። በሻህ ወደ ጣሂር ጆሮ ቀረብ ብሎ የነገረውን ከነገረው በሁዋላ፤ ያን ትግስት የሚያስጨርስ ክርክሩን ትቶ ጭራሽ ሌላ ሰው ስለሆነና ያን ሁሉ እቃ ከተመኙት እንኩዋ በጣም ዝቅ ባለ ዋጋ ስለ ሰጣቸው አዛዥና ደመቀች ምክንያቱ አልገባቸው ብሎ የመገረም አይን ተለዋወጡ።

ከዚያ የገዙትን እቃ ሰብስበው በሻንጣው ከተው ጣሂርን አመስግነው ወጡና እዩተጫወቱ አራዳ ሲደርሱ «አረ - ! አሁንስ» አሉ አዛዥ፤ «አሁንስ ትንሽ አርፈን እህል የምንቀምስበት በቅርቡ የሚገኝ ቢሆን እወድ ነበር! ሽማግሌኮ ጭንቅ አይችልም! ከወጣቶች ጋር ገና በጥዋት የተጠመድሁ - ምንተ እፍረቴን ልወድቅ ነው!»

«በሞትሁት! ደከመዎ አባባ?» አለች ደመቀች፤ እውነት መስሎዋት። ያዛዥ አላማ በሳቸው ድካም አመካኝተው በሻህን ለመጋበዝ ነው።

«ሞልቶ! እዚሁ አስር እርምጃ ሳንራመድ መብል ቤት ብቻ ነው!» አለ በሻህ፤ መብል ቤት ወደ ሞላበት አገጨን እያመለከተ። ከዚያ ድርፅ ማነቂያ ውስጥ «መገናኛ» ወደሚባል መብል ቤት ይዘዋቸው ሄደ።

መብል ቤቱ በሰው ጥቅጥቅ ብሎ ሞልቶ እንኩዋንስ ተጨማሪ ሰው የሚያስቀምጥ አንድ እግር የሚያስቆም ቦታ ያለ አይመስልም። የዚያን ሁሉ ሰው ጫጫታ ሁሉም ባንድ ላይ እንዲጮህ ታገዘ የሚጮህ እንጂ፤ እስበሱ እዩተደማመጠ የሚነጋገር አይመስልም! ይልቁንም ያ ተሰብስቦ የሚንጫጫው ሁሉ ወንድ ብቻ ስለሆነ ደመቀኝ ፈርታ እግሮችዎ ወደ ሁዋላ ይስቡዋት ጀመር።

«አይዘኝ አትፍሪ የኔ እህት፤ ቤታችን ነው! እኔን ተከተሉኝ» አለና በሻህ ዳርዳሩን ይዘዋቸው አልፎ ወዳንድ ትንሽ ጉዋዳ አሰባቸው። እንዲያ ያሉት ጉዋዳቸው ምሳም ይሁን ራት እዩብሉ በጸጥታ ልዩ ጉዳይ መነጋገር ወይም የሴት እንግዳ መጋበዝ ለሚፈልጉ ሰዎች የተሰናዱ ናቸው።

በሻህ፤ ወንበሮችን ከዩማእዘኑ ሰብስቦ ባንድ ጠረጴዛ ዙሪያ ደርድሮ እንግዶቹን አስቀመጠና ወጣ።

«ምን - ሁሉ ቤቴ ነው እባክሽ? ለካስ <ያራዳ ልጅ> ማለት እንዲህ እንደሱ ያራዳን ጉዋዳ ሁሉ በር ሳይመታ እንዲገባ የተፈቀደለት ማለት ነው!» አሉ አዛኝ፤ በሻህ ከወጣ በሁዋላ እንደ መሳቅ ብለው።

«እኔንም ገርሞኛል! ደግሞ በዩደረሰበት ትንንሾችን ልጆች ሳይቀር በዩስማቸው ማወቁስ አይገርምዎም?» አለች ደመቀኝ። ወዲያው ጥዋት ታዩ፤ የድካም ዋጋ ስለ መክፈል የተናገረው ትዝ አላትና «አባባ ጋሽ ታዩኮ <የድካም ዋጋ ትከፍላላችሁ> ሲል ሰምቻለሁ፤ ታዲያ - ስንት እንክፈለው?» አለች።

«እኔም <ይከፍሉሁል> ሲል ሰምቻለሁ፤ ብቻ እሱን አደለም፤ ሌላውን ያን <እንቢ> ያለውን ነው። ለዚህስ - አሁን ምሳውን ካበላነው አንድ ብር የሚበቃው ይመስለኛል።»

«አረ እንጃ! <አነሰኝ> ይል ይሆናል፤ አባባ! ወዲያውምኮ እሱ ባይኖር ኖሮ ብዙ ገንዘብ መክሰራችን አይቀርም ነበር፤ ምናልባት እንዲያውም - ምንም ሳንገዛ እንቀር ነበር!»

«እሱስ እውነትሽ ነው፤ ብቻ - ከሌሎች ያተረፍነውን ሁሉ ለሱ ሰጥተን ዞሮ ዞሮ ያው ኪሳራ እንዳይሆንብን እንጂ!»

«አይ ከዚያም ወዲህ! ሶስት ብር ብንሰጠው - ምን ይመስልዎታል?»

«ሶስትስ -> ብለው አዛኝ ሊናገሩ ያሰቡትን ሳይናገሩ በሻህ አንድ ቅብጢ አሳላፊ አስከትሎ ተመልሶ «በል ያለህን ሁሉ ንገራቸውና ጌታ የመረጡትን ይዘዙ» አለ። ከዚያ

አሳላፊው እንደ ልማዱ ውዱን ርካሽ ተራውን ልዩ አስመስሎ፤ በሚያስገመዥቱ ቁዋንቁዋው እቤት ያለውን የመብልና የመጠጥ ዝርዝር በቃል እንደ ተጠና ድጋም እንበለበለ!

«ቀይና አልጫ ወጥ፤ ሁሉም እንደ ጌታ ልጅ ወተት ብቻ እዩተመገቡ በጥንቃቄ አድገው፤ ዛሬ ጥዋት ከታረዱ ጥቦቶች፤ የወጥ ቤቶች አለቃ ራሱ የሰራው! ከጌቶች ከራሳቸው ያትክል ቦታ ሙሽራ ሙሽራውን ብቻ ተቀንጥሶ በሚረቅ ንጥር ቅቤ አብዶ የተሰራ ጎመን! አንድ «ያልታጠበ እጅ አይንካኝ» የሚል ያዳ ነጭ እንጀራ! ይህ ሁሉ ባንድ ላይ ላንድ ሰው፤ ሁለት ብር ብቻ!! መጠጥ ለሚፈልግ ካገው ምድር ማር ብቻ የተጣለ አንዱን ሲጠጡት ሙሉ አገው ምድርን የገዙ የሚያስመስል በሰባት ማጣሪያ ሰባት ጊዜ የተጣራ ጠጅ ግሩም የሆነ ጠላ አለ። ጠጅ በብር አራት ብርጭቆ፤ ጠላው በብር ስድስት ነው!» አለ አሳላፊው፤ ለደንቆሮ ይናገር ይመስል ድምፁን ከፍ አድርጎ።

ደመቀች፤ መብልና መጠጥ አሰናድተው የሚያቀርቡ ሰዎች፤ መሰናደዎቸውን ተጋባሻ ሲያመሰግኑላቸው እንጂ፤ ራሳቸው እንዲያ አድርገው ሲያመሰግኑ ለጀመሪያ ጊዜ መስማትባቸው ስለሆነ፤ ልታግደው የማትችል ሳቅ መጥቶባት፤ እንዳትስቅ ነውር መስሎቸው እንገትቀን ደፍታ አፍቀን፤ በኩታዎ አፍና ትጨነቅ ነኝብር።

«በል አሁን የቆጠርኸውን መብል ሁሉ ለሁላችን ያገው ምድርን ማር ጠጅ ለሶስታችን ለልጁ - ሎሚናት አለ እንደሆነ አምጣልን» አሉ አዛዥ። አሳላፊው ከወጣ በሁዋላ በሁኔታው ሁሉም ይስቁ ጀመር።

የቀልድ በሽታ ያለበት ልጅ ነው፤ «ተው» ቢሉትም አይሰማ» አለ በሻህ።

«መልካም ነው እንጂ፤ ያጫውታል!» አሉ አዛዥ።

የታዘዘው መብልና መጠጥ ቀርቦ እዩተመገቡ ሲጫወቱ፤ እዚያ መብል ቤት ከገቡ ጀምሮ በሻህ ሲያደርግ ያዩት ሁሉ ከቤት ጋር ግንኙነት ያለው የሚያስመስል ስለ ነበረ -

«የዚህ ሆቴል ባለቤት ዘመድህ - ናቸው?» አሉ አዛዥ።

«የስጋ ዘመድ» ማለትዎ እንደሆነ አደሉም፤ ብቻ አባታችን ናቸው»

«እንዴት?» አሉ አዛዥ የበሻህ አነጋገር ትርጉም ስላልገባቸው።

«ይህ ቤት በጠላት ወረራ ጊዜ አርበኞች ከዩጫካቸው የውስጥ አርበኞች ከዩቤታቸው ጫማ ጠራጊዎችና ወርበላዎች ከዩበረንዳቸውና - ከዩስርቻቸው ባንድ ላይ ተገናኝተው ገንዘብ ያለው ከፍሎ፤ የሌለው ካለው የተረፈውን ፍርፋሪ በልቶ ጠግቦ፤ ተጫውቶ አርበኞች በዩክፍላቸው የሚደረገውን ትግል አውርተው የውስጥ አርበኞች የሚያውቁትን የጠላት ምስጢር፤ ያገኙትን መሳሪያና ጥይት ሰጥተው ይለያዩበት የነበረ ቤት ነው። ስለዚህ፤ እኔና በዚያ ጊዜ እንደኔ ወርበሎችም ጫማ ጠራጊዎችም የነበርን ያራዳ ልጆች ሁሉ፤ ገንዘብ ስናገኝ ከፍለን ስናጣ ካላቸው የተረፈውን ፍርፋሪ የሰሀንም የድስትም ጥራጊ በልተን፤ ክፉ ቀን

ያሳለፍንበት ቤት ስለሆነ፣ «ቤታችን» እንለዋለን፤ ባለቤቱ አቶ ማንደፍሮ ባንቴንም «አባታችን» እንላቸዋለን!»

«ይገርማል! እና - ባለቤቱ አሁን በይህወት አሉ?»

«አሉ እንጂ! አሉ። ሽረ ገና «ብዙ ጊዜ ይኖሩልናል» ብለን ተስፋ እናደርጋለን! አቶ ማንደፍሮ ባገራችን ትምህርት በጣም የላቁ፣ የውጭ ቁዋንቁዎች የሚያውቁ በጣም የተማሩ ሰው ናቸው። ከጠላት ወረራ በፊት በትምህርት ከዚያም፣ እዩተላኩ ያልደረሱበት የፈረንጅ አገር የለም። በጠላት ጊዜ ታስረው ከተፈቱ በሁዋላ ይቺን ሆቴል ከፍተው ለብዙ ሰው ቀን አወጡ። ሆቴልዋን ሲከፍቱ «መገናኛ» ብለው ሰይመዎት ስለ ነበረ ጣሊያኖች «ምን ብታስብ ነው እንዲህ ያለ ስም ያወታህለት» ብለው ዘግተውባቸው ነበር። ሁዋላ ባማላጅ ሀይል፣ ስም እንዲለውጡ ተደርጎ ተከፈተችላቸው።»

«አንተ ታዲያ - » አሉና አዛዥ ወሮበላ፣ ወይም ጫማ ጠራጊ የነበረ መሆኑን መጠየቁ «ያስቀመው ይሆናል» ብለው ሰግተው መልሰው ዝም ሲሉ በሻህ አሳባቸውን ቶሎ ከግንባራቸው አነበቡና -

«አዎ፤ ያን ጊዜ እኔ በዩተራ ጫማ ጠራጊም ወሮበላም ነበርሁ። ከጠላት በፊት በሚሲዮን ትምህርት ቤት እማር ነበር። አባቴ ማይጭው ሄዶ ሲቀርና እናቴም ባመቱ ጥላኝ እሱን ስትከተል፣ ምንም እንኩዋ ትምህርቴን ባልጨርስ ያው የተማርሁት ያክል ረድቶኝ ላጭር ጊዜ ያንድ ጣሊያን ነጋዴ የሂሳብ ረዳትና መዝገብ ገልባጭ ሆኝ ሆዴን ደህና ተመችቶት ነበር። በመጠኑ የወር ደሞዝም ነበረኝ። ብቻ እሱ አሁን እንዳልሁት ላጭር ጊዜ ነው፤ ትቸው ወጣሁ።»

«ታዲያ ከተመቸህ - ለምን ትተኸው ወጣህ?»

«ሆዴን ነውኮ «ተመቸው» ያልሁ አባቴ፣ እኔን አደለም!»

«ደሞ ባንተና በሆድህ መካከል ልዩነት አለ?» አሉ አዛዥ እዩሳቁ።

«እኔም ሆዴና እኔ ልዩ መሆናችንን የተረዳሁ ያን ጊዜ ነው!»

«እንዴት እባክህ?»

«ያ ጣሊያን፣ ሆዴን እንደ ውሻ እዩሞላ እንደ ውሻ እንጂ እንደ ሰው እንደማይመለከተኝ ሳይ፣ ልቤ ተቀይሞ፣ መንፈሴ ታውኮ «ሁሉስ ቢቀር ምናባቱ!» ስል ከሌላ ወገን የምበላው ማካሮኒና የምጠጣው ቪኖ በመሀከል ገብቶ ስንቅር ይልና፣ ወደ ማመንታት ይመራኛል። ያን ጊዜ ሆዴ የራሱን መሙሳት እንጂ የኔን ውርደት የኔን ማዘንና መበሳጨት ከጉዳይ የማይጽፍ መሆኑ ተረዳሁ። ስለዚህ ለካስ ሆዴና እኔ ልዩ ነን! ለካስ ሆዴ የኔ ሲመስለኝ ባእድ ነው» ብዬ ታዝብሁት።

«መቸም ሆኖ ከባለቤቱ ልዩ መሆኑን ገና ዛሬ ካንተ መስማቴ ነው! ብቻ እስቲ ይህም ሁሉ ይሁን፤ ሆኖህን እንዲያ እስከ መታዘብና «የኔ አደለህም» ብለህ መካድ ድረስ የተመረረህ ያ ጣሊያን ምን ቢያደርግህ ነው?»

«ጣሊያኑ በተለይ በኔ ላይ ያደረገው ይልቁንም ካለፈ በሁዋላ መለስ ብሎ ሲያዩት፤ ይህን ያክል የሚያስመርር አይመስልም። ይንቀኛል፤ ይጸየፈኛል፤ ይጠላኛል። ለምሳሌ የጣሊያን ልጆች የሚሉብሱትን አይነት ልብስ ወይም ጫማ በገንዘቤ ገዝቼ ስለብስ ወይም ሳደርግ ያዩ እንደሆነ ልክ ጣሊያንነቱን እንደ ወሰድሁበት ሁሉ አይኑ ደም እስኪለብስ ይቆጣል! ታጥቢ ጠጉራን ተከርክማና አበጥሬ ነቃ ብዬ ሲያየኝ ያኮርፍና አያነጋግረኝም። ስለዚህ በውነቱ በኔ የደረሰው እንዲህ እንዲህ ያለ ከስሶ የማይካሰብት ብቻውን ተሰብስቦ ሚዛን የማይሞላ ጥቃቅን ነው። ነገር ግን ይህን በኔ የደረሰውን ሌሎች ጣሊያኖች በሌሎች ኢትዮጵያውያን ላይ ከሚያደርጉት ገደል ገደል የሚያካክል በደል ጋር ባንድ ላይ ደምረው ሲያዩት፤ በኔ የደረሰው ጥቃቅን በሌሎች የደረሰው ትልቅ እብደል ዘርፍና ቅርንጫፍ መሆኑን ሲረዱት ዛሬ የደረሰብኝ ጥቃቅን ነገር ለሚደርስብኝ ትልቅ በደል ዋዜማ መሆኑ በርግጥ ሲታወቅ፤ ያን ጊዜ ያው ጥቃቅኑም ሊሸከሙት የማይቻል ከባድ ይሆናል። ይልቁንም አንድ ጊዜ «ተንቁያለሁ፤ ተጠልቻለሁ ተብድያለሁ» በሚል ስሜት ልብ ከቆመና ጊዜ ልቤ ቆመና፤ መንፈሴ ነቃና እስከዚያ ድረስ አይቸው ሰምቸው የማላውቀውን ክፉ ነገር ሁሉ አይ፤ እሰማ ጀመር! በወጣሁ ቁጥር በዩጥቃቅኑ ምክንያት ኢትዮጵያውያን ሲሰደቡ፤ ሲመቱ፤ ሲታሰሩ፤ ሲገደሉ፤ የማላይበትና የማልሰማበት ቀን ጠፋ። ከዚያ ወዲያም ምን ልበልም! እንዲያው ሙሉ አካሌ ለመልካም ነገር ተዘግቶ ክፉ ነገር ብቻ ግፍ ብቻ አመጽ ብቻ ለማየት፤ ለመስማትና ለማሸተት እንደ ተከፈተ ሁሉ፤ የወራሪዎችን ግፍና አመጽ ብቻ ይታዩኝ ይሰማኝ ይሸተኝ ጀመር። ስለዚህ ሆዴን ድል አድርጌ ሁሉንም ጣጥዬ ወርበላኔትን ገባሁ!»

«ቆዩኝ እስቲ! መቸም - ባንተ የደረሰው በደል «ቢከሰሱ የማይስከስስና ተሰብስቦ ሚዛን የማይሞላ ነው» ብለህል፤ ታዲያ ባንተ የደረሰው ሳይሆን በሌሎች ሲደርስ ያዩኸው በደል ነው - ከምቸት ጦም አዳርጎ ያስመረጠህ ማለት ነው?» አሉ አዛዥ አፋቸውን ከፍተው የበሻህን ወሬ ሲሰሙ ቆይተው።

«አ - ይ፤ ይህን ያክልም ጻድቅ አያድርጉኝ፤ አባቴ! «በኔ የደረሰብኝ ግፍ በሌሎች ሲደርስ ካዩሁትና ከሰማሁት ጋር ሲመዘዘን ትንሽ ነው» አልሁ እንጂ፤ «እኔ ምንም ሳልሆን፤ ሌሎች ስለ ተበደሉ ምቹቴን ትቼ ወጣሁ» ማለቴ አይደለም! ወዲያውም - የመንፈስ ጸጥታና የህሊና እረፍት በሌሎብት ሆኖ ስለ ሞላ ብቻ ምቹት ሊኖር አይችልምኮ፤ አባቴ! ቅድም እንዳልሁዎ ያ ጣሊያን እንደ ሰው ሳያዩኝ፤ እንደ ትል ሲጸየፈኝ ሲንቀኝ እንደ ጣሊያን ልጆች ለበስሁ ብቻ ሲያኮርፈኝ ሳይ መንፈሴ ታወክ፤ ህሊናዬ እረፍት አጣ። ስለዚህ ይህ ሁሉና በሌሎች ላይ ሲደረግ ያዩሁት ትላልቅ ግፍ ባንድ ላይ ሆኖ - ወደ ወርበላኔት ያባረረኝ!

«እንጂ! ይሆናል። እንደኔ እንደ ሞኙ ቢሆን ግን - ቅድም እንዳልኸው ከስሶ የማይካሰብትና «ይህን ተበደልሁ» ብሎ ስም የማይሰጥት በደል ተበደል ተቆጥሮ ወደ - ወርበላኔት የሚያባርር አይመስለኝም!» አሉ አዛዥ እንደ መሳቅ ብለው።

«በደል ወይም ግፍ ለእግሌ ተብሎ የሚጠራበት ስም ስለሌለው በደል ወይም ግፍ መሆኑ አይቀርም፤ አባቴ! እንዲያውም ባጠቃላይ ያራዳ ወርባላ ሁሉ ለእግሌ ተብሎ የሚጠራበት ስም የሌለው ግፍ ወይም በደል ያባረረው ነው! እያንዳንዱን ወርባላ ይዘው ምን ግፍ ተሰርቶብህ ነው ወርባላ የሆንህ?» ብለው ቢጠይቁት የሚነግርዎ የተለያዩ ምክንያት ለአበጀህ የሚያሰኝና ጎልቶ የሚታይ ግፍ ላይመስል ይችላል። እንዲያውም ይግረምዎና ላብዛኛው ወርባላ የተሰራበት ግፍ ምን እንደሆነና ማን እንደ ሰራበት ለራሱም ግልጽ አደለም! ብቻ ሁሉም ግፍ ያባረረው በግፍ ላይ የሸፈተ መሆኑን አእምሮው ሳይሆን ደመ - ነፍሱ እዩነገረው ግፍን አጥብቆ ሲጠላ ግፍን በያገኝበት ሲቃወም ያገኙታል።»

«እንዴት? የተሰራበት ግፍና ግፍ የሰራበትን ካላወቀ እንዴት ለግፍ ተሰራብኝ ይላል? ማንንስ ይወቅሳል?»

«አሆ - ! ይህ በጣም አስቸጋሪ ጥያቄ ነው!» አለ በሻህ። «አዩ?» አለ ደገመና። «አዩ? ለምሳሌ አንዱ ከማያውቃቸው እናትና አባት ተወልዶ አራዳ ተጥሎ ሲያገኝ እዩለመነ ሲያጣ እዩሰረቀ ያደገ ነው። ሌላው ከሚያውቃቸው እናትና አባት ቢወለድም ራሱን ሳይችል ጥለውት ይሞቱና እድሜ ላራዳ እዩለመነም እዩሰረቀም ያደገ ነው። ደግሞ ሌላው እንኩዋንስ ልጅ ሊያሳድጉ ለራሳቸውም ይልሱት - ይቀምሱት ካጡ ድሆች ይወለድና ገና ለመለመን ያክል አፉን ሲፈታ ለራሱ ራሱን አውጣ! ብለው ያስወገዱት ነው! እንግዲህ፤ በዚህ ይህን በመሳሰለው ልዩ ልዩ ሁኔታ ወርባሎች የሆኑ ያራዳ ልጆች የተሰራባቸው ግፍ እንኩዋንስ ለሌላው ለነሱም ለራሳቸው ግልጽ ብሎ በጉልህ ላይታያቸው ይችላል! ግፍ የሰራባቸውም ሰው ይሁን እግዚአብሔር መፍረዱ ያስቸግር ይሆናል! ብቻ እነሱ ሳያጠፉ የሚኖሩትን አይነት ኑሮ እንዲኖሩ፤ ለግፍ የሌለበት ፍርድ የተፈረደባቸው መሆናቸው ደመ - ነፍሳቸው እዩነገራቸው እንዲህ ባለው የግፍ ፍርድ ላይ ሸፍተው ግፍ የሚሰራ ሲያዩ ለመቃወም ግፍ የተሰራበት ሲያዩ ለመርዳት ቀድመው ይገኛሉ!»

በሻህ የተናገረው እጅግም ግልስ ስላልሆነላቸው፤ አዛዥ ንግግሩን ትንሽ በትንሽ ወደ ሌላ ለመምራት አስበው - «ይገርማል! ታዲያ ያራዳ ልጅ ሁሉ ጣልያኖች እንዲህ - እንዳንተ ይጠላ ነበር ማለት ነው?» አሉ።

«እንዴታ! ብቻ ያራዳ ልጅ ጣልያኖችን የጠላው በጣሊያንነታቸው ሳይሆን ያገር ፍቅር ምን መሆኑን አውቆ ሳይሆን ቅድም እንዳልሁት ይሰሩት በነበረው ግፍ ነው። ምናልባት እስከም እንደሚያውቁት በንግሊዝና በኢትዮጵያ የጦር መኮንኖች መሀከል የሆነው ግጭት ለዚህ ምሳሌ ሊሆን ይችላል።»

«በንግሊዝና በኢትዮጵያ መኮንኖች መሀከል ግጭት ሆኖ ኖሮዋል? እንግሊዞች የኛ ረዳቶች አልነበሩ?»

«እኛን ወይስ ራሳቸውን ለመርዳት መሆኑን እንጂ እንጂ፤ ጣሊያንን እምቃወማቸው እውነት ነው። ብቻ ጣልያኖች ቢቃወሙም ለክፉ ስራቸው ለንቀታቸው «ወራሾች እንሁን» አላሉ

ከኢትዮጵያ መኮንኖች ጋር ግጭት ደርሶ ነበር። አዲስ አበባ ተቀምጠው እንዴት ሳይሰሙ ቀሩ?»

«ሳልሰማ የቀረሁ እንኩዋ አይመስለኝም፤ ብቻ ባለ ስራ ስለሆንሁ ሌላ ሌላውን ሳስብ እሱን ባሳቤ አላቆሁት ይሆናል። እንዴት ኖሮዋል?»

«ጣሊያኖች ለቀው እንግሊዞች እንደ ገቡ፤ እነሱም እንደ ጣሊያኖች ኢትዮጵያውያንን ለመጸየፍ እነሱም፤ ቦታ ለይተው ኢትዮጵያውያንን «ወዲህ አትድረሱ ከዚያ ተመለሱ» ለማለት ቃጠሉ። ያንጊዜ እንደሚያውቁት ከዩደን ከዩስደቱና ከዩስር፤ ቤቱ የተመለሰው የኢትዮጵያ ሱታ ሱታ የጦር መኮንን፤ ገና ያገር ፍቅርና የክብር ስሜት በዩልቡ እዩፈላ የሚያስበርድበት አጥቶ ይቅበጠበጥ የነበረበት ጊዜ ነው! ታዲያ ያንጊዜ በርዳታ ስም የመጡ እንግዶች ለገዛ ቤቱ «እንግዳ እናርግህ» ቤቱን ይዘው «አጥግ ይነጠፍልህ» ለማለት ሲቃጠሉ እዩና፤ «አካኪ ዘራፍ!» ብሎ ደንፍቶ ተነሳ! አየ - ያንጊዜ ያራዳን ልጅ ባዩ አባቴ! ያንጊዜ ጫማ ጠራጊ የጫማ መጥረጊያውን ደረጃ አዳሪ የበሀር ዛፍ መንደውን እንደ ጎራዴ እዩመዘዘ በሰው ቤት ገብቶ ባለቤቱን ጥገኛ ሊያደርግ የሞከረውን ጥጋባኛ እንግዳ ሊቀጣ ከሱታው መኮንን ጎን ተሰልፎ መጣልዎታ!» አለ በሻህ፤ እያንዳንዱ ቃል ካፉ ሲወጣ ያንጊዜ እዩፈላ ለግጥሚያ ከተሰለፉበት መኮንኖችና ወርባሎች መሀከል እንደ ሆነ ሁሉ ትኩረቶቹ ወደ ላይ ነፋ አይኖቹ ሰፋ እያሉ።

«ታዲያ በምን አለቀ እባክህ?» አሉ አዛዥ ከደመቀች ጋር ሁኔታውን እያዩ ሲስቁ ቆይተው።

«ምን - ከዚያ ወዲያማ፤ ያገርዎ ልጅ ለጠላቱ የማይቀመስ፤ መራራ ኮሶ መሆኑ ሲታወቅ የታለመው ከሸፈ፤ የተቃጣው ታጠፈና፤ ሰላም ሆነ! ወዲያው እንደሚያውቁት እንግሊዞች ምንም ያክል ሳይቆዩ ለቀው ሄዱ፤ ቤትም ባለቤትም ሆነ!» አለ በሻህ የግጭቱን ወሬ ቸርሶ የሰላሙን ሲጀምር ፊቱ ትንሽ በትንሽ ከሞቅታ ወደ ቅርታ ሲለወጥ እዩታዩ። «አሁን እንኩዋ ከመንገድ ወጥቼ ይህን ያክል የለፈለፍሁት» አለ አንገቱን ደፍቶ፤ ትንሽ ዝም ብሎ ከቆዩ በሁዋላ። «አሁን ይህን ያክል የለፈለፍሁት ያራዳ ልጅ ጣሊያኖችን የጠላ በጣሊያንነታቸው ሳይሆን፤ ይሰሩት በነበረው ግፍ መሆኑንና ግፍ፤ ሰራውን ሁሉ የሚጠላ መሆኑን ለማስረዳት ብቻ ነው። ዛሬም ቢሆን በኢትዮጵያውያን መሀከል ግፍ የሚሰራ ቢኖር፤ ከጣሊያኖች ያላነሰ እንደሚጠላው ይመኑኝ። ግፍ ኢትዮጵያዊ ስለ ስራው ግፍ መሆኑ አይቀርም፤ አባቴ!»

«እንዴታ! እንዲያውስ - ወገንን ወገን የሚያሰኘው ስራው ነው እንጂ ሌላ ምን አለ?» አሉና አዛዥ የበሻህ ወሬ አሰረስቶቸው የነበረውን ጠጅ አንስተው ወዳፋቸው ሲወስዱ ጣሂር ሙደስር ባንድ ሻንታ ላይ ያን ያክል ሲከራከር ውሎ በሻህ ቀረብ ብሎ ካነጋገረው በሁዋላ ድንገት የተለወጠው ትዝ ስላላቸው ብርጭቆው ከንፈራቸው ሳይነካ መልሰው አስቀምጠው «አንድ ነገር!» አሉ። «አንድ ሲከነክነኝ የቆዩ ነገር - ምናልባት ምስጢር አደለ እንደሆነ ልጠይቅህ እባክህ?»

«ምን? መቸም ምስጢር መሆን አለመሆኑን የማውቀው ከሰማሁት በሁዋላ ነው።»

«ያ፣ እቃውን የሸጠልን ነጋዴ መጀመሪያ ያን ያክል ችክ ብሎ ሲከራከር ቆይቶ፣ ቀረብ ብለህ ካነጋገርኸው በሁዋላ ጭራሽ ተለውጦ ሌላ ሆኖ የገዛውን ሁሉ እንዲያው - ከተመኘው እንኩዋ ባነሰ ዋጋ ነው የሸጠልን! ምን ብትለው ነው እንዲያ የገረመ?»

«እ - ! እውነትም ምስጢር ነው። ብቻ ብነግራችሁም ግዴላ። ያ ያያችሁት፣ የጣሂር ሱቅ የሞላው የውጭ አገር እቃ፣ አብዛኛው ተደብቆ የገባ ለአገራዊ ዘለል እቃ ነው። እኔና አንዳንድ ጉዋደኞች ጣሂር ባገራ ዘለል እቃ መነገዱን ብቻ ሳይሆን ከየት እንደሚመጣለትና ማን እንደሚያመጣለት ጭምር እናውቃለን። ለምሳሌ - «የበርበራው ኑር ሀሰን መቸ መጡ?» ያልሁት እቃ የሚያመጡለት እሳቸው እንደሆኑ ማወቁን ለመግለጽ ነው። እና - ይህን ነው የነገርሁት።»

«አረ ያሰፋ ያለህ! እና የተሰረቀ እቃ ነው የገዛን?» አሉ አዛዥ፣ ያኔውኑ በሌብነት የሚያዘኑ መስሎዎቸው በጣም ደንግጠው። ደመቀችም ደነገጠች።

«ቀረጥ ሳይከፈልበት የገባ ነው» ማእልቴ ነው እንጂ የገዛው እቃ ነውከ! ስለዚህ ገዢዎችን የሚያሰጋ አደለም፤ አይዘዎ!» አለ እዩሳቀ።

«አየ ጉ - ድ! ምን የተረገመ ነው? እባክህ! ህግ ሳይተላለፍ ቤንግድ ምን ቸገረው ነበር?»

«ህግኮ ሰው ሁሉ ዘንድ የሚከበረው የሁሉን መብት በትክክል እስከ ጠበቀ ድረስ ነው። አባቴ! ያለዚያ የተጠቀሙበት ብቻ ይታዘዙታል፤ የተጎዱት ያምጹበታል! ጣሂርና ግብራበርቹ «መብታችን በህግ አልተጠበቀልንም» ብለው ህገ ወጥ ስራ ቢሰሩ አይገረምዎ! እኔ ደጋፊያቸው ነኝ። ስለዚህ ነው ህገ ወጥ ስራቸውን እያወቅሁ ለባለስልጣኖች የማልገልጽባቸው!»

«ህግ ማክበር መልካም ነው። ልጄ! ህግ ካልተከበረ እንኩዋንስ ለንብረታችን ለህይወታችን ምን ዋስ አለው?»

«የሁሉን መብት ትክክል የሚጠብቅ ህግም እርስዎ እንዳሉት በሁሉም መከበር አለበት። ነገር ግን ግፊኖችንና ተንኮለኞችን ብቻ የሚጠብቅ ሲሆን፣ እሱም ግፊኛ እሱም ተንኮለኛ መሆኑ ነውና። እንዲያ ባለው ህግ ላይ የሚያምጽ ቢኖር አጥፊ አደለም፤ አልሚ ነው! ሊመሰገን እንጂ ሊነቀፍ የሚገባው አደለም! ለምሳሌ፣ እግዚአብሔር በጣሂር ሙደስር አድሮ የሚሰራውን ህገ ወጥ ስራ እንዲሰራ ባያደርግ ኖሮ ዛሬ የገዛው እቃ ሁሉ ለመግዛት ይቺን እቴን ከዚህ ሁሉ ውበትና ደም ግባትዋ ጋር ሸጠን እንኩዋ መክፈል እንችል ኖሮዋል?» አለ በሻህ እንደ መሳቅ ብሎ፣ ደመቀችን የጎድን እዩተመለከተ። ደመቀች ፍርጥም ብላ አንገትዋን ደፋች።

«እስቲ ቆይ እባክህ፣ አንድ ያልገባኝ ነገር አለ! «ህጉ ሁሉን እኩል አይጠብቅም» ያልኸው አልገባኝም። እኔ የሰማሁት «ህጉ ምንም ልዩነት አያረግም ሁሉን እኩል ይጠብቃል» ሲባል ነው። እንዲያውም «ደሀና ሀብታም እኩል ይሁን» ስለ ተባኝል ነው ብዙ ትላልቅ ሰዎች ሲያማርሩ የምሰማ!»

«አዎ፣ ህጉ ልዩነት አያረግም፤ ልዩነት ባለማድረጉም ሁልጊዜ ልዩነት አንዲኖር ያደርጋል» አለ በሻህ ያሽሙር ሳቅ እዩሳቀ።

አዛዥ ግራ ገብቶቸው ምንም ሳይናገሩ ዝም ብለው አተኩረው ያዩት ጀመር።

«አዩ አባቴ?» አለ በሻህ፣ አዛዥን ግራ ሲገባቸው አዩና መሳቁን ትቶ ፊት ትንሽ በትንሽ ክርር ወደ ማለት እዩተለወጠ። «አዩ? ለንግድም ሆነ ለሌላ ልዩ ልዩ ዘመናዊ ስራ ኢትዮጵያውያን አዲስ መጪዎች ናቸው። በዚህ ሁሉ ስራ ደርጅተው ቦታውን ይዘው የቆዩ የውጭ አገር ሰዎች ናቸው። አሁን ኢትዮጵያውያን (እንግባ ቢሉ፣ ቀድመው ቦታውን ይዘው፣ ደርጅተው የቆዩት ባእዶች በሩን ግጥም አድርገው ዘግተው (አትገቡም) አሉባቸው! ኢትዮጵያውያን ላገራቸው ሀብት ላገራቸው፣ ስራ ሙሉ ባለቤቶች መሆናቸው ቀርቶ ተካፋዮች እንኩዋ እንዳይሆኑ በር ተዘጋባቸው! ህጉ ስር ሰዶ፣ ደርጅቶ የቆመውና ለግሩ መቆሚያ ያጣው ብርቱውን ደካማው የተንኮሉ ሊቅና ተማሪ ሁሉም ባንድ ላይ ተደባልቆ እንዲታገልና ያሽነፈ ብቻ ሰርቶ እንዲበላ የተሸነፈ እንዳይሰራም እንዳይበላም ፈረደ! ምን ማለት ነው? ቦታውን ገብያውን ብርቱዎ እንደ በረቱ ደካሞች እንደ ደከሙ እንዲቀሩ ማለት ነው! በሌላ አነጋገር ኢትዮጵያውያን ላገራቸው ሀብትና ላገራቸው ስራ ተካፋዮች እንኩዋን እንዳይሆኑ በነሱ ላይ የተፈረደ ፍርድ ነው! አዩ! ለውድድርም ለፍልሚያም ለትግልም፣ ስራት አለውኮ! ተወዳዳሪዎች ተፋላሚዎች ታጋዮች መሳሪያ ያላቸው ተመጣጣኝ የሆኑ መሆን አለባቸው? ባልተመጣጠኑና ተመጣጣኝ መሳሪያ በሌላቸው ተወዳዳሪዎች መሀከል ውድድር እንዲሆን የሚያዘዝ ህግ አደለም፤ የብርቱዎችን ጥቅም ብቻ የሚጠብቅ የብርቱዎች ጋሻ ነው!»

«ቆይ እስቲ! አሁን በስራና በንግድ እንዲሁም ይህን በመሳሰለው፣ በሌላው ስራ ሁሉ ኢትዮጵያውያንን የሚረዳና የሚያስቀድም ህግ የለም?» አሉ አዛዥ ገርሞቸው።

«ምን ርዳታ! ደግሞ የምን ቅድሚያ!»

«እኔ ያሰፋ ያለህ! ታዲያ ከጣሊያ ጋር ምን አዋጋን? እሱስ ቢሆን - (የኢትዮጵያን ህዝብ አርጄ ልብላ) አላለ! ሀብቱንና ስራውን ከኛ ቀምቶ ለራሱ ህዝብ ሊያደርግ ስለ ፈለገ አልነበረም የተዋጋነው?» አሉ አዛዥ ባቁዋራጭ መንገድ ነገሩን አጠቃለው።

«ነበራ፣ አባቴ! ነበር!»

«ወይ ግሩ - ም! እንግዲያስ እነዚያ እነ - ጣረሞት ነው? ማነው ያልኸው ያ እቃ የሸጠልን!»

«ጣሂር ሙደስር» አለ በሻህ፣ እንደ መሳቅ ብሎ።

«አዎ እሱ! እንግዲያስ በነሱ አይፈረድም!» አሉና አዛዥ አንገታቸውን ደፍተው ሲያስቡ ቆይተው «እንጃ! እንዲያው - ማመኑኮ ያስቸግራል!» አሉ እንደገና በሻህን አተኩረው እያዩ።

«እንዴት ማመኑ ያስቸግራል? መቸም የሰሙትን እንደሆነ እንጂ ባይን ያዩትን ማመን አያስቸግርም! ለምሳሌ ያክል፣ ዛሬ ይህ እቃ ለመግዛት ስንዞር በመጨረሻ፣ ከጣሂር ሙሰደር ሱቅ እስክንገዛ ድረስ ያዩናቸው ሱቆች ሁሉ የግሪኮች የህንዶች፣ ያረቦች፣ አደሉም? እኒህ ካዩናቸው ሌላ፣ ከነዚህ ካራዳ ጀምሮ እስካዲስ ከተማ፣ ከዚያ በዩጠቅላይ ግዛቱ የሚታዩው ዋና ዋና ሱቅ ሁሉ ከዚያ አለፍ ስንል ያምጬና የላኪ ስራ የቤትና የመንገድ ስራ የጋራጅና የትናንሽ ፋብሪካ ስራ እንዲያው በጠቅላላው ለዘመናዊ ኑሮ የሚያስፈልገው ስራ ሁሉ ያለው በውጭ አገር ሰዎች እጅ አደለም!»

«ይህ እውነትም የሚያስገርም ነው! ካንድ ባእድ ተዋግተውን ያስቀረነውን ሀብትና መብት - ያውም ሳንገደድ - በፈቃዳችን ለብዙ ባእዶች አከፋፍለን ስንሰጥ አያገርምም? በውነት የሚያስገርም ነው!» አሉ አዛዥ ጥያቄያቸውን ራሳቸው መልሰው።

«እንደሱ ነው፤ ግሩም አድርገው አመጡት፣ አባቴ!» አለ በሻህ ጠጁን ጨልጦ ብርጭቆውን ሲያስቀምጥ።

ከዚያ አዛዥ የኪስ ሰአታቸውን አውጥተው አይተው፣ «ኡ - ! ጊዜ እንዴት ያልፋል አባካችሁ? ሳይታወቀን ሰአቱ እኛን እዚህ ትቶን ሄደዋል! በል እንግዲህ ስለ - ርዳታህም ስለ ጭዋታህም እግዚአብሔር ይስጥህ ልጄ! ለወደፊቱ እንተዋወቅ፣ ቤቴ ገዳም ሰፈር ከደጃዝማች አሰፋ ዳምጤ ግቢ አጠገብ ነው። ከኔ አንተ ህጻን ነህና እዩመጣህ ጠይቀኝ። ሽማግሌ በሌላ ባይሆን በምክሩና በጸሎቱ ይረዳል። እስቲ እንግዲህ «ደፈራችሁም» አትበልና - ስለ ድካምህ የምናደርገውን ንገረን።»

«ተመራርቀን ከመሰነባበት በቀር ምን የምታደርጉት ነገር አለ? ምሳ ጋብዛችሁኛል እግዚአብሔር ይስጥልኝ፤ መቸም ጫዋታው የጋራ ነው!» አለ በሻህ፣ መጀመሪያ አዛዥን ከዚያ ደመቀችን እያለዋወጠ ተመልክቶ።

«የስራ የደክመ ለድካም ዋጋ ይገባዋል!» ይላል መጣፉ ሲሉ ሰምቼ ነውቱ!» አሉ አዛዥ ትንሽ እንደ መሳቅ ብለው።

«እንዲያው በከንቱ ስዞር የማሳልፈውን ጊዜ ከናንተ ጋር እዩተጫወትሁ ስላሳለፍሁት ደስታ እንጂ ድካም አልተሰማኝም፤ በዚያ ላይ ምሳየን አበላችሁኝ። እንዲያውም - እንዲህ ያለውን እድል ደጋግሞ የሚያጋጥመኝ ቢሆን እግዜርን እንዴት ባመሰገንሁት!» አለ በሻህ ፈገግ እንዳለ ደመቀችን የጎድን እያዩ። ደመቀች አስተያየቱን ስታይ ለመናገር ስታስብ የቆየችው ለጊዜው ለጊዜው እንደ መበታተን ቢልባትም እንደ ምንም አጠረቃቀመችና።

«እባክህ ታሽ፣ ለድካምህ ዋጋ የሚሆን ነገር ለማድረግ ባንችልም፣ ባይሆን እኛን ደስ እንዲለን ትንሽ - ለውሀ የሚሆን ነገር እናድርግ። እባክህ እሺ በለን» አለች አይኖችዋ የሱን አይኖች ማየት ስለፈሩ ወዲያ - ወዲህ እየሮጡ።

«የለም የኔ እህት፣ አሁን እንዳልሁት ደስታ እንጂ ድካም አልተሰማኝም። ወዲያውም ያንድ ቀን ነጻ አገልግሎት ለተቸገሩ ሰዎች ለመስጠት ለጊዮርጊስ የገባሁት ቃል ኪዳን ስለ

ነበረብኝ፤ ዛሬ ለናንተ ያደረግሁት መጠነኛ ርዳታ ያን የገባሁትን ቃል ኪዳን ለማስወረድ የተደረገ ነው» አለ በሻህ፤ ያሽሙር ፈገግታ ፈገግ ብሎ አዛዥንና ደመቀችን እያለዋወጠ እያዩ።

«እንዲያ እንጂ! ከጊዮርጊስ ጋር የቆሎ ጉዋደኞች ሆናችሁ ነው የጋራ ቃል ኪዳን የገባችሁ? ምን እናድርግ ብላችሁ?» አሉ አዛዥ እዩሳቁ።

«ቅድም እንደ ነገርሁዎችሁ ያራዳው ጊዮርጊስ እውር እድል ከየትም አጠረቃቅሞ የጣለበትን ያራዳ ልጅ ለማስተዳደር - ሲቀሙም፤ ሆነ ሲሰርቁ ሊጠብቃቸው እነሱም በበኩላቸው ሞልቶ ከተረፋቸው ካልሆነ እንኩዋን ካጡ ከነጡ ካላቸውም ቢሆን፤ ያላቸው ለመተዳደሪያ ብቻ የሚሆን ከሆነ፤ እንዳይሰርቁም እንዳይቀውም ቃል ኪዳን ገብተዋል። እንዲሁም ሞልቶ ከተረፋቸው ከወሩ ሆያ ዘጠኝ ቀን የቀሙትንና የሰረቁትን ለራሳቸው አድርገው በሰላሳኛው ቀን የሚያገኙትን ያንድ ቀን ገቢ፤ ለጣን ለመብራትና ደጃ - ሰላም ለወደቁት መተዳደሪያ እንዲሆን ለጠባቂያቸው ላራዳው ጊዮርጊስ ግብር ሊከፍሉ ነገር ግን ከወሩ በሰላሳኛው ቀን በለስ ባይቀናቸውና የሚሰረቁም የሚቀማም ሳያገኙ ቢቀሩ ያንድ ቀን ነጻ አገልግሎት ለተቸገሩ ሰዎች ሊሰጡ፤ ጊዜ የማይሸረው ቃል ኪዳን ገብተዋል። ስለዚህ - እኔም ባለፈው ወር ሰላሳ የማይሸረው ቀርቶ ግብሬን ስላስታጎልሁ ያራዳ ልጅ እንደ መሆኔ በገባሁት ቃል ኪዳን መሰረት ያንድ ቀን ነጻ አገልግሎት ለናንተ መስጠቴ ነው። ይህን ነጻ አገልግሎት መቸም ቃል ኪዳን የገባሁት በመሆኑ ዛሬ ባይሆን ነገ ለናንተ፤ ባይሆን ለሌላ መስጠቴ አይቀርም ነበርና፤ ነኩዋን ለናንተ ሆነልኝ!» አለ ፈገግ፤ እንዳለ አዛዥንም ደመቀችንም በቀልድ አይን እያዩ።

ላዛዥና ለደመቀች የበሻህ ሁኔታ ሁሉ ምስጢር የከበበው ሆነባቸው። ባጠቃላይ ጥንቃቄ ያልተደረገለት ሰውነቱና አለባበሱ እውነት እሱ እንደሚለው ካራዳ እውነታዎች አንዱን አስመስለው ያሳዩታል። አነጋገሩ ጭዋነቱና ለገንዘብ የማይሳሳ መሆኑ ግን ያን መስሎ የሚታዩውን የሚያስተባብሉ ናቸው። ስለዚህ ምን አይነት ሰው መሆኑን ማወቅ መገመት እንኩዋ ስላልቻሉ እግዚአብሔር ለርዳታ የላከላቸው ሰው መሆኑን አምነው፤ እንዲያው እንዲሁ አመስግነው ሲወጡ፤ በሻህ እስከ ሆቴሉ በር ድረስ ሸኝቶዎቸው ካይኑ እስኪጠፉ እዚያው ቆሞ ሲመለከታቸው ቆይቶ፤ «ወይ ግሩ - ም! እንዴት ተጠንቅቆ የሰራት ልጅ ነች!» አለ።

ምዕራፍ አስራ ስድስት

ባሻህ ማነው?

1 ወርባላው በሻህ

በሻህ ዘለሌ በልጅነቱ በፈረንሳይ የካቶሊክስ ሚሲዮን ትምህርት ቤት እዩተማረ ያደገ ነው። እዚያ በመጨረሻው ክፍል ደርሶ ሊመረቅ ትንሽ ሲቀረው አባቱ ማይጨው በጦርነት እናቱ አዲስ አበባ በተስቦ በሽታ፤ ተከታትለው ሞተው መኖሪያ ስላጣ፤ ትምህርቱን አቁዋርጠው ላንድ የጣሊያን ከበርቴ ነጋዴ ተቀጥሮ ይሰራ ጀመር።

ትምህርቱን ባይጨርስም ፈረንሳይኛ ደህና አድርጎ ከመናገሩ ሌላ የሂሳብ ችሎታ ያለው ስለ ነበረ በሂሳብ ክፍል ረዳት ሆኖ እዩሰራ አንድ የሚኖርበት ክፍል እዚያው እጣሊያኑ ግቢ

ውስጥ ተሰጥቶት ፓስታ እክሲጠግብ እዩባላና ቪኖ እንደ ልቡ እየጠጣ በዚያ ላይ መጠነኛ ይሁን እንጂ የወር ደመወዝ እያገኘ ይኖር ነበር። ነገር ግን እሱ እንደሚለው ልቡ ሆዱን እንደ ውሻ እዩሞላ ጣሊያኑ እንደ ውሻ እንጂ እንደ ሰው እንደማይመለከተው እንደሚንቀውና እንደሚጸዩፈው ቢቀር ሲያይ ልቡ ተቀይሞ ታመመና፣ መንፈሱ ሸፈተና ሁሉስ ቢቀር ምናባቱ! ብሎ ሁሉንም ጣጥሎ ማደሪያውን ከደረጃ አዳሪዎች ጋር አድርጎ ጫማ ጠራጊ ሆነ።

መቸም ጫማ ድርገው የሚያልፉትን ሁሉ እያባረሩ ከላይ ታች፣ ከታች ላይ፣ እየሮጡ እዩተጣደፉ ባለጫማዎች ቢወዱም ባይወዱም ጫማቸውን ተሻምተው እያቀፉ ለሚጠርጉ ልጆች የጫማ ጠራጊነት ስራ በዋጋውም በጉርሻውም ብሎ ሌላው ቢቀር ጦም አያሳድርም። ብቻ እንዲያ ያለው ስራ ልባቸው ከኩራት ህሊናቸው ከይሉኝታ ስሜት ነጻ ለሆነ ልጆች ነው እንጂ እንደ በሻህ ለንቀት አይን ከመታየት ሁሉስ ቢቀር ምናባቱ! ብለው መኖሪያ ቤታቸውንና መተዳደሪያ ቀለባቸውን ጥለው ለሚሄዱ ኩሩ ጎረምቶች የሚሆን አይደለም። ስለዚህ በሻህ እጣልያኑ ቤት ሳለ በቆጠበው ትንሽ ገንዘብ የጫማ መጥረጊያ ሙሉ መሳሪያ ገዝቶ፣ ለመስራት ከጀመረ በሁዋላ ጭራሽ የማይገጥመው ጭራሽ የማይዋጥለት መሆኑን ሲያይ ስራውንም መሳሪያውንም እዚያው የጫማ ጠራጊነት ስራ ለሚጥማቸውና ለሚዋጥላቸው ልጆች ጥሎ፣ የማጅራት መቼዎችና የቀማኞች ማህበርተኛ ሆነ። እዚያ በድሜውም ሆነ በውቀቱ ከብዙዎቹ ቀደም ያለ ስለ ነበረ ከተራ ማህበርተኛነት ወደ መሪነት ለመራመድ ብዙ ጊዜ አልወሰደበትም።

በሻህ ማጅራት መቼዎችና የቀማኞች ማህበር መሪ እንደ ሆነ፣ የማህበሩ አላማም ወዳላማው መድረሻ መንገድም ፍጹም ተለወጡ። አላማው ወራሪ ጠላትን መጉዳት መድራሻ መንገዱ የጣሊያን ሰላዮች የሆኑትን ኢትዮጵያውያን ሲመች ራሳቸውን ጣልያኖችም ጭምር ማጅራት ማጅራታቸውን እዩመቱ በዩድልድዩ ስር በዩወንዙ ዳር እንዲሁም በልዩ ልዩ ሰዋራ ቦታዎች መድፋትና ገንዘባቸውን መቀማት ሆነ።

ጣልያኖች የጫካ አርበኞችና በከተማም በገጠርም፣ የሚኖሩ የውስጥ አርበኞች እዩተገናኙ መሳሪያ የምስጢር መረጃ የሚለዋወጡ መሆናቸውን ስላወቁ የውስጥ አርበኞች መስለው ከጫካ አርበኞችና ከውስጥ አርበኞች ጋር ተደባልቀው የሁለቱንም ምስጢር እዩቀዱ እንዲያቀብሉባቸው ብዙ ገንዘብ የሚከፍሉባቸው ሰላዮች አድርገው ነበር። እኒያ የጣሊያን ሰላዮች ከጫካና ከውስጥ አርበኞች ጋር ከሚገናኙባቸው ቦታዎች አንዱ ለመገናኛ የሚባለው ያቶ ማንደፍሮ ባንቴ ምግብ ቤት ነበር። ሰላዮች ጥይትና የጅ ጦምብ፣ ጠመንጃና ገንዘብ ውስጥ ለውስጥ ከጣሊያኖች እዩተቀበሉ አምጥተው ላርበኞች ይሰጡና፣ በዚያ ላይ መጠጥ በርከት አድርገው ይጨምሩባቸውና አርበኞችን መሳሪያና ገንዘብ ማግኘቱ ከመጠጡ ጋር ባንድ ላይ ተደባልቆ በደስታ ሲያሞቃቸው በደስታ ሲያስክራቸው እንኩዋንስ የተጠዩቁትን ያልተጠዩቁትን ሁሉ አውጥተው ለሰላዮች ይዘረግፉላቸዋል። ጣሊያኖች በዚህ አሁኑኑ ከሰላዮቻቸው ባገኙት መረጃ መሰረት በዩጊዜው በዩቦታው የባንዳ ሰራዊታቸውን ባርበኞች ላይ እያዘመቱ ብዙ አርበኞችን ፈጅተዋል፣ ብዙ የውስጥ አርበኞችን ገድለዋል፣ ያልገደሉባቸውንም ወህኒ ቤት አግብተዋል።

እንዲህ ያሉትን የተጎሳቆሉ ሰላዮች እንዲህ ያሉትን በወገኖቻቸው ደም የሚነግዱ ሆድ አምላኩዎች ነበር፤ በሻህና ወርቦሎች ጉዋደኞቹ እዩተከታተሉ በገቡበት ገብተው፤ በወጡበት ወጥጠው እያደኑ፤ ያን የደም ዋጋ ገንዘባቸውን የሚቀሙባቸውና ማጅራታቸውን እዩመቱት በዩወንዙ ዳርም፣ በዩድልድዩ ስርም፤ እዩጣሉት ይገኝ የነበር! በኢትዮጵያውያን ሰላዮችና በጣሊያን ባለሥጣኖች መሀከል አገናኝዎች የሆኑትን ጥቂት ጣሊያኖችም በሻህና ጉዋደኞቹ ገድለዋቸው ሬሳቸውን፣ በመንገድ ዳር እዩወደቀ ተገኝተዋል። ያጊዜም ፋሽስቶች የተደራጀ የውስጥ ጠላት ለመነሳት የጀመረ መስሎባቸው ፈርተው ሳርቦኞች ጋር ይላላሳሉ ተብለው ተጠርጥረው ይከታተሉባቸው የነበሩትን ብዙ ንጹሀን ኢትዮጵያውያን ከያሉበት እዩለቀሙ ድራሻቸውን አጠፉት። ያን ሲያዩ በሻህና ጉዋደኞቹ ጣሊያኖችን መግደል ትተው ዘመቻውን ተበቃይ በሌላቸው ኢትዮጵያውያን ሰላዮች ላይ ብቻ አደረጉ።

አንድ ማታ የጫካና የውስጥ አርቦኞች «መገናኛ» ምግብ ቤት ባንድ ልዩ ጉዋዳ ውስጥ ተሰብስበው ራት የሚበሉ መሆናቸውን አንድ ምግብ ቤቱ ውስጥ አዋቂ አሳላፊ ለበሻህና ለጉዋደኞቹ ነገራቸው። በሻህና ወርቦሎቹ ጉዋደኞቹ ከመገናኛ ምግብ ቤት የማይለዩ ገንዘብ ሲያገኙ ከፍለው ሲያጡ፣ ለንግዶች ከተሰናዳው የሚተርፈውን በልተው የሚሄዱ ደንበኖች ስለሆኑ፣ ከባለቤቱ ካቶ፣ ማንደፍሮ ጀምሮ ሰራተኞች ሁሉ እንደ ቤት ሰዎች ያዩባቸው ነበር።

ያነለት፣ በሻህና ጉዋደኞቹ በወጥመዳቸው አልገባላቸው ብሎ አስቸግሮባቸው ሲያደቡትና ሲከታተሉት የቆዩ ሰላይም የውስጥ አርቦኛ መስሎ እዚያ ካርቦኞች ጋር ነበር።

«ጎበዝ! ዛሬ የኔ ነፍስ ቀድማ ካልወጣች፣ ይህ ቡዳ ይህ በገዛ ወገኖቹ ደም የሰባ ቦርጫም፣ ከነፍሱ ላይመልጠኝ ቃል ለምድር ለሰማይ!» አለ በሻህ ለጉዋደኞቹ ቀስ ብሎ።

«ማላው ይድረሰኝ! ይድረሰኝ! ይድረሰኝ.....!» ተባባሉ።

የጫካና የውስጥ አርቦኞች በልተው ጠጥተው የሚለዋወጡትን መሳሪያና ምስጢር ተለዋወጡ፣ ተመራርቀው እንደ ተለመደው አንድ ባንድ በጉዋሮ እዩወጡ በተለያዩ መንገዶች ተበታተኑ። ያንጊዜ በሻህ ሰላዩ የወጣበትን ተሸሽቶ ተመለከተና ሮጦ ያቶ፣ ማንደፍሮን መኖሪያ ቤት ዞሮ፣ ከዝንቦ ጥላ ስር የማእዘን ክምር ስላገኘ ያን ተጠግቶ ጠበቀው፣ ከዝንቦው ውጪ የጨረቃዋ ብርሀን እጅግ ደማቅ አንድ የጤፍ ፍሬ ብትወደቅ የሚያስለቅም ነበር! ስላዩ፣ ያገኘው ምስጢር በመንገድ ሳይጠፋበት ቶሎ ለማድረስ እንደ ፈለገ ሁሉ ባቶ ማንደፍሮ የመኝታ ቤት ጀርባ የምታልፈውን ቀጭን መግነድ ይዞ ጥድፍ ጥድፍ ሲል፣ በሻህ ከሁዋላው ማጅራቱን ብሎ በግንባሩ ከነቸረው። ወዲያው ከባድ ዱላ እዚያው እማጅራቱ ላይ ደገመው። ያ ሰላይ እኳዋንስ ሲጮህ ሳይተነፍስ፣ እንኩዋንስ ሸሽቶ ለማምለጥ ሲሞክር ሳይንቀሳቀስ እዚያው በተደፋበት ዝም እንዳለ ቀረ! በሻህ ቶሎ ብሎ ከተደፋበት ሲገለብጠው ካፉም ካፍንጫውም የሚወጣው በትንፋሽ ፈንታ ደም ብቻ ነበር! ሞቶዋል! ከዚያ ሬሳውን ቶሎ ቶሎ እያገላበጠ በርብሮ ያገኘውን ገንዘብ ይዞ፣ በዶሮ ማነቂአይ የቤት ጫካ ውስጥ ገብቶ ጠፋ! አስፈላጊ ቢሆን ደጀን ሆነው ለመርዳት ባቅራቢያው ተሸሽገው ይጠብቁ የነበሩት ጉዋደኞቹም ብቻቸውን ያለ ችግር መልክቱን መፈጸሙን ሲያዩ ከተሸሽጉበት እዩወጡ በተለያዩ መንገዶች ሮጡ።

ያንዲቱ አቶ ማንደፍሮ ራታቸውን ከበሉ በሁዋላ ብዙ ጊዜ እንደሚያደርጉት ከፎቅ መኝታ ቤታቸው ውስጥ ገብተው መብራት፣ አጥፍተው የተከፈተ መስኮታቸውን ተደግፈው ወደ ውጪ እዩተመለከተቱ አዩር ይቀበሉ ነበር። በሻህ ከመስኮታቸው ስር ሮጦ ወጥቶ ሰላዩን ማጅራቱን መትቶ ሲጥለውና ወዲያው በዱላ ሲደግመው ሲያዩ ልክ የሳቸው ማጅራት እንደ ተመታ ሁሉ ራሳቸው ደንዝዙ፣ አይናቸው ፈዝዞ ባሉበት ድርቅ ብለው ቀሩ! ድንጋጤያቸው አልፎ ማየት ሲጀምሩ ማጅራት መቼው ተመቶ የወደቀውን ሰው በርብሮ ያገኘውን ከወሰደ በሁዋላ ቀና ብሎ ዙሪያ ገባውን ተመልክቶ ሲሮጥ በሻህ መሆኑን አወቁ። ከዚያ፣ ሰው እንዳይሰማ ቀስ ብለው መስኮታቸውን ዘግተው እንዲሁም እርምጃቸውን ሰምቶ የሚወጣ ጎረቤት የተሰራውን ወንጀል እንዳያይ የፈሩ ይመስል፣ በግር ጣቶቻቸው ጫፍ እያጠቀሱ ቀስ ብለው ሄደው አልጋቸው ላይ ተጋደሙ! ያን ሌሊት እንኩዋንስ እንቅልፍ ባይናቸው ሊዞር ልብሳቸውን ሳያወልቁ እንዲሁ እንደ ተወራጩ አደሩ!

አቶ ማንደፍሮ በሻህ የፈረንሳይ ቁዋንቁዋ የሚናገር መሆኑን ሰምተው ካነጋገሩት በሁዋላ የቁዋንቁዋ እውቀት ብቻ ሳይሆን ከድሜው ቀድሞ የበሰለ አእምሮና የተመዘዘነ አስተያየት ያለው መሆኑን ሲያዩ ጉዋደኝነቱን፣ ከወሮበሎች ጋር ያደረገበት ምክንያት አልገባቸው ብሎ ይቸገሩ ነበር። ብዙ ጊዜም፣ ከወሮበሎች ማህበር ወጥቶ በጽህፈት ቤታቸው ውስጥ እሳቸውን ቢረዳ ደስ እንደሚላቸው በተዘዋዋሪ መንገድ አስተያይተውር ነበር። ነገር ግን ያኑ ያለበትን ቦታ እንደሚወድና ለምንም ነገር እንደማይውጠው ሲረዱ፣ «ያለ ተቆጣጣሪ እንደ ልቡ መቦረቅ ቢወድ ነው» ብለው ተዉት። ብቻ ምንም የልጅነት ጠባይ ይዞት ወሮበሎችን ጉዋደኝነት ቢወድ ያን ማታ ሲያደርግ ያዩት «ያደጋል» ብለው እንኩዋንስ ሊያምኑ አይጠረጥሩም ነበር።

ሰሞኑን በሻህና ጉዋደኞቹ፣ ገንዘብ ሲያገኙ ሁልጊዜ እንደሚያደርጉት፣ አቶ ማንደፍሮ ቤት ውድ፣ መብልና መጠጥ እያመረጡ ሲበሉና ሲጠጡ፣ ላሳላፊዎችና ለወጥ ቤቶች በታላቅ ልግስና ጉርሻ ሲሰጡ ሰነበቱ።

ወንጀሉ በተሰራ ባራተኛው ይሁን ባምስተኛው ቀን በሻህ እንደ መሰንበቻው እዚያው መገናኛ ምግብ ቤት ምሳውን በልቶ ሲወጣ አቶ ማንደፍሮ ከሩቅ ስላዩት፣ አስጠርተው ወደ ጽህፈት ቤታቸው ይዘውት ገቡ። እዚያ መጀመሪያ እሱን አስቀምጠው ሲጋራ ስጥተው ካቀጣጠሉት በሁዋላ እሳቸውንም ተቀምጠው ሲጋራቸውን አቀጣጠሉና፣

«አዎ፣ ሰሞኑን - እነዚህ እሰፈራችን - እንዲያውም ከኔ መኖሪያ ቤት ጉዋሮ ነው - አንድ ሰው ተገድሎ ወድቆ ስለ ተገኘ ፖሊሶች ሲያስቸግሩን ነው የሰነበቱ፣ ሰምተህል?» አሉ አይኖቻቸውን ሽቅብ ወደ ጣራው ከሚመለከቱበት ወደሱ መልሰው።

«አዎ፣ ሰምቻለሁ» አለ በሻህ የሲጋራውን ጢስ ውጦ እስኪመልስ ትንሽ ዝም ብሎ ቆይቶ።»

«ፖሊሶች - እዚህ ቤት ከቤት ተያይዞ በተሰራበት ሰፈር ሰው ገድሎ ሳይታይ ሊሄድ የሚችል ነፍስ - ገዳይ አይኖርምና፣ ገዳዩን ማውጣት አለባቸው» ብለው ነው ሲያስቸግሩን

የሰነብቱ። ስለዚህ - ጉዳዩን በግድ ማውጣት ይኖርብናል!» አሉ። በሻህን ፊት ለፊት አተኩረው እያዩ።

«ጉዳዩን የሚያውቅ ካላ - ማውጣት ነው እንጂ!» አለ በሻህም። ፊት ለፊት አተኩረው የሚያዩትን አይኖች መልሶ አተኩሮ እያዩ።

«እኔ አውቀዋለሁ!» አሉ አቶ ማንደፍሮ።

«ታዲያ ካወቁት ፖሊሶች ያን ያክል ሲያስቸግሩዎቻችሁ ለምን አልነገሩዎቻቸውም?»

«የገደለበት በቂ ምክንያት እንዳለው ቀድሞ እሱን ራሱን መጠዬቅ ተገቢ ስለ መስለኝ!»

«እ - ! ይህም ጥሩ አሳብ ነው፤ ይጠይቁት!»

«ይኸው መጠዬቁ ነውኮ! አንተ ነህ የገደልኸው! ለምን ገደልኸው?»

«እኔ መግደሌን የት አዩ?» አለ በሻህ። ፊቱ የድንጋጤ ይሁን ወይም የሌላ ትንሽ ምልክት እንኩዋ ሳያሳይ።

አቶ ማንደፍሮ ተሸሽቶ፣ ነፍስ መግደሉ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲገለጽበት፣ ፊቱ ትንሽ የድንጋጤ ምልክት ትንሽ፣ ለውጥ እንኩዋ አለማሳዩቱ አስገርሞቻቸው ዝም ብለው ሲመለከቱት ከቆዩ በሁዋላ ሰላዩን ሲገድል ማየታቸውን ለማስመን ያደረገውን ሁሉ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ በዝርዝር ተረኩለት። «የሚያስገርመው » አሉ ቀጥለው። «ለሁሉም የሚያስገርመው ገድለህ ለመዝረፍ ከመገምገሞትህ ብዛት የተነሳ እንዲያ ያለ ክፉ ወንጀል ከመስራት በፊት ተመልካች መኖር የመጣ አይመስልም! ፊት ልታደርገው ይገባህ የነበረውን ቀና ብለህ ዙሪያ ገባውን የተመለከተህ ሰውዬውን ገድለህ ፊሳውን እያገለበጥህ ያገኘኸውን ከዘረፍህ በሁዋላ ነው። ያን ጊዜ እኔም ያዩሁህ! ያንጊዜ ደማቅ ጨረቃ ስለ ነበረች ልክ አሁን እፊቱ ተቀምጦህ እንደማይህ መልክህን በቁጥር ልቅም አድርጌ አዩሁ! እና - መቸም እጅህን መስጠቱ ይሻል እንደሆነ ብታስብበት መልካም ነው። ይልቁንም የገደልህበት ምክንያት እንዳለህ ምክንያቱን ገልሰህ በፈቃድህ እጅህን መስጠቱ ቅጣቱን የሚያቀለው እንደሆነ ከህግ አዋቂዎች ጋር መመካከሩም ይጠቅማል። ባይሆን እንኩዋ ከህግ አዋቂዎች መለሚሰጡህ ምክርና ሌላ የሚያደርጉልህ አገልግሎት ቢኖር ለዚያ የሚያስፈልገውን ገንዘብ እኔ ልርዳህ።»

በሻህ ዝም ብሎ በጥምና ሲሰማ ቆይቶ «እስቲ እባክዎ አንድ ሲጋራ አለዎ እንደሆነ ይጨምሩልኝ» አለ። ከዚያ የሰጡትን ሲግራ ሲያቀጣጥሉት ጠለቅ አድርጎ ስቦ ጢሱን ካስወጣ በሁዋላ «የገደልሁን ሰው እኔ እንደማውቀው ቢያውቁት ኖሮ እንኩዋንስ «ሲገድለው አዩሁ» ብለው ለፖሊስ አሳልፈው ሊሰጡኝ ከኔ ጋር ተባብረው ለመግደል አይንዎን አያሹም ነበር!» አለ አይኖቹን ባይኖቻቸው ላይ እንደ ተከለ ትንሽ ፈገግ ብሎ።

«ተሳስተህል! ምንም ይሁን ምንም አይነት ወንጀል ይስራ እንዲህ እንዳሁኑ ግድ አስፈላጊ ከሆነብኝ፤ ሲሰራ ያዩሁትን ወንጀል ለባለስልጣን እነግር እንደሆነ እንጂ፤ እኔ በባለስልጣን ፈንታ ተተክቼ የባለስልጣን መብት ቀምቼ ሰው ስገድል የምገኝ አይምስልህ!»

«ባለስልጣን የሚሉት፣ ከወንጀል ሰሪው የበለጠ ወንጀለኛ ቢሆንስ? ወንጀል ሰሪውን የወንጀል ስራ የሚያሰራው «ባለስልጣን» የሚሉት ቢሆንስ?»

«እንዴት? ምን ማለትህ ነው? አልገባኝም!»

«እንግዲህ ይስሙኝ ልንገርዎ» አለ በሻህ በቁጣ በሚንቀጠቀጥ እጁ የማስታወሻ ደብተሩን ከኪሱ አውጦ እያዩ። «እንዲያውም ስገድል ያዩኝን ሰው ብቻ አደለም የገደልሁ። ከሱ ሌላ አሁን ብቅርቡ እንኩዋ ፈለቀ እሹቴ፤ ደሴ ታምራት ተካ፣ ጉተማ፣ ሙሉነህ፤ መልኬ፣ የሚባሉትን ሰዎች ገድያለሁ!» አለ። ጉዋደኞቹ የገደሉዋቸውንም እነሱን ለመሸፈን እሱ የገደላቸው አስመስሎ። «ደግሞ» አለ ቀጠለና። «ደግሞ ገና ሳለሁ፣ አደፍርሰውና ተፍራ ባልቻ የሚባሉት ቀርተውኛል። እነሱንም ላልምራቸው ይህ ወር ሳያልቅ በገቡበት ገብቼ፣ በወጡበት ወጥቼ ልደፋቸው ምያለሁ!» አለ። በቁጣ የሚንቀሳቀሱ አይኖቹን ከማስታወሻ ደብተሩ አንስቶ ወዳቶ ማንደፍሮ ወርውሮ።

«እንዴት! ምንድነህ አንተ? ሰው የመግደል ሱስ ያለብህ በሽተኛ ነህ ማለት ነው?»

«አዎ፤ በሽተኛ ባልሆንም፤ እንዲያው ያሉትን ሰዎች የመግደል ሱስ፤ የመበቀል ሱስ ያለብኝ ሰው ነኝ።»

«እንዲያ ያሉትን ሰዎች! እ? እኒያ ሰዎች ምንድናቸው እባክህ? እኒያ ሰዎች ከሰው ሁሉ ተለይተው እንዲህ እንዳንተ በቀላሉ ለተጠሙና የበቀል ሱስ ላለባቸው ለበቀል ሱሳቸው ማርኪያ እንዲሆኑ የተፈተሩ ናቸው?» አሉ አቶ ማንደፍሮ ወንበራቸውን ወደ ሁዋላ ተደግፈው ከተቀመጡበት ወደ ፊት መጥተው በቁጣ የሚነዱ አይኖቻቸውን በበሻህ ላይ ተክለው።

«አደለም፤ እንደሱ አደለም። ያ ስገድለው ያዩትና ከሱ በፊት የገደልሁዋቸው ወደፊትም ለመግደል የምከታተላቸው ሰዎች የጣሊያን ሰላዮች ናቸው! እኒያ ሰዎች የውስጥ አርበኞች ሳይሆኑ የውስጥ አርበኞች መስለው ከጫካ አርበኞችና ከውስጥ አርበኞች ጋር ተደባልቀው ያርበኞችን ምስጢር ለጣሊያኖች እንዲያቀብሉ የተገዙ ሰላዮች ናቸው። ጣሊያኖች ከነሱ ባገኙት የምስጢር መረጃ መሰረት የባንዳ ሰራዊታቸውን በጫካ አርበኞች ላይ እያዘመቱ በልዩ ልዩ ጊዜና በልዩ ልዩ ቦታ በተደረጉ ጦርነቶች ስንት አርበኞችና ስንት ባንዳዎች ያለቁ ይመስልዎታል! በኒያ ሁሉ ጦርነቶች ያለቁትን አርበኞችና ባንዳዎች ስንት እንደሆኑ የሚያውቁ የወደቁበት፣ መሬትና የበሉዋቸው አራዊት ብቻ ናቸው! እኒያ ሰላኦች በሰጡት የምስጢር መረጃ መሰረት እዩተያዙ ወህኒ ቤት የገቡትና እዩተያዙ እንደ ጥራጊ ባንድነት ተሰብስበው በሰፋፊ ጉድጉዎቶች የተጣሉት የውስጥ አርበኞች ስንት እንደሆኑ የሚያውቁ የታሰሩባቸው ወህኒ ቤቶችና የተጣሉባቸው ጉድጉዎቶች ብቻ ናቸው። ታዲያስ! እንዲያ ያሉትን በሰው ነፍስ

የሚነግዱ ሆድ አምላኩዎች የመግደል ሱስ የተቀደሰ ሱስ አደለም? እንዲያ ያሉትን በወገኖቻቸው ደም የሚኖሩ ቡድኖች በመበቀል ሱስ የተባረከ የበቀል ሱስ አደለም? እንዲያ ያለውን ወንጀል የሚያስሩት የጣልያን ባለስልጣኖች መሆናቸው እዩታወቀሰ - ወንጀል የሰሩትን ወንጀል ላሰሩዎቸው ባለስልጣኖች ማጋለጥ ምን ለማግኘት ነው? ይበሉ ይንገሩኝ እስቲ! ይንገሩኝ እንጂ!» አለ በሻህ የደም ስሮቹ በግንባሩ ግትር ትር ብለው የኒያን ሰላዮች ማጅራት የኔውኑ እንደሚመታ ሁሉ ያቶ ማንደፍሮ ጠረጴዛ በብርቱ ሲቃ እስኪነቃነቅ በቡጢ መትቶ።

አቶ ማንደፍሮ ሁለት ክርኖቻቸውን በጠረጴዛቸው ላይ ተክለው ራሳቸውን በሁለት መዳፎቻቸው ላይ ደፍተው በሻህ ከመራራ ስሜት ጋር እዩተበሳጩ የሚተርከውን የሚያሳዝንም የሚያበሳጭም የሰላዮች ታሪክ ዝም ብለው ከመስማት በቀር እንኩዋንስ ሊናገሩ የሚተነፍሱ አይመስሉም ነበር! የተደገፉትን ጠረጴዛ ያን ያክል በጡጫ ሲያነቃንቀው እንኩዋ ራሳቸውን ደፍተው ከተቀመጡበት ቀና ብለው ቆይተው ቀና ሲሉ፣ እንባአቸው በጽኑ ሀዘን ከመቁሰሉ የተነሳ ደም የለበሱ አይኖቻቸው እንባ ሞልተው ነበር።

«እባክህ እባክህ ልጄ» አሉ በኒያ እንባ በሞሉ ጉሽ አይኖቻቸው በሻህን እያዩ። «የተገደሉት መቸም ተገድለዋል ከእንግዲህ አይመለሱ! እባክህን ባይሆን ያልተገደሉትን አትግደላቸው!»

«እንዴት? ለምን?» አለ ያን ያክል ተቆጥተው የነበሩት ልቅሶ እስኪመጣላቸው ድረስ ማዘናቸውን ሲያይ የሱም በቁጣ ግሎ የነበረ ስሜቱ እንደ መብረድ ብሎ።

አቶ ማንደፍሮ ወዲያው አልመለሱለትም። የተመረዙ አይኖቻቸው በላዩ እንዳሳረፉ ግንባራቸውን ቁጥር ፈታ እያደረጉ ዝም ብለው ቆዩ። «አዩህ ልጄ» አሉ፣ መሀረማቸውን ከኪሳቸው አውጥተው አይኖቻቸውን አዩጠአረጉ። «አዩህ? ይህ መቅሰፍት ይህ ያንድ የኢትዮጵያ ልጆች ወንድማሞች አርበኞችና ባንዳዎች ሰላዮቻቸው ጠረ - ሰላዮች ሆነን ተከፋፍለን እስበሳችን እዩተዳደርን መተላለቅ ይህ መቅሰፍት ጠላት አገራችንን ሲይዝ እኛ የሱ ባሮች መሆናችን ያመጣብን መቅሰፍት ነው! መቸም ሰው ከነጻ ሰውነት ወደ ባርነት ደረጃ ከወረደ የፈቃድ ጌታ መሆኑ ቀርቶ የገዥ ጌታውን ፈቃድ ፈጻሚ ብቻ የገዥ ጌታው መሳሪያ ብቻ መሆኑ የታወቀ ነው! ጠላታችን ባገራችንና በኛ ላይ በገዥነት እስካለ ድረስ እኛ በውድም በግድም አርበኞች ባንዳዎች ሰላዮችና ጠረ - ሰላዮች እዩሆን እስ በሳችን እዩተዳደን መተላለቃችን የማይቀር የሚቀጥል፣ ነው! የጠላታችን አይነተኛ አላማም ይህ ነው! የጠላታችን አይነተኛ አላማ የራሱን ሰው ቆጥቦ እኛን በልዩ ልዩ ስም አሰልፎ እስ በሳችን እንድንተላለቅ እያደረገ እዚህ መሬት ሲለቀቅለት መሬት ጠብቦት መድረሻ ያጣ ህዝቡን ካገሩ እያመጣ በሚያልቁት ኢትዮጵያውያን ቦታ መተካት ነው! እንዲህ እስበሳችን ተላልቀን ባገራችን በኛ ፈንታ ሌላ ሲተካ ነዋሪው ህዝብ ብቻ ሳይሆን አውሮፓውያን ባሜሪካና ባውስትራሊያ እንደ ያዙዎቸው አገሮች ያገራችን ስምዎ እንኩዋ ጠፍቶ ሌላ ይሆናል! ታዲያ - የጠላታችን አልማ ይህ መሆኑ ሲታወቅ ምንስ ብርቱ በደለኞች ቢሆኑ ኢትዮጵያውያንን መግደል ይህ የጠላታችን ርኩስ አላማ ፍጻሜ ቢያገኝ መርዳት አደለም? የጠላት መሳሪያ መሆን አደለም? መቸም ባለማወቅ ካልሆነ፣ አወቀህ የጠላት መሳሪያ መሆን እንደማትፈልግ እርግጠኛ ነኝ!»

«የምበላው እንጀራ ባጣ እንኩዋ የንጨት ስርና ቅጠል እዩበላሁ የጠላት መሳሪያዎች የሆኑትን አጠፋለሁ እንጂ፤ የጠላት መሳሪያ አልሆንም!» አለ በሻህ ከስሜት ጋር።

«አውቀህ የጠላት መሳሪያ እንደማትሆን አውቃለሁ። ብቻ እስካሁን ያደረግኸውና <ወደፊት አደርጋለሁ> ያልኸው አሁን እንደ ነገርሁህ የጠላትን የረዥም ጊዜ አላማ የሚረዳ ስለሆነ ካልተውኸው የጠላት መሳሪያነት ነውታ!»

በሻህ አንገቱን ደፍቶ እዩተከዘ ሲያስብ ቆዩና «እውነትም ነው» አለ ለራሱ እንደሚናገር ሁሉ በዝቅተኛ ድምጽ። ከዚያ ከባድ ቅርታ ያጠለለው ፊቱን ወዳቶ ማንደፍሮ ቀና አድርጎ፤ «ከንግዲህ» አለ። «ከዛሬ ጀምሮ ጠላታችን ባገራችን መሬት እስካለ ድረስ ለሕይወቴ ስከላከል ሊደርስ ከሚችለው በቀር ያንድ ኢትዮጵያዊ ነፍስ ላላጠፋ ማላ ይሁንብኝ!»

አቶ ማንደፍሮ፤ በሀዘን ጠልሞ የነበረ ፊታቸው እንደ በጋ ጎህ በደስታ ወገን ብሎ ጠረጴዛቸውን ዞረው ሄደው እስኪጨንቀው እቅፍ አድርገው ይዘው ይስሙት ጀመር! በሻህም የሳቸውን፤ ሁኔታ ሲያይ ልቡ ተነክቶ ያለቅስ ጀመር! ከዚያ ቀን ጀምረው ነው አቶ ማንደፍሮ በሻህ አባትና ልጅ ሆነው የቀሩ!

2. የዉስጥ አርበኛው በሻህ

በሻህ ኢትዮጵያውያን ሰላዮችን እያደነ ላይገድል ላቶ ማንደፍሮ ከማለላቸው በሁዋላ ጠላት፤ ኢትዮጵያን ለቆ እስኪወጣ ድረስ፤ እሱና <ወርባሎች> ጉዋደኞቹ፤ ዘመዶቻቸውን በበጣሊያኖች በሆኑት ነገኦች ላይ አደረጉ።

ጣሊያኖች ማጥቃት ለበሻህና ለጉዋደኞቹ - አላማቸው አንድ እስከሆነ ድረስ - አስቸጋሪ አልነበረም። እንዲያውም ኢትዮጵያን ሰላዮችን እያደኑ ከመምታትና ከመቀማት እጅግ የቀለለ ነበር። ምንም እንኩዋ በጣሊያኖችና በኢትዮጵያኖች መሀከል የጋብቻም ሆነ የግብረ ዝሙት ግንኙነት እንዳይኖር ቀዋሚ የመንግሥት ትእዛዝ ቢኖር መቸም በተለይ በወጣቶች ዘንድ ከመንግሥት ትእዛዝ የፍትወት ስጋ ትእዛዝ አሸናፊ መሆኑ የታወቀ ስለሆነ መሸት ሲል የጣሊያን ወታደሮችና ሰላማውያን ወጣት ጣሊያኖች ሴት፤ ፍለጋ ብዬ፤ መንገዱ ማእዘንና በዩስርቻው ብቻ ብቻውን ቆመው አይናቸው ሲቃብዝ ሴት አዳኞች መሆናቸውን በሻህና ጉዋደኞቹ ያውቃሉ።

<ሲኞሬ ቮለሬ ቤላ፤ አንቺ?> ይለዋል በሻህ፤ ወይም ከጉዋደኞቹ አንዱ ቀስ ብሎ ብቻውን ወደ ቆመው ጣሊያን ጠጋ ይልና። <ቤላ አንቺ?> በጣሊያን አማርኛ <ጥሩ ሴት> ማለት ነው። ከዚያ፤ በጠባብ መንገድ መርቶ እሴተኛ አዳሪዋ ቤት አድርጎት ጉርሻውን ከተቀበለ በሁዋላ ዘወር ብሎ ተሸሽጎ ይቆይና ጣሊያኑ በየሄደበትን ጉዳይ ፈጽሞ ሊወጣ ከተሸሽገበት ወጥቶ ማጅራቱን መትቶ በግንባሩ ይደፋዋል! የተገደለው ጣሊያን ወታደር እንደሆነ ሁልጊዜ ሰላማዊ እንደሆነ ብዙ ጊዜ ሽጉት ስለሚኖረው ወርባሎ ቶሎ ሽጉጡን እጅ እያደርግና ከዚያ ይብዛም ይነስ በኪሱ ያገኘውን ገንዘብ በርብሮ ይወስድና መንገዱን ለውጦ የውሀ ሽታ ይሆናል! እንዲያ እንደ በግ እዩተሳበ ሄዶ የሚታረደው ጣሊያን መቸም ተመልሶ ማን እንዳረደው አይናገር! በዚያ አይነት መንገድ እዩተከታተሉ ያን አይነት ሞት የሞቱት ጣሊያኖች ብዙ ነበር።

መቸም ወርቦላ ለለት ማደሪያው እንጂ፤ ለሁልጊዜ መኖሪያው ላገሩ ያስባል። ተብሎ ስለማይገመት በሻህና ወርቦሎች ጉዋደኞቹ በወርቦላነት ስማቸው ተሸሽገው ይሰሩት የነበረ የውስጥ አርበኝነት ስራ እጅግ የሚያስደንቅ ነበር! ከገደሉዋቸው ብዙ ፋሽስቶች ሌላ የመሳሪያ ማከማቻዎችን መጠገኛዎችንና ጋራጆችን ሲያቃጥሉ የስልክ፣ የመብራትና የውሀ መስመሮችን እያበላሹ ሲያስቸግሩ እንኩዋን የሚያውቅባቸው የሚጠረጥራቸው አልነበረም። እነሱ በሰሩት እዩጠረጠሩ ተልፈው የሚያዙ ላገራቸው ነጻነት ተቆርቆዎሪዎች ናቸው። የሚበሉት የፖለቲካ ሰዎች ነበሩ።

ከእለታት አንድ ቀን በሻህ ከወርቦሎች ጉዋደኞቹ አንዱን የጣሊያን ሰላይ መሆኑን ከሚያውቀው ሰው ጋር ተቀምጦ ሲነጋገር አዩው ያ፣ እቅዳቸውን ትቶ ማንደፍሮ እስኪያስለውጡዋቸው ድረስ እነ በሻህ ሊገድሉት ይከታተሉት የነበረው ተፈራ ባልቻ ነበር! በሻህ ሁለቱን ባንድ ላይ ተቀምጠው ከማግኘቱ ይልቅ እሱን ሲያዩ መደንገጣቸው፣ እንደሚገባዎቹ በጣም አስጠረጠረው።

ከዚያ ወዲያው ተመልሶ ጉዋደኞቹን ከያሉበት እዩፈለገ አጠራቅሞ ከከተማ ዳር ወዳንድ ጫካ ወስዶ ያዩውንና የጠረጠረውን ከነገራቸው በሁዋላ «ጎበዝ» ምናልባት ወንድማችን እኔ የጠረጠርሁትን ለማድረግ እኛን ለመሸጥ አላስበም ይሆናል። ብቻ አሁን እኛ ባለንበት ሁኔታ መጠርጠርና የጠረጠርነው እድናይደርስብን የሚያስፈልገውን እርምጃ መውሰድ የሚገባ ነው። «ያልጠረጠረ ጠመነጠረ» የሚሉት ተረት እንዳይደርስብን ሳንመነጠር ዛሬውኑ ካዲስ አበባ ወጥተን እንደር!»

«ከዚህ ወጥተን ወዴት እንሄዳለን?» አለ ከጉዋደኞቹ አንዱ።

«አንደኛ ላሉ ወዳርበኞች ከመሄድ በቀር፣ ሌላ ምን መሸሻ ይኖራል?»

«በሻ የጠረጠረው ልክ ኖሮዋል! ከማግስቱ ጀምሮ እስከ ብዙ ቀን ድረስ የፋሽስት፣ የፖሊስ ሀይል፣ አዲስ አበባ ውስጥም ካዲስ፣ አበባ ውጭም፣ በሻህና ጉዋደኞቹ ለሄዱባቸው ይችላሉ» ተብለው በሚጠረጥሩት ቦታዎች ሁሉ፣ በግር በፈረስ ፈልጎ ሊያገኛቸው አልቻለም፤ ያንጊዜ እነሱ ካዲስ አበባ ወጥተው ለማደር እንደ ወሰኑት እሉቱን ወጥተው፣ ጉዋዝ መዘዝ የላቸው፣ ቀን ከሌት ገስግሰው ግንደበረት ካርበኞች ጋር ተጨምረዋል!

3. አርበኛዉ በሻህ

ብዙ ጊዜ ጣሊያኖች የሚልኩዋቸው ሰላዮች አርበኞች ለመሆን የሄዱ መስለው ካርበኞች ጋር ተጨምረው መሪዎችን ለመግደል፣ ወይም ሌላ ጣሊያኖችን የሚረዳና አርበኞችን የሚጎዳ ተንኮል ለማድረግ ሲሞክሩ፣ የተደረሰባቸው በመሆኑ አዲስ ገቢዎች ሁሉ ምንነታቸው እስኪታወቅ ለብቻ ሆነው ሲጠብቁ እንዲቆዩ ጥንቃቄ ይደረግ ነበር። ስለዚህ በሻህና ጉዋደኞቹ ካዲስ አበባ ሸሽተው ካርበኞች ጋር ሲጨመሩ ተስፋ እንዳደረጉት አርበኞች እጃቸውን ዘርግተው አልተቀበሉዋቸውም። ለጥቂት ቀናት እንደ እስረኞች እጃቸውን ዘርግተው አልተቀበሉዋቸውም። ለጥቂት ቀናት እንደ እስረኞች ለብቻ አንድ ሳምንት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ መሳሪያና ወሬ እንዲያመጣ አዲስ አበባ ተልኮ የነበረውን የሚያስደንቅ የምስጢር ዘመቻ ከተደረገውም የበለጠ

እዩተነጋነን ሲወራ ሰምቶ መጥቶ ሲናገር በሻህና ጉዋደኞቹ ለብቻ ከሚጠበቁበት ተለቀው፤ ያርበኞች መሪዎች ባንድ ላይ ባሉበት ቀርበው ታሪካቸውን ራሳቸው እንዲገልጹ ተጠቁቀዋል። እዚያ፣ በሻህ ተጨማሪም እዩተነጋነን የተወራውን ቀንሶ እውነቱን ነገራቸው። ብቻ፣ እውነቱንም ህልም እንጂ እውን የሚመስል አልነበር! ወዲያው በሻህ መትረዩስ ጉዋደኞቹ እያንዳንዳቸው ምኒሸር ጠመንጃ ከበቂ ጥይት ጋር ተሸልመው ሲወጡ፣ እኒያን ተጠርጥረው በዙብ ሲጠብቁ የሰነበቱ «ወርቦሎች» እዚያ የነበረው አርበኛ ሁሉ ከብሎ እያንዳቸው አንዱ ካንዱ እዩተናጠቀ፣ አቅፎ፣ ስም ተሸክሞ አልጠግባቸው አለ!

መቸም ሰሞኑን፣ እዚያ ባርበኞች ሰፈር፣ ከያፉ ነገር ሲነገር የሚሰማው ካዲስ አበባ የመጡት ጀግኖች በተለያዩ ቡድኖች ውስጥ የተመደቡ መሆናቸው ሲነገራቸው ሁሉም ከበሻህ የማይለዩ መሆናቸውን አስታወቁ።

«የለም፣ እኛ ምንም ቢሆን ከበሻህ አንለይም!» አለ እንዱ።

«ከበሻህ ሞት ብቻ ነው የሚለዩን!» አለ ሁለተኛው።

«ማነን ብለን መጣንና ከበሻህ እንለያለን?» አለ ሶስተኛው ሌሎችም እንዲሁ በተለያዩ ቃላት፣ ከበሻህ የሚለያቸውን ድልድል የማይቀበሉ መሆናቸውን ገለጹ።

እውነትም «ማነን ብለን መጣንና ከበሻህ እንለያለን?» እንዲለው አንዱ እኒያ ያራዳ ወርቦሎች በሻህን ብለው በሻህን ተከትለው መጡ እንጂ፣ ሌላ ነገር ፈልገው አልመጡም። ለጤናቸው፣ ለትምህርታቸው ለልብስ - ጉርሳቸው በጠቅላላው ለነጭዎቻቸው አስቦላቸው የሚያውቅ አገር ስላልነበራቸው ያገር ፍቅርም አልነበራቸውም! ስለዚህ የማያውቁት ያገር ፍቅር አስገድዶቻቸው አልመጡም! እነሱ የመጡ በሻህን ብለው በሻህን ተከትለው ነው! በሻህ ተቀምቶ ይሁና ተስርቆ የሚገኘውን ገንዘብና ሌላ ሁብት «ለኔ» ከማለት «ለናንተ» የሚል በመሆኑ ከነዚህ ሌላ፣ በሻህ ሲናገር የሰሚውን አሳብና ስሜት እንደ መስኖ ውሀ በመራው ስቦ የሚወስድ እንደ መሆኑ በዚያ ሰሚውን ለማሳመን በታደለ አንደብቱ ጣሊያን የግፈኖች ግፈኛ መሆኑን ስላሳመናቸው እነሱ ራሳቸው የግፍ ስደተኞች በመሆናቸው ግፍን ሊቃወም በሻህን ተከትለው መጡ እንጂ ለኢትዮጵያ ነጻነት ሊዋጉ ወደ አርበኝነት አልመጡም! በሻህም ከነሱ መለየት እንደማይወድ ለመሪዎች አስታወቀ። ስለዚህ በነሱ ላይ ሌሎች አስራ አምስት አርበኞች ተጨምረውለት ያንድ ቡድን አለቃ ሆነ።

በሻህ፣ ባርበኝነት በቆዩበት ጊዜ፣ ትልቅ ጦርነት ሆኖ የሱን ቡድን በተሰለፈው ግንባር ወይም አርበኞች በሙሉ የማይሰለፉበት «መጠነኛ ጦር መጣ» ተብሎ የበሻህ ቡድን የተላከ እንደሆነ መቸም «ድል ያደርጋል እንጂ ድል ይሆናል» አይባል! ጦርነቱ እንደ ቁዋያ እሳት ይቃጠልና ወላፊነት በሩቅ ያሉትን ሳይቀር እዩተነጋነን ሲያባርር እኒያ የውቤ በርሀ ማጅራት መቼዎች እኒያ የሌሊት፣ ዛፎች እዩተነጋነን፣ እመሀል የገቡ እንደሆነ «አለቁ» ሲባል ምንም ሳይሆኑ ጠላታቸውን ጨርሰው ይወጣል! እኒያ ተርቦች እመሀል ገብተው ላይና ታች ቀኝና ግራ እዩተነጋነን ጠላታቸውን ሲነድፉ ይይዘውን ያደርገው፣ ያሳጡታል! ተርቦን አልሞ ማን መትቶ ያውቃል? ዛፍንስ ማን ገድሎ ያውቃል?

የበሻህ ወሮበሎች በገጠሙበት ጦርነት የፈጁትን ፈጅተው የተሸንፈውን አሻሽተው እነሱ ምንም ሳይሆን ስለሚወጡ «ዛጎች» የሚባል ስም ወጥቶላቸው ነበር! ካርቦኖች መሀከል የነበረ ገጣሚ ሲያወድሳቸው እንዲህ አለ።

«ያው መጣ እዚያ ማዶ ባንዱ ሲግተለተል መድፉን በግፍ ጭኖ፤

ዛጎች የሄዱበት ዛግ አንዱ ይበቃል፤ እንኩዋስ ብዙ ሆኖ።

አየ ባንዳሞች ዛግ እዋጋ ብሎ፤ በገዛ እጁ ይስቃል፤

ዛግ ይገድላል እንጂ፤ መች ተገድሎ ያውቃል?

ባንዳ መትረየስን አንድደህ አፍላበት ቡና በጀበና፤

መቸም ተተኩሶ ዛግ አይገድልምና።

ባንዳ ጠመንጃህን ሰብረህ አንድድና ንፍሮ ቀቅልበት፤

መቸም አትችልና ዛግ ልትገድልበት።

ያው መጣ እዚያ ማዶ ባንድ ሲግበሰበስ።

መድፉን መትረዩሱን አስጭኖ ባጋሰስ

ንገሩት ለበሻህ፤ እንዲያ እንደ ልማዱ ተረክበት ይመለስ።

ወርደህ ተረክበው፥ በሱ እንደ ልማድህ ከዛጎችህ ጋራ።»

ያ ያርበኝነት ኑሮ ለኒያ ለበሻ ዛጎች፤ ተኑሮ የማይጠገብ፤ ግሩም የሆኑ ኑሮ ነበር! ብቻ እንደማይጠገብው ግሩም ነገር ሁሉ ቶሎ አለቀ ፋሽስቶች ድል መሆናቸውና የኢትዮጵያ መንግስት በእንግሊዝ እዩተረዳ ወደ ስልጣን በመመለስ ላይ መሆኑ ደምቆ ይወራ ጀመር። ያን ጊዜ ባርቦኖችና በውስጥ አርቦኖች በስደተኞችና በግዙተኞች መሀከል የነበረው ደስታ የደስታን ዳር ድንበር ሁሉ ያለፈ ነበር! ያ ወሬ ከኢትዮጵያውያን መሀከል ደስ ያላሰኛቸው፥ የበሻህ ወሮበሎች ብቻ ነበር! ለበሻህ ወሮበሎች «ኢትዮጵያ ነጻነት» የሚሉት ነገር እንዲያው ትርጉም የሌለው ባዶ ቃል ነው! ስለዚህ ኢትዮጵያ ነጻ ብትሆን ባትሆን የራስዋ ጉዳይ ነው! የነሱ ጉዳይ አደለም! ኢትዮጵያ ነጻ ስለሆነች «እነሱ ነጻ ሆኑ፥ የነሱ ጦርነት አለቀ» ማለት አደለም፤ የነሱ ጦርነት የሚቀጥል ነው! ጣሊያን ኢትዮጵያን ከመያዝዋ በፊት፤ አገራቸው አራዳ ሳሉ ሳይወዱ በግድ፥ ኑሮ አስገድዶቻቸው ሲሰርቁ ሲቀሙ፤ ማጅራቱ ሲመቱ ተይዘው ሲታሰሩ ሲደበድቡ ተፈትተው እንደ ገና ወደ ወንጀል ስራቸው ሲገቡ ሁልጊዜ በጦርነት የኖሩ ናቸው! አሁን ወዳገራቸው ወዳራዳ ሲመለሱ፤ መኖር ካልቀረ ያው መኖር የሚያስችላቸው ጦርነት የማይቀር የሚቀጥል ነው! ስለዚህ ለጦርነት ጦርነት ካራዳው ጦርነት ያን የጫካውን ያን ያርበኝነቱን ጦርነት በጣም ወደውት ስለ ነበረ፥ ያ ሁሉን ደስ ያሰኘው ወሬ የንሱን አሳዘናቸው!

ያራዳው ጦርነት ጨለማ ለብሰው ሰው እንዳያያቸው እዩፈሩ የሚዋጉበት ነው! ያርበኝነቱ ጦርነት ቀን ለቀን ጀግንነታቸው ሰው ሲያይላቸው እዩኮሩ የሚዋጉበት ነው! ያራዳው ጦርነት በሰረቁ በቀሙና ማጅራቱ በመቱ ቁጥር የሚረገሙበት፣ ያርበኝነቱ ጦርነት በገደሉ ማጅራት በመቱ ቁጥር የሚሸለሙበት ነው! ያራዳው የሚያስከስስና የሚያስወቅስ፣ ያርበኝነቱ የሚያስወድስና የሚያሞግስ ነው! አየ ጉ - ድ! ምን ጣሊያኖች ባልወጡና ያርበኝነቱ ጦርነት ለሁልጊዜ የሚቀጥል በሆነ! ያ በሆነ እንዴት ደስ ባላቸው ነበር! ብቻ ምን ይሆናል? ማለቁ ነው። ስለዚህ ያ ደምቆ የተወራው ወሬ እዚያ ለነበሩት አርበኞች ሁሉ ለብሻህ ጭምር ትልቅ የምስራች የነበረውን ያክል ለወርባሎች መርዶ ነበር! ወዲያው ኢጣሊያ ወጥታ ኢትዮጵያ ነጻ ሆና የኢትዮጵያ መንግስት ወደ ስልጣኑ ተመለሰ።

መቸም ክፉ ነገር ሲደርስ የሚያልፍ ሲያልፍ ተመልሶ የሚመጣ አይመስል! ፋሽስቶች ኢትዮጵያን በያዙ ጊዜ በስደት በግዞት ባርበኝነትና በውስጥ አርበኝነት ውስጥ ሆነው ይቸገሩ የነበሩት ኢትዮጵያውያን ሁሉ ያ ችግር ያ መከራ የደረሰባቸው ላገራቸው ሊሰሩት ይገባቸው የነበረውን ባለመስራታቸው መሆኑን ተገንዝበው ስለሰሩት ክፉና ስላልሰሩት መልካም ተጸጸተው ራሳቸውን እዩወቀሱና እስበሳቸው እዩተወቃቀሱ ባንድ ታምር አገራቸው እንደገና ነጻነትዋን የምታገኝ ብትሆን የራሳቸውን ጥቅም ወደ ሁዋላ ብለው ላገራቸው ጥቅም ቀን ከሌት የሚደክሙ እንደሚሆኑ ይምሉ ቃል ኪዳን ይገቡ ነበር! ነገር ግን እኒያ በችግር በነበሩ ጊዜ አገራቸው እንደገና ነጻ ብትሆን ከራሳቸው ጥቅም የስዋን ጥቅም እንደሚያስቀድሙ ይምሉ ይሳሉ ቃል ኪዳን ይገቡ የነበሩት ሁሉ ፋሽስቶች ድል ሆነው ኢትዮጵያ ነጻ ከሆነች በሁዋላ ከዩነበሩበት የችግር ቦታ ሲመለሱ ያን ሁሉ ረሱና በጠላት እጅ ተመትታ ደምታ ቆስላ፥ የነበረች አገራቸውን ቁስልዋን ለማዳንና ልማትዋን ለማፋጠን በማሰብ ፈንታ እንዲያውም እስከ በደለኛ እንደ ሆነች ሁሉ ከስዋ ካሳ ፈላጊዎች ሆኑ!

እኒያ በችግር በነበሩ ጊዜ ከራሳቸው ጥቅም ያገራቸውን ጥቅም ለማስቀደም ይምሉ፣ ይሳሉ ቃል ኪዳን ይገቡ የነበሩ ስደተኞች አርበኖችና የውስጥ አርበኞች ፋሽስቶች በዩከተማው የሰሩት ቤት የፋሽስት ገበሬዎች በዩገጠሩ ያለሙት መሬትና ያረቡት ከብት ጠላት አቁስሎ ለተዋት አገራቸው ማገገሚያና ላልለማ ሀብትዋ ማልሚያ እንዲሆን በማሰብ ፈንታ እሱን ለመከፋፈል ቅድድሞሽ ትግል፥ ላይ እንደ ትልቅና ትንሽነታቸው ወይም ለባለሥልጣን እንደ መቅረብና መራቃቸው መጠን አንዱ ብቻ መሬት አንዱ አንድ ጋሻ መሬት ከዚያ አንድ ጋሻ ለሁለት ከዚያ አንድ ጋሻ፥ ላራት ከዚያ ገንዘብ ተካሉ! በዚያ ላይ እስበሳቸው እዩተመሰካከሩ ሽልማቱን ተከፋፈሉ! ስደተኛነት አርበኝነትና፣ የውስጥ አርበኝነት ለካሳና ለሽልማት ብቻ ሳይሆን ባስተዳደርና ባገር ግዛትም ለስራ የሚያስመርጡ የደረጃ እድገት የሚያሰጡ ሆኑ! በትምህርት መመረቅና ስራ ማወቅ ሁለተኛ ደረጃ ያዙ!

እመጀመሪያ ላይ ከኒያ ከስደተኞች ካርበኞችና ከውስጥ አርበኖች መሀከል ጥቂቱ በጣም ጥቂቱ ብዙሀኑ የችግር ጉዋደኖቻቸው ዘርፈው ገፍፈው ወደዩነበሩበት የችግር ቦታቸው ለመመለስ እንደ መጡ ሁሉ ባገራቸው ለመኖር እንዳልመጡ ሁሉ በሚዘረፈው ሀብትና ንብረት ላይ ሲተናነቁ፣ ሲዋደቁ ስያዩ ልባቸው ተቀዩመ ታመመና ለምኑም ለምኑ ተካፋዮች ሳይሆኑ፤

የሩቅ ታዛቢዎች ሆነው መቆየቱ የሚሻል መሰላቸው። ብቻ እነሱም የሩቅ ታዛቢዎች እንደ ሆኑ ብዙ አልቆዩም። ዘረፋ የማህበሩ ጠቅላላ ስራት ከሆነ መዘረፍ የማይፈልጉትን ጎትቶ፣ ከዘራፊዎች ጋር ስለሚጨምራቸው መጀመሪያ ተቀይመው ለማናቸውም ነገር ተካፋዮች ላለመሆን አስበው የነበሩት እንኩዋ ቀስ እያሉ ከብዙሀኑ ተጨመሩ። «ለምን አሰባችሁን ለወጣችሁ?» ተብለው ሲጠብቁ «ያባትህ ቤት ሲወረር አብረህ ወረር» የሚለውን ዘይቤ አስታውሰን ነዋ!» እያሉ ይቀልዱ ጀመር! አንዳንዶቹ ለካሳውና ለሽልማቱ ተካፋዮች መሆኑን ትተው በመንግስት መስሪያ ቤቶች ገብተው አገራቸውን ለማገልገል ብቻ ወሰኑ። ከነዚህ አንዱ በሻህ ዘለሌ ነበር።

በሻህ ሳሳ የሚሉትን ነገር ቢጠላም ላርበኝነትና ለውስጥ አርበኝነት የሚሰጠውን ሽልማት ቢያገኝ ባልጠላ ነበር። ነገር ግን የጣሊያን ሰላዮች እንደ ነበሩ ደህና አድርጎ የሚያውቃቸው ሰዎች የውስጥ አርበኞች መሆናቸውን መሳሪያና ገንዘብ ውስት ለውስጥ ከጣሊያን እዩተቀበሉ ይሰጡዋቸው የነበሩ አርበኞች እዩመስከሩላቸው ሲሸለሙ ሲያዩ ከነሱ ጋር ተሰልፎ መሸለሙ ቀፈፈው አስጸዩፈው፣ ከነሱ ጋር ተሰልፎ መሸለሙ እነሱን የሚያደርገው መስሎ ታዩውና ሽልማቱንም ተወው!

አርበኞች አዲስ አበባ ገብተው ሰልፋቸውን ካሳዩ በሁዋላ፣ በሻህ ወሮበሎች ጭፍሮቹን አስከትሎ ወደ አቶ ማንደፍሮ ቤት ሄደ። ከሱ ጀምሮ፣ ሁሉም የለበሱት ልብስ በቅቤ ጠልቆ፣ በጸሀይ የደረቀ፣ የላምነት እንጂ፣ ጨርቅ ስለማይመስል የራስና የፊት ጠጉራቸው ከመጠን በላይ አድጎ፣ የነበሩበትን ጫካ እንጂ የሰው ጠጉር ስለማይመስል እንዲሁ ባጠቃላይ ሲታዩ አንዳንድ፣ ጊዜ ሌት በቅገርት መጥተው የሚያስፈራሩ ክፉ መናፍስት እንጂ ሰዎች አይመስሉም ነበር!

እኒያን የላም ነት የለበሱና ጫካ የተሸከሙ የሚመስሉ ልዩ ፍጥረቶች በመንገድ ያገኛቸው ሁሉ ፈርቶ እግሩ መንገዱ እዩለቀቀ እይኑ እነሱን እዩተከተለ አቶ ማንደፍሮ ቤት ደርሰው ጠመንጃቸውን፣ እንዳነገቱ ግቢውን ሲወሩት እዚያ የነበሩት ሁሉ አቶ ማንደፍሮ ጭምር ደንገጡ። ከዚያ በሻህ ቀድሞ ሌሎች እሱን ተከትለው ያቶ ማንደፍሮ ጉልበት ለመሳም ሲሄዱ ልባቸው ፈርቶ ለመሸሽ ቃጥተው ነበር። ነገር ግን ከድንጋጤያቸው ብዛት የተነሳ እግሮቻቸው፣ በቆሙበት እንደ ተተከሉ ስለ ቀሩ፣ ቁልቁል ከመመልከት በቀር ምንም ለማድረግ አልሞከሩም። መጀመሪያ በሻህ ጉልበታቸውን ስም ቀና እንዳለ ከንፈሮቹ ፊቱን የሸፈነው ጫካ ግራና ቀኝ ገለል አድርገው ከዚያ መሀከል ነጭ ጥርሱ ብልጭ ሲል፣ በሻህ መሆኑን አወቁ! አየ ያንጊዜ ያቶ ማንደፍሮን ደስታ ያዩ! የዚያን ጊዜው ያቶ ማንደፍሮ ደስታ ስካር እንጂ ደስታ አይባልም። ደስታቸው ከደስታነት አሎ ስካር ሆነና ስካራቸው ቅድም በሻህን እንደ ጣረ ሞት መፍራታቸውን መጸየፋቸውን አስረሳቸውና፣ አሁን ከነቅቤው ከነድፉ አቅፈው እያገለበጡ ይሰሙት ጀመር! ከዚያ ሌሎችንም እንዲሁ እያቀፉ ሳሙዋቸው።

«እንኩዋ እግዚአብሔር አተረፋችሁ፣ «እነሞት እንቢ!» እንኩዋ ከዚያ ጨለማ አውጥቶ ስለነጸነት ብርሃን አበቃችሁ» አሉ፣ ከድንጋጤያቸው ሲወጡ አይኖቻቸው በደስታ እንባ እዩዎኝና ሁሉንም አንድ ባንድ ከግር እስከ ራሳቸው እያዩ። ወዲያው አንድ የተለዩ ክፍል እንዲሰናዳ አደረጉና እዚያ ይዘዋቸው ገብተው ትልቅ ድግስ ትልቅ በአል አደረጉላቸው። እምግብ

ቤታቸው ከሚሰናዳው ሌላ ሽንጥ ስጋ ተገዝቶ እዩተበላ፤ ጠጅ በግፍ እየተጠጣ ፋሲካ ሆኖ ዋለ። ከግብግብው በሁዋላ ለሁሉም፣ ፍል ውሀ ሄደው የሚታጠቡበት ጠጉራቸውን የሰው ጠጉር የሚያስመስሉበት ልብስ የሚለውጡበትና ለላት ምግብም ማረፊያም የሚሆን ገንዘብ ሰጥተዋቸው ተሰነባበቱ።

4. የመንግስት ስራተኛውና ባለ ትዳሩ በሻህ

«አሁን እንግዲህ - ምን ለማድረግ ነው የምታስበው?» አሉ አቶ ማንደፍሮ በሌላው ቀን። በሻህ አንድ ክፍል ቤት ሰጥተው ምግቡንም እዚያው እሳቸው ቤት እዩተመገቡ ነበር የሰነበተ።

«የማገኝ ከሆነ የመንግስት ስራ መስራት ነው የምፈልገው አባባ» አለ በሻህ።

«ስራ አይገድም ዛሬ አገራችን ስራ፣ የሚሰራ እው ድሀ ናት፣ እንጂ የስራ ድሀ አደለችም። በመረጥኸው መስሪያ ቤት ስራ አታጣም።»

«የማገኝ ከሆነ፣ በገንዘብ ሚኒስቴር ውስጥ መስራት ነው የምፈልገው። ከጣሊያኖች ጋር እሰራ የነበረ የሂሳብ ስራ ስለሆነ፣ በመጠኑም ቢሆን፣ የሂሳብ ስራ ልምድ አለኝ።»

«ሌላው - የምመክርህ ነገር» አሉ አቶ ማንደፍሮ እንዴት እንደሚቀበላቸው ስላላወቁ እያመነቱ፣ «ሌላው የምመክርህ ነገር ስራ እንደ ያዘህ የምትስማማህና በመጠኑም ቢሆን ትምርት ያላት ልጅ ፈልገህ አግብተውህ ትዳር እድንትይዝ ነው። ትዳር መልካም ነው ልጄ። ትዳር ይሰበስባል፣ ይቀጣል። «የትዳርን ያክል አባት እናት አይቀጡም» ይባላል። ወዲያውም ያስከብራል።»

«እኔም ያሰብሁት እንደሱ ነው አባባ» አለ በሻህ።

አቶ ማንደፍሮ እንዳሉት፣ - የሹመቱ ቦታ ለጥቂቱ ይቆጠብ እንጂ - ስራ ተርፎ «የሰራተኛ ያለህ!» የሚባልበት ጊዜ ስለ ነበረ፣ በሻህ ማመልከቻውን እንዳገባ በገንዘብ ሚኒስቴር ውስጥ ተቀጥሮ 145 ብር የወር ደመወዝ ተቆረጠለት። በዚያ ላይ ከስራው ሲወጣ፣ ያቶ ማንደፍሮን መጸህፍት በያይነታቸው ተራ እዩሰጠ በስራት መዝግቦ ለማስቀመጥ 125 ብር ሊከፍሉት ስለ ተስማሙ፣ ከኑልቱ 300 ብር የወር ደመወዝ አገኘ ማለት ነው። 300 ብር በዚያ ጊዜ፣ የክፍል ዲሬክተር ደመወዝ ነው። መቸም አቶ ማንደፍሮ በምክንያት በሻህን ለመርዳት ብለው ነው፣ እውነት ስራው የሚያስፈልጋቸውና ያን ያክል ደመወዝ የሚከፍልበት ሆኖ አደለም። የሆነ ሆኖ፣ በሻህ፣ ከገንዘብ ሚኒስቴርና ካቶ ማንደፍሮ ራሱን የሚያስችለው ደመወዝ እያገኘ ቤት ተከራይቶ ምሽት አገባና፣ አገሩን እያገለገለ የክብር ኑሮ እንደሚኖር ባለጸኑ ተስፋ ሆነ። ብቻ ተስፋ አንድ ነገር የተስፋ፣ ፍጻሜ ሌላ ናቸው!

በሻህ፣ ፋሽስቶች ኢትዮጵያን ከመያዛቸው በፊት፣ ገና ክፉና በጎለመለዩት ያልበቃ ስለ ነበረ የመንግስት አስተዳደር እንዴት እንደ ነበረና የህዝቡ መብት ምን ያክል ይከበር እንደ ነበረ አጣርቶ ባያውቅም ጠላት በስልጣን በቆዩበት ጊዜ፣ በኢትዮጵያውያን ላይ ሲደረግ ያዩው ያመጽ ስራ ሁሉ የነጻነት አለመኖር ያስከተለው መሆኑን ስላወቀ ነጻነት ከሁሉ የሚበልጥ ውድ ነገር

መሆኑን አመነ። ስለዚህ ለዚያ፣ ከሁሉ ለሚበልጥ ውድ ነገር ለዚያ ከጥቃት ከውርደት ከንቀት፣ ሁሉ ለሚያድን ውድ ነገር፣ ታጥቆ ለመስራት ቆርጦ ከሱ የበለጠ የነጻነትን ትርጉምና ዋጋ የሚያውቁ ድግሞ የሱን እጥፍ የበለጠ እንደሚሰሩ አምኖ ነበር ስራውን የጀመረ! ነገር ግን የተመደበለትን ስራ እዩሰራ ትንሽ እንደ ቆዩ ስለ ሰራተኞችም ሆነ ስለ ስራው አሰራር የነበረው እምነት እዚያ ሲደረግ ከሚያየው ከውነቱ ጋር ፍጹም የተለዩ ሆነበት! ለስራው ከተመደበው ጊዜ የሚበልጠው ከስራው ጋር ዝምድና ለሌላቸው ባእድ፣ ለሆኑ ጉዳዮች ነው የሚውለው። የበላይ ሹሞች ግቢ ቆይተው ሲመለሱ ለግል፣ ጉዳያቸው በቀጠሮ የሚመጡትን የውጭ ሰዎች ሲያነጋግሩ ከነሱ በታች ያሉት ሰራተኞች በያንዳንዱ ክፍል ተሰብስበው ተቀምጠው ቡና እዩጠጡ ጣሊያኖች ትተውት ከሄዱት ንብረት ማን ምን እንደ ደረሰውና ማን ሰአት እንዳለው ሲያወሩ፣ አባቶቻቸው በጦር ሜዳ ወይም ባርበኝነት የሞቱባቸው እንዴት ቢያደርጉ ካላ እንደሚያገኙ ሲማከሩ ጊዜው ይገደባል! ስለዚህ ለስራው የሚተርፈው ጊዜ እያጠረ፣ በለቱ ሊፈጸሙ የሚገባቸው ጉዳዮች ለማግስት ለሳልስት፣ ለሳምንት ለወር፣ ከዚያም በላይ እስከ ታች ሁሉንም ጠላቸው፣ ናቃቸውና መስሪያ ቤቱን ጥሎ ለመሄድ ወሰነ። ከዚያ ወደ ግንድ ሚኒስቴር፣ ደግሞ ከዚያ ወደ ትምህርት ሚኒስቴር መጨረሻ ወደ ማዘጋጃ ቤት እዩተዘዋወረ አጫጭር ጊዜ ሰርቶ ሁሉንም አዩ። ነገር ግን አንዱ ከሌላው ባይብስ የማይሻል ሆኖ ስላገኘው ለመንግስት ስራ ተስፋ ቆረጠ። በጋብቻ ኑሮውም አልቀና!

የበሻህ ምሽት፣ ፋናየ ከፋሽስት ወረራ፣ በፊት እቴጌ መነን ትምህርት ቤት ፈረንሳይኛና በዚያ ጊዜ ይሰጥ የነበረውን ትምህርት ስትማር ቆይታ፣ በወረራው ጊዜ በካቶሊክ ሚሲዮን ትምህርት ቤት ገብታ ትምርትዋን ስትቀጥል የቆዩች በፊት መልክዋ ሆነ በደም ግባትዋና በቅርጽዋ እጅግ የተዋበች መሆንዋን የሚያውቁት ሁሉ የሚያደንቁላት፣ ወጣት ወይዘሮ ነበረች። እስከም ውበትዋን ስለምታውቅና ያድናቂዎችዋ ምስክርነት ስላረጋገጠላት የገዛ ውበትዋ ፍቅር አድርገላት፣ ከገዛ ውበትዋ ጋር ፍቅር ወድቃ ከቀኑ የሚበልጠውን የምታሳልፈው ከሱ ጋር ስትጫወት ስለ ነበረ፣ ለቤትዋና ለባለቤትዋ ጥንቃቄ የሚተርፈው ጊዜ ያጥር ነበር። ከወንዶቹ ውበትዋን ሲያደንቁ ሲያወድሱዋት ሲያመግሱዋት መስማቱ የሚሰጣትን ደስታ ያክል፣ ሌላ የምትፈልገው ያለ አትመስልም ነበር።

በሻህ ጥዋት ለስራ ሲወጣ፣ ልዩ ልዩ አይነትና ቁርጥ አካላቸው ልብሶችዋ ሶስት አራቱን ይዛ መኝታ ቤት ውስጥ ገብታ ቆልፋ፣ እዚያ ካለው ረዥም መስታዎት ፊት ትቆምና አንዱን አውልቃ ሌላውን ለብሳ ስታይ ደግሞ ያን አውልቃ ሌላውን ለብሳ ስታይ እንዲሁ እያወለቀ እዩለበሰች ካዩች በሁዋላ በመጨረሻ ከሁሉም ያማረባት የመሰላትን ትለብሳለች። ከዚያ ጠጉርዋን በሻሽ ተሸፍኖ ከታሰረበት ትፈታና ዙሪያ ጥምጥም ሰርታ ታየዋለች። ከዚያ ያን ፈትታ አንድ ጊዜ በግራ አንድ ጊዜ በቀኝ ጉን እያለዋወጠች ከፍላ ታበጥርና የተዘረጋ ያሞራ ክንፍ አስመስላ ትሰራዋለች። ደግሞ ያን አፍርሳ ወደ ግንባርዋ ታበጥርና ባርኔጥዮሽ ሰርታ ታየዋለች። እንዲሁ ጠጉር የሚሰራባቸውን ዘዴዎች ሁሉ እያለዋወጠች እዩሰራች ካዩች በሁዋላ፣ ለለቱ ከሁሉም ያማረባት የመሰላትን መርጣ ትሰራዋለች። ፋና ለብሳው ወደ ውጪ አትወጣም እንጂ ቤት ለቤት የምትለብሰው የወንድ ሱሪ ነበር። እንዲያውም እቤት እቤት ውስጥ ከወንድ ሱሪ በቀር ሌላ ልብስ መልበስ አትወድም። ነጠላ እንኩዋ በላዩ አትጥልበትም!

እጅጌ - የለሽ አንገተ - ክፍት ሽሚዝዋን ለብሳ ያን ከገላዋ ጋር ጥ - ብ - ቅ ብሎ የተሰፋ ስሪዋን ታጥቃ ኮራ ያሉ ደረትዋና ዳሌዋ ከሽንቅጥ ወገብዋ ጋር እንዴት ውብ ሆነው እንደ ተዋደዱ እንዴት ተስማምተው እንደ ተዋሀዱ ከመስታወቱ ፊት ቆማ ያን እጹብ ድንቅ ውበት እያዩች ስትገረም ስትደነቅ ቆይታ ደስ እያላት እዩኮራች ስሪዋን አውልቃ ታስቀምጥና፤ ለለቱ የመረጠችውን ልብስ ለብሳ፤ ቦርሳዋን ይዛ ወደ ገብያዋ ጭ - ል - ጥ ነው! የምትገዛው ነገር ባይኖራትም ድንገት እክል ደርሶ ካላሰናከላት ገብያውን ሳትሳለመው አትውልም! ገብያ መሄድ ከለት ተግባርዋ አንዱ ነው! እዚያ በዩሱቁ መስኮት እዩቆመች ልብሱን ጌጡን ጫማውን የቤት እቃውን እንዲያው ገብያ መሄድ ከለት ተግባርዋ አንዱ ነው! እዚያ በዩሱቁ መስኮት እይዩቆየች ልብሱ ጌጡን ጫማውን የቤት እቃውን እንዲያው ገብያ ያፈራውን ሁሉ ስንቱን! ስታይ አንዳንድ ጊዜም - ላትገዛ - እይገባች በዋጋ ስትከራከር ቀኑም እንደስዋ የለት ተግባርን ስለማይረሳ ይሄዳልና ሄዶ ታገኘዋለች! ከዚያ እዩቸኮለች እንደ ሄደች እዩቸኮለች ስትመለስ ብዙ ጊዜ በሻህ ከመግባቱ ትንሽ ቀደም ብላ አንዳንድ ጊዜ ትንሽ ዘግየት ብላ ትደርሳለች። ብቻ ትንሽ ብትቀድም ትንሽ ብትዘገይ ምንጊዜም ቢሆን በሻህ ለምሳ የበለለ ወጥ መብላቱ ቀርቶዋል! ከዋለችበት ስትመለስ ረጋ ብላ ለብሳው የዋለችውን ልብስ አውልቃ ስሪውን ታጥቃ፤ ከመስትዋቱ ፊት ቆማ ውበትዋን ከፊትዋም ከሁዋላዋም እያዩች አድንቃ፤ ከዚህ በሁዋላ ነው፤ ሰራተኛዋን ወጥ እንድትሰራ የምታዝዛት። ሰለዚህ ወጡ ገና መፍላት ሲጀምር ወጥቶ ይቀርብለትና በሻህ ያን በልቶ እያቃረው ወደ ስሪው ይሄዳል ወይም ሳይደርስ ይቀርና ጭራሽ ሳይበላ ይሄዳል።

የበሻህና የፋናየ ሰራተኛ ያበሻ ወጥ አታውቅም እንጂ የጣሊያን ወጥ ስሪ አዋቂ ጥሩ ሰራተኛ ነበረች። እስዋ አስባ ስትሰራ በሻህ ጥምት ተስማምቶት ይበላ ነበር። ነገሩ ሁሉ የተበላሽ ፋናየ፤ ያበሻ ይሁን የፈረንጅ ወጥ ስሙን ካልሆነ ስሪውን የማታውቀውን በሻህ ፊት የምታውቅ ለመምሰል ብች «ይሁን ለምን ሰራሽ? ያን ለምን አልሰራሽ?» እያለች መዘባረቅ ከጀመረች በሁዋላ ነው። ሰራተኛዋ የበግ ወይም የዶሮ «አሮስቶ» ሰርታ ያቀረበች እንደሆነ።

« «ቦሌቶ» አትስሪውም ኖሮዋል? ለምን «አሮስቶ» ሰርሽው?» ትላታለች። በማግስቱ «ቦሌቶ» ሰርታ ስታቀርብ «አላካቻቶሬ» ብትሰሪው ምን ቸገረሽ ኖሮዋል?» ትላታለች።

«አላካቻቶሬ» ሰርታ ስታቀርብ፤

«አንቺ እንዲያው - ያለ በግና ያለ ዶሮ ሌላ አታውቁም? ለምን «ፓስታ አልፋርኖ» አትሰሪ?» ትላታለች። «ፓስታ አልፋርኖ» ሰርታ ስታቀርብ፤

« «አሁን - ፓስታ ሳልታታ አልቡሮ ብትሰሪው ሳይቸግርሽ!» » ትላታለች። ከዚያ በሁዋላ፤ ሰራተኛዋ ቸገራትና ከመስራትዋ በፊት የሚሰራውን የምግብ አይነት እመቤትዋ እዩነገረቻት ብትሰሪ የሚሻል መሆኑን አመልክታ፤ በዚህ ሁለቱ ተስማሙ። እንገር ግን ፋናየ መጀመሪያ ከውበትዋ ጋር መጫወቱ ከዚያም ወደ ገብያ መቸኮሉ እያሰረሱዋ ለምሳ ምን ወጥ መስራት እንደሚገባ ሳትናገር ስለምትሄድ ሰራተኛዋ ሌላ ስሪዋን ሁሉ ታጠናቅቅና እክፍልዋ

ውስት ተቀምጣ፣ የመቤትዎን መምጫ መንገድ በመስኮት እያስወጣች እያዩች ስትጠብቅ ትውላለች።

በመሀከሉ በሻህ ጠባም ተቸገረ። የሚቀርብለትን ያልበሰለ ወጥ ዝም ብሎ ሲበላ ድሮ የሚያውቀው ብርቱ ቃር እያመመው ቃሩን፣ ፈርቶ ሳይበላ ሲሄድ እዩበራው ችግሩን ካፋ አውጥቶ ለምሽቱ እንዳይናገር ስሜትዎን የሚቆስልና የሚያስቀይማት እዩመሰለው የሚያደርገው ቅጡ ጠፋው። ታዲያ ነገሩ እንዲሁ ታፍኖ በቆዩ መጠን ቁም ሆነና ውስጥ ውስጡን ይጠላት ጀመር! ውስጥ ውስጡን እንዳልበሰለ ወጥ ታቅረው ጀመር!

ፋናየ በበኩልዋ ገብቶ ቁጭ ሲል፣ ያን ጊዜ እግዚአብሔር አሳምሮ የሰራውን ሰውነትዎን እንዲያ ተጨንቃ ተጠብባ፣ ይበልጡን አሳምራ፣ በፊቱ ወገብዎን እዩሽረሽረ ያለጉዳይዎ ከወዲህ ወዲያ ከወዲያ ወዲህ እዩተመላለሰች እ - ፍ - ስ አድርጎ በጭኑ ላይ አስቀምጦ ውበትዎን እያደነቀ እንዲያቀብጣት እንዲያቆላምጣት እንዲያመልካት፣ ስትፈልግ፣ እሱ አንድ ትንሽ ፈገግታ እንኩዋ ነፍጎዎት ኮሶ ያገሳው ይመስል ፊቱን አክፍቶ <እንዳትናገር> የተባለ ይመስል አፋን ዘግቶ ስታዩው ግ - ል - ፍ ይላትና <ጫማሽን አውልቀሽ አፍን - ጫውን በለሽው ሂጂ!> የሚላት ሰይጣን ይመጣባታል! ብቻ ጊዜያዊ ግልፍታ ነው እንደሱ ተከድኖ ታፍኖ የሚፈላ መራራ ቁም አደለም! ግልፍታዎ ሲያልፍ ከሱ መልስ አታገኝም እንጂ ወደ ማባባልዎ ትመለሳለች!

አንድ ቀን በሻህ እመስሪያ ቤቱ ሰርቶ አለቃው እንዲፈርምበት ያቀረበለት ጉዳይ እዚያ በጠረጴዛው ላይ ተቀመጦ ደጅ ሲጠና ስማንት ካለፈ በሁዋላ በመጨረሻ እንዲያውም <ጠፋ> ስለ ተባለ በዚያ ሲበሳጭ ቆይቶ ወደ ቤቱ ሲሄድ፣ ምሽቱ ከሄደችበት ባለመመለስዎ ምሳ ገና አለመሰናዳቱን ሰራተኛው ነገረችው። ያን ጊዜ ብስጭቱ ወደ ብርቱ ቁጣ ተለወጠና፣

«እስከ ባለመኖርዎ ምሳ የማይሰራበት ምክንያት ምንድነው? እስከዎን ኖሮዋል ለምሳ የምትሰሪያት?» አለ በሻህ አይኖቹ በቁጣ እንደ ትንታግ ቀልተው ሰራተኛዎን ሊመታ እዩቃጣ። ታዲያ መስሪያ ቤት ካበሳጨው ነገር ጋር ተጨምሮ ያን ያክል አስቆጣው እንጂ፣ ምሽቱ በጊዜ ባለመግባትዎ ምሳ ሳይበላ ወደ ስራው ተመልሶ መሄድ አዲስ አልነበረም፤ የተለመደ ነበር።

«እኔ አደለም ጌታየ የምሰራውን - እንዲነግሩኝ - ብዬ ነው» አለች ሰራተኛዋ ደንግጣ እዩተንቀጠቀጠች።

«እ - ! የምትሰሪውን እንድነግርሽ! እስከ እያስተማረችሽ ልትሰሪ ነው በደመወዝ የተቀጠርሽ?» ሰራተኛዋ በሻህን እንዳያንለቱ ሲቆጣ አይታው አታውቅም! እቤት እንደያንለቱ ተቆጥቶም አያውቅ!

ያች ፍራት የሚያንቀጠቅጣት ሰራተኛ ወደ ማድ ቤትዋ ተመልሳ ምን እንደምትሰራ መወሰን ተስኖዎት ስትርበተበት ፋናየ ደረሰችና በሻህ ወዳለበት ሳትሄድ በቀጥታ ወደ ማድ ቤት ሄደች። እዚያ በጣም፣ መቆታቱን ስትሰማ እንደ ልማድዋ ለብሳው የዋለችውን ልብስ አውልቃ ሱሪዋን ለመታጠቅ ወደ መኝታ ቤት በመግባት ፈንታ፣ ወደሱ ሄደች።

«በሽ፥ በሽዬ፥ ዛሬ ምሳህን ምን ትብላ?» አለች፥ ወንበሩን ወይ ሁዋላ ተደግፎ በተቀመጠበት በሩን በከፊል ከፈት አድርጋ፤ አንገትዋን አስገባችና። አብርወ እንደዋሉ ሁሉ «ሰላም» እንኩዋ አላለችም! ለጠዬቀችው መልስ በመስጠት ፈንታ፤

«ሰሚ» አለ በወንበሩ ተንጋሎ ከተቀመጠበት ተቃንቶ ቁጭ ብሎ።

«ወዬ» አለች ፋናዩ በከፊል የከፈተችውን በር ገብታ ወደ ሁዋላ ዘጋችና።

«በተፈጥሮ ወንድ ያልሆንሽውን ሱሪ ታጥቆ መወላገዱ ብቻ ወንድ አድርጎ የወንድ ተግባር ሊያስፈጽምሽ እንደማይችል መቸም የታወቀ ነው! በትምህርት የሴቶችን ተግባር አውቀሽ እንደማትሰሪ ደግሞ - ይኸው፤ ታወቀልሽ! ታዲያ እንግዲህ - እኔና አንቺ ምንና ምን ተብለን ነው እዚህ ቤት አበርን የምንኖር?» አለ በልቡ ውስጥ ተዳፍኖ የቆየውን የጥላቻና የቂም እሳት የለቱ ቁታ አቀጣጥሎት በፊቱ ሁሉ ላይ ሲነድ እዬታዬ።

«እኔ እንጃልህ! ምንና ምን ተብለን እንድንኖር ኖሮዋል ያገባኸኝ? ጌታና ገረድ ሆነን እንድንኖር አስበህ ኖሮዋል? አሳብህ እሱ ኖሮ እንደሆነ በጣም ተሳስተህል! እኔ ስፈጠርም ስማርም ለግርድና የተመደብሁ አደለሁ! እኔ ፋናይቱ ግርድና ቢቀርብኝ ሌላው ሴትነት ታውቃለህ? ጥሩ ሴት!» አለች በብርቱ ቁጣ ግራ ቀኝ እጆችዋን በዳሌዋ ላይ አድርጋ ራስዋን እዬነቀነቀች።

«አይዲያ! አላዬን ጥሩ ሴት! ሴቱ ሁሉ እንዳንቺ ከሆነ ወዲያ በጠበል» አለ ከንፈሩን አበላልጦ።

«አላዬን ወንድ እቴ! ወንዱ ሁሉ እንዳንተ ከሆነ በጠበል ወዲያ!» አለች ፋናዩ መልሷ።

«አ - ንዲያ ነው እንጂ!» አለና በሻህ ሊመታት ሲነሳ ርጣቴ ወጣች።

«አቃሽን ለመውሰድ ካልሆነ፥ «ቤት አለኝ» ብለሽ ወዲህ እንዳትመለሻ» አለ ተከትሎዋት ወጥቶ።

«ያቡን አማልጅ ይዘህ ብትመጣ፥ እኔ ፋናይቱ ወደዚህ ቤት አልመለስም! አንተም ቤትህም እክ እ - ትፍ» አለች ፋናዩ፥ ወገቡዋን በሁለት እጆችዋ እንደ ያዘች፥ ተንጠራርታ አንገትዋን በሀይል ወደ ፊት ወርወር አደረገችና።

በሻህ ከምሽቱ መለያየቱን ላቶ ማንደፍሮ ሲነግራቸው በጣም አዘኑ።

«መልክ መልካም ከመሆንዋ በላይ፥ ትምህርት ያላት መሆንዋን ስትነግረው፤ «መልካም እድል አጋጠመህ» ብዬ ደስ ብሎኝ ነበር። ለመሆኑ ለመለያየት የሚያደርስ ምን ችግር ተፈጠረ? እኔ ለመርዳት የምችልበት መንገድ ይኖር ይሆን?» አሉ አቶ ማንደፍሮ የሳቸውን፤ አማላጅነት ወይም የገንዘብ ርዳታ ፈልጎ የነገራቸው መስሎዋቸው።

«የለም እግዚአብሔር ይስጥልኝ አባባ፤ እስከ የሚረዱበት ምንም መንገድ የለ። የስዋ ትምህርት የናቶች የሆነውን ሁሉ አስንቆ፣ ያባቶችን የሚያስመኝ፣ ከንቱ ትምህርት ነው። «መልክ» ያሉት ደግሞ - እኔ እንጂ? ምናልባት የኔ አስተሳሰብ ጊዜ ያለፈበት እንደሆነ እንጂ፣ እንደኔ አስተሳሰብ ከሆነ የሴት መልክ «ጥሩ» የሚባለው ከሙሉ የሴትነት ጠባይ ጋር ሲሆን ነው። የሴትነት ጠባይ የጎደለው ጥሩ የሴት መልክ ደግሞ በውስጡ እንደሚይዘው የወርቅ ቀዝቃዛ ጥሩ የሴት ምስል ነው! እስከ አድርጎትና ሁኔታዎ ሁሉ ወይም አሁን እንዳልሁ ጠባይ ወንድ ለመምሰል ስለሆነ እንጂ፣ ሴት አልመስለኝ አልች ገባች!

«እንዲያማ - አንተ ነህ ያልፈልገሁት!»

«አዎ፤ እኔ ያልፈልገሁት። እኔ በሴትነት አምና፣ በሴትነት ኮርታ በሁኔታዎ በጠባይዎ ሁሉ የሴትነት ክብርዎን ለማስከበርና የሴትነት ውበትዎን ለማይወደድ የምትጣጣር ሴት እንጂ ወንድ ለመምሰል የምትጣጣር ሴት ወንድ ስለምትመስለኝ አልወድም፤ ይገርምዎታል አባባ። እንኩዋንስ እስከ እንደስዋ የሚለብሱና እስከ የምታደርገውን አንዳንድ ነገር የሚያደርጉ ሴቶች እንዲሁ በሩቁ ሳይ እጠላ ጀመር!»

5. «የጨለማዉ ንጉስ» በሻህ

በሻህ ከምሽቱ እንደ ተለያዩ፣ የመንግሥት ስራም ለቅቆ፣ አቶ ማንደፍሮን እዩረዳ፣ ፊት ይከፍሉት በነበረው ላይ 25 ብር ጨምረው 150 ብር የወር ደመወዝ እዩተስጠው ምግብና ማደሪያው እዚያው ሆኖ፣ ከሳቸው ጋር ተቀመጠ።

አቶ ማንደፍሮ የክበባቸው አባሎች ከሆኑት ጉዋደኞቻቸው ጋር ማታ ማታ እዩተስበሰቡ በልዩ ልዩ ያገርም ያለምንም ጉዳዮች፣ ላይ ሲነጋገሩና ሲከራከሩ በሻህ እዩተስታተለ የሚስማቡባቸውን ፍሬ ነገሮች ጽፎ በዩማህደራቸው ማስቀመጥ ከስራው አንዱ እንዲሆን ስለ ተደረገ ያንጊዜ ያገኘውን ያክል ትምህርት ከዚያ በፊትም ሆነ ከዚያ በሁዋላ አግኝቶ አያውቅ! በዚህ ላይ አቶ ማንደፍሮ መጸህፍት ቤት ውስጥ ካገኛቸው ልዩ ልዩ መጸህፍት ብዙ ተማረ። በተለይ ባንዳንድ አገሮች በክፉ ስራተ - ማህበራቸው ላይ ያመጹ ሽፍቶች ስለ ሰሩባቸው የሚያስደንቁ ስራዎች የተጻፉ መጸህፍት አግኝቶ ሲያነብ ልቡ በጣም ተማረከና ራስ የመሸፈት ምኞት አደረበት! በፋሽስት ወራር ጊዜ ባደራ የተቀበሉትን ስልጣን ላገር መጉጃና ለግል ጥቅማቸው ማሳደጊያ የሚያደርጉትን ሁሉ መቅጣት!

ይህ የመሸፈት ምኞቱ እዩዋለ ሲያድር እዩበረደና እዩተረሳ በመሄድ ፈትና፣ ባሳቡ ቅርጽ እያበጀ፣ መልክ እዩያዘ ይሄድ ጀመር። ነቅቶ ሳለ ባሳቡ ሲተኛ በልሙ የሚታየው ወርቀቶች ጉዋደኞቹን አደራጅቶ፣ በዩመስሪያ ቤቱ ሲዞር በወደቀ አስከሬን ላይ እንደሚረፋረፉ ጆፎ አሞሮች፣ ጣሊያን ትቶን በሄደው ንብረትና ባገር ሀብት ላይ ሲረፋረፍ የተመለከታቸውንና እንደሱ የተመለከቱትን የነገሩትን ሹሞችና ሰራተኞች መቅጥት! ከውቀትና ከሻሎታ ይልቅ የዝምድና ሀረግ ስበው ወይም ልዩ ጥቅም ይዘው የሚቀርቡትን ለስራ ሲመርጡ የተመለከታቸውን ባለስልጣኖች መቅጣት! ፍርድን ለገንዘብ ወይም፣ ለሌላ ልዩ ጥቅም የሚሸጠውን ዳኞች መቅጣት! ባጠቃላይ እንዲሁ ያሉትን ባገር ሀብትና በመንግስት ስራ እንደ

ግል ወረታቸው የሚነግዱትን በደለኞች ሁሉ እንደየበደላቸው መጠን መቅጣት ነበር! እንዲያ ያሉትን በደለኞች ሁሉ እንደየበደላቸው መጠን፣ እንዳይሞቱ አድርጎ ማ - ጅራቱን ማጅራታቸውን እይመቱ ወይም አገርና ህዝብ ለመበደል የተቀበሉትን ዋጋ እይቀመሱ ወይም ቤት ንብረታቸውን እይዘረፉ ያን አይነት ቅጣት የተቀጡበትን ምክንያት ዝርዝር አድርጎ ጽፎ በልብሳቸው እያጠበቁ፣ ቀይም በቤታቸው ግድግዳ ላይ በስተውጪ እይለጠፉ መተው! እንዲህ የተደረገ እንደሆነ - እንደ በሻህ አስተሳሰብ - <ከሚደርስባቸው ጉዳት በላይ፣ አስጸያፊ ነው ራሳቸውን ገልጾ ለሰው ሁሉ ስለሚያሳይባቸው፣ እንዲያ ያለ ስራ ደግመው አይሰሩም፣ ሌሎችም ያን የመስለ ጉዳትና ውርደት እንዳይደርስባቸው ክፉ ከመስራት ይቆጠባሉ!>

በሻህ ይህን አሳብ ካስራ አስምት ቀና በላይ ሲያወጣ ሲያወርድ፣ ሰንብቶ አንድ ቀን ላቶ ማንደፍሮ ሲነግራቸው፣ መጀመሪያ <የልጅ አሳብ ነው> ብለው ሳቁ።

አቶ ማንደፍሮ ከፋሽስት ወራራ በሁዋላ የኢትዮጵያ መንግስት ወደ ስልጣኑ ሲመለስ የትምህርት ሚኒስትር የሆኑት ባለስልጣን፣ ለትምርት አመራር አማካሪዎች እንዲሆኑ መርጠው ከሰበሰቡዋቸው የኢትዮጵያ ሊቃውንት አንዱ ነበሩ። እኒያ ሚኒስትር <ከጥንታዊው የኢትዮጵያ ትምህርትና ባህል፣ የሚጠቅመው እይተያዘ፣ የሚጎዳው እይተጣለ የሚሻሻለው እይተሻሻለ ዘመናዊ፣ የጥበብ ትምህርት በዚያ ላይ ተመስርቶ የጎደለውን እይሞላ የሚሄድ መሆን አለበት> ብለው የሚያምኑ ስለ ነበሩ፣ አቶ ማንደፍሮንና እንደሳቸው ጠለቅ ያለ የኢትዮጵያም የውጭም አገር ትምህርት ያላቸውን በርከት ያሉ ሊቃውንት ላማካሪነት ቀጥረው ነበር። ነገር ግን በትምህርት አመራር ምክር ቤት ውስጥ ከነበሩት የሚበዙት ጥንታዊውን የኢትዮጵያ ትምህርትም ባህልም፣ ስለሚያውቁ የሚንቁ ዘመናውያን ስለ ነበሩና እነሱ <ኢትዮጵያ ቶሎ ዘመናዊት አገር እንድትሆን ከጥንታዊው ትምህርትዋና ባህል ገልብጣ መያዝ ያስፈልጋታል> ብለው ባንድ ላይ፣ የበርሀ አውሎ ንፋስ እንዳስነሳው ደረቅ አሸዋ ድምጻቸውን ሲያንጫጩ፣ እንኩዋንስ እናቶ ማንደፍሮን ሚኒትሩንም አንደንግጠው ዝም አሰኙ። ያን የዘመናውያን አሳብ መንግስቱም የሚደግፈው ስለ ነበረ፣ ሚኒስትሩ ወደ ሌላ ስራ ተዛወሩ። አቶ ማንደፍሮ ከሊቃውንቱ የሚበዙት በመንግስት አዝነው <እግራቸውን ከዚያ ደረቅ አሸዋ እያረጋፉ ጥለው ወጡ! <አቶ ማንደፍሮ ከጉዋደኞቻቸው ጋር ክበባቸውን አቆቁመው ምግብ ቤታቸውን እይተቆጣጠሩ ተቀመጡ። እንዲያ በመንግስት አዝነው ተስፋ በመቁረጥ አፋፍ ላይ በተቀመጡበት ጊዜ ነበር በሻህ የሚያደፋፍሩት መስሎት፣ የሽፍትነት አሳቡን ያካፈላቸው።>

«ህእ! <የልጅ አሳብ ነው> አሉ? የልጅ አሳብ አደለም፤ ያዋቂ አሳብ ነው አባባ!» አለ በሻህ <የልጅ አሳብ ነው> ብለው ሲስቁ ትንሽ ቅር ያለው መሆኑ ከፊቱ እይታይ።

«እሺ <የልጅ አሳብ ማለቴን ከጠላህብኝ የተቸገረ ይይዘውን ያጣ አዋቂ፣ ከንቱ ልበለው!» አሉ አሁንም እይሳቁ።

«የለም የልጅ አሳብም የጨነቀው አዋቂ ከንቱ ምኞትም አደለም አባባ፤ እንዲህ ሆኖ ሊቀጥል ስለማይችል አንድ ነገር መደረግ አለበት!»

«እኮ ታዲያ - ሹማምትና ሰራተኞች ተግባራቸውን በትክክል ሳይፈጽሙ ወይም ሲበድሉ የሚቀጣ መንግስት ነው እንጂ አንተ ነህ?»

«መንግስት ማነው? መንግስት ማለት - ሚኒስትሮች ዳኞች፣ የጦር አለቆችና፣ - እነሱን የመሰሉት ለመንግስቱ ስራ ሁሉ አላፊቱን የያዙት አደሉም? ታዲያ በደለኖች እነሱ ራሳቸው እነሱ ራሳቸው ሲሆኑ ከነሱ፣ በላይ የሚቀጣ ማን ኖሮ <አቤት> ይባላቸዋል? ከነሱ በላይ - እናንተ እዚህ እዩተሰበሰባችሁ ሁልጊዜ ስትነጋገሩ እንደምሰውማ ከሆነ - ህዝብ ነው። ህዝብ ማለት ደግሞ እኛ ነን። ወይስ - በኔ አፍ ስለ ተነገረ ብቻ ነገሩ ተለውጦ ሌላ ይሆናል?»

«ከሹማምትም ሆነ ከሰራተኛ ሁሉ የበላይ ህዝብ መሆኑ የመንግስቱን ስልታን የያዙት ሹሞችና ሰራተኞች ተግባራቸውን በሚገባ ሳይፈጽሙ ቢቀሩ ለመቅጣት የመጨረሻ መብት ያላቸው ህዝብ መሆኑ የማያጠያይቅ እውነት ነው። ነገር ግን ህዝብ ማለት ጠቅላላው ህዝብ ማለት ነው እንጂ አንተና እኔ ብቻ አደለንም፤ ወይም አንተና ሁለት ፍሬ ጉዋደኞችህ ብቻ አደላችሁም። ብቻ ችግሩ ጠቅላላው ህዝብ መንግስቱን ከሚያስተዳድሩት ባለስልጣኖች የበላይ መሆኑን እስኪያውቅና ተግባራቸውን ባይፈጽሙ ተባብሮ የመቅጣቱ አላፊነት የሱ ብቻ መሆኑን ተምሮ እስኪረዳ ገና ብዙ ያስፈልጋል። ይህ ነው ችግሩ፤ ለዚህም ነው - <አሳብህ ሊሆን የማይችል፣ የልጅ አሳብ ወይም ያዋቂ ሰው ከንቱ ምኞት ነው> ያልሁህ።»

«ሊሆን የማይችል አደለም፤ ሊሆን የሚችል ነው፤ ሲያስቡ ትንሽ ቆይተው «ሊሆን የሚችል አደለም እንጂ፣ ሊሆን ቢችል አንኩዋ በጣም ክፉ ነው» አሉ።

«እንዴት?»

«አላማህን አደለም <ክፉ ነው> ያልሁ። አላማህ ግብህ፣ መልካም መሆኑን አውቃለሁ። ነገር ግን ለመልካም አላማም ቢሆን ማጅራቱ መምታት ማቁሰል፣ መቀማት መዝረፍ መግደልም ሊደርስ ይችላል፤ ይህ ሁሉ በጣም ክፉ ስራ ነው። <ክፉ መንገድ እመልካም ግብ አያደርስም ልጄ! ክፉ ስራ እድነ ተኮስቱ ጥይት አላማውን ይገላል! <ክፉ ስራ ስርቶ መልካም ውጤት አገኛለሁ> ማለት እንክርዳድ ዘርቶ ስንዴ ለማምረት እንደ መመኘት ነው! ደግሞስ - » አሉ፤ አሁንም ትንሽ ዝም ብለው ሲያስቡ ቆይተው «እኒያ» ጉዋደኞቹ፣ ያልካቸው ይህን ክፉ ስራ አብረውህ የሚሰሩት ሁሉ አላማቸው ካንተ መልካም አላማ ጋር አንድ መሆኑን እንዴት ታውቃለህ? ክፉ አላማ ያላቸው ይህን ክፉ ስራ ለክፉ አላማቸው የሚያውሉ አለመሆናቸውን እንዴት ታውቃለህ?»

«ብዙዎችን - ራሴን የማውቀውን ያክል ደህና አድርጌ አውቃቸዋለሁ። ላርበኛነት ከመውጣታችን በፊት እዚህም ባርበኛነትም አላማየን፣ አላማቸው አድርገው አብረውኝ የሰሩ፣ በጣም የማምናቸው ናቸው። ሌሎች አላማችን እዩተገለጸላቸው ሲያምኑበት በብርቱ ጥንቃቄ የሚመረጡ ናቸው።»

«መጀመሪያ - ሁሉም፣ <ላማህ አላማችን ነው> እያሉ ምለው ተገዝተው ነው የሚገቡ! ነገር ግን ሲያስቡ ነው! ማንም ቢሆን፣ የግል ጥቅሙን ካላዩ ያገሩን ደህንነትና የህዝቡን መብት

ብቻ አላማ አድርጎ ለነሱ ብቻ ብሎ እንዲህ ያለ የእስራት የመስቃየትና፣ የሞት አደጋ ሁሉ ተሰብስቦ የከበበው ስራ ለመስራት ወዶ የሚገባ የለም! ያገርን ደህንነትና የህዝብን መብት ለማስከበር ብቻ ብሎ እንዲህ ያለ አደጋ የከበበው ስራ ለመስራት ለሚያምንበት አላማ ህይወቱን የሚሰጥ ሰማእት መሆን፣ በሻህ ዘለሌ መሆን ያስፈልጋል! ነገር ግን ሰው ሁሉ እንዳንተ አይምሰልህ ልጄ! እኒያ <አላማህ አላማችን!> እያሉ የሚሰበሰቡት ሁሉ ሲያብሉ ነው! አንዱ ማጅራት መትቶ ገንዘብ ለመቀማት እንዱ ቤት ንብረት ለመዝረፍ ሌላው ቂም የያዘበት አለ እንደሆነ ቂሙን፣ ለመወጣት ደግሞ ሌላው የሚቀናበት እንደሆነ፣ እሱን ለማጥፋት እንዲህ ለተለያዩ አላማቸው የሚሰበሰቡ ናቸው! ታዲያ ለዚህ ሁሉ ሌሎች ለክፉ አላማቸው የሚሰበሰቡ ናቸው! ታዲያ ለዚህ ሁሉ ሌሎች ለክፉ አላማቸው ለሚሰሩት ክፉ ስራ ሁሉ ባለዳው አንተ ትሆናለህ! ከዚህ በሁዋላ መውጣት ብትፈልግ እንኩዋ አትችልም! ካንድ ወገን እኒያ ጥቅማቸውንና ኑሮዎቻቸውን በዚያ ክፉ ስራ ላይ የመሰረቱ ሁሉ አይለቁህም። ከሌላ ወገን ስራው ራሱ ያስርህል። ክፉ ስራ አለ መስራት ነው እንጂ፣ ከተሰራ ክፉ ነው፣ አይለቅም። እስረኛ ያደርጋል! ስለዚህ ይህን ክፉ ስራ ባትጀምረው ይሻላል» አሉ አቶ ማንደፍሮ።

በሻህ <ላመነበት እንደ ሰማእት ህይወቱን የሚሰጥ ለመሆኑ ያቶ ማንደፍሮ ምስክርነት ሴሰማ ከሰዎች ተራ ወጥቶ በእማእታት ተራ የቆመ መስለውና የሰማእታት ጉዋደኛ የሆነ መስለውና የደታና የኩራት ስሜት በሰራ አካላቱ ተሰራጭቶ ሞቅ ሲያደርገው ተሰማው። እንዲያ ባለ ስሜት ውስጥ እንዳለ አንገቱን ደፍቶ፣ አቶ ማንደፍሮ ያሉትን ሲያሰላስል ቆይቶ፣ ያን <አደጋ ሁሉ ተሰብስቦ የከበበውና መንገድ እንዳይከተል> የመከሩትን ምክር <ላመነበት ይህወቱን የሚሰጥ ሰማእት> በመሆኑ ያመሰገኑት ምስጋና አሸንፎ፣ ያስበውን፣ እግቡ እንዲያደርስ ገፋፋው።

«ቅድም - ክፉ መንገድ እመልካም ግብ አያደርስም አሉኝኮ፣ አባባ!» አለ ፈገግ ብሎ ቀና አለና።

«አዎ፣ ታዲያስ?» አሉ አቶ ማንደፍሮ፣ «ምን ልታመጣ ይሆን?» በሚል አስተያየት ፈገግ ያለ ፊቱን አተኩረው እዬተመለከቱ።

«ነጻነት መልካም ነው፣ ጦርነት ግን - መግደል ማቁሰል፣ መዝረፍ፣ መግፈፍ ይህን ሁሉ ስለሚያስከትል - ክፉ ነው! አደለም?»

«ልክ ነው!»

«ታዲያ - ያ ክፉው ጦርነት ተደርጎ በመገደል በማቁሰል መሳሪያ በመግፈፍና ንብረት በመዝረፍ አደለም - ያ መልካሙ ነጻነት የተገኘ?»

«አ - ! እሱ ሌላ ነው! እሱ ካጥቂ፣ ለመከላከል የተደረገ ጦርነት ነው! ጦርነት ክፉ ስራ ቢሆን፣ ካጥቂ ለመከላከል የሚሰራ ክፉ ስራ ሁሉ የተባረከ ክፉ ስራ ነው!» አሉ አቶ ማንደፍሮ እንደ መሳቅ ብለው።

«ቀልድ አይምሰልህ፤ እውነቱን ነው» አሉ ቀጠሉና፤ «ለማጥቃት የሚደረግ ጦርነት እብራት የሚወልደው ለመከላከል የሚደረግ ጦርነት የተፈጥሮ ህግ የሚያስገድደው ናቸው!»

«እንዴት?»

«ለመከላከል የሚደረግ ጦርነት የተፈጥሮ ህግ የሚያስገድደው መሆኑን ማሰብና በሚችሉ ሰዎች ብቻ ሳይሆን በደመ ነፍስ በሚመሩ ህጻናትና እንስሳት ተመልክቶ መረዳት ይቻላል። ለምሳሌ የሚነድ እሳት ይዘህ ወዳንድ ህጻን ብትቀርብ ለመከላከል ትናንሽ እግሮቹንና እጆቹን ሲያወራች ታያለህ። ዱላ ይዘህ አንድ ውሻ ለመምታት ብትነሳ ፈሪ እንደሆን ሲሸሸ ደፋር እንደሆን ሊክስህ ጥርሱን እያገጠጠብህ ታያለህ። እንዲሁም ከመንገድ የወጣ ጉዳት ልታደርስባቸው መፈለግህን ካወቁ በሬ ሊወጋህ ቀንዱን ሲያዞርብህ በቅሎ ልትረገጥህ የሁዋላ እግሩዋን ስታነዝርብህ ታያለህ። እጽዋት እንኩዋ ርሀብ ጥም ብርቱ ሀሩርና ቁር ጉዳት እንዳያደርሱባቸው በሳር በቅጠላቸው ሲከላከሉ ታያለህ። እንዲህ ሰው ብቻ ሳይሆን ህይወት ያለው ፍጥረት ሁሉ ካጥፊ ለመከላከል ለመኖር የማያቁዋር ጦርነት እንዲያደርግ የተፈጥሮ ህግ የጣለበት ግዴት ነው ማለት ነው!» አሉ እንደገና ሳቅ ብለው።

«እኔ ላምድረግ ያሰብሁትም እስከ ካሉት የተልዩ አደለምኮ፤ አንድ ነው!»

«እንዲደት አንድ ይሆናል?»

«የኢትዮጵያ ህዝብ በገዛ አገሩ እንደደቆችሎታው ሰርቶ የመኖር ህግ የሚፈቅድለትን ትክክለኛ ፍርድ የማግኘት ለሚከፍለው ደመወዝ ተገቢ አገልግሎት የማግኘት መብቱን በሚቀሙት አጥቂዎች ላይ የሚደረግ ጦርነት አሁን ካሉት ጦርነት ጋር አንድ አደለም? አንድ ነውኮ! አጥቂዎች ኢትዮጵያን መሆናቸው ብቻ ክፉ ስራቸውን መልካም አያደርገውም!» አለ በሻህ በስጫት ብሎ። ሁኔታው ሁሉ ያቶ ማንደፍሮን ምክር ተቀብሎ ያሰበውን የሚተው አይመስልም ነበር። አቶ ማንደፍሮ «ውሎ አድሮ፣ ብስጭቱ እያለፈለት ሲሄድ አሳቡን ይለውጥ ይሆናል» ብለው ያነለት ምክሩንም ሆነ ክርክሩን አለ መቀጠሉ የሚሻል ስለ መሰላቸው ዝም አሉ። ነገር ግን ውሎ አድሮ በማግስቱም በሳልስቱ በሳምንቱም ሳያዩት ስለ ሰነቡቱ ቢያስጠይቁ ቤቱ ሳይከፈት ተዘግቶ መሰንበቱን ሰሙ። ወዲያው በተመሳሳይ መክፈቻ አስከፍተው ቢያዩ በሻህ የለም! አንድ የተዘጋ አንሸሎፕ ብቻ በጠረጴዛው ላይ ማስመሪያ ተጭኖበት ይታያል። በላዩ ለክቡር አቶ ማንደፍሮ ባንቴ? ተብሎ ተጽፎበት ይታያል። ማንደፍሮ ቀ - ስ ብለው እንደ ታቦት በጥንቃቄ አነሱና እሽቱን ከፍተው እነበቡት።

«ክቡር አባቴ አቶ ማንደፍሮ ባንቴ፣ም»

«ተገናኝተን ቡራኬዎን ተቀዩል ሳልሰናበትም በመሄዴ በጣም አዝናለሁ። ወደ ወላጆቼ አገር ወደ መንዝ፣ ሂጄ፣ የማውቃቸውን ዘመዶቹን ለመጠዩቅና ከማላውቃቸው ለመተዋወቅ ማሰብ የጀመርሁበት ጊዜ ቆየት ብሎታል። አሁን ባጋጣሚ ከዚያ የመጡ፣ የማውቃቸው ሰዎች አግኝቼ፣ «መሄድ ካሰብህ እኛ እናደርስህለን» አላሉኝ ተሰናብቻል ለመሄድ ብመጣ ወጥተው

ቆዩኝ። እስኪመልሱ እንዳልጠበቅም የሚወስዱኝ ሰዎች ሊያመልጡኝ ሆነ። ስለዚህ በዚች ደብዳቤ ልሰናበትዎ ተገደድሁ።

«ክቡር አባቴ ሆይ እስከ ዛሬ ድረስ በኑሮም በምክርም፣ ያደርጉልኝን ያባትነት ርዳታ እኔ መቸም የምመልስበት አቅም ስለሌለኝ እግዚአብሔር እንዲመልስልዎ ጠየት ስነሳ ማታ ስተኛ የማላስታጉለው ጸሎቴ መሆኑን ስገልጽልዎ እንዲያምኑኝ እለምንዎታለሁ። የምሄድበት አገር ምንም ተወልጄ ባላድግበት አገራ ነውና ትንሽ እዚያ ቆይቼ የምችለውን ያክል ካገሩም ከህዝቡም ለመተዋወቅ አስቤአለሁ። ደህና ብመለስ ከርስዎ በፊት ሌላ ለማየት አልሄድም፣ እንዳይረሱኝ እለምንዎታለሁ።

የመንፈስ ልጅዎ፣

በሻህ ዘለሌ።»

አቶ ማንደፍሮ ደብዳቤውን ባንድ እጃቸው እንደ ያዙ በሁለተኛው ጠረጴዛውን ተመረኩዙና አይኖቻቸውን ሳያረግቡ ፍት ለፊት ጠዘዝ አድርገው ተክለው በሻህ መጨረሻ በጽህፈት ቤታቸው ተገናኝተው ስለ ሽፍትነት ሲከራከሩ ግንባሩን ከስተር እዩተበሳጩ ሲናገርና በሻህ ያነለት በመበሳጩቱ ተጸጽቶ ከቅርታ ፈገግታ ጋር ያን ደብዳቤ ሲጽፍ ሁለት የተለያዩ በሻህዎች ባይነ ህሊናቸው ፊት ታዩዋቸው! እንዲያ እኒያን ሁለት በሻህዎች ባይነ ህሊናቸው ፊት እንዳሉ ሲያዩ ዘለግ ያለ ጊዜ ቆይተው ድንገት ከንቅልፋቸው እንደ ተቀሰቀሱ አይኖቻቸውን እየመላለሱ አርገበገቡና።

«እቃውን ሁሉ ይዞ ሄዶ ይሆን?» አሉ። በሩን ከፍቶላቸው ባጠገባቸው ወደ ቆመው ሰው ዘወር ብለው።

«አይመስለኝም ጌታየ፣ እዚህ ከሚታየው አብዛኛው ዱሮ ያልነበረ እሱ ያመጣው ነው።»

«እንግዲህ እዚህ ቤት ማንም እንዳይገባ አደራህ። እሱ እስኪመለስ ወይም ከሱ እስክንሰማ ተቆልፎ ቁልፉ ባንተ እጅ ይቆይ» አሉ። ሲወጡ።

አቶ ማንደፍሮ የበሻህን የስንብት ደብዳቤ ካነበቡ በሁዋላ ሁለት ወራት አልፈው በሰስተኛው አጋማሽ ላይ፣ አንድ ማታ፣ ባራትና በምስት ሰአት መሀከል የሙሉ ዶሮ ማነቂያ ሰፈር የቤቱም የመንገዱም፣ መብራት ጠፍቶ ሰፈሩን ከባድ ጨለማ ዋጠው! በሰፈሩ ሱቆች የተገኘው ሻማ፣ ለፈላጊው ሁሉ ሊበቃ ስላልቻለ እንዳቶ ማንደፍሮ ምግብ ቤት ብዙ በሚያስተናግዱ ሆቴሎች መጠጥ ቤቶችና ልዩ ልዩ የመዝናኛ ቦታዎች ከሌሎች የባለ ችግር ተፈጠረ።

«ምነው እባካሁ ለምን ዝም ትላላችሁ? መብታ ሀይል ለድንገተኛ ክፍል ደውላችሁ ሰፈራችን በሙሉ ጨለማ ውስጥ መሆኑን አትነግሩም?» አሉ አቶ ማንደፍሮ በድምር ሰራተኞቻቸውን ተቆጥተው።

«ሞክረን ነበር፤ ስልኩ አይሰራም ጌታዬ። የኛ ብቻ ሳይሆን የጎረቤቶቻችን ስልክም አይሰራ» አለ የምግብ ቤቱ ስራ አስኪያጅ። ያን ሌሊት የዶሮ ማነቂያ ነዋሪዎች ብቻ ሳይሆኑ የጎላ ሰፈር ነዋሪዎችም መብራትና ስልክ አልነበራቸውም! ያን ሌሊት በዶሮ ማነቂያና በጎላ ሰፈሮች የሚሰራውን ክፉ ስራ የሚያይ እንዳይኖርና ለርዳታ ቢጠራ ሰምቶ የሚደርስ እንዳይኖር የመብራትና የስልክ መስመሮች ተቆርጠው ነበር!

በማግስቱ ዶሮ ማነቂያ «ብዙአዬሁ መራዊ» የሚባል የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር የፓስፕርት ክፍል ሰራተኛ ጎላ ሰፈር፣ «አራጋው ተወንድ በላይ» የሚባል ባገር ግዛት ሚኒስቴር ውስጥ የውጭ አገር ዜጎች መቆጣጠሪያ ክፍል ሰራተኛ ማጅራት ማጅራታቸውን እዩተመቱ በዩደጃቸው ወድቀው መገኘታቸው ተወራ። ብቻ ሁለቱም አልሞቱም። ማጅራታቸውን የተመቱበት ምክንያት በጉልህ ተጽፎ በዩኮታቸው ላይ ተጣብቆዋል።

«ብዙአዬሁ መራዊ» ይላል ጽሁፉ። «ትናንት የኢትዮጵያን የነጻነት ክብር ገፈው ሀብትዋን ዘርፈው ህዝብዋን ፈጅተው የሰውና የሀብት ድሀ ያደረጉትዋ ጠላቶችዋ ፋሽስቶች በጦር ሜዳ ድል ተመትተው ሲወጡ ተመልሰው ለመግባት ላላቸው ከንቱ አላማ፥ መንገድ እንዲያዘጋጁላቸው ወደ ሁዋላ ትተዋቸው ከሄዱት ብዙ ወገኖቻቸው ጉቦ እዩተቀበልህ እዚህ ተቀምጠው ኢትዮጵያን የሚጎዳና ጠላቶችዋን የሚረዳ የስለላ ስራቸውን እንዲሰሩ ከባለስልጣኖች ጋር ተሻርከህ የመኖሪያ ፈቃድ እንዲሰጣቸው ማድረግህ በማያወላወል ማስረጃ ስለ ተረጋገጠ ይህ የማስጠንቀቂያ ቅጣት ተፈርዶብህል! ይህንና ይህን የመሳሰለ ርኩስ ስራህን ባትተው ወደፊት ሞት ይጠብቅህል!

የኢትዮጵያ ክብርና ጥቅም ዘበኞች።»

«አራጋው ተወንድ ባላይ» ይላል ባራጋው ኮት ላይ፥ የተጣበቀውና በቤቱ ግድግዳ በስተውጭ፣ የተለጠፈው ጽሁፍ «ከጠላት ወረራ በፊት ብዙ ዘመን በኢትዮጵያ ተቀምጠው በልዩ ልዩ ስምና መልክ ሀብትዋን ሲዘርፉ ከነበሩና ሁዋላም ወራሪው ጠላት የመንግስቱን ስልጣን ይዞ በቆዩበት ጊዜ የሱ ተባባሪዎች ሆነው ብዙ፣ ኢትዮጵያውያንን ካሳሰሩና ካስገደሉ የውጭ አገር ሰዎች ጉቦ እዩተቀበልህ ተራ የመኖሪያ ፈቃድ ብቻ ሳይሆን የበደሉዋት አገር የኢትዮጵያ ዜግነት እንዲኖራቸው ያደረግህ መሆንህ ስለ ተረጋገጠ ማጅራትህን ተመትተህ አገርህን ኢትዮጵያን ሸጠህ ያፈራኸው ንብረትህ እንዲወረስ ተፈርዶብህል!

የኢትዮጵያ ክብርና ቅቅም ዘበኞች።»

ያን ሌሊት በዶሮ ማነቂያ በጎላ፣ ሰፈር የደረሰው አደጋ፣ ከቁም ነገር ስላልተጻፈ ይሁን ወይም ተሸሽጎ እንዲቀር ስለ ተፈለገ፣ በራዲዮም በጋዜጣም ለህዝብ አልተገለጸ። ታዲያ መቸም የተሸሸገ ነገር እንደ ተሸሸገ በሽታ በተሸሸገ መጠን ከፍቶ አንዳንድ ጊዜም መልኩን ለውጦ ስለሚገለጽ የዚያ ሌሊቱ የወንጀል ስራም፣ በከተማው ውስጥ ከያፉ ወደዩጆሮው ሲተላለፍ ከተነባኝተ እዩራቀ በሄደ መጠን በተሰራው ላይ ያልተሰራው እዩተጨመረበት በዝቶ ከፍቶና መልኩን ለውጦ ሲወራ ሰነኝተ።

«ጎላ ሰፈርና ዶሮ ማነቂያ የተሰራውን ሰምታችሁታል?» ይላል አንዱ የሚያውቃቸው ሰዎች ሰብሰብ ብለው በቆሙበት ወይም በተቀመጡበት ይሄድና።

«ምን ተሰራ?»

«የፈረንጅ ሰላዮች የሆኑ፤ ሁለት ያገር ግዛት ሚኒስቴርና የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ሰራተኞች የስለላ ዋጋቸውን ብዙ ብዙ ብር በጨለማ ከፈረንጆች ተቀብለው እዩተሽከሙ ወደቤታቸው ሲሄዱ፣ ፖሊሶች ተከታትለው ሁለቱንም ጉሮሮዎቻቸውን እያነቁ በየቤታቸው በራፍ ጥለው ገንዘቡን በሙሉ ዘረፉት አሉ! የታነቁት ሰዎች ይሞቱ ይዳኑ አይታወቅም፤ ያጣጥሩ ነበር ይባላል!»

«አሰይ! ጥሩ አደረጉ ብቻ - ዘራፊዎች ፖሊሶች መሆናቸው እንዴት ታወቀ?»

«እያነቁ በጣሉዎቸው ሰላዮች ላይ ጽፈው ትተውት የተገኘ ጽሁፍ «ዘበኞች» ይላል። ዘበኞች ማለት - ፖሊሶች ማለት አደለም?»

«እ - ! ልክ ነው!»

«እዚያ አራዳ ጉድ ሲወራ ሰምቼ መጣሁ!» ይላል ደግሞ ሌላው ለወዳጆቹ።

«ምን?»

«ከመንግስት ግምጃ ቤት ገንዘብ አልቆ የሁለት ይሁን የሶስት ወር ደመወዝ ለፖሊሶች ሳይከፈል ስለ ቆዩ፤ ፖሊሶች በዩሰው ቤት እዩገቡ እዩዘረፉ፤ «ደመወዛችንን ስንቀበል እንከፍላለን» ብለው የጻፉትን በዘረፉት ቤት ላይ ለጥፈው ይሄዳሉ አሉ!»

«እንዴት! ዘራፊ የሚይዘው ፖሊስ መዘረፉ አነሰና - ደግሞ «ዘረፍሁ» እያለ ማስታወቂያ ያወጣ ጀመር? አይመጣ ጉድኮ የለም!»

መሰንበቻቸውን እንዲህ ያሉና ከነሱ የባሉም ያነሱም እውነት የማይመስሉ ልዩ ልዩ ወራዎች በከተማው ሲወሩ ሰነቡቱ። ብቻ የሚለያዩበት ቢኖር በተሰራው ወንጀልና ባሰራሩ ነው እንጂ፤ ሰሪዎች ፖሊሶች በመሆናቸው ሁሉም ይስማሙ ነበር!

ዶሮ ማነቂያና ጎላ ሰፈር የተሰራው ወንጀል፤ ወሬው ከሰው አፍ ሳይደርስ ገና በትኩስነቱ እንዳለ ቂርቆስና ተክለ ሃይማኖት ሰፍሮች እንደ ጎላ ሰፈርና እንደ ዶሮ ማነቂያ የመብራትና የስልክ መስመሮች ተቆርጠው ሶስት ሰዎች ማጅራት ማጅራታቸውን እዩተመቱ አንዱ በመንገድ ሁለቱ በዩቢታቸው ውስጥ እንዳሉ እጅና እግራቸውን ታስረው አፋቸውን ታፍነው፣ ገንዘባቸውን ተዘርፈው ተገኙ። ነገር ግን ቂርቆስና ተክለ ሃይማኖት ማጅራታቸውን በተመቱት ሰዎች ልብስ ላይም ሆነ በተዘረፉት ቤቶች ግድግዳ ላይ የቅጣቱን ምክንያት የሚገልጽ ጽሁፍ አልነበረም።

ከዚያ በሁዋላ፣ በዩሳምንቱ ከዚያ በያምስተኛው፣ እከዚያ በያራተኛው ቀን በዩሶስተኛው ሌት በሁለት ወይም በሶት ሰፈሮች የመብራትና የስልክ መስመሮች እዩተቆራረጡ፤ ሰዎች ማጅራታቸውን ተመትተው ገንዘባቸውን ተቀምተው በዩመንገዳና፣ በዩደጃቸው ወድቀው መገኘታቸው የቤትና የውጭ ንብረት መዘረፉ የተለመደ የከተማው የኑሮ ስራት ልሆን ምንም አልቀረው! ሰዎች ማጅራታቸውን ይመታል፤ ገንዘባቸውን ይቀማሉ፤ ቤታቸው ይዘረፋል፤ ኦቶሞቢላቸው ደህና ሲሄዱ ወለው ማታ እጋራዣቸው ገብተው ከቆሙበት ሌሊቱን ከፊት መብራታቸው ወልቆ እውሮች ሆነው፤ ከስር ጎማቸው ሄዶ ሽባዎች ሆነው፤ ከውስጥ ባትሪያቸው ተወስዶ ቀዝቃዛ ራሳዎች ሆነው ይገኛሉ! ነገር ግን ሰዎች ማጅራታቸውን የሚመቱበትና ቤት ንብረት የሚዘረፍበት ምክንያት እንደ መጀመሪያ ጊዜ ተጽፎ የሚታዩው አልፎ አልፎ በጣም፣ አልፎ አልፎ ከስንት አንድ ነበር።

ከዚያ ዘረፋው ከሰዎችና ከቤቶች አልፎ፣ ወደ መብራት ስልክ ሽቦዎች አምፑሎችና ስኒዎች ተራመደ። የስልክና የመብራት ምሰሶዎች ሽቦዎቻቸው እዩተቆረጡ አምፑሎቻቸውና ስኒዎቻቸው እዩተነቀሉ ከላያቸው ተወስደው ምልምላቸውን ተገትረው ይታዩ ጀመር! ወዲያው ዘራፊዎችና ማጅራት መቼዎች የታጠቁ ወንበዴዎች እንጂ ፖሊሶች አለመሆናቸው ታወቁና፤ ፖሊሶችን በከንቱ ያማው ሁሉ እግዜር «ይቅር» እንዲለው የቃልም የህሊናም ጸሎቱን ያደርግ ጀመር! ከዚያ በሁዋላ ፖሊሶች ይወቀሱበት የነበረው «ይዘርፋሉ» ተብለው ሳይሆን እኒያ የታጠቁ ወንበዴዎች የመብራትና የስልክ መስመሮች ቆርጠው በሚዘርፉባቸው ሰፈሮች ጩኸት ሲሆን ጩዋሂዎችን ለማገዝና ዘራፊዎችን ለመያዝ ፈጥነው ባለመድረሳቸው ነበር።

ፖሊሶች፣ ወንበዴዎችን ከሰላም ሰዎች ለይቶ ለመምታት መብራት ስለሚያስፈልግና ተጨማሪ ረዳት ቢያስፈልግ ከጣቢያ ለመጥራት ስልክ ስለሚያስፈልግ እነዚህ በተቆረጡባቸው ሰፈሮች መግባት አይወዱም ነበር። ስለዚህ ጩኸቱን ቢሰሙም ያልሰሙ፣ የሚመስሉበት ጊዜ ይበዛ ነበር! ወንበዴዎችም ልባቸውን ሞልተው የወንጀል ስራቸውን የሚፈጽሙ ይሁኑ ተማምነው ነበር! እዩዋለ እያደረ ግን፣ የሰው ይሁን ወይም የገዛ ህሊናቸው ወቀሳ እዩበዛ ሲሄድ እያንዳንዱ የፖሊስ አባል እንደ ጠመንጃውና እንደ ሽጉጡ ባትሪያም መዛያ የተለመደ ሆነና ወንበዴዎች መብራት አጥፍተው የሚያስጮሁበት ሰፈር፣ ፖሊሶች ባትሪያቸውን እያበሩ ይደርሱ ጀመር።

አንድ ሌሊት ካራት ሰአት በሁዋላ፣ ከዚያ በፊት በሌሎች ሰፈሮች እንደ ደረሰው ሩፋኤል ሰፈር የመብራትና የስልክ መስመሮች ተቆርጠው ምንም የማይታይበት ምንም የማይሰማበት የጨለማ አለም የሲኦል አለም ሆነ!

«ዛሬ የጨለማው ንጉስ ዘመቻውን፣ እኛ ሰፈር አድርጎዋል ማለት ነው!» አለ አንድ የሰፈሩ እዋሪ፣ አብሮት ለነበረው!

«ዛሬ ደግሞ እግዜር የፈረደበት ባለ ተራ ማን ይሆን? አለ ሌላው። «የጨለማው ንጉሥ» ለወንበዴዎች መሪ ህዝቡ ያወጣለት ስም ነበር።

ትንሽ ቆይቶ፣ ካንድ ሀብታም ሰው ቤት ጨኸት ተሰማና፣ ያን ጨኸት መጀመሪያ የቅርብ ጎረቤት ከዚያ የሩቅ ጎረቤት እዩተቀባበለ ሲያስተጋባ ሰፈሩ በሙሉ ጨኸት በጨኸት ተደባልቆ እዚያ ሰፈር እያንዳንዱ ቤት ወራሪ የገባ መሰለ! ይህ ዘዴ ይህ አንድ ሰው ቤት ጨኸት ሲሰማ ከተነሳበት እስከ ሩቅ ድረስ እዩተቀባበሉ መጮህ ወንበዴዎች በዩሰፈሩ መብራትና ስልክ እዩቆረጡ ወንጀል መስራ ከጀመሩ በሁዋላ ህዝቡ ፖሊስ ለማንቃት የፈጠረው ዘዴ ነበር! ስለዚህ ያን ሌሊት ፖሊሶች ጨኸቱን ሲሰሙ በርከት ብለው ባትሪያቸውን እያበሩ ወንጀሉ ወደ ሚሰራበት ቤት ደርሰው ወንበዴዎችን ከቤ ውስጥ እንዳሉ ከበቡዋቸው። ፖሊሶች ከደረሱ በሁዋላ የሰፈሩ ህዝብም ልጅ አዋቂው እዚያ የሚሆነው ለማየት ተሰበሰቡ። የቤቱን ባለቤቶች ወንበዴዎች ይዘው ሲያስሩዋቸው ሁለት ሰራተኞች አምልጠው ወጥተው በታም ደንግጠው ስለ ነበር ወዲያ - ወዲህ እዩተርበተቡቱ ለጠየቁዋቸውም ላልጠየቁዋቸውም የባጥ የቆጡን ይቀባጥሩ ነበር!

«ሁሉም ጠበንጃ የያዙ ናቸውኮ! ሁሉም ካይናቸው በቀር ፊታቸውን በጨርቅ ሸፍነው ከዚያ ከጠበንጃቸው ጋር - ጋኔኖች እንጂ ሰዎች አይመስሉም! ጌቶችንና እሜቴን ልጆችን ጭምር ሲያስሩ ብታዩዋቸው! ውይ ማስፈራታቸው! ወይ እድሌ! ምን ያረጉዋቸው ይሆን? ይገሉዋቸው ይሆን? ባልገደሉዋቸው እንጂ የሚያምኑት ቅዱስ ሩፋኤል ነፍሳቸውን ባዳነው እንጂ፣ ገንዘባቸውንስ ግዴላም ባርኮ ቀድሶ ይስጣቸው፤ ገንዘብ ጤዛ ነው፤ ዛሬ ቢጠፋ አድሮ ይተካል!» እያለች እንደ እብድ ብቻዋን ትቀባጥር ነበር አንድዋ ወዲያ ወዲህ እዩተመላለሰች።

ከዚያ «እናንተ እዚህ ቤት የገባችሁ ሰዎች ተጠንቅቃችሁ ስሙ» አለ አንድ ከፍ ያለ ድምጽ ከጨለማው ውስጥ። ፖሊሶችን የሚመራው ያምሳ አለቃ ነበር። «ተጠንቅቃችሁ ስሙ። ባለቤቶችንና ልጆችን ሁሉ ጉዳት ሳይደርስባቸው በደህና እንዲወጡ፣ እናንተም በሰላም እጃችሁን እንድትሰጡ፣ ጥሪ እናደርጋለሁዋለን። ባለቤቶቹ ከልጆቻቸው ጋር በደህና ከወጡና አንተም በሰላም እጃችሁን ከሰጣችሁ ምንም እንደማይደርስባችሁ ቃል እንሰጣችሁዋለን» ብሎ ንግግሩን ከመጨረሱ ወንበዴዎች ከውስጥ አን ጥይት ተኮሱ። የንቢታ ምልክት መሆኑ ነው! ብቻ ተኮሱ የንቢታ ምልክት እንደ መሆኑ ከራስ በላይ የተተኮሰ ስለ ነበረ በስው ጉዳት አላደረሰም። ከዚያ ፖሊሶች እሰረኞች ጉዳት እንዳይደርስባቸው ወንበዴዎችን ማጥቃት የሚችሉበትን ወንበዴዎች የሞት ወይም የመቁሰል ጉዳት ሳይደርስባቸው ከበባውን ጥሰው የሚያመልጡበትን ዘዴ፣ በዩበኩላቸው እያሰላሰሉና እዩተመካከሩ - አይን ላይን መቸም አይተያዩ - በመንፈስ ፍጥጫ ላይ እንዳሉ፣ አንድ ከሁዋላ ግልጥ የሆነች ካሚዮን እዩበረረች እዚያ ወንበዴዎች በተከበቡበት ቤት ደረሰች። ሰሌድዋ «ፖሊስ» ይላል። ወዲያው አንድ የፖሊስ ሻምበልና ነጂው ከፊት አራት የተራ ፖሊስ መለዩ የለበሱ ሰዎች ከሁዋላ ሲወርዱ ከበው የቆዩት ፖሊሶች የባትሪ መብራታቸውን ላንድ አፍታ ከያቅጣጫው አሰፈሩባቸው። መለዩዋቸው ያስተዋውቃቸዋል እንጂ መቸም ፖሊሶች ሁሉ አይተዋወቁ!

«መሳሪያ አላቸው?» አለ አዲስ መጪው ሻምበል።

«አዎ ጌታየ የታጠቁ ናቸው» አለ እዚያ የቆየው ያምሳ አለቃ አዲስ መጪውን ባያውቀውም መለዩው የበላዩ ስለሚያደርገው ሰላምታ ሰጥቶ።

«ስንት ይሆኑ ይመስለሁ?»

«አምትም ስድስትም ይላሉ። የቤቱ ሰራተኞች ደንግጠው ቁጥራቸውን በትክክል ያስትዋሉ አይመስልም። ባለቤቶችን እስከ ልጆቻቸው እውስጥ ይዘዋቸዋል አሉ።»

«እጃቸውን እንዲሰጡ ጠይቃችሁቸዋል?»

«አዎን ጌታየ፤ ነገር ግን የሰጡን መልስ ጥይት መተኮስ ነው፤ ተኮሱብን!»

«ተኮሱባችሁ! እ? ቆይ ግዴለም እኒህ ወርባሎች፤ ከጎናቸው ያገኙታል!» አለና ሻምበሉ «እህ፤ እህ እህ!» አለ ሶስት ጊዜ ድምጹን ከፍ አድርጎ፤ ማስጠንቀቂያውን ጮሆ ከመስጠቱ በፊት ጉርጫውን እንደሚያጠራ ሁሉ።

«እናንተ እዚህ ቤት የገባችሁ - ሽፍቶች» አለ ቀጥሎ። «መጀመሪያ በገዛ ቤታቸው ያሰራችሁቸውን ባለቤቶች ከነልጆቻቸው አንዳች ጉዳት ሳይስደርስባቸው ለቃችሁቸው እንዲወጡ። ሁለተኛ እናንተ፤ ሁላችሁም፤ የመሳሪያችሁ አፈሙዝ ወደላይ እያደረጋችሁ ሁለት እጃችሁን ከራስችሁ በላይ እይዘረጋችሁ እንድትወጡ ይህን የመጨረሻ ጥሪ አሰማችሁባለሁ። ይህን ጥሪ ከሰማችሁ በሁዋላ ካንድ ጀምራ ቀስ እያልሁ እስከ አምስት እስቆጥር ድረስ ትእዛዝዬን ባትፈጽሙ ባላችሁበት በዎምብ የምንጨርሳችሁ መሆኑን እናስታውቃችሁባለን!»

«እንዴ! እንዴት! ባለቤቶን ጭምር? ይህማ እንዴት ይሆናል? ይህ ጉድ ነው! ይህማ እብደት ነው!» እያለ እዚያ የተሰበሰበው ህዝብ ሁሉ እስበሱም ለዬራሱም ቀስ ብሎ የሚያገረመርመውና የሚያከተመትመው ባንድ ላይ ሆኖ አዩሩን ሞልቶት፤ በጢስ ተረብሾ ከቀፎው የወጣ የንብ ሰራዊት «ህም - ታ» ይመስል ነበር!

«ዝም በሉ፤ ልቁጠርበት!» አለ ሻምበሉ፤ በወፍራም ድምጽ አንደ ነበር አጉራርቶ። ያንጊዜ ህዝቡ «ሰምቡ ሊጣልብህ ነው» እንደ ተባለ ሁሉ ፈርቶ ጭጭ ርጭ አለ። ብቻ የሻምበሉ ትእዛዝ ህዝቡ ጭንቀቱን ወደ ውጭ እንዳይተነፍስ የሚከለክል እንጂ ጭንቀቱን የሚያስወግድ ስላልነበረ ሁሉም ጭንቀቱን በዩጉሮሮው ውጦ ሲያምጥ የቆዩበት እያንዳንዱ ንኡስ ደቂቃ አመት፤ «ሰምቡ ሊጣልበት ነው» ብሎ የሚጠብቀው የባሰውን፤ ያምጥ ጀመር! ያ ጭንቀት ከህዝቡ ተርፎ፤ ምድሩንም አዩሩንም እስኪፈነዱ የወጠራቸው ይመስል ነበር!

«አ - ንድ!» አለ ሻምበሉ እንደ ገመምተኛ እያዘገመ። አቤት ያንጊዜ የነበረው ጣር! ያንጊዜ ከትንንሽ ልጆች በቀር ላብ ያልዋጠው ባይውጠው ሊያልበው ያልቃጣው ሰው አልነበረም! ትንንሽ ልጆች ብቻ ሰምቡ ቶሎ ፈንድቶ እስኪያዩትና እስኪሰሙት ቸኩለው ነበር። «ሁ - ለ - ት!» አለ ሻምበሉ፤ አሁንም ፊደሎችን እይቆጠረ። እግዚአ -! የሩፋኤል ያለህ! ከዚያ ትንንሽ ቆይቶ «ሶ - ስት!» ከማለቱ እስረኞቹ ሆነው የቆዩት ባልና ምሽት ከልጆቻቸው ጋር ብቅ ሲሉ የቤቱን በራፍ በርቶ በሚጠብቀው የፖሊሶች የባትሪ መብራት ታዩ! አየ ያንጊዜ የህዝብ ደስታ! ያን ጊዜ የህዝቡ ደስታ እሁታው እሰይታ፤ ጫጫታው፤ የሻምበሉን ትእዛዝ ጥሶ በጨለማው ውስጥ ሲያስተጋባ ከሩቅ ይሰማ ነበር! የቤቱ እመቤት፤ የነበሩት ጭንቅና ከዚያ ጭንቅ የመገላገላቸው ደስታ ባንድነት ሆነው ከፈጠሩት ድብልቅ ስሜት የተነሳ ጥርሳቸው ብቻ

ሳይሆን ፊታቸው ሁሉ እዩሳቀ አይኖቻቸው በንብ ውሀ ይታጠቡ ነበር! ባልዩውም የሚንቀጠቀጥ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ለፖሊሶችና ለህዝቡ ምስጋናቸውን ሲገልጹ ልባቸው በደስታ የተነካ መሆኑ ይታወቅ ነበር!

«በቃ እንግዲህ ዝም በሉ!» አለ ሻምበሉ በጫጫታ፣ መሀል እንደ ቅድመ አገራርቶ። ህዝቡም «ዋ ትተነፍስና!» እንደ ተባለ ህጻን ሁሉም ትንፋሹን ውጦ ጭጭ እል። እዚያ ሻምበሉ ቆጥራውን ካቆመበት ለመቀጠል «አ - ራ - » ብሎ ገና «ትን» ሳይጨርስ አራት ወንበዴዎች እንደ ታዘዙት የጠመጃቸውን አፈሙዝ ወደ ላይ አድርገው እጆቻቸውን ከራሳቸው በላይ እዩዘረጉ ወጡ። እዚያ የተሰበሰበው ህዝብ ስጋቸውን እንደ ገና ፍሪዳ ተቀራምቶ ቢበላው በወደደ! «አይናችሁ ይፍሰስ! አፈር ብሉ! ድራሻችሁን ያጥፋው! ርጉሞች! ሰይጣኖች! ቡዶች!.....» እያለ ርግማኑንና ስድቡን ያላወረደባቸው አልነበረም!

«በሉ ቶሎ መሳሪያቸውን ግፈፉና ሁለት ሁለቱን በጅ ሰንሰለት አቆራኝታችሁ እመኪናዎ ላይ ጫኑዎቸው» አለ ሻምበሉ። ወዲያው አብረውት የመጡት አራት ሰዎች የወንበዴዎቹን መሳሪያ ገፍፈው፣ እነሱን እያዳፉ ሲያመጡ፣ ነጂው ከመኪናው ውስጥ ሁለት ባለጣምራ ቀለበት የጅ ሰንሰለቶች አምጥቶ ሁለት ሁለቱን እያቆራኝ በቅጽበት እመኪናዎ ላይ ጫኑዎቸው። አየ ቅልጥፍና አየ ስልጥንና ያለቃው ትእዛዝ አሰጣጥ የጭፍሮች ትእዛዝ አፈጸጸምና እይስረኞች መተባበር ሁሉም በቃል ተጠንቶ በመድረክ ላይ የሚታይ ትያትር ይመስላል! ያ አይነት አሰራር ቀድመው መጥተው እዚያ ለቆዩት ፖሊሶች እንግዳ ሆነባቸውና ግር አላቸው። በነዚህ ራሳቸውን ከጥንት «ከስብስቱ» ጊዜ ተርፈው የቀሩ አድርገው ቆጠሩት!

ሻምበሉ ለባለቤቶቹ የጅ ሰላምታ ሰጥቶ፣ «እንኩዋን እግዚአብሔር አተረፋችሁ» ካላቸውና ትንሽ ሲያጽናናቸው ከቆየ በሁዋላ በማግስቱ ጠዋት ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ሄደ ቃላቸውን እንዲሰጡ ነግሮዎቸው «በል ንዳ ወደ ጣቢያ» አለ እመኪናው ውስጥ ሲገባ።

«ሻምበል - ጌታየ፣ ጣቢያ ድረስ አብሬ ልሂድ መኪና የለኝም» አለ ወንበዴዎችን ከበው የቆዩት ፖሊሶች ያምሳ አለቃ ቀረብ ብሎ።

«እሁዋላ ግባ» አለ ሻምበል።

ያምሳ አለቃው በመኪናዎ ሁዋላ የተቆራኙት ወንበዴዎችና ጠባቂዎቻቸው ባሉበት ገብቶ ሲቀመጥ ከጠባቂዎቹ አንዱ በታውን ለቅቆ አስቀመጠውና እሱ በሁዋላው ከመኪናው ጠርዝ ላይ ተቀመጠ።

«እግዚአብሔር ያክብርልኝ። ብቻ - አንተን ይመችሁል? እንዳትወድቅ እንጂ!» አለ ያምሳ አለቃው፣ ተመቻችቶ ሲቀመጥ።

«ደህና ነ፣ ተመችቶኛል ጌታየ» አለ አስተናጋጁ።

ከዚያ ያች ካሚዮን በገዛ ቤታቸው እስረኞች የነበሩትን ባልና ምሽት ከብቦ የሚጫጫውን ብዙ ህዝብና ፖሊሶችን እዚያው ትታ በመጣችበት ፍጥነት ከሩፋኤል ወደ መስፍን ሀረር ጎዳና

በረረች። እንዲያ እዩበረረች አውራ ጎዳና ልትገባ ትንሽ ሲቀራት ከፊት ይሁን ከጎን «ይህ መጣባት» የሚባል ነገር ሳይኖር ድንገት ጎማዎችዎ «ስ - ጢ - ጢ - ጢጥ» ብለው ቀጥ አለች። ወዲያው ያ ለምኖ የገባው ያምሳ አለቃ ላንድ ቅጽበት ነው። ከዚያ በሁዋላ አእምሮው ተሰወረ። እንዲያ አእምሮው እንደ ተሰወረ ቆይቶ ነፍሱን ሊገዛ አንድ የንጨት ጉራጅ ተንተርሶ ከመንገዱ ዳር ተኝቶ አገኘ! «እልም ይሆን? ወይስ እውን?» አለ በልቡ። መሬትዎ ትዞር ነበር። በትምርት ቤት መሬት እንደምትዞር የተማረው እውነት መሆኑን ገና ያን ሌሊት ተረዳ! ከዚያ ተንስቶ ማዞሩ እስኪያልፍለት ተቀምጦ ቆይቶ እያዘገመ። መኪናዎም በውስጥዎ የነበሩት ሰዎችም፤ ወደዚያ ወይም ወደ ሌላ ፖሊስ ጣቢያ አልሄዱም። የት እንደ ደረሱ ከነሱ በቀር የሚያውቅ አልነበረም!

ሩፋኤል ተከበው የነበሩት ወንበዴዎች ከተከበቡበት ወጥተው የደረሱበት ደብዛው በመጥፋቱ ፖሊሶች ግራ ገብቶዎቸው የጠረጠሩትን ሁሉ ለምርምራ እዩያዙ ሲያስሩና ሲፈቱ፤ ህዝቡ ወንበዴዎች በሰሩት ላይ ያልሰሩትን አስደናቂ ስራ እዩጨመረ ሲያወራ ያ፤ የሩፋኤል ወሬ ገና ባፍላው እንዳለ ያዲስ ከተማው ወሬ ተጨመረበት!

ሩፋኤል ተከበው የነበሩት ወንበዴዎች ከመለጡ በኋላ ባራተኛው ሌሊት አምት ወንበዴዎች አዲስ ከተማ ያው እንደ ልማዳቸው የመብራትና የስልክ መስመሮችን ቆርጠው፤ አንድ ነጋዴ ቤት በገቡበት ጩኸት ሆነና ተከበው። ወንበዴዎች ሲገቡ ባለቤቶቹ አልተኙ ኖሮ፤ አምልጠዎቸው፤ በልማቸው እንደሚያደርጉት፤ እቤት ውስጥ የሰው መያዛ አላስቀሩም ነበር። ፖሊሶች ከሰፈሩ ህዝብ ጋር ቤቱን እንደ ከበቡ፤ በሰላም እጃቸውን የማይሰጡ ከሆኑ እውስጥ፤ እንዳሉ ቤቱ የሚቃጠል መሆኑን አስታወቁዎቸው።

«ስሙ፤ ስሙ እናንተ እዚህ ቤት» ያላችሁ ሰዎች! እጃችሁን በሰላም እንድትሰጡ የሰላም ጥሪ እናደርግላችሁዋለን። እጃችሁን በሰላም የማትሰጡ ከሆነና ግን እውስጥ እንዳላችሁ ቤቱን እንድናቃጥልና መንግስት ለባለቤቶቹ የንብረትቸውን ዋጋ እንዲሰጥ አዲስ ቀዋሚ ትእዛዝ የተሰጠ ስለሆነ ትእዛዙን የምንፈጽም መሆናችንን እናስታውቃችኋለን!» አለ የፖሊሶች ሹም ድምጹን እክፍ አድርጎ። ከዚያ ለጥቂት ደቂቃዎች ፖሊሶች የወንበዴዎችን መልስ በመጠበቅ ወንበዴዎች ፖሊሶች ቀጥለው የሚያደርጉትን እርምጃ በመናፈቅ ያን ቦታ የሚያስጨንቅ ከባድ ዝምታ፤ ቆይ! ከዚያ ፖሊሶች ከቤቱ ፊትና ሁዋላ እሳት ማቀጣጠል ጀመሩ። ወዲያው ወንበዴዎች የቃጠሎውን ድምጽ ሲሰሙ በተዘጋው መስኮት የብርሀን ጭላንጭል ሲያዩ እውነት ያሉበት ቤት መቃጠል የጀመረ መስሎዎቸው ቶሎ ቶሎ የጠመንጃውን አፈሙዝ ወደ ላይ እያደረጉ ወጥተው እጃቸውን ሰጡ።

በማግስቱ ማታ ሁለት ሰአት ላይ ወደ አዲስ ከተማ ፖሊስ ጣቢያ ስልክ ተደወለ።

«ሀሎ፤ ሻምበል ጠና በቃሉ» አለ ያዲስ ከተማ ፖሊስ ጣቢያ አሣዥ ስልኩን አስንቶ ፡

«ሻምበል ጠና በቃሉ ጀነራል ጣሰው ነኝ ካዲስ አበባ ፖሊስ መምሪያ።»

«አቤት ጌታየ!» አለ ያዲስ ከተማው ጣቢያ አሣዥ ደንግጠጦ ተነስቶ።

«ትናንት ሌሊት እዚያ እናንተ ሰፈር ስለ ተያዙት ወንበዴዎች ጉዳይ ነው። ስንት ናቸው?»

«አምስት ናቸው። ጌታዬ!»

«መቸም የመጀመሪያውን ምርመራ እስካሁን ሳታደርጉ አልቀራችሁ!» አለ ጀነራሉ።

«አዎን ጌታዬ፤ ወዲያው ተይዘው እንደ መጡ፤ ሌሊቱን ነው ያደረግን።»

«ታዲያ ምን አገኛችሁ? ለምን ተቀጥረው እንደሚሰሩ ትንሽ ፍንጭ አሳዩ?»

«ያው - ለዘረፋ የገቡ መሆናቸውን ከማመን በቀር፤ ለጊዜው ሌላ ነገር አልነገሩንም። ዛሬና ነገ ተሰናድተን ከነገ ወዲያ ጀምረን ጠበቅ ያለ ምርመራ ልናደርግ አስበናል፤ ውጤቱ የሚታወቀው ከዚያ ወዲህ ነው ጌታዬ!»

«ህእ! ተራ ወንበዴዎች መስለሀልኮ! ተራ ወንበዴዎች አደሉም፤ የውጭ ጠላት ገዝቶ ያዘመተብን እጅግ አደገኞች የሆኑ ምንድኞች ናቸው፤ እኛ እዚህ መረጃ ይዘናል። አሁን እንዲህ አድርግልኝ። መቶ አለቃ መልካሙ ዴንሳን ታውቀው የለም?»

«መቶ አለቃ መልካሙ ዴንሳን? የምንተዋወቅ አይመስለኝም ጌታዬ!»

«መቶ አለቃ መልካሙ በቅርቡ በጠላት ሰርጎ - ገቦች ምርመራ ሰልጥኖ የመጣ መኮንን ነው። እሱን ከቡድኑ ጋር መኪና ጭምር አሁን አልክልሃለሁና ወንበዴዎቹን በሱ እጅ ስደድልኝ። ትናንት የተመረመሩበትን ስነድም እዚህ ከያዝን መረጃ ጋር ለማእንጻጸር ስለምንገራልገው ቢመችህ አንተ ራስህ ይዘህልኝ ከሱ ጋር ና፤ እዚያ አስቸኩዋይ ስራ እንዳለህ ግን በምክትልህ ወይም - በሌላ በምታምነው የፖሊስ አባል እጅ ላክልኝ» ብሎ ጀነራሉ። መልስ ሳይጠብቅ ስልኩን ዘጋ።

እኩል ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ መቶ አለቃ መልካሙ ዴንሳን ያዲስ አበባ ፖሊስ አዛዥ እንዳለው በትልቅ የፖሊስ ሰራዊት መኪና ከቡድኑ ጋር አዲስ ከተማ ፖሊስ ጣቢያ ደረሰ። ወዲያው ከሻምበል ጠና በቃሉ ጋር ከተዋወቁ በሁዋላ፤ እስረኞችን ተረክቦ በጅ ሰንሰለት እስበሳቸው እያቆራኝ በመኪናው ጭኖ፤ የተመረመሩበትን ሰነድ የያዘው የሻምበል ጠና በቃሉ ምክትል ጭምር ካዲስ ከተማ ፖሊስ ጣቢያ ተነሱ። ነገር ግን አዲስ አበባ ፖሊስ አዛዥ ጽህፈት ቤት አልደረሱም! በመንገድ የውሀ ሽታ ሆኑ! የሻምበል ጠና በቃሉ ምክትል ብቻ ከነገፍሱ ከመግነድ ዳር ወድቆ ተገኘ!

ወንበዴዎች መብራት አጥፍተው በመንገድ እቤት ውስጥ ወይም ከቤት ውጪ በሌላ ቦታ ማጅራቱ ሲመቱና ገንዘብ ሲቀሙ አንኩዋንስ ሊያዙ ያን ወንጀል መስራታቸውንም አደጋው ከደረሰባቸው ሰዎች በቀር የሚያውቅም አልነበረም። በማግስቱ ማጅራታቸውን የተመቱት ወይም ገንዘባቸውን የተቀሙት ሰዎች የደረሰባቸውን አደጋ ሲያወሩ ብቻ ነበር ወሬው እዩተዛመተ ተስፋፍቶ የከተማው ህዝብ የሚሰማው። ቤት በሚዘርፉት ቤት የሚገቡ

በቤቱ ሰዎች ላይ ድንገት አደጋ ጥለው የሚጮህ እንዳይኖር አሰናድተው በያዙት መለገሚያ ኩዋስ የሁሉንም አፍ ይለጉሙና ባንድ ላይ አጉረው፤ በጠመንጃ አፈሙዝ እያስጠበቁ ነበር የዘረፉ ስራቸው ስራቸውን የሚሰሩ። እንዲያ የቤቱን ሰዎች ሁሉ እንዳይቀሳቀሱ እጅ እግራቸውን አሰው እዳይናገሩ ለጉመው ያላንዳች፤ አደናቃፊ በርብረው ሊያገኙ የቻሉትን ራሳቸው የቀረ ቢኖር፤ በማስፈራራት፣ ባለቤቶች እያሳዩዋቸው እጅ ያደረጉትን ሰብስበው ይዘው ከሄዱ በሁዋላ፤ ወሬው ብቻ ይሰማል!

ነገር ግን አንዳንድ ጊዜ አደጋ፣ ሲጥሉ ከቤቱ ሰው ቶሎ ነቅቶ ያመለተ ወይም ባጋጣሚ እውጭ የቆዩ ሰው ኖሮ ሲጮህ በደዋቸውን ወይም፣ በቅርብ ያገኙትን ብቻ ይዘው ያመልጣሉ። ፖሊስ ከከበባቸው በሁዋላም በሚያስደንቅ ጀግንነት ተታኩሰው ወይም በሩፋኤልና ባዲስ እክተማ እንዳደረጉት በረቀቀ ዘዴ ከተከበቡበትና ከታሰሩበት ውስጥ እሚያመልጡበት ጊዜ ብዙ ነበር! ከተከበቡበትም ሆነ ከታሰሩበት ተታኩሰው ወይም በዘዴ ማምለጥ ሳይችሉ ይቀሩና ፖሊስ ጣቢያ ታስረው በሚመረመሩበት ጊዜ፣ ምንም ያክል ቢያስቃዩዋቸው ያን ሁሉ ለይቻል ችለው ዝም ነው እንጂ ለአንሱን መርምረን ስለ ድርጅታቸው ወይም ከነሱ ቡድን ውጪ ሊኖሩ ስለሚችሉ ሌሎች ቡድኖች ይህን ፍንጭ አገኘን የሚሉ መርማሪዎች አልነበሩም!

እኒያ ወንበዴዎች በስቃይ ብዛት የማይገበሩ ቆራጦችና ቸካኞች ከመሆናቸው ሌላ፣ እዚያው ከተያዙት ከብድናቸው አባሎችና ከቡድኑ መሪ በቀር ምንም የሚያውቁት ስላልነሱበረ በስቃይ ብዛት የሚያወጡት ምስጢርም አለነበረ! እርግጥ፣ እነማን መሆናቸውን አይወቁ እንጂ በሌሎች ክፍሎች እንደነሱ ማጅራት የሚመቱ ገንዘብ የሚቀሙና ቤት የሚዘርፉ ሌሎች ቡድኖች መኖራቸውን ሰምተዋል፤ ማን መሆኑን አይወቁ እንጂ እንደ እግዜር ሳይታይ እዚያ ላይ ሆኖ የነሱንና የሌሎችን ቡድኖች ስራ አስተባብሮ የሚመራ ሁሉም የሚያውቅና ሁሉን የሚችል ግርማው የሚያርእድ አንድ የጨለማው ንጉስ የሚሉት መኖሩን ሰምተዋል፤ ነገር ግን እነዚህን እንኩዋ ሰው ሁሉ የሚያውቃቸውን ምን ቢገረፉ ምን ቢሰቃዩ፣ በጆሮዋቸው የሰሙትን ባፋቸው ወይ ትንፍሽ!

መቸም የኒያ ወንበዴዎች ጭካኔ ቆራጥነታቸው ጀግንነታቸው ዘዴያቸው ድርጅታቸው፣ ይህ ሁሉ እንከን የሌለው እጅግ የሚያስደንቅ ነበር! ነገር ግን ድርጅታቸው የተመሰረተበትን አላማ ፈጽመው ሰለሳቱ፣ እነሱ ለአትዮጵያ ጥቅምና ክብር ዘብ የቆሙ መባላቸው ቀርቶ ለጨካኝ ወንበዴዎች ስራቸው አስቀያሚ፣ እርቃንነትን የጣለ ውንብድና ተባለ!

6. ድል የተመታዉ በሻህ

የበሻህ የሽፍትነት ድርጅት ከተቁዋዋመ ባንድ አመት ውስጥ እኒያ ወንበዴዎች ነፍስ አላጠፉም እንጂ፣ አንድ መቶ ሰላሳ፣ አምስት ሰዎች ማጅራታቸውን እዬመቱ፣ ጥለው ገንዘባቸውን ቀምተዋል፤ አምሳ ሁለት ቤቶች ዘርፈዋል፤ ሀያ ሶስት ሰዎች በቂም በቀልና በውር ቅናት ማጅራታቸውን እዬመቱ ጥለዋል! ነገር ግን እነዚህ ሁሉ ውስጥ አገርና ህዝብ በመበደላቸው ማጅራታቸውን ተመትተው ገንዘባቸው እንዲወረስና ቤታቸው እንዲዘረፍ፣ ጠቅላይ መምሪያው የፈረደባቸው ዘጠና አምስት ሰዎች ሲሆኑ ፍርዱ የተፈጸመባቸው ስምንት ብቻ ነበሩ!

ድርጅቱ ቅጣቱን እንዲፈጽሙ በተመደቡት በታች፣ ቡድኖች ደረጃ፣ የታቀደለትን መንገድ ስቶ ያልታቀደለትን አደገኛ መንገድ እንደ ተከተለ በሻህ ሲያይ የጠቅላይ መምሪያው አባሎች የሆኑትን ጉዋደኞቹን እይታሰብሰብ እንዲያ ያለ፣ የውንብድና ስራ በመስራቱ አዘኑንም ቁጣውንም ከመግለጽና ያን የውንብድና ስራ ደግመው የሚሰሩ ቢኖሩ ብርቱ ቅጣት የሞት ቅጣት፣ ጭምር እንደሚቀጡ፣ ማስጠንቀቂያ ከመስጠት በገና አያውቅም። ነገር ግን ምክሩም ቁጣውም ማስፈራራቱም በሙሉ ክብደታቸው ከጠቅላይ መምሪያው አባሎች አልፎ ቅጣቱን ለሚፈጽሙት ለታች፣ ቡድኖች አባሎች አልፎ ቅጣቱን ለሚፈጽሙት ለታች ቡድኖች አባሎች ስለማይደርሱ፣ ከውንብድና ስራቸው ሊገቱዋቸው አልቻሉም።

የድርጅቱ አቁም፣ ላገርና ለህዝብ አገልግሎት በመሀላ የተቀበሉትን ስልጣን፣ መልሰው ለህዝብ መጉጃና ለግል ጥቅማቸው ማሳደጊያ የሚያውሉትን ባለስልጣኖችና ሰራተኞች ለመቅጣት እንዲመች፣ አዲስ አበባ ባራት አበይት ክፍሎች፣ (ምስራቅ ምእራብ፣ ሰሜን፣ ደቡብ) ተከፍላ ለያንዳንዱ አቢይ ክፍል አንድ አላፊ የተደረገበት ነበር። አራቱ ያበይት ክፍሎች አላፊዎች በበሻህ ሰብሳቢነት የጠቅላይ መምሪያው አባሎች ናቸው። ከዚያ፣ እያንዳንዱ አቢይ ክፍል በብዙ ንኡሳን ክፍሎች ይከፈልና በያንዳንዱ ንኡስ ክፍል ውስጥ የሚኖሩትን በደለኞች (የመንግሥት ሹሞች ወይም ሰራተኞች) የሚቀጣ፣ አንድ የንኡስ ቀጪ ቡድን ተቋቁሞታል። ቡድኑና ያቢይ ክፍሉ አላፊ የሚገናኙት በቡድኑ አለቃ በኩል ብቻ ነው። በተረፈ የያንዳንዱ ቡድን አባሎች ከስበሳቸውና ከቡድናቸው አለቃ በቀር ከሌሎች ቡድኖች ወይም ከጠቅላይ መምሪያው አባሎች ጋር አይተዋወቁም።

ይህ አይነቱ ያደረጃጀት ስልት ያንድ ቡድን አባሎች ድንገት በፖሊስ አጅ ቢወድቁና የሚመረመሩ ቢሆኑ ወደ ሌሎች ቡድኖችም ሆነ ወደ ጠቅላይ መምሪያው አባሎች መምራት ስለማይችሉ ያንዱ ወይም የሌላው ቡድን አባሎች በፖሊስ መያዝ ሌሎችን ቡድኖች እንዳያሰጋና በጠቅላላው የድርጅቱን ስራ እንዳያሰናክል የታቀደ ነበር። ነገር ግን ከሌላ ወገን እኒያ፣ ቅጣቱን ሊፈጽሙ የተመደቡት የታች ቡድኖች ከጠቅላይ መምሪያው ሩቅ መሆናቸው ከጥብቅ ቁጥጥሩም ስላራቃቸው ስራቸው ሁሉ ድርጅቱ የተቋቋመበትን አላማ መሳት ብቻ ሳይሆን ላላማው ፍጹም ተቃራኒ ሆነ። በሻህ ከሩቅ የሚጮኸው ጩኸት ቁጣው፣ ማስፈራራቱ ሁሉ የዘረፋ ላበይት ክፍሎች አላፊዎች የሚሰጠው ትእዛዝ ከያንዳንዱ ያቢይ ክፍል አላፊ ለያንዳንዱ የቡድን መሪ ከዚያ ለቡድኑ አባሎች ሲደርስ ያ ከፊቱ ባይን ሲያዩትና ከድምጹ በጀሮ ሲሰሙት የሚያንቀጠቅጠው የበሻህ ቁጣ በመንገድ ቀርቶ ትእዛዙ ብቻ ስለ ነበር የሚደርሳቸው ፈርተው ከማድረግ የሚታገዱበት ነገር ምንም አልነበረ። መቸም ቁጣ ፊት ለፊት እንጂ ቁጣ በመልክት ይህን ያክል አያስፈራ! ስለዚህ እኒያ ዘረፋ የለመዱ ወንበዴዎች እንኩዋንስ የሞት ፍርድ ብቻ «የሞትና የኩነቴ ፍርድ ባንድ ላይ ነገ እዚህ በመሬት ይፈረድባችሁዋል» ተብሎ ከሩቅ ቢላክባቸው ዘረፋቸውን የሚተዉ አልነበሩም!

በሻህ እኒያን ወርበሎች መጀመሪያ ድርጅቱን ሲያቋቁም ወዳቀደው መንገድ ለመመለስ ያደረገው ጥረት ሁሉ ከንቱ ድካም ብቻ መሆኑን ሲያይ እንደ ዛተው ለመቀጣጫ ያክል ጥቂቱን በሞት ለመቅጣት አስቦ ነበር። ነገር ግን እነሱን ማስገደል በደረሰው የንብረት ጥፋትና ያካል

ጉዳት ላይ የነፍስ ማጥፋት ከመጨመር በቀር ምንም ቢሆን የቀሩትን መጀመሪያ ወዳቀደው መንገድ የማይመልሳቸው መሆኑን ስለ ተረዳ ተስፋ ቆርጦ ድል መሆኑን አምኖ ከመቀበል በቀር ሌላ የተሻለ ማማረጫ አልነበረውም!

ድል መሆንን አምኖ መቀበል ለበሻህ ለዚያ ኩሩ ጀግና እጅግ መራራ ነበር። ነገር ግን ከሱ የተሻለ ማማረጫ ስላልነበራቸው ያን መራራ ነገር ተቀብሎ መዋጥ ነበረበት!

ከዚያ በሁዋላስ? ከዚያ በሁዋላ ምን ያድርግ? ማጅራታቸውን እዩተመቱ ገንዘባቸውን ለተቀመጡትና ቤት ንብረታቸውን ለተዘረፉት ሁሉ አላፊው እሱ መሆኑን አስታውቆ እጁን ለፖሊስ ይስጥ፤ ወይስ ይሸሽ? እኒያ ወንበዴዎች ላደረሱት ያካል ጉዳትና የንብረት ጥፋት አላፊው እሱ መሆኑን አስታውቆ፤ እጁን ቢሰጥ፤ ወህኒ ቤት ገብቶ ሲሰቃይ ከመኖር ወይም እዚያ ከመሞት በቀር ቤት ንብረታቸውን ለተዘረፉት፣ የተዘረፈ ንብረታቸው ይመለስላቸዋል? ወይስ ማጅራታቸውን ለተመቱት ካሳ ይከፈላቸዋል? ከየታባቱ መጥቶ? ታዲያ የሱ ወህኒ ቤት ገብቶ መሰቃየት ወይም መሞት ማነን ይጠቅማላ? ማነንም!

ይህን እጁን በመስጠትና በመሸሽ መሀከል ባሳቡ የተነሳውን ክርክር መቁረጥ አቅትቶ ሰሞኑን ሲጨነቅ ሰንብቶ፤ በመጨረሻ ድርጅቱን አፍርሶ ለመሸሽ ወሰነ! ብቻ ያን ውሳኔ እስኪወስን ሰሞኑን ያላለፈውን የመሰልው ጭንቅ እስከዚያ ድረስ በኖረው ህይወቱ ደርሶበት አያውቅም! ይደክመዋል እንጂ ራብ ወይ እንቅልፍ አልነበረው፤ እንዳይደክመው መብላት ፈልጎ እህል ሲጎርስ ጉሮሮው አይውጥለት፤ ሊተኛ ገደም ሲል ከሚያስፈራራ ቅዠት በቀር የሚያሳርፍ እንቅልፍ አይመጣልት፤ እንዲያው ተንገላቶ እንዲያው ከስቶ ከስቶ በሱ ፈንታ የሱ ጥላ ብቻ ቀረ! ለመተኛት አይኖቹን ለብስ ሲያደርግ በሱ ንብረቱን የተዘረፈውና ማጅራቱን ተመቶ ባፍ ባፍንጫው ደሚ የሚጎርፈው ሁሉ ባንድ ላይ ራቁቱን የጣረሞት ስራዊት መስሎ፤ ሁሉም ረዣዥም ጥፍሩን አሹሎ፤ «አታምልጠንም አንተ ወንጀለኛ! አንለቅህም አንተ ወንጀለኛ!» እያለ ሊቀራመተው ዙሪያውን ከቦ ሲንጫጫበት በርግኅ ተንስቶ ይወጣና ቅዠቱ፣ ያወከው ሰውነቱ ጸጥ እስኪል፤ ወዲያ ወዲህ ሲዘዋወር ይቆያል። ያ የሚያስፈራራ ቅዠት እንዳይመጣበት መተኛቱን ትቶ ቁጭ ሲል አቶ ማንደፍሮ መጥተው መልካቸውን እያለዋወጡ ባይነህሊናው ፊት ቁጭ ይሉበታል!

«ሊፈጸም የማችይል የልጅ አሳብ ነው!» ይሉታል፣ ጥርሳቸውን ብቻ ሳይሆን ፊታቸውን ሁሉ በፌዝ ሳቅ እዩሳቀ።

«አሁን «አላማህ አላማችን» እያሉ የሚሰበሰቡት ሁሉ ሲያብሉ ነው፤ እውነት አይምስልህ። አንዱ ገንዘብ ለመቀማት፣ ሌላው ቤት ለመዝረፍ ደግሞ ሌላው ያቁመውንና የቀናበትን ለማጥፋት የሚሰበሰቡ ናቸው። ታዲያ ለዚያ ሁሉ፤ እነሱ ለክፉ አላማቸው ለሚሰሩት ወንጀል ባለዳው አንተ ትሆናለህ!» ይሉታል፤ የፌዝ ሳቅ ይስቅበት የነበረ ፊታቸው፤ ቀላል ደመና እንዳመጣባት ጸሀይ በቅርታ ደብዘዝ ብሎ።

ከዚያ ያን መናጢ ድርጅት ለማቁዋቁማው ማሰቡን ሲነግራቸው በብርቱ ተቃውመው የሰጡት ምክርና ማስጠንቀቂያ ሁሉ አንድ ባንድ ትዝ አለውና፤ «እንዴት ትልቅ አዋቂ ናቸው! ትልቅ ነቢይ!» አሉ፤ ድምጹን አስምቶ፣ ራሱን እዩወዘወዘ። ያሱብ እንጂ፣ አልመሰለውም ነበር!

በሻህ ውሳኔውን ካደረገ በሁዋላ ወዲያው የመምሪያው አባሎች ለሆኑት አራት ጉዋደኞቹ ሲነግራቸው ድንገት የወረደ፣ የበራ መብረቅ የተቀመጠበትን መሬት ከስራቸው የገለበጠው መሰላቸውና ሁሉ በያሉበት እንዳሉ አይንቀሳቀሱ አይተነፍሱ፣ የከረሩ አይኖቻቸውን በሱ ላይ አፍጥጠው ብቻ ድርቅ ብለው ቀሩ!

«የኒያ ክፉ ሰዎች ክፉ ስራ፣ እንደ ተተኮሰ ጥይት አላማችንን ገደለው!» አለ እብሻህ በሻከረ ድምጽ፤ ስራቸው መበላሸት ከጀመረ ጀምሮ በጆሮው ውስጥ ሲጮህበት የኖረውን ያቶ ማንደፍሮን ማስጠንቀቂያ እንዲሁ ሳያስበው ድንገት መጣበት፤ ከዚያ ንግግሩን ለመቀጠል ቢሞክር ስላቃተው እሱን ትቶ ትንፋሽ እስኪርቀው ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ። የሱን ልቅሶ ሲያዩ ጉዋደኞቹም ከድንጋጤያቸው ወጥተው አብረውት ያለቅሱ ጀመር።

«እንግዲህ» አለ ከመሪ ልቅሶ በሁዋላ የሚከተለውን ጊዜያዊ ሰላም አግኝተው ሁሉ ጽጥ ማለት ሲጀምሩ አይኖቹንም አፍንጫውንም በመሀረቡ እዩጠራረገ። «እንግዲህ ከዚህ - ድርጅት ጋር ግንኙነት እንደ ነበረን ምስክር ሊሆን የሚችለውን ማናቸውንም ነገር አቃጠልን አጥፍተን ዛሬውኑ ካዲስ አበባ ወጥጠን ላጭር ጊዜ አንድ ወይም ሁለት ወር ያክል ለብቻዬ ውጪ መቆየት ይኖርብናል» አለና ትንሽ ዝም ብሎ ሲያስብ ቆይቶ «ለመሆኑ በንኡስ ክፍሎች የቡድን አባሎች እጅ በኛ ላይ ምስክር ሆኖ የሚያስጠይቅ የተጻፈ ነገር ይኖራል?» ብሎ ጠዩቀ።

«በደለኞች ማጅራታቸውን የሚመቱበትና ቤታቸው የሚዘረፉበት ምክንያት ተዘርዝሮ የተጻፈባቸው ወረቀቶች ካልሆኑ፣ ሌላ ምንም የለ» አለ ካራቱ ጉዋደኞቹ አንዱ። ሌሎችም ጉዋደኛቸው ያለው ልክ መሆኑን በዩራሳቸው ምልክት አሳዩ።

«ከሱ በቀር ከመሀከላችን ያንዳችን ስም ያለበት፣ በጽሁፍ የሆነ ነገር ወደ ታች ቡድኖች የተላለፈ የለም?» አለ በሻህ፣ ከመሀከላቸው ከሱ በቀር የሚስፍ አለመኖሩን ቢያውቅም ለማረጋገጥ ያክል።

«ምንም የለ። ትእዛዝ ከኛ ወደ ታች ሲተላለፍ ወይም ምልክት ከታች ወደኛ ሲከለክ፣ ያው - እንደ መመሪያው በቃል እንጂ በጽሁፍ የሚደረግ ነገር የለም።»

«ጥሩ ነው። እንግዲህ እኔ ወደ መንዝ ሄጄ እቆያለሁ። እናንተም ከአዲስ አበባ ውቺ ቅርቡም ይሁን እሩቅ ለየብቻ ወደ የዘመዱ ሄዳችሁ ቆዩ» አለ በተሰበረ ድምጽ ልቅሶ እንደገና መጥቆበት ምራቁን እዩመላለሰ እዩዋጠ።

«ያንተ እንጂ የኛው ግዴለም፣ አያስቸግርም» አለ አንዱ አንገቱን ደፍቶ ተቀመጠ፣ ለመስማት በሚያስቸግር ዝቅተኛ ድምጽ።

ከዚያ አንዳቸው ወይም ሁሉ በያዙ ለዚያ አንድ፣ አመት ሙሉ ለተሰራው ወንጀል መሪዎች ወይም ተባባሪዎች ለመሆናቸው ምስክር ወይም ምክትል ሊሆን የሚችል የመሰላቸውን ሁሉ አጥፍተው እዩተቃቀፉ ተሳስመው ሲለያዩ <እንገናኛለን! እንገናኛለን!> ተባባሉ።

በሻህ እንዳለው፣ ወደ መንዝ ሄደ። አራቱ ጉዋደኞቹ ግን ካራዳ በቀር ሸሽተው የሚጠጉበት በቅርብም ይሁን በሩቅ ዘመድ ስላልነበራቸው እዚያው አራዳቸው ቀሩ!

በሻህ ሁለት ወር ያህል መንዝ ቆይቶ ሲመለስ፣ ከፖሊሶች ጋር እንደ ተቃጠሩ ሁሉ ወዲያው ተቀብለው ወደ ጣቢያቸው ወሰዱት። እዚያ መርማሪዎች ብቻ በሚያውቁት የምርመራ ዘዴ ሁሉ ሶስት ወር ሲያሰቃዩት ቆይተው <የጨለማው ንጉስ> ይባል የነበረው የወንበዴዎች መሪ እሱ፣ ለመሆኑ መስክር ሆኖ ለፍርድ ቤት ሊቀርብ የሚችል ማስረጃ ከሱ አፍ ይሁን ከጸሁፍ ወይም ከሌላ ሰው ሊያገኙ ስላልቻሉ ደቁዋቁሰው አልወሰውሰው ለቀቁት! ከሶስት ወር በፊት እዚያ ፖሊስ ጣቢያ ሲገባ ያዩው ሰው ተመልሶ ሲወጣ <እሱ ነው> ቢሉት <አደለም> ብሎ ባንገቱ በተወራረደ! የተላጩ ራሱ በጎፈረ ፊቱ ተወጦ እንደ ደጋን ጎብጦ፣ ስጋው አልቆ ደሙ ደርቆ አጥንቱ ደቆ በምርኩዝ ተደግፎ እዩተልወሰወሰ ከጣቢያ ሲወጣ ላዩው፣ ለሰው ማስፈራሪያ የተፈጠረ ጉድ እንጂ ሰው አይመስልም ነበር!

መቸም ሰው መንፈሱን አፍርሶ መስራ አይቻል እንደሆነ እንጂ፣ አካሉ እንደ ማናቸውንም ህጻን አፍርሰው የሚሰሩት ነገር ነው! እንዲህ ባይሆን ኖሮ፣ በሻህ እንዲያ ከሰውነት ተራ ከወጣ በሁዋላ እንዲያ ለሰው ማስፈራሪያ እንዲሆን የተፈጠረ፣ በሶት እግር የሚሄድ ጉድ ከመሰለ በሁዋላ ተመልሶ ሰው ባልሆነ ነበር!

ከፖሊስ ጣቢያ እንደ ወጣ ሁለቱ ደካሞች እግሮቹ ያን ያለቀ ሰውነቱን እንኩዋ መሸከም አቅቶዋቸው፣ ወፍራም ምርኩዝ ሶስተኛ እግር ሆኖ እየረዳቸው ትንሽ ሄዶ ሲቀመጥ አርፎ ቆይቶ ደግሞ ትንሽ ሄዶ ሲቀመጥ እንዲህ እዩተቃቀጠ እዩተነሳ ረዥም ጊዜ ተገዞ እንደ ምንም አቶ ማንደፍሮ ግቢ ደረሰ። እሳቸው እግቢያቸው ውስጥ ከምግብ ቤታቸው ስራ አስኪያህ ጋር ቆመው ይነጋገሩ ነበር። በሻህ ምርኩዙን በሁለት እጆቹ ጨብጦ ጎብጦ እዩተልወሰወሰ ወደሳቸው ሲሄድ ከመንቀሳቀሱ በቀር መቃብር ተጸይፎ የተፋው አስከሬን እንጂ ህይወት ያልሰጠው ሰው አይመስል ስለ ነበረ፣ ፈሩት!

«እባክዎ ይማሩኝ አባቴ፣ በድዩዎታለሁ!» አለ እግራቸው ዘንድ!» አሉ አቶ ማንደፍሮ። ደንግጠው እንዲሁ ባፋቸው የመጣውን ተናገሩ እንጂ ባጠገባቸው የወደቀው ሰው ማን እንደሆነና ምን እንደ ተናገሩ አያውቁም ነበር። ሰራተኛው ቶሎ ሄዶ ከተደፋበት ሲያቀናው ብቻ ምንም ከሰውነት ተራ ቢወጣ፣ ምንም ለማስፈራሪያ የተፈጠረ ጉድ እንጂ በሻህን ባይመስል በሻህ መሆኑን አወቁ።

«እንዴ! እብሻህ ልጄ! አንተ ነህ እንዲህ የሆንህ!» አሉና ርጠው ሄደው ምርኩዙን እንደ ተደገፈ አጎንብሶ በቆመበት አንገቱም አቅፈው ኡስሚት ጀመር። ከዚያ መሳማቸውን ትተው ስጋው አልቶ ጠጉር ብቻ የተተካበትን ፊቱን እንደ መስታወት ፊት ለፊት ይዘው እያዩ፣

«ምን እንዲህ አደረገህ? ጽኑ እመም ታመህ ኖሮዋል?» አሉ።

«አዎ፤ ጽኑ እመም ታምሜ ነበር» አለ ባሻህ። ያሳለፈው ጽኑ ስቃይ ተመልሶ መጥቶ ባይነህሊናው ስለ ታዩው አይኖቹ እንባ ሞልተው ከንፈሮቹ ይንቀጠቀጡ ነበር።

እንዲያ እንድ ያዙት ሁኔታውን ሁሉ ሲያዩ በጣም አዝነው፤ ልባቸውም እንጀታቸውም በውስጣቸው የሚላወሱ መስሎ ተስማቸውና ወዲያው የሳቸውም አይኖች እንባ ሞሉ።

«እባክህ ክፍሉን አስከፍትለትና እዚያ ይረፍ» አሉ በሻህን ማየቱ ስላሰቀቃቸው አይኖቻቸውን ከሱ ወደ ስራ አስኪያጁ ዘወር አድርገው።

«ይቅር ለእግዚአብሔር ካላሉኝ ማረፍ አልችልም። እባክዎ «ይቅር ለእግዚአብሔር» ይበሉኝ!» አለ በሻህ አንገቱን እንደ ደፋ።

«እኔን ምን በደልኸኝ? የበደልህ ሌሎችን ከሌሎችም የበለጠ ራስህን ነው፤ እኔን ምንም አልበደልኸኝ»

«አዎ ግን የስዎን ምክር ብሰማ ኖሮ፤ ሌሎቹንም ራሲንም አልበድልም ነበር። አስበው፤ ተቸግረው የሰጡኝን ምክር አክብራ ሳልቀበል መቅረቱ ብርቱ በደል ነውና፤ ይማሩኝ፤ አባክዎ። ወደ ፊት ከምክርዎ ይሁን ከትእዛዝዎ አልወጣም» አለ በሻህ ምርኩዙን ጥሎ እግራቸውን ለመያዝ እዩሞከረ።

«ተው ተው፤ ይቅር ለእግዚአብሔር! አሁን ሂድና እረፍ፤ ሲሻልህም ሁሉንም እንነጋገራለን» አሉ አቶ ማንደፍሮ እግራቸውን ለመያዝ ካጎነበሰበት አቃንተው።

ያ ከሰውነት ተራ ወጥቶ፤ አቅሙ ሁሉ ጥሎት ሸሽቶ፤ አጎንብሶ በምርኩዙ እርዳታ እዩተጎተተ የመጣው በሻህ አቶ ማንደፍሮ እንደ ወላድ አስተኝተው በጥንቃቄ ስለ ተንከባክቡት ካንድ ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ የደረቀ ደሙ እንደገና ሞልቶ የደቀቀ አጥንቱ እንደገና ጸንቶ ስጋ ለብሶ ያለ ምርኩዝ ርዳታ በሁለት እግሮቹ ቀጥ ብሎ ቆሞ የሚሄድ በሻህ ሆነ! ከዚያ በሁዋላ የሸፍትነት ድርጅቱን ለማቁዋቁዋም ከመሄዱ በፊት ስራና ደመወዙን መልሰውለት እዚያው ከሳቸው ጋር ነዋሪ ሆነ። እዚያ እንዳለ ነበር፤ አሣዥ ተካልኝና ከደመቀች ጸሀይ እስከ ልጅዋ የተገናኙ።

ምእራፍ አስራ ሰባት

የተከስተ ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት መግባት

ደመቀች ልጅዋ ትምርት ቤት እንዲገባ የተፈቀደለት መሆኑን ረቡእ ወደ ማታ ከሰማች ጀምሮ እስከ ቅዳሜ ጥዋት ድረስ ያላትን ትንሽ ገንዘብ እያወጣች ተከስተ «እወደዋለሁ» ያላትን ልብስና እቃ ስትገዛ ፍልውሀ ወስዳ አስታጥባ ጠጉሩን ስታስረከርክም ማታ ታጥቦ መተኮስ የሚያስፈልገውን ልብስ እያጠበች ስትተኩስ የድሀ ገንዘብዋ ሲወጣ ትንሽ አይከብዳትም፤ ድካም አይሰማት ተከተ፤ አንዳንድ እንገር ሲገዛለት ደስ ባለው ቁጥር አብራ ደስ እንዳላት እንዲሁ

ለልጅዎ የሚሆን ነገር (ይገኛል) ወይም (ይደረጋል) ወደ ተባለው ቦታ ሁሉ ደስታ እንደ መኪና ሲነዳት ሰነብተች።

«ብጣም ለሚወዱት የማድረግ መስዋዕትነት ከማይደረግለት ይልቅ ያድራገውን ልብስ ደስ ያሰኛል» የሚሉት አሰት አሰት አይደለም። ደመቀች ላንድ አሮጌ ልብስዎ መለወጫ ሳይኖራት ድንገት እመቤትዎ ቢያባርርዎት ላንድ ቀን ስንቅ የሚሆን እንኩዋ ሳታስቀር ያላትን ሁሉ ሙጥጥ አድርጋ አውጥታ በገዛችለት ልብስና ልዩ ልዩ እቃ ልጅዎን በጣም ደስ ሲለው ማየት የሰጣት ደስታ ይህን ያክል ነው የማይባል ቅጥ መጠን ያጣ ነበር።

ምንም እንኩዋ የምትርት ሚኒስትሩ የሰጥዎት ተስፋ የተረጋገጠና የማያወላውል ቢመስልም፣ ተስፋው እጅግ ከፍተኛ በመሆኑ እንዲሁ ትልቅ ተስፋ እንዲሁ ሊደርስ የማይችል ጥሩ እልም ሆኖ እንዳይቀር ልብዎ በምስጢር እዩሰጋ በስተፋ ፈንታ ቁርጠን የምትሰማበት ቀን ደርሶ ካላዩች ማመን አቅትዎት ያን ቀን የሞት፣ ወይም የህይወት ፍርድን ለመቀበል እንድ ተቀጠረ ወንጀለኛ ፍራት በተቀላቀለበት ናፍቆት ትጠባበቅ ነበር። አሁን ያ ቀን የምሥራቹን ይዞ ስለ ደረሰ ደስታዎ ቃል ሁሉ ተሰብስቦ ሊገልጸው የማይችሉ እንዲያው እንዲሁ ድህነትዎን ረስታ እንደ ሀብታም ተከስተን ደስ የሚያሰኝ የመሰላትን ሁሉ ልግዛ ስትል ድካም ሳይሰማት እረፍት ሳያምራት ጠቅላላ ሁኔታዎን በማየት ብቻ ሊገመት የሚችል እጅግ ትልቅ ነክብር።

ቅዳሜ ጥዋት አዛዥ ጌታቸው ግቢ ሄደው ሰራተኞችን በዩስራቸው አሰማርተው ከጌቶች ተሰናብተው እስኪመለሱ ደመቀች የመጨረሻውን መሰናዶ ታሰናዳ ጀመር።

ያነለት ወደ ትምርት ቤት ሲሄድ እንዲለብሰው ተመርጦ ከተቀመጠው በቀር የተከስተ ልብስ እዩታጠበ ተተኩሶ አምሮ ማታ በሻንጣ ተከቶዋል። አሁን የቀረው አልብሳ አስጊጣ፣ ወደ ትምርት ቤት ወስዳ አስረክባ መመለስ ብቻ ነው። ስለዚህ እንደ ልማድዎ እያባበለች በታቦቱ ሁሉ እያማጠነች ቁርሱን አብልታ፣ አፉንም እንጁንም አጥባ ስታበቃ፣ ከጣሄር ሙደስር የገዛችለትን ዝጉርጉር ሸሚዝ ዝጉርጉር የግር ሹራብና ቀይ ጫማ በዚህ ላይ ከታዩ በፈቃዱ የገዛችለትን ጥሩ ሆኖ ተስፍኖ የተተኮሰ ካኪ ኮትና ቁምጣ ሱሪ አልብሳ ጠጉሩን ጥሩ አድርጋ አበጥራ አሳምራ እንደ መስታወት እፊትዎ አቁማ ስታየው ሌላ መሰላት! ያ እኒያ አጊጦ እንዲያ አምሮ እንዲያ ተውቦ እፊትዎ የቆመው ልጅ የስዎ የድሀዎ ልጅ ተከስተ መሆኑን ማመን አቃታት።

ብቻ ያን የመስለ ልብስ አሰፍታ ያን የመስለ ጫማ ግዝታ ጠጉሩን አስከርክማ እንዲያ አድርጋ ያስጌጠች የመጀመሪያ ጊዜዋ ቢሆንም ያ ሁሉ ጨርሶ አዲስ አልመሰላት አለ። ያነለት የለበሰውንና ያጌጠውን ጌጥ ከዚያ በፊት ለብሶና አጊጦ ያዩቸው መስሎ እዩተሰማት አእምሮዎን ከነከነው። ግን «መቸ? የት? እድኔት ሆኖ ሊሆን ይችላል?» ለኒህ ጥያቄዎች መልስ መስጠት የሚያስቸግር ሆነባትና አይኖችዎን በልጅዎ ላይ እንደ ተከለች ላጭር ጊዜ ዝም ብላ እነሱን ባሳብዎ ስታወጣ ስታወርድ ትንሽ በትንሽ ያዩችበት ጊዜና ቦታ ትዝ እያሉዎት ሄዱ። ትምርት ቤት እንዲገባ የተፈቀደለት መሆኑን የምስራች በሰማችበት እለት ሌሊት እንጋት ላይ፣ በታያት

ቅገርት ነበር ልክ ያለነት የለበሰውን ልብስ ለብሶ ያነሰት ያደረገውን ጫማ አድርጎ እንደያነሰቱ ጠጉሩን ተከርክሞ፣ አጊጦ ያዩችው!።

ያ፣ ረቡዕ ሌሊት እንጋት ላይ የታያት ቅገርት ምንም እንኩዋ በጊዜው ከመጠን ያለፈ አስፈራርቶ ቢያንቀጠቅጣት በተከተሉት ቀናት - አሙስና አርብ - ለልጅዋ የሚያስፈልገውን መሰናዶ ለማጠናቀቅ ጊዜ አልበቃ ብሎ ስትሮሩዋጥ ነፍስ ስላልነበራት የመሰንበቻው ያሳብና የስራ ብዛት ውጦት ሸሽጎት ነበር። ነገር ግን «መሰል መሰሉን ያስታውሳል» ነውና እንዳጋጣሚ ተከስተ ያነሰት የለበሰው ልብስ ያደረገው ጫማ አለባበሱ። የጠጉሩ አከረካከምና ባጠቃላይ አቁዋቁዋሙ ማማሩ እንዲያው ሁኔታው ሁሉ ልኮ በቅገርትዋ ያዩችው መሆኑ ታወሳት! ስለዚህ ያን ባሳብና በስራ ብዛት ውስጥ ተሸሽጎ ተረስቶ የቆየውን የሚያስፈራራ ቅገርት ያን አቡበሽር ልጅዋን ከቅፍዋ ቀምተው ሲወስዱባት ያዩችውን ቅገርት ያን አቡበሽር ልጅውና ከቅፍዋ ቀምተው ሲወዱባት ያዩችበትን ቅገርት ያን ልጅዋን ከቀማኛው ለማስመለስ እያማጠነች ተከትላቸው ስትሮጥ ድንገት በስዋና በቀማኛው መሀከል ልትሻገረው የማትችል ሰፊ ጉድባ አፉን ከፍቶ ሲከለክላት ያዩችበትን ቅገርት ያን ተከስተ «እመዬ ተለያዩን ከንግዲህ አንገናኝም!» እያለ እጁን እያርገበገበ በነጭ ጉም ውስጥ ገብቶ ግርማው መልሶ ያዩችበትን ቅገርት ያን የሚያስፈራራ ቅገርት በሙሉ ግርማው መልሶ አምጥቶ ስላሳያት እንደገና ፍራት ያዛትና ከፊቱም የባሰ ፍራት ገባትና ተከስተን ከቆመችበት ስባ በቅፍዋ ይዛ እዬተንቀጠቀጠች ትስመው ጀመር! እሱን መሳም ከፍራትዋ የሚከለክላት ይመስል፤ ያስጨነቀች ትስመው ጀመር! እንዲያ በቅፍዋ አጥብቃ ይዛ እያስጨነቀች ስትስመው «እመዬ» አለ እሱም አገትዋን እንደ ያዘ።

«በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ!» አለች «አቤት» በማለት ፈንታ። ፍራቱ አእምሮዋን አደንዝዞት ሰል ነበረ፤ አልሰማችውም።

«እመዬ» አለ ደገመና። አሁንም አልሰማችውም።

«እመዬ ምን ሆነሻል?»

«አ? ም - ምንም አልሆንሁ» አለች ከንቅልፍዋ እንደ ቀስቀስዋት ብንን ብላ።

«ዛሬ ሄጄ እዚያው ልቀር ነው? ካችኒ ጋር አልመለስም?»

«አ?» አለች አሁንም አሳብዋን ገና ማጠቃለል ስላልቻለች።

«ዛሬ ሄጄ እዚያው ልቀር ነው? ካንቺ ጋር ተመልሼ አልመጣም ወይ?» ነው ያልሁሽ አትሰሚኝ?»

«አ - ! አዎ፤ ዛሬ እዚያው ትቆያለህ፤ በሌላ ጊዜ መምጣት ስትፈልግ አመጣህለሁ።»

«እባክሽ እመዬ፤ ዛሬ ተመልሼ ልምጣና በሌላ ቀን ሄጄ እዚያው ልቅር!»

«ዛሬስ እዚያ ብትቆይ ይሻላል፤ የኔ ጌታ! ያለዚያ ላንተ የተባለውን ቦታ ለሌላ ልጅ ይሰጡብንና ዳግመኛ ቦታ ስለሚገኝ፤ ያ ጥሩ ትምርት ቤት ይቀርብህል።»

«ይቅርብኝ፣ ለሌላ ልጅ ይስቱት፣ እኔ እዚያ መሄድ አልፈልግም!» አለ ተከስተ የናቱን አንገት እንደ ያዘ እያለቀሰ።

ተከስተ መሰንበቻውን ሲገዛለት የሰነበተው ልዩ ልዩ ልብስ፣ ጫማው ሻንጣው እንኩዋንስ እንደሱ ላሉ የድሀ ልጆች ለብዙ የሀብታም ልጆች የሌላቸው በመሆኑ ያን ይዞ ከናቱ ለሚለይ መሆኑን ሳያስብ በደስታ ሰክሮ የህጻን ልቡ ደስታውን አልቸለው ብሎ ቀን በውኑ ሌት በልሙ እሱን ብቻ ሲያይ ከሱ ጋር ብቻ ሲጫወት ሰነበተ። በመጨረሻ ያ ሁሉ ጥሩ ነገር፣ መሆኑን ሲያስተውል፣ ያን ሁሉ ይዞ ያነለት ከናቱ መለየት ቁርጥ መሆኑን ሲያውቅ በጣም፣ ጨነቀው። የተገዛለትን ልብስና እቃ አንኩዋ ከናቱ የሚለዩው እሱ እንደሆነ ሁሉ የወደደውን ያክል ጠላው።

ልጅዋ ሲያለቅስ ስታየው ደመቀችም ልቅሶ መጥቶባት እንዳታለቅስ ይባባል ብላ ፈርታ ልቅሶዋን ለመዋጥ እዩታገለች ወዲያው ሁኔታዋን እንዳያይ አድርጋ ፊቱን በደረትዋ አስጠግታ፣ እንባውን እዩጠረገች ታባብለው ጀመር።

«እኔ አልፈልግም፤ ካንቺ ጋር መሆን ብቻ ነው የምወደው።»

«እኔኮ አልለይህም፤ እዩመጣሁ አደለሁምኮ!»

«አንቺ እምትመጪ እሁድ እሁድ ብቻ ነው።»

«ከፈለግህ ሌላ ጊዜም እመጣለሁ።»

«እኔ ካንቺ ጋር ሆኝ ገዳም ሰፈር መማር ይሻለኛል።»

«እሺ የኔ ጌታ፤ አሁን እየውና፣ ላንድ ሳምንት እዚያው ሆነህ እዩውና ካልወደድኸው መልሼ አመጣለሁ።»

«ላንድ ሳምንት ብቻ? ከዚያ በሁዋላ ተመልሼ እመጣለሁ?»

«ካልወደድኸው መልሼ አመጣህለሁ።»

ደመቀች እንዲህ ልጅዋን ስታባብል፣ ያ ሲያስፈራራት ሲያንቀጥቅጣት የቆዩው ቅዠት ከራስዋ ባይጠፋም፣ ማስፈራራቱን ማንቀጥቀጡ ቀረ። ከዚያ ያን ክፉ ያን ጨካኝ ቅዠት ያሰበች፣ ያሰላሰለች እንደ ሆነ በዚያ በሚያንቀጠቅጥ ግርማው ተመልሶ አንዳይመጣበት እሱን ለመርሳት የሚረባውንም የማይረባውንም ለልጅዋ ስታወራ የሱን መልስ ሳትጠብቅ እንዲሁ ስትለፈልፍ አዛኝ ከጌታቸው ግቢ ተመልሰው ወደ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ይዘዋቸው ሄዱ።

አዛኝ፣ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት የት እንዳለ ያውቃሉ እንጂ፣ እንኩዋንስ ግቢውን ከውጭ አጥሩንም ቀርበው አይተውት አያውቁም። ስለዚህ ከውጭ አሩንም ቀርበው አይተውት አያውቅም። ስለዚህ በምእራብ እበር ሲደርሱ በሩ እንደተዘጋ ያን ሰፊ አገር አስገብተው አዩና

ወዳንድ እንገዳ አለም የመጡ መሰላቸው። እውነትም ገዳም ሰፈር ለሚኖር ሰው እንደ ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ያለ ቦታ እንገዳ አለም ነው።

የተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ከታች የቀበና ሻረት ረግጦ ከላይ የጌን ባትክልት ያጌጠ ጋራ ተንተርሶ በዙርያውና በውስጡ የበቀሉ ለምለም እጽዋት አጠልለውት ከራስጌው ኮረብቶች የሚፈልቁ በራድ ምንጮች ያለማቁዋረጥ እያጠጡት ዘወትር እዩተከረከመ ከሚከፈኩኛ ለምለም ሰርዶና ልዩ ልዩ ቀለም ካላቸው ምርጥ አበቦች ተሰባጥሮ አምሮ በተስራው ምንጣች ላይ በሰላም ተኝቶ ሲታይ፣ ያ ጠቅላላ ሰላም ለሚያዩት ሁሉ ሰላምን ይሰጣል። ያን ጠቅላላ ልምላሜ ማየቱ ብቻ ያይጠጡ ጥም ይቆርጣል። ያ እግዜር በፈጠረው ውበት ላይ ሰዎች ጨምረው ያሳመሩት ቦታ ውበቱ ልምላሜው ሰላሙ ባንድ ላይ ላዘነ ልብ ደስታ ለታወከ መንፈስ ጸጥታ ይሰጥና ለጊዜው ከዚያ ውጭ ያለውን መጥፎ ነገር ሁሉ ያስረሳል።

እዚያ እንዲያ በሚያምር ሰፊ ግቢ ቅዳሜ ትምርት ስላልነበረ፣ የጅኩዋስ ቴኒስና፣ ሌላም ልዩ ልዩ ጨዋታ በዩጉዋዳቸው የሚጫወቱት ቁጥራቸው እጅግ የበዛ ተማሪዎች እነደመቀች ከቆሙበት ከፍተኛ ቦታ በሩቅ ለሚመለከት ያን ጠቅላላ ሰላም ያን ጸጥታ እንዳያውኩ «አትናገሩ» የተባሉ ይመስል ድምጽ እንደሌለው ስኒማ እንቅስቃሴያችውና ሩጫቸው ብቻ ይታያል እንጂ ድምጻቸው አይሰማም።

አዛዥ ደመቀችና ተከስተ የሄዱለትን ጉዳይ ረስተው ያን እንገዳ አለም እንዲሁ ከውጭ አይተው ለመመለስ እንደ ሄዱ ሁሉ የበሩን መዝጊያ ተደግፈው ዝም ብለው እያስገቡ ሲመለከቱ ብዙ ከቆዩ በሁዋላ፣

«ግሩም አይደለም፣ ደመቁ? እዚህ መኖር ሳይሞቱ መጽደቅ አይደለም?» አሉ አዛዥ ወደ ደመቀች ዘወር ብለው።

«ግሩም ነው አባባ!» አለች ደመቀች።

ከዚያ አዛዥ እዩፈሩ የበሩን መዝጊያ ቀስ አድርገው ከፊቱና ከቤታቸው ጥግ ተቀምጠው ገበጣ ወደሚጫወቱ ሁለት ዘበኞች ሄደው ሰላምታ ሰጡ።

«ምን ይፈልጋሉ ሽማግሌ?» አለ ከሁለት ዘበኞች ልጅግሩ።

«ምን እንርዳዎ ጌታ?» አሉ ሽምገል ያሉት ዘበኞች የጉዋደኛቸው ጥያቄ ትህትና የጎደለው መሆኑን በማየት ቶሎ አርመው።

«ተማሪ ቤት የሚገባ ልጅ የን መጥተን የሚቀበሉትን ቦታ አንድታመለክቱን ለመለመን ነው ጌቶች!»

«ከዚያ ፊት ለፊት ከሚታየው ጥርብ ድንጋይ ቤት በስተሁዋላ ነው» አሉ ሽማግሌው ዘበኛ ጥርብ ደንጋዩን ቤት ባገጫቸው አመልክተው።

«ከጥርብ ደንጋዩ ቤት ሁዋላ ብዙ ቤቶች ይታያሉ፣ የትኛው ይሆን?»

«ሂዱና እዚያ ተይቁ፤ አታጡትም» አለ ልጅግሩ ዘበኛ እንደ መቆጣት ብሎ።

« አላዋቂ ፎገራ ዱሩ ነው» የሚሉት ሆኖብኝ ነዋ፤ ልጄ!» አሉ አዛዥ ትንሽ እንደ መሳቅ ብለው።

«ሀ - ሀ - ሀ - ሀሀ - ሀ - ሀ - ሀ - ደሞ የፎገራን ዱር ተማሪ ቤት ምን አመጣው? እሱም ተማሪ አመጣው? እሱም ተማሪ ቤት ሊገባ ነው? ሽማግሌ!» ብሎ ልጅግሩ ዘበኛ ከባጥ በላይ ሲስቅ፤ ሽማግሌው ዘበኛ በቁጣ መልክ ገላመጡትና «ኑ ላሳያችሁ» ብለው ተነሱ። አዛዥም የወጣቱ ዘበኛ ብልግና አስገርሞዎቹ ቅንድባቸውን ላይና ታች አጣመው በንቀት አይን ትንሽ አይተውት፤ ደመቀችንና ተከስተን ጠርተው ሊመሩዎቸው የተነሱትን ዘበኛ ተከትለው ተከስተን የሚቀበሉት ሹሞች ወዳሉበት ሄዱ።

እንግዶቹ በዚያ ሰፊ ሜዳ ሞልቶ ልዩ ልዩ ጨዋታ የሚጫወተውን ተማሪ አልፈው ሲሄዱ የሚጣራው ሁሉ እነሱን ለማሳዩት ነው የሚጣራ፤ የሚስቅ ሁሉ በነሱ የሚስቅ እዩመሰላቸው ጉልበታቸው ሲብረክረክ እግራቸው የፈልጉትን ትቶ ያልፈልጉትን ሲረገጥ ያን ግቢ ማቁዋረጡ እንደ ወር ጎዳና ረዝሞባቸው በመጨረሻ ወደ ሚፈልጉት ቦታ ደረሱ።

«የዲኒክተሩ ቢሮ ያው ነው፤ ብቻ ፈረንጅ ናቸው። አፋቸው ካላወቁ ወደ ምክትል ዲኒክተሩ ቢሄዱ ይሻላል እሳቸው አበሻ ናቸው» አሉ ዘበኛው ጽህፈት ቤት አዳራሽ እንደ ገቡ፤ የሁለቱን ሽምግንት ጽህፈት ቤት በጃቸው ላዛዝ እያመለከቱ።

«እንዲያውም ፈረንጅ እጣችን አደለም፤ ጉዳያችንን ከፈጸሙልን የኛው አበሻው ይሻሉናል» አሉ አዛዥ ፈረንጅ የሚባለውን ስም ሲሰሙ የፓፓንድሩስ ቁጣ ትንሽ ትዝ ስላላቸው።

ምክትል ዲኒክተሩ እድሜያቸው ወደ አምሳ የተጠጋ መልክ ቀና ሲናገሩ፤ ፈገግ ብለው የሚናገሩ ፊታቸው እንግዳ ተቀባይ የሆነ ናቸው። ባጠገባቸው ከጽህፈት ጠረጴዛቸው ባሻገር ባምስት በስድሳ አመት መሀከል የሚሆኑ አጠር ወፈር ብለው ጠጉራቸውን ሽበት ያሰረገው ፊታቸውንም እንደ ሌላ አካላታቸው ጎላ ያለ በብርቱ ቁጣ እዩጮሁ ይናገራሉ። የተማሪዎች ሞግዚት ናቸው። ሌሎች ሰራተኞችም እዚያ ነበሩ።

«ወይ እነዚህ ሰይጣኖች እገሌ፤ እገሌ፤ ሳይባል በሙሉ መቆጣት አለባቸው፤ ያለዚያ እኔ የስንብት ማስታወቅያየን አቀርባለሁ። ሞግዚት ተብዬ አባት ተብዬ በማሳድጋቸው ልጆች ዘወትር እዩተደበደብሁ አልኖርም» አሉ ሞግዚቱ።

«አቶ ተሾመ እኔ ስናገር አብረውኝ እየተናገሩ ስልሰሙኝም እንጂ፤ እኒኮ ተመርምሮ ይህን የሰይጣን ስራ የሰሩት ሲገኙ «አይቀጡ» አላልሁም። መቸም ባንድ መኝታ፤ ቤት የሚያድሩት ስድሳ ወይም ሰባ ልጆች ባንድ ላይ ተሰብስበው ይህን ጭቃ አልቀቡዎትም። እስከም «አንዱ መብራት ሲያጠፉ ሁለት ወይም ሶስት የሚሆኑት በጨለማ ከበው ጭቃውን ቀቡኝ ነው የሚሉት። እንግዲህ ይህን የተንኮል ስራ የሰሩት ከሶስት ወይም ካራት አይበልጡም

ማለት ነው። ስለዚህ ሁለት ሶስት ቀን ይታገሱና መርምረን ብናገኛቸው ብርቱ ቅጣት ይቀጣሉ፤ ባናገኛቸው ግን የሚያደርገውን እንወስናለን።»

«አዎ፤ <የሚደረገውን እንወስናለን።> የሚደረገውን ተወስኖ አያውቅም እንጂ ይህን ከማለት ጠገናችሁ አታውቅም። ለኔ መደለያ የተፈጠረ ቁዋንቁዋ ነው። ሁልጊዜም እንዲህ እያላችሁ ነው የምትደልሱኝ» አሉና አቶ ተሾመ ጭቃ የተበከለ ልብሳቸውን እያገላበጡ ሲያዩ ብስጭቱና አዘኑ እንደገና አፍጎባቸው «እስቲ እባካችሁ ተመልከቱ!» አሉ ኮቱን ባንድ እጃቸው ሱሪውን በሁለተኛው አንጠልጥለው እዚያ ላሉት ሰዎች ሁሉ እያሳዩ። «እስቲ ተመልከቱ! እነዚህ ልጆች ሁሉም የወለድሁዋቸው ልጆች ነው የሚመስሉኝ እያንዳንዳቸው ሲታመኑ ታምሜ ሲከፋቸው ከፍቶኝ ደስ ሲላቸው ደስ ብሎኝ የምኖር አባታቸው ነኝ፤ ታዲያ ልጅ ባባቱ ይህን የመስለ የክፋት ስራ ይሰራል?» አሉ ሞግዚቱ እዚያ የተሰበሰቡትን ሰዎች ያዘን መግለጫ ከያፋቸው ለመስማት እዩተጠባበቁ። እውነትም ተማሪዎች በሞግዚትነታቸው ላይ ያን የመስለ ክፋት ስራ መስራታቸው የሚያሳዝን ነው። ነገር ግን ልብሱ የተቀባው ጭቃ ብቻ ሳይሆን አልፎ አልፎ ከሰል ጭምር ተቀብቶ ነበርና ከሩቅ ሲያዩት አላዋቂ የሳለው የሚያስቅ ስእል ስለሚመስል እዚያ የነበሩት ሁሉ ምክትል ዲሬክተሩ ጭምር አፋቸውን እዩያዙ እንባቸው እስኪወርድ ይስቁ ጀመር። አቶ ተሾመ <ያስተዛዝኑኛል> ብለው በደላቸውን ያሳዩዋቸው ሰዎች በማስተዛዘን ፈንታ ስለሳቁ ቁታና መገረም ባንድ ላይ የሚናገሩትን አሳጥተዋቸው አፋቸውን በሰፊው ከፍተው ዝም ብለው ቆሙ።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ አቶ ተሾመ፤ በክሰሉና በጭቃው ነው እንጂ በርስዎ ለመሳቅ..... ገልጌ አይደለም» አሉ ምክትል ዲሬክተሩ ተነስተው ቆመው እንባቸውን እዩጠረኩ።

«ተበደልሁ ብዬ አቤት ስለዎ ከመሳቅ የተሻለ ሌላ ምን ፍርድ ይሰጡኛል? መልካም ዳኝነት ነው፤ የማይገኝ ዳኝነት!» አሉ ሞግዚቱ እንደ ተቆጡ።

«እባክዎ ሁለት - ሶስት ቀን ይታገሱኝ በዚህ ጊዜ ውስጥ ይህን መጥፎ ስራ የሰሩትን ተንኮለኞች አግኝቼ እንዲቀጡ ባላደርግ ከዚያ በሁዋላ ይቀየሩኝ።»

«እስቲ ሊታይ አይደል!» አሉና ሞግዚቱ እያገረመረሙ ፈንጠር በለው ሲቆሙ ዘበኛው ወደ ምክትል ዲሬክተሩ ቀረብ ብለው አዲስ ተማሪ ይዘው ስለሚጠባበቁት እንግዶች ነገሩና አዛዥ ደመቀችና ተከስተ ቀረቡ።

ምክትል ዲሬክተሩ እንግዶችን ደስ በሚያሰኝ ፊት ተቀብለው የልጁን ስም እድሜውን የትምርቱን ደረጃ የተወለደበትን አገር የወላጆቹን ስምና አድራሻ፤ የሚከፍልለት መንግስት መሆኑንና ይህን የመሳሰለውን የተለመደ ዝርዝር ቶሎ ቶሎ ጽፈው ተከስተን አቶ ተሾመ እንዲረክቡ አደረጉ።

እንግዶቹ አቶ ተሾመን ተከትለው ከጽህፈት ቤቱ አዳራሽ እስኪወጡ ደመቀች ሻንጣውን ይዛ ነበር። ከዚያ ወጥተው ተማሪዎች ወደሚተኙበት ህንጻ ቀረብ ሲሉ።

«በሉ እንግዲህ ተመለሱ! ሻንጣውን ለልጁ ስጭው እቱ!» አሉ አቶ ተሾመ ቆም ብለው አዛዥንና ደመቀችን እያዩ።

«ሻንጣውን ላድርስለት እንጂ! ወዲያውም የሚተኛበትን ልዩው!» አለች ደመቀች።

«ከዚህ ማለፍ አይፈቀድም።»

«እናቱ ነኝክ!»

«ብትሆኝም አይፈቀድም። እንኩዋንስ ለሴት ለወንድም አይፈቀድም። ዛሬ እሱ እንግዳ ስለሆነ ነው እንጂ ተማሪዎች ራሳቸው በመኝታ ጊዜ ካልሆነ ቀን መኝታ ቤት እንዲገቡ አይፈቀድላቸውም። በል አንተ ሻንጣህን ተቀበል!» አሉ ሞግዚቱ ስልጣናቸውን አጉልቶ በሚያሳይ መልክና አነጋገር።

«እመዬ አልፈልግም ይቅርብኝ» አለ ተከስተ የናቱን ልብስ በሁለት እጁ ይዞ እያለቀሰ።

«ያዝ እንጂ ምን ያስለቅስሀል!» አሉ አቶ ተሾመ በቁጣ።

«እባክዎ ጌታዬ ትንሽ ይቆይ ፈርቶ ነው» አለች ደመቀች ልጅዋ ሲያለቅስ ስታይ እስከም እንባዋ መጥቶባት።

«አዎ ፈርቶ! በመጀመሪያው ቀን ሁሉም እንዲሁ ሰው የሚፈሩ ይመስላሉ፤ በሁለተኛው ቀን <እንስደባችሁ>፤ በሶስተኛው <እንምታህቹ> እስኪሉን ድረስ» አሉና አቶ ተሾመ ሻንጣውን ከደመቀች ተቀብለው ላንድ ተከታያቸው ሰጥተው የተከስተን እጅ በግድ ከናቱ አላቀው እያለቀሰ ይዘውት ሲሄዱ «እመዬ እንግዲህ ተለያዩን አናገኝም!» አለች ዘወር ብሎ። ደመቀች የልጅዋን ሁኔታ ስታይ ስቅቅ ብላ ታለቅስ ጀመር። ከስዋ ተለይቶ የሄደበት ሁኔታና <እመዬ ተለያዩን አናገናኝም> ያለው ቃል የረቡእ ጥዋቱን ቅዠት አስታውሳትና ፍራት እንደ ብርቱ ብርድ እልብዋ ውስጥ ገብቶ እያንቀጠቀጣት ስታለቅስ አዛዥ ቢቆጥዋትም እልብዋ ውስጥ ገብቶ እያንቀጠቀጣት ስታለቅ አዛዥ ቢቆጥዋትም ቢያባብልዋትም መጽናናት አቃታት። ከዚያ ግቢውን የሞላው ተማሪ ልቅሶዋን እንዳይይ አፍዋን በኩታዋ አፍና ሳግ እዩተናነቃት አትሩን ወጥታ አንድ ድንጋይ ላይ ተቀምጣ ልቅሶዋን ስትቀጥል።

«እንዲያውኮ ለስሚው ግራ ነው! መንግስት ልጁን እያስተማረ ሊያሳድግ ሲወስድለት <እልል> በማእልት ፈንታ የሚያስለቅስ አለ?» አሉ አዛዥ እንደ መቆጣት ብለው።

«አውነ.....አውነትዎን ነው፤ አባ.....አባባ! ብቻ ፈራሁ» አለች ደመቀች ንግግርዋን ሳግ እያቁዋረጠው።

«ልጅሽ ተማሪ ቤት ገባ እንጂ አልታሰረ! ለምን ትፈሪያለሽ?»

«እንጂ እንደ ዛሬው ባብቸ አላውቅም፤ ልጄ ምን ሊሆንብኝ ይሆን? በቀደም ጥዋት.....» አለችና ጥዋት ያዩቸውን ቅዠት ለአዛዥ ልትነግር ስትሞክር እሳቸውም <ምን ልትነግረኝ ነው>

ብለው ሲጠብቁ ወዲያው የቅገርት ስእል በአይነ ህሊናዎ ፊት ቆሞ ሳላስፈራራራት መልሳ ዝም አለች።

«እ.....! <ልጅ ምን ይሆንብኝ ይሆን?> ላልሸው ልጅሽ እንዲህ ባለ ገነት ሲገባ ደስ ብሎት እዩተማረ ያድጋል እንጂ ምንም አይሆን። ይልቅ ትሰማኝ እንደሆነ ልምክርሽ፤ አንዳንድ ጊዜ የሽማግሌ ምክር መስማት መልካም ነው። ማንም ቢሆን ለልጁ ከዚህ የበለጠ የሚያደርግ የለም፤ ልጅሽን ጥሩ መንገድ አስይዘሽዋል። ከንግዲህ ወዲያ ራሱን አይጥልምና አንቺም ራስሽን እንዳይጥ፣ ለሱ ከምታስቢው ቀንሰሽ ለራስሽ አስቢ።»

«አይ.....አባባ! እንዴት አላስብ? ከኔ ሌላ ማን አለው? ለኒስ ማን አለኝ?»

«እሱን መንግሥት ከሚያስብላቸው ጋር ጨምረሽዋል፤ ከንግዲህ ወዲያ የመንግስት ነው፤ ያንቺ አይደለም! ላንቺ ግን ያላንቺ ሌላ የሚያስብልሽ የለም። በይ አሁን ተነሿ እንሂድ በርጋታ እንነጋገርበታለን።»

«እኒህ ሞግዚቱ ጨካኝ ናቸው፤ የልጆች አሳዳጊ መሆን የሚገባቸው አይደሉም አባባ!» አለች ደመቀች መንገድ ሲጀምሩ ተከስተን እያለቀሰ አንጠልጥለው የወሰዱበት ሁኔታ ታያትና።

«እውነትሽ ነው፤ የልጆች አሳዳጊ የሚሆኑ አይደሉም፤ የሚናቁ አነብናቢ አይነት ናቸው። የልጆች አሳዳጊ መሆን የሚገባው መከበርና፤ መታፈር የሚያውቅ፤ ምሳሌነቱን ሊከተሉት የሚገባ ሲሆን ነው። እኒህስ....እንጃ! እንዲያው.....ለሞግዚትነት ሳይሆን ለመጭቀቻነት ያስቀመጥዋቸው ናቸው መሰለኝ!» አሉ አዛኝ እንደ መሳቅ በለው።

ምእራፍ አስራ ስምንት

ዱብእዳ

«እመቤታችን ልክ፥ <ግልገልሽን እንቀማሽ> እንደ ተባለች አራስ ነብር ተቁዋጥረው ተቀምጠው እንኩዋንስ ለማነጋገር ለማየት፥ ያስፈራሉ፤ ስለዚህ ፈርቼ ሳልነግራቸው መጣሁ» አሉ አዛኝ ደመቀች ስራዋን ትታ የሰነበተችበት ለወይዘሮ ጽጌ አስረድተው እንዲቀበልዋት ለመለመን ከሄዱበት ተመልሰው።

«እንኩዋን አልነገርዋቸው! እንዲህ በተቆጡበት ጊዜ ቢነግርዋቸው ኖሮ እንኩዋንስ፥ እኔን ሊያማልዱ፤ ለራስዎ አማላጅ ፍለጋ ይሄዱ ነበር! ብቻ ምን ሆነው ይሆን?» አለች ደመቀች።

«ምን አውቃለሁ እባክሽ! የህታቸው፥ የወይዘሮ ብርቁ ልጅ ከነጋ ሁለተኛ ጊዜ መምጣቱ ነው አሉ፤ በቆይታ አነጋግሮውት ሲወጣ፤ ገብቸ እጅ ብነሳ የሰደብሁዋቸው ይመስል ሲገላምጡኝ ጊዜ ቀስ፥ ብዬ ወደ ሁዋላ ሸሸሁ። ምን ብሎዋቸው እንደ ሄደ እግዜር ይወቀው!»

«ማነው እሱ?»

«ሻምበል ዳኘ ይባላል፥ የፖሊስ ሹም ነው። አታውቁውም?»

«ስሙን ሰምቻለሁ ይመስለኛል፤ ይህ... <ጥቁር ፋሽስት> የሚሉት አይደለም?»

«አዎ፤ እንዲያ ይሉታል። ብቻ ለምን እንደሆነ አላውቅም፤ መቸም እኔ ሳውቀው፤ በጣም ደግ ነበር፤ እዚህ እኛ ያሳደግነው ነው።»

«እስከ የሚያውቁት ድሮ ይሆናል፤ ከዚያ ወዲህ አይለወጥም?»

«የሰው ነገር ምኑ ይታወቃል? ተለውጦ ይሆናል!» አሉ አዛዥ።

ከዚያ ሁለቱም ትንሽ ዝም ብለው ቆዩና፤ «እኮ ታዲያ መጨረሻው ምን ይሁን? ዝም ብዬ ሄጄ፤ እጅ ልንሳና - የሚሉኝን ልስማ?» አለች ደመቀች።

«እስቲ - ትንሽ ቆይ፤ ፊታቸውን አይተን ነው።»

«ጌቶች ቢኖሩ - ምናልባት ይነግሩልኝ ነበር። መቸ ነው የሚመለሱ?»

«እሳቸውስ ሁልጊዜም ሀረር ከሄዱ ቶሎ አይመለሱም። ዋና ንብረታቸው እዚያ ስለሆነ የቤቱም ሆነ የርስቱ ጣጣ አይለቃቸውም። እኔ አሁን ትንሽ ቁጣቸው በረድ ሲል ፊታቸውን አይቼ እኔ እነግራቸዋለሁ! ግዴታሽም፤ ያንቺ አለመኖር ምን ያክል እንደሚያጎል ተረድተውት ስንብተዋል!»

«እንዲያው ለመሆኑ አባባ!» አለች ደመቀች በጠቅላላው የመቤትዋ ታያትና «እኔስ መቸም እስከ ዛሬ የጠበቀኝ አምላክ ወደፊትም መውደቂያ አያሳጣኝ ይሆናል! እሳቸው እስከ መቸ እንዲህ ራሳቸውንም ሰውንም ሲያስቸግሩ ይኖራሉ? አምስት አመት ሙሉ አብሬያቸው ስኖር፤ ዘመዶቻቸው በሚሰበሰቡበት ጊዜ በመጠጥ ብዛት ሞቅ ብሎቸው ራሳቸውን ሲረሱ ካልሆነ፤ አንድ ቀን ግንባራቸው ተፈቶ ሲስቁ ሲጫወቱ አይቻቸው አላውቅም! ሁልጊዜ ግንባራቸውን ቁዋጥርወ እንደ ተቆጡ እንደ ተነጫነጩ ናቸው። ከጌቶች ጋር እንኩዋ ሁለት ሶስት ቃል ተነጋግረው ሁልጊዜም፤ ማሳረጊያው ልቅሶ ነው! ታዲያ እንዲህ ያለው ምን ባህሪ ነው? አሁንም ሁልጊዜ የሚቆዋጥሩት ግንባራቸው ለምዶበት፤ እዚያው እንደ ተቁዋጠረና ያለ እድሜያቸው አሮጊት አስመሰላቸው።»

«እውነትሽን ነው፤ ያሳዘናል! ታዲያ ፊትኮ እንዲህ አልነበሩም፤ ደስ ብሎቸው እንኩዋንስ የቅርባቸውን ደርሶ ሂያጁን ሁሉ፤ ደስ የሚያሰኙ፤ ዘንካታ እመቤት ነበሩ! ገና ከጌቶች ሲጋቡ ጀምሮ ነው የማውቃቸው። ከዚህ ከሹመት፤ ጎፋ ሄደን እስክንመለስ ሁሉ ደህና፤ ነበሩ፤ ተመልሰን ከመጣን ነው የተለወጡ!»

«ታዲያ ምን ነካቸው?»

«ዘመዶቻቸው ናቸው።»

«እንዴት ዘመዶቻቸው?»

«አንድ ክፉ ውርደት እንዲደርስባቸው አደረጉዋቸውና፤ ከዚያ ወዲህ ተመልሰው እሳቸው ሳይሆኑ ቀሩ።»

«አበስኩ - ገበርኩ! እመይቴ? ውርደት? የምን ውርደት? አባባ!»

«እባክሽ መቸም በባልና ምሽት መሀከል ዘመድ ከገባ ሰላም ከዚያ መውጣት አለበት! ጌቶችም የሜቴም ዘምዶች ደጎች አይደሉም። የሁለትም ወገኖች ተቆርቁዞቻች የመምሰል ዋጋቸውን ለመክፈል በሁለቱ አሳብ የሚቆረቁር ነገር በዩጊዜው ሲተክሉ ሲተክሉ ተዋደው ተስማምተው የሚኖሩትን ባልና ምሽት ልብ ለልብ እንዲሸከከሩና እስበሳቸው እንዲጠራጠሩ አደረጉዋቸው። የጌቶችም ዘመዶች ይመጡና «ፍሬ ማትሰጥ መካን ሴት አብተህ ስምህም የደክምህበት ሀብትም ጠፍቶ እንዳይቀር ወይ እስከምን ፈተህ ሌላ አግባ ያለዚያ ወላድ ሴት በጎን ማስቀምጥ አለብህ» ይሉዋቸዋል። አንዳንዶቹ እንዲያውም «ይህን ካላደረግህ የዝምድና ማሰርያችንን ቆርጠን እንጥላለን» ብለው ያስፈራሩዋቸዋል። የሜቴ ዘምዶች ይመጡና «ልጅ ካልወለድሽ ለባልሽ ፍቅርም ሆነ ለሀብቱ ንቁል ነሽ። ስለዚህ እንደ ምንም ብለሽ ልጅ ማግኘት አለብሽ» ይሉዋቸዋል። ስለዚህ ጌቶች፣ እሜቴን አሁንም ቢሆን ስለሚወዱዋቸው ለስማቸውም ሲሉ «የረዥም ጊዜ ሚስቴን ሞት ይለዩኝ እንጂ አልፈታም» አሉ። ነገር ግን እኒሁ ዘመዶቻቸው «ወላዶች ናቸው» እያሉ በዩጊዜው እያለዋወጠው የሚያመጡላቸውን ሴቶች እዚያው ከነሱ ጋር እያስቀመጡ እነሱን ጭምር መቀለባቸው አልቀረም።

«እንዲሁ የሜቴ፣ ዝመዶች» መለኩሴ ይሁን ጠንቁቀይ ወይም ቃልቻ እዩሰበሰቡ እያመጡ አንዳንድ ጊዜም፣ ጌቶች በሌሉበት እሜቴን፣ ራሳቸውን እዩወሰዱ ገንዘባቸውንም ስማቸውንም አስጠፍተው ሁሉም የማይሆን ሲሆን ጊዜ፣ በመጨረሻ - የተሰራውን እዚህ አገር ከባልና ምሽቱና ከወይዘሮ ዘርፈሽዋል ውጪ፣ እኔ ብቻ ነኝ የማውቀው ደመቁ!»

«ከጠረጠሩኝ አይንገሩኝ፣ አባባ!»

«ጠርጥሬሽ አይደለም፣ ደመቀች፣ ደመቁ ማስጠንቀቁ ነው!»

«የለም የለም አባባ ይህን ያክል ከባድ ምስጢር ከሆነ ባይነግሩኝ ይሻለኛል፤ ይከብደኛል እንጂ ምንም አያረግልኝ።»

«የለምኮ ጠርጥሬሽ አይደለም፤ አንችን መጠርጠር ራሴን መጠርጠር መሆኑን መቸ አጣሁት? ግዴለም፣ እነግርሻለሁ። እንዲያውም አሁን ሳልነግርሽ ብቀር ምናልባት ከተሰራው የበለጠ የተሰራ ይመስልሽ ይሆናል።»

«ወይዘሮ ዘርፈሽዋል ታውቂያቸዋለሽ?» አሉ አዛዥ፣ ሁለቱም ትንሽ ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ።

«አላውቃቸውም።»

«አዎ፤ አታውቂያቸውም፤ ይህ መጥፎ እንገር ከደረሰ በሁዋላ መጥተው አያውቁም። ከፊት ግን ከዚህ አይወጡም ነበር።»

«ወይዘሮ ዘርፈሽዋል አምቦ አጠገብ የቤተሰቡ ሰፊ ርስት አለ፤ እዚያ የሚኖሩ የሜቴ አክስት ናቸው። ቅድም እንዳልሁሽ፤ አባይ ጠንቁዋይ ሁሉ ምንም ለማድርግ እንዳልቻለ ከታወቀ በሁዋላ፤ እኒህ ሴትዬ ሌላ ዘዴ ፈጠሩ። እሳቸውን ተጠግታ የምትኖር አንዲት ሴት ነበረች። ያች ሴት፤ እዚያው አገር ካንድ ድሀ ባላገር ማርገዝዋን ሲያውቁ፤ ወዲያው እዚህ መጥተው እሜቴን እንዲያረግዙ አደረጉ።»

«እንዴት? ምን ማለትዎ ነው አባባ!»

«አረገዝሁ» እንዲሉ አደረጉ ማለቴ ነው። ያንጊዜ እዚህ ቤት የነበረው ደስታ እንዴት አድርጌ በምን መስዬ ልገልጽልሽ እችላለሁ! የጌቶችን ሁኔታ፤ እንዴት አድርጌ ላሳይሽ እችላለሁ! ብቻ ጽንሱ እያደገ ሲሄድ አንዳንድ ቀን ወደ ላይ አንዳንድ ቀን ወደ ታች ሆኖ እዬታዬ፤ «ምናልባት ዘግይቶ የመጣ ስለሆነ ለህይወታቸው ያስፈራ ይሆን?» የሚል ስጋት ከጌቶች ጀመሮ በሁላችን አደረ። ያች ሴት የምትወልድበት ቀን ሲደርስ እሜቴም አክስቴ ዘንድ ነው የምወልድ ብለው፤ እዚህ ሀኪም ቤት እንዲገቡ ቢለመኑ ሌላው ቀርቶ፤ ጌቶች አብርዋቸው ለመሄድ ቢለምኑ እንኩዋ «አምቢ» ብለው ወደ ወይዘሮ ዘርፈሽዋል ሄዱ። እዚያ ያች ባላገር ሴት የወለደች እለት የወይዘሮ ዘርፈሽዋል ታማኝ አሽከርና የስጋ ዘመዳቸው፤ «ሌሊት እንቁ እጫካ ውስጥ ቀበርሁዋት» ብሎ በማላ ስላረጋገጠላቸው፤ እሜቴ ዘጠኝ ወር ያረገዙትን ጨርቅ አውጥተው ጥለው የሴትዬዎን ልጅ ወለዱ» አሉ አዛዥ እንደ መሳቅ ብለው፤ «በማግስቱ» አሉ ቀጥለው።

«በማግስቱ እሜቴ በደህና ወንድ ልጅ መገላገላቸውን መላክተኛ መጥቶ ሲነግረን ጌቶችን ተያቸው፤ እኛ ሁላችን የሆነውን ብታይ «የቤቱ ሰው በሙሉ አበደ» ትያለሽ! ከዚያ ጌቶች፤ እንኩዋንስ እህል ለመቅመስ ልብስ ለመለወጥ ደስታው አላስችል ብሎቻቸው ወዲያው ተነስተው ሄደው እሜቴንም ህጻኑንም አመጡቸው። ብቻ እሜቴ፤ ጣጥባት ስላልቻሉ ህጻኑን ራብ እንዳይገለው ተፈርቶ ሳለ በሁዋላ አንዲት ሴት አኪም መጥታ አይታ፤ ምግብ አዘዘችለትና ዘመዶች ይሰበሰቡና «አቤ - ት፤ እንዲያውኮ ከራስ ጠጉሩ እስከግር ጥፍሩ - ቁርጥ አባቱን ነው! እንዲህ ነው አባት እስካሉ አስመሎ ወደ ማለት!» ሲሉ፤ መቸም..... «ምኞት ባለበት ማሳመን አያቅት» እንደሚባለው፤ ጌቶች የሁልጊዜ ምኞታቸው፤ ልጅ ማግኘት ስለ ነበረ፤ እውነት መስሎቻቸው የደስታ እንባ አይናቸውን ይሞላዋል። ሶስት ወር ይህ ቤት ፍጹም የደስታ ቤት ሆነ። ከዚያ በሁዋላ አንድ ቀን አንድ ሰው የመርዶ ደብዳቤ ይዞ መጣ። ለካ ያችን «ታንቃ ጫካ የተቀበረች» የተባለች ሴት ያ የወይዘሮ ዘርፈሽዋል ዘመድ እግዜርን ፈርቶ በመግደል ፈንታ እንዳትመለስ አምሎ ወደ ሩቅ አገር ሰዱዋት ኖሮ፤ እዚያ ቆይታ ትመለስና፤ ከልጅ አባትዋ ጋር ተመካክራ ወይዘሮ ዘርፈሽዋልንም እሜቴንም ጌቶችንም በወንጀል ልትከስ መነሳትዋን ለጌቶች ዘመድ ጻፈላቸው። የዚያን ጊዜ ድንጋጤያቸው ይህ ነው አይባልም። በውነት ቢወግዋቸው ደም አይወጣቸውም! ከዚያ ወዲያማ ምን ልበልሽ ለሴትዬዎና ለጅ አባትዋ ሲባል እዚያው አገር

ነገሩን ላወቁት ሰዎች አፍ መዝጊያስ ሲባል ከአስር ሽ ብር በላይ ተከፍሎ ገም ይባል ተባለና ገም ተባለ!»

«ልጁስ?» አለች ደመቀች፤ መጨረሻውን ለመስማት ቸኩላ ከላይ ስትተነፍስ ቆይታ።

«ልጁማ ወይዘሮ ዘርፈሽዋል እንዲያሳድጉት ሄዶ እዚያ ሞተ ተባለ።

«እውነት ሞተ?»

«ለወላጆቹ አሉ፤ ለኛ ግን ሞተ!» አሉ አላዥ ቅርታ፤ ያጠለለው ፊታቸውን ወደ ደመቀች መለስ አድርገው።

«እግዚአ መሀረን ክርስቶስ - ! ምንድን ናቸው እኒህ? አባባ! ሰው አናቸው?» አለች ደመቀች የተደፋ ራስዋን በሁለት እጅዋ እንደ ያዘች አይንዋን ብቻ ቀና አድርጋ አላዥን እያዩች።

«ሰው ናቸው እንጂ፤ ልጅ! ሰው ባይሆኑ፤ የሰውነት ድካም ባይኖራቸው እንዲህ ያደርጉ ኖሮዋል?»

«እንዴት?»

«ሰው በመሆናቸው፤ ባላቸውን ስለ ወደዱ፤ ሀብት ስለ ወደዱ፤ «እንደ ምንም አድርገሽ ልጅ ካላመጣሽ የባልሽን ፍቅርም ሀብቱንም፤ ታጫለሽ» ሲልዋቸው ጊዜ፤ ፈርተው እንዲያ ያለ ክፉ ስራ ሰሩ።»

«እንጂ! እንዲህ ያለው ያውሬ፤ ስራ እንጂ፤ የሰው ስራ፤ ሲባል የሚችል አይመስለኝም! እረ እስቲ እይላቸውን እንተወውና ይህ ሁሉ ከሆነ በሁዋላ፤ ጌቶች ምን ያክል ታጋሽ ቢሆኑ ነው ምሽት አርገው የሚያኖርዋቸው?»

«የላቸው መቸም የሚያስገርም ነው! ለጊዜው ለእንከሳለን ካሉት ሰዎች ጋር እርቅ እስኪሆን ድረስ እንቅልፍም ምግብም ለእምቢ ብልዋቸው በጣም ታውከው ነበር፤ በመጨረሻ እንዲያውም ታመው ሀረር ወረዱ። ከዚያ ሲመለሱ በጣም ደህና ሆነው አሳባቸውና ጭንቀታቸው ሁሉ ለሚቴ ብቻ ሆነ። ከዚያ ክፉ ነገር በሁዋላ ያልተመለሱ እንደ ተለወጡ የቀሩ እሜቴ ናቸው። እሜቴ ሰው የማይወድ ተጠርጣሪ ጨካኝ፤ ቅድም አንቺ እንዳልሽው ከዘመዶቻቸው ጋር መጠጥ ባሞቃቸው ጊዜ ሲስቁ፤ ሲጫወቱ ይታያሉ እንጂ፤ በሌላ ጊዜ ከመጣፋቸው ጋር ካልሆነ ከሰው ጋር መናገር የማይወደ ሆኑ። በተለይ ሴት - ግድ ሆኖባቸው ነው እንጂ - እዚህ በኢት እንድኖር አይወዱም። ልጅ ያላት ሴትማ ማየቱ ብቻ ያሳምማቸዋል። ለምሳሌ አንቺ በጌቶች በኩል ባትመጪና በሁዋላም በስራሽ ባታሽንፊያቸው እንኩዋንስ ይህን ያክል ጊዜ አብረሻቸው ልትኖሪ አንድ ቀን ከልጅሽ ጋር እፊታቸው ቆመሽ ሊያዩሽ ባልወደዱ። እንዲያው እንጂ፤ እሳቸው ልጅ ፈልገው ሲያመጡ ጊዜ ነው መሰለኝ - ልጅ ያላት ሴት አይወዱም! ታዲያ አታምኝ ይሆናል፤ ብቻ የምወደው ጌታየ አሰፋ ይሙት እልሻለሁ፤ ይህ

ሁሉ ከዚያ መጥፎ አደጋ በሁዋላ የመጣ ነው እንጂ፤ ከዚያ በፊት ሌላ ነበሩ! አንጃ! ምናልባት ያንጊዜ ሲደነግጡ ምናምን - ለክፍላቸው እንደሆነ ማን ያውቃል!»

«ተከስተን ሲያዩ አይናቸው ደም እንደሚለብስ ደህና አድርጌ ተመልክቻለሁ። ነገር ግን «የኔን ማርና ቅቤ እዩሰረቅሽ አብልተሽ ነው ያሳደግሽው» እያሉ ብዙ ጊዜ ስለሚናገሩ በተለይ በሱ ላይ የንፍገት ስሜት ያደረገቸው ይመስለኝ ነበር እንዲህ በጠቅላላው ልጅ የሚያስጠላ ቁራኛ የያዛቸው መሆናቸውን አላወቅሁም። ብቻ ይህን ሁሉ እስከ ዛሬ ለምን አልነገሩኝ? አባባ።»

«እንዲህ ያለው ነገር ምን ተብሎ ይነገራል ልጄ? ዛሬ ምክ ድንገት ሳላሰበው መመለስ በማልቸልበት ቦታ ስለ ደረሰሁ፤ እስከ መጨረሻው መሄድ ግድ ሆኖብኝ ነው እንጂ፤ ልነግርሽ ፈልጌ አልነገርሁሽም።»

«እሱስ እውነት ነው» አለች ደመቀች። ከዚያ ሁለቱም ትንሽ ዝም ብለው እንደ ቆዩ፤ አዛዥ በመስኮት አስወጥተው አይተው፤

«የምን ፖሊሶች ናቸው?» አሉ፤ እንደ መደንገጥ ብለው ተነሱና። ደመቀች አብራቸው ተነሳች። ወዲያው በሩን ከፍተው ሲወጡ እስከም ተከትላቸው ወጣች።

«ያቶ ተካ ተስጤ ቤት ይማዶል?» አለ ከፖሊሶች አንዱ።

«አዎ ያዛዥ ተካልኝ ገስጤ ቤት ነው» አሉ አዛዥ ፖሊሱን አርመው።

«አዛዥ ተካልኝ እስኪ ነዎ?»

«እኔ ነኝ።»

«ወይዘሮ ደመቀች ጸሀይ የሚባሉ ሴት እዚህ አሉ?»

«አ? ወይዘሮ - » አሉ አዛዥ፤ የደመቀችን ስም በመጥራት ፈንታ አይን አይንዋን እያዩ።

«ደመቀች ጸሀይ እኔ ነኝ» አለች እስከ፤ ቶሎ ብላ።

«ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ይፈልጋሉ» አለ ፖሊሱ።

«ለ - ለምን?» አሉ አዛዥ ደንግጠው።

«ለጥያቄ ነው ይመለሳሉ፤ ይምጡ እንሂድ።»

«ለጥያቄ ከሆነ - የምትጠይቅዎትን እዚያ አትጠይቅዎትም?»

«ጥሩዎቸው ተባልን እንጂ ጠይቁ አልተባልንም፤ ጌታየ።»

«እስቲ እባካችሁ እባካችሁ እቤት እንግባና እንነጋገር።»

«የለም ሌላ የታዘዘነው ስራ ስላለ እንቸኩላለን።»

«ለሌላኮ አደለም እስከ ልብስ እስክትለውጥ እደጅ ከምትቆሙ ብዬ ነው።» ፖሊሶች እስበሳቸው ተያይተው እናዛዥ እንዳይሰሙ ድምጻቸውን ዝቅ አድርገው ትንሽ ሲነጋገሩ ቆይተው ጠመንጃቸውን እያወረዱ በጅ በጃቸው ይዘው ገብተው እንደ ተቀመጡ፣ ወይዘሮ ጌጤ ስላልነበሩ ደመቀች፣ ማንቆርቆርያ ሙሉ ጠላ አቅርባ፣ ለነሱም፣ ለአዛዥም እዩቀዳች ከሰጠች በሁዋላ የተረፈውን እፊታቸው አስቀምጣ ልብስ በመለወጥ ፈንታ አብራቸው ተቀመጠች። አዛዥ ገና አንዱን እንደ ያዙ ፖሊሶች ቶልቶሎ ሁለት ሁለት ጠጥተው ሶስተኛውን ሲይዙ «እባካችሁ ጌቶቼ፣ መቸም ስራ ሆኖባችሁ ነው እንጂ እንደ ሁላችን ምሽት እህት - እናት ሳይኖራችሁ አይቀርም! እኔ ስራችሁን የሚያሰናክል ነገር አድርጉልኝ አልላችሁም። የምለምናችሁ የተፈለገችበትን ምክንያት እንድትነግሩኝ ብቻ ነው» አሉ አዛዥ።

«እኛ ምኑን እናቀዋለን አባቴ፣ አምጡ ሲሉን መውሰድ ነው እንጂ!» አለ አንደኛው ጉዋደኛውን እያዩ።

«አዎ፣ እኛ እምናቀው ትንሽ ነው። ብቻ - ነገሩ ከዚህ ከቤታችሁ የተነሳ ሳይሆን አይቀርም» አለ ሁለተኛው።

«እንዴት?» አሉ አዛዥ።

«ሻምበል ዳኝ እዚህ እናንተ ግቢ ሁለት ጊዜ እዩተጠሩ ገብተው ሲነጋገሩ ብዙ ከቆዩ በሁዋላ ነው እኛ ወደዚህ የተላክን። መጀመሪያ ጥዋት ሲጠሩ፣ አብሬያቸው መጥቶ እሳቸው ሲገቡ እኔ እውጭ ቆይታ። ሁለተኛ ሲጠሩ «የተፈለግሁ እንደሆነ ቅድም በሄድንበት ቦታ ነኝና መጥተህ ንገረኝ» ብለውኝ ሄዱ፣ ለዚህ ነው የነገሩ መነሻ እዚህ ሳይሆን አይቀርም ማለቴ። ገምቼ ነው በርግጥ የማውቀው ነገር ኖሮ አደለም» አለ ዘበኛው።

«እግዜር ይስጣችሁ ጌቶች እግዜር ይስጣችሁ ለመሆኑ እዚያ እጣቢያው ይችን ልጅ ምን ያረግዋት ይመስላችሁዋል?»

«መሰንበቻውን እዚህ ግቢ የሆነ ነገር አለ?» አለ አንዱ ዘበኛ።

«አረ የለም!» አሉ አዛዥ ደመቀችን እያዩ።

«የለም» አለች ደመቀችም።

«እንግዲህ ምንም አይሉሽ አይዘኙ አትፍሪ! ብቻ ሲጠይቁሽ ልብሽን ሞልተሽ ሳሽበሪ፣ እያሰብሽ መመለስ ነው። እነሱ ለማደናገር ይፈልጋሉ፣ አንቺ ያኑ መጀመርያ የተናገርሽውን እውነቱ ብቻ መናገር ነው እንጂ ቃል አለመለዋወጥ ነው። አሁን ተነሽ እንሂድ» አለ ዘበኛው ብርጭቆውን አስቀምጦ። ከዚያ አዛዥ ጭምር ወደ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ሄዱ። እዚያ ሲደርሱ ደመቀችን አስገብተው እሳቸውን ውጭ አስቀሩዋቸው። ያነለት ሁለተኛ አላዩዋትም። አዛዥ

እዚያ ቆመው የሚወጣ የሚገባው ሁሉ ደመቀኝ የሆናቸውን የሚያውቅ እዩ-መሰላቸው ሲጠይቁ አምሽተው፥ ምንም ወሬ ስላጡ እንደገና ወደ ቤት ተመልሰው ምንጣፍ ልብስና ራት ወስደው ለፖሊሶች አስረከቡ። ይድረሳት አይድረሳት እግዜር ይወቀው!

ደመቀኝ ልጅዋን ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት አስገብታ እንደ ተመለሰች ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ከሄደችበት ጀምሮ ምሳና ራት እያስያዙ በቀን ሁለት ጊዜ እጣብያው ሳይደርሱ ቀርተው አያውቁም። ነገር ግን እንኩዋንስ ተገናኝተው ሊያነገግሩዋት እንኩዋንስ ባይናቸው ሊያዩዋት ርግጠኛ ወሬዋን የሚነግራቸው ስላጡ «ደርሶባት ይሆናል» ብለዋል ብለው ያላሰቡት ክፉ ነገር የለም። የወሰዱትን ምግብ ከፍተው አስመርምረው ስምዋን ጭምር ለተቀባዩ ፖሊስ ይሰጡና፥ እዚያ ቆመው ታስሮ የሚመጣውን ታስሮ ሲመረመር ሰንብቶ የሚለቀቀውን ከምርመራ በሁዋላ በዝግ ካሚያን ወደ ፍርድ ቤት የሚሄደውን ሲመለከቱ ቆይተው እዚያ መሀከል አለመኖርዋን ሲያረጋግጡ ግራ እንደ ገባቸው ነገሩ ከለት ወደለት እንደ ጨለመባቸው ይመለሳሉ። ሻምበል ዳኝ፣ እጽህፈት ቤቱ በሚገኝበት ጊዜ ሊያዩት ሲጠይቁ፣ ምክንያት እዩፈጠረ እንዳይገቡ ያስከለክላቸዋል። ነገር ግን ደመቀኝ ከታሰረች ጀምሮ ቢያንስ በቀን አንድ ጊዜ ወይዘሮ ጽንጌ ሳያይ ስለማይውል እመቤታቸውን በመፍራት «አዩኝ አላዩኝ» ሰላምታ እንደሚሰጡት ቀረብ ብለው የጠየቁት እንደሆነ ነገሩን ከችቦ ገለባ አቅሎ የማታለል መልስ ሰጥቶዋት ይሄዳል።

«ማን ነች እስዋ? አ.....! አዎን አዎን ደመቀኝ! ስራ ስለበዛ ተራዋ አልደርስ ብሎ ይሆናል እንጂ፥ እስዋኮ ምንም የለባትም! ለጥያቄ ብቻ ነው የሄደችው፣ ዛሬ ያለዚያም ነገር ትለቀቃለች!» ይላቸዋል አንድ ቀን።

«አልተለቀቀችም እንዴ! እስቲ አሁን ስሄድ እጠይቃለሁ» ይላቸዋል በሌላው ቀን።

«ይች ሴት ተለቀቀች?» ይላል ደግሞ በሌላው ቀን ገና፥ ሊጠይቁት ወደሱ ማምራታቸውን ሲያይ።

እንዲሁም የፖሊስ ጣቢያዎችንና ፍርድ ቤቶችን እናውቃለን ለሚሉ ሰዎች ሲያዋዩዋቸው የሚነግሩዋቸው ሁሉ እስከሱ የሚፋለስና ይይዙትን አሳጥቶ ተስፋ የሚያስቆርጥ እንጂ መውጫ መንገድ የሚያሳይ ትንሽ የተስፋ ጮራ ያለው አይደለም።

«መቸም በልማዱ ፖሊሶች ቀላሉን ነገር ከባድ አስመስለው ነው የሚናገሩ፤ ስለዚህ ሻምበል ዳኝ እንዲህ ከነገረዎ ቀላል ቢሆን ነው የሚናገሩ፤ ስለዚህ ሻምበል ዳኝ እንዲህ አቃልሎ ከነገረዎ ቀላል ቢሆን ነው» ይላቸዋል አንዱ።

«አሄ - ! ፖሊሶች የሚሉትን ያምናሉ? እነሱ ንጹሀን ወንጀለኛ ለማድረግ የሰሩትን ሰርተው እግባቸው እስኪደርሱ ኅገሩ ቀላል ነው እያሉ እርስዎ መከላከያ መንገድ እንዳይፈልጉ ማጠዘኛ ዘዴያቸው ነው» ይላቸዋል ሌላው።

«እንዴ - ! ፖሊሶችኮ ያሰሩትን ሰው ካርባ ስምንት ሰአት በላይ ለፍርድ ቤት ሳያቀርቡ በጃቸው ሳያቆዩት በህግ ተከልክለዋል። ስለዚህ ይች ልጅ ይህን ያክል ቀን ፖሊስ ጣቢያ

መታሰርዎን ለፍርድ ቤት የሚያመለክትላት ዘመድ ቢኖር የፖሊስ ባለስልጣኖችን አስቀጥቶ አሁን ያስፈታት ነበር!» ይላቸዋል ግሞ ሌላው።

«አሁን - ! ምት ያማራት አይጥ የድመት አፍንጫ ልትልስ ትሄዳለች» የሚሉት ነው፤ የፖሊስ ባለስልጣኖችን መክሰስ በዚች ልጅ የባሰ ችግር እንዲደርስባት ማድረግ ነው። ይልቅ ዘመድ የሆነ ሰው እንደ ምንም ተቸጋግሮ ከነሱ ጋር መስማማት ነው» ይላል አሁንም ሌላው።

አዛዥ፣ ይህን ሁሉ ከያፋ ከሰሙ በሁዋላ አሳባቸው የባሰውን መሰብሰቢያ ያጣ ብትን ይሆንባቸውና፣ ማነኛውን እንደሚይዙ ግራ ይገባቸዋል። በደመቀች እስራት ወይዘሮ ጽጌ ያሉበት መሆናቸውን መጀመሪያ የወሰድዋት ፖሊሶች ከነገሩዋቸውም ሌላ፣ ሻምበል ዳኝ ለብዙ ጊዜ ግቢያቸውን ረግጦት የማይውቀውን በዬቀኑ እየመጣ በቆይታ መነጋገሩ፣ አንድ ማስረጃ ሊሆን የሚችል ነው። ብቻ ደመቀች በልጅዋ ትምህርት ቤት መግባት ምክንያት ሳትሰናበት ስራዋን ከማስታገልዋ ሌላ በፖሊስ ያን ያክል ቀን የሚያሳስር ወንጀል ላትሰራለች ተብላ የማትጠረጠር መሆንዋን ስለሚያውቁ ሳትሰናበት በመሄድዋ ብቻ «በፖሊስ ያሳስሩታል» ብለው ማመኑ አስቸገራቸው። ስለዚህ ደመቀች የታሰረችበትን ምክንያትም ሆነ የምትፈታበትን መንገድ ለማግኘት የደከሙት ድክምና እናውቃለን ከሚሉት የተቀበሉት አሳብ ሁሉ እንደ ተቀላቀለ ብርቱ መጠጥ ራስ የሚያዘር እንጂ፣ ምንም የማያሳይ ስለሆነ፣ ሁሉም «ቀን ይፍታው» ብለው ትተው በቀን ሁለት ጊዜ ምግብ እዬወሰዱ ለፖሊሶች «አደራ» እያሉ እያስረከቡ ዝም ብለው ይጠባበቁ ጀመር።

አንድ ቀን ጥዋት ወይዘሮ ጽጌ ከግራና ቀኝ መከዳዎች መካከል በተነጠፈ ፍራሽ ላይ ተቀምጠው እፊታቸው ባትሮንስ ፈንታ አንድ መከዳ አስቀምጠው በዚያ ላይ ዳዊታቸውን ዘርግተው ሲደግሙ፣ ወይዘሮ ማረክሻቸው ገብተው «ዳኛቸው መጥተዋል» አሉ። ወይዘሮ ማረክሻቸው፣ ከወይዘሮ ጽጌ ድሆች ዘመድ አንድዋ ናቸው። ደመቀች መምጣት ከተወች ጀምረው፣ ወይዘሮ ጽጌን የሚረዱ እሳቸው ናቸው።

«እህህ!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ በራሳቸው ጠቅሰው። «ግባ በይው» ማለታቸው ነው። ሻምበል ዳኝ፣ መለዮውን በጁ እንደ ያዘ ገብቶ ሁለት እግሮችን ገጥሞ ባንገቱ ብቻ እጅ ሲነሳ፣ ወይዘሮ ጽጌ ላንድ አፍታ ቀና ብለው አይተው «እህህ!» አሉ ባገጫቸው መቀመጫውን ለሻምበሉ እያሳዩ። ከዚያ ቀጥሎ ባለው መዝሙር ለመድረስ የቀራቸውን ለማየት ብራናውን ገልበጥ ገልበጥ አድርገው ባሳቸው ቆጠሩና መጀመሪያ አንዳንድ መስመር ከዚያ፣ ሁለት ሁለት፣ ከዚያ ሶስትም፣ አራትም፣ መስመር እዩዘለሉ ቶሎ ጨርሰው ዳዊታቸውን አጥፈው፣ ተሳልመው ተቀመጡና ምራቃቸውን በጃቸው ላይ «ትፍ - ትፍ» እያሉ ፊታቸውን እያባበሱ አንገታቸውን ደፍተው ከንፈራቸውን ሲመጣጥጡ ትንሽ ቆይተው።

«ታዲያስ?» አሉ ሻምበል ዳኝን ቀና ብለው እያዩ። ከመበቀል ፍላጎታቸው ጽናት የተነሳ መጀመሪያ «እንዴት አደርህ» ማለት የሚገባ መሆኑን እንኩዋ ረስተውታል።

ሻምበል ዳኝ፥ ለተጠቆሙ መልስ በመስጠት ፈንታ አንድ ጊዜ ወይዘሮ ማረክሻቸውን አንድ ጊዜ ወይዘሮ እያዩ ዝም አለ። ከዚያ ወይዘሮ ማረክሻቸው ፊት መናገር አለመፈለጉን ተረድተው።

«እስቲ አንድ ጊዜ ዳኝቸውን ለብቻ ላነጋግረው እትዩ» አሉ ወይዘሮ ጽጌ ወይዘሮ ማረክሻቸው እንዳይቀዩሙ ለማባባል ያክል ትንሽ ፈገግ ብለው። ወይዘሮ ማረክሻቸውም ምንም ቢደኸዩ፥ መልካም አስተዳደግ የሚሰጠው ጸጋ ገና ያልተለያቸው ስለሆኑ «እኔ እሱን ሳይ ጊዜ ልነግርለት ትመለስሁ እንጂ እኔም ማድቤት የማሰራው ብዙ ስራ ስላለኝ ወደዚያ መሄዴ ነው!» አሉ መቀየራቸውን ላላማሳዩት እውነት የሚመስል የውሸት ፈገግታ ፈገግ ብለው።

«አልሆነልንም እማማ፥ በጣም አዝናለሁ!» አለ ሻምበል ዳኝ፥ ማረክሻቸው ከወጡ በሁዋላ አንገቱን ደፍቶ ግንባሩን ሲያሽ ከቆዩበት ቀና ብሎ አክስቱን እያዩ።

«እንዴት!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ ቁጣቸው በፊታቸው ሲነድ እዩታዩ።

«እንዴት! ትናንት ተስፋ አለን አላልኸኝም ነበር?» አሉ ቀጠሉና።

«መስሎኝ ነበር፤ ነገር ግን እንዲያው ከንቱ ድካም ነው ዛሬ ደግሞ እንደገና ወደዚያው ወደ ስነበትነበት ተመልሰን!»

«እጃችሁ ላልቶ ነዋ! አዎ እጃችሁ ላልቶ ነው እንጂ፥ እጃችሁ ጠበቅ ቢል እንኩዋንስ ምልክት ከተገኘ በሁዋላ ወደ ስነበታችሁበት ልትመለሱ እህን ጊዜ - ሁሉም ያልቅ ነበር።»

«የለም እማማ እጃችን አላላም፤ እንዲያውም ከዚህ የበለጠ የመጨረሻ እንጅል በሰሩት ሰዎች የምናደርገውን የምርመራ ዘዴ ሁሉ አድርገናል፤ ምንም የቀረን የለ። ብቻ - እርስዎ ምንም ቢሆን ሌላ ሰው ሊወስደው አይችልም» አሉኝ እንጂ እኔ «ሌላ ሰው ወስዶታል» ነው የምል፤ እሱዋ አልወሰደችም።»

«ታዲያ እንዴት ነው ትናንት ምልክት አግኝተናልና ተስፋ አለን ያልኸኝ?»

«ትናንት መርማሪዎች ያለ - መጠን ሲጨክኩባት «ጊዜ አስቤ ነገ ልናገር» ብላ ነበር። ስለዚህ «ያኑ የፈለግነውን ልትነግረው ነው» ብሎ አምኝ ለርስዎ ይህን ያክል አልገለጽሁልዎም እንጂ፥ በጣም ደስ ብሎኝ ነበር።

«እየውህልህ! እጃችሁ ጠበቅ በማድረጋችሁ ምልክት አግኝታችሁ ነበር! ነገር ግን እውነቱ እስኪወጣ በዚያው በመቀጠል ፈንታ ስለተዋችሁዋት እንደገና ወደ ሁዋላ ተመልሳለች!»

«ያልወሰደችውን «ወስጃለሁ» እንድትል ከሆነ አላምችን ይህን ማድረግ አሁን እንችላለን። ነገር ግን የጠፋውን ሀብት ለማግኘት እንደሆነ የወሰደውን መፈለግ አለብን፤ እስዋ እንዳልወሰደችው እርግጠኛ ነኝ።

«ያልወሰደ ሰው ለሰብ ልናገር ይላል?»

« ስቃይ ስለ በዛብኝ ለማረፍ ብዬ ነው እንጂ እንኩዋንስ» «ጠፋ» የተባለውን እቃ ልወስድ እኒያ ያለ እቃ መኖሩንም አላውቅ፤ «ባትወድጅጂም ወስድሁ በይ» ካላችሁኝ ይህኑ ቃሌን ጸፋልኝና ተሰቃይቼ እንዳልሞት እኛን በመጥፎ ስታ ከማቆም በቀር ጥቅም ለፍርድ ቤት ማቅረብ እኛን በመጥፎ ስታ ከማቆም በቀር ጥቅም የሌለው ነገር ነው። ይልቅ ሌላ የሚጠረጥሩት አለ እንደሆነ በከንቱ እስከ ላይ የምናጠፋውን ጊዜ እዚያ ላይ ብናውለው ይሻላል።»

«ለጌጤና ለልብሴ ብቻ ሳይሆን ለኔስ ለራሴ ቢሆን ከስዋ በቀር ሌላ ማን ጠባቂ ነበረኝና ማንን ልጠረጥርስ? እኔንስ እግዜር ቢጠብቀኝ ነው እንጂ አንድ ነገር ብታደርገኝ መቸም - በጅዋ ነበርሁ! አምስት አምት ሙሉ የሰይጣን ቁራኛ ሆና ተቆራኝታኝ ላባርራት ከቆረጥሁ በሁዋላ ያዞረኝብኝ አስማት ልቤን እንደ ውሀ ያፈሰውና እንዲያው በቃ እሱዋ የሄደኝ እንደሆነ መኖር የማልችል መስሎ ታይቶኝ መልሼ እተወዋለሁ። ስለዚህ - እስከ ከገባች ጀምሮ ከስዋ በቀር በጌጤ አጠገብ የሚደርስ የለም።»

«እስከ ብትወስደው እስከ ዛሬ እናገኘው ነበር፤ ይመኑኝ እማማ!»

«እስቲ አንድ ነገር ልጠይቅህ።»

«ምን?»

«ልጅዋን ተማሪ ቤት ስታስገባ የራስ የደጃዝማች ልጆች የማያገኙትን ልብስና እቃ ገዝታለታለች እሱ፤ እኔ የምሰጣት ደመወዝ - ያውም የዛሬ ሁለት ነው? ወይስ አንድ አመት - ሰባት ብር ሆነላት እንጂ ከዚያ በፊት ከልጅዋ ጋር ሆድዋን ችዬ፤ አምስት ብር ነበር፤ ከየት አምጥታ ነው ያን ሁሉ ነገር የገዛችለት? የኔን ጌጥ ሽጣ አደለም?»

«በሱም ደርሰንበታል እማማ። የትምርት ሚኒስትሩ፤ አምሳ ብር ለልብስ መግዣ ይሁንሽ» ብለው ሰጥተዋታል፤ በዚያ ላይ እሱዋ የቆጠበችው ሀያ ሁለት ብር ከአምሳ ሳንቲም ተጨምሮ በሰባ ሁለት ብር ካምሳ ሳንቲም ለልጅዋ ልብስና እቃ ገዝታለች። ይህ እውነት ነው።»

«ማን አለ?»

«እስከ።»

«እንግዲህ እስከ የምትለው ሁሉ፤ ልክ እንደ እግዜር ቃል እውነት ነው ማለት ነው!»

«የለም እስከ ሌህን አለች» ማለቱ ነው እንጂ፤ እውነት ለመሆኑም እኛ ባለን የማጣሪያ ዘዴ አጣርተን አረጋግጠናል። የነገረችን ሁሉ እውነት ሆኖ ነው ያገኘው እማማ። ስለዚህ ነው ጌጥዎን የወሰደው ሌላ ሰው መሆን አለበት የምልዎ።»

«ለመሆኑ ምንስትሩ ምናቸው ሆኖ አምሳ ብር ይሰጥዎታል?»

«ልጅዎን ትምርት ቤት እንዲያሰቡላት ልትለምን ሄዱ ዘበኞች ሲያንገላትዎት ልብስዎ መቀደዱን ስላዩ፣ እነሱን ተቆጥተው ልብስ እንድትገዛበት ሰጡዎት»

«እሺ!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ፣ የህታቸው ልጅ «ጠፋ የተባለውን ጌጥ ደመቀች መስረቅዋን አመነች» ሊለኝ መጣ ብለው በደስታ ሲጠባበቁ ንጹህነትዋን ስለ መሰከረ በጣም ማዘናቸው በፊታቸው ጎልቶ እዩታዩ። «እሺ ይሁን እስከዋን ንጹህ ነች አልህ፤ እኔም ሌላ የምጠረጥረው የለኝ! እንግዲያ ሁሉ ጌጤ ለክፉ ቀን ይሆነኛል ብዬ ተስፋ የቆረጥሁት ጌጤ፣ ከልጅነቴ ጀምሮ ያፈራሁትን ገንዘብ ያጠፋሁበት ጌጤ እንዲሁ ጠፍቶ ይቅር ማለትህ ነው? እንዲያው ቢያንስ ቢያንስ ከአምሳ ሽህ ብር በታች የሚገመት አደለምኮ! ምነው ዳኛቸው እናት ህኮ ነኝ! እንዲያው ገንዘቡን ትተን ጥቃቱ ብቻ ከኔ ያነሰ ሊሰማህ አይገባምኮ» አሉ ወይዘሮ ጽጌ እንባቸው አይኖቻቸውን ሞልቶ።

«ይች ሴት አስራ ሰባት ቀን ታስራ በጥብቅ እንድትመረመር ማድረጌ እርስዎ ሌላ ሰው አልሰረቀኝም ስላሉ የልብዎ እንዲያደርስና እንዲሁም ጉዳትዎ ጉዳቴ ጥቃትዎ ጥቃቱ መሆኑ ስለ ተሰማኝ ነው እንጂ ካርባ ስምንት ሰአት በላይ እስረኛ መያዝ ከስልጣኔ በላይ ነውኮ እማማ! በዚህ ብክለት ብርቱ ቅጣት ተቀጥቼ ስራዬን አጣለሁ! ነገር ግን የራሴ ጉዳይ ስለሆነ በስልጣኔ ሰቼ የበላይ ባለስልጣን የሚሰራብኝን ለመቀበል ቆርጬ ነው።»

«መቀጣትና ስራ መልቀቅማ ለምን? እሱንስ እግዜር አያርገው! እንግዲህ ምን ይሁን?»

«ምንም እንኩዋ እኔ እስከ እንዳልሰረቀኝ ርግጠኛ ብሆን፣ እርስዎ ከስዎ በቀር ሌላ የምጠረጥረው የለኝም ካሉ፣ እስከዋን ወይጆለኛ አድርጎ ፍርድ ቤት ለማቅረብ ሁለት መንገድ ብቻ ነው ያለ። አንዱ ራስዎ በምርመራ ስታምን ሁለተኛው ምስክር ሲመሰክርባት ነው። መቸም ራስዎ ታምናለች ብሎ ማሰብ ከንቱ ነው። የተደረገው ሁሉ ተደርጎ ውጤቱ የነገርሁዎ ነው። ስለዚህ አሁን የቀረን እቤት ያሉትን ሁሉ ወስዶ በጥብቅ መመርመር ነው፣ ከነሱ መሀከል ሶስት እንኩዋ የሚመስክሩባት ብናገኝ ፍርድ ቤት ልናቀርባት እንችላለን።»

«ማለፍያ ነው። የሰዎችን ስም ተካልኝ ያስጽፍህና ሄደው ይመርመሩ ራሱ ተካልኝም ቢሆን - ይመርመር እንዲያውም አብሮዎት እዩዞረ እቃ ሲገዛላት የሰነበተ እሱ ነው አሉ፤ ከዚህ ወጥታ እይተቀመጠችም እሱ ቤት ነው» አሉ ወይዘሮ ጽጌ፣ የህታቸው ልጅ በመጨረሻ የመጣው አሳብ ወደ ሞት አፋፍ በደረሰ ተስፋቸው፣ ህይወት ስለዘራበት ባዘን ጨልሞ የነበረ ፊታቸው ወገግ ብሎ።

አዛዥ ተካልኝ፣ የቤቱን ሰዎች ስም ለሻምበል ዳኝ ካስጻፉ በሁዋላ፣ መጀመሪያ ተመርማሪው እሳቸው ሆኑ። ወደ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ተጠርተው እሻምበል ዳኝ ጽህፈት ቤት ሲገቡ ሶስት የፖሊስ መኮንኖች አንድ ቃል ተቀባይ ጸሀፊ ይዞ ተቀበላቸው።

«አዛዥ» አለ ሻምበል ዳኝ አዛዥ ተካልኝ ገብተው እንደ ተቀመጡ። «አዛዥ፣ እስከ በጣም የማከብርዎ አባቴ ነዎ። ስለዚህ ነው ወደ ሌሎች መርማሪዎች ሰድጀዎ፣ እርስዎንም

እኔንም የሚያሳዝን ነገር ዳንዳይደረግ እኔ በቀጥታ እንደጠይቅዎ የወሰንሁ። ለምጠይቅዎ ሁሉ የማይለወጥ እውነተኛ መልስ እንዲሰጡኝ እለምንዎታለሁ። ያለዚያ ተግባራ አስገድዶኝ ለዚህ ወደ ተሰናዶ መርማሪዎች እስድዎና ሁላችንንም የሚያሳዝን ነገር ይደረጋል።»

«አዛዥ ተካልኝ ወደ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ሲጠሩ፣ የሚጠቁቁትን ነገር በትክክል አይወቁ እንጂ፣ በጠቅላላው ከደመቀች እስራት ጋር የተያያዘ መሆኑን የስራ ቤቱን ስም ዝርዝር ሲሰጡ ገምተው ስለ ነበረ፣ ሳይሸበሩ በሙሉ ርጋታ የሚጠቁቁትን እዩሰሙ መልስ ይሰጡ ጀመር።»

«ይህን ያክል ስለ ተቸገርህልኝ እግዚአብሔር ልጄ፣ እንኩዋንስ ዛሬ ሁለት ጠጉር ባበቀልሁበት ጊዜ ድሮም ቢሆን «ተካልኝ ይዋሻል» እንዳልተባልሁ አንተም ታውቃለህ። ስለዚህ የማውቀውን እናገራለሁ የማላውቀውን «አላውቅም» እላለሁ አሉ።»

«ደመቀች ጸሀይ የምትባለዋ የሜቴ፣ ወይዘሮ ጽጌ አሽከር እዚህ ለጥያቄ እስክትመጣ ድረስ አምስት አመት እግቢያቸው ውስጥ ቤት ስጥተዋት ስትኖር፣ ድንገት ለሳቸውም ሳትነገር የሰጥዋትን ቤት ትታ ከስዎ ጋር ትቀመጥ ጀመር። ይህ የሆነበት ምክንያት ያውቁታል?»

«እመቤቴ ተቆጥተው «ልጅሽን ከቤቴ አስወጭልኝ» ስላልዋት ግራ ገብትዋት ስታለቅስ አግኝቻት «እኔ ቤት ተቀምጠሽ ከዚያ እዩተመላለስሽ ስራ ብዬ እኔ ነኝ የወሰድሁዋት።»

«እዚህ ለጥያቄ ከመጥራትዎ በፊት አንድ ሳምንት ያክል ቤት እስዎ ቤት እያደረጉ ቀን «እዚህ እሄዳለሁ» ብላ ሳትሰናበት ስራዎን በጭራስ ትታ በዩልብስ ሰፊውም በየወርቅ ሰሪውም ሱቅ ስትዞር መሰናበትዎን ተረድተናል፤ መቸም ወደ ወርቅ ሰሪ ሱቅ የሚሄዱ ወርቅ ኖሮዎቸው የሚሸጡ፣ ወይም ብር ኖሮዎቸው ወርቅ የሚገዙ ሀብታሞች ናቸው፤ እስዎ ለምን እንደ ሄደች ያውቃሉ?»

«አንድ ሳምንት ስራ አልፈታችም፤ ስራ የፈታች ከሮብ ማታ ቅዳሜ እዚህ እስክትመጣ ድረስ ነው። ልጅዎ ተማሪ ቤት እንዲገባ ተፈቀደለት ሀሙስና አርብ የሚያስፈልገውን ልብስ ስትገዛ ቅዳሜ፣ ጥዋት ተማሪ ቤት ስታስገባ ሰነበተች። ወርቅ ሰሪ ሱቅ አልሄደችም።»

«አለመሄድዎን እንዴት ያውቃሉ?»

«ላይን ቅጥበት አልተለዩሁዋትም።»

«አምስት አመት የሜቴ የቅርብ አሽከር ሆና ትሰራ ልብሳቸውንም ሆነ ጌጣቸውን ሲፈልጉ የምታቀርብ ሳይፈልጉ የምታስቀምጥ እስዎ ብቻ አልነበረችም?»

«እስዎ ብቻ ናት።»

«ልብስ ወይም ጌጥ ቢጠፋ፣ መቸም ከስዎ በቀር ሌላ የሚጠቁቅ የለም!»

«ልክ ነው፤ ብቻ እሜቴ ካላዘዙበት እስዎ ቅቤ፣ ባፍዎ ቢያስቀምጡ የማይቀልጥባት በጣም ጠንቃቃ ናት!»

«እሜቴ የሚያዘቡትን ላልሁም፤ እስከ አስቀምጭ የተባለችው ቢጠፋ ነው ያልሁ!»

«እሱም እውነት ነው፤ አስቀምጭ የተባለችው እቃ ቢጠፋ ሌላ የስራ ተካፋይ ስለሌላት ተጠያቂዋ እስከ ብቻ ናት። እንገር ግን ያው ጌታ የ እንደምታውቀው የቤቱ አዛዥ ስለ ሆንሁ ሁሉንም አውቃለሁ። ይቺ ልጅ እንኩዋንስ ብርቱ እቃ እለት ተበልቶ ተጠጥቶ የሚያልቅ እህል ውሃ «ይጠፋባታል» ብሎ ሰይጣን የማይመሰርክርባት፤ ጠንቃቃ ናት!»

«እባክዎ ለጠዩቅሁዎ ብቻ ይመልሱ።»

«እሺ - እሺ ለጠዩቅኸኝ ብቻ የመለስሁ መስሎኝ ነው።»

«አሁን ተጠንቅቃ እንድትጠብቅ የተቀበለችው በጣም ከፍተኛ ዋጋ ያለው የሜቴ እቃ ስለ ጠፋ ከግቢያቸው ወጥታ በቀጥታ የገባች እርስዎ ቤት ከሆነና ከዚያ ጀምሮ «ላይን ቅጥበት አልተለዩሁታችም» ካሉ ያን እቃ የት ወስዳ እንደ ሸሸገችው ወይም ለማን እንደ ሸጠችው ያውቃሉ?»

«ምን? ደመቀች የሜቴን እቃ አውጥታ መሸሸግ? እንዲያውም መሸጥ? ተው እንዲህ አትበል እጠላህለሁ!» ሲሉ አዛዥ ፊታቸው በቁጣ ተለዋውጦ እዚያ ያሉት መኮንኖችም ቃል ተቀባዩም ይስቁ ጀመር። ሻምበል ዳኝም ሳቅ መጥቶባቸው፤ ላለማሳዩት ራሱን በጠረጴዛው ላይ ደፍት ትንሽ ቆይቶ ኮስትራ ፊቱን እንደገና ቀና አደረገና «ለጠዩቅሁዎ ይመልሱ አዛዥ» አለ።

«ለመሆኑ የሜቴ ከፍተኛ ዋጋ ያለው ምን እቃ ነው። የጠፋቸው?» አሉ አዛዥ ግልፍታቸው አልፎ እንደገና ዘና ብለው።

«ጌጣቸው፤ ካምሳ ሽህ ብር በላይ የሚገመት ጌጣቸው በሳጥን እንዳለ ጠፋ!»

«የሜቴ ጌጥ ጠፋ?» መቸ?»

«እስከ ስራዋን ትታ ስትጠፋ ጠርጥረው ሁልጊዜ የሚቀመጥበትን ቦታ ቢያዩ አጡት። ከዚያ በሁዋላ ቤቱ በሙሉ ተበርብሮ ጠፋ።»

አዛዥ አንገታቸውን ደፍተው ግንባራቸውን እዩቁዋጠሩም እዩፈቱም ሲያስቡ ቆይተው ቀና አሉና «እሜቴ ዘወትር እዩተለዋወጡ የሚያደርግዎቸው ልዩ ልዩ ጌጦች የሚቀመጡበት ደብዘዝ ባለ ዳማ ከፋይ የተሸፈነ ሳጥን አለ። ሌላው ቁልፉን ከሳቸው በቀር ማንም የማይነካው ባረንጉዋዴ ከፋይ የተሸፈነ መሀከለኛ መጠን ያለው የጌጥና - የሌላም አንዳንድ ነገር ሳጥን ነው፤ የትኛው ነው ጠፋ የተባለ?»

«ባረንጉዴ ከፋይ የተሸፈነው ሳጥን በውስጡ ካለው ሀብት ጋር!»

«እሱስ ካምሳ አደለም፤ ከመቶ ሽም ይበልጣል። ብቻ - ታዲያ ያን ሳጥን ያስቀመጠችው ደመቀች ኖራለች?»

«የሜቴን ጌጥ የሚያስቀምጥ ሌላ ምን አለ? እስኪመጡ ለዚህ ስራ አላፊ እስከ ብቻ ነኝ አሉን!»

«አዎን ብያለሁ፤ ብቻ ይህን ማለቴ አልነበረም፤ ሌላውን ነው።»

«እንዴት ሌላውን?»

«የዘወትሩን ጌጥ ማለቴ ነበር። ለመሆኑ በዚህ ነው ደመቀኝ ከሁለት ሳምንት በላይ የታሰረኝ?»

«ለጥያቄ መጣኝ እንጂ አልታሰረኝም፤ ተራዋ ሲደርስ ተጠይቃ ትለቀቃለች።»

«እኔ ዛሬ መጥኜ ተራዋ ሲደርስ ከሁለት ሳምንት በላይ እዚህ ተቀምጣ «ተራዋ» ባይደርስ ነው፤ የምትለው..... ማመን ያስቸግረኛል፤ ብቻ.....» ብለው አዛዥ ሊቀጥሉ ሲሉ..... «ቢያምኑ ባያምኑ የራስዎ ጉዳይ ነው፤ አሁን ለተጠየቁት ብቻ መልስ ይስጡ፤ ትርፍ ነገር ጣልቃ ማግባቴ ይበቃል!» አለ ሻምበል ዳኝ፤ በቁጣ ፊቱን አኮማትሮ። እንዲያ ፊቱን አኮማትሮ እዩተቆጣ ሲናገር አዛዥ ትኩር አርገው ሲመለከቱ ቆዩና።

«ስማኝ እስቲ ስማኝ!» አሉ እንደ ሻምበል ዳኝ በመላ ሳይሆን በውነተኛ ቁታ ሰውነታቸው ሁሉ ግሎ። «ምን የሚታመን ነገር አይሁ ሰማሁ ብዬ ልመን? አላምህም! በተናገርኸው ሁሉ አንድ እውነት የለበትም! ከሁሉ አስቀድሞ ይህን እቃ ደመቀኝ ጭራሽ አታውቀውም! ገና እሱዋ ከመግባትዎ በፊት እሜቴ ራሳቸው «እንዳይጠፋብኝ የጌቶች ሽልማት በሚቀመጥበት የብረት ሳጥን አስቀምጥልኝ» ብለው ቆልፈው ሰጥተውኝ እኔ ነኝ ያስቀመጥሁት። ተዚያ «ቤቱ ተበርብሮ እቃው ተፈልጎ ጣፋ» አልኸኝ! ምነው እኔ የማስተዳድረው ቤት እዩተበረበረ የጠፋው እቃ ሲፈለግ እኔ የት ኖራለሁ? እሜቴ ጠይቀውኛል? አንተ ጠይቀኸኛል? ተዚያ ደመቀኝ ወርቅ ልትሸጥ በዩወርርቅ ሰሪው ሰቅ ስትዞር መሰንበትዎን «ተረድተናል» አልኸኝ! ይህ ሁሉ አንድ እውነት አለበት? ይህ ሁሉ፤ ይህሽን ልጅ ደም፤ ደም ተፍታ ባገኘለገለች፤ ለማስቸገር ተፈትሎ የተሰራ እንጂ አንተም ራስህ «እውነት ነው» ብለህ እንደማታምን አውቃለሁ! ታዲያ አንተ የምታምነውን እኔን «ካላመንህ» ብለህ ትቆጣለህ! የለም! እውነቱን እኔ አውቁዋለሁ ልንገርህ! እሜቴ ባልታወቀ ምክንያት ይችን ድሀ ለመበደል አንተ ስልጣንህን መከታ አድርገህ እስቸውን ደስ ለማሰኘት የጀመራችሁት ነው! መቸም እግዜር ለብርቱ ነውና፤ ያዘልቅላችሁ ይሆናል! በል እንግዲ ወደዚያ ወደምትፈክርበት ወደዚያ፤ ማስፈራሪያህ ስደደኝ፤ እኔ ተካልኝ አልፈራም!» አሉና ላባቸውን ከግንባራቸው እዩጠረጉ ወደ ቃል ተቀባዩ ዘወር ቢሉ፤ አዛዥ ወደ መጨረሻ የተናገሩትን እንዳይጽፍ ምልክት ተሰጥቶት ኖሮ፤ እጁን በጠረጴዛው ላይ አመሳቅሎ አኑሮ! አንገቱን ደፍቶ ተቀምጦ አዩት። «ለምን የተናገርሁት አይጣፍ? በንጉስ ይጣልፍኝ!» አሉ።

«ተጽፎዋል፤ ግዴለም ይጻፋል፤ አሁን ይሂዱ በቃ!» አለ ሻምበል ዳኝ አንገቱን ከደፋትበት ሳያቃና። አዛዥ ከተቀመጠበት ተንስተው ለመሄድ ቢሞክሩ ብርቱ ትኩሳት ታሞ

እንደ ሰነዕተ ገገምተኛ ጉልበታቸው እዩተብረከረከ አቃታቸው። ከዚያ ቃል ይቀበል የነበረው ጸሀፊ ረድቶቸው ተነስተው እዩተንቀጠቀጡ ወጡ።

አዛዥ፣ ከሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ እንደ ተመለሱ፣ ለስረኛዎ ራት እንዲሰናዱ ለባለቤታቸው ለወይዘሮ ጌጤ ነግረው ወጡና ሻምበል ዳኝ ወደዚያ ወሬው እንደ ገሀነም ወደሚያስፈራው የምርመራ ክፍል (ይሰደኛል) ብለው ርግጠኛ ሆነው ሳለ የጫኑበትን ያን ያክል ከባድ ነውር ሁሉ ዝም ብሎ ተሸክሞ የለቀቃቸው በምን ምክንያት እንደሆነ አልገባቸው ብሎ በትንሽ ግቢያቸው ውስጥ ወዲያ - ወዲህ እዩተመላለሱ ራሳቸውን ይበዙበዙ ጀመር። «ምንም ቢሆን በስራ ጉዋደኖቹ ፊት ጉዳን አውጥቸዎት እንዲያ አጋልጬው አይለቀኝም፤ ምን አይነት ቅጣት እንደሚቀጣኝ ተማክሮም ይሁን ብቻውን እስኪወስን ነው የለቀቀኝ!» ይላሉ አንድ ጊዜ ባሳባቸው። «ይህን ለማድረግ መልቀቅ ያስፈልግ ኖሮዋል? ይህን ለማድረግ ቢያስብ ኖሮ፣ «ያዝና እዚያ አቆዩው!» ብሎ ወዲያው በፈላ ደሙ የፈለገውን ቅጣት ወስኖ አይፈጽምብኝም ኖሮዋል? እንጂ፤ አልገባኝም!» ይላሉ ሌላ ጊዜ። እንደሆነ የሚፈጽምባቸው ስቃይ ከሚያውቁ ሰዎች እንደ ሰሙት በዩደረጃው ተሰልፎ ይታያቸውና «ግዴለም የመጣው ይምጣ፤ እኔ ተካልኝ ልኩን ነግራለሁ!» ይላሉ።

እንዲህ እጆቻቸውን ወደ ሁላዎ በጀርባዎ አስተሳስረው ወዲያ ወዲህ እየተመላለሱ መታረቅ የማይችሉትን ልዩ ልዩ አሳቦች በራሳቸው ውስጥ ሲያሙዋግቱ አንዲት እድፋም ልብስዎ የተቀዳደደ ደምዎ እስከ መጨረሻው ጠብታ ከውስጥ ተመጦ የወጣ ፊትዎ ጠል እንዳጣ ስር የገረጣ፣ ጠጉርዎ እንደ ደረቅ ጭራሮ የተንጨበረረ እንዲያው በጠቅላላው፣ አንዳንድ ጊዜ በቅዠት የሚታይ ዛር እንጂ፣ ሰው የማትመስል ፍጥረት እያነከሰች መጥታ ወዳጥሩ በራፍ ስትቀርብ አዩና፣ ቆመው ይመለከቱ ጀመር። ሴትዮዎ ያጥሩን በር መዝጊያ ክፍታ ስትገባ ሁኔታዎ ሁሉ ከቅድሙ የበለጠ ጎልቶ ስለ ታያቸው በጣም ቶሎ ሳንቲም ሰጥተው ለማሰናበት ኪሳቸውን ቢዳብሱ ሳንቲም ተሰቀው አጡ። ከዚያ ወደ ቤት ዘወር ብለው፣ «ጌጤ ጌጤ እባክሽ ቶሎ አንድ እንጀራ አምጪ!» በለው እንደገና መለስ ቢሉ ለማኝዎ አይኖችዎ እንባ ሞልተው አንካሳ እግርዎ እንደ ልብ አላስሄዳት ብሎ ደፋ ቀና እያለች፣ መጣችና በቆሙበት ልትደርስ አስር ሜትር ያክል ሲቀራት «አባባ!» አለች። ደመቁ ልጄ! አንቺ ነሽ?» በለው አዛዥ እጆቻቸውን እንደ ክንፍ ግራ ቀኝ ዘርግተው እዩሮጡ ሄደ ታቀፍዋት። ከዚያ ተያይዘው ይላቀሱ ጀመር። «እግዛ! እግዛ! ሰው ባስራምት ቀን እንዲህ ይሆናል? ምን ቢያረጉሽ እንዲህ ሆንሽ?»

«ግዴለም ደህና ነኝ አባባ፤ ልጄ ደህና ነው? ልጄን አዩልኝ?»

«እሱስ ደህና ነው፣ አንቺ ነሽ እንጂ።»

«መቸ አዩት?»

«አንቺን በወሰዱሽ ማግስት እሁድም፣ ከዚያ ወዲህ በነበረው እሁድም እኔና ጌጤ ሄደን ነበር፤ በጣም ደህና ነው» አሉና እንደ ገመድ ሲቁዋጠር ሲፈታ የሰነዕተ አጥንት እንዳልተፈጠረበት የሚልወሰወስ ደካማ ክንድዎን ተጠንቅቀው ይዘው «ጌጤ ነይ ጉድ እይ! ጌጤ ነይ ጉድ እይ!» እያሉ ይዘዋት ገቡ።

ምእራፍ አስራ ዘጠኝ

የህገወጦች ህግ

ደመቀች፣ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ መታሰርዋን አዝማሪው ቤት ሰምቶ ለጉዋደኛው ለበሻህ፣ ዘለሌም ነግሮት ስለ ነበረ ሁለቱ በዩጊዜው እዩመጡ አዛዥን ይጠይቁ ነበር።

በተፈታች ሳልስት አዝማሪው ውቤ አንድ ማንቆርቆሪያ ጠላ የደስ ደስ መጥቶ ከባለቤታቸውና ከደመቀች ጋር እዩወጡ፣ ሲጫወቱ በሻህ ዘለሌ መጣ።

«ያው ደግሞ አንዱ ዘመዳችን ደመቁ፤ ከታሰርሽ ጀርሞ አንድ ቀን መጥቶ ሳይጠይቀኝ ቢቀር፣ በሁለተኛው አይቀርም! በሻህን ታስታውሽዋለሽ?» አሉ አዛዥ በሻህ ገብቶ ለሁሉም የጅ ሰላምታ ሲሰጥ፡

«ውለታው የሚያስረሳው ነው? አባባ! እንኩዋንስ - በሶስት ሳምንት እድሜዬን ሙሉ አልረሳውም!» አለች ደመቀች ለመነሳት ብትሞክር ሰላቃታት በተቀመጠችበት ጉዋያ እንደ ሰበራት እዩተልወሰወሰች።

«እግዜር ይስጥልኝ፣ እንዲህ አገልግሎት ልማስረሳ ወይዘሮ እንኩዋንስ አንድ ቀን የድሜዬን ሙሉ ሳገልገል ብኖር እንደ ተገለገልሁ እንጂ እንዳገልገልሁ አልቆጥረውም። እኔ ለመሆኑ! ያ ሁሉ ደም የት ሄደ? እኒያ ፖሊሶች ቀድተው ጠጡት?» አለ በሻህ፣ እጅዋን እንደ ያዙ፣ ጠል እንዳጣ ተክል የጠወለገ ፊትዋን ዘቅዝቆ እያዩ።

አዝማሪው ውቤ በሻህ ዘለሌ፣ ስራቸው እዩቅል ይሁን እንጂ ብዙ ጊዜ አብረው የሚታዩ በምክር ሆነ በስራ የሚረዱዱ እጅግ የሚዋደዱ ጉዋደኞች ናቸው። ብቻ የስበሳቸውን ፍቅርና አክብሮት በዩልባቸው ይዘው፣ ባፋቸው ሲሰደደቡና አንዱ ሌላውን ነውር ጎልጉሎ ሲያወጣ ለሁልጊዜው ተቆራርጠው የሚቀሩ እንጂ አድረው የሚገናኙ አይመስሉም።

«እኔን እኔን? እኔን! እንዲያውስ ጨዋታ በማን አፍ ያምራላ! በሻህን ደህና አድርገህ አታውቀውም መሰለኝ፣ ውቤ!» አሉ አዛዥ የሁለቱን በጣም ቅርብ ወዳጅነት ስላላወቁ።

«እንደ በሻህ ደህና አድርጌ የማውቀው ሰው የለም፣ አባባ አዛዥ። ብቻ፣ እኔ የማውቀው በሻህ ዘለሌ ሰባዊ ስሜት የሌለው የማጅራት መችዎችና የሌቦች ሰራዊት ጠቅላይ አዛዥ ነው እንጂ የጨዋታ ሰው አደለም።»

«አ - ይ! ይህ እንኩዋ አይመስለኝም!» አሉ አዛዥ፣ ራሳቸውን እዩወዘወዙ። በሻህ አዝማሪው ውቤን በማጎጠጥ አይን እንድ ጊዜ የጎድን ገረፍ አድርጎ «እንግዲህ ጀመረ ይህን..... ጅራፍ ምላሱን ያጮህ!» አለና ወንበር ሳብ አድርጎ ተቀመጠ።

«እስቲ እንዲያው ለምሳሌ ያክል፣ አለቃ መዝሙርን «ምን አደረግህቸው» ብለው እሱን ራሱን ይጠይቁት። እኔ እንዳልናገር «የሻህ ወይም ምስጢር አወጣህ» ይለኛል» አለ አዝማሪው ውቤ።

«ለመሆኑ አለቃ መዝሙር ማናቸው?» አሉ አዛዥ ሲስቁ ቆይተ።

«አለቃ መዝሙር የሱ አለቃ ናቸው። ግፍ ሰሩብኝ ብሎ እንደ ሴት ሲያለቅስ ስላስካስሁት ይዩትልዎ በማስመገን ፈንታ ስሜን፣ ያከፋል» አለ በሻህ አሁንም አዝማራው ውቤን የጎድን እያዩ።

«እንዴት አድርገህ አስካስኸው? በሽምግልና ነው?»

«የዚያኑ ያክል ነው፤ አዎ በሽምግልና ሊባል ይቻላል» አለ በሻህ ፍርጥም ብሎ።

«ግሩም ሽምግልና!» አለ አዝማራው ውቤ ከልቡ እዩሳቀ።

«እንዲህ ነው፤ አዝማራው ውቤ ወደ አዝማራነት ደረጃ ከማደጉ በፊት ገና እዚያ መድሀኔ አለም ዲያቆን ነው? ወይስ - ደብተራ ሳለ እኒህ አለቃ የማደርያው መሬቱን ሲወስዱበት ጊዜ መቸም ይህ ክፍት አፉ ለዘፈንና ለልቅሶ ብቻ ሳይሆን እንደሚያዩት ለስድብም የሰላ ነው፤ ሰድቦቻቸው ኖሮ በክብረ ነክ አመት አሳስረው አልፍተውታል። በዚህ ፍርድ ጎደሉብኝ እያለ ሲያለቅ አይቼ ግፍ የተሰራበት መሆኑን ለ - ልጆች ስለ ነገርሁቸው አለቃ እብብዙ ርስታቸው ከሰፋሪው ጢሰኛ በርከት ያለ ገንዘብ ሰብሰበው ሲመለሱ፣ ልጆች እመንገድ ጠብቀ ካለቃ ገንዘቡን ተቀብለው - ፍውልህ ካሳህ ብለው ሰጡት። ታዲያ ይዩትልዎ በዚህ እዩብረ ስሜን ያከፋል።»

«ምን ያክሉን ወስዳችሁ ምን ያክል ሰጣችሁኝ?» አለ አዝማራው ውቤ።

«እኔ በደልህን ከመንገርና ካሳ የሚገባህ መሆንህን ከማመልከት በቀር እንኩዋንስ ገንዘብ ልወስድ ልጆች ገንዘብ ልውሰድ ልጆች ገንዘብ ሲወስዱ ኖሪያለሁ? ነገር ግን ካሳ ማግኘት በሁዋላ ነግረውኛል።»

« ልጆች የምትላቸው የማን ልጆች ናቸው?» አሉ አዛዥ በሻህን እያዩ።

«ሌቦችንና ቀማኞችን የሱን ጭፍሮች ነዋ!» አለ አዝማራው አቁዋርጦ።

«እኔ ያሰፋ ያለህ! የሌቦችንና የቀማኞችን ዘረፋ ነው እንዲህ እንደ ተቀደሰ ስራ በመልካም ስም አጎናጥረው የምትነግረን?» አሉ አዛዥ እንደ መሳቅም እንደ መገረምም ብለው።

«ይዩትልዎ በሻህና በወርባሎች ጉዋደኞቹ ቁዋንቁዋ ማጅራት መቼዎች ቀማኞችና ሌቦች «ልጆች» ይባላሉ፤ መቀማትና መስረቅ «መቀበል» ይባላሉ!» አለ አዝማራው ውቤ። አዛዥ ባለቤታቸውና ደመቀች ይስቁ ጀመር። በሻህም አብሮ ሲስቅ ቆይቶ።

«እንዲህኑ ነው፤ ምክንያቱን ልንገርዎ አባቱ። መቀማት ይሁን መስረቅ ከሌሎች ልዩ ልዩ የሰው ገንዘብ መውሰጃ ዘዴዎች ምንም ያክል ልዩነት ያላቸው። ማጅራት መቼዎች ቀማኞችና ሌቦች የሚባሉትም ያው እንደ ሌሎች በልዩ ልዩ ስም በሰው ገንዘብ የሚኖሩ ሰዎች ናቸው። ልዩነታቸው የስም ልዩነት ብቻ ነው። ባልታወቀ ምክንያት ቅምያና ስርቆት ከሌሎች።»

የሰው ገንዘብ መውሰጃ ዘዴዎች ሌባና ቀማኛ ማጅራት መቼ፣ ከሌሎች በሰው ገንዘብ የሚኖሩ ሰዎች የበለጠ ለሰሚ ጆሮ ይቀፋሉ፤ ስማቸው ለጆሮ አይጥምም። ስለዚህ <ግብራቸው ሳይሆን ስማቸው ብቻ ከሆነ አስጠልቶ ወንጀል ያደረጋቸው ይለወጥ> የተባለበት ምክንያት ይህ ነው» አለ ያሽመር ፈገግታ ፈገግ ብሎ።

«አይደለም ልጄ! የክፉ ስራም የክፉ ሰሪም፣ ስማቸው ብቻ አይመስልህ የሚጠላው። ስራውም ሰሪውም ጭምር ነው!»

«አ..... ! በጠቅላላው ክፉ ስራና ክፉ ሰሪ የሚጠላና የሚጠፋ ከሆነ ከኔ የበለጠ ክርስም ጋር የሚስማማ አያገኙም። ነገር ግን በመልካም ስም የተሸፈነ ክፉ ስራ በመልካም ስም ከተሸፈነ ክፉ ሰሪው ጋር እስካለ ድረስ፣ ስሙ ለጆሮ የማይጥመውን ብቻ ማጥፋት፣ ምንም ቢሆን የማይቻል ነው። ስለዚህ ወይ የስምን ነገር ወደ ጎን ትቶ በጠቅላላው ክፉ ስራንና ክፉ ሰሪን ጨርሶ ማጥፋት ያለዚያ ለባለ ክፉ ስም መልካም ስም ሰጥቶ ሁሉንም አሁን እንዳለው መተው ነው። እንዲያውም ለሰሚው ጭራሽ ግራ የሚመስል ነገር ግን እውነተኛ ነገር ልንገርዎ አባቱ። በልዩ ልዩ መልካም ስም የተሸፈነ ክፉ ስራ ከሰሪው በክፉ ሰሪው ላይ የበለጠ ክፉ ሰሪ መኖሩ በመጨረሻ በጠቅላላው ክፉ ስራንም ክፉ ሰሪውንም ያጠፋዋል።»

«ይህን ከጥልቅ ሀይቅ የጠለቀ ፍልስፍና ይሰማሉ? አባባ አሳኝ! የማጅራቱ መቼዎች የቀማኞችና የሌቦች ሊቃውንት ተመራምረው ይዩትልዎ እንዲህ ያለ የጠለቀና የረቀቀ ፍልስፍና ላገር ያበረክታሉ! እጡብ ድንቅ ይበል ይበል!» አለና አዝማሪው ውቤ እየሳቀ ያጨበጭብ ጀመር።

«አዎ <ይበል ይበል> አልቃሾ! አለቃህ በሰበሩብህ የግፍ ስራ ላይ የልጆች ቅምያ በሳቸው ላይ ልጆች ባይኖሩ አመት ሙሉ ወህኒ ቤት ለፍተህ እንዲሁ ሳትካስ እንዳለቀስህ አትቀርም ኖረህል!» አለ በሻህ ከመናደዱ የተነሳ አዝማሪው ውቤን እንደሚያንቅ ከተቀመጠበት ለመነሳት ቃጥቶ። እዚያ ያሉት ሁሉ ሁኔታውን አይተው ሲስቁ ጊዜ በሻህም እንደገና አብርቀቸው ይስቅ ጀመር።

ደመቀች የልጅዋን እቃ ስትገዛ በሻህ ያደረገላት ርዳታና በሁዋላም በመገናኛ ሆቴል ምሳ ሲበሉ በሱ ላይ የተመለከተችው ፍጹም ጨዋነትና ባህሪ ያንለት፣ አዝማሪው ውቤ፣ ካወራበት ጋር አልሰማማላት አለና አሳብዋን ከነክነው። ይልቁንም በሻህ ራሱ፣ አዝማሪው ውቤ የወንጀለኞች አለቃ አስመስሎ ሲያወራበት አለ ለማለትና ንጹህ መሆኑን ለማሳዩት በመሞከር ፈንታ ወንጀለኞችንና ስራቸውን ለመደገፍ ሲከራከር በማዩትዋ የባሰውን ግራ ገባት። ስለዚህ ለማጣራት ፍለጋ፣ «መቸም» አለች። «መቸም አሁን የምትሉት ሁሉ እንዲያው ለጨዋታ ያክል ነው እንጂ እውነት ሆኖ አይደለም!»

«ምነ?» አለ አዝማሪው ውቤ።

«ለምሳሌ አሁን አንተ፣ ስለ ጋሼ በሻህ ስትለው የቆዩኸው ሁሉ እውነት አይመስለኝም።»

«እንዴት? አነሰ ወይስ በዛ?»

«እንጂ! ጋሼ በሻህ..... ክፉ ስራ የሚሰራ አይመስለኝም!»

«በይ ዝም በይ፤ በሻህን አታውቂውም! ሰው መሰለሽ? ሰይጣንክ ነው! ወንጀሉም ሆነ ሌላ ተንኮሎ እንደ ሌሎች ጉዋደኞች ከተወለደ በሁዋላ የተማረው አደለምኮ አብሮት ተፈጥሮ አብሮት የተወለደ ነው! አይሸ? ገና በናቱ ሆድ ሳለ እዚያ አምባገብ ለአንስቶ እናቱን ሳልገደልሁ» ብሎ በጣም አስቸግሮ በስንት ጭንቅ በሀኪም ርዳታ በሰባት ወሩ አውጥታ ጣለችው። ከዚያ ያችው ያመጸኞች ሞግዚት አራዳ ተቀብላ አሳድጋው ያውልሽ አሁን..... የወንጀል ስራውን እንደ ሌሎች ወንጀለኞች በስውር መስራ አልበቃሽ ብሎ የወንጀለኞችና የወንጀል ስራቸው ጠበቃ መሆኑም አላጠግበው ብሎ የወንጀል ሀዋርያ ሆኖ፣ ፍልስፍናውን በገሀድ እይዘረ ይሰብካል። ታዲያስ! እንዲህ ያለውን ሰው ነው «ክፉ ስራ የሚሰራ አይመስለኝም» የምትይው?»

«ታዲያ ይህም ሁሉ እውነት ነው?» አለች ደመቀች ትንሽ እንደ መሳቅ ብላ፣ አንድ ጊዜ አዝማሪው ውቤን፣ አንድ ጊዜ በሻህን እያለዋወጠች እያዩች።

«ያዝማሪው ግጥማ - ግጥም ተቀንሶለት በሰባት ወር መወለዴ እውነት ነው!» አለች በሻህ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ። ሌሎቹ አዝማሪው ውቤ ጭምር በጣም ሳቁ።

«የወንጀለኞች አለቃ መሆንህሳ!» አለ አዝማሪው ውቤ፣ አይኑን ወደ በሻህ ፍጥጥ አድርጎ።»

«ልጆች አንድ ጊዜ መሪያቸው አድርገው መርጠውኝ ነበር፣ ብቻ እሱም ዱሮ ያለፈ ታሪክ ነው። «ወንጀለኞች፣ ወንጀለኞች» እምትሉዋቸው እንዲያ የልማድ አነጋገር ነው እንጂ ሌላውን ትልልቁን ወንጀለኞች እንተውና ካንተ እኩዋን ካልቃሻሙ የክፉ አደሉም! አንተ ዱሮ፣ ጠንቁቀይ ደብተራ ሳለህ ራስህን በድህነት እይቆራመድህ ሌሎችን በውሸት «ሀብታም አደርጋችሁቀለሁ» አያልህ እያታለልህ በቀላሉ የማይታለሉትን «መአት አመጣችሁቀለሁ» እያልህ እያስፈራራህ የሰው ገንዘብ ትዘርፍ አልነበርም? ከዚያ አልቃህ ካባረሩህ በሁዋላ ሌላ ማታለያ ፈጥረህ አሁን ፈሪውን ደፋር ክፉውን ደግ መጥፎውን ሽጋ አስመስለው በውሸት ግጥም የምታወድሳቸውን ሰዎች ልብ እይብበዝ ራሳቸውን እያፈዘዘህ የማይሸንጉሉትን «ዞሬ እሰድባችሁቀለሁ» እያልህ እያስፈራራህ የሌሎች ገንዘብ ትብላ የለም? መኖሪያህ ይህ አደለም? ብቻ ባንተ ቁዋንቁዋ ይህ ወንጀል አይደለም! ይልቅ ይህን ተውና ሌላ ወሬ አምጣ፤ ላንስማማ በከንቱ ጉንጫችንን እናልፋ!» አለ በሻህ ስሜቱ ከቀልድ ወደ ምር ሲለወጥ በፊቱ እየታዩ። የበሻህን ስሜት ከፊቱ አይተው ሁሉም ዝም አሉ።

«ምን አደረግሽ ብለው ነው ፖሊሶች ይህን ያክል ጊዜ ያሰሩሽ?» አለ ቀጠለና ወደ ደመቀች መለስ ብሎ።

«እመቤታችን በጣም ብዙ ዋጋ ያለው እቃ «ጠፋብኝ» ብለው እስከን ስለ ጠረጠረዋት አሳስረዋት ነበር» አሉ አሳኝ ደመቀች አንገትዋን ደፍታ ዝም ማለትዋን አይተው።

«እንዲሁ በጥርጣሬ!»

«ያውም እቃው ሳይጠፋ።»

«እንዴት?»

«ገና ድሮ፣ ደመቀች እንኩዋ ሳትመጣ እንጂ! ቢያንስ ቢያንስ ሰባት አመት ሳይሆን አይቀርም - ይህ እቃ ራስጌያቸው ቁልፍ በሌለው ቁምሳጥን ከሚቀመጥበት ከሳቸው ጋር ተመካክረን የጌቶች ልሻን በሚቀመጥበት የብረት ሳጥን እንድቆልፍበት ሰጥተውኝ እዚያ ይኖራል። ረስተውታል መሰለኝ እንጂ፣ አንስተውብኝ እንኩዋ አያውቁም! አሁን ምን ሰይጣን እንደ መከራቸው አይታወቅም። ጠፋብኝ ብለው የህታቸውን ልጅ አስጠርተው ታራ እዩተሰቀዩ እንድትመረመር <አደራ> ብለውት ያው - እንደምታይዋት አርጎ ለቀቃት» አሉ አዛዥ በትካዜ ፊት ደመቀችን እዩተመለከቱ። ያዛዥ አዘንና ትካዜ የተቀበለችውን ስቃይ አስታወሳትና ደመቀች አንገትዋን ደፍታ እንደ ተቀመጠች እንባዋ ጉንጭዋን ሳይገነ እንደ መስከረም ዝናም ደቦል ደቦል እዩሆነ እመሬት ይወድቅ ጀመር።

«በመጨረሻ እንዴት ተለቀቀች?» አለ በሻህ ደመቀችን ስታለቅስ ሲያይ ስሜቱ ታውኮ በሻክረ ድምጽ።

«በመጨረሻማ - እኔም እንዲህ እንደስዋ ታስሬ፣ እንድመረመረ ተመክሮ ኖሮ እግዚአብሄር ይስጠው፣ ወደዚያ ወደ መመርመሪያቸው ከመስደዱ በፊት፣ ጉዋደኞቹንና አንድ ጣሬ ይዞ እዩጠዩቀኝ ስነግረው ጊዜ እሱም ጉዋደኞቹም በመሀላቸው መብረቅ እንደ ወደቀ ደንግጠው ደርቀው ዝም አሉ። እሱማ - መቸስ ምን ልበልህ! ቀና ብሎ ማየቱንም ፈርቶ፣ ራሱን በጠረጴዛው ላይ እንደ ደፋ <ሂድ በቃ> አለ። እስከም ወዲያው ተለቀቀች።»

«ይኸ <እሱ> የሚሉት ማነው?»

«ያው የህታቸው ልጅ ነዋ! ሻምበል ዳኝ ይባላል!»

«እረግ! ይኸ <ጥቁር ፋሺስት> የሚሉት? እሱ የታቸው ልጅ ነው?»

«እንዲያው እናቱ ይውለዱት እንጂ ያሳደጉት እመይቴ ናቸው!»

«ለመሆኑ ክፋት የቤቱ ነው ማለት ነው!» አለ በሻህ በመገረም።

«እመቤታችሁስ ይህ ሁሉ ከሆነ በሁዋላ ምን አሉ?» አለ ወዲያው ቀጠለና።

«አምጥቼ እፊታቸው ላስቀምጥላቸው፣ <ለካ አንተ ዘንድ ኖሮዋል! ረስቸው!> አሉና ወዲያው ከፍተው አንዳንዱን እያወጡ ትንሽ ሲመለከኩቱ ቆይተው እንደገና ቆልፈው ራስጌያቸው ዱሮ፣ በሚቀመጥበት ክፍት ቁም ሳጥን አስቀመጡት። በጣም ገረመኝ፣ በተደረገው ሁሉ በደል ትንሽ እንኩዋ የመጸጸት ምልክት በፊታቸው አለመታየቱ ነው!» ከዚያ ሁሉም ዝም ብለው ሲተክዙ ቆዩና።

«ለመሆኑ እውነት እቃው ብዙ ዋጋ ያለው ሆኖ ነው? ወይስ እንዲያው ይችን ድሀ ለማስቸገር የተገዱ መስለው ለመታየት ያደረጉት ዘዴ ነው?» አለ በሻህ።

«እቃውስ በጣም ብዙ ዋጋ ያለው ነው! እንዲያውም እሳቸው ለምሳ ሽህ ይበሉ እንጂ..... ከመቶ ሽ እንኩዋ ሳይበልጥ አይቀርም! ጥምዙና ሌላው ልዩ ልዩ መልክ ያለው ወርቅ ብቻ አምሳ ሽህ ብር ሳያወጣ አይቀርም!»

«ይህን ያክል ገንዘብ ከየት አመጡት?»

«አዩ ልጄ! ጌታ ከድሀ እንጂ ከየት ያመጣል? ረዥም ጊዜ ጎፋን ገዝተዋል። የጎፋ ህዝብ እንኩዋን ገንዘቡን ቆዳውን ቢገፉት የማያመው ደግ ህዝብ ነው! ከዚያም በላይ ባለ ብዙ ርስት ናቸው!»

«ግሩም ነው! ታዲያ እኒህ ያሉት በድሀ ገንዘብ መልሰው ድሀ የሚያሰቃዩት ብዙ ህዝብ ይበላው ይታክምበት አጥቶ በራብና በበሽታ ሲያልቅ መቶ ሽህ ብር አገልግሎቱን እንዳበቃ ሰባራ እቃ የትም ጥለው ረሳው የሚሉት እንዲሁ ሰው ማሰቃየት አማራጭ ብለው እያሳሰሩ የሚያሰቃዩት በህግም ሆነ በሰው ፊት ወንጀለኛ አደሉም! በህግም በሰው ፊትማ ዋና ወንጀለኛ ሲርበው ከተረፈው ወስዶ የበላ ነው! ታዲያ እንዲህ ያለው ህግ ህግ ነው? ሰውስ ሰው ነው? የሞት ፍርድ ይፈረድባቸዋል፤ ሞት ቢቀር ግን ለደካማ ማጥቂያ መሳሪያ ያደረጉት ሀብታቸው እንደ ሚወረስና የተጠቁት እንደሚካሉ የማይጠረጠር ነው» አለ በሻህ ወደ መጨረሻው ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ።

«አንተና ማጅራት መቼዎችሁ፣ በዳኝነት ወንበር ተቀምታችሁ፣ ህጋችንን ባራዳ ህግ ለውጣችሁ እስክትፈርዱ ህጋችን ህግ ነው!» ብሎ አዝማሪው ውቤ ለመሄድ ተነሳ። ከዚያ ሁሉም እዩሳቁ ሲሰነባበቱ።

«አይዘሽ የኔ እመቤት አንቺም ትካሽ ይሆናል!» አለ በሻህ ደመቀችን የጎድን እያዩ እጅዋን ጥብቅ አድርጎ ይዞ።

አዛዥ እመቤታችን ለአስተርዮ ማርያም የሚዘክሩት ዝክር ለግቶ ስለ ነበረ ወደ ስራው ለመሄድ ሲነሱ ሰአታቸውን አውጥተው አይተው «አቤት አቤት! ጊዜው እንዴት ሂድዋል! እምቸም እሜቴ ለአቤትህ ዋልህ ብለው ይገሉኛል! ትላንት ያሉኝን አልነገርሁሽምኮ» አሉና እየቸኮሉ ሄዱ።

ምእራፍ ሀያ

አስተርዮ ማርያም

ያስተርዮ ማርያም ዝክር መቸ፣ ወይም በምን ምክንያት እንደ ተጀመረ ይረሳ እንጂ፣ በችግር ይሁን በድሎት ጊዜ ሊታጎል የማይችል፣ በሴት በኩል ከትውልድ ወደ ትውልድ እዩወረደ መጥቶ ወይዘሮ ጽጌ ከናታቸው የወረሱት የግዝት ዝክር ነበር።

ያስተርዮ ማርያም ዝክር እንደ ወይዘሮ ጽጌ ጊዜ ዝነኛ ሆኖ አያውቅም። ከቀደሙት እናቶቻቸው እንደ ጊዜውና እንዳያቅማቸው ሰፋም ጠበብም አድርገን የሚዘክሩ ነበሩ። በወይዘሮ ጽጌ ጊዜ ግን ከድግሱ ብዛት ሌላ፣ ድግሱን የሚጋበዙት እነማን እንደሆኑ ለግብዣው የሚሰናዳው ምን እንደሆነና ተጋባዦች የሚስተናገዱበት ስነስራት የማይለወጥ ሁልጊዜም አንድ አይነት ስለ ነበረ ወይዘሮ ጽጌ በመልክ ይሁን በስም በሚያውቁቸውና የዝክርን ወሬ በሚከታተሉ ሰዎች ዘንድ በጣም እዩተደነቀ ይተረክላቸው ነበር።

ወይዘሮ ጽጌ አዲስ አበባ ሲኖሩ፣ የሚጋበዙባቸው በሶስት የተከፈሉ ናቸው። እነሱም አንደኛ የንጦጦ ማርያም ያራዳ ጊዮርጊስ ካህናት በሙሉ ሁለተኛ ወይዘሮ ጽጌ «የኔ ቢጤዎች» የሚሉባቸው ድሆች፣ በሽተኞችና ክልዩ ልዩ የኢትዮጵያ ጠቅላይ ግዛቶች፤ ለሙግትም ይሁን ለምስክርነት አዲስ አበባ መጥተው ስንቃቸውን ከጨረሱ በሁዋላ ለማኞች የሚሆኑ ሰዎች ሶስተኛ በጠቅላላ ስም «ዘመድ» ተባለው የሚጠሩት ናቸው። ለሁለቱ አድባራት ካህናት ከበግና ከዶሮ ሌላ ሁለት ለኔ ቢጤ ሁለት ለዘመድ፣ አንድ በድምር አምስት የሀረር ሰንጋዎች ይታረዳሉ። በመጠጥ በኩል፣ ለያንዳንዱ ደብር ካህናት አንድ ጋን ጠጅ፣ ሁለት ጋን ጠላና አስር ጠርሙስ ኮኛክ ለኔ ቢጤ ሶስት ጋን ጠላ ተመድቦዋል። ለዘመድ ግን የመጠጥ ወሰን አልተደረገም። በዚያ ላይ ሁለት መቶ አምሳ ብር ተመንዝሮ ላንድ ሽህ የኔ ቢጤ ለያንዳንዱ ሆኖ አምስት ሳንቲም እንዲመጸወት ተመድቦዋል። አስተርዮ ማርያም ረቡ፣ ወይም አርብ ቀን የዋለች እንደሆነ በሰቱ ለቀዳስያን ተብሎ የጾም ድግስ በሰፊው ተሰናድቶ፣ ወይዘሮ ጽጌ እንጦጦ ማርያም ሄደው አስቀድሰው ለካህናቱ ከሰጡ በሁዋላ ዋናው ድግስ በማግስቱ ይሆናል።

ከዚህ ሁሉ የወይዘሮ ጽጌን ዝክር የበጎ ምግባር ጥሩ ምሳሌ አድርጎ በያፋ የሚያስተርክላቸው፣ በተለይ «የኔ ቢጤ» ለሚሉት ያደርጉት ነው። የዘመዱ ግብዣ ሁልጊዜም ካህናቱና የኔ ቢጤው ተጋብዘው ከተመለሱ በሁዋላ ጀምሮ እስከሚከተሉት ሶስትና አራት ቀናት ድረስ ይቀጥላል።

በመጀመሪያ ከወይዘሮ ጽጌ እጅግ ሰፊ ግቢ፣ ባንዱ ክፍል፣ አዳራሽ ድንኩዋኖች ባንድ ተቀጣጥለው ተተክለው የሁለቱ አድባራት ካህናት ለዩብቻ ባያጋፋሪያቸው እንደ የማእረጋቸው ገብተው ተቀምጠው የተመደበላቸውን ድግስ ይጋብዛሉ። ካህናቱን እንደ ወይዘሮ ጽጌ ሆነው የሚጋበዙና ምንም ነገር እንዳይጎድል የሚያስተናብሩ ባለቤታቸው ደጃዝማች እሳቸው ከሌሉ ባለቁርጦቻቸው የሆኑ ታላላቅ ሰዎች ናቸው። ካህናቱ በድንኩዋኑ ውስጥ ሲጋበዙ፣ ከሌላ ወገን ድንኩዋን ባልተተክለበት ክፍል ያን ሰፊ ሜዳ፣ የሞላውን የኔ ቢጤ ለማስተናገድ የተመደቡት ሰዎች ቦታ ቦታውን ይዞ እንዲቀመጥ ያደርጉታል። ከዚያ ሁሉም ሰጥ ጸጥ ሲል ወይዘሮ ጽጌ ልክ እንደ ተራ ሳላፊ አንገትዬው ሰፊ፣ እጅጌ - የለሽ ቀሚሳቸውን አጠር አድርገው ታጥቀው በዚያ ላይ ቀጭን ኩታቸውን በወገባቸው ዙሪያ ጠቅለል አድርገው አደግድገው ጫማቸውን አውልቀው ባዶ እግራቸውን ይሆኑና እንጀራውን በዩንቅቡ ቅይና አልጫው ወጡ ለዩብቻ በያፍላሉ ሙዳ ሙዳ ሆኖ የተቆረጠውን ስጋ በዩጥራሩ ጠላው በማንቆርቆሪያ እዩተሞላ ለዚያ መጠጫ ከባያው የሰው ቁመት እስቲያክል እዩተሰካ፣ ያን ሁሉ ተሸክሞ የተከተላቸውን ሰራዊት በሁዋላቸው አሰልፈው ብቅ ሲሉ ያ ሁሉ የተራብ ሆድ እልል እንደሚል ሁሉ በያለበት

ሲንጫጫ ሳለሆዱ ብቻ ሳይሆን ለዩጎሪቤቱ ይሰማል። ያ ሁሉ ከፍ ገና ሳይጎርስ ምራቁን ማላመጥ ያ ሁሉ ግሮሮው ገና ሳይጎርስ መዋጥ ይጀምራል። ከዚያ ስለ አስተርዮ ማርያም እያሉ ለያንዳንዱ የኔ ቢጤ እንጀራ ቀይ በግማሽ አልጫ ወጥ ያውጡለታል ከዚያ ላይ ሙዳ ስጋ ይደርቡለታል። ከዚያ በረኸም ኩባያ ጠላ ሞልተው ባንድ እጁ አስይዘው በሌላው ሆያ አምስት ሳንቲም ይሰጡታል። እንዲህ እያደረጉ እስከ መጨረሻው የኔ ቢጤ ዝክራቸውን እስኪያዳርሱ ቀኑ ይገባደድና ያን ያክል የቆዩትን ድሆች ራብ በህል ፈንታ አንጀታቸውን በልቶ ሄደ ወይዘሮ፣ ጽጌም ካጎበሱበት ወገባቸውን ቀና አድርገው መሄድ አቅትዋቸው በደጋፊ ገብተው አልጋቸው ላይ ይወድቃሉ። ብቻ ከዚያ ሁሉ ድካም በሁዋላ አስተርዮ ማርያም ከገሀነም ጣርና ጋር የምታሳርፋቸው መሆንዎ ለላኤ ሰብን እንኩዋ እፍኝ ውሀ ላንድ በሽተኛ በስምዎ ስለሰጠ ያስማረች ማርያም በስምዎ ያን ያክል ትሩፋት ለሰሩት ለሰቸውማ የምታውርሳቸው ሰማያዊ ሀብትና ድሎት መመጠኛ የማይኖረው መሆኑ አልጋቸው ላይ እንደ ተጋደሙ ሲታሰባቸው መንፈሳዊ ደስታ ልባቸውን ይመስጠውና አስተርዮ ማርያም ያንጊዜውኑ አቅፋ ወደ ሰማይ ሰማያት ይላቸው የምታደርግ መስሎ ይሰማቸውና ድካሙ ሁሉ ትቶዋቸው ሸሽቶ የጎበጠ ወገባቸው ቀንቶ ካልጋቸው ዘለው ተነስተው ፊታቸው እንደ ንጋት ሰማይ ወገኑን እያሳዩ ዘመዱ ወደ ሚጋበዝበት ይሄዳሉ። ከዚያ፣ «አዩ..... ! እንዲያ ሲደክሙ ውለው ትንሽ እንኩዋ እንዳያርፉ አሁን ለምን መጡ?» ይላቸዋል አንዱ።

«ያላዬ አያምንኮ እናንተ! እንኩዋ ቀኑን ሙሉ አንድ ሰአትስ እንዲያ እንደሳቸው ሊሰራ የሚችል ማነው?» ይላል ሌላው።

«ያስተርዮ ማርያም ሀይል ነው እንጂ የሳቸው መሰላችሁ?» ይላል ደግሞ ሌላው።

«ግሩምኮ ነው! እንኩዋንስ እንዲህ ያሉ ለሰላላ እመቤት ማንስ እድሜውን ሙሉ በስራ የኖረ በስራ የደነደነ ጤነኛ ሰው፣ እበሽተኞች መሀከል ገብቶ ያን ያክል ቀኑን ሙሉ ሲለፋ፣ እንዲያው ትንሽ ስቅቅ የማይለው አለ? ይኸ በውነት የጻድቃን እንጂ ያለማዊ ሰው ስራ አደለም!» ይላል አሁንም ሌላው ለጉዋደኞቹ ወይዘሮ ጽጌ እንዲሰሙት ድምጹን ከፍ አድርጎ።

ወይዘሮ ጽጌ እንዲህ ከያፉ የሚሰሙት አድንቆትና ውዳሴ፣ ልባቸውን በደስታ እያሰከረው ሲዘዋወሩ መሬት ለቀው እንደ መላክ ባዩር ላይ የሚሰሩ ይመስላቸዋል። በድካም ፈትና አዲስ ሀይል ይሰማቸዋል! ድካሙ ሁሉ ከዩሽሽበት ከዩተሰደደበት ተሰብስቦ ሳምንት የሚያስተኛቸው ለዝክሩ የተደገሰውን ድግስ ዘምድ ወዳጅ፣ ከለቱ እስከ ሳልስቱ ወይም ከዚያ በላይ በምሳም በራትም ጊዜ እዩተሰበሰቡ ጨርሶ መምጣቱን ሲያቁዋርጥ ነው።

የዚያ አመት ያስተርዮ ማርያም ዝክርም እንደዚያው እንደ ተለመደው ሆኖ ተዘክሮ አለፈ። ከተለመደው የጎደለ ነገር ቢኖር የደጃዝማች አሰፋ አለመገኘት ብቻ ነው። ደጃዝማች ወደ ሀረር የሄዱበት ጉዳይ ስላለቀላቸው ሰንጋዎችን ቀደም አድርገው ልከው፣ ለዝክሩ የማይደርሱ መሆናቸውንና ምንም ነገር እንዳይጎድል አደራ ብለው ለባለቤታቸውም ለወዳጃቸውም ጽፈው ስለ ነበረ የሳቸው አለመኖር ቢኖሩ ያደርጉት ከነበረው ያጎደለው ነገር የለም።

የደጃዝማች አሰፋ ቤት በሰፊ አጥር የተከበበ፣ አሽከሮች ከሚኖሩባቸው ቤቶች በጣም ፈንጠር ብሎ ከሁዋላ ወገን አጥሩን ተጠግቶ የተሰራ ነው። ትንሽ የሚቀርበው ወጥ ቤቱ ብቻ ነው። ደጃዝማች ሀረር ከሄዱ ጀምሮ እዚያ ቤት ከወይዘሮ ጽጌ አጠገብ ወይዘሮ ጽጌና ወይዘሮ ማረክሻቸው የሚያድሩበት ቤት አንድ ይሁን እንጂ የመኝታ ክፍሎቻቸው የተራራቁ ናቸው።

ለዝክሩ ከተደገሰው ድግስ የተራራፈውን እዩብላ እዩጠጣ፣ ሲጫወት የሰነበተው ዘመድ ወዳጅ መምጣቱን ካቆመ በሁዋላ ወይዘሮ ጽጌም የቤቱ ሰውም ደክመው ስለ ነበረ በጊዜ ግብር እዩገባ ሁሉም በጊዜ ወደዩማደሪያው ይሄዳል።

ያስተርዮ ማርያም ዝክር በዋለ ባምስተኛው ቀን ማታውን አሳኝ ተካልኝም አሽከርም ሁሉ እዩተሰናበቱ ከሄዱ በሁዋላ ወይዘሮ ጽጌ ወይዘሮ ማረክሻቸውን አስከትለው ወደ ጉዋሮ ደርሰው ተመልሰው አልጋቸው ውስጥ እንደገቡ ወይዘሮ ማረክሻቸው በሽቱ ገላቸውን ሲያሻሹዋቸው ከሩቅ የሚጎሰም ከበሮ የመሰለ ድምጽ ሰሙ።

«ዛሬስ ይህ ቃልቻ ድቤ መምታቱን በጊዜ ጀመረ» አሉ ወይዘሮ ማረክሻቸው።

«ጀመረ? እስቲ ከዚያ ቁም ሳጥን ውስጥ ጥጥ ፈልገሽ ስጭኝና እስካንቀላፋ ጆሮዬን ልወትፈው፤ አንድ ጊዜ እንቅልፍ ከወሰደኝ እንኩዋንስ እዚያ ሆኖ ድቤ መምታት አጠገቤ መጥቶ ጠመንጃ ቢተኩስ አልሰማውም!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ።

«እኔስ ጆሮዬን መወተፍም አያስፈልገኝ፤ አሁን ሄጄ እስክወድቅ ቸኩያለሁ፤ አይኔን እንኩዋ መግለጥ አቅቶኝ እውር ድንብሬን ነው የምንገላጃጅ» አሉ ወይዘሮ ማረክሻቸው እግራቸው የፈለጉትን ያልፈለጉትን እየረገጠ ጥጥ ፍለጋ ሲሄድ።

«ወይዘሮ ማረክሻቸው <ጠፋ> ተብሎ የነበረው የወይዘሮ ጽጌ ጌጥ ከተቀመጠበት ቁልፍ የሌለው ቁም ሳጥን ጥጥ ፈልገው አምጥተው ወይዘሮ ጽጌ አይናቸውን እንቅልፍ ከብደት እዩተስለመለመ ከፍ ያለ መከዳቸውን ተንተርሰው በጀርባቸው እንደተኙ ግራ ቀኝ ጆሮዋቸውን ወትፈውላቸው መብራቱን አጥፍተው ወደ መኝታቸው ሲሄዱ ያ በሩቅ የሚጎሰም ከበሮ ይመስል የነበረው ድምጽ በጣም ቅርብ ሆኖ ተሰማቸው። ነገር ግን እሱን ላለመስማት እንደ ፈለጉ ሁሉ ቶሎ ብለው ወደ መኝታቸው ሮጡ።

ከሌሊቱ ስምንት ሰአት ግድም ሲሆን እነ ወይዘሮ ጽጌ ከተኙበት ቤት ራቅ ብለው በር ከሚጠብቁት ዘበኞች አንዱ ጉዋደኛውን ጠርቶ፦

«እጫቴ ምኝታ ቤት ከተከፋቹ መስኮት በላይ መብራት ይታያል። እስቲ ሂድና እይና ና» አለ።

«መብራት ሳያጠፉ ተኝተው ይሆናል እንጂ፣ አሁን ምን <ይመጣ> ብለህ ነው?» አለ ጉዋደኛው ቤቱን ዞሮ አይቶ ለመመለስ ሲነሳ፤

«እሱስ ይሆናል ብቻ ቀደም ብሎ ያልነበረ ስለ መሰለኝ ነው እንጂ።»

የመብራቱ ብርሃን ከውጭ ወደ ውስጥ የሚዘገት የመስኮት መዝጊያዎች በሚገናኙበት ቀጭን መስመር ላይ እስከታች ይታያል። ነገር ግን የመስኮቱ መዝጊያዎች የሚገናኙበት ቀጭን መስመር እውስጥ መብራት መብራቱን ለማሳዩት ያክል እንጂ፣ ከውጭ እውስጥ ምን እንዳለ ለማሳዩት አይበቃም። ስለዚህ ዘበኛው እንደ ሚተኩስ ሁሉ አንድ አይነት ጨፍኖ በሌላው በዚያች ቀጭን መስመር አስገብቶ ለማሳየት ቢሞክር ስላቃተው ባይኑ ፈንታ አንድ ጆሮውን ደቅኖ ድምጽ ለመስማት ያድምጥ ጀመር። ምንም ድምጽ የለም፤ ሁሉም ጸጥ ሰጥ ያለ ነው!

«ከመብራት በቀር ምንም የለ» አለ ወደ ጉዋደኛው ተመልሶ። ነገር ግን በዚያው ጊዜ በወይዘሮ ጽንፍ በወይዘሮ ማረክሻቸው ምኝታ ቤቶች መብራት ብቻ አይደለም የነበረ። ሁሉም በወሬ እንደሆነ እንጂ ሲሰራ አይተውት የማያውቁ ስራ ይሰራ ነበር!

አምስት እንግዶች ከንግዳ ቤት በኩል የወይዘሮ ጽንፍ ምኝታ ቤት ቀስ ብለው ከፍተው ገብተው መብራት አበሩ። እንግዶቹ ራስ ራሳቸውን በጨርቅ አስረው ፊታቸውን እስከ አይናቸው ስር በመሀረም ሸፍነው ሁሉም፣ ልብሳቸው ላይ የስጋ አራጅ መለዩ የመሳሰለ ነገር ደርበው በፊታቸው ላይ ካይናቸው በቀር ሌላ ነገር ስለ ማይታይ ከጨርቅ ብቻ የተሰሩ አይን ያላቸው በጣም የሚያስፈሩ ምስሎች እንጂ ሰዎች አይመስሉም።

ወዲያው እንደ ገቡ፣ ከመሀከላቸው አለቃ የሚመስለው ከኪሱ፣ ብጣሽ ወረቀት አውጥቶ አይቶ።

«የዚህ ክፍል ምእራብ ያ አይደለም?» አለ፣ በጣም በዝቅተኛ ድምጽ በምእራብ በኩል ያለውን በር እያመለከተ።

«አዎ ነው» አለ ሌላው እንደ እፊተኛው በሹክሹክታ።

«ሴትዮዋ የተገኙት በዚያ አልፎ አልፎ በሚገኘው ክፍል ነው ፍጠኑ» ሲል አለቅዬው እንዲሁ በሹክሹክታ ካምስቱ ሁለቱ በጥፍራቸው እዩቆሙ ወደ ወይዘሮ ማረክሻቸው ክፍል ሄዱ።

ወይዘሮ ጽንፍ የጥቁር ሀር ክምር የመሰለ ጠጉራቸውን የተሸከመ ራሳቸው ከፍ ባለ መካዳ ላይ ከግራ ወደ ቀኝ ትንሽ ዘንበል ብሎ አርፎ በንቅላት ያጌጡ አንገት ደረታቸውን «አዩልኝ» ለማለት እንደ ፈልጉ ሁሉ፣ የለበሱትን ልብስ ወደ ታች ገፋ አድርገው ሁለቱ ራቁት ክንዶቻቸው በግራ ቀኝ ጎናቸው ዛል ብለው ወድቀው አይኖቻቸውና ከንፈሮቻቸው ገርቦብ ብለው እንደ ተከደኑ ፊታቸው ሊስቁ እንደሚፈልጉ በፈገግታ ተውቦ፣ በጀርባቸው ተኝተው ሲታዩ፣ በጣም ያምሩ፣ በጣም ያሳዘኑ ነበር። እንግዶቹ፣ የኒያ ወይዘሮ ውብትና፣ የተኙባት ሁኔታ ስራቸውን እንዳስረሳቸው ሁሉ ዝም ብለው ቆመው ሲመለከቱ።

«ምን ትጠብቃላችሁ?» አለ አለቅዬው፣ እንደ መቆጣጥ ብሎ። ከዚያ አንዱ ከመብራቱ ጋር ሲታይ አይን የሚያጥበረብር የተመዘዘ ሻምላውን በወይዘሮ ጽንፍ ደረግ ላይ ባለ ሁለት ነጠብጣብ ትልቅ ኩዋስ ይዞ ወደ ወይዘሮ ጽንፍ ቀረብ አለና፣ አፋቸውን ቀስ ብሎ ለመክፈት ቢሞክር በንቅልፍ ልባቸው ራሳቸውን ቀኝና ግራ እያዘዋወሩ ስላስቸገሩት አውራ ጣቱን

አፋቸው ውስጥ አግብቶ በሀይል ሲከፍት ነቁ ነገር። ግን፣ ከመጮሀቸው በፊት፣ ያን ትልቅ ባለጥብጣብ ኩዋስ አገርሱ፣ ጥብጣቦችን በጀርዎቻቸው ግርጌ አዙሮ እማጅራታቸው ላይ ቁዋጠረ። ከዚያ እጆቻቸውን ወደ ሁዋላ አዙሮ መስቀልኛ አሰረና በላያቸው እንዲተኙባቸው ካደረገ ብሁዋላ፣ እንዲያ በጀቻቸው ላይ በጀርባቸው እንደ ተኙ ከታች እግሮቻቸውን ገጥሞ ከላይ በደረታቸውና ወደ ሁዋላ በታሰሩት እጆቻቸው ላይ ጀመራ ገመድ አሳልፎ፣ እንዳይንቀሳቀሱ፣ እንዳይላወሱ አድርጎ ካልጋው ጋር አሰራቸው። ካካላታቸው ሁሉ፣ ላይ ታች፣ ግራ ቀኝ እንዲርጡ ነጻነት የነበራቸው አይኖቻቸው ብቻ ነበሩ።

ወይዘሮ ጽጌ፣ በላያቸው የተንጠለጠለውን ሻምላ እያዩ፣ ያሉበት ደቂቃ አልፎ ሌላው ሲከተል፣ ወርዶ በሆዳቸው የሚጠልቅ መስሎዋቸው እሱን ብቻ እዩጠበቁ፣ እግሮቻቸው ካልጋ ጋር ሲጠፈሩ፣ እጆቻቸው የሁዋሊት ዞረው ሲታሰሩ አፋቸው ሲለገም ሰራተኛውን ከመርዳት በቀር ለመከላከል አልሞከሩም።

ይህ ሁሉ ከሆነ በሁዋላ እጆቹን ወደ ሁዋላ በጀርባው ላይ አስተሳስሮ ቆመ፤ ትእዛዝ የሚሰጠው ሰው።

«ያን ቁም ሳጥን ክፈተው!» አለ ወይዘሮጽጌን ሲያስርና ሲለገም የቆየውን ሰው። ያ ቁልፍ የሌለው ቁም ሳጥን ሲከፈት ሁለት መጠነኛ ሳጥኖች ታዩ።

«አረንጉዋዬ ከፈይ የተሸፈነውን ሳጥን አምጣ» አለ አዛዥ።»

«ክፈተው» አለ፣ ሳጥኑ መጥጦ እወይዘሮ ጽጌ ጎን እንደ ተቀመጠ።

ሳጥኑን ያመጣው ሰው በሀብል የተሰኩ ብዙ መክፈቻዎች ከኪሱ አውጥቶ እያለዋወጠ ሲሞክር ከቆዩ በሁዋላ ባንዱ ከፈተው። ወዲያ አዛዥ ቀረብ ብሎ ከወርቅ ከብር ከሌልና እንዲሁም ከልዩ ልዩ የከበረ ድንጋይ አምባር ድሪ አሸንክታብ ቀለበትና መስቀል ጉትቻ እንዲሁም ሌላ ጌጥ ሆኖ የተሰራውን ለብቻ መርጦ አስቀመጠ። ከዚያ ተጠምዞ ተደብልብሎ፣ ተሞልሎም ተጠፍጥፎ የተቀመጠውን ወርቅ ሰብስቦ ባንድ ከረጢት ከተተና ጌጥ ሆኖ የተሰራውን ሁሉ፣ እንደገና በሳጥኑ አግብቶ ቆልፎ፣ ወደ ነበረበት ቁም ሳጥን መልሶ አስቀመጠ። ከዚያ መጣና በከረጢት ከተተውን ወርቅ አንስቶ ለጉዋደኛው አስይዞ።

«እሜቴ ይህ ሀብት እስኪደና እኔ የጋራ ክፉ ስራ የሰራንበት የክፉ ዋጋችን ነው። በዚህ ሀብት ምክንያት ሳላውቅ የወንጀልዎ ተካፋይ ሆኛለሁ። የወንጀልዎ ተካፋይ ከሆንሁዎ ወንጀል ለሰራሁበት ሀብት ተካፋይ የማልሆንበት ምክንያት የለም። ስለዚህ ድርሻዎን ትቼ ድርሻዎን ወስጃለሁ። በዚህ ሀብት ምክንያት የወንጀል ተካፋይዎ ማን እንደሆነ ስለሚያውቁ፣ ከዚህ በፊት እንዳደረጉት ሌላ ሰው እንዳያስቸግሩ አደራ፣ ጤና ይስጥልኝ» አለና ከወይዘሮ ማረክሻቸው ጋር የቆዩትን ጉዋደኞቹን አስጠርቶ በመጡበት ተመልሰው ሄዱ።

ሲነጋ አዛዥም አሸከሮችም ቢመጡ፣ እንኩዋንስ የወይዘሮ ጽጌ የወይዘሮ ማረክሻቸው መስኮት አልተከፈተም። ደመቀች መምጣቷን ከተወች ጀምሮ መሰንበቻውን ወይዘሮ ማረክሻቸው ከሁሉም ቀድመው ተነስተው መጀመርያ የራሳቸውን ሁዋላ የወይዘሮ ጽጌን

መስኮት ከፍተው፥ ወይዘሮ ጽጌ ሲነሱ ጉዋሮ አድርሰው መልሰው መጸህፎቻቸውን አቅርበውላቸው ካሳዥ እንኩዋ ቀድመው እውጭ ይገኙ ነበር።

«የመሰንበቻውን የንቅልፍ ውዝፍ ማውጣታቸው ነው! ትንሽ ይቆዩ አትቀስቅሱዎቸው» አሉ አሳዥ። ከዚያ አሽከሮች የውጭ የውጪውን ስራ ሲሰሩ እንዲቆዩ አድርገው ሲጠብቁ ሰአት ሰአትን እዩተከተለ ያልፋል። የወይዘሮ ጽጌና የወይዘሮ ማረክሻቸው መስኮቶች ግን ጭራሽ አይንቀሳቀሱም! «ምን ሆኑ?» አሉ በሁዋላ መጀመርያ ለሰስ አድርገው በሁዋላ በሀይል ይመቱ ጀመር። ድምጽ የለም! ከዚያ ስጋታቸው ወደ ብርቱ ፍራት ወደ መሸበር ተለውጦ፥ አሽከሮችን ጠርተው መስኮት እዩሰበሩ ቢገቡ ሁለቱን ወይዘሮዎች ታስረው ተለጉመው እንደማይንቀሳቀስ ፊላ በያልጋቸው ላይ ደርቀው አገኙዎቸው።

«ቶሎ ስለት ነገር ፈልጉና አምጡ! ቶሎ ስለት ነገር!» አሉ አሳዥ ደንግጠው እዩተርበተቡቱ። ስለት ፍለጋ ሩቅ ከመሄድ የጥብጣብና የገመድ ቁዋጠር መፍታት የሚቀርብ መሆኑን ድንጋጤያቸው አስረስተዋቸዋል! እንዲሁ ገመዱን ይሁን ጥብጣቡን ሳይነኩ በመ. ቤታቸው ዙርያ እዩዞሩ «ስለት» ሲሉ ከሌላው ክፍል ወይዘሮ ማረክሻቸውን የፈታው አሽከር መጥቶ ወይዘሮ ጽጌንም ፈታቸው።

አሳዥ፥ ወይዘሮ ጽጌ ከተፈቱ በሁዋላ፥ እጅ እግራቸውን ማንቀሳቀስ አፋቸውን፥ መሰብሰብ አቅቱዋቸው ተጎሳቁለው ሲያዩዋቸው ጊዜ እንደን እንደ ታቦት ይፈሩዋቸው ያከብሩዋቸው የነበሩ ወይዘሮ አቅፈው ይጮሁ ጀመር። «እኔን ይሰሩኝ፥ እኔን ይገንዙኝ እኔን ያንገላቱኝ እመቤቴ!» እያሉ ሲያለቅሱ ወይዘሮ ጽጌም ያሳዥን አንገት አቅፈው በጣም አለቀሱ።

የቤቱ ሰው፥ ወይዘሮ ጽጌንና ወይዘሮ ማረክሻቸውን ከቦ ቆሞ ሲያለቅስ፥ «አገኘሁት፥ አገኘሁት!» አለ አንዱ አሽከር እዩሮጠ መጥቶ።

«ምኑን? ሌባውን?» አለ ሌላው።

«ሌባው - ሌቦች - የገቡበት በንግዳ ቤት በኩል ነው!»

ከዚያ አሳዥም ሌሎችም አሽከሮችም ወደ እንግዳ ቤት ቢሄዱ ከወለሉ ንጣፍ ብዙ ሳንቃ ተእንስቶ ሠፊ ጉድጉዋድ አፉን ከፍቶ ይታያል። ወይዘሮ ጽጌና ወይዘሮ ማረክሻቸውም ተደግፈው እያነከሱ ለማየት መጡ።

«ሩጥና ሽጉጤን አምጣ አንተ!» አሉ አሳዥ።

«ለምን?» አሉ ወይዘሮ ጽጌ።

«እገባለሁ፥ ሌቦች አልወጡም፤ እዚህ ነው ያሉ!»

«እንዴት?»

«እዚህ ከገቡ በየት ይወጣሉ!»

«ባይሆን ሌላ ሰው፣ እጣን ሰው ይግባ።»

«የለም እኔ ነኝ የምገባ» አሉና አዛዥ ሽጉጣቸውን አቀባብለው መብራት የያዘ ሰው አስከትለው እጉድጉዋዱ ውስጥ ገቡ። ሌሎች አሽከሮች፣ አዛዥ ሌቦች አግኝተው ጦርነት የገጠሙ እንደሆኑ ለርዳታ ለመድረስ መሳሪያቸውን ይዘው፣ እጉድጉዋዱ አፍ ተሰልፈው ይጠባበቁ ጀመር። አዛዥና መብራት የያዘው ሰው ሌቦች የሰሩትን መንገድ ተከትለው ካጥር ውጭ ወጡ። ከዚያ ዞረው በበር በኩል ተመልሰው ሌቦች ካጥር ውጭ ጀምረው ውስጥ ለውስጥ እዩቆፈሩ መጥተው እንግዳ ቤት ሲደርሱ ሳንቃውን አፍርሰው መውጣታቸውን ባስረዱ ጊዜ ሰው ሁሉ ተገረመ። «ከመሬት በታች ያን መንገድ ለመስራት ስንት ሌሊት ፈጀባቸው እግዜር ይወቅ»

«አህ..... ለካ ሩያ! የቻልቻ ድቤ!» የልነው ሌቦች ሲቆፍሩና ግንብ ሲንዱ ሰምንተን ነው!» አሉ ወይዘሮ ማረክሻቸው።

ከዚያ በሁዋላ አዛዥ፣ ለደጃዝማች አሰፋ ቴሌግራም አስተላልፈው ወዲያው ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ሄደው የመቤታቸው ሀብት መዘረፉን አስጽፈው ተመለሱ።

ደጃዝማች የጀመሩትን ጉዳይ እንኩዋ ሳይጨርሱ ቴሌግራሙ እንደ ደረሳቸው ተነስተው መጡ። ባለቤታቸውም አዛዥ የሆነውን ሁሉ የሌቦች አለቃ በመጨረሻ ወርቁን ይዞ ሲሄድ የተናገረውን ጭምር ከነገርዋቸው በሁዋላ ብዙ ሲያስቡ ቆይተው «ይገርማል! አሁን የነገራችሁኝ ሁሉ ተሰብስቦ የማይታመን ነገር ወደ መጠርጠር ነው የሚመራኝ!» አሉ ደጃዝማች።

«ምን አሉ ወይዘሮ ጽጌ።»

«እንጃ! መናገሩም ያስቸግራል! እስቲ እባክህ በላይነህን ካለበት በስልክ ፈልግና ቶሎ እንዲመጣ አድርግልኝ» አሉ ወደ አዛዥ ቀና ብለው። አቶ በላይነህ የምሩ ነገረ ፈጃቸው ናቸው። አዛዥ ወደ ስልክ ቤት ከሄዱ በሁዋላ፣

«አዩሽ ጽጌ፣ ድንግል አንቺና ተካልኝ እንደ ነገራችሁኝ የማላውቀው ቢኖር ኖሮ ከዳኛቸው በቀር ሌላ ሰው ባልጠረጠርሁ ነበር! ብቻ ዳኛቸውን ስለማላውቀው ባንቺና በኔ ላይ ይህን ስራ ይሰራል ብዬ አላምንም» አሉ ደጃዝማች።

«በዚህ እግዚአብሔር ይኮንኝ እንጂ፣ እኔ ሌላ ሰው ወሰደው አልልም፣ ወርቁን የወሰደው እሱ ነው። ደመቀችን ፈቶ ከለቀቀ በሁዋላ እዚህ መጥጦ ስድብ ቀረሽ የወረደብኝንና የዛተብኝን ዛቻ ባይሰሙ ነው» አሉ ወይዘሮ ጽጌ።

ምእራፍ ሆያ አንድ

ክፉ አጋጣሚ እየጠሉት ያስጠላል

ደመቀች አስራ አምስት ቀን ያክል፤ አዛዥ ሴት ካገገመች በሁዋላ ሙሉ ጤና አግኝታ ደምዋ ተመልሶ፤ በርትታ፤ ያዛዥን ባለ ሴት ወይዘሮ ጌጤን በሴት ስራ ትረዳ ጀመር። ወደ ፊት እድልዋ ወዴት እንደ ሚመራት እሱ እንጂ፤ እስከ አታውቅም። ካገርዋ ከመጣች ጀምራ፤ ከደጃች አሰፋ ሰፊ ግቢና ካካባቢዋ በቀር ሌላ ቦታ አታውቅ፤ ከደጃች አሰፋ በቅርብ ካሉ ጎረቤቶች በቀር ሌላ ሰው አታውቅም አዲስ አበባ አምስት አመት ተቀምጣ ላገሩ እንግዳ ለሰው ባዳ ነበረች። አምስት አመት ከኖረችበት ጠባብ አለም ውጭ አንዳንድ ቦታዎች ያዩችና አንዳንድ ሰዎች ያወቀች ልጅዋን ትምርት ሴት ባስገባችበት ጊዜ ስትዘዋወር ነው። ስለዚህ ስራ ወዴት እንደሚፈለግና ማን እንደሚፈልግላት ስታስብ አሳብዋ ዞሮ ዞሮ የሚያርፍበት ስለሚያጣ በባዶ አለም ብቻዋን ያለች ይመስላትና ፍራት ይይዛታል። በቅርቡ ምናልባት አዝማራው ውቤና በሻህ ዘለሌ ናቸው። ነገር ግን ከሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ በተፈታች ሳልስት ካዩችው በሁዋላ ብቅ ብሎ ስለማያውቅ አዝማራው፤ ውቤም መላልሳ እዩነገረችው እንደገና በጠዩቀችው ቁጥር የሚሰጣት መልስ <ረሳሁት> ስለሆነ ተቀይማ መጠዩቁን ተወች።

አንድ ቀን አዛዥ መድሀኒት ጠጥተው እሴት በዋሉበት ደመቀች ከባልተቤታቸው ጋር ምሳ ስታሰናዱ «ደመቁ እባክሽ ነይ አጫውችኝ» አሉ።

«እዚያ ከስራ - የሴቶች ጋር ጭቅጭቅ ለምደው ዝም ብሎ መቀመጡ ጭንቅ ይሆንባቸዋል! እባክሽ ሂጂ አጫውቻቸው እኔ እጨርሰዋለሁ» አሉ ወይዘሮ ጌጤ። ደመቀች ትሰራ የነበረውን ድሮ ወጥ ለወይዘሮ ጌጤ አስረክባ፤ እጅዋን ታጥባ አዛዥን ለማጫወት ሄዳ አጠገባቸው ተቀመጠች።

«ተከስተ እንደምን ነው? እኔ እንዳልሁሽ ደህና ሆኖ አላገኘሽውም?» አሉ አዛዥ ትናንቱን የተከስተን ምሳ ይዛ ሄዳ አይተው ስለ ነበረ።

«ተከስተ ደህና ነው፤ በጣም ደህና ነው አባባ! ተለይቸው ስለነብት ጊዜ ነው መሰለኝ፤ በዚህ ባጭር ጊዜው ያደገ መስሎ ታየኝ።»

«ያድጋል እንጂ ሲመቸው ለምን አያድግ?»

«አዎ የተመቸው ይመስላል። ትምርት ሴት የገባ እለት ጥዋት ለመሄድ ስንሰናዳ <አልሄድም> ብሎ እያለቀሰ ሲያስቸግረኝ ጊዜ <ለጥቂት ቀን እየውና ካልወደድኸው መልሽ አመጣህለሁ> ብዬው ነበር። ትናንት የሚለውን ለመስማት ብዬ <ልውሰድህ?> ብለው አንቁ በግድ የምወስደው መስሎ ፊቱ ባንድ ጊዜ ተለዋወጠና ተነስቶ ሊሮጥ ሞከረ። በሁዋላ እጁን ይገፍ ቀልዴን መሆኑን ስነግረው ብቻ ደስ ብሎት ይስቅ ጀመር።»

«አዎ ይመቸዋል፤ አፈርና ውሀ የሚመገበው እንጨትና ሳር ተመችቶት እንዲያ የሚያምርበት ቦታ - ምግብ እያማረጠ እዩተመገበ እዚያ የሚኖር ሰው ቢመቸውና - ቶሎ ቢያድግ ያስገርማል?» አሉ አዛዥ እንደ መሳቅ ብለው ደመቀችን እያዩ።

«አውነት ነው» አለች እስከም ትንሽ ሳቅ ብላ።

«እሱ እግዚአብሔር ጤና ያድርገውና ትምርቱም ይቅናው እንጂ ከንግዲህ አያሳስብሽም። ይልቅ ከንግዲህ የምታሳስቧ አንቺ ነሽና ለሱ፣ ከምታስቧው ትንሽ ቀነስ እያረግሽ ለራስሽ - ማሰብ ነው!» አሉ አዛዥ በትካዜ ድምጽ አይናቸውን ከደመቀች አንስተው ሳይረግቡ ሌላ ሌላ እያዩ። ደመቀች አልመለሰችም። ከዚያ አይናቸውን ከወሰዱበት እንደገና ወደስዋ መለሱና «ደመቁ አንድ ነገር ልለምንሽ!» አሉ።

«ምን?»

«ቀደምሽ እሺ በይኝና።»

«የማልችለውስ የሆነ እንደሆነሳ?»

«እንኩዋንስ የማትችይውን ብትችይውስ የማይስማማሽ ከሆነ <አድርጊልኝ> አልሻለሁ?»

«ታዲያ የምችለው ከሆነ ልጅዎ ነኝ፤ ይዘዙኝ እንጂ ለምን ይለምኑኛል?»

«ለምኔ ከሆነልኝ አዘገፎ እንዳስረደግሁት በቆጠርሁት!»

«እሺ።»

«ሙት በይኝ።»

«ተካልኝ ይሙት!»

«ካሳሁን አብጤን ታውቂው የለም?» አሉ አዛዥ ከምን እንደሚጀምሩ ቸግሮዋቸው አንገታቸውን ደፍተው ትንሽ ስያስቡ ቆዩና።

«እንጂ! የማውቃቸው አይ - መስለኝም» አለች መፍራትዋ በፊትዋ እዩታዩ። እክዚያን ያክል ዳርዳርታ በሁዋላ የካሳሁን አብጤን ስም በማንሳታቸው ብቻ የሚጠይቁዋት ምን መሆኑን ጠርጥራ ልብዋ በጣም ተሸብሮ ነበር።

«ካሳሁን አብጤን ካላወቅሽማ - <ማነን አውቃለሁ> ልትይ ነው? ያ - ዘለግ ያለ መልክ መልካም ሱፍ ለባሽ - ካሳሁን አብጤ ጠፋሽ? ለጌቶችም ለሜቴም ወዳጅ ስለሆነ፣ ከቤታችንኮ ተለይቶ አያውቅም። እንዲያውም ብዙ ጊዜ ግብር ከተመለሰ በሁዋላ ሲመጣ፣ ቡና አልፍተሽ የምትሰጭው አንቺ ነሽ!»

ደመቀች፣ አቶ ካሳሁን አብጤን ደህና አድርጋ ታውቃቸዋለች ብቻ ብዙ ጊዜ ቡና እያፈላች መስጠትዋ ታዘዛ እንጂ ወዳ አልነበረም። አቶ ካሳሁን ደመቀች ከምትፈራቸውና ከምትጠላቸው ሰዎች አንዱ ነበሩ። አዛዥ እንዳሉት አቶ ካሳሁን ለደጃዝማች አሰፋና ለወይዘሮ ጽጌ ወዳጅ ስለሆኑ፣ ብዙ ጊዜ ወደነደጃዝማች ቤት መሄድ ከሚያዘወትሩት ሰዎች አንዱ ነበሩ። በተለይ ወይዘሮ ጽጌ፣ <መንፈሳውያን፣ ናቸው> የሚባሉትን ሰዎች ማቅረብ ስለሚወዱና፣ አቶ ካሳሁን

ቤተክሲያን አዘውትረው ስለሚሰሙ፤ እዚያ ከመተያየት ብዛት መጀመሪያ ከወይዘሮ ጽጌ ሁላ በሳቸው ሳቢያ ከባለቤታቸው ከደጃዝማች አሰፋ ጋር ተዋወቁ ወዳጅነታችው በዚያ የጀመረ ነው። አንድ ቀን አቶ ካሳሁን ከወይዘሮ ጽጌ ጋር ሲጫወቱ ቆይተው ለመሄድ ሲነሱ በልማድ በወዳጆች መሀከል እንደሚደረገው፤

«እመቤቴ፤ ነገ ጠዋት መድሀኒት ስለምቀምስ፤ ተሰናብቻለሁ» አሉ።

«እ - ! ነገ መድሀኒት ልትጠጣ ነው? ማለፊያ እንጂ ማለፊያ ነው። ያስቀጥህ ያሽርህ!» አሉ ወይዘሮ ጽጌ፤ እንደ መሳቅ ብለው።

«አሜን እመቤቴ አሜን። ማለፊያ አድርጎ፤ እንደሚያስቀምጠኝ ርግጠኛ ነኝ፤ ማለፊያ አድርጎ የማሻሩ ፈንታ ግን - እንደ ሁልጊዜው የመቤቴን ፈንታ ነው!» አሉ አቶ ካሳሁን ላለፈው ምስጋናቸውን አስቀድመው የሚከተለውን እንዳይረሳ የማያሳስቡ መሆናቸውን በሚገልጽ ያነጋገርና አስተያየት ስልት።

በማግስቱ ርፋድ ላይ ወይዘሮ ጽጌ ሳቶ ካሳሁን፤ የላኩትን የኮሶ ምሳ፤ አስር ነጭ እንጀራ በጥልፍ መሶብ አንድ ወንድ አሽከር ጃዊ ቀሚስ አልብሶ በራሱ ተሸክሞ፤ አንድ ድስት ዶሮ ወጥና አንድ ገንቦ ጠጅ ወጡን በሁለት እጆች ጠጁን በጀርባ ደመቀች እንዲሁ ጃዊ ቀሚስ አልብሳ ተሸክማ፤ ወደ አቶ ካሳሁን ቤት ሄዱ። ያቶ ካሳሁን ቤት እዚያው ገዳም ሰፈር ቅርብ ነበር። ደረሱ እሸከር ነግሮላቸው ሲገቡ፤ አቶ ካሳሁን በልማዱ ኮሶ የጠጡ መኩዋንንት እንደሚያደርጉት ሱሪ ሳይታጠቁ ወፍራም ጋቢያቸውን ብቻ ለብሰው እተነጠፈ ድንክ አልጋቸው ላይ ቁጭ ብለው ነበር። እዚያ መላክተኞች ከመቤታቸው የተላከውን ምሳ አቶ ካሳሁን ፊት አቅርበው አሳይተው ደመቀች ጠጁንም እንጀራና ወጡንም ቀምሳ ካስረከቡ በሁዋላ ባለቤቱ አንዳንድ ብርሌ ጠላ አዘውላቸው ተቀምጠው ጠጥተው ሊሄዱ ሲሉ፤

«አቲ - አንተ እውጭ ቆይ ደመቀች ለሜቴ የምትነግርልኝ መልእክት አለኝ ልንገራት» አሉ አቶ ካሳሁን ከደመቀች ጋር የመጣውን አሸከር። አሸከሩ እጅ ነስቶ ከወጣ በሁዋላ፤

«ነይ ወዲህ» አሉ እድንኩ አልጋቸው ላይ እንደ ተቀመጡ፤ የውስጥ ግለታቸው ጸዳሉን በፊታቸው ሁሉ ላይ እያበራ። ደመቀች ከተቀመጠችበት ተነስታ ወደሳቸው ለመሄድ ከቃጣች በሁዋላ ሁኔታቸውን ስታይ መልእክት ለመንገር የፈለጉ ስላመሰላት ወደ ፊት የቃጣቸውን እርምጃ ገታችና ቆመች።

«ነይ እንጂ!» አሉ እንደ ተቀመጡ ቀኝ እጃቸውን ዘርግተው።

«እዚህ እንዳለሁ ይንገሩኝ እሰማለሁ» አለች። ፈርታ ትንቀጠቀጥ ነበር።

ወዲያው በፍትወት ግፊት ከተቀመጡበት ተወርውረው ተነስተው እጅዋን ሲይዙዋት አቅምዋን ሁሉ አጠራቅማ ነጥቃቸው ለማምለጥ ሞክራ ነበር። ነገር ግን ከስዋ አቅም የሳቸው አሸነፈና፤ ስበው አልጋቸው ላይ ጣሉዋት። እዚያ፤ ያ ቅድም በፊት ለፊታቸው ተቀምጣ ሲያዩዋት ጭዋነታቸውን አስረስቶ ተራ የብልግና ስራ እንዲሰሩ ያደረጋቸው ውበትዋ ሁሉ

ጠፍቶ ፊትዋ ኩምትርትር ጠጉርዋ ጭብርር ብሎ፤ ያቆሰሉት አውሬ መስላ አካላታቸውን ሁሉ በጆችዋ አዩቡዋጠጠችና በግሮችዋ እዩረገጠች ስትታገላቸው በስዋ ሀይል፤ ላይ ሌላ ሀይል ያውሬ ሀይል እንደ ጨመረች ሁሉ አባተቻቸው! እንዲያ ሲታገሉ፤ ጋቢያቸው ከላያቸው ወድቆ እርቃናቸውን ቀሩ። ከዚያ በሁዋላ በውስጣቸው ይነድ የነበረው የፍትወት ስሜት ቀዝቃዛ ውሀ እንዳፈሰሱበት እሳት ጠፍቶ በሱ እፍረትናእልክ ተተኩና ትግላቸው ሁሉ ላለመሸነፍ ብቻ ስለ ነበረ ቡጭጫውንም ርግጫውንም ችለው እንደ ምንም አንድ እጅዋን አናጥለው በሁለት እጆቻቸው ይዘው በብርቱ ጭካኔ ሲጠመገዙት፤

«ዋ - ይ! መጮሄ ነው! እጮህና ይዋረዳሉ! ይልቀቁኝ፤ ድም - ድምጤን ከፍ አድርጌ ሳልጮህ!» አለች ከመሙ ይልቅ ንዴቱ እያስለቀሳት። አቶ ካሳሁንም የምኞታቸው አለመፈጸምና ውርደታቸው ባንድ ላይ ሆነው በጣም አናደዋቸው እርቃናቸውን እንደ ቆሙ።

«ሂጂ ወዲያ ውጪ!» አሉና ጠምዘው በያዙት እጅዋ በሀይል ወደ ፊት ገፍተው እወለሉ ላይ በግንባርዋ ደፉዋት! ደመቀች ከወደቀችበት ተነስታ እንኩዋንስ አንድ ቃል ልትናገር ዘወር ብላ ሳታያቸው፤ አውጭኝ - ነፍስዋን እየሮጠች ወጣች። ብሮዋት የነበረው ልጅ ስለ ዘገዩችበት ከግቢው ወጥቶ ካጥር፤ ውጭ ወዲያ - ወዲህ እዩተን ሸራሸረ ይጠብቃት ነበር። ካጥር ውጭ መሆኑ በጃት። እንዲያ እንደተንገላታች ሳያይት ትንፋሽዋ ጸጥ እስኪል በቅጡ፤ ለማድረግ ጊዜ አገኘች። አቶ ካሳሁን ፊት ከፍትወት ሁዋላ ከልክና ከፍረት ብዛት የተነሳ ራቁታቸውን ሲታገሉ መቆይታቸው አልታወቃቸውም ነበር። ራቁት መሆናቸውን ያዩ ደመቀች ወጥታ ከሄደች በሁዋላ ነበር!

ስለዚህ፤ ደመቀች አቶ ካሳሁን አብጤን እስከዚህ ድረስ ነበር፤ ደህና አድርጋ፤ የምታውቃቸው። በሌላው ሰው ሁሉ ዘንድ የሚታወቁበትን መንፈሳዊ መልካቸውን ብቻ ሳይሆን በሌላው ሰው ሁሉ ዘንድ የማይታወቀውን ውስጣዊ፤ ያውሬ ባህሪያቸውን ጭምር ነበር ደህና አድርጋ የምታውቅ!

«አ - አዎ፤ ስማቸውን ከመልካቸው ጋር ሳላገናዝብ ቀርቼ ነው አሁን አውቅሁዋቸው፤ አባባ!» አለች ወሽትዋን።

«ታዲያ እሳቸው ምን ሆኑ?» አለች ቀጠለችና ሊነግሩዋት ያሰቡትን የጠረጠረች እንኩዋ ሳትመስል።

«ምንም አልሆነ አቶ ካሳሁን፤ <አንቱ> የተባለ ሀብታም ከመሆኑ ሌላ፤ በጣም ደግ ሰው፤ ሀይማኖተኛ ነው። ሚስቱ ከሞተች ጀምሮ፤ ብዙ ወይዘሮዎች አዩተመኙት፤ ከሌት ሴት ሲያማርጥ ከ - ሁለት አመት የበለጠ ብቻውን ኖረ። አሁን - አንቺ እሜቴን ትተሽ መውጣትሽን ስለ ሰማና - የጭዋ ልጅ መሆንሽን ስለሚያውቅ <ካልዳርህልኝ> ብሎ ሲያስቸግረኝ ነው የሰነበተ። ስለዚህ መቸም ሰው የመሆን ትርፉ ቤትና ንብረት የሚሰጡትን ደስታ ከሚወዱት የኑሮ ጉዋደኛ ጋር እዩተካፈሉ መኖር ነውና እሱን ብታገቢው ደስ አሰኝቶ ያኖርሻል። በደልሽን ቆጥሮ እግዚአብሄር የላከው ሰው ነው፤ አትግሬው ልጄ» አሉ አሳሽ። ደመቀች አንገትዋን ደፍታ በግር አውራ ጣትዋ መሬት እዩቆረቆረች ዝም አለች።

«በይኮ!» አሉ አሳኝ ሲጠብቁ ቆይተው መልስ ስላጡ።

«ምን ልበል?»

«እሺ በይ!»

«ባያምሉኝ መልካም ነበር፥ አባባ!»

«እንዴት? ለምን?»

« <ይሁን> እንዳልል ጭራሽ የማችለው ስለሚመስለኝ <አይሆንም> እንዳልል በርስዎ <አሉኝ> ብዬ እምነቴን ሁሉ ባሳረፍሁብዎ አባቴ መማሉ እኒህ ሁለት ክፉ ነገሮች አስጨነቁኝ። »

«በኔ መማልሽ እንኩዋ እዚህ ውስጥ ተራ የሚገባ አደለም። ሰውዬውን ካልፈቀድሽ <መሀላ አፈረስሽ> ብዬ አልቀዬምም። ብቻ <ጭራሽ የምችለው አይመስለኝም> ያልሸው ነው የማይገባኝ። ምኑን ነው የማትችይው? ባል አግብቶ ቤት ንብረት መያዙን፥ እመቤት መሆኑን ነው የማትችይው?»

«እንዴት አድርጌ ብነግርዎ ችግራን እንደሚረዱልኝ አላውቅም፥ አባባ። በቅላ ስናገረው እንኩዋንስ ሌላ ሰው እኔን ራሴንም አያስረዳ። ብቻ ከተወለድሁበት መንደርና ካካባቢ በቀር፥ ሌላ አለም መኖሩን አላውቅ ልጅቱ ልጅ አዝዬ፥ <ሲደርስ የሚችለው ክፉ ነገር ይድረስብኝ> ብዬ፥ ስሙን እንኩዋ ሰምቼው እማላውቀው ነገር አዲስ አበባ ድረስ ከጎጃም የተሰደድሁ ከባል ሸሽቼ መሆኑ ከሚያስፈራው ነገር ሁሉ ባል የምፈራ መሆኔን ሊያስረዳ ይችል ይሆናል።»

«ከባልሽ ሸሽተሽ መምጣትሽን ነግረሽኛል። ነገር ግን አንድ ባል ስለ ተጣላ፥ ባል ሁሉ ሊጠላ አይኖርም፥ ልጄ!»

«እንጃ! ለኔ ባል ሲባል ያው፥ እኔ የማውቀው ሞትን የሚያስመርጠው መስሎ ነው የሚታዩኝ! እንኩዋንስ ባል፥ ስለ ወዳጅ ፍቅር ሴቶች የሚያስወሩት ሁሉ እውነት አይመስለኝም። እስከ ዛሬ የገጠመኝ ሁሉ ሲያወሩ እንደምሰማው ሳይሆን ያው - ዱሮ እንደማውቀው ጉሮሮ እያነቀ፣ እጅ እዩጠመዘዘ ጠጉር እዩጨመደደ የሚያሰቃይ ወንድ ነው። እዚህ ግቢ አምስት አመት ስኖር ያሳለፍሁትን ጭንቅ ስለሚያውቁት ለርስዎ መንገር አያስፈልገኝም። ስለዚህ - ለባል ገና ልቤ አልሻረምና የማይቀየሙኝ ከሆነ ቢቀር ይሻላል፥ አባባ። »

«እኔስ ልቀየምም። ብቻ አንቺ ገና ምኑንም ሳታውቂ በልጅነትሽ ክፉ አጋጣሚ ስለ ደረሰብሽ <ክፉ አጋጣሚ አይጠሉትን አስጠልቶ ይቀራል> እንደሚሉት ሁልጊዜ ያው መስሎሽ የወንድ ጉዋደኝነት ጠልተሽ እንዳትቀሪ ነው የምመክርሽ። የኛ ቤት ጎረምሶች ያስቸግሩሽ የነበረውንም ከቁም ነገር አለመጣፍ ነው። እነሱ አእምሮ የሌላቸው ወጠጤዎች ናቸው» አሉ አሳኝ ቅር ያለው ፊታቸውን ቀና አድርገው ጣራውን እዩተመለከተሉ።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ አባባ» አለች ደመቀች አንገትዋን ደፍታ ስታስብ ቆይታ። «ይቅርታ ያድርጉልኝ። «የሰው ነውር መግለጽ አይገባም» ብዬ ለስዎ እንኩዋ ላባቴ ሳልገልጽልዎ የቆየሁት ነገር ነበር። አሁን ግን «ፈቃድዎን እፈጽማለሁ» ብዬ ከማልሁልዎ በሁዋላ የተቸገርሁበትን ምክንያት ተረድተው ምህረት እንዲያደርጉልኝ ያን ሸሽጌው የነበረውን ነገር መናገር አለብኝ። አቶ ካሳሁን አብጤን የማላውቃቸው ለመምሰል የሞከርሁ ሳብል ነው፤ ድሀና አድርጌ አውቃቸዋለሁ። «የኛ ቤት ጎረምቶች» ካሉዋቸው የባሉ ክፉ ሰው ናቸው። እሜቴ የላኩላቸውን ምሳ ይገጩ እቤታቸው ብሄድ «በግድ ካልደፈርሁኝ» ብለው ያደረሱብኝ ስቃይ እስከ ዛሬ ከማንም ደርሶብኝ አያውቅ! በግድ ፈቃዳቸውን ሊያስፈጽሙኝ እንዳልቻሉ ሲያውቁ ክንዴን ጠምዘው ወርውረው፣ እወለሉ ላይ ሲጥሉ» እዚህ እማጠፊያዬ ላይ ተናግቶ ብዙ፣ ቀን ስራ አላሰራኝ ብሎ ነበር» አለች። ተናግቶ የነበረውን ማጠፊያዋን ላዛኝ እያሳዩች። «ስለዚህ አቶ ካሳሁን ለስዎ እንደሚመስሉዎ፣ ደግ ጭዋም አደሉም።»

«አቶ ካሳሁን እንዲህ አደረገሽ? አንቺን? አሉ አዛኝ መከዳቸውን ተደግፈው ከተጋደሙበት ተቆጥተው አይኖቻቸውን፣ በጥፍ አውጥተው ተነስተ ቁጭ ሲሉ።»

«እባክዎ አይቆጡ፣ አባባ! እስከ ዛሬ ድረስ ለማንም ተንፍሸው የማላውቀውን ዛሬ የነገርሁዎ «ከፈቃዴ ወጣሽ» በለው እንዳያዘኩብኝ ነው እንጂ እንዲቆጡ አይደለም።»

«ታዲያ ባንቺ፣ በልጄ ላይ እንዲህ ያለ የባለጌ ስራ ከሰራ በሁዋላ እንዴት ቢደፍረኝ ነው - » ብለው ሳይጨርሱ፣ በር በሀይል ተመታና ደመቀች ቶሎ ተነስታ ለማየት ሄደች። አዝማሪው ውቤ ነበር። ስተከፍትለት ገብቶ ለስዋም፣ ለዛኝም ሰላምታ፣ ከሰጠ በሁዋላ።

«ምን ሆኑ?» አለ አዛኝን አለውትሮዋቸው አልጋቸው ላይ ቁጭ ብለው ስላያቸው።

«ደሀና ነኝ፤ መድሀኒት ቀምሼ ነው» አሉ አዛኝ።

«ያስቀምጥዎ ያሽርዎ» አለ ለመቀምጥ ወንበር ወዳለበት እያመራ።

«አሜን» አሉ አዛኝ። ከደመቀች ጋር ሲነጋገሩ በቆዩበት ጉዳይ ስሜታቸው ገና እንደ ታወከ ስለ ነበረ አዝማሪው ውቤን እንደ ድሮው በፈገግታ አልተቀበሉትም። ደመቀችም ቅር ያላት ላለመምሰል ፊትዋ ተቁዋጠረ ጥርስዋ ብቻ በግድ ተገልጦ የሚያሳዩው ፈገግታ ከተቁዋጠረ ፊትዋ ጋር አልስማማ ብሎ እንደ ተውሶ ልብስ አላማረባትም።

«ምን ሆናችሁዋል? ተጣልታችሁ ኖሮዋል? ሁለታችሁም የኮረፋችሁ ትመስላላችሁ» አለ አዝማሪው፣ ወንበር ሳብ አድርጎ ሲቀመጥ።

«አረ ደሀና ነን! ደሞ እኛን ምን የሚያጣላን ነገር ይኖራል?» አሉ አዛኝ። ደመቀች ምንም ሳትመስል በፊት ለፊቱ ተቀመጠች።

«እ እ፣ አልመስለኝም አልመሰለኝ... ም፣ ተኩዋርፋችሁዋል!» አለና ኩርፊያውን ለማባረር እንደ አንዲር በሚዝገመገም ወፍራም ድምጽ ያቆረቆረው ጀመር።

«ኩርፊያ ምናባቱ ይሂድ ወዲያ ይውጣ።

መሰንቆውን ይዞ አዝማሪው ሲመጣ።

የኩርፊያ በሽታ ሲገባ በቤቱ።

ያዝማሪው ዘፈን ነው ፍቱን መድሀኒቱ።

ፍቅር ባለበት ቤት ሲገባ ቅርታ።

የተቁዋጠረ ልብ አዝንናቶ እሚፈታ።

ፍቱን መድሀኒት ነው ያዝማሪው ጭዋታ።

ደመቀችና አዛዥ ኩርፊያችሁን እርሱ።

ዛሬ ነው የኛ ቀን እንጨፍር ተነሱ።

ነገማ ነገ ነው የሚያስብ ለራሱ «አለና ዘፈኑን ሲጨርስ።

«በሉ ተነሱ!» አለ እሱ ከተቀመጠበት ተነስቶ አዛዥን አንስቶ ሊያስጨፍር ወደ ተገደሙበት ጆቹን ዘርግቶ እዩሄደ።

«ተው እዚያው ሁን አንተ። ከይዘ!» አሉ አዛዥ ከልባቸው እዩሳቁ። እሳቸውም ለመከላከል እጆቻቸውን ወደሱ። ዘርግተው። ከዚያ እውንትም አዛዥንና ደመቀችን ቅር አሰኝቶቻቸው የነበረው ነገር ለጊዜው ተረሳና ሁሉም ይስቁ ጀመር።

«ያ ሌባ መሰንቆውን ወዲህ አልመጣም?» አለ አዝማሪው ውቤ ከሳቅ በሁዋላ ወደ ወንበሩ ተመልሶ ሲቀመጥ።

«የምን ሌባ ልጄ!» አሉ አዛዥ።

«ያ በሻህ።»

«እ! አንድ ቀን እዚህ በስድብ አስመርረህ ከሰደድኸው በሁዋላ ጭራሽ ብቅ ብሎ አያውቅም። እኔስ ያነለት እንዲያ ስትሰዳደቡ ትጣላላችሁ ብዬ ፈርቼ ነበር።»

«አንጣላም። በጣም ወዳጄ ነው፤ ያልተሰደደብን እንደሆነ ነው የምንጣላ» አለ እንደ መሳቅ ብሎ «ይልቅ» አለ ቀጠለና። «ይልቅ አሁን ጠፍቶኝ ተቸግሬያለሁ። ያነለት። ከዚህ እንደ ወጣን። በደመቀች ላይ በተሰራው ግፍ ተበሳጭቶ መንገደኛው ሁሉ እዩሰማ የፖሊሱን ሹምም እዚህ የናንተን እመቤትም ስም እዩጠራ መሳደብ ስለ ጀመረ «ተው አይገባም» ብለው በኔም ተቆጥቶ ሄድሁ ብጠይቅ «አዩነው» የሚለኝ ሳጣ ጊዜ «ምናልባት - ደህና ባይሆን ይሆን?» ብዬ ሰጋሁ።»

«ቤት የለውም? እቤቱ መጠዬቅ ነበራ!»

«ዱሮ ሚስትም፣ ደህና ቤትም ነበረው። አሁን፣ እዚያ - አቶ ማንደፍሮ ግቢ ብቻውን ባንድ ክፍል ውስጥ ነው የሚኖር። ታዲያ በሌለበት፣ የሄደበትን ሆነ ብሎ ካልተናገረ የሚያቅ የለም።»

«ከከተማው ቢወጣ ይሆናል፤ ክፉ ነገር ቢደርስበት ኖሮ፣ መቸም የክፉ ነገር ወሬው አይሰወር፤ ይሰማ ነበር!»

«ክፉ አይደረስበት እንጂ ሌላውስ ቢሻው! በሻህን ቢለምዱት ይወዱታል፣ በጣም ጥሩ ሰው ነው፣ አባባ አሳኝ። ለዚህ ነው፣ የደመቁን ልጅ ልብስ የገዛችሁ እለት አብራችሁ መዋላችሁንና ምሳ አብራችሁ መብላታችሁን ስለ ነገረኝ በቅጡ፣ እንድትተዋወቁ ደመቁ፣ መታሰርዎን እንደ ሰማሁ ይገጠው የመጣሁ!»

«በጣም አንተዋወቅም ለመጀመርያ ጊዜ የተገናኘን አሁን እንዳልኸው ደመቀች ለልጅዎ፣ የተማሪ ቤት እቃ ስትገዛ ነው። ያነለት የደከመልን ድካምና ያደረገልንን ርዳታ እንኩዋንስ ለማይታወቁ እንግዶች ለብዙ ቀን ወዳጆች የሚያደርጉት ጥቂት ናቸው። ስለዚህ - እንዴት እግዜር የባረከው ሰው ቢሆን ነው?» እያልን ደመቁም እኔም ስንገረም ነበር! ብቻ - ያነለት እዚህ ስትከራከሩ ወንጀለኞችን እያሞገሱ ሲናገር ሰምቼ ግራ ገባኝ። መቸም ያነለት አንተ እንዳልኸው እውነት የወንጀለኞች አለቃ ከሆነ በጎ ቢሰራም ክፉ ነው!»

«የወንጀለኞች አለቃ ነበር እንጂ አሁንኮ አደለም።»

«አዬህ ልጅ ሌብነትንና ቅሚያን የመስለ የወንጀል ስራ ክፉ ሱስ ነው! እንዲህ ያለውን የወንጀል ስራ የለመዱ ሰዎች እንኩዋንስ ሲቸግራቸው ባይቸግራቸውም አጋጣሚ ካገኙ ይመለሱበታል። አስቀድሞ ሌብነትም ሆነ ቅሚያ ክፉ ስራ መሆኑን አውቆ አለመልመዱ፣ ከሱ መራቅ ነው ደጉ።»

«በሻህኮ ሌብነትም ይሁን ቅሚያ ወይም እነሱን የመሳሰሉ የወንጀል ስራዎች፣ ክፉ መሆናቸውን ደህና አድርጎ የሚያውቅ በጣም የተማረና - ምን ልበልዎ? ሊቅ ነው! እሱ እንደሚለው የወንጀል ስራ ስለሚጠላ፣ ወንጀልን ለመቃወምና ለማጥፋት ነበር፣ የወንጀለኞች አለቃ የሆነ። «ትንሽ እሾህ በትልቅ እሾህ ይወጣል» እንደሚሉት «ወንጀልን ለማጥፋት በወንጀለኞች ላይ ከነሱ የበለጡ ሀይለኞች ሊኖሩ ያስፈልጋል» ብሎ ያምን ነበር። ብቻ የማይሆንለት መሆኑን ከተረዳ በሁዋላ ሁሉንም ጥሎ ወጣ።»

«ዱሮውንም የማይመስል ነገር ነው እንጂ! ወንጀል እዬሰራ፣ «ወንጀል እጠላልሁ፣ ወንጀል አጠፋለሁ» የሚልህን ሰው ታምነዋለህ? ይህ እንዲያው - ትርጉም የሌለው ከንቱ፣ ነገር ነው።»

«ትርጉም የሌለው እንኩዋ አደለም አባባ አሳኝ!»

«እንዴት? አንተም የሱ ግርፍ ነህ መሰለኝ!»

«አደለሁም፡ ብቻ አማኝና ተከታዩ ባልሆንም የሚለው ትርጉም ያለው መሆኑን አምናለሁ። በሻህ እንደሚለው ሌብነት፣ ቅሚያ ማጅራት መምታትና እነሱን የመሳሰሉትን ግልጽ ወንጀሎች፣ ሀብትና ጉልበት ከሚሰጡት መብት ከክፉ የማህበር ስራት ካድላዊ ህግ፣ ከግፈኛ ስልጣንና እነዚህ ከመሰሉት በልዩ ልዩ ህጋዊ ስም ከተሸሸጉት ክፉ ስራዎች የሚወለዱ የነሱ ልጆች ናቸው። እነዚህ በልዩ ልዩ ህጋዊ ስም የተሸሸጉ ክፉ ስራዎች ወይም ወንጀለኞች ባይኖሩ ኖሮ ግልጽ ወንጀሎችም ባልነበሩ! ስለዚህ ግልጽ ወንጀሎችን ለማጥፋት እነሱን ማለት ግልጽ ወንጀሎችን መሳሪያ አድርጎ ወላጆቻቸውን፣ የተሸሸጉትን ወንጀሎች መቃወምና ማጥፋት ያስፈልጋል! ወይም በሌላ አነጋገር፣ ለምሳሌ በሀብታቸውና በጉልበታቸው አስፈራርተው ወይም አባብለው የድሆችን ጥቅምና መብት የሚቀሙት ሰዎች እንዲህ ላለው ክፉ ሥራ መሳሪያቸው የሆነውን ሀብት የተቀሙ ወይም የተሰረቁ እንደሆነ የተበደለ ሊያስክስ፣ የተቀማ ሊያስመልስ በዳኝነት ወንበር የተቀመጠ ዳኛ ፍትህን፣ የተቀማ ወይም የተሰረቀ እንደሆነ የህዝብ ጉዳይ ሊያስተዳደር ስልጣን የተቀበለ የመንግስት ሹም ወይም ሰራተኛ ያን ስልጣን ለሰው ማጥቂያና ለግል ጥቅም መጠበቂያ ማድረጉ ሲረጋገጥ አናቱን ወይም ማጅራቱን «ቂው» ያደረጉት እንደሆነ እንዲያ ያለ ቅጣት የደረሰበት ደግሞ እንዳይደርስበት ያልደረሰበት እንዳይደርስበት ይፈራና፣ ሁሉም በህጋዊ ስምና መልክ ተሸሽጎ የሚሰራውን ሸሽግ ወንጀል ከመስራት ይታገዳል። በዚህ መንገድ በህግ ስም የሚፈጸመው ወንጀል ሁሉ ሲጠፋ ፍትህ ይገኝና ግፍ ይጠፋና ሁሉም፣ ለነጻ ህዝብ ከሚገባው ጥቅምና መብት ድርሻ ድርሻውን ያገኝና ከዚያ በሁዋላ ሌብነት ቅሚያ፣ ማጅራት መምታት ሁሉም አውቀው ይጠፋሉ! ይዩትልዎ! በዚህ ዘዴ ወንጀልን ለማጥፋት ነበር በሻህ የወንጀለኞች ጠቅላይ መሪ የሆነ!» አለ አዝማሪው ውቤ የበሻህን አሳብ እንደ መሰለው ተርጉሞና በቀልድ ቀለም ከ-ዋኩሎ ላዛዥ ሲተርክ እንደ መሳቅ ብለው።

«እባክህ ይህ ያልከው ሁሉ እውነት ነው፣ ወይስ ተረት?» አሉ አዛዥ ያን ተረት እንጂ እውነት የማይመስል ታሪክ ዝም ብለው ሲሰሙ ቆይተው።

«የምን ተረት! እውነት ነው እንጂ!»

«እ - ሺ እስቲ! ታዲያስ?» አሉ አዛዥ «እውነት ነው» ብለው ባያምኑም የታሪኩን መጨረሻ መስማት ስለ ፈለጉ።

«ታዲያማ - በህግ አጥር ውስጥ ተሸሽገው ክፉ ስራ ለሚሰሩት ወንጀለኞች መቅጫ ህግ ወጣ! አዲስ አበባ ባራት ይሁን በስንት ክፍል ተከፍላ፣ ለያንዳንዱ ክፍል፣ አንድ የቀጩ ቡድን አለቃ ተሾመ! ቅጣት በያይነቱና በዩደረጃው የተፈረደባቸው ሰዎች ዝርዝር ተሰናድቶ ፍርዱን በዩክፍላቸው ለሚያስፈጽሙ አለቆች ዝርዝር ተሰናድቶ ፍርዱን በዩክፍላቸው ለሚያስፈጽሙ አለቆች ተሰጠ። መቸስ - ድርጅቱና ያሰራሩ ዘዴ የሚያስገርም ነበር!»

«ትቀልድብኛለህ መሰለኝ!» አሉ አዛዥ አዝማሪው ሲያወራ ያሽሙር ፈገግታ በፊቱ ይታይ ስለ ነበረ።

«ልሙትልዎ እውነቱን ነው። ቀንሼለት እንደሆነ እንጂ አልጨመርሁበትም።»

«ታዲያ ይህ ሁሉ ሲሆን ቦሊሶች ሊያገኙት አልቻሉም?»

«በጭራሽ! ያውም ውሎው ከነሱ ጋር ነበር፤ ብቻ አያውቁትም። በድርጅቱ ውስጥ ላሉት ሁሉ ጠቅላይ መሪ ሆኖ እያንዳንዳቸው የመማሩበትን ደንብ እዩሰራ ሲሰጥ ከዋናቹ አለቆች በቀር እንኩዋንስ ፖሊሶች ሌሎች ጭፍሮቹ አያውቁትም፤ «የጨለማው ንጉስ» የሚባል ሀይለኛ መሪ እንዳላቸው ብቻ ነበር የሚያቁ!»

«አሁን ቆዩኝ እስቲ! ያ - «የጨለማ ንጉስ» የሚባለው ሌሊት ሌሊት መብራትና ስልክ እዩቆረጠ አዳሜን ሁሉ የከተማውን ሰው ሁሉ ቦሊሶን ሳይቀር ሲያስጨንቀው፣ የንሽርት ውሀውን ሲያስፈስሰው የነበረ፣ ይህ በሻህ ነው ልትለኝ ነው?» አሉ አዛዥ፣ ተገርመው፣ «ይህ በሻህ» ሲሉ አዝማራው በሻህ እንደ ሆነ ሁሉ አገጫቸውን ወደሱ አሹለው።

«ይህ እብሻህ!» አለ አዝማራው፣ እዙም አገጩን ወደ ሳቸው አሹሎ እዩሳቀ።

«ይገርማል! እውነትም አንድ እቅን እንዳልኸው፣ ሰው አደለም ሰይጣን ነው!»

«ስቀልድበት ነው እንጂ፣ በሻህ ሰይጣን አደለም፤ ትልቅ ሰው ነው አባባ። እንደ በሻህ ያለ ትልቅ ሰው ብዙ አይገኝም። በጠላት ወረራ ጊዜ ያራዳን ወርቦሎች በደንብ አደራጅቶ በውስጥ አርበኝነት ጣሊያኖችንና ኢትዮጵያውያን ሰላዮቻቸውን እዩገደሉ፣ የመሳሪያ ማከማቻቸውን እያቃጠሉ፣ የመብራት፣ የውሀና፣ የስልክ መስመራቸውን እያበላሸ ሲያስጨንቃቸው ብዙ ጊዜ ቆይቶ ደርሰውበት ሊይዙት ሲሉ አምልጦቸው ጫካ ካርበኞች ጋር ተጨመረ። እዚያ ባርበኝነት ደግሞ ወርቦሎች ጭፍሮቹን እዩመራ ይሰራው የነበረውን የጅብድ ስራ አብረው የነበሩ አርበኞች ሲተርኩት ቢሰሙ ይገረማሉ! በሻህ ከጭፍሮቹ ጋር በተሰለፈበት ግንባር ሁሉ ጠላትን ድል እየመታ፣ መሳሪያውን ማርኮ መመለሱ አንድ ቀን የማስይስ የተለመደ በመሆኑ ካርበኞች ጋር የነበረ ገጣሚ «ገጠመለት» ብለው ከነገሩኝ የማስታወሳቸውን ሁለቱን ብቻ ልንገራችሁ።

1 ያው መጣ እዚያ ማዶ ባንድ፣ ሲግሰሰበስ፣

መድፉን መትረየሱን፣ አስጭኖ ባጋሰስ፣

ንገሩት ለበሻህ እንዲያ እንደ ልማዱ፣ ተረክቦት ይመለስ፣

ብሎ አዝማራው ሁለተኛውን ሊቀጥል ሲል፣

«እሰይ ልጄ! እግዜር ይባርከው!» አሉ አዛዥ ሲቃ ይዞቸው ከተጋደሙበት ተነስተው ቁጭ አሉና። አዝማራው ውቤና ደመቀች ያዛዥን ሁኔታ አይተው ይስቁ ጀመር።

«2 ያው ፋሽስት መጣ መሳሪያውን ጭኖ እያጤሰ አጉዋራ

ወርደህ ተረከበው በሹ እንደ ልማድህ ከጭፍሮችህ ጋራ የሚል ነበር፤ ሁለተኛው ግጥም። «በዚያ ላይ» አለ አዝማራው ቀጠለና። «በዚያ ላይ በሻህ ግፍ የማይወድ ደግ አዋቂ ያለውን ራሱ ጦም አድሮ ለሌላው መስጠት የሚወድ ቸር ነው።»

«አሁን ያልኸውን ሁሉ መሆኑን ነው እንጂ የማናውቅ ደግነቱንስ ደመቀችና እኔም አይተን አድንቀናል። አድን ቀን እንኩዋ አይቶን ለማያውቅ እንግዶች ስንቸገር ስላዬ ብቻ እኛን ለመርዳት ቀኑን ሙሉ ይዞት ሱቅ ለሱቅ ያን ያክል ሲንከራተት መዋሉ አስገርሞን ምን አይነት ሰው ነው? እያልን እስከዋን እኔ ስንነጋገር ነበር። እንዲህ ያለ ሰው መሆኑን ሳናውቅ ስላገልግሎቱ ለአንድ ብር እንስጠው፤ ወይስ እንጨምርለት?» እያልን ደመቁና እኔ ስንከራከር ነበር «አሉ አዛዥ እዩሳቀ። ደመቀችም ክርክራቸው ትዝ አላትና ትስቅ ጀመር።»

«ያ - የመንግስት ሹሞች ለመቅጣት አቆቁዋመው» ያልኸው ድርጅት መጨረሻው ምን እንደ ሆነ አልነገርኸንም። አሉ አዛዥ ሁሉም ትንሽ ዝም ብሎ ከቆዩ በሁዋላ።

«እ - ! እሱማ ቅጣቱንስ ለመፈሰም የተመደቡት ሰራተኞች በተለይ እታች ያሉት አላማቸው፤ ቀምቶ ይሁን ሰርቆ ወይም ማጅራት መትቶ ገንዘብ ማግኘት ብቻ ሆነና እንዲቀጡ ከተፈረደባቸው ሹሞች ባንዳቸውም ፍርድ ሳይፈጸም ቤት ንብረታቸው የሚዘረፍና ማጅራታቸውን እዩተመቱ ወድቀው የሚገኙት ሀብት ስላላቸው ብቻ ያልተፈረደባቸው ንጹሆች ሆኑ። እንዲያ ያለውን ክፉ ስራ ታጥቀው የቆሙ ሆኑና እንዳልተሳካለት ተረዳ። ስለዚህ ተስፋ ቆርጦ ሁሉንም ትቶ ሲወጣ፤ እሱ ያቆቁዋመው ድርጅትም ፈረሰ።»

«ታዲያ አሁን - እሱ ትቶ ቢወጣስ - መቸም ሰዎችን ይዞ አልወጣ፤ ቀማኞችና ሌሎች ወንጀለኞች ዛሬም አሉ፤ ከነሱ ጋር ግንኙነት የለውም ይመስልህል?»

«ግንኙነት ማለት በስራችው መተባበር እንደሆነ ጭራሽ የለውም። ብቻ ፊት ላቆቁዋመው ድርጅት ከሱ ጋር የመምሪያው አላፊዎች አድርጎባቸው የነበሩትንና በዚያው ስራቸው የቀጠሉትን መቸም ስለሚተዋወቁ የሚሰሩትን ቢያይ እንኩዋ የሚያጋልጣቸው አይመስለኝም። እንዲያውም አንዳንድ ከመንገዳቸው ወጥተው በሰው አፍ ላይ ግፍ የሚሰሩ ሲያይ፤ ሳይነግራቸው የሚቀር አይመስለኝም። ይህን የምልበት ለምሳሌ በቀደም እዚህ ስንጨቃጨቅ እንደ ሰሙት የኔ አለቃ የነበሩት አለቃ መዝሙር በኔ የሰሩትን ግፍ ካወቀ በሁዋላ፤ ላንዳንዶቹ፤ ነግሮዋቸው ነው - በርስታቸው ከሚኖሩት ጠሰኞች የሰበሰቡትን ገንዘብ አሽክመው ሲመጡ ቀምተው - ለኔም ያካፈሉኝ።»

«ይገርማል!» አሉ አዛዥ ሁሉም ትንሽ ዝም ብለው ቆይተው። «ደመቁ፤ በሻህ የልጅሽን ልብስ የገዛልን እለት አብረን ምሳችንን እዩበላን ጣሊያኖች በኢትዮጵያውያኖች ላይ ይሰሩት ስለ ነበረው ግፍ ሲያጭውተን፤ ለያንዲዜ አንተ ምን ትሰራ ነበር?» ብዬ ስጠይቀው ስራ ምን እንደ ነበረ የነገረንን ታስታውሻለሽ?»

ደመቀች አዎታዋን በራስዋ ምልክት አሳዩች።

«ያነለት ጣሊያኖች ኢትዮጵያኖችን ያደርጉዋቸው የነበረውን ሁሉ ሲያጭውተን ሩያንዚይ ምን ትሰራ ነበር?» ብዬ ብጠይቀው፥ መጀመሪያ የጣሊያን አሽከር ከዚያ በዬተራ ጫማ ጠራጊና ወርቦላ የነበረ መሆኑን ይህን - ትንሽ ትንሹንና ክፉ ክፉውን ነው እንጂ የነገረን የውስጥ አርበኛና አርበኛ ሆኖ ስለ ሰራው ወይም አሁን አንተ ከነገርኸን የሚያስገርም ነገር ሁሉ ስላንዱ ጨርሶ አላነሳ! ሌሎች ይናገሩለታል እንጂ እሱ አይናገረውም!» አሉ አዛዥ ከልባቸው እዩተገረሙ። ደመቀችም አዝማሪው ውቤን ተቀይማው ስለ ነበረ ስሜትዋ በቃል አልገለጸችም እንጂ ስለ በሻህ የተረከው ታሪክ በዚያ በተጎሳቆለ ሰውነቱና በትህትናው ውስጥ ትልቅነቱን በጨካኝ ማጅራት መቺ ስሙ ውስጥ ሰባዊ ርህራሄ ያለው ደግ መሆኑን ባይነ ህሊናዋ ፊት አስቀምጦ እያሳያት ልብዋ ተማርኮ ዝም ብላ በውስጥዋ ታደንቅ ነበር! ነገር ግን አዝማሪው ውቤ ስትጠይቀው «ረሳሁት» ስለሚላት ለችግርዋም፥ ለልመናዋም ዋጋ ያልሰጠ መስሎ ስለ ተሰማት ልብዋ ተቀይሞ፥ ያነለት ሲገባ ሰላምታ ሰጥታው በፊት በፊቱ ተቀምጣ ካዛዥ ጋር ሲጫወቱ ዝም ብላ ከመስማትና የሚያስቅ ነገር ሲናገር ወይም ሲያደርግ ከመሳቅ በቀር አንድ ቃል አልተነፈሰችም።

«አዎ ስለ መልካም ስራው እንኩዋንስ እሱ ሊያነሳ ሌላ ሰው ሲያነሳባት አይወድም። ዛሬ የነገርኩዋችሁን እንዳትነግሩት አደራ፥ ይጣላኛል። እስቲ እንግዲህ ልሂድና ልፈልገው። ድንገት የመጣ እንደሆነ የምፈልገው መሆኔን ንገሩልኝ» አለ አዝማሪው ሲነሳ። ከዚያ ላዛዥም ለደመቀችም የጅ ሰላምታ ሰጥቶ ሊወጣ እበር ከደረሰ በሁዋላ፥ «አየ አየ የኔ ነገር! የመጣሁለትን አይነተኛ ነገርኮ ረስቸ ልሄድ! ደመቀች» አለ እንደገና ተመልሶ።

«አቤት» አለች ደመቀችም ወደ ወይዘሮ ጌጤ ለመሄድ መንገድ ከጀመረች በሁዋላ እንደገና መለስ ብላ።

«የምትወጅው መሆኑን እንጃ እንጂ ስራ አግኝቼልኸ ነበር» አለ መቀየምዋን ስላላወቀ እንደ ሁልጊዜው ፈገግ ብሎ።

«ምን ስራ?» አለች ደመቀች መርዶ ያረዳት ይመስል ደንግጣ።

«ምን አይነት ስራ?» አሉ አዛዥም ከስዋ ተቀብለው፥ ከተጋደሙበት ቀና አሉና።

«ፍል ውሀ ሀኪም ቤት የጽዳት ስራ። የወር ደመወዙ ሀያ አስምት ብር ነው። «ይስማማኛል» የምትህ የሆንሽ እንደሆነ ነገ ጥዋት ይገባሽ እሄዳለሁ፤ መቸም እኔ ደሀና መስሎኛል። ቅዳሜ ቀኑን ሙሉ የማትስሪ ከመሆንሽ ሌላ በተረፉት ቀኖችም ግማሽ ቀን ብቻ ነው የምትሰራ።»

አዝማሪው ውቤ የስራውን አይነት ሲዘረዝር ድንጋጤዋ አልፎ ደስታ ቅያሚዋን አባሮ በደረትዋ ውስጥ ዳንኪራ ያስመታው ጀመር። ደስታዋን የምትገልጽበትም ሆነ እሱን የምታመሰግንበት ቃል አጥታ ከንፈሮችዋ እዩተንቀጠቀጡ፥ አይኖችዋ አፎቻቸውን በመላው የደስታ እንባ እዩዋኙ ዝም ብላ ስታየው ቆየችና።

«ጋሽ እባክህ ማረኝ፥ ተቀይሜህ ነበር!» አለች አይኖችዋን በጅጌዋ እዩጠራረገች።

«ለምን? እባክሽን?» አለ አዝማሪው ውቤ።

«በዩጊዬው ስጠይቅህ <ረሳሁ> ስትለኝ ጊዜ <ችግራን ከጉዳይ ባትጥፈው ነው> ብዬ እንጂ - ሆድ ሲብሰኝ ጊዜ ነው መሰለኝ - ተቀይሜህ ነበር»

«እግዚር ይስጥልኝ፤ ይህስ ይቅርታ የሚያስለምንም አደል፥ ለኔ ትልቅ ክብር ስለሆነ እንዲያውም የሚያኮራኝ ነው!» አለ አዝማሪው ባሽሙር ፈገግ ብሎ።

«ምኑ?»

«በቁምነገራም ሰዎች ተራ ገብቼ የሚታዘንብኝ መሆኔ ትልቅ ክብር ነው!»

«እባክህ አትቀልድ ምን ያክል ውለታ እንደ ዋልህልኝ ለኔ እንጂ ላንተ አይሰማህ ይሆናል! በጣም ነው ጨንቆኝ የነበር። ከጭንቅ እንዳወጣሽኝ እግዚአብሔር ጭንቅ አያሳይህ!»

«ጭንቅ አያሳይ? ይግረምሽና ጭንቁን ማሳዩት ብቻ ሳይሆን እጅ እጅ እስኪለኝ አጥግቦኛል!» አለ አዝማሪው ፈገግ እንዳለ።

«ትልቅ ስራ ነው የሰራኸው እግዚአብሔር ይባርክህ ልጄ!» አሉ አዛዥም።

ምእራፍ ሆያ ሁለት

የማይበላ ካሳ

ደመቀች፥ ካገርዋ ከመጣች ጀምራ አምስት አመት የወይዘሮ ጽጌ ገርድ ሆና ስትኖር መጀመሪያ በወር አምስት ብር ከዚያ ሰባት ብር ታገኝ የነበረችው ፍል ውሀ ሀኪም ቤት የጽዳት ስራ ለምስራት በወር ሆያ አምስት ብር በመቀጠርዋ ባንድ ጊዜ ከድህነት ወጥታ በሀብታሞች ተራ የገባች መስሎ ስለ ታያት በጣም ደስ አላት።

በሁዋላ ብቻ እያደር፥ ለቤት ክራይ ለዱቄት፥ ስጋ፥ ቢቀር ለክክ፥ ቅቤ ቢቀር ዘይት፥ ኤሌክትሪክ ቢቀር ለኩራዝ ለቅመማ ቅመም ለማገዶ ለውሀና ይህን ለመሳሰለው ለዝቅተኛ ኑሮ አስፈላጊ ለሆነው ጥርቃሚ ነገር ሁሉ የሚያስፈልገውን ወጪ ስታስበው ጊዜ ከሆያ አምስቱ ብር የሚተርፈው ወይዘሮ ጽጌ ይህን ሁሉ ችለው ይሰጥዋት ከነበረው ሰባት ብር ቢያንስ እንጂ የማይበልጥ ሆኖ አገኘችውና በደስታ ሞቆ የነበረው ስሜትዋ በቅራታ ቀዝቀዝ ማለት ጀመረ።

ቤት ተከራይታ ለብቻዋ መቀመጥ ስታስብ ከወጪው፥ መክበድም የባሰ የሚያስፈራ ነገር ታያት። የልጅ አባትዋ ታምራት ተገኝ አዲስ አበባን በጋ በጋ ቢያንስ አንድ ጊዜ ሳይረግጠው፥ እንደማይቀር የታወቀ ስለሆነ ምናልባት ጠይቆ፥ ቤትዋን ያገኘው እንደሆነ አንቆ እንደሚወስዳት አይጠረጠርም። እሱ እንኩዋ አምስት አመት ሙሉ ፈልጎ ስላጣት ተስፋ ቆርጦ ረስቷት እንደሆነ የከተማው ሴት አዳኝ ሁሉ ብቻዋን በባዶ ቤት ሲያገኛት እንዳይምራት የታወቀ ነው! ለደመቀች እስከ ብዙ ጊዜ ድረስ ወንድ ሲባል ከታምራት ተገኝ የተለዩ የወንድና የሴት ግንኙነት ሲባል በሱና በስዋ መሀከል ከነበረው ግንኙነት የተለዩ እምስሎ አይታያትም ነበር። ስለዚህ ይህን ሁሉ ስታስብ ከስምንት አመት በፊት ታምራት ተገኝ በጫጉላ ቤት ብቻዋን ይዞ በፈጣሪ

አምላክና በተፈጠሩ ቅዱሳን ሁሉ እያማጠነችው እያወገዘች እንደ ተራብ የዱር አውሬ በጽኑ ጉምዥት ሰውነትዋን ያብጠለጠለው ትዝ አላትና ያን ጊዜ ታምራት ተገኘም፤ ሴት አዳኙ ወንድ ሁሉም ባንድ ላይ ተሰብስበው የሚቀራመትዋት መስልዋት ብርቱ ርእድ እልብዋ ውስጥ ገብቶ ያንቀጥቅጣት ጀመር። ስለዚህ ብትጮህ አዛዥ ሰምተው እንዲደርሱላት ባጠገባቸው የሚከራይ ሴት ካላገኘች ምን ማድረግ እንደምትችል ቅጡ ጠፋት። አዛዥን ያማከረቻቸው እንደሆነም አብራቸው እንድትቀመጥ የሚጠይቅዋት መሆናቸውን በርግጥ ስለምታውቁ ጥያቄያቸውን ብትቀበል፤ የምትከብዳቸው፤ ባትቀበል የምታሳዘናቸው መሰላትና እጅግ ተቸገረች። ብቻ ሁልጊዜም ቢሆን ሲጨንቃት ዙርያው ጨለማ ሲሆንባት መንገድ መሪዋ አዛዥ ስለሆኑ መጠዬቅ ነበረባት።

«አባባ አክፉውም ይሁን ለደጉ፤ ካጠገብዎ መራቅ አልፈለገም፤ ስለዚህ በጎረቤት አንድ ትንሽ ሴት የሚያከራይ ሰው ያውቃሉ?» አለች አዛዥም እስከም ወደ ስራቸው ለመሄድ ቀደም ብለው ተነስተው ቡና ሲጠጡ።

«ያለሽበት ሴት ምን አለሽ?» ደመወዙ ገና መጥቶ ሳትበይው በወሬ አወፍሮሽ ጠበበሽ?» አሉ አዛዥ እንደ መሳቅ ብለው።

«እኔስ እዚህ ከምተኛበት ክፍል የበለጠ የትም ብሄድ አላገኝ። ነገር ግን እንግዳ፤ የሚቀበሉበት ትርፍ መኝታ ሴት ስለሌለዎ አሁን አልቸገርምና፤ ተቸግሮ ለሚመጣ እንግዳ ይሁን ዘምድ ልልቀቅ ብዬ ነው።»

«ባለቤት አስወጥቼ ልግባ የሚል እንግዳ አይመጣም፤ ቢመጣም አንቀበለው፤ አንቺ ሴትሽ ነውኮ!»

«እሱስ እውነት ነው ብቻ.....»

«ብቻ ምን?»

«እሺ እዚሁ..... እሆናለሁ። ነገር ግን እባክዎ አንድ ነገር ልለምንዎ እሺ ይበሉኝ።»

«ደግሞ አንቺ ለምነሽ <እንቢ> እላለሁ?»

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ አባባ! መቸም ሴትዎ የምኮራበት ሴቱ ገንዘብዎ፤ ገንዘቤ፤ ነው፤ የኔም የስዎ ነው። አሁን እንደ ሚያውቁት በርስዎ ጥግ ሀያ አምስት ብር ደመወዝ ስላገኘሁ..... ዞሮ ዞሮ ያው ለራሴ ነውና በዬወሩ እንዳቅሜ እንድረዳ ቢፈቅዱልኝ..... በጣም ደስ ይለኛል» ብላ አይኖችዋን ወደሳቸው ቀና ብታደርግ ፊታቸው በቅጥበት ተለውጦ አዩችና ደነገጠች።

«እግዛ ማረነ ክርስቶስ! አባትሽ ነኝ ሲመስለኝ ባዳነቱን ነገርሽኝ! በይ እንግዲህ ሴትሽን ፈልገ!» አሉ ቡናቸውን ሳይጨርሱ ቀስ ብለው እመሬት አስቀምጠው።

ደመቀች ከድንጋጤዋ የተነሳ ምራቅዋ ካፍዋ ደርቆ አይኖችዋ መርገብገቡን ረስተው ክርር ብለው ባዛዥ ላይ እንደ ተተክሉ እዚያው ቀሩ። ወይዘሮ ጌጤም ለጊዜው ደንግጠው መሬት መሬት እያዩ ዝም አሉ።

«እኔም እንጆራ ሽቃጭ ዩመስላል?» አሉ አንገታቸውን ደፍተው ከቆዩበት ቀና ብለው ደመቀችን በቁታ አይን እዩተመልከቱ።

«ግዴለም ባታውቁኝ ነው!» አሉ አይኖቸውን እንደ ገና ከስዋ አስንተው ሳያረግቡ እጣራው ላይ ሰቅለው ያለፈ ጌትነታቸውን ትዝታ እያዩ። «አዎ ባታውቁኝ ነው፤ ብታውቁኝም ጊዜ ከመሸብኝ በሁዋላ አውቀሽኝ ነው! ያው ጌጤ ትታዘብ «ማተብ ለዩቅል ነው» ለራት ይሁን ለምሳ በገበታችን ኦብሮን ይሰለፍ የነበረው ብቻ ካስር ካስራምስት አንሶ ያውቅ እንደሆነ! ዛሬም ቢሆን እግዚአብሔር ይመስገን እድሜ ለጌታየ የወር ደመወዝ አለኝ በዚያ ላይ ጋሻ መሬት አለኝ እኔ ተካልኝ እንጆራ ሳልሸቅጥ እንደ ኮራሁ ነው ወደ መቃብሬ የምሄደው!» አሉ አሁንም ቁጣቸውን በሽማግሌ ፊታቸው ሲነድ እዩታዩ።

«ዛሬ ምን ሆነዋል? ልጅቱ የተናገረችውኮ ይህን ያክል አስቆጥቶ ያለፈ ታሪክ የሚያስቆጥር አደለም! «ይፍቀድሉኝና ለኔ ከሚደረግልኝ ወጪ ትንሽ ልርዳ» ነው ያለች! የወለዱት ልጅሽ እንዲህ ቢል አስቆጥቶ ይህን ያክል ያናግራል? የማይፈቅዱ ከሆነ «አልፈቅድም» ቢሉ አይበቃም?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ፥ ድንጋጤያቸው ሲያልፍ ባለቤታቸው በማይበቃ ምክንያት ያን ያክል በመቆጣታቸው እንደ ማፈርም እንደ መገረምም ብለው።

ወይዘሮ ጌጤ ባላቸውን ሲገስጹ ደመቀች ከድንጋጤዋ ወጥታ አእምሮዋን ገዛችና፥

«አባባ ማነኛውም ነገር ሁሉ ያገኘሁት ስራ ጭምር ይቀራል እንጂ እርስዎ እንዲቀዩሙኝ አልፈልግም! ሆነ ብዬ አደለም፤ ንግግር ባላውቅ ነው ያስቀዩምሁም! ለመሄዱ ቤት ባገኝም ባ - ባላገንም እሄዳለሁ፤ ብቻ - ብቻ እባክዎ ይማ - ይምሩኝ እባክዎ ይቅር ይበሉኝና ልሂድ!» ብላ እያለቀሰች ምንም እንኩዋ በሁለት እጃቸው ለመከላከል ቢሞክሩ አሸንፋ በግራቸው ወደቀች።

መሸነፍ ይልቁንም ተሸንፎ ማልቀስ የተሸነፉት ያሸነፉትን መልሰው ድል የሚያደርጉበት ብርቱ መሳሪያ ነው! ደመቀች እንባዋን በግራ ቀን ጉንጮችዋ እያጎረፈች በግራቸው ላይ ስትወድቅ አዩና አዛዥ በልባቸው ድንገት የተቃጠለው የቁጣ እሳት ድንገት ጠፍቶ ወዲያው ማዘን ወዲያው መጸጸት ወዲያው ራሳቸውን መውቀስ ጀመሩ።

«አንቺ ማሪኝ ልጄ፥ እኔ ነኝ በደለኛ ጌጤ፥ እውነቱዋ ነው አንቺ ምንም አላጠፋሽም! እንዲያው በገሻ ከንቱነቱ ነው ያስቆጣኝ ማሪኝ!» አሉ ከወደቀችበት ለማንሳት እዩታገሉ። ሲያባብልዋት ጊዜ የባሰውን ሆድ ባሳትና ስቅቅ ብላ ታለቅስ ጀመር።

«ልቅሶው ይበቃል እንግዲህ ደመቀች! ከኔ ጋር ተመካክረን የምትችይውን ትሰጭኛለሽ!» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

«አዎ፤ ልሂድ አትበይ እንጂ፤ ከጌጤ ጋር ተማክራችሁ የምትችሎውን ትከፍያለሽ!» አሉ አዛዥም ምሽታቸው ያሉትን ተቀብለው። ደመቀች ከወደቀበት ተነስታ ፊትዋን በነጠላዋ በነጠላዋ እዩጠረጠረች ያዛዥንም የወይዘሮ ጉልበት ሳመች።

አዛዥ ጌታቸው ደጃዝማች አሰፋ ጎፋን ብዙ አመት በገዙበት ጊዜ እንደ ሌሎች መከታተያዎቻቸው ከሰጥዋቸው ማለፊያ ግዛት ሌላ፤ የጌታቸው ሙሉ ቤት አዛዥና ባለሙያዎች በመሆናቸው፤ ያገኙት የነበረ መተያያ ያማልዱኝና ልዩ ልዩ በረከት «አንቱ» የተባሉ ጌታ አድርጎቻቸው ይኖሩ ነበር። በዚያ ጊዜ ለራትም ይሁን ለምሳ እቤታቸው ግብር ይበላ የነበረው እሳቸው እንዳሉት አስር አስራ አምስት ብቻ ሳይሆን ከዚያም ይበልጥ ነበር። ነገር ግን፤ ያ ሁሉ ትዝታውን ብቻ ትቶላቸው አልፎ አዲስ አበባ ባምሳ ብር የወር ደመወዝና አዳ ውስጥ ካንድ ጋሻ ለም መሬት በሚያገኙት ገቢ ከተወሰኑ በሁዋላ የወይዘሮ ጌጤ ብርታትና ጥሩ የቤት እናትነት ባይጨመርበት ኖሮ በሚኖሩበት ለጋስነትና ደግነት መኖር ባልቻሉ ነበር። ወይዘሮ ጌጤ ባላቸው ሳያውቁ ከዳ ከሚያገኙት ልዩ ልዩ እህል ጠላ ጠምቀው አረቁ አውጥተው በውጭ እያሸጡ፤ በወር የሚያገቡት ገቢ አዛዥ ደመወዝ ይበልጣል። ስለዚህ በቤት ውስጥ አዛዥን የሚያሳስብ ችግር ኖሮ አይውቅም። አዛዥ ዱሮ እንደ ለመዱት ያገኙትን ሁሉ ይዘው ገብተው «እባካችሁ ምሳ ወይም ራት ሳትበሉ አትሂዱ» እያሉ እዩለመኑ እንግዶቻቸውን አብልተው፤ አጠጥተው ሲያሰናብቱ ከተለመደው ምንም አለመጉደሉን እንጂ ከየት እንደመጣ ምስጢሩን ስለማያውቁ በወር ደመወዛቸውና በጋሻ መሬታቸው ብቻ የሚኖሩ እዩመሰላቸው ከምስጋናው ትንሽ እንኩዋን ለባልቴታቸው ለወይዘሮ ጌጤ ሳያካፍሉ «አድሜ ለጌታየ» እንዳሉ ይኖራሉ። እሳቸው ባይሆኑ ምሽታቸው እንጂራ ባይሆን አረቁና ጠላ ሸቅጠው በሚያገኙት ገቢ ባይሆን በሚኖሩበት ሁኔታ መኖር የማይችሉ መሆናቸውን ቢያውቁ ኖሮ ለደመቀች ያቀረበችውን አሳብ እንደ ውርደት ቆጥረውት «እንጂራ ሳልሸቅጥ እንደ ኮራሁ ወደ መቃብሬ እሄዳለሁ» ብለው ብዙ ጊዜ ካፋቸው ሲወጣ ተሰምቶ የማያውቀውን የብሪት ቃል ባልተናገሩ ነበር! ብቻ አዛዥ፤ እንደ እውነተኛች እንደ ቅኖች ሁሉ በሳቸውም ይሁን በሌሎች ላይ ክፉ የተሰራ መረዳቱም ቁጣቸውን መግታት የማይችሉ፤ እሳቸው ክፉ ሲሰሩ መረዳቱም ተጸጽቶ ንስሀ መግባቱም የማይከብዳቸው ስለ ነበሩ ቶሎ እንደ ተቆጡ ቶሎ ተጸጽተው ደመቀችን ይቅርታ ለመኑና ሰላም ሆነ።

ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ተመካክረው በወር አስር ብር እንድትከፍል ተስማሙ። አስር ብር ደመቀች ለብቻዋ ቤት ተከራይታ ብትቀመጥ ኖሮ ከምታውጣው በጣም ያነሰ ነው። ለወይዘሮ ጌጤ ግን፤ አንድ ቀዳዳ ይደፍንላቸዋል። በዚያ ላይ ደመቀች ቅዳሜ ፍል ውሀ ሀኪም ቤት ስራ ስላልነበራት የቤተሰቡን ልብስ እያጠበች ባዘቦቱ ከስራዋ ስትመለስ ወይዘሮ ጌጤን በቤት ስራ እዩረዳች «ጎዳኝ ጎዳኝን» የማለት ስሜት በመሀከላቸው ሳይኖር ሁሉንም ደስ ብልቀቸው ተቀመጡ።

አንድ ቅዳሜ ወይዘሮ ጌጤ ገበያ በሄዱበት አዛዥም ከደጃዝማች ግቢ ገና ሳይመለሱ፤ ደመቀች የሳምንት ልብስ አጠባዋን ቀደም ብላ ጨርሳ እደጅ እንደ ተቀመጠች፤ ቀጥላ የምትሰራውን ስታስብ በሻህ ዘለሌ፤ መጣ።

«እንኩዋን ደስ አለሽ፤ ጥሩ ስራ ማግኘትሽን ሰማሁ!» አለ በሻህ ገና ያጥሩን በር ሲገባ።

«እንኩዋን አብሮ ደስ አለን» አለች ደመቀች ከተቀመጠችበት ተነስታ ሰላምታ ለመስጠት ወደሱ እያመራች።

«መቸም አዝማሪ የማይገባበት የለ! ያ አልቃሻም ነው አሉ ያገኘልሽ!»

«ጋሼ ውቤ ነው ያገኘልኝ።»

«አዎ፤ እሱ አወዳድሶም፤ አለቃቅሶም እንኩዋንን ራሱን ይሄው ዘመድ ለመርዳት ቻለ። ዛሬ ከሁሉም አዝማሪ መሆን ይሻላል!» አለ በሻህ ትንሽ ፈገግ ብሎ።

«ወደዚህ ብቅ ካልህ ብዙ ግዜ ሆነኮ ጋሼ፤ በጤንነት ነው?» አለች ደመቀች ስላዝማራው ውቤ የተናገረውን ወደ ጎን ትታ።

«ደህና ነኝ፤ ሩቅ አገር - ጅቡቲ ሄጄ፤ ትናንት ማታ ነው የተመለስሁ፤ አንቺስ በረታሽ? ደምሽ ተመልስዋል?»

«እግዜር ይመስገን ደህና ነኝ» አለች አይንዋን ከሱ ላይ አንስታ መሬት አያዩች።

«በዱሮ እመቤትሽ የደረሰውን ጉድም ሰማሁ።»

«ማን ነገረህ?»

«ጅቡቲ ከመሄዴ በፊት ጀምሮ፤ የከተማው ሰው የሚያወራው እሱን ብቻ ነበር። ከተመለስሁ ግን ምንም አልሰማሁ።»

«አዎ አሁን ወሬው፤ ቀዝቅዞታል። እንዲቀዘቅዝ ያደረጉትም ባለቤቶቹ ናቸው።»

«እንዴት?»

«አልተከታተሉትም፤ ሌቦች ቤቱን ቀደው የሜቴን ወርቅ ሁሉ እንደ ወሰድዱ፤ በነጋው አባባ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ሄደው ካስጻፉ በሁዋላ ሁለተኛ ያነሳው የለም።»

«ለምን? ገንዘብ ስለ ተረፋቸው ነው?»

«አደለም፤ መጀመሪያ እሜቴና ጌቶች ስላልተሰማሙ ነው። በሁዋላስ ቢሰማሙም - እንጂ የተቸገሩበት ነገር አለ መሰለኝ።»

«ምን?»

«መጀመሪያ እሜቴ፤ «ወርቁን የሰረቀኝ ሻምበል ዳኝ ነውና እሱ በቀጥታ ይከሰስ» አሉ፤ ጌቶች ግን ይህን አላመኑም ነበር። በሁዋላ እሳቸውም ወደ ማመኑ አዘነበሉና ለጠበቃቸው ቢያማክሩት «ቁ ማስረጃ ሳይኖር አንድ ትልቅ የፖሊስ ባለስልጣን በንዲህ ያለ ወንጀል ከሶ

መርታት ያልተቻለ እንደሆነ ብርቱ ቅጣት ያስከትላል። አላቸው ይባላል። ሻምበል ዳኝ ደግሞ በጎን ይህን ሁሉ ሰምቶ፣ በጣም ተቆጥቶ እንዲያውም «እከሳለሁ» እያለ ይገላገል ነበር አሉ። ለምን እንደ ተወው አላውቅም። ብቻ ጌቶችንም እሜቴንም እቤታቸው ድረስ ጌዶ እስኪ በቃቸው ድረስ ሙልጭ አርጎ መሳደቡ ርግጥ ነው። ታዲያ እየውልህ «ሌቦችን አስፈልጉልን ብለው ፖሊሶች እንዳይነግሩ የፖሊሶችን ሹም መጠርጠራቸው አስቀድሞ ስለ ተወራ፣ ከሱ ጋር በመጣላታቸው እሱን ደፍረው እንዳይከሱ ምንም እንኩዋ እሱ መስረቱን ቢያምኑ ዳኞቹን ለማሳመን የሚበቃ ማስረጃ ስለሌላቸው ዙርያው ገደል ሆኖባቸው ዝም ብለው ተቀምጠዋል ይባላል!»

«ለመሆኑ እነሱ «ጥቁር ፋሽስት» እንደ ሰረቃቸው በርግጥ ያውቃሉ?»

«እንደ እሜቴማ ከሆነ፣ «እያየሁት ነግሮኝ ስለሆነ ወርቁን የወሰደብኝ ቅምያ ነው እንጂ ስርቆት እንኩዋ አይባልም» ነው የሚሉት።»

«ምን ማለት ነው? ወርቁን ሲወስድ ባይናቸው አይተውት ወይስ እሱ «እኔ ነኝ የወሰድሁት» ብሎ በገዛ አፉ ነግሮዋቸው ነው የወሰደው ማለት ነው?»

«የዚያኑ ያክል ነው!»

«እንዴት እባክሽ? ይህ ግሩም ነው!» አለ በሻህ እዩሳቀ።

«እኔን ባሰት «ሰርቃለች» ብለው አሳስረው ያን ያክል..... ግፍ እንደተሰራብኝ ካደረጉ በሁዋላ፣ አባባ ሄደው ተሰረቀ የተባለው ጌጥ በሳጥን ውስጥ ተቆልፎበት ከመክፈቻውም በሜቴ በራሳቸው እጅ እንዳለ እቤታቸው ከተቀመጠበት ያልተንቀሳቀሰ መሆኑን በጉዋደኞቹ ፊት ሲመክሩበት ሲያጋልጡት ጊዜ ከዚያ ተቆጥቶ ወደ እሜቴ ሄዶ «እንዲህ ላለው ክፉ ስራ እኔን ጭምር ተካፋይ እንዳደረጉኝ አይቀሩም፤ በዚህ ሳይጠፋ «ጠፋ» ብለው ግፍ ባሰሩበት ሀብትዎም እግዜብሄር በላተኛ እንደሚያዝበት አይጠርጥሩ» ብሎ በብዙ ሰው ፊት ዘልፍዋቸው መሄዱ መቸ ርግጥ ወርቁን ሲወስድ «የጋራ ግፍ የሰራንበት ሀብት ስለሆነ ድርሻ ድርሻችንን መካፈል ያስፈልጋል! የግፍ ስራዎ ተካፋይ ማን እንደ ሆነ ስለሚያውቁ አሁን ደግሞ ሌላ ሰው እንዳያስቸግሩ አደራ!» ብልዋቸው መሄዱን እሜቴ እዩማሉ ይናገራሉ አሉ። ይህ ሁሉ እውነት ከሆነ አንተስ ብትሆን ከሱ በቀር ማን ወሰደው ትላለህ? ሲወስድ ባይንህ ባታይስ..... ምለህ «እሱ ነው» አትልም?»

«እኔ ብሆን፣ ምዬ «እሱ ነው» ከማለቴ በፊት መጀመሪያ ተቆጥጦ መጥጦ ተናገረ የተባለውን ሁሉ ሲናገር «የሰማ ሰው ኖሮዋል ወይ» ብዬ እጠይቅ ነበር! ለመሆኑ እንዲህ አድርጎ የሚያዝበትን ወጥመድ ሁሉ አሰናድቶ ለሚይዙት ሰዎች ሰጥቶ ለመስረቅ የሚሄድ ሌባ አለ?» አለ በሻህ እዩሳቀ።

«እንዴት? ያልኸው አልገባኝም፣ ጋሼ።»

«እብድ ካልሆነ አንቺ ቅድም እንደ ነገርሽኝ መጀመሪያ ተቆጥጦ መጥጦ የተናገረውን ጠቅሶ፤ ከዚያ ጊዜ እንደ ፈክርሁ አሁንም ሀብትዎን የዘረፍሁ እኔ ነኝና ሌላ ሰው እንዳያው» ብሎ የሚሰርቅ ሌባ የለም፤ የዱሮ እመቤትሽን ወርቅ የሰረቀው፤ ወይም ያሰረቀው ጥቁር ፋሽስት በቁጣ ብዛት የዛተውን ዛቻ የሰማ ሰው ነው። ብቻ እንዲያ ያለው ሌባ በጣም ዘዴ አዋቂ ጎበዝ ሌባ ነው።»

«ያንሉት ሲሳደብም ሲዝትም የሰሙ፤ አባባ እንደ ነገሩኝ እሳቸውና ወይዘሮ ማረክሻቸው ደግሞ፤ አንዳንድ የቤት አሽከሮች ቢኖሩ ነው። ታዲያ.....»

«ታዲያማ ወይ አዛዥ፤ ያለዚያም - ይሆናሉዋ?!» አለ በሻህ አሁንም እዬሳቀ።

«አየ..... ! አባባ ደግሞ እንዲህ ባለው ይጠረጠራሉ? በል እንግዲህ ዝም በል፤ ባታውቃቸው ነው!» አለች ደመቀች፤ እንደ ማዘን ብላ። በሻህ ሲስቅ ቆይና፤

«ካዛዝ በቀር ለማንም እንዳትነግሪ ማይና አንድ ምስጢር ልንገርሽ። ለሳቸውም ቢሆን የምትነግሪያቸው አምለሽ ነው!» አለ።

«የለም ምስጢር ነው የምትነግረኝ? እኔ ምስጢር መስማት አልፈልግም ጋሼ» አለች ደመቀች ስላዛዥ በተናገረው የቅያሜ ስሜትዋ ገና በፊትዋ እዬታዩ።

«ንጹህ ሰው ከማማት እንድትድኑ የዱሮ እመቤትሽን ወርቅ ማን እንደ ሰረቀው ልንገርሽና ላዛዥም ንገሪያቸው። ብቻ ከሁለታችሁ በቀር ማንም እንዳያውቅ ምለሽ ለሳቸውም የምትነግሪያቸው አምለሽ ነው።» ደመቀች ደንግጣ የምትለው ጠፋትና ዝም ብላ ታየው ጀመር።

«በይኮ» አለ በሻህ ፈገግ እንዳለ።

«ምን ልበል?»

«ለማንም አልናገርም፤ አዛዥም ለማንም ላይናገሩ ቃል ሳይገቡ አልነግራቸውም በይ። በታቦት እንድትምይ አልፈልግም አምንሻለሁ።»

«ለማ - ለማንም አልናገርም» አለች ደመቀች ደንግጣ በልብዋ የተነሳው ሽብር ንግግርዋን እያደናቀፈው። በሻህ ከምን እንደሚጀምር ጠፍቶት አንገቱን ደፍቶ ሲያስብ ቆይና እንደገና ቀና ብሎ ሰማዩን እዬተመለከተ፤

«እኒህ ክፉ ሴት» አለ። «እኒህ ክፉ ሴት፤ ባንቺ የሰሩትን ግፍ ያንሉት አዛዥ ሲናገሩ በጣም አዝኝ፤ በጣም ተናድጄ ምንም ቢሆን ሳልበቀላቸው ላላርፍ ቆርጨ ነበር። ያንሉት ያልሁትን አታስታውሽ ይሆና እንጂ፤ «ባራዳ ህግ እንዲህ ያሉት የሞት ፍርድ ይፈረድባቸዋል፤ ሞት ቢቀር ግን ለደካማ ማጥቂያ እምሳሪያ ያደረጉት ሀብታቸው እንደሚወረስ አይጠረጠርም» ብዬ ነበር። ታስታውሻለሽ!» ሲል በሻህ አዎንታዊን ራስዋን ወደ ላይ በመግፋት አመለከተች።

«ቀልዴን አልነበረም፤ የምሬን ነበር» አለ። «ላስገድላቸው ያ ቢቀር ላሰርቃቸው ቆርጫ ነበር ከዚህ የሄድሁ። ልብ አርጌ፤ ላንቺ ብዬ አደለም፤ እንዲያው ግፉ አንገፍግፎኝ አብግኞኝ ነው። ብቻ ደሜ ፈልቶ ከዚህ እንደ ሄድሁ እንዲህ ያለውን ስራ የሚሰሩትን ሰዎች ፍለጋ ከተማውን ሁሉ አዳርሼ ላገኛቸው አልቻልሁም። ይገርምሻል! ዱሮ ሳልፈልጋቸው በዩቀኑ ሳላያቸው የማልውለው ሆነ ብለው ከኔ እንደ ተሸሽጉ ሁሉ መሰንበቻውን ብፈልግ ሁሉም ጠፉኝ። ሁዋላ በስድስተኛው ይሁን በሰባተኛው ቀን አንዱን አግኝቼ ስፈልገው የሰነበትሁበት ጉዳይ ባዋዩው፤ስቆ «ተቀድመሀል!» አለኝ።

«ምን ማለት ነው? አልገባኝም!» አለች ደመቀች።

«በዱሮ እመቤትሽ በጣም ከሚቀኑና ወርቃቸውን አሰርቀው አሸጠው ከዋጋው ለመካፈል ካቀዱ ብዙ፤ ምስጢር ከሚያውቁ ሰው ጋር ተዋውለዋል ማለት ነዋ! እይውልሽ፤ እኒያ ቀናተኛ ምስጢር አዋቂ የወይዘሮ ጽጌ ጌጥ ያለበት ሳጥን ከተቆለፈበት ወጥቶ ራስጌያቸው ቁልፍ በሌለው ቁም ሳጥን ውስጥ መቀመጡን የሚያውቁ ናቸው። ከዚህ ሌላ ከወርቅና፤ ከልዩ ልዩ የከበረ ድንጋይ የተሰራውን ጌጥ ሁሉ የሰሩት አዲስ አበባ የሚኖሩ የጌጣጌጥ፤ ሰራተኞች ስለሆኑና እዚህ አገር፤ ለመሸጥ የተፈለገ እንደሆነ የማን መሆኑ ሊታወቅ ስለሚችል እሱን ትቶ ባለቤቱ የማይታወቀውን ወርርቁን ብቻ መውሰድ የተሻለ መሆኑን ሌባው ጥቁር ፋሽስት ነው እንዲባል» እሱ በቁጣ ተገፍቶ የተሳደበውንና የዛተውን እንዲሁም የቤቱን አከፋፈል በውስጡ የሚተኙት የት እንደሚተኙ ዘበኞች የት ሆነው እንደሚጠብቁ፤ ሌላም ሌላውንም የውጭ ሰው ሊያውቀው የማይችለውን ለሌባ፤ አስፈላጊ ዝርዝር ሁሉ የሚያውቁ ናቸው!» አለ በሻህ፤ ፈገግ እንዳለ የደመቀችን አይን ጠልቆ እያዩ። ይህ የሚለው ሁሉ «ከዚህ በቀር» የማይባል ልክ አዛዥን የሚመስል ስለሆነ ደመቀች ደንዝዛ በድን ሆና አፍዋን ብቻ ከፍታ ዝም ብላ ታየዋለች።

«አሁን ማን እንደሰረቀው ያለ ጥርጥር ታውቁዋለሽ!» አለ በሻህ።

«የለ - የለም አላውቅም» አለች ላብዋን ከግንባርዋ በመዳፍዋ እዩጠረገች።

«ይህን ሁሉ ከነገርሁሽ በሁዋላ ማወቅ አትችይም?»

«የለ - የለም።»

«ወይዘሮ ማረክሻቸው የሚባሉት የዱሮ እመቤትሽ ዘመድ ናቸው!» ሲል በሻህ ተጭኖዋት የቆየውን ከባድ ሽክም ከላይዋ አንስቶ እንደ ጣለላት ሁሉ «እሁ.....!» ብላ በረዥሙ ተንፍሳ እንደምትስቅ አፍዋ ግራና ቀኝ እስከ መጨረሻው ተከፍቶ ከንፈሮችዋና ጉንጮችዋ እዩተንቀጠቀጡ የደስታ እንባ ይዝረከረካት ጀመር።

«ምን ሆንሽ?» አለ በሻህ ስታለቅስ አዩና።

«ደህና ነኝ፤ ደስ ብሎኝ ነው። አባባን ልትል መስሎኝ ጨንቆኝ ነበር፤ አሁን በጣም ደስ አለኝ።» በሻህ ይስቅ ጀመር።

«በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ! ወይዘሮ ማረክሻቸው የታቸውን ሀብት? በዚያ ላይ እቤታቸው ተቀምጠው እንጀራቸውን እዩበሉ እንዴት እንዲህ ያለውን ስራ ይሰራሉ?»

«ድሀ ከባእድ ይልቅ በሀብታም፣ ዘምዱ መቅናትና ከቻለ በማናቸውም መንገድ ከሀብታም ዘመዱ ሀብት መካፈል መፈለጉ የታወቀ ነው።»

«ብቻ እሳቸውኮ ሁልጊዜም ቢሆን በሜቴ ርዳታ የሚኖሩ ሞትሽን ለኔ ያርገው ሲሉ የሚኖሩ ነበሩ!»

«ሲያብሉኑ! ሞቴን ላንቺ ያርገው ማለታቸው ነው! ወዲያውም ተለምኖ የተገኘ የዘመድ ርዳታ እጅግ ቢበዛ ያሻከረውን ልብ ሊያለዝብ ይችል እንደ ሆነ ነው እንጂ፣ ከዚያ አያልፍም።»

«እንዴት?»

«ዘመዶች፣ ካንድ ቤተሰብ ተወልደው ከመሀከላቸው በሀብትም ይሁን በውቀት ወይም፣ በሌላ የሚበልጡዎቸውን የነሱን ድርሻ ቀምተው እንደ በለጥዎቸው ሁሉ ይጠልዋቸዋል፤ ይቀኑባቸዋል። ሲቸገሩ ከሚበልጡዎቸው ዘመዶቻቸው መለመናቸው እንኩዋ ባይቀር ለምነው የሚያገኙት በቅናትና በጥላቻ የተመረዘ ልባቸውን ሊያጠራ አይችልም። ወይዘሮ ማረክሻቸው እንዲጋጣሚ ከዘመዶቻቸው ሁሉ ድህነት የባሰባቸው ስለሆኑ በዘመዶቻቸው ላይ የጭዋ ልጆች አስተዳደግ በሚያስተምረው ያልሆኑንት መምሰል የተሸፈነ ብርቱ ቅናትና ጥላቻ ያላቸው ሴት ናቸው። ታውቂያለሽ? የሌቦቹ መሪ እንደ ነገረኝ፣ የወይዘሮ ጽጌን ወርቅ አሸጠው ካገኙት ብዙ ገንዘብ ይልቅ በጣም ደስ ያሰኛቸው፣ ወይዘሮ ጽጌና ጥቁር ፋሽስት ተጣልተው መለያየታቸው ነው!»

«እግዚአ.....! በውነት ሰው አደሉም፣ ከሀዲ ናቸው! ታዲያ ለመሆኑ ይህን..... ሁሉ አይሰሩ ጉድ ሰርተው ምን አግኝተው ይሆን?»

«አስራ አምስት ሽህ ብር ያክል አግኝተዋል፤ አነሳቸው?»

«አስራ አስምት ሽህ ብር? ምን ያንሳቸዋል! መጦሪያቸውን አግኝተዋል እንጂ! ታዲያ ይህን ሁሉ ገንዘብ ይዘው የት ተሸሽገው ይሆን?»

«ወቁ የተሸጠ ጅቡቲ ስለሆነ እዚያ ነበሩ።»

«አሁ.....! ለካ እዚያ ለመሄድ ነው፣ ጌቶች ከሀረር እንደ ተመለሱ ጉንፋን አሞኛልና ድሬዳዋ እሄዳለሁ» ብለው መሄጃና መመለሻም ስንቅም፣ ተቀብለው የሄዱ! እውነትም ሰይጣን ናቸው!» አለች ደመቀች በመገረም ራስዋን እያወዛወዘች። ከዚያ ሁለቱም ዝም ብለው በዩብኩላቸው የሚያስቡትን ሲያስቡ ትንሽ እንደ ቆዩ «ለመሆኑ አንተ ጅቡቲ ምን ልታደርግ ሄድህ?» አለች ካነጋገሩ ሁሉ ለተሰራው ወንጀል ሙሉ ተካፋይ መስሎ ስለ ተሰማት ለማጣራት።

«ይህን ጥያቄ እንደምትጠይቁኝ አስቀድሜ አውቂያለሁ፤ የማላውቀው የምነግርሽን ማመን አለማመንሽን ነው! ብቻ፤ «አታምኝ ይሆናል» ብዬ መቸስ መናገሬን አልተውም። በዚህ ስራ ጭራሽ አልገባሁም። ልገባ የነበረ ቅድም ያልሁሽን ያክል፤ ማለት ሌቦችን አደፋፍሬ እኒያን ግፈኛ ሴት እንዲቀጥጥቸው ለማድረግ ነበር። ነገር ግን፤ ቀድመው ከወይዘሮ ማረክሻቸው ጋር መስማማታቸውን ስለ ነገሩኝ «መቀጣታቸው ከተረጋገጠ፤ በማናቸውም መንገድ ይቀጡ ብዬ ዝም አልሁ»። ጅቡቲ የሄድሁ፤ ለሌላ ነገር ነው።»

«ምስጢር እንደሁ ግድ የለም አትንገረኝ።»

«ልነግርሽ አስቤ የመጣሁለት ምስጢር ነው!» አለ በሻህ የቅርታ ፈገግታ በፊቱ እዩታዩ።

«ምን?»

«የዱሮ እመቤትሽን ወርቅ ለመሸጥ፤ የሰረቁትና ያሰረቁት ተቃጥረው ወደ ጅቡቲ መሄዳቸውን በጎን ስለማ ዱሮ ያላሰብሁበት አሳብ መጣብኝ። ያንጊዜ አንቺ ስራ አልነበረሽም!» ሲል ደመቀች ደንግጣ አፍዋንም አይኖችዋንም በሰፊው ከፍታ ታየው ጀመር።

«ያን ሀብት ምንም እንኩዋ የወይዘሮ ጽጌ የግፍ መሳሪያ ሆኖ እንዳይኖር ከሳቸው እጅ ማውጣቱ የሚያስፈልግ ቢሆን የሰረቁትም ቢሆኑ ያሰረቁት በሱ ለመጠቀም ከሳቸው የተሻለ መብት የላቸውም። በዚያ ሀብት ላይ መብት ሊኖረው የሚገባው ስለሱ የደከመ የተቸገረ የተሰቀዩ ሰው ነው። ስለዚያ ሀብት የተቸገረ የተሰቀዩ በኔ አስተያየት አንድ ሰው ብቻ ነው። ታውቂያለሽ?»

«አላውቅም።»

«አንቺ ነሽ!»

«ውይ ጋሼ! ምን ማለትህ ነው?»

«አዎ አንቺ ነሽ! መኖሩን እንኩዋ ሳታውቂ በሱ ምክንያት የታሰርሽ የተደበደብሽ የገዛ ሰውነትሽን በልተሽ እስክትጨርሻ የተራብሽ አንቺ ብቻ ነሽ! ስለዚህ መብት የሌላቸው ሰዎች ሲከፋፈሉት ለማገገምያ ትንሽ ፍርፋሪ እንኩዋ ቢያስተርፉልሽ ልለምናቸው ነበር የሄድኩ። ብቻ ተስፋ ያደረግሁትን ያክል አልቀናኝም። ይሁን እንጂ፤ በመለመንም በማስፈራራትም ይህን - ሶስት ሽህ ብር አገኘሁ፤ ያንቺ ነው!» አለ ሶስት ሺብር በንቤሎፕ እንደ ተከተተ ከኪሱ አውጥቶ ለደመቀች ለመስጠት እጁን ዘርግቶ።

«አረ እናቴ ይደንግላይቱ! ምነው ጋሼ ምን አልሁህ? ደግሞ ብዬ ብዬ፤ ልስረቅ?» አለች ደመቀች እዩተንቀጠቀጠች።

«ባይበቃም በትንሹ ካሳ ነው፤ እንጂ ስርቆት አደለምኮ!»

«በጭራሽ አልነካውም ጋሼ! ማላ ይሁንብኝ አልነካውም!» አለች ሳታስቦ ተንስታ ቆማ። አደነጋገጥዋልና ጠቅላላ ሁኔታዋ ሁሉ ስትሰርቅ የተያዘች እንጂ፣ የተሰረቀ ገንዘብ ተጸይፋ <አልነካም> የምትል አትመስልም ነበር።

«ግፍ የተሰራብሽ መሆንሽን አይቼ፣ በመጠኑ እንኩዋ ካሳ ቢሆንሽ ብዬ ነበር። ትንሽ - የደከምሁ! ነገር ግን ይህን ያክል የሚያሳቅቅሽ ከሆነ ግዴላም ተይው እመልስላቸዋለሁ» አለ በሻህ ያወጣውን ገንዘብ መልሶ በኪሱ እዩከተተ።

«እባክህ አትቀየመኝ ጋሼ! የምጠላው እንዲያው - ከሞት የበለጠ የምፈራው ነገር ሆኖብኝ ነው!»

«ግዴላም፤ ምንም እንኩዋ ያሰብሁት ሳይፈጸምልኝ በመቅረቱ ግንሽ ቅር ቢለኝም ቅርታየ አድንቆቴን አይቀንሰውም። ይህ የችግር ጊዜ ባህሪሽ በምቶት ጊዜም እንዳይለሽ እግዜአብሄር ይርዳሽ! በይ አሁን ተቀመጭ» አለ በሻህ፣ እጅዋን ይዞ፣ ከቅርታ ፈገግታ ጋር ሽቅብ አይኖችዋን እያዩ። እጅዋን እንደ ያዛት ስትቀመጥ ሽቅብ፣ ከሚያዩዋት አይኖች ጋር አይኖችዋ ተጋጩና እንደ መደንገጥ ብላ ቶሎ አይኖችዋን አሸሸች።

«አባባ አዛኝ ምን ጊዜ ነው የሚመለሱ?» አለ በሻህ እጅዋን ለቆዋት ትንሽ ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ።

«በምሳ ጊዜ ነው» አለች ደመቀች አንገትዋን ደፍታ እንደ ተቀመጠች።

«ወይዘሮ ጌጤ ወዴት ሄደዋል?»

«ገብያ እንደ ሄዱ አልተመለሱም፣ አሁን መምጫቸው ነው።»

«እንግዲህ ልሂድ መጥቶ አያችሁዋለሁ» ብሎ ሲነሳ፣ ልትሸኘው አብራው ተነሳች።

«ቅድም የነገርሁሽን ላባባ አዛኝ ስትነግሪ፣ ካፋቸው እንዳይወጣ <አስጠንቅቂያቸው> ያልሹን እንዳትረሽ፤ ደህና ሁኝ» አለ፣ እንደ ገና እጅዋን ይዞ፣ አይኖችዋን ጠልቆ እያዩ።

«አልረሳም» አለች። የስዋም አይኖች እንደ ልማዳቸው በመሸሽ፣ ፈንታ፣ የሱን አይኖች ሳይረግቡ፣ እያዩ። ከዚያ የጨበጠውን እጅዋን ስም ቀን አለና፣ ትንሽ አየት አድርጎዋት ሄደ። እስከዚያ ቀን ድረስ ከልጅዋ በቀር ሌላ ሰው ከንፈር ገላዋን ነክቶት አያውቅም። ከሞከሩት ሁሉ ጋር ስትጣላ ስትደባደብ፣ ነበር የኖረች። ያነሳት ግን በሻህ እጅዋን ሲስም እንኩዋንስ ልትጣላው እጅዋን ለማሸሽ አልሞከረችም፤ ቁልቁል እያዩች ዝም ብላ አሳመችው። እንዲያውም እጅዋን ስም ሲሄድ ልብዋ ተከትሎ ሊሄድ እንደ ፈለገ ሁሉ ከደረትዋ ውስጥ <ምንጥቅ> ብሎ የወጣ መሰላትና ሳታስበው ደመነፍስዋን <ጋሼ፣ ጋሼ> አለች ሁለት ሶስት ርምጃዎች ወደ ፊት ተራምዳ።

«የኔ እመቤት» አለ በሻህ፣ ያጥሩን በር ከወጣ በሁዋላ መለስ ብሎ። ልትነግረው ያሰበችው ነገር ምንም አልነበራትም።

«ምንም አደለም፤ እንዲያው እንዳትቀዩመኝ (አደራ) ልልህ ብቻ ነው» አለች፤ የምትናገረው ስላጣች።

« (ይቀዩማል) ብለሽ እንዳታስቢ። ሙች፤ እኔ ልሙት አልቀዩምም!» ብሎዋት ሄደ።

በሻህ ተሰናብቶዋት ከወጣ በሁዋላ ዘወር ብሎ ሳያያት፤ ዝም ብሎ መንገዱን ይዞ ወደሚሄድበ ሲሄድ፤ እስከ ከቆመችበት ሳትነቃነቅ ካይንዋ እስኪጠፋ፤ ስትመለከተው ቆይች። ካይንዋ ሲጠፋ ተቀምጠውበት ወደ ነበረው ቦታ ተመለሰችና እዚያ ተቀምጣ፤ እሱንም ባይነህሊናዋ መልሳ አምጥታ እፊትዋ አስቀምጣ እዩተመለከተች ያነለት መጥቶ እስከ ሄደ ድረስ የተናገረውንና ያደረገውን ሁሉ ታሰላስል ጀመር።

«ለምነው እጄን የሳመኝ?» አለች ድምስዋን አሰምታ። ያስበች እንጂ የተናገረች አልመሰላምት ነበር። እጅዋን ከመሳሙ ጋር ተያይዘው፤ የደጃዝማች አሰፋ ቤት ጎረምሶች እነ ደጅኔ፤ አግደው ያስቸግሩዋት የነበረውና ባልዋ ያሳያት ስቃይ ስለ ታሰቡዋት ጊዜያዊ የቁጣ ትኩሳት ሰውነትዋን ሲወረው ተሰማትና ልብዋን እንደ ማቃር አፍዋን እንደ መምረር አላት። ብቻ ጊዜያዊ ስሜት ነበር። ወዲያው እስከ ጅቡቲ ድረስ ተጉዞ የድሮ እመቤትዋን ወርቅ ከሸጡት ሰዎች ጋር ተከራክሮ እስከ አትቀበለው እንጂ ሶስት ሺህ ብር አምጥቶ እንድትቀበለው አጥብቆ መለመኑን ያን ደግነቱን ስታስብ ሻክሮ የነበረው ልብዋ እንደ መለዘብ አለና «የለም ደግ ነው! በደግነቱ ነው እንጂ - ሌላ አስቦ አደለም እጄን የሳመኝ» አለች፤ አሁንም ያሰበች እንጂ የተናገረች ሳይመስላት ድምጽዋን አሰምታ።

ከዚያ የፋሽቶች ወረራ ጊዜ ውስጥ አርበኛም የጫካ፤ አርበኛም ሆኖ ስለ ሰራው የጀግንነት ስራና «የጨለማው ንጉስ» እዩተባለ ያዲስ አበባን ህዝብ ያስጨንቅ እንደ ነበረ አዝማሪው ውቤ ሲተርክ የሰማችው እጹብ ድንቅ ታሪክ ታሰባት። ያን፤ አዝማሪው ውቤ ስለ በሻህ ሲተርክ የሰማችውን እጹብ ድንቅ ታሪክ፤ ያነለት ለስዋ ካደረገው ጋር አንድ ላይ አድርጋ ባሰበች መጠን በሻህን ሌላ አድርጎ እጹብ ድንቅ አድርጎ ያሳያት! ያ ሁሉ ጀግንነቱ፤ ያ ሁሉ ድግነቱ ያ ሁሉ ትልቅነቱ፤ ያን ጥንቃቄ የጎደለው ግዴለሽ፤ ሰውነቱን ሌላ አድርጎ አሳምሮ፤ እጹብ ድንቅ አድርጎ አሳያትና የማያዩ አካልዋን አይኖችዋን ስታረግብ ፊት ለፊት እንደ ተከለች ባይነ ህሊናዋ እሱን እያይች ዝም ብላ ቆይታ፤ «ምን አይነት ሰው ነው!» አለች ፈገግ ብላ ራስዋን እዩወዘወዘች። ወዲያው እጅዋን ሲስማት የተስማት እንግዳ ስሜትና እስከም ያን እንግዳ ስሜት ስታዳምጥ፤ ረስታ፤ እጅዋን ሳትነጥቅ ዝም ብላ ዘቅዘቃ እያይች ማስምዋ ታሰባትና ተገረመች። «ወይ ግሩ - ም! ምን ሆኘ ነው? ምን አስነክቶኝ ነው?» አለች፤ የመገረም ብቻ ሳይሆን የማፈር ስሜት ጭምር ስለ ተሰማት ፊትዋ በቅርታ ፈገግታ እንደ ተዋበ በሻህ የሳመውን እጅዋን እንደ መስታዋት በፊትዋ ዘርግታ እያይች። መሰንበቻውን በሻህ ካሳብዋ አልተለዩም። እሱ ግን ብቅ አላለም፤ ለብዙ ጊዜ ጠፍቶ ቆይ።

ምእራፍ ሆያ ሶስት

ፍኖተ ድህነት

«የሚጠጣ ነገር አለሽ ጌጤ?» አሉ አዛዥ ተካልኝ አንድ ቅዳሜ፣ አዝማሪው ውቤንና በሻህ ዘለሌን አስከትለው እቤታቸው ሲገቡ።

«ጠጅ አለ ተቀመጡ» አሉ ባልተቤታቸው ወይዘሮ ጌጤ ለንግዶቹ ሰላምታ ሰጥተው። ደመቀችም ፍል ውሀ ሀኪም ቤት ቅዳሜ ስራ ስለሌለ፣ እዚያ ነበረች። በሻህን ስታይ እጅዋን፣ ሰምዋት የሄደች እለት ያዩችው፣ ያ እጹብ ድንቅ በሻህ እንጂ፣ ከዚያ በፊት የምታውቀው በሻህ መስሎ አልታያትም። እሱ ግን በሰውነቱም ሆነ በስሜቱ ያው የፊቱ በሻህ ነበር። እጅ ሰላምታ ሲሰጣት፣ እንደ ሁልጊዜው፣ ባይኖቹ የጎድን ገረፍ አድርጎባት ብቻ አልቶፎ ተቀመጠ። የሱን ሁኔታ ስታይ ስሜትዋን እንዳያውቅባት አጥብቃ ትጠነቀቅ ጀመር።

«ሰው እወዳጁ ቤት ጠጅ አምሮት ሲመጣ፣

ጠላ ከጋበዘው ጠጅ ከቤት ሳያጣ፣

ከጠላው በሁዋላ ጠጅ ጠጣልኝ ቢለው አይችልም ሊጠጣ» ብሎ አዝማሪው ውቤ እንደ አንዲር በሚዝገመገም ውብ ድምጹ ዘፈነና፣ «እኔን ዛሬ ጠጅ ስላላሰኘኝ፣ ጠላ እንዳስገዛ ይፍቀዱልኝ» አለ አዝማሪው።

«ስሙልኝ፣ ይህን ውሽታ፣ ከይሲ ሲያሳጣኝ! መቸ አባትህ ነው ጠጅ እያለኝ በጠላ ሸኝቸህ የማውቅ? በል ግዴለም፣ መቸም አሁን ስምህ እንግዳ ስለሆነና፣ እንግዳም እሰው ቤት ገብቶ <ጠላ ላምጣ፣ ወጥ ላውጣ> ማለት ያባት ስላልሆነ፣ አርፈህ ተቀመጥ፤ እንኳ አንተ ሩጥና ጥሩ ጠላ ካለበት ገዝተህ አምጣ» አሉ አዛዥ ብር አውጥተው እዚያ ቆሞ ለነበረ ልጅ። ያዝማሪው ውቤ ወቀሳ ለጭዋታ ያክልና አዛዥን ለማናገር ብሎ እንጂ የምሩን አልነበረም።

«ዱሮውንስ እርስዎን ለማስገዛት ነው እንጂ፣ እውነት እሱ የሚገዛ መሰለዎ? አዝማሪ <አጠጡኝ እንጂ <ላስጠጣችሁ> ሲል ታይቶ ተሰምቶ ያውቃል?» አለ በሻህ ጉዋደኛውን በቀልድ አይን የጎድን አያዩ።

«እንግዲያውስ ሌባ ነው የራሱን ሰው ከመስጠት በቀር የሰው የማይነካ!» አለ አዝማሪውም የጉዋደኛውን የቀልድ አስተያየት ባሽሙር አስተያየት መልሶ። መቸም በሻህና አዝማሪው ሲነታረኩ ማየት አስቂኝ ትያትር እንደ ማየት ነው።

ባንድ ብር ትልቅ ማንቆርቆሪያ፣ ማለፊያ ጠላ ተገዝቶ መጥጦ ለሁሉም ተቀድቶላቸው እዩጠጡ ሲጫወቱ፣

«ራስሽ ተስማማሽ ደመቁ? ሁልጊዜ <እጠይቅሻለሁ> ብዬ አስብና ረሳዋለሁ» አለ አዝማሪው ውቤ።

«ስራውስ - ጥሩ ነው» አለች ደመቀች የማመንታት ምልክት ባነጋገርዋም በፊትዋም እዩታዩ።

«ታዲያ ምኑ ነው ክፉ?»

«ክፉ? ምንም ክፉ የለ!»

«ጽኑ ራብ የዘጋውን ሆድ ቀላል ቅምሻ ይከፍተዋል የሚባለውን ተረት ስምታችሁታል?» ሲሉ አዛዥ አቁዋርጠው ሁሉም አይናቸውን ወደላቸው መልሰው፣ የተረቱን ትርጉሞች መፈለጋቸውን በሚገልጽ ፊት ተመለከቱዋቸው።

«ራብ ሲጸና» አሉ ቀጠሉና አዛዥ። «ራብ ሲጸና ራብ መሆኑ ቀርቶ ወደ ድካም ይለወጣል። ተመልሶ ራብ የሚሆን ትንሽ ነገር ከተቀመሰ በሁዋላ ነው። ይህን አታውቁም? እኔ ደህና አድርጌ አውቀዋለሁ። ደመቁም ከኔ እመቤት ጋር በጽኑ ችግር ትኖር በነበረችበት ጊዜ አሳብዋ ሁሉ እስዋና ልጅዋ ያኑ የችግር ኑሮዋቸውን እንዳያጡ ነበር እንጂ የገንዘብ ነገር አንስታ ሰምቶ አላውቅም። አሁን ያን ችግር አለፈና፣ ሆኖ አምስት ብር የወር ደመወዝ ስታገኝ አልበቃ ብሎ ራባት! መጀመሪያ ወሬውን እንደ ሰማች ገና፣ እጅዋ ሳይገባ ሆኖ አምስቱ ብር ቢዝቁት የማያልቅ መስሎዋት እንዲሁ በገዛ እጁ እየወጣ የሚፈስበት ሆኖ አምስት መንገድ ለመሰራት አቅዳ ነበር። አሁን በጅዋ ገብቶ ብታየው፣ ለችግርዋ እንኩዋ የማይበቃ ሆኖ ተገኘ። ልግርዋ ጫማ እንኩዋ መግዛት አቅቶዋት አዩዋት ባዶ እግርዋን ናት» አሉ አፋቸውን እንደ ሁልጊዜው በሰፊው ከፍተው አንድ ጊዜ ደመቀችን አንድ ጊዜ፣ ባለቤታቸውን እያለዋወጡ እያዩ። አዛዥ፣ ደመቀችን «ሆኖ አምስት ብር የምታወጣበት ሆኖ አስምት መንገድ ለመስራት አቀደች» ያሉት ወዲያው ስራ እንደ ያዘች ቤት ተከራይታ ለመውጣት ወይም እዚያው ለመኖሪያዋ ለመክፈል ስለ ለመነቻቸው ተነስቶ የነበረው፣ ጥል መሆኑ ገባቸውና ወይዘሮ፣ ጌጤና ደመቀች እስበሳቸው ተያይተው ይስቁ ጀመር። አዝማሪውና በሻህ ሁለቱ ሴቶች የሳቁበት ስላልገባቸው ቀጥሎ የሚገልጽ መስሎዋቸው ቢጠባበቁ አዛዥም ሴቶቹም ሲስቁ ቆይተው ዝም ስላሉ ለውጭ ሰው የሚያካፍሉት የቤተሰብ ምስጢር መሆኑ ተስማምቶቸው እነሱም እስበሳቸው ተያይተው ዝም አሉ።

«ታዲያ.....» አሉ አዛዥ አሁንም ቀጠሉና «ታዲያ እዩትላችሁ፣ ምንም ያልነበራት አሁን ትንሽ ስትቀምስ ጊዜ፣ ብዙ አማራትና «ደመወዝ ካልተጨመረልኝ መኖር አልችልም» ታልላች።»

ትንሽስ ድርም ነበረኝ አባባ። እመይቴኮ ሰባት ብር ይሰጡኝ ነበር።

«አይ እሱን እንኩዋ ተይው! እሱ ደመወዝ አይባልይም።»

«እረ ለመሆኑ! አመት እንኩዋ ሳትሰሪ ነው የደመወዝ ጭማሪ የምትፈልገ?» አለ አዝማሪው ውቤ።

«ካመትስ እንዲያውም አመት ከስድስት ወር ሆኖኛል! ብቻ ለሁን ያለሁበት ስራ ወደፊትም ቢሆን ደህና ደመወዝ የሚገኝበት አደለም» አልሁ እንጂ ላሁን ቀደም የደመወዝ ጭማሪ አልተደረገልኝም» ብዬ እንኩዋ ይህን ያክል አልተቆረቆርሁም» አለች ደመቀች።

«ስራሽ ካማረና ጠባይሽ ከተስማማ፥ በዚያ ላይ ያገልግሎትሽ ጊዜ ለደመወዝ ጭማሪ የሚያበቃሽ ከሆነ፥ ወደ ፊት ደህና ደመወዝ የማታገኝበት ምን ምክንያት አለ?» አለ አዝማሪው።

«እኔ የምሰራ የጽዳት ስራ ነው ጋሼ። የጽዳት ሰራተኞች ምን ስራቸው ቢያምርም ቢስማማ፥ ያገልግሎታቸውም ዘመን ቢበዛ ደመወዛቸው ከሰላሳ ብር ሊያልፍ አይችልም። ለተራ የጽዳት ሰራተኛ የተወሰነው ከፍተኛ ደመወዝ ሰላሳ ብር ነው። የጻዳት ሰራተኞች አለቃ ብቻ አርባ ብር ያገኛሉ።»

«እኔ መቸም ውስጡን አላውቀውም። ብቻ እዚያ ሀኪም ቤት የሚሰሩ አንዳድ ወንዳጆቹ በጣም ሲያመሰግኑት እሰማለሁ» አለ አዝማሪው።

«እኔም ስራውን በጣም እወደዋለሁ። ጥዋት ገብተው የሚሰሩ የጽዳት ሰራተኞች ከቀትር በሁዋላ ነሳ ስለሆኑ እንዲሁም ከቀትር በሁዋላ የሚሰሩት ጥዋት ስለማይገቡ፥ በነጻ ጊዜያቸው ሌላ ስራ ሰርተው ደመወዝ ሊያገኙ ይችላሉ። ስለዚህ እዚያ ብቻ ሰርቶ ከዚያ የሚያገኘው፥ ደመወዝ ብቻ ለሚኖር ነው እንጂ ደመወዙ የማይበቃ፥ በትርፍ ጊዜው ተቀጥሮ፤ የሚሰራበት ቦታ ለሚያገኝ ጊዜ ይሰጣል፤ ጥሩ ነው። እንዲያውም ትንሽ እንግሊዝኛ አውቀው የሀኪሞችና ያስታማሚዎች ረዳቶች እዩሆኑ ቁስል የሚያስሩና መድሀኒት የሚያድሉማ የደመወዝ፥ ጭማሪ በዩጊዜ ያገኛሉ። ይልቁንም ትምርት ጭምር ስለሚያገኙ የደመወዝ ጭማሪያቸውንም ሆነ የደረጃ እድገታቸውን ትጋታቸውና ችሎታቸው ካልሆነ ሌላ፥ የሚወስንባቸው ነገር የለም። እነሱ - ጥሩ እድል አላቸው።»

«ታዲያ ትንሽ እንግሊዝኛ ማወቅ፥ ለደረጃ እድገትና ደህና ደመወዝ ለማግኘት ይህን ያክል የሚረዳ ከሆነ ለምን በትርፍ ጊዜሽ አትማሪ?» አለ በሻህ፥ አዝማሪው ውቤና ደመቀች የተነጋገሩትን ዝም ብሎ ሲሰማ ቆይቶ።

«ትምህርት ቤት የት አገኛለሁ? ባገኝስ ከንግዲህ ተምሬ የት እደርሳለሁ?»

«ያለሽበት ሀኪም ቤት ቁስል አሳሪዎችና መድሀኒት አዳዮች ከሚያውቁት ባይበልጥ የማያንስ እንግሊዝኛ ካንድ አመት ባለበለጠ ጊዜ ተምረሽ የምትወጭበት ትምህርት ቤት እኔ አገኛልሻለሁ።»

«እሱ እንዲህ መቃዠት ልማዱ ነው፤ አትስሚው! ይልቅ አሁን እንዳልሸው ትርፍ ጊዜ ካለሽ በትርፍ ጊዜሽ እዩሰራሽ ትንሽ ገንዘብ የምታገኝበት ቦታ እንፈልግ። ለተወሰነ ጊዜ የጽዳት ስራ አሰርተው በመጠኑ የሚከፍሉ ሰዎች አይጠፉም» አለ አዝማሪው የበሻህ አሳብ ከንቱ መሆኑን በቃል ብቻ ሳይሆን በፊቱና ባስተያየቱ ጭምር እዩገለጸ።

« ስሙን ለሰው! የቅዠት ልማድ ያለህ አንተ ነህ፤ አልቃሽ እኔ አደለሁም» አለ በሻህ ንዴቱንና ንቀቱን ባንድ ላይ የሚገልጽ ፊቱ ጨምደድ የታች ከንፈሩ ወደ ፊት ረዘም እንዳለ ጠቁሞሚ ጣቱን ወደ አዝማራው ቀስሮ። የበሻህን ሁኔታ ሲያዩ ሁሉም ይስቁ ጀመር።

«እስቲ እባካሁ ፍረዱ!» አለ አዝማራው ውቤም አብሮ ሲስቅ ቆይቶ። «ባንድ አመት ውስጥ እንግሊዝኛ አስጨርሶ ስራ የሚያስይዝ ትምህርት ቤት አለ» የሚል ሰው «ቅዠታም፤ ወይም ውሽታም» አይባል እንደሆነ እናንተ ፍረዱ።»

«ቅዠትህ ሜዳውን ገደል፤ ብርሃኑን ጨለማ፤ አስመስሎ እያላዩህ ስታለቅስ የምትኖር በውሸት ንፋጉን ለጋስ፤ ፈሪውን ጀግና፤ መጥፎውን ሸጋ አስመስለህ እያቆላመጥህ የምታድር አንተ ለመሆንህ ስራህ ምስክር ስለሆነ አሁን «መስክሩልኝ ፍረዱልኝ» አልልም። ብቻ እኔም እንዳንተ ውሽታምና ቅዠታምነቴን «አሜን» ብዬ የምቀበለው ደመቀች በምስተራበት ሀኪም ቤት ቁስል የሚያስሩትና መድሀኒት የሚያድሉት ከሚያውቁት የተሻለ እንግሊዝኛ ባንድ አመት ውስጥ ተምራ የምትወጣበት ትምህርት ቤት ሳላገኛላት የቀረሁ እንደሆነ ነው!»

«እስቲ ለመሆኑ! እንዲህ ያለውን ታምር የሚሰራ ትምህርት ቤት እስከ ዛሬ ሁላችን ሳናውቀው የት እንው ተሸሽጎ የሚኖር? እባክህ!» አለ አዝማራው በቀልድ መልክ።

«አንተ ጥሩ ጠጅ ያለበትን ካልሆነ ጥሩ ትምህርት ቤት ያለበትን ማወቅ የማትፈልግ በመሆንህ ነው እንጂ፤ እሱስ አልተሸሸገም። እዚሁ አጠገብህ ገዳም ሰፈር ያለው፤ ስሙም ፍኖተ ድህነት ይባላል።»

«እ -! እሱን ነው? ሀ - ሀ - ሀ!»

«እኔኮ ቁም ነገር የሚናገር መስሎኛል! ለካ ቀልዱን ነው! የሴተኛ አዳሪዎችን ትምህርት ቤትኮ ነው!» አለ አዝማራው ንግሩን ሳቁ እያቁዋረጠው።

«እንዴት? ደግሞ በንግሊዝኛ - የሴትኛ አዳሪ ተመሪ ቤት ተከፈተ? ዛሬ ዘበንኮ የማይመጣ ነገር የለም!» አሉ አዛዥ ግራ ገብቶቸው።

«የለም አባቴ» አለ በሻህ፤ አዛዥ በተናገሩት ከሌሎች ጋር ሲስቅ ቆይቶ፤ «የለም፤ ሴተኛ አዳሪዎችን ሌላ ልዩ ልዩ ትምህርት አስተምሮ፤ ሴተኛ አዳሪነታቸውን ለማስትው የተቁዋቁመ ትምህርት ቤት ነው። እንግሊዝኛ አንዱ ትምህርት ነው።»

«ማን እንዳቆቁዋመው ታውቃለህ?» አለ አዝማራው ጉዋደኛውን ፍጥጥ አድርጎ እያዩ።

«አንተ እንኩዋ «አውቃለሁ» ትላለህ እንኩዋን እኔ!»

«ይህን «ትምህርት ቤት» የሚለውን ማን እንዳቆቁዋመው ልንገራችሁ፤ አባባ አዛዥ። ከዚያ በሁዋላ ምን አይነት ትምህርት ቤት እንደ ሆነ ልትገምቱ ትችላላችሁ። ትምህርት ቤቱን የከፈተችው አንዲት ሴተኛ አዳሪ ሆና ያረጀች ሴት ናት። ያች ሴት በጠላት ጊዜ፤ ላዲስ አበባ ሴትኛ አዳሪ ሁሉ አለቃ ሆና ተሹማ ያገኘችው ገንዘብ መጠኑ «ይህ ነው» ሊባል አይችልም።»

አሁን ስታረጅ ጊዜ ያን ገንዘብ የምታደርስበት አጣች። ለልጅ እንዳታወርሰው የመጣችበትን አገር የምታውቀው አይመስለኝም። ስለዚህ - ለግብራብሮች ማውረስ ህግ መሰለኝ ቀለባቸውንም መኖርያቸውንም ችላ አስቀምጣቸዋለች ይባላል።»

«ለመሆኑ ይችን ሴት ታውቃለህ?» አለ በሻህ አዝማሪው ውቤ የፍኖተ ድህነትን መስራች እያጎላቀለ ሲያወራ ከንፈሩን አበላልጦ በመጸየፍ ሲመለከተው ቆይቶ።

«ብዙ የሚያውቁት ሰዎች ነገሩኝ እንጂ፣ እኔስ አላውቃትም።»

«ታዲያ የማታውቃትን ሴት እንዲህ ከመጠን ያለፈ አበለሻሽተህ ስታወራ ሌላው እንኩዋ ቢቀር ድንገት የሚያውቃት ሰው ቢኖር «ውሸቴን ይገልጥብኛል» ብለህ አታስብም? አዝማሪ የሰጡትን በውሸት ማወደሱ ያልሰጡትን በውሸት ማኩሰሱ እንኩዋ መቸም በሰው ገንዘብ የሚኖሩት ሁሉ እንደ ፈጠሩት ልዩ ልዩ የመብያ ዘዴ እሱም የሰው ገንዘብ የሚዘርፍበት የታወቀለት ዘዴው ስለሆነ የሚያስገርም መሆኑ ቀርቶዋል። ነገር ግን የማታውቃትን አንድ ቀን እንኩዋ ፊትዋን ያላዩኸውን ሴት እንዲህ አርገህ ስታጎላቁል ላዝማሪም ከተፈቀደው ወሰን አልፈህ እባላኔዎች ሰፈር ገባህ ማለት ነውከ! አዩህ? ስለሰዎ እኔን ጠይቀኝ፤ ጥሩ አድርጌ አውቃለሁ። ከሁሉ በፊት አንተ እንዳልኸው «አሮጊት» አይደለችም ወጥት ናት። ከኔ ባታንስ አትበልጥም። ስለዚህ ባትፈልግ ነው እንጂ ከፈለገች በድሜም ይሁን በመልክ ከብዙዎቹ ሴትኛ አዳሪዎች ስለምታምርና ልጅነት ስላላት ወደ ፊት ብዙ አመታት በሴትኛ አዳሪነት ልትቀጥል ትችል ነበር። እኔ ያሁኑን ብቻ ሳይሆን የልጅነት ታሪክዋን ችምር አውቀዋለሁ። አንተ እንዳልኸው ሴተኛ አዳሪ ሆና ተወልዳ ሴትኛ አዳሪ ሆና ያረጃችም አይደለች። በልጅነትዋ ወላጆችዋ ስለ ሞቱባት ዘመዶችዋ አዲስ አበባ አምጥተዋት ከነሱ ጋር ተቀምጣ ካቶሊክ ሚሲዮን ትምርት ቤት እዩተመላለሰች ትማር ነበር። እኔም እዚያው እማር ነበር። መቸም በመልክዋ ማማርና በጠባይዋ እርምነት የማይደነቅ አልነበረም። ነገር ግን ባፈና - ስምዋ ነው - ያ ሁሉ የሰው አድንቆትና ከንቱ ውዳሴ ልብዋን የማይማርከው ሁልጊዜ አንገትዋን ደፍታ የምትሄድና ለመመንኮስ የምትሰናዳ ልጅ ነበረች። አንድ ጎደሎ ቀን ከትምህርት ቤት ወደ ቤትዋ ስትመለስ፣ አንድ ሲያደባ የቆየ ርጉም ታክሲ ነጂ ጠልፎ ጫካ ወስዶ ህግዋን ገሰሰና እዚያው ጥልቀት ሄደ። ያን ጊዜ አስራ አምስት፣ ቢበዛ አስራ ስድስት ቢሆናት ነው። ከዚያ እያለቀሰች ወደ ዘመዶችዋ ብትሄድ የሆነችውን ሲያዩ በማዘን ፈንታ እንደ በሽተኛ ውሻ ሊገድልዋት ፈለጉ። ከዚያ ወደ ተማሪ ቤት ሄዳ የደረሰባትን አደጋ ለሹሞች ብትነግር እንዲያ ያለ ነውር ተሸክማ እፊታቸው መቅረብዋ ብቻ እነሱን፣ እንዳረከሳቸው ቆጥረውት፣ ዘበኛቸውን ጠርተው ወዲያ እንዲያባርሩት አደረጉ። ይች ልጅ እንዲያ ያለ ጨካኝ አደጋ በደረሰባት ጊዜ እድሜዋም ሆነ ትምህርትዋ ለስራ የሚያበቁት አልነበሩም። ለለት እንኩዋን የሚስጠጋትና ቁራሽ እንጀራ የሚያስቀምሳት አጥታ ተጨነቀች! ከዚያ በሁዋላ ነው፣ መድረሻ ስታጣ ሴትኛ አዳሪ የሆነች። ቅድም እንዳልከው በጠላት ጊዜ የሴትኛ አዳሪዎች አለቃ ሆና መሾምዋ እውነት ነው። ብቻ ፈልጋው ወይም ደጅ ጠንታ አደለም፤ ታዝዛ ነው። ወራሪዎቻችን የሴትኛ አዳሪዎችን ቤት ሲፈትሹ፣ በልጅነትዋ የተማረችው ትምህርት ረድተዋት ራስዋን ብቻ ሳይሆን ቤትዋንና አሻሻጭዎቻዋን የያዘችበትን የጽዳት አያያዝ ከሁሉም የበለጠ ሆኖ ስላገኘት አላፊ አደረጉዋት።

ሴትኛ አዳሪነት ምንም እንኩዋ መድረሻ ስላጣች እንጂ መርጣው የገባችበት ባይሆን ከማንኛውም ጊዜ የበለጠ የሚያስቅቅ መሆኑን የተረዳች በጠላት ጊዜ አላፊ ሆና ታስረዳናቸው በነበሩ ሴቶች ሲደርስ ያዩቸው ስቃይ ነው። ወዲያው ጠላት እንደ ለቀቀ በዩጊዜው የገዛቸውን የከተማ ሆነ የባላገር ርስት ሁሉ ጌጥዋን ሳይቀር ሽጣ፣ በዚያ ላይ እዩዞረች ለምና ሴትኛ አዳሪነታቸውን ትተው ልዩ ልዩ ስራ እዩተማሩ ስርተው ለማደር ለሚፈልጉ ሁሉ ይህን ፍፍተ ድህነት ተብሎ የተሰዩውን ትምርት ቤት ከፈተች። ዛሬ እዚያ እዩኖሩ የሚማሩትን የጥንት ሴትኛ አዳሪዎች ብዛት ብታዩ ይገርማችሁዋል። ይች ናት ባፈና የፍፍተ ድህነት መስራች አልቃሾ! አንተ አጎሳቁለህ አጨማልቀህ ስለህ ያሳዩኸን አደለችም! እንደውነቱ ከሆነ ሀውልት ሊቆምላቸው ወይም ታቦት ሊቀረጽላቸው የሚገባቸው በጎ አድራጊዎች ቢኖሩ በኔ አስተያየት አንድዋ ባፈና ናት!» አለች በሻህ።

«እኔ ስለዚህ ሴት የሰማሁት፣ ከሞላ ጎደል ቅድም ያልሁት ነው። ነገር ግን አሁን እንደ ነገርኸን ያለች ከሆነች አንተ እንዳልኸው «ታቦት ሊቀረጽላት የሚገባ ናት» ባልልም የሚያከብሩዋት እጅ ሊነስዋት የሚገባ ስለ ሆነች ይሄው እጅ ነስቻለሁ!» አለ አዝማራው እዩሳቀ ተነስቶ ፊቱን ወደ ባፈና ሰፈር ዙሮ እጅ እዩነሳ።

«ያም ሆነ ይህ እንደኔ፣ ይች የምትልዋት ሴት እብድ የመከራት ሞኝ ወይም ራስዋ ልትታሰር የሚገባት እብድ ሳትሆን አትቀርም» አሉ አዛኸር ስለ ወይዘሮ ባፈና በሻህም አዝማራውም ያሉትን ዝም ብለው ሲሰሙት ቆይተው።

«እንዴት አባባ?» አለ በሻህ።

«ተማሪዎች ከተማሪ ቤታቸው እዩወጡ ሴትኛ አዳሪዎች ሲሆኑ እያዩን «ሴትኛ አዳሪዎች የሚኖሩበትን ስራ ትተው እንደገና ትምህርት ቤት ይገቡልኛል» ብላ ይህን ያክል ሀብት አውጥታ የምትበትን ሴት ጤነኛ ትባላለች? ደግሞስ - ዛሬ ጠጅና ረቂ እንደ ውሃ የሚጠጣለብት ስጋ እንደ ጎመን የሚበላበት የሴተኛ አዳሪዎች ቤት ሆኖዋል። ታዲያ እንዲያ ካለው ጌትነት ወጥተው ወደ ተማሪ ቤት የሚሄዱት ሴቶች ምን ሊያገኙ ነው? መቸስ - ትምህርት ሀብትና ምቹት ለማግኘት አደለም? ታዲያ - ሀብትና ምቹት እንዲህ፣ ያለ ድካም «እባካችሁ ተቀበሉን» ብለው እዩለመኑዋቸው «የለም፣ አክልደክምን አንቀበላችሁም» ይባላል? ይህማ - «ሳትዋጋ ንገስ» ቢሉት እንዳጣው ጥጋበኛ ሰው መሆን ነው!» ሲሉ አዛኸር ሁሉም ባንድነት ሳቁ።

«አደለም አባባ አዛኸር» አለ በሻህ ሲስቅ ቆይቶ። «አደለም እርስዎ እንደሚሉት ስጋ እንደ ጎመን የሚያበሉትና ጠጅ እንደ ውሀ የሚያጠጡትማ እንዲያው ባፍ ልማድ «ሴትኛ አዳሪዎች» ይባላሉ እንጂ፣ የሴትኛ አዳሪነት ፈተናቸውን አልፈው ከሴትኛ አዳሪዎች ተራ የወጡ በሌላ መንገድ የሚኖሩ እመቤቶች ናቸው። ብቻ እንደነሱ ያሉት ስንት ይመስሉዎታል? በጣም ጥቂት ናቸውኮ! እነሱ ጌትነታቸውን ትተው ትምህርት ቤት እንደማይገቡ የታወቀ ነው። ትምህርት ቤት የተከፈተ ለብዙዎቹ በፈተናው ውስጥ ለሚገኙት ነው። ከነዚህ ከብዙዎቹ መሀከል ቦታ ስለ ጠበቀ በመጠባበቅ ላይ ያሉትንና በዩቀኑ እየመጡ የሚመለሱትን ሳይቆጥሩ ገብተው

የሚማሩትን ብዛት ቢያዩ «ይህን ያክል ሴትኛ አዳሪን ባዲስ አበባ ኖርዋል ወይ!» ብለው ይገረማሉ።»

«ይሆናል፤ ብቻ እንጃ!» አሉ አዛዥ በሻህ የተናገረው ሁሉ ስላላጠገባቸው ራሳቸውን በዝግታ እዩወዘወዙ።

«የሴትኛ አዳሪዎች ትምህርት ቤት መሆኑን አላውቅም ነበር እንጂ «ፍኖተ ድህነት» የሚባል ጥሩ ትምህርት ቤት አለ» ሲባል እኔም ሰምቻለሁ። ታዲያ ሲያመሰግኑት ስለ ሰማሁ እንዲህ ያሉት የሚማሩበት አለመሰልኝም ነበር» አለች ደመቀች ደስ ያላላት መሆንዋን በግልስ እዩታዩ።

ደመቀች ያገርዋ፣ የንደዳሞ ኪዳነ ምህረት ባላገርና የወላጆች የንስሀ አባት ቁስ መንግስቱ ስለ ሴትኛ አዳሪዎች በክፉ ሲናገሩ እዩሰማች አምናበት ስላደገች፣ ከስድስት አመታት በላይ አዲስ አበባ ትኖር ያን እምነትዋንና ስሜትዋን ምንም ያክል አልለወጠችም ነበር። መቸም እንደ ባላገር ቁሶችና በነሱ፣ ስብከት በባላገር ዘንድ እንዳደረው አሪታዊ እምነት ሴትኛ አዳሪዎች የእግዚአብሔርን መንገድ ትተው የሰይጣንን መንገድ የመረጡ፣ የሰይጣን ተከታዮች ስለሆኑ በድንጋይ ተወግረው መሞት የሚገባቸው ናቸው! እንደ ባላገር ቁሶችና እነሱ እንደ ሰበኩት ባላገር አሪታዊ እምነት ሴትኛ አዳሪዎች የእግዚአብሔርን ህግና የሰውን የበጎ ምግባር ስራት ሁሉ የናቁ በጠባያቸው ባነጋገራቸውና በስራቸው ሁሉ ጋጠ - ወጦች የሆኑ ባለጌዎች ስለሆኑ፣ ከነሱ መሸሽ እንጂ ከነሱ መቀራረብ ሀጢያት ነው! ስለዚህ ደመቀች እኒያን ሀጢያተኞች መጥላት ብቻ ሳይሆን ትፈራቸው ነበር። ፍል ውሀ ሀኪም ቤት ከተቀጠረች በሁዋላ፣ በሰፈርዋና በሀኪም ቤቱ መሀከል ስትመላለስ መሸት ሲል ወደ ቤትዋ በምትመለስበት ጊዜ በመንገዱ ዳር ዳር ቀይ መብራት በርቶ መዘቃውና ዘፈኑ ደርቶ «አሰረሽ ምቺው!» እዩተባለ አለም የሚያልፍባቸውን የሴትኛ አዳሪዎች ቤቶች ስታይ እዚያ ውስጥ ያሉት ሁሉ የሰይጣን ጭፍሮች ያ ቀይ መብራት የገሀነመ እሳት ምሳሌ «ገሀነመ እሳት በምድር» መስለው ይታዩዋትና እንዲያ ያሉ ቤቶች አጠገብ በደረሰች ቁጥር «በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ» እያለች እያማተበች እስክታልፋቸው ትቸኩል ነበር! ስለዚህ ይህ ስለ ሴትኛ አዳሪዎች አብሮዋት ያደገ እምነትዋ ይህ እነሱን የመጥላትና የመፍራት ስሜትዋ ነበር፣ በሻህ «ፍኖተ ድህነት ትምህርት ቤት ግቢ» ባላት ጊዜ «እንዲህ ያሉት - የሚማሩበት» ስትል ባፍዋ አትናገረው እንጂ ደስ ባላለው ፊትዋ በግልጽ ይታይ የነበረ።

«ፍኖተ ድህነትን ካልፈልገሽ ትምህርቱ እንደሱ አይሆንም እንጂ ሌላ «ንጋት» የሚባል የማታ ትምህርት ቤትም እዚህ ቅርብ አለ እንዲያውም ያቆቁዋመው የድሮ ጉዋደኛዬ ስለሆነ፣ እዚያ እጠይቅልሻለሁ» አለ በሻህ ደመቀችን ደስ እንዳላላት ሲያይ። «ብቻ - እስቲ ቀድመሽ ፍኖተ ድህነትን እይው» አለ ቀጠል አድርጎ።

«እዚያ - ተማሪ ሆኝ ገብቸ ነው የማየው?»

«የለም፤ ዛሬ እንዲህ ወስጄ «ፍኖተ ድህነትን» አሳይቼ እመልስሻለሁ። እንደ ዛሬው ስራ በሌለሽ ቀን ብትፈልገህ ሳምንት ቅዳሜ ደግሞ «ንጋትን» አሳይሽና እንዳቸውን ስትመርጫ የመረጥሻውን ትምርት ቤት ባለቤት እጠይቅልሻለሁ።»

ደመቀች ምንም እንኳን እኒያ የምትጠላቸውና የምትፈራቸው ሴትኛ አዳሪዎች አንድ ላይ በተሰበሰቡበት መሄዱን እንደ ጦር ብትፈራው በሻህ እንዳይቀደማት በሻህን ደስ ለማሰኘት ብቻ አብራው ወደ ፍኖተ ድህነት ትምርት ቤት ሄደች።

ቅዳሜ በሌሎች ትምርት ቤቶች ትምርት ባይኖርም ፍኖተ ድህነት እንኩዋንስ ቀን ማታም እስከ አምስት ሰአት አለ። በሻህና ደመቀች እዚያ ሲደርሱ የሀያ ደቂቃ እረፍታቸው ስለ ነበረ፥ ተማሪዎች ሁሉ ወጥተው ብቻ ብቻቸውንም ሁለትና ሶስት በዩጉዋዳቸው እዩሆኑም ግቢውን ሞልተውት ነበር። እንደ ብዛታቸው በሌሎች ትምርት ቤቶች የሚታዩው መሮሩዋጥና መላፋት የለ፤ በሌሎች ትምርት ቤቶች የሚሰማው መጠራራትና ጩኸት የለ፤ ግቢው ጸት ሰጥ ያለ ሰላም ነበር። እኒያ ውብ ውብ አበቦች ለዚያ ግቢ ውበትና ድምቀት ሰጥተውት፥ ጸጥታ ፍለጋ ሰላም ፍለጋ የሚሄዱበት ውብ ያትክልት ቦታ አስመስለውት ነበር! እኒያ ውብ ውብ ቆንጃጅት ደመና በሌለው የሰማይ ሜዳ እንደሚፍለቀሉቁ ከዋክብት ያን ግቢ አሳምረውት ነበር!

ደመቀች ካጥሩ ውጭ ሳለች ግቢውን ሞልተውት ስታያቸው «መቸም ባለጌዎች ናቸውና ሳይሰድቡኝ አይቀሩም» ብላ ፈርታ ነበር። ነገር ግን በሻህን ተከትላ ጉልበቶችዋ እዩተብረከረኩ ያን ግቢ አቁዋርጠው ወደ ወይዘሮ ባፈና ጽህፈት ቤት ሲሄዱ፥ ከተማሪዎች መሀከል ዘወር ብለው ያዩዋቸው እንኩዋ አልነበሩም። ጽሕፈት ቤቱ ደርሰው በሻህ መዝጊያውን ቀስ አድርጎ ሲመታ፥

«ግ - ቡ» አለ አንድ እንደ ውብ መረዋ ደስ የሚል ድምጽ።

«ውይ! በሻህ ከምን ሰማይ «ዱብ» አልህ ዛሬ?» አሉ ወይዘሮ ባፈና በሻህ ደመቀችን አስከትሎ ሲገባ ፊታቸው ሁሉ በደስታ እየሳቀ የሚጽፉትን ትተው ተነስተው ወደሱ እያመሩ። በፊታቸው የሚታዩው የደስታ ፈገግታ ደስ ማሰኘቱ! ይልቁንም ከት ብለው የሚሰቁት ሳቅ ወፈርና ቀጠን ያሉ ድምጾች ባንድ ላይ የተዋሀዱበት ሆኖ ሌት ሁሉም ጸጥ ሲል እንደሚሰሙት አርጋኖን ልብ ሰርቆ ይሄዳል!

«እይውልሽ ከላይ ከሰባተኛው ሰማይ «ዱብ» አልሁ» አለ በሻህ የቀልድ ፈገግታ ፈገግ ብሎ ጉንጮቹን አገላብጠው ስመውት እሱም፥ ደመቀችም ከተቀመጡ በሁዋላ።

«ከሜቴ ጋር ከዛሬ ቀደም ተያይተን የምናውቅ አይመስለኝም፥ ማን ልበል?» አሉ ወይዘሮ ባፈና፥ «ከሜቴ ጋር» ሲሉ ደመቀችን አመልክተው።

«አትተዋወቁም፤ ፍል ውሀ ሀኪም ቤት የምትሰራ የኔ እት ናት። ዛሬ ረፍታቸው ስለ ሆነ ትምህርት ቤትሽን ላሳያትና ካንቺ ጋር ላስተዋውቃት ነው ያመጣሁዋት።»

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ በሻህ እንግዲህ እንተዋወውቅ፤ እሜቴ ስሜ ባፈና ይባላል፤ ባፈና ወልደየሱ።»

«ደመቀች ጸሀይ ናት። ባልለመደቻቸው ሰዎች ፊት መናገር አትፈልግም፤ ከለመደች በሁዋላ ደግሞ - <እኔን ስሙ እንጂ አትናገሩ> ባይ ናት» አለ በሻህ ሲቀልድ፤ ደመቀች መላስዋን እንደ ታሰረች አንገትዋን ደፍታ ዝም ስላለች።

ጥሩ ባህሪ ነው፤ የጭዋ ባህሪ። በሉ እንግዲህ ፍቀዱልኝና ቡና ልጋብዛችሁ። ከዚያ በሁዋላ፤ ላይነት ያክል አንድ ክፍል አሳይቻችሁ ወደ ስራዬ እመለሳለሁ። ብዙ ስራ አለብኝ» አሉ ወይዘሮ ባፈና። ቡና መጥቶላቸው ሲጠጡ፤ «ይገርምሀል፤ ሰዎች ይፈልጉሻል» ሲሉኝ እሰቀቅ ጀመር! በተለይ ከወጣት ሴቶች ጋር ሲመጡ ሳያቸውማ - ምን ልበልህ ብሸሽግ እወዳለሁ! አንተም ብቅ ሳትል ስለ ሰነበትህ <ደህና አይደል ይሆን?> እያልሁ ሳስብ ሰንብቼ፤ ዛሬ ከሜቴ ጋር ድንገት ስትገባ ሳይህ፤ ሳስብ የሰነበትሁትን ረስቼ <ለምን መጣብኝ?> አልሁ» አሉ ወይዘሮ ባፈና፤ ከት ብለው፤ ያን እንዳርጋኖን ወፍራምና ቀጭን ድምጾች ባንድ የተዋሀዱበት ውብ ሳቃቸውን ስቀው።

«ለምን እባክሽ?» አለ በሻህ።

«ብዙዎች ራሳቸው መጥተው፤ ሌሎች መላክተኞቻቸውን ልከው፤ ሁሉም <ልጆቻችንን፤ እቶቻችንን፤ ዘመዶቻችንን ትምርት ቤት አስገቢልን> የሚሉ ናቸው። ይህን ያክል ስራና ደጃዘማች፤ ፊታውራሪ፤ ባገሩ መኖሩን አላውቅም ነበር! ምናልባት ብዙዎቹ እኔን በስማቸው አባብለው፤ ወይም አስፈራርተው የሚፈልጉትን ለማስደረግ ራሳቸውን ራስ፤ ደጃዘማች፤ ብለው ሾመው እንደሆነ አላውቅም!» ብለው፤ ውብ ሳቃቸውን እንደገና ከት አሉ ሳቁና፤ «እሱ እንኩዋ ግድ የለኝም» አሉ ቀጥለው። «እኔን ያስቸገረኝ የጠዬቀኝን እንዳልቀበል፤ ቤት እስክሰራ ለጊዜው ምንም ቦታ ስለሌለኝ ከሌላ ወገን ደግሞ ምንም ይሁን፤ መቸም ካልተቸገሩ ልመና አይመጡምና ተቸግረው ልመና ሲመጡ፤ መግፋቱ ስለ ከበደኝ ነው። ስለዚህ ከሁሉም የሚያዋጣው መሸሸግ ሆኖ አገኘሁት እና - አንተም ከሜቴ ጋር ድንገት ስትገቡ፤ የመጣችሁለትን ሳላውቅ ለሜቴ ትምህርት ቤት ፍለጋ የመጣችሁ መስሎኝ ነበር፤ እንደምጠላህ ሁሉ <ምነው ባልመጣ ያልሁ» ሲሉ ደመቀችና በሻህ ሳያስቡት እስበሳቸው ተያዩ።

«ታዲያ አሁን ሴትኛ አዳሪዎች ከነበሩት በቀር እዚህ የሚማሩ የሉም?» አለ በሻህ።

«ሴትኛ አዳሪዎች ከነበሩት በቀር እዚህ እያደሩ የሚማሩ የሉም እንጂ እዬተመላለሱ የሚማሩማ አንድ ሀያ ያክል አሉ። ብቻ ቦታ ስለ ጠበብኝ ከዚህ በላይ መቀበል አልቻልሁም።»

ከዚያ ከመማሪያ ክፍሎች አንዱን ለማየት ሄዱ። ከገቡ ሶስት ወራት የሆናቸው ልጆች የሚማሩበት ክፍል ነበር። ወይዘሮ ባፈና መዝጊያውን ቀስ ብለው መትተው እንግዲያቸውን፤ አስከትለው ሲገቡ ልጆች ሁሉ ተነስተው ቆሙ። አስተማሪው ፊቱንም ቆሞ ነበር። «በእግዚሀር ቁጭ በሉ» አሉ ወይዘሮ ባፈና። ነገር ግን አስተማሪው እንዲቀመጡ እስኪያዝ ድረስ

አልተቀመጡም። ልጆች ያስተማሪያቸውን ትእዛዝ ተቀብለው እንደ ተቀመጡ፣ ወይዘሮ ባፈና እንግዶቻቸውንና የመጡበትን ምክንያት ገልጸው ከአስተማሪውም ከተማሮችም ጋር አተዋወቁ።

እዚያ ክፍል ውስጥ የሚታዩት እቃዎች ከጀርባ ይሁን ከጎን መደገፊያ የሌላቸው ሞላላ መቀመጫዎች ለያንዳንድ መሳቢያ ያላቸው ተራ ጠረጴዛዎች ያስተማሪው አንድ ጠረጴዛና አንድ ወንበር፣ በግንቡ ላይ የተሰቀለ አንድ የኢትዮጵያ ካርታና በጠመኔ የሚጸፍበት ጥቁር ሰሌዳ፣ ሁሉም ተራ ሁሉም ጌጣጌጥ የሌለው፣ ሌጣ ነው። ክፍሉን ያስጌጡት ያዋቡት እኒያ ውብ አበቦች፣ እኒያ ውብ ቆነጃጅት ነበሩ። የሰውነታቸውና የልብሳቸው ጽዳት እንከን የለውም። ብዛታቸው ካምሳ አያንስም። ታዲያ ክፍሉ፣ «ሰፊ» የሚባል ስላልነበረ በዝተው ተጨናንቀው ነበር።

«እስቲ - ከሶስት መሰመሮች ያላነሱ አንድ አረፍተ ነገር ባማርኛ አሳክተሽ በጥቁር ሰሌዳ ላይ ጻፊ» አለ አስተማሪው፣ አንድዋን ልጅ ጠርቶ። የተጠራዋ ልጅ፣ ተነስታ ከሰሌዳው አጠገብ ቆማ ካንድ ደቂቃ ያልበለጠ ጊዜ ስታስብ ቆዩችና እንደ ታዘዘችው ጻፈች።

«ጥሩ ነው፤ እግዜር ይስጥልኝ፣ ተቀመጧ» አለ አስተማሪው። እውነትም ጥሩ ነበር። ልጅቱ እጅ ነስታ ስትመለስ፣ ሌላ ልጅ ጠርቶ።

«ሶስት ሶስት ቤቶች ያሉዋት ሁለት ቁጥሮች በሁለት ረድፍ ጽፈሽ ድምራቸውን አሳይን። እንዲሁም ሁለት ባለ ሶስት ቤት ቁጥሮች ጽፈሽ አቀናንሽና ቀሪውን አሳይን» አለ። ሁለተኛዋ ልጅ ተነስታ ሄዳ፣ ቆማ ለማሰብ ለጀመሪያዋ ልጅ የወሰደባትን ያክል ጊዜ እንኩዋ ሳያስፈልጋት ቶሎ ሁለቱንም ቁጥሮች ሰርታ አሳዩች።

«በጣም ጥሩ ነው፤ እግዜሀር ይስጥልኝ፣ ተቀመጧ» ሲል አስተማሪው፣ ሁለተኛዋም እንደ መጀመሪያዋ እጅ ነስታ ወደ መቀመጫዋ ተመለሰች። ሶስተኛዋ የተጠዩቀችው እንግሊዝኛ ነበር። በቃል ካጠናችው የንግሊዝኛ ቃላት አምስት በሰሌዳው ላይ ጽፋ፣ ያማርኛ ትርጉማቸውን እንድትናገር ሲጠይቃት አምስቱን ቃላት በጅዋ ይዛቸው እንደ ነበረ ሁሉ፣ እንደ ደረሰች በሚያስደንቅ ፍጥነት በሰሌዳው ላይ ቁጭ አደረገቻቸውና፣ ያማርኛ ትርጉማቸውን ያላንድ ስህተት ተናገረች።

«እግዜር ይስጥል፣ ማለፊያ ነው» አለ አስተማሪው ልጅቱዋ እጅ ነስታ፣ ወደ መቀመጫዋ ተመልሳ ከተቀመጠች በሁዋላ።

«የዚህ ክፍል ተማሪዎች ትምህርት ከጀመሩ ሶስት ወራቸው ነው። ነገር ግን፣ በሶስት ወር ውስጥ የዘጠኝ ወር ትምህርት ተምረዋል። ስለዚህ እንግዶች ቢፈልጉ፣ «የዘጠኝ ወር ተማሪዎች ሊያውቁ ይገባል» ብለው የሚገምቱትን ጠቅላይ ግዛት የታወቀ ተራራ፣ ወይም ወንዝ በካርታው ላይ እንድታሳይ አንድዋን፣ ልጅ ሊጠይቁ ይችላሉ» አለ አስተማሪው እግንቡላይ ወደ ተሰቀለው ካርታ እዩተመለከተ።

«አንቺ እሜቴ፣ እስቲ አባይ የሚመነጭበትንና አልፎ መጨረሻ የሚገባበትን አሳይን» አለ በሻህ እፊቱ የተቀመጠችውን ልጅ። ልጅቱ፣ እርሳስዋን ይዛ ተነስታ ወደ ተሰቀለው ካርታ

ሄደችና ትንሽ እንኩዋ ሳታመነታ፤ አባይ ጎጃም ውስጥ፤ ከሰከላ ተነስቶ፤ ጣና ሀይቅ ከገባ በሁዋላ ከዚያ እንደገና ወጥቶ፤ ጎጃምን በከፊል እዩክበበ ሄዶ፤ ሱዳን ሲደርስ እዚያ ካርቱም ላይ ከነጭ አባይ ጋር ተገናኝቶ መሀከለኛ ባህር የሚገባ መሆኑን በርሳስዋ እያሳዩች በቃልዋ ስትናገር፤

«ብራቦ! ግሩም ነው!» አለ በሻህ። አድናቆቱ ከልቡ ነበር። ልጅቱ «ብራቦ» ምን ማለት መሆኑን ባታውቅም፤ ከ «ግሩም ነው» ጋር የተነገረ ስለ ሆነ «ምስጋና መሆን አለበት» ብላ ገምታ ከፈገግታ ጋር እጅ ነስታ ተቀመጠች። ከዚያ ወይዘሮ ባፈና፤ በራሳቸውና በንግዶቻቸው ስም አስተማሪውንና ተማሮችን አመስግነው እንደ ወጡ፤ እንግዶችን ይዘው ወደ ጽህፈት ቤታቸው አልተመለሱም። የሚጨርሱት ስራ ስለ ነበራቸው በውጪ ተሰነባብተው ተለያዩ።

ደመቀች ስለ ሴትኛ አዳሪዎች የነበራት እምነትና ስሜት ያነሳት ፈጽመው ተለወጡ። ይገርማል! ሰው እምነቱንና ስሜቱን እንዲህ በአንድ ጊዜ ይለውጣል? እንኩዋንስ ሌላ ራስዋን አስገረማት! የፍኖተ ድህነት ትምርት ቤት ቅጽር ከገባች ጀምሮ ያዩችው ሁሉ ስለ ትምርት ቤቱም ስለ ወይዘሮ ባፈናና - እዚያ ስለሚማሩት ተማሪዎችና እስከዚያ ቀን ድረስ የነበራትን እምነትና ስሜት የሚያስለውጥ ነበር። ትምርት ቤት ግርግር የሌለበት ሰላም የሰፈነበት ነበር። የሴትኛ አዳሪዎች አለቃ፤ ወይዘሮ ባፈናና ጭፍሮቻቸው ሴትኛ አዳሪዎች ኦሪታዊው ሰባኪ፤ ቁስ መንግሥቱ እንዳሳመኑዋት በደንጋይ ተወግረው ሊገደሉ የሚገባቸው ሀጢአተኞች፤ ጋጠጦች ሳይሆኑ፤ እርሞች ትሁቶች፤ አዋቂዎች፤ ሆነው ታዩዋት! እኒያን ሴትኛ አዳሪዎች የነበሩ ተማሪዎች በመጥላትና በመፍራት ፈንታ ወደደቻቸው፤ አከበረቻቸው። ራስዋን ከነሱ ጋር ስታነጻጽር እስከ ዝቅ እነሱ ከፍ ብለው ታዩዋት። ወይዘሮ ባፈና ቦታ እንደሌላቸው አምርረው ሲናገሩ ባትሰማ ኖሮ፤ ምንም ቢሆን ፍኖተ ድህነትን በሌላ ትምርት ቤት ባልለወጠችው ነበር! ያነሳቱን እዚያ በገባች ነበር። ነገር ግን፤ ያን ያክል የወደደችው መሆንዋን ያነሳት ለእብሻህ አልነገረችውም።

«ታዲያ - ፍኖተ ድህነት እንዴት ነው? ጥሩ ትምርት ቤት አይመስልሽም?» አለ በሻህ የትምርት ቤቱን አጥር ወጥተው ወደ ደመቀች ቤት መንገድ እንደ ጀመሩ።»

«ጥሩ ነው» አለች ደመቀች ባጭሩ፤ ስለ ትምርት ቤቱም ሆነ ስለ ወይዘሮ ባፈናና ስለ ተማሪዎች የተሰማትን ሁሉ ቆጥባ።

«ወይዘሮ ባፈናስ ምን መስለችሽ?»

«በጣም ትሁትና ደግ ሴት መስለው ታዩኝ። ደግሞ አንተ እንዳልኸው ልጅ ናቸው።»

«ያ አልቃሻም - ስለ ትምርት ቤቱም፤ ስለስዋም እንዲያው በማያውቀው ጉዳይ ገብቶ ይወላፍታል እንጂ፤ እስከ ያው እንዳዩሻት ልጅ ናት። ትምርት ቤቱም በጣም ጥሩ ነው። እዚያ እገባንበት ክፍል የሚማሩ ልጆች ባፈናም አስተማሪውም እንደ እንገሩን - ትምርት ከጀመሩ ሶስት ወር ብቻ ነው። ነገር ግን ቅድም፤ እዩተጠዩቁ የመለሱትን በሌሎች ትምርት ቤቶች አንድ አመት የተማሩ ሊመልሱት አይችሉም።»

«በምን ምክንያት ነው?»

«እዚህ ትምርት ቤት በበጎ ፈቃደኝነት ያለ ደመወዝ የሚያስተምሩ አስተማሪዎች ብዙ ናቸው። የሚሰጡት ትምርቶች ግን ለጊዜው የተወሰኑ ናቸው። ያማርኛ ንባብና ጽሕፈት፣ ሂሳብ እንግሊዝኛ፣ የቤት አስተዳደር፣ ልዩ ልዩ የጅ ስራ እንዲሁም በመጠኑ ታሪክና መልክስ ምድር ብቻ ናቸው። ስለዚህ - አስተማሪዎቹ መብዛት የተነሳ፣ የሌላ ትምርት ቤቶች ተማሪዎች በቀን አንድ ጊዜ የሚማሩት ትምርት እዚህ አስተማሪዎች እዩተፈራረቁ ሶስት ጊዜ ከቀትር በፊትና በሁዋላ፣ ማታ እስከ ሶስት ሰአት ስለሚያስተምርዎቸው በቀደም «የሶስት አመት ትምርት ባንድ አመት ያስጨርሱዎቸዋል» ያልሁዋቸው ለዚህ ነው።»

«እ - ገባኝ! ግንኮ - አሁን እኔ እዚህ መግባት ብፈልግ - ሴትዬዎ «ቦታ የለም» ስላሉ - መግባት አልችልም ማለት ነው?»

«አዎ ቦታስ የላትም፤ ነገር ግን ከፈለግሽ መቀመጫው ቢጠብ እንኩዋ በአንዱ ማዕዘን ወንበር ሽጉጣም ቢሆን እንድትቀበልሽ እለምናታለሁ። ብቻ ሁዋላ እንዳትጸጸቺ፣ ቀድመሽ «ንጋት» የሚባለውን ትምርት ቤት እይው።»

«ንጋት» የማታ ትምርት ቤት ስለ ነበረ፣ በሳልቱ ሰኞ ማታ ከስራዋ ስትመለስ ወስዶ አሳያት። ባለቤቱ በሻህ እንዳለው የድሮ ጉዋደኛው ስለ ነበረ በደስታ ተቀብሎ፣ ትምርት ቤቱን እያዞረ አስጎበኛቸው። ሴቶችና ወንዶች አንድ ላይ ባንድ ክፍል የሚማሩበት ትምርት ቤት ነበር። ስለዚህ አስተማሪው ቆሞ ሲያስተምር ተጠንቅቀው ከሚያዳምጡት ከዩጎረቤታቸው ጋር ቀስ ብለው የሚያወሩት ይበዙ ነበር። በጥያቄም ጊዜ ሶስት ተማሪዎች በተራ - አማርኛ እንግሊዝኛና ታሪክ - ተጠይቀው፣ እንግሊዝኛ የተጠይቀችዋ ተማሪ ትክክለኛ መስል ስትሰጥ የሁለቱ መልሶች ስህተት ነበሩ።

በሻህና ደመቀች ከዚያ እንደ ወጡ የትምርት ቤቱን ባለቤት አመስግነው ወዲያውም ተሰናብተውት ወደ ደመቀች ቤት ሲሄዱ፣

«ጋሼ፣ ግልጥ አድርጌ አልነገርሁህም እንጂ እኔኮ በቀደም ያዩነውን ትምርት ቤት ፍኖተ ድህነትን በጣም ወድጀዋለሁ። ሴትዬዎ የሚቀበሉኝ ከሆነ እዚያ ልግባ» አለች ደመቀች።

«ከወደድሽው ግዴለም፣ እንደ ምንም ተቸጋግራ ቦታ እንድታገኛልሽ እለምናታለሁ። እኛም ያን ትምርት ቤት ስታቋቁም አብረናት ሳንቸር አልቀረን! አቶ ማንደፍሮ ባሳብ እኔ በስራ ረድተናል። እንዲያውም፣ ሀብትዋን ሁሉ ለዚህ በጎ ስራ ለመስጠት መወሰንዋን ስትነግረኝ፣ ላቶ ማንደፍሮ ነግራ፣ ትምርት ቤቱ ያጭርና የረዥም ጊዜ ትምርት እንዲኖረውና ትምርቱን ከስራ ጋር ያጣመረ እንዲሆን እንዲሁም ዘላቂነት እንዲኖረው ከውጭ አገር የበጎ አድርጎት ድርጅት ጋር ግንኙነት እንዲኖረው አድርገው እቅዱን የሰሩላት፣ ከጉዋደኞቻቸው ጋር እዩተመካከሩ እሳቸው ናቸው። ስለዚህ ችግራችን ችግርዋ ስለሆነ፣ እንደ ምንም ብላ ቦታ አታጣልሽም» አለ በሻህ። እውነትም በሻህ ወይዘሮ ባፈናን ለምኖላት ባንድ ሳምንት ውስጥ ቦታ አገኘላትና የማታ ትምርት ጀመረች።

ፍኖተ ድህነት ባጭር እስኪቀጭ ድረስ በዚያ አጭር ህይወቱ የሰጠው የምስራች ፍሬ የረዥም፣ አላማው አድርጎ የተለመው ትልም በተስፋው ድርጅቱ፣ በወጣ መምህራንና ባስተዳደር ሰራተኞች ልብ ወገኖቻቸውን ለመርዳት የቀሰቀሰው የሀዋርያነት መንፈስ መስል የሌለው ብቻውን የቆመ ነበር።

ወይዘሮ ባፈና፣ ሴትኛ አዳሪነትን ለመቃወም ትምርት ቤት ሲመሰርቱ «ሀብት አግኝተው የኖሩበትን የኑሮ ዘዴ ለመቃወም ትምርት ቤት የሚከፍቱ ለምነው?» ተብለው ሲጠየቁ፣ «ሴትኛ አዳሪነት ምን መሆኑን ስለማውቅ» ይሉ ነበር። እውነትም ከታች፣ አሻሻጭ ሆኖ ከመስራት እስከ ላይ አሻሻጮችን ቀጥሮ እስከማሰራት ድረስ ያለፉበት ከመሆናቸው ሌላ፣ ጠላት ኢትዮጵያን ይዞ በቆየበት ጊዜ በሰፈራቸው የሴትኛ አዳሪዎች ሁሉ አለቃ ሆነው በተሹመው አዲስ መጪዎችን እይመለመሉ ቦታ ሰጥተው የሚያስቀምጡና ተመልምለው የሚቀመጡትን እይተቆጣጠሩ የሚያስተዳድሩ ስለ ነበሩ፣ ሴትኛ አዳሪነት ህይወት ምን መሆኑን ከማንም የበለጠ የሚያውቁ ነበሩ። በጠላት ይዞታ ጊዜ እያንዳንድዎች ሴትኛ አዳሪ ስትመለመል፣ ስምዎ ከነወላጆችዎ እድሜዎ፣ የተወለደችበት አገር፣ ሴትኛ አዳሪ ለመሆን የፈለገችበት ምክንያትና ሌላም እኒህን የመሳሰሉ ዝርዝሮች ይጻፉ ስለ ነበረ፣ ይህ ለረዥም ጊዜ እቅዳቸው ጠቀማቸው። የረዥም ጊዜ አላማቸው በግዜው የነበሩን ሴትኛ አዳሪዎች ሌላ ትምርትና ስራ አስተምሮ ሴትኛ አዳሪነትን ማስተው ብቻ ሳይሆን የሴትኛ አዳሪነትን በሽታ የሚፈጥሩን ምክንያቶች አውቆ ማጥፋት ጭምር ነበር።

ከዚያ፣ አዲስ ምልምሎች ከሚያስፋት ዝርዝር እንደ ተመለከቱት አብዛኞቹ፣ ምናልባት ከመቶ ዘጠና አምስት በላይ የሚሆኑት ሴትኛ አዳሪዎች መሆን የሚፈልጉበት መክንያት፣ በጥቃቅን ዝርዝር ቢለያይም አይነተኛው አንድ መሆኑን ተረዱት። የሴትኛ አዳሪነት መነሻው ምንጩ አንድ መሆኑን አወቁ።

በጠቅላላው አነጋገር፣ ሴትኛ አዳሪዎች የሚሆኑ ሴቶች ተወልደው ባደጉበት አገር ባል አግብተው ቤት ንብረት ይዘው፣ ልጅ ወልደው የቤት እናትነት ለሚሰተው መብትና ለሚያስከትለው አላፊነት እንደሚበቁ አድርገው ወላጆቻቸውም ይሁኑ ማህበራቸው ሳያሰናዱዎቸው ይቀሩና፣ ባል ሲተዋቸው ሌላ የሚይዙት፣ የሚጨብጡት ለመኖርተስፋቸውን የሚያሳርፉበት ያጣሉ። መኖር እንደማይችሉ ተስፋ ይቆርጣሉ። ከዚያ፣ ያ የጥንቱ ሳያሰናዳ መሳሪያ ሳያስይዝ፣ ከአለም ልዩ ልዩ ችግር ጋር ታግለው ድል እንዲሆኑ፣ ያጋፈጣቸው ማህበር ሁዋላ ደግሞ ድል በመሆናቸው ከሰወንት ተራ ያወጣቸዋል! በውስጡ ቦታ የሌላቸው ትርፎች ያደርጋቸዋል! በማህበር ውስጥ ቦታ የሌለው መኖርም የለ! እያሉ አለመኖር የማይቻል እጅግ ከባድ ነገር ነው። ስለዚህ እያሉ እንዳይኖሩ በፈረደባቸው ግፊት ማህበር ላይ ሸፍተው መስሪያ ሁሉ ቆርጠው ስም፣ ክብር ጸያፍ፣ ነውር የሚባለውን ማህበር ዝባዝንኬ ሁሉ እዚያው አውልቀው ጥለው በማይታወቁበት የከተማ ጫካ በማይታወቁበት የከተማ ዱር ተሸሽገው ሌላ ስለሌላቸው ሰውነታቸውን እይሸጡ ለመኖር ይሰደዳሉ! ተወልደው ያደጉበትን አገር ትተው መሰደዳቸው መኖር ተነፍገው መኖር ፍለጋ፣ ስለሆነ ከዚያ ወዲያ ትግላቸው ሁሉ ለመኖር ብቻ ይሆናል! መብት፣ ግዴታ፣ ተስፋ፣ የህይወት፣ አላማ ሁሉ እዚያው ከማህበሩ ጋር የቀረ ስለሆነ

አላማቸው መኖር ብቻ ይሆናል ለመኖር ሁለመናቸውን መስዋእት አድርገው ይሰጣሉ! ለመኖር መንፈሳቸው ከራትን ልባቸው መውደድ መጥላትን አካላቸው ስሜትን ይተዋል! በዝሙት ስራ እንኩዋ ሌሎችን ደስ አሰኝተው መኖሪያ ማግኘት እንጂ ራሳቸውን ደስ ማሰኘቱ ይቀራል! ለሌሎች ደስታ የሚኖሩ ይሆናሉ!

ወይዘሮ ባፈና ላቆቁዋሙት፥ ትምርት ቤት የገንዘብ የቃ፥ ወይም ያስተማሪዎች ርዳታ ለማግኘት እዩዞሩ በሚለምኑበት ጊዜ የሴትኛ አዳሪዎችን ህይወት ሲያነሱ አይኖቻቸው እንባ ይሞሉና መሀረባቸውን ከቦርሳቸው አውጥተው አይኖቻቸውንም አፍንጫቸውን እዩጠራረጉ፥ «የሚኖሩበትን ስቃይ ባታውቁትኮ ነው!» ይላሉ።

«ሆ ሆ! ሴትኛ አዳሪዎች ደግሞ ምን ስቃይ አለባቸው እባክዎን! አጊጠው ቁጭ ብለው ደስታና ገንዘብ ይዘውላቸው ከሚመጡት ሁሉ ጋር አብሮ እዩተኙ ገንዘብ መሰብሰብ ነው ስቃይ?» አለ አንድ ቀን እንዲያስተምሩላቸው ለመለመን በቀጠሮ ተሰብስበው ከተቀበሉዋቸው ወጣት አስተማሪዎች አንዱ።

«እሱም ቢሆንኮ በመጠኑ አንድ ስቃይ ነው!»

«እንዴት? ምኑ?»

«ውስጥ ውስጡን እዩተሰቀዩ ውጪን ደስተኛ መስሎ ለመታየት መጣጣሩ፥ የሰውነትን ጉስቁልና በንጹህ ልብስና ጌጥ የልብን ልቅሶ በጥርስ ሳቅ ለመሸፈን መታገሉ! ይህም በመጠኑ አንድ ስቃይ ነው። ዋናው ስቃይ ግን ሌላ ነው። ዋናው ስቃይ ልብ ከማይፈቅደው እንዲሁ አልፎ ሲሄድ ባይን ለማየት እንኩዋ ከሚጸየፉት ጋር ሰውነትን አሰራቁቶ እንዲተቃቀፉ መገደዱ ነው! እንኳን ለሁልጊዜ ላንድ አፍታስ ቢሆን ልብስን አልቆ የሚጠላትና የሚጸየፉትን አቅፎ ከመተኛት የከበደ ነገር አለ? እንደኔ እንደኔ እንዲያ ካለ ስቃይ የሚበልጥ ስቃይ የለም፤ ከሱ የማይመረጥ ነገር የለም!»

«እሱስ እውነትዎ ነው፤ የሚጠሉትንና የሚጸየፉትን ነገር እንኩዋንስ ማቀፍ በጥፍር መንካቱም ይቀፋል። ብቻ እሱ ወደው የገቡበት አደለም? ማን አስገደዳቸው?»

«አይ ወንድሜ! ግድ ካልሆነ የሚጠላውን ወዶ የሚያደርግ አለ?»

«እኮ ታዲያ ማን አስገደዳቸው?»

«በመጀመሪያ የመኖር ፍላጎት አስገድዶቸው ወዲያውም እንዲህ ያለ ስቃይ ያለበት ስለማይመስላቸው ይገቡበታል። ከገቡበት በሁዋላ ግን ቢጠሉትም ከሱ በቀር ሌላ የሚኖሩበት መንገድ ስለሌላቸው ይገፉበታል። የመኖር ፍላጎት እጅግ ብርቱ ነውኮ የማያስደርገው የለም። «ውሀ ውስጥ የገባ የዋና ተማሪ፥ ማእበል ቢደርስበው የሚይዘው ሌላ ካጣ እሾህ ይጨብጣል» የሚሉትን ተረት አልሰማችሁም? እሾህ የሚያስጨብጥ የመኖር ፍላጎ ነውኮ! ብቻ ዋና አዋቂዎች እዳር ቆመው ጭንቀቱ ስለማይሰማቸው በሾህ ጨባጩ ይስቁበታል። የኒያን ልጆች ስቃይ የማያውቅም እንደዚያው ነው። የህይወት ማእበል የኑሮ ማእበል ክፉ ነው። አያደርጉትን

ያስደርጋል! በተለይ በጠላት ይዞታ ጊዜ የነበረውንም እንዲያውም አለማንሳት ነው! ከጠላት ወረራ በፊት የነበረው እንኩዋን፣ ምንም ክፉ ቢሆን በጠላት ጊዜ የነበረውን ያክል አይከፋም። ከጠላት በፊት እንደ ሸቀጥ እቃ ዋጋዎን በውበትዎ መጠን ተምነው ለሽያጭ የሚያስቀምጡዎት ሴት አልነበረችም። ከዚያ በፊት የነበሩት ሴቶች መሸታ ቤት ከፍተው ለመጠጥ ከሚመጡት ወንዶች ጋር ሲፈቃቀዱ የዝሙት ስራ የሚፈጽሙ ነበር። ወንዱ ደስ ሲለው ስጦታ ሰጥቶ ይሄዳል እንጂ ዋጋ የሚባል ነገርም አልነበረም። እና እዩትላችሁ፤ በዚያን በጠላት ጊዜ ያዩሁትንና፣ ያ ልማድ ሆኖ ከዚያ በሁዋላ የቀጠለው ስቃያቸው ነው ዛሬ እረፍት አሳጥቶ እንዲህ የሚያንከራትተኝ።»

«እንዴት?»

«በጠላት ይዞታ ጊዜ ሴትኛ አዳሪ እንዲሆኑ እዩተመለመሱ የተቀመጡ ሴቶች ለመብል እንደ ቀረቡ ከብቶ የራብው ወንድ ሁሉ የሚቀራመታቸው ፍጡሮች እንጂ ስዎች ነበሩ። ለማለት ያስቸግራል። ሴት ሲርበው ኖኦር ከጦር ግንባር የተመለሰው የሰከረው፣ የታመመው ሁሉ ገንዘብ ይዞ ከመጣ ልጆቹ እንደ ማናቸውም ሸቀጥ ዋጋቸው በውበታቸው ደረጃ የተቆረጠ ስለ ነበረ ገንዘቡ ሊገዛት የቻለውን እንደ ፈለገው ማድረግ የተመረቀለት መብቱ ነበር! ሴትዎ ግን እንዲያ ተጎሳቁሎ የመጣውን ሁሉ ተቀብላ ፈቃዱን መፈጸም ነበረባት። የመጥላትና የመጸየፍ ይቅርና፣ የመድከም እንኩዋ መብት አልነበራትም!»

«በሽተኛ ቢሆንም?»

«አዎ በሽታው በውጭ ጎልቶ የማይታይበት ከሆነ፣ በሽተኛ ቢሆንም ተቀብላ ፈቃዱን ለመፈጸም አለባት። ካንዱ የተቀበለችውን በሽታ ለሌላ እንዳታስተላልፍ በዩጊዜው የመመርመር ግዴታ ያለባት ሴትዎ ናት እንጂ፣ ወንዱ ጠያቂ አልነበረውም። ከዚያ ደግሞ የበለጠ የሚያስገርመው እኒያ ልጆች፣ እንዲያ ያለውን ስቃይ ሁሉ አልፈው የሚያስገኙት ገንዘብ፣ ለነሱ የሚደርሳቸው ጥቂቱ ክፍል ነው። አብዛኛው ለመንግሥት ግብርና ላስተዳዳሪዎ ይሄዳል!»

«ይገርማል! አዩ? እሜቴ፣ መቸም እኛ ሴትኛ አዳሪዎች ያለ ከባድ ስራና አላፊነት ደስ ብሎቸው የሚኖሩ እንጂ፣ እንዲህ እርስዎ እንዳላዩን ባለ ክፉ ህይወት ውስጥ የሚኖሩ አይመለከትም ነበር። መቸም እርስዎ የነሱን ኑሮ የገሀነም ኑሮ አስመስለው ነው የተረኩልን። ለመሆኑ እርስዎ እንዴት አወቁት?» አለ ጥያቄው የሚገባ መሆን አለመሆኑን በመጠራጠር ከጠየቀ በሁዋላ የጉዋደኞቹን አይን እያለዋወጠ አንድ ባንድ አይቶ። ሁሉን እንደ ማፈር ብለው አንገታቸውን ደፉ።

«ህም -! እኔም አንድ ጊዜ ሴትኛ አዳሪ ነበርሁ!» ሲሉ፣ እዚያ የተሰበሰቡት መምህራን ሁሉ ደንግጠው አይናቸው በጥፍ ወጣ።

«አዎ፣ እንዲያውም በጠላት ይዞታ ጊዜም፣ በሰፈራ፣ የሴትኛ አዳሪዎች ሁሉ አለቃ ነበርሁ። በጠላት ይዞታ ጊዜ፣ የሴትኛ አዳሪዎች አስተዳዳሪ ሆኑ፣ አሁን እንደ ነገርሁዎችሁ ከነሱ የስቃይ ዋጋ አብዛኛው እዩወሰድሁ፣ ባለ ብዙ ገንዘብ ባለ ብዙ ርስት ባለ ትልቅ ፎቅ ቤት፣

ባለ ማለፊያ ኦቶሞቢል ሆንሁ! ስለዚህ እንዲያው ግምት ሳይሆን፤ ራሴ ያለፍሁበትን በሁዋላም ምስክር ሆኝ በቅርብ የተመለስሁትን ስቃይ ነው የምነግራችሁ» አሉና ወይዘሮ ባፈና በፈንታቸው አይናቸውን በጥፍ አውጥተው መምህራኑን እያለዋወጡ ሲያዩ እነሱ፤ አይናቸውን ወደ መሬት መለሱ።

«የሚያስገርም ነው!» አለ አንዱ ሁሉም ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ። «ታዲያ አሁን - ሴትኛ አዳሪዎች ጎና ተምራችሁ ሌላ ስራ ታገኛላችሁ» ቢሉዋቸው የሩቅ ተስፋ፣ አምነው ለለት የሚያኖራቸውን ስራ እዩተው ትምርት ቤት ለመግባት የሚፈቅዱ ይመስልዎታል? የሚፈቅዱ ቢሆኑስ - እንዴት ሆነው እዩኖሩ ይማራሉ?»

«ይገርማችሁዋል! ምንም እንኩዋ ይህ ትምርት ቤት የሚከፈት መሆኑ ከተገለጸ ጊዜው በጣም አጭር ቢሆን ባንድ ወር ውስጥ ብቻ ከሶስት መቶ በላይ መዝግበናል። ከዚያ በሁዋላ ያሰናዳሁት ምኝታ ቤት የማይበቃ ስለሆነ፤ ተጨማሪ ምኝታ ቤት እስካዘጋጅ የሚመጡትን ሁሉ መመለስ ግድ ሆነብኝ። ስለዚህ የኛ አቅም ካልወሰነን ሴትኛ አዳሪዎች ሁሉ መማር እንደሚፈልጉ እርግጠኛ ነኝ።»

«እንዴት ሆነው እዩኖሩ ይማራሉ?» ብላችሁ ለጠዩቃችሁኝ - ህም - ! ቅድም ጫፉን እንደ ነካሁላችሁ ርስትና ጌጥ የገዛሁበትም ሆነ ፎቅ ቤት የሰራሁበት፤ እንዲሁም በባንክ ያጠራቀምሁት ገንዘብ የኔ አይደለም። አስተዳደራቸው የነበሩ የብዙ ሴትኛ አዳሪዎች አይታወቅ፤ ስሜት ያደነዝዛል መስለኝ! በውስጡ ላሉ መጥፎነቱ አይታወቅም ስሜት ያደነዝዛል መስለኝ! የሚታየው ካለፈ በሁዋላ ነው። እኔም ጊዜ ጥፋቴ ጎልቶ የታዩኝ ቀን እረፍት፤ ሌት እንቅልፍ የከለከለኝ አሁን ነው። ስለዚህ ምንም እንኩዋ ዛሬ ከነሱ የሚበዙት ባይኖሩ በነሱ እግር ተተክተው ለዚያ አሳዛኝ ኑሮዎቸው ወራሾች የሆኑ ሁሉ እንዲያ ካለው ኑሮ መውጫ እንዲሆናቸው ለኔ መጠነኛ ኑሮ የሚበቃኝን አስቀርቶ ለነሱ ሰጠሁት። ካስተማሪ በቀር ምንም የሚጎድለኝ ነገር የለም።»

«ባንክ ከነበረኝ ገንዘብ ሌላ፤ ከተማና የባላገር ርስቴን፤ እንዲሁም ጌጤን ሸጬ በርከት ያለ ገንዘብ አግኝቻለሁ። በዚህ ላይ የወር ገቢ የሚሰጠው በመሀል ከተማ ሱቆች አሉኝ። ይህ እንግዲህ ለመነሻ ያክል ለጊዜው ነው እንጂ ለወደፊቱ ለዘለቃው፤ ድርጅቴንን ከትልልቅ የበጎ አድርጎት ድርጅት ጋር አዛምጀ እነሱ ተባብረው የሚረዱት የነሱ ክፍል እንዲሆን ነው የታሰበው። ነጻ አገልግሎት የሚሰጡ አስተማሪዎች የምፈልግም ለጊዜው ነው። ለወደፊቱ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ጉባኤ የስዊድን ያሜሪካ የንግሊዝ፤ የካቶሊክና ሌሎች ሚሲዮኖች በነሱም አማካይነት ልዩ ልዩ የውጭ አገር የበጎ አድርጎት ማህበሮች ለዚህ ድርጅት የገንዘብና ሌላም ድጋፍ እንደሚያደርጉ በጽሁፍ ቃል ገብተዋል። እንዲያውም ሁለት የውጭ አገር የበጎ አድርጎት ድርጅቶች ለዚህ ትምርት ቤት፤ ባመት ደንበኛ ወጫቸው ውስጥ የተወሰነ ገንዘብ የሚመድቡለት መሆናቸውን በጽህፈት አስታውቀውኛል። አሁን የቆተርሁዋቸው የኢትዮጵያ ቤተክሲያን መንፈሳዊ ጉባኤና ባገራችን የተቆቁሙት ሚሲዮኖች እግዚአብሔር ይስጣቸውና ለምቆቁሞሚያ የሚሆን ገንዘብ ረድተውኛል። ስለዚህ ምንም እንኩዋ ቀላብ ልብስና መኖሪያ ችለን የምናስተምር መሆናችን ተስፋፍቶ ሲታወቅ፤ ካዲስ አበባም ሆነ

ከሌሎች ከተሞች የሚሰበሰቡ ሴትኛ አዳሪዎች እጅግ ብዙ መሆናቸው የማይጠረጠር ቢሆን እስካሁን ካገኘሁትና ወደፊት እንዳገኝ ከተሰጠኝ የተረጋገጠ ተስፋ ስመለከተው ለመኖሪያ ለቀለብና ለልብስ የሚሆን ገንዘብ አልቸገረም። ለጊዜው ያውም ለጊዜው የሚቸግረኝ አስተማሪ ነው። በዚህ እናንተ ብትረዱኝ ድርጅቱ፣ ድርጅታችን ተሙዋልቶ ስራ ሊጀምር ይችላል። እባካችሁ ርዱኝ። እባካችሁ ተረዳድተን እቶቻችሁን ወደ ሰውነት ማእረጋቸው እንመልሳቸው። ያለዚያ እንዲሁ ከተተዉ እነሱም መበቀላቸውን ይቀጥላሉ!»

«እንዴት? ማነን ነው የሚበሉ?» አለ አንዱ ወጣት።

«የበደላቸውን፣ ማህበራቸውን።»

«እኮ - እንዴት?» አለ ወጣቱ ሴትኛ አዳሪዎች ማህበሩን ሊበቀሉ የሚችሉበት መንገድ አልታዩው ስላል፣ ግር ያለው መሆኑ ከፊቱ እዩታዩ።

«በል አግብተው ልጆች ወልደው ቤተሰባቸውን ስራ፣ ይዘው አገራቸውን በመርዳት ፈንታ የተጋቡትን እያፋቱ፣ ባለስራዎችን ስራ እያስፈቱ በልጅ ፈንታ በሽታን እዩወለዱ ላገር እዩሰጡ መበቀላቸውን ይቀጥላሉ!»

«ህም -! <በልጅ ፈንታ በሽታን እዩወለዱ ላገር እዩሰጡ!> ትሰማላችሁ?» አለ ወጣቱ፣ ዝም ብለው ወደሚያዳምጡት ጉዋደኞች ዘወር ብሎ።

«አዎ፣ ሰማን» አለሌላው ባዘነ ድምጽ በጉዋደኞቹ ስም ለመመለስ ፈቃድ እንደሚጠይቅ አንገቱን ከደፋበት ቀና አድርጎ ሁሉንም አንድ ባንድ ከተመለከተ በሁዋላ።

«ታዲያ ምን ይገጥሙልህ? እሺታችሁን? ወይስ -» አሉ ወይዘሮ ባፈና፣ በጣም በሚያሳዝን ፊት። ወጣቶቹ የወይዘሮ ባፈናን የቃል ብቻ ሳይሆን ያይኖቻቸውንና፣ የፊታቸውን ልመና አይተው እስበሳቸው ሲተያዩ ሁሉም ለመርዳት ፈቃደኞች መሆናቸው በዩፊታቸውስ በጉልህ ተጽፎ ይነበብ ነበር።

«እንግዲህ ባለ በጎ ስራ እርስዎ ገንዘብዎን በሙሉ ሲሰጡ፣ ትርፍ ጊዜያችንን ብንሰጥ ያንስ እንደሆነ እንጂ መች ይበዛል እሜቱ?» አለ አንዱ።

«እንዲህ ጎልቶ ለሚታይ ጥሩ አላማ <ርዳ> ሲሉት <አልረዳም> የሚል የሚኖር ይመስልዎታል?» አለ ሌላው።

«አውነት ተማሪዎች ለመማር ፈቃደኞች ከሆኑና ሌላ ድርጅትዎ ከተሙዋልዎ፣ ባስተማሪዎች በኩል ላለብዎ ችግር ዘላቂ መፍትሄ እስኪያገኙ ድረስ ግዴለም፣ እኛ አለንልዎ፣ እሜቱ። ከኛም ሌላ የሚያስፈጉዎትን ያክል ወንድም ሴትም አስተማሪዎች ለማምጣት እኛ አላፊዎች ነን። ብቻ ለመጀመሪያ እዚህ ያለነውን ይጻፉ። በነጻ ተቀጥረናል!» አለች ደግሞ አንድዋ ወጣት።

«በነጻ ተቀጥረናል!» አሉ ሁሉም እዩተቀባበሉ።

«ወይዘሮ ባፈና ያነለት ደስ ያላቸውን ያክል መቸም ደስ ብሎቸው አያውቅ! ያነለት ድርጅታቸው ሁሉ ተሙዋልቶ ስራቸው ሁሉ ተፈርሞ ሴትኛ አዳሪዎች ሁሉ ትምህርታቸውን ጨርሰው በልዩ ልዩ የክብር ስራ ሲቀጠሩ ያዩባቸው መሰላቸውና እመጨረሻ ግባቸው የደረሱ መስሎ ታያቸውና፤ ነፍሳቸው በሙሉ ብጻት ከውስጣቸው መጥቃ ሰማዩ ሰማያት ያረገች መስሎ ተሰማቸው! እንዲያ ያለ ስሜት የሚፈጥር ደስታ እንዴት አድርጎ ይገለጻል? እንዲያ የተሰማቸውን ደስታ ለወጣቶቹ የሚገልጹበት ቃል ስላጡ አይኖቻቸው እንባ እንደ መሉ ሲርገበገቡ ፊታቸው በውብ ፈገግታ እንዳይጠ ጥርሳቸው ተገልጦ ከንፈሮቻቸው ሲንቀጠቀጡ፤ እንዲሁ ጠቅላላ ሁኔታቸውን ተመልክተው የደስታቸውን ሀያልነት እንዲረዱ ዝም ብለው እፊታቸው ቆመ ያዩባቸው ነበር። ወጣቶችም ለወይዘሮ ባፈና የሰጡት የርዳታ ቃል ኪዳን ያን ያክል ከፍተኛ ዋጋ ያለው ያን ያክል ትልቅ መሆኑን አውቀው ደስ ያላቸው የሳቸውን ደስታ ሲያዩ ነበር።

ወይዘሮ ባፈና ከዚያ ወጥተው ከደስታቸው ጋር እዩተጫወቱ በመንገድ ከሚተራመሰው አቶሞቢል ጋራ፤ አህያና፤ ሰው እንዳይጋጩ፤ አእምሮቸው ሳይሆን ደመናሳቸው ብቻ እዩመራቸው እግራቸው መሬት መንካቱ ሳይሰማቸው እንዲሁ ላይ ላዩን እያንዣባቡ እቤታቸው ደረሱ።

«ቀናኝኩ፤ እሁ - ቀናኝ! አስተማሪዎች በነጻ አገኘሁ! እንግዲህ እግዜር ይመስገን ተያያዘ፤ ሁሉም ተከናወነ» አሉ የግቢያቸውን በር እንደ ገቡ፤ መጀመሪያ ላገኙባቸው አነጋግረዋቸው ለማያውቁ ደንጋይ የሚያግዙ ኩሊዎች።

«ሴትዬዎ ምን ሆኑ እባክህ? ብቻቸውን ይነጋገራሉ» አለ ከኩሊዎቹ አንዱ፤ በዝቅተኛ ድምጽ፤ እንዳያዩት፤ ፊቱን ከሳቸው ወደ ጉዋደኛው አዙሮ እዩሳቀ።

«አረ ካልህስ አካሄዳቸውም የጤነኞችን አይመስል! <ፉት> የሚባለውን <ስምጥጥ> አድርገውታል መሰለኝ» አለ ሁለተኛው እሱም እንዳይሰሙት እንደ ጉዋደኛው ድምጹን ዝቅ አድርጎ።

ባጭር ጊዜ ውስጥ ለቀለምና ለጅ ስራ አስተማሪነት የተመዘገቡት ሴቶችና ወንዶች አስተማሪዎች ብዙ ነበሩ። ስለዚህ አስተማሪዎች በተማሪዎች ላይ እዩተለዋወጡ እንደዬ ነጻ ጊዜያቸው ጥቃት ከቀትር በሁዋላና ማታ እስከ ሶስት ሰአት እንዲያስተምሩ ተደረገ። መቸም ያስተማሪዎችም ሆነ የተማሪዎች ትጋት የሚያስገርም ነበር!

አስተማሪዎች ለጥዋት የተመደቡት ጥዋት፤ ለቀትር በሁዋላ የተመደቡት ከቀትር በሁዋላ ለማታ የተመደቡት ማታ ወደ ፍኖተ ድህነት ሄደው ለማስተማር ፊታቸውን ሲያዙ፤ ወደሚወዱት የጭዋታ ቦታ እንደሚሄዱ ልባቸው አስቀድሞ በደስታ ይጨፍር ነበር። ያላንድ ቀይ ስናቲም በነጻ፤ ያገልግሉ ለነበሩ ሁሉ ለመጀመሪያ ጊዜ፤ ጊዜያቸውን ምቹታቸውን መስዋእት አድርገው ርዳታ የሚፈልጉ ወገኖቻቸውን ለመርዳት መቻላቸው አገልግሎት የሚፈልጉ ወገኖቻቸውን ለማገልገል መቻላቸው የልብ ደስታን፤ ከመንፈስ ኩራት ጋር ይሰጣቸው ነበር።

የወይዘሮ ባፈና ትምርት ቤት ፍኖተ ድህነት ያጭርና የረዥም ጊዜ ትምርት ለመስጠት የታቀደ ነበር። የመጀመሪያ በድሜ ትንሽ ጸና ያሉትን ተማሪዎች እንደ እድሜያቸው ደረጃ ሁለትና ሶስት አመት ያማርኛ ንባብና ጽህፈት በመጠኑ፤ እንግሊዝኛ ንባብና ጽህፈት እንዲሁም በመጠኑ ሂሳብ የመዝገብ አያያዝ ጭምር፤ የቤት አስተዳደርና ልዩ ልዩ የጅ ስራ አስተምሮ በዩተማሩት ትምህርት ስራ እንዲይዙ ማድረግ ነበር። ሁለተኛው የረዥም ጊዜ እቅዱ፣ ወጣትነት ያላቸውን ተማሪዎች ጠለቅ ያለ ትምርት በተለይ ማህበራዊ ኑሮ ነክ የሆኑትን ትምርቶች አስተምሮ፤ ለሴትኛ አዳሪነት በሽታ መነሻ ወይም ጠንቅ፤ የሆኑትንና ሊሆኑ የሚችሉትን ነገሮች ሁሉ ከማህበሩ ውስጥ ለማጥፋት ስራተኞች፤ አስተማሪዎችና፤ አማካሪዎች ሆነው እንዲሰሩ ማድረግ ነበር። ፍኖተ ድህነት ከሌልች ትምህርት ቤቶች የሚለይበት አይነተኛው ነገር፤ ወይዘሮ ባፈና «ሞግዚት» ብለው በሰዬሙት ክፍሉ ነበር። ያ ክፍል ስራው - ትምርታቸውን ጨርሰው የወጡ ተማሪዎች ስራ ሲያጡ ወደ ሴትኛ አዳሪነት እንዳይመለሱ ካንድ ወገን፤ ከመንግሥትና ከግል መስሪያ ቤቶች ጋር የተቀራረበ ግንኙነት መስርቶ ስራ በሚገኝበት ማስቀጠር ሲሆን ከሌላ ወገን በመንግሥትና በግል ድርጅቶች ውስጥ ቦታ ላልተገኘላቸው ልጆች ብድር መሪና ተቆጣጣሪ እዩሰጡ፤ በዩተማሩት ትምርት ራሳቸውን ችለው የግል ስራቸውን እንዲከፍቱና እዩተቆጣጠሩ ብድራቸውን በዩጊዜው እንዲመልሱ ማድረግ፤ ነበር። ትምርት ቤቱን ከሁሉም ያስደነቀው፤ ይህ ትምርት ከስራ ጋር አያይዞ መስራቱ ያሳዩው እጅግ ደስ የሚያሰኝ ውጤት ነበር። ፍኖተ ድህነት ትምርት መስጠር ከጀመረ በሁለተኛው አመት መጨረሻ ላይ የተመደበላቸውን ትምርት ጨርሰው የወጡት ሁለት መቶ ያክል ተማሪዎች ጥቂቱ ባል አግብተው ትዳር ሲይዙ የሚበዙትን የመንግሥትና የግል ድርጅቶች ቀጠሩዋቸው። በመንግሥትና በግል መስሪያ ቤቶች ቦታ ያልተገኘላቸው በ «ሞግዚት» በኩል ትምርት ቤቱ ሰርተው የሚመልሱት ብድር ሰጥቶቸው የግላቸውን የጅ ስራ ድርጅት እዩከፈቱ በመስራትም በማስተማርም፤ ራሳቸውን መቻል ብቻ ሳይሆን፤ ለሌሎችም ስራ ለመስጠት በቁ።

ደመቀች ምንም እንኳን ትምርት የጀመረች ትንሽ ዘግየት ብላ ቢሆን አስቀድሞ ዳዊት የደገመች ስለ ነበረችና ያማርኛ ጽህፈት እንጂ ንባብ መማር ስላልነበረባት አሳብዋንና ጊዜዋን በሌሎች ትምርቶች ላይ አተኩራ በርትታ በማጥናትዋ ከሁለት አመት ተማሪዎች ጋር የተመደበውን ትምርት ጨርሳ ወጣች።

ለሁለት አመት የተመደበው ትምርት ጨርሰው የወጡት የጥንት ሴትኛ አዳሪዎች ተቀጥረውም፤ የዩራሳቸውን ስራ ከፍተኛውም የክብር ኑሮ በመመስረት ላይ መሆናቸውን የሶስተኛ አመት ተማሪዎች ሲያዩ ትምርታቸውን ሲጨርሱ የክብር ስራ ይዘው የክብር ኑሮ እንደሚኖሩ ሰዎች የነገሩዋቸውም ራሳቸው ተስፋ ያደረጉትም እድሊሁ ወሬና ተስፋ ብቻ አለመሆኑን፤ እውነት መሆኑን፤ ባይናቸው አይተው ስለ ተረዱ፤ እነሱም ቶሎ ጨርሰው የሚጠብቃቸውን የተሻለና የተረጋገጠ ስራ ለመያዝ ይናፍቁ ነበር። መቸም የወይዘሮ ባፈና ደስታ ዳር ድንበር አልነበረውም! ወይዘሮ ባፈና የትምርት ቤታቸውን የመጀመሪያ ፍሬ፤ የምስራቹን ሲያዩ እሱ ራሱን ብቻ ሳይሆን ከሱ ባሻገር የመጨረሻ ግባቸውን መልካም ፍጻሜ ጭምር አሳያቸውና ደስታቸው የደስታ ወሰን ሁሉ ያለፈ ሆነ! ልባቸው ከደም ጋር ደስታ

ጭምር በህዋሳታቸው ሁሉ ይነዛ ይመስል ልባቸውን ብቻ ሳይሆን ህዋሳታቸውን ሁሉ ደስታ ተሰማቸው!

የፍኖተ ድህነት ተማሪዎች ተመርቀው በሚወጡበት ቀን በአሉን እንዲያከብሩ ከተጋበዙት ብዙ እንግዶች ጋር ለትምርት ቤቱ የገንዘብ ርዳታ ያደርጉ የነበሩት አብያተ ክርስቲያንና የበጎ አድራጎት ድርጅቶች ተጋብዘው ሁሉም እንደራሴዎቻቸውን ልከው ነበር።

እኒያ የልዩ ልዩ መልክተኞች፣ የሁለት አመት ትምርታቸውን ጨርሰው የተመረቁትን ተማሪዎች፣ ተሰልፈው እያንዳንዳቸው በተራ እዩቀረቡ ገና ትምርት ቤት እንዳሉ በ «ሞግዚት» አማካይነት የተሰናዳላቸው ስራ እዩተነገራቸው የምስርክ ወረቀታቸውን ከወይዘሮ ባፈና እጅ ሲቀበሉ ሲያዩ እጅግ ደስ አላቸው። ይልቁንም ምረቃው ስነ ስራት በፊት የትምርት ቤቱ ትምርት አሰጣጥ ላጭርና ለረዥም ጊዜ የታቀደ ሆኖ ያጭር ጊዜ አላማው ሴትኛ አዳሪነትን ማጥፋት የረዥም ጊዜ አላማው ለሴትኛ አዳሪነት መፈተር ምክንያት የሆኑትን ጠንቆች ከማህበሩ ውስጥ ማስወገድ መሆኑን እንዲሁም ትምህርታቸውን ጨርሰው የወጡ ተማሪዎች ስራ ሲያጡ እንደገና ወደ ሴትኛ አዳሪነት እንዳይመለሱ፣ ወደ ስራ መስክ የሚሰማሩበትን መንገድ የሚያሰናዳ አንድ ሌላ አካል በውስጡ ያለው መሆኑን ይህን ሁሉ የሚያመለክት የድርጅቱ ስእል በሰሌዳ ላይ ከአጫጭር የጽሁፍ መግለጫ ጋር ተስሎ ሲያዩና በያንዳንዱ ርእስ ላይ የተሰጠውን ዝርዝር መግለጫ ሲሰሙ ከመደሰትም አልፈው በጣም ነበር የተደነቁ። ስለዚህ ድርጅቶቻቸውን ለፍኖተ ድህነት እስከዚያ ድረስ ያደርጉት የነበረውን የገንዘብ ርዳታ ከፍ ማድረግ ብቻ ሳይሆን በተለይ ለረዥም ጊዜ እቅዱ ከፍተኛ ትምርትና፣ የረዥም ጊዜ ልምድ ያላቸው አስተማሪዎችና አስተዳዳሪዎች ጭምር ቀጥረው እንዲሰጡ ባንድነት አሳብ ለማቅረብ ተስማሙ። መልክተኞቹ ሁሉ ባንድነት ፈርመውበት ለአብያተ ክርስቲያንና ለበጎ አድራጎት ድርጅቶች የቀረበው ዝርዝር መግለጫ ወደ መጨረሻው እንዲህ የሚል ክፍል ያለበት ነበር።

«እስመ ስሙ ይመርህ ሀበ ግብሩ» እንዲል እውነትም ፍኖተ ድህነት የሙሉ ደህንነት የስጋዊና የመንፈሳዊ ድህንነት መንገድ ነው! እንዲህ ያለ፣ ሴትኛ አዳሪነት ብቻ ሳይሆን ለሴትኛ አዳሪነት መነሻ የሚሆኑትን ጠንቆች ጭምር ከማህበሩ ውስጥ ለማጥፋት ታጥቆ የሚሆኑትን ጠንቆች ጭምር ከማህበሩ ውስጥ ለማጥፋት ታጥቆ የተነሳ ትምርት ቤት እንዲህ ያለ ለተማሮቹ ትምርትን መስጠት ብቻ ሳይሆን፣ እንዲህ ያለ ለተማሮቹ ትምርትን መስጠት ብቻ ሳይሆን፣ በተማሩት ትምርት ሰርተው ለመኖር የታመነ ዋስትና ጭምር የሚሰጥ ትምርት ቤት፣ በየትም አገር ምንጊዜም ቢሆን ታይቶ ስለማያውቅና፣ «የሴትኛ አዳሪነት በሽታ ከውስጣቸው ማጥፋት የሚፈልጉ አገሮች ሁሉ አራያ አድርገው ሊከተሉት የሚገባ ነው» ብለው ስለምናምን ያጭርና የረዥም ጊዜ እቅዱን ወደ ፍጻሜ ለማድረስ እንዲበቃ የሚቻለውን፣ ያክል በገንዘብ ባስተማሪና በትምርት መሳሪያ የሚያስፈልገው ርዳታ ሁሉ እንዲደረግለት ይህን ባንድነት ተስማምተን የፈረምንበትን አሳብ አቅርበናል።»

«ባጭር ጊዜ ውስጥ ካብያተ፣ ክርስቲያንና ከበጎ አድራጎት ድርጅቶች ላንድ ጊዜ የተወሰነ ገንዘብ የሰጡት ተጨማሪ ገንዘብ የሚሰጡ መሆናቸውን፣ በያመቱ የበጅቱ መዋጮ ያደርጉ የነበሩት መዋጮዎቻቸውን ከፍ የሚያደርጉ መሆናቸውን በጽሁፍ አስታወቁ። ሌሎች ለረዥም

ጊዜ እቅዳቸው የተመደበው ትምርት ሲጀምር፣ ለልዩ ልዩ ማህበራዊ ኑሮ - ነክ ትምርቶች አስፈላጊ የሆኑትን መምራን ያስፈልጉትን የትምርት መሳሪያዎች የሚሰጡ መሆናቸውን ለወይዘሮ ባፈና የምነት ቃላቸውን በጽሁፍ ሰጡ።

ወይዘሮ ባፈናና የትምርት ቤታቸው ሰራ፣ በውጭ የበጎ አድርጎት ድርጅቶች አማካይነት በውጭ፣ አገር የታወቁትንና የተደነቁትን ያክል፣ በኢትዮጵያ እምብዛም አይታወቁ ነበር። የሚያውቁባቸው በየምክንያቱ ግንኙነት የነበራቸውና ከሰፈሩ ነዋሪ ህዝብ ሌላ ጥቂት ሌሎች ቢኖሩ ነው። የውጭ የበጎ አድርጎት ድርጅቶች ተጨማሪ ርዳታ ሰጪዎችን ለመጋበዝ ሲሉ ጭምር ወይዘሮ፣ ባፈናና የትምርት ቤታቸውን ስራ እያሞገሱ ወደያገራቸው ይጽፉ ስለ ነበረ ያን ጋዜጠኞች እዩጸፉ በያገራቸው ህዝብ ዘንድ እንዲታወቁና እንዲደነቁ አድርገዋቸው ነበር። በኢትዮጵያ ግን፣ «ኢይክብር ነቢይ በሀገሩ» እንዲል እንዲያውም አንዳንድ የሚያሸጡ-የጥጡ፣ አልጠፉ! ለምሳሌ ባንድ የውጭ አገር ጋዜጣ ተጽፎ የወጣው እንዲህ የሚል ነበር። «ሴተኛ አዳሪነት ከከበቡት ልዩ ልዩ የማህበራዊ ኑሮ መቅሰፍቶች ጋር የሌለበት አገር መቸም አይገኝ! ሴተኛ አዳሪነት ባንዳንድ አገሮች በህግ የታወቀ ሆኖ በሌሎች በህግ ያልታወቀ ይሆናል። ባንዳንድ አገሮች ገሀድ ሆኖ በሌሎች ምስጢር ይሆን ይሆናል። ባንዳንድ አገሮች ቁጥጥሩ ጥብቅ ሆኖ በሌሎች ልል ይሆናል። ነገር ግን በሽታው መቅሰፍቱ፣ በቀደሙትም ሆነ ወደ ሁለተኛው በቀሩት በሀብታሞችም ሆነ በድሆች አገሮች ሁሉ ሁልጊዜ የነበረም ያለም ነው። ስለዚህ የሀይማኖትና የማህበራዊ ኑሮ መምህራን ሁሉ «ዛሬ ሰው በአእምሮው እጅግ ተራቅቆ፣ የፍጥረት ውስጣዊ ምስጢር እንደ መጽሀፍ ተገልጦ እንዲነበብ ባደረገበት ጊዜ ዛሬው፣ ሰው በመንፈሱ ነጻነት የፍጥረትን ህግና ስራት ለመለወጥ ከፈጣሪው ጋር በሚከራከርበት ጊዜ ዛሬ የሰው ክብር የመሬትን ወሰን ተሻግሮ በሰማያት ነዋሪዎች ዘንድ በታወቀበት ጊዜ፣ ዛሬ ይህ ሁሉ በሆነበት ጊዜ እንደ ሴተኛ አዳሪነት ያለ ክብር የማይስማማ እንዲህ ያለ ከደረሰበት ከፍተኛ የክብር ቦታ አውርዶ በንግድ እቃ ተራ የሚያስቀምጥ እንዲህ ያለ የባርነት ቁራጭ በውስጡ ሊኖር ጨርሶ የማይገባ ነው» እያሉ ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ያለ ማቁዋረጥ ሲጮሁ ሲሰብኩ እንደሚኖሩ እውቅ ነው። ነገር ግን በዚህ የማህበራዊ ኑሮ መቅሰፍት ተይዘው የወደቁት ድነው ከሸቀጥነት ወደ ሰውነት የክብር ቦታ ተመልሰው ከባርነት ቀንበር ነጻ ወጥተው እንደገና ሌሎችን ከሽግር ነጻ እንዲወጡ ለማድረግ እንደገና ለሌሎች ቤክ እንዲሆኑ ለማድረግ የሚቻል መሆኑን በተግባር ሞክረው ያሳዩ አንድ ሴት ብቻ ናቸው! ያ መምህራኑና ሰባክያኑ በመጻፍም በቃልም፣ ያለ ተቀባይ ዘላለም ሲያስተምሩት የኖሩት፣ ያለ ብዙ ችግር ሊፈጸም የሚችል መሆኑን ባሰራር ሞክረው ያሳዩ አንድ ያልተማሩ አንድ በአእምሮቸው የመምህራኑን ያክል ጠልቆ መመርመር አንድ አንደበታቸው የሰባክያኑን ያክል አሳምሮ መናገር የማይችሉ ስለ ኖሩት የሴተኛ አዳሪነት ህይወት ክፉነቱን ደህና አድርገው ያወቁት ስላወቁት መናገሩ እንኩዋ የሚያስፈራቸው ሴት ወይዘሮ ባፈና ወልደዬስ ብቻ ናቸው!»

«እንዲህ እንዲህ ያለ አድንቅትና ምስጋና የተጻፉባቸው ጋዜጦች ደርስዋቸው ሲያዩ ወይም ጋዜጦችን ያነበቡ ሰዎች መጥተው እያደነቁ ሲነግሩባቸው ወይዘሮ ባፈና የስራቸው ትልቅነት እሳቸው ካሰቡት የበለጠ ትልቅ መሆኑ ይሰማቸውና፣ ለሳቸው ከመሰላቸው የበልጠ

ትልቅ ሆኖ ይታያቸውና፤ «ለካስ የሰራሁት ስራ ይህን ያክል ትልቅ ነው!» ብለው ልባቸው ይነካና አይኖቻቸውን የደስታ እንባ ሞላቸው ነበር።

መቸም መልካም ስራ ሰርቶ ያገኙት አድንቆት የሚሰጠው የልብ ደስታና የመንፈስ ርካታ ብርታትን እንደሚሰጡ የታወቁ ነው! የቀን እረፍትም ሆነ የሌሊት እንቅልፍ ከሚሰጡት ብርታት ከመልካም ስራ አድንቆት የሚያገኙት የልብ ደስታና የመንፈስ ርካታ የበለጠ ያበረታሉ! ስለዚህ ወይዘሮ ባፈና፣ ስላሳሰባቸውና ስለ ስራቸው ከጋዜጦች የሚያዩትና ጋዜጦችን ካነበቡ ሰዎች የሚሰሙት አድንቆት ያካልና የመንፈስ ብርታትን ሰጥቶ፣ ሀይላቸውን እጥፍ ድርብ አድርጎ ከቀድሞው እጥፍ ድርብ አድርጎ፣ ከቀድሞው እጥፍ ድርብ ጊዜ እንዲሰሩ ስላደረጋቸው ላጭርና ለረዥም ጊዜ መድበዎቸው ከነበሩት የስራ እቅዶቻቸው ብዙዎቹን ካሰቡት ጊዜ በፊት ጨረሱ። ለትምርት ቤቱ ልዩ ልዩ አገልግሎት የሚያስፈልጉት ቤቶች ተሰርተው አልቀው፣ እቃዎቻቸው እዩተዘዙ ገብተው፣ ሁሉም ተሙዋልተው አገልግሎት መስጠት ስለ ጀመሩ፣ የነበረባቸው የቤት እጥረት ተወገደ። በበጎ ፈቃደኝነት ነጻ አገልግሎት ይሰጡ በነበሩት አስተማሪዎችና ልዩ ልዩ ሰራተኞች ፈንታ፣ መደበኛ ደመወዝ የሚከፈላቸው አስተማሪዎችና ሰራተኞች ተተኩ። የሶስት አመት ተማሪዎች ተመርቀው የሚወጡበት ጊዜ ደርሶ በአሉን ለማክበር የሚደረገው ዝግጅት ተጠናቀቀ። ለረዥም ጊዜ የተመደበውን ትምርት ለመጀመር የሚያስፈልገው መሰናዶ አልቆ ስራው የሚጀመርበት ጊዜ ተቃረበ።

ወይዘሮ ባፈና፣ ሁዋላ ሁዋላ ባስተዳደሩ ክፍል ረዳቶች ቢኖሩባቸውም ራሳቸው እዩዞሩ ሁሉንም ካላዩ የተሙዋላ ስለማይመስላቸው ሁልጊዜ ወዲያ - ወዲህ ሲባክኑ እንጂ፣ «አርፈው አዩሁ» ለሚል አልነበረም! የደስታ ሲቃ እዩኮስኮላቸው ማረፍ አይችሉም ነበር። ብቻ ባያርፉ አይደክሙም!

እንዲህ ባለ የደስታ ሲቃ እንዲህ ባለ የደስታ ትኩሳት ውስት እንዳሉ አንድ ቀን ጥዋት ሁለት ሰዎች «ንገሩልን» ብለው እቢሮዎቸው ገቡ። አንዱ በሰል ያለ ሁለተኛው ወጣት ነበሩ። ሁለቱም እንደ ሰላማውያን መኩዋንት የለብሱ ነበሩ። ወይዘሮ ባፈና ውብ ፊታቸው በውብ ፈገግታ የበለጠ ተውቦ እበር ድረስ ሄደው ለሁለቱም እጅ ሰላምታ ከሰጡዋቸው በሁዋላ ከጠረጴዛቸው ፊት አስቀመጡዋቸውና «ቡና፣ ይሻላል ወይስ ሻይ?» አሉ ውብ ፊታቸው በውብ ፈገግታው እንዳጌጠ እውንበራቸው ላይ ሲቀመጡ።

«ሌላ ጊዜ መጥተን ብንጠጣ ይሻላል፤ አሁን ብዙ ስራ እንዳለብዎ ስምተናል። እኛም - ሌላ ስራ አለን» አለና በድሜ በሰል ያለው ሰውም መታወቂያውን ከኪሱ አውጥቶ ሰጣቸው። «ባገር ግዛት ሚኒስቴር የጸጥታ ጥበቃ ክፍል ዲሬክተር» ይላል መታወቂያው። የሰው ፊት እንዲህ በቅጽበት ይለወጣል? ወይዘሮ ባፈና የሰውዬውን መታወቂያ ሲያዩ ያ፣ በውብ ፈገግታ አጊጦ የነበረ ውብ ፊታቸው ድንገት ጠል እንዳጣ ቡቃያ ጥውልግልግ ብሎ ይንቀጠቀጡ ጀመር። የጸጥታ ጥበቃ ስም ልክ እንደ ገሀንም ስም ያላዩትን ሁሉ ከሩቅ ሲሰሙት ያንቀጠቅጣቸዋል!

«ጸ - ጸጥታ እሚያውክ ም - ምን ጥፋት አጠፋሁ?» አሉ ወይዘሮ ባፈና እንዲያ ከንፈሮቻቸው ጉንጮቻቸውና እጆቻቸው እዩተንቀጠቀጡ።

«ከመልካም በቀር እርስዎ ምን ክፉ ይሰራሉ እሜቴ? የጸጥታ ጥበቃ ምልክት ሚኒስቴር ሊያነጋግሩዎ ስለ ፈለጉ፣ ይህን ልንነግርዎ ብቻ ነው ልከውን የመጣን። ምንም የሚያሰጋ ነገር የለም አይዞዎ! ስለዚህ ነገ ጥዋት ልክ በሶስት ሰአት አገር ግዛት ሚኒስቴር፣ እጸጥታ ጥበቃ ምክትል ሚኒስቴር ጽህፈት ቤት ቢደርሱ ሚኒስትሩ ሌላ ስራ ከመጀመሩ በፊት አነጋግረዎት ትሎ ወደ ስራዎ ይመለሳሉ። ጤና ይስጥልኝ በሶስት ሰአት ይጠብቁዎታል» አለና ዲረክተሩ ከተከታዩ ጋር ያንገት ሰላምታ ሰጥተው ወጡ።

በማግስቱ ጠዋት በሶስት ሰአት ወይዘሮ ባፈና አገር፣ ግዛት ሚኒስቴር እጸጥታ ጥበቃ ምክትል ሚኒስትር ጽህፈት ቤት ሲደርሱ ምክትል ሚኒስትሩ ቀድመው ገብተው ቆዩዋቸው።

«እሜቴ ወይዘሮ ባፈና ወልደየስ ነዎት?» አለች ጸሀፊዋ፣ እንግዳ ማረፊያው አዳራሽ ሲገቡ። በርከት ያሉ እንግዶች ምክትል ሚኒስትሩን ለማግኘት እዚያ ተቀምጠው ተራቸውን ይጠብቁ ነበር። ጸሀፊዋም እዚያው እንግዳ ማረፊያው ውስጥ ነበር ስራዋን የምትሰሩ።

«አዎን» አሉ ወይዘሮ ባፈና።

«ይቀመጡ እሜቴ፣ ሚኒስትሩ ይጠብቁዎታል» አለችና፣ ቶሎ ተነስታ ወደ አለቃዋ ገብታ ወይዘሮ ባፈና ከመቀመጣቸው ተመልሳ እንዲገቡ በጅዋ ምልክት ሰጠቻቸው። ሲገቡ ምክትል ሚኒስትሩ ጠረጴዛውን ወደ ሁዋላ አድርገው እክፍሉ መሀከል ቆመው ነበር። ወይዘሮ ባፈና ከያነለት በፊት አይተዋቸው ባያውቁም እዚያ ክፍል ውስጥ ብቻቸውን ስለ ነበሩ፣ «ምክትል ሚኒስትሩ እሳቸው ሳይሆኑ አይቀሩም» ብለው በመገመት ለጥ ብለው እጅ ነሱ። ምክትል ሚኒስትሩ ጠይም መልክ ቀና መጠነኛ ቁመትና ውፍረት ያላቸው እድሜያቸው ባምሳ በስድሳ መሀከል የሚሆን ነበሩ። ቡላ ገበርዴን ሙሉ ልብስ ለብሰው ቀይ ክራባት አስረዋል። ባለባባቸውና በጠቅላላ ሁኔታቸው በሳቸው ደረጃ ያሉትን ትልልቅ ሹማምንት አይመስሉም። የያዙት ጉዳይ የሚያሳዝን ከመሆኑ የተነሳ ይሁን፣ ወይም ከፍጥረታቸው ፊታቸው የፈገግታ ምልክት አይታይበትም፤ የተኮሳተረም አይደለም። ከያዙት ጉዳይ ጋር ያልተዛመደ ባእድ ነገ አይናገሩም።

«ፈረንጅ ቁዋንቁዋ ያውቃሉ እሜቴ?» አሉ እፊታቸው በጠረጴዛቸው ላይ ላስቀመጡት አንድ ጋዜጣ እንደሚናገሩ ሁሉ አይኖቻቸውን ከወይዘሮ ባፈና ላይ አንስተው ያን ጋዜጣ እዩተመለከቱ።

«ትንሽ ፈረንሳይኛ ይገባኛል፤ ብቻ ማወቅ አይባልም።»

«ይህ ጋዜጣ ስለ ርስዎና ስላቁዋቁዎሙት ትምርት ቤት የተጻፈበት ነው፤ ብቻ በእንግሊዝኛ ነው የተጻፈው። ያስጠራሁዎም ስለሁ ላነጋግርዎ ነው።»

«ከቶ ምን ክፉ ሰርቼ ይሆን»

«ምንም የሰሩት ክፉ የለ። የሰሩት ሁሉ የሚያስመሰግን የሚያስደንቅ ነው። እኛም ስራዎን ከመጀመርዎ በፊት ገና በመሰናዳት ላይ ሳሉ በዬቀኑ ያደርጉት የነበረውን ሁሉ እያወቅን በማገድ ፈንታ እንዲያውም ችግር እንዳይገጥምዎ ከሩቅ እንጠብቅዎ የነበረ ከመጀመሪያ አሳቡም፤ ያ አሳብ በስራ ላይ ውሎ የሰጥው ፍሬም እኛ ራሳችን እንመኘው የነበረ በጣም ደስ ያሰኘን ስለሆነ ነበር። በውነት እኔም እንደኔ ብዙ ሰዎችም እርስዎ የሰሩትን በጣም ነው የምናደንቀው። ነገር ግን - «ጠላት ይቀባል ጥላት» እንደሚባለው ሰውም፤ ሆነ አገር ምንጊዜም ቢሆን ጠላት ስለማያጣና ጠላት ለመጉዳት መልካሙን ነገር አስከፊ ቀለም ቀብቶ ለማሳየት መፈለጉ የታወቀ በመሆኑ ያገራችን ጠላቶች የሚጠቅሙ መስለው አገራችንን ለመጉዳት የርስዎን መልካም ስራ መሳሪያ አድርገው ሊጠቀሙበት ነው የሚፈልጉ።»

«እንዴ - እንዴት አድርገው?»

«በዚህና በሌሎች ጋዜጦች በዩጊዜው እዩተጻፈው የሚወጣው ኢትዮጵያ ብዙ ድሆች አገሮች የባሰች ድሀ ናት። በከተሞች ከሚኖሩት ሴቶች የሚበዙት በሽርሙጥና ስራ ብቻ የሚኖሩ ናቸው። አንድ ሴት ናቸው ይህን ነውር ስራ ካገራቱ ለማጥፋት ትምህርት ቤት ከፍተው ስለሚደክሙ ተባብረን እሳቸውን ረድተን ኢትዮጵያን ከዚህ ክፉ ስራ ነጻ እናውጣ» የሚል ነው። ታዲያ፤ እኒህ ቅዱሳን መስለው «ኢትዮጵያን ከዚህ ክፉ ስራ ነጻ ለማውጣት እንተባበር» እያሉ የሚንጫጩ ሁሉ በያገራቸው ሽርሙጥና ከኛ አገር ብዙ ጊዜ በክፉ መልኩ መኖሩን ያውቃሉ። ነገር ግን ስለነሱ አገር ጋዜጦቻቸው አንድ መስመር አይስፉም። የኛን አገር ስምና መልክ አክፍቶ ለማሳዩት ሲሆን ንው - ሁሉም ባንድነት ሰፊ አፋቸውን፤ ከፍተ ያለም ጆሮ እስኪደነቁር የሚጮሁ። ብቻ ከነሱ ጋር የፕሮፓጋንዳ ጦርነት ለመግጠም አቅም የለንም። ማድረግ የምንችለው ያገራችንን ስም ለማክፋት ለሚያደርጉት ፕሮፓጋንዳ ምክንያት የሚሆን ነገር ከማድረግ መቆጠብ እንዲያ ያለ እንገር አለማድረግ ነው። ስለዚህ - መቸም ያገርን ጥቅምና ክብር ከመጠበቅ የሚቀድም ነገር የለምና ያገራችን ጠላቶች የስዎን ትምርት ቤት ምክንያት አድርገው ስምዎን ማክፋት ክብርዎን መንካት ስለ ጀመሩ ትምርት ቤትዎ እንዲዘጋ ተወስኖዋል። ደክመው ያቆቁዎሙትና «ወደ መልካም ግብ ያደርሳል» ብለው ያመኑበት ስራ በግማሽ መንገድ ላይ ተቁዋርጦ ሲቀርብዎ እንደሚያገዙ አውቃለሁ፤ እንኩዋን እስዎ እኔም አዝናለሁ። ነገር ግን ያገር ነገር ስለሆነ ምንም ማድረግ አይቻልም። ለርስዎ - እዚህ እኛ መስሪያ ቤት ወይም እሌላ መስሪያ ቤት በመረጡት ስራ ይሰጥዎታል» ብለው ምክትል ሚኒስትሩ ከተቀመጡበት ተነሱ። እንግዳቸውን ማሰናበታቸው ነበር። ነገር ግን፤ ወይዘሮ ባፈና አንገታቸውን ደፍተው እንደ ተቀመጡ ዝም ብለው ቀሩ። ምክትል ሚኒስትሩ «ትምህርት ቤትዎ እንዲዘጋ ተወስኖዋል» ያሉትን አረፍተ ነገር ሲሰሙ ለጊዜው ራሳቸውን በከባድ ዱላ የተመቱ መስሎ ተስማቸውና ሰውነታቸው፤ ሁሉ ደንዝዙ፤ ከዚያ በሁዋላ የጸጥታ ጥበቃው ሹም ሲናገሩ ድምጻቸውን ከመስማት በቀር ምን እንዳሉ አያውቁም ነበር። ተነስተው መቆማቸውን እንኩዋ ቢያዩም አያስተውሉም ነበር። ምክትል ሚኒስትሩ እንደ ቆሙ ወይዘሮ ባፈና የሚሉትን ለመስማት ቢጠብቁ ካፋቸው የሚወጣ አንድ ቃል አልነበረም። መቸስ ቃል ውስጥ ምንም አሳብ ስላልነበረ ካፋቸው የሚወጣ አንድም ቃል አልነበረ!

«ምነ ደህና አደሉም እሜቴ?» አሉ ምክትል ሚኒስትሩ ቆመው ሲጠብቁ ቆይተው ወይዘሮ ባፈና አንገታቸውን ደፍተው እንደ ትቀመጡ ዝም ብለው ስለ ቀሩ።

«እ? ደ - ደህና ነኝ» አሉና ወይዘሮ ባፈና ለመነሳት ቢሞክሩ ጉለበቶቻቸው እዩተብረከረኩ ሰውነታቸውን መሸከም ስላቃታቸው እንደገና ተመልሰው ተቀመጡ። ከዚያ ምክትል ሚኒስትሩ መጥሪያውን ደውለው ጸሀፊዋ ስትገባ።

«እባክሽ እሜቴን ጤንነት ስላልተሰማቸው ከዚህ ርጃቸውና በኔ ኦቶሞቢል እቤታቸው እንዲያደርስልኝ ለሾፌሩ ንገሪልኝ» አሉ። ወይዘሮ ባፈና ጸሀፊዋ እዩረዳቻቸው ተነስተው ሲወጡ ሰውነታቸው ሁሉ እንደ ደነዘዘ ስለ ነበረ፣ እንኩዋንስ ልታዘዘላቸው ርዳታ «እግዜር ይስጥል» ማለት የስንብት ሰላምታ መስጠት የተለመደም የሚገባም መሆኑ ስላልተሰማቸው ዝም ብለው ወጡ። ከዚያ ወደ በኢታቸው ሄደው እንደ ተኙ አልተንሱም። ሀኪሞች፣ እዩተመላለሱ ሲያዩዋቸው ሰነቡ። ብቻ ያዩዋቸው ሀኪሞች በሽታቸውን ስላላወቁላቸው እንዲያርፉ ከመምከር በቀር ምንም መድሀኒት አልሰጡባቸውም። በሽታቸው የጸጥታ ጥበቃ ምክትል ሚኒስትር «ትምህርት ቤትዎ እንዲዘጋ ተወስኖዋል» ያሉት አረፍተ ነገር መሆኑን ራሳቸው ያውቃሉ። የማያውቁ መድሀኒቱ ምን መሆኑን ነበር። ሀኪሞች እንደ መከሩባቸው ካልጋቸው ሳይነሱ ያን የሚያውቁትን በሽታቸውን በልባቸው ሲያስታምሙ እህል አልበላላቸው ብሎ ሰውነታቸው ራስኑ እዩበላ በዩቀኑ እያለቀ ይሄድ ነበር።

አንድ እሁድ ቀን ሁለት ጉዋደኞች አዳማ፣ ካረፉበት ሆቴል ጥግ ተቀምጠው ሲነጋገሩ ቆይተው ዝም እንዳሉ፣ አንድ ልጅ የለቱን ጋዜጣ በብዛት በግራ እቅፋ አቅፎ ከዚያ አንዱን በቀኙ ይዞ ላይና ታች ግራና ቀኝ ግራ እያራገበ» ጋዜጣ፣ ጋዜጣ፣ ጋዜጣ፣ ጋዜጣ፣ ጋዜጣ።» ሲል።

«እስቲ አንጣ ወዲህ ባለ ጋዜጣ።» አሉ ከተቀመጡበት ጉዋደኞች አንዱ።

«አሁን «ምን አገኝበታለሁ» ብለህ ነው?» አሉ ሁለተኛው። ጋዜጣውን የገዙት ሰው በመጀመሪያው ገጽ በጉልህ የተጻፉትን አርስቶች ብቻ አየት አየት፣ አድርገው አልፈው ሁለተኛውንና ሶስተኛውን ገጾች ለመመልከት ገለጥ ሲያደርጉ እሶስተኛው ገጽ ላይ ያንድ ባለካባ ወይዘሮ ስእል በከባድ ጥቁር ቀለም ዙሪያውን ተከቦ ታትሞዋል። ከስእሉ ራስጌ «ሴተኛ አዳሪነትን ለማጥፋት ቃል ኪዳን የገቡት የጥንትዋ ሴተኛ አዳሪ አረፉ!» የሚል ጽሁፍ በጉልህ ታትሞዋል።

«እግዚአ! እግዚአ! ሞቱ? ወይዘሮ ባፈና?» አለ ሰውዬው ጋዜጣውን እጠረጴዛው ላይ ጥለው ራሳቸውን በሁለት እጆቻቸው ደግፈው።

«ወይዘሮ ባፈና ማናቸው?» አሉ ጉዋደኛቸው እንደ መደንገጥ ብለው።

«ፍኖተ ድህነት የሚባለውን ትምርት ቤት የመሰረቱት» አሉ ሰውዬው ራሳቸውን በሁለት እጆቻቸው እንደ ደገፉ ዘለግ ላለ ጊዜ ዝም ብለው ቆይተው።

«ያን - የሴትኛ አዳሪዎችን ትምህርት ቤት የከፈቱት?»

«አዎ እሳቸው» አሉ ሰውዬው፣ አሁንም እንደ ፊተኛው ዝም ብለው ቆይተው።

«እኔ ወሬያቸውን ካልሆነ እሳቸውንም አላውቃቸውም፤ በወሬ፣ ግን ስራቸውን ሲያደንቁላቸው ስምቻለሁ።»

«እኔ አውቃቸዋለሁ፤ እንዲያውም ወዳጄ ነበሩ። ከስራቸው ትልቅነት ሌላ በጣም ደግ የወዳጅ ፍቅር አክባሪ ፍሬ ሴት ነበሩ፤ ሄዱ!»

«መቸም ይህ - የታወቀ ነው።»

«ምነ?» አሉ ሰውዬው እንባ ያቀረሩ አይኖቻቸውን ወደ ጉዋደኛቸው መልሰው።

«ጥሩ ፍሬ ባለበት የማይቆይ መሆኑ! ጥሩ የበሰለ ፍሬ ወይ ተለቅሞ ይባላል፤ ያለዚያም እመሬት ይወድቃል! ይረግፋል!»

«እውነት ነው፤ ጥሩ ፍሬ ነበሩ፤ ረገፉ! አየ ጉ - ድ! መቸም የጀመሩት ስራ ግሩም ነበር! እውነት የማይመስል የልምእዣት!»

ምእራፍ ሆያ አራት

ወይዘሮ እሁድ

ደመቀች፣ ፍኖተ ድህነት ሁለት አመት የሚሰጡትን እንግሊዝኛ፣ ሂሳብና ያማርኛ ጽህፈት፣ ሌሎችንም ትምርቶች ከጨረሰች በሁዋላ የምትሰራበት ሀኪም ቤት እንደሰዋ መጠነኛ እንግሊዝኛ ለሚያውቁ የሀኪም ቤቱ ሰራተኞች የሚያስተምረውን ትምርት እዩቀጠለች፣ ደመወዝዋ ከሆያ አምስት ብር በዩቢዬው እዩተጨመረ ወደ ሰማንያ ብር ደረሰ። ይሁን እንጂ፣ በደመወዝዋ እድገት መጠን ኑሮዋ ምንም ያክል አልተሻሻለም። ሀኪሙ በሽተኞችን ሲጎኝብኝ ለምትከተለው አስታማሚ ረዳት ሆኖ አብራ መዞር ስትጀምር ጫማ ማድረግና ከድሮው የተሻለ ልብስ መልበስ ግዴታ ስለሆነ፣ የሽራ ጫማና ጥቂት መለወጫ ልብሶች መግዛትዋ በቀር፣ ከዚያ አልፋ፣ በድሜም ሆነ በስራ ጉዋደኞቿ ላይ የምታየው፣ ልብስና ጌጣጌጥ አዛዥ ተካልኝ ቤት ለምትኖርበት አስር ብር እንድትከፍል ከወይዘሮ ጌጤ ጋር የተስማምሙ ደመወዝዋ ሆያ አምስት ብር በነበረበት ጊዜ ስለ ነበረ፣ እሱን እንኩዋ ለመጨመር እዩፈለገች ስላቃታት አንዳንድ ጊዜ በጭዋታ መሀከል የኑሮ ውድነት ወይም የገንዘብ ማጠር ነገር ሲነሳ ታፍርና ትሰቀቅ ነበር። አዛዥም ሆኑ ባልተቤታቸው ትከፍለው የነገረው በላይ «አልከፈለችም» ብለው ቅር እንደማይላቸው ታውቃለች። ብቻ እነሱ «አይሆንም» ሲሉ ይቅር እንጂ እስከ ደመወዝዋ ሲያድግ ላዛዥና ለወይዘሮ ጌጤ «አንዳንድ ልብስ ወይም ሌላ ስጦታ» ማለትዋ ቢቀር ለመኖሪያዋ እንኩዋ ትንሽ መጨመር አድርጋ ለመርዳት መጠዩቅ በተገባ ነበር። ነገር ግን የማትችል መሆንዋን ስለምታውቅ እስከ ማንሳቱም ፈራች።

ከደመወዝዋ በጣም የሚበዛውን ክፍል የምታጠፋው በተከስተ ላይ ነበር። በዩሳምንቱ እሁድ፣ ተከስተ ትምርት ቤት ከገባ ጀምሮ አንድ ቀን እንኩዋ ታጉሎ የማያውቅ ምሳ ትወስዳለች። ቅዳሜ እስከ ቀትር ድረስ የስዋንም ያዛዥንም የባልተቤታቸውንም ልብስ አጥባ

የሚተከሰውን ተኩሳ፣ ቤት አጽድታ ትጨርስና፣ ከቀትር በሁዋላ ለተከስተ የሁድ ምሳ የሚያስፈልገውን ስትገዛ ታመሻለች። ከዚያ ራት ተበልቶ አዛዥና ባልተቤታቸው ወደ ምኝታቸው ሲሄዱ እስከ፣ ድግስዎን መደገስ ትጀምራለች። የተከስተ እንጀራ ልዩ ነው። ጤፉ በውቅ ተገዝቶ በጥንቃቄ ተበጥሮ ተፈትጎ ከነጭም ነጭ፣ ከጥሩም ጥሩ፣ ከሆነ በሁዋላ ተፈጭቶና ተባክቶ፣ የሚጋገር ባፍ ገብቶ ሳይቆም ጉሮሮ የሚሰርቀው ነው። የዶሮ ወጥ የበግ አልጫ ጎመን የተለመዱ ናቸው። በዚያ ላይ ተከስተ ጣፋጭ በጣም ስለሚወድ ቢያደርሳት ሰርታ ያለዚያም ገዝታ ትጨምርበታለች። ይህ እሁድ፣ ልክ እንደ ቅዳሴው የማይታገሙ ሲሆን፣ ከሁ ጋር አንድ ቀን የውስጥ ሹራብ አንድ ቀን የላይ ሹራብ አንድ ቀን ሽሚዝ አልፎ አልፎ ኩታና ጫማ፣ ቢያንስ ቢያንስ መሀረብ ሳትይዝ የምትሄድበት እሁድ ቢኖር ያለ ጥርጥር በጣም ያንሳል።

እሁድ ባምስት ሰአት ግድም ደመቀች፣ ድግስዎን ተሸከማ ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት በምእራብ በር ገና ብቅ ከማለትዋ ተከስተ የምትመጣበትን ሰአት ስለሚያውቅ ቀድሞ እዚያ ደርሶ ሲጠባበቅ ይቆይና «እመዬ» እያለ በሩን ከፍቶ ወደስዋ ሲሮጥ ስታይ እስከም ሸክምዋን አውርዳ አስቀምጣ «አብዬ» እያለች አጀችዋን እንደ ክንፍ ግራ - ቀኝ ዘርግታ ትቀበለውና፣ ሁለቱም ከምት አገር እንደ ተመለሱ ተቃቅፈው ትንፋሽ እስኪያጥራቸው ሲሳሳሙ ይቆያሉ። ከዚያ ተከስተ ሸክሙን እናቱ ካስቀመጠችበት አንስቶ ይዞ፣ እሱና እናቱ ዘወትር እሁድ ምሳ ይበሉባት ስለነበረ - «የተከስተ ሾላ» የሚባል ስም ወደ ወጣላት፣ በሩን ሲገቡ ወደ ግራ የምትገኝ ሾላ ይሄዳሉ። እዚያች ሾላ ስር ተቀምጠው ምሳቸውን እሱ በስዋ እጅ በስዋ በሱ እጅ በልተው ልክ፣ ከደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ግቢ ውስጥ በነበረችዋ ቤታቸው ሳሉ ያደርጉት እንደ ነበረው ከወሬ፣ ከቃል ጭዋታ ይጀምሩና፣ ከዚያ እዩሳቁ፣ እዩቦረቁ ወደ መላፋቱ ወደ ትግሉ ይሄዳሉ!

ወሬው ጭዋታው፣ ትግሉ፣ ልፊያው፣ እንዲሁ ገለል ብሎ ለሚያየውና ለሚሰማው እነሱን ላልሆነ ያን ያክል የሚያስቅ ያን ያክል ብርቅ ድንቅ ያን ያክል የሚናፈቅ ሆኖ አደለም። ብቻ ለነሱ ብርቅ ድንቅ ነው! እሱ ለስዋ እስከ ለሱ የሚያወሩት የሚያደርጉት ስለሆነ በጣም ልዩ በጣም የሚያስቅ እሁድ ደርሶ እስኪያውጉት እስኪሰመት እስኪያደርጉት እስኪያዩት በጣም የሚናፍቁት ነበር! እንዲያውም ተከስተማ ወሬውን ጭዋታውና እናቱ እሁድ እሁድ ይዛለት የምትመጣውን ነገር ሁሉ በልዩ መልክና በልዩ ስሜት ያያቸው የነበረ እሁድን ራስዎን ከቀኖች ተራ አውጥጦ፣ ሰዎች ተራ አግብቶ ማየት ጀምሮ ነበር! ለተከስተ እሁድ ሰው ሆና ጥሩ ወይዘሮ ሆና ትታየው ነበር!

«እመዬ፣ እሁድን ትወጃታለሽ?» አለ፣ አንድ እሁድ እንደ ልማዳቸው ምሳቸውን በልተው በሚያወሩበት ጊዜ።

«በጣም እወዳታለሁ» አለች እናቱ።

« ለምን?»

«አንተን የማይባት ቀን ስለ ሆነች»

«መልክዋ እንዴት ያለ ነው? እንዴት ያለች ሆና ትታይሻለች?»

«እንዴ! እሁድ ሰው ናት? ቀን አይደለችም?» አለች ደመቀች፣ ከልብዋ እዩሳቀች።

«ቀን መሆንዋንም አውቃለሁ» አለ ተከስተም እዩሳቀ «ብቻ እኔ ሳስባት - በቀይና በጠይም መሀከል ያለ መልክ ምን ይባላል?»

«ዳማ!»

«አዎ፣ ዳማ ወይዘሮ መስላ ትታያኛለች። ጥርስዋ ከንቅሳቱ ጋር በጣም የሚያምር አይንዋን የተኩዋለች ጠጉርዋ በጣም፣ የሚያምር ሆኖ በትንሹ ሽቦት ያሰረገው ነው። ብቻ ፊትዋ የልጅ ፊት ስለሆነ ሽቦቱ አውቃ ለጌጥ ያደረገችው ይመስላል። ሁልጊዜ ከንፈርዋን ሳትከድን ፈገግ ብላ ፊትዋን፣ ደስ ብሎት በጥልፍ ቀሚስ ዋና በጥበብ ኩታዋ ላይ ካባ ደርባ፣ ረጋ ብላ ካንቺ ፊት ፊት በዚህ በምዕራብ በር ስትገባ አያታለሁ። ታዲያ እስከዋን ሳይ ሁልጊዜም አንቺን በሁዋላዋ አይሻለሁ። ስለዚህ - አንቺን ይዛልኝ ስለምትመጣ ነው መሰለኝ በጣም እወዳታለሁ' ትናፍቀኛለች።»

«በቃ! እንግዲህ ያችን እሁድን አልወዳትም!» አለች ደመቀች፣ ግንባርዋን በውሸት ኮስተር አድርጋ።

«ለምን?»

«አንተ ስለምትወዳት! እንዲህ አስጊጠህ አሳምረህ፣ የምታያት ከኔ የበለጠ ብትወዳት አይደል?»

«ይህን የተናገረ አፍሽ መቀጣት አለበት!» አለና ተከስተ የናቱን አፍ ለመምታት እስከ ለመከላከል ትንፋሻቸው እስኪቆረጥ እዩሳቁ ሲታገሉ ቆይተው በሁዋላ፣ ሲደክማቸው ትግሉን ትተው እንደገና ወሬያቸውን ቀጠሉ።

« እስከዋ እንዲህ አጊጣ አምራ አያታለሁ» አልሁ እንጂ የማስጌጣትና የማሳምራት እኔ አይለሁም። የምወዳትም፣ የምወዳትን እመዬን ስለምታመጣልኝ ነው» ሲል ተከስተ ድንገት ሳያስበው አንገቱን እቅፍ ጭንቅ አድርጋ ይዛ ስማእችው እናቱ።

« ታዲያ እሁድ፣ እንዲህ ሆና ትታይኛለች» ብዬ ለዚያ «ወይደኛል» ላልሁሽ አስተማሪ ለጋሼ፣ ሀይሉ ስነግረው ያለኝን ልንገርሽ?» አለ ተከስተ ቀጥሎ።

«ምን አለህ?»

«እሁድ ሁልጊዜ አጊጣ፣ አምራ፣ ፈገግ ብላ ፊትዋ በደስታ በርቶ ረጋ ኮራ ብላ፣ የወይዘሮ አካሄድ እዩሄዶች እናትህን ይዛ ስትመጣ እሁድ፣ የእረፍት፣ የደስታ፣ የጨዋታ፣ የጌጥ ቀን ስለ ሆነችና የምትወዳትን እናትህን የምታይባት ቀን ስለ ሆነች «ሀቡእ» አእምሮህ ላንተ ሳይሰማህ፣ ይህን ሁሉ አሳብ ባንድ ላይ አስምማቶ፣ ይህ ሁሉ አሳብ ባንድ ላይ የሚታይባት ወይዘሮ

አሳምሮ ስሎ ለ <ክሱት> አእምሮህ ስላቀበለው <ክሱት> አእምሮህ ያችን ከ <ህቡእ> አእምሮህ የተቀበላትን ከረፍት ከደስታ፣ ከጭዋታ፣ ከጌጥ ቀለም የተሳለች እሁድ የዚያችን ጥሩ ወይዘሮ ስእል እያሳዩህ ነው» አለች።»

«ጥሩ ነው፤ እንግዲህ ስእል መሳል ተማርና እሁድን ብቻ ሳይሆን፣ ከሰኞ እስከ ቅዳሜ ያሉትን ቀኖች ሁሉ ወይዘተና መኩዋንንት እያደረግህ፣ በዚያ - ምንድነው? <ህቡእ - ክሱት?> አእምሮ ባልኸው ቀለም እንደ እሁድ እያሳመርህ እዩሳልህ ታሳይዬኛለህ!» ስትል ደመቀች በልጅዋ ለመቀለድ ተከስተ በፈንታው እናቱ <ህቡእና ክሱት> አእምሮ የስእል ቀለም መስሎዋት በተናገረችው በጣም ሲስቅ ቆዩና።

«ህቡእና ክሱት አእምሮ» ቀለም አደለምኮ እመዬ።» አለ።

«አንተኮ ነህ - ከ <እቡእ> - ከ <ክሱት> አእምሮ የተሳለች ወይዘሮ ያልህ!» አላልህም!»

«እንደሱ አላልሁም።»

«እሺ መቸም <ህቡእና ክሱት አእምሮ> ያልኸውን ከስእል ጋር አያይዘህ ነው የተናገርኸው፤ ታዲያ እንግዲያ - የስእል መሳያ ወርቀት ነው?»

ተከስተ አሁንም እዩሳቀ የናቱን አንገት አቅፎ ራስዋን፣ ግንባርዋንና ፊትዋን ሁሉ ሲስም ቆዩና።

«አእምሮ አታውቂም እመዬ?» አለ።

«አእምሮማ አውቃለሁ፤ አእምሮ የምናስብበት ነው። የማላውቀው - እሁድን ባለካባ ወይዘሮ የሚያደርገውን ያን፣ ያንተን - <ህቡእ - ክሱት> የሚባለውን አዲስ አይነት አእምሮ ነው» ደመቀችም እዩሳቀች።

ተከስተ ተፈሪ፣ መኮንን ትምህርት ቤት ከገባ በሁዋላ እስከ ብዙ ጊዜ ድረስ ምናልባት እድሜው፣ አስራ አምስት አመት ያክል እስኪሆነው ድረስ፣ ለናቱ የነበረው ስሜት ፍቅር፣ እደጃዝማች አሰፋ ግቢ አብሮዋት በነበረበት ጊዜ ከነበረው ምንም አልተለወጠም፤ ያው ነበር። እንዲያውም ሳምንት ሙሉ ሳይተያዩ፣ በመሰንበቻው፣ ናፍቆትን ጨምሮ እሁድ እስኪገናኙ ድረስ ሳምንቱ አመት ሆኖ ይታየው ነበር! ያች እናትና ልጅን የምታገናኝ እሁድ ያች ተከስተ አስጊጦ አሳምሮ ስሎ ያያት፣ የነበረች እሁድ፣ በጣም ጥሩ እሁድ ነበረች! ያች ሁለቱ ብቻ - እያወሩ እዩተሳሳቁ፣ እዩተላፉ፣ እዩታገሉ፣ እዩተሳሳሙ - አብረው ሳሉባት ደስታን አልፉ፣ ሲያስቡዋት ትዝታን ወለታን እንደገና ተመልሳ እስክትመታ ናፍቆትን እያፈራረቀች እዩሰጠች፣ ልባቸው ሁልጊዜ እንደ ሞቀ ህይወታቸው ሁልጊዜ ሙሉ ጊዜ እንደሆነች ታኖራቸው የነበረች እሁድ በውነት ጥሩ እሁድ ነበረች! ተከስተ ያንጊዜ ከናቱ ጋር ሳለ እንኩዋንስ ራሱ ጠርቶ፣ ሊያመጣ ባጠገባቸው እግረ - መንገዱን የሚያልፍ ሰው ወደሱ ዘወር ብሎ ያዩ እንደሆነ እናቱን፣ <ቀምቼ ልውሰድብህ> እንዳለው ሁሉ ተቆጥቶ ቀንቶ አይኑ ደም ይለብስ ነበረ! ያንጊዜ አስራ አምስት አመት ያክል እስኪሆነው ተከስተ እናቱን የሚወቅሳት <ለኔ ብቻ እያሰብሽ ራስሽን ፈጽመሽ

ረሳሻ እያለ ነበር! ከምሳው ጋር ልብስ ወይም አንዳንድ ሌላ እቃ የወሰደችለት እንደ ሆነ ለራስዋ ልብስ ጫማ፣ ወይም ያንገት ይሁን የጆሮ ጌጥ ሳትገዛ ሁልጊዜ ለሱ ብቻ በመግዛትዋ ያኮርፍና አላነጋግራት ስትመጣ ለራስዋ ሁሉ እዩሳመች አባብላ፣ ከተከታዩ፣ እሁድ ስትመጣ ለራስዋ፣ የገዛችውን ጌጥ ወይም ሌላ ነገር ልታሳዩው ምላ ይታረቃሉ። ወዲያው በተከታዩ እሁድ ከጎረቤት ወይም ከጉዋደኛ የተዋሰኘውን ጌጥ ወይም ልብስ ለገዛው ስታሳዩው እውነት መስሎት ደስታው ቅጥ መጠን ያጣ ይሆናል! እስከም እሁድ እሁድ፣ በተለመደው ስህተት በምእራብ በር አገልግልዋን ታቅፋ ወይም አንጠልጥላ ገና ብቅ ስትል ሲያያት ከሚጠባበቅበት ቦታ፣ ለመቼ እያለ የሚረጠው ሩጫ ደስታው ቡረቃው ልብዋን በደስታ የሚሞላውን ያክል፣ የሚለያዩበት ጊዜ ደርሶ ስትጀምር ቅርታዋ በፊቱ እንባው ባይኖቹ ሲመጡ ታይና ልብዋ መሸበር ይጀምራል። የምታጽናናበት መላ እዩፈለገች መጨነቅ ትጀምራለች። ከዚያ እንባ የሞሉ አይኖቹን ቅርታ ያጠለለው ፊቱን ሁሉ ስማ ከተለያዩ በሁዋላ አጥሩ እስኪከለክላት እዩዞረች እያዩች የቤትዋን መንገድ ትጀምራለች። ተከስተ ካይንዋ ሲጠፋ፣ በፊቱ ቅርታው ባይኖቹ፣ የተንቸፈረረ እንባው በጠቅላላ ሁኔታው ለዩብቻም ባንድነትም መጥተው በፊትዋ፣ እዩተደቀኑ እዩተንጋጉ መንገድዋን እንዳታይ ይጋርዱባትና ለጊዜው የልብዋ መሸበር ጭንቀትዋ እጥፍ ይሆናል! ነገር ግን ቆም እያለችም ትንሽ እዩተራመደችም ባሳለሰለች መጠን ያ ሁል ቅርታው ያ ሁል እንባው ለስዋ ያለውን ፍቅር ጽኑነት የሚስታውስ የሚመስክር ለስዋ ያለውን ፍቅር ሀያልነት የሚያረጋግጥ መሆኑን ስታስታውስ ያ ቅድም ይሸበር ይጨነቅ የነበረ ልብዋ አሁን በደስታ መጨፈር በደስታ መዘለል ይጀምራል። የወደደ ልብ በወዳጆቹ ጭንቀት የሚደሰት፣ ጨካኝ ፍጥረት አደል? ለዚህ ነው። ከዚያ ልብዋ እንዲያ በደስታ ሲጨፍር እንዲያ በደስታ ሲዘል እያዩችና እዩሰማች ተመስጣ፣ ስንዘር መንገድ የሄደች ሳይመስላት እቤትዋ ትደርሳለች።

አዎ፣ ያች ተከስተ አስራ አምስት አመት ያክል እስኪሆነው እናቱና እሱ ብቻቸውን ማነንም ሳይጨምሩ ከጥላማ ዛፋቸው ስር ያሳልፉዋት የነበረች እሁድ በውነት ግሩም ነበረች! ከዚያ በሁዋላ ግን፣ ካስራ አምስት አመት ያክል በሁዋላ ተከታትሎ፣ የመጣው፣ እያንዳንዱ አመት ተከስተን ሌላ የሚደረግ ብዙ ነገር እዩያዘ እዩመጣ ቀስ እያለ ሌላ ስላደረገው፣ እሁድም ሌላ እሁድ፣ ሆነች።

መቸም ልጅ፣ ከህጻንነት ወደ ጉማስነት ሲሸጋገርና ባካልም ሆነ ባእምሮ ሲያድግ አለሙ፣ ማለት የሚያየው የሚሰማው ባጠቃላይ የሚያውቀው ሲሰፋ፣ አሳቡ እውቀቱ፣ እምነቱ ምኞቱ ፍቅሩ ስሜቱ ሁሉ መለወጡ የማይቀር ነው፤ ለውጡም ወደ በጎ ወይም ወደ ክፉ የሚሆን እንደሚኖርበት አካባቢና ከዚያ እንደሚቀስመው ትምርት መሆኑ እውቅ ነው።

ተከስተ እያደገና አለሙን እያሰፋ በሄደ መጠን ያን ተከትሎ አሳቡ፣ እውቀቱ ምኞቱ፣ ፍቅሩ ስሜቱ፣ በመለወጡ፣ ደመቀች፣ እሁድ እሁድ ከልጅዋ ጋር ብቻ ትካፈለው የነበረውን ምሳ ጊዜ ፍቅር ደስታ ጨዋታ ሁሉ ለውጡ ካመጣቸው ብዙ ጉዋደኞቹና ወዳጆቹ ጋር መካፈል ስለ ተገደደች ድርሻዋ እዩተቀነሰ እዩተቀነሰ ሄዶ በመጨረሻ እነሱ ሲበዙ እንዲያውም ከማህበረተኛነት ወጥታ ተመልካች ብቻ ሆነች! ከዚያ በሁዋላ ልጅዋም የሚወቅሳት ለምን

ራስሽን ረስተሽ ለኔ ብቻ ታስቢያለሽ? በማለት መሆኑ ቀርቶ ለኔ ብቻ ሳይሆን ለምን እኔን ለከበበው ሁሉ አታስቢ? በማለት ሆነ የሚያኮርፈው። ለምን ለራስሽ ልብስ ሳትገኙ፣ ለኔ ብቻ ትገዣለሽ? በማለት መሆኑ ቀርቶ ለምን እዳ ገብተሽ ለኔ ብቻ ሳይሆን ለሌሎች የምሰጠው ልብስ ወይም ሌላ እቃ አልገዛሽም? በማለት ሆነ፣ ንግግር የሚከለክላት! ለምን ሳትባይ እኔን ብቻ ማብላት ትፈልገያለሽ? በማለት መሆኑ ቀርቶ ለምን ሰርተሽ ተሸመሽ ያመጣሽው ድግስ ለጉዋደኞቹና ለወዳጆቹ እንዲያውም ሁዋላ ሁዋላ ለዘበኖች ጭምር አነሱ በማለት ሆነ!

ተከስተ ጨዋታ አጥብቆ የሚወድና ችሎታ፣ የነበረው ስለሆነ፣ በትምርት ቤት ውስጥም ከትምርት ቤት ውጭም፣ በልዩ ልዩ ጭዋታ ሙሉ ተካፋይነቱን ሳይቀንስ በክፍል ትምርት ያለብዙ ችግር፣ ብዙ ሳያጠና፣ ሁልጊዜ ቀዳሚዎች ከሚሆኑት መሀከል ቆሞ የሚገኝ በመሆኑ አስተማሪዎችም ሆኑ የትምርት ቤት ሹሞች የሚወዱት ተማሮች፣ የሚያከብሩትና የሚያደንቁት ነበር። በዚያ ላይ ፈጣሪ ሳንዳንድ የመረጣቸው ፍጡሮች የሚያድለው ተቀብኦ ስለ ነበረው በድሜ የሚበልጣቸውና የድሜ ጉዋደኞቹ ብቻ ሳይሆኑ በድሜ ከሚበልጡት መሀከልም ከባቢዎቹ፣ አድናቂዎቹና አጃቢዎቹ ብዙ ነበሩ። ታዲያ ይህ ከያፋ መደነቁ ይህ በብዙ መከበብና መታጀብ፣ ይህ በብዙ አይን ከፍ ብሎ መታየቱ፣ ይህ በብዙ ነገር ቀድሞና በልጦ መታየቱ፣ በትንሽ ነገር እንኩዋ ያነሰ መስሎ መታየቱን በሁሉም ነገር በልጦ አለመታየትን ብርቱ ውርደት አስመስሎ ያሳዩው ጀመር! ስለዚህ ባለባበስ፣ በስጦታ፣ በድግስና እነሱን በመሳሰሉት የገንዘብ ወጪ፣ በሚያስፈልጋቸው ነገሮች ሁሉ ከጉዋደኞቹ በልጦ እንጂ አንሶ አይገኝም በጥንቃቄ የመጠበቁ ሙሉ አላፊነት የደመቀች ስለሆነ፣ ተግንባርዋን ባትፈጽም የሰናፍጭ ቅንጣት ታክል ጉድለት ብትገኝባት ወዮላት!

ይህ አላፊነት ለደመቀች ከብዶ አይታያትም። ሰርታ የምታገኘው የወር ደመወዝዋ አንዳንድ ጊዜም የማይበቃ ሲሆን፣ የቅድሞሽ ወስዳ ጨምራ ፍላጎቱን ሲያረካት እስከ ቻለ ድረስ ልጅዋ ለሚፈልገው ጉዳይ እንዲከፋፍለው መስጠቱ፣ ምንም አይከብዳት። እንዲያውም ተቸግሮ፣ የሚወዱትን ደስ ማሰኘት የሚሰጠው ደስታ ትልቅ ስለሆነ በጣም ደስ ይላታል። ከብዶ የማትችለው ሆኖ የሚታያት፣ ለስዋ ይሰጣት የነበረውን ጉዋደኝነቱን ጭዋታውን ፍቅሩን ሁሉ የሚያከፋፍልበት እዩባዛ በሄደ መጠን ለስዋ የሚደርሳት እዩተቀነሰ እያነሰ መሄዱ ስለ ተሰማት፣ እስከዚያውም የምታጣበት ጊዜ የደረሰ እንደሆነ ነው! ይህን ስታስብ ብቻ ፍራት ይይዛታል፤ ትርዳላች! ወዲያው ከዚህ ጋር ተያይዞ መጀመሪያ ትምርት ቤት እንዲገባ የተፈቀደለት እለት ሌሊቱን እንጋት ላይ አጊጦ አምሮ አዩቸው አጥብቃ የያዘችው ያቀፈችው ሲመስላት በመሀከላቸው የማይታይ አጥር እንደ ታጠረ፣ ሁሉ ልትነካው አለመቻልዋ ሲናገር የምታየው ሲመስላት፣ ልትሰማው አለመቻልዋ የሳመችው ሲመስላት ጉም እንደ ሳመች የገዛ ከንፈርዋ ጩኸት ብቻ መስማትዋ ያ ሳትተኛ ያዩችው የሚያስፈራራ ቅገርት ትዝ ሲላት ፍራትዋ ብዙ ጊዜ እጥፍ ይሆንና፣ ለሰው ያወራችው እንደሆነ ስታስበው የቆዩችው እንደሆነ እንኩዋ እውነት የሚሆን ይመስላትና ቶሎ እሱን የምትረሳበትን ቶሎ እሱን ካሳብዋ የምታጠፋበትን መላ ወደ መፈለጉ ትሄዳለች።

የተከስተን የሁድ ምሳ የሚካፈሉት ጉዋደኞቹና ወዳጆቹ ሲበዙ እንጀራውና ወጡ በርከት አገልግሎት ከፍ ሸክሙ ከበድ ስላሉ፤ አግልግሎትን በቅፍ መያዝ ወይም ማንጠልጠል የማይቻል ሆነና ደመቀኝ በራስዎ እዩተሽከመኝ ትመላለስ ጀመር። የምሳ መብያው ቦታም «ተከስተ ሾላ» ስር ያጥሩን በር ሲገቡ በስተቀኝ ወደሚገኘው የዘበኞች ቤት ተዛወረ። ተከስተ እሁድ እሁድ ባምስት ሰአት ግድም እንደ ተለመደው በምእራብ በር አቅራቢያ ወዲያ - ወዲህ እዩተንሸረሸረ እናንቱን ሲጠብቅ ይቆይና ብቅ ስትል እንደ ህጻንነት «እመዬ» እያለ መሮጡ ቢቀር እንዳደጉ ልጆች ቀስ ብሎ ሄዶ እስከዋንም ያመጣችውን ምሳና አስቀምጦ ቶሎ ሄዶ ጉዋደኞቹን ከያሉበት ጠርቶ ሲመጣ፤ ዘበኞች ጭምር፤ የደመቀኝ ድግስ እዩተበላ ጫጫታ ይሆናል! ተማሮችም ሆኑ ዘበኞች ምንም እንኩዋ ስርታ ተሸክማ ካመጣችው እልህ «ትንሽ ቅመሽ» ማለት የሚገባ መሆኑን የሚወዱዋት። እስከ መጨረሻው ድረስ፤ ስምዖን የሚያውቅ ከመሀከላቸው አንድ እንኩዋ አልነበረም። ሁሉም እንደ እንደ ተከስተ «እመዬ ነበር የሚሉዋት። አገልግሎት አቅርባላቸው ገለል ብላ ስትቀመጥ፤

«እመዬ ሁሉም ከፊቱ አልፎ ከሌላ ፊት እንዳይበላ ዳኛ ሁኝና አግጅልን» ይላል አንዱ።

«እመዬ እይው፤ ያ የሱን ፊት ቆጥቦ ከኔ ፊት ሲበላ» ይላል ሌላው።

«እሱ ካንተ ፊት ከበላ አንተም ከሱ ፊት ብላ» ትላለች ደመቀኝ እዩሳቀች።

«እመዬ እስቲ፤ እባክሽ ያን ተመልከችው፤ የሚጎርሰውን ሳያላምጥ እዩዋጠ፤ ሁላችንም አንዳንድ ጊዜ ሳንጎርስ እሱ ሶስት ጊዜ ይጎርሳል» ይላሉ ደግሞ ሌላው።

«እመዬ ወድጄ፤ አደለምኮ! እንዲያውም ስለሚጥመኝ እንደ ጣመኝ እንድቆይ፤ ቶሎ መዋጥ አልፈልግም ነበር። ብቻ ጉሮሮየ በግድ ቀምቶ ይወስድብኛል! ላቆዬው ስምክር ደግሞ ትንታ ይመጣብኛል!» ይላል፤ «ሳያላምጥ ይውጣል» የተባለው።

መቸም ይህን የመሳሰለው ቀልድ ሁሉ ተማሮችም በዘበኞችም የደመቀኝን መሰናዶ በጭዋታ መልክ ለማመስገን የሚፈጥሩት ስለ ሆነ ምንም እንኩዋ፤ አሰናጂዋ እስከ ብትሆን በተከስተ ስም የሚቀርብ፤ የተከስተ ድግስ በመሆኑ ልጅዋን ደስ የሚያሰኘው ልጅዋን የሚያኮራው እዩመሰላት በጣም ደስ ይላት ነበር። ተከስተ ግን የጌቶች ልጆች ጉዋደኞቹ በሚያደርጉት የድግስ ውድድር እዩተጋበዘ ሲሄድ መብል መጠጡ ሳይሆን እዚያ የሚያየው ቤቱ፤ እቃው አሳላፊውና ሌላ ሌላው በጌቶች ቤት ያለው ስነስራት ሁሉ አይኑን ብቻ ሳይሆን አእምሮውን ጭምር ስለሚያጥበረብረው እናቱ እሁድ እሁድ በሌጣ አገልግል እዩተሽከመኝ የምትወስድለት ተበልቶ የማይጠገብ ምግብ ባይኑ አይሞላም፤ የምትወስድለት፤ ተበልቶ፤ የማይጠገብ ምግብ ባይኑ አይሞላም፤ የልቡን አያደርሰውም። ጉዋደኞቹ ከልባቸው ሲያመሰግኑ የሚያሸሙዋጥጡ እዩመሰለው ስለሚጠርጥር ሙሉ ደስታ ሳይሰማው ይቀርና ይቅበጠብጣል። ብቻ እንደ እውነቱ የሆነ እንደሆነ የደመቀኝ ድግስ የጌቶችን ቤት ድግስ የከበበው ያቀራረብ ሽርና ስነስራት አይኑረው እንጂ ባለመለዩ አሳላፊ ልዩ ልዩ እቃ ባስጌጠው ጠረጴዛ አያቅርበው እንጂ በጣሙም ሆነ በጽዳቱ፤ በማነኛውም የጌታ ቤት ከሚቀርበው ድግስ ይበልጥ እንደ ሆነ እንጂ የማያንስ ስለ ሆነ ተማሮችና ዘበኞች እዩተሻሙ ሙጥጥ አድርገው በልተው

ይጨርሱታል። ለዘበኞች ውሻ፥ ለመቻል ደገ፥ እንኩዋ ትንሽ ፍርፋሪ አይተርፈውም! መቻል ደእጉ ድግሱ ሲበላ እዚያ ቁጭ ብሎ አይኑ የያንዳንዱን እጅ እዩተከተለ ወዳገልግሎ ሲሄድ ከዚያ እጅ ፍትፍት ተሸክሞ ሲመለስ አጅቦ እስካፋ ሲያደርስ እንዲሁ አንድ ጊዜ ያንዱን ሌላ ጊዜ የሌላውን እጅ እያጀበ ካገልግሎ ወዳፋ ካፋ ወዳገልግሎ ሲመላለስ ከንጀራው ትንሽ ቁራሽ ከፍትፍቱ ትንሽ ፍርፋሪ ሳይተርፍ ሁሉም ሙጥጥ ብሎ አልቆ አገልግሎ ሲከደን ያይና ተስፋ ቆርጦና ለታዘብሁዎችሁ! እንደሚል ሁሉ አፋን በሰፊው እዩከፈተ ለ - ወ አ - ወ! ብሎ ደጋግሞ ያፋሽከውና ወጥጦ ሄዶ እውጭ ተጣጥፎ ይተኛል።

ወዲያው የትምርት ቤቱ የምሳ ጊዜ ደርሶ የተከስተ ጉዋደኞች ምንም እንኩዋ ከደመቀች ድግስ በሁዋላ የትምርት ቤቱን ምሳ መብላት ቀርቶ ማየት ባይፈልጉ በግብር ጊዜ ሁሉም በቦታቸው እንዲገኙ ጥብቅ ትዛዝ ስለ ነበረ፥ የደመቀችን እያመሰገኑ ተሰናብተዋት ይሄዳሉ። ተከስተ ብቻ እሁድ እሁድ ቀዋሚ ስንብት ስለ ነበረው እናቱ ደመወዝዋን ስትቀበል እንድትገዛለት የጻፈውን የልብስና የቃ ዝርዝር ሊሰጣት ወደ ሁዋላ ይቆያል።

ደመቀች እሁድ እሁድ፥ ልጅዋንና ጉዋደኖቹን ምሳ አብልታ ስትመልስ ደመወዝዋን ስትቀበል የምትገዛው፥ ይብዛም ይነስ የልብስና የቃ ዝርዝር ሳትይዝ የምትመለስበት ጊዜ በቁጥር ይሆናል። ይልቁንም ተከስተ በዩጊዜው እንድትገዛለት እዩጻፈ ለናቱ የሚሰጣት የልብስና የቃ ዝርዝር ብዙ ጊዜ የማይለያይ አንድ አይነት ስለሆነ በመጀመሪያ እንዲያ ባጫጭር ጊዜ ውስጥ የምትገዛለትን ልብስና እቃ ምን እንደሚያደርገው አልገባት እያለ እንዳትጠይቀው ለቆጣ ይሆናል፥ ብላ እዩፈራች ትቸገር ነበር። በሁዋላ ግን ለጉዋደኞቹ የሚሰጥ መሆኑን አወቀች።

አንድ ቀን ከብዙ ጊዜ በሁዋላ እንድትገዛለት ጽፎ ለሰጣት ልብስና እቃ ደመወዝዋ እንደማይበቃ ስታይና ይልቁንም ከዚያ ወር ደመወዝዋ የሚበልጠውን ባለፈው ወር የቅድሞሽ ወስዳ ስለ ነበር፥ ያ ሲቀነስ፥ ቀሪው ከጠዩቃት ለግማሹ ያክል ብቻ የሚበቃ መሆኑን ገምታ።

«ግማሹ ያክል - የሚመጣው ወር መጨረሻ ሊሆን አይችልም አብዩ?» አለች ስትፈር - ስትቸር።

«ሁሉም ለሚመጣው እሁድ ያስፈልገኛል በሚመጣው እሁድ እተፈራ ሉልሰገድ ቤት ፓርቲ - ባማርኛ ምን ይባላል! እ - ግብዣ አደለም? አዎ ግብዣ፥ አለብኝ ስለዚህ ሁሉም ያስፈልገኛል?? አለ ተከስተ።

«ባይሆን እንኩዋ ነጩ ሽሚዝና ጥቁሩ ጫማ በሚመጣው ወር ቢገዙ እነሱን - በቅርብ ነበር፥ የገዛሁልህ ጠፍተውብህ ነው?» አለች ደመቀች፤ ቀና ብላ የልጅዋን አይን ማየት ስለ ፈራች አይኖችዋን የቃ ዝርዝር ከተጻፈበት ወረቀት ሳታነሳ።

«ሽሚዙ ጠቦ፥ ጫማው - እሱም ጠቦ - ሁለቱም አልሆኑኝም» ካለ በሁዋላ እሱ በሰጣት፥ ቁጥሮች ልክ የተገዙ መሆናቸውን ሊያስታውስ አፍሮ እፍረቱን እንደ ልማዱ በመቅበጥበጥ በቁጣ መግለጽ ፈልገና።

«ለመሆኑ አንቺ - ለምንድነው በትንናንሹ ነገር ሁሉ እንዲህ መቆጣጠር የምትፈልገው ዱሮ እንዲህ አልነበርሽም። አሁን እንደ ገና ብዙ ደመወዝ ስታገኝ ጊዜ ነው ገንዘብ እንዲህ መውደድ ያመጣሽ? ገንዘብ መቆጠብ - ያማረሽ?»

«ገንዘብን ቆጥቤ ለማን ላደርገው? ቀዳሚ የለህ ተከታይ! በዚህ አለም ያለኸኝ አንተ ብቻ ነህኮ አብዬ! ልብስህ ጠፍቶብህ እንደሆነ ብዬ ጠዋቅሁህ እንጂ - ለመቆጣጠር አልነበረም። ተወው መጠዋቂ የሚያስቀይምህ ከሆነ ከንግዲህ ወዲያ አልጠይቅህም!»

«የለም ዛሬ ምን ቸገረኝ እያልሁ ብኸልሽ ነው እንጂ - አንቺኮ ዛሬ ብቻ አደለም፤ ብዙ ጊዜሽ ነው ጫማህ የት ሄደ? ሽሚዝህን ለማን ሰጠህ? ሹራብህን እገሌ ለብሶ አዩሁ» እያልሽ መጨቅጨቅና መቆጣጠር ካመጣሽ! ህ! የሌሎች እናት አባቶች ለልጆቻቸው የሚያደርጉትን ባዬሽ! ጉዋደኞቻቸውን ይዘው ሲሄዱ የሚያደርጉላቸውን ፓርቲ - ምንድነው - ግብዣ ለጉዋደኞቻቸውም ሆነ ላስተማሪዎችና ለሹሞች ጊፍት ባማርኛ ምን ይባላል - እ - ስጦታ ነው መሰለኝ - አዎ ስጦታ እንዲያደርጉ የሚሰጡባቸውን ገንዘብ ብታይ - እንዲህ በትንናንሹ ነገር ሁሉ አትጨቀጭቁኝም ነበር! ከንግዲህ ወዲያ አንድ ነገር ግኸልኝ ብዬ አልጠይቅሽም በትምርት ቤት እንደ ተለመደው ከንግሊዝኛ ጋር በተደባለቀ አማርኛ።

«ተው እንዲህ አትበል አብዬ፤ ሆድ ይብሰኛል!»

«ከጉዋደኞቹ ሳንስ እኔን ሆድ ይባሰኝ እንጂ፥ አንቺን በምን ምክንያት ሆድ ይብሰኛል?»

« ሳንቺ ምንም አልፈልግ ማለትህ ብትቀዬመኝ አደል? ስትቀዬመኝ ሆድ ይብሰኛል!»

«ዱሮ ያልነበረብሽን - እንደገና አሁን የተሻለ፥ ደመወዝ ስታገኝ ግኸልኝ ብዬ» የምጠይቅሽን ሁሉ ለምን እያልሽ መቆጣጠርና ገንዘብ የመቆጠብ አመል ስታመጧ ምን ላርግ?»

«በዚህ ወር መክፈል የምገደድበት እዳ ስላለብኝ ከዚያ የሚተርፈው የጠዋቅኸኝን በሙሉ ለመግዛት አይበቃምና፥ ግማሹን በሚመጣው ወር መጨረሻ፥ ልግዛልህ አልሁህ እንጂ ልገዛልህም» አላልሁምኮ! ገንዘብ ለመቆጠብ የምፈልግ መሰሎ ከተሰማህ አንድ ነገር ልለምንህ» አለች ደመቀች።

«ምንድነው የምትለምኝኝ?»

«ደመወዜን ስቀበል ሁሉንም እያመጣሁ ላንተ ልስጥህና ላባባ አዛኸ የምከፍለውን ብቻ እዬሰጠኸኝ የተረፈውን ለምትፈልገው አውለው፤ እኔም አንዳንድ ነገር ስፈልግ አንተ ትሰጠኛለህ!»

«አልፈልግም ከንግዲህ ወዲያ ካንቺ ምንም የምፈልገው ነገር የለ!»

«ተው እባክህ እንዲህ አትበለኝ አብዬ፥ ያላንተ ማን አለኝ?» ብላ አንድ እጁን በሁለት እጆቿ እንደ ያዘች የልብዋን ጭንቀት በሚያሳዩ እንባ የሞሉ አይኖችዋ ሽቅብ ስታየው ያ

አስተያየት ለጊዜው ቁጣውን ሁሉ ዘልቆ ልቡን ነካውና ልቡ ወራሪ እንደ ገባው ተሸበረ። ወዲያው ፊቱን አጥልሞት የነበረው ቁጣ ከጸሀይ ፊት እንደሚሸሽ ደመና የጋረደውን ፊት ገልጦ ተበተነ! ተከስተ እኒያን እንባ ያዘሉ የናቱን አይኖች፣ በነሱም በኩል አልፎ የናቱን የተጨነቀ ልብ ዘቅዝቆ ሲመለከት ትንሽ ቆዩና «ኼሪ ሶሪ ስላሳዘንሁሽ በጣም አዝናለሁ እመዬ» አለ ቁጣው ቀርቶ ጸጸት ባሰለሰለው ድምጽ።

«እኔንስ ምንም አላሳዘንሽኝ ይልቅ አንተን አሳዘንሁህ፣ አልሞላልኝ ብሎ - አሳዘንሁህ አለች ደመቀች አይኖችዋን ሞልቶ የነበረው እንባዋ ተርፎ መፍሰስ ሲጀምር እንዳያይባት አንገትዋን ወደ ላይ ካቀናችበት ወደ መሬት መልሳ ከዚያ ተከስተ አንገትዋን አቅፎ ራሱን በራስዋ ላይ ጥሎ ሁለቱንም ሳይናገሩ ዝም ብለው በዬልባቸው ራሳቸውን ሲወቅሱ ከቆዩ በሁዋላ።

«እባክህ አትዘን፣ «ብድር ያላገኘሁ እንደሆነ» ብዬ ፈርቶ ነው እንጂ ገንዘብ መቆጠብ ፈልጌ አደለም» አለች በሹክሹክታ የሰይጣን ጆሮ ሰምቶ እርቁ እንዳይፈርስ።

«ሽሚዙና ጫማው ብቻ ለዛሬ ሳምንት፣ እሁድ የሚደርሱልኝ ከሆነ ሌላው ቢቆይ ግዴለም፤ ሲመችሽ ትገኝልኛለሽ፤ ካልተመቸሽ ይቅር» አለ ልጅዋም እንደናቱ በሹክሹክታ። ለጊዜው በናትና ልጅ መሀከል እርቅ ሰላም ወረደ።

ምእራፍ ሆያ አምስት

በሻህ ደማሙ

ደመቀች፣ ወደ ቤትዋ ስትመልስ ምሳ ተበልቶ ሲያልቅ ደረሰች። ወይዘሮ ላቀች ተገኔ የሚባሉት የወይዘሮ፣ ጌጤ ዘመድና አቶ በላቸው ይፍሩም እዚያ ነበሩ። ወይዘሮ ላቀች የደጃዝማች ሉልሰገድ ክንፌ ሚስት፣ በድሮ ባህልና ልማድ አድገው የበለተቱ፣ የዘመኑን ስልጣኔ እንደ እብደት የሚቆጥሩ እጅግ የተከበሩ ወይዘሮ ነበሩ። ዘምዳቸው ወይዘሮ ጌጤ ታመው ሰንብተው በጎ ከሆነ በሁዋላ ስለሰሙ፣ ሊጠይቅዋቸው መጥተው ነበር። አቶ በላቸው ይፍሩ - በትምርት ሚኒስቴር የትምርት አመራር ክፍል ሹም - የወይዘሮ ላቀችን ዘመድ ያገባ ወጣት ነበር። የወይዘሮ ላቀችን አቶሞቢል ባለቤታቸው ደጃዝማች ሉልሰገድ ይዘውባቸው ወደ ግቢ ስለ ሄዱ፣ ሊያደርሳቸው መጥቶ ነበር። ደመቀች ከመድረስዋ ትንሽ ቀደም ብሎ በሻህ ዘለሌም አዝማሪው ውቤን ፍለጋ መጥቶ ስላጣው ሊሄድ ከበሩ አጠገብ ቆሞ ነበር።

«ዛሬ እንኩዋን አገኘሁ ጋሼ፤ ለልጄ እቃ ትገዛልኛለህ፣ ተቀመጥና ምን ምን እንደምትገዛልኝ ልንገርህ» አለች ደመቀች ለወይዘሮ ላቀች ለጥ ብላ እጅ ነስታ፣ ለሌሎች ሰላምታ ሰጥታ ስትቀመጥ።

«ምን - እቃ ነው የምገዛልሽ?» አለ በሻህ እያመነታ ተመልሶ አጠገብዋ ሲቀመጥ።

«አንድ ነጭ ሽሚዝና አንድ ጥቁር የሁለቱም ቁጥር ይሄው፤ ብቻ ሁለቱንም ከዛሬ ሳምንት እሁድ እፊት እንድታደርስልኝ አደራ!»

«የዛሬ ሳምንት እሁድ ምንድነው? አለም የሚያልፍበት ነው? ከዚያ በሁዋላ አለም የለም?» አለ በሻህ ትንሽ ፍርጥም ብሎ።

«የዛሬ ሳምንት እሁድ፣ ግብዣ ስላለበት ከዚያ በፊት እንዲደርስለት አደራ ብሎኝ ቃል ገብቻለሁ፣ ጋሼ።»

«ከተፈጠርሁ ሁለት.... ኧረ ሶስት እንጂ! ሶስት የማያልቁ ነገሮች አዩሁ!» አሉ አዛዥ አቁዋርጠው። «አንዱ የደመቀች ልጅ ምክንያት ሁለተኛው የስዋ ትግስት መብዛት፤ ሶስተኛው የገንዘብ አለማለቅ ናቸው። ይገርማችሁዋል! ይህ ልጅ ትምርት ቤት ከገባ ጀምሮ አሁን ይኸው..... እንጂ፣ ስንት አመት ሆነው? ብዙ አመት ሆኖታል፤ እሁድ እሁድ ምሳውን ይዛለት በሄደች ቁጥር ምክንያት እዬፈጠረ (ይህን ግዢልኝ፤ ያን ግዢልኝ) ሲል እስዋ እዬገዛች ስታግዝ የሱ ምክንያትም ሆነ የስዋ ትግስትና ገንዘብ ሳያልቅ እኛን እዚህ ማየት መስማቱ አሰለቸን! እኔማ አንዳንድ ጊዜ «ከቶ ይህ ልጅ..... እንዲህ በዩሳምንቱ የምታግዝለትን እቃ እዬተቀበለ የሚሸጥበት እዚያ ሱቅ ከፍቶ ይሆን?» እላለሁ» ሲሉ አዛዥ ትንሽ እንደ መሳቅ ብለው ሁሉም ሳቁ።

«አይ - ! ምነው አባባ?» አለች ደመቀችም ከሌሎች ጋር፣ ስትስቅ ቆይታ።

«ምን ልበል? በዩሳምንቱ ልብስና ጫማ..... ሌላውንም ሁሉ ከምሳው ጋር እዬተሸከምሽ ስታግዢ አያለሁ! ታዲያ.... ካልተሸጠ፣ ወይ ካልተሸጠ ልብስና ጫማ ሹራብና እንዲህ እንዲህ ያለው እቃ ሁሉ እንድ እንጀራ በለት ተበልቶ የሚያልቅ ነገር አይደለ!»

«ምናልባት ለጉዋደኞቹ ይሰጥ ይሆናል፣ ተማሪዎች ልብስ ይለዋወጣሉ» አለ በሻህ።

«ታዲያ እስዋ እዚያ ተማሪ ቤት ያለውን ተማሪ ሁሉ እቃ ገዝታ ትገፋዋለች?»

«አይ እምቸም..... ልብስ የሚለዋወጡት በቁጥር ይሆናሉዋ!»

«የጌቶች ልጆች እንዲህ ቢያደርጉ ግዴለም! መቸም ጌታ ማለት፣ እንዲያው የተገኘ ገንዘቡን እንዲያው «ለይዩልኝና ለይስሙልኝ» ብቻ የሚበትን ነው! ታዲያ..... ደመቀች ገንዘብ በመበተን ከጌቶች ጋር መወዳደር ይሆንለታል?»

«ስሙልኝ ይህን ተሳዳቢ» አሉ ወ/ላቀች እዩሳቁ።»

«የለምኮ አባባ! ቅድም ጋሼ እንዳለው ብዙ ጊዜ የጉዋደኞቹን ልብስ ለብሶ፣ የጉዋደኞቹን ጫማ አድርጎ ስለማይ፣ «የነሱን ያክል እንኩዋ ባይሆን በትንሹ ስጦታውን ሲመልስ ደስ ይለው ይሆናል» ብዬ ራሴ ገምቸ አንዳንድ ነገር እገዛታለሁ እንጂ፣ እሱ «ካልገዛሽልኝ» ብሎ አስቸግሮኝ..... አያውቅም። «ምንም ባይናገር ከጉዋደኞቹ ያነሰ መስሎ የተሰማው እንደሆነ ሳያዘን አይቀርምና አቅሜ እስኪወስነኝ የምችለውን ላድርግ» ብዬ..... እኔ የማደርገው ነው» አለች ደመቀች ልጅዋን ላለማስወቀስ አሰት ስትናገር ከህሊናዋ ጋር የነበራት ሙግት በፊትዋ እዩታዩ።

«የለም!» አሉ አዛዥ ራሳቸውን እዩወዘወዙ። «የለም ያቅምሽን ወሰን አለማወቅሽማ.....ይሄው እዩተበደርሽ ለጌቶች ልጆች ልብስ ስትገኝ ይታያል! ደግሞ» አሉ አዛዥ ቀጠሉና። «ደግሞ እኔ የምሰጋው ይህ ሁሉ ከሆነ በሁዋላ፣ እንዳይከፋው ደስ እንዲለው ብለሽ ደመወዝሽን የቅድሞሽ እዩወሰድሽ ለማታውቂያቸው ሁሉ ልብስ ስትገኝ ከኖርሽ በሁዋላ በመጨረሻ የፈራሽው እንዳይደርስ እንዳይቀዩምሽ ነው!»

«እንዴት! ለምን?» አለች ደመቀች እንደ መገረምም እንደ መደንገጥም ብላ።

«አሁን» አሉ አዛዥ ደመቀች የጠዩቀቻቸውን ለሌሎቹ እዩመለሱ። «መቸም አሁን የሚጠይቃትን ሁሉ ያለ ቅርታ ስለምትፈጽምለት የሚቸግራት ነገር ያለ አይመስለውም። ድሀ እስከ መሆንዎም ጨርሶ ሳይረሳው አይቀርም! ነገር ግን መቸም ሁልጊዜ አይሞላ፣ አንድ ቀን ማድረግ የማትችለውን ነገር ይጠቃይቃትና ልጆችልም» ያለችው እንደሆነ አያምናትም፤ አይቀዩምም? ይቀዩማል፤ የፈራሽው ይደርሳል! እንደኔ እንደ ሞኙ የሆነ እንደሆነ ለሁሉም ነገር አስቀድሞ ወሰን ማድረጉ ነው የሚጠቅመው! ደግሞ ከዚህ ሌላ» አሉ አዛዥ እንደገና ወደ ደመቀች አይናቸውን መልሰው። «ደግሞ ከዚህ ሌላ ልትረሽው የማይገባ አቢይ ነገር ለጊዜው እንዳይከፋው ብለሽ አቅሙን አውቆ እንዳይኖር ማድረግሽ ለሁዋላ ራሱን የሚጎዳው መሆኑን ነው። ሲገርስ ያደገ በመላስ ዘመን ራብ ይገለጻል» የሚሉት እንዳይደርስበት ማሰብ አለብሽ።»

«የሚፈልገውንና የሚጠይቀውን ለማድረግ የምትችልበት ጊዜ አይምጣ እንጂ፣ ከመጣማ፣ እናትና ልጅነታቸው ቀረ ማለት ነው!» አለ በሻህ።

«እንዴት? ምን ማለትህ ነው?» አለች ደመቀች፣ በመገረም ፊት።

«ይቅርታሽን! ለደንቺ ልጅ ከሌሎች ልጆች ቢለይም ልዩነቱ ብዙ ሊሆን አይችልም» ብዬ ነው እንጂ ጠባዩን ይህን ያክል አውቄው አደለም። እንደ ሌሎች ልጆች ከሆነ ግን..... የዛሬ ልጆች ወላጆቻቸውንና ዘመዶቻቸውን የሚቀርቡ ጥቅም እስካዩ ድረስ ነው እንጂ ጥቅም ካላዩ መራቅ ብቻ ሳይሆን ይንቁዋቸዋል፤ ይጸዩፋቸዋል! የዛሬን ልጆች ጥቅም እንጂ የወላጆችና የዘመድ ፍቅር አይስባቸውም።»

«የኔ ልጅ እንዲህ አደለም፤ ባታውቀው ነው» አለች ደመቀች።

«ያንቺ ልጅ አንቺ እንደምትይው ይሆናል፤ እኔ የማውቃቸው ግን፣ እኔ እንደምለው ናቸው። አንድ ማስረጃ የሚሆን ምሳሌ ልስጥሽ። መንግስት እዩከፈላቸው ባዳሪነት የሚማሩት ልጆች ሁሉ፣ ትምርት ቤት ሲዘጋ የረፍቱን ጊዜ ከዩዘመዶቻቸው ጋር ለማሳለፍ እዚህ ከተማ የሚኖሩት እዚህ ከዩጠቅላይ ግዛቱ የመጡት ወደያገራቸው ሲሄዱ በዩወሩ ለትምርት ቤት የሚከፍልላቸው ታስቦ ሄደው ለሚቆዩበት ጊዜ ገንዘቡን ይዘው ይሄዳሉ። ያን ገንዘብ ይዘው እውነት ወደ ዘመዶቻቸው የሚሄዱ ይመስልሻል? ምን ቸገረን ብለው! ያን ገንዘብ ከድሆች ወላጆቻቸው ወይም ዘመዶቻቸው ጋር እዩተካፈሉ አብረው በመቆዩት ፈንታ እዚህ፣ ያሉት እዚህ ወደዩጠቅላይ ግዛቱ የሄዱት እዚያ በሚገኙ ከተሞች ጉዋድ ጉዋድ እዩሆኑ ከዘመዶቻቸው ርቀው ቤት ተከራይተው፣ የራሳቸውን ደስታ ሲከታተሉ ቆይተው ስመሀከላቸው ወላጆቻቸውን

አንድ ቀን እንኩዋ ሳያዩ የሚመለሱ አሉ ብልሽ ታምኛለሽ? በምቹ አልጋና ፍራሽ የሚያስተኙ ለከንቱ ውዳሴ እዩደገሱ የሚያመጡዋቸውን ሁሉ ሊጋብዙላቸው የሚችሉ ወላጆችና ዘመዶች ያሉዋቸው እያዋሉ፤ ከጎን አዳሪ ወላጆቻቸውና ዘመዶቻቸው ጋር ቆይተው ይመለሳሉ። ይህ አንድ ጊዜ ትምርት ሚኒስቴር ሰራተኛ ስለ ነበርሁ እኔ የማውቀው ነው።»

«ይህ የሚለው ሁሉ እውነት ነው!» አሉ ወይዘሮ ላቀች ባይኖቻቸው መጀመሪያ አዛዥን ከዚያ ደመቀችን ገረፍ አድርገው እንደገና በሻህን ፊት ለፊት እያዩ። «የምትለው ሁሉ እውነት ነው። የኛ የቅርብ ብቻ ሳይሆን የሩቅ ዘመዶቻችን ልጆች እንኩዋ የወላጆቻቸውን ቤት አያውቁትም። ወላጆቻቸው እንደኛ የተመቻቸው ስላልሆኑና የሚፈልጉትን ቅጥ መጠን የሌለው ነገር ሁሉ ሊያደርጉላቸው ስለማይችሉ ጭራሽ ዘወር ብለው አያይዋቸውም። «ጉዋደኞቻችንን ልንጋብዝ ነው ድግስ ደግሱ ስጦታ ልንገዛ ነው ገንዘብ አምጡ «የምንባል እኛ ዘመዶች ነን! እንጂ! እንዲያውም አሁንስ ከነሱ መወለዳቸውን እንኩዋ ሳይረሱት የቀሩ አይመስለኝም! ወላጅ አባታችን ናቸው እያሉ ለሰው የሚያወሩም፤ የሚምሉባቸውም፤ ከሩቅ ተፈልገው ሄደው ደጃዘማች ሉልሰገድ ሆነዋል! መቸስ..... አንዳንድ ባለጌ ልጅ አንዳንድ፤ ወላጆቹን የሚንቅና ከነሱ የሚከብሩል የተረገመ ልጅ ድሮም ቢሆን አልፎ አልፎ ጠፍቶ አያውቅ። ነገር ግን የዛሬ ልጅ ሌላ ነው፤ ዛሬ..... ልጁ ሁሉ እንደ ተማክረ ሁሉ ያው አንድ አይነት ነው። ታዲያ ይህ ሁሉ አይና፤ ችግር ሲለኝ ጊዜ «ከቶ ይህ የፈረንጅ ትምህርት እንደ ሰይጣን ትምርት ልጆችን ከድሆች ወላጆቻቸውና ወገኖቻቸው አጣልቶ ትምርት ልጆችን ከድሆች ወላጆቻቸውና ወገኖቻቸው አጣልቶ፤ የሚለያይ ይሆን? ወይስ - ያ ልጅ ከናት ካባቱ ባል ከሚስቱ ወንድም ከህቱ ወገን ከወገኑ የማይስማማበትና የዚህ አለም ስራቱም ህግጋቱም ሁሉ የላዩ ታች የፊቱ ሁዋላ ግልብጦሽ የሚሆንበት ጊዜ፤ ያ ስምንተኛው ሽ የሚባለው ጎግ - ማጎግ ደርሶ ይሆን?» ስል እነሱ ይስቁብልኛል!» አሉ በላቸውን ባገጫቸው እያሳዩ። በላቸው እንደ መሳቅ ብሎ አንገቱ ደፋ።

«እውነትም ነው እመቤቴ የሚያሰኝ ነው፤ ከሁለቱ አንዱ መሆን አለበት!» አለ በሻህ ከሌሎች ጋር ሲስቅ ቆይቶ። በላቸው ከንፈሮቹን ሞጥሞጥ አድርጎ ራሱን ወዘወዘና አሁንም አንገቱን ደፋ። «ሊቁ ለሊቅ መሰከረ» ማለቱ ነው።

«ተባረክ ልጅ!» አሉ ወይዘሮ ላቀች፤ በሻህ አሳባቸውን የተቀበለ ስለ መሰላቸው ፊታቸው በደስታ በርቶ። «ተባረክ! የሰው አስባ የሚገባው የሰው አሳብ የሚያስተውል ሰው እወዳለሁ! አንተ በጣም አስተዋይ ነህ። አሁን ስለዛሬ ልጆች የተናገርኸው ልክ ቅቤ እንደ ጠጣሁ አንጀቱን ገብቶ ሲያርሰው ተሰማኝ! አንተ አስተአይ ብትሆን ነው እንጂ - ሌሎችማ እኒህ እኒህማ አሁን፤ የተናገርሁትን ስናገር እንዳላዋቂ ቆጥርውኝ ይስቁብኛል» አሉ አሁንም በላቸውን ባገጫቸው እያሳዩ። በሻህ ለወይዘሮ ላቀች እድነ መሰላቸው ባሳባቸው ተስማምቶ ሳይሆን ገና ያንለት የተዋወቅናቸውን ትልቅ ወይዘሮ ማስተሀቀር ከብልግና እንዳይቆጠርበት፤ «አዎን» ብሎ ለማሳለፍ ፈልጎ ነበር። ነገር ግን ወይዘሮ ላቀች በላቸው እድሜ ያሉት ሰዎች እንኩዋ ዋጋ እንደሌለው አሮጌ ቡትት እዩቆጠሩት የሚንቁት አሳባቸው ለመጀመሪያ ጊዜ ይልቁንም ከወጣቶች መሀከል

ደጋፊ ስላገኘ፤ ደስታው ገፋፍቶቸው፤ ከሊቃውንቱ ከቂሶች የተረዱትን ለበሻህና እዚያ ለነበሩት ሁሉ አስፋፍተው ለማስተማር ፈልጉ።

«እኔ አልተማርሁም» አሉ፤ «ነገር ግን የተማሩት ቂሶች እንዳስረዱኝ» ብለው ሊቃውንቱ ቂሶች፤ ያስረዱባቸውን ሊቀጥሉ ሲሉ።

«ዳይት ይደግሙ የለ፤ ከዚህ ወዲያ ትምርት ቁስና ደብተራ ይሆኑ ይመስል ምን ያረጋል!» አሉ አዛዥ አቁዋርጠው።

«አ - ይ ለዚያስ ውዳሴ ማርያምና መልክ ማርያም፤ መልክ ዩሱስም አውቃለሁ!» አሉ ወይዘሮ ላቀች፤ በኩራት ትንሽ እንደ መንጠራራት ብለው። «ቂሶች ብዙ ጊዜ ሲሉ እንደ ሰማሁ» አሉ ቀጠሉና። «ዛሬ የሚሆነውን ሁሉ ስመለከተው ያ ክፉ ጊዜ ያ ስምንተኛው ሽ የደረሰ ይመስለኛል! መቸም በወዳጆች መሀከል ፍቅር መተሳሰብ መተዛዘን የሚጠፋ፤ መጣላትና መጨካከን የሚስፋፋ ስራቱና ህግጋቱ ሁሉ ግልብጦሽ የሚሆን ስምንተኛው ሺ ሲደርስ) ነው ይባላል። ታዲያ ዛሬ የምናየው ሁሉ ይህ አደለም? ይህኮ ነው! እስቲ - ልጅ - ፈጥረው ብርሃን አሳይተው ከነለሀጩ እየሳሙ ከነሽንቱና ከነ - እያቀፉ ሳይጸዩፉ ያሳደጉትን የፈጠሩትን ወላጆቹን አክብሮ በመታዘዝ ፈንታ እንዳሳደራቸው ሎሌዎቹ ከፍ ዝቅ አርጎ እያዩ የግልብጦሽ «ልዘዛችሁ» የሚልበት ጊዜ በራስ ስራትና ህግጋት እየሳቁ እየተሳለቁ ለባእድ ለተውሶ ስራትና ህግጋት «አንሙት» የሚባልበት ጊዜ የበላይን ማፈርና ማክበር እንደ ገልቱነት መባለግና አይነ ደረቅ መሆን እንደ ስልጡንነት የሚቆጠርበት ጊዜ፤ ወንድ ሴትን ማባበሉን ቀርቶ ሴት ወንድን የምታባብልበት ጊዜ እስቲ እንዲህ ያለውን ጊዜ ቀርቶ ጊዜ ይባላል? ጤነኛ አደለም! የዚያ የክፉው ጊዜ የዚያ የጎግ - ማጎጉ መንገድ ጠራጊ ነው! የሴቶችን ልጆች ነገርማ እንዲያው ትተውታል። ከፍረት ታጥበው ጠርተዋል! እስቲ..... ሴት እፍረትን ከተወች ምን ይቀራታል? ሴት በፍረትዋ በደካማነትዋ በኩራትዋ ነበር ደፋሩን ብርቱውን ጀግናውን ወንድ ማርካ፤ እስረኛዋ አድርጋ ሁዋላ ሁዋላዋን ስታስከትለው የምትኖር። ሴት ሳያይዋት ሰረቅ አርጋ አይታ ሲያይዋት አይንዋን መለስ፤ አንገትዋን ቀለስ አድርጋ ዘወር ያለች እንደሆነ ወንድ ልቡ እየሮጠ፤ የሚሸሽ አይንዋን እንደገና ለመያዝ መከታተል መጨነቅ፤ መቸገር ይጀምራል! ያንጊዜ ተስፋ ቆርጦ እንዳይቀር እየሰረቀች እያዩች አገኘሁዋት ብሎ ደስ ሲለው እየሸሸች እያመለጠች ወዳው ልብዋ እሺ ሲል አፍዋ እምቢ እያለ ልብዋ ከሱ ጋር ወደ ሁዋላ ሲቀር እግርዋ ወደ ፊት እየሄደ እንዲህ ደጅ አስጠንታ፤ እንዲህ ጉልበቱን አድክማና ልቡን አሳምማ፤ በመጨረሻ «እሺ» ስተልው ያለው ደስታ! የፍቅር ጉዞ እንዲህ ጎትቶ፤ ጎትቶ አስረዝሞ በመጨረሻ ሲደርሱበት ደስታውም ያን ያክል ነው! ፍቅር የሴትዋም የወንዱም ልብ እስኪያለቅስ ተርቦ ተርቦ ሲገኝ አይጠገብም! የዛሬ ሴት ልጆች የሚያደርጉት ግን «ሴት ባልሆንሁ» የሚያሰኝ ነው! አንድ ቀን ሴቶችም ወንዶችም ተማሪዎች እኛ ቤት ተሰብስበው ያን - ድስ ነው? «ድንስ» የሚሉትን ነገራቸውን ካዩሁ በሁዋላ እነሱ ሲመጡ ቤቱን እየተውሁላቸው እሄድ ጀመር! ወንዱ ተነስቶ ገና ወደስዋ ለመሄድ መንገድ ሳይጀመር ወደስዋ ለመሄድ ማሰቡን እንኩዋ ሳታረጋግጥ ከተቀመጠችበት ብር ብላ ሄዳ ትጣበቅበታለች። ከዚያ እንዳልመጣት ወገቡን አንቃ ይዛ እሱ ወንገር ወንገር ሲል እስዋ ውጥን ውጥን እሱ ወንገር ወንገር እስዋ ውንጥ ውንጥ እያሉ

ሁሉም ወንድና ሴት እዩሆኑ መተራመስ ነው! ወይ! አበስኩ ገበርኩ! ታዲያ እንድህ ያለው ጊዜ ምን ነው? እድህ ያሉት ልጆችስ ምንድናቸው? ሴቶች እናቶቻቸውን ወንዶች አባቶቻቸውን የማይመስሉ ልጆች የማናቸው ይባላል!»

«የማንም!» አለ በሻህ፣ ሌሎች ሲስቁ አንገሩን ደፍቶ ከቆዩበትና ቀና ሲል ማዘኑ ከፊቱ እዩታዩ።

«ታዲያ - የማንም ያልሆኑ ልጆች የሚወለዱበት ጊዜ ጤነኛ ነው ይባላል?»

«ሲወለዱኮ የማንም ያልሆኑ ልጆች የሉም፣ እመቤቴ። ልጆች ሁሉ ወላጆች እንዳሉባቸው መቸም ግልጽ ነው። ነገር ግን የስጋ መወለድ ብቻ ልጆችን ሙሉ በሙሉ የወላጆቻቸው ልጆች አያደርጋቸውም። ልጆች ሙሉ በሙሉ የወላጆቻቸው ልጆች እንዲሆኑ፣ ወላጆች ለልጆች ስጋና ደማቸውን አጥንትና ጅምታቸውን ቆዳቸውን ብቻ ማካፈላቸው አይበቃም። ልጆች ሙሉ በሙሉ የወላጆቻቸው ልጆች እንዲሆኑ ወላጆች ለልጆቻቸው ታሪካቸውን ስልጣኔያቸውን ባህላቸውን ህገ - ወጋቸውን የኑሮ ስራታቸውንና ይህ ሁሉ የሚሰጠውን የመንፈስ የምነትና የስሜት ጸጋ ጭምር ማካፈል ይገባቸዋል። ወላጆች ልጆቻቸውን ወልደው ማን መሆኑን የማያውቁት ባእድ እንዲያሳድጋቸው የተዋቸው እንደሆነ በስጋ ወላጆቻቸው በመንፈስ በምነትና በስሜት አሳዳጊያቸው የሚካፈሉባቸው ይሆኑና በመሀል ቤት የማንም አይሆኑም።»

«አሁን ያለውን ጭራሽ አላስተዋልሁትም እናንተ አስተውላችሁታለሁ?» አሉ ወይዘሮ ላቀች፣ ወደናዛኛ ዘወር ብለው።

«በሻህ አንዳንድ ጊዜ የሚናገረው ፍቺ የሌለው እንቅስቃሴ ነው፣ ለማንም አይገባ!» አሉ አዛኛ እዩሳቀ።

«የተናገርሁት እንቅስቃሴ አደለም፣ ግልጽ ነው» አለ በሻህ። «አዩ!» አለ ቀጠለና፣ መጀመሪያ አዛኛን ከዚያ ሌሎችን ባይኑ ገረፍ አድርጎ። «አዩ? አያችሁ? የኢትዮጵያን ልጆች ኢትዮጵያውያን ወለዱባቸው፤ በቃ። የኢትዮጵያ ልጆች ኢትዮጵያውያንነታቸው እዚያ ላይ ቆመ። ከዚያ ፈረንጅ ተቀብሎ ታሪኩን ስልጣኔውን ህገ - ወጉን ባህሉን የኑሮ ስራቱንና የዚህ ሁሉ ስሜት የሚገልጽበትን ልዩ ልዩ ዘዴ እያስተማረ አሳደጋችው። በመንፈስ በምነትና በስሜት የፈረንጅ ልጆች ሆኑ። እንግዲህ እንዲህ ያሉት ልጆች በሙሉ ኢትዮጵያውያን አይደሉም፤ በሙሉ ፈረንጆች አደሉም፤ ስለዚህ ማንም አደሉም ነው ያልሁ። ታዲያ ይህ ግልጽ አደለም? ይህ እንቅስቃሴ ነው?»

«እውነትም በሻህ የተናገረው ለወይዘሮ ላቀችና ላናዛኛ ፍቺ የሌለው እንቅስቃሴ ነበር። ለኢትዮጵያ ትምርት አመራርና ያላፊነት ተካፋይ ለሆነው ለበላቸው ይፍሩ ግን እንቅስቃሴ አልነበረም። በሻህ የተናገረው የኢትዮጵያን የትምህርት አመራር መሰረት እንደሌለውና ለሱ አላፊ የሆኑትን ባለስልጣኖች በላቸውን ራሱን ጭምር የሚያደርጉትን ሳያውቁ እንዲሁ እውር ድንበሩን የሚዳበሱ አላማ ቢሶች አድርጎ የሚነቅፍ የሚዘልፍ ስለ መሰለው ዝም ብሎ ማሳለፉ

ዘለፋውን ስድቡን ለብሶ መሄድ መስሎ ታይቶት ባላቸው ሊከላከል አለበት። ነገር ግን ውስጥ ውስጡን የበሻህ ነቀፋና ዘለፋ መሰረት የያዘና የትምርቱን ባለስልጣኖች አጥብቆ የሚያሳስብ መሆንን ሳይሰማው አልቀረም።

በላቸው ይፍሩ በትምርት ሚኒስቴር ውስጥ የትምርት አመራር ክፍል የዋናው ሹም ምክትል ነበር። በላቸው በትምርቱና በችሎታው ከፍተኛነት ላይ ቀድሞ ገብቶ፣ ዘግይቶ ወጥቶ፣ ጊዜውን ሳይቆጥብ በሙሉ ልብ የሚሰራ ትጉ ሰራተኛ ስለሆነ በትምርት ሚኒስቴር አካባቢ ከሚመሰገኑትና ባለ ብርቱ ተስፋ ከሆኑት ሹማምንት አንዱ ነው። ይልቁንም በላቸው ኢትዮጵያ፣ የተፈጥሮ ሀብት ገና ያልለማ፣ ህዝብ ገና ያልተማረ አገር መሆንን ሀብት ማልማቱም ሆነ ሕዝብን ማስተማሩ አዲሱን ወይም የተማረውን ትውልድ የሚጠብቅ የተማረው ትውልድ የተቀደሰ ተግባር በተማረው ትውልድ ላይ የተጣለ አደራ መሆኑን እየገለጸ ሁሉም፣ ከሚኒስትሩ ጀምሮ እስከ ተራው ሰራተኛ ይህ አላፊነት ተሰምቶ፣ ይህ ጥብቅ አደራ፣ ከብዶት የሀዋርያነት ተግባርን ባለመፈጸሙ ነቅፎ ወቅሶ ሲናገር የሚሰሙት ሁሉ ራሱ በሚያርሰው ብቻ ሳይሆን ሌሎች ጭምር እንዲሰሩ ለማነቃቃት በሚያደርገው ጥረት ይደነቃሉ።

በላቸው ይፍሩ የተማረውን ክፍል የሀዋርያነት ተግባርን ባለመፈጸሙ (አደራበላ) በመሆኑ የሚነቅፈውን ያክል ላልተማረው ክፍል አዛዥና ተቆርቁዋሪነቱ በሰፊው የታወቀለት፣ ነበር። ገንዘብ በጁ ካለ ለድሀ መስጠት፣ ደካማ ካዬ ከመንገዱ ወጥቶ መርዳት መውደዱ፣ በቃል የሚናገረውን በግብር የሚፈጽም ለመሆኑ አንድ ምስክር ነው። ያልተማሩት ሁሉ ይልቁንም ባጠቃላይ ስም «አዲስ ትውልድ» እይታ ባለ ከሚጠራው ቀደም ያሉት ርዳታ የሚገባቸው የሚታዘንላቸው መሆናቸውን ከልቡ አምና፣ «ፑር ቲንግስ» እያለ ያዘንላቸዋል። የሚችለውን ያክልም ሊረዳቸው ይጥራል። ነገር ግን ከነሱ ጋር ካዲሱ ትውልድ ቀደም ካሉት ጋር ከቀልድና እንዲሁ በተራ ወሬ በቀር ስለ ጠቅላላ ያገር አስተዳደር ወይም ሌላ ክፍተኛ ጉዳይ መነጋገር መቸም የማይታሰብ ነው። ዘመናዊ ትምርት ተምረው በላቸው ባለፈበት ወይም ከሱ ተመሳሳይ በሆነ መንገድ ያላለፉ ሁሉ (ስለ ሀገራቸው የፖለቲካ ይሁን የኢኮኖሚ ወይም የማህበራዊ ኑሮ ጉዳይ ቢነግሩባቸው ይገባቸው ይሆናል፣ ወይም እነሱ ከሚናገሩት አንዳንድ የሚያዝ ነገር ይኖርበት ይሆናል) ብሎ እንኩዋንስ ሊያምን ስለማይጠረጥር እንዲያ ባሉ ክፍተኛ ጉዳዮች ላይ ካዲሱ ትውልድ ቅደም ካሉት ጋር አሳብ መለዋወጥን በከንቱ ጊዜ እንደ ማባከን እይቆጠረው በነሱ መሀከል የሚያሳስብ ያገር ጉዳይ አያነሳም። የሚያነሳም ቢኖር የሚያዳምጥ ለመምሰል የውሸት ፈገግታ እያሳዩ፣ ከመቀመጥ በቀር ተካፋይ አይሆንም።

ያንሉትም ወይዘሮ፣ ላቀችን አዛዥ ቤት እንደደረሰ እሳቸው፣ ሲገቡ እሱ አውቶመቢሉ ውስጥ ለመቆይት ፈልጎ ነበር። ነገር ግን ወይዘሮ ላቀችም አዛዥም እንዲገባ ስላስገደዱት ገብቶ ለወይዘሮ ጌጤ ሰላምታ ከሰጠ በሁዋላ አንድ ወንበር ላይ እግሮቹን አደራርቦ እንደ ተቀመጠ ከዝምታው የተነሳ እስከ መኖሩም ረስተውት ሌሎች እስባቸው ይጫወቱ ጀመር። በምሳ ጊዜም አዛዥና ባልተቤታቸው ከንግዳዎ ጋር ሲበሉ ወደ መሶቡ ለመቅረብ እንኩዋ አልፈለገም። ባለቤቶቹ ለመና ሲያበዙ «እሱ ይህን - የኛውን አይበላም ተዉት» አሉ ወይዘሮ ላቀች። እሱም፣

«አረ - አሁን በልቼ ስለ መጣሁ ነው» ብሎ ትንሽ እንደ መሳቅ አለና አንገቱን ደፍቶ ዝም አለ።

ከዚያ በሻህ ገብቶ እጅ ነሳ። ተጠርጎም ተተኩሶም የማያውቅ ጠቆር ያለ ሱሪና ባለቀቦቶ ካኪ ኮት ለብሶ ሁለቱም ባንድነት በቀበቶው ከርፈፍ አድርጎ ታጥቆ ከንጹህነቱ በቀር መተኮሻ ያልነካው ጨምዳዳ ሽሚዙን ለብሶ፣ ቀለምና ቡርሽ ነክቶት የሚያውቅ የሚመስል ከባድ ጫማ አድርጎ እንደ ወጣቶች ፈጠን ፈጠን ሳይል፣ ከባድ ጫማውን እይታተተ ቀስ ብሎ ስለ ነበረ ገብቶ እጅ የነሳ፣ በላቸው በድሜ ባይሆን በሌለው ሁሉ የናዛኸር ወይም የቀድሞው ትውልድ ውገን አድርጎ ቆጥሮት፣ ትንሽ ቀና ብሎ ተመለከተውና አይኖቹን ወደ ነበሩበት መለስ። እንዲያውም መጀመርያስ ካለባበሱና ከጠቅላላ ሁኔታው እዚያው ያዛኸር ዘበኛ ወይም አታክልተኛ ወይም ባልተቤታቸው ተነስተው የጅ ሰላምታ ሲሰጡና፣ ከዚያም ደመቀች እንዲቆይ ስለ ለመነችው ቅር እያለው መቀመጡን ሲያይ አሽከርም ቀላዋጭም አለመሆኑን ገመተ። ነገር ግን እንኩዋንስ እንደ ትምህርት አሰጣጥ፣ ባለ ከፍተኛ ፍልስፍና ላይ አሳብ ለመስጠት የሚንጠራራ፣ ንባብና ጽህፈት በቅጡ የሚያውቅ ይሆናል። ብሎ አልጠረጠረም። በሻህ መጀመሪያ ካዛኸር ጋር ተማሮችን እይቀፈ ሁዋላም ወይዘሮ ላቀች ተማሮች ከወገኖቻቸውና ከባህላቸው እይቀፈ ወደ ባእድና ወደ ባእድ ባህል እይቀጠጉ የሚሄዱ የሚማሩት የፈረንጅ ትምህርት የሰይጣን ትምህርት ስለሆነ ወይም ስምንተኛው ሺህ ስለ ደረሰ ነው። ሲሉ እሳቸውን እይደገፈ መናገሩ ያው የነሱ ቢጤ ያው እንደነሱ ሐጥንቱ ዝባዝንኪ አንድ ነቁት ከሚወድቅ ሰማይና ምድር ቢያልፍ፣ የሚመርጥ ያው እንደነሱ የዘመናዊን ትምህርት ከፍተኛ ዋጋ የማያውቅ ስለሆነ መሆኑን አምኖ ይህ ሁሉ መጀመሪያ ስለሱ የገመተው ያልተሳሳተ መሆኑን አምኖ ይህ ሁሉ መጀመሪያ ስለሱ የገመተው ያልተሳሳተ ሆኖ ታዩው። ስለዚህ መጀመሪያ ባላቸው እዚያ ያሉትን ሁሉ በሻህን ጭምር እንዳላዋቆች በድሜ ባይሆን በአእምሮ እንደ ህጻናት ስለ ዘመኑ ትምህርትና ስለ ተማሮች እይቀጠጉም እይቀጠጉም ሲለፈልፉና ሲንጫጫ፣ ጫጫታው እያጫወተው እያተቱም ሲለፈልፉና አንገቱን ደፍቶ ራስን እይወዘወዘ አንዳንድ ጊዜም ከንፈሮቹን እያሞጠሞጠ ከመስማት በቀር አንድ ጊዜ እንኩዋ አፉን አልከፈተም። በሁዋላ ግን በሻህ በቀጥታ ባይሆን በትርጉም የትምህርቱን አመራርና ለትምህርቱ አመራርና ለትምህርቱ አመራር አላፊ የሆኑትን ባለስልጣኖች እይቀፈ ከሞቅታ ጋር መናገር ሲጀምር የተናገረው ቃል እያንዳንዱ እይቃደ በላቸውን ከተኛበት እንደ ቀሰቀሰው ሁሉ ወንበሩን ወደ ሁዋላ ተደግፎ ከተንጋለለበት ፊት ራሱን ከዚያ ወገቡን ቀስ አድርጎ አቃናና ቀጥ ብሎ ተቀምጦ ይሰማ ጀመር።

«ይቅርታ የኔ ወንድም» አለ በላቸው፣ በሻህ የተናገረው እንቅስቃሴን አለመሆኑን ለማስረዳት ተናግሮ ከጨረሰ በሁዋላ። በላቸው ከገባ ጀምሮ፣ ያን ያክል ጊዜ አልብሰው እንዳስቀመጡት ምስል አንድ ቃል ሳይተነፍስ ሳይላወስ ቆይቶ ድንገት ሲናገር እዚያ፣ እንግዳ ነገር እንደ ሆነ ሁሉ ሁሉም፣ ባንድነት አይናቸውን ወደሱ መልሰው አፈጠጡ።

«ይቅርታህን የኔ ወንድም! ስምህን አልያዝሁትም። የኔ ስም በላቸው ይፍሩ ይባላል፤ ስራዩ በትምህርት ሚኒስቴር ውስጥ ነው።»

«በሻህ ዘለሌ እባላለሁ ስራየ - ስራ የለኝም» አለ በሻህ፤ ለስራው ስም ሲፈልግ ትንሽ ቆይቶ ካጣ በሁዋላ።

«ያ ውቤ እዚህ ቢኖር ስራህ ምን መሆኑን ይነግርልህ ነበር» አሉ አዛዥ አቁዋርጠው እዩላቁ።

«አባባ!» አለች ደመቀች ግንባርዋን ኮስተር አድርጋ። አዛዥ አዙረው ሳያዩ፤ ስለ በሻህ ስራ የጀመሩትን በንግዶች ፊት ቀጥለው እንዳያሳፍሩት ማስጠንቀቅቀው ነው።

«አዝማራው ውቤ እዚህ ቢኖርማ <ወርቦላ ነው> ብሎ ያስተዋውቁኝ ነበር። ታዲያ እኔም ለሰው ጆሮ እንዳይከብድ <ስራ የለኝም> ያልሁት ከዚያ የተለዩ አይደለምኮ! መቸም ስራ የሌለው ሰው <ወርቦላ> ነው የሚባል አለ በሻህ እንደ መሳቅ ብሎ።

«አየ - እሱ እንኩዋ እንጂ! አሁን ስለ ዘመኑ ትምርትና ስለ ተማሮች የተናገርኸው እኔና ከኔ በላይ ለትምርቱ አላማም ወዳላማው ለሚደርስበት ጠቅላላ አመራርም አላፊ የሆኑት ባለስልጣኖች እንስማማበት እንጂ በወርቦሎች ደረጃ የሚነገር ተራ አነጋገር አይለምኮ! ብቻ እነሱ እንተወው፤ የስራህ ነገር እኔን አያገባኝም። እኔን የሚያገባኝ ስለ ዘመኑ ትምርትና ስለ ተማሮች የተናገርኸው ነው። አሁን ስትናገር የዘመኑ ትምርት እንደሚጎዳ? የዘመኑን ትምርት የተማሩት ሁሉ እንደማይጠቅሙ ትምርቱንም ተማሮችንም ዋጋ እንደሌላቸው አድርገህ ለማሳዩት ስትሞክር ስለ ተመለከትሁ በዚህ ላይ ያለህን አሳብ አጥርቶ ማወቁ ለስራየ እንደሚጠቅመኝ ስላመንሁ ነው..... አሁን ጣልቃ የገባሁ» አለ በላቸው።

«ስለ ትምርቱና ስለ ተማሮች አሳቤን ቅድም ተናገርሁክ! ቅድም ያልተናገርሁት አሁን ካንተ አፍ ስስማ ያስታወስሁት <የትምርት አላማና ወደ አላማው የሚደረስበት ጠቅላላ አመራር> ያልኸው ነው። ለመሆኑ እንዲህ ያለ የትምርት አላማና ወደዚያ አላማ በቀጥታ የሚያደርስ ጠቅላላ መምሪያ አላችሁ? እንዲያ ያለ አላማ ካለስ ምን አይነት ትውልድ ምን አይነት ኢትዮጵያውያን አስተምራችሁ ማውጣት ነው አላማችሁ? ታሪኩን ስልጣኔውንና ሌላውን በተፈጥሮ ይሁን በጸጋ የኢትዮጵያ የሆነውን ሁሉ ወይም ባጭሩ ስር መሰረቱ ማንነቱን ተምሮ አውቆ በባህል በወግና፤ በኑሮ ስራት የባእድ ቅኝ የባእድ ጥገኛ ከመሆን ይልቅ የራሱን ተምሮ መርምሮ የሚሻሻለውን እያሻሻለ እያደሰ እያሳመረ የዚያ ባለቤትን በመሆን የሚኮራ የሚመካ፤ ራሱ ተከብሮ አገሩን የሚያስከብር ትውልድ አስተምሮ ማውጣት ነው አላማችሁ? ወይስ እንዲሁ ትምርት ቤት ከፍቶ ልጆችን ሰብስቦ «ሂዱ እዚያ፤ የምታገኙትን ሁሉ ተማሩና የተማራችሁንት የሚያደርጋሁን ሁሉ ሁኑ ማለት ነው? በውነት እንነጋገር ካልነ አሁን፤ ሲሆን የምናየው መጨረሻ ያልሁት ነው» ታዲያ ይህ አላማ ይባላል? አላማ አይባልምኮ! ስለዚህ አላማ የላችሁም! ቅድም ባልሁት ላይ የምጨምረው ይህ ነው አቶ በላቸው» አለ በሻህ የተቆጣ ይመስል አይኖቹን በበላቸው ላይ ፍጦ።

በላቸው አይኖቹን ባዘዘ አድርጎ ሽቅብ ጣራ ጣራውን እየተመለከተ ሲሰማ ቆይቶ «መንቀፍ አያስቸግርም መንቀፍ ቀላል ነው» አለ።

«ይልቁንም» አለ ቀጠለና። «ይልቁንም በሁለት ተቃራኒ ክፍሎች መሀከል አንዱ ሌላውን ለመንቀፍና ለመወንጀል ሁለቱም ለየራሳቸው የሚያጠግብ ምክንያት አያጡም። ዛሬ ባገራችን ሁለት ተቃራኒ ክፍሎች አሉ አቶ በሻህ። እነሱም አሮጌው የሚወጣው የኑሮ ስራትና አዲሱ አሮጌውን አስወጥቶ የሚገባበት የኑሮ ስራት ናቸው። ታዲያ አሮጌው መውጣቱ አዲሱ መግባቱ ላይቀር መነቃቀፋቸው መወነጃጀላቸው መታገላቸው መጋደላቸው አይቀርም። ብቻ ምንም ቢሆን ዞሮ ዞሮ አሮጌው ድል መሆኑ አዲሱ አሮጌውን ድል አድርጎ ቦታውን መያዙ ስለማይቀር በዚያ ጊዜ አሮጌው አልፎ ሞቶ አዲሱ ሲተካ የለት ጥቅማቸው የወደፊት ተስፋቸው ካሮጌው የሚነቅፉና የሚረገጡ የሚያለቅሱ መሆናቸው የማይቀር ነው። ይህ ሆኖ ነው እንጂ አቶ በሻህ አዲሱ ትምህርት ወይም <ስራት> ልበለው አዲስ እንደ መሆኑ አንዳንድ ጥቃቅን ስህተት ሊንኖርበት ቢችልም አንተ እንዳልኸው ይህን ያክል ጥቃቅን ሆኖ የኢትዮጵያን ልጆች ከንቱ የሚያደርግ አደለም። <አላማ የላችሁም> ያልኸውም ይቅርታ አድርግልኝና እውነት አደለም። አላማ አለን ጥሩ አላማ! አላማችን የኢትዮጵያን ልጆች ዘመናዊ ትምርትን አስተምረን ኢትዮጵያን ዘመናዊት አገር ማድረግ ነው።

«ዘመናዊ ትምርት በኢትዮጵያ የተጀመረ ከኔና፣ ምናልባትም ካንተ እድሜ ትንሽ ቀደም ቢል ነው። በጣም አጭር ጊዜ ነው። ነገር ግን በዚህ አጭር ጊዜ የሰጠውን ጥቅም የሰጠውን አገልግሎት ለመረዳት ዛሬ፣ ባገራችን በያይነቱ የሚሰራውን ዘመናዊ ስራና እንዲያ ያለውን ዘመናዊ ስራ ማለት፣ ያስተዳዳሪነቱን ያስተማሪነቱን፣ የሀኪምነቱን፣ የመሀንዲስነቱን፣ እኒህን የመሳሰሉትን ሁሉ የሚሰሩትን የኢትዮጵያውያን ቁጥር ማየት ብቻ ይበቃል። ስለዚህ አቶ በሻህ ምንም እንኩዋ መንቀፍ ቀላል ስለሆነ የትምህርት አመራራችንን መንቀፍ ለሚፈልግ አንዳንድ ጥቃቅን ጉድለት ባይታጣ እንዲያ ያለው ጉድለ አንተ እንዳልኸው ይህን ያክል መሰረት የሚንድ ሊሆን አይችልም፤ ኢትዮጵያውያንም የፈረንጅ ትምርት ስለ ተማሩ ኢትዮጵያውያንነታቸው አይቀርም፤ ብቻ እስቲ ፍቀድልኝና አንድ ነገር ልጠይቅህ አቶ በሻህ። የትምርት አመራራችንን እንዲህ ገብያ ወጥቶ ዋጋ እንዳያወጣ አድርገህ ስትነቅፍ መለወጫው ምን ይሁን ትላለህ? እንዲሁ የጠቃላላ ነቀፋህ መስመር የምንከተል ብንሆን ወዴት እንደሚያመራን የት እንደሚያደርስን አይተኸው ይሆን? ያዩኸውኮ አይመስለኝም! አልተሳሳትሁ እድነሆነ አንተ ያልኸው <የኢትዮጵያ ልጆች የፈረንጅ ትምርት ስለ ተማሩ ከኢትዮጵያውያንም ከፈረንጆችም፣ ሳይሆኑ በመሀል ቤት ከንቱ ሆነው ቀሩ> ነው። መቸም በዚህ አሳብ እንደማልስማማ ከነምክንያቱ አሁን ገልጬልህለሁ። ነገር ግን እስቲ ለክርክር ያክል፣ ያንተን አሳብ የተቀበልሁ ልምሰልና <ያልኸው ሁሉ እውነት ነው> ልበል! ታዲያ ምን ይሻላል? መለዋወጫው ምን ይሁን? ያለ ጥርጥር ይህ የፈረንጅ ትምርት የኢትዮጵያ ልጆች ወገኖቻቸውንና የነሱ የሆነውን ሁሉ እንዲሰጡ እንዲንቁ እንዲጸዱ የሚያደርግ ከሆነ የኢትዮጵያ፣ ልጆች ከስራቸው ተእንቅለው ከላያቸው፣ የሚጨብጡት አጥተው፣ እንዲሁ ከመሀል ቤት እውር ድንበቱን የሚዋልሉ እንዲሆኑ የሚያደርጋቸው ከሆነ እንዲህ ያለውን የሰይጣን ትምርት ባንድ ላይ ጥቅልል አድርጎ ሰብስቦ አስሮ ጠፍሮ ወዲያ ወደ፣ መጣበት መጣልና እንደ ጥንታችን ብዙ ሽህ አመት እንደ ኖሮነው መኖር ነው። እንዲህ አንተ ያልኸውን ብንከተል መለወጫው ይህ ነው! አቶ በሻህ አይደለም?»

«አይደለም» አለ በሻህ በለዘብታ።

«ታዲያ ምንድን ነው?»

«መለወጫው፣ የኢትዮጵያ ልጆች ኢትዮጵያውያንነታቸውን ሳይለቁ፣ ኢትዮጵያውያን እንደሆኑ የፈረንጅ ጥበብ እንዲማሩ ማድረግ ነው።»

«የፈረንጅ ትምርትማ፣ የፈረንጅ ጥበብማ፣ <ወገኖቻቸው ገና የነሱ የሆነውን ሁሉ የሚያስጠላ የሚያስንቅ የሚያስጸይፍ ነው አልህኮ!»

«አስቀድሞ ራሳቸውን ደህና አድርገው እንዲያውቁ አለመደረጉ ነው እንጂ፣ ራሳቸውን አውቀው በዚያ ላይ የፈረንጅ ጥበብ እንዲማሩ መደረጉ፣ የራሳቸው የሆነውን ሁሉ እንዲጠሉ፣ እንዲንቁ እንዲጸየፉ አደረጋቸው አላልሁም።»

«እንግዲያስ ያልኸው ሁሉ አልገባኝም ማለት ነው፣ እንቆቅልሽ - ሆነብኝ መሰለኝ!» አለ በላቸው፣ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ።

«ካገላልጽ ጉድለት እንቆቅልሽ አስመስዬው ይሆናል እንጂ ነገሩስ እንቆቅልሽ አደለም፣ ግልጽ ነው» አለና አንገቱን ደፍቶ ትንሽ ሲያስብ ቆይቶ «ምናልባት» አለ በሻህ፣ ቀና ብሎ በላቸውን እያዩ። «ምናልባት፣ የኢትዮጵያን ልጆች የፈረንጅ ትምርት የራሳቸው የሆነው ሁሉ እንዲንቁ አደረጋቸው እያልሁ እዩነቀፍሁ ወዲያው ደግሞ፣ የፈረንጅ ጥበብ መማራቸው አስፈላጊ ነው ማለቴ ትምርትን ከጥበብ ለይቼ፣ አንዱን ስነቅፍ ሌላውን መደገፌ ይሆናል፣ የተናገርሁትን እንቆቅልሽ ያስመሰለው። በኔ አስተያየት ትምርትና ጥበብ የተለያዩ ናቸው፣ አቶ በላቸው። ትምርት ሰፊ ነው በሱ መጠን ጥበብ ጠባብ ነው። ትምርት ለስው ሁለተኛ ፈጣሪው፤ ጥበብ መሳሪያው ናቸው። ይህን ልዩነት ያዘልኝ፣ አቶ በላቸው! ሰው በትምርት ያደረጉትን ሁሉ ይሆናል። በጥበብ መሳሪያነት እሱነቱን ሳይተው ኑሮውን፣ ህይወቱን፣ ያሻሽላል፤ ያሳምራል! ስለዚህ የዛሬው ትውልድ ትምርት ቤት ተከፍቶለት እዚያ ያገኘውን እንዲማርና የተማረውን ያደረገውን ሁሉ እንዲሆን ስለ ተፈረደበት፣ የተማረው ያደረገው ሆነ አቶ በላቸው! የተማረው ምንድን ነው? የፈረንጅ የሆነው ሁሉ የሚያስመኝ! ዛሬ የፈረንጅ ትምርት ቤት በተማርውም ሆነ ከተማርው በቀላወጠው ጥራዝ ነጠቅ መሀከል፣ ኢትዮጵያዊ ላለመምስልና ፈረንጅ ለመምስል ልብ እስኪወልቅ፣ ትንፋሽ እስኪርቅ ያለውን ሩቻ ያለውን ቅድድም እናውቃለን። መቸም በምግብ በልብስ፣ በኑሮ፣ በባህል፣ በወግ፣ በስራት በምነት በስሜት፣ በመልክ፣ እንኩዋ ሳይቀር፣ ኢትዮጵያዊ ላለመምስልና ፈረንጅ ለመምስል ሁሉም ከፈረንጅ የበለጠ የሚጨነቅ የሚጣጣር መሆኑ የማይካድ ነው። መቸም እንደ ፈረንጅ በመኖር ፈረንጅ ለመምስል ያለው ጽኑ ጉጉት የፈረንጅ ትምርት የተማረውንና ከሱ የቀላወጠውን ጥራዝ ነጠቁን ሁሉ የሚያደርገውን እንዳሳጥው፣ እንዳስከረው የታወቀ ነው። ዛሬ ባገራችን በጠቅላላው የመምስል በተለይ፣ ፈረንጅ የመምስል ጽኑ ጉጉት፣ ማህበራዊ ስካር ብሄራዊ ስካር፣ ፈጥሮ የሁሉንም ያስተሳሰብና ያስተያየት ሚዛን፣ አቃውሶት ሁሉም፣ የፊቱ ሁዋላ የሁዋላው ፊት የታቹ ላይ የላዩ ታች እዩሆነ ተወነጋግሮ ተጠነጋግሮ ስለሚታዩው፣ ከስራ በፊት ሀብትን ከሀብት በፊት ምቹችን ለማግኘት የሚቀዳደም በመሆኑ ሁሉም መነሻ ሳይኖርው ወደ

መድረሻው ወደ መጨረሻው ለመድረስ ያላቅሙ የሚንጠራራ በመሆኑ ሁሉም እንደ ፈረንጅ በመኖር ፈረንጅ ለመምሰል፣ እረፍትን ትቶ ይሉኝታን ረስቶ፣ ነውርን ንቆ ክብርን ደቅድቆ እያደርጉት የሚያደርግ በመሆኑ በጠቅላላው፣ ትውልዱ የሀብትና የመንፈስ ቅርስ የሌለው የሀብትና የመንፈስ ድሀ በሀብትና በመንፈስ ከስር፣ ለተከታዩ ትውልድ ባለዓ የሆነ ትውልድ መሆኑ የታወቀ ነው። ይህ ሁሉ እንዲህ እንዲሆን አያደረገም የፈረንጅ፣ ትምርት መሆኑ አይጠረጠርም። ስለዚህ አቶ በላቸው በምን ምክንያት? ብለህ ትጠይቀኝ እንደሆነ እንጂ፣ የፈረንጅ ትምርት የተማረውና እሱን የሚከተለው ጥራዝ ነጠቁ ትውልድ በጠቅላላው ፈረንጅ ለመምሰል ባለው ጉጉት አሁን እንዳልሁት ለመሆኑ ማስረጃ የምትጠይቀኝ አይመስለኝም።»

«እንዲያው ተገኔ ይሙት ልክ፣ ነው!» አሉ ወይዘሮ ላቀች፣ በሻህ ሲናገር አፋቸውንም አይኖቻቸውንም፣ ሰፋ አድርገው ከፍተው ሲሰሙ ቆይተው። «አሁን ያለው ሁሉ እክዚህ በቀር ያማይባል አንድ የሚወድቅለት የሌለው ሁሉም ልክ ነው! ዛሬ እንኩዋንስ ያን የፈረንጅን የተማረው ወጣቱና ያልተማረው ሽማግሌውም «ፈረንጅ ያደርገዋል» ካሉት ያማያደርገው የለም። ማናቸውንም ነገር ለማድረግ «ያምር ሆይን? ይከፋ፣ ይጠቅም፣ ይሆን? ይጎዳ» ብሎ መጠይቅ ቀርቶዋል። «ያጸድቅ ይሆን? ያስኮንን ተብሎ እንኩዋ አይጠይቅም። ጥያቄው «ፈረንጆች ያደርጉታል ወይ? ነው። ፈረንጆች ካደረጉት ማድረግና ከነሱ ጋር እዚያው እነሱ ወደሚሄዱበት ወደ ገሀነም እሳቱ መሄድ ነው» ሲሉ ሁሉም ባንድ ላይ ሳቁ። «እውነቱ ነው» አሉ ወይዘሮ ላቀች፣ ቀጠሉና። «እውነቱን ነው። እስቲ እግዚአብሔር ያሳያችሁ! ጾም ቀረ ባል፣ ማክበር ቀረ። ለምን? ፈረንጅ ለመምሰል! በጥልፍ መሶብ ከመብላት እንደ ድመት በገል መብላት ተመረጠ። ፈጣሪ አሳምሮ የሰራው እጅ እያለ በመንካና በሹኬ፣ መብላት ተመረጠ። ሹኬ ድሮ የጠጉር መንቀሻችን መንካ የወጥ ማማሰያችን ነበሩ። እረ ስንቱን? ስንቱን! ከሽማ ከቀጭን ኩታና ከካባ እንደ እረኛ ጥብቆ መልበስ ተመረጠ። ታዲያ ይህ ሁሉ የሚያምር የሚያስከብር ሆኖ ነው? አደለም። «ፈረንጅ ያደረገው አይቅርብን» ተብሎ ነው! አሁን የቀረው ቆዳን ገልብጦ ወይም ልጦ ያው ባንድ ፊቱ እሱን - ያን ፈረንጅን መሆኑ ነው። ያውም የማይቻል ቢሆን ነው እንጂ፣ የሚቻል ቢሆን ኖሮማ - እስከ ዛሬ ድረስ ሁሉም ተልጦ ተልጦ ሁሉም እንደ ሽንኩርት ተገሽልጦ የውስጥ ገላው በላይ ሆኖ አልቆ ነበር! ወይ አበስኩ ገበርኩ!» ሲሉ ወይዘሮ ላቀች የተላጠው፣ የተገሸለጠው ሁሉ ሊያስፈራቸው ተሰልፎ እንደ መጣባቸው ሁሉ አይኖቻቸውን በሁለት እጆቻቸው ሸፍነው እዚያ ያሉት ሁሉ በሳቅ አወኩ።

«በውነቱ» አለ በላቸው ወይዘሮ፣ ላቀች ከተናገሩት ከሌሎች ጋር ሲስቅ ቆይቶ። «በውነቱ አቶ በሻህ፣ የዛሬው ትውልድ ወይም በጠቅላላው የዛሬው መሀበር፣ ፈረንጅ ለመምሰል ካቅሙ ጋር የማይመዘዘን ኑሮ መኖር ስለሚፈልግ የሀብትና፣ የመንፈስ ድሀ የሚያደርገውን መንገድ ተከትሎዋል፤ ያልኸውን ምንም እንኩዋ አንተ ያልኸውን ያክል ባይሆን ጨርሶ «የማያሳስብ ነው» አልልም። ነገር ግን፣ ትውልዳችን ማህበራችን፣ ያላቅሙ መኖር በመፈለጉ የሀብትና የመንፈስ ድሀ እንዳሆይን የሚያሰጋው፣ «የፈረንጅ ትምርት ስለ ተማረ ነው» ያልኸው ጭራሽ የተሳሳተ ከመሆኑም ሌላ አደገኛ ነው። ወዲያውምኮ አቶ በሻህ የመልካምን አራያ መከተል መልካም አራያን መምሰል መልካም ነው። ዛሬ የፈረንጆችን አራያ የማይከተል ማነው?»

«ራሳችንን አስንቆ እኛነታችንን፣ አስትቶ ከንቱ፣ እነሱን ላንሆን እነሱን ለመምሰል እንድንባክን የሚያደርገንን ትምርት ነቀፍሁ እንጂ ጥበባቸውን መማር እንደሚያስፈልገንም መላልሽ ተናገሪያለሁኮ አቶ በላቸው! የነቀፍሁት የጠላሁት፣ እነሱን ላንሆን እነሱን ለመምሰል የሀብትና የመንፈስ ባካናዎች ያደረገንን ትምርት ነው። «መሆን በድል፣ መምሰል በትግል ያውም በክፍል?» የሚባለውን ተረት ሳትሰማው እንዳልቀረህ አምናለሁ፣ አቶ በላቸው። መምሰል በጣም አድክሞ በጣም አስክሮ ለመምሰል የሚፈልገውን በሙሉ ለመምሰል ምንም ቢሆን የማይቻል ነው። ጥበብ ግን አንድ ጊዜ ባንድ አገር ይፈጠር እንጂ፣ በዘር በባህል፣ በወግ፣ በስራት በምነት በስሜት፣ የማንም ያልሆነ የሁሉ የሆነ በመሆኑ፣ ጥበባቸውን አንቅዳ አላልሁም። ፈረንጆች ራሳቸው፣ እያንዳንዳቸው የሚፈጥሩትን አዳዲስ ጥበብ እስባቸው እንደሚቀዳዱ የታወቀ ነው። ብቻ ሁሉም የየራሳቸውን የተፈጥሮና የጸጋ መለያ እንደያዙ ሁሉም የየራሳቸውን እነሱነት ሳይለቁ ነው!» አለ በሻህ።

«እስቲ ሌላ ነገር ልጠይቅህ አቶ በሻህ፣ ቅድም «የዛሬውን ትውልድ፣ ወይም ማህበር የመንፈስና የሀብት ድሀ ያደረገው የፈረንጅ ትምርት ነው ያልሁበትን ምክንያት ብትጠይቀኝ እነግርሀለሁ» ያልህ መሰለኝ፣ እንዲያው ያለውን ምክንያት ልትገልጽልኝ..... ትፈቅዳለህ?» አለ በላቸው።

«ደስ እያለኝ!» አለና በሻህ፣ አይኖቹን ሳያረግብ ፊት ለፊት በዘዘ አድርጎ አገጨን በግራ ጣቶቹ ሲያሻሽ ትንሽ ቆይቶ «መቸም እንደምታውቀው አቶ በላቸው ልጅ ሲባል በጠቅላላው ልጅ ሁሉ ያስተማሩትን እይተማረ ተምሮ ያወቀው እይተከተለ የሚያድግ ነው። ያላተማሩትን የሚማር፣ ተምሮ ያላወቀውን የሚከተል ልጅ የለም። በዚህ ረገድ የኛ ልጆችም እንደ ልጆች ሁሉ ናቸው። ማለት ያስተማሩዎቸውን እንጂ፣ ያላተማሩዎቸውን እንዲህ አውቀው ሊከተሉ አይችሉም።

«ኢትዮጵያ ገናና ታሪክ፣ አስደናቂ ጥንታዊ ስልጣኔ ህብረተሰብዎ በዩድሜው ደረጃና በዩስራ መስመሩ ሁሉም መብቱን እያስረከበና ተግባሩን እይፈጸመ ህይወቱን የሚመራባቸው ድንቅ የሆኑ ህግጋት ወጋትና ስራታት የነበሩዎት አገር ናት።

«ኢትዮጵያውያን እንደ ህጻናት ሲጫወቱ እንደ ጉማሶች ሲጋቡና ትዳር ሲመሰርቱ እንደ ወላጆች አሰርገው ሲድሩ በስራ፣ ቀናት ስራቸውን ሲሰሩ፣ በበአል ቀናት በአላታቸውን ሲያከብሩ መታናቸውን አዘነው ሲቀብሩ እንደ ሽማግሎች፣ እንደበር ተቀምጠው ለወጣቶች ወራሾቻቸውን ታሪክ ሲነግሩ የተጣሉትን ተቀምጠው ለወጣቶች ወራሾቻቸው ታሪክ ሲነግሩ የተጣሉትን ገስጠው ሲያስታርቁና ለተበደሉት ፈርደው ሲያስክሉ የሚከተሉዎቸውና የሚመሩባቸው የኢትዮጵያ ብቻ የሆኑ ህግጋት ወጋትና ስራታት የነበሩዎት አገር ናት። ጉዛሞች - እንደ ወራቱ - አርሰው ዘርተውና አዘምረው ምርት ሲያፍሱ፣ ጀግኖች አገራቸውን ከወራሪ ጠላት ለማዳን ዘምተው በጦር ሜዳ ደማቸውን በልግስና ሲያፈሱ ሌሎች ጠላታቸውን ድል እይመቱ ወደ መጣበት አባረው ሲመለሱ እኒህን ሁሉ፣ እንዲህ ያሉትን መልካምና ትልልቅ ነገሮች ሁሉ ለማስታወስ ወይም ልብ የሚፈጥሩት ውስጣዊ የጋራ ስሜት የሚገለጽባቸው የኢትዮጵያ ብቻ የሆኑ የስሜት መግለጫዎች የነበሩዎት አገር ናት።

«ለሰርግና ላመትባል ዘፈኑ፣ በጦር ሜዳ ለሚሰራ አስደናቂ ጀብድ ቀረርቶው፣ ፍክራው፣ ሰንገረው፣ በማህበር ወይም በሌላ፣ ድግስ ተሰብስቦ እዩተባና እዩተጠጣ ለመዝናናት እሽረረው፣ የግጥም ውድድሩ፣ ተረቱና ስለምኑ፣ ለሀዘን ወይታውና እንጉርጉርው እኒህ ሁሉ ማንም የማይጋራት የስዋ ብቻ ሀብት ነበሩ። እኒህ የጋራ ስሜት መግለጫዎች ከመሳሪያዎቻቸው ጋር የኢትዮጵያ ብቻ የሆኑ የኢትዮጵያ ውበትና የኢትዮጵያውያን ትልቅነት ደግነት፣ ለጋስነት፣ ርህራሄነት፣ ጭዋነት፣ ቆራጥነት፣ ጀግንነት፣ የሚገለጽባቸው ነበሩ። ይህ ሁሉ ባንድነት ይህ በጋራ የስሜት መግለጫዎች የሚገልጸው የጋራ ህይወት ከመገለጫዎቹ ጋር ነበር፤ ኢትዮጵያውያንን በውስጡ ተካፋዮች ሆነው ሲኖሩት የሚያስደስታቸውና ርቀው ሲሄዱ ትዝታው እስኪመለሱ የሚያስቸኩላቸው የትም ቢሆን ካገራቸው ጋር አቆራኝቶ የሚያኖራቸው! ይህ ሁሉ ባንድነት ነበር ኢትዮጵያውያንን በመልካቸው ብቻ ሳይሆን ሳስባቸው በምነታቸው በስሜታቸው፣ በጠባያቸው፣ ባስተሳሰባቸው፣ ባሰራራቸው ከሌሎች ሁሉ ለይቶ ኢትዮጵያውያን አሰኝቶ ያኖራቸው።

«በኢትዮጵያ መሬት፣ ከኢትዮጵያ ወላጆች መወለድ ብቻ ኢትዮጵያውያንን ሙሉ በሙሉ ኢትዮጵያውያን አያደርጋቸውም። ሙሉ በሙሉ ኢትዮጵያውያንን የሚያደርጋቸው በኢትዮጵያ፣ መሬት ከኢትዮጵያ ወላጆች ከመወለድ ጋር ከጥንት ጀምሮ ትውልድ እያለፈ ትውልድ ሲተካ ከቀደመው ወደሚከተለው እዩተውራረሰ ሲወርድ ለመጣው ለዚያ አሁን ለቆጠርሁት ሁሉ፣ የኢትዮጵያ ባህላዊ ሀብት ባህላዊ ጸጋ ወራሾች ሆኖ መገኘት ነው!

«ከጥንት ጀምሮ፣ ትውልድ እያለፈ ትውልድ ሲተካ፣ እዩተከታተሉ የመጡት ኢትዮጵያውያን ሁሉ ጉርሱን፣ ልብሱንና ሌላውን ስጋዊ ፍላጎታቸውን አሙዋልቶ የሚያኖራቸውን የኢትዮጵያን መሬትና ባስተሳሰብ ባሰራር በምነት በስሜት ውስጣዊ የመንፈስ ፍላጎታቸውን አሙዋልቶ አርክቶ፣ የሚያኖራቸውን የኢትዮጵያን ባህል እጅግ ይወዱዋቸው ያክብሩዋቸው ይከሩባቸው ይቀኑላቸው ነበር። ለኒህ ስጋዊና መንፈሳዊ ሀብቶች ለኒህ የተፈጥሮና የሰጋ ብሄራዊ ሀብቶች፣ ጀግኖች በዩጦር ሜዳው፣ የጀብድ ታምር እዩተሰሩ ህይወታቸውን ሲሰዉ የጀግኖች ምሽቶች ባገር ቤት በቤት እናትነታቸው ላይ የቤት አባትነቱን ተግባር ደርበው፣ ለቤተሰብ ክብርና ለልጆቹ ደህንነት የሚገጥማቸው ልዩ ልዩ ጨካኝ አደጋ ጋር የሚያደርጉት ተጋድሎና የሚሰሩት የጀግንነት ስራ «እጹብ ድንቅ» እዩተባል አእሩግ እዩተቀባበሉ ሲተርኩት፣ አገማሪዎች እንደ ሁኔታው - ሲገጥሙበት እረኞች ሜዳ ለሜዳ ሲዘፍኑበት አልቃሾች «ወዬ» ሲሉበት የሚኖሩ ግሩም ነው!

«ታዲያስ! ልጆቻችን ይህን ሁሉ ያገራቸውን ገናና ታሪክ፣ አስደናቂ ጥንታዊ ስልጣኔዎን ህግ ወግዎንና የኑሮ ስራትዎን በልዩ ልዩ መልኩ ከባህላዊ የምነትና የስሜት መግለጫዎችዎ ጋር እያዛመዱ አሰናድቶ በትምርት ቤት እዩተማሩት ቢያድጉና ቢያውቁት ኖሮ እንድኩዋንስ ሊጠሉት የሚጣላቸውን አይጠሉም? እንኩዋንስ ለጸዬፋት የሚጸዬፋቸውን አይጸዬፋም? እንኩዋንስ ሲንቁት የሚንቅባቸውን አይፋለሙትም ኖሮዋል? አቶ በላቸው! ይህን ሁሉ ስጋዊና መንፈሳዊ የተፈጥሮና የጸጋ ብሄራዊ ሀብታቸውን እንዲያውቁት ብናደርግ ኖሮ፣ ላስተሳሰባቸው ላሰራራቸው ላኖኑዋራቸው ለምነታቸውና ለስሜታቸው መሪ ሆኖ ይከተሉት ነበር! ነገር ግን

አስተምረን እንዲያውቁት ስላላደረግን አልተከተሉትም። በዚያ ፈንታ ምን አደረግን? የዚያን ሁሉ ብሄራዊ ሀብት ጌቶች የዚያን ሁሉ የተፈጥሮና የጸጋ ሀብት ወራሾች ያ ሁሉ እንደማይገባቸው ክደን ከዚያ ሁሉ ውጭ አን አድርገን ያን ሁሉ ሸሽገን ነፍገን ትምርት ቤት ከፈትንና ምንም እንደሌላቸው ባዶ እጃቸውን እዚያ ሄደው ከባእዳን የባህል የወግ የኑሮ ስራት ፍርፋሪ እንዲቀላውጡ አደረግን! ይህ ሁሉ ለጠየቅኸኝ ቀጥተኛ መልስ አለመሆኑን አውቃለሁ፤ ወደ መልሱ መግቢያ እንዲሆነን ነው። ጥያቄው «የፈረንጅ ትምርት የዛሬውን ትውልድ ወይም ማህበር የኢትዮጵያ ከሆነው ሁሉ እንዲርቅና የሀብትም የመንፈስም ድሀ እንዲሆን ያደረገው እንዴት ነው?» ነው አደለም?»

«ጥያቄው እንዲያ ነበር፤ የሰጠኸኝ መልሱም - ከጠዬቅሁህ ጥያቄ ጋር ያልተዛመደ መሆኑን አንተ አስቀድመህ ተናገርኸው፤ እንግዲህ እኔ ምን ልበል? ብቻ የተናገርኸው ሁሉ ተናገርሁህ መልስ ባይሆንም የጠላሁት አይምሰልህ፤ አቶ - በሻህ። ይልቁን፤ - ግጥማ ግጥም መሳይ ስላለበት፣ መስማቱ ደስ ይላል፤ ያጫውታል» አለ በላቸው ምንም እንኩዋ በሻህ የተናገረው ከባድ መሆኑ ቢሰማው ከቁም ነገር ያልቆጠረው ለመምሰል የፊዝ ሳቅ ለመሳቅ እየሞከረ።

«አትቀልድ፤ ግዴላህም አትቀልድ፣ አቶ በላቸው!» አለ በሻህ ቆጣ ብሎ። «የተናገርሁት ላገራቸው የሚቆረቆሩ ብዙ አዋቆች ተከራክረው የተስማሙበት ቁም ነገር ነው እንጂ አንተ እንዳልኸው፣ ለግጥማ - ግጥም ጭዋታ አደለም። ስለዚህ አንተን የሆነ አንተ የተሸከምኸውን ከባድ አላፊነት የተሸከም እንዲህ ባለ አሳሳቢ ነገር ላይ ሲቀልድ አላፊነቱ አይከብደው ያላፊነት ተግባር የማያውቅ መስሎ ስለሚገመት ባትቀልድ ይሻላል። «በተናገርሁት ተስማማ» አልልህም እንድታፈግህኝ ግን አልፈቅድልህም! ገባህ?»

«ይቅርታህን!» አለ በላቸው የበሻህን መቆጣት፣ ሲያይ ደንግጦ። «ይቅርታህን፣ መልሱህ ከጥያቄዎ ጋር የተዛመደ ባይሆንም ቁም ነገርነቱን ሳይለቅ፣ ደስ ደስ እያለ የሚሰሙት ነው፣ ማለቱ፣ ነው - በጣም - ደስ ስላለኝ ነው። በውነት በጣም ቁም ነገር ያለው ነው። ከጥያቄዎ ጋር - አንተ እንዳልኸው ባይዛመድም በጣም ደስ ነው ያለኝ። ግጥም ያልሁት - እንደ ግጥም ደስ ይላል ማለቱ ነው። ግጥም እወዳለሁ። ለዚህ ነው፣ ስለዚህ - ይቅርታ ህን አትቆጣ።

«በሻህ ይቆጣል መስሎህ አይዘህ አትስጋ» አሉ አዛዥ አቁዋርጠው። «በሻህ የተቆጣ እለት፣ ውሀ እንጨት ሆኖ የነደደ እለት - » በቃ፣ አለም ህግጋትዋን ለወጠች ማለት ነው! በሻህ የሚቆጣ ቢሆን፣ ውቤ ያን ያክል አህያ ቢጭኑዋት የማትችለው ከባድ ስድብ እዩፈለገ ሲያሸክመው በተቆጣ ነበር! ብቻ እሱና ቁጣ አይተዋወቁም ግዴላህም። መጀመርያ ውቤ የስድብ መአት ሲያወርድበት የሰማሁ እለት፣ ዳግመኛ የሚነጋግረው አልመሰለኝም ነበር። ታዲያ በነጋው «ውቤን እያችሁልኝ ወይ» እያለ ፈልጋ ሲመጣ ገረመኝ! ስለዚህ አቶ በላቸው በሻህ በጣም እንዲወድህ የፈለግህ እንደሆነ እዚያ እናንተ ዘንድ እንደ ህጉ እንደ አኪምነቱና እንደ ሌላው ነገር ሁሉ የስድብ ሊቃውንቶች አሉዋችሁ እንደ ሆነከነሱ አስቀያሚ አስቀያሚውን ስድብ እዩመረጥህ እያመጣህ ብትለድፍበት አዬ ተዚያ ወዲያ፣ ካንተ በቀር ሌላ ወዳጅ ይኖረዋል ብለህ አታስብ! «በላቸው በየት ሄደ» እያለ በሄድህበት ሲከተልህ ይኖራል!» ሲሉ አዛዥ እዩሳቁ

እዚያ ያሉት ሁሉ በሻህና በላቸው ጭምር ከልባቸው ሳቁና በሁለቱ ተከራካሪዎች መሀከል የተፈጠረው መሸካከር ወዲያው ለዘበ። ያዛዥ አላማም ይህ ነበር። ያዛዥ አላማም ይህ ነበር። ከዚያ በላቸው በሻህን እንደገና ይቅርታ ስለ ለመነው ንግግሩን ቀጠለ።

«አቶ በሻህ አንተ ራስህ እንዳልኸው የትምርታችንን አመሰራረትና አመራር እዩነቀፍህ በተናገርኸው ሁሉ አልስማማ ይሆናል። በርግጥ አልስማማም፤ ነገር ግን አልስማማበት እንጂ ስለ ትምርትና ስላሰጣጡ ባለህ ጠቅላላ ፍልስፍና ባቀራረብህ ጭምር በጣም ነው የተነካሁ። ስለዚህ ባነጋገራም ሆነ በጠቅላላ ሁኔታየ የምቀልድ መስዬ ታይቻለህ እንደሆነ ይቅርታ አድርግልኝ። በውነቱ የትምርት ጉዳይ ጉዳያቸው አድርገው እንዲህ ጠልቀው የሚመረምሩ፥ እንዲህ የሚቆረቆሩ ሰዎች ለትምርቱ ስራ አላፊዎች ሆነን ከተቀመጥን ሰዎች ሌላ «ይኖራሉ» ብዬ አልጠራጠርም ነበር። ዛሬ ካንተ የሰማሁት ማለት፥ የትምርት አመሰራረታችንን የሚመረምሩና በጉድለቱ የሚቆረቆሩ ብዙ አዎቆች መኖራቸው ለኔ እንግዳ ነገር ነው፤ አዲስ ትምርት ነው። በል አሁን ፈቃድህ ቢሆን የጀመርኸውን ጨርስልን» አለ በላቸው በሻህ የተናገረውን ሁሉ አውቆ የተወው አይቶ የጣለው የማይረባ ነገር አስመስሎ ለማሳዩት ጭራሽ ያላሳሰበው መስሎ ለመታየት የለበሰውን የውሸት ልብስ አውልቆ ወዲያ ጥሎ የውነተኛ ስሜቱን በመናዘዝ። አንዳንድ ግጭት መልካም ነው። ይልቁንም በውሸት መሸፈኛ በግብዝ መሸፈኛ ተሸፍነው፥ ያልሆኑትን መስለው መታየት የሚፈልጉትን ድንገት የገጭዋቸው እንደሆነ የግጭቱ ሀይል ሲነቀንቃቸው ሲያናውጣቸው ያ ግብዝ መሸፈኛቸው ከላያቸው ይወድቅና ራቁታቸውን በውነተኛ መልካቸው ይታያሉ!

«አንዳንድ ጊዜ ከስሜት ጋር ስናገር የተቆጣሁ እመስል እንደሆነ እንጂ አባባ አዛዥ እንዳሉት መቆጣት አላውቅም። ብቻ ላንተ የተቆጣሁ መስዬ ታይቻለህ እንደሆነ ይቅርታ አድርግልኝ» አለ በሻህም ምንም ቢቆጣ ያልተቆጣ ለመምሰል ፈገግ እንዳለ ራሱን ትንሽ ዝቅ አድርጎ። «እንግዲህ የጀመርሁትን ለመጨረስ» አለ ቀጠለና። «ቅድም የዛሬው ትውልድ ራሱን ማንነቱን ስላለማወቁ የተናገርሁት ሁሉ፥ «ለጥያቄህ መልስ ለመስጠት መግቢያ ነው እንጂ ቀጥታ መልስ አደለም» ስላልሁ እኔ የተናገርሁት አንተ ከጠዬቅኸኝ ጋር የማይዛመድ መሆኑን እዬ መላለስህ ስትናገር ሰማሁህ። ይቅርታ አድርግልኝና፥ የተናገርሁት ለጠዬቅኸኝ ቀጥታ መልስ አይሁን እንጂ በጣም የተዛመደ ነው፤ ባይዛመድ አልናገረውም ነበር። የተናገርሁት ሁሉ፥ የዛሬው ትውልድ የባልህ፥ የወግ የኑሮ ስራት፥ ጌታ መሆኑን አሳይቼ፥ የዚህ ሁሉ ጌታ የዚህ ሁሉ ወራሽ ይህን ህጋዊ ሀብቱን ይህን ብሄራዊ ጥሪቱን ስለነፈግነው ስለ ሸሸግነው ስለ ከለከልነው የባእድ ባህል የባእድ ህገ ወግ የባእድ የኑሮ ስራት ለመልቀም መገደዱንና ያም ያም እንዳስከተለ ለማሳዩት ነው። ስለዚህ የተናገርሁት ከጥያቄ ጋር ያልተዛመደ አደለም፤ በጣም የተዛመደ በጣም የተያያዘ ነው። አይህ? አእምሮና ልብ ልክ እንደ ሆድ ጦም መኖር ስለማይችሉ አእምሮ የሚማረው የሚመራው የሚያውቀው የሚያሰላስለው የሚሳለው የሚመስለው ስለሚፈልግ ልብ የሚወደው የሚጠላው፥ የሚያከብረው የሚያንደንቀው የሚንቀው ስለሚፈልግ ልክ እንደ ሆድ አእምሮና ልብ እንዲህ እንዲህ ያለ ምግብ ስለሚፈልጉ የዛሬው ትውልድ አእምሮና ልብ የንሱን የራሳቸውን የሚሰጣቸው ቢያጡ ከባእድ የባህል የወግና የኑሮ ስራት ፍርፋሪ እንዲቀላውጡ የተገደዱ መሆናቸውን ለማሳዩት ነው የተናገርሁት አቶ በላቸው!

አሁን ከዚህ ወደ ቀጥታ መልሴ ልራመድ። አሁን የፈረንጅ ትምርት፣ የዛሬውን ትውልድ የኢትዮጵያ ከሆነው ሁሉ እንዲቀርና ፈረንጅ ለመምሰል ባለው ጽኑ ጉጉት የመንፈስም የሀብትም ድሀ እንዲሆን አደረገው ወዳልሁበት ምክንያት ልለፍ። ፈረንጆች በውቀት ይሁን በስተት በየትኛው መሆኑን እግዜር ይወቀው - የሚጽፉት ሆነ የሚያስተምሩት ፈረንጅንና የፈረንጅ የሆነውን ሁሉ በተለይ አፍሪቃውያንና የአፍሪቃውያን የሆነውን እናንና የኛ የሆነው ጭምር አዋርዶ አገላቁሎ የሚያሳይና የሚያስንቅ የሚያስጠላ የሚያስጸይፍ ነው። ታዲያ እንግዲህ ከህጻንነታቸው ጀምረው እንዲያ ያለውን ትምርት ብቻ በትምርት ቤት እይተማሩ የሚያድጉ ልጆች እንዲያ ያለው ትምርት እውነት አለመሆኑ የሚያስረዳ ማረምያ፣ እይተማሩ እሱን ብቻ እይተማሩ፣ የተማሩትን አምነው በሱ እንዲመሩ እያደፋፈርን የምናሳድጋቸው ልጆች በግድ ያን የሚጠላውን የሚናቀውን ወይም፣ በጠቅላላው የራሳቸው የሆነውን ሁሉ የሚንቁና የሚጠሉ ያን የሚወደደውን የሚደነቀውን ወይም በጠቅላላው የፈረንጅ የሆነውን ሁሉ የሚወዱ የሚያደንቁና የሚመኙ መሆናቸው የማይቀር ነው። ብቻ እዚህ ላይ አንድ አይነተኛ ነገር አለ። ማንም ቢሆን የራሱ የሆነውን ራሱ ውስጥ ውስጡን ንቆ፣ ጠልቶ የሌሎች የሆነውን ያድርገንቅ ይወደድ ይመኝ እንጂ ሌሎች ሌሎች ሌሎች ሌሎች የሚያስከብርና የሚያኮራ መሰረት የሌለህ ነህ። ሲሉት ለገዛቸው የሰውነት ደረጃ ያሉትና የሚናቁት ክፍሎች ወገን ነህ። ሲሉት ይህን አምኖ የሚቀበል የለም። ስለዚህ ይህ የተባለው ሁሉ እውነት አለመሆኑን አስመስክሮ የሚረታበት እሱና ወገኖቹን የሚያስከብርና የሚያኮራ መሰረት ያላቸው መሆናቸውን የሚያስረዳበት ሌላ መንገድ ካጣ እንዲያ ካለው ችግር መውጫው እምሽሽ ብቻ ነው። ተዋርደው ከሚያዋርዱት ተንቀው ከሚያስንቁት መሰረተ ቢሰኙ ሆነው መሰረተ ቢስ ከሚያደርጉት ወገኖቹ መሽሽ! በነሱ አይን እንዳይታይ እነሱን ለመምሰል ከነሱ መራቅ ከነሱ አለመነካካትና የገዛቸውን ስሜት እንዳደረገባቸው ሰዎች ሁሉ የሚደነቅ የሚወደድ የሚያስመኝ ነገር ያላቸውን ከፍተኞችን እይተማሩ እነሱን ለመምሰል መታገል፣ መጋደል፣ ነው! ሽሽት ከሚፈሩት ከሚጠሉት ከሚጠየፉት ሁሉ ለመራቅና ለመዳን አንድ አይነት መከላከያ ስለሆነ ሰው አንድ ጊዜ ከጠላ አንድ ጊዜ ከተጠዬ ሆነ ብሎ እንኩዋ ሳይሆን ሳይሰበው ከሚጠላውና ከሚጠዬፈው ሁሉ እንዲሸሽ ደመ ነፍሱ ይገፋዋል። በዛሬው ትውልዳችን ከዚያ ተያይዞ በዛሬው ማህበራችን በሁላችን መሸሽ! ታሪካችንን በጠቃላላው ኢትዮጵያውያንነታችንን ወደ ሁዋላ ጥለን መሸሽ! ከዚህ ሁሉ ጋር የሚያገናኝ ድልድያችንን አፍርሰን ከዚህ ሁሉ ጋር የሚያያይዝ ማሰሪያችን ከኛነታችን ተለይተን መሸሽ! እንግዲህ መልሴን አጠቃልዬ ለመስጠት አቶ በላቸው የዛሬው ትውልድ ኢትዮጵያውያን ወገኖቹ ክብራቸውን ኩራታቸውን ጀግንነታቸውን ቆራጥነታቸውን ልግስናቸውን፣ ርህራሄያቸውን አድንቆታቸውን ንቀታቸውን ፍቅራቸውን ርህራሄያቸውን የመሳሰለውን፣ አሁን ቆጥራ ልገፋው የማልችል ላፋዊ መልካቸው ሆነ ለውስጣዊ እምነታቸውና ስሜታቸው መግለጫ የሆነ አፋዊነቱ እይሚገልጹበት ባልህ ወግ የኑሮ ስራት ያላቸው መሆናቸውን ሳያው ራሱ የዚህ ሁሉ ወራሽና በዚህ ሁሉ የተረፈው ባለ ጸጋ መሆኑን ሳያውቅ ምንም እንደሌለው ባደውን ትምርት ቤት ገብቶ የተማረው የፈረንጅ ትምርት የሱ የራሱ የሆነው ሁሉ የሚናቅ የሚጠላ የፈረንጅ የሆነው ሁሉ የሚወደድ የሚደነቅ የሚያስመኝ መሆኑን ስላሳመነው የገዛቸውን ስሜት ስላሳደረገበት ወገኑን ላለመምሰልና ፈረንጅ ለመምሰል የሚያደርገው የለም! ወገኑን ላለመምሰልና ፈረንጅ ለመምሰል የሀብትና የመንፈስ ድሀ እስኪሆን

ድረስ የማይከፍለው ዋጋ የለም! ፈረንጅ መሆን ስለማይቻል ፈረንጅ ለመምሰል በትውልዱ መሀከል «እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ» ያለው ቅድድም ያለው ውድድር መመሰያ ማመዘዘኛ የለውም! የፈረንጅ ትምርት በተማሪውና ጥራዝ ነጠቅ በሆነው ትውልዳችን ዘንድ እንደ ፈረንጅ መብላት እንደ ፈረንጅ መልበስ እንደ ፈረንጅ መናገር እንደ ፈረንጅ መጫወትና እንዲያው በጠቅላላው እንደ ፈረንጅ ለመምሰል ያለው ጉጉት ምን ያክል ጽኑ መሆኑን የሚያሳይ ነው! እንግዲህ ያጥግብህም አያጥግብህ ለጠዬቅኸኝ የምሰጥህ መልስ ይህ ነው አቶ በላቸው» አለ በሻህ በላቸውን ፍጥጥ አድርጎ እያዩ። «ከዚህ ተነስተን» አለ አይኖቹን ከበላቸው አንስቶ እጣራው ላይ ሳያረግብ ተክሎ። «ከዚህ ተነስተን ወደ እያንዳንዱ ቤተሰብ ስንገባ ፈረንጅ ለመምሰል ባለው ውድድር ፈረንጅ ለመምሰል ባለው ቅድድም መርዳት የሚችሉ ወላጆችና ዘመዶች ከተገኙ መቸም ለሌላ ሳይሆን ለርዳታቸው ሲባል እንደ ሚፈልጉት የታወቀ ነው። የማይችሉት ግን በመምሰሉ ውድድር እንዳያሳድፉ እንዳያሳድፉ የሚሸሹዎቸው እንጂ የሚጠጉዎቸው አይደሉም!» ሲል ያሸመር ፈገግታ ፈገግ እንዳለ እዚያ ያሉትን ሁሉ ባይኖቹ አዙሮ ገርፎ ሁሉም ይስቁ ጀመር።

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ አቶ በሻህ! ከተገናገርኸው ብዙ የማስማማበት ቢኖርም በጠቅላላው በጣም ጠቃሚ ነው። ነገር ግን የማልስማማበትን ሁሉ ለመግለጽ አሁን ጊዜ ስለሚያጥረን በሌላ ቀን ሰፋ አድርገን ብንነጋገር ይሻል ይመስለኛል፤ አይመስልህም?» አለ በላቸው፤ ፈገግ ብሎ አንድ ጊዜ ሰአቱን አንድ ጊዜ በሻህን እያየ።

«ሳላስበው ነገሩ እዩሳበኝ ብዙ ተናግራ ስላሰለቸሁህ ይቅርታ አድርግልኝ። እንደገና የተገናኘን እንደሆነ ካንተ ከመስማት በቀር ላልናገር ማንቆርቆሪያ ጠጅ ግይድ ይሁንብኝ!» አለ በሻህ ለመሄድ ሲነሳ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ።

«እንዲያው ተገኜ ይ - ሙት፣ ይህ ሰው በጣም ደማም ነው፣ እባክህ እዩመጣህ ጠይቀን» አሉ ወይዘሮ ላቀች።

ምእራፍ ሆያ ስድስት

እስመ ነፍስ ተአምር ቀታሊሁ

በሻህ የደመቀችን ልጅ ተከስተን አይወደውም ነበር። ስለዚህ ደመቀች፣ ለሹ ሸሚዝና ጫማ እንዲገዛለት ስትለምነው «አልችልም» ሲል ፈልጎ ነበር። ነገር ግን የሚያጠግብ ምክንያት ሳያሰናዳ ድንገት ስለ ነበረ የለመነችው ቅር እያለው እያመነታ የሸሚዙንን ቁጥሮች ከሚገዙበት ገንዘብ ጋር ተቀበለ።

ተከስተን መጀመሪያ ያየው ትምርት ቤት ከመግባቱ በፊት እናቱና አዛዥ ተካልኝ እቃ ሊገዙለት ገብያ ይዘውት ሄዶ ነው። ከዚያ በፊት ሆነ፣ ከዚያ በሁዋላ አይቶት አያውቅም። ያነለት ሲያየው ገና የሰባት አመት ልጅ ነበር። ታዲያ እሱ አዛዥና፣ እናቱ፣ ስለ ሚገዙዎቸው እቃዎች አይነት ወይም ዋጋ ከሻጮች ጋር ሲከራከሩ፣ ተከስተ ጣልቃ እዩገባ «ይህ አይሆንም፣ ያ ይሆናል» ማለት ስላበዛ በሻህ በሸቆ «ራሱን በኩርኩም ግጨው» የሚል ሰይጣን መጥቶበት ነበር። ብቻ «ምን አገባህ ቢሉኝ ምን እላለሁ?» እንኩዋንስ ትእግስቱን አጠራቅሞ ንዴቱን ውጦ

ዝም አለ። ልጆች እንኩዋንስ ስለ ራሳቸው የነሱ ባልሆነ ጉዳይም አዋቆች ሲነጋገሩ ጣልቃ ገብተው «እኛን ስሙን» ማለታቸው አዲስ አደላም፤ የሚበዙት እንዲያ ናቸው። ልጆች አዋቆች ቁም ነገር ሲጫወቱ ጣልቃ ገብተው «ብስል ከጥሬ» ወሬያቸውን ሲያወሩ ሲዘባርቁ እንኩዋንስ ሊያናድዱ እንዲያውም ደስ ያሰኛሉ፤ ያስቃሉ። በሻህ ራሱ ልጆችን ይወድ ነበር። «ብስል ከጥሬ» ወሬያቸው እየጣመው ግን ገና ሲያየው «ውቃቤ አምላኩ» አስጠልቶት በሌሎች ልጆች ላይ የሚወደው ጣልቃ ገብቶ መዘባረቅ በሱ ላይ ከፍቶ፣ ታዬው። ከዚያ ቀን ጀምሮ የተከስተ ነገር አልዋጥለት እንዳለ ቀረ። ደመቀች ወደምትኖርበት ወደ አዛዥ ተካልኝ ቤት መሄዱን ካዘወተረ በኋላ እስከ ተከስተን ስታመሰግን ይልቁንም ከመጠን ያለፈ እንደምትወደውና ከሱ ተለይታ መኖር እንደማታችል መስሎ እንደሚታያት ስትናገር ሲሰማ ትእግስቱ ያልቅና ተነስቶ መሄድ አምሮት መንቆራጠጥ ይጀምራል። ለተከስተ አንድ ነገር - ትልቅ ይሁን ትንሽ - «ላድርግ» ትልት የሰማ እንደሆነ ወይም ስታደርግ ያዩ እንደሆነ እንኩዋንስ በቂ ምክንያት ኖሮት ባይኖረውም ሳያስበው ተቃዋሚ ሆኖ ይገኛል። ርግጥ ተቃዋሚውን በተዘዋዋሪ መንገድ እንጂ የተቻለውን ያክል በቀጥታ ለማድረግ ይሞክራል። ተከስተን የማይወድ መሆኑንም ካፋ አውጥቶ ለማንም ተንፍሶ አያውቅ። «የዛሬ ልጆች» እያለ ጠቅላላ አስመስሎ ቢናገር፣ ለደመቀች ከግዚኤ ብዛት በሻህ ልጅዋን እንደማይወድ እዩተሰማት ሄደ። ብቻ ምክንያቱን ፈልጋል ልታገኘው አልቻለችም። ምክንያቱ እንኩዋንስ ለስዋ ለሱም ግልጽ አልነበረ።

በሻህ ተከስተን የማይወድ መሆኑን ለማንም ተንፍሶ እንደማያውቅ ደመቀችን እንደሚወድም ሊገልጽ የማይፈልግባቸው ምክንያቶች ስለ ነበሩት፣ ለስዋ ይሁን ለሌላ ገልጾ አያውቅ። እንዲሁ ልቡ በምስጢር የስዋ እስረኛ ሆኖ ከስዋ ጋር ተቆራኝቶ እስከ ወዳለችበት ይጎትተዋል። ብዙ ግዚኤ ሳያስበው በስሜቱ ተገፍቶ ምስጢሩን የሚያወጣበት የሚያጋልጠው ነገር ይናገርና ወይም ያደርግና ደንግጦ ያን ለማረም የሚናገረው ሆኖ የሚያደርገው ከፈሩ የወጣ ደንቃራ ነገር ይብሱን ያጋልጠዋል። መቸም ፍቅርንና ጥላቻን ሸሽጎ ማስቀመጥ አይቻል። ባፍ ባይናገሩባቸው አካላት ሁሉ ሁኔታ ሁሉ አሳባቂዎቻቸው አጋላጮቻቸው ናቸው! በሻህ ደመቀችን የሚወድና ልጅዋን የማይወድ መሆኑ እንዳይታወቅበት ምንም ያክል ቢሞክር አልተሳካለችም። አነጋገሩ አድርጎቱ ሁኔታው ሁሉ የውነተኛ ውስጣዊ ስሜቱን ገልጾ የሚያሳይ የሚያጋልጠው ነበር። ተከስተን ገና ሲያየው ውቃቤ አምላኩ ያስጠላው፣ ደመቀችን መውደድ ከመጀመሩ በፊት ነው። ምናልባት «እስመ ነፍስ ተአምር መቀታሊሁ» የሚሉት በሰፊ ትርጉሙ ሳይሆን ገዳይዋን ብቻ ሳይሆን - ጠላትዋን ተወዳዳሪውና ተፋላሚዋን፣ አስቀድሞ ታውቃለች» ማለት ነውና፣ ደመቀች ልጅዋን ተከስተን አጥብቃ ትወድ ስለ ነበረ ከሱ በቀር፣ የምትወደው ስላልነበረ የስዋን ፍቅር የሚካፈለው ለስዋ ፍቅር ተፋላሚው እሱ ብቻ መሆኑ አስቀድሞ ታይቶት ይሆን?

ለልጅዋ አንድ ነጭ ሸሚዝና አንድ ጥቁር ቻማ እንዲገዛለት በሰጠችው ገንዘብ ገዝቶ አሰንበቶ፣ እንደ ለመነችው ለሁድ ግብዣ እንዲደርስላት ቅዳሜ ጥዋት እቤትዋ ወስዶ ሲሰጣት፣

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ ጋሼ። እንግዲህ ልውሰድለትና እስቲ - የሚለውን ልሰማ» አለች ደመቀች፣ ሸሚዙንም ጫማውንም ከተጠቀለሉበት እያወጣች ካዩች በሁዋላ።

«የፈለጋቸውን ካገኘ በሁዋላ ደግሞ - ሌላ ምን ፍጠራ ሊል ነው? ወይስ - የፈለጋቸውን አደለም የገዛሁ?» አለ ባሻህ ሳያስበው ግልፍ ስላለው ግንባሩን ከስተር አድርጎ።

«አንተስ - ልክ እንድትገዛልኝ የለመንሁህን ነው የገዛልኝ ጋሼ። ብቻ - እንድትገዛልኝ የለመንሁህ እሱ እንዲገዙለት የፈለጋቸው መሆናቸውን ተ - ተጠራጠርሁ እንጂ» አለች፤ ድንገተኛ ግልፍታቸውን የግንባሩን መኮስተር ስታይ፣ እንደ መፍራት ብላ፣ ንግግርዋ እዩተደናቀፈ፣ አይኖችዋን ቶሎ በጅዋ ወደ ያዘችው ሸሚዝ መለሰችና። «ከዛሬ ቀደም በኒህ ቁጥሮች የገዛልሽልኝ ሸሚዝና ጫማ ጠበቡኝ ብዬ ነግራሽ እንዴት እንደገና በኒያው ቁጥሮች ገዝተሽ ታመጪልኛለሽ? ብሎ ይቆጣ ይሆን? ብዬ ሰግቼ ስቸገር ነው የሰነበትሁ» አለች ቀጥላ አይኖችዋን ከሸሚዙ ላይ ሳታነሳ።

«ታስገርሚኛለሽ! ለመሆኑ እንዲገዛለት የፈለጋቸውን የሸሚዙንና የጫማውን ቁጥሮች እሱ አደለም የሰጠሽ?»

«መስጠቱንስ - የሁለቱንም ቁጥሮች የሰጠኝ እሱ ነው። ነገር ግን - በኒህ ቁጥሮች ነጭ ሸሚዝና ጥቁር ጫማ በቅርቡ አልገዛሁልህም ኖሮዋል ወይ? ስለው ልክ አልሆኑም ጠበቅኝ ብሎኝ ነበር። ታዲያ የፊተኝኖች ከጠበቡህ ለምን በኒያ በጠበቡህ ልክ እንድትገዛልህ ትፈልጋለህ? ብዬ ያኔውኑ ማጣራት ይገባኝ ነበር። ነገር ግን - ትንሽ አዝኖ ነበርና ወደ ማባበሉ ገብቼ ይህን ስለረሳሁት የሰጠኝን ቁጥሮች ዝም ብዬ ተቀብዬ መጣሁ።»

«ታዲያ - ፊት የገዛሽለት ለጠበቅኝ ካለ ልኩን መስጠት የሱ ፈንታ ነው እንጂ ያንቺ ነው? እንዲያው - ከራስሽ አብልጠሽ ስትወጂው ጊዜ የሱን ጥፋት አድርገሽ ራስሽን ትወቅሻለሽ። እንዲያውም - አንቺን አልገባሽም እንጂ ነገሩ ሌላ ነው። ብቻ እሱን እንተወው ግዴለም። ለመሆኑ ሲያዝን አይቼ ወደ ማባበሉ ገባሁ ያልሽ ምን አሳዘነው?»

«ኦ - ልጅ አደል? መቸም ልጅ ሲባል እንደምታውቀው ወላጆቹን የሚቸግራቸው አይመስለውም። ከሸሚዝና ከጫማው ጋር አንዳንድ ጥቃቅን ነገሮች እንድትገዛለት ፈልጎ፣ ለግዜው ገንዘብ አጥሮኝ የማልችል መሆኑን ስነግረው - ትንሽ አዘነ።

«የወላጆቻቸው ችግር የማይሰማቸው ለወላጆቻችን ይቸገሩ ይሆናል» ብለው የሚያስቡ ልጆች፣ ወላጆቻቸውን የማይወዱ መሆናቸው የታወቀ ነው። ይቅርታሽን ያቺን ልጅ ማለቴ እንዳይመስልሽ፤ ያንቺ ልጅማ - ከራሱ የበለጠ፣ ላንቺ እንደሚያስብ - ብዙ ጊዜ ስትናገሪ ሰምቻለሁ» አለ በሻህ ባሽሙር። ደመቀች አልመሰለሽም። ጠቅላላ አስመስሎ በተለይ ስለስዋ ልጅ የተናገረው አሽሙር እንደሆነ ስላወቀች አንገትዋን ደፍታ ዝም አለች።

«በቀደም - እኒህን እቃዎችን እንድትገዛልሽ ስትጠይቁኝ አባባ አዛኝሮ ያሉት ትዝ ይልሻል?» አለ በሻህ ሁለቱም ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ።

«አባባ አዛኝሮ ምን አሉ?» አለች እንደገና ቀና ብላ አይኖቹን እያየች።

«እንዲህ - እዩተበደርሽ እዩተቀደምሽ፤ የጠዩቀሽን ሁሉ ስታደርጊለት ኖረሽ አንድ ቀን ተበድረሽም ተቀድመሽም ልታደርጊለት የማትችይው ነገር ይጠይቅሽና ሳታደርጊለት የቀረሽ እንደሆነ ባትፈቅጅ እንጂ ባትችይ ስለማይመስለው «ተጣልታችሁ እንዳትለያዩ አስቀድመሽ ብትጠነቀቁ ይሻላል» አላሉሽም? እይው እሳቸው ያሉት ደረሰኩ! ደግሞ አንቺና ልጅሽ ተጣልታችሁ እንዳትለያዩ የሚያሰጋ ሌላ ነገር እኔ ልንገርሽ። ልጅሽ ህጻን ሳለ አንቺ ለሱ ላንቺ ከናትና ልጅነታችሁ ሌላ የጭዋታ የምግብ፣ የምኝታ የሌላም ብዙ ነገር ጉዋደኞች ነበራችሁ። አሁን ካደገ በሁላ ግን አንቺን በናትነሽ እንደ እናት እንጂ ከናትነትሽ ሌላ የምንም ነገር ጉዋደኛአው እንደ ሆንሽ አድርጎ አያይሽም። አሁን ባለበት እድሜና ባለበት ቦታ፣ ካንቺ ማግኘት የማይችለውን የጣንት የጭዋታ፣ የፍቅር፣ ጉዋደኝነት የሚሰጡት ብዙ የወንድና የሴት ጉዋደኞች ስለሚኖሩት አሳቡንና ጊዜውን ለነሱ ጉዋደኝነት ሊሰጥ ይመርጣል። ይህ በሱ እድሜና በሱ ቦታ የሚገኙ ወጣቶች ሁሉ የሚያልፉበት መንገድ መሆኑን ተረድተሽ እናንትነሽ ብቻ በቅቶሽ ጉዋደኝነቱን እሱ ለመረጣቸው መልቀቅ አለብሽ። ያለዚያ - ከዚያ «ልለፍ» ካልሽ በግል ጉዳዩ ጣልቃ እንደ ገባሽ ይቆጥረውና ይጠላሻል። ላንቺም ቢሆን -» አለ ትንሽ ዝም ብሎ ቆይቶ። «ላንቺም ቢሆን መቸም አሁን እንዳልሁሽ ልጅ ከልጅነቱ አልፎ ሊሰጥ የሚገባውን ለሱ እዩሰጠሽ ሌላውን - ለሌላ ብትቆጥቢው የሚሻል ይመስለኛል።»

«ከሱ ቀንሼ - የምቆጥበው ለማነው?»

«ጉዋደኝነትሽ፣ ፍቅርሽ ጎትቶ ለሚያመጣው» አለ አይኖቼን ገደም አድርጎ ወደስዋ እያዩ።

ደመቀች ልብዋ እንደ መሸበር ሲል ቀይ ፊትዋ፣ ይበልጡን እንደ መቅላት ብሎ፣ ላንድ አፍታ ቀና ብላ አዩችውና መልሳ አንገትዋን ደፍታ ዝም አለች። ከዚያ ሁለቱም ዝም ብለው ቆይተው።

«ለማናቸው - አባባ አዛዥ የመከሩሽ ጥሩ የሽማግሌ ምክር ነውና፣ ካሳብሽ ባታጠፊው መልካም ነው። የዛሬ ልጆች - የሚፈልጉት ነገር መሙላቱን እንጂ ያን ለማሙዋላት ወላጆቻቸው አይደርስ ችግር ቢደርስባቸው ከመ - ጤፍ አይቆጥሩትም፣ ግዴላቸውም» አለ፤ ነገሩን ከያዘው መንገድ ወደሌላ መምራት ስለ ፈለገ።

« «ልጆች - የዛሬ ሆኑ የድሮ ምንግዜስ ቢሆን ያው ልጆች አደሉም?» አለች ደመቀች ጠቅላላ አስመስሎት የተናገረው ስለስዋ ልጅ መሆኑን ስለምታውቅ፣ ቅር ያለው ፊትዋ ባሽሙር ፈገግታ አጊጦ።

« «ልጆች» ከሚባለው ስም በቀር የዛሬ ልጆች ከድሮ ልጆች የሚነገሩት አንድ ነገር የለም። «ሽሚዙና ጫማው ልኩ አይሆኑ ይሆናል ብዬ ፈራሁ» ስላልሸው ልነግርሽ ያሱብሁትን ሳልረሳው ልንገርሽ። «የዛሬና የድሮ ልጆች ከስም በቀር የሚነጋገሩት የለም» ስላልሁት፣ ሁዋላ ትንሽ ሰፋ አድርገን ብንነጋገር እንዲያውም - ጥሩ አጋጣሚ ነው።

«ለኔ እንደ መሰለኝ ሽሚዙም ሆነ ጫማው ልኩ ስላሆኑ አደለም ልጅሽ ሁለቱም እንደገና እንድትገኙለት የፈለገ። ወደ ፊት የገዛሽለትን ለንደኞቹ ሰጥቱዋል፤ ያለዚያም አሁን እነዚህን ሊሰጥ ነው። ፊት የገዛሽለት ልኩ ባይሆኑ ኖሮ እንደገና እንድትገኙለት ሲፈልግ የነሱን ቁጥሮች መልሶ አይሰጥሽም ነበር። ስለዚህ አሁን የተገዙለትን «ልኬ አልሆኑም ብሎ ያዝናል» ብለሽ ምንም አትስጧ በኔ ይሁንብሽ» አለ። ከዚያ አይኖቹን በአንጻሩ ባለው የቤት ግድግዳ ተክሎ ከቆየበት መለስ አደረገና «አሁን እንግዲህ ጊዜና ትግስት ካሉሽ «የዛሬና የድሮ ልጆች ከስም በቀር የሚነጋገሩት ነገር የላቸውም» ስላልሁት እንነጋገር» አለ።

«ዛሬ ጊዜም፣ ትእግስትም ከኔ የተረፉኝን ለሌሎቻቸው ላበድር እችላለሁ!» አለች ደመቀች እንደ መሳቅ ብላ።

«መልካም እንግዲያ! አዩሽ? በዘመናዊ ትምርት ቤት እዩተማሩ የሚያደርጉት የዛሬ ልጆች የኢትዮጵያ ከዘመናዊ ስልጣኔ ወደ ሁዋላ የቀረች አገር ስለ ሆነች «ወደ ሁዋላ ያስቀሩዋት ባህልዋ ልማድዋ፣ ወግዋ፣ እምነትዋና በጠቅላላው፣ የኑሮ ስራትዋ ናቸው» ብለው አምነው እነዚህን ሁሉ ባንድ ላይ ጥቅልል አድርጎ ወዲያ ጥሎ በነሱ ፈንታ የፈረንጆችን ባህል ልማድ ወግ እምነትና የኑሮ ስራት መተካት እንደሚያስፈልግ የሚያምኑ ናቸው።

«በድሮ ወግና ስራት፣ ወላጆች ልጆቻቸውን ከደማቸው ቀንሰው፣ ከስጋቸው፣ ቆርሰው ካለመኖር ወደ መኖር ካመጡቸው በሁዋላ ክፉ እንዳይደርስባቸው መልካሙ እንዳይቀርባቸው ከራሳቸው አስቀድመው ለልጆቻቸው እያሰቡ ተጠንቅቀው ጠብቀው በበጎ ምግባር እዩመሩ አሳድገው ለአካለ መጠን ሲበቁ ጥማድ ለሽትና ለምርት ጥገት ለወተት ሰጥተው ይድሩና ራሳቸውን አስችለው ያቆሙቸዋል። ስለዚህ ልጆች ወላጆቻቸውን ማፍቀር ብቻ ሳይሆን ከእግዚአብሔር በታች ሁለተኛ ፈጣሪያዎቻቸው በመሆናቸው ሊያከብሩባቸው ይገባል!» ተብሎ ይታመን ስለ ነበረ እንዲህ ባለ እምነት እዩተመሩ የሚያድጉ የድሮ ልጆች ወላጆቻቸውን ያፈቅሩና ያከብሩ ነበር።

«ነገር ግን በዛሬ ዘመን ልጆች ዘንድ ስለ ወላጆችና ስለ ልጆች ግንኙነት ያለው ትምርትና እምነት ጨርሶ ሌላ ነው። እንደ ዘመኑ ልጆች ትምርትና እምነት «ወላጆች ራሳቸውን በምግብ ጥማቸውን በመጠጥ ማርካት በፍጥረት ህግ እንደ ተደነገገላቸው ፍትወተ - ስጋቸውን በሩካቤ - ስጋ እንዲረኩ በፍጥረት ሕግ የተደነገገላቸው ስለሆነ እንዲያ ፍትወተ - ስጋቸውን በሩካቤ - ስጋ በሚያረኩበት ጊዜ ልጆች ፈልገው ሳይሆን ባጋጣሚ ወላጆች ለራሳቸው ደስታ ሲሉ በሚፈጽሙት ግብር ይፈጠራሉ። ከተፈጠሩ በሁዋላ ደስታ ሲሉ በሚፈጽሙበት ግብር ይፈጠራሉ። ከተፈጠሩ በሁዋላ ርግጥ፣ ልጆች የወላጆች የደማቸው ቅናሽ የስጋቸው ቁራሽ እንደ መሆናቸው ወላጆች የራሳቸውን ህያው ምስል ከሞላ ጎደል በልጆቻቸው ስለሚያዩ ይወዱባቸውና ደስ ያሰኙባቸውና እዩተጠነቀቁ እዩተጠበቁ ያሳድጉባቸዋል። ከዚያም የራሳቸውን ደስታ ሲፈልጉ ፍትወተ - ስጋቸውን ሲያረኩ ያፈሩባቸውን የፈጠሩባቸውን ፍጥረቶች ካደጉ በሁዋላ ተሽክሞ ከመኖር ከብት ገልጦ ድሮ ከትከሻቸው ማውረድና ራሳቸውን ማስቻል የሚቀል በመሆኑ አቁዋቁመው ራሳቸውን እንዲችሉ ያደርጉባቸዋል። ስለዚህ ልጆች ከመፈጠራቸው በፊት ጀምሮ ተወልደው አድገው ራሳቸውን እስከሚችሉበት ጊዜ ድረስ በሚገቡበት የሕይወት

ጎዳና የሚደረገው ሁሉ በመጀመርያ ደረጃ፣ ለወላጆች ተድላ፣ ደስታና ምቹት ተብሎ የሚደረግ እንጂ፣ ለልጆች ድሎት ወይም ደስታ ተብሎ የሚደረግ አይደለም። ስለዚህ ልጆች ወላጆቻቸውን እንደ ባለ ውለታ የሚቆጥሩበት ምንም ምክንያት የለም። ልጆች ከተወለዱ በሁዋላ፣ የሚደረገው ሁሉ እንዲደረግ የልጆች መብት የወላጆች ግዴታ ስለሆነ የሚደረግ ነው!»

«አይውልሽ እንግዲህ የዛሬ ልጆች ስለ ወላጆችና ስለ ልጆች ያላቸው አስተያየት ይህን የመስለ ነው። ታዲያ እንግዲህ እንዲህ ያለ ትምርት እዩተማሩ እንዲህ ባለ እምነት እዩተመሩ የሚያድጉ ልጆች ወላጆቻቸውን እንደ ባለውለታዎቻቸው ሊያፈቅሩና ከእግዚአብሔር በታች እንደ ፈጣሪያዎቻቸው አድርገው ሊያከብሩ ይችላሉ? አይችሉም!» አለ በሻህ ጥያቄውን ራሱ መልሶ ደመቀችን ፍጥጥ አድርጎ እያዩ።

«ኩም -፥ እንጂ! ይህን አሁን ያልኸውን እንኩዋንስ ከልጅ፣ ካዋቂም ከማንም ሰምቸው አላውቅ! ስለዚህ - ምናልባት አንዳንድ «እንወቅ ተራርቀን» የሚሉ ልጆች እንዲህ ያስቡ እንደሆነ እንጂ በጠቅላላው የዘመኑ ልጆች ሁሉ በነሱና በወላጆቻቸው መሀከል ያለውን ግንኙነት እንዲህ አሁን እንዳልኸው - ዛሬ ሲርብ ተበልቶ፣ ነገ ሲጎረብጥ አውጥቶ እንደሚጥሉት የህል አተላ፣ የሚቆጥሩ አይመስለኝም!» አለች ደመቀች ትንሽ እንደ መሳቅ ብላ። በሻህ ደመቀች በሰጠችው ምሳሌ አብሮዋት ሲስቅ ቆዩና «እስቲ ስላንቺ ስለ ራስሽ ልጅ ልጠይቅሽ» አለ።

«ምን?» አለች ደመቀች።

«ያንቺ ልጅ ገና በህጻንነቱ ጡት አጥብተሽ ሁዋላም የድሀ አቅምሽ በሚፈቅድልሽ መጠን የተወሰነ የህጻን ፍላጎቱ ሁሉ እዩፈጸምሽ የናትነት ፍቅርሽንና ጉዋደኝነትሽን እዩሰጠሽ ስታሳድገው ይህን ሁሉ ካንቺ፣ ከሌላ ሊያገኝ ስለማይችል በጣም፣ ይወድሽ ነበር። ከዚያ ምንም እንኩዋ አሁን እሱ አድጎ ጎምሶ በዚያው መጠን የሚፈልጋቸውና የሚወዳቸው ነገሮች ጉዋደኞቹ ጭምር እዩብዙ ቢሄዱ አንቺ ለሱ ያለሽ ፍቅር እያደገ እንጂ እያነሰ እንዳልሄደ በምታደርገው ሁሉ ያይን ምስክሮች ሆነን ስለምናይ እናውቃለን። ነገር ግን - እሱ ላንቺ ያለውን ፍቅር አንቺ እንጂ እኛ አናውቅም። አሁን ካደገ በሁዋላ እሱ ላንቺ ያለው ፍቅር - እንደ ድሮው ነው? እንዳንቺው እዩጨመረ እያደገ ነው፣ የሄደ? ወይስ እዩቀነሰ እያነሰ!» ብሎ ጠይቆ የተቸገሩ አይኖችዋ ለጠዩቃት መልስ እንደሚፈልጉ ወዲያ - ወዲህ ሲቃብዙ ዝም ብሎ ይመለከታት ጀመር። የበሻህ ጨካኝ ጥያቄዎች፣ ልክ እንደ ሹል ጦር እንደ ፍላጻ የቆሰለ ልብዋን ሲወጉት የተስማት እመም የተሰማት ስቃይ በፊትዋ ይታይ ነበር።

ልጅዋ ፍቅሩንና ጉዋደኝነቱን ከስዋ እዩቀነሰ እዩቀነሰ በዩጊዜው ለሚያበጃቸው ወዳጆቹና ጉዋደኞቹ ሲያካፍል እዩተመለከተች እስዋ፣ እንዲያ በዩጊዜው እዩብዙ ለሚሄዱት አዳዲስ ጉዋደኞቹና ወዳጆቹ ድግስ ደጋሽና ስጦታ አመላላሽ ብቻ ከመሆንዋ በቀር፣ በልቡ ውስጥ የነበራትን የፍቅር ቦታ ትንሽ በትንሽ እዩለቀቀች እያጣች፣ መሄድዋ እዩተሰማት ልብዋ ባዘን ቆስሎ፣ ለሰው እንዳትገልጸው እያፈረች፣ እዩፈራች ሸሽታ ያስቀመጠችውን የምስጢር ቁስልዋን ነውረኛ ቁስልዋን እኒያ የበሻህ ጨካኝ ጥያቄዎች ሲነኩባት፣ ሲወጉባት የተሰማት እመም

በፊትዋ ግልጽ ሆኖ ይታይ ነበር! ብቻ ቢሆንም እንዲያ ያለ የምስጢር ቁስል እንዲያ ያለ ነውረኛ ቁስል ምንም ያክል ቢያም ምንም ያክል ቢያስቃይ በፊትዋ እንኩዋ ግልስ ሆኖ ቢታይ ጥርስን ነክሶ መቻል ነው እንጂ፤ አፍን ከፍቶ አይነገርም! ስለዚህ ደመቀኝ የልጅዋ ልብ ከስዋ ልብ እዩሽሽ የሚሄድ መሆኑ ቢሰማትም መናገሩን ከማፈርዋም ሌላ የተናገረችው እንደሆነ ከስሜት ደረጃ አልፎ እውነት እንዳይሆን ባፍዋ እዩፈራች መናገር አትፈልግም አትችልም ነበር!

«ፍቅሩን - ለኔ ያለውን ፍቅር ከድሮው መቀነስ? ኧረ በስማብ! ምን አልሁህ አያ! ፍቅሩን ጭራሽ አልቀነሰም!» አለች ደመቀኝ። የውነተኛ ስሜትዋን ልብዋ አልቀበል ብሎ፤ እምቢ ብሎ ሲታገል በውስጥዋ የተነሳው ሁከት በሁለመናዋ ወለል ብሎ ይታይባት ነበር።

«ጭራሽ አልቀነሰም! እ?» አለ በሻህ ከቅርታ ፈገግታ ጋር፤ ጭንቀትዋን ከሁኔታዋ ሁሉ ሲያይ አሳዝናው።

«ጭራሽ አልቀነሰም ያው ነው» አለች ደገመችና።

«አንቺ ለሱ ያለሽ ፍቅር ግን - እየጨመረ ነውኮ የሄደ!»

«የሱም እንደዚያው - እየጨመረ ነው የሄደ» አለች፤ የማያዩ አይኖችዋ በዘዝ ብለው እንዲሁ በባዶ ላይ እንደ ተከፈቱ አይነ - ህሊናዋ ከስዋ የሚሸሸውን የልጅዋን ፍቅር እዩተመለከተ።

«ጥሩ ነው፤ እስቲ እንዳፍሽ ያድርግልሽ!» አለ በሻህ፤ ቅርታው ከፊቱ ሳይጠፋ አይኖቹን ከስዋ አንስቶ ሳያረግብ ፊት ለፊት ተክሎ። ደመቀኝ አሳብዋ አይነ - ህሊናዋን ተከትሎ ሄዶ ከስዋ የሚሸሸውን የልጅዋን ፍቅር ሲመለከት በሻህ በመጨረሻ ያለውን አልሰማችም።

«ለመሆኑ ለምነው እንዲህ ያለ ጥያቄ የጠዩቅኸኝ? የሰማኸው ነገር አለ?» አለች አሳብዋ ከሄደበት ሲመለስ። ልጅዋ ለስዋ ያለውን ፍቅር መቀነሱን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ያመጣብኛል ብላ ፈርታ ነበር።

«በተለይ ስላንቺ ልጅ የሰማሁት ምንም የለ፤ በጠቅላላው የዛሬን ልጆች ጠባይ ስለማውቅ ያንቺ ልጅም ቢሆን - ከመንጋው ምንም ያክል ልዩ ልሆን አይችልም በማለት ብቻ ነው።»

«እሺ ይሁን፤ እስቲ - እግዚአብሔር እንዲሁ ያዘልቅለት» አለና በሻህ ትንሽ ዝም ብሎ ሲያስብ ቆይቶ፤ «እስቲ አሁን አንዳንድ አሳቦች ላካፍልሽና ከውስጣቸው ለይጠቅሙኛል የምትያቸው ቢኖሩ፤ ትይዣቸዋለሽ፤ ያለዚያም - መስማቱ ይህን ያክል ጎድቶ አይጎዳሽ!» አለ አሁንም ከቅርታ ፈገግታ ጋር።

«ያንተን አሳብና ምክር ካልሰማሁ የማነን እሰማለሁ? ካባባ አዛኸር ሌላ እዚህ አገር አንተና ጋሼ ውቤ አደላችሁ ያላችሁኝ?»

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ» አለና ፈገግ እድናለ ትንሽ እንደ መስገድ ብሎ፤ «ይኸው ከተዋወቅን - » አለ አይኖቹን ሳይረግብ ማዶውን እዬተመለከተ፤ «ከተዋወቅን አስር፤ ወይም አስራንድ አመት መሆኑ ነው መሰለኝ አደለም?»

«ይሆናል» አለች ደመቀች አዎታዋን ራስዋን ወደ ላይ በመግፋት ጭምር እዬገለጸች።

«አዎ ታዲያ ያንጊዜ መጀመሪያ ስንገናኝ ልጅሽ ሰባት አመቱ እንደ ነበረ ስትነጋገሩ መስማቴ ትዝ ሰለሚለኝ እንግዲህ ዛሬ ያስራ ሰባት ወይም ያስራ ስምንት አመት ገብዝ ነው ማለት ነው» ሲል በሻህ፤ «እንዲያውም አሁን አስራ ዘጠኝ ሆኖታል» አለች ደመቀች።

«እሺ አስራ ዘጠኝ። ታዲያ ያ የተገናኘንበት ቀን እሱን ትምርት ቤት ለማስገባት አባባ አዛዥና አንቺ እቃ ልትገዙለት ገበያ ወጥታለችሁ ነው። ያነለት፤ ገንዘብሽ የማይበቃ ሆኖ፤ ልትገዥለት ከፈለግሻቸው እቃዎች ዳንዳንዶቹ እንዲቀሩ ስንነጋገር ከልጁ ይልቅ አንቺ ልቅሶ መጥቶብሽ አይኖችሽን የሞላው እንባ እንዳናይብሽ ስትቸገሪ እንዳላዬሁ አይቼ፤ በጣም አዘንሁና፤ አንጀቴ በሆዴ ውስጥ ሲላወስ ተሰማኝ። ሰለዚህ ነበር፤ በማናቸውም መንገድ የፈለግሻቸውን እቃዎች ሳታገኚ እንዳትቀሪ ህግ አክብረው በሚሰሩት ነጋዴዎች ዘንድ የተፈለጉት እቃዎች ልትከፍይ በምትችይው ዋጋ ሳይገኙ ስለቀሩ በር እዬሰበሩ አጉራ ዘለል እቃዎች ወደሚያስገቡ ነጋዴዎች ይገኙሉ የሄድሁ። ያነለት ያን ያክል የምትወደው እናት ስላለችው በልጅሽ እንዴት ቀናሁ መስለሽ! የኔን እናት የዚያን አስረኛ እጅ እንኩዋ ትወደኝ ስላልነበረ እንዴት ጠላሁዋት መሰለሽ! ከመቃብርዋ ቀስቅሽ ረገምሁዋት! በህጻንነታቸው ራሳቸውን በማይችሉበት ጊዜ እንዲያ የሚወዱዋቸውና የሚጠነቀቁላቸው የሚረዱዋቸው ወላጆች ያሉዋቸው ልጆች በውነት እድላሞች ናቸው! ብቻ የወላጆች ፍቅር እንኩዋ ቢቀጥል ርዳታቸውና ጥንቃቄያቸው ልጆች ራሳቸውን መርዳትና ለራሳቸው መጠንቀቅ እስኪችሉ ድረስ መሆን አለበት፤ የጊዜ ወሰን ሊኖረው ይገባል። ያለዚያ የወላጆች ርዳታና ጥንቃቄ የጊዜ ወሰኑን አልፎ የቀጠለ እንደሆነ እነሱን ብቻ ሳይሆን ልጆችን ጭምር ሊጎዳ ይችላል። በዚህ በተዋወቅንበት አስር ይሁን አስራንድ አመት ውስጥ እኔ እንደ ተመለከትሁት ልጅሽ ባደገ መጠን የሚፈልገው እየበዛ ሲሄድ ያን ሁሉ ብዙ እጥፍ ጊዜ እዬበዛ እዬበዛ ሲሄድ አሁን በጣም ከብዶ ለመሸከም በማትችይበት ደረጃ ደርሶዋል። ይህ ታዲያ አንቺን ብቻ ሳይሆን ለጊዜው ባይታወቅም እሱን ጭምር ይጎዳዋል። «እንዴት?» ብትይኝ አንቺ ማወቅ አለማወቅሽን አላውቅም እንጂ የተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ብዙ የሀብታሞች ልጆች ብዙ በመሀከለኛ ኑሮ የሚኖሩ ቤተ - ሰቦች ልጆችና ብዙ የድሆች ልጆች ባንድነት እዬኖሩ የሚማሩበት ትምርት ቤት ነው። ታዲያ የድሆች ልጆች ትምርት ቤቱ የሚያቀርብላቸው ምግብ ልብስና፤ ሌላውም ለኑሮ የሚያስፈልገው ነገር በቅቶዋቸው ደስ ብሎዋቸው ይኖራሉ። በመሀከለኛ ኑሮ የሚኖሩ ቤተሰቦች ልጆችም ቢሆኑ እዚያ ከሚያገኙት በላይ ነው የፈለጉ እንደሆነ የፈለጉትን፤ ሁሉ አያገኙም። እኔ የማውቀውን ነው የምነግርሽ። ሀብታሞች ግን ልጆቻቸውን ደስ ለማሰኘት ብቻ ሳይሆን ከተራ ሰዎች ልጆች በላይ መሆናቸው ለነሱም ለታች ቤት አካባቢ የጌትነት የቸርነትና የዘመናይነት ዝናን ለማግኘት ሲሉ ሞልቶ ከተትረፈረፈው ሀብታሞች እንኩዋንስ ተጠይቀው ሳይጠየቁ፤ ራሳቸውን ለምነው ለልጆቻቸው በዬለቱ ልስብ መግዛት ለልጆቻቸው ጉዋደኞች ላስተማሪዎችና ለሹሞች ስጦታ

መስጠት ድግስ መደገስ ደስ ይላቸዋል» አለና በሻህ ትንሽ ዝም ብሎ ሲያስብ ቆይቷ፤ «አሁን» አለ አይኖቹን ወደ ማዶ ከሚመለከቱበት መልሶ ደመቀችን ፊት ለፊት እያዩ፤ «አሁን፤ ለከዚህ ከተመለከቱት ሶስት አይነት ቤተሰቦችና ልጆቻቸው አንቺና ልጅሽ በየትኛው ተራ ናችሁ?» ብሎ የሚጠይቅሽ ቢኖር «ይት ነን» ትያለሽ?»

«ከቶ በየትኛው ተራ ልታስቀምጠኝ አምርህ ይሆን?» አለች ደመቀች እዩላቸች።

«አንቺ ሀብት ሞልቶ ከተትረፈረፋቸው ጌቶች፤ ልጅሽ የድሆችንና በመሀከለኛ ኑሮ የሚኖሩ ቤተሰቦችን ልጆች ዘሎ አልፎ ሌሎችን ዘቅዝቀው ከሚመለከቱ የጌቶች ልጆች ተራ ናችሁ!»

«እንዲያ እንጂ! ምን ከሰጠህ አይቀር ትንሽ ከፍ ብታደርገን? ትንሽ ከፍ አድርገንና እኔን አንግሰህ በንጉሱ ልጄን ባልጋ ወራሹ ቦታ አስቀምጠን!» አለች ደመቀች እዩላቸች።

«ተይ አትሳቁ፤ እኔ ቁም ነገር ነው የምነግርሽ!» አለ በሻህ በተናገረችው ሳይሆን ሳቅዎ ተጋብቶበት አብሮዋት ሲስቅ ቆይቶ። «አሁን ቢያስቅሽም ቢያስለቅሽ፤ የጀመርሁትን እስክጨርስ - ትንሽ ታገሽኝ።»

«እሺ በል ጨርሲ ይቅርታ አድርግልኝ።»

«አዎ፤ አንቺ የጌቶች ሀብት ሳይኖርሽ በጌቶች ተራ ገብተሽ ጌቶች ለልጆቻቸው የሚያደርጉት ሁሉ ላንቺ ልጅ እንዳይቀርበት እሱን ደስ ለማሰኘት እዩተበደርሽ እዩተቀደምሽ ልትከፍይው በማትችይ እዳ ውስጥ ገብተሽ ትዋኛለሽ! ልጅሽ እዳ እዩገባሽ በምታደርገለት ርዳታ ጉዋደኝነቱን ከጌቶች ልጆች ጋር አድርጎ ከዚያ ከፍተኛ ቦታ የድሆችንም የመሀከለኛ ቤተሰቦችንም ልጆች ማለት በዙሀኑን የሚንቅና ብዙሀኑ የሚጠሉት ይሆንንሻል! ይህን ክፉ ሁኔታ እንዲፈጠር የሚያደርግ ይህን ልጅሽ በሚኖርበት ትምርት ቤት ብዙሀኑን እንዲንቅንና ብዙሀኑ እንዲጠሉት የሚያደርግ አንቺ እዳ እዩገባሽ የምታደርገለት ወሰን የሌለው ርዳታ መሆኑን መገንዘብ አለብሽ። ለመሆኑ አንቺ እንዲያ ያለ ወሰን የሌለው ርዳታ ባታደርገለት ምን ይሆን ኖሮዋል? ይሞት ኖሮዋል? የለም አንቺ እዳ እዩገባሽ ባትረጂው አስቀድሞ ቦታውን አውቆ፤ ቦታው ወዴት እንደሆነ ተረድቶ እንደ ድሆችና መሀከለኛ ኑሮ እንደሚኖሩ ቤተሰቦች ልጆች ሁሉ ትምርት፤ ቤቱ የሚያቀርብለት ምግብ ልብስና ሌላው ለኑሮ አስፈላጊ የሆነ ነገር በቅቶት ደስ ብሎት ይኖር ነበር። አሁን - እግዚአብሔር አይበለውና አንቺ፤ ባትኖሪስ? ከንግዲህ አንቺ ባትኖሪ ይህ ልጅ ከሁለት ነገሮች አንዱን መምረጥ ግድ ይሆንበታል። መጀመሪያው አንድ፤ ጌቶች ልጆች ያንኖረው የነበረው ያንቺን ርዳታ ሲያጣ፤ ከከፍተኛ ቦታው ወርዶ ጉዋደኝነቱ ከድሆች ልጆች ጋር አድርጎ፤ እንደንሱ መኖር ነው። ብቻ ንቆ ደቅድቆ ወደ ተወት መመለስ ለማንም ቢሆን ቀላል አደለም፤ ከባድ ነው። ስለዚህ ሁለተኛው ማማረጫ ይቀለዋል። ሁለተኛው ማማረጫ ጉዋደኝነቱን ከጌቶች ልጆች ጋር እንዳደረገ እዚያው እከፍተኛው ቦታው ሊያቆዩው የሚችል መንገድ ፍለጋ - አንዳንድ የጨነቃቸው ሰዎች የሚሰሩዋቸውን ስራዎች እንኩዋ - ያንቺ ልጅ ይሰራል ብዬ ሳይሆን - እንዲህ ያለ ሁኔታ አይፈጠር እንጂ ከተፈጠረ

ወደዚያ ይመራል ለማለት ያክል ብቻ ነው» አለ በሻህ የፊትዋን መለወጥ ሲያይ አሳዝናው ያስበውን በእምቀበልና ባለመቀጠል መሀከል እያመነታ።

«ለመሆኑ ምን አይነት ስራዎች ናቸው?» አለች ደመቀች፤ ፊቱን ኮስተር ፈካ፣ እያደረገ የስዋም ስሜት የሱን ፊት ተከትሎ እዩተዋወጠ ዝም ብላ ስታዳምጥ ቆይታ።

«አ - + - መስረቅ መቀማት ማጅራት መምታት!» አለ።

«ኸረ በስማብ! ምነ ምን አለህ? ምን አልሁህ ጋሼ?»

«አንቺም፣ እሱም አሁን የተከተላችሁት መንገድ በጠቅላላው የሚያደርሰው ወደዚያ ነው» ለማለት ያክል ነው እንጂ - «ያንቺ ልጅ እንዲያ ያልቱን ስራዎች ይሰራል ብዬ አደለም» አልሁኮ» አለ በሻህ፤ አሁንም የተናገረውን በጠቅላላ ስለ ወላጆችና ስለ ልጆች በተለይ ስለስዋና ስለ ልጅዋ የተናገረ ላለማስመሰል ቀደም ብሎ የተናገረውን ደግሞ። ነገር ግን እንዳታዘን የፈጠረው መላ፣ ከመላነቱ ሊያስረዳት አልቻለም፤ ማዘንዋ በፊትዋ ጎልቶ ይታይ ነበር።

«እኔ መቸም» አለ ሁለቱም ትንሽ ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ። «እኔ መቸም በጊዜ ካልተጠነቀቅሽ ሁለታችሁም ወደምትጎዱበት ሁኔታ ትደርሱና መመለሻ እንዳታጡ ነው እንጂ በተለይ ስለስዋና ስለ ልጅዋ የተናገረ ላለማስመሰል ቀደም ብሎ የተናገረውን ደግሞ። እንገር ግን እንዳታዘን የፈጠረው መላ ከመላነቱ አልፎ ሊያስረዳት አልቻለም፤ ማዘንዋ በፊትዋ ጎልቶ ይታይ ነበር።

«እኔ መቸም» አለ ሁለቱም ትንሽ ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ። «እኔ መቸም በጊዜ ካልተጠነቀቅሽ ሁለታችሁም ወደምትጎዱበት ሁኔታ ትደርሱና መመለሻ እንዳታጡ ነው እንጂ - ሌላ አላማ እንደሌለኝ ታውቂያለሽ።»

«ይገባኛልከ! አንተ መቸም - እኔ ከመጠን ያለፈ ነገር የማደርግለት መስሎህ ሁለታችንም እንዳንጎዳ ለኛ አስበህ ነው። ደግሞ ልጄን ደህና አድርገህ ባታውቀው ጭምር ነው።»

«በጠቅላላው «የጆችን ጠባይ አውቃለሁ» አልሁ እንጂ፣ ርግጥ ያንቺን ልጅ ደህና አድርጌ እንደማላውቀውም ነግራሻለሁከ! አንቺ ለሱ የምታደርገውን ግን ደህና አድርጌ አውቃለሁ» አለና በሻህ አይኖቹን ከራስዋ በላይ አሻግሮ ማዶውን እዩተመለከተ ትንሽ ዝም ብሎ ቆይቶ፤ «ለመሆኑ» አለ፤ መቀየምዋ ካልቀረ ያሰበውን ሁሉ እንድያውን ማውጣቱ የሚሻል አለ መሰለው። «ለመሆኑ እስቲ - ይህን ዳር ዳር፣ መነካካቱን ትተን ፍርጥርጥ አድርገን እንነጋገር። ዳር ዳር መነካካቱ፣ ማሳመሙ ሳይቀር በሽታ አያወጣም! ለመሆኑ እግዚአብሔር አደርገው እንጂ፣ ያንቺ ልጅስ ቢሆን አንቺን ቢያጣ ባንቺ ርዳታ እንደሚኖርወ ለመኖር የሚችልበት ሌላ መንገድ አለው? ሌሎችምኮ የሚበዛውን ጊዜ፣ ካንዳንድ ጤነኛ አእምሮ ከሌላቸው በቀር የለመዱትን አጥተው ሲጨንቃቸው ነው እንዲያ ያሉትን ስራዎች ወደ መስራቱ የሚሄዱ እንጂ ወደው አይደለም። ስለዚህ ያንቺ ልጅም አጥቶ ከተቸገረ ወንጀል ለመስራት - እንደሚገደድ አትጠርጥሪ!»

«አይምሰልህ ጋሽ! እኔን ቢያጣ - እናት ብቻ ትቀርብታለች እንጂ መኖር አይቀርበትም። እዚያ ትምርት ቤት እናት የሌላቸው ልጆች እንደሚኖሩት ይኖራል!»

«እንደ ድሆች?»

«አዎ እንደ ድሆች፤ አሁንም ቢሆን ላንተ እንደ ጌቶች ልጆች የሚኖር መሰለህ እንጂ እንደ ድሆች ልጆች ነው የሚኖር። ደግሞ - የሀብታሞች ልጆች የድሆችን ልጆች ዘቅዝቀው እንደሚመለከቱ የድሆች ልጆች የሀብታሞችን ልጆች እንደሚጠሉ። ዛሬ ካንተ ሰማሁ እንጂ፤ እዚያ ትምርት ቤት ያሉት ልጆች ሁሉ «ሀብታም ድሀ» ሳይባሉ ሁሉም እስበሳቸው እንደ ማር ሲላላሱ ነው የሚታዩ!»

«አይ እሱን እንኩዋ ተይው! ብቻ እኔን ቢያጣ እንደ ድሆች ልጆች ይኖራል» ላልሸው ምንጊዜም ቢሆን በከፍተኛ ደረጃ መኖር ለለመደ ሰው ከዚያ ወርዶ በዝቅተኛ ደረጃ እንደ መኖር ከብድ የሚታዩው ነገር ስለሌለ ከዚያ ለመዳን «የማይሰራው ክፉ ስራ ይኖራል» ብለሽ አታስቢ። መቸም - እንዳሳዘንሁሽ ይሰማኛል፤ ነገር ግን ለጊዜው እንዳታዘኝ ብዬ እንደሚጎዳሽ ከማውቀው ነገር ንድትጠነቀቁ አለመሞከር «የወዳጅነት ተግባርን አለመፈጸም ነው» ብዬ ስለማምን ነው እንዲህ ጨክኝ የነገርሁሽና፤ ይቅርታ አድርጊልኝ» አለ በሻህ ይቅርታ ለመናውን በቃል ብቻ ሳይሆን ራሱን ትንሽ ዝቅ በማድረግ ጭምር ገልጸ።

«ለኔና ለልጄ የሚጠቅመን የመሰለህን መከርከኝ እንጂ፤ ምን አደረግኸኝ ብዬ አዝናለሁ? ስለ መከርከኝ አመሰግናለሁ እንጂ ጭራሽ አላዝንም» አለች ደመቀች። ነገር ግን «አላዘንሁም» ያለች ስታብል ካንገት በላይ ነው እንጂ እውነት አይለም። እንደ እውነቱስ «ልጅሽን ካቅሙ በላይ መኖር አስለምደሽው የለመደውን ሲያጣ ወደ ወንጀል ስራ እንዳያመራ ተጠነቀቁ» ሲላት ልክ፤ «ወንጀል ሲሰራ አይሁት» እንዳላት ነበር እጅግ ጥልቅ አዘን የተሰማት።

ብቻ ያን በሻህ ያነለት በረኸሙ የነገራትን እንዲያ አያስረዝሙት እንጂ አላሻሻ ተካልኝ በዬጊዜው ይነግሩዋት ስለ ነበረ እንደ አዲስ ነገር ምንም ያክል ባስብዋ አላቆየችውም፤ በሻህ ትቶዋት እንደ ሄደ አሳብዋ እሱን ሸኝቶ፤ ስትቸገርበት ወደ ቆዩችው ወደ ጫማውና ወደ ሸሚዙ ልክ መሆን አለመሆን ተመለሰ።

ከግብዣው ቀን በፊት ቅዳሜ ከቀትር በሁዋላ ሸሚዙንና ጫማውን ወስዳ ለልጅዋ ስትሰጠው እስከ ሆነ ብላ እሱ ፊት በኒያ ቁጥሮች የተገዙት፤ «ልኬ አልሆኑም» ማለቱን ረስቶ የልክ መሆኑ አለመሆናቸው ነገር ጨርሶ አልተሳም። ከግብዣው በሁዋላም ተከስተ አንዳንድ እናቱ «አጎደለች» የሚለው ነገር ኖሮ እሁድ እስኪገናኙ ሲቸኩል እንደሚያደርገው ወደ ደጃዘማች አስፋ ቤት ስልክ ደውሎ ባላሻሻ በኩል እንዲያደርሳት ያስተላለፈው መልእክት አልነበረም። ስለዚህ እነዚህ ሁሉ የተገዙት እቃዎች ልኩ መሆናቸውን የሚያመለክቱ ናቸው። ይሁን እንጂ ይህ የስዋ ግምት ስለሆነ፤ ግምትዋን የሚያረጋግጥ ቃል ከሱ አፍ እስክትሰማ ልብዋን ማሳረፍ ባለመቻልዋ ከግብዣው በሁዋላ የሚመጣውን እሁድ በናፍቆት ስትጠባበቅ ሰነበተች።

በሻህ ዘለሌም ሆነ አዛዥ ተካልኝና ሌሎች ደመቀች ለልጅዎ የምታደርገውንም፤ የምትሆነውንም የሚያውቁ ሁሉ ልጆቻቸውን የሚወዱ እናቶች ለልጆቻቸው ከሚያደርጉትና ከሚሆኑት ፍጹም የተለዩ ሆኖ እዩታያቸው «መልካም አደለም» በማለት ከመምከርም አልፈው ይፈረዱባት ነበር። እንገር ግን እንዲያ የሚፈረዱባት ተከስተ ለስዎ ምን መሆኑን በስዎ ቦታ ቆመው እስዎን ሆነው ባያዩት ነው!

ደመቀች ተከስተን የልጅነት ልጅዎ ስለሆነ ብቻ አልነበረም እንዲያ ስቅቅ ብላ ትወደው የነበር፤ ይህ ከሌሎች፤ የልጅ እናቶች ሁሉ ጋር የምትጋራው የልጅ እናቶች ሁሉ ባህሪ ነው። ከሱ ሌላ እንደ ጣኦረ ሞት ከምትጠላውና ከምትፈራው ባልዎ ሸሽታ ስትሰደድ አብሮዎት የተሰደደ የስደት ጉዋደኛዎ ስለ ነበረ እወይዘሮ ጽጌ ቤት ግርድና ተቀጥራ ክፉ ተናግረው ሲያስከፉዎት አብሮዎት እዩተከፋ ሲመቱዎት አብሮዎት እዩታመመ የመከራዎ ሁሉ ተካፋይ ስለ ነበረ፤ ከሁሉም ይልቅ አገርዎ ለተወችው በታም ለምትወደው ነገር ሁሉ፤ ለዚያ ሳትጠግበው ለተቀማችው የህጻንነት ህይወትዎ መታሰቢያ ያን ሁሉ የምታይበት ህይወታዊ መስታወትዎ ስለ ነበረ፤ የወደእፊት ተስፋዎን ያሳረፈችበት ቀዳሚ ወይ ተከታይ የሌለው አለኝታዎ፤ ይህ ሁሉ ስለ ነበረ እንዲያ ስቅቅ ብላ የምትወደው!

አገርዎ ከህጻናት ጉዋደኞችዎ ጋር አፈር እየፈጨች ውሀ፤ እየተራጨች ብራብሮዎችን ወይ ወፎችን መስክ ለመስክ እያሳረረች በጸገይ ወራት ላዲስ አመት፤ ራስዎን ጋሜ ከቱንጮ ተላጭታ፤ አንገትዎን ባሽክት ክንዶችዎን ባጨንቢላ እያጌጠች የንግጫና ያደይ አበባ ጉንጉንዎን ይዛ በየቤቱ እዩዞረች እዩዞፈነች ለመስቀል የደመራ ርምጦ እዩበላች የፍራጅ ወተት እዩጠጣች ይህን ሁሉ ሽረ ስንቱን ባገርዎ የህጻንቱን ህይወት የሚያስወድደውን ሁሉ እያደረገች በጣም ደስ ይላት የነበረውን ኑሮ፤ በትዝታ መልሳ አምጥታ ለተከስተ ብዙ ጊዜ እዩደጋገመች ስታወራው፤ ያን ግሩም የሆነ ህይወት ያን ገና ትንሽ ከመቅመስዎ ሳትጠግበው የተቀማችውን የህጻንነት ህይወት ያንጊዜ ከሱ ጋር እብውን የሚኖሩት ይመስላትና ደስታዎ ቅጥ መጠን ያጣ ይሆን ነበር! ያን በጣም ትወደው የነበረውንና ያጣችውን የተቀማችውን የህጻንነት ሕይወት ለተከስተ ብዙ ጊዜ፤ ሁልጊዜ፤ እዩደጋገመች ስታወራው ያንጊዜ እሱ እንደገና መልሳ እንድትኖረው ያደረጋት ይመስላትና እሱ ከቀመዎት ቀምቶ አምጥቶ የሰጣት ይመስላትና ስቅቅ ብላ ትወደው ነበር! ተከስተ ለደመቀች የልጅነት ልጅዎ ብቻ ሳይሆን፤ የናት አባትዎና የጉዋደኞችዎን ያገርዎን፤ የህጻንነት ህይወትዎን የዚያን ሁሉ ፍቅር ሰብስቦ የያዘ የዚያ ሁሉ ማህደር የዚያ ሁሉ መንበር ስለሆነ ነበር፤ ፍቅርዎና ጭንቀትዎ ሌሎች የልጅ እናቶች ለልጆቻቸው ካላቸው ፍቅርና ጭንቀት ፍጹም ልዩ ሆኖ ሊታይ የነበረ!

ምእራፍ ህያ ሰባት

ፍቅር እውር ነው አይናማ?

በተለምዶ አነጋገር፤ «ፍቅር እውር ነው» ይባላል። አንድ መልክ መልካም ሴት መልክ መጥፎነት ወንድ ወድዳ «አበድሁ» ያለች እንደሆነ «አሁን እገሊትን የመስለች ውብ ሴት ያን - ውሻ በጨው የማይለክፈውን እገሌን ወድዳ «ልብሴን ልጣል» ያለች ምኑ አምሮዎት ነው?» ተብሎ የተጠየቀ እንደ ሆነ፤ መልሱ «አ - ፍቅር እውር አደል? ያ ሆኖ ነው!» ማለት ነው።

መልክ መልካም ወንድ መልክ ጥፋን ሴት የወደደ እንደሆነም ጥያቄውና መልሱ እኒያኑ የመሰሉ ናቸው። ነገር ግን ፍቅር እውር አደለም። ፍቅር አካላዊ አይን ማየት የማይችለውን ውስጣዊ ውበት፣ ውስጣዊ ጀግንነት ውስጣዊ ትልቅነት የሚያይ አይናማ ነው!

ደመቀች ጸሀይ በቁጥር መልክዋ በደም ግባትዋና በጠባይዋ ስህ የማይወጣላት፣ ሁሉን አሙዋልቶ ያደላት፣ ውብ ወይዘሮ ነበረ። ያ ሁሉ ውበትዋ ብርቱ ችግር አድርሶባታል። ውብ ሆና የተፈጠረችበን ሌሊት እስክትረግም ድረስ አስመርጮታል! እደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ በኤት አምስት አመት ስትኖር ከዚያ የሚበዛው ሰላም ሳታገኝ በብርቱ ጦርነት ያለፈችው ነበር። የዚያ ቤት ጎረምቶች አንዳንድ አዋቆች ጭምር ውበትዋ ይሉኝታን ሁሉ አስረስቶቻቸው ነውርን ሁሉ አስንቆቻቸው በውድ ባይሆንላቸው በግድ አሸነፍው ለደፍሩዋት ያላደረጉት ጥረት ያላደረጉት ተጋድሎ አልነበረም። ከነሱ መሀከል የሚደነቁ ሽጋዎች ሎጋዎች፣ ጀግናዎች፣ ነበሩባቸው። ነገር ግን ደመቀች ሁሉንም «እንቢ» ብላ ሁሉም አሸንፋ እጅዋን ለማንም ባለመስጠትዋ ሴቶች «ወንድ የሚያስጠላ ክፉ ተያዥ ተቆራኝቶቻታል» እያሉ ሲያሙ፣ ወንዶች በፈንታቸው «መልክዋ ስላማረፈ የቀኑባት ሴቶች ወንድ የሚያስጠላ አስማት አዙረውባት ነው!» እስከ ማለት ደርሰው ነበር።

ከደጃዝማች አሰፋ ቤት ጎረምቶች ጋር የነበረው ጦርነትም የክፉው መንፈስ ቁራኛና ያስማቱ አሜትም፣ በረድ እያሉ ከሄዱ በሁዋላ አንድ ቀን ባጋጣሚ ደመቀች፣ ከበሻህ ዘለሌ ጋር ተገናኘች። በሻህ ሽጋም፣ ሎጋም አልነበር፤ ጀግናም አይመስል!

በሻህ፣ ምንጊዜም ቢሆን፣ በቁጥር መልክ ከጥርሱና ከጠጉሩ በቀር «ምን ያምር!» የሚባል ነገር ነግሮት አያውቅ። ከንፈሮቹ ትንሽ ወፈር አፍንጫው ሰፋና አጠር በለው፣ ክብብ ካለ ፊቱ በላይ ጎልተው ከሚታዩት የጉንጮቹ አጥንቶችና ከቅንድቦቹ መሀከል ጎድጎድ ባለ ቦታ እንደ ተቀመጡ ፈርጦች የሚፍለቀሉ ትናንሽ አይኖቹ የተፈጥሮ ብልህነቱን ያሳያሉ። ተከክለው የተሰኩ ነጫጭ ፈርጦች የመሰሉ ጥርሶቹ እህል አስነክቶቻቸው እንደማያውቅ ሁሉ ንጣታቸው ያዩባቸውን ሁሉ የሚያስደንቁ ናቸው! ዘማ ጠጉሩ ሰብስበው በራስ እንዳሸከሙት የጥቁር ሀር ነዶ ብዛቱና አለሳለሱ፣ «እስቲ እንየው እስቲ እንካው!» የሚሉት ግሩም ነበር! እሱም ከጥርሱ ሌላ ያለው መልክ ጠጉሩ መሆኑን አውቆ፣ ባጫጭር ጊዜ እያስከረከመ ይበልጥ፣ እያሳመረ ተጨንቆ፣ ተጠቦ ነበር የሚይዘው። ከወገቡ በላይ ደረቱና ትክክሎቹ ሰፋ ሰፋ በለው ከወገቡ በታች እንደ ዳሌው ያሉ አካላቱ ሽብልል ብለው ያንበሳን ቅጥና ግርማ ይሰጡት ነበር! በኒያ አንሳር እንዳጠሩባቸው ጥምድ ገንበዛን አረጎች የተጠማዘዙና የተወላገዱ እግሮቹ «እድሜ፣ ለቦልቦሌ ሱሪ እንጂ» እሱ ባይሸፍናቸው ለማየት እንዴት ባስጠሉ ነበር! ቢሆንም ታዲያ፣ ሁሉንም ባንድነት አጠቃሎ ሲያዩት ጉርድርድ ያሉ «ወንዳወንድ» የሚሉትና ደስ የሚል እንጂ «መጥፎ» የሚባል አልነበረም። በዚያ ላይ ልብስ መርጦ የሚለብስና ለሰውነቱ አጥብቆ የሚጠነቀቅ ጌጥ ወዳጅ ነበር። እንዲያውም ከጣሊያኑ ጌታው ጋር ተጣልቶ ስራውን የለቀቀ ጌጥ በመውደዱ ነበር። ብቻ ያ ሁሉ፣ ከደመቀች ጋር ከመገናኘታቸው በፊት የውስጥና የጫካ አርበኛ ከመሆኑ በፊት፣ «የጨለማው ንጉስ» እዩተባለ አዲስ አበባን ያስጨንቅ የነበረ ከመሆኑም በፊት ከዚያ ሁሉ በፊት ያስራ ስምንትና ያስራ ዘጠኝ አመት ጎረምሳ እስከ ነበረበት ጊዜ ድረስ ነው።

ከዚያ በሁዋላ ይልቁንም በከተማ ሽፍታነቱ ድል ሆኖ ፖሊስ ጣቢያ ታስሮ ከወጣ በሁዋላ ሌላ በሻህ ሆነ! ተስፋ ባደረገው ነጻ ስራተ ማህበር ፈንታ ሌላ ስራተ - ማህበር ለዚያ ፍጹም ተጻራሪ የሆነ ስራተ - ማህበር በመመስረቱ ያልመው የነበረው ነጻ ስራተ - ማህበር እውን ሳይሆን በመቅረቱና እንዲያ ያደረጉትን ባለስልጣኖች ከተባባሪዎቻቸው ጋር ለመቅጣት በጀመረው ጦርነት ድል በመመታቱ ይህ፥ ሁሉ በመሆኑ አዝኖ ተበሳጭቶ፥ ለሰውነቱ ሆነ ለልብሱ ጥንቃቄ ማድረግን ርግፍ አድርጎ የተወ ጌጥ የሚሉትን ነገር እንኩዋንስ በራሱ፥ በሌሎች ላይ ሲያይ የሚጠላ በሻህ ሆነ። ራሱን ገና በንሱ ስለሚላጨው ያ የተላጨው ራሱ በጢም በጎፈር ፊቱ ተውጦ ሲታይ አንገቱ ራስ የሌለው ፊት የተሸከመ ይመስል ነበር። ከተለያዩ ሰዎች እንደ ተዋሳቸው ወይም፣ እንደ ለመናቸው ሁሉ የተለያዩ፥ መጠንና ቀለም ያላቸው በስልቻ ታስረው ካደሩበት የወጣ፥ እንደሚለብሳቸው ሁሉ የተጨማደዱ ሱሪ፥ ሸሚዝና፥ ባለቀበቱ ካኪ ኮቱን ለብሱ፥ ሁሉንም በኮቱ ቀበቱ ከርፈፍ አድርጎ ታጥቆ፥ እንኩዋንስ ቀለም ቡርሽ ነክቶት የሚያውቅ ከብዳድ ጫማውን አድርጎ፥ ያን እዩጎተተ ሲሄድ፥ ለማያውቁት ሁሉ ሞኝ ያለዚያም የመጨረሻው ሰነፍ ይመስል ነበር። ባጠቃላይ አለባበሱንና የሰውነት ሁኔታ ሲያዩት እንኩዋንስ ስቦ ሊያቀርብ ገፍትሮ የሚያርቅ ነበር! ነገር ግን ለደመቀች እንዲያ አልነበረም። ለደመቀች ገፍትሮ የሚያርቅ ሳይሆን ስቦ የሚያቀርብ ብቻም ሳይሆን ስቦ ከሱ ጋር የሚያዋህድ ብርቱ ምህስብ ያለው ነበር! ለደመቀች የሚታያት፥ በዚያ የጢም ጫካ በዋጠው ፊትና የተጨማደደ ውጥንቅጥ ልብስ በለበሰ ሰውነት ውስጥ የተሸሸገ ሌላ በሻህ ነበር! ፍቅር አይናማ አይደል? ስለዚህ ያን፥ የጢም ጫካ የዋጠውን ፊትና የተጨማደደ ውጥንቅጥ ልብስ የለበሰውን ሰውነት ዘልቆ እዚያ ውስጥ የተሸሸገውን በሻህ ሸጋውን ሎጋውን፥ ደማሙን፥ ጀግናውን፥ አዋቂውን፥ ደጉን በሻህ ነበር የሚያሳያት!

ደመቀች፥ በበሻህ ፍቅር የታሰረችበት መንገድ ሌሎች ሴቶች ከወንዶች ጋር በፍቅር ከሚተሳሰሩበት መንገድ ፍጹም የተለዩ ነበር። ሴቶችና ወንዶች ገና ሲተያዩ በመልካቸው በቁመናቸው ወይ፣ በሌላ ሁኔታቸው የተፈቃቀዱ እንደ ሆኑ ሁለቱም ወገኖች መፈቃቀዳቸውን ሲያውቁ የተሻለ - አቀራረብ የሚያስተዋውቁዋቸው ተከታይ ርምጃዎች እያደረጉ መጨረሻ የፍቅር ጉዋደኞች እስኪሆኑ ወይም፥ በፍቅር እስኪተሳሰሩ ይብዛም ይነስ ጊዜ መውሰዱ አይቀርም። ደመቀች ለበሻህ የነበራት ፍቅር ግን ተፈጥሮ ተወልዶ አድጎ ልብዋን ማርኮ እስረኛው ለማድረግ የፈቃድዋም ያሳብዋም ገዥ ለመሆን የበቃው ባንድ ቀን ነበር!

ደመቀች፥ በበሻህ ፍቅር የታሰረችበትን መንገድ ሌሎች ሴቶች ወንዶችን ከሚወዱበት የተለዩ የሚያደርገው ሌላው መንገድ፥ እንደ ሌሎች ሴቶች መልኩን ቁመናውን ወይም ሌላ ሁኔታውን በማየት ሳይሆን ታሪኩን በመስማት ብቻ መውደድዋ፥ ታሪኩን በመስማት ብቻ ተማርካ የፍቅር እስረኛው መሆንዋ ነው!

አንድ ቀን አዝማሪው ውቤ ወደ አዛዥ ተካልኝ ቤት ሄዶ ደመቀችም በነበረችበ ሲጫወት በጭዋታው ሳቢያ የበሻህን ታሪክ፥ በረዥሙ ተረካላቸው። መቸም በሻህን አይተው ታሪኩን ለሚሰሙ ሁሉ፥ ሩ ሰው ለዚያ ታሪክ ባለቤት ይሆናል፥ ብሎ ለማመን የሚያዳግት ነው። ነገር ግን ፋሽስቶች ኢትዮጵያን ወርረው በያዙ ጊዜ የውስጥ አርበኛም የጫካ አርበኛም እዩሆነ

ይሰራው፤ ስለ ነበረው የሚያስደንቅ የጀግንነት ስራ የገጠሙለት የነበሩት የውዳሴ ግጥሞች በሻህ የታሪኩ ባለቤት ለመሆን ለጥርጥር ቦታ ይሰጡ፤ አይነተኛ ምስክሮቹ ነበሩ። ስለዚህ አዝማራው ውቤ፤ በሻህ የውስጥ አርበኛ ሆኖ ፋሽስቶችን የሚያደርጉትን አሳቶ፤ ያስጨንቃቸው የነበረ ከመሆኑ ሌላ በተለይ የጫካ አርበኛ በነበረ ጊዜ በዩቦታውና በዩጊዬው ይሰራው የነበረውን አስደናቂ የጀግንነት ስራ ይገጠሙለት ከነበሩት የውዳሴ ግጥሞች ጋር እያዛመደ እያዋደደ፤ ሲተርክላቸው፤ ያ ታሪክ እያንዳንዱ የጀግንነት ስራ ከሰራው ጋር መልሶ አምጥቶ ያን ጊዜ፤ እዚያ እፊታቸው በገሀድ የሚሰራ አስመስሎ አሳይቶቸው፤ ምንም እንኳን አዛዥ ሽማግሌ ደመቀች ሴት ቢሆኑ፤ ሁለቱንም ሲቃ ይዘዋቸው ነሽጠዋቸው ይንቆራጠጡ ጀመር!

ከዚያ ፋሽስቶች ድል ተመትተው ሄደው የኢትዮጵያ፤ መንግሥት ወደ ስልጣኑ እንደ ተመለሰ የመንግስት ሹሞችና ሰራተኞች ህዝብ ሊያገለግሉበት ባደራ የተቀበሉትን ስልጣን ለራሳቸው መገልገያና ግል ጥቅማቸው ማዳበሪያ እንዳደረጉት ሲመለከት ተባላችቶ፤ ተቆጥቶ እነሱን ለመቅጣት ስራውንም ቤት ንብረቱንም ጣጥሎ ንጉሱ ከነሰራዊታቸው ባሉበት ባዲስ አበባ ከተማ ሸፍቶ፤ «የጨለማው ንጉስ» እዩተባለ ያደርገው የነበረውን ምትሀታዊ ስራ ተረክላቸው። ያንግዜ «የጨለማው ንጉስ» ተብሎ የከተማውን ህዝብ ሲያንቀጠቅጥና የፖሊሱን ሰራዊት ይይዘውን አሳጥቶ ሲያስጨንቅ እንደ ነበረ ሲተርክላቸው ሁለቱም ያን ታሪክ በተመስጦ እያዳመጡ፤ ስለ ልቦ መላው ወንድነቱና ስለ ቆራጥነቱ የተሰማቸውን ጥልቅ አድናቆት የሚገልጹባቸው ቃላት አጥተው የተሰማቸውን ጥልቅ አድናቆት የሚገልጹባቸው ቃላት አጥተው ሲቸገሩ ከፊታቸው፤ ከሁለመናቸው፤ እንዲያው ከሁኔታቸው ሁሉ ይታይ ነበር!

ከዚያ፤ ላላማው ተባባሪ ሊሆኑ ምለው የተጠጉት ሰዎች ማላቸውን አፍርሰው እቅዱን ስላሰናከሉበት አሳቡ ሳይሳካለት መቅረቱንና ድል መሆኑን ሲያይ፤ ኩሩ ልቡ ቆስሎ አንጀቱ ተቆርጦ፤ ጌጥ ከሚባል ነገር ሁሉ ተለይቶ እንደሚያዩት ራሱን እንደ ተላጨና የሸፍታነት ልብሱን እንደ ለበሰ፤ አዘነተኛ ሆኖ የሚኖር መሆኑን እየተከዘ ባዘንተኛ ድምጽ ሲተርክላቸው ደመቀች ልብዋ ተመትቶ ወዲያው አይኖችዋን የሞላው እንባ በፊትዋ ይፈስ ጀመር!

ከዚያ በሻህ ከዚያ ሁሉ ጀግንነት ጋር ደግሞ፤ በዚያ ሁሉ ጀግንነቱ ላይ የተራራቀ አዋቂ ቸር፤ ሩህሩህ መሆኑን ያን ሁሉ ተረት እንጂ እውነት የማይመስለውን የበሻህን ጌጠኛ ታሪክ የባለቅኔዎች የግል ሀብት በሆነ የሚያምር ቁዋንቁዋቸው ይበልጥ እያስጌጡ፤ ሲተርክላቸው አዛዥ ተካልኝ «የጨለማው ንጉስ» ያንቀጠቅጣቸው ከነበሩት ያዲስ አበባ ከተማ ነዋሪዎች አንዱ ስለ ነበሩ፤ ያ ስሙ ከሩቅ በወሬ፤ የሚያንቀጠቅጠው፤ «የጨለማው ንጉስ» እሱ በሻህ መሆኑን ባወቁ ጊዜ ተገርመው ተደምመው አላበቃ አሉ! ደመቀችን፤ ያ የነለት የሰማቸው የበሻህ ታሪክ ከማስደነቅም አልፎ ልብዋን ማረከው! ከዚያ ቀን ጀምሮ፤ እስከዚያ ጊዜ ድረስ ገዥ አጥቶ፤ ባደውን ይኖር በነበረ ልብዋ ውስጥ ባሻህ ሲገዛ እንዲኖር አደረገው።

መቸም ሴት ጀግና መውደድዋ የታወቀ ነው። ሴት ከፈሪ ሽጋ ጀግና ፉንጋ ትውዳለች። የጦር ሜዳ ጀግና ብቻ ሳይሆን በማናቸው፤ እንደች በሚስለፉበት ነገር፤ ከሁሉ በላይ የሆነ ሁሉን አሸናፊ የሆነ ጀግና፤ ትውዳለች። በዘይቤ፤ አነጋገር «እገሌ ወንድ ነው!» ሲባል «ጀግና ነው» ማለት ስለሆነና እንዲያም ማለት «ጀግና ያልሆነ ወንድ አይለም!» ማለት ስለሚመስል

የወንድነት መለኪያው የወንድነት መስፈሪያ ቁናው ጀግንነት ሆኖ በመታየቱ ሴት ከመልክ መልካም ወንድ ይልቅ ጀግና ትውዳለች። ደመቀች ደግሞ፣ ለበሻህ የነበራት ፍቅር ከዚያም የላቀ ከዚያም የጠለቀ ነበር።

ደመቀች ባልዋን ጠልታ፣ ከባልዋ ሸሽታ ከጎጃም ወደ አዲስ አበባ በተሰደደችበት የደጃዝማች አሰፋ ቤት ወንዶች ከበው ሲያባርሩዋት መድረሻ ሲያሳጥዋት እንዳመትባል ፍራዳ፣ ተቀራምተው ሊበሉዋት የፈልጉ መስለው ታዩዋትና ወንድ መጥላት ብቻ ሳይሆን ወንድ ትፈራ ጀመር። እደጃዝማች አሰፋ በኢት የመቤትዋን ክፉ አመልና የጊዜ ወሰን የሌለው ከባድ ስራችውን ጥርስዋን ነክሳና ችላ ትኖር የነበረ ከዚያ የወጣች እንደሆነ ባልዋ ወይም ሌሎች ወንዶች እንደማይለቁዋት ስላወቀች ወንድ በመፍራት ነክብር። ሁዋላ የፈራችው ደረሰ። ከደጃዝማች አሰፋ ቤት ወጣች። የያዘችው አዲስ ስራ ፍልውሀ ህክምና ቤት ስለ ነበረ፣ በፍልውሀና በገዳም ሰፈር መሀከል በቀን ሁለት ጊዜ ጥዋትና ማታ - ትመለሳለች። ታዲያ መቼስ፣ ሁልጊዜ ቀን ሙሉ አይሆን! አንድ ጎደሎ ቀን፣ ይልቁንም ማታ ወደ ቤት ቤትዋ ስትመለስ፣ ባልዋ ወይም አንዱ ቤት አዳኝ ወንድ አድብቶ፣ ቢያንቃትስ? ያ አገርዋን አስለቅቆ ያሰደዳት፣ ያ ስትፈራው የኖረች ቢደርስባትስ? ይህ አሳብ ተለይቶዋት፣ የማያውቅ አብሮዋት የሚኖር ሆነና ልብዋ ረግቶ፣ መንፈስዋ ጸጥታ አግኝቶ የማትኖር ሁልጊዜ በፍራት የምትኖር አደረጋት! በኑሮዋ የምትተማመንበት የሌላት ነፍስዋ የምትተማመንበት አጥታ እንደ ፈራች እንደ ተጨነቀች የምትኖር አደረጋት። ስለዚህ አዝማሪው ውቤ ስለ በሻህ ጀግንነት፣ ስለ ትልቅነቱ፣ ስለ ደግነቱና፣ ስለ ሌላው አስደናቂ ምግባሩ ሁሉ የተረከውን ስትሰማና ባልሰራችው ወንጀል ፖሊስ ጣቢያ ታስራ ለተሰቃዩችበት ካላ እንዲሆናት ጅቡቲ ድረስ ተጉዞ የመቤትዋን ወርቅ ከዘረፉት ሰዎች ጋር ተከራክሮ ሶስት ሽህ ብር አምጥቶ እንድትቀበለው አጥብቆ መለመኑ አዝማሪው ውቤ የተረከውን ሁሉ ስላረጋገጠላት፣ ያ ጀግና ያ ትልቅ፣ ያ ደግ፣ በሻህ ሐምትኖሪበት ፍራት ነጻ አወጣሻለሁ። እንዳላት ሁሉ፣ ነፍስሽ ስትፈልገው የኖረውችው መተማመኛ ያውልሽ! እንደ ተባለች ሁሉ ለሱ በፈቃድዋ ባሳብዋ በሁለመናዋ ላይ ገዥ እንዲሆን አደረገች! ወንድ ጠልታ ከወንድ ስትሸሽ የኖረችዋ እሱ ወንድ እንዳደለ ሁሉ እሱን ወደደች! ብዙ ዘጋዎችና ሎጋዎች ሲያባርሩዋት ሁሉንም ጠልታ፣ ሁሉንም፣ ፈርታ፣ ስትሸሽ የኖረችዋ ሰውነቱን አጎሳቁሎ ባለባበሱም ሆነ በሌላ ሁኔታው ሁሉ አልባሌ መስሎ የሚታየውን እንደ ሌሎች በማባረር ፈንታ ስትከተለው መሸሽ የሚፈልገውን በሻህን» እጉም! የሙጥኝ!» አለች!

«ጀግና ስለሆነ ከምፈራው ሁሉ ያድነኛል፣ ትልቅ ስለሆነ እሱን መውደዴ ያኮራኛል ደግ፣ ስለሆነ ስትገር ይረዳኛል ቸር ስለሆነ ሳጣ፣ ይሰጠኛል» ብላ አስባ አሰላስላ አደለም የወደደችው። እንዲያው ታሪኩን ስትሰማና ለስዋ ሲል ጅቡቲ ድረስ ደክሞ ያደረገውን ስታይ ልብዋ ተማርኮ ወንድ ስትጠላ፣ ወንድ ስትፈራ የኖረችዋ የፍቅርዋ ሆያልነት በሌሎች ወንዶች ዘንድ ስትጠላውና ስትፈራው የኖረችው ሁሉ እሱ ዘንድ የሌለ አስመስሎ አሳያትና እሱን ወደደች!

እሱም ይወዳታል። እስዋን እንደሚወድ፣ በህይወቱ ሌላ ሴት ወደ አያውቅም። ስለሚወዳት ሴት ውበት ደም ግባትና፣ ጠባይ ባሳቡ ስሎ፣ መስሎ ያስቀመጠውን ሁሉ በስዋ

ብቻ ስለሚያይ ከመጠን ያለፈ ይወዳታል። ነገር ግን አስቀድሞ ያሰረው ቃልኪዳን የማለው ማላ ስለ ነበረው፣ በቃል ኪዳንና በስዋ ፍቅር መሀከል ተወጥሮ ይጨነቅ ነበር። እንደ መናኝ ሰውነቱን አጎሳቁሎ ምቹትን ድሎትን፣ ጌጥን ሁሉ «ወዲያ» ብሎ ለቆመለት አላማ በገባው ቃል ኪዳንና ለስዋ ነበረው ጽኑ ፍቅር መሀከል ከቀኝ ከግራ ተወጥሮ ይጨነቅ ነበር። ፍቅሩን ገልጾ የግብረ - ዝሙት ጉዋደኛዎ እንዳያደርጋት ክብሩን ቢነኩበት የማይወደውን ያክል የሌሎችን ክብር ይልቁንም ለስዋ ክብር አጥብቆ ስለሚጠነቀቅ ያ መቸም፣ የማይከፈለው ባሳቡ ውስጥ ቦታ የሌለው ነው። ለጋብቻ እንዳይጠይቃት ቃል ኪዳንን ማፍረስ ሞት መስሎ ታዩው። ቃል ኪዳንን አክብሮ ትቶዋት እንዳይሂድ ከስዋ ጋር ያስተሳሰረው የፍቅር ማሰሪያ ሊፈታው የማይችል ውትብትብ ሊቆርጠው የማይችል ብርቱ ሆነበት። ስለዚህ ከስዋ፣ መራቅ አይችል፣ ወይ እንድያውን ተጠግቶ፣ የሱም የስዋም ልቦች ያን ያክል ታመው ሲያለቅሱ እንባቸውን አያደርቅ የሚያደርገው ቅጡ ጠፍቶት ሲጨነቅ ነበር።

በሻህ ምንም እንኩዋ አቶ ማንደፍሮ፣ «የልጅ አሳብ፣ ወይም የጨነቀው አዋቂ ሰው ምኞት» ያሉት እቅዱ ሳይሳካለት ቀርቶ ድል ቢሆን ድል መሆኑን አምኖ ስላልተቀበለው ልቡ እንደ ተንጠለጠለ እንዲሁ በቁዋፍ ላይ ነበር የሚኖር። ያ የውስጥ አርበኛ የጫካ አርበኛ የከተማ ሽፍታ ሆኖ የተዋጋለት ነጻነት ባለመገኘቱ ልቡ ሹሞችና ሰራተኞች ጥቅም በመዋል ፈንታ ለልማትዋና ለህዝብዋ የኑሮ እድገት የሚውልበት ነሳነት እስኪያገኝ ልቡ ሰላም ሳያገኝ እንዲሁ እንደ ተንጠለጠለ በቁዋፍ ላይ ነበር የሚኖር። እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ የዘር አረግ ስቦና ልዩ ጥቅም ይዞ ስለ ቀረበ ሳይሆን ችሎታው የሚፈቅድለትን ስራ ሰርቶ የመኖር ብሄራዊ መብቱ የሚጠብቅበት «ይጠቅማል» ብሎ ያስበውን በቃል ይሁን በጽሑፍ ለሌሎች የማካፈልና የሌሎችን የመካፈል ነጻነቱ የሚከበርበት ፍትህ በዋጋ ሳይሆን በነጻ የሚገኝበት ስራተ - ማህበር እንዲመሰረት በጀመረው ጥርነት ድል መሆኑን አምኖ ስላልተቀበለው ልቡ እንደ ተንጠለጠለ በቁዋፍ ላይ ነበር የሚኖር። የስም ብቻ ሳይሆን በግብር ተተርጉሞ የሚታይ የውነተኛ ነጻነት ያለበት ስራተ - ማህበር እስኪመሰረት ድረ በጀመረው ጦርነት መሸነፉን የተመቸ ጊዜ እስኪገኝ ሀይል እስኪገኝ ድረስ እንደ ጊዜያዊ ማፈገፈግ እንደ ጊዜያዊ መሸሽ፣ አድርጎ ማየት እንጂ እንደ መጨረሻ ድል አድርጎ አምኖ ስላልተቀበለው ልቡ እንደ ተንጠለጠለ በቁዋፍ ላይ ነበር የሚኖር። ባእምሮው አስቦ፣ አሰላስሎ፣ ያ የተመቸ ጊዜ ወይም ሀይል እንዴት ከየት መቸ፣ እንደሚገኝ አያውቅም። ነገር ግን ትክክል በሆነ መሰረት ላይ ያልተገነባን ሁሉ ገፍቶ፣ ለመጣል ትንሽ ሀይል ብቻ የሚበቃ መሆኑ የታወቀ ስለሆነና ይዋል ይደር እንጂ፣ እንዲያ ያለ ሀይል አንድ ቀን መፈጠሩ የማይቀር መሆኑን ደመ ነፍሱ እዩነገረው ያ፣ የነጻነትን ስም ብቻ የያዘ ስራተ - ማህበር በውነተኛ ነጻ ስራተ - ማህበር እስኪለወጥ ድረስ፣ ለዚያ አንድ ቀን ለሚፈጠረው ሀይል መሪ ባይሆን ተባባሪ ሆኖ መታገልን መጋደልን በዚች ምድር ምንም ነገር የማይለውጠው፣ የህይወቱ የህልውናው አይነተኛ አላማ አድርጎ የቆመለት ነበር! ስለዚህ፣ ምሽት አግብቶ፣ ትዳር መስርቶ መኖር ቀዋሚ ስራ፣ እንኩዋ መያዝ ያን አላማውን የሚያሰናክሱበት ላላማው ተጻራሪዎች ሆነው ታይተውት በምሽት በልጅ፣ በንብረትና በምቹት ሳይታሰር ለሚጠብቀው ትልግ ለተጋድሎው ነጻ ሆኖ ደረቅ ጦር ሆኖ ለመቀመጥ ወስኖ ለምግብ ይሁን ለመኖሪያ ሳያስብ ካቶ ማንደፍሮ ጋር በነጻ እዩኖረ በዩውሩ ከሚከፍሉት አንድ

መቶ አምሳ ብር - የሚረባ ልብስ እንኩዋ ልልበስ ሳይል - የሚበዛውን ለችግረኞች እያካፈለ እንዲሁ የመሽ - አዳሪ ያድሮ ሂያጅ መንገደኛ ኑሮ ይኖር ነበር!

የሰው ህይወት፣ የሰው ኑሮ ባለቤት ብቻ ባለበውና በመራው መንገድ የሚሄድ ቢሆን እንዴት መልካም እንዴትስ ቀላል በሆነ ነበር! ብቻ እንዲያ ሆኖ አያውቅም። ሰው በሚኖርበት አለም የሚኖር ሰው ሁሉ ህይወቱ ወይም ኑሮው በውድም በግድም ከሌሎች ይህወት ወይም ኑሮ ጋር ተገናኝቶ እዩተጋጨ እዩተፋጨ፣ ከዚያ የሚፈጠረውን አዳዲስ ኑሮ፣ አዳዲስ ህይወት እዩኖረ እስከ ጉዞው መጨረሻ መሄድ አለበት! በሻህ ለህይወቱ የቀዩሰው መንገድ፣ ያ ለውነተኛ ነጻነት ታግሎ ተጋድሎ፣ ቢቀናው ድል ተቀዳጅቶ ለቆመለት አላማ መብቃት ባይቀናው መሞት እንዴት ቀላል ነበር! ነገር ግን ሳያስበው፣ ባጋጣሚ ከደመቀች ጋር ተገናኝና፣ ህይወቱ ከህይወትዋ ጋር እንደማይፈታ ሆኖ ተሳስሮ ተቆራኝቶ የሚያደርገው ቅጡ ጠፍቶት ይቸገር ነበር።

አንድ ቀን፣ ከረዥም ጊዜ በሁዋላ ከነበረበት ጭንቅ መውጫ መንገድ የሚያሳዩው ስለ መሰለው ወዳጁን፣ አዝማሪው ውቤን ጋብዞ ወዳንድ የመጠጥ ቤት ወሰደና ገልል ባለ ቦታ ለብቻ ተቀምጠው እዩጠጡ ምስጢሩን አካፈለው።

«አየ ጉድ፣ አያ! አላምጨ፣ መጥጨ የጣልሁትን ምጣጭ ነው - እንደገና አዲስ አድርገህ የምታጎርሰኝ?» አለ አዝማሪው ውቤ፣ እንደ መሳቅ ብሎ ጉዋደኛውን በቀልድ አይን እያዩ።

«እንዴት? ምን ማለትህ ነው?»

«ካወቅሁት ዘመን የለውማ!»

«ለሌላ ሰው ቀርቶ ለስዋ እንኩዋ ተንፍሽው የማላውቀውን አንተ እንዴት አወቅኸው?»

«ደብተራነቴን አትርሳ!» አለ አዝማሪው፣ ካሽመር ፈገግታ ጋር።

«ጥንቆላ ነው?»

«አ - ይ! ጥንቆላ እንኩዋ ከኛ በታች ላሉ፣ ተራ ደብተሮች ነው። የኛ፣ የሊቃውንቱ ስምር፣ ከዚያ በላይ ወደ ንባቡና እደ ትርጉሞሜው ነው።»

«እኮ እንዴት ያለ ንባብና ትርጉሞሜ ነው - ማንም ያልነገረህን የሰው ምስጢር አውቀህ እንድትገኝ ያደረገህ?»

« - እስዋ ጭምር አብረን በምንገኝበት ጊዜ ሁሉ፣ እንደ ተመለከትሁት በጣም፣ የምትወዳት መሆንህ፣ ባይሆን በፊትህ፣ በከንፈርህ በሁለመናህ ተጽፎ ይታያል። ታዲያ፣ ሊቅ እንደ መሆኔ ያን አንብቦ መተርጎም የተሰማራሁበት ሙያየ ነው» አለ አዝማሪው አሁንም ባሽመር አስተያየት በሻህን የጎድን እያዩ።

«እሺ፣ ያንተ ሊቅነት እንዲህ እንደምትነፋው ጉራህ ያላዩኸውንና ያልሰማኸውን እስከ ማወቅ የሚያደርስ ከሆነ ጥሩ ነው። ያለዚያም ይኸው አሁን ነገርሁ። አሁን ቀልዱ ይብቃህና ምን ማድረግ እንደሚችለኝ እስቲ - ምክረኝ። አይህ? ደመቀችን መውደድ ከጀመርሁ ብዙ ጊዜ ሆኖዋል። መጀመሪያ ከመልክ ቀና ሴቶች ጋር እይተጨዋወትሁ ጊዜ ማሳለፍ ደስ ስለሚለኝ ባጋጣሚ ከስዋ ጋር ከተዋወቅን በሁዋላ በዚያው አይነት ነበር የቀረብሁዋት። ነገር ግን ግንኙነታችንን ስናዘወትር ስለስዋ እይተሰማኝ የሄደው ስሜት እይተጨዋወትሁ ጊዜ የማሳልፍበት መሆኑ ቀረና እያደር ሌላ ሆነ። እያደር ወደ ጽኑ ፍቅር እይተለወጠ ሄደ! እያደር ታምሜ የማልድነው በሽታ እይሆነ ሄደ!» አለ። አካላውያን አይኖቹን ሳያረግብ አሻግሮ እማዶው ጣራ ላይ ተክሎ ባይነ - ህሊናው ደመቀችን እያዩ።

«አባባ አሃዥ ሴት አንዳንድ ጊዜ አብረን አንዳንድ ጊዜም ለብቻዬ ከምንገናኘው ሌላ ሁለታችሁ ብቻ አዘውትራችሁ የምትገናኙ መሆናችሁን አላውቅም ነበርኩ!»

«ሁለት አመት ፊት ድህነት ትምርት ሴት የማታ ትምርትዋን ተምራ እስክትወጣ አንድ ማታ እንኩዋ ተለይቻት አላውቅም ነበር። ማታ ብቻዋን ወደ ሴቱ መመለስ እፈራለሁ» ስላለች፣ ሁልጊዜ እሴትዋ የማደርሳት እኔ ነበርሁ። ከክፍል በምትወጣበት ጊዜ ያልደረስሁላት እንደ ሆነ አጥሩን ሳትወጣ፣ እውስጥ እንዳለች ነበር የምትጠብቀኝ። ያንጊዜ ነው ተጠግቼ ያወቅሁትና - እንዲህ ባለ ጣጣ ውስጥ የገባሁ!»

«እንደስዋ ያለች፣ ጎበዙን ሁሉ ያሸነፈች ጀግና ድል አድርጎ መማረክ መታደል ይባላል እንጂ እጣጣ ውስጥ መግባት ይባላል?»

«እውነት ነው፣ ለሚፈልጉት መታደል ነው። ለኔ ግን አደለም። ለኔ - እንጂ፣ ከጣጣም የበላ ነው። እኔ ከስዋ ጋር ክፉ አጋጣሚ እንዲህ አድርጎ እስኪያቆራኝኝ ድረስ ለሴት እምብዛም ተጨንቄ አላውቅም። ርግጥ እንደ እንደ መሆኔ፣ «ወደ ሴት ሄጄ አላውቅም፣ ወይም ከሴት ጋር ጉዋደኝነት ኖሮኝ አያውቅም» ብዬ አልምልም። ቅድም እንዳልሁህ የመልክ ቀና ሴቶችን ጉዋደኝነትና ጭዋታ እወዳለሁ። ብቻ ጉዋደኝነታቸውን የምፈልገው ለጭዋታ ያክል ነው። ከጭዋታ ደረጃ አልፎ የግብረ ስጋ ጉዋደኞቹ የማደርጋቸው አልፎ አልፎ ከስንት አንድ ናቸው! በዚህ - ራስህን አሞገስህ አትበለኝና ባጣም ቁጥብ ነበርሁ። አሁን ግን በስዋ ምክንያት - አመንዝራ ልሆን ነው፣ ጋሽ ውቤ!»

«እንዴት! እባክህ?»

«ደመቀች ግሩም የሆነች ልጅ ናት። ብቻዋን አግኝተህ አነጋግረህት ታውቃለህ?» አለ በሻህ ለተጠዩቀው መልስ በመስጠት ፈንታ።

«እንዴታ! ደመቀች እንደ እቴ በጣም የማውቃትና የምወዳት ልጅ ናት። አሁን አንተ አንዳልኸው ያለ እውቀት ግን የለኝም። መቸም የሚበዛውን ጊዜ የምንገናኝ እናባባ አሃዥ ባለብት ነው።»

«እንኩዋንስ «በምትፈራቸውና በምታከብራቸው»። በናባባ አዛዥ ፊት በርከት ካሉ፥ በሌሎችም ፊት ቢሆን ብዙ አትናገርም። ከመናገር ይልቅ ሌሎች የሚናገሩትን መስማት ትወዳለች። ብቻችሁን ሆናችሁ ተዝናንታች ስታጭውትህ ግን ሌላ ናት። ለዛ ብቻ ናት! ከውበትና ከጭቀታ አሳማሪነት ሌላ ደግሞ እያደር ብልህነትና ስታይ፥ መውደድ ብቻ ሳይሆን ከብልህ ታክብራታለህ! ተምራ አንብባ ወይም ካዋቂዎች ጋር የምትኖር በመሆን ከነሱ ሰምታ ሳይሆን እንዲሁ ፈጣሪ እንደ መልክዋ የአእምሮ ብልህነትን ጭምር ስላደላት ነው! ደመቀች ያካልና የመንፈስ ውበትን ከፈጣሪ የታደለች ከመሆን ሌላ ደግሞ ካጠገብዋ የማትለይ እስረኛዎ የሚያደርግ የዘወትር ደጀጠኝዎ የሚያደርግ ተወዳጅ የሴት ጠባይ ያላት እመቤት ናት! ታዲያ በዚህ ሁሉ ያካልና የመንፈስ ውበት በዚህ ሁሉ የተወዳጅ ሴት ጠባይና ለዛ እንዳጌጠች ብቻችሁን ሆናችሁ ፍራትና «ምን ይሉኝ?» ማለት በሌሎች ተዝናንታ፥ በሚያባብሉ አይኖችዎ ያንተን አይኖች ጠልቃ እያዩች ስታጫውትህ ምንም ፈቃድህን ገዝተህ የምትኖር «ቆራጥ ጎበዝ ብትሆን ትሸነፋለህ። እፈተና ውስጥ ትወድቃለህ፥ እየውልህ ጋሼ፥ ካንተ የምሸሽገው ምስጢር ስለሌለኝ ጉዴን ልንገርህ።»

«ብቻችንን በሆነን ቁጥር እንዲህ ባለ ፈተና ውስጥ ስገኝ ፍትወት ራሴን መግዛት እስኪሳነኝ ድረስ ያቃጥለኝና የምሆነውን ያሳጣኝና እስዋን እንደ ታቦት የማከብራትን ቅዱስዋን መድፈር ታቦት ማርከስ ቅድስናዋን ማርከስ መስሎ ስለሚታዩኝ ወዲያውም - ለምን እንደሆነ አላውቅም - ስለምፈራት እስዋን ቶሎ እቤትዋ አድርጌ የግብረ ዝሙትን ስራ መተዳደሪያ አድርገው ወደ ሚኖሩት ሴቶች ርጣለሁ! እዚያ እስዋን እያሰብሁ እስዋን ካሳቤ ላላጠፋ ከነሱ ጋር - ስቆይ፥ ከስዋ ጋር ያለህ እዩመሰለኝ ከዚያ በፊት አግኝቸው የማላውቀውን ደስታ አገኛለሁ! ታዲያ እንዲህ ያለው ወራዳ ስራ ከስዋ ጋር ብቻችንን በተገናኘን ቁጥር የማይቀር የማይታሉል ተግባር ሆነና ራሴን፥ መግዛት የማልችል አመንዝራ ሊያደርገኝ ምንም አልቀረው! ስለዚህ - እስዋን ወደማላይበት አገር መሄድ፥ ከዚህ መጥፋት አሰብሁ! «ምናልባት ወደ ባላገር ሄጅጂ እዚያ የጉዞዎችና የገበሬዎች የስራቸውም የኑሮዎቻቸውም ተካፋይ ሆኑ፥ እርሻውን ዘሩን ቡቃያውን አበባውን ፍሬውን፥ ውበት እያዩሁ አንድ አመት ያክል ብቆይ እስዋን ያሰረሳኝ ይሆን?» ብዬ አሰብሁ! እና - እንዲህ ካለ በሌሎች ላይ ስጸዬፈው ከኖርሁት ስራ የምወጣበትን ዘዴ እስቲ እባክህ ምክረኝ» አለ በሻህ የገዛ ስራውን መጸየፉን በሚገልጽ ፊት ጉዋደኛውን እያዩ።

አዝማሪው ውቤ፥ በሻህ ውስጠ ምስጢሩን አውጥቶ እንደ ንስህ አባት ሲናዘዝለት ፊቱ ታሪኩ በውስጡ የፈጠረውን ልዩ ልዩ ስሜት ተከትሎ እዩተለዋወጠ ዝም ብሎ ሲሰማ ቆይቶ፥ ጠጅ የሞላ ብርሌውን አስንቶ እስኪጋመስ አንደቅድቆ አስቀመጠና፥

«ምክረኝ ካልሸኝ፥ ወደ ባላገርም ይሁን ወደ ሌላ እንድትጠፋ አልመክርህም» አለ ፈገግ ብሎ።

«እንግዲያ ምንድነው የምትመክረኝ?»

«ስማ በሻህ! ቅድም ለመቀኝን እንደምትወድ ስታያት የምትሆነውን ተመልክቶ አወቅሁ» እንዳልሁህ እስከም አንተን እንደምትወድህ ደህና አድርጌ ተመልክቻለሁ። እንዲያውም - ይህ አንኩዋ ግምት ነው - ለኔ እንደሚመስለኝ አንተ እስከምን ከምትወዳት አብልጣ ነው የምትወድህ! ስለዚህ እንዲህ ያለች ፈጣሪ ለውብ ሴቶች መርጦ ያስቀመጠውን ጥሩ ጥሩ ነገር ሁሉ ማለት ውበቱን ደም ግባቱን፣ ጠባዩንና ሌላውን የታደለች ልጅ ልብዋን ከፍታ እጆቿን ዘርግታ ስለምትጠብቅህና እንዲሁም የመንግስት መስሪያ ቤቶች ሁሉ በሮቻቸውን ክፍት አድርገው በፈልግህ ጊዜ ገብተህ እንድትሰራ ቀዋሚ ግብዣ ያለህ ሰው መሆንህን ስለማውቅ በምትፈቅደው መስሪያ ቤት ስራ ይዘህ እስከምን አግብተህ ወንድሜ ደስ ብሎህ እንድትኖር ነው የምመክርህ! መጽሀፉ «ብዙህ ተባዝሁ ወምልእዋ ለምድር» እንደሚለው ያችን የውቦች ውብ ደመቀችን አግብተህ ውብ ውብ እዩወለዳችሁ በልጆቻችሁ በልጅ ልጆቻችሁ በልጅ ልጅ ልጆቻችሁ ምድርን እንድትሞሉ ነው አንተንም እስከምንም የምመክራችሁ!» አለ አዝማሪው እንደ ልማዱ ቁም ነገሩን የቀልድ መደረቢያ አልብሶ።

«የቆምሁለትን አላማ ትቼ፣ የገባሁለትን ቃል ኪዳን አፍርኼ፣ አምኘበት የኖርሁትን ሀይማኖቱን ክጅ፣ ነው ምሽት የማገባ?»

«ይህን - የቆምክለትን አላማ ቃል ኪዳን የገባሁለት አላማ» የምትለው የስራተ - ማህበር ለውጥ ከልም ደረጃ አውጥቶ እውን ለማድረግ የሚቻለው ደህና ሆኖ የተደራጀ ሀይል ሲኖር ነው እንጂ እንዲህ እንዳንተ አንድ ሰው ከምቶትና ከመልካም ነገር ሁሉ ተከልክሎ ራሱን በድሎ ቢኖር ያን ጥሩ እልም እውን ለማድረግ አይችልም» እያልሁ ብዙ ጊዜ ነግራህለሁ፤ እንዲያ ያለ የተደራጀ ሀይል እስካልተፈጠረ ድረስ ደግሞ አንተ ብቻህን እንዲህ የመናኝ ኑሮ እዩኖርህ ምን ያክል ከመልካም ነገር ሁሉ እዩጸምሁ ብትጸልይ የቆምሁለትን አላማ መድረሱን ይቅርና የመቅረቡን እንኩዋን ምልክት ሳታይ አርጅተህ ትሞታለህ!»

«ታዲያ ብሞት ምናለ! ለመልካም አላማ ለከፍተኛ አላማ መሞትህ ሀይወት ነው ጋሼ ውቤ፣ ለዘላለም ይህወት!»

«እ! ለጽድቅ ከሆነ እንዲህ - ከመልካም ነገር ሁሉ እዩጸምህ ተጎሳቁሎ መኖሩን የመረጥኸው እሱ ሌላ ነገር ነው! ለዚያ ከሆነ ባንድ ፊቱ ገዳም ገብተህ መቀመጥ ነው! ነገር ግን ሁልጊዜ ስትናገር እንደምሰማህ፣ የምንኖርበትን ፍት ርት የሌለበት ስራተ - ማህበር እንዲለወጥ ለማድረግ ከሆነ» እሱ አንድ ሰው የሚያደርገው አደለም። ለሱ፣ ባንድ አላማ አምኖ የተደራጀ ላንድ አላማ የተሰለፈ ብርቱ ሀያል ያስፈልጋል። ነገር ግን ከዛሬው ትውልድ እንኩዋንስ ባላማህ አምነው አብረውህ የሚሰለፉ አላምህ ምን መሆኑን ብትነግራቸው በጥሞና ሰምተው የሚረዱልህ ያሉ አይመስለኝም፤ ቢኖሩም በጣም ጥቂት ይሆናሉ። ትውልዳችን የተራብ ገና ሀብት ያልጠገበ ቢሆን እንደሆነ አላውቅም። ሀብትን ወይም የግል ጥቅምን ንቀው ከዚያ በላይ ለሆነው ከፍተኛ አላማ የሚያስቡ አይገኙበትም። ሁሉም ያለውን ስራተ - ማህበር ከመለወጥ ይልቅ በሱ ውስጥ ሀብትና የግል ጥቅም የሚያስገኝ ቦታ ለመያዝ የሚቀዳደሙ ናቸው። ስለዚህ ነው - «ቃል ኪዳን የገባህለት ከፍተኛ አላማ እንኩዋንስ ሊደርስ የመቅረቡን ምልክት ሳታይ አርጅተህ ትሞታለህ» ያልሁህ።

«ርግጥ ነው። የዛሬው ትውልድ፣ ትውልዳችን፣ ከጊዜያዊ የግል ጥቅም አሻግረው፣ ዘላቂ የጋራ ጥቅም የሚያዩ አይኖሩበት ይሆናል። ግንኮ የዛሬው ትውልድ እንዲህ ቢሆን የነገው እንዲህ አይሆንም። እኔ የቆምሁለት ከፍተኛ አላማ ደግሞ - ለዛሬው ብቻ ሳይሆን ለነገው፣ ለተነገወዲያውም ለከዚያ ወዲያውም ጥቅም ነው።»

«የነገውን የከነገ ወዲያውንና የከዚያ ወዲያውን ተወው። አሁን የምንነጋገረው ስለ ዛሬው ነው።»

«እንዴ! ለምን! አገሪቱክ የዛሬው ትውልድ ብቻ የሚኖርባት አይሉትም። የነገውም የከነገ ወዲያውም የከዚያውም ትውልድ የሚኖርባት ናት!»

«እሱ ሌላ ነው አልሁህከ!»

«እኮ ለምን?»

« <ኢትብሉ ለጌሰም፣ ጌሰምስ ትሄሊ ለርእሳ፣ ብሎዋላ - መጽሀፉ!»

«አ - ህ! እባክህ፣ ይህን - <ሀሌ ሀሌህን> እዚያ - ከደብተሮችህ ጋር አድርግና እኔ በማውቀው ቁዋንቁዋ ተናገር!» አለ በሻህ በስጨት ብሎ።

«እሺ ተወው፣ አትብላጭ ስምሬ ከሊቃውንቱ ጋር ሆነና ከመሀይም ጋር የምነጋገር መሆኔን እዩረሳሁኮ ነው!» አለ አዝማሪው እዩሳቀ። በሻህም መበሳጨቱን ረስቶ አብሮት ይስቅ ጀመር።

« <ኢትብሉ ለጌሰም ትሄሊ ለርእሳ፣ ማለት፣ ነጠላ ወይም ቃል በቃል ትርጉሞቼው <ለነገ አታስቡ፣ ነገ ለራስዎ ታስባለችና!> ሲል ነው። ይህ ነጠላ ትርጉሞቼ <አንድም> ተብሎ በሰፊው ሲተረጎምን ወይም ውስጣዊ ምስጢሩ ተዘርዝሮ ሲተነተን ደግሞ <ዛሬ ትናንት አይለም፤ ነገም አይለም፤ ዛሬ በውስጡ ከሚኖርበት ሁኔታ ጋር ለብቻው ራሱን የቻለ ዛሬ ነው እንጂ! የዛሬው ትውልድም የትናንት አይለም የነገም አይለም፤ እንደ ዛሬው ሁኔታ ለዛሬ የሚያስብና የሚሰራ የዛሬ ትውልድ ነው እንጂ። ነገ ዛሬ አይሆንም፣ ከነገ ወዲያም አይሆንም። ነገ ከሚኖርበት የተለዩ ሁኔታ ጋር ለብቻው ራስኑ የቻለ ነገ ይሆናል እንጂ! የነገው ትውልድም የዛሬው አይሆንም ከነገ ወዲያውም አይሆንም። እንደ ነገው የተለዩ ሁኔታ ለነገ የሚያስብና የሚሰራ የነገ ትውልድ ይሆናል እንጂ! ስራተ - ማህበርና ትውልድ አይደጋገሙም፤ አይተላለፉም፤ ተራቸውን ጠብቀው ከወደ ሁዋላ ወደፊት ከአለም መጀመሪያ እስከ መጨረሻ ሲሄዱ ይኖራሉ እንጂ» ማለት ነው!» አለ አዝማሪው ፈገግ ብሎ በሻህን በቀልድ አይን እያዩ።

«አቤ - ት! የውትብትቡ የውስብስቡ ያለህ! የምን ውትብትብ ነው ይሄ!» አለ በሻህ እዩሳቀ። አዝማሪውም መልስ መስጡትን ትቶ አብሮት ይስቅ ጀመር።

«ይህ ሁሉ የናንተ የሊቃውንቱ ውትብትብ በኛ በመሀይማኑ አማርኛ ሲተረጎም «የዛሬው ትውልድ ለዛሬ ብቻ እንጂ ለነገ ማሰብ የለበትም። ለነገ የሚያስብ የነገው ትውልድ ነው» ለማለት መሰለኝ አደለም?»

«ልክ ነው። ማለፊያ ነው እግዚአብሔር ይባርክህ!» አለ አዝማሪው አሁንም ፈገግ እንዳለ ጉዋደኛውን በቀልድ አይን እያዩ።

«ይቅርታ አድርግልኝና እንዲህ ያልሰው - «ለዛሬ ብቻ እንጂ ለነገ ማሰብ አያስፈልግም። ዛሬ የተገኘውን ሁሉ በላይ እስኪያስገላ፣ በታች እስኪያስፈላ እያግበሰበሱ እየጎረሱ ጨርሶ መሞት ነው። ነገ ቢፈልግ ገደል ይግባ፣ የራሱ ጉዳይ ነው!» የሚል ፍልስፍናና ያህያ ፍልስፍና ነው!»

«ፍልስፍናው «የዛሬው ትውልድ ለዛሬ እንጂ ለነገ ማሰብ የሱ ፈንታ አደለም፤ ለነገ ማሰብ የነገ ትውልድ ፈንታ ነው» ነው። በዚህ ላይ «እስኪያስገላ ምን እስኪል ገደል ይግባ የራሱ ጉዳይ» ብለህ የጨመርኸው ሁሉ መቸም ያው - ያልታረመ መሀይማን የሚናገሩት ብልግና ነው። በነገራችን ላይ እንዲህ ያለው አነጋገር በኛ፣ በሊቃውንቱ ዘንድ «ጸያፍ» ይባላል። ጸያፍ ቢደረግም የማይነገር ማለት ነው። በቻ እንተወውና፣ «ፍልስፍናው ያህያ ፍልስፍና ነው» ያልኸው እንዴት ነው?»

«አሁን እኔ ከሞትኩ ሰርሶ አይብቀል» አለ ይባላል። «እኔ እስካለሁ እኔ እስክሞት ጠግቤ ከበላሁ ከዚያ በሁዋላ ሳር ቢበቅል ባይበቅል ጉዳዩ አደለም፤ ባለጉዳይ የሆነ ወይም ከኔ በሁዋላ የሚመጣ አሁን ይጨነቅበት» ማለት ነው። ይህ ታዲያ ከናንተ ፍልስፍና ከዚያ - «ከሄሌ፣ ሄሊው» ጋር አንድኮ ነው! አደለም?» አለ በሻህ አዝማሪው ውቤን ባሽሙር የጎድን እያዩ።

«አንድ ነው፤ ታዲያኮ እውነት አሁን እንዲህ ብሎ እንደሆነ፣ ይህን ያለው አሁን ማለፊያ ፈላስፋ ኖሮዋል ማለት ነው። እንዲያ ያለ ፈላስፋ ያወጡ የነበሩ፣ የድሮ አሁኖችም ከዛሬ መሀይማን የተሻሉ ኖረዋል ማለት ነው? አይመስልህም?» አለ አዝማሪው እንደ መሳቅ ብሎ።

«እንዴት?» አለ በሻህም እየሳቀ።

«አዩህ? ይህ አሁን በምንኖርበት ዙሪያ የምናየው ሁሉ ማለት ዘመናዊ ትምርት ቤት የህክምና ቤቱ፣ የመሬትና ተሰማይ መጎጎዋዣው፣ ዘመናዊ የጦርና የፖሊስ ሰራዊት፣ ህግ አውጭ ፓርላና ፍርድ ሰጪው፣ ዘመናዊ ፍርድ ቤት ፋብሪካውና ስንቱ ጊዜው የወለደው አዳዲስ ነገር ሁሉ ከዚያ በፊት ይቅርና እኔ ልጅ በነበርሁበት ጊዜ እንኩዋ ያልነበረ አዲስ የመጣ ነው። እሱን ተከተለውም ሁሉም በዩብኩሉ እንደዩሁኔታው የሚተዳደርበትና የሚመራበት ህግ ስራትና፣ ድርጅት ተሰሩለት፣ ነገር ግን፣ እንዲያ ያሉትን ህገ ስርአትና ድርጅት መስራት የቻለው ትውልድ እንኩዋንስ መልኩንና ስራውን ወሬውን ለማያውቀው አሁን ለቆጠርሁልህ እንግዳ ነገር ሁሉ መተዳደሪያ የሚሆን ህግ፣ ስራትና ድርጅት ሊሰራ አይችልም ነበር። እንዲሁም ይህ ዛሬ የወለደው አዳዲስ ነገርና ለሱ መተዳደሪያ ህግ ስራትና ድርጅት የሰራው የዛሬው ትውልድ አርጅተው ያልፋሉ። ነገ ለሚወለደው አይነቱ ሆነ ብዛቱ እንኩዋንስ

ሊታወቅ ሊገመት የማይችል አዳዲስ ነገር መተዳደሪያ የሚሆን ህግ ስራትና ድርጅት እንደ ሁኔታው መስራት የሚችል የነገው ትውልድ ነው እንጂ የዛሬው አደለም። የዛሬው ትውልድ በማያውቀው ገብቶ ህግና ስራት ልስራ ቢል እንኩዋ የነገው ትውልድ አይቀበለውም። ርግጥ ለዛሬው ትውልድ የሚስማሙ መልካም ህጎች ስራቶችና ድርጅቶች ለነገው ትውልድም የሚስማሙ ነዋሪ ዋጋ ያላቸው ከሆኑ የዛሬው ትውልድ ስለ ሰራቸው ብቻ አይወድቁም። መጪው ትውልድም ወርሶ ይይዛቸዋል። ነገር ግን እነሱንም ቢሆን እንዳሉ ወይም ላዲሱ ሁኔታ እንዲስማሙ አሻሽሎ ለመያዝም ሆነ ለመጣል ወሳኙ አዲሱ ትውልድ ነው። እንግዲህ እንደ «ኢትዮጵያ ለሕግም ገሰምስ ትሄሊ ለርእሳ» ፍልስፍና ሰራተ - ማህበርና ትውልድ ከቀደመው ወደሚከተለው እዩተላለፉ በሄዱ መጠን እዩታደሱ እዩተሻሻሉ ሄደው በመጨረሻ ሰው ባካሉና በመንፈሱ አድጎ ለሙሉ ሰውነት በቅቶ ከጉስቁልና ሁሉ ጠርቶ በእለተ ምጻት ከፈጣሪው ፊት የሚቀርብበት መንገድ ይህ ነው። ፈላስፋው አህያ ያለውም ከዚህ እምብዛ የተለየ አይደል» አለ አዝማሪው እንደ ልማዱ ቁም ነገሩን የቀልድ ቀለም ቀባ አድርጎ።

«እውነትም ይህ «ሄሉ ሄሉያችሁ» እንዲያው ውትብትብ ብቻ አደለምና! አንዳንድ ቁም ነገርም ያለበት ይመስላል» አለ በሻ።

«አንተ አስቀድመህ እንዳህያው ንቀኸው ምስጢሩን ለመመርመር ባትፈልግ ነው እንጂ እሱስ ሁሉም ቁም ነገር ነው። ብቻ አሁን እሱን እናቆይና ወደ ተነሳንበት አይነተኛ ጉዳይ እንመለስ። እኔ እንደ ትልቅ ወንድም የምመክርህ መደበኛ የመንግስት ስራ ይዘህ ደመቀችን እንድታገባ ነው። ለዚያ - «የቆምሁለት የማልሁለት ከፍተኛ አልማ» ለምትለው የዛሬ ትውልዳችን ከግል ጥቅም አልፈው ለጋራ ጥቅም ለማሰብ የደረሱ ስለሌሉበት አብሮህ የሚሰልፍ አታገኝም። ብቻህን ስራተ - ማህበር ልትለውጥ አትችልም። የነገው አዲስ ትውልድ እንደ ነገው አዲስ ሁኔታ የሚኖርበትን ስራተ - ማህበር የሚሰራ እሱ ነው እንጂ አንተ ዛሬ አትሰራለትም። የነገው አለም ሌላ ስለሚሆን ትውልዱና ስራቱም ሌሎች ናቸው የሚሆኑ። ስለዚህ እባክህ ይህን ሁሉ ከንቱ ምኞትህን ተውና ጠቃሚ ህይወትህን በከንቱ አታሳልፍ፤ መደበኛ የመንግስት ስራ ይዘህ፣ ደመቀችን አግባ።»

«የኔ ህይወትማ - ለዛሬው ትውልድም ለነገውም፣ «ለማንም አይጠቅምም» አልህከ! ታዲያ እንዴት ነው እኔ ህይወት የማይጠቅምም የሚጠቅምም የሚሆነው?»

«ህይወትህ ለማንም አይጠቅምም አላልሁም፤ በጣም ይጠቅማል። ብቻህን ባዶ እጅህን «ያንድ አገር ስራተ - ማህበር አስለውጣለሁ» ብለህ ማሰብህን ነው - «ራስህን ከመደበል በቀር ማነንም የማይጠቅም ከንቱ አሳብ ነው» ያልሁ። ከግል ጥቅም አልፎ የጋራ ጥቅም ማየት ከማይችል የግል ጥቅም ካወረው ህዝብ ጋር ሆኖ የጋራ ጥቅም ባለበት መድረስ አይቻልም። የግል ጥቅም ካወረው ህዝብ ጋር ሆኖ «የጋራ ጥቅም ባለበት እደርሳለሁ» ብሎ ተስፋ ማድረግና መጨነቅ አባቶቻችን እንደሚሉት «ከንቱ የጋን መብራት» ሆኖ መቅረት ነው! በተከደነ ጋን ውስጥ የበራ የሻማ ወይም የጡዋፍ መብራት ለመንም ብርሃን ሳያሳይ ብቻውን ተቃጥሎ ያልቃል! እና - ብቻህን ብዙ መልካም ነገር ለማድረግ የምትችልበት መንገድ እያለ ብቻህን

ለማድረግ የማትችለውን <አደርጋለሁ> ብለህ፤ <እንደ ጋን መብራት ብቻህን ተቃጥለህ አትለ - ቅ> ነው የምልህ!»

«ብቻየን ላደርገው የምችለው መልካም ነገር እስቲ እንዴት ያለ ነው?»

«አሁን እንዳልሁህ የመንግስት ስራ ይዘህ ደመቀኝን አግብተህ መቀመጥ፤

«1ኛ. በዩለቱ ወደ መንግስት መስሪያ ቤቶች የሚመጡ ባለጉዳዮች ጉዳያቸውን በለት አልቆ ወደዩስራቸው መመለስ ሲችሉ ሳምንት ወር፤ ከዚያም በላይ ስራ ፈትተው በደጅ ጥናት ሲጉላኩ እንደሚኖሩ ታውቃለህ። ታዲያ ምንም እንኩንም ከኒያ ሁሉ መሀከል ወዳንተ ክፍል የሚመጡት ጥቂት ቢሆኑ እነሱን በደህና ፊት ተቀብለህ፤ ሳይጉላሉ፤ <ጉቦ አምጡ> ሳይባሉ በዩለቱ ጉዳያቸውን እዩፈጸምህ ወደዩስራቸው እንዲመለሱ ብታደርግ ባመቱ ብዙ ድሀ ስራ ከመፍታት ከመጉላላትና ከጉቦ ታድናለህ ማለት ነው። እንዲህ ያለው ቅን አገልግሎት ከብዙዎች የመንግስት ሰራተኞች ስለማይገኝ ለባለጉዳዮች ትልቅ ርዳታ ትልቅ ጥቅም ነው።

«2ኛ. ደመቀኝ ልጅዎ አንድ በመሆኑ ከሱ የሚለይ ወይም በሱ ላይ አንድ ክፉ ነገር ቢደርስ የህወትዎ መጨረሻ የሚሆን እዩመሰላት ዘወትር እንደ ፈራችና ልብዎ እንደ ተገጠለህ ነው የምትኖር። ታዲያ እድላችሁ አምሮ አንድም ይሁን ካንድ በላይ ብትወልዱ፤ አሳብዎንና ፍቅርዎን ከሱ ሌላ የምታሳርፍበት ታገኝና እንዲያ ካለ የዘወትር ፍራት ምናልባትም ከክፉ አደጋ ትድናለች። ያችን ውብና ደግ ልጅ ሊደርስባት ከሚችል ክፉ አደጋ መጠበቅ ከማይወጣ ጸጸት የሚያድንና አይከፈል ዋጋ የሚከፈልበት ነው» ሰምቶት ልቡ እንደ መታወቅ አለበትና ቀና ብሎ እንባ ባቀረሩ አይኖቹ ላንድ አፍታ፤ አየት አድርጎ መልሶ ራሱን ሰፋ።

«3ኛ. የሚወዳትንና የምትወደውን ሴት አግብቶ የሚኖር ሰው ደስታው መልስ የሌለው የደስታ ሁሉ ቁንጮ ለመሆኑ እኔ አንድ ምስክር ነኝ። ባሳለፍሁትና በምኖረው የችግር ኑሮ የምሽቴን የውባዬሁን ፍቅር ባያድለኝ ኖሮ፤ ምን ይውጠኝ እንደ ነበር አላውቅም! ከስዎ ጋር አብረን መንገላታቱን ወደ ምችት እዩለወጠ፤ ከስዎ ጋር አብረን የምንካፈለውን ማናቸውንም መራራ ጽዋ እያጣፈጠ ቀን እያለፈ ቀን በተተካ ቁጥር ወደ ፊት እስዎና እኔ አብረን አለምን የናቅን ጌቶች እንደምሆን የማያቁዋርጥ ተስፋ እዩሰጠ ሁልጊዜ፤ በጥሩ እልም ውስጥ የሚያኖረኝ የውባዬሁ ፍቅር ነው! አንተም የምትወዳትንና የምትወድህን ደመቀኝን አግብተህ ብትኖር አለም አሁን የምታሳይህን አስከፊ ፊትዎን ወዲያ አዙራ በፈገግታ፤ ያጌጠ፤ ውብ ፊትዎን፤ ስታሳይህ፤ አዘንህና ብስጭትህን ረስተህ በደስታ የምትኖር ሌላ፤ በሻህ እንደምትሆን፤ - አይጠረጠርም! ከምትወዳትና ከምትወድህ ምሽትህ ጋር እዩኖርህ ፍቅርዎ ተካፋይ የሌለበት ያንተ ብቻ መሆኑን ስታውቅ ሁልጊዜ ደስታ ብቻ እንጂ፤ አዘንና ብስጭት ባጠገብህ አይዘሩም! ከምትወዳትና ከምትወድህ ምሽትህ ጋር ደስ ብሎህ ስትኖር ክፉ ነገር አይታይህም! ያንጊዜ ክፉ ሁሉ ደግ መጥፎው ሁሉ ውብ፤ ችግረኛው ሁሉ የተመቸው መስሎ ይታይሃል! ይህ የምትጠላው ስራተ - ማህበራችን እንኩንም አሁን የሚታይህን ያክል አይታይህም! ከምትወዳትና ከምትወድህ ምሽትህ ጋር መኖር እንጂ መሞት አትፈልግም!

«ከዚህ ሁሉ በላይ ደግሞ ምናልባት፤ ትውልዳችን እዩበሰለ እያስተዋለ ሲሄድ፤ ይህ አሁን የምናየው የግልጥ ጥቅምን ማባረር፤ ይህ የግል ጥቅም ስካር፤ እዩበረደ ሄዶ፤ የጋራ ጥቅም ማሰብ ይከተልና፤ ስራተ - ማህበራችን የምንመኘውን ያክል እንኩዋ ባይሆን፤ በመጠኑ ይሻሻል ይሆና። <እንቁላል ከቆዩ ዶሮ ሆኖ በግሩ ይሄዳል> ይባል የለ?» ሲል አዝማሪው።

«እንቁላል ዶሮ ሆኖ በግሩ ለመሄድ የሚችልኮ አፍኖ የያዘውን ቀፎ፤ ሰብሮ ከላዩ ሲያነሱለት ነው!» አለ በሻህ ባሽሙር አስተያየት ጉዋደኛውን እያዩ።

«እ እ! መስበር አደለም፤ ቀስ ብሎ በጥንቃቄ ሲቀረፍቱት ነው። ሲሰብሩትማ፤ እንቁላሉም እዚያ ይፈርጥና ይጨፈለቅና፤ ዶሮ ሆኖ በግሩ መሄዱ ይቀራል!» አለ አዝማሪው ላሽሙሩ አስተያየት አጠፋውን መልሶ፤ ከዚያ ሁለቱም ሲስቁ ቆይተው።

«እንግዲህ ምክረኝ ካልከኝ» አለ አዝማሪው ውቤ። «ምክረኝ ካልከኝ ምክራ ይህ ነው። <የምትቀበልው መሆን አለመሆንህን አሁን ንገረኝ አልልህም። አደራ የምልህ እንድታሰብበት ነው። የሰማነውን በልቡናችን ያሳድረው አሜን አቡነ ዘበሰማያት!»

«በሻህ ተጋምሶ የቆዩ ብርሌውን አንስቶ ጨልጦ አስቀመጠና፤ «አልቃሻም!» አለ አፉ ሲሳደብ ልቡ የሚያመሰግን መሆኑን በሚገልጽ ፊት ወዳጁን እያዩ።

« <ምክራን ከንቱ አድርገህ ታስቀርብኛለህ> ብዬ ባልፈራ <ሌባ እልህ ነበር!» አለ አዝማሪውም።

ምእራፍ ህያ ስምንት

የተፈራ ሉልሰገድ ግብዣ

ተፈራ ሉልሰገድ፤ የደጃዝማች ሉልሰገድ ክንፌ ያክስታቸው የልጅ ልጅ ነበር። አባቱ ሜጫ ውስት አቶ ገለታ የሚባሉ የጋላ ባላባት ነበሩ። እሱም እንደ ተወለደ ስሙ ዳባ ነበር። ሁዋላ ግን ለትምህርት አዲስ አበባ እንደ መጣ <ዳባ መባሉን ትቶ <ተፈራ> ተባለ። እንደ ደጃዝማች የልጅ ልጆችና የቅርብም የሩቅም ዘመዶቻቸው ልጆች ሁሉ መጠሪያውም መማሪያውም ደጃዝማች ሉልሰገድ ሆኑ።

ደጃዝማች <ዘመናዊ> መባልን በጣም ስለሚወዱና ተማሮችን መርዳት ወይም፤ ፈቃዳቸውን ሁሉ ለመፈጸም <ዘመናዊ> ከሚያሰኙት ነገሮች አንዱ ምናልባትም አይነተኛው መሆኑን ስለሚያውቁ የልጅ ልጆቻቸውንና የቅርብም የሩቅም፤ ዘመዶቻቸውን ልጆች ሲረዱ ወይም ፈቃዳቸውን ሲፈጽሙ ልክ የራሳቸው ፈቃድ እንደ ተፈጸመ ሁሉ ደስ ይላቸው ነበር።

ወንዶች ተማሮች መጥተው ለጢም ማስላጫና ለጠጉር ማስተካከያ ወይም ለትምህርትና ለልዩ ልዩ የጨዋታ መሳሪያ መግዣ ሲጠይቁዋቸው ሴቶች ተማሮች በፈንታቸው መጥተው ለጠጉር ማሰሪያ፤ ለፊትና ለጠጉር ቅባት ለሲኒማና እንዲሁም ለልዩ ልዩ ስም - አይጠሩ ነገር ሁሉ የሚሆን ገንዘብ ሲጠይቁዋቸው ከዚህም ሌላ ተማሮች መዋጮ የሚያደርጉበት ምክንያት ኖሮ ወይም ስጦታ ማድረግ ፈልገው ገንዘብ እንዲሰጡዋቸውና ግብዣ ማድረግ፤ ፈልገው፤ ድግስ

እንዲያስደግሱላቸው ሲጠይቁባቸው ስለሚፈጽሙ ልጆች ደስ ይላቸውና ለሰላም እስከሚገኝ እንደ ዱሮ ስዎች አንቆጥሮዎትም! አሳብዎ ሁሉ ከአዲሱ ትውልድ አሳብ ስለሚሰማማ ከወጣቶች እንዳንዱ እንደ ዘመናዊ መሪዎችን ነው የምናይዎ ይሉባቸዋል። ይህ ለደጃች ሉልሰገድ ብዙ አመት ደጅ ጠንቶ የሚያገኙት ትልቅ ሹመት ምንም ያክል ዋጋ ቢከፈልበት የሚያስገዳ ውድ ነገር ነው። ስለዚህ እንኩዋንስ ተጠይቀው ጠይቀው ተማሮችን ደስ ማሰኘት በጣም ደስ ይላቸው ነበር። አንዳንድ ጊዜ አንድ ነገር ሳይጠይቁ ወር ያሳለፉ ተማሮች እንዳሉ ወንዱን ለጠጉርህ ያላስተካክልኸው - ገንዘብ ጠፍቶ ነው? ይሉና ባጠገቡ ሲያልፉ እንደ ዋዛ አምስት ወይም አስር ብር በኪሱ ሽጉጥ፤ ሴትዋን ምነው? ፊትሽም ጠጉርሽም ስቅባት ከለክልኝ» እያሉ አቤት ይሉብሻል ይሉና አስር ወይም አስራ አምስት ብር በጉንፍዋ ክትት ሲያደርጉ ከስጦታቸው የበለጠ ያሰጣጥ ዘዴ ማወቃቸው በጣም ያስወድዳቸዋል። እንኩዋንስ የሚረድዋቸው የዘመዶቻቸው ልጆች ሌሎችም የሚያውቁባቸውና ወራያቸውን የሰሙ ተማሮች ሁሉ የመልካም አባት የዘመናዊ አባት ምሳሌ አድርገው ወላጆቻቸውንና ዘመዶቻቸውን ይሰብኩባቸዋል።

እውነትም፣ ደጃዝማ በቅርብ ለማያውቃቸው ካለባቸው ሆነ ከጠቅላላ ሁኔታቸው ዘመናዊ አስተያየታቸው ያላቸውን አዋቂ መሰለው ይታያሉ። መቸም በሽማግሌች ጉዋደኞቻቸው ዘንድ ፈረንጅ ናቸው። ያውም ተራው አደለም፤ ሊቁ ፈረንጅ! ከተማሮችም ከረጅንጆች ወዳጆቻቸውም ትርጉማቸውን አስተካክለው ሳያውቁ የሰበሰቡባቸውን ብዙ የፈረንሳይ የንግሊዝና ይልቁንም የጣልያን ቃሎች ካማርኛ ጋር ጣልቃ እያገቡ መናገር ስለሚወዱ ይህ በሽማግሌች ጉዋደኞቻቸው ዘንድ ላዋቂነታቸው ለጥርጥር ቦታ የማይሰጥ አይነተኛ ምስርክ ነው።

ከነዚህ የዘመኑ ስልጣኔ ያመጣው አዲስ የኑሮ ስራት ተወልደው አድገው ላረጁበት አገራቸው እንግዶች ካደረጋቸውና ግራ ካገባቸው ጉዋደኞቻቸው ጋር በድግስ፣ በግብ፣ ወይም በሌላ ቦታ ተገናኝተው ባንድ ቁጭ ሲሉ ለሁሉም መምህሩ ደጃች ሉልሰገድ ናቸው። የፈረንጅ አገር ሕዝብ ስለሚኖርበት የደስታና የጽድቅ ኑሮ የሰሙት እያጋነኑ ያልሰሙትን ራሳቸው እየፈጠሩ ካወሩ በሁዋላ ለእኛ ይላሉ ደጃዝማች ሉልሰገድ ለእኛ ሲስተሙን ስላተረዳነው፣ በከንቱ እንደክማለን እንጂ ሲስተን ብንረዳው ኖሮ ፈረንጆች በደረሱበት ባጭር ጊዜ እንዲያውም እነሱ ከደረሱበት በጣም ባጠረ ጊዜ እንደርስ ነኝብር። ፈረንጆች ምቀኝነትና ተንኮል የሌላቸው ቅኖች በመሆናቸው ያገኙትን «ሲቭላሳሲዮን» ሁሉ ማለት - ፋብሪካውን ሌትሪኩን፣ ራዲዮን አውሮፕላኑንና ሌላውን በየጊዜው የሚፈጥሩትን አዳዲስ ነገር ሁሉ አንድ ሳይቀር እንዴት እንደሚሰሩ ከነስሉ «ዲክሲዬኔር ላሩስ» በሚባል መጽሐፋቸው ስለሚጽፉ ቁንቀንቁቸውን ደህና ድርገን ካወቅን እነሱ ረዥም ዘመን የደከሙበትን ባጭር ጊዜና ባቁዋራጭ መንገድ ከዚያ መጽሐፍ መቅዳት ብቻ ነው! ለዚህ የሚያስፈልገው ሁሉንም ባንድ ላይ «አድሞንስትራሽንና ወርጋንዜሽን» አድርጎ በዩክራይንም በዩግዝያንም ሁሉ «አስኮላ» በብዛት መክፈትና ቁንቀንቁቸውን «እስቴዲዮሪ» ማድረግ ነው፤ የምስጢራቸው ቁልፍ መክፈቻው ቁንቀንቁቸው ብቻ ነው! ሲሉ ጉዋደኞቻቸው መንግስት ለምን ደጃች ሉልሰገድ እድናሉት ባቁዋራጭ

የኢትዮጵያን ሕዝብ እንደሚያሰለጥን አልገባቸው ብሎ ግራ ይገባቸውና በዚያው መጠን የደጃዝማችን አዋቂነት ያደንቃሉ።

በሀብትም ቢሆን፤ ደጃዝማች ሉልሰገድ ክንፌ፥ ሀብታሞች ተብለው መጀመሪያ ከሚቆጠሩት ጥቂት መከታተላት አንዱ ናቸው። በ1928 ዓ.ም ኢጣልያን ኢትዮጵያን ስትወር በአጋዴን ግንባር ዘምተው ከተመለሱ በሁዋላ ኢጣልያኖችና አርበኞች በሚለያዩበት መንታ መንገድ ቆመው አርበኞቹን ሲያገኙ ተቀበለው የእክተማ ወሬና ስንቅ ቢገኝ ጥይትም ሰጥተው እዩሸኙ በዚያ ካርበኞች የሸመቱት ወሬ ከራሳቸው ጨማምረው ለጣሊያኖች እዩሰጡ በሁለቱም ወገኖች ዘንድ ፍጹም የታመኑና ሁለቱንም ወገኖች ፍጹም የካዱ መሆናቸውን ማንም ሳያውቅባቸው ክፉውን ቀን ወደ መልካም ለውጠው ለማሳለፍ የቻሉ ትልቅ ዘዴኛ ናቸው። ጣሊያኖች ሄደው ኢትዮጵያ መንግስት ወደ ስልጣኑ ሲመለስ የውስጥ አርበኝነታቸውን አርበኞች ራሳቸው መስክረውላቸው ኒሻንና ብዙ ምርጥ የከተማም የገጠርም ርስትና ንብረት አግኝተዋል። ከጣሊያኖች በቅርብ ጊዜ ለመመለስ ተስፋ ስለ ነበራቸው በባላደራነት የሚጠብቁት አይነቱም ሆነ ብዛቱ ለግምት የሚያስቸግር እቃ ስላገኙ፥ ከዚያ ካደራው እቃ የሚበዛውን ብር እስኪጠግቡ ሸጠው በተረፈው ያርበኞችንና የስደተኞችን ወዳጅነትና ወገንነት ገዝተው የትም ቢሆን እንደ ልባቸው ተናግረው የፈለጉትን አድርገው ኮርተው ምንም ሳይሰጉ ተዘናንተው የሚኖሩ ነበሩ ፡

ደጃዝማህች ሀብታም እንደ መሆናቸው ዛሬ፥ ባይሆን ነገር፥ <ትርፍ አገኝበታለሁ> ለማይሉት ገንዘብ ማውጣት አይወዱም፤ የሚነግድ ለመሰላቸው ግን ሲያወጡ አይን የላቸውም። <መስራት ለማይችል ድሀ መስጠት ወልዶ ተዋልዶ የሰውን ሀብት ሊያበዛ የሚችለውን ገንዘብ ማምከን ነው> ይላሉ። በዚህ ከምሽታቸው ከወይዘሮ ላቀች ተገኔ የሚለያዩበት ሰማይና ምድር የሚለይበትን ያክል ሰፊ ነው። <ድሮ እንዲህ አልነበሩም! ይህ ሁሉ አሁን ከኒያ ከፈረንጆች የተማሩት አዲስ ፈሊጥ ነው። ይልቅ፥ ያለምስክር ዝምድና እዩቆጠረ ለሚመጣው ተማሪ ሁሉ ከሚያባክኑት ገንዘባችን ቀንሰው አይናቸውንና እጅ እግራቸውን ላጡ ደካሞች ቢሰጡ በመንግሥተ ሰማያት፥ ከኛ ተርፎ ለዘመድ ሁሉ የሚያበቃ ርስት ይኖረን ነበር> ሲሉ ወይዘሮ ላቀች፥ <እ እ> ይላሉ ደጃዝማች፥ <እ እ ተሳስተሻል ላቁ፥ ጊዜው ዛሬ የኛ ቢሆን፥ ነገ የነሱ ስለሆነ ለተማሮች፥ የሚወጣ ገንዘብ ባከነ አይባልም። ነገር የሚከፈል ብድር ነው! ስለ መንግሥተ ሰማያት - ሀ ሀ ሀ ሀ ይላሉ፥ ሊናገሩ ያሰቡት ቀልድ ከመናገራቸው በፊት ራሳቸውን ያስቃቸውና። <ስለ መንግሥተ ሰማያት የሆነ እንደሆነ አለም ከተፈጠረ ጀምሮ ከዚህ ወደ ሰማይ የሄደውን ስንት እውቀትና ችሎታ ያለው መሀንዲስ ሁሉ ስራ አስፈትቶ አስቀምጦ፥ እግዚአብሄር ርስት ማካፈልን ያክል ነገር «አይንና እጅ እግር ደካሞች ይሰጣል» ብዬ እንኩዋን ላምን አልጠርጥርም። አንቺ እንደ ምትይው በሰማይ ርስት አከፋፋዮች አይንና እጅ እግር የሌላቸው ደካሞች ከሆኑ ግን መቸም ደካማ ባለሥልጣን ለሀይለኞች፥ መሳሪያ ሊሆን የተፈጠረ ስለሆነ፥ ሀ ሀ ሀ ሀ፥ እዚያም ባለርስቶች የሚሆኑ ሀይለኞች ብቻ አርበኞች፤ ብቻ እንደሚሆኑ አትጠርጥሪ! ስለዚህ ሀ ሀ ሀ ሀ ሀ ሀ ሀ! ስለዚህ ላቁ፥ እንደምታውቁው አርበኞች እጣዎቻችን ናቸውና ለዘመድ የሚተርፍ ባይሆን ለኔና ላንቺ የሚበቃ ያክል ምንም ቢሆን «የንፍጉናል» ብለሽ አትስጊ።

ወይዘሮ ላቀች ባላቸው እንዲያ ያለ ከመንገድ የወጣ ፊደል ስለ መንግሥተ ሰማያት ወይም እሱን፣ ስለሚመስል ሀይማኖት ነክ የሆነ ነገር በድፍረት ሲናገሩ ሲሰሙ እግዚአብሔር ያኔውን መስት እንዳያወርድ ፍራት ይዘዋቸው፣ አይኖቻቸውንም እጆቻቸውንም ወደላይ አቅንተው እያርገበገቡ፣ «እግዚአ መሀረን ክርስቶስ እግዚአ መሀረን ክርስቶስ እባክህ ጌታየ የሚሉትን ባያውቁ ነው፣ አትሰማቸው!» ይሉና ከዚያ እጃቸው እያማተቡ፣ «በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አበስኩ ገበርኩ፣ አበስኩ ገበርኩ» ብለው ከደጃዝማች ጋር እንኩዋንስ መነጋገር አብረዋቸው መቆይቱ የሀጢያታቸው ተካፋይ የሚያደርጋቸው ስለሚመስላቸው ለጊዜው ትተዋቸው ሸሽተው ይሄዳሉ።

ደጃዝማች ሉልሰገድ፣ ስለ ሃይማኖት ሆነ በጠቅላላው ስለ ኢትዮጵያ ልማድና የኑሮ ስራት ይህን የመሳሰለ ጸያፍ ይናገሩ የነበረ የጫማ ሰፊዎችን፣ የልብስ ሻጮችንና ሌላ ሌላም የንግድ ስራ የሚሰሩትን የፈረንጅ ሱቆች ማዘውተርና፣ እዚያ የሚሰበሰቡ ስራ ፈት የሚያወራውን ሁሉ እዩለቃቀሙ አዲስ የፈረንጅ ደቀመዝሙር አዲስ አማኝ መሆን በጀመሩበት ጊዜ ነው። ሁዋላ ሁዋላ እንዲህ ያለ ጸያፍ አነጋገር በሳቸው ደረጃ ያለ ሰው ሊናገርው የማይገባና በከፍተኛ ቦታ የሚያስነቅፍ መሆኑን፣ አንዳንድ ባለቁርጥ ወዳጆቻቸው ስለ መከሩዋቸው የሚያስፈልግ ጸያፍ ከመናገሩ እይቆጠቡ ፈረንጆችንና ዘመናውያን መሆናቸውን የታወቀላቸውን ኢትዮጵያን ለመምሰል በመጣጣር ወሰኑ። ይኸውም ቢሆን በሃይማኖታቸው ጽኑ ስለሆኑትና ፈረንጆችም ሆኑ የዘመኑ ወጣቶች የሚያደርጉት ሁሉ የሃይማኖት ተጻራሪ ለሚመስላቸው ለወይዘሮ ላቀች አልጥማቸው አልዋጣቸው፣ ብሎ ባልና ሚስት እንደ ዱሮዋቸው ተጫውተው ተሳስቀው በስምምነት ውለው ከሚያድሩበት ተጋጭተው የሚኮራረፉበት ጊዜ ይበልጥ ነበር። በሁዋላ ግን፣ ወይዘሮ ላቀች ባላቸውን መክረው አኩርፈው «እፋታለሁ» ብለው አልፎ አልፎ ደጃዝማች በሃይማኖት «አቀልድ» ሲሉ ብቻ አላስቻላቸው እያለ ተቆጠው ይሄዳሉ እንጂ፣ በሌላው ሁሉ እንደ ፈቀዱት እንዲሆኑ ተዋቸው። እንዲያውም የራሳቸውን እምነትና ስሜት ለራሳቸው አድርገው ከምነታቸውና ከኑሮ ልማዳቸው አንድ ጋት እንኩዋ ዘባ ሳይሉ ባላቸው ከሚፈልጉት ምንም እንዳይገድል ሲጠነቀቁ ያን ያክል የምነትና የስሜት ልዩነት በመሀከላቸው ያለ አያስመስሉትም። «እኔ ምን ቸገረኝ! «ሁሉ በከመ ምግባሩ» እንደ ተባለው እግዜር ለሁላችንም እንደዩስራችን ሊከፍለን በሳቸው ነፍስ ምን አገባኝ? ህእ! እዚያ ላይ - የምትጠትዩቀው የሳቸው ነፍስ!» ይላሉ የደጃዝማች ነፍስ የምትጠቆበትን ቦታ ላንድ አፍታ ቀና ብለው አየት ያደርጉና።

«ላቁ፣ የዚያ ልጅ፣ የዚያ የተፈራ ግብዣ እንገር መሆኑን ነግራሻለሁ። የጋበዛቸ ልጆች ሴቶችና ወንዶች ባንድ ላይ ሰላሳ ናቸው። ስለዚህ፣ አንዳንድ የጎደለ ነገር እንዳለ ለመግዛት የመጨረሻ ቀን ዛሬ ቅዳሜ ስለሆነ አዳራሽ እንዳይረሳና ልጁ እንዳያዝን» አሉ ደጃዝማች አንድ ቅዳሜ ወደ ውጪ ለመሄድ ሲሰናዱ።

«እግዚአ መሀረን ክርስቶስ! «የተፈራ ግብዣ የተፈራ ግብዣ፣ የተፈራ ግብዣ» ሲሉ ከነጋ ይህ ሶስተኛ ጊዜዎ ነው! ለመሆኑ እዚህ ቤት የተማሪ ግብዣ ማድረግ የምንጀምረው ገና ዛሬ

የተፈራ ግብዣ ነው? እዚህ ቤት ለተማሪ ከመደገስ በቀር ሌላ ስራ አለ? ወይስ እስከ አሁን በተደረገው ግብዣ ተረስቶ የጎደለና በዚያ ምክንያት ያዘነ ተማሪ አለ?»

«ምንም! ሁሉም እዚህ ስለሚደረገው ግብዣ፣ ከማመስገንና ደስታቸውን ከመግለጽ በቀር ሌላ ጎደለ የሚል ሰሞቹ አላውቅም።»

«ታዲያ ለተፈራ ሲሆን በምን ምክንያት የሚጎድል መሰለዎ? እንዲያውም እዚህ ከሚሰበሰበው ሁሉ ተፈራ ይሻላለኛ!»

«አዎ፣ ተፈራ ጥሩ ልጅ ነው፤ ደህና አድርገሽ ባታውቁያቸው ይሆናል እንጂ፣ ሁሉም ጥሩዎች ናቸው። አሁን እንኩዋ ሳላስብ የተናገርሁትን ደገምሁት እንጂ ልነግርሽ የፈለግሁ ቀድሞ ረስቼ ያልነገርሁሽን ነው።»

«ምንድነው?»

«ራቱ እንድ ሁልጊዜ አደለም፣ «ቡፌ ይሁንልኝ» ብሎኛል።»

«አይመጣ ነገር የለ! ደሞ «ቡፍ» ምንድነው?»

«ሀ ሀ ሀ ሀ! «ቡፍ» አደለም ላቁ፤ «ቡፌ» ነው! ቡፌ አታውቁም?»

«እናቴ አላስተማረችኝ፣ አክስቴ! ከየት አምጥቼ ልወቀው?»

«ዛሬ ካንቺ በቀር፣ ቡፌ የማያውቅ የለምኮ ላቁ፤ በጣም የተለመደ ነው።»

«እንዲያውስ ይህን የፈረንጅን ምግብ፣ ለዚህ ለግብዣችሁ ስል ነው እንጂ ካጠገቤ ቢዞር እወዳለሁ? ባላውቀው ምን ቸገረኝ! ከፈረንጆች ምግብ ያ፣ ጣፋጫቸው ብቻ ይምጣብኝ፣ ሌላ ሌላውንስ - ወዲያ፣ በጠበል ያርቀው! የመልኩ ቅጥ መላ ማጣትና የጣሙ «ውሀ ውሀ» ማለት ሲገርመኝ፣ ከሁሉም የባሰ፣ ስሙ፣ ደግሞ..... ቡፌ!» አሉ ወይዘሮ ላቀች እዩሳቁ።

« «ቡፍ» አደለም፣ «ቡፌም» አደለም፣ «ቡፌ» በይ፣ ላቁ።»

«እሺ ቡፌ! ለመሆኑ ቡፌ ምን አይነት ወጥ ነው? የስጋ ነው? ወይስ የህል ወጥ?» ሲሉ ወይዘሮ ላቀች፣ ደጃዝማችን ሊገቱት የማይችሉ ሳቅ፣ ከሳል ጋር ባንድ ላይ ይዞ ያንፈራፍራቸው ጀመር። ሳቁና ሳሉ ታገስ ሲሉላቸው፣ መሀረማቸውን አውጥተው ላባቸውንም እንባቸውንም እየጠራረጉ፣

«ቡፌ የወጥ አይነት አደለም፣ ያቀራረብ አይነት ነው፤ ላቁ። ቡፌ የስጋ የህል፣ ያታክልት፣ ይወጥና ሌላውም ለግብዣ የተሰናዳው ምግብ ሁሉ፣ በዩቃው ሆኖ በትልቅ ጠረጴዛ በተራ ይቀመጥና ተጋባጥቶ ሳህናቸውን እዩያዙ ሄደው የሚፈልጉትን እያነሱ ወደዬመቀመጫቸው ተመልሰው የሚጋበዙበት ያቀራረብ አይነት ነው» አሉ።

«ውይ! ቡፌ እሱ ነው? እሱንም አውቀው የል!» አሉ ወይዘሮ ላቀች በፈንታቸው እዩሳቁ። «ስሙን አላውቀውም እንጂ፤ ነገሩንስ አውቀዋለሁ። ባንዳንድ ቦታ ስንጠራ፤ ትልልቆች መኩዋንንትና ወይዘሮ ሁሉ ሳይቀር ቁና ቁናቸውን እዩያዙ ተኮልኩለው ሲተራመሱ ተመልክቼ <መኖር አያሳዩው የል!> እያልሁ ይገርመኝ ነበር! መቼም እኔ፤ እዚያው በተቀመጥሁበት አመጥተው ሲሰጡኝ አበላለሁ እንጂ ቁና ተሸክሜ፤ <እባካችሁ መብል ያለበትን አሳዩኝ እያልሁ ፍለጋ አላውቅም! ወደ ፊትም አላደርገውም!»

«የለም፤ አልገባሽም» አሉ ደጃዝማች። «ባይገባሽ ነው እንጂ፤ ሁሉም ለዩራሱ ባይነት የሚፈልገውን መርጦ በመጠን የሚበቃውን ገምቶ፤ እንዲያነሳ ታስቦ የተደረገ <ሲስተም> ማለት - ነገር ነውከ! ወዲያውም ያሳላፊን ችግር ስለሚያቃልል በጣም ጥሩ ነገር ነው።»

«ለርስዎ የፈረንጅ ነገር ሁሉ ጥሩ ነው! እኔ ግን እግዚአብሔር የሚበላ እህልና የሚያገለግል ሎሌ ሳያጣ፤ እግዚአብሔር የሰጠን ሳይነሳ፤ በወግ በማእረግ ተቀምጦ፤ እሱን እያመሰገኑ በመብላት ፈንታ እንደ ክፉ ቀን እንደ ችጋር ቀን ቁና እዩነጠቁ ሄዶ፤ እዚያ እዩታገሉና እዩተጋፉ በህል ላይ ሸማ መግጠም እግዚአብሔር የሚወደው አደለም፤ እግዚአብሔርን አሳዝኖ ክፉ ቀን እንዲመጣ የሚያደርገው ነው።»

«በይ እንግዲህ፤ ቡፌ እግዚአብሔርን የሚያሳዝን መሆን አለመሆኑን ሊቃውንቱ ተከራክረው እንዲወስኑ እንተወላቸውና ግብዛዉ የተፈራ ስለሆነ እሱ እንደሚፈልገው ይሁንለት። ግብዣው ያንቺና የኔ ሲሆን እንዴት እንደምናደርገው እንመካከራለን» አሉ ደጃዝማች በቀልድ መልክ።

«እኔ ምን ቸገረኝ ይህን ለመሰለው ነገር ሁሉ፤ ልቤ ተባባሪ አለ መሆኑን እግዜር ያውቃል! ያዘዙ እርስዎ የሚሰሩት አሽከሮች ናቸው። እኔ እርስዎ ያዘዙት ምን እንደሆነ ላሽከሮች ነግራ፤ ሁሉም በጊዜው ተሰናድቶ እዚያ ይመጣላችሁዋል፤ ከዚያ ወዲያ፤ ቢሻችሁ ተሻሙት፤ ያለዚያም - እንደ ፈለጋችሁ አርጉት!»

እሁድ አመሻሽ ላይ እንግዲህ፤ ከመድረሳቸው በፊት ለተፈራ ሉልሰገድ ግብዣ የተሰናዳው ምግብ ሁሉ ስራው፤ ተጠናቆ መብል ቤት በተዘረጋው ትልቅ ጠረጴዛ ላይ ዙሪያውን በድርብ ተራ ተደረደረ። ከምግቡ በጣም የሚበዛው ደጃዝማች ኢጣልያኖች ቤት እንዲሰለጥንላቸው አድርገው ቀለብ ከቤት በወር ሰላሳ ብር የሚከፍሉት ወጥቤታቸው፤ ስጋውንና አታክልቱን፤ ፓስታውን ባንድ ላይም ለዩብቻም <በአልፋሮኖ> በአሮስቶ፤ <በቡሌቶ> <በሳልታቶ> <በሶኮንድ ሚስቶ> <በአለካቻቶሬና> በሌላም ልዩ ልዩ የጣልያኖች ያሰራር ዘዴ ያሰናዳው ነው። በዚህ ላይ፤ እንዲያውም ለመጠባበቂያ ያክል ወይዘሮ ላቀች፤ ቀይና አልጫ ወጥ ከንጀራ ጋር እንዲሁም ቁዋንጣና አንዳንድ እንደ ኢትዮጵያ ያሰራር ዘዴ የተሰናዱ ነገሮች እንዲጨመሩ አደረጉ። በመጠጥ በኩል ልዩ ልዩ ለስላሳ መጠጥና ቢራ በብዛት ተገዝቶ ነበር። መቸም የቃ እንገር አይወራም፤ ሞልቶ የተረፈ ነው። ደጃዝማች ሉልሰገድ አንድ ጊዜ እቃ ከገዙ በሁዋላ እቤት መቆጣጠሩ ካቅማቸው በላይ ሆኖባቸው እዩተሰበረም፤ እዩጠፋም ሙሉ ሆኖ የሚገኝ እቃ አይገኝም እንጂ ሰው ሲያደንቀው ከሰሙ የማይገዙት እቃ ስለ ሌላ፤ እንኩዋንስ

ሰላሳና አርባ መቶ ሰው ለመጋበዝ ቢሆን፤ እቤታቸው «የቃ ችግር ይኖራል» ተብሎ አይታሰብም።

ደጃዝማች «ሳሎኔ» የሚሉት ሰፊ አዳራሻቸው ከውስጡ፤ ምንጣፎችና ከባድ የሆኑት መቀመጫዎችም ሌሎች እቃዎችም ተነስተው መሀሉ ለዳንስ ዙሪያው፤ ነጭ እየለበሱ የመጠጥ፤ ጠርሙስ፤ ሳህን፤ ብርጭቆ፤ ቢልዋና፤ ሸካ እስኪከብዳቸው የተሸከሙ ጠረጴዛዎች ከከበቡዋቸው ወንበሮች ጋር ተደርገውበት ለራቱ መጋበዣ ተሰናዳ።

ተፈራና ሁለት ጉዋደኞቹ የግብዣውን ድርጅት ለመቆጣጠር፤ እዚያው ምሳቸውን በልተው ስለዋሉ ወዲያው ከራት በሁዋላ ለሚሆነው ዳንስ የሚሰማሙትን የሙዚቃ ሸክላዎች መርጠው ከሸክላ መጫወቻው አጠገብ አስቀመጡ። የተመረጡት ሙዚቃዎች ሁሉ - ከመክፈቻው በቀር - የወጣትነት ፍጥነት ለግልቢያ የሚኮለኩሉ የወጣትን ሙቀፍ አናፍተው የሚያግሉ አርገብግበው የሚያቃጥሉ ነበሩ።

ካስራ ሁለት ሰአት እስከ አስራ ሁለት ተኩል፤ ከቴዩ መነንና ከናዝሬት ትምርት ቤቶች፤ አስራ ራት ሴቶች ልጆች፤ ሁለትም ሶስትም ሆነው እዩተንጠባጠቡ፤ ተማሮች «የተፈራ ሉልሰገድ ቤት» በሚሉት እደጃዝማች ሉልሰገድ ቤት ደረሱ። ከዚያ እንዲገቡ ቢለመኑ ጉዋደኞቻቸው እስኪመጡ እውጭ መቆይት ስለ ፈለጉ፤ እግቢው ውስጥ ሰፍረው ሲጠባበቁ ወዲያው፤ ከተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ወንዶች ልጆች ተከታትለው ደረሱ። ከሁለት ሴቶችና ወንዶች ልጆች በቀር እዚያ የነበሩት ሁሉ ቀደም ብለው የሚተዋወቁና በጉዋደኝነት የቆዩ ስለ ነበሩ እንግዶችን ማካዮቻቸው አስተዋወቁዋቸው። በመጨረሻ ከሁሉም ወደ ሁዋላ ቀርቶ የነበረው ተማሪ ካንድ ሴት ልጅ ጋር መጣ። ልጅቱ ባለባበስዋ ሆነ በጠቅላላ ሁኔታዋ እዚያ ከነበሩት ልጆች ለየት ያለች ስለ ነበረች ሁሉም ያይን ሩምታ ወርውረ፤ ከግር እስከ ራስዋ አስፈሩባት። ደግነቱ አይን ሹል አደለም! አይን ሹል ቢሆን ኖሮ፤ ያ ሁሉ አይን የወጋው ገላዋ ገላ አይሆናትም ነበር! ወይም አይን አፍር ብትሆን ኖሮ፤ ያ ሁሉ ጣምራ ጣምራ እየሆነ እየተወረወረባት አይን አይንዋን ሸፍኖት ልብዋን አሸብሮ የምትቆምበትን ትስትና ትወድቅ ነበር! እስዋ ግን «ሶስና» ግን አይን ፈላጊ እንጂ አይን ፈሪ ስላልነበረች፤ ያን ሁሉ ያይን ሩምታ ከምንም አልቆጠረችው። ከያቅጣጫው የመርጣውን ፍጥጫና ግልምጫ ሁሉ ንቅሳት ያስጌጣቸው የሚያማምሩ ጥርሶችዋን በከፊል ገለጥ አድርጋ የደስ ደስ ባለው፤ ፈገግታ እዩመለሰች ወዳፈጠጡባትና ወደ ገላመጥዋት ለመጨመር ቀጥ ብላ ስለ ሄደችባቸው ሁሉም እንደ ገና እንደ ማፈር እያሉ፤ በስዋ ላይ ሊወረውሩ የቃጡትን አይን የሚያሳርፉበት ይፈልጉ ጀመር።

ጉዋደኝዋ ከማን፤ ሳያስተዋውቃት ራሱ መጀመሪያ ካገኛቸው ጉዋደኞቹ ጋር ሰላምታ ተሰጣጥቶ ወሬ ሲጀምር ሶስና ከተሰበሰቡት ልጆች መሀከል ፈገግ እንዳለች ቆማ የያንዳንዳቸውን አይን ለመያዝ ብትፈልግ ሁሉም አይናቸውን አሸሹ።

«ባይ ጆቭ! ይህ ወንድማችን አድጎልናልና! ማንን ይዞ፤ እንደ መጣ ታውቃለህ?» አለ አንዱ ተማሪ አብሮት ላለው ጉዋደኛው ሶስናን ወዳመጣው ተማሪ ባገጩ እያመለከተ።

«ማናት? የየት ትምህርት ቤት ተማሪ ናት?»

«ምን ተማሪ! አስተማሪ እንጂ!»

«እውነትህ ነው? ታውቃለህ?»

«አዎ እውቃለሁ። ነገር ግን - እንዲሁ ባይን ብቻ።»

«የምን ትምህርት ቤት አስተማሪ ናት ታዲያ?»

«ደጃች ውቤ ሰፈር፣ ወይም ሐዶሮ ማነቂያ ኮሌጆች ያንዱ!» አለ ሲያሸመው።

«ምን? እምፖሲብል!»

«እሸሽ -!» አለ አሚተኛው የፊት ጣቱን አፋ ላይ አድርጎ።

ወዲያው ተፈራ፣ ሉልሰገድ መጥቶ ጠራቸውና ገብተው አዳራሽ ውስጥ የተሰናዳላቸውን ጠረጴዛዎች በየጉዋዳቸው እዩከበቡ ተቀመጡ። ደጃዝማች ሉልሰገድ ተፈራን፣ አስፈቅደውና ጉዋደኞቹን ይቅርታ እንዲለምንላቸው ነግረው የልጆችን ጨዋታ ለማሳዩት፣ ሶስት ወዳጆቻቸውን ከነምሽቶቻቸው ጋብዘው ስለ ነበረ እነሱም ከደጃዝማች ጋር በተለይ አንድ ጠረጴዛ ከበው ተቀመጡ።

ልጆች፣ ቦታ ቦታቸውን ይዘው እንደ ተቀመጡ ደጃዝማች ባጠገባቸው ወዳለው ጠረጴዛ ሄደው አንዱ ተማሪ የተቀመጠበትን ወንበር ባንድ እጃቸው አንድዋ ተማሪ የተቀመጠችበትን በሌላ እጃቸው ይዘው ጎንበስ አሉና ሁለት ሶስት የቀልድ ቃሎች እየሳቁ ጣል ካደረጉ በኋላ በጣም ደግና ዘመናዊ አባትነታቸውን ለመግለጽ ወንዱን ትክሻውን ሴትዋን ጉንጭዋን ደበስበስ አድርገው ወደ ሁለተኛው ጠረጴዛ ከዚያ ወደ ሶስተኛው ከዚያ እስከ መጨረሻው እንዲህ እያደረጉ ሁሉንም አዳርሰው ተመልሰው ከጉዋደኞቻቸው ጋር ሲቀመጡ ራቱ ተጀመረ። ከደጃዝማች በቀር ጉዋደኞቻቸውና ምሽቶቻቸው ያለውን እዩጠየቁ ወይም በዙሪያቸው የሚበላውን እያዩ፣ እዚያው በተቀመጡበት አሳላፊ እያመጣላቸው ነበር የሚባሉ።

ምንም እንኳንም ደጃዝማች አስቀድመው ተፈራን ቢያስፈቅዱና ጉዋደኞቹንም ይቅርታ እንዲጠይቅላቸው ቢነግሩት የነዚህ ጥንታውያን እዚያ፣ ያለቦታቸው ያለጎላቸው፣ በወጣቶች መሀከል መገኘት፣ በተማሮች፣ ዘንድ በተለይ በሴቶች ተማሮች ዘንድ ልክ የጠላት ሰላይ በመሀከላቸው እንደገባ የስጋትና የጥርጥር ስሜት መፍጠሩ ስላልቀረ በመጀመሪያ በሚያደርጉት ሁሉ ስብስብ ለማለትና ለመቆጠብ ሲሞክሩ ይታዩ ነበር። በሁዋላ ግን ራስ ላይ፣ ወሬ መድራት ሲጀምርና ከዚያ ራቱ አልቆ ወደ ዳንስ ሲያልፉ ጥንታውያኑን እስከ መኖራቸው እንኳን ረሱባቸው።

ምግብ ባይነትም፣ በቁጥርም ብዙ ስለሆኑ ተማሮችን ደስ አላቸው። ያበሻውን ወጥ ግን፣ በተለይ የበርበሬውን ትንሽም ወንዶች እንደሆኑ እንጂ፣ ሴቶች እምብዛም አልተጠጉትም። እነ ደጃዝማች ከተቀመጡበት ጠረጴዛ አጠገብ ከተቀመጡት ልጆች አንዱ ካመጣው ልዩ ልዩ

የፈረንጅ ምግብ ጋር፣ የበርበሬ ወጥና እንጀራ በጎን አድርጎ አምጥቶ ሲበላ ጉዋደኛው ለቅንጦት ያክል ከፊቱ ተሻምታ የጎረሰችውን ትንሽ ጉርሻ በቅጡ ሳታላምጥ እንደ ምንም አድርጋ ዋጠችና፣ ከልብዋ ይሁን ወይም በርበሬ መብላት የማትችል ለመምሰል ምላስዋን አውጥታ እግዚአብሔር ትል ጀመር። ከዚያ ጉዋደኞች እንደ መከርዋት ዳቦ በርከት አድርጋ በመገረስም ኮካ ኮላ በጉንጭዋ ይዛ በመቆየትም አፍዋ በረድ ያለላት ሲመስል፦

«ይህን ያህል እስትሮንግ ነው?» አለች ሲስቁባት ከነበሩት ጉዋደኞች አንድዋ።

«አዩሽ! እኔ እምልሽ - በርበሬ ጭራሽ አልችልም፣ ታንጌንበርን ያድርገኛል።»

«እኔም አልችልም፤ ባት - እስቶማኬን ነው እንጂ፤ ታንጌን በርን አያደገኝም» አለች ሌላዋ።

«ይገርማል የሰው ሄቸር» ልዩ ልዩ ነው፤ ደግሞ «ታንጌንም እስቶማኬንም በርን አያደርገኝም» በርን የሚያደርገኝ፣ በማግስቱ «ጦርኔንግ» ወደ «ደብልዩሲ» ስሄድ ነው፤ ብቻ ቢሆንም ስለሚጣፍጠኝ፣ በርበሬ ካዩሁ መብላቴ አይቀርም» አለች በርበሬ ወጥ አቃጥልዋት ምላስዋን ያወጣችዋል ልጅ ጉዋደኛ።

ልጆቹ እዩተሳሳቱ፣ የበርበሬን ወጥ ጉድ ሲያወሩ፣ በነደጃዝማች ጠረጴዛ ከተቀመጡት፣ በልጆቹ በኩል የነበሩት ባልቴት ወይዘሮ «በርን» የሚባለውን ቃል ብዙ ጊዜ ሲደጋገም ጀርዋቸው ሰምቶ፦

«እኒህ ልጆች «በርን በርን» ይላሉ «በርን» ከቶ ምን ማለት ይሆን?» አሉ፣ በዝቅተኛ ድምጽ ወደ ባላቸው ቀና ብለው።

«እንዲህ ያለውን የደጃዝማች፣ ሉልሰገድን ጠይቁ፣ እኔን አደለም» ሲሉ ባልዬው ደጃዝማች ሉልሰገድ ሰሙና «ምንድን ነው?» አሉ ቶሎ እንደ ተቀመጡ ወደ ፊት ቀረብ ብለው።

«ምን ነበር ያልሸው?» አሉ ሰውዬው፣ ወደ ሚስታቸው ዘወር ብለው።

«በርን» አሉ ወይዘሮዋ አሁንም በዝቅተኛ ድምጽ።

«አዎ «በርን»። አጠገብዋ ያሉት ልጆች እየተቀበሉ «በርን» ሲሉ ሰምታ ፍቼን ማወቅ አማራት፤ ዛሬ የፈረንጅ አፍ ተምራ ሊቅ ሆናልኝ ሳትሄድ የምትቀር አይመስለኝም!» አሉ ሰውዬው ባለቤታቸውን ባሽሙር አስተያየት የጎድን እያዩ።

«እህ -! «በርን» አሉ? «በርን» አንድ አይነት የፈረንጅ ወጥ ነው «አሉ ደጃዝማች ሉልሰገድ ተማሮች እንዳይሰሙ ቀስ ብለው።»

«አየ ጉ - ድ! «በርን» በርን» አሉ? «በርን» በፈረንጅ በጣም የተወደደና የተለመደ ወጥ ነው፤ ታዲያ - ተረስቶ ሳይሰራላቸው ቀርቶዋል» አሉ ቀጠሉና።

ተማሪዎች በመጀመሪያ በያይነቱ ከተደረደረው ምግብ እንደ ምርጫቸው እይታዎቻቸው ተቀምጠው ሲበሉ ከቆዩ በኋላ በርከት ያሉ አሳላፊዎች ምግቡ ከያይነቱ ይዘው በዩጠረጴዛው እይታዎቻቸው ይጋብዙ ጀመር። ነገር ግን ከተማሪዎች በጣም የሚበዙት ወንዶችም ሆኑ ሴቶች አሳላፊዎች በየጠረጴዛው እይታዎቻቸው ያቀረቡላቸውን ችላ እያሉ ተነስተው ምግብ ባንድነት ከተደረደረበት ከቡፌው እያመጡ ነበር የሚባሉ። ስለዚህ በነደጃዝማች ጠረጴዛ ከተቀመጡት ባልቴት ወይዘሮዎች አንድዋ እመት አልጣሽ ዝም ብለው ሲመለከቱ ቆይተው ገረማቸውና።

«ወይ መቆየት! ወይ እድሜ፣ እህ - ሀ - ሀም! እንዲያውኮ - እድሜ ከቆዩ ብዙ ነገር ያሳያል! እስቲ እሰው ቤት እንግዳ ሆኖ ገብቶ ባለቤት ያቀረበለትን በልቶ አመስግኖ በመሄድ ፈንታ - «እንጀራውና ወጡ፣ ካለበት ቦታ ሄጄ ካልዘረፍሁ አልበላም» የሚል አለ?» ብለው ሲስቁ ያን ጠረጴዛ ከበው የተቀመጡት ወይዘሮዎች መከታተያውም ሁሉ ባንድነት ሳቁ።

«እሜቴ ባይለምዱት ይሆናል እንጂ ማለፊያኮ ነው፤ ዛሬ እንኩዋንስ በሌላው - በቤተ መንግሥትም ቢሆን፣ እዳ ግብር ካልሆነ፣ ከዚያ ዝቅ ያለው ግብር ሁሉ - ቡፌ ነው» አሉ ደጃዝማች ሉልሰገድ፣ ከሌሎች ጋር ሲስቁ ቆይተው።

«አይ ወዲያ! ያ ፈረንጅ ስላደረገው፣ «እሱ ያደረገው አይቅርብን» ተብሎ ነው እንጂ - ምኑ አምሮ ነው?» አሉ ወይዘሮዎች።

«አደለም እሜቴ «ፈረንጅ ያደረገው አይቅርብን» ለማለት ሳይሆን ጥቅሙ ታይቶ ነው። መቸም ፈረንጅ ጥቅም የሌለው ነገር አይሰራም። አንደኛ - እያንዳንዱ እንግዳ፣ ተሰናድቶ ከቀረበው ምግብ፣ ሆዱ የሚወደውን እዩመረጠ እንዲሰላ ሁለተኛ፣ ያሳላፊ ችግር ለማቃለል ታስቦ የተደረገ ነው፤ ስለዚህ በጣም ማለፊያ ነው።»

« አሳላፊ ይቸግራል» እንዳይባልማ፣ እንኩዋንስ በቤተ መንግስት፣ እዚህም ይኸው - አንድ መንጋ አሳላፊ ምግቡን በያይነቱ ተሸክሞ «ምንተ ማርያም ብሉልኝ» እያለ ይለምናል! እንዲያው - ባለቤት ባሳላፊ እጅ የሚያቀርብልን አይጥመንም፤ አያጠግበንም፤ ወይም ደግሞ «ተደብቆ የተቀመጠ ምግብ መኖር አለመኖሩን እዚያው እቦታው ድረስ ሄደን፣ በዩስርቻው ፈልገን፣ በርብረን ካላረጋገጥን የልባችን አይደርስም» በማለት ይሆናል እንጂ፣ እንዲህ ሁሉም በዩፊናው ሰህንን እይነጠቀ ምግቡ ተሰናድቶ ወደ ተቀመጠበት የሚቀዳደመው! እኔ እንዲያው ለሰሚው ግራ ነው! እኔ መቸም እቤት እንግዳ ሆኖ የመጣ ሰው ያቀረብሁለትን በመብላት ፈንታ፣ «እማጀትሽ ገብቼ እዚያ ያስቀመጥሽውን ሳላይ አልበላም» ብሎ እዚህ እንደማያቸው እንግዶች እማጀቴ ሊገባ ቢነሳ፣ እንዲያው - ማሪያምን ተጣልተን እንደባደብ እንደሆነ እንጂ፣ ማጀቴን አላስገባው!» ሲሉ እመት አልጣሽ እይታዎቻቸው እዚያ ጠረጴዛ ዙሪያ የተቀመጡት ሁሉ አብረዋቸው ይስቁ ጀመር።

«የቡፌ እንግዶች እንደማያዩዋቸው ለመምረጥ የሚነሱ ተሰናድቶ ከማጀት ወጥቶ፣ ባጠገባቸው ከቀረበላቸው ነው እንጂ፣ እንደርስዎ እንግዳ «እማጀት እንግባ» አይሉምኮ» አሉ ደጃዝማች ሉልሰገድ እይታዎቻቸው።

«አይ ሁሉም ያው ነው!»

ከዚያ፣ እዚያ ጠረጴዛ፣ ስለ ቡፌ ስራት የደጃዝማች ሉልሰገድንም የባልቴትቀን ወይዘሮም አስተያየት ደጋፊዎችና ነቃፊዎች አንዱን ደግፈው ሌላውን የሚነቅፉበትን ምክንያት በዩባካላቸው እያቀረቡ ሲከራከሩ መብሉም መጠጡም እንደ መገባደድ ስላለ፣ ተፈራ ሉልሰገድ ተነስቶ ከተመረጡ ሸክላዎች ሁሉ መጀመሪያ ለመክፈቻ ለዘብ ያለውን በግራማፎኑ ጠምዶ ያ ሸክላ ከተመረጠ ጥሩ ምንጭ የቀዳውን ጥኑም ዜማ እያንቀረቀረ ተቀባይ መጥራት ተቀባይ መጋበዝ ሲጀምር ተፈራ፣ ወደ መቀመጫው ተመልሶ ጉዋደኛውን አስነሳና ዳንሱን ከፈተ። ወዲያው ሌሎች ተማሪዎች እዩተከታተሉ ከዩተቀመጡበት ጠረጴዛ ተነስተው በዩጉዋዳቸው ጥንድ ጥንድ እዩሆኑ ያን ሰፊ ጠረጴዛ ሞልተው መዝመማቸውን መወረባቸውን ጀመሩ። ተፈራ እዚያ ወረብ፣ እዚያ ዝማሜ ውስጥ መቆየት እንዴት በወደደ ነበር! ብቻ ጋባዥ እንደ መሆኑ የተመረጡትን ሸክላዎች እዩለዋወጠ ማጫወት ስለ ነበረበት እያዘነ ወደዚያ ሄደ። ለዘብ ካለው የመክፈቻ መብቃ በኋላ ተከታትሎ የመጣው እያንዳንዱ መብቃ የሁዋለኛው ከፊተኛው እዩፈጠነ እዩፈጠነ የሚሄድ ስለ ነበረ፣ እኒያ ወጣት ዘፋኞች አካላትም፣ ያን ፈጣን መብቃ ተከትሎ በሄደበት ሁሉ ሲሄድ ከዚያ ፈጣን መብቃ ጋር አብሮ ሲነገድ የዜማ ሰሚ ተመልካችም አሳብ ጭምር አብሮ ይወድ ይዞ የንጉድ ነበር! በዚያ መሀከል ያ ፈጣን መብቃ የልብዋን አላደርሰው ያለ ልጅ፣ ከዚያ ፍጥነት አልፏ መሄድ ያማራት ልጅ፣ ዘፈኑን አቁዋርጣ ቆማ እዩደጋገመች፣ አጨበጨበችና፣ መብቃው ዝም ሲል «ቻ - ቻ - ቻ!» አለች ድምጽዋን ከፍ አድርጋ። «እንዲያ እንጂ! ቻ - ቻ - ቻ ደግሞ ምንድነዋ! ፈረስ ልትጋልብ አምሮዋት ነው? እህ - ህ - ህ - ህም!» አሉ እመት አልጣሽ። እወንትም፣ ቻ - ቻ - ቻ የሩጫ፣ የግልቢያ መብቃ መሆኑ ነው! ከዚያ ወንድና ሴት ወንድና ሴት እየሆኑ የተጣመሩት ወጣቶች እንደ ተቃቀፉ ወገባቸውን ገዳይ ፈካሪ እንደሚያደራው ጨፊ እዩሰበቁ፣ አዳራሹን በቁሙም በወርዱም እዩዘሩ ሲያረበርቡ ሲያሸበሽቡ አንዳንዶቹ፣ ሴትዋ ራስዋን በወንዱ ትከሻ አረፍ፣ ወንዱ ራሱን በሴትዋ ራስ ደገፍ አድርገው፣ ሌሎች ወገብ ለወገብ ብቻ ሳይሆን ጉንጭ ለጉንጭ ጭምር እዩተቃቀፉ የተኙ ይመስል አይናቸውን ለበስ አድርገው ከነሱ የተለዩ ሌላ ሀይል ምስጢራዊ ሀይል፣ መሬት አስለቅቶ እንደሚነዳቸው ሁሉ ሲከንፉ ሲሰፍሩ፣ ደጃዝማች ሉልሰገድ የጋበዙዋቸው መኩዋንንትና ወይዘሮ ገርሞዋቸው ሁሉም አፍ አፋቸውን እዩያዙ ዝም ብለው ይመለከቱ ነበር። ከመሀከላቸው እስከዚያ ማታ ድረስ የዳንስን ስም የሰማ ይኖር እንደሆነ እንጂ፣ አይቶ የሚያውቅ አልነበረም።

«ታዲያስ ጨዋታውን ወደዳችሁት? ማለፊያ አደለም?» አሉ ደጃዝማች ሉልሰገድ እሳቸውም ዝም ብለው ሲመለከቱ ቆይተው።

«መቸም - ከኛ እምነትና ከኛ ስራት ጋር አይስማማም። በኛ ስራት ይህ አሁን እዚህ ሲደረግ የምናለየው ሁሉ እጅግ ነውር ነው፤ ወደ ክፉ ሃሳብ ወደ - ወልስትና የሚመራ ነው» አሉ ከመኩዋንንቱ አንዱ፣ ደጃዝማች ኑርልኝ ተገኜ፤ ምንም እንኩዋ «ግብዣህ መጥፎ ነው» ብሎ ለጋባዥ መንገር የማይገባ መሆኑን ቢያውቁ ዳንሱን መጥላታቸው ይሉኝታቸውን አሸንፎ።

«እኔ ፊቱንም ደጃዝማች ስለ ጋበዙኝ የሳቸውን ግብዣ፣ መግፋቱ ከብዶኝ ነው እንጂ፣ አሁን በስተርጀና ዘፈንና ጨዋታ ማየት አምሮኝ አደለም የመጣሁ። የፈረንጆቹን ስራቸውን ነበር እንጂ ቀድሞ መማር፣ ጨዋታና ዘፈንማ እኛስ መች ገደደን። የቸገረን ስራው ነበር! ታዲያ - ከስራ በፊት ጨዋታ መማር ደግ አደለም ጨዋታ ወዳጅ አድርጎ ያስቀራል!» አሉ ሁለተኛ የደጃዝማች ሉልሰገድ እንግዳ ፊታውራሪ አሸብር በሀይሉ።

«ጭዋታስ ቢባል እንዲህ ነው? እኔማ እሜቱ ወይዘሮ ላቀች፣ ሩያን - ድስ ነው? ድንስ የሚባለውን ነገር፣ እንኩዋንስ ባይኔ ማየት ስሙን መስማት አልፈልግም!» ሲሉ «ከቶ እንዴት ያለ ቢሆን ይሆን እንዲህ የጠሉት?» ስል ነበር! አሁን ሳየው እውነትም ሊጠሉት የሚገባ ነገር ነው!» እውነቱን ልንገራችሁ፤ እኔም አሁን - ህ - ህ - ሞ -! ወይን አንተ እግዚአ - ር! እስቲ እባካችሁ የሚሆኑትን እየልኝ፤ እንዲያውኮ - ሰው ጨለማ ለብሶ የሚያደርገውን ሁሉ፣ እዚህ ባደባባይ እንዲያው እንደ ከብቶች «በሜዳ ካላደረግነው» ብለው ነው - እንዲህ መከራቸውን የሚያዩ! እስቲ ምን ቀራቸው? እህ - ህ - ህ - ም! ግሩምኮ ነው!» ብለው እመት አልጣሽ የመገረም ሳቅ ሲስቁ ጠረጴዛውን ከበው የተቀመጡት ሁሉ ባንድ ላይ በሳቅ ያወኩ ጀመር። «ደጃዝማች ሉልሰገድ እንኩዋ ከመኩዋንንቱና ከወይዘረገሩ ተጨማሪ ዝናና ምስጋና ያስገኛልኛል» ያሉት ግብዣ እንዳሰቡት ሳይሆን በመቅረቱ ለጊዜው ቅር ቢላቸው የመት አልጣሽ አነጋገርና ሁኔታቸው ሁሉ ያለውዳቸው ከልባቸው አሳቃቸው።

በነደጃዝማች ጠረጴዛ እመት አልጣሽ የተናገሩት ያስነሳው ሳቅ ገና እንደ ደመቀ ሳለ፣ እንደገና ተደጋግሞ ተጨበጨበና ሙዚቃው ጸጥ ሲል «አንቺ ልጅ አንቺማ!» አለች ሶስና በከፍተኛ፣ ድምጽ። «አንቺ ልጅ አንቺማ» ከኢጣልያና ከኢትዮጵያ ጦርነት በሁዋላ፣ ባዲስ አበባ ለብዙ ጊዜ ባላፍላ ሆኖ የቆዩ ሙዚቃ ነው። ሙዚቃውን ተከትሎ ዳንስ ሲደረግ ያረማመዱ ስልት «ዳንግላሳ» ሆኖ ተጫዋቾቹ ወገባቸውን ባንድ ላይ አስተባብረው ወደ ሁዋላ፣ ሳብ ወደ ፊት ገፋ እያደረጉ የሚጋልቡበት ነው። «አንቺ ልጅ አንቺማ» ደጃች ውቤ ሰፈር ገዳም ሰፈርና ዶሮ ማነቂያ ሲገባ፣ በወገብ «ሳብ ገፋው» ላይ ያንገት ዘፈን ተጨምሮበት የወገብ «ሳብ - ገፋና» ያንገት ዘፈን ባንድ ላይ ተዋህደውበት መልኩ ለወጥ ብሎ ሌላ ሆኖዋል፤ ግሩም ሆኖዋል! ታዲያ ይህን የወገብ «ሳብ - ገፋና» ያንገት ዘፈን የተዋህዱበት ዳንስ አንዳንድ ሰዎች «የፈረንጅ ያበሻ ክልስ ዳንስ» ይሉት ነበር።

«አንቺ ልጅ አንቺማ «ሙዚቃ ሲጀምር፣ ፈረንጅኛውን ተማሪዎቹ ሁሉ ግሩም አድርገው ስለሚያውቁት፣ ወንድና ሴት እየሆኑ እንደ ተጣመሩ በዚያ ሰፊ ሜዳ «ዳንግላሳ» ግልቢያቸውን ይጋልቡ ጀመር። ነገር ግን፣ ካበሻ ያንገት ዘፈን ጋር የተዋህዱትን ክልሱን «አንቺ ልጅ አንቺማ» ከሶስና በቀር አንድ እንኩዋ የሚያውቀው አልነበረም። ስለዚህ ሶስና ጉዋደኛዋን እየመራች «አንቺ ልጅ አንቺማ» ን፣ እሱዋ በምትኖርበት በደጃች ውቤ ሰፈር በሚደነስበት ስልት ስትደንስ መጀመሪያ ባጠገብዋ የነበሩት ከዚያ በነሱ ሳቢያ፣ የነሱን አይን እየተከተሉ፣ ራቅ ያሉት ሲያዩ ትንሽ በትንሽ ጨዋታቸውን ትትተው እየቆሙ እስከገና ጉዋደኛዋን ይመለከቱ ጀመር። ጉዋደኛዋ ተከስተ ታምራት ነበር። ተከስተ፣ ያነለት ሶስና እየመራችው ከስዋ ቀድቶት ይሆን ወይም ቀደም ብሎ እሌላ ቦታ አይቶት «ክልሱን ዳንስ» ሲደንስ በመጠኑ ደህና ነበር።

መቼም እዚያ ለነበሩት ተማሪዎች ሁሉ አስተማሪ ሊሆን ይቻላል። በመጨረሻም፣ ተማሪዎች ሁሉ ደክሞቸው ስለ ነበረ፣ ሜዳውን ለሶስናና ለተከስተ ትተው ወደ ጠረጴዛቸው እየተመለሱ ተቀመጡ እነሱን ይመለከቱ ጀመር። ተከስተ ምን ጊዜም ቢሆን በግብዣ ልብስ መርጦ የመለበስ ልማዱ የታወቀለት ስለ ነበረ ያነሉትም የለበሰው እዚያ ከጉዋደኞቹ መሀከል ተወዳዳሪ አልነበረውም። ግራማፎኑ «አንቺ ልጅ አንቺማ» ን አንድ ዙር ተጫውቶ ሲጨርስ ብዙ ልጆች «ቢስ ቢስ ይደገም! ይደገም!» ብለው ስለጮሁ እንደገና እንዲደገም ተደረገና ሶስናና ተከስተ ያን ሰፊ አዳራሽ ብቻቸውን ይዘው ዳንሳቸውን ቀጠሉ።

መቸም መመስገን ከያፉ መወደስና፣ መሞገስ ደስታና ኩራትን፣ ትቢትን ብቻ ሳይሆን፣ እውቀትንና ብርታትን ጭምር እንደሚሰጥ የታወቀ ስለሆነ፣ ሶስናና ተከስተ ያዳራሹ ሰው ሁሉ አይን በዩሄዱበት ተከትሎቸው ሲዞር ያዳራሹ ሰው ሁሉ አፍ እነሱን እያደነቀ ሲነጋገር ስርቅ አድርገው እዩተመለከቱ ዳንሳቸውን በቀጠሉ መጠን በመድከም ፈንታ እዩጠነከሩ ባረማመዳቸውና ባካላት ንቅናቄያቸው ላይ አዳዲስ ስልት በመጨመር ዳንሱን እያራቁና ይሄዱ ነበር።

«ይህ ሰይጣን ይህ ተከስተ አይገባበት የለው! የት ገብቶ ነው ይቺን ደግሞ - አውጥቶ ይዞ የመጣ እባክህ?» አለ ከተማሪዎች አንዱ፣ ባጠገቡ ወደ ተቀመጠ ጉዋደኛው ጠጋ ብሎ።

«እሱኮ አደለም ያመጣት፣ የሱ ጉዋደኛ ሌላ ናት። ይቺንስ ያመጣ - ተኮላ ነው፣ የተኮላ ዘመድ ናት» አለ ጉዋደኛው።

«ናይስ ቸክ! እ? አደለችም?» አለ ጠያቂው በተማሪዎች መሀከል እንደ ተለመደው እንግሊዝኛና አማርኛ አደባልቆ።

«ያ፣ ናይስ ቸክ!» አለ ጉዋደኛው።

ተማሪዎች የሶስናናና የተከስተን ዳንስ እያዩ ስለነሱ በዩገዋዳቸው ሲያወሩ «ይህን - በወገባቸው <ሱክ - ሱክ> ማለቱን ወዲያው ትተው ያንገት ከትከሻውን ዘፈን ብቻ ቢዘፍኑ እንዴት ባማረባቸው!» አሉ እመት አልጣሽ፣ ከነደጃች ጠረጴዛ።

«አንቺ ደግሞ ምን ማለትሽ ነው? <ሱክ - ሱክ> ማለቱን ትተው ያንገት ከትከሻውን ዘፈን ብቻ ከዘፈኑማ ፈረንጅ መሆናቸው ቀርቶ እኛን ሊመስሉ አደል? እኛን ትቶ ፈረንጅ መሆንኮ ነው የሚፈለገው!» አሉ ደጃዝማች ኑርል እዩሳቂ። «ይልቅስ» አሉ ደጃዝማች ቀጥለው «ይልቅስ ያ እንዱ ባለባበሱና - በሁኔታው ሁሉ ተማሪ አይመስልም፣ ተማሪ ነው?»

«ተማሪ ነው፤ ሁልጊዜ ከኛ ልጆች ጋር እዚህ እዩመታ አውቀዋለሁ። እዚህ ያሉት ሁሉም ተማሪዎች ናቸው» አሉ ደጃዝማች ሉልሰገድ።

«ማለፊያ ልጅ ይመስላል የማን ልጅ ነው?»

«የማን ልጅ እንደሆነ አላውቅም፤ አልጠዩቅሁም ይቆዩ፤ ተፈራ የነግረናል።»

ወዲያው ግራማፎኑ የ «አንቺ ልጅ አንቺማ» ን ሁለተኛ ዙር ተጫውቶ ሲጨርስ ሙዚቃው ቆመና ተከስተ ሶስናን አጅቦ ተኮላ ወደ ተቀመጠበት ወስዶ ተኮላንም እሱዋንም አመስግኖ ጉዋደኛው ወደ ተቀመጠበት ሂዶ ሲቀመጥ፥ ብዙ ሴቶችም ወንዶችም ተማሪዎች ከዩጠረጴዛቸው እዩተነሱ ሄደው ከበው።

«አብራህ ዳንስ ያደረገችው ልጅ ማን ትባላለች?»

«የምን ትምህርት ቤት ልጅ ነች?»

«ይህን ዳንስ መች ተማርኸው?»

«ማን አስተማረህ?» እያሉ ላንዳቸውም መልስ ለመስጠት ፋታ ሳይሰጡ ብዙ ጥያቄዎች ባንድ ላይ ስላደራረቡበትና ከደስታውም ብዛት የተነሳ ጭምር፥ ለጥያቄዎች ሁሉ በመመለስ ፈንታ ዝም ብሎ የደስታ ሳቅና የጅ ሰላምታ ብቻ ይሰጣቸው ጀመር። ለሶስናም መጀመሪያ ስትመጣ ካፈጠጡባትና ከገላመጡዋት ሴት ልጆች መሀከል ብዙዎቹ ወደ ጠረጴዛዋ ሄደው ዳንስ በተለይ «አንቺ ልጅ አንቺማ» ን ግሩም አድርጋ የምታውቅ በመሆንዋ አድንቆታቸውን እየገለጹ እንዲሁ ሁሉም ለጠዬቁት መልስ ሳይጠብቁ በላይ በላዩ አዳዲስ ጥያቄ እየደራረቡ ባንድ ላይ ይንጫጩ ጀመር።

በተማሪዎች መሀከል እንዲያ ጭዋታውና ጫጫታው እንደ ደራ፥ ደጃዝማች ሉልሰገድ ተፈራን በጥቅሻ ጠርተው ሶስናና ተከስተ የማን ልጆች እንደሆኑ ጠዬቁት።

«ሶስና፣ የተኮላ ወንዳዬን ያክስት ልጅ ናት፤ ተከስተን ግን ያውቅታልክ? ብዙ ጊዜ - እኛን ፍለጋ እዚህ ይመጣል» አለ ተፈራ።

«ስሙንና መልኩንም ብዙ ጊዜ እዩጋበዛችሁት ሲመጣ አውቀዋለሁ፤ ያባቱን ስም አላውቅም እንጂ፥ አሁን የጠዬቅሁህ ያባቱን ስም ነው።»

«እ - አባቱ ጎጃም፥ ደጃዝማች ታምራት ይባላሉ።»

«ጎጃም ደጃዝማች ታምራት? ይህን ስም ሰምተሽ ታውቂያለሽ?» አሉ ደጃዝማች ኑርልኝ ወደ ባልተቤታቸው ወደ እመት አልጣሽ፥ ዘወር ብለው። ደጃዝማች ኑርልኝና ባልተቤታቸው ጎጃሞች ናቸው። እዚያ ከንደራሴዎች ጋር ባለመስማማታቸው እነሱን እንደ ሚመሳሰሉ ብዙ ታላላቅ ሰዎች አዲስ አበባ ደጅ እዩጠኑ በትንሽ ቀለብና አልፎ አልፎ በያመትባሉ በሚያገኙት ጉርሻ ይኖራሉ።

«እንጂ! ትዝ አይለኝም ታምራት ማን?» አሉ እመት አልጣሽ እሳቸውም፥ በበኩላቸው ተፈራን ቀና ብለው እያዩ።

«ያባቱን ስም ነው እንጂ ያባቱን አባት ስምስ አላውቅም። ያባቱን ስምና እናቱን ነው የማውቅ። እናቱ እንዲያውም እዚህ ናት። እዚህ እፍል ውሀ ሀኪም ቤት ተቀጥራ ሰራተኛ ነች» አለ ተፈራ የተጠዬቀውን ትቶ ያልተጠዬቀውን።

«እንዲያ እንጂ! እና - የደጃዝማች ምሽት ናቸው። አኪም ቤት ተቀጥረው ሰራተኛ የሆኑ? ጆሮ ጉድ አልሰማ አይልምኮ እናንተ! እህ - ህ - ህ - ም!» አሉ እመት አልጣሽ ገርጥዋቸው።

«እሱ እንኩዋ ምንም አይለም፤ ስለ ተቸገሩ ይሆናል። መቸም ከችግር የማይሻል የለም። ይልቅስ» በለው ደጃች ኑርልኝ ሊናገሩ ያሰቡትን ሳይናገሩ።

«እኔስ ባንድ ፊቱ - ያው ችግሩ ይሻለኛል፤ ኩራት ራት ነው! አኪም ቤት ሰራተኛ ሆኖ ከምቀጠር ለምንተ ማርያም! ብዬ ለምኝ አልበላም?» ሲሉ እመት አልጣሽ ባላቸውን አቁዋርጠው እዚያ ያሉት ሁሉ ባንድነት ይስቁ ጀመር።

«እኔ እንኩዋ እስከ አቁዋረጠችኝ እንጂ አሁን ልጠይቅ የነበር የልጁ አባት ጎጃም የት ክፍል እንደሆነ ነው» አሉ ደጃች ኑርልኝ በምሽታቸው አነጋገር ከሌሎች ጋር ሲስቁ ቆይተው።

«ቆዩ ልጥራውና ሁሉንም እሱ የንግርዎታል» ብሎ ተፈራ ሄዶ እንደጃዝማች ሉልሰገድ ጠረጴዛ ያሉት መኩዋንንትና ወይዛዝርት ሊያነገግሩት መፈለጋቸውን ለተከስተ ነገረው። ተከስተ፣ ተማሪዎች ባሽከሙት አድንቆት ላይ ወይዛዝርቱና መኩዋንንቱ የሚጨምሩለት መስሎት ደስታ ልቡን ፈንቅሎ ወጥቶ በፊቱ ላይ መታየት ሲፈልግ እሱ፣ ለመሸሸግ እዩተጣጣረ መኩዋንንቱና ወይዛዝሩ ባሉበት ደረሰ።

«ያገራችን ልጅ መሆንህን ስለ ሰማን፣ መቸም - ሰው አረገ - ብዙ ነውና ምናልባት ዝምድና ይኖረን እንደሁ ጎጃም የወላጆችህን ስምና የሚኖሩበትን አገር ልንጠይቅህ ፈልገን ነበር - ጨዋታህን አስትተን ያስጠራንህ» አሉ ደጃች ኑርልኝ፤ ተከስተ «እንዴት ደፍረው አስጠሩ» እንዳይላቸው እዩሰጉ።

«አባቴ ኤልያስ በሚባል አገር ነው የሚኖሩ። ደጃች - ደጃዝማች ታምራት ይባላሉ» አለ ተከስተ ደስታ አግሎት የነበረ ፊቱ በረድ እያለ ሲሄድ በገሀድ እዩታየ።

«ታምራት ማን?»

«ታም - ታምራት - ተገኝ?»

«ይገርማል! እኛም አገራችን - አበሽባ የሚባል እዚያው የኤልያስ ጎረቤት ነው። ኤልያሶችና አበሽቦች ከገርብትናቸው የተነሳ የጥዋት ቡና እዩተጠራሩ የሚጠጡ አሉ። ስለዚህ ኤልያስ ሕጻንቱን አናውቅ እንደሆነ እንጂ ካዋቂዎቹ እንኩዋንስ ደጃዝማቾችን ተራውን ሰውም ቢሆን ስም ከናባቱ የማናውቀው አይገኝም። ታዲያ እንዴት ካንተ አባት ጋር ሳንተዋወቅ እንደ ቀረን አልገባኝም» አሉ ደጃዝማች አፋቸው ለተከስተ ሲናገር ከሚስታቸው ጋር ያሽሙር አስተያየት ተለዋውጠው። ደጃች ኑርልኝና ባልተቤታቸው የጥንቱን የነጋዴ ጎረቤትም የሁዋላውን ከበርቱ፣ ታምራት ተገኝን ደህና አድርገው ያውቁታል!

«አኔ እንጃ! በትንሽነቴ ነው - ወዲህ የመጣሁ» አለ ተከስተ ከመደንገጡ ብዛት ግንባሩን ላብ አውስቶት።

«የናትህን ወገኖችሽ ታውቃቸዋለህ?»

«እንጃ! የናቴ አባት - ባሻ ጸሀይ አበራ ነው መሰለኝ የሚባሉት የሚኖሩበት አገር ደግሞ - እንደዳሞ ኪዳነ ምህረት ነው? ማን ይባላል መሰለኝ።»

«አዎ እሳቸው እርግጥ እሳቸው። እጅግ ትልቅ ሰው መሰረተ ጌታ መሆናቸውን እኛ ብቻ ሳንሆን። ሁሉም የሚያውቀው ነው» አሉ ደጃዝማች ኑርልኝ ተከስተን ፍጥጥ አድርገው እያዩ። ካነጋገራቸውና ካስተያየታቸው «ደጃዝማች ታምራት ተገኘ የሚባሉ ትልቅ መኩዋንን ግን ካንተ ራስ ውጪ በኤልያስ ኖረው አያውቁም!» ለማለት እንደ ፈለጉ ለተከስተ ግልጽ ስለ ነበረ ማፈሩ ከሁኔታው ሁሉ እዩታዩ አንገቱን ደፍቶ አይኖቹን ወዲያ - ወዲህ አያባከነ ዝም አለ።

ተፈራ ሉልሰገድ የጉዋደኛውን አፍሮ መድረሻ ማጣት ከሁኔታው ሁሉ ሲመለከት በህጻንነቱ ወዳዲስ አበባ ስለመጣ ዘመዶቹንና የተወለደበትን አገር ደህና አድርጎ አጣርቶ። አለማወቁ ያሳፈረው መስሎት።

«ማንም ቢሆንኮ አገሩን እንደሱ በህጻንነቱ ከለቀቀ - ዘመዶችህንም ሆነ አገሩን ደህና አድርጎ ሲያውቅ አይችልም» አለ ጉዋደኛውን ለመርዳት። «እመዬ እንደ ነገረችኝ» አለ። ወዲያው ከተል አድርጎ። «እመዬ እንደ ነገረችን ተከስተ ከጎጃም ወዲህ የመጣ ገና ትንሽ ህጻን ሳለ በኩልት ዓመቱ ነው። ታድያ በኩልት አመት ማንስ ቢሆን። ምን ማወቅ ይችላል?»

«እመዬ? የትኛዋ እመዬ?» አሉ ደጃች ሉልሰገድ ተፈሪን ቀና ብለው በጥያቄ አይን እያዩ «እመዬ ነገረችን» ሲል የገዛ እናቱን ያለ መስሎዋቸው።

«የተከስተ እናት። ቅድም ሀኪም ቤት ተቀጥራ ትሰራለች ያልሁዋችሁ። እስከ ነች ያሳደገችው። ትምህርት ቤት ከገባ በሁዋላ እንኩዋ። ምንም ቢሆን እሁድ እሁድ ተለይታው አታውቅም። እሁድ እሁድ ሁልጊዜ ምሳ ግሩም እያደረገች እያሰናዳች። ራስዋ ተሸክማ አምጥታ። እሱን ብቻ ሳይሆን እኛን ጉዋደኞቹን ጭምር ታበላናለች። ስለዚህ ነው እኛም እንደሱ «እመዬ» የምንላት» አለ ተፈራ ጉዋደኛውን ለምደገፍ በጀመረው ንግግር ወዲያው እገረመንገዱን የደመቀችን ጥሩ እናትነት ለመግለጽ።

«የደጃዝማች ምሽት ሆነው - እንዲያው መላቱስ ቢጎድል በንጥፍጣሬው አንድ አሽከር ማሳደር ተስኖዋቸው ነው - እንጅራ በራሳቸው ተሸክመው ተማሪ ቤት የሚመላለሱ? እህ - ህ - ህ - ህም» አሉ ወይዘሮ አልጣሽ።

«እስከዋኑ፣ ሞ - ሞግዚቴ ናት እንጂ እናቴ አደለችም» ሲል ተከስተ አንገቱን ከደፋትበት ቀና አድርጎ የተናገረውን ከተናገረ በሁዋላ ብቻ ጆሮው የሰማው እንጂ እሱ አስቦ እንዳልተናገረው ሁሉ በፊቱ ላይ ይታይ የነበረውን ድንጋጤ በቃላት ለመግለጽ ያስቸገራል። መቸም አእምሮው አስተካክሎ በሚያስብበትና በሚያመዛዝንበት ጊዜ ቢሆን ኖሮ እንዲያ ያለ

ጉድ እንዲያ ያለ የጉድ ጉድ ባልተናገረ! እንዲያ ያለ ከጴጥሮስ ክህደት የከፋ የክህደት ክህደት ባልከዳ! ነገር ግን አእምሮው በትክል የሚሰራበት ጊዜ አልነበረም። በብዙ የታላላቅ መኩዋንንት ልጆች መሀከል የመሰረተ ጌታ ደጃዝማች ልጅ መሆኑን ጉዋደኞቹንም ሆነ ሌሎቹን ለማሳመን በዩምክንያቱ ሲናገር ሲናገር ኖረና በመጨረሻ፥ ያን አፋ ሁልጊዜ ሲናገር ጆሮው እዩሰማ የኖረውን እሱም እንዳመነበት ሁሉ ኮርቶ ተቀምጦ ነበር። ታዲያ፥ ድንገት እኒያ ደጃዝማች ኑርልኝና ሚስታቸው የሰይጣን መላክተኞች ሆነው ያባቱን ትንሽነትና የሱን ውሸታምነት ሲያገልጡ በትምህርት ቤት በነበረበት እድሜው ሁሉ ሲገነባው የኖረውን የክብር ቦታ ከሁሉ ከፍ አድርጎ አቁሞ ሽቅብ የሚያሳየውን የበላይነት ቦታ ሊንዱበት ታጥቀው የተነሱ መስሎ ስለ ተሰማው ልቡ ተሸብሮ አእምሮው ታውኮ በትክክል ማሰብ አቅቶት ነበር። ስለዚህ ያ ጊዜ የሚያደርገው ቅጡ ጠፍቶት እንዲያው እንዲሁ ደመነፍሱን እኒያን ክፉ ጠላቶች ተከላክሎ የሚመልስበት ማናቸውንም አይነት መከላከያ እነሱን መቶ የሚያሸንፍበት ማናቸውንም አይነት መሳሪያ የሚፈልግበት ነበር! አባቱ መሰረተ ጌታ ደጃዝማች እንደሆኑ እሱም ለሳቸው ሲናገረው የኖረው እውነት እንደሆነ የሚቆይበትን መላ ፈጥሮ እኒያን እሱን ለማሳፈርና ለማዋረድ ከሰይጣን ተልከው ያለቦታቸው የተገኙ ባልና ሚስት አሳፍሮ አዋርዶ ወደ መጡበት ለመመለስ የሚችልበት ዘዴ አጥቶ አሳቡ ወዲያ ወዲህ እዩባከን የሚፈልግበት ጊዜ ነበር! በዚህ የሚረዳው ዘመድ የሚረዳው ጉዋደኛ ቢያገኝ እንዴታ ከሞት መንጋጋ ፈልቅቆ እንዳወጣ ቆጥሮ የድሜ ልክ ባለ ውለታ የድሜ ልክ ባለዳው ሆኖ በኖረ! ታዲያ እንዲህ ባለ ጭንቅ ውስጥ ሳለ ያባቱን መሰረተ ጌትነትና ደጃዝማችነት የሚያስመልክርበት ትንሽ ማስረጃ አጥቶ ሲጨነቅ ከኒያ ሊያዋርዱት ታጥቀው ከተነሱ ጠላቶች የሚከላከልበት መሳሪያ የሚያቀብለው ዘመድ አጥጦ ሲጨነቅ ከዚያ ጭንቅ የሚያመልጥበት ትንሽ መውጫ ቀዳዳ አጥቶ ሲቸገር ያ የዋህ ጉዋደኛው ተፈራ እንዲያውም ይግረምህ ብሎ «በንቅርት ላይ ጆሮ ደግግ» እናቱ ሀኪም ቤት ተቀጥራ እዩተሽከመች እያመላለሰች እሱንና የትምህርት ቤት ጉዋደኞቹን የምትመግብ ተራ ሴት መሆንን እዚያ በጠላቶቹ ፊት ተናገረበት! ያን ጊዜ ነው ተከስተ ታውኮ የነበረ አእምሮው ጭራሹን አፋን መዘጋት በማይችልበት ደረጃ ደርሶ፥ እንዲሁ ልጉዋም የተለቀቀለት አፋ እንዳመጣው «እስከኮ ሞግዚቴ ነች እንጂ፥ እናቱ አደለችም!» ያለ እንዲያው እንዲሁ አፋ እንዳመጣ የዘላበደ! የተከስተን መዘላበድ ሲሰሙ፥

«እ - እሱ፥ እንኩዋ ይሻላል! እህ - ህ - ህ - ህም!» አሉ እመት አልጣሽ።

«እመዬ እናትህ አደለችም? ይገርማል! እኛ ሁላችንምኮ እናቱ ትመስለን ነበር! እንኩዋንስ ሞግዚት - ከናቶቹም መሀከል እንደስዋ ለልጆቻቸው የሚጨነቁ ቢኖሩ፥ በጣም ጥቂት ይሆናሉ!» አለ ተፈራ ገርሞት፥ ተከተንም፥ እዚያ የተቀመጡትን ወይዛዝርና መኩዋንንትም እያለዋወጠ እያዩ።

ምእራፍ ሀያ ዘጠኝ

የጭንቅ ሳምንት

ተከስተና ተፈራ፥ ከነደጃዝማች ሱልጠንድ ጠረጴዛ ተመልሰው፥ ተፈራ ዳንሱን እንደገና ለማስጀመር ወደ ሙዚቃ ማጫወቻ ተከስተ ወደ ጉዋደኛው ሂዱ። ከዚያ ሙዚቃው

ተጫዋቾቹን ለዳንስ መጥራት ሲጀምር ልጆቹ ተነስተ ወንድና ሴት ወንድና ሴት ባንድ እዩተጣጣሩ አዳራሹን ሞልተው ይዘው፣ ይተሙ ጀመር።

ያ ሙዚቃ ለሁለተኛው ዙር ዳንስ መጀመሪያ፣ እንደ መሆኑ ቀስተኛ ለዘብተኛ ነበር። ልክ እንደ ሜዳ ላይ ውሀ ሙላት ብሎ ሲሄድ ስሜትን እንዲያ በጸጥታ እያባበለ ይዞ የሚሄድ እንደ ሰመመን እያዋዛ ይዞ የሚነጉድ ነበር! ለተከስተ ብቻ እንዲያ አልነበረም። ለተከስተ የሚሰማው የሪታ የዋይታ፣ የግዚኦታ ድብልቅልቅ ነበር! ልክ ሰው ሲሞት ባፍላ ልቅሶ እንደሚሰማው ጆሮ የሚያደነቁርና ራስ የሚያዞር የጨኸት ድብልቅልቅ! ስለዚህ እግሮቹ የሙዚቃውን ጸጥተኛ ጉዞ መከተል ትተው፣ በራሱ ውስጥ የሚሰማውን የጨኸት ድብልቅልቅ እዩተከተሉ ሲደናገሩና ሲደናበሩ።

«ተከስተ ዛሬ ምን ሆነህል? ደህና አደለህም?» አለች ጉዋደኛው አልማዝ፣ በላይህን ርግጫው ስለ ባሰባት ዳንሱን አቁዋርጣ ቆማ።

«ምነ ምን ሆንሁ? ደህና ነኝ» አለ ፈገግ ለማለት እዩሞከረ። ነገር ግን ደህና አለመሆኑን ሁኔታው ሁሉ ይናገርበት ነበር።

«የለም ደህና አደለህም መሬቱን ትተህ በግሬ ላይ ነውኮ የምትጨፍረው!»

«ረገጥሁሽ? ሳሪ» ይቅርታ፣ አድርጊልኝ አልታወቀኝም።»

«እስቲ ና ወደ ዳር እንወጣ» ብላ ይዛው ዳር ወጥተው እንደ ቆሙ።

«ቅድም ከዚያች - ማነው ስምዎ? ሶስና ከምትሉዋት ጋር ስትደንሱ ግሩም ነበራችሁ፤ እና ምናልባት - አይን በልቶህ ወይም አሁን እሱዋ ከሌላ ጋር ስትደንስ አይተህ፣ ቀንተህ እንደሆነ! እ?» አለች አልማዝ አፍዋን ስለሱ ቅናት ሲናገር የራስዋን ቅናት በሚገልጽ ያሽሙር አስተያየትና ያነጋገር ስልት። ተከስተ እንኩዋንስ፣ ሊመልስላት የተናገረችውን አስተካክሎ የሰማ አይመስልም ነበር። አይኖቹ ሳይረግቡ ቦዘዝ እንዳሉ በሶስና ላይ ተተክለው ከጉዋደኛዋ ጋር ስትደንስ በሄደችበት ሁሉ እየተከተሉ የሚያዩ መስለው አይነ - ህሊናዋ የሚመለከተው ከነደጃዝማች ኑርልኝ ጋር ክርክር ገጥሞ እናቱን የካደበት ስእል ነበር።

አልማዝ አብራው ቆማ እያነጋገረችው ለመልስ እንኩዋ እንደማትበቃ እሱዋን ዝም ብሎ አይኖቹ ሶስና በሄደችበት እዩተከተሉ በተመስጦ ሲመለከቱ ስታይ እንዲያ ያባዘው እንዲያ ይሉኝታውን እስኪያጣ ያደነዘዘው «የሶስና ፍቅር ነው» ብላ አምና እንዲህ ያለውን ስድብ እንዲያ ያለውን ውርደት መታገስ አቅቶዋት ልታግደው የማትችል የቁጣ፣ ፍላት ገንፍሎ ፊትዋን ሁሉ ሲያኮማትረው ይታ ነበር። ወዲያው እዚያው ባለበት እንደ ቆመ ትታው ወደ ጠረጴዛዋ ሄዳ ተቀመጠች። እሱም ስትሄድ ሲያያት ከስዋ ጋር እንደ ተቆራኝ ሁሉ አስቦ ሳይሆን እንዲሁ በንቅልፍ ልቡ እንደሚሄድ ግብኑን ተከትሎዋት ሄዶ አጠገብዋ ተቀመጠ።

«ምን ትፈልጋለህ?» አለችው፣ እንደ ተቆጣች።

«ምን እፈልጋለሁ? እ - ምንም አልፈግም። ብቻ አሞኛል አልማዜ» አለ ተከስተ በጥሞና። ምንም እንኩዋ ቁጣዋ በፊትዋ ሲነድ በግልጽ ቢታይ ለተከስተ አይኑ እንጂ አሳቡ ከሱ ጋር ስላልነበረ የታዩው አይመስልም።

«የታመመ እቤቱ ሄዶ ይተኛል እንጂ ሰው እዩተከተለ <ባዘር> አያረግም ካመመህ - እቤትህ ሄደህ መተኛት ነው! አኬ?» አለች አልማዝ።

«አንቺስ? አንቺን ሳላደርስ?»

«ሀ! የኔ አሳቢ! <ኒቨር ማይንድ> እኔ ከልጆች ጋር እሄዳለሁ!»

«አኬ እንግዲያ <ቪሪ ሶሪ> አልማዜ! ስላመመኝ ነው፤ ባይ ባይ» ብሎዋት ነፋስ ተቀብሎ እንደሚመለስ ቀስ ብሎ ወጥቶ ወደ ትምህርት ቤቱ ሄደ። ሁለተኛው ዙር ዳንስ ተፈጽሞ ልጆቹ ሁሉ ወደ ዩጠረጴዛቸው እዩተመለሱ እንደ ተቀመጡ ተፈራ ሉልሰገድ ተከስተን ባይኑ ፈልጎ ስላጣው፥ ወደ አልማዝ ጠረጴዛ ሄዶ ጠየቃት።

«እኔ እንጃለት! <አመመኝ> ሲል ነበር፤ ወደ ትምህርት ቤቱ ሄዶ ይሆናል» አለች አልማዝ። ቁጣዋ ገና ስላልበረደ ስለ ተከስተ መነጋገር የማትፈልግ መሆንዋን ሁለመናዋ ያሳይ ነበር።

«ቅድም ደህና አልነበር?» አለ ተፈራ።

«ያቺ - ከዶሮ ማነቂያ ይሁን ከ - ወቤ በርሀ ፈልጋችሁ ያመጣሁዋት ምናቃለሁ! ምናም አዙራበት ይሆናላ! ህእ! እስዋ ገና - ብዙ ሰው ሳታሳምም ብትቀር ምን አለች ትለኛለህ!»

«ኡስ - ! እኔ በናትሽ ዝም በይ!» አለ ተፈራ ጠቁሞሚ ጣቱን ባፋ ፊት ደቅኖ። ብቻ ደግነቱ ጫጫታው በዝቶ ስለ ነበረ፥ ምንም እንኩዋ አልማዝ ድምጽዋን ከፍ አድርጋ ብትናገር ከተፈራ በቀር ሌሎች የሰሙዋት አይመስልም።

ያን ሌሊት ተከስተ፥ እንቅልፍ የሚሉት ባይኖቹ አልዞረም። ያን ሌሊት አይኖቹን በጨለማው አፍጣ፥ አልጋው ላይ በጀርባው እንደ ተንጋለለ ደጃች ኑርልኝና ምሽታቸው ወይዘሮ አልጣሽ እንደ ወንጀለኛ እፊታቸው አቁመው የተወለደበትን አገርና የወላጆቹን ስም እስከ አያት ቅማቶቹ እያስቆጠሩ ሲመረምሩት የነበረበት የቁም ስቃይ ይታዩዋል! <የደጃዝማች ልጅ ነኝ፥ በማለቱ ደጃች ኑርልኝና ምሽታቸው ባሽሙር አይን እየተያዩ ሲቀልዱበት ሲላገዱበት የተሰማው እፍረት የተሰማው ውርደት ይታዩዋል! ከዚያ ተፈራ ሉልሰገድ እናቱ ሀኪም ቤት ተቀጥራ የምትሰራ ለሱና ለጉዋደኖቹ እንጀራ በራስዋ እየተሸከመች የምታመላልስ ተራ ሴት መሆንዋን ሲናገርበትና እሱ ተጨንቆ የሚጨብጠው የሚረግጠው የሚሾልክበት ትንሽ ቀዳዳ አጥቶ እናቱን <ሞግዚቱ ናት እንጂ እናቱ አደለችም> ብሎ ሲሙዋገት እናቱን ሲክድ እዩተለዋወጠች ትታየዋለች! ደመቀች እፊቱ ቁጭ ብላ ስላገርዋ ስታጫውተው ደመቀች እቸምቢላ አስራ ወይም ካንዱራ ጭዋታ ስታስተምረው ደመቀች ወይዘሮ ጽጌ መተዋት ወይም እሱን ረግመውት

ስታሊቅ ደመቀች ዝፈኛልኝ ብለዋት ስትዘፍን ደመቀች (አልበላም) ብሎኝ ሲቅበጠበጥ በታቦቶች ሁሉ እያማጠነች ስታጎርሰው ደመቀች የሁድ ድግስዋን ይዛ ትምህርት ቤት መጥታ እሱና ጉዋደኞቹን ዘበኞች ጭምር እየተሻሙ ሲበሉ ገለል ብላ ተቀምጣ እዩሳቀች ስትመለከታቸ ትታዩዋለች! ከዚያ «ሞግዚቴ ናት እንጂ እናቴ አደለችም» ማለቱን እናትነትዋን መካዱን ስምታ ከፍ፡ ሌላውን ዝቅ አድርጋ አጣማ በትዝብት አይን ዘቅዝቃ እያዩች «አየ ጉድ! እንዲያ ራሴን ክጂ ሳምንህ ካድኸኝ? ታዘብሁህ!» ስትለው ያንጊዜውኑ እዚያ፡ በግዘፈ - ስጋ እዚያ በውን ቆማ የምትዘልፈው መስሎት ይደነግጥና ከተንጋለለበት በርግኅ ተነስቶ ቁጭ ሲል ያ ሲያስቸግረው የነበረ ነፍስ ያለው ስእል ሁሉ ያ፡ የስእል ሰራዊት ሁሉ ከፊቱ ይጠፋል! ከዚያ እንዲያ ቁጭ እንዳለ የተቀመጠበትን አልጋ በኑልት እጆቹ ጥፊ እየመታ «ውሻ ርኩስ፡ አሳማ ነኝ፤ አዎ ሰው አደለሁም። አሳማ ነኝ! እስቲ ምን - ማን አስገድዶኝ ነው እንዲያ ያለ - ርኩስ ነገር የተናገርሁ?» እያለ ራሱን ሲወቅስ ቆይቶ እንደገና በጀርባው ሲንጋለል እንደገና ያ ሲያየው የቆዩው የስእል ሰራዊት ስእሉን እየተነባበረ ወይም እግር በራስ እየተመሳቀለ ይመጣበትና ደግሞ ተነስቶ ቁጭ ይላል! እንዲህ በተፈራ ሉልሰገድ ግብዛ ያመሸበት ፈተና በክፉ መልኩ ተስሎ ተስሎ መጥጦ እያስፈራራው አንድ ጊዜ በሆዱ ሲንበለበል አንዳንድ ጊዜ በጀርባው ሲንጋለል ሌላ ጊዜ በጎኑ ሲጋደም ከዚያ በርግኅ ሲነሳ፡ ላንድ ትንሽ ቅጥቦት፡ እንኩዋ እረፍት ሳያገኝ መንጋት አይቀርም ነጋ። ጥዋት ተፈራ፡ ሉልሰገድ እግብዣው ካደረበት መጥቶ፡ ተከስተን እንቅልፍ ያልዞረባቸው አይኖቹ አባብጠው ፊቱ ሁሉ ተጎሳቁሎ ስላገኘው፡ እውነት የታመመ መስሎት ደነገጠ።

«ትናንት ማታ ከጭዋታው ታመህ መውጣትህን አልማዝ ነግራኝ አዘንሁ፤ ዛሬስ አልተሻለህም?» አለ ተፈራ።

«አሞኛል፤ አሁንም በግድ ነው ተነስቶ የመጣሁ» አለ ተከስተ።

«ታዲያ እያመመህ ለምን ተነሳህ? አሁንም ሂድና ተኛ፤ ላስተማሪው እኔ እነግርልህለሁ።»

«ስነሳ የሚሻለኝ መስሎኝ ነበር አልተሻለኝም። ስለዚህ - እውነትህ ነው፡ ሄጄ ልተኛ መሰለኝ። ብቻ ላስተማሪው እንድትነግርልኝ አደራህን እንዳትረሳ!» ብሎ ወደ መኝታ ክፍሉ ለመሄድ የቃጣ ከመሰለ በሁዋላ፡

«ደግሞ አንድ ሌላ ነገር» አለ መለስ ብሎ።

«ምን?» አለ ተፈራ።

«ትናንት ማታ ስለ እመዬ የተናገርሁትን እስከም ሆነች ሌላ ሰው እንዲሰማው አልፈልግምና ለማንም እንዳትናገር አደራ!»

«ምንድነው እሱ?»

«ሞግቢቱ ናት እንጂ - እናቱ አደለችም» ያልሁትን አለ ተከስተ እኒያን የተረገሙ ቃሎች መድገሙ አፋ እየፈራ።

«አ - የላክሽኝ ይመስል ለምን እናገራለሁ? አልናገርም» አለ ተፈራ ፈገግ ብሎ።

«አይ እንዲያው በጭዋታ ላይ «ተራ ነገር ነው» ብለህ እንዳትናገር ላስጠነቅቅህ ብዬ ነው። አይህ? እስከ ልክ እንደ ልጅዋ ስለምታየኝና - ለሚጠይቃት ሁሉ «ልጄ ነው» እያለች ስለምትናገር እኔ - «እናቱ አደለች» ማለቴን ብትሰማ - በጣም ነው «ሶሪ» የምትሆን፤ አይመስልህም?»

«እውነት ነው «ሶሪ» ትሆናለች።»

«እንደምታውቃት ለኔ በጣም - «ካይንድ» ስለሆነች «ሶሪ» እንድትሆን አልፈልግም «የ አንደርስታንድ?»

« «የ አንደርስታንድ» በኔ በኩል ይወጣል ብለህ - «ኔሸር ማይንድ» አትስጋ ይልቅ እሁን ሂድና ተኛ» አለ ተፈራ የክፍል መግቢያው ጊዜ ደርሶ ስለ ነበረ ወደዚያ እየቸኮለ።

ተከስተ ካንድ ወር ያክል በፊት ብርቱ ጉንፋን ታሞ ስለ ነበረ፤ እንዲያ ያለ ተላላፊ በሽታ የታመመ ተማሪዎች እስኪደኑ ድረስ በህብረት ከሚተኙበት መኝታ ቤት ወደ ብቸኛ ክፍል ተዛዋረው ሲተኙ እንዲቆዩ ቀዋሚ ትእዛዝ ሰነበተ ኪዳነ በሁዋላም «ዛሬ ነገ» ሲል ወደ ህብረቱ መኝታ ቤት ገና አልተመለሰም ነበር። ስለዚህ ወደዚያ ብቸኛ መኝታ ቤቱ ተመልሶ የቀን ልብሱን አውልቆ፤ የሌሊቱን ለብሶ፤ ለመተኛት ቢሞክር ያካላቱ እያንዳንዱ ህዋስ ሁሉ በያለበት ቆሞ እንኩዋንስ እንቅልፍ ያስብ እረፍት ማግኘት ስላልቻለ «መንፈስ አሳርፎ እንቅልፍ እንዲመጣ ያደርጋል» ሲባል የሰማውን ዘዴ ሁሉ መሞከር ጀመረ። «በጀርባ ተኝቶ አይንን እጣራ ላይ ባንድ ቦታ አሳርፎ ወደ ውስጥ አጥልቆ እየተነፈሱ እንደገና ወደ ውጭ አስረዝሞ ሲተነፍሱ ትንሽ ጊዜ መቆይት! ባሳብ ሰፊ ባህር ፈጥሮ፤ እዚያ ባህር ውስጥ እጅና እግርን አዝናንቶ እየቀዘፉ መዋኘት! ክንፍ አውጥቶ ጸጥ፤ ሰጥ ባለ አዩር ውስጥ መንሳፈፍ! የሻከረን ስሜት የሚያለዘቡ ውብ ውብ ግጥሞች እየመረጡ መድገም!» ነገር ግን ሁሉ አላገለገሉትም። ግጥሞች ፈልጎ ሊደግም ሲጀምር «ሞግቢቱ ናት እንጂ እናቱ አደለችም» ያላቸው ቃሎች እመሀክል ገብተው ድንቅር! ባህር ገብቶ ሊዋኝ ወይም ክንፍ አውጥቶ ባዩር ሲንሳፈፍ ሲሞክር የናቱ ስእል መጥቶ በፊቱ ድቅን! እያሉ ስላስቸገሩት ሁሉንም ጣጥሎ ተነስቶ ቁጭ አለ። ከዚያ እንዲያውም ተነስቶ በክፍሉ ውስጥ ወዲያ - ወዲህ ይል ጀመር። ነገር ግን የልቡን ጭንቀትና ያእምሮውን ሁከት የሚያስታግስለት መስሎት የፈጠረው ዘዴ ላንድ አፍታ ያገለገለው ቢመስልም፤ ተመልሶ እዚያው ከጭንቅቱና ከሁከቱ ጋር ይገኛል። ያነለት ቁርስም ምሳም አፋ አልነካም። ትኩሳት ስለ ነበረው ውሀ ብቻ ሲጠጣ ውሎ አመሻሽ ላይ እንዲያ ከያቅጣቸው ሲያጠናፍረው አድሮ የዋለው ያሳብ ውሽንፍር ትንሽ በትንሽ እየተቀነሰ ሄደና ትኩሳቱም በዚያው መጠን በረድ በማለቱ ማታ ትንሽ እህል ቀመስ። ሌሊቱን እንቅልፍም ትንሽ ተኛ።

በተከታዩ ቀን በራሱ ውስት ይንጋጋ የነክብረው ያሳብ መንጋ፥ ያ በራሱ ውስጥ ይንጫጫ የነበረው ስራተ - ቢስ ያሳብ ሰራዊት ወደይመጣበት ርጥ ብሎ ሄዶ አእምሮው መጥራትና አሳቡን በተራ ስነ - ስራት አስይዞ ማሰብ ሲጀምር ማሰብ ሲጀምር እናቱን የካደበትን ምክንያት ቢፈልግ፥ ያባቱን ደጃዝማችነት የሚያስተባብሉ ሰዎች ድንገት ስለገጠሙት በድንጋጤ የናቱ ተራ ሴት መሆን ያባቱን ደጃዝማች አለመሆን የሚመሰክርበት መስሎት የራሱን ከንቱነት ግብዝነቱን ለመሸፈን የዘላበደው ከመሆኑ በቀር ሌላ ምንም ምክንያት ሊያገኝ አልቻለም። ከንቱነቱን ለመሸፈን አባቱን ታምራት ተገኘን ከነጋዴ ጎረዳማንነት አውጥቶ በደጃዝማችነት የክብር ቦታ ባስቀመጠበት ለማቆየት እናቱን ከእናትነት ወደ ሞግዚትነት ደረጃ ማውረድ የሚረዳው ስለ መሰለው ብቻ ያደረገው ከመሆኑ በቀር ሌላ ምንም ምክንያት አልነበረው!

«ከንቱነቱ ብቻ ግብዝነት ብቻ ነው፤ ሌላ ምንም ምክንያት የለ!» አለ አልጋው፥ ጠርዝ ላይ እንደ ተቀመጠ፥ የማያዩ አይኖቹን ፊት ለፊት ተክሎ እንደ ተቀመጠ የናቱ ስእል ባይነ - ሀሊናው ፍት ብቅ አለ። ያ ስእል ያዘነ የተከዘ የፊቱ ቀለም ተፈግፍጎ እንደ ተጠረገ የደበዘዘ ነበር!

«እመዬ!» አለ በሻከረ ዝቅተኛ ድምጽ ስእሉን እዩተመለከተ።

«ለምን እመዬ ትለኛለህ፥ እናትህ ሳልሆን? እኔኮ ሞግዚትህ ነኝ እንጂ እናትህ አደለሁም!» አለ ስእሉ፤ አንገቱን በትካዜ ከደፋበት ወደ ተከስተ ቀና ሲያደርግ ቅርታና አሽሙር ባንድነት የተዋሀዱበት ፈገግታ የሚመስል ነገር፥ በደበዘዘ ፊቱ ላይ እዩታዬ። ተከስተ፥ እውነት እናቱ እዚያ በግዘፈ ስጋ ቆማ የምትወቅሰው መስሎት እፍረት ተሰማውና ሳያስበው አይኖቹን ፊት ለፊት ከተከለበት መልሶ መሬቱን እዩተመለከተ ዝም አለ።

«አይዘህ ቀልዴን ነው» አለ ስእሉ ወዲያው ከተል አድርጎ። «ርሳው ግዴለም፥ አልቀደምም። ደንግጠህ ድንገት የተናገርኸው እንጂ አስበህ የተናገርኸው አለመሆኑ ይገባኛል። ስለዚህ አይዘህ ብሎ ማጽናኛውን ሊቀጥል ሲል፥

«ተኩ ምን ሆንክ?» አለ ከተከስተ ጉዋዋደኞች አንዱ ተሾመ ወልደዬስ፥ ድንገት ገብቶ። ተከስተ ከንቅልፉ እንደ ተቀሰቀሰ አይኖቹን መላልሶ አርገበገበና፥

«እ? ደህና ነኝ ተሽሎኛል» አለ።

«ምንድነው ያመመህ?»

«ምን እንደሆነ እንጂ ራሴን ያመኛል፥ «ፊሸርም» - ነበረኝ። አንተ ለምን «ክላስ» አልገባህም?»

«ትናንት ማታ «እትፉ» ግብዣ ሲያቀብጠኝ በርበሬ በርከት አድርጌ በልቼ «እስቶማኬን በርን» ስላደረገኝ፥ ብዙ ውሀ ስጠጣ ጊዜ መሰለኝ በያምስቱና - በያስሩ ደቂቃ ወደ «ደብልዩሲ» መሄድ አስፈለገኝና ስወታ ስገባ «ቲቸሩ» አይቶ «ምን ሆነህል?» ቢለኝ ነገርሁት። ከዚያ «እውጭ ቆይ» አለኝ።

«ማች በርበሬ እስቶማክም ሌላም ነገር ሁሉ ያሳምምማል።»

«ለመሆኑ ሌላ የታመመ ልጅ አለ? ወይስ አንተ ብቻ ነህ?» ሌላ የታመመ እንኩዋ የለም፤ ሌሊቱን ሙሉ ስንጨፍር ስላደርን እዚያ ያደሩት የኛ «ክላስ» ልጆች ሁሉ እንዲያው ለስሙ ነው እንጂ ገብተው የተቀመጡ ምንም አይሰሙ። ሁሉም በ «ዴክሳቸው» ላይ «ሄዳቸውን» እዩደፉ «ስሊፕ» ነው የሚያደርጉ።

«ታዲያ - «ቲቸሩ» ዝም ይላል? ማለቴ - «አንግሪ» አይሆንም?»

« «አንግሪ» ቢሆን ማን ሰምቶት!»

«እና - ሌሊቱን ሙሉ ስትጨፍሩ ነዋ ያደራችሁ!» አለ ተከስተ የጭፈራው ወሬ ለልቡ ጊዜያዊ ሙቀት የሰጠው መሆኑ ከፊቱ እዩታዩ።

«እንዲሁ አነጋገው! ያች የተኮላ ዘመድ ሶሳና - እሱዋን አይደክማት! ልጁን ሁሉ በየተራ ስታሳብደው አደረች!»

«ታዲያ - ልጁ ሁሉ ከስዋ ጋር ሲጨፍር - ሌሎች «ገርሎች» ምንም አላሉም? ማለቴ አልቀኑም?»

« «አልቀኑም ወይ» ትላለህ? ሊበሉዋት ምንም አልቀራቸው።»

«አንተን ብዙ ጊዜ አስጨፈረችህ?»

«እኔ ሁለት ጊዜ ብቻ ነው ከስዋ ጋር የጨፈርሁ፤ መቸስ - ይዛህ ስትሄድ መሬት የምትነካ አይመስልህም! ምን ልንገርህ፤ አንተማ አይተሀት የል? እንዲያው - ባዩር ላይ «ፍላይ» የታደርግ ነው የሚመስልህ! ከዚያ በሁዋላ፣ ፍቅርተ አፍዋን አውጥታ «እንደገና ከስዋ ጋር ልጨፍር ያልህ እንደሆነ በጨለማ ወጥቼ ነው የምሄድ» ስትለኝ ጊዜ - «አኬ» ብዬ እንደገና ወደስዋ አልሄድሁም። ፍቅርተ - «ማድ» እንዳትሆን ብዬ፣ «ይኖው ዋት አይ ሚን?» »

«ያ፣ አይ ኖው ዋት የሚን።»

«ተሾመ ሲያጫውተው ቆይቶ ከሄደ በሁዋላ ተከስተ ላጭር ጊዜ ባለፈው ሌሊት እግብዣው ላይ ወንዶች ጉዋደኞቹ እየተፈራረቁ ከሶስና ጋር ሲያብዱ ሴቶች ልጆች ከስዋ ቀንተው ሲናደዱ ሲሄድ ዝም ብሎ ሲመለከት ስእሉን ስሎ ባይነ - ህሊናው ፊት ሲሄድ ዝም ብሎ ሲመለከት ቆዩ። ብቻ ያ ተሾመ ያወራው አብሮት የቆዩ ላጭር ጊዜ ነው። ወዲያው አሳቡ ወደናቱ ተመለሱ። መሰንበቻውን በመም አመካኝቶ ከመኝታ ክፍሉ አልወጣም። ምንም እንኩዋ ባእምሮው ተነስቶ የነበረው ሁከት ጸጥ ቢልና አሳቡን ተራ አስይዞ ማሰብ ቢችል ስለናቱ የተናገረውን የሚያምርበትና ከገባበት ማጥ የሚወጣበት መንገድ አስቦ ሊያገኝ ባለመቻሉ የሚያደርገው ቅጡ ጠፍቶት ይጨነቅ ጀመር።

‹እንዴት አድርጌ ነው አይንዋን የማየው?› አለ ባሳቡ አልጋው ጠርዝ ላይ እንደ ተቀመጡ፤ አይኖቹን ሳያረግብ ፊት ለፊት ተክሎ ፡

‹ማን ይነግራታል? ተፈራ ለስዋም ሆነ ለሌላ ሰው እንዳይናገር አስጠንቅቄዋለሁ፤ ደጃች ሉልሰገድና እኒያ ጎጃሞችም አያውቁዋት› አለ እንዲያ እንደ ተቀመጠ ትንሽ ሲያስብ ቆየና። ‹ነገር ግን ደጃች ሉልሰገድ - እስዋን ባያውቁዋትም ለልጆች ሊያወሩ ይቻላሉ› አለ አሁንም ሲያስብ ቆይቶ። ‹አዎ እሳቸው ናቸው ወሬውን የሚያዛምቱት፤ ከዚያ እስዋም ትሰማለች። እንዲያውም ደጃች ሉልሰገድ እንኩዋንስ የማያውቁትን የሚያውቁትን ሰውም ቢሆን በስሙ ከመጥራት በስራው መጥራት የሚቀናቸው እንዳሻ ተናጋሪ ናቸው። «ያ የገሌ አሽከር ያ የገሌ ሾፌር፣ ያች የወይዘሮ እገሊት ወጥ ቤት፣ ያች የወይዘሮ እገሊት ገረድ» ማለት ይወዳሉ። ስለዚህ - ያች «የተከስተ ሞግዚ» እያሉ እዚህ እሳቸው ዘንድ ለሚሰበሰበው ተማሪ ሁሉ መናገራቸው ስለማይቀር ትሰማለች! ታዲያ ምን ማድረግ ይሻለኛል? መድሀኒቱ - ያ ነገር ማለቂያ አጣ እንጂ እሱ ቶሎ ቢያልቅ ናኦር አይንዋን ሳላይ ዝም ብዬ መሄዱ ነበር! ብቻ አላልቅ ማለቱ ነው የከፋ።

ለተከስተና እንደሱ ከመጨረሻ ክፍል በትምርታቸው ለበረቱ አራት ልጆች ካናዳ ነጻ ትምርት (ስኮላሽፕ) ተገኝተላቸው ወደዚያ እንደሚሄዱ ከተነገራቸውና ለጉዞ የሚያስፈልገውን መሰናዶ ከተጀመረ ወራት አልፏል። ብቻ ባንዳንድ ጥቃቅን ምክንያት የሚነሱበት ቀን ሲገተት ቆይቶዋል። ተከስተ ነሳ ትምርት የማግኘቱን የምሥራች የሰማ እለት ለናቱ ሊነግራት ካሰበ በሁዋላ የሱ የምስራች ለሱዋ ክፉ መርዶ እንደሚሆንባትና አጥብቃ እንደምታዝን ስላወቀ ልቅሶውና የሚያይበት ጊዜ አጭር እንዲሆን የሚነሳበትን ርግጠኛ ቀን ሲያውቅ አንድ ቢበዛ ሁለት ቀን ቀደም ብሎ ሊነግራት ወስኖ ሸሽጎዋት ነበር። አሁን መሄዱን ነበር የሚፈልገው ብቻ - መቸ ወይም እንዴት እንደሚያልቅ እግዜር ይወቀው።

መቸም፣ ነፍስ ካወቀ ጀምሮ በመም አመካኝቶ፣ እዚያ እመኝታ ክፍሉ እስከ ሰነብተበት ጊዜ ድረስ እናቱ ለሱ ያላት ፍቅር ሀያልነት ለሱ፣ ከናትነትዋ ሌላ ጥሩ ጉዋደኛ ጥሩ አስተማሪ መሆንዋ እያንዳንዱ እንዲያ ጎልቶ እንዲያ ጠርቶ ታይቶት አያውቅም! ብርቱ ያእምሮ መናወጥ እሱ የሚያስከትለው ብርቱ የሀዋሳት ሁሉ መናጋት ከከባድ እንቅልፍ ማንቃት አልፎ ከበሽታም ያድናል! ተከስተ ከዚያ ብርቱ ያእምሮ መናወጥ በሁዋላ ከረዥም ጊዜ እንቅልፍ ነቃና የናቱን ታላቅነት እንዳይይ አውሮት የናትነት ፍቅርዋ እንዳይሰማው አፍዝዞት አደንዝዞት ከኖረው የከንቱነት በሽታ ዳነና፣ መሰንበቻውን ወደ ሁዋላ ተመልሶ እናቱና እሱ እደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ግቢ ሳሉ እዚያች እትንሽ ክፍላቸው ተቀምተው ያወሩት ያደርጉት የነበረው ሁሉ ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ከገባ በሁዋላም እስኪያድግና ወጣትነት አጅቦ የሚመጣው የሴትና የወንድ ጉዋደኝነት የጭዋታ የጉራው፣ የከማን አንሽ የከንቱ ውዳሴው፣ ሰራዊት አሳቡን ሆነ ስሜቱን እስኪለውጠው ስረስ እናቱ የሁድ ምሳውን ይዛለት ስትመጣ «የተከስተ ሾላ» የተባለችዋ ጥላማ ዛፍ ስር ብቻቸውን ተቀምጠው እዩተጎራረሱ ሲበሉ ወይም በልተው ሲጨርሱ ይጫወቱት ይደሰቱት ይስቁት፣ ይቦርቁት የነበረው ሁሉ እንደገና በተራ ሰልፉን እያሳመረ መጥቶ በፊቱ ሲያልፍ ታዩው!

እደጃች አሰፋ ተጫኔ ግቢ ስላኩና እሁድን እሾላዋ ስር ብቻቸውን ሲያሳልፉ እስከ መብላት መጠጣት ቀርቶባት እሱ እንዲበላላት እሱ እንዲጠጣላት እስከ ለብሳ ማጌጥ ቀርቶባት እሱ ለብሶ እንዲያጌጥላት መውደድዋን ቢያውቅም ያ አልበቃው ይልና መውደድዋ ብቻ አላጠግበው ይልና ከመውደድ አልፋ እንድታመልከው እንድትለማመነው፣ እንድትማጠነው፣ ይፈልግና፣ ራስዋን ነፍጋ ያቀረበችለትን መብል መጠጥ ልብስና ሌላ ሌላም ስጦታዋን ሁሉ መስዋእትዋን ሁሉ «አልቀበልም» ይላል! ያንጊዜ እፊቱ ተንበርክካ ግርናብሩን ፊቱን ዝቅ ብላ ጉልበቱን ከዚያ ወርዳ እግሩን እዩሳመች ስጦታዋን መስዋእትዋን እንዲቀበላት ስትለምነው ስትማጠነው፣ ባይኖችዋ በፊትዋ በሰራ አካላትዋ ገብቶ ውስጣዊ ስሜትዋን ውስጣዊ ጭንቀትዋን ስለሚያይ መውደድ ብቻ ሳትይሆን እንደምታመልከው አረጋግጦ ባንገትዋ ይጠመጠምና ትንፋሽ እስኪያጥረው ምጥጥ፣ ስምጥጥ አድርጎ ከሳማት በሁዋላ ይጠባል፤ ይረካል፤ ደስታው ፍጹም ይሆናል!

ከዚያ በሁዋላ ያቀረበችለትን መስዋእትን ይቀበላል! ወዲያው ያ ዘወትር፣ ከተደገመ ከተደጋገመ መጠን አዲስ እዩሆነ ደስ ደስ ከማለትና ከመጣም በቀር የማይቸክ፣ የማይመነኸከው የንዶዳም ኪዳነ ምህረት ወሬ መውራት ይጀምራል! እንደዳም ኪዳነ ምህረት የናባባ የነማማ የናያ ድንቁ የናያ ገብሬ የነቴቴ ጣይቱ፣ የነቴቴ እመቴ፣ የወንዶችና የሴቶች ልጆች የብቶች ሳይቀር ወሬ ከነስማቸው ከነመልካቸው ከናመላቸው ይወራል! ከዚያ ከሁሉም የበለጠ ባለበት እንዳለ በደስታ በሲቃ የሚያስጨፍረው የልጆች ጭዋታ የመጣል! ከልጆች በተለይ የወንዶችን ልጆች ጭዋታ ብታጫውታቸው ስለሚወድ የገና ጭዋታውን የኩዋስ በተራ ችዋታውን የኩዋሴ አበዶቹን የሽመለ - ቀንድዬሹን ያካንዱራውን የዶቃ ጭዋታውን እረ የስንቱ ወሬ የያንዳንዱን ልጅ ስም ከነ መልኩ ከናመሉ ሳይቀር ብዙ ጊዜ ሁልጊዜ እዩመላለስች ስታወራው፣ ጭዋታውን ሁሉ ብቻ ሳይሆን ተጫዋችን ጭምር በዩስማቸው በዩመልካቸው በያመላቸው ልክ አብረውት እንደሚኖሩ ጉዋደኞቹ ያውቃቸው ነበር! አዲስ አበባ እዩኖረ በናቱ አስተማሪነት በናቱ አስተዋዋቂነት ከንዶዳም ኪዳነ ምህረት ከሰው ከህጻናቱ ከጭዋታው በያመትባሉና በዩውራቱ አዋቂዎችም እንደዳም ኪዳነ ምህረት ሊለያይ የማይችል አንድ አካል እንደሆነ የንዶዳም ኪዳነ ምህረት ህጻነት ማህበረተኛ እንደሆነ ለጭዋታቸው ለደስታቸው ላዘናቸው ለተንኮላቸው ለሁለመናቸው አባል እንደሆነ ይሰማውና ደስታው ቅጥ መጠን ያጣ ይሆን ነበር! ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ከገባ በሁዋላ እዚያ ተማሪዎች ለሚጫወቱዋቸው እንደ - የግር ኩዋስ የጅ ኩሳ የቅርጫት ኩዋስ ቴኒስ ላሉና ለሌሎች ዘመናውያን የጭዋታዎች መሪ ለመሆን ወደ ፊት የገፉት ወይም የረዱት እናቱ ያስተማረችው የንዶዳም ኪዳነ ምህረት ልጆች ልዩ ልዩ ጭዋታዎች ነበሩ። ትምርት ቤት ገብቶ ቆይቶ ከልጆችም ካካባቢውም ሁሉ ከተላመደና ከተዋወቀ በሁዋላ አክርማ እዩቀጨ፣ አጨምቢላ ስራ ልት፣ ወይም ቁልቁል እዩቆረጠና ለጦር እንጨት ጠርቦ እያሾለ አካንዱራ ጭዋታ ሽመለ - ቀንድዬሽ ሽመል ግራፊያ (መከታ) ጭዋታ ሌሎችንም የባላገር ልጆች የሚጫወቱዋቸውን ጭዋታዎች ለተማሪዎች አሳይቶ ተማሪዎች ሲለምዱዋቸው ስለወደዱዋቸው ተከስተ አዲስ ነገር ፈጥሮ እንዳበረከተ ሁሉ የድሜ ጉዋደኞቹ «ተከስተ ተከስተ» የሚሉት ሆነ! ይህ ነበር ከተፈጥሮ ችሎታው ጋር ለዘመናውያን ጭዋታዎች መሪ ለመሆን መረማመጃ የሆነው። ታዲያ ይህ ሁሉ እንዲያ ጠርቶ እንዲያ ጎልቶ የታዩው እዚያ የመኝታ ክፍሉን ዘግቶ ወደ ሁዋላ ተመልሶ የህይወት ታሪኩን

ሲመለከት በሰነበተበት ጊዜ ነው። ይህ ሁሉ ግብዝና ከንቱ ውዳሴ ከማን - አንሼና እነሱን የመሳሰሉት በጊዜው ወጣቶች ላይ ብርቱ ተጽእኖ ብርቱ ሀይል የነበራቸው ልማዶች ሸፍነውት ሸሽገውት ለብዙ ጊዜ ሳይታዩው ኖሮ፤ አሁን መጥቶ ሲታዩው ይህ ሁሉ ከየተሸሽገበት እዩወጣ በሰልፍ መጥቶ ሲታዩው ይህ ሁሉ ከየተሸሽገበት እዩወጣ ምስጋና - ቢስ ይሉኝ አይል አጉራሹን - ነካሽ በመሆኑ ሲወቅሰው ሲከሰው ሲመሰክርበት ሲፈርድበት እውነት ይቅርታ የማይገባው በደለኛ ወንጀለኛ መሆኑን አመነ!

«አዎ ምስጋና ቢስ ይሉኝ - አይል አጉራሹን - ነካሽ ወንጀለኛ ነኝ! ስለዚህ በቀጥታ አለችበት ድረስ ሄጄ የተናገርሁትን መናዘዝና በግርዛ ወድቄ ይቅርታ እንድታደርግልኝ መለመን አለብኝ! ምንም እንኳን የተናገርሁት ይቅርታ የሚያደርግ ባይሆን እስከ ደግ ናትና ይቅርታ ታደርግልኛለች፤ አስቤ የተናገርሁት አለመሆኑን እኒያ ጎጃሞች ስለናት አባቴና ስላያቶቼ እዩተቀባበሉ በጥያቄ ሲያጣድፉኝ በድንጋጤ ድንገት ካፌ በሮ የወጣ መሆኑን ላስረዳት ይቅር ትላለች!» አለ። ወዲያው ይህ በደለኛነቱን አምኖ ለናቱ ለመናዘዝና በግርዛ ወድቆ ምህረት ለመለማመን መወሰኑ ያኔውኑ ከበደሉ አጥቦ እንዳጠራው ሁሉ የደስታ ስሜት ተሰማው! የተጫነውን ከባድ ሸክም ከትከሻው አንስቶ ወዲያ እንደ ጣለለት ሁሉ የቀለለው መስሎ ተሰማው! ነገር ግን እንዲያ ደስ እንዳለው እንዲያ እንደ ቀለለው ምንም ያክል አልቆዩ። እናቱን የካደበትን ምክንያት መግለጽ ስላባቱ ደጃዝማችነት ሲያወራው የኖረውን ውሸት ጭምር መግለጽ መሆኑ ስታሰበው ጥፍተኛነቱን መናዘዙንም ሆነ ይቅርታ መለመኑ ከሰነበተበት ጭንቅ በማውጣት ፈንታ እንዲያውም ወደ ባሰ ችግር እንደሚመሩት ታዩው። ያን ሁሉ ጊዜ «የደጃዝማች ልጅ ነኝ» እያለ ሲዋሽ መኖሩን እናቱ አታውቅም ነበር። አሁን የስዋን እናትነት መካዱን ብቻ ሳይሆን ውሸታምነቱን ጭምር ልታውቅ ነው! ከሀዲ ውሸታም አጭበርባሪ ግብዝ፤ ይህን ሁሉ መሆኑን ልታውቅ ነው! ታዲያ እንዲህ - መሆኑን ስታውቅ አፋዋ «ይቅር» የሚል ቢሆንስ ልቡዋ መናቁ መሆኑን ሲያይ ራሱ ታዘበው! የውሸት የከንቱ ውዳሴና የግብዝና መሸፈኛውን አውልቆ ጥሎ ርቃቱን ሲያይ አስፈራራው። አስጸዬፈው አፈረ! «ያፈረ እንደ ሄደ ቀረ» እንደሚባለው ያፈረሰው ወደ ሁዋላ ከመመለስ ወደ ፊት ሲሄድ መሞትን ይመርጣል!

ተከስተ ጥፋቱን ተናዞ እናቱን ይቅርታ ለመለመን ከቆረጠው በሁዋላ እፍረቱ ሊወጡት እንደማይቻል ገደል በፊቱ ተደቅኖ ስላገደው፤ ለጊዜው እስከ ማየቱን አቆይቶ ምናልባት ከዚያ አስቸጋሪ ሁኔታ የሚወጣበትን መንገድ ቢያገኝ ለመፈለግ ወሰነ። ስለዚህ ከመኝታ ክፍሉ እንደ ወጣ ትምርት እንኳን ከጀመሩ በፊት ወደ ዘበኞች ሄዶ እንደ ተለመደው እሁድ እናቱ ምሳ ይዛ ስትመጣ፤ አስተማሪውና ከጉዋደኞቹ ጋር ወደ «ጥናት ጉዞ» መሄዱንና መቸ እንደሚመለስ የማያውቁ መሆናቸውን እንዲነግሩዋት ነግሮዋቸው ተመለሰ። «የጥናት ጉዞ» የሚሉት ከላይኞች ክፍሎች ተማሪዎች በዩተራ ባንዳንድ አስተማሪ መሪነት በዩክላተ - ሀገሩ በታሪካቸውና በውበታቸው ስመ - ጥሮች የሆኑትን ቦታዎች እዩጎቦች ሲያጠኑ የሚሰነብቱበት መሆኑን ደመቀችም ከዚያ በፊት ልጅዋ ይነግራት ስለ ነበረ ታውቃለች።

መቸም ህሊና ላለው፣ ህሊናው ጭራሽ ላልሞተ ሰው ከፍረት የከፋ ብርቱ ጠላት የለውም። በኢትዮጵያ ስለፍረት ሀይል ብርቱነት የሚገልጹ ልዩ ልዩ ዘይቤዎች አሉ። ለምሳሌ ከነሱ አንዳንዶቹ እንደ «ያፈረ እንደ ሄደ ቀረ!»

«የጭዋ ልጅ ካፈረ በግ ከበረገገ አይመለስም!»

«ጳጳስ ካወገዘው እፍረት ያዘዘው! ወ.ዘ.ተ.» ያሉ ናቸው።

እንዲሁም፣ አጼ ቴዎድሮስ ገና ሳይነግሱ፣ ደጃዝማች ካሳ ሲባሉ ስለፍረት ሀይል «ተናገሩ» እዩተባለ የሚወራላቸው ምሳሌንቱ ያገለግላል።

አጼ ቴዎድሮስ ደጃች ካሳ ሲባሉ ካደረጉዎቸው ብዙ ጦርነቶች ባንዱ መኩዋንንታቸውን ቦታ ቦታ አስይዛለው አሰልፈው፣ እሳቸው አንድ ከፍተኛ ቦታ ላይ ቆመው እዩተመለከቱ ጦርነቱን ሲመሩ ጠላት እያዩለ እያባባተ ሄዶ፣ ሁዋላ እንዲያውም፣ የሰፍል መስመራቸውን በብዙ ቦታ እዩሰበረ ስለ ገባ መኩዋንንቱ ፊታቸውን እያዙሩ መሸሽ ጀመሩ። አንድ መኮንን ብቻ የሚወዳት የጭን ገረዱ ጥይት በከረጃ ውሀ በቀንድ ይዛ በሁዋላ ነበረችና ጥይት ሲያልቅበት ጥይት ውሀ ሲጠማው ውሀ እያቀበለች ስትረዳው ጉዋደኞቹ ፊታቸውን ሲያዙሩ አይቶ እሱም ለመመለስ መቃጣቱን አይታ «አይዞህ! እንካ!» አለችው ጥይት የያዘ እጅዋን ወደሱ ዘርግታ። ያንጊዜ ከብርቱ ጠላቱ አደጋ የበለጠ የስዋን ትዝብት ስለ ፈራ፣ «ወደ ፊት ሂድ ልከተልህ» ስትለው «አልሄድም» እንዳይል ስለ ፈራ ሰዎቹን እዩመራ ወደፊት ገፍቶ በግንባሩ የጠላትን መስመር መስበርና ባጥቂው የጠላት ጦር ጀርባ መግባት ቻለ። ወዲያው ድል ለካሳ ሆነ! ከዚያ ግዳይ ተጥሎ ምርኮ ተበርክቶ ካሳ እንደ ተለመደው ጀግኖቻቸውን ስለ ሰሩት ጀብድ ካመሰገኑ በሁዋላ «ከሁሉ ሞትን አስንቆ እጦርነት እሳት ውስጥየሚማግድና አስደናቂ ጀብድ አሰርቶ ብዙ ጊዜ ለድል የሚያበቃ ምን የምስላችሁታል?» ብለው ጠቆቁ። መኩዋንንቱ በዩተራ እዩተነሱ አንዱ «የተፈጥሮ ደፋርነት» ሁለተኛው «የሹመትና የሽላምት ፍላጎት» ሶስተኛው «ከሁሉ የበላይ ሆኖ መታየት» እያሉ መልስ ሰጡ። ሌሎችም እንዲሁ የመሰላቸውን አሳብ አቀረቡ። ከዚያ በመጨረሻ «የለም» ! አሉ ካሳ። «የለም ከሁሉም ሞትን የሚያስንቅ እፍረት ነው!» ብለው ለማስረጃ በከፍተኛ ቦታቸው ሆነው የተመለከቱትን ለለቱ ድል ምክንያት የሆነውን የመኮንንንና የጭን ገረዱን ታሪክ በሰራዊቱ ፊት ተናገሩ ይባላል።

ምእራፍ ሰላሳ

ምሽ የሚያስጠራ የምስራች

ለደመቀች፣ ያ ከልጅዋ ተገናኝታ የገዛችለት እቃዎች ልኩ መሆን አለመሆናቸውን ከቃሉ ለመስማት ሲናፍቃት የሰነበተው እሁድ ደረሰ። ስለሲህ እንደ ተለመደው ድግስዋን አሰናድታ ያን ተከስተና ጉዋደኞቹ «ምላሳችንን ጨጉዋራችንን ወይም በማግስቱ ጥዋት ወደ ጉዋሮ ስንዞር አንጀታችንን ያቃጥለናል» የሚሉትን የመምሰል ውድድር ረስተው እዩተሻሙ ትንሽ ፍርፋሪ እንኩዋ ሳይቀሩ ሙጥጥ አድርገው የሚበሉትን የዶሮ ወጥ የበግ አልጫና የልዩ ልዩ አትክልት ወጥ ከለስላሳ ነጭ እንጀራ ጋር በትልቅ አገልግልዋ ሞልታ ተሸክማ ወደ አምስት ሰአት ግድም ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ደረሰች። ነገር ግን ተከስተ እንደ ሁልጊዜው እስዋን በሚጠብቅበት

ቦታ አልነበረም። ደመቀች አገልግሎትን በራስዋ እንደ ተሸከመች የበሩን መዝጊያ ተደግፋ ከተማሪዎች ወይም ከዘበኞች አይንዋ ቢፈልግ በሩቅ እቴጌስ ሜዳው ውስጥ የቅርጫት ኩዋስ ከሚጫወቱት ጥቂት ልጆች በቀር ሌላ ሰው ስላጣች ሸክምዋን አውርዳ፤ እስከ አድን ደንጋይ ላይ ተቀምታ ትጠብቅ ጀመር። ከዚያ መቀመጡ ስላሰለቻት፤ እንደገና ተነስታ፤ የበሩን መዝጊያ ይዛ ስትመለከት ዘለግ ያለ እንደ ገና ተነስታ የበሩን መዝጊያ ይዛ ስትመለከት ዘለግ ያለ ጊዜ ከቆዩች በሁዋላ ከዘበኞቹ አንዱን ከትምርት ቤቱ ጽህፈት ቤት አቅጣጫ ሲመጣ አየች። ዘበኛው ገና በሩቅ ሳለ እዚያ ቆማ ሲያያት እንደ መደንገጥ ብሎ እዩሮጠ መጣና።

«እንዴት አደርሻለሁ? ያን - የኔን ጉዋደኛ ሽመልስን አላገኘሽውም?» አለ።

«አረ ማንንም አላገኘሁ፤ አብዬንም አላገኘሁት፤ የ - ለም?» አለች አፍዋ እዩፈራ።

«ያ፤ ሽመልስ የታባቱ ሄዶ፤ እዚህ ሆነበት ጠብቀህ፤ ስትመጣ እንድትነግራት አደራ፤ ብዬ ነግራውክ ነው - ሁሉንም ትቶ የጠፋ!» አለ ዘበኛው በጉዋደኛው ላይ እዩተቆጣ።

«ምን ኖሮዋል እንዲነግረኝ - የነገርኸው?» አለች፤ «ክፉ ነገር ደርሶ ይሆናል» ብላ ልብዋ እዩፈራ።

«እኔን አስተዳዳሪው አስጠርተውኝ ስሄድ - የምተምጭበትን ጊዜ ስለማውቅ እብር እንዳትቆም አደራህ ጠብቀህ ንገራት» ብዬው እይውልሽ - እሱ አደራ በላ ሆኖ ሰው ጭምር አደራ በላ ያደርጋል!» አለ ዘበኛው ጉዋደኛው አጥብቆ አደራ ያደልውን መልእክት ጠብቆ ባለማድረሱ የተሰማው ንዴት አልወጣለት ብሎ።

«እኮ ምን ኖሮዋል የነገርኸው? የሱን ትተህ - አሁን አንተ አትነግረኝም?» አለች ደመቀች ትግስት አጥታ።

«እንዲያው እይሱ ነገር ያናድዳል እንጂ! አያናድድም? ቆይ ግዴለም እኔም እሰራለታለሁ፤ የታባቱ! እንዲህ - እንዳዋረደኝ አይቀር!» ሲል ዘበኛው ደመቀች የምትለው ቅጡ ጠፍቶታት፤ ዝም ብላ ትመለከተው ጀመር። ከዚያ እሱም ትንሽ ዝም ብሎ ጉዋደኛው ሲመጣ የሚለውን ሲያስብ ከቆዩ በሁዋላ መልእክቱን አለማድረሱ ትዝ ሳለለው፤ «እ አዎ ተከስተ - አርብለት መጥጦ ፀደ ጥናት ጉዞ ካስተማሪያችን ጋር ሄደን እንሰነብታለንና መመለሳችንን በስልክ እስካስታወቅሽ ድረስ እንዳትመላለሽ» ብለህ እንድትነግርልኝ ነበር ያለኝ» አለ።

«መቸ ሄደ?» አለች፤ ወሬው የፈራችውን ያክል ክፉ ባለመሆኑ ልብዋን ተጭኖት የነበረው ጭንቀት ገለል ሲልላት በረዥሙ ተንፍሳ።

«እንጂ፤ ያነለት ወይም ትናንት ይሆናል»።

«ካስተማሪው ሌላ አብረውት የሄዱትን ታውቃለህ?»

«አልጠዩቅሁትም፤ እሱም አልነገረኝም።»

«መቸ እንደሚመለሱም አልነገረህ?»

« እንሰነብታለንና መመለሳችንን እስካስታወቃት ድረስ እንዳትመላለስ ንገራት» አለኝ እንጂ ሌላስ - የነገረኝ ነገር የለም።»

ደመቀች በቆመችበት እንዳለች ዝም ብላ ስታስብ ቆይታ ለልጅዋ የወሰደችውን ምሳ ከመመለስ ይልቅ እዚያው ለዘበኞችና ሁልጊዜ ከሚጋብዙት ተማሪዎች ወደ ጥናቱ ጉዞ ያልሄዱ እንድላኩ ለነሱ ለመተው ስለ ወሰነች።

«እባክህ የኔ ወንድም፤ አብዬ፤ ቢኖር - አብራችሁ ትጋበዙት የነበረው ዛሬ እሱ ስለሌለ መልሼ አልወስደውምና ከጉዋደኞቹ አብረውት ያልሄዱ አሉ እንደሆነ፤ ዛሬ እነሱንም ጠርታችሁ ተጋበዙልኝ እቃውን - እቃውን አርብ መጥቼ እወስደዋለሁ። እስከዚያ ድረስ - እናብዬ ያልመጡ እንደሆነ መቸ እንደሚመለሱ ወሬ ብታገኝ ተጠያይቀህ ቆይኝ» ብላ አገልግሎት ለዘበኛው ሰጥታ ተመለሰች። በተከታዩ አርብ ከምሳ በሁዋላ ሀኪም ቤት ስራ ስላልነበራት ወደ ትምርት ቤት ተመልሳ አገልግልዋ ከሰጠችው ዘበኛ ስትወስድ ወደ ጥናት ጉዞ ስለ ሄዱት ተማሪዎች የሰማው ወሬ እንድላኝ ብትጠይቀው ምንም የሰማው ነገር አለመኖሩ ነገራት።

«ከዚያ ወዲህ ምንም የሰማሁት ወሬ የለ፤ እመዬ። እንዲያውም - ትንሽ አሞኝ ስለ ሰነበትሁ ከዛሬ በቀር እዚያ ወደ ተማሪዎች ሰፈር አልሄድሁ። ያነለት ግን፤ ስመለስ እኔ በስልክ አስታውቃለሁና - ስልክ እስክደውልላት ድረስ እንዳትመላለስ» ማለቱን ነገራላለሁ። ስለዚህ መመለሱን እስኪያስታውቅሽ ባትደክሚ ይሻላል። ሲመለስ እሱ እንኩዋ ቢረሳ እኔ አስታውሼ እንዲውልልሽ አደርጋለሁ» አለ ዘበኛው አገልግሎት ይዞላት በሩን እስክትወጣ ሲሸኛት።

ደመቀች ከትምርት ቤት ምሳ የወሰደችበትን አገልግል ይዞ ከተመለሰች ሁለት ሳምንት አለፈ። ተከስተ ለወደ ጥናት ጉዞ ሄደች ከተባለ ጀምሮ ሶስት ሳምንት መሆኑ ነው። ነገር ግን በስልክ ሆነ ወይም በሌላ መንገድ ስለሱ የሰማችው ወሬ የለም። ከዚያ በፊት ወደ ጥናት ጉዞ ሄዶ ካንድ ሳምንት ግፋ ቢል ካስር ቀን የበለጠ ቆይቶ ስለማያቅ ስራ ነገር ቢደርስ ነው እንጂ በደህንነት ሶስት ሳምንት ሙሉ በሄደበት አይቆይም ነበር» እያለች ስትጨነቅ ጭንቅትዋ ከስዋ አልፎ አዛዥ ተካልኝንና ባልተቤታቸውን ሰላም አሳጥቶቸው ሰነበተ። በሶስተኛው ሳምንት መጨረሻ እሁድ መታገስ ስላቃታት ግፋችን ወደ ተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት ሄደች። በሁለቱ የምእራብ በር ዘበኞች አንድ የፊት በር ዘበኛ ጭምር እደጃቸው ተቀምጠው ገበጣ ይጫወቱ ነበር። ሁለቱ ዘበኞች ደመቀችን እበር ቆማ ሲያዩ ጎና ስላልተመለሰኮ ነው - ስልክ ያልተደወለልሽ እመዬ» አለ ወሬ ተጠያይቆ እንዲያቆያት ለአደራ ያለችው ዘበኛ እንዳትወቅሰው አስቀድሞ ለመከላከል።

«እስከ ዛሬ የቆዩበት - ምክንያቱም አልታወቀ?» አለኝ ደመቀች ከሁለቱ ዘበኞች አንዱ ወንበር አቅርቦለት ስትቀመጥ።

« አደራ» እንዳልሸኝ መሰንበቻዬን እዩተመላለስሁ ሰጠይቅ ነው የሰነበትሁ፤ ምንም ወሬ አላገኘሁ። የጠዩቅሁዋቸው ሁሉ እንዲያውም፤ አሁን ወደ ጥናት ጉዞ የሄደ ሰው እስከ

መኖሩም አናውቅ» አሉኝ» አለ ዘበኛው። ከፊት በር የመጣው ዘበኛ ጉዋደኞቹ የሚነጋገሩትን ይሰማ ነበር።

«ምናልባት - ስለ ጉዋው የሚያውቁ ሰዎች ባያጋጥምህ ይሆናል» አለች፤ የመጣባትን ልቅሶ ውጣ ለማስቀረት ስትጣጣር ከፊትዋ እንዳይታወቅባት ሰዎችን ትታ አንድ ጊዜ ወደ መሬት አንድ ጊዜ ወደ ጎንና ጎን እዩተመለከተች።

«ምን - እዚህ የሚኖረው ያንድ አለም ህዝብ የሚያክል ነው! ታዲያ - አንዱ የሚያደርገውን ሌላው እንዴት ሊያውቅ ይችላል» አለ ሁለተኛው ዘበኛ።

ከዛሬ - ከዛሬ ቀደም «ወደ ጥናት ጉዞ እሄዳለሁ» ሲለኝ በሄደበት ይህን ያክል ቆይቶ አያውቅም። ታዲያ አሁን - በደህንነት ይህን ያክል ይቆይ - ይቆይ የመስላችሁዋል?» አለች ደመቀች በተሰበረ ድምጽ እንባዋ አሸንፎዋት እዩወረወረች።

ሁለቱ የምእራብ በር ዘበኞች ደመቀች ስታለቅስ ሲያዩ አዝነው አንገታቸውን ደፍተው ቆዩና «አይዘኝ ምንም አይሆን፤ መቸም - ሰው በሌለበት አገር አልሄዱ፤ ክፉ ነገር ቢደርስ እስከ ዛሬ ሳይሰማ አይቀርም ነበር። የክፉ ነገር ወሬ አይደበቅም» አለ አንዱ ለማጽናናት ያክል።

«ለመሆኑ ማነው ወደ ጥናት ጉዞ ሄዶ የጠፋው?» አለ ከፊት በር የመጣው ዘበኛ ከጉዋደኞቹ ወዳንዱ ጠጋ ብሎ በሹክሹክታ።

«አንዱ ተከስተ ነው፤ ሌሎችን ግን አላወቅናቸውም» አለ ተከስተ ወደ ጥናቱ ጉዞ የሚሄድ መሆኑን የተናገረው ዘበኛ።

«የቱ ተከስተ? ተከስተ ሻምፓኝ?» አለ የፊት በሩ ዘበኛ።

«አዎ ተከስተ ሻምፓኝ!»

«አደለም ተከስተ ታምራት» አለች ደመቀች ያባቱን ስም አርማ።

«ያው ነው እመቤ፤ «ተከስተ ሻምፓኝ» እዚህ የሚጠራበት ነው። ብቻ - «ሻምፓኝ» የሰድብ ስም እንዳይመስልሽ፤ የጉብዝና ስም ነው። «መሪ (ቻምፒዮን) ማለት ነው» አለ ከምእራብ በር ዘበኞች አንዱ ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ።

«ታዲያ - ተከስተ ሻምፓኝ መቸ ነው ወደ ጥናት ጉዞ የሄደ?» አለ የፊት በሩ ዘበኛ።

«አ - አሁንም ሶስት ሳምንት መሆኑ አደለም?» አለ የተከስተን ጉዞ ያወራው ዘበኛ በጥያቄ አይን ደመቀችን እየተመለከተ። ደመቀች «አዎንታዋን» ራስዋን ወደ ላይ በመግፋት ገለጸች።

«ምነው - ከሶስት ይሁን ካራት ቀን በፊት - እዚህ አይቼው የለም እንዴ?»

«አ - ይ፡ እሱን የሚመስል ልጅ አይተህ ይሆናል፤ እንጂ እሱስ ከሄደ - ሶስት ሳምንቱ ነው። ራሱ መጥቶ ነው መሄዱን የነገረኝ።»

«እንዲያ እንጂ! ደግሞ ተከስተ ሻምፓኝ ይጥፋኝ? ተከስተ ሻምፓኝ ደህና አድርጌ ሳላውቀው ቀርቼ ነው - እሱን የሚመስል ልጅ የሚያሳስተኝ? እንኩዋንስ ሌላ ልጅ መንትያ ቢኖረው አያሳስተኝም!»

«ሆነ ብለህ ከተመለትኸውማ እንደማያሳስትህ የታወቀ ነው፤ ብቻ - አንዳንድ ጊዜ ቅድም አንዱ ለብሶት ያየኸውን ልብስ ትንሽ ቆይቶ ሌላው ለብሶ በሩቅ ሲሄድ ስታይ ያ - ቅድም ያየኸው ሊመስልህ ይችላል ማለቱ ነው።»

«በሩቅኮ አደለም <አዬሁት> ያልሁ። እሱና ሌሎች ልጆች የኔ ጉዋደኞች ጭምር አብረን ቁጭ ብለን በቅርቡ የምንገልጽ ትምህርት ቤት የግር ኩዋስ እዚህ መጥቶ ከኛ ትምህርት ቤት ቡድን ጋር ስላደረገው ግጥሚያ ስናወራ ብዙ ቆይተናል። እንዲያውም ይህ ብቻ አደለም፤ አላነጋገርሁቸውም እንጂ ዛሬ ጥዋትም ተከስተ ሻምፓኝና ተፈራ <ደክር> ተፈራ ሉልሰገድ በትምህርት ቤት አካባቢ የሚጠራበት ስም ነው። ተፈራ በግር ኩዋስጭምር ኩዋስን ሲያገኝ በፍጥነት በመምታት ፈንታ ሲቃ ይይዘውና በቆመበት እንዳለ ዳንኪራ ሲመታ ብዙ ጊዜ ተቃዋሚ ነጥቆ ስለሚወስድበት <ደክር> ተብሎ ቀረ።

የፊት በሩ ዘበኛ ተከስተን ማየቱን ሲናገር ደመቀኝንና ሁለቱ የምእራብ በር ዘበኞች የሚሉት ጠፍቶባቸው ዝም ብለው እስበሳቸው ሲተያዩ ቆዩ። ከዚያ ደመቀኝ እንደ ምንም የተበተነ አሳብዋን ለመሰብሰብ ቻለኝና።

«እንግዲያ - እሱ ወንድሜ እንዳለው ከሶስት ወይም ካራት ቀን በፊት ያየው ለመሆኑ ርግጠኛ ከሆነማ - ተመልሰዋል ማለት ነዋ» እያለኝ፤ «እሱ ወንድሜ» ስትል የፊት በሩን ዘበኛ ባገጭዋ አያመለከተኝ።

«ቢመለስ ነው እንጂ ቢመለስ ነው ነው» አሉ ሁለቱ የምእራብ በር ዘበኞች እዩተቀባበሉ።

«አላመናችሁኝም መሰለኝ፤ የጥርጣሬ መልክ አዬሁባችሁ። እንዴት አባቴ አድርጌ ብነግራችሁ ነው ላሳምናችሁ የምችል?» አለ የፊት በሩ ዘበኛ በተለይ በደመቀኝ ላይ የጥርጣሬ መልክ ስላዩባት።

«እይው የኔ እህት ማየት ብቻኮ አደለም» አለ ቀጠለና። «ማየት ብቻ አደለም። እዚያ ታች ያን ዛፍ ታያለች?» አለ ወደ አንድ ዛፍ እያመለከተ።

«አዎ» አለች ደመቀኝ።

« <እሱ ስር አብረን ጎን ለጎን ተቀምጠን ስንጫወት ረዥም ጊዜ አሳልፈናል> ነው ያልሁ። አብረውን የነበሩት ልጆችም ዘበኞችም አሁን ቢኖሩ ይነግሩዎችሁ ነበር፤ ወይ - ዛፉ

አፍ የለውም እንጂ፤ ቢኖረው ጠርቼ አስመሰክረው ነበር!» አለ ዘበኛው ትንሽ እንደ መሳቅ ብሎ።

«የለም አንተን አለማመንክ አደለም» አለ ተከስተ ወደ ጣንት ጉዞ የሚሄድ መሆኑን የነገረው ዘበኛ። «አንተን አለማመን ሳይሆን እኛን ግራ ያጋባን ከተመለስ - አራት ቀን ሲሆነው ለመቼ ስልክ አለመደወሉና እኔም በየቀኑ እቶሄድሁ ስጠይቅ መመለስ አለመመለሱን አንድ እንኩዋ «አውቃለሁ» የሚል መጥፋቱ ነው። ከሁሉም ደግሞ ይብሱን ግራ የሚያጋባው ተከስተ ራሱ የሚሄድ መሆኑን እዚህ ድረስ መጥቶ ነግሮኝ የጠቆሁባቸው ሁሉ «እንኩዋንስ እሱ ማንም አሁን ወደ ጥናት ጉዞ የሄደ መኖሩን አናውቅም» ሲሉኝ «ባያውቁ ይሆናል» ብዬ ሳለሁ ደግሞ አሁን አንተ ሳራት ቀን በፊት አግኝቻለሁ» ስትለን ጊዜ ነገሩ ሁሉ የተምታታ ሆነብንና «ግር» ስላለን ነው እንጂ አንተን ባለማመን አደለም።»

«የጉዞው ነገርስ እኔንም ግራ አጋብቶኛል። ሌላ ጊዜ ተማሪዎች ካስተማሪያቸው ጋር «የጥናት ጉዞ» ወደሚሉት ሲሄዱ እንደምታውቁበት እቃቸውን ለመጫን የምንረዳቸው እኛ የፊት በር ዘበኞች ስለሆንን አንዱ «ሻንጣየን ሌላው ደብተራን ደግሞ ሌላው እርሳሴን ረሳን» እያሉ አንድያቸውን ነገር ጥለው ይሄዱ ይመለስ ሲወጡ ሲወርዱና ሲረበሹ እኛንም «ያን አምጡልን ይህን መልሱልን» እያሉ ሲያስቸግሩን ስልችት ይለንና ወዲያ ሂደውልን እስክንገላገል ደቂቃው ቀን መስሎ ይታዩን ነበር! አሁን - ይህ ሁሉ ቀርቶ ወሬውን እንኩዋ ሳንሰማ «ተከስተ ሻምፓኝና ሌሎች ወደ ጥናት ጉዞ ሄዱ» ስትሉም - ጭራሽ እንግዳ ነገር ሆነብኝ! ብቻ ግዴላም ሁሉም ነገ ይጣራል» አለ የፊት በሩ ዘበኛ።

«ዛሬ ማጣራት አይቻል ይሆን የኔ ወንድም?» አለች ደመቀች።

«ተከስተ አሁን እዚህ አዲስ አበባ መኖሩን እንደ ሆነ ማወቅ የምትፈልገው፤ እዚህ አትጠርጥሪ የኒ እህት። ወደ ጉዞው መሄድ አለመሄዱንና ሄዶ እንደሆነ መቼ እንደ ተመለስ ለማጣራት ግን ዛሬ የምንችል አይመስለኝም። ዛሬ እሁድ ስለሆነ እዚህ የሚቀሩት ጥቂት ናቸው። መቸም ተከስተና ተፈሪ ተያይዘው ሲወጡ ያዩሁባቸው መሆኔን ቅድም ነግራያችሁባለሁ። ሌሎች የሚበዙት ተማሪዎች እዚህ ዘመዶች ያሉባቸው በየዘመዶቻቸው ቤት የሌሉባቸው ካሉባቸው ጉዋደኞቻቸው ጋር ምሳቸውን በልተው፤ ከዚያም - በዩስኒማውና በዩጭታው ቦታ ምሳቸውን በልተው በሁዋላ ነው የሚገቡ። ስለዚህ - ከነገ በፊት ሁሉንም ማወቅ አንችልም» አለ የፊት በሩ ዘበኛ።

«እንግዲህ ግዴላም እመቤ ነገ ወይም ከነገ ወዲያ እኛና ይህ ጉዋደኞችን ተከስተን እንደ ምንም ፈልገን ሳናገኘው አንቀርምና ደህንነቱን እሱ ራሱ በስልክ እንዲያስታውቅሽ እናደርጋለን» አለ ከምእራብ በር ዘበኞች አንዱ።

ደመቀች ምንም እንኩዋ ከፊት በሩ ዘበኛ ስለ ልጅባ የሰማችው ሁሉ በራስዋ ውስጥ ልዩ ልዩ ተቃራኒ አሳቦች አለ ፈጠረ ሙሉ ሰላም ማግኘት ባትችል «ያን ያክል ጊዜ ወሬው የጠፋ፤ ያለ ጥርጥር ክፉ አደጋ ቢደርስበት ነው» ብላ ተጨንቃ ስለ ነበረ ከዚያ ተጭኖታት ከነበረው ከባድ ጭንቀት ቀለል ብሎታት ተመለሰች።

ብቻ የምእራብ በር ዘበኞች እንዳሉትና ደመቀችም ወደ ቤትዋ ስትመለስ ተስፋ እንዳደረገችው ተከስተ እንኩዋንስ በማግስቱና በሳልስቱ በሳምንትም ሆነ ባስራ ምስት ቀን ውስጥ ለናቱ ስልክ አልደወለም።

«አውቆ የተሸሸገ ቢጠሩት አይሰማም» እንደሚሉት የምእራብ በር ዘበኞች ገና በሩቅ ሲያያቸው እዩተሰወረ እስከ ብዙ ቀን ድረስ ፈልገው ሊያገኙት አልቻሉም። እንደ ምንም ፈልገው አግኝተውት የናቱን መጨነቅና በስልክ እንዲያነጋግራት «አደራ» ማለትዋን ከነገሩት በሁዋላ እንኩዋ አንዳንድ ጊዜ «ስልክ ደውዬ የሚያነሳ አጣሁ» እያለ አንዳንድ ጊዜም «እስከሆነ ላገኛት ስላልቻልሁ ደህንነቱን እንዲነግርልኝ ለደጃዘማች አሰፋ ስልክኛ ነግሬ ነበር» እያለ ውሸት ሲነገራቸው ሰነበተ። እስከም እሁድ እሁድ ስትሄድ አታገኘውም፤ ይሸሸጋል።

አንድ ቅዳሜ አናዛዥ ተካልኝ ቤት ምሳ ከተበላ በሁዋላ እሳቸው ወደ ስራቸው ሊሄዱ ሲነሱ፣ በሻህ ዘለሌ ደረሰ።

«የምንጠላህ ይመስል ምሳችንን በልተን ስንነሳ የመጣህ ስም ነው? እንድናባላህ ቀደም ብለህ አትመጣም ኖሮዋል?» አሉ አዛዥ የጅ ሰላምታ ሰጥተውት ተመልሰው ሲቀመጡ።

«*«ክልብ ከታዘነ እንባ አይገድም»* እንደሚባለው ካዘናችሁልኝ ልትነፍጉኝ ካልፈለጋችሁ ምንጊዜም ብመጣ ለኔ ያክል አታጡልኝም ብዬ ነው» አለ በሻህ ለወይዘሮ ጌጤም ለደመቀችም ሰላምታ ሰጥቶ ሲቀመጥ። አዲስ ዘመን ጋዜጣ በጁ ይዞ ነበር።

«የምን ጋዜጣ ነው የያዘኸው? ግብር የሚያምር አዋጅ ጣፈበት እንደ ሆነ የምስራቹን አንድ ጠርመራ አረቁ እገዛልሃለሁ» አሉ አዛዥ ቀልዳቸውን። እዳ ላለው አንድ ጋሻ መሬታቸው የሁለት አመት የግብር እላሬ ስለ ነበረባቸው «ውዝፉ ግብር ሳይከፈል ባለርስቱ እህል እንዳትጭኑ ተብለን ተከለክልን» ብሎ ጢሰኛቸው ባድ እጁን መጥቶ ነግሮቸው ሲበሳጩ ሰንብተው ነበር።

«የግብር ምህረት የምስራች ያለበት አደለም፣ ሌላ ምስራችን ያለበት ነው» አለና በሻህ አጥፎ የያዘውን ጋዜጣ ሶስተኛውን ገጽ ገልጦ፣ ለደመቀች ሰጣት። እዚያ በሶስተኛው ገጽ ላይ ያምስት ወጣቶች ስእል ነበረ። ከስእሉ ራስጌ «ከተፈሪ መኮንን ትምርት ቤት በትምርታቸው ሄዱ» የሚል በጉልህ ተጽፎዋል። በተራ ቁመው ከሚታዩት አምት ወጣቶች በስተቀኝ የመጀመሪያው ስእል ስር «ተከስተ ታምራት» የሚባለውን ጽሁፍ ከማየትዋ ያ፣ ጽሁፍ «ተከስተ ታምራት ሞተ» የሚል እንደ ሆነ ሁሉ «ዋ - ይ!» ብላ ጮሀ ስትነሳ፣ ጋዜጣው ከጅዋ ከታዋ ከተከሻዋ ወደቁ። ወይዘሮ ጌጤ ደንግጠው ደመነፍሳቸውን ሁለት እጆቻቸውን ዘርግተው አብረዋት ተነሱ።

«ልጄን!» አሉ አዛዥም በተቀመጡበት እንዳሉ እንዲሁ ደንግጠው።

ሰውመትዋ ሁሉ እዩተንቀጠቀጠ ጋዜጣውን ከጣለችበት አንስታ እንደገና ላንድ አፍታ አየት አደረገችና።

«የለም፤ እሱ አደለም! ልጄ አደለም! አብዬ አደለም! ሌላ ነው! ልጄ እንዲህ ጨክኖ እዚህ ብቻየን ጥሎኝ አይኔን እንኩዋ ላንድ አፍታ ሳያየኝ «ደህና ሁኝ» እንኩዋ ሳይለኝ አይሄድም! አያደርገውም! «ማን አላት» ብሎ? ለማን ጥሎኝ? ምን አልሁትና? ምን በደልሁትና እንዲህ ይጨክንብኛል?» እያለች ፊትዋ በንባ ውሀ እዬታጠበ እንዲሁ ግብንዋን እንዲሁ ደመነፍስዋን ስትለፈለፍ በሻህ አስቀምጦ የሆነውን በጥምና ሲገልጽላት ቢሞክር ገፍትራው ወጥታ ሮጠች። ከዚያ ኩታዋን ከጣለችበት አንስቶ፤ እሱም እየሮጠ ተከተላትና አጥሩን እንደ ወጣች ደረሰባት።

«አሁን ወዴት ልትሄጁ ነው እንዲህ ልብስሽን ጥለሽ የምትሮጩ?» አለ እንዳትንቀሳቀስ እጅዋን አጥብቆ ይዞ።

«ልቀ - ልቀቀኝ እባክህ፤ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት እሄዳለሁ!» አለች ባንድ ወገን ከሱ ባንድ ወገን ከልቅሶ ጋር እዬታገለች።

«እሺ እንኪ ኩታሽን ደርቢና አርቦን እንሂድ።»

ከዚያ ኩታዋን ተቀብላ በቅጡ ሳትለብስ እንደ ተጠቀለኛል ባንገትዋ ጠምጥማ ትናንት የሄደው ልጅዋ «ገና ሊሄድ ነውና ሳይሄድ ድረሽበት» እንደ ተባለች ሁሉ እየሮጠች ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ደረሰች። በሻህ ሁዋል ሁዋልዋን ተከትሎ እየሮጠ «እረ እባክሽ ቀስ ብለን እንሂድ የሚያየን ሰው ሁሉ «ጉድ» ይላል! እባክሽ እንድትወድቁ የምትረግጩውን እያየሽ ርገጩ» እያለ እንደ ለፈለፈ ነበር ትምህርት ቤት የደረሰች።

እውነትም እዬሮጡ ትምህርት ቤት እስኪደርሱ ካለፉት ሰው ሁሉ አንድ እንደ ሆነ ቆሞ ወይም ዘወር ብሎ እነሱን የማይመለከት ካንድ የሚበዙ እንደ ሆኑ፤ እንዲሁ ቆሞ ወይም ዘወር እያሉ ስለነሱ የማይነጋገሩ አልነበሩም! ነገር ግን ደመቀች አላፊ አግዳሚው እንድ ጉድ መመልከቱን ሆነ፤ በሻህ ሁዋል ሁዋላዋን እየሮጠ ይለፍልፍ የነበረውን አይታም አትሰማም ነበር!

በትምህርት ቤቱ የምእራብ በር፤ ከዘበኞች ቤት ደጅ ቆሞ የነበረ አንድ ዘበኛ ደመቀችና በሻህ እየሮጡ መጥተው፤ ወደ በሩ መጠጋታቸውን ከቆመበት ከፍተኛ ቦታ ገና በሩቁ ሲያይ፤ ቶሎ ከፍቶ ለማስገባትና የምስራቹን ለደመቀች ለመንገር ቸኩሎ፤ እሱም ወደ በር እዬሮጠ።

«የምስራች እመዬ!» አለ በሩን እስኪከፍትና፤ ሰላምታ እስኪሰጥ እንኩዋ መቆየት አላስችለው ብሎ፤ ገና በመንገድ ሳለ። «የምስራች! ያንቺ ልጅ እዚህ ካለው ተማሪ ሁሉ በትምህር በልጦ እሱና ሌሎች አራት ልጆች ትናንት ወደ ፈረንጅ አገር ሄዱ!» ሲል።

«በቃ በቃ፤ በቃ፤ እንግዲህ! በቃ እንግዲህ ልጄ አንገናኝም!» አለች ደመቀች ሁለት እጆችዋን ወደ ላይ አንስታ እያርገበገበች። ከዚያ የምስራቹ መርዶ ጽኑ የሆድ ቁርጠት እንዳስነሳባት ሁሉ በሁለት እጆችዋ ሆድዋን ይዞ አጎንብሳ እዬተቅመደመደች ስታለቅስ፤ በሻህና ዘበኛው እንዳትወድቅ ደግፈው ብዙ ጊዜ፤ ለልጅዋ ምሳ እዬያዘች ስትሄድ በር እስኪከፈትላት ተቀምጣ ትቆይበት ወደ ነበረው ድንጋይ ወስደው አስቀመጡዋት። እዚያ «ልጅሽ ሞተ» እንደ

ተባለች ሁሉ «ልጄ፣ ልጄ፣ ልጄ!» እያለች ምሽት ስትጠራ ዘበኛው ደንግጦ ደስ የሚያሰኝ የምስራች መስሎት የሚያስለቅስ መርዶ የተናገረበትን አፋን እንደሚቀጣ ልጅ ባንድ እጁ እፍን አድርጎ ይዞ አይኖቹን በጥፍ አውጥጦ በላይዋ አፍጥጦ ዝም ብሎ ያያት ጀመር። በሻህም ምንም እንኩዋ ታለቅስበት የነበረው ምክንያት የሚያሳዘን ባይሆን፣ እንዲያው እስከም ስታለቅስ ማየቱ ብቻ እንዲያው የስዋን ምጥ ማየቱ ብቻ አሳዝኖት አይኖቹ እንባ ሞልተው ነበር።

«ከድንጋይኮ ወንበር ይሻላል፣ ጋሽ። እውስጥ ወንበር ስላለ፣ ገብተን ወንበር እንድትቀመጥ ንገራት» አለ ዘበኛው ወደ በሻህ ጠጋ ብሎ በሹክሹክታ። ከዚያ፣ በሻህ ደመቀችን ሲያስነሳ ዘበኛው ወደ ቤቱ እዩሮጦ ሄዶ ወንበሮችን አወጣና ሶስቱም እደጅ ተቀምጠው ስታለቅስ ብዙ ቆይታ ሲደክማት ኩታዋን ነጥላ አይኖችዋንም አፍንጫዋንም ትጠራርግ ጀመር። ሳግ ባይተዋትም «ልጄ ልጄ!» እያለች ማልቀሱን አቆመች። በሻህና ዘበኛውም እንደ አስተዛዞች አንገታቸውን ደፍተው ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ።

«ይቅርታ አድርጌልኝ፣ እመዬ» አለ ዘበኛው ሲፈር ሲቸር፣ «እኔኮ ከነተከስተ ጋር ለመሄድ ሳይመረጡ የቀኩት የላይኛው ክፍል ተማሪዎች ሁሉ ተናደው ጠጉራቸውን ሲነጩ ወላጆቻቸው ደግሞ - እናንተ ትምህርት የማይገባችሁ ደደቦች ወይም፣ ጊዜያችሁን ሁሉ ለጭፈራ የሰጣጭሁ ፍሬ - ቢሶች ብትሆኑ ነው ከጉዋደኞቻችሁ ጋር ፈረንጅ አገር ለመሄድ ሳትመረጡ የቀራችሁ» እያሉ ልጆቻቸውን ሲሰድቡና ሲበሳጩ አይቼ፣ ልጅሽ ከዚያ ሁሉ ተማሪ መሀከል በትምህርት በልጦ ወደ ፈረንጅ አገር ለመሄድ መመረጡ፣ ደስ የሚያሰኝና የሚያኮራሽ መስሎኝ ነበር እንጂ፣ እንዲያ ደስ ብሎኝ እየጨፈርሁ - የምስራች ያልሁሽ ያን ያክል የሚያስለቅስሽ መሆንኩ ባውቅ ኖሮ ጭራሽ ትንፍሽ አልልም ነበር! ግን አሁን - ይቅርታሽን ከመለመን በቀር - መቸስ ምን አደርጋለሁ! አንድ ጊዜ ካፍ የወጣ ነገር ተመልሶ አይዋጥ!»

«አንተማ ምን ታደርግ! መቸም ደስ የሚያሰኝ ወሬ የያዘ ወዳጅ፣ ደስ ብሎት የምስራች ማለቱ የተለመደም የሚገባም ነውኮ» አለ! በሻህ።

«ፊትማ እንኔም እንደሱ መስሎኝ ነበር - የግዜርን ሰላምታ ከመስጠቴ በፊት በሩን እንኩዋ ከፍቸ ሳላስገባችሁ እንዚያ እዩዘለልሁ የምስራች ያልሁ! ያን እድል ያላገኙት ተማሪዎችና ወላጆቻቸው ቀንተው አንዳንድ ጊዜ እስበሳቸው ሲወዘጋገቡ እንዳንድ ጊዜም አስተማሪዎችን፣ አድላዊዎችን እያሉ ሲሳደቡ አይቼ፣ በጣም ደስ የሚላት መስሎኝ ነበር። ሁዋላ ግን እንዲያ - እያማጠች ስታለቅስ ሳይ፣ ምን ባልተናገርሁ! ምን ቅድስ ገብሬል ጉሮሮየን በዘጋው አልሁ!»

«አረ ለምን? አይዞህ አትዘን፣ አንተ ምንም አላጠፋህ። መቸም የወለደች እናት ስለ ሆነች፣ ለጊዜው ከልጅዋ መለየቱ እንጂ ጥቅሙ ባይታያት ነው። እንኩዋንስ የናት ልብ፣ ሌላም የሚወድ ልብ ከሆነ የሚወደውን እንጂ የሚጠቅመውን አያይ! እንዲያ ስለ ሆነ ነው። ነገር ግን ውላ አድራ ስትረጋጋና ይህ ያሁኑ ብርቱ የሀዘን ስሜት በረድ እያለ በጥሞና ጥቅሙን ማሰብ ስትችል ደስ እንደሚላት የታወቀ ነው» አለና በሻህ ደመቀችን ላለማጋለጥ ያክል «ለመሆኑ» አለ ወዲያው፣ ከተል አድርጎ «ለመሆኑ ተከስተ ጊዜ አጥቶ ይሆን? ወይስ - ለምን ይሆን ብቅ

ብሎ ላንድ አፍታ ሳያያትና ሳይሰናበታት የሄደ?» ይህን ጥያቄ ለመጠየቅ ነበር ደመቀች እየሮጠች ወደ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት የሄደች። ነገር ግን እዚያ ከደረሰች በሁዋላ ልጅዋ በውነት የሄደ መሆኑንና ሳያያት የሄደበትን ምክንያት ለማጣራት ኩታዋን በቅጥ ሳትለብስ ባንገትዋ ጠምጥማ የምትቆምበት ጉድባ ይሁን ጋሬጣ ሳታስተውል እዩሮተች እንዳልሄደች ሁሉ ለማልቀስ ብቻ እንደ ሄደች ሁሉ፣ «ልጄ፣ ልጄ» እያለች ከማልቀስ በቀር፣ ሌላው አሳብና ሌላው ቃል ሁሉ ጠፋት!

«ጊዜስ አልነበራቸውም። የሚሄዱ መሆናቸው ከታወቀ አንኩዋ ሰንብቶዋል፤ ሶስት ወይም አራት ወር ሆኖታል፣ አሉ። ብቻ በመሀከሉ ምክንያቱን እኔ እንጂ - ነገሩን አስተኝተውት ቆይተው በመጨረሻ - ፓሳፓርቶ ቪዚ፣ ምን የሚሉትን ነገር ሁሉ ለማስወጣት ላይና ታች ሲሮሩዋጡ ሰንብተው ልብስ ለማሰፋት እንኩዋ ጊዜ ስላጡ እንዲሁ የተሰፋውን ይስማማቸው አይስማማቸው እዩገዙ፣ እያጠለቁ ነው አሉ የሄዱ። ትናንት ሊሄዱ ከትናንት ወዲያ ማታ ራት ከተበላ በሁዋላ ከዋሉበት ስለ ተመለሱ እንዲያውም ጠማቸውን ሳያድሩ አልቀሩም። ከዋሉበት ሲመለሱ ተከስተ በቀጥታ እዚህ መጥቶ ይህን ሁሉ ነገረንና «አሁን ለመቼ ስልክ እንደውልላታለን ለጌው በማለፍ ስልክኛው ስለማይኖርና ነገርም የምሄድ ሳይነጋ በመሆኑ ልትደርስብን ስለማትችል ሳላያት በመሄዴ በጣም ማዘኔን ንገሩልኝ አደራ» ብሎን ሄደ። «እዚያ እንደ ደረሰሁ ሁሉንም እጽፍላታለሁ» ብሎዋል» ሲል ዘበኛው።

«እንዲያ ቢሆን ነው! ቢቸግረው ነው! ሳይችል ቀርቶ ነው ልጄ ሳያየኝ የሄደ! ባይቸግረው ኖሮ ቢችል ኖሮ ልጄ ጨክኖ ሳያየኝ እንደማይሄድ አውቃለሁ! እኔን ይቸግረኝ! እኔን ይጭነቀኝና ልጄ ልጄ ልጄ!» እያለች እንደገና ምሾዋን መጥራት ጀምረች። መቸም የሚወዱት ሲበደል እንኩዋንስ ምክንያት ተገኝቶ ባይገኝ ፈጥኖ ለተወዳጁ በደለኛ ይቅርታ ማድረግ ቀላል ስለሆነ፣ ዘበኛው የነገራት የማይበቃ ምክንያት ልጅዋን ከበደሉ አጥቦ አጥርቶ አሳያትና «ልጄ ልጄ» ማለትዋን ቀጠለች። ከዚያ በሻህ ከተቀመጠበት ተነስቶ ትከሻዋን ይዞ።

«እባክሽ ይብቃሽ የኔ እመቤት አሁን እሱ ወንድሜ እንደ ነገረን ተከስተ እዚያ እንደ ደረሰ ስለሚኖርበት መልካም ሁኔታም ከዚህ ሳይሰናበትሽ ስለ ሄደበት ምክንያት ትክክለኛውን በዝርዝር ሲስፍልሽ ነገሩ ሁሉ እንዲህ አሁን ከፍቶ እንደሚታይሽ አለመሆኑን ትረጃለሽ። አሁን ተነሺ እንሂድ» ብሎ አሰንሳትና፣ ዘበኛውን እሱም እስከም አመስግነው ተመለሱ። አዛዥ ቤት እንደ ደረሰ።

«ሂድ እንግዲህ ጋሽ እግዚአብሄር ይስጥልኝ» አለች ደመቀች፣ በግድ ፈገግ ለማለት እዩሞከረች። ነገር ግን ፈገግ እንዲል የተገደደው ፊትዋ የሚያሳዩው ቢኖር፣ ጭንቀትዋን ብቻ ነበር። ያነለት አዛዥና ወይዘሮ ጌጤ ቢያባብሉዋትም፣ ቢቆጡዋትም ሰውነትዋ ከመታወኩ የተነሳ ትኩሳት ስለ ነበረባት ውሀ ደጋግማ ከመጠጣት በቀር ራት አልበላችም።

ምእራፍ ሰላሳ አንድ

በፍቅር ፊት የሚቆም ቆራጥ ጀግና አለ?

ደመቀች፣ የምስራች መርሶዎን ከተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት አረጋግጣ ወደ ቤትዎ እንደ ተመለሰች፣ በሻህ አድርሶዎት፣ እስከ ወደ መኝታ ቤትዎ ስትገባ እሱም፣ በቀጥታ፣ ወደ ቤቱ ሂዶ፣ ራሱን ከበላ በሁዋላ ሌሊቱን ሙሉ እንቅልፍ ባይኑ ሳይዞር አደረ። ካንድ ወገን የደመቀች ጭንቅ፣ ምጥዋ እንዲያው ሁኔታው ሁሉ ባይነ - ህሊናው መጥቶ እዩታየው አንድ የሚያጽናናት ነገር ቶሎ ካላገኘች «ክፉ አደጋ ሊደርስባት ይችላል» ብሎ ስለ ሰጋ፣ ከሌላ ወገን ስለሱና ስለስዋ ጋብቻ ያሰበው አሳብ የሚፈጸም ቢሆን እንኩዋ ገና ጊዜ ስለሚወስድ ስለ መሰለው እነኝህን ሁለት ተቃራኒ ነገሮች ለማስታረቅ ነበር እንቅልፍ አጥቶ ሲታገል ያደረ።

በሻህ በኢትዮጵያ «ነጻነት» የሚባለው ቃል የውነተኛ ትርጉሙን እንዲያገኝና፣ የኢትዮጵያ ህዝብ ለዜግነት ግዴታው ተገዥ ብቻ ሳይሆን ለመብቱ ባለቤት ጭምር እንዲሆን የሚያደርግ ስራተ መንግሥት ተቋቁሞ እስኪያይ ድረስ ምሽት አግብቶ ንብረት መስርቶ ላይኖር፣ ሁልጊዜ ለትግል ታጥቆና ተጠንቅቆ ሊኖር ቃል ኪዳን የገባ ሰው ነበር። ነገር ግን አንድ ቀን አዝማሪው ውቤን ጋብዞ አንድ መጠጥ ቤት ተቀምጠው እዩጠጡ በረዥሙ ከተነጋገሩ በሁዋላ የጊዜው ትውልድ ያስተሳሰብም ሆነ ያሰራር መንፈስና ባገሩ የነበረው ጠቅላላ ሁኔታ ሁሉ እንዳለ እስከ ቆዩ ድረስ ብቻውን ምንም ያክል ራሱን በድሎ ቢኖር ያ ቃል ኪዳን የተገባለት የተቀደሰ ተግባር ፍጻሜ ሊያገኝ የማይችል መሆኑን ተረድቶ ኑሮውን አዝማሪው ውቤ በመከረው መንገድ ለመምራት ስለ ወሰነ ራሱን አስችሎ የሚያኖረው ስራ ይዙ ደመቀችን አግብቶ ለመኖር የሚችልበትን መንገድ በማሰብና በማጥናት ላይ ነበር። ስራ የማግኘቱ ነገር እንኩዋ እምብዛም አላሰበው። ስራ በፈለገው የመንግስት መስሪያ ቤት ቢጠይቅ እንደሚያጣ እርግጠኛ ነበር። እርግጥ በመጀመሪያ ሰውነቱ እንደ ተጎሳቆለ፣ ጎስቁዋላ ልብሱን ለብሶ ስራ ፍለጋ ከሄደ ምንም ያክል አዋቂ ቢሆን፣ ከተላላኪነት በላይ፣ ላለ ስራ የሚከፈለው መስሪያ ቤት እንደሌለ ስለሚያውቅ፣ ለሰውነቱና ለልብሱ ግሩም አድርጎ መጠንቀቅ ጀምሮዋል። ሌላ በስራ በኩል የሚያሳስበው ነገር ቢኖር፣ የሚሰራው ስራ በመጠኑም ቢሆን ለሱ ደስታን ለሚያገልግላቸው - ለመስሪያ ቤቱም፣ ወደሱ ክፍል ለሚመሩት ባለ ጉዳዮችም - ጥቅምን የሚሰጥ እንዲሆንና ወዲያው ምሽት ማግባት አስከትሎ ለሚመታው ጉዋዝና መዘዝ የሚበቃ ደመወዝ የሚያስገኝ እንዲሆን ነው።

ለብዙ ሴቶች - ባሎቻቸውን ለሚወዱት እንኩዋ - በጥሩ እቃ ያጌጠ ጥሩ ቤት ኖሮዋቸው ያን ለማሳየት ሲጋብዙ በጉዋደኞቻቸው ፊት መቶ ብር እንደ ትንሽ መሀረባቸው ከቦርሳቸው ሲመዘዙ መታየቱ የሚሰጣቸው ደስታ የባሎቻቸው ፍቅር ከሚሰጣቸው ደስታ ባይበልጥ አያንሰም። ስለዚህ በጋብቻ ኑሮ እቤት ውስጥ ሰላም አግኝቶ ለመኖር ያን ያክል ባይሆን እንኩዋ ምሽት በጉዋደኞቻቸው ዘንድ የማታፍርበት ቤት እንዲኖራትና በገንዘብ ተቸግራ ከጉዋደኞቻቸው ያነሰች መስሎ እንዳይሰማት ራሱን የሚያስቸል ደመወዝ የሚያስገኝ ስራ መያዝ አስፈላጊ ነው። ብቻ ይህ አስቸጋሪ ሆኖ አልታዩውም። የሚያስቸግርና ያን ችግር ለማለፍ

በጥንቃቄ የተጠና ዘዴ ለማግኘት ጊዜ የሚያስፈልገው መስሎ የታዩው ደመቀችን የማግባቱ ጉዳይ ነበር።

ደመቀች ከረዥም ጊዜ ጀምሮ እንደምትወደው ቢያውቅም ልታገባው ፈቃደኛ ስለ መሆንዋ አለመሆንዋ እርግጠኛ አልነበረም። እደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ ቤት አምስት አመት ስትኖር ከዚያ ቤት፣ ወንዶች ጋር ስለ ነበራት ጦርነት ሲተርክ የሰማው ሁሉ በጠቅላላው ከወንዶች ጋር እንዲኖራት የምትፈልገው ግንኙነት ምን አይነት እንደሆነ ለመገመት የሚያስቸግርና መስላ እንደምትታዩው አለመሆንዋን የሚያመለክት ነው።

በዩጊዜው እዩተክታተሉ የቀረቡት ወንዶች ሁሉ እንደ ልማድዋ በንጹህ ህሊና ገደም አድርጋ እያዩች፣ ስታጫውታቸውና ስትስቅላቸው፣ እያንዳንዱ ወንድ ያን አይነት ጭዋታና ሳቅ ከዚያ ገደም ያለ፣ አስተያየት ጋር በተለይ ለሱ፣ ብቻ ያሳዩቸው የፍቅር ምልክት አድርጎ ይቆጥረውና የንጹህና ጉዋደኝነቱን ድንበር አልፎ በውድ ሳይሆንለት በግድ የግብረ - ስጋ ጉዋደኛ ሊያደርጋት ሲሞክር፣ ጭዋታውና ሳቁ ወደ ብርቱ ቁጣ ተለውጦ መጨረሻው ተጣልቶ መደባደብ ይሆናል።

መስላ የምትታዩውን ላለመሆንዋ፣ ደጅኔ አግደው ስለሚባለው ሰውና ስለስዋ የሰማው ታሪክ ካይነተኞች ምሳሌዎች አንዱ ነበር። ከደጅኔ አግደው ጋር ጎን ለጎን፣ ተቀምጠው፣ እዩተቀላለዱና እዩተሳሳቁ የሚጫወቱበትን ወይም አንዳንድ ጊዜ እጅ ለጅ አንዳንድ ጊዜ ትኩረት ለትኩረት ተያይዘው የሚሄዱበትን ሁኔታ፣ የማያውቁቸው ሰዎች ቢያዩ፣ «የግብረ - ስጋ ጉዋደኞች ናቸው» ብለው ሳያመነቱ በማሉ ነበር! ነገር ግን በመጨረሻ ደጅኔ እንዲያ «ሰው ምን ይለኝ» ሳትል በንጹህ ህሊና የጣለችበትን እምነት አጉድሎ የሌሊት ጨለማ ለብሶ ክፉ መንፈስ የተጠጋው ከሀዲ ብቻ የሚሰራውን ተንኮል ሊሰራ በመሞከሩ በበርበሬ ወጥ አጥምቃ እያስለፈለፈች ካጠገብዋ አባረረችው!

በሻህ ይህን ሁሉ ደመቀች መጀመሪያ ወንዶችን የምትወድ እምስላ ካንዳንዶችም ጋር በተቀራረበ ጉዋደኝነት ረዥም ጊዜ ኖራ፣ መጨረሻ ለጋብቻም ይሆን ለውሽምነት ሲጠይቁዋት በብርቱ እዩተጣላች ስለ መለያየትዋ የሰማውን ሲያስታውስ እሱንም እንደ ሌሎች የማታደርገው ለመሆንዋ መተማመኛ ስላልነክብረው እንደ ምትወደው ቢያውቅም ፍቅርዋ ልታገባው ፈቃደኛ እስከ መሆን ድረስ የሚዘልቅ እንደ ሆነ የሚያረጋግጥበት ዘዴ ይፈልግ ነክብር። መቸም እንድታገባው ጠይቆዋት «እንቢ» ያለችው እንደሆነ እንዲያ ያለውን ስድብ እንዲያ ያለውን ውርደት ኩሩ ልብ የማይቀበለው ሊሸከመው የማይችል ከባድ ነገር ነው! ታዲያ እንዲህ ያለ ሁኔታ ደርሶ ለሱም ለስዋም፣ የማይበጅ ነገር ከማድረግ የሚያድን ዘዴ ማግኘት ይቻል እንደ ሆነ ለማሰብና ለማጥናት ነበር ዘለግ ያለ ጊዜ ያስፈለገው። ነገር ግን ያን ለት እንዳያት ሁኔታዋ ሁሉ ያን የፈልገውን ዘዴ እስኪያገኝ የሚሰጥ አልነበረም። ልጅዋ ፍቅርዋን አለኝታዋን ተስፋዋን፣ ሁሉ ይዘባት፣ በመሄዱ በዚህ አለም ምንም ያልቀራት ፍጹም ባዶ የሆነችና መኖር የማትችል ስለ መሰላት ፍቅር አለኝታና ተስፋ የሚሰጣት ቶሎ ካላገኘች ክፉ ነገር ሳይደርስባት እንደማይቀር እርግጠኛ ሆኖ የሚያደርገው ጠፋው። አንዳንድ ጊዜ እስከዚያ ድረስ፣ ባል ለማግባት የምትመኝ መሆንዋንና ለማግባት የምትመኘው ባል እንዴት ያለ እንደ ሆነ

በተዘዋዋሪ መንገድ ለማዋቅ እቅድ እየነበረው ሳይጠይቃት በመቅረቱ ራሱን ይወቅሳል። ብቻቸውን በተገናኙ ቁጥር፣ ስለ ራሳቸው አይሁን እንጂ፣ ስለ ሌሎች ወይም በጠቅላላ ስለ ጋብቻና ስለ ፍቅር ሳይጫወቱ ቀርተው አያውቁም። ታዲያ ያን ጊዜ ስለ ራስዎ ጠይቆ ማወቅ ይችል ነበር።

የስበሳቸውን ፍቅር ለዩብቻ በዩልባቸው አቅፈው እዩተጨነቁ መኖር ከጀመሩበት ጊዜ ጀምረው መቸም፣ ፍቅር ባያደርጉት ሲናገሩት ደስታ ስለሚሰጥ ብቻቸውን ከተገናኙ ሁልጊዜም ስለ ፍቅርና ጋብቻ ይጫወታሉ። ብቻ፣ እሱ ምሽት የማያገባበት ምክንያት ስለ ነበረው፣ እስከ አድቀድም ከሱ ካልመጣ ለሱ ያላትን ፍቅርና ብታገባው የምትወድ መሆንዎን እንዳትገልጽለት የሌትነት ኩራትዎ አጥር ሆኖ እያገዳት ስለ ራሳቸው ፍቅርና ጋብቻ ስሜታቸውን ሳይገላለጹ ባመት የሚቆጠር ጊዜ በማለፉ፣ ምናልባት መንገድ ብትከፍትለት ስሜቱን የሚገልጽ ስለ መሰላት ስለ ሌሎች ወይም በጠቅላላ ስለ ፍቅርና ስለ ጋብቻ ማውራት ፈንታ ስለ ራሱ ፍቅርና ጋብቻ እንዲያጫወታት ልትጠይቀው አሰበች።

ለምሳሌ አንድ ማታ ከፍኖተ - ድህነት ትምህርት ቤት የማታ ትምህርትዎን ተምራ ወጥታ እንደ ተለመደው እስከ ቤትዎ ሲሸኛት፣ ዝናብና ዳጥ ስለ ነበረ በሻህ ለሁለቱም ጠለላ አንድ ጃንጥላ ይዞ ሲሄዱ ያለ ጫማ፣ ባዶ እግርዎን፣ በመሆንዎ አድጦዎት እንዳትወድቅ የፈራች መስላ፣ መጀመሪያ ጃንጥላ የያዘበትን ክንዱን ትንሽ ቆይታ ክንዱት ትታ ከሁዋልው በኩል ወገቡን ይዛ ትሄድ ጀመር። ነገር ግን እንዳትወድቅ ከመፍራት ይልቅ ወገቡን የማቀፍ አምሮትዎ ገፍቶዎት ነበር እንዲያ አድርጋ የያዘችው። እንዲያ እሱ ጃንጥላውን እስከ ወገቡን ይዛው፣ ልቦቻቸው ፈጥነው እዩመቱ እግርቻቸው ቀስ ብለው እዩተራመዱ ትንሽ እንደ ሄዱ።

«ጋሽ፣ እስቲ አንድ ነገር ልጠይቅህ» አለች ቀና ብላ።

«ምን?»

«ምሽትህ በጣም መልክ መልካም በዚያ ላይ የተማሩ ነበሩ አሉ፣ ለምን ፈታህቸው?»

«ሚስት አግብቶ መፍታቴን ማን ነገረሽ? ሰላይ አለሽ?»

«በምስጢር ኖሮዋል አግብተህ የፈታህቸው?» ስትለው ሳቀና፣

«አንቺ ባልሽን ለምን ፈታሻቸው?» አለ ለጠዩቀችው መልስ በመስጠት ፈንታ።

«የኒው የተለዩ ነው።»

«የሁለታችንን ጋብቻ ፍቺ አደል? ምን ልዩነት አለው?»

«እኔማ - ገና ትንሽ ልጅ ሳለሁ አባቴ ለማላውቀው ሰው ሰጡኝና - ሳይሆነኝ ስለ ቀረ፣ ትቸው ወደዚህ መጣሁ። አንተ ግን - መቸም ካዲስ አበባ ቆነጃጅት ሁሉ እሳቸውን ለይሆኑኛል» ብለህ መርጠህ ሳይሆን አይቀርም ያገባህቸው።»

«አዎን መጀመሪያ እስከም እኔም የምሆሁቸን መስሎን ተጋብተን ነበር። በሁዋላ ሳንሆሁቸን ስለ ቀረ ተፋታን።»

«አሁን - የምታገባ ብትሆን እንዴት ያለች ሴት ነው ማግባት የምትፈልግ?»

«ሁለተኛ - ሚስት ላላገባ ወስኛለሁ» አለ ትንሽ ዝም ብሎ ቆይቶ እያመነታ፤

«አሁን ይወሰንኸውን ለውጠህ - እንደገና ለማግባት ብትወስንስ?»

«ለማግባት የምፈግ ብሆን - እኒያን ደማም እመቤት ወይዘሮ ላቀች ተገኔን ነበር የማገባ!» አለ እየሳቀ።

«እሳቸውማ - አያትህ አይሆኑም? ወዲያውስ ባለ ባል አደሉ?» አለች እስከም እየሳቀች።

«አ - ! ለካስ ባለ ባል ናቸው! እንግዲያስ - ያለት እሳቸው እንደ ተረኩልን ያለች ሲያዩዋት ስርቅ አድርጋ አይታ አይኖችዋን የምታሸሽ ሊይዙዋት ሲከተሉዋት ልብዋ «አሺ» ሲል፣ አፍዋ «እምቢ» እያለ፣ የፍቅርን ጎዳና ቶሎ እንዳያልቅ እዩጎተተች ማስረዘም የምታውቅ ጥሩ ልጅ ያገኘሁ እንደሆን ነው የማገባ!» አለ እንደ መሳቅ ብሎ። ከቤትዋ ያጥር በር ደርሰው ቆመው ነበር። እንዲያ እንደ ቆሙ ያ፣ ስሎ ያሳያት ስእል እስከም የሚመስል ሆኖ ታይ ጀምር። እሱም እንደሰዋ ዝም ብሎ አይን አይንዋን ያይ ጀመር። ያን ጊዜ በሁለቱም ውስት የፍትወት እሳት ነድዶ ያቃጥላቸው ስለ ጀመረ፣ እሱ «ባይ እንግዲህ ግቢ፣ ነገ አይሻለሁ» ብሎዋት እንዲያ ያለ እሳት ሲያቃጥለው ወደሚያጠፋበት ቸኮለ። እስከ ግን ያን እሳት ለማጥፋት የምትሄድበት ስላልነበራት፣ በውስጥዋ ነድዶ ነድዶ ልብዋን አንድዶ አክሰሎ፣ በገዛ እጁ እስኪጠፋ ድረስ አፍና ይዛው ወደ ቤትዋ ገባች።

በሻህ መከዳውን ከፍ አድርጎ፣ በዚያ ላይ እጆቹን አመሳቅሎ ተንተርሶና በጀርባው እንደ ተንጋለለ ይህን ሁሉ፣ በመሀከላቸው ይደረግ የነበረውን የፍቅር የድብብቆሽ ጭዋታ በትዝታ መልሶ አምጥቶ ባይነ - ህሊናው እያሳለፈ ዝም ብሎ ሲያሰላስል ሲያብሰለስል ቆይቶ፣

«አ - ህ አሁን ያንጊዜ፣ «አንቺስ ባል ማግባት ታስቢ እንደሆነ እንዴት ያለ ባል ማግባት ነው የምትመኚ?» ብሎ አይጠይቅም ሰው? እድኒያ ብዬ ብጠይቃት ኖሮ ባል ማግባት የምታስብ መሆንዋን እንዴት ያለ ባል ማግባት እንደምትመኝ ትነግረኝ ነበር። ሊላ ቢቀር ባል ማግባት መፈለግ አለመፈግዋን አውቅ ነበር» አለ የሚያስብ እንጂ የሚናገር ሳይመስለው ድምጹን አሰምቶ። «እንዲህ ያለው መልካም እድል ስለፈ፤ እንግዲህ ተመሶ አይመጣ! የሚመጣ ቢሆንም እሱን ለመጠበቅ ጊዜ የለ! ተመልሶ አይመጣ! የሚመጣ ቢሆንም እሱን ለመጠበቅ ጊዜ የለ! ታዲያ አሁን ምናባቴን ላድርግ?» አለ ባሳቡ። ከዚያ አልጋው ላይ እንደ ተንጋለለ ስላለፈው ማሰቡን ትቶ አይኖቹን በዚያ ጥቁር ጨለማ ላይ አፍጥጦ ስለ የወደፊቱ ዘለግ ያለ ጊዜ ሲያስብ ቆይቶ፣

«አሁን ሲነጋ ሄጄ እወንቱን እነግራታለሁ። ከመጠን ያለፈ የምወዳት መሆኔንና ያን ያክል ጊዜ ሳልገጽላት ስጨነቅ የኖርሁ ምሽት ላላገባ የማልሁት መሀላ የገባሁት ቃል ኪዳን ስለ ነበረብኝ መሀላየን ማስረሱ ጨንቆኝ መሆኑን ገልጬ ከንግዲህ ወዲያ ግን፥ እስከ ዛሬ የኖርሁትን የስቃይ ኑሮ መቀጠል እንደማልችል ስለ ተረዳሁ መሀላየን አፍርሼ ቃል ኪዳኔን ጥሼ የምትፈቅድልኝ ከሆነ እስከሆን ላገባ የወሰንሁ መሆኔን እነግራታለሁ። መቸም ይህን ሁሉ ስገልጽላት ለስዎ ፍቅር ብዬ መሀላየን ማፍረሴን ስነግራት <እንቢ> አትል!

«ግን - <እንቢ> ብልትስ?»

«እንዴት አርጋ <እንቢ> ትላለች? አምኘውት የኖርሁትን ሃይማኖቱን ክጄ በስዎ ፍቅር ማመንን መርጨ እንድትቀበልኝ፥ ስለምናት፥ ስማጠናት <እንቢ> ትለኛለች? አትለኝም! ይህን ሁሉ ገልጬላት ካወቀች በሁዋላ <እንቢ> ካለች ግን - እግዜር አያድርገው እንጂ የስዎም የኔም መጨረሻችን ይሆናል! እስከም እኔም እናርፋለን! እስከ በዚያ ርጉም ልጅዎ ምክንያት ስትሰቃይ ከመኖር ታርፋለች። እኔም በርካሽ የግብረ - ስጋ ተግባር ሊደፍሩዎት ፈልገው ወቃቢ እያራቀች እያዋረደች ካባረረቻቸው ጎረምሶች ተራ ገብቼ እንደነሱ መሳቂያ ሆኝ ከመኖር እድናለሁ! ይህ እንዳይደርስ እግዜር ቅን ያስመክራት እንጂ፥ ከደረሰ መጨረሻው ይህ ይሆናል!» አለና መብራት አብርቶ ሰአቱን ሲያይ ነግቶዋል።

በሻህ <መልካም፥ ወይም ክፉ> ሊባል የሚችል ባህሪ ይሁን ጣባይ ነበረው። እሱም አንድ ውሳኔ ለማድረግ ጊዜ ይወስድበት እንደሆነ እንጂ ከወሰነ በሁዋላ ውሳኔው አላማውን መትቶ ወይም ስቶ እስኪያይ ድረስ ማረስ የማያውቅ ማረፍ የማይችል መሆኑ ነው። ስለዚህ ያነለት ስለ ወሰነው ውሳኔ ከደመቀች ጋር ተገናኝቶ እስኪያናግራት ድረስ በመቸኮሉ በጥዋት ተነስቶ ተጸዳድቶ ጢሙን ተላጭቶ ተጣጥቦ ለባብሶ፥ ሲጠብቅ፥ የመገናኛ ሆቴል ሰራተኞችና ወጥ ቤቶች ቁርስ ሰርተው አሳላፊዎች ገበታ አሰናድተው እስኪያቀርቡ፥ ጊዜው ከተለመደው ብዙ እጥፍ መስሎ ታዩው። ከዚያ ሲተናነቀው በሻይ እያስወረደ በልቶ ሽጉጡን ስድስት አቅሞ በኪሱ አግብቶ፥ ደመቀች ወዳለችበት ወደ አዛዥ ተካልኝ ቤት ቸኮለ። ከዚያ ሲደርስ ሰአቱ በሁለትና በሶስት መሀከል ስለ ነበረ አዛዥ ወደ ጌታቸው ግቢ ሄደው ባልተቤታቸውን ወይዘሮ ጌጤን ብቻ አገኘና ሰላምታ ከተሰጣጡ በሁዋላ ደመቀች እንዴት እንዳደረሻ ጠዩቀቻቸው።

«የስዎ ነገር ያሳዝናል፥ እባክህ! ታንንት ማታ ራት ዛሬ ጥዋት ቁርስ እንድትቀምስ ብወስድላት ሳትኩሳት ስላለብኝ፥ እህል እንኩዋንስ መብላቱ ሽታው ሆዴን አወከብኝ ብላ ምንም አልቀመሰች፤ እንዲሁ እግዜርዎ እንደ ሰራት ናት። እስቲ አንተን <እሺ> ትልህ እንደሆነ ለምናት» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

«እስከምን <እሺ> ያላለች እኔን <እሺ> ትለኛለች?»

«ምን እኔ ብቻ ጌታም ለምነው አልሆነላቸው እንጂ!»

«አሁን ተንቀልፍታ ይሆን?» አለ <ተንቀልፍታለች> ቢሉት በመጣ፥ እግሩ ለመመለስ፥ አስቦ። በሻህ ከደመቀች ጋር ተገናኝቶ የሞተ - ሽረቱን ቁርጥ ለማወቅ እዩቸኮለ እንዳልመጣ

ሁሉ እዚያ ከደረሰ በሁዋላ፣ ባለችበት ክፍል መግባቱን እንኩዋ ፈርቶ «ልግባ አልግባ?» እያለ ያመነታ ጀመር።

«ቅርብ ጊዜ ገብቼ ሳያታልተንቀለፋችም ነበር። እስቲ ግባና እያት አልተንቀለፋች ይሆናል» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ሲያመነታ ስላዩት። ከዚያ በቀስታ ራመድም ቆምም እያለ ሄዶ፣ ደመቀች ባለችበት ክፍል ሲደርስ፣ መዝጊያው ከበሩ መቃን ጋር ገጥሞ ሳይዘጋ፣ እንዲሁ ገርብብ ብሎ አገኘው። ወይዘሮ ጌጤ፣ እንዳሉት ቀደም ብለው እስከ ዘንድ ቆይተው ሲወጡ በቅጥ አልዘጉት ኖሮዋል።

ደመቀች ትራስዋን ባልጋዋ ራስን አስደግፋ፣ ያን ትራስ እንደ ተጠጋች ከወገብዋ በላይ ቀና ብላ በግማሽ ተቀምጣ፣ ትታያለች። በሻህ ፊት ለፊት የቆመ እንደሆነ እንዳታየው ጎድን ገብቶ፣ ግድ ግዳውን ተጠግቶ ሲመለከታት ከምን ጊዜም የበለተ ተውባ ታዩችው! ትኩሳት ስለ ነበረባትና ጭንቅ ጭንቅ ስላላት፣ ሌሊት ደራርባ የለበሰቻቸውን ኩታና ብርድ ልብስ ወደ ታች ገፍታ እንደ ሸንኮር አጥቅ አጥቅ ያሉ ውብ አንገትዋ እስከ የላይ ክፍል ደረትዋ ራቁትን ይታያል። ጥቁር ዘማ ጠጉርዋ ተመሰቃቅሎ ቅጡን አጥቶ ቀኝና ግራ እስከ ትከሻዎችዋ ወደ ፊት እስካይኖችዋ ወርዶ ተዘርግፎዋል! ከዚያ ውስጥ ሲያለቅሱ ውለው ያደሩ አይኖችዋ እንባ ያጠራ ይመስል ጥርት ብለው በሌሊት ጥቁር ጨላማ እንደሚያበሩ ከዋክብት ይፍለቀሉ! ፊ - መልክዋ ከህልና ከውሀ መለየት የውበት አብነት እንደ ሆነ ሁሉ ምንጊዜም ይበልጥ ተውበዋል! ታዲያ እንዲያ ትራስዋን ተጠግታ በግማሽ እንደ ተቀመጠች ከታች ከራቁት አንገትዋ ደረትዋ እስከ ላይ እስከ ራስ ጠጉርዋ ባንድነት በሻህ በቆመበት ቆሞ እንደ በሻህ ለሚያያት እንዲያ መጎሳቆልዋ መጉላላትዋ መንገላታትዋ ያ ሁሉ ሆነ ተብሎ ለማሳመር ለማስገጥ የተደረገ ይመስል፣ እጅግ አሳምሮዋት ነበር! እንዴት ታምራለች! እንዴት ታሳዝናለች!

በሻህ ግድግዳውን ተጠግቶ እንደ ቆመ ያን የሚያሳዝን ውበት ዝም ብሎ ሲመለከተ ቆይት ሊያነጋግራት እዩቸኮለ የመጣለትን ሲያስብ አሳዘነችውና ልቡ በውስጡ ሲሸበር አንጅቱ ሲላወስ ተሰማው! ወዲያው አይኖቹ እንባ ሞሉ! በፍቅር ፊት የሚቆም ቆራጥ ጀግና ይኖር ይሆን! መውደድ እንዳይችል ሆኖ የተፈጠረ ይኖር እንደሆነ ነዋ! በሻህ ግን ቆራጥ ጀግና ቢሆንም ከወደደ አጥብቆ የሚወድ ልብ ያለው ሰው በመሆኑ፣ ቆራጥ ጀግናነቱ ለጠላቱ ነበር እንጂ፣ በሚወደው ፊት በፍቅር ፊት ወላዋይ ፈሪ ነበር። ስለዚህ፣ ያነለት ለማድረግ ወስኖ የመጣልት ነገር ለፍቅር መጨረሻ ወደሚሆነው መንገድ ሊመራ የሚችል ስለ ነበረ፣ ምንም እንኩዋ የስዋ ሁኔታ ረዥም ጊዜ የማይሰጥ ቢሆን ያነለት ስለ ጋብቻቸው ማንሳቱን አቆይቶ ካዝማራው ውቤ ጋር መመካከሩ የሚሻል መስሎ ታየው።

«አዎ ይሻላል። እስቲ ቀድሜ ከጋሽ ውቤ ጋር ልነጋገር» አለና ገርብብ ያለውን መዝጊያ ድምጽ እንዳይሰማ ቀስ ብሎ ገፋ አድርጎ አንገቱን ብቻ ገባ ሲያደርግ አይኖችዋን ቀና አድርጋ አይታ።

«አንተ ነህ ጋሽ?። ግባ እማማ መስለውኝ ልቆጣ ቃጥቼ ነበር» አለች ደመቀች ፊትዋን በቅርታ ፈገግታ አስጊጣ።

«እንዴት አደርሽ? ለ - መሆኑ እማማ ጌጤ ቢሆኑ ለምን ኖሮዋል የምትቆጩ?» አለ ገብቶ በሩን ከዘጋ በሁዋላ፣ አጠገብዋ በነበረው ወንበር ሲቀመጥ።

«እሳቸው <ብይ> ከማለት በቀር ሌላ ነገር ካፋቸው አይወጣም። ትናንት ማታ ብርቱ ትኩሳት ተንሰቶብኝ እንደ ወባ ሲያራግፈኝ እያዩ፣ አባባም እሳቸውም <እንዲህ ያለው መብላት ነው መድሀኒቱ ብይ> እያሉ ሲጨቀጭቁኝ እመሜን ልቻል? ወይስ ከነሱ ጋር ልመዋገት? በመጨረሻ <ካልትዋችሁኝ ወጥቼ እሄዳለሁ> ስላቸው ጊዜ ሁለቱም አኩርፈው ወጡ። አባባ ኩፊያው አላለፈላቸውም መሰለኝ - ዛሬ ጥዋት <እንዴት አደርሽ> ሳይሉኝ ወደ ስራቸው ሄዱ። እማማ ግን ቁርስ ይዘውልኝ መጥተው ነበር። ብቻ ገና ከሩቅ ቡናው ሲሸተኝ ሆዴን ስለ ታወኩብኝ <ትንሽ ልቆይ> ብዬ መልሻቸው ነበርና አሁን በሩን ስትከፍት እሳቸው <ብይ> ሊሉኝ የመጡብኝ መሰሎኝ ነው - ልቆጣ ቃጥቶኝ የነበር።»

«እማማ ጌጤ በጣም አዝነዋል። የመብል ፍላጎት ባይኖርሽም ሆድሽ የሚቀበልሽ ከሆነ ደስ እንዲላቸው ትንሽ እህል ብትቀምሽ መልካም ነውብ!»

«አሁን ተሽሎኛል። አባባ ከስራ ሲመለሱ ምሳየን አብሬያቸው እበላለሁ። አሁን ይልቅስ - እኔ አለ መብላት እስኪርቦኝ ነው እንጂ ከራብኝ እንኩዋንስ ለምነውኝ ለምኝኔ ስለምበላ - እሱን እንተውና ሲቆረቆረኝ ወዳደረው ነገር እንመለስ። ትናንት ስላሳዘንሁህ እባክህ ይቅር በለኝ፣ ጋሽ። ያን ያክል አብረኸኝ ስተንገላታ ውለህ <እግዜር ይስጥልኝ> በማለት ፈንታ መከራየን አንተ ያመጣህብኝ ይመስል ተቆጥቼ ሰላምታ እንኩዋ ሳልሰጥህ አባረርሁህ። ከሄድህ በሁዋላ ጥፋቴ፣ ብልግናየ ትዝ ሲለኝ በጣም አዘንሁ፤ አፈርሁ።»

«እኔን ያሳዘነኝ ያንቺ ሁኔታ ነው እንጂ አሁን ያልሸውን ጭራሽ አላሰብሁትም። አንቺንም ፈጽሞ የሚያሳስብሽ አደለም። ብቻ የሚገባኝ፤ <መከራ> ያልሸው ነው! የምን መከራ? ልጅሽ በትምህርት ቤቱ ከጉዋደኞቹ በትምህርት በልጦ ተመርጦ ወደ ከፍተኛ ደረጃ ወደ ሹመት የሚያደስ ከፍተኛ ትምህርት ወደ ሚገኝበት አገር መሄዱ ደስ የሚያሰኝ የሚያኮራ ነው እንጂ - የሚያሳዘንና የሚያስለቅስ መከራ ነው? ይህ ነው የማይገባኝ ማነንም የማይገባው!»

«አዎን እውነትህ ነው። እኔ የማውቀውን የማያውቅ ሁሉ ማንም ቢሆን ሊገባው አይችል!»

«መልካሙን ወደ ክፉ ለውጦ እንዲህ የሚያሳዘንና የሚያስለቅስ ምን ነገር አለ? ምስጢር ካልሆነ፣ እስቲ - አትነግራኝም?»

«እስኪደርስ ነበር ምስጢርነቱ! እንዲህ መድረሱ ላይቀር የተናገርሁት እንደሆነ ይደርስብኛል» ብዬ ፈርቼ በልቤ፣ ውስጥ ተደብቆ ሲያስፈራራኝና ሲያስጨንቀኝ ለማንም ላልተነፍሰው በምስጢር ይገኘው እኖር ነበር። አሁን ደረሰ! እስከ ዛሬ ድረስ እንኩዋንስ ለሰው ልናገርው ብቻዬን ሆኝ ሳስበው እንኩዋ <በውነተኛ ስሙ የጠራሁት እንደሆነ እውነት ይሆናል> ብዬ ፈርቼ <ቅገት> ስለው ነው የኖርሁ! አሁ - አሁን የፈ - የፈራሁት ስለ ደረሰ ብናገረውም ግ - ግዴል!» አለኝና ሳግ አላናግራት ስላለ ታሪክዋን አቁዋርጣ ስቅ - ስቅ ብላ ታለቅስ ጀመር።

«እኮ ምንድነው የደረሰው? እባክሽ እንዲህ ሆኖ አይባስሽ የኔ እመቤት! እስቲ ማልቀሱን ተይና የጀመርሽውን ጨርሽልኝ» አለ የሚያደርገው ግራ ገብቶት። ደመቀች ዝም ብላ ስታለቅስ ቆይታ። ትንሽ ጸጥ ስትል ከትራስዋ ግርጌ መሀረብዋን አውጥታ። አይኖችዋንም አፍንጫዋንም ለመጠራረግ ብትሞክር መሀረቧ ከመራስ አልፎ በስቦስ ስለ ነበረ በማድረቅ ፈንታ ካይኖችዋ የተቀበለውን እንባ ላካባቢው ፊትዋ አዳረሰው።

«እሱ ረጥቦአል። እኔ ትርፍ መሀረብ ስላለኝ እስቲ እንኪ አይንሽን በዚህ አድርቂው» አለ ከደረት ኪሱ መሀረቡን አውጥቶ።

«መነሳቱን ሰንፌ ነው እንጂ መሀረቦች እዚያ ሳጥን ውስጥ አለኩ ጋሽ» አለች ትንሽ እንደ ማፈር ብላ።

«ቢኖሩም ያንቺ መሀረቦች ትንንሾች ይሆናሉ፤ ይህ ትልቁ ይሻላል» አለ መሀረብ የያዘ እጁን እንደ ዘረጋ። ከዚያ መሀረቡን ተቀብላ የረጠበ ፊትዋን ሁሉ አደራረቀችና ታሪክዋን ቀጠለች።

«አብዬ ትምህርት ቤት እንዲገባ የተፈቀደለት መሆኑን አባባ በስልክ ሲሰሙ ለኔ ሳይነግሩኝ እዬጦ እዚህ ቤት መጥተው ለማማ ነግረው። - ባንድ ቀን እንዲያ ያለ ድግስ ማሰናዳት እንዴት እድነ ተሳካላቸው አላውቅም - እዚህ አካባቢ የሚኖሩትን ጎረቤቶች ሁሉ ከነልጆቻቸው ጠርተው ማታ ግሩም የሆነ የደስደስ ግብጥ አድርገው ነበር። እኔንም ጌጤና እኔ የተጋባንበትን አርባኛ አመት የምናከብርበት በአላችን ነውና። በጊዜ ተሰናብተሽ ከሌሎች ቀድመሽ እንትደርሻለሁ ብለው የውሸት ምክንያት ፈጥረው ጋብዘውኝ ነበር። ያነለት ሌሊቱን ሙሉ የነበረውን ዘፈንና የግጥም ጭቀታ ደስታውን ውካታውን ምን ብዬ። ልንገርህ? ግሩም ነበር! ጋሽ ውቤም ነበር። እንዲሁ ስናወካ አደርን። ሊነጋ ትንሽ ሲቀረው ተለያይተን ሁላችንም ትንሽ እንኩዋ ለማረፍ ያክል ወደ የምኝታችን ሄድን።

«ከዚያ ሁሉ ደስታና ጭቀታ በሁዋላ አብዬን ይገጭ እንደ ተኛሁ። ትምህርት ቤት እንዲገባልኝ ለማውቀው ታቦት ሁሉ ስላልን ስማጠን ያልኖርሁ ይመስል፤ ስእለቴ ደርሶ ወደ ትምህርት ቤት መሂዱ ቁርጥ ሲሆን ከሱ መለየቱ ሞት መስሎ ታይቶኝ፤ ጭንቅ ያዘኝ። በሄደበት በሰው ደርሶ የማያውቅ ችግር ሁሉ የሚደርስበት መስሎ ታይቶኝ ፍራት ያዘኝና ትምህርት ቤት እንዲያገቡልኝ ሚንስትሩን መለመኔ ለእግዚአብሔር መጸለዬ ለታቦት መሳሌ። ይህ ሁሉ አስጸጸተኝ! እንዲያ ፈርቼ አዩተጨነቅሁ ራሴን የማጽናናበት ነገር ስፈልግ ትንሽ ሽልብ ያደርገኛል። አልተንቀሳፋሁም፤ አይኔ እንኩዋ በውል አልለበሰም ነበር! ወዲያው አብዬ ካኪ ኮትና ቁምጣ ሱሪ ለስቦ ቀይ ጫማ አድርጎ ጠጉሩን ተከርክሞ አምሮበት መጥቶ እፊቴ ይቆማል! እንዲያ አምሮበት ሳየው ደስታ ይውጠኝና እቅፍ አድርጌ ይገጧ ስስመው ምንም የነካሁ አይመስለኝም፤ ከንፈሬን ብቻውን ሲጮህ ብቻ ይሰማኛል! ከቀኝ እቅፌ ወደ ግራ ከግራ እቅፌ መልሼ ወደ ቀኝ እያገለበጥሁ አጥብቄ ይገጧ ስስመው አሁንም ባዶ ነገር አቅፌ እንደምስም ምንም አይሰማኝም! በመሀከሉ አቡ በሽር የሚባሉትን የጨርቅ ነጋዴ ታውቃቸዋለህ? እሳቸው ይመጡና ልጄን አቅፈሽ የምትስሚው ልትወስድብኝ አምሮሽ ነውይ»

ብለው ከቅሬ ነጥቀው ይዘውብኝ ሲሄዱ «እባክዎ የሚፈልጉትን ዋ ጋ እከፍላለሁ ልጄን መልሱል» እያልሁ እዩለመንሁ ተከትያቸው ሮጣለሁ ልጄን ይመሱልኝ» እያልሁ እዩለመንሁ ተከትያቸው ሮጣለሁ! ነገር ግን ሳልደርስባቸው በመሀከላችን አንድ ሰፊ ጉድባ ይከፈትና ያግደኛል! ከዚያ ጉድባ ዳር እንደ ቆምሁ አቡ በሽርን ስማጠን፥ አብዬ እጁን እያርገበገበ «እመዬ ተለያዬን ከንግዲህ አንገናኝም!» እያለ እሱም አቡ በሽርም እጉም ውስጥ ገብተው ይጠፉኛል» ስትል እጁን እያርገበገበ እጉም ውስጥ ገብቶ ጠፋባት ሁኔታ ታያትና እንደገና የምትተርከውን አቁዋርጣ «እኔ ልጥፋልህ ልጄ! አፈር ልብላልህ ልጄ!» እያለች ማልቀስ ጀመረች።

«እባክሽ ልቅሶው ይብቃሽ እኔ እንደዚህ ስታለቅሺ ማየት አልችልም፤ ይጨንቀኛል! ለመሆኑ ይህ ነው «ሲያስፈራራኝ ኖሮ አሁን ደረሰ» ብለሽ የምታለቅሽበት?» አለ እውነትም ስታለቅስ ማየቱ አስቅቆት፤ አስጨንቆት።

«ይህ ብቻ አደለም ከዚህ የከፋው ገና አለ» አለችና፥ ትንሽ ዝም ብላ በሰጣት፥ መሀረብ አይኖችዋን ስትጠራርግ ቆይታ፥ ቀጠለች።

«ሀሙስለትምህርት ቤት የሚሆነውን ልብስና - አንዳንድ ነገር ልንገዛ አባባ ገብያ ይዘውን ወጡ። መጀመሪያ ልብሱን እንዲሰፉልን እጋሽ ታዬ ሱቅ በሄድንበት ካንተ ጋር ተገናኝንና ሌላውን ሁሉ ያው - አንተ ገዛህልን። በነጋው አርብም ፍል ውሀ ወስጄ ሳስታጥበው፥ ወደ ጠጉር አስተካካይ ወስጄ ሳስከረክመው እቤት የሚታጠበውን ልብስ ሳጥብ የሚተኮሰውን ስተኩስና ሌላ ሌውንም የሚያስፈልገውን መሰናዶ ሳሰናዳ ሀሙስና አርብ ጭራሽ ነፍስ አልነበረኝም። ስለዚህ ህልሙ ከራሴ ውስጥ ጠፍቶ ረስቸው ነበር። ቅዳሜ ጥዋት ካባባ ጋር ወደ ትምህርት ቤት ይዘነው ልንሄድ ቁርሱን አብልቼ አጥቤ ጠጉሩን አበጥሬ ልብሱን አልብሼ ሳየው፥ «ከዚህ በቀር» የማይባል ልክ ያ በህልሜ ያየሁት ሆነ! ያንጊዜ ድንጋጤየን ብታይ! በድን ሆንሁ! እንደዚህ ያነለቱ እንዳያመልጠኝ ፈርቼ በሁለት እጆቼ አጥብቄ ይገዜ ስስመው ልክ እንደዚያነለቱ፥ እጄም አፌም እንዲያው ሰውነቴ ሁሉ የደነዘዘ ይመስል ምንም አይሰማኝም ነበር! እሱ የሚናገረውን እንኩዋ አልሰማው ብሎ ከንቅልፌ እንደሚቀሰቅሰኝ እዩነቀነቀ «ስናገር የሚትሰሚኝ ምን ሆነሽ ነው?» ሲሉኝ ነው - ነፍሴን አውቄ ለጠዬቀኝ መልስ መስጠት የጀመርሁ! ከዚያ ትምህርት ቤት ደርሰን ክተቀበሉን በሁዋላ ደግሞ ልንለያይ ስንል ባብቶ እኔን «አልለቅም» ብሎ ማልቀስ ስለ ጀመረ የተማሪዎች ሞግዚት - አቡ በሽር እንዳደረጉት - ከኔ ነጥቀው ሲወስዱት ልክ በህልሜ እንዳየሁት እጁን እያርገበገበ «እመዬ ተለያዬን እንግዲህ አንገናኝም» ብሎኝ ሄደ። ይህ ነው፥ እስከ ዛሬ በልቤ ውስጥ ተደብቆ ሲያስፈራራኝ የኖረ! እና - «ከልቤ አውጥቼ የተናገርሁት እንደሆነ፥ እውነት ይሆናል፥ ልጄ ይሞትብኝላ!» ብዬ ፈርቼ ለማንም ተንፍሽው አላውቅም ነበር! አሁን፥ ሄዶ ይሞታል ወይም በሄደበት ሳንገናኝ እዚያው ይቀራል - ! እንግዲህ «ማ - ማን አለኝ» እላለሁ?» ብላ እንደገና ያን የማያልቅ እንባዋን ታወርደው ጀመር።

«ይህ ብቻ ከሆነ «በልቤ ውስጥ ተደብቆ ሲያስፈራራኝ ኖረ» ያልሽውን አሁን ይህን ያክል ተስፋ አስቆርጦ የሚያስለቅስሽ በውነት ምንም አደል። ልጄሽ እንኩዋንስ ሞት፥ ምንም

አይደርስበት፤ በሄደበትም አይቀር። ትምህርቱን ተምሮ በደህና ይመለሳል። ይልቅስ ባሁኑ ሁኔታሽ ከቀጠልሽ የሚያሳዝን ክፉ ነገር ሊደርስብሽ የሚችል ባንቺ ላይ ነው።»

«እንዴት ምንም አይል? ከዚህ የበለጠ የሚያስፈራ ነገር አለ? ከህልም እንኩዋ ራእይ አይለም? ገሀድ አይለም?» አለች፤ በንባ የሚታጠብ ፊትዋን ወደሱ ቀና አድርጋ።

«እኔ የህልምንና የራእይን ልዩነትም ትርጉማቸውንም አላውቅ። ብቻ የሚያውቁ ሰዎች ሲናገሩ የሰማሁትንና እኔም በራሴ የደረሰውን ስከታተል እውነት ሆኖኦ ያገኘሁት ህልምም ይሁን ራእይ ሆኖ የሚታይ ቀን ወይም በማናቸውም ጊዜ እንቅልፍ ሳይዝ ያሰቡት ነገር ነው። አንድ ወይም ልዩ ልዩ የሚያሳስቡ ነገሮች ቀን የታሰቡ እንደ ሆነ እኒያ የታሰቡ ነገር በንቅልፍ ጎልተው አንዳንድ ጊዜም መልካቸውን ትንሽ ለወጥ አድርገው የሚያስፈራሩ ሆነው በህልም ይታያሉ። ለምሳሌ አንቺ ካኪ ኮትና ቁምጣ ሱሪ ጫማ ለልጅሽ ለመጋት ያሰብሽ ህልሙን ከማየትሽ በፊት ነው። በህልምሽ ለብሶ ያዩሽው ያኑ አስበሽ የገዛሽውን ነው እንጂ - ህልምሽ የፈጠረው አዲስ ነገር አይለም! እንዲሁም አሁን እንደ ነገርሽኝ ልጅሽ ተለይቶሽ ባዳሪነት ትምህርት ቤት የሚገባ መሆኑን ቁጥ ስታውቁ በሰው ደርሶ የማያውቅ ችግር የሚደርስበት መስሎ ታይቶሽ በጣም ፈርተሽ በጣም ተጨንቀሽ ስለ ነበረ አቡ በሽር ከቅፍሽ ነጥቀው ሲወስዱትና እጁን እያርገበገበ እያለቀሰ እጉም ውስጥ ገብቶ ሲጠፋ፤ ያዩሽው ያ ህልሙን ከማለምሽ በፊት «ምን ክፉ ይደስበት ይሆን?» እያልሽ ስታስቢ ስትጨነቁ የቆዩሽው መልኩን ለወጥ አድርጎ፤ የሚያስፈራራ ህልም ሆኖ ታይቶሽ ነው። እና - ይህ የነገርሽኝ ህልም ያሳዩሽ ስላልሆነ እንኩዋንስ ይህን ያክል እግዚአብሔር ከበሽታ ላይ ሊጥል ምንም የሚያሳስብ ባለመሆኑ በከንቱ ራስሽንም ሰውንም አታስቸግሪ በልጅሽም መአት አታውርጅበት! ለወደፊቱም የምመርክሽ በህልም ማመኑን እንደ ምንም ብለሽ እንድትተይው ነው። ያለዚያ የህልም ባሪያ ሆነሽ ህልም ባዩሽ ቁጥር እንደ ፈራሽና እንደ ተጨነቅሽ ትኖሪያለሽ። ህልም የማያምኑ ሰዎች አይፈሩም። ስለዚህ በሰላም ይኖራሉ። ደግሞ» አለ ንግግሩን ቆም አድርጎ ትንሽ ዝም ብሎ ቆይቶ፤ «ደግሞ ይቅርታ አድርጊልኝና በዚህ አጋጣሚ ሌላ ነገር ልንገርሽ። ይህን ሁሉ ያመጣው የዚህ ሁሉ ጠንቅ አንቺ ለልጅሽ ያለሽ ፍቅር ከናትነት ፍቅር አልፎ እንጂ፤ ምን ልበለው? ሌላ ባህሪና ሌላ መልክ እስኪይዝ ድረስ ቅጥ ያጣ መሆኑ ነው! እንዲህ ያለው ጥቅ ያጣ እስኪይዝ ድረስ ቅጥ ያጣ መሆኑ ነው! እንዲህ ያለው ቅጥ ያጣ ፍቅር፤ ልጅሽ ትንሽ ካይንሽ ሲርቅ እንድያውን ጠፍቶ የሚቀር አስመስሎ እያሳዩ ያስጨንቅሻል! ሌሎች ወላጆች ለልጆቻቸው የሚመኙትን መልካም እድል አግኝቶ ለከፍተኛ ትምህርት ሲሄድ እንኩዋ ወደ ሞት አገር የሄደ አስመስሎ አሳይቶሽ ይኸው፤ - እበሽታ ላይ ለመውደቅ ደርሰሻል! እንዲህ ያለው ከመንገድ ሁሉ የወጣና ቅጥ ያጣ ፍቅር ላንቺም ለሱም መልካም ካለ መሆኑ ሌላ ሊዘልቅ ሊቆይ እንኩዋ የማይችል መሆኑን አስቀድመሽ ማወቅ አለብሽ። ከንግዲህ ወዲያ እሱ ትምርቱን አስቀድመሽ ማወቅ አለብሽ። ከንግዲህ ወዲያ እሱ ትምርቱን ሲጨርስ ካንቺ ቅርብም ይሁን ሩቅ - ባገኘው ቦታ - ስራውን ይዞ ሚስቱን አግብቶ፤ ትዳሩን መስርቶ የራሱን ኑሮ ይኖራል እንጂ፤ አንቺ ካጠገብሽ ቢርቅ ስለማትወጂ ብቻ ትዳሩን ትቶ ካንቺ ጋር ተቆራኝቶ አይኖርምና ይህን ተረድተሽ አንቺም ለራስሽ ትዳር ለራስሽ ኑሮ ማሰብ አለብሽ። ለመሆኑ ያን ሁሉ ብርታትሽን ያን ሁሉ ጉብዝናሽን ለመቸ ሊሆንሽ ነው የምትቆጥቢው? ይህስ ምንም አይልና ሌላ ክፉ ችግር

ቢገጥምሽ እንኩዋ እንዲያ ያለውን ችግር ተቁዋቁሞ ለማሸነፍ አልነበረም ብርታትና ጉብዝና የሚያስፈልገው? እና - ይልቁንም ስለ ትዳር የነገርሁሽን አትርሺ እባክሽ በርቺ» አለ።

ስለ ህልም ውሸቱን «ከሚያውቁ ሰዎች የሰማሁት ነው» ብሎ የራሱን ግምት ከነገራት ስለ ልጅዋ ቅጥ ያጣ ፍቅር ከወቀሳት በሁዋላ ወዲያው እግረ - መንገዱን የትዳርን ጉዳይ ከጎን ጨረፍ አድርጎ ማንሳቱ በፊትዋ ላይ እንደ ምልክት የሚያሳዩው መስሎት ነበር። ነገር ግን ደመቀች በፊትዋ ምንም አይነት ምልክት ሳታሳይ፣ አንገትዋን እንደ ደፋች ዝም አለች። ለልጅዋ ስላላት ፍቅር የወቀሳትን ወቀሳ፣ ከዚያ በፊት ብዙ ጊዜ የሰማችው ስለሆነና በሻህ ልጅዋን እንደማይወድ ስለምታውቅ በንጹህ ህሊና በቅን ልብና እንደ ተሰጠ ምክር አድርጋ አልተቀበለችውም። ስለ ህልም የነገራት ግን እውነትም በህልምዋ ያዩችው ህሉ ከማለምዋ በፊት ስታስበው ስታሰላስለው የነበረ መሆኑ ትዝ አላትና ስለ ህልም የነበራት ጽኑ እምነት በውስጥዋ እንደ መነቃቃት እንደ መናጋት ሲል ተሰማት! ከዚያ እስከ ያ ሲያስፈራራት የኖረው ህልም እውነት ያልሆነ እንደሆነ ከልጅዋ ጋር እንደገና በደህና የመገናኘቱ ደብዛዛ የተስፋ ጮራ ብልጭ ድርግም እያለ እዩታያት እሱ «ስለ ትዳር ያነሳሁት በፊትዋ ላይ አንድ አይነት ምልክት አለ ማሳየቱ ነገሩ ባይገባት ይሆን ወይስ ባይጥማት?» ብሎ ምክንያቱን እዩፈልገ ሁለቱም ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ።

«መቸም - ካልተሻለሽ እንዲህ ሆነሽ ነገ ስራ ልትገቢ የምትችይ አይመስለኝም» አለ ያን ዝምታ አቁዋርጦ።

«ድካም ነው እንጂ የትኩሳቱ ስሜት እንኩዋ አሁን ጨርሶ ባይጠፋም ተሸሎኛል። ግን ትናንት አንተ እንደ ሄድህ የሺመቤት መጥታ ስለ ነበረ መታመሜን ላለቃችን እንድትነግርልኝ ለምኛታለሁ። ስለዚህ ነገ አርፌ እውል ይሆናል።»

«አዎ አርፈሻ ብትውይ ይሻላል። ለመሆኑ የሺመቤት ማናት?»

«እዚያው ሀኪም ቤት የምትሰራ ጉዋደናዬ ናት!»

«ነርስ ናት?»

«አዎ ነርስ ናት።»

«አሁን እናንተ - ስምንት ሆናችሁ ስትመረቁ አብራችሁ የተመረቀች ናት? ወይስ ከናንተ ቀደም ብላ የነበረች ናት?»

«ከኛ ጋር የተመረቀች ናት።»

«እንግዲህስ ነገ እዚህ ከዋልሽ፣ ከዚያ አልቃሻም ጋር መጥተን እናጫውትሻለን። አደራሽን፣ የነገርሁሽን አትርሺ። ነገ ስንመጣ በርትተሽ ደህና ሆነሽ እንድናገሽ እሺ?» አለ ለመሄድ ሲነሳ።

«እሺ እበረታለሁ» አለች፤ ከውብ ፈገግታ ጋር ከግንባርዋ አልፎ እስከ አይኖችዋ የተዘረገፈ ጠጉርዋን ወደ ላይ ገፍታ እጅዋን ለሰላምታ ስትዘረጋለት።

በሻህ፣ ያን የተዘረጋ እጅዋን በሁለት እጆቹ ጨብጦ፣ አይኖችዋን ትንሽ አየት አደረገና ሲፈር ሲቸር፣ ስምዋት፣ ዘወር ብሎ እንኩዋ ሳያይት ወጥቶ ሄደ። እጅዋን ስም ሲሄድ ልብዋ ተርተር ብሎ ደንጣ አፍዋን ከፍታ ቀረች! አይን ጊዜ ዘወር ብሎ ቢያይ ኖሮ በፊትዋ ላይ በቁጣ ፈንታ የደስታ ምልክት ባዬ ነበር! ነገር ግን ዘወር ብሎ አላዩም፤ ሰርቆ እንደሚሸሽ ልቡ እዩተሽበረ ሲወጣ ወይዘሮ ጌጤን እንደጅ አገኛቸው። «እንዴት ናት? እህል እንድትቀምስ - ለመንሃት?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

«ተሽሎዋታል፣ አባባ ሲመለሱ ምሳይነ አብሬ እባላለሁ» ብላለች» አለና ተሰናብቶዋቸው በቀጥታ ወዳዝማሪው ውቤ ቤት ሄደ

ደመቀች በሻህን እጅዋን ስምዋት ከወጣ በሁዋላ ያ፣ የጅዋን ጫፍ መሳሙ የትኩሳትና የጭንቀት መድሀኒት እንደ ሆነ ሁሉ ትኩሳቱም ጭንቀቱም ባንድነት ጭራሽ ትተዋት ሄደው ሙሉ ጤንነት ብቻ ሳይሆን ብርታት ጭምር ስለ ተሰማት ተነስታ መውጣት አምሮዋት ነበር። ነገር ግን በሻህ ከመምጣቱ ትንሽ ቀደም ብለው ወይዘሮ፣ ጌጤ ቁርስ ይዘው መጥተው እንድትቀምስ ቢለምኑዋት፣ «ትኩሳት ስላለብኝ እንኩዋን እህል መብላት መነጋገር አልችም» ብላ ያባረረቻቸው መሆንዋ ትዝ ሲላት «ምን ይሉኝ?» ብላ ልትነሳ የቃጣቸውን መልሳ ተወች። ከዚያ እዚያው በነበረበት እንዳለች በሻህ አብሮዋት ቆይቶ እስኪሄድ ድረስ የተናገረውንና ያደረገውን ከዚያም በፊት እሱን መውደድ ከጀመረችበት ጊዜ ጀምሮ በተገናኙ ቁጥር እስዋን አድርቶ አድርቶ፣ በውስጥዋ የፍትወት እሳት ቆስቆሶ አንድዶ መቃጠል ስትጀምር ትቶዋት የሚሮጠውን ለረዥም ጊዜ ለብዙ አመታት የማይሞት፣ ወይ የማይነድ እንዲሁም የሚሰቃይ ፍቅርዋን በልብዋ አስተኝታ ስታስታምም የምትኖር መሆንዋን ካጭር ጊዜ ወዲህ ወደስዋ ሲመጣ ስለ ሰውነቱና ስለ ልብሱ ከሚያደርገው ጥንቃቄ ሌላ በግልጽ አይናገር እንጂ ስለ ትዳር እያነሳ ዳር ዳር ማለቱ ከድሮ ሁኔታው ጋር ሲነጻጸር ትልቅ ለውጥ የሚያሳይ መሆኑን ይህን ሁሉ በትዝታ መልሳ አምጥታ ባይነ - ህሊናዋ ፊት በተራ አሰምጣ ከሱ ጋር ትጫወት ጀመር። በሻህ አብሮዋት ቆይቶ ከወጣ በሁዋላ ከሱና ከፍቅርዋ ታሪክ በቀር ሌላ አታይም፣ አትሰማም፣ ነበር! አሳብዋን በሙሉ ይዞት ውሎ ያደረው ልጅዋ እንኩዋ ለጊዜው ቦታውን ለብሻህ ትቶ ወጣ! ስለዚህ ያንጊዜ በሻህን እያዩችና የፍቅርዋን ታሪክ እያነበበች ተመስጣ ሌላ ማየትም መስማትም አትችል ስለ ነበረ አዛዥ በሩን ከፍተው ሲገቡ አላዩችም አልሰማችም ነበር!

«እንዴት አድረሽ ዋልሽ ልጄ? አሁንም አልተሻለሽ?» ሲሉ ብቻ ከንቅልፍዋ እንደ ቀሰቀስዋት ደንግጣ አይኖችዋን እያርገበገበችና ፊትዋን እዩጠራረገች፣

«አ? ተሽሎኛል አባባ፤ አሁን በጣም ተሽሎኛል!» አለች።

«ታዲያ ከተሻለሽ ለምን «ቁርስ አልበላም» አልሽ? ሰው ያል ህል ቆሞ መሄድ ይችላል? ትናንት ጦምሽን እንዳደርሽ ዛሬም ቁርስ አለመቅመስሽን ጌጤ ነገረችኝ።»

«ጥዋት እንዳመመኝ ነበርሁ፤ ከፈፈደ በሁዋላ ነው የተሻለኝ፤ አሁን ከተሻለኝ በሁዋላ ግን «ቁርስ የበላሁ እንደሆነ ምሳየን ይከለክለኛል» ብዬ - ከናንተ ጋር እንድበላ ነው ቁርስ ያልበላሁ» አለች።

እውነትም እምሳ ላይ ሆድዋ ተቀብሎዋት እዩላቀች እዩተጫወተች ደህና አድርጋ ስለ በላች አዛዥንና ወይዘሮ ጌጤን በጣም ደስ አላቸው። ማታ ጉዋደኛዋ የሽመቤት መጥታ ካልተሻላት በነጋው ሰኞ ወደ ሀኪም ቤት ሄዳ እንድትመረመረና መድሀኒት እንዲታዘዝላት ከተሻላት ግን ሳታርፍ ዘለግ ያለ ጊዜ በስራ ላይ ስለ ቆየች አስር ቀን ያክል አርፋ እንድትመለስ» የሀኪሙን መልእክት ነግራ ስታጫውታት አምሽታ ሄደች።

ምእራፍ ሰላሳ ሁለት

የተባረከ ሴራ

በሻህ ቀጨኔ አዝማሪው ውቤ ቤት ሲደርስ የምሳ ጊዜ ተቃርቦ ስለ ነበረ ያዝማሪው ምሽት ውባዬሁ ማድቤት ከሰራተኛዋ ጋር ምሳ ለማሰናዳት ደፋ - ቀና ትል ነበር። አዝማሪው ብቻውን ሲሆን የክራሩንና የገዛ ድምጹ እያጫወቱት እደጅ ተቀምጦ ነበር። መቸም ትልልቅ ሰዎችና ድርጅቶ ግብዣ አድርገው እንግዶቻቸውን እንዲያጫወትላቸው ተዋውለው ካልወሰዱት ወይም እወዳጆች ቤት ተለምኖም ይሁን ራሱ ፈልጎ ሲጫወት ካልሄደ «አዝማሪው ውቤ እንደ ተራ አዝማሪዎች ትንንሽ ገንዘብ ለመለቃቀም በዩቤቱና በዩመሽታ ቤቱ ይዞራል» አይባል! ስለዚህ የሚበዛውን ጊዜ፥ በተለይ በምሳና በራት ጊዜ ከቤቱ አይጠፋም። ምሽቱ ውባዬው እሱ ካላጎረሰት የበላች ሳይመስላት እስከ ጭምር የምታውቀው አስገዳጅ ቀጠሮ ካልኖረ ባልና ምሽት ምሳና ራታቸውን አብረው መብላታቸውን በቅርብ ጎረቤቶቻቸው ብቻ ሳይሆን በሩቅ ወዳጆቻቸው ዘንድ ጭምር የታወቀላቸው ነበር። ውባዬሁ ባልዋ ለሌለ ምሳ ይሁን ራት በጠረጴዛ ላይ አቅርባ እስከ ተቀምጣ በልታ አታውቅም። እንዲሁ ቁራሽ እንጀራና ውሀዋን ጠጥታ «ኤዲያ - ዲያ! ያለባል ለሚኖሩት መጥኔውን ይስጣቸው እቴ!» ትላለች። እሱ ሲኖር ግን መጀመሪያ ማእድ ሲቀርብ እንዲያው ለወጉ ከንጀራው ጥርፍት ከወጡ ጥንቁል አድርጋ ቅምስ ካደረገች በሁዋላ ወጥ እያወጣችና እንጀራ እዩቆረሰች እባልዋ ፊት ማድረግ እንግዳ ከኖረም እንግዳው ፊት ማድረግ ነው። ከዚያም ባልዋ አንድ ጊዜ እስከዋን እያጎረሰ አንድ ጊዜ ራሱ እዩጎረሱ በልተው ጠግበው ይነሳሉ። «ውባዬሁን ከባልዋ ጋር ለምግብ ተሰልፋ፥ ራስዋ እንጀራ ቆርሳ፥ ወጥ አድርጋ ስትበላ አዩሁ» የሚል አይገኝም።

«ለምን በጅሽ አትበይ?» የተበላች እንደሆነ።

«የሱን እጅ ምን ቆርጦት? እኔ አገር ጎጃም «ባል ካላጎረሰ በሬ ካላረሰ ወዲያ ፈትቶ መልቀቅ ነው!» ይባላል» ትል ነበር።

ባገር ካለህ ምንም ቢሆን በምሳ ጊዜ አላጣህ ብዬ ነው አሁን የመጣሁ። ወዲያውም ምሳየን እዚህ እንድባላ ጭምር ነው» አለ በሻህ ገና አጥሩን ሲገባ፣ ስላምታ እንኩዋ ከመስጠቱ በፊት። ከዚያ አዝማራው ውቤ ተነስቶ ስላምታ ሰጥቶት ተያይዘው ወደ ቤት ገቡ።

ያዝማራው ውቤ ቤት ከማድበቱ ሌላ፣ አንድ የንግድና የመብል ቤት ባንድ ላይ አንድ ምኝታ ቤት አንድ መታጠቢያ ቤት ብቻ ያላት ካባቱ ከባላምባራስ አጎናፍር የወረሳት ትንሽ ቤት ነበረች። መታጠቢያ ቤቱን እንዲያውም ሁዋላ እሱ ያስቀጠለው ነበር። ያች ትንሽ ቤት እሱና ከሱ በሁዋላ ተከታትለው የተወለዱት ሁለት እህቶች የስበሳቸውንና የወላጆቻቸውን ፍቅር እንዲሁም ሌላውን ስጋዊና መንፈሳዊ ሀብት ሁሉ አንድ ላይ በማህበር እይተካፈሉ፣ የልጅነትና የወጣትነት እድሜያቸውን ያሳለፉባት በውስጥና በዙሪያዋ ያለው እያንዳንዱ ጥቃቅን ነገር ሁሉ የዚያ ቤተሰብ የህይወት ታሪክ በዝርዝር እንደማይጠፋ ሆኖ ተቀርጾ የሚያይባት ያን ሁሉ የምታስታውሰው የዚህ ሁሉ የትዝታ ማህደር ስለ ነበረች ለምንም ትልቅ እንገር ሊለውጣት አይፈልግም ነበር።

«እሜቴ የት ትሄዳለች?» አለ በሻህ፣ ገብተህው እንደ ተቀመጡ።

«ማድ ቤት ናት ልጥራት?»

«ቆይ ግዴለም» አለ በሻህ፣ ስለቱን አይቶ። «መጀመሪያ እስቲ ስለ መጣሁበት ጉዳይ ብቻችንን እንነጋገር። ደመቁን አሞዋታል። አሁን ከስዋ ዘንድ መምጣቴ ነው።»

«ምን አመማት? ጽኑ እመም ነው?» አለ አዝማራው ፊቱ የስጋት ምልክት እያሳዩ።

«ዛሬ እንኩዋ ተሽሎዋታል የትናንትን ሁኔታዋ ግን - በጣም ያስፈራት ነበር። የልጅዋን ወደ ፈረንጅ አገር መሄድ በጋዜጣ ተጽፎ ከፎቶግራፉ ጋር ስታይ እንደ እብድ ልብስዋን ጥላ ወደ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት በረረች። እኔም ድንገት በመንገድ የወደቀች እንደሆነ ክፉ አደጋ እንዳይደርስባት ሰግቼ ተከትያት እዩርጥሁ ትምህርት ቤት እንደ ደረሰን በረኛው የልጅዋ መሄድ እውነት መሆኑን ሲያረጋግጥላት ጊዜ - ምን ልበልህ? ልክ ሞተልሽ? እንዳላት ሁሉ እዩወደቀች እዩተነሳች አጎንብሳ መሬቱን እዩቡዋጠጠች ስታምጥ ስትጨነቅ ብታያት ኖሮ አልቅስህ ባልወጣልህ ነበር። ከዚያም እንደ ምንም አባብዬ ጸጥ እንድትል ካደረግሁዋት በሁዋላ ወደ ቤትዋ መልሻት እኔም ወደ ቤት ሄድሁ። ዛሬ ጥዋት ተመልሼ እስዋ ዘንድ ከመግባቴ በፊት እማማ ጌጤን አግኝቼ እንዴት እንዳደረች ብጠይቃቸው «ብርቱ ትኩሳት አለብኝ» ብላ ትናንት ማታም ዛሬ ጥዋትም እህል ውሀ አልቀመሰችም» አሉኝ። እኔ ገብቼ ሳነጋግራት ግን - በትናንቱ አንጻር በጣም ደህና የሆነች መሰለኝ፤ እንዲያውም አባባ አዛዥ ከስራቸው ሲመለሱ አብራቸው ምሳ እንደምትባላ አረጋገጠችልኝ። እየውልህ ታሪኩ ባጭሩ ይህ ነው። ታዲያ - አንድ ቀን አንተ የነገርኸኝ ትዝ አለኝና ትናንት ልክ እሱ የደረሰ መስሎ ታይቶኝ ሌሊቱን ሙሉ እንቅልፍ ባይኔ ሳይዘር እንዲሁ ተጨነቅሁ ነጋልኝ።»

«አንድ ቀን የነገርሁህ ምን ኖሮዋል?»

« ከልጅዎ የሚለያዩት ነገር ቢደርስ በሀዘን ብዛት አንድ ክፉ አደጋ ላይ እንዳትወድቅ - የምታሰጋ ናት» ያልኸኝ ትዝ ይልሃል? እየውልህ የትናንት ሁኔታዎ ያን አንተ ያልኸውን አስታውሶኝ ነው - እንቅልፍ አጥቼ ያደርሁ።»

«ታዲያኮ - እንዲያ እንዲያ ካለው አደጋ ላይ እንዳትወድቅ - የምታሰጋ ናት» ያልኸኝ ትዝ ይልሃል? እየውልህ የትናንት ሁኔታዎን ያን አንተ ያልኸውን አስታውሶኝ ነው - እንቅልፍ አጥቼ ያደርሁ።»

«ታዲያኮ - እንዲያ እንዲያ ካለው አደጋ መከላከያ የመሰለኝን ጭምር ነበር ያነሰት የነገርሁህ።»

«ልክ ነው ነግረኸኛል፤ እኔም ተቀብያለሁ። ለቆምህለት አላማ ለመስራት የሚመች ጊዜ እስኪያጋጥምና - ምቹ ሁኔታ እስኪፈጠር አንድ ሰው ሊሰጥ የሚችለውን ቅን አገልግሎት እዩሰጠሁ፤ ደመቁንም ሊደርስባት ከሚችል አደጋ እዩጠበቅሁ፤ ብትቆይ ይሻላል» ብለህ የሰጠኸኝን አሳብ በሙሉ ተቀብዬ፤ ስራ በማማረጥ ላይ መሆኔን መቸም ነግሬህለሁ። ብቻ - የትናንት ሁኔታዎን ላይ «ይሆነኛል» የምለውን ስራ አግኝቼ እስክይዝና ስለ ጋብቻችንም - እስካነጋግራት ድረስ ጊዜ የማይሰጥ መስሎ ስለ ታዩኝ ነው የተቸገርሁ።»

«ስለ ጋብቻችሁ እስከዋን ማነጋገሩም ጊዜ ይወስዳል?» አለ አዝማሪው እንደ መሳቅ ብሎ።

«እንዲውም እውነቱን ለመናገር ስለ ጋብቻችን እስከዋን ማነጋገሩ ነው መውጫ የሌለው ገደል እምስሎ የታዩኝ።»

«እንዴት እባክህ?»

«ፈራሁዋት!»

«ቀልድህን ወዲያ እባክህ። «በሻህ» ብሎ ፈሪ አይቼም ሰምቼም አላውቅ!»

«አየው ዛሬ ነገርሁህ ቀልድ አደለም፤ በጣም ነው የፈራሁዋት!»

«እንዴትኮ? ከዛሬ ቀደም ከምታውቀው ሁሉ የበለጠ የሚያስፈራ የጦር መሳሪያ ይዛ ታዩችህ?»

«በጣም እንጂ!»

«እንዴት ያለ?»

« <እንቢ> ያለችኝ እንዲሁ ብዬ ፈራሁ!»

« <እንቢ> እንደማትልህ እኔ አውቃለሁ። <እንቢ> ብትልህ እኔ አላፊ እሆናለሁ!»

« እኔ አላፊ እሆናለሁ» ብሎ ነገር አለ? አንተ አላፊ የምትሆን እንዴት ነው? እስከ!
«እምቢ» ብትል በስዋ ፈንታ አንተ ምሽት ልትሆነኝ አትችል! ለምኑ ነው አላፊ የምትሆን?»
ሲል በሻህ በስጨት ብሎ፣ አዝማሪው ይስቅ ጀመር።

«እስከ እንቢ ብትል እኔ አላፊ እሆናለሁ» ማለት «በስዋ ፈንታ እኔ ምሽት እሆናለሁ»
ማለት አደለም፤ የኔ መሀይም! እስከ «እንቢ የማትል መሆንዎ እኔን ሴት ሆኜ ልታገባኝ
እንደማትችል ሁሉ የተረጋገጠ ነው ማለት ነው» አለ አዝማሪው ቀጥሎ።

«አንተ እንደምትለው ቢሆንልኝ በማን እድሌ! ግን - እንቢ አትልም» የምትል በግምት
ነው እንጂ፣ «ቢጠይቀኝ እንቢ አልልም» ብላ አልነገረችህ! ስለዚህ ግምት እውነት ሊሆን
እንደሚችል ስህተትም ሊሆን ስለሚችል አንተ እንደምትለው ሳይሆን ቢቀርና እንቢ
ብትልስ?»

«አትል - ም አልሁህ!»

«ኦ - ህ! ብትል - ስ?» አልሁህ!»

«አትልም እንጂ ካለችህ - ይቀራላ! ባልና ሚስት ሆናችሁ መኖራችሁ ይቀራል እንጂ
መቸስ - እስከ ዛሬ ለዬብቻ እንደ ኖራችሁት መኖራችሁ አይቀር!»

«እየውልህ እሱን ነው የፈራሁት! እንድታገባኝ ለምኛት እንቢ ያለችኝ እንደሆነ በስዋም
በኔም ክፉ ነገር ሊደርስ ይችላል። እስከም እኔም እስከ ዛሬ ለዬብቻ እንደ ኖርነው መኖራችን
እንኩዋ ሊቀር ይችል ይሆናል! እየውልህ ይህን ነው የፈራሁት! ራሴን ነው የፈራሁት!» አለ
በሻህ ያን የመሰለ መራራ ስሜት ሲገልጽ እንደሚያደርገው ግንባሩን ቁጥር አድርጎ።

«አንተኮ - እብድ አይሉህ ወይ ጭምት ምን እንደሚሉህ የምታስቸግር ሰው ነህ!» አለ
አዝማሪው መጨረሻ አሳቡ ስለገባው እንደ መፍራት ብሎ።

«የፈለግኸውን በለኝ። ብቻ - ምንም ቢሆን፣ አንዱን፣ ፊቱን ነብር የዋለበት አስመስላ
ለቀቀችው! ሌላውን በበርበሬ ወጥ አጥምቃ እንደ ጋኔን «ለቀቅሁ! ለቀቅሁ!» እያሰኘች
አስለፈለፈችው!» እየተባሉ መሳቂያ ከሆኑት - ባለጌ ጎረምሶች ተራ ገብቼ ቡና እየጠጡ ወሬ
ለማኘክ ለሚሰበሰቡ አሮጊቶች የቡና መጠጫ የቡና ቁርስ መሆን አልፈልግም!»

«በል ተወው ዝም በል፤ እንዲህ ያለው የሰይጣን ምክር ዳግመኛ ካፍህ እንዳይወጣ ሌላ
ሰው እንዳይሰማው!»

«ለሱስ አትሰጋ፤ ላንተም የተነፈስሁት «ምናልባት መውጫ መንገድ ታገኝ እንደሆነ»
ብዬ ነው» አለ በሻህ ለትንሽ ጊዜ አዝማሪው ውቤ ምን ማድረግ እንደሚቻል ሲያስብ በሻህ
ጉዋደኛው ምን ምክር እንደሚሰጠው ሲጠብቅ ሁለቱም አንገታቸውን ደፍተው ዝም ብለው
ቆዩ።

«አስቲ - እንዲህ እናድርግ» አለ አዝማራው ውቤ፤ አንገቱን ከደፋበት ቀና አድርጎ በሻህን እያዩ።

«ምናልባት - ተሸሎዋት፤ ከነገ ጀምራ ወደ ስራዋ የምትገባ የሆነች እንደሆነ መሰንበቻውን ማታ ማታ ከስራ ስትወጣ ውባዬሁን ጨምረን ወደ ስኒማ ቤት ትያትርም ይኖር እንደሁ ወደዚያና እንዲሁም ወደ ሌሎች የመዝናኛ ቦታዎች እዩያዝናት እንወጣ። እንዲሁ ብቻዋን ተቀምጣ የልጅዋን ነገር ማንሳት መጣሉና ማሰላሰሉ እስከዋን ጎድቶ ለበሽታ የሚሰጣት ከመሆኑም በቀር ለልጅዋ አንዳች ጥቅም ጎድቶ ለበሽታ የሚሰጣት ከመሆኑም በቀር ለልጅዋ አንዳች ጥቅም የማይሰጠው መሆኑንና ባሳብና ባዘን ብዛት እክፉ በሽታ ላይ እንዳትወድቅ አዘንዋን፤ የሚያስረሳ ባይሆን እንኩዋ የሚያቃልል ዘዴ መፍጠር የሚያስፈልግ መሆኑን አስረድቼ አብራን እንድትወጣ እኔ <አሺ> አሰኛታለሁ። መቸም እንዲያ ባሉት ሴቶችና ወንዶች በብዛት እዩተጎራቡቱ፤ እዩተቀራረቡ ተቀምጠው በሚገኙባቸው የመዝናኛ ቦታዎች፤ ሙዚቃው ጭዋታው እንዲያው አካባቢው ሁሉ ባንድነት ወንዶችና ሴቶች ባካል ከመጎራበታቸውና ከመቀራረባቸው የበለጠ፤ ነፍስ ለነፍስና ልብ ለልብ እንዲቀራረቡ እንዲተቃቀፉና እንዲዋሀዱ የሚገፋፉ መሆኑ የታወቀ ነው። ስለዚህ እስከም እንደምትወድህ ስለማውቅ ልብዎ ያካባቢውን ቅኝት ተከትሎ እዩዘፈነ ዳንኪራ እዩመታ ካንተ ልብ ጋር ለመተቃቀፍና ለመዋሀድ ሲመጣ፤ እንደምታገኘው እርግጠኛ ነኝ። ታዲያ ያን ጊዜ፤ ያንተም ልብ የስዋን ተቀብሎ አጠፋውን ለመመለስ የተሰናዳ መሆን አለበት! ያንጊዜ አፎቻችሁ በአርምሞ ሲገናኙ መግለጫ ይለዋወጣሉ እንጂ ያንተ አፍ <ላግባሽ> የስዋ አፍ <አንቢ> ወይ <አሺ> ለማለት ጊዜ አይኖራቸውም። ነገሩ እንዲህ በአርምሞ ያልቃል! ከዚያ በሁዋላ ጥያቄው <መቸ እንጋባ?> ብቻ ይሆናል፤ ብቻ ይሆናል! እየውልህ እንግዲያ መጀመሪያ እንድንሞከረው የማቀርብልህ አሳብ ይህ ነው። ነገር ግን ይህን ሞክረን ያልተሳካ እንደሆነ አንተም እኔም የአልክናት ሳታስመስል ውባዬሁ ሴቶች እስበሳቸው በሚገባቡበት መገናኛቸው ተነጋግራ እንድትጨርስ አደርጋለሁ» ሲል አዝማራው በሻህ አሳቡ ያኔውኑ እንደ ተፈጸመለት ሁሉ አፉን ከፈት አድርጎ ጥርሱ ብቻ ሳይሆን ፊቱ በሙሉ እዩሳቀ ሲሰማ ቆይቶ፤

«እየውልህ አልነገርሁህም?» አለ።

«ምን ብለህ? መቸ?»

«ቀኑን ረስቸዋለሁ፤ ግን አንድ ቀን <የትንኮሉ ሁሉ ቁልፍ መክፈቻው መፍቻው በደብተሮች እጅ ብቻ ነው የሚገኘው> ብዩሀለሁ!»

«እ - እሱ እንኩዋ እንዲያው ነው። ይህ - የረቀቀ ተንኮል መስሎ የታዩው ላንተ ብቻ ነው እንጂ ሰው ሁሉ የሚያውቀው ተራ ነገር ነው። አንተ ብቻ - ዛሬ እናንተ <ሰው ካውሬነት ወደ ሰውነት ቀስ እያለ የተለወጠ ነገር ነው> እንደምትሉት - ገና ካውሬነት ወደ ሰውነት ያልተለወጠህ ወይም አውሬ እንደ ሆንህ የቀረህ ስለ ሆንህ እንዳውሬዎች ሁሉ ከመስረቅ ከመቀማትና ከመግደል በቀር የሰው ስሜት ገና ያልተፈጠረብህ በመሆንህ የሰዎች ስሜት

አይገባም። ያውራኒት ስሜትህ በገፋህ ጊዜ የፈልኸውን ካላገኘህ፥ ተቆጥተህ በፊትህ ያገኘኸውን መግደል ትፈልጋል! እየው አሁን እንኩዋ የምትለው ለዚህ ጥሩ ማስረጃ አደለም!»

«ምነ?» አለ በሻህ አዬሳቀ።

« <ደመቁን እንድታገባኝ ጠይቁያት ያልፈቀደች እንደሆነ እስዋም እኔም መኖራችን ይቀራል> ማለት ምን ማለት ነው? <እስዋንም ራሴንም እገድላለሁ> ማለት አደለም? እዬውልህ በሰዎች ዘንድ እንዲህ አይባልም፤ እንዲህም አይደረግ!»

«ታዲያ - ያስቆጣውን የሚገድል እንደሆን እንጂ ራሱን ጭምር የሚገድል አውራ አይተህ ወይስ ሰምተህ ታውቃለህ?»

«ግስላ ነው? ምን የሚሉዋት እጅግ ቁጡ አውራ፥ ከቆጣዋ ብዛት የተነሳ ምንም ያክል የሚያስፈራት ነገር በፊትዋ ብታይ አትመለስም፤ <ገድላ ትሞታለች!> ሲሉ ስምቻለሁ። ሌላው - እንደ ግስላ <ገድዬ ልሙት> የሚል አውራ ይኸው አሁን አንተን ማየቴ ነው» ሲል አዝማሪው በሻህ ከልቡ ሳቀ። አዝማሪው ውቤም በገዛ ቀልዱ ከበሻህ ጋር ሲስቅ ቆይቶ፥

«በል እንግዲህ ለነገራችን እዚህ ላይ እልባት እናድርግለትና አሁን የምሳ ጊዜ ስላለፈ፥ ውባዬሁን ጠርቼ ምሳችንን ትስጠን» አለ ሰኦቱን አይቶ ሲነሳ። ከዚያ፥

«አ - ገዳሜ ገዳሜ ገዳሜ፥ ገዳሜ፤

ብጠብቅ ከቀረሽ ሌሊቱ ሁሉ ቆሜ

እስቲ ገደም ለበል ትመጪ እንደሁ በልሜ»

እያለ በዜማ እያንጎራጎረ ወደ ማድ ቤት የሚያስወጣውን መንገድ ተከትሎ ሄዶ እበር ቆመና፥

«ውባዬሁ የኔ ውብ በሻህ ሰላም ይልሻል፤ ወዲያውም <እባክሽ ምሳየን አብይኝ> እያለ ይለምንሻል» አለ።

«ውይ! በሹን ነው ቅድም ሲመጣ በመስኮት ያዬሁት? እኔኮ ሌላ ሰው መስሎኝ! መጣሁ» አለች ውባዬሁ።

«በሻህ ነው የኔ ውብ እንዳይመስልሽ ሌላ፥

ለምኖ <እንቢ> ካሉት ቀምቶ እሚበላ።

«ከተወለድሁ እንኩዋ አያሌ ዘገዬሁ፤

«አሁን አንቺን ብቻ ውባዬሁ ውባዬሁ» እያለ በላሄያማ የሚዝገመገም ድምጹ ወደ በሻህ ተመለሰ።

«በሹ ለካስ፥ አንተ ኖረህል ቅድም ስትመታ፥ በመስኮት ያዩሁ! ሌላ ሰው መስሎኝ ነውኮ - እስኪሄድልኝ ስራዩን ከጨረስሁ በሁዋላ እዚያው ዝም ብዬ የተቀመጥሁ! ኧረ! ኧረ! ኧረ! ለመሆኑ ልብስስ መቸም ገንዘብ ከተገኘ ከዚህ የሚያምር ይገዛል። መልክ የሚገዛበት ሱቅም ተከፈተ? ወይስ እንዴት ነው - እንዲህ ከግር እስከ ራስህ ውበት ብቻ የሆንህ? እስቲ እባክህን ና ሳመኝ» አለች ወባዬሁ ከማድ ቤት እዩተገራገደች መጥታ። ወባዬሁ ዘለግ ያለ ውብ፥ ቅብጢ ወይዘሮ ናት። ውበትዋን ቅብጠትዋ የበለጠ ያሳምርላታል! ከበሻህ ጋር ተሳስመው ሁለቱም ከተቀመጡ በሁዋላ፥

«የራስ ጠጉራን ትቼ የፊቴን ከመላጨቴ በቀር ምን አዲስ መልክ ገዝቼ የጨመርሁ መስዩ ታዩሁሽ?» አለ በሻህ።

«እኔ እንጃልህ! እንዲያው በጠቅላላው በጣም አምረህ ታዩሽኝ። ጥርሶችህና አይኖችህ ግን የድሮዎቹ ያምሩኛል?»

«ያሁኖቹ ሌሎች ናቸው?» አለ በሻህ እዩሳቀ።

«ሌሎች እንኩዋ አደሉም እኒያው ናቸው። ግን - ምን ልበልህ? ድሮ ፊትህ ሁሉ ዙሪያውን - ጠጉር ብቻ ውድማ ብቻ ሆኖ ከዚያ መሀከል እነሱ ፍልቅልቅ ሲሉ ያምሩኝ ነበር! ለመሆኑ አገባህ? ወይስ ልታገባ አስበህ ነው እንዲህ ማማር የጀመርህ?»

«ጋሼ ውቤ አልነገረሽም? አገባሁኮ!»

«ጎ - ሽ! አገባህ? በቃ እንግዲህ ሰው ልትሆን ነው!» ስትል ወባዬሁ አዝማሪውና በሻህ ትንሽ ቀደም ብለው ስለ «በሻህ አውሬነት» የተነጋገሩት ትዝ አላቸውና እስበሳቸው ተያይተው ይስቁ ጀመር።

«በይ እንግዲህ የኔ ውብ ወሬ ምሳ አይሆንምና ምሳችነን አብይን» አለ አዝማሪው ከሳቁ በሁዋላ።

«እንግዲህ ደመቁን መቸ ታያት? ነገ ንደማትገባ ነግራኛለች፥ ምናልባት ከተሻላት ከማክሰኞች ጀምራ ይሆናል ወደ ስራዋ የምትሄድ» አለ በሻህ ወባዬሁ ምሳ ለማቅረብ ወደ ማድ ቤት እንደ ሄደች።

«ነገ እኔም ራጉኤል ቀጠሮ ስላለኝ እዚያ ነው የምውል። ማክሰኞ ስራ የምትገባ ከሆነች፥ ከዚያ ስትመለስ ወደ ማታ ሄጄ አያታለሁ።»

«እንግዲያስ ቀደም ብለህ ወደኔ ናና እዚያ ቆይተን አብረን እንሄዳለን።»

ምእራፍ ሰላሳ ሶስት

የልም እዣት

አዝማሪው ውቤ፥ እቤቱ ለበሻህ እንደ ነገረው ሰኞ ራጉኤል ቀጠሮ ስለ ነበረው፥ ወደዚያ ሄዶ ነበር። ነገር ግን የቀጠረውን ሰው ስላላገኘው እንዳለበው ራጉኤል አልቀለም። ከዚያ ቶሎ ተመልሶ እቤቱ ምሳውን ከበላ በሁዋላ ወደ ከተማ ወጥቶ በስኒማ ቤቶች ስለሚታዩት ፊልሞች አገር ፍቅር ትያትር ስለሚታዩው ጭቀታና ካዲስ አበባ ውች ስላሉት የመዝናኛ ቦታዎች ሁኔታ ሲጠያይቅ አመሸ። ማክሰኞ ካስር ሰአት በሁዋላ በቀጠሮ ወደ በሻህ ሲሄድ እሱም እሌላ ቦታ ቆይቶ ሲመለስ ከመገናኛ ሆቴል አጠገብ ተገናኝና ተያይዘው እበሻህ ክፍል ገቡ።

«ጠጅ ቤት ወስጄ ልጋብዝህ? ወይስ - እዚህ ሆቴል አንድ ነገር ልዘዝልህ? መቸም ዛሬ የኔ እንግዳ ነህ» አለ በሻህ ገብተው እንደ ተቀመጡ።

«እቤቱ ከምሳየ ጋር ጠላ ስለ ጠጣሁ አሁን መጠጣት እንኩዋን አልፈልግም ነበር። ነገር ግን <ልጋብዝህ> ካልኸኝ እስቲ - ኮኛክ እዘዝልኝ» አለ አዝማሪው። ከዚያ ለሁለቱም ኮኛክ መጥቶላቸው አንዳንድ ጊዜ እንደ ተጎነጩ።

«ትናንት ራጉኤል እውላለሁ» ብለኸኝ ነበር፥ የሄድህለት ጉዳይ ቀንቶህ ተመለስህ?» አለ በሻህ።

«እንዲያውም እዚያ አልቆየሁ፤ የቀጠረኝን ሰው ስላጣሁት ቶሎ ተመለስሁ። እዬውልህ ትናንት - አምስተኛ ቀኑ መሆኑ ነው እየቀጠረኝ ሲጠፋ! <መሮጥ ቢያምርህ ለማዳ ዶሮህን ላውሬ ቆት ለውጥ> እንደሚሉት ተረት! ለማዳ ገንዘቤን ከኪሴ አውጥቼ አንድ ድሮ ጉዋደኛየ የነበረ ሰው <ተቸገርሁ> ብሎ በግራ ወድቆ ስለ ለመነኝ አበድሬ አሁን እኔ ሲቸግረኝ <መልስልኝ> ብለው እዬቀጠረ ባዲስ አበባና በራጉኤል መሀከል ያመላልሰኛል።»

«ለመሆኑ - በግር ወድቆ ለሚለምን ሰው ገንዘብ ይሰጡታል እንጂ ያበድሩታል? በግር ወድቆ እስኪለምን ድረስ የተቸገረ ከሆነ <ከምን አምጥቶ ይሰጠኛል> ብለህ ኖሮዋል ያበደርኸው? ራሱ ከችግር ለመውጣት ባንተ እግር ወድቆ <መለመኑ አንሶት - ደግሞ አንተ ከችግር ለማውጣት በሌላ ሰው እግር ወድቆ እንዲለምን ነው የምትፈልገው?» አለ በሻህ እንደ መሳቅ ብሎ።

«ደግሞስ! እኔ በጄ የነበረኝን ብቻ መሰለህ? ውባዬሁ ለልብስ መግዣ ያስቀመጠችውን ለምኝ ጨምራ ነውኮ የሰጠሁት! ደግነቱ ያን ይዞ ቶሎ መሄዱ ነው እንጂ <አይበቃኝም ተበደርልኝ> ቢለኝ ኖሮ በሹ ልሙትልህ ብድር ፍለጋ መሄዴ አይቀርም ነበር!» አለ አዝማሪው በገዛ የዋህንቱ እዩሳቀ።

«ያንተስ ቢሻው ዱሮውንም ያንተ ገንዘብ ውባዬሁ እንደምትለው <በወንፊት እንዳስቀመጡት ጤፍ ባንድ በኩል ገብቶ በሌላ በኩል ፈስሶ የሚያልቅ> ነው። የሚያሳዝነው የስዋን ገንዘብ ጭምር ማስወሰድህ ነው። ለመሆኑ እስከ ምን ትላለች?»

«እስከዘመንም አልቆጠረችው። ለሰው እንዳበደርኸው የነገርኸኝ እለት ነውና የጠፋ ገንዘብ መሆኑ የተረዳሁ፤ ከድካሙ ስለ ማይበልጥ ብትተወው ይሻላል? ነው የምትል። ብቻ - እዚህ አዲስ አበባ በተገናኘን ቁጥር በቀጠረኝ ቀን ሊገኝ ያልቻለበትን እይማለ ከነገረኝ በሁዋላ ገንዘብ እቤቱ፤ ተቀምጦ የሚጠብቀኝ አስመስሎ እንደገና ሲቀጥረኝ እውነት እይመሰለኝ ነበር የምመላለስ። ከንግዲህ ግን በቃኝ አልመላለስም። እውነትም ውባዬሁ እንዳለችው ከድካሙ ስለማይበልጥ ይቅርለት!» አለ አዝማሪው ኮኛኩን አንስቶ ጨልጦ።

«አንተም ገንዘብህን ላታገኝ ከንቱ መድከሙ ቀረልህ፤ በቃ! እንኩዋን ደስ ያለህ!» አለ በሻህ ኮኛክ በድጋሚ እንዲመጣላቸው ሊነግር ሲነሳ።

«በል እንግዲህ ይህን የኔን ጉድ ለሌላ ቀን መሳቂያ እንዲሆነን እናቆይውና አሁን ዋና ጉዳያችንን እንነጋገር ወንድሜ» አለ አዝማሪው ሰከቱን አይቶ። «ትናንት ከራጉኤል ተመልሼ ምሳየን እቤት በልቼ ስለ መዝናኛ ቦታዎች ሳጠያይቅ ነው ያመሸሁ። ታዲያ፤ አድዋ ሲኒማ ቤት ላንድ ሳምንት ሲታይ የሚቆይ ጥሩ ፊልም መኖሩን አረጋግጫለሁ። አገር ፍቅር ትያትርም ከተጀመረ አንድ ሳምንት የሆነውና ሶስት ሳምንት ያክል ሲታይ የሚቆይ ጭዋታ አለ ብለውኛል። ብቻ ጭዋታውን ያየት ሰዎች አላደነቁልኝም። ግን - ከሁሉም የሚሻል መስሎ የታዩኝ ደመቄ፤ መቸም ቅዳሜ ስለማትሰራ፤ አሁኑን ጭምር ለማረፍ ብታስፈቅድ - ከዚህ ወደ አንቦ ወይም - ወደ ሌላ መዋኛ ያለበት የመዝናኛ ቦታ ውባዬሁን ጨምረን ሄደን ሁለት ቀን፤ ያክል አብረን ስንጫወትና ስንዝናና መቆይቱን ነው። ሁለት ቀን እዚያ ሲዋኙ መቆይቱ ዋናው፤ ቢቀር፤ ልብስን አውልቆ ጎን ለጎን ተኝቶ ጸሀይ እይሞቁ ማውረቱ ይህ ሁሉ - ባካል ብቻ ሳይሆን በስሜት ጭምር ለማቀራረብና ብዙ ነገር ለማድረግ ምቹ አጋጣሚም የሚበቃ ጊዜም ይሰጣል። ከቤተ ክህነት መለያየቱ ሌላ ባይሆን እንዲህ እንዲህ ባሉ የመዝናኛ ቦታዎች እንደ ልብ እንጸነት ስለሚሰጥ ውባዬሁም እኔም ዋና ተምረን እስከ ዋና በጣም ስለምትወድ ሴምቸን ብዙ ጊዜ አንቦ እይሄድን ሁለትም ሶስትም ቀን ስንዋኝ ሰንብተን እንመላለን። እና - ይህ አሳብ ምንም ይመስልሃል?»

«ጥሩ አሳብ ነው። አሁን እንዳልኸው ለሁድ ጭምር ፈቃድ ካገኘችና ካዲስ አበባ ውጭ ለመሄድ እሽ» ካለች ወዳንድ የመዝናኛ ቦታ ይዘናት እንሄዳለን። ነገር ግን እስከ ቅዳሜና እስከ አሁኑ - ቀን ቀን እንኩዋ መቸም እስራዋ ትውላለች - ማታ ማታ ቤት ዘግታ ልጅዋን እያሰበች ስታለቅስ እንዳትሰነብት ወደ ሲኒማ ቤቶች እይያዝናት ስንወጣ ብንሰነብት ደህና ይመስለኛል።»

«እስማማለሁ እንሂድ እንግዲህ። የምትመለስበት ጊዜ እንኩዋ ገና ትንሽ ይቀረዋል፤ ግን እስከ ድረስ አባባ አዛዥ እስኪመለሱ ከማማ ጌጤ ጋር ስንጫወት እንቆያለን» አለ አዝማሪው። ሁለቱ አዛዥና ቤት ሲደርሱ ወይዘሮ ጌጤ እውጭ ተሰጥቶ የዋለ ልብስና አንዳንድ እቃ አሽከራቸው እይሰበሰቡ ስታነሳ እበረንዳቸው ቆመው ይመለከቱ ነበር።

«አባባ አዛዥ ገና አልተመለሱም?» አለ አዝማሪው ውቤ ሁለቱም ለወይዘሮ ጌጤ ሰላምታ ከሰጡ በሁዋላ።

«ምን እሳቸው - እዚያ ከስራ የቤት ጋር ሲጨቃጨቁ በጊዜያቸው አያገዙበት! አንዳንድ ቀን ካሁን ቀደም ብለው ይመጣሉ? አንዳንድ ቀንም ያመሻሉ::»

«ደመቁም ገና አልተመለሰችም?»

«እስከሆነ አለች እንዲያውም፤ ስራ አልገባች!»

«ለምን ስራ አልገባች? አሁንም እንደ ታመመች ነች?» አለ በሻህ::

«ትናንትም ዛሬም፤ እኒ አንተ አይተሀት ከሄድ ወዲህ ሁሉ ደህና ናት! አኪሙ መታመሙን እሁድ ለት ሰምቶ ካልተሻላት አኪም ቤት ሄዳ እንድትታከም ከተሻላት፤ ግን እረፍት አግኝታ ስለማታውቅ አስር ቀን ያክል አርፋ ቆይታ ወደ ስራዎ እንድትመለስ ስለ ላከባት፤ ነው ስራ ያልገባች:: ብቻ - እስከ የማትድነው በሽታዎ ልጅዎ ነው! እኔም እግዜር ሳያድለኝ ቀርቶ በለጋው ተቀጠፈብኝ እንጂ የልጅ እናት ነበርሁ! ግን እንኩዋንስ ሩቅ አገር መሄድ ሲሞትም እንዲህ እንደስዎ ሰውን ሁሉ - ግራ አላገባሁ! የስዎ ሆድ - እንንጁ፤ ለብቻው ነው!»

«አሁን ተኝታ ይሆን?» አለ በሻህ::

«እምኝታ ቤትዎ እብታለች:: ግን የተኛች አይመስለኝም፤ እሁድ እዚህ ነአብረች:: እስቲ ግቡና አጫውቱዎት የሚያጫከውታት ዘመድ ያስፈልጋታል::»

«የዘመድ ጭዋታ የሚረዳ ከሆነማ፤ ከናንተ የተሻለ ዘመድ የት ታገኛለች?» አለ አዝማሪው ውቤ::

«የኛውማ - ሁልጊዜ ምክርና ተግሳጥ ሆነና፤ አልጥማት አለ፤ እጅ እጅ አላት!»

ደመቀች ወደ ራስዋ ካልሄደች እቤት ስትሆን፤ ያበሻ ቀሚስ ለብሳ ሳትደርብ፤ ባዶ አንዳንድ ጊዜም በነጠላ ጫማ መሄድ ትወድ ነበር:: ያነለትም አዝማሪው ውቤና በሻህ መዝጊያ መትተው ከፍተው ሲገቡ እንደ ልማድዋ እጅጌ - የለሽ አንገትዬው እንደ ደረትዋ ክፍት የሆነ ያገርዋን፤ ቀሚስ ለብሳ፤ ያን አጠር አድርጋ ታጥቃ ኩታዋን ጠቅልላ አልጋዋ ላይ ካንድ ወገን ጥላ፤ ወንበር ተቀምጣ ጠረጴዛ ስላልነበራት ባልጋው አስደግፍፋ ትጽፍ ነአብር:: እነሱን ስታይ የምትጽፈውን እንዳለ ትታ ቶሎ ተነስታ በደስታ፤ ፈገግ ብላ ለሁለቱም ሰላምታ ሰጠቻቸው:: አጠር አድርጋ የታጠቀችው እጅጌ - የለሽ አንገተ - ሰፊ፤ ቀሚስዋ፤ «ከታች የባት የተረከዝዋን ከላይ ያንገት የደረትዋን ውበት ገልጠህ አሳይ!» ተብሎ እንደ ታዘዘ ሁሉ ገልጦ እያሳዩ ሳይበጠር የሰነበተ ዞማ ጠጉርዋ ማሰሪያው እንደ ተፍታ የጥቁር ሀር ነዶ ድብልቅልቅ ዝብርቅርቅ፤ ብሎ በራስዋም በፊትዋና በትከሻዎችዋ ዙሪያም ተረፍርፎ ከዚያ፤ መሀከል እንደ ንጋት ከዋክብት የሚያምሩ አይኖችዋ እንደ ጋመሩ እንኮዮች ንክሱን ጉረሱን፤ የሚሉ ጉንጮችዋና ከንፈሮችዋ ተካክለው እንደ ተሰኩ ነጫጭ ፈርጮች የሚፍለቀለቁ ጥርሶችዋ ያ ሁሉ ባገረሱብ ጌጣጌጥ ያልተበላሸ የተፈጥሮ ውበት ባንድነት በደመቀች ላይ ሲታይ ደመቀች እንዲህ ሆና ስትታይ፤ በውነት «የውበት አራያ» የሚሉዋት ነበረች! ሰላምታ ሰጥታቸው እንደ

ቆሙ አዝማራው ውቤ እጅዋን ይዞ ከግር እስከ ራስዋ መልሶ፣ ከራስዋ እስከ እግርዋ ሲያያት ቆይቶ፤

«እንዴ! ታዲያ እንዲህ አምሮባት እንዲህ ተሞሽራ እልፍኝዋ ውስጥ ቁጭ ብላ <መጥታችሁ ስገዱልኝ!> የምትለዋን ወይዘሮ ነው - <ታማለች ተጨንቃለች> እያልህ መላት የምታወራ? መታመም ማዘን እንዲህ ነው?» ብሎ በሻህን አየት አደረገና፤

«ምነ ሴቱ ሁሉ እንዲህ በታመሙ፣ እንዲህ ባዘነ?»

«ደመቀች እንዳንቺ የሚያምድር ከሆነ!» ሲል በጥሩ ዜማ እጅዋን እንደ ያዘ እያንጎደጎደ፤

«ተው እባክህ አትቀልድብኝ ልቀቀኝ ጋሼ» አለች ደመቀች ፊትዋን በፍረት ይብሱን ቀልቶ። በሻህ ይስቅ ጀመር።

«እኔ ልሙት ቀልዴን አደለም፣ እውነቴን ነው፤ እንዲህ አድርጎ ማማርም የለ! እየውልህ በሽ» አለ አሁንም ወደ በሻህ እንድ ጊዜ ዘወር ብሎ። «እየውልህ እንዲህ ያለችውን ውብ ልጅ እንዲህ ያለችውን - እንኩዋንስ አለማውያኑን መናንያኑ አክፋዮችን አስጎምሻርታ የምታስገድፍ ያማረ፣ የጋመረች ፍሬ ነው

ባለቅኔው፤-

«ያች የገነት ፍሬ አዳምን ያሳተች፤

እግዜር ከሰማይ አውርዳ ያስሞተች፤

ከዚያም እስከ ሲኦል፣ በፍቅር ሰንሰለት አስራ የጎተተች፤

ኸረ በየት መጥታ፣ እዚህ ተከሰተ?

ቀጥፊ በልቻት አምሮቴ፣ እስኪወጣ፤

ሞት ይፈረድብኝ የሚመጣው ይምጣ።

እንኩዋንስ በስጋዬ፣ በነፍስም ልቀጣ።

ያላት» ብሎ ግጥሙን በማንበብ ሲጨርስ በሻህ ያን ግጥም አደነቀ። ደመቀች ፊትዋ በፍረት እንደ ጋሙ አይንዋን የምታሳርበት አጥታ ስትቸገር ቆይቷና፤

«ተው እባክህ እኔ እንዲህ ሲቀልዱብኝ አልችልም፤ አፍራለሁ። አሁን በቃ ልቀቀኝ አንድ ወንበር ልጨምርና ተቀምጠን እንጫወት» ብላ ዝማራው እጅዋን ሲለቃት ወንበር ልታመጣ ወጣች። አዝማራው ውቤ አልጋው አጠገብ እንደ ቆመ ሆነ ብሎ ሳይሆን ድንገት አይኖቹ ደመቀች በጻፈችው ላይ አረፉ። ከመስመሮቹ ቅጥ ግምጥ፣ መሆኑን ሲያይ ጎንበስ ብሎ

ጥቂት መስመሮች ካነበበ በሁዋላ የተጻፈበትን ደብተር አንስቶ፥ ድምጹን ሳያሰማ ማንበብ ጀመረ።

«እኔ ነውር ነው፥ ጋዜ ውቤ! ብልግና ነውከ! ሰው የሚጽፈውን ሰርቀህ ታያለ?» አለ በሻህ።

«ተገልጾ የተቀመጠ ጽሁፍ የሚነበብ ነው፤ ምስጢር አደለም ዝም በል!» አለና አዝማሪው ማንበቡን ቀጠለ። ደመቀች እንግዶች ስለሚጋበዙት ነገር ከወይዘሮ ጌጤ ጋር ተነጋግሮ ወንበሩን ይዛ ስትመለስ ንባቡን አጋምሶ ነበር።

«ምነው ምነው፥ ጋሼ ውቤ፥ እንዲያው - ነውር ነው! ስጠኝ እባክህ የኔኮ አደለም ሰው <ገልብጭልኝ> ብሎ የሰጠኝ ነው» አለች ደመቀች ወቀሳውንም ልመናውንና ውሸቱንም አፍዋ እንዳመጣው ባንድ ላይ አደባልቃ እዩለፈለፈችና ደብተሩን ከጁ ለመንጠቅ እዩተንጠራራች። ግን አልሆነላትም። ባንድ እጅ ከሰዋ እዩተከላከለ አንብቦ ከጨረሰ በሁዋላ ለስዋ በመመለስ ፈንታ ለበሻህ አሳልፎ ሰጠው።

«የልም እዣት» ከሚል ርእስ ግርጌ የሚከተሉት የናፍቆት ግጥሞት ተጽፈዋል።

«እይዝና ስራ ትምርቴን አብቅቼ፥

ትዳር እይዝና ጥሩ ምሽት አግብቼ፥

ከኔ ቤት አጠገብ ያንቺን ቤት ሰርቼ፥

ጌትነት ቢጠራኝ ወይም ደስታ ተድላ፥

አንቺን ትቼ ላልሄድ ይሁንብኝ ማላ።

<ከስራ ብወጣ እንዴት እኖራለሁ?> ብለሽ እንዳትፈራ፥

ቤት ሙሉ እንዲሆን እንዳትቸገራ፥

አሽከሮች ቀጥራ፥ ስራ እንዳትሰራ፥

ጥሩ እመቤት ሆነሽ ደልቶሽ እንድትኖራ፥

እንድትኖሪ ሞልቶሽ ምንም ሳትፈልገ፥

ለዚህ ሁሉ ነገር፥ አይዞሽ አለሁልሽ፥ እመዬ እንዳትሰገ።»

ትላኝ አልነበረም ምሳ አብረን ስንበላ <ተከስተ ሾላ> ስር?

ይህ አሰት እንደሆን እስቲ እንጥራትና ያች ሾላ ትመስክር!

ያች ሾላ ትመስክር በል እንጥራትና!

መቸም አትቀሽ እስከ ምንም ስለሌላት ከሰው ዘር ዝምድና፥
 አየ ጉ -ድ! አብዬ እኔኮ ያ ሁሉ የምትነግረኝ ነገር።
 በውን ተቀምጠን የምንጫወተው መስሎኝ እኖር ነበር!
 ለካስ እልም ኖሮዋል ሲነቁ እማይገኝ ከንቱ ሆኖ እሚቀር!
 ስትሰጠኝ የኖርኸው ያ ሁል ግሩም ተስፋ፥
 የልም እገጥት ሆነብኝ፥ ሲነቁ እሚጠፋ!
 ግን ይቅር ግዴለም ግዴለም፥ ይሁና!
 ቁም አልይዝብህም፤ እመኛለሁ እንጂ እንድትሆን ደህና።
 የምወድህ ልጄ፥ ያካላቴ ክፍል አንጀቴ ነህና።
 ስምህን እንዳልጠራው ይሰማል አጥማጂ፥
 እንዲያው ልጄ <ሞረ -ሽ> እያልሁ ልጥራህ እንጂ!
 ወላጆች ንገሩኝ ልምድ አላችሁና
 እኔ ልጄ፥ ስለሆንሁ ብዙ አላውቅም ገና፥
 የተወለደ ልጄ ደግሞ፥ ተመልሶ ይረገዛል ከቶ?
 የኔው ያስምጠኛል በሆዴ ውስጥ ገብቶ!
 ጎረቤቶች ሁሉ ቤተክሲያን ሊስሙ ሲሄዱ ባንድነት፥
 እኔም እሁድ እሁድ በእለተ ሰነብት፥
 ሄጄ እሳለማለሁ የነእብርህበትን ያነን ትምህርት ቤት!
 የናት ልብ ሲታራ ድምጹን አሰምቶ፥
 ምነው <አቤት> አይል የልጅ ልብ ተኝቶ?
 እንደ መሳሳቱ እንደ መሰልሰሉ፥
 የናት አንጀት መቁረጥ ምነ አለመቻሉ?
 የተኛህበትን ማህጸኔን አቅፌ፥
 <እሽሩሩ> እላለሁ እስኪመጣ እንቅልፌ።

አደራህ እንቅልፌ እባክህ ቶሎና

ከልጅ እምገናኝ ልጄን እምስመው በህልሜ ነውና!

አለም አልም ቢሆን እውንነቱ ቀርቶ፥

ሌሊት ብቻ ቢሆን ቀን ጭራሹን ጠፍቶ

ከልጄ ላንድ አፍታ ባልተለዩሁ ከቶ!»

በሻህ አንብቦ ሲጨርስ እሱም አዝማሪው ውቤም አዝነው፥ አንገታቸውን ደፍተው ቆዩና፥

«እንዲህ ያለው ነገር ደህና እንዳይመስልሽ ደመቁ፤ በዚህ አሁን በያዘሽው ከቀጠልሽ - እጽኑ በሽታ ላይ ትወድቁና ራስሽን ብቻ ሳይሆን ልጄሽን ጭምር ትጎዳለሽ!» አለ አዝማሪው።

«የለምኮ ጋሼ፥ አሁን - በቀደም - ጋሼ በሻህ ከመከረኝ በሁዋላ ማዘኑን ትቻለሁ። ብቻ - እንዲያው - እንጂ አንዳንድ ጊዜ፥ ብቻየን ስሆን ይናፍቀኝና - አብረን ሳለን የምናደርገው የነበረው፥ እንጫወተው የነበረው ሁሉ እዩመጣብኝ - ነው» አለችና ወዲያው እንባ የሞሉ አይኖችዋን ትጠርግ ጀመር።

«ለምን ቤትሽን እዩዘጋሽ ብቻሽን ትቀመጫለሽ? ከሰዎች ጋር አትሆኝም? እንዲያውም አሁን ስንገባ እማማ ጌጤ እንደ ነገሩን ያስር ቀን እረፍት እንደተፈቀደልሽ በሻህና እኔ አንቺ ውባዬውሁን ጨምረን እዚህ አዲስ አበባ ወደ ስኒማ ቤቶች ካዲስ አበባ ውጭም ወንዳንድ የመዝናኛ ቦታዎች እዩሄድን ስንጭወት ብንሰነብት ብቻሽን ስትሂኒ የሚመጣብሽ የልጅሽን ናፍቆት አይመጣብሽም። በይ በዚህ እንስማማ። ዛሬ መቸም - ውባዬሁን እስክናመጣ ጊዜው ስለሚያልፍብን ከነገ ጀምረን እንዲህ እናድርግ። በይ እሺ» አለ አዝማሪው። ደመቀች ወደ አዲስ አበባ ሲኒማ ቤቶች ወይም ካዲስ አበባ ውጭ ወዳሉት የመዝናኛ ቦታዎች ሄዳ የምታውቅ በመሆንዋ ግብዣው እንግዳ ከመሆኑም ሌላ ድንገት ስለ ሆነባት «እሺም እንቢም» ለማለት ቸግሮዋት፥ ለጊዜው አንገትዋን ደፍታ ዝም አለች።

«በይኮ ያለዚያ እቀዩምሻለሁ!» አለ አዝማሪው። ጉዋደኛውን ተከትሎ።

«አ - ሺ» ስትል ደመቀች ከቅርታ፥ ፈገግታ ጋር፥ በሻህንና አዝማሪውን እያለዋወጠች እያዩች፥

«እንዴት ዋላችሁ?» አሉ አዛኝቱ በሩን ከፍተው ገቡና።

«እንኩዋን መጣችሁ እስቲ እባካችሁ - ይችን ልጅ አበረታቱዋት ሆደ - ባሻ ሆና አስቸግራናለች» አሉ ቀጥለው ሰላምታው ከተሰጣጡ በሁዋላ። ከዚያ ሁሉንም ወደ እንግዳ ቤት ይዘዋቸው ሄደው ጠጅ ቀርቦ እዩጠጡ በሻህና አዝማሪው እንደ ልማዳቸው እይስበሳቸውን ነውር እዩተዘካዘኩ ዱላ - ቀረሽ የውሸት ጥል ሲጣሉ ሌሎች ደመቀች ጭምር - እነሱን እያዩና እዩለሙ በሳቅ ሲያወኩ አመሹ።

ምእራፍ ሰላሳ አራት

እድሜ ላምቦ ጠበል

ደመቀችን ወደ ሲኒማ ቤቶችና ወደ ሌሎች የመዝናኛ ቦታዎች ለመውሰድ በተስማሙ ማግስት ካስራ ሁለት ሰአት ቀደም ብለው በሻህና አዝማሪው ውቤ፣ ከባልተቤቱ ጋር እናዛኹ ተካልኝ ቤት ደረሱ። አዛኹ ከስራቸው ገና ስላልተመለሱ እቤት ያገኙባቸው ወይዘሮ ጌጠንና ደመቀችን ብቻ ነበር።

«የምትጠጡት ምን እናምጣላችሁ?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ሁሉም ሰላምታ ተሰጣጥተው ከተቀመጡ በሁቀላ።

«ወደ ሲኒማ ቤት ለመሄድ ነው ውባዬሁን ጭምር ይዘናት የመጣን። ስለዚህ - ሌላ መጠጥ ጠጥተን የሄድን እንደሆነ እዚያ እንቅልፍ እንዳይዘን ቡና ብንጠጣ የሚሻል ይ - መስለኛል» ብሎ አዝማሪው ባሳቡ የሚስማሙ መሆናቸውን ለማረጋገጥ በጥያቄ አይን በሻህንና ውባዬሁን እያለዋወጠ ሲያይ፣ ሁለቱም መስማማታቸውን በዩራሳቸው ምልክት አሳዩ።

ውባዬሁ፣ አንዳንድ ጊዜ ድግስ ሆኖ ባንድነት ስትጠራ ካልሆነ፣ የናዛኹ ተካልኝን ቤት እንደ ባልዋ የምታዘወትር አልነበረችም። ስለዚህ ከወይዘሮ ጌጤም ከደመቀችም ጋር የባልዋን ያክል ስላልተላመደችና የቅርብ ወዳጅነት ስለልነበራት ከመዝናናትና ከቅብጠት ተቆጥባ እንደ እንግዶች ወይዛዝር ሁሉ ኮራ ረጋ ብላ ነበር ለሁለቱም ሰላምታ የሰጠቻቸው። ምንጊዜም ቢሆን የውባዬሁ ቅብጠት ከቤትዋ ወጥቶ አያውቅ! ከቤት ውጭ ይልቁንም በጣም ባልለመደቻቸው ሰዎች ፊት የረጋች የኮራች ወይዘሮ ናት! እቤትዋ ከባልዋ ከለመደቻቸው ሰዎች ጋር ስትሆን ግን አካሄድዋ አነጋገርዋ አሳሳቅዋ፣ እንዲያው ሁለመናዋ ቅብጠት ብቻ ነው። ታዲያ በጣም ያምርባታል!

ውባዬሁ ጌጥ ማብዛት አትወድም። «ለምን?» ሲሉዋት «እኔ ወቢት እኔ ራሴ የምታይ ነኝ እንጂ የጌጥ ማሳያ የጌጥ መደርደሪያ ነኝ እንዴ! የጌጥ መደርደሪያ አራዳ ሱቅ ይሂድ እዚያ ሞልቶለታል!» ትላለች። ያነለትም፣ ትናንሽ የወርቅ ጉትቻዎች በጆሮችዋ ከማድረግዋ በቀር የጅ አንባር ይሁን ያንገት ድሪያ እምስቀል፣ ወይም ሌላ ብልጭልጭ ጌጣጌጥ በላይዋ አይታይም ነበር። ባትምላሽ ጥልፍ ቀሚስና ጥበብ ኩታ ለብሳ፣ ከዚያ ላይ ቀላል ግራጫ ካባ ደርባ፣ ቀለሙ ከገላዋ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ሀር የግር ሹራብና ባላጭር ተረከዝ ጥቁር ጫማ ከማድረግዋ በቀር ሌላ ጌጣ ጌጥ አልነበራትም፤ በውበትዋ ብቻ ነበር ያጌጠች። «ለምነው ባላጭር ተረከዝ ጫማ የምታደርገ?» የተባለች እንደሆነ «ወንድ እንዳልመስል ነዋ! ረዥም ሆኖ በመፈጠራ ሲቆጨኝ ደሞ በዚያ ላይ ረዥም ተረከዝ ያለው ጫማ ከስር የቀጠልሁበት እንደሆነማ - ከሴቶች ተራ ወጥቼ ቀውላላ ወንድ እመስል የለም እንዴ! እኔ ሴትነቴን በጣም ስለምወደው ወንድ መምሰል አልፈልግም!» ትል ነበር።

ቡና መጥቶላቸው ከጠጡ በሁዋላ፣ ደመቀኝ ወደ መኝታ ቤትዋ ሄዳ ልብስዋን ለውጣ እንደ ወባዬሁ ወርቅ ጉትቻዋና ካባ እንኩዋ ስላልነበሩዋት ቀሚስዋን አጠር አድርጋ ታጥቃ፣ በዚያ ላይ ጥበብ ኩታዋን ደርባ ባይኖሩትም የልቅሶ ምልክት እንዳይታይባቸው አባብሳ፣ ጠጉርዋን ከተመሰቃቀለበት በቅጥ በቅጥ አድርጋ፣ እንደ ወባዬሁ ባላጭር ተረከዝ ጫማ አድርጋ ተመለሰች። ታዲያ የማይደረግ ሆነና ነው እንጂ ለማስገባት ለማሳመሩስ ቢሆን ጠጉርዋን በማስተካከል ፈንታ እንዲሁ እንደ ተመሰቃቀለ ትታ አሳጥራ በታጠቀችው ቀሚስ ላይ ጥበብ ኩታ መደረቡን ትታ፣ መውጣቱ የበለጠ ባሳመሩዋት የበለጠ ባስገቡዋት ነበር! ነገር ግን እንዲያ ሆነው የማይወጡ ወይዘተር በተመልካች ዘንድ ከብዶች እንጂ ከውቦች ስለማይቆጠሩ የበለጠ የሚያሳምሩዋትን ትታ የማያሳምሩዋትን አድርጋ ለመውጣት ተሰንድታ መጣች።

በሻህና አዝማሪው ውቤ ከሁለቱ ሴቶች ጋር አድዋ ሲኒማ ቤት መጀመሪያ ከደረሱ መሀከል ስለ ነበሩት የመግቢያ ትኬት ለመግዛት ሰልፍ ቦታ ለመያዝ የመጋፋት ችግር አልገጠማቸውም። አዝማሪው ለኩልቱም ተኬት ሊገዛ ገንዘብ ሲያወጣ፣

«ነጻ መግቢያ ተኬቶች እኒሁ» አለ በሻህ ቀደም ብሎ የገዛቸውን አራት ያንደኛ ማእረግ ተኬቶች ከኪሱ አውጥቶ።

«ቀምተህ ነው? ወይስ ሰርቀህ?» አለ አዝማሪው መለስ ብሎ ተኬቶችን ሲያ ትንሽ እንደ መሳቅ አለና።

«መቸም ካልተገዙ፣ አሁን ካልሆነው አንዱ የተገኙ መሆን አለባቸው» አለ በሻህ አዝማሪው ውቤን ብቻውን ሲሆኑ ወይም በሌሎች ሰዎች ፊት የሚሰድበውን ያክል በምሽቱ በውባዬሁ ፊት አይሰድበውም። ስለዚህ ያነለትም ውባዬሁ በመኖርዋ አጠፋውን አልመለሰለትም።

አዳራሹ ውስጥ ገብቶ ሁለቱ ሴቶች እመሀል አዝማሪው በምሽቱ ጎን በሻህ በደመቀኝ ጎን እንደ ተቀመጡ፣ ተመልካቹ በድርብ መስመር እዩተጥመለመለ ገብቶ ቤቱን እስኪጨንቀው ሞላው። በልማዱ ቅዳሜና እሁድ ማታ ወይም በበአል ካልሆነ ባዘቦት ስኒማ ማየት የሚፈልጉ ብዙ ስላልነበሩ ከስኒማ ቤቶች ወንበሮች የሚበዙት ባደዋቸውን ነበር የሚያመሹ። ሰሞኑን ግን፣ አድዋ ሲኒማ ቤት የሚታየው ፊልም ጥሩ መሆኑ ተስፋፍቶ ስለ ተወራ፣ እዚያ ማታ ማታ ሁልጊዜ ቦታ ይጠብ ነበር።

ፊልሙ የሁለት አሜሪካን ወጣቶች የተጨነቀ ፍቅር የሚያሳይ ነበር። ቤትዋ ያንድ ትልቅ ኩባንያ ባለቤት ልጅ ናት። ወንዱ እዚያ ሀብታም ሰው ቤት ባሽከርነት ተቀጥሮ የሚሰራ፣ መልክ መልካም ጥቁር ነው። ከመልኩ ማማር ሌላ ግሩም የሆነ ድምጽ ስለ ነበረው በትርፍ ጊዜው ዘፋኝ ለመሆን ይሰናዳ ነበር። እዚያ እንዳለ ከጌታው ልጅ ጋር በጽኑ ፍቅር ይጠመዳሉ። ወዲያው የልጅቱ ወላጆች ያውቁና አሽከራቸውን ከቤታቸው አባርረው እስከሆን በራስዋና በቤተ ሰብዋ ብቻ ሳይሆን በጠቅላላው በነጭ ዘር ላይ ውርደት ለማምጣት የተነሳች በመሆንዋ ወቅሰው ዘልፈው ዳግመኛ ያን ጥቁር ፍቅረኛዋን እንዳታይ በጥብቅ ከመከልከላቸው በላይ በሁለቱም ላይ ጠባቂዎችና ሰላዮች ያደርጉባቸዋል። ታዲያ መቸም የተጨነቀ ፍቅር መላ

አያጣ! ያ የተጨነቀ ፍቅራቸው በሚያሳያቸው መላ ከተከበቡበት የጠባቂና የሰላይ አጥር እዩወጡ በተገናኙ ቁጥር ከደስታቸው ብዛት የተነሳ እዩጦ እስከ በሱ እሱ በስዋ ላይ ወድቀው ሲሳሳሙ፣ ሲላላሱ ሲጉዋረሱ፣ የሆኑት ሲያጡ ተመልካቹን ሁሉ በውድም በግድም የደስታቸው ተካፋይ ያደርጉታል!

እኒያ ልጆች በፍቅራቸው፣ ሰክረው፣ የሚያደርጉትን ሲያዩ በዩልባቸው የተኛ ፍቅራቸው ተቀስቅሶ የሚሳሳሙና እዩተቃቀፉ የሚተሻሹ ተመልካቾች አልፎ አልፎ ይታዩ ጀመር። እኒያ ልጆች በፍቅራቸው ሰክረው የሚያደርጉትና የሚሆኑት ሁኔታ እንኩዋንስ የተኛ ፍቅር ለመቀስቀስ ያልነበረ አዲስ ይፈጥር ነበር!

ፊልሙ ሲታይ ይቆይና በዩምእራፉ፣ ላጫጭር ጊዜ መብራት በርቶ ቆይቶ እንደገና በቀጠለ ቁጥር የሚሳሳሙትም እዩተቃቀፉ የሚተሻሹትም ተመልካቾች ቁርጥ እዩጨመረ ሄደ። የፊልሙ ተጫዋቾች የሚያቀናቅኑትን ከተመልካቾች መሀከል መጀመሪያ ተቀባዮች የሆኑ ፈረንጆች ብቻ ነበሩ። እዩቆዩ ግን አንዳድ ኢትዮጵያውያን ወጣቶችም ጎረቤቶቻቸው የሚያደርጉትን ያደርጉ ጀመር። ከዚያ እዚያ አዳራሽ ውስጥ በገባው የመሳሰምና የመተቃቀፍ ወረርሽኝ እንደ ተለከፈ ሁሉ አዝማሪው ውቤም ራሱን በውባዬሁ ትክሻ ላይ ጣል አድርጎ፣ እጁን ባንገትዋ በከፍነሮቹ ሲደባብስ ቆዩና ተጠንፋርቶ አፍዋን ሊስም ወደሱ ሳባት።

«ኧረ! ኧረ ተው ስለ እግዜር ሰው ጉድ ይላል! እዚህ - ባደባባይ ውስጥ ነው እንዴ!» አለች ውባዬሁ በጅዋ እዩተከላከለች።

«ጉድ የሚባል ሰው ሁሉ የሚያደርገውን የማያደርግ ነው!» አለ አዝማሪው።

«ከኒያ - ከፈረንጆችና ካንዳንድ - እፍረት - የለሽ ልጆች በቀር - ማን ደህና ሰው እንዲህ ሲያደርግ አዩህ? ተው እባክህ እቤት - ትደርስበታለህ» አለች ውቤቱ መከላከልዋን ሳትተው።

«እቤት አላደርስ ሲልሳ!» አለና እንደ ምንም ብሎ አንድ ጊዜ አፍዋን ሲስማት ድል ሆነች! ወዲያው ትከላከልበት በነበረው እጅዋ እንዳያመልጣት አንገቱን ጥምጥም አድርጋ ይዛ አጠፋውን ትመልስ ጀመር!

አዝማሪውና ውቤቱ ሲሳሳሙ ደመቀችን ስለ ተጫኑዋት፣ ለነሱ ቦታ ለማስፋት እዩፈራች ወደ በሻህ ጠጋ ስትል የሱ የሰውነት ሙቀት ለስዋ የስዋ ለሱ ልብሳቸውን ዘልቆ ተሰማቸው። ያንጊዜ የሁለቱም ልቦች በዩደረታቸው ውስጥ በሀይል ሲመቱ ከነሱ አልፎ ለጎረቤታቸው የሚሰማ ይመስል! ከዚያ በሻህ «ልበል ልተው?» እያለ እያመነታ ቀስ አድርጎ እጁን ከሁዋላዋ በኩል አንገትዋ ላይ ጫን አደረገ። ምንም አላለች፤ ዝም አለች! ብቻ የወባ መነሻ እንዳለበት ሁሉ ሰውነትዋ በሙሉ ይንቀጠቀጥ ነበር! «ተመስገን!» አለና እጁን ባንገትዋ ላይ እንደ ጫነ ፊልሙ ከሚታይበት መድረክ በሚመጣው ድንግዝግዝ ብርሃን አይን ላይን ተያዩ። ከዚያ ቀስ ብሎ አፋን ወዳፍዋ ሲያደርግ ነገር ግን አፍዋን ሳይነካ ገና በምገድ ሳለ መብራቱ በራ!

«እጭ ምናባቱ!» አለች ደመቀች በስጨት ብላ።

«ማነን ነው?» አለ በሻህ እሱን ያለችው መስሎት በጥፊ እንደ ተመታ ድንግጥ አለና።
ወዲያውኑ አልመለሰችም። ትንሽ ቆየት ብላ።

«እ? እ - መብራቱን ነው <ብልጭ ድርግም> ሲል - አይን ያሳምማል» አለች።

ያ መብራት የፊልሙ መጨረሻ ስለ ነበረ ሰው ሁሉ ተነስቶ እዩተንጫጫ ለመውጣት ሲተራመስ አዝማሪው ውቤና ጉዋደኞቹም አብረው እዩተጋፉ ወጡ።

«ወደ ቤታችን ከመሄዳችን በፊት አንድ ቡና ቤት ገብተን አንዳንድ ቀዝቃዛ ነገር እንድንጠጣ ጋብዣችሁታለሁ» አለ አዝማሪው። ከዚያ እዚያው ከስኒማ ቤቱ አጠገብ ባለ ቡና ቤት ቤት ገብተው ለሱና ለበሻህ ቀዝቃዛ ቢራ፣ ለውባዬሁና ለደመቀች ቀዝቃዛ ሎሚ ናት ቀርቦላቸው ሲጠጡ።

«እንግዲህ» አለ አዝማሪው ቢራውን አንድ ጊዜ ተጎንጭቶ አጣጣመና። «እንግዲህ የደመቁ ረዥም የረፍት ጊዜ በከንቱ እንዳያልፍ ነገ አምቦ ሄደን እስከ እሁድ ድረስ ስንዋኝ ስንብተን ሰኞ እንመለስ እኔ ውብ፣ <ዋና ካልወሰድኸኝ> እያለች መጨቅጨቅ ከጀመረች ዘመናት አልፈው ዘመናት ተተክትዋል» አለ ከቀልዱ ጨመር አድርጎ።

«ሀ! ብልጅ አመካኝቶ ይበሉዋል አንጉቶ፣ እንደሚሉት ራስህ አንድ ነገር ስትፈልግ በኔ ማመካኘት ትወዳለህ! <ዋና መሄድ ፈልጌያለሁ> አትልም? ምን አሳፈረህ!» አለች ውባዬሁ ባልዋን የጎድን እያዩች።

«ፈቃድ ፈጻሚሽ ታዛዥሽ መሆኔን በምስክሮች ፊት ለማረጋገጥ ነዋ የኔ ውብ!» አለ አዝማሪው ጉንጭዋን እዩዳበሰ።

«አይ ወዲያ! ድንቁም ታዛዥ እቴ! ስትል ውቤቱ እጁን ከጉንጭዋ ላይ እዩገፈተረች ደመቀችና በሻህ የባልና ምሽቱን ወዘበሬታ አይተው ይስቁ ጀመር።

«ብቻ - <ዋና እንሂድ> ስላኸው እኔ ዋና አላቅምኩ፣ ጋሼ» አለች ደመቀች።

«ትማሪያለሻ! ሁላችንም ተምረን ነው እንጂ አውቀን አልትወለድንምኮ! የኔ ውብ በሁለት ቀን ትምርት ነው ጥሩ ዋናተኛ ያደረግሁዋት፤ አንቺንም ቅዳሜና እሁድ አስተምሬ አባይን በዋና መቁረጥ የምትችይ፤ ጥሩ ዋናተኛ ባላደርግሽ <ምን ብለኸኝ ነበር?> ትያለሽ» አለ አዝማሪው እንደ ልማዱ ንግግሩን የቀልድ ቀለም እዩቀባባ።

«አሳቡስ - መልካም ነበር። ብቻ - የዋና ልብስና - አንዳንድ የሚያስፈልግ ነገር አስቀድመውን ስላላሰናዳን ለሌላ ጊዜ ብናደርገው ይሻል እንደሆነ እንጂ» አለ በሻህ እያመነታ። ደመቀች መብራቱ ሲጠፋ <እጭ! ምናባቱ> ባለችው ስሜቱ እንደ ታወከ ስለ ነበረ ያንጊዜ ቀደም በለው ካዝማሪው ጋር እንደ ተመካከሩ ደመቀችን ይዞ ወደ ሲኒማ ቤቶች ይሁን፣ ወደ ሌሎች የመዝናኛ ቦታዎች የመሄዱ ነገር አልጣመውም ነበር።

«የዋና ልብስ ችግር የለም። በግጥም ሆነ በኪራይ፣ እንደምንፈገው እዚያ እናገኛለን። ስለዚህ እንሄዳለን፤ አንቀርም። መሄዳችን የማይቀር ከሆነም ነገር ከምሳ በሁዋላ መዋኘት እንድንችል ያንድ ሰከቱን ኦቶብስ መያዝ ይኖርብናል። ስለዚህ የኔ ውብና እኔ መርካቶ ኦቶብስ መቆሚያ በቀጥታ እንሄዳለን፤ አንተና ደመቄ እዚያ ቅዩን፤ የቀደምናችሁ እንደሆነም ድረሱብን» አለ አዝማሪው፤ እንደ ወታደር አለቃ የማያጠያይቅ ትእዛዙን ሲስጥ በሻህንና ደመቀችን እያለዋወጠ እያዩ። በሻህ አምቦ የመሄዱ አሳብ ደስ ባይለውም አለመደሰቱን መግለጽ አልፏል። ከዚያ ሁሉም ባንድነት ሆነው ደመቀችን እቤትዋ ካደረሱ በሁዋላ ወደዬቤታቸው ሄዱ።

ያን ሌሊት ደመቀችና በሻህ፣ ስኒማ ቤት እነሱም ሌሎችም ሲያደርጉት ያመሹትን በዩብኩሳቸው ባሳባቸው ጠርተው አምጥተው ሲያዩ እሱን እያነሱ እዩጣሉ እያገላበጡ ሲመረምሩ እንቅልፍ ሳይመጣባቸው ብዙ ቆዩ።

ደመቀች ለነውባዬውሁ ቦታ ለመስጠት በሻህን ስትጠጋው የሰውነቱ ሙቀት የሱንም የስዋንም ልብስ ዘልቆ የኤሌክትሪክ ሽቦ እንደ ያዘች ሁሉ በሰራ አካላትዋ የሚያንቀጠቅጥ ነገር ያሰራጨባት ታሰባትና እንዲያ ያለ ነገር ደርሶባት ስለማያውቅ እንዲያ ያለ ስሜት ተሰምቶዋት ስለማያውቅ ምክንያቱን ፈልጋ ማግኘት አቃታት። «የሚሞቅ የሰው ገላ መንካት እንዲያ ያንቀጠቅጣል? ብርቱ ትኩሳት ያላቸው በሽተኞች እጅ ስይዝ መች እንዲያ ተንቀጥቅጬ አውቃለሁ? እንግዲያ ፈርቼ ነው? ምን አስፈራኝ? አብሬው የኖርሁት አደል? እንጂ ዛሬ ምን እንደ ነካኝ አላውቅም እንጂ አንድ ነገር ሆኘኝ ኖሮዋል! አለች። ከዚያ እጁን፣ አንገትዋ ላይ እንዳደረገ አይን አይንዋን አያዩ ቀስ ብሎ ወደስዋ ቀረብ ሲል ስታየው ሰውነትዋ አንድ አድርጎ የያዘው ሀይል እንደ ተለያት ሁሉ የሰራ አካላትዋን ጠቅላላ ድካም ጠቅላላ ዝለት ተሰምቶት የነበረው ታሰባት! ያን ጊዜ ከሱ ለመሸሽ አቅምም ፈቃድም፣ እንዳልነበራት፣ እንዲያውም ከሱ በመሸሽ ፈንታ አንድ የማታውቀው ስውር ሀይል ወደሱ ይገፋት እንደ ነበረ አንገቱን እቅፍ አድርጋ አፍዋን ፍለጋ በመንገድ ላይ የነበረውን አፋን እንድትሰምው አምርት ለቆባት እንደ ነበረ ታሰባት? «እንዲህ ያለው ነገር ምንድነው? ፍቅር እንዲህ ያደርጋል? እም - ! እንጂ» አለች ለጥያቄዋ ሁሉ መስል ለመስጠት የሚችል በፍቅር የተነካ ሰው ባጠገብዋ ስላልነበረ።

የደመቀችና የበሻህ ፍቅር በቃል ወይ በግብር ተገላጸውት ባያውቁም ረዥም ጊዜ አብሮዋቸው የኖረ ነው። አዝማሪው ውቤ አላሻር ተካልኝ ቤት የበሻህን የሚወደዱና የሚደነቁ ባህሪዎችም ስራዎችም በተለይ የጀግናነቱን ታሪክ በረጅም ሲተርክ ከሰማችበት ቀን ጀምሮ ደመቀች ከሌሎች ወንዶች ስትሸሽ የኖረችውን ያክል እሱን ስትከትል የኖረች ነበረች። ነገር ግን በዚያ ረዥም ጊዜ ውስጥ በተገናኙ ቁጥር የሰላምታ እጁን ከመስጠቱና ሁለት ጊዜ ያክል እጅዋን ከመሳሙ በቀር እንደ ያነለት አንገትዋን አቅፎ ወደሱ አስጠግቶ ከገላው ሙቀት አካፍሎዋት አያውቅም። ስለዚህ ያ ሙቀት በገላዋ ሲሰራጭ እንደ ወባ በሽታ ያንቀጠቀጣት እጁን በንገትዋ ላይ ሲያደርግ አስማት እንዳስነካት ሁሉ የስዋ ፈቃድ ትቶዋት ሸሽቶ እንዲሁ ግብዝንዋን የሱ ፈቃድ ብቻ የምትከትል ያደረጋት ምን እንደሆነ ስም ልታገኛለት ስላልቻለች «እም - ! እኔ እንዲያው እንጂ!» አለች።

ከዚያ ውባዬሁ ባልዋ ሲስማት ትሆነው የነበረው ታሰባት። ውባዬው ባልዋ ሲስማት አፍዋን መሳሙ አላጠግበው ብሎት እንዲያውም የተኛ የፍቅር ራብዋን ቀስቅሶባት እስዋን ደመቀችን እንደ ተደገፈች ጉንጮቹን ራሱን ጆሮዎቹን አንገቱን ትከሻዎቹን ወገኑን እንዲያው በቅርቡ ልታገኝ የቻለችውን የሰውነት ክፍሉን ሁሉ በሁለት እጆችዋ ጥ - ብቅ እያደረገች እዬያዘች ስትወራጭ አንድ የፍቅር ጠብታ በሰውነቱ ውስጥ እንዳይቀር ሁሉንም እየጨመቀች ለመዋጥ የምትፈልግ ትመስል የነበረው ያ ሁኔታዋ ያንጊዜ እዚያ እፊትዋ እንደ ሆነው ሁሉ አንድ ደስ የሚያሰኝ ሙቀት በሰውነትዋ ውስጥ ስለ ተሰማት።

«ውዬው ጉ -ድ! እኔንም እንደ መጣ ቢስመኝ ኖሮ እንደሰዋ እሆን ኖሮዋል? እንጃ!» አለች፤ ያን የተዋረራትን ደስ የሚያሰኝ ሙቀት ዝም ብላ ስታዳምጥ ቆይታ ብቻዋን ፈገግ አለችና።

በሻህን እንቅልፍ ከልክሎ ሲያወራጨው ብዙ ጊዜ የቆዩ፣ ያነሉት ደመቀች፣ በሁኔታዋም፣ ባድርጎትዋም ያሳደረችበት ጥርጣሬ ነበር። መጀመሪያ ሰውነትዋን ከሰውነቱ አስጠግቶ ተቀምጣ ትንሽ እንደ ቆዩች የሰራ አካላትዋ ሲንቀጠቀጥ ትንፋሽዋ ቁርጥ ቁርጥ እያለ ልብዋ ፈጥኖ ሲመታ፣ አንገትዋን አቅፎ በመድረኩ ድንግዝግዝ ብርሃን ሲያያት አይኖችዋ አፎታቸውን በሞላው ፍትወት ያሞቀው ውሀ እዬዋኝ ፊትዋን ወደሱ አቅንታ አፍዋን በከፊል ከፍታ ሁለመናዋን ረስታ ሊስማት በመንገዱ ላይ የነበረው አፋ ደርሶ እስኪስማት በናፍቆት የምትጠብቅ መስላ ታይታው ስጋቱ ሁሉ ያበቃ፣ ያከተመ መስሎ ታይቶት ደስታ ነሽጦት ነበር።

ነገር ግን ድንገት መብራት ሲበራ፣ ወዲያው ተለውጣ ተቆጥታ፣ «ምናባቱ» ብላ መሳደብዋ ለጊዜው ማስደንገጥ ብቻ ሳይሆን ሁዋላም ሞቆ የነበረ ስሜቱን ቀዝቃዛ ውሀ እንዳፈሰሱበት አቀዘቀዘው። እርግጥ «መብራቱን ነው የሰደብሁት» ብላዋለች። ብቻ አባባልዋ ራሱ የሚያጠራጥር ነበር። «ማነን ነው?» ብሎ ሲጠይቃት የምትመልሰው ጠፍቶዋት ስትፈልግ ቆይታ፣ እዬቀዘቀዘች «አ? እ -! መብራቱን ነው» ያለችው እውነትዋን ይሁን ወይም በተናገረችው ተጸጽታ፣ ወይም ደግሞ ፈርታ ሁዋላ የፈጠረችው ይሁን መቸም ከስዋና ከግዜር በቀር ማንም ሊያውቅ አይችል!

ታዲያ እስዋና እግዜር የሚያውቁት እውነት የተሳደበች እሱንም መብራቱንም መሆኑን ነው! መብራቱን ያንጊዜ በመብራቱ እሱን ሊስማት በመቃጣቱ ሁለቱንም ነበር የሰደበች! እሱ ሁለቱም እንዲያ እንደ ጋሉ ቶሎ በመሳም ፈንታ አንገትዋን አቅፎ አይን አይንዋን እያዬ ቀስ እያለ ወዳፍዋ ሲያዘግም ጊዜ በማጥፋቱ ሳመኝ» ብላ ልብዋ በደስታ እየጨፈረ ስጠበቅ፤ በዚያ መሀከል የሰይጣን መላክተኛ ሆኖ ደስታዋን ለማሰናከል ያን ጊዜ ስለ በራ ሁለቱንም ነበር የተሳደበች!

ታዲያ ምን ይሆናል? መቸስ የሰውን ልብ እንደ መጽሀፍ ገልጾ ማንበብ አይቻል! ልብዋን ገልጾ ማንበብ ቢችል ኖሮ ያ ስሜቱን እዬከነከነ ልቡን አሻክሮ ያመሸው ጥርጣሬ እስከ ቤቱ ተከትሎ ሄዶ የሌሊት እንቅልፉን ባልከለከለው ነበር! ልብዋን ገልጾ ማየት ቢችል ኖሮ ያንለት ብቻ ሳይሆን ከዚያም በፊት ለረዥም ጊዜ እሱ ሲርባት እሱን በልታ የምትጠግብበት

ቀን ሲናፍቃት የኖረች መሆንዋን ባወቀ ነበር! ነገር ግን የምትወደው መስላ ፊት ስትሰጠው ኖራ በመጨረሻ ለጋብቻ ሲጠይቃት እንደ ሌሎች የገፋችውና ፊትዋን አዙራ ጀርባዋን የሰጠችው እንደሆነ እንዲያ ያለውን ውርደት መሸከም የማይችል መስሎ ታይቶት ለጋብቻ ሲጠይቃት ከወሰነበት እለት ጀምሮ ያካል ሆነ የመንፈስ እረፍት ሳያገኝ እንዲሁ እንደ ባክነ ነበር የሰነበተ! ሁለት የማይጣጣሙ ሁለት እይሚጸረሩ ተወዳዳሪዎች ፍቅርና ኩራት - በውስጡ እዩተሙዋገቱ ማስታረቅ ወይ ባንዱ ፈርዶ ፍርዱን ማስቀበል የማይችል አቅመ - ቢስ ሆኖ እንዲሁ እረፍት ሳያገኝ ሲጨነቅ ነበር የነበተ!

ያነለት ካደረበት ጥርጣሬ በመጠርጠሩም ምክንያት ከባድ ቅርታ የተጫነው ከመሆኑ የተነሳ አዝማሪው ውቤ፥ በማግስቱ ወደ አምቦ ሄደው እንዲሰነብቱ ያቀረበውን አሳብ ላለመቀበል አስቦ ነበር። ነገር ግን አዝማሪው፥ ውቤ የሁለቱን ወዳጆቹን በሻህንና የደመቀችን ጋብቻ አጥብቆ ይመኝ ስለ ነክብረ ያን ምኞቱን ተፈጽሞ ለማየት አያደርጉትን የማያደርግ ወዳጅ መሆኑን ስለሚያውቅ የሱን ፈቃድ ላለመቃወም ሲል ብቻ አሳቡን ቅር እያለው የተቀበለ።

በሻህ ያነለት ብቻ አልነበረም ካዝማሪው ውቤና ከምሽቱ ጋር ስኒማ ቤት የሄደ። እዩጋበዙትም እዩጋበዛቸውም ደጋግሞ አብሮዋቸው ሄዶዋል። ነገር ግን እዚያ ሲሳሳሙ መጀመሪያ ማየቱ ነበር። መቸም አዝማሪው ጭዋታና ደስታ ወዳጅነቱ የታወቀለት ነበር። ብቻ ጭዋታና ደስታ ወዳጅነቱ ምሽቱን ስኒማ ቤት ባደባባይ መሀል እስከ መሳም የሚያደርሰው አልነበረም። እንዲያውም ፈረንጆችን አይተው አንዳንድ ኢትዮጵያውያን ወጣቶች እዚያ ሲሳሳሙ ያዩ እንደሆነ እንኩዋ «አኒህ - ዝንጀሮ ይመስል ያዩነው አይቅረን ባዮች» እያለ የሚነፍቅ ነበር። ውባዬሁም እስክትሸነፍ ድረስ መጀመሪያ እንዲያ አጥብቃ የተካላከለች አድርገውት የማያውቁ እንግዳ ነገር ስለሆነባት ነበር።

ስለዚህ አዝማሪው፥ ውቤ አድርጎት የማያውቀውንና እንዲያውም የሚነቅፈውን ነገር ያነለት ያደረገበት ልዩ ምክንያት እንደ ነበረው ለበሻህ ግልጽ ነበር። ምክንያቱም በደመቀችና በበሻህ ውስጥ ፍትወት ቀስቅሶ ሲሞቁ፥ ሲዳሩ፥ በመሀከላቸው የነበረውን የፍረት አጉራ ዘለው የጋብቻውን ጉዳይ በቃል ተገላልጸው ወደ ሚፈጸምበት መንገድ እንደሚመሩት አምኖ ነበር። ስለዚህ በሻህ ይህን ያዝማሪውን አሳብ ተረድቶ ልቡ ተነካና «አይ ጋሼ ውቤ -!» አለ አይኖቹን እጨለማው ውስጥ አፍጥጦ አልጋው ላይ እንደ ተንጋለለ ደግ ጉዋደኛውን እፊቱ አቁሞ ከቅርታ ፈገግታ ጋር ባይነ ህሊናው እዩተመለከተ።

በሻህ ከስኒማ እንደ ተመለሰ ዘግይቶ ራቱን ሲበላ ለማግስቱ ባስራ ሁለት ሰአት ዳቦና ሻይ ቁርስ እንዲያሰናዳለት የሆቴሉን ወጥ ቤት ለምኖት አድሮ ስለ ነበረ ያን ቁርስ አድርጎ በጥዋት ደመቀችን ሲቀሰቅስ ሄደ። እስከም አዛዥንና ወይዘሮ ጌጤን ማታውን ተሰናብታቸው ስላደረገ ቀደም ብላ ተነስታ እንደ ቤቱ ልማድ እንጀራ ባዋዜና ጥቁር ቡና ቁርስዋን አድርጋ ያንድ ጊዜ መለውወጫ የሚሆን ልብስና የሴት እቃዋን (መስትዋት፥ ሚዶና እነሱን የመሳሰሉ) በትንሽ ሻንጣ ከትታ ትጠብቀው ነበርና እንደ ደረሰ ወዳዲስ ከተማ ኦቶብስ መቆሚያ ለመሄድ ቸኮሉ። እዚያ ሲደርሱ አንድ ሰአት ሆኖ ነበር። ስለዚህ ባምቦ አልፎ ወደ ወለጋ የሚሄደውን ኦቶብስ ሰው በሰው ላይ እየተደራረበ ሞልቶ በሩ ተዘግቶ አገኘት። ነገር ግን መቸም

በበለሌቶብሶች ዘንድ የተሳፋሪ ገንዘቡ እንጂ ምቹም ሆነ ጤንነቱ ከቁጥር ስለማይገቡ በሻህና ደመቀች እንዲያ እስኪጨንቀው በሞላው ኦቶብስ ውስጥ ለመግባት ሲጠይቁ በር ተከፍቶላቸው ገቡ።

ያንጊዜ ደንበኛ ኦቶብሶች የሚያገልግሉ ባዲስ አበባ ከተማ ውስጥ ነበር። ባዲስ አበባና በጠቅላይ ግዛት ከተሞች መሀከል በኦቶብሶስ ስም እዩተመላለሱ የሚያገልግሉ ሸራ የተከደኑ ካሚዮኖች ነበሩ። እኒያ የኦቶብሶስ ስም የተሰጣቸው ካሚዮኖች ከሁዋላ እስከ ፊት በቀኝና በግራ ሁለት አግዳሚ መቀመጫዎች ብቻ ነበሩባቸው እነሱም እንዲያ ሰው ሲበዛ የሚቀመጡባቸው ቢኖሩ በጣም ጥቂት ይሆናሉ። የቆሙት በዝተው ሲጨናነቁ የተቀመጡትን ስለሚጫኑባቸውና ብዙ ጊዜም ስለሚወድቁባቸው የሚበዙት ሰዎች ቆመው መጉዋዙን ይመርጣሉ። ስለዚህ መቀመጫዎች ተሳፋሪ በሚበዛበት ጊዜ ቦታ ከማጣበብ በቀር እምብዛም አገልግሎት አልነበራቸውም።

ደመቀችና በሻህ አዝማሪው ውቤና ምሽቱን እውጭ ሲያጡባቸው ከኦቶብሶ ውስጥ ቀድመዎቸው የገቡ መስሎባቸው ነኝብር። ነገር ግን መቸም እዚያ ሰው በሰው ላይ ተደራርቦ በሰፈረበት ሩቅ ማየት አይቻል። ገብተው እዳር እንደ ቆሙ ባቅራቢያቸው ተጨናንቆ ከቆመው ተሳፋሪ መሀከል ቢፈልጉ ሊያዩዋቸው አልቻሉም። ጭራሹን ኦቶብሶ ውስጥ አለመኖራቸው ያረጋገጡ ካምቦ በፊት ባሉት ከተሞች የሚቀሩት መንገደኞች የሰው ብዛት እዩተቀነሰ በመሄዱ እሁዋላ ከቆሙበት እስከ ፊት ማየት ሲችሉ ብቻ ነበር።

«ሁ፥ ያ አልቃሻምና ምሽቱ አልመጡም ማለት ነው!» አለ በሻ።

«የሉም። እኔም ከገባን እስካሁን አይኔ እነሱን ከመፈለግ አልጠዘነም፤ ግን ላያቸው አልቻልሁም። ምን አግኝቶባቸው ይሆን? በጤናቸው አይቀሩም» አለች ደመቀች።

«እንጃባቱ!» አለ ፊቱ በቅርታ እንደ ከበደ ተከሻዎቹን ወደ ላይ ገፋ አድርጎ። ባለፈው ማታ ስኒማ ቤት ያሳደረችበት ጥርጣሬ ገና ካሳቡ ባለመጥፋቱ ቅርታው ከፊቱ ብቻ ሳይሆን ካነጋገሩም ከሌላ ሁኔታውም ሁሉ በግልጽ ይታወቅበት ስለ ነበረ ቅር ያለው ላለመምሰል ያደረው ሙከራም ሳይዋጠለት ስለ ቀረ ካዲስ አበባ ተነስተው አምቦ እስኪደርሱ የተለዋወጡባቸው ቃሎች በቁጥር ነበሩ። ቆመው ሳሉም ሆነ ተሳፋሪዎቹ በዩከተማው ሲወርዱ መቀመጫ አግኝተው ከተቀመጡ በሁዋላ ሁለቱም የሚበዛውን ጊዜ ፊታቸውን ከስበሳቸው አዙረው ወደ ውጭ አገሩን እያዩ ነበር የሚገባቸው።

ደመቀች ከትናንቱ ማታ ጀምራ፥ መቀየሙንና የተቀየመበትን ምክንያት አውቃ ነበር። ብቻ ያስቀዩመውን ነገር የተናገረችው ለሱ እንደ መስለው አለመሆኑን ለማስረዳት እድል ስላልሰጣትና እስከም አንስታ ያን የተናገረችውን ለምን እንደ ተናገረች በዝርዝር እንዳትገልጽለት የሴትነት ኩራትዋ ስላገዳት እንዲሁ ልብ ልብዋን እንደ ፈጃት እንዳክመነመናት መድረስ አይበለው ከገዙባቸው መጨረሻ ደረሱ።

በሻህ ከዚያ በፊት እንዳገዛማሪው ውቤ አምቦን የሚያዘውትር ስላልነበረ አልፎ አልፎ ሲሄድ የሚያርፍበት ሳብትይመር ሆቴል፣ በሚባለው ብቻ ነበር። የሌሎችን ሆቴሎች ብስም ካልሆነ በቀር ገብቶ አይቶዋቸው አያውቅም። ስለዚህ ከኦቶብሱ እንደ ወረዳ ደመቀችና እሱ ወደ ሳብትይመር ሆቴል፣ ሂደው ለዩራሳቸው አንዳንድ ክፍል መርጠው ያዙ። አምቦ ቅዳሜና እሁድ ወይም ዘለግ ባለ ያመትባል ጊዜ ካልሆነ ባዘበት ቀን እንግዳ እምብዛም ስለማይኖር ክፍል መርጦ መያዝ ይቻላል። ባዘበት እዚያ የሚገኙ ጠበል እዩጠጡና እዩተጠመቁ ዘለግ ያለ ጊዜ ለመሰንበት የሚሄዱት ስለሆኑ ዘመዶች ያሉዋቸው ከዘመዶቻቸው ጋር ዘመዶች የሌሉዋቸው በዝቅተኞች ሆቴሎች ይቆያሉ እንጂ ላልጋ ብቻ በቀን እስከ አራት ብር እዩከፈሉ በካብትይመር ሆቴልና በሱ ደረጃ ባሉት ውድ ሆቴሎች የሚቆዩ በጣም ጥቂት ናቸው።

በምሳ ጊዜ እመብል ቤት ውስጥ ከደመቀችና ከበሻህ ሌላ ሁለት ወንዶች ብቻ ነበሩ።

«እንግዲህ እነጋሼ ውቤ መቅረታቸው ነው?» አለች ደመቀች ሁለቱም እንዳዘነተኞች አንገታቸውን ደፍተው ዝም ብለው ሲበሉ። አልፎ አልፎ በሚነጋገሩበት፣ ጊዜ እንኩዋ እዩተያዩ በመነጋገር ፈንታ ከጣራውና ከግድግዳው ጋር እንደሚነጋገሩ ሁሉ ሽቅብ ጣራውን ወይም ማዶ ግድግዳውን ወይም የሚበሉበትን ስህን እያዩ ነበር የሚነጋገሩ! ያ በመሀከላቸው የነበረው ክፉ ቅርታ «ትተያዩና!» ብሎ እንዳስፈራራቸው ሁሉ የሱ አይኖች ከስዋ የስዋ አይኖች ከሱ ይሸሹ ነበር! አዝማሪው ውቤ ቢኖር ኖሮ ያ፣ ካዲስ አበባ የተከተላቸው ከባድ ቅርታ እንድኩዋንስ አንቦ ሊደርስ ካዲስ አበባ ባልወጣ ነበር! ስለዚህ ሁለቱም ያዝማሪው ውቤ ጉዋደኝነት የሱ በመሀከላቸው መገኘት እንደዚያን ጊዜ ናፍቆዋቸው አያውቅም።

«ምናልባት ከቀትር በሁዋላ የሚነሳውን ኦቶብስ የያዙ እንደሆነ አመሻሽ ላይ እዚህ ይደርሳሉ፤ ያለዚያ - አንዳይቸውን ካልቀሩ ነገ ባንድ ሰአት ቢነሱ እኛ ከደረሰንበት ጊዜ እዚህ ይደርሳሉ» አለ ከራስዋ በላይ የማዶውን ግድግዳ እያዩ።

«ነገ ያልመጡ እንደሆነስ?» አለች ደመቀች ከረገርም ዝምታ በሁዋላ የምትበላው ከፊትዋ እንዳይጠፋ የምትጠብቅ ይመስል አይንዋን በሱ ላይ አተኩራ።

«ነገ ካልመጡማ - አንድያቸውን መቅረታቸው መሆኑን አውቀን - እኛም ወደ መጣንበት መመለስ ነዋ!» አለ ጣራውን ሽቅብ እያዩ። ያንግዜ አንጀትዋን በስለት ቁር - ጥ ያደረገው መስሎ ተሰማትና።

«ይ - ሻላል» አለች ልቅሶ መጥቶባት በሻከረ ድምጽ። ሳግዋ እዩተናነቃት ሊያጋልጣት ሲል ጥርስዋን ነክሳ፣ ጉሮሮዋን ደፍና፣ እንደ ምንም ወደ ውስጥ አስቀረችው። ጥርስን በመንከስና ጉሮሮን በመድፈን መዋጥ የማይቻለው እንባዋ ግን አይኖችዋን ሞልቶ ተንቸርፍፎ ነበር። ደግነቱ አይኖቹ ከስዋ ይሸሹ ስለ ነበረ እንባዋንም አላዩ።

«ነገ ጥዋት ካለመጡ ለምን ከቀትር በሁዋላ እንመለስ?» አለች አሁንም ዘለግ ካለ ዝምታ በሁዋላ ይተናነቃት የነበረ ሳግዋን መለስ እንዳለ።

«ምናልባት ከቀትር በሁዋላ የመጡ እንደሆነ - የሁላችንም ድካም ከንቱ ሆኖ እንዳይቀር - የነገን ቀን ብንጠብቃቸው ይሻል እንደሆነ ብዬ ነዎ!» አለና የሻከረ ድምጽ። የሚሸሹ አይኖቹን ወደስዋ እንዲያይ ስላስገደዳቸው የምትበላበትን ሰሀን እያዩች እንደ ተቀመጠች ላንድ አፍታ ጨፈፍ አድርገዋት ሲያልፉ አይኞችዋ የደፈረሰ ፊትዋ የጋሙ መስለው ስለ ታዩት ገና ባልተረጋገጠ ነገር በጥርጣሬ ብቻ ተቀይሞ ስላስቀዩማት ጥፋተኛ መሆኑን ተረክቦ በውስጡ ራሱን እዩውቀሰ እሱም አንገቱን ደፍቶ የሚበላበትን ሰሀን ይመለከት ጀመር።

«ነገ ጥዋት ካልመጡ እኔ ከቀትር በሁዋላ ወዳዲስ አበባ እመለሳለሁ፤ አንተ ቆይተህ ጠብቃቸው» አለች። በሻህ ቀና ብሎ አይቶዋት እንደገና አንገቱን ደፋ። ፊትዋ ክርር ግንባርዋ ከስትር ብለው ዘማ ጠጉርዋ ተነስቶ ቆሞ ተቆጥታ ያችው «አራስዋ ነብር» ሆኖ ታስፈራ ነበር! ወዲያው አሳላፊው ምሳ የበሉበትን ሂሳብ አምጥቶ በጠረጴዛው ላይ ሲያደርግላቸው በሻህ አንስቶ ትንሽ ተመለከተና መልሶ እጠረጴዛው ላይ አስቀምጦ ሊከፍል እጁን እኪሱ ውስጥ እንደ ገባ እስከም በፈንታዋ አንስታ ተመለከተችው። «አንድ ምሳና አንድ ቢራ ሁለት ብር ካምሳ ሳንቲም (የሱ) አንድ ምሳ እና አንድ አምቦ (የስዋ) ሁለት ብር ካስር ሳንቲም ድምር አራት ብር ከስድሳ ሳንቲም» የሚል ነበር። በሻህ የሁለቱንም ለመክፈል አምስት ብር በጠረጴዛው ላይ ሲያስቀምጥ እስከም ድርሻዋን አስር ሳንቲም ስላልነበራት ሁለት ብር ከሀያ አምስት ሳንቲም ከቦርሳዋ አውጥታ ሰጠች።

«ይንቺስ ሂሳብ ከዚህ ቢከፈል ምናለበት?» አለ በሻህ እጠረጴዛው ላይ ያስቀመጠውን አምስት ብር አያመለከተ።

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ፤ ግብግብው አዲስ አበባ ለሌላ ጊዜ ይሁንልኝ። ለዚህ የሚበቃ ገንዘብ ይገዢ ስለ መጣሁ አንተን የሚያሳስብህ ነገር የለም» አለችና ያስራ አምስት ሳንቲም መልስዋንም ሳትጠብቅ ተነስታ ወደ ምኝታ ክፍልዋ ሄደች። እሱም ሂሳቡን ከጉርሻ ጋር ላሳላፊው ከሰጠ በሁዋላ ርሱን ደፍቶ በተቀመጠችበት ከትናንት ማታ ጀምሮ በመሀከላቸው የተፈጠረውን አለመግባባት ሲያሰላስልና ያ አለመግባባት ጭራሹን ወደ መለያየት ሊያደርሳቸው የሚችል ስለ መሰለው ሰግቶ ምን ማድረግ እንደሚሻለው ሲያስብ ቆይቶ በመጨረሻ ተንስቶ ወደ ክፍሉ ሄደ።

ወደዬክፍላቸው ከገቡ በሁዋላ ሁለቱም እንኩዋንስ እንቅልፍ ያሳብ እረፍት አላገኙም። ባልጋቸው ላይ እንደ ሆኑ እስከ ያ ገደ - ቢስ ያምቦ መንገዳቸው ከበሻህ፣ ጋር የሚለያዩበት መሆኑን አረጋግጣ፤ ለጉዋደኛነቱም ከዚያ በላይ በተስፋ ትጠብቀው ለነበረ ደስታም መጨረሻ መሆኑ ቁርጥ አውቃ አንዳንድ ጊዜ ስታለቅስ አንዳንድ ጊዜ አዝማሪው ውቤ ወዳምቦ የመሄድ አሳብ በማምጣቱና እስከም በመስማማትዋ እሱንም ራስዋንም ስትረግም በሻህ በበኩሉ ጭራሹን ተለያይተው እንዳይቀሩ ቁጣዋን የሚያበርድበት ዘዴ ሲፈልግ፣ ሁለቱም እንኩዋንስ እንቅልፍ ያሳብ ሆነ የልብ እረፍት አላገኙም።

መጨረሻ ለበሻህ የተሻለ መላ መስሎ የታዩው ያነለት፣ አመሻሽ ላይ ወደ ፍል ውሀው ጠበል አብራው እንድትሄድ ለማድረግ ቢችል እዚያም ሆነ ሲመለሱ ያልተቀዩመ መስሎ ፊቱን

ሳይከብደው እንደ ድሮው በፈገግታ ሲያነጋግራት ማምሸት ያ ቁጣዋን በረድ አድርጎት ያደረ እንደሆነ በነጋው ወደ መዋኛው ቦታ መውሰድና ከዚያ ቀስ እያለ አባብሎ ወዳዲስ አበባ ለመመለስ ያሰበችውን ማስተው ነው። መላውን እንዲያ አድርጎ ከስራ በሁዋላ አስራ አንድ ሰአት እስኪደርስና ወደ ክፍልዋ ሂዶ ፍልውሀ ጠበል ለመጠጣትና ለመጠመቅ አብራው እንድትሄድ እስኪነግራት ቸኩሎ በያጫጭር ጊዜ ሰአቱን እያዩ ተነስቶ እክፍሉ ውስጥ ይንቆራጠር ጀመር።

አስራ አንድ ሰአት ግድም ወደ ክፍልዋ ሂዶ መዘጊያዋን ሲመታ፥

«ማነው?» አለች።

«እኔ - በሻህ ነኝ» አለ እያመነታ።

ደመቀች ለጊዜው ልብዋ እንደ መሸበር አለና «ለምን መጣ? ጥል ፍልጎ? እርቅ ፈልጎ? ወይስ ምን?» ብላ ራስዋን ጠይቃ መልሳ ስታጣ፥

«ምንድነው?» አለች ካልጋዋ ሳትወርድ የመጣበትን ክንያት ለማግኘት ፈልጋ እስክታጣ የወሰደባትን ያክል ጊዜ ዝም ብላ ቆይታ።

«ጠበል ጠጥተን ወዲያውም ታጥበን ለመመለስ - ወደ ፍልውሀ እንድንሄድ ልጠይቅሽ ነበር የመጣሁ?»

«እኔ - ፎጣም ሳሙናም ይገዩ ስላልመጣሁ ዛሬ አልታጠብም፤ አንተ ሂድ» አለች አሁንም አልጋዋ ላይ ትንሽ ዝም ብላ ቆይታ። የከፈተችለት እንደሆነ በመሀከላቸው በተፈጠረው ያለ መግባባት ጦርነት ተሸንፋ እጅዋን ለመስጠት የቸኮለች እንዳይመስለውና ወዲያውም ስታለቅስ የቆየች መሆንዋን አይኖችዋም የተጎሳቆለ ፊትዋም ይናገሩ ስለ ነበረ እንዳያውቅባት ልትከፍትለት አልፈለገችም።

«ፎጣና ሳሙና እናገኛለን። ስለዚህ - ነገ ወዳዲስ አበባ የተመለስን እንደሆነ እዚህ ደርሰን ጠበል ሳንጠጣና ሳንጠመቅ እንዳንሄድ ብዬ ነውኮ የኔ እመቤት! እና - እባክሽ እንሂድ!»

ያ አይነት አነጋገር የሰላም ጥሪ የድል መሆኑንምም መልእክት ነጋሪ ሆኖ ታይቶዋት አዘንተኛ፥ ልብዋ ደስ ብሎት በውስጥዋ ሲዘል ተሰማትና፥ ብችዋና አልጋዋ ጠርዝ ላይ እንደ ተቀመጠች ፈገግ አለች። ከዚያ በደረትዋ ውስጥ ደስ ብሎት የሚዘለው ልብዋ ንግግርዋን እንዳያደናቅፈው ጸጥ እስኪል ትንሽ ዝም ብላ ቆይቷና፥

«እሺ፤ ለብሼ እመጣለሁ አዳራሽ ቆይኝ» አለች። እሱን ካሰናበተች በሁዋላ፥ «ለብሼ እመጣለሁ» ያለች ዋሽታ ነው እንጂ ፊቱንም ልብስዋን እንደ ለበሰች ስለ ነበረች ጭማዋን አድርጋ እንባ ያጎሳቆላቸው አይኖችዋንና ፊትዋን በመስትዋት እያዩች በውሀ ጠራርጋና አደራርቃ ጠጉርዋን በሻሽ አስራ ወደሚጠብቅበት ወዳዳራሹ ሄደች።

«ትንሽ የሚያሳፍር እንቅልፍ አገኘሽ?» አለ የልቡን ቅያሜ በውሸት የፊት ፈገግታ ለመሸፈን ከውነተኛ ስሜቱ ጋር እይታግለ። ደግነቱ እርቀ - ሰላም መውረዱንና ገና ስላላረጋገጠች፣ ፊቱን አተኩራ ለማየት አለመድፈርዋን ነው እንጂ፣ ፈገግታው ከልቡ አለመሆኑን ታውቅበት ነበር።

«ጥሩ እንቅልፍ አገኘህ» አለች፣ ውሸትዋን መሬት እያዩች ከዚያ ወደ ጠበሉ ሄዱ። ያዘበት ቀን በመሆኑ ብዙ ሰው ስላልነበረ ካስተናባሪዎች አንዱ። ብዙ ሰው ሲኖር የማያሳዩውን የደስታ ፊት እያሳዩ ቶሎ ተቀብሎ ካርኔ ወደሚቆረጥበት ወስዳቸው።

«አንድ ክፍል ወይስ፣ ሁለት?» አለ ካርኔ ቆራጩ፣ ቀለም እርሳሱን በካርኔው ላይ ደግኖ በሻህንና ደመቀችን እያለዋወጠ እያዩ።

«ሁለት አንደኛ ማእረግ» አለና በሻህ፣ ቶሎ አስር ብር አውጥቶ ሲሰጥ፣ ከቅርታ ፈገግታ ጋር ላንድ አፍታ ቀና ብላ አይታው፣ ምንም ሳትናገር አይኖችዋን ወደ ነበሩበት መለሰች።

ጠበል ጠጥተውና ታጥበው ተመልሰው በዩክፍላቸው አርፈው ከቆዩ በሁዋላ ራት ሲበሉ እሱ የጠረጠረው እውነት መሆን አለመሆኑን ሊያውቅ የሚችልበት ዘዴ አጥጦ እስከም የጠረጠረው እውነት አለመሆኑ የምታስረዳበት እድል አጥታ ሁለቱም በዩራሳቸው እዩፈለጉ ሁለቱም ያን ለቅርታቸው ምክንያት የሆነውን ነገር ያነሱ እንደሆነ ቀን ወደ ዋሉበት ምናልባትም ከዚያ ወደ ባለ ሁኔታ እንዳያደርሳቸው ፈርተው እንዲሁ ዳር ዳር ሲሉና፣ በሚናገሩትም በሚያደርጉትም ቅር ያላላቸው ለመምሰል ሲጠነቀቁ አመሹ።

ደመቀችና በሻህ የጋራ ፍቅር ካደረባቸው ጊዜ ጀምረው፣ ፍቅራቸውን በምስጢር ይዘው ያን በዩልባቸው ደብቀው የያዙትን ጽኑ ፍቅር ተጋላልጸው ደስታቸው ፍጹም የሚሆንበትን ቀን በናፍቆት የሚጠብቁ ነበሩ እንጂ እንዲያ ያለ ወደ መለያየት የሚያደርስ ከባድ ቅሬታ በመሀላቸው ተፈጥሮ አያውቅም፤ «ይፈጠራል» በለው አስበውም አያውቁ። ስለዚህ አምቦ ያቀያየማቸው ይመስል ሁለቱም አምቦን ጠሉት። ባንድ ቀን ሁለቱም አምቦ እጅ እጅ አላቸው! በሻህ ተከታዩን ቀን እዚያው ለማሳለፍ ያሳሰበ ምናልባት፣ አዝማሪው ውቤ የመጣ እንደሆነ ለዚያ በመሀከላቸው ለተፈጠረው ችግር (በሻህ ራሱ ለፈጠረው ችግር) መድሀኒት እንደሚያገኝለት በማመን ብቻ ነበር።

አሳላፊው ሂሳባቸውን ይዞ መጥቶ እጠረጴዛው ላይ ከማስቀመጡ በፊት በሻህ ቶሎ ከጁ ተቀብሎ ተመለከተና የሂሳብ፣ ወረቀት በጁ እንደ ያዘ አስር ብር አውጥቶ ሲሰጠው፣

«እስቲ እባክህ ሂሳብን እኔም ልየው» አለች ደመቀች፣ ከጠረጴዛው ማዶ በአንጻሩ እንደ ተቀመጠች እጅዋን ዘርግታ።

«ሂሳብ ለማስወረድ ማስታወቂያ ያስፈልገኛል ጌታዬ» አለ አሳላፊው ከበሻህ ጋር ተመሳጥረው ስለ ነበረ፣ እሱም እጁን ዘርግቶ።

«ያው እንደ ቀኑ ነው» አለና በሻህ የሂሳቡን ማስታወቂያ ለስዋ በመስጠት ፈንታ ላሳላፊው ሰጠው። አሳላፊው አስሩን ብርና የሂሳቡን ማስታወቂያ ይዞ መልሱን ሊያመጣ ሲሄድ፦

«ይቅርታሽን በስራቱ ወንድና ሴት አብረው ሆቴል ሲበሉ፦ ወይም ስኒማና ትያትር ሲገቡ ወንዱ ገንዘብ ባይኖረው እንኩዋ ከሴትዋ ተበድሮም ቢሆን፦ መክፈል የሚገባው እሱ ነው። ቅድም ስራት ተላልፈሽ ስትከፍይ - ዝም ያልሁ ከክፈልሽ በሁዋላ <መልሺ> ማለቱን ፈርቼ ነው። ስለዚህ እባክሽ ገንዘብ ካነሰኝ እንድታበድሪኝ ስለምጠይቅሽ እዚህ ሆቴልም ወደ ጠበል የሄድን እንደሆነም ሰው እንዳይነቅፈን <ገንዘብ ልክፈል> አትበይ። ስላንቺ የማወጣን ሁሉ እነግርሻለሁና በማስታወሻ ይዘሽ፦ ለብቻችን ስንሆን ወይም አዲስ አበባ ስንመለስ ትከፍይኛለሽ» አለ።

ራሱ በፈጠረው ስራት አስፈራርቶ ገንዘብ እንዳትከፍል ለማድረግ ስለ ፈለገ።

«እሺ ይቅርታህን ስራቱን፦ ባላውቅ ነው» አለች ካሽሙር ፈገግታ ጋር በተናገረው አምና ሳይሆን በመጠኑ ተሻሽሎ ያመሸው ግንኙነታቸው ደግሞ እንዳይበላሽ ፈርቷ።

በነጋው ጥዋት መዝጊያዋ በሀይል ተመታ። በሻህ ምንጊዜም መዝጊያ እንዲያ አድርጎ መትቶ አያውቅ። ስለዚህ ሌላ ሰው መሆኑን ገምታ እንደ መፍራት አለችና፦

«ማነው?» አለች ለብላ፦ አልጋዋ ጠርዝ ላይ እንደ ተቀመጠች።

«ሰራተኛ ነኝ፤ አምስት ቁር ለቁርስ ይጠብቅዎታል።»

«አምስት ቁጥር? ማነው አምስት ቁጥር?»

«ትናንት ምሳና ራት አብረውዎ የበሉት ጉዋደኛዎ» አለ አሳላፊው። ብዙ ጊዜ የሆቴል ሰራተኞች በስማቸው የሚያውቁቸውን እንግዶች በክፍላቸው ቁጥር መጥራታቸው የተለመደ ነው።

«እ -! <እሺ መጣሁ> ብላለች በላቸው» አለችና ተነስታ እክፍልዋ ውስጥ ወዳለው የፊት መታጠቢያ ቀረብ ብላ፦ መስታዋት እያዩች ሻሽዋን ከራስዋ ፈትታ ውሀ እዩነካች ፊትዋን አባብሳና ጠጉርዋን አስተካክላ ወደ መብል ቤት ስትሄድ በሻህን ተቀምጦ ሲጠብቃ አገኘችው። ትናንት በፊትዋ ይታይ የነበረው የከበደ ቅርታና የድካም መልክ ያምቦ ጠበል ወዲያ እንዳስለቀቀው ሁሉ የድሮ ውበትዋም ንቃትዋም ተመልሰው አምሮባት ነበር።

«ጥሩ እረፍት አግኝተሽ ያደርሽ ትመስያለሽ፤ እሽት ሆነሻል» አለ። ገና ከሩቅ ሲያያት እንደ ድሮው ፊቱ ሙቀትና ድምቀት ባለው ፈገግታ በርቶ ሊቀበላት ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደስዋ እያመራ።

«እባክህ አትቀልድብኝ» አለች ለሰላምታ የዘረጋላትን እጁን ስትጨብጥ ፊቱን ገደም አድርጋ እያዩች። ያን ከትናንት ወዲያ ማታ ጀምሮ ጠፍቶ የነበረውን ውብ ፈገግታውን እንደገና በፊቱ ብቅ ብሎ ስታይ በጣም ነበር ደስ ያላት።

በሻህ፣ ሌሊቱን አልጋው ላይ እንደ ተንጋለለ አይኖቹን በጨለማው ውስጥ አፍጥጦ አዲስ አበባ ስኒማ ቤት በሱና በደመቀች መሀከል የሆነውን ሁሉ ጠርቶ አምጥቶ አንድ ባንድ ባይነ - ህሊናው ፊት እያሳለፈ ሲያይ ጥርጣሬው ያን ያክል እስከ መቀየም የሚያደርስ አለመሆኑ ግልጽ እዩሆነለት በሄደ መጠን ተጸጽቶ ራሱን ይወቅስ ጀመር። ተጠጋግተው እንደ ተቀመጡ፣ ግላ ደርታ ሰውነትዋ ሁሉ እዩተንቀጠቀጠ ከላይ ከላይ ትተነፍስ የነበረው አንገትዋ አቅፎ ሲሰማት ቀረብ ሲል ፊትዋን ወደሱ አቅንታ አፍዋን ከፍታ ትጠብቀው የነበረው እንዲያ ከንፈሮቻቸው ሊገናኙ አንድ ጋት የማይሞላ ርቀት ሲቀራቸው መብራቱ ስለ በራ፣ ተበሳጭታ የሰደበችው መብራቱን መሆኑን የነገረችው ይህ ሁሉ ሲታሰበው እሱን የሰደበችው መስሎት የተቀዩመ እንዲያው ቆዳው ስስ ስለሆነ ብቻ እንጂ ያን ያክል ተቀይሞ እስከጥን ጭምር የሚያስቀይምበት በቂ ምክንያት እንዳልነበረው ተገንዝቦ ጸጸት ገባውና ያልተቀየመ ለመምሰል ሳይሆን ያልተቀዩመ መሆኑን ለማስረዳት ይጥር ጀመር።

«ልሙትልሽ ቀልዴን አደለም። ከትናንት ትውት ጀምሮ ቀኑንም ማታውንም ፊትሽን ከብዶት ምን ልበልሽ? እንቅልፍ አጥተሽ እንዳደርሽ - የድካምና የመጠውለግ መልክ ይታይብሽ ነበር። ዛሬ የዚያ ሁሉ ምልክቱም የለ! ፍጹም ያረፈ መልክ ነው ያለሽ።»

«ትናንት የጠጣሁት ጠበ መድሀኒት ሆኖኝ ይሆናል፤ ያምቦ ጠበል መድሀኒት አደል?» አለችና ፈገግ እንዳለች ትንሽ ዝም ብላ ቆይታ «ታዲያኮ - ያንተን ፊት ብታየው ኖሮ የኔ ፊት መክበድ ባላስገረመህ ነበር!» አለች፤ ካሽሙር ፍርጥምታ ጋር አይኖቿን ገደም አድርጋ እያዩች።

«ባላየውም ከብዶኝ እንደ ነበረ ተሰምቶኛል። ዛሬ ግን ደህና ነኝ። ደህና አደለሁም! ዛሬም ፊቴ ከብዶ ይታያል?» አለ እሱም ካሽሙር ፈገግታ ጋር ገደም አድርገው የሚተያየትን አይኖችዋን እያዩ።

«እንደገና ካልተመለሰሰት አሁንስ - እድሜ ላምቦ ጠበል፣ ደህና ነው» ብላ ስትስቅ እሱም አብሮዋት ሲስቅ ቆይቶ።

«ያሁኑን አልሁ እንጂ ለወደፊቱማ - ያንቺስ ቢሆን እንዳይመለስ ዋስ ጠርቶ አልሄደ!» አለ።

«ያንተው ከተመለሰሰህ የኔውም አንደሚመለስ ሳይነበብ የተተረጎመ ነው!»

«እንዴት? ለምን?»

«እኔ እንጂ! ይህ አይነቱ በሽታ ከማናቸውም፣ በሽታ የበለጠ ተላላፊ ነው መሰለኝ!»

እንዲህ እንዲህ ያሉ የዘይቤ ድብብቆሽ ጭዋታዎች እዩተጫወቱና እዩተሳሳቁ ቁርሳችውን በልተው ሲጨርሱ አጠገቡ ባንድ ወንበር ላይ በጋዜጣ ወረቀት ሸፍኖ ያስቀመጠውን ጥቅል አንስቶ መሸፈኛውን ገለጠና ለሱም ለስዋም ጥዋት ወጥቶ የገዛቸውን የዋና ልብሶች ሲያሳያት።

«ምንድነው እሱ?» አለች።

«የዋና ልብስ ነው። ጥዋት ከቁርሴ በፊት ትንሽ መንቀሳቀስ ስላስለመድሁ ዛሬም በጥዋት ወጥቼ ስዘዋወር እዚህ አጠገባችን ባለው የሱቅ መስታዋት የዋና ልብሶች ሳይ ጊዜ ገብቼ እነዚህን ገዛሁ» አለ የሱን መልሶ በወንበሩ ላይ አስቀምጦ የስዋን ዘርግቶ ፊቱንም ሁዋላውንም እያገላበጠ እያሳዩ። የዋና ልብሱ ጠቆር ያለ ሰማያዊ ሰለ ነበረ እንደ ደመቀች ቀይ መልክ ላላቸው በጣም የሚስማማ ነበር።

«እኔኮ ዋና አላውቅም ጋሼ! እኛ አገር ወንዶች፣ ናቸው እንጂ ሴቶች እንኩዋንስ ሊዋኙ ወንዶች ባሉበት ልብሳቸውን አውልቀ አይታዩም። ወንዝ ሲሻገሩ እንኩዋ ውሀው እስከ ባታቸው የሚደርስ ከሆነ ቀሚሳቸውን ከባታቸው ከፍ የሚያደርጉት ውሀው ውስጥ ከገቡ በሁዋላ ነው። ስለዚህ - ያልለመድሁት ሆነና እንኩዋንስ ዋና የማላውቀውን ባውቅም በብዙ ሰው ፊት ልብሴን አውልቄ ይህን ለብሼ መታየት - በጣም ነው የሚያሳፍረኝ» አለች ያኔውኑ በብዙ ሰው መሀከል ልብስዋን አውልቃ ራቁትዋን እንደ ቆመች ሁሉ አፍራ እዩሳቀች ፊትዋን በሁለት እጆቿ ሸፈነችና።

«ይህ እንኩዋ ምንም አይል! አሁን እንዳልሽው ሌሎች ሴቶች ሲያደርጉት ስላላዩሽ ነው። ሌሎች ሴቶች ልብሳቸውን አውልቀው እንዲህ ያለ የዋና ልብስ ለብሰው ሲዋኙ ስታይ ማፈርሽ ይቀራል። <ዋና አላውቅም> ላልሽው ያልቃሻሙን ያክል ባይሆን እኔም በመጠኑ ዋና ስለማውቅ ላስተምርሽ እችላለሁ። እሱ አሁን ደብተራነቱን ከተወ በሁዋላ እኔ ከልጅነቴ ጀምሮ ስለሆነ ከዋና ጋር አብረን የኖርን ውሀ ከኔ ከረዥም ጊዜ ጉዋደኛው እጅ ቀምቶ አይበላሽም አይዘሽ። ስለዚህ የዋና ልብስሽን እዚሁ እክፍልሽ ውስጥ ለብሽሽ በላይ ልብሽን ደርበሽ እንሂድና እዚያ ቁጭ ብለን የሚዋኙትን ሴቶች ስትመለከት ከቆዩሽ በሁዋላ ስትደፋፈሪ ቀስ ብለሽ ልብስሽን ከላይ አስንተሽ እግር በሚያስቆመው ጥልቅ ባልሆነው ክፍል አለምድሻለሁ።»

«ኡም - ! እንጃ ፈራሁ!»

«በኔ ያስተማሪነት ችሎታ ተጠራጥረሽ ነው? ወይስ ምኑ ነው ያስፈራሽ? ያ አልቃሻም ቢመጣ ኖሮ - እሱ ሊያስተምርሽ አልነበረም ወዲህ ለመምጣት የወሰን?»

«እኔ እንዲያው ከናንተ ጋር እዚህ እዩተጫወትሁ ጊዜ ለማሳለፍ ነው እንጂ - ፊቱንም ቢሆን <እዋኛለሁ> ብዬ አላሰብሁም ነበር።»

«ጥሩ ነው፤ አሁንም እንዳልሁሽ የዋና ልብስሽን በልብስሽ ውስት ለብስሽ እንሂድና ቢያሰኝሽ አስተምርሻለሁ ካላሰኘሽም እኔ እዋኛለሁ፣ አንቺ ቁጭ ብለሽ ስታይ ቆይተሽ እንመለሳለን።»

«ለመሆኑ ይህን - በስንት ገዢው?» አለች የሚናገረውን ዝም ብላ ስትሰማ ቆይታ የዋና ልብሱን ይዛ ወደ ክፍልዋ ለመሄድ ስተነሳ።

«በስምንት ብር ነው እንዳትረገገው ጻፊው» አለ ፈገግ ብሎ ውብ ጥርሱን እያሳዩ።

«ገንዘብ ሲያንሰኝ እንድታበድሪኝ እጠይቅሻለሁ ብለኸኝ ነበረኮ መቸ ነው የምትጠይቀኝ?» አለች እንደ ቆመች ሽቅብ የሚያዩዋትን አይኖቹን ቁልቁል ገደም አድርጋ እያዩች።

«ሲያገለኝ ብዬሻለሁከ! የመጣን ገና ትናንት ስለሆነ እስካሁን አላሰኝም።»

«ቢሆንስ - እስካሁን የማያልቅ ገንዘብ - ከየት እየመጣ ነው?»

«እዬተሰረቀ ወይም፣ እዬተቀማ ነዋ! ያ አልቃሻም አዝማራ፣ ሌባ ቀማኛ፣ የሚለኝ - እንዲያው ያለ ምክንያት መሰለሽ? ይህን ስለሚያውቅ ነውከ!» ሲል እንደ ተቀመጠ ገደም አድርገው የሚያዩትን አይኖችዋን ባሽመር አስተያየት ሽቅብ እያዩ እዚያው ትታው እዩላቀች ወደ ክፍልዋ ሄደች።

ምእራፍ ሰላሳ አምስት

አምባው ተሰበረ!

ደመቀችና በሻህ እመዋኛው ቦታ ሲደርሱ፣ ምንም እንኳን ቀኑ አዘቦት ቢሆን፣ እዚያ የሚዋኙበትና ዙሪያውን ከበው የሚዋኙትን የሚመለከቱት ተመልካቾች በመጠኑ በርከት ያሉ ነበሩ። ከሚዋኙት መካከል የሚበዙት፣ ሴቶችና ወንዶች ወጣቶች ነበሩ። ብቻ የወጣቶችን ያክል አይበዙ እንጂ ጸና ያሉ ሴቶችም ወንዶችም ነበሩባቸው።

«እዚያ እንቀመጥ» አለ በሻህ አንድ ከተመልካቾች፣ ትንሽ ገለል ያለ ከፍተኛ ቦታ በጁ አመልክቶ። ያ ገለል ያለ ከፍተኛ ቦታ እንደ፣ ዋናተኞችን ለማሳዩትም ሆነ ልብስን አውልቆ ጸሀይ ለመሞቅ የሚመች ነበር። ሄደው ከመቀመጣቸው አንድ ያዲስ አበባ መኮንን ከምሽታቸው ጋር የዋና ልብሳቸውን በፎጣ ጠቅልሎ የያዘ ልጅ አስከትለው ሲመጡ በሩቅ አዩ።

«አ! እኒያ ሰዎች በጣም የማውቃቸው ናቸው፣ ሄጄ ሰላምታ ሰጥቻቸው ልምጣ» አለና በሻህ ተነስቶ ሄደ። መጀመሪያ እጅ ነስቶ፣ ለሴትዬዋ ጉንጨን ለወንድየው እጁን ከሰጠ በሁዋላ እዬተሳሳቂ ሞቅ ያለ ሰላምታ ተሰጣጥተው ትንሽም ሲነጋገሩ ቆይተው ባልና ምሽቱ ወደ ልብስ መለወጫው ቤት ገቡ።

«እነማን ናቸው? ዘመዶችህ ናቸው እንዲያ ተቃቅፋችሁ የተሳሳማችሁ?» አለች ደመቀች፣ በሻህ ተመልሶ አጠገብዋ ሲቀመጥ።

«ወንድዬው አቶ ታችበሌ ግዛው ሚስታቸው፣ ወይዘሮ ኩሪባቸው አምባዬ ይባላሉ። ከሁለቱም ጋር የስጋ ዝምድና የለኝም። ግን ካቶ ታችበሌ የት ልጅ ጋር በልጅነታችን ካቶሊክ ትምህርት ቤት አብረን ስንማር የማንለያይ ጉዋደኞች ነበርን። ታዲያ ያንጊዜ እሱን ተከትሎ እዬታቸው እዬሄድሁ ተዋውቄያቸው በዚያ ሳቢያ፣ በፋሽስቶች ወረራ ጊዜ የኔን ብቻ ሳይሆን የጉዋደኖቹን ነፍስ ጭምር ከብዙ አደጋ ምናልባትም ከሞት ያዳኑ ናቸው። ቤታቸው ከሩፋኤል በላይ እጫካ ውስጥ ስለሆነ ጉዋደኞቹም እኔም አደጋ ጥለን ከምንሸሸግባቸው ቦታዎች፣ አንዱ የነሱ ቤት ነበር። መቸም ሴትዬዋ ግሩም የሆኑ ዘይኛ ናቸው! አንድ ጊዜ ብቻ ስሞት አዳንሁ»

ብለው ሊገድሱን ነበር» አለ ወይዘሮ ኩሪባቸው እሱንና ሁለቱ ጉዋደኞቹን ለማዳን ያደረጉት ትዝ ብሎት ፈገግ አለና።

«እንዴት?» አለች ደመቀችም ወራውን ከመስማትዋ በፊት የቅድሞሽ ፈገግ ብላ።

«አንድ ማታ፥ ሁለት ጉዋደኞቹና እኔ ከሩፋኤል በታች አንዱን ትልቅ የጣሊያን ጋራሻር ብዙ ከባድና ቀላል መኪናዎች በውስጡ እንደ ታጎሩ፥ በፈንጂ አጋይተነው፥ በሀርዛፍ ለበሀርዛፍ እዩተሹለክሰክን ሄደን እነሱ ቤት ገባን። ያደረግነውን ስንነግራቸው ሶስታችንንም እያቀፉ ከሳሙን በሁዋላ የደስ ደስ አንድ ማንቆርቆሪያ ጠጅና አንድ ጠርሙስ ኮኛክ እንዲወርድልን አዘዙ።

«ፈንጠዘያው አሁን አደለም፥ ለሁዋላ ይሁን። አሁንስ ህይወታቸውን የምናድንበት ዘዴ ብንፈጥር ይሻላል። እንደሚያውቁት፥ እንዲህ ያለ አደጋ ሲጣል፥ ጣሊያኖች ሰፈሩን በሙሉ መፈተሽ ልማድ አድርገው የያዙት ዘየ ስለሆነ አሁን መምጣታቸው አይቀርምና፥ ቶሎ እንሸሽጋቸው» አሉ እሜቴ ኩሪባቸው።

«ወዴት?» አሉ ባልዩው ደስታቸው ያስረሳቸውን ምሽታቸውን ሲያስታውስዋቸው ደስ ብሎቻቸው።

«እቤት ውስጥ አይሆንም እውጭ ይሻላል» አሉና እሜቴ ይዘውን ወጡ። ከዚያ አጥሩ ጥግ አንድ ትልቅ የሳር ድርቆሽ ክምር ስለ ነበረ፥ ያን ክምር ከላይ ካናቱ ባልና ምሽታቸው ልጆቻቸውና እኛም ተጋግዘን ቶሎ ቶሎ እዩናድን ብዙ ሳር ካወረድን በሁዋላ፥ በዚያ ከክምሩ በናድነው ሳር ሶስታችንንም ከነልብሳችን ከግር እስከ ራሳችን ግጥም አድርገው እዩሽፈኑ ሶስት ሶስት ላይ አስረው እክምሩ ስር ጥለውን ሄዱ። ሶስታችን እንዲያ ታስረን እክምሩ ስር ወድቀን ለሚያየን ለዚያ አናቱ ላይ ለጎድለው ክምር መሙያ የቀረቡ ሶስት የሳር ሽክሞች እንመስል ነበር እንጂ፥ እንኩዋንስ ሰዎች ሌላ ነገር ይሆናሉ» አሰኝቶ የሚያስጠረጥር ምንም አልነበረም።

«ወዲያው ባለቤቶቹ፥ እስከ ልጆቻቸው ትተውን እንደ ሄዱ ተሸፍነን የታሰርንበትን ድርቆሽ አልፎ የሚደርሰን አዩር አልበቃን ብሎ ታፈንና መድረሻ አጣን። ድርቆሹን ትንሽ ገለጥ አድርገን አየር እንድናስገባ እጃችን አብሮ ታስሮዋል። እንዳንጮህ የታሰርንበት ድርቆሽ ድምጻችንን አያሰማው ከመሆኑ ሌላ ጠላድ የመጡ እንደሆነ ይሰሙናል» ብለን ፈራን። እንዲያ በሁለት ሞቶች መሀከል ተወጥረን ስናነጣጥር ያጥሩ በር የቆርቆሮ መዝጊያ በሀይል ሲመታ ትንሽ ተሰማን። ወይዘሮ ኩሪባቸው እንደ ገመቱት ፈታሾች ነበሩ። ሶስት ጣሊያኖችና አምስት የኢትዮጵያውያን ወታደሮች ገብተው ዋናውን ቤትና ማድቤቱን የቤቶችንና፥ ያጥሩን ጣጋጥግ የድርቆሹን ክምር ዙርያ ሳይቀር እኩል ሰአት ያክል ምንጥር አድርገው በርብረው ሲያበቁ ሄዱ። ያ እኩል ሰአት ለኛ አመት መስሎ ታይቶን ነበር። ምናልባት ሌላ እኩል ሰአት እንዲያ እንደ ታፈን ብንቆይ ኖሮ እንጃ ሳንሞት አንቀርም ነበር!

«ፈታሾች ርቀው መሄድቸውን ካረጋገጡ በሁዋላ ባልና ሚስቱ መጥተው ከታሰርንበት ሲፈቱን እንደ ልብ መተንፈስና መንቀሳቀስ እስክንችል በወደቅንበት እንዳለን ብዙ ቆይን። ከዚያ

በፊትና ከዚያ በሁለቱም አካላት ለሌሎች የውስጥ አርባኞችም እንዲሁ - ለምሳሌ በርሜል በላይችን እዩደፍና - ያንጊዜ ሁላችንም ቲም ያለበቀልን ወጣቶች ስለ ነበር - የሲት ቀሚስ እያለበሱ አስቀምጠውን ፈታሾች በእምጡን ቁጥር ሳሁን አሁን የተገኘን እያልን ያልፈራንበት ጊዜ የለም!» እያለ ያቶ ታችበሌና የወይዘሮ ኩሪባቸውን ወሮታ ሲያወራ ባልና ምሽቱ የዋና ልብሳቸውን ለብሰው ፎጣቸውን በዩትከሻቸው ላይ ጣል አድርገው ከልብስ መለወጫው ቤት ብቅ አሉ። ሁለቱም ወፍራሞች ነበሩ። ከወንድየውም ሴትዬይቱ። በውቀት ይሁን ያለ ውቀት ወይዘሮ ኩሪባቸው የለበሱት የዋና ልብስ ለላቸው የማይሆን ጠባብ ስለ ነበረ ውፍረታቸውን ይብስ አጉልቶ እያሳዩ ያሳጣቸው ነበር። ብቻ እሳቸው የዋና ልብስ መሆኑን እንጂ ልካቸው አለመሆኑን ከቁም ነገር የጻፉት አይመሉም ነበር። ዘና ብለው ከባላቸው ጋር እዩተጨዋውቱና እዩተሳሳቁ መጥተው እሳቸው እመዋኛው ጠርዝ ላይ ሲቀመጡ ባላቸው ውህ ውስጥ ገቡ።

ያቶ ታችበሌ የዋና ችሎታ በጣም መጠነኛ ነበር። ስለዚህ በግር የሚያስቆመው ወደሚያጠልቀው ክፍል ሲደርሱ እዩባቡ እጆቻቸውንና እግሮቻቸውን ባንድ ላይ በሀይል ሲያስሩ በኩሪባቸው ያለው ውህ እዩታወከና እዩተንቦጫረቀ ሰው ባጠገባቸው ሊዋኝ አይችልም። እንዲያ ሰውን ካጠገባቸው እያሸሹ መዋኛውን በወርዱ እያቁዋረጡ ሶስት ጊዜ ያክል ወዲያና ወዲህ ከተመላለሱ በሁለቱ ስለ ደከማቸው ወጥተው ትንሽ አርፈው ቆዩና ምሽታቸውን ይዘው ገቡ። ወይዘሮ ኩሪባቸው የባላቸውን ያክልም አያውቁ፤ ዋና መማር ከጀመሩ ያነሉት ሶስተኛ ቀናቸው ነበር። አስተማሪያቸው ባልዩው ነበሩ።

አቶ ታችበሌ ወደ ጥልቁ ክፍል እንዳይደርሱ እዩተጠነቀቁ ምሽታቸውን ከሆዳቸው ስር ባንድ እጃቸው ደግፈው በሚያስቆመው ክፍል ቀስ ብለው በጎናቸው እዩሄዱ።

«እይው እግርሽን ቀስ አድርገሽ መሬቱን አስለቅቂና፤ እጅሽንም እግርሽንም፤ ባንድ ላይ በሀይል ማነቃነቅ ነው» ይላሉ። ነገር ግን ወይዘሮ ኩሪባቸው እንደ ተነገሩት ለማድረግ በሞከሩ ቁጥር ሊገለበጡ ወናንድ ወገን ስለሚያጋድሱ ያን ጊዜ ባብተው ዋናውን ይረሱና ያስተማሪያቸውን ወገብ ወይም አንገት አንቀው ሲይዙ ሁለቱም አብረው ወድቀው መሬቱ ቅርብ በመሆኑ እግራቸው እስኪነካውና እንደ ምንም ተፈራግጠው እስኪቆሙ፤ «እኔ እወጣ፤ እኔ እወጣ» ተያይዘው እዚያው ሲራኮቱ ይቆያሉ።

በሻህ የወዳጆቹን ችግር አይቶ ሊረዳቸው ስለ ፈለገ፤ በዋና ልብሱ ላይ የለበሰውን ልብሱን አውልቆ እዚያው ከደመቀች አጠገብ አስቀምጦ ሲነሳ፤

«አንቺም ልብስሽን አውልቂና ዋና መማር ባትፈልገ እንኩዋ ጸሀይ ስትሞቂ ቆይ። እንደምታይው እዚህ የዋና ልብስ ለብሶ መዋኘት ወይም ጸሐይ መሞቅ ሳይሆን ደንበኛ ልብስ ለብሶ መቀምጥ ነው ነውሩ!» አለ ደመቀችን ከፈገግታ ጋር ገደም አድርጎ እያዩ። እውነትም ደንበኛ፤ ልብስ መልበስ ነውር ይመስል እዚያ የዋና ልብሳቸውን እዩለጠፉ ግማሽ እርቃናቸውን የሚሄዱ ወንዶችና ሴቶች ሁሉ እዩተጠቃቀሱም እዩተሳሳቁም፤ እንደ ጉድ አተኩረው የሚያዩዋቸው እነደመቀችንና እንደሱ ደንበኛ ልብስ ለብሰው ከመንጋው ገለል እያሉ የተቀመጡትን ጥቂት ሰዎች ነበር።

በሻህ ከደመቀች ትንሽ ራቅ እንዳለ ፊቱን ወደስዋ አዙሮ በግር ጣቶቹ ሽቅብ ተንጠራርቶ ቆመና፤ ሰውነቱን ለማፋታት ጎበስ ብሎ በጅ ጣቶቹ መሬት እዩነካ ቀና ብሎ ወደ ሁዋላው እዩታጠፈ እንዲህ ብዙ ጊዜ እንደ ጋለ ልምጭ ወደ ፊትና ወደ ሁዋላ ሲታጠፍ ሲዘረጋ ቆይቶ፤ በመዋኛው አናት፤ ዘልሎ ለመጥለቅ ወደ ተሰራው አረግራጊ ሳንቃ ሲሄድ የሰው ሁሉ አይን ተከትሎት ሄደ። በልጅነቱ በትምህርት ቤት ካገኘው ያካላት ማዳበሪያ ትምህርት ሌላ፤ ከችግር ጋር ሲታገል የኖረ ስለ ነበረ ባካላቱ መዳበርና በቅርጹ ያዩት ሰዎች ሁሉ የሚደነቁበት ነበር። ከጉልበቱ በላይ ያሉ አካላቱ፤ ታፋዎቹ ሰብሰብ ሆዱ፤ ክትት ደረቱና ትከሻዎቹ ሰፋ ሰፋ ግራና ቀኝ ክንዶቹ የበረት አለሎዎች እዩገቡ እንደ ተቁዋጠሩባቸው ሁሉ ጉጥር ጉጥር ራሱ በማደግ ላይ ከበረው ዘማ ጠጉሩ ጋር ከበድ ብለው ሁሉንም ባንድ ላይ ሲያዩት፤ «የኮርማ አንበሳ ቅርጽ ያለው ነው!» የሚሉት አይነት ነበር! ደመቀች እስኪያነሳት ድረስ ልብሱን አውልቆ አይታው አታውቅም። ስለዚህ ለስዋ ያ ውብ፤ ያካላት ቅርጽ ያ የወንድ ውበት ከዚያ በፊት አይታው የማታውቅ አዲስ ክስተት ስለ ነበረ የስዋም አይኖች ዘልሎ እስኪጠልቅ ድረስ አልተለዩትም፤ አጅበውት ሄደው፤ ነበር። እግሮቹን ብቻ አለማየት ነው! እግሮቹ ከጉልበቶቹና ከቁርጭምጭምቶቹ ተቀራርበው ከመሀል፤ የግር ዛቢያዎቹ በሰፊ ተራርቀው ሲታዩ ከላይና ከታች ጫፎቻቸውን አገናኝተው ያቆሙዋቸው ጥምድ ደጋኖች ይመስሉ ነበር!

ባረግራጊው ሳንቃ ላይ ወጥቶ ቆሞ፤ ሽቅብ በሀይል እንዲያገነው ለማድራት ሶስት ጊዜ እዚያው በቆመበት እዩዘለለ እዩተመለስ፤ መዘለያውን አድርቶ ባራተኛው ሽቅብ ከሳንቃው በላይ ከሁለት ሜትር የሚበልጥ አዩር ውስጥ ከጉዋነ በሁዋላ እዚያ እንዳለ ግልብጥብጥ ብሎ ራሱን ወደ ታች እግሮቹን ወደ ላይ አደረገና ቁልቁል የተወረወረ ጣምራ ጦር የመሰሉ እጆቹን ወደ ላይ አስቀድሞ ወርዶ ውሀውን ቀድዶ እውስጡ ጥ - ልቅ ብሎ ጠፋ! ቀድዶ የገባበት ውሀም እንደ መታወክ ብሎ ቆይቶ ከዋጠው በሁዋላ አፉን እንደሚያጣጥም ሁሉ ክፍት ክፍን አደረገና ግጥም አድርጎ ዝም አለ። ከዚያ በመዋኛው ጠርዝ ዙሪያውን የተቀመጠው ሰው ሁሉ አይነን በጠለቀበት ቦታና ባካባቢው ላይ አተኩሮ ሲጠባበቅና «የት ጠፋ? ምን ሆነ?» እዩተባባለ ሲጠያይቅ እሱ ሽኩቶ (ውስጥ ውስጡን ጠልቆ ሂደ) ወዲያ ታች አቶ ታችበሌ ምሽታቸውን በሚያስተምሩበት ደርሶ ብቅ ሲል «ያው እዚያ ወጣ! ያው እዚያ ሆች -!» እዩተባባለ ይንጫጫ ጀመር። የመዋኛው ቁመት ከጠለቀበት እስከ ወጣበት - «አምሳ ሜትር ነው» ይባላል።

በሻህ፤ ያን አምሳ ሜትር ርዝመት ያለው መዋኛ ሽኩቶ አቁዋርጦ ብቅ ከማለቱ ትንሽ እንኩዋ ሳያርፍ እንደገና እዩዋኝ ዘልሎ እጠለቀበት ቦታ ደርሶ ሲመለስ የጅ አጣጣሉ ጌጠኛ ስልት ተመልካቹን ሁሉ በጣም ነበር ደስ ያሰኘው። አምቦ፤ ሲያልፍ - ሲያገድም አንዳንድ ቀን ውሎ ከማደር ወይም ላዳር ብቻ ካልሆነ እዚያ ሰንብቶ ወይም ዋኝቶ ስለማያውቅ ከከተማው ነዋሪዎችም ሆነ ከተማውን ለረፍት ከሚያዘወትሩ ሰዎች መሀከል የሚያውቁት ቢኖሩ ጥቂት ይሆናሉ። ነገር ግን ያነሳት መዋኛውን በሙሉ ርዝመቱ ሽኩቶ ሲያቁዋርጥና ሲዋኝ ያን መሰል የሌለው ውብ የጅ አጣጣሉን ቆመውም ተቀምጠውም ይመለከቱ የነበሩት ሁሉ ፈገግ ብለው ወደሱ እያዩ አድናቆታቸውንና ፍቅራቸውን በልዩ ልዩ ምልክቶች ሲገልጹለት ከብዙ ጊዜ ጀምረው የሚያውቁትና የሚወዱት ይመስሉ ነበር።

«ወንዳንድ ወገን የ - ሚያዘነብኩሎ ባንድ እጅዎ ብቻ ስለ ደገፋዎቸው ነው አባባ! በሁለት እጆችዎ ቢደገፋዎቸው ወዳንድ ወገን አይገለበጡም። እሲ ይፍቀዱልኝና አንድ ጊዜ እኔ ላለማምዳቸው» አለ በሻህ አቶ ታችበሌ ምሽታቸውን ወደሚያስተምሩበት ቀረብ ብሎ ትንሽ ሲያይ ቆዩና። ከዚያ ባቶ ታችበሌ እግር ተተክቶ ወይዘሮ ኩሪባቸውን ባንድ እጅ ከታች ክፍል ሆዳቸው ስር በሌላ እጅ ከታች ክፍል ደረታቸው ስር አስደግፎ በሁለት እጆቹ አመዛዝኖ ሲያንበሉባቸው (በሆዳቸው ሲያስተኛቸው) ግራና ቀኝ ወደፊትና ሁዋላ ማጋደላቸው ስለ ቀረ መባባታቸውም ቀረና ባልጋ ላይ እንደ ተኙ ሁሉ ዘና አሉ።

«እንግዲህ በሁለት እጆችዎ ውሀውን ውየቀዘፉ ከሱ ጋር አብረው ሁለት እግሮችዎንም ከውሀው ውስጥ ሳያወጡ ውሀው ውስጥ እንዳሉ እጥፍ ዘርጋ እያደረጉ፥ ውሀውን ወደ ሁዋላ ይግፉት» አለ እጆቹን ከስራቸው እንዳጠፈላቸው በጎናቸው ቀስ ብሎ እየሄደ። ነገር ግን ወይዘሮ ኩሪባቸው እንደ ነገራቸው እጆቻቸውንና እግሮቻቸውን እጥፍ ዘርጋ እያደረጉ ውሀውን ወደ ሁዋላ በሚገፉበት ጊዜ፥ አስበሳቸው ሁሉንም ትቶ እግሮቻቸው በሚሰሩት ላይ ስለሚያተኩር እጆቻቸውም የግሮቻቸውን ስራ መመልከት እንደሚፈልጉ ሁሉ መቅዘፋቸውን ረስተው ዝም ይላሉ። በጆቻቸውም መስራት እንዳለባቸው ያስታውሳቸውና በጆቻቸው መቅዘፍ ሲጀምሩ ደግሞ እግሮቻቸው እጆቻቸው የሚሰሩትን ማየት እንደሚፈልጉ ሁሉ ከውሀው ውስጥ ወጥተው ቀጥ ብለው ይቆማሉ። ስለዚህ፥ ቀስ እያለ መሄዱንም ትቶ ቆሞ አለና፥ በጆቹ ላይ እንድ ተንበሉበሉ እዚያው ባሉበት እጆቻቸውንና እግሮቻቸውን ባንድነት አስተባብሮ ማሰራት ሲያለማምዳቸው ከቆዩ በሁዋላ ቀስ እያለ ሲሄድም በዚያው በለመዱት ቀጠሉ። ከዚያ እንዲያውም በጎናቸው እየሄደ ቀስ አድርጎ እጆቹን ከስራቸው ገለል ሲያደርግም እጆቻቸውንና እግሮቻቸውን አስተባብረው እያሰሩ ያለ ድጋፍ ላጫጭር ጊዜ ውሀው ላይ ለመቆየት ቻሉ። እንዲህ ያለ ድጋፍ ትንሽ ሄደው ሊጠልቁ ሲሉ ደገፍ ሲያደርጋቸው ቆይተው እየተዘናኑ ሄደው ያለ ድጋፍ የሚሞኙበት ጊዜ ዘለግ ማለት ሲጀምር፥

«እንግዲህ ወጥተው ትንሽ ይረፉ እማማ፤ በጣም ጥሩ ነው፥ እንዲህ ያለም የለ!» ሲላቸው ወይዘሮ፥ ኩሪባቸው የዋና ሊቅ ሆነው እንደ ተመረቁ ሁሉ ደስታና ኩራት ባንድነት ተሰምተዋቸው ፊታቸው በሙሉ በፈገግታ በራ። ከዚያ እሳቸውና ባላቸው ሊያርፉ ከመዋኛው ሲወጡ፥ እሱ ወደ ደመቀኝ ሄደ።

ደመቀኝ እንደ ነገራት ልብስዋን አውልቃ በዋና ልብስዋ ጸሀይ እየሞቀኝ ካረግርገው ሳንቃ ወደ ሰማይ ጉኖ ሲጠልቅና ሽኩቶ መዋኛውን በቁሙ ሲያቁዋርጥም ያን በተመልካቹ ሁሉ ዘንድ ያስወደደውን ጌጠኛ ዋና ሲዋኝ ቆይቶ፥ ወይዘሮ ኩሪባቸውን ዋና ሊያስተምር እዚያ ተቀምጣ እያዩኝ ቶሎ መጥቶ ዋና እንድትለማመድ እስኪጠይቃት በጣም ቸኩላ በጣም ናፍቃ ትጠብቀው ነበር።

«አሁንም እፍረትሽና ፍራትሽ - አብረውሽ አሉ? ትተውሽ አልሄዱም?» አለ በሻህ መጥቶ አጠገብዋ ሲቀመጥ።

«ገና አሁን ነውኮ የመጣን! እፍረትና ፍራት እንዲህ ባንድ ጊዜ ይተዋሉ!»

«ሰው የማያደርገውን ማድረግ ነው እንጂ የሚያሳፍርም የሚያስፈራም ሰው የሚያደርገውን ማድረግ ሊያሳፍርም ሊያስፈራም አይገባ ብዬ ነዋ! እዚህ እንደምታያቸው ወጣቶች ሴቶችም ትልልቅ ወይዘሮዎችም ልብሳቸውን አውልቀው ይዋኛሉ፤ ወይም - እንዲያ እዩተሮሩዋጡ ይጫወታሉ። ታዲያ - ይህን ሁሉ ሲያዩ እፍረቱም ፍራቱም አብረውሽ አይቆዩም፤ ባንድ ጊዜ ትተውሽ ይሄዳሉ መስሎኝ ነበር!» አለ «እንዲያ ሲል እዩተሮሩዋጡ ወደሚጫወቱት ወጣቶች ሴቶ በጁ አመልክቶ።

«እነሱኮ የመጀመሪያቸው ቀን አደለም፤ ስለ ለመዱት ነው እፍረትም ፍራትን፣ የማይሰማቸው። እኔ ግን - ዛሬ መጀመሪያዬ ስለሆነ ነው መስሎኝ - እንጂ ፈራሁ!» አለች። «ከፈራሽ ተይው ይቅር» እንዳይላት ፈርታ እያመነታች። ታዲያ እንዲያባብላት ፈልጋ ነው እንጂ እፍረቱም ፍራቱም - ይልቁንም ወይዘሮ ኩሪባቸውን ካዬች በሁዋላ - ትተዋት ሄደዋል። ብቻ ልብዋ እዩወደደ ኩራትዋን ማሸነፍ አቃታት። በሻህ ስሜትዋ ከፊትዋ ከጠቅላላ ሁኔታዋ አነበበና።

«የማለማምድሽኮ በጥልቁ ክፍል አደለም፤ በግር በሚያስቆመው ክፍል ነው። ስለዚህ - የምትጠልቁ መስሎ ስትፈራ፤ እንኔ በጎንሽ ከመሆኔም ሌላ መሬቱ ለግርሽ ቅርብ ስለሆነ ቶሎ በግርሽ መቆም ትችያለና - እባክሽ እንሂድ» አለ አይን አይንዋን እያዩ።

«እሺ እንሂድ ልሞክረው» አለች። ስጋት ከልብዋ ሂዶ ደስታ ሲተካ በፊትዋ ወለል ብሎ እዩታዩ። እንደ ፈራችው «ከፈራሽ ተይው ይቅር» ቢላት ኖሮ እንዴት አንጀትዋ በተቆረጠ! ይቅርታ አታደርግለትም ነበር!

የደመቀች የዋና ልብስ በልክዋ ታይቶ የተገዛ ባለመሆኑ ያን ውብ ቅርጽዋን በሙሉ ውበቱ አያሳይም ነበር። ግን እንዲያም ሆኖ ካልተሸፈኑት አካላትዋ ጋር ባንድነት የተመልካችን አይን ትስብ ስለ ነበረ በሻህ አጅቦዋት ወደ መዋኛው ስትሄድ ፈገግ ብለው እስዋን እያዩና ያዩዋት ላላዩዋት እያሳዩ። ውበትዋን እያደነቁ የሚነጋገሩ ነበሩ።

እመዋኛው እንደ ደረሱ፣ እሱ ቀድሞ ገብቶ እስዋንም እጅዋን ይዞ እዩረዳ ካስገባት በሁዋላ ውሀው ከደረት በማያልፍበት ክፍል ቆመው፣ ልምምዱን በግብር ከመጀመራቸው በፊት፣ እሱም እስዋንም የሚያደሩትን እዩመላለስ በቃል ሲያስጠናት ቆዩ። ከዚያ ለወይዘሮ ኩሪባቸው እንዳደረገው በቆመበት እንዳለ እጆቹን ከስርዋ አንጥፎ በነሱ ላይ እንድንበለበልና ወደ ፊት ለመሄድ ሳትሞርክ እዚያው ባለችበት እጆችዋንም እግሮችዋንም ባንድ ላይ አስተባብረው ውሀውን እንድትቀዝፍ ይነግራት ጀመር። ነገር ግን እስዋ የምታዳምጥ ስለ ዋና የሚነግራትን ሳይሆን እንዲህ ደግፎዋት ከንብርትዋና ከደረትዋ ስር ያነጠፋቸው እጆቹ ከገላዋ ጋር ሲነካኩ አንድ እንግዳ ስሜት አንድ በሰራ አካላትዋ ተሰራጭቶ የሚያሞቅ ስሜት ተሰምቶዋት እሱን ታዳምጥ ስለ ነበረ፤ እመጀመሪያው ላይ ከተናገረው አንድ አልያዘችም። ብቻ እዩቆዩች የውስጥ ስሜትዋን መቆጣጠር ችላ የሚነግራትን ማዳመጥ ከጀመረች በሁዋላ እጆችዋንና እግሮችዋን አስተባብሮ ማሰራቱ የወይዘሮ ኩሪባቸውን ያክል አላስቸገራትም። ከስር በሁለት እጆቹ ደግፎዋት እንደ ቆመ እዚያው ባለችበት እጆችዋንና እግሮችዋን ባንድነት አስተባብራ ትቀፍ

ጀመር። ከዚያ እዩሄዱ እጆቹን ከስርዋ ገለል ሲያደግ ትንሽ በትንሽ - መጀመሪያ ግማሽ ቀጥላ አንድ ሜትር ያክል ያለድጋፍ እስከ ሁለት ከዚያም እስከ ሶስት ሜትር ብቻዋን እዩዋኝኝ ደከም ብላ መጥለቅ ሲቃጣት ከስር በጆቹ ደገፍ እያደረጋት መዋኛውን በወርዱ ሁለት ጊዜ ካቁዋረጡ በሁዋላ።

«እንግዲህ ላህንኑ ይበቃሻል እንወጣና እረፈ። ልካሰለቸሽ ሁዋላ እንደገና እንገባለን፤ አጀማመርሽ በጣም ጥሩ ነው። እዚህ አያያዘሽ የሁለት ቀን ልምምድ ብትጨምረህ ያለ ረዳት ብቻሽን ይህን መዋኛ በቁሙ ማቁዋረጥ ትችያለሽ። ይህም - አምቦ በምትቆይባቸው ጥቂት ቀኖች ውስጥ ጥሩ ዋናተኛ ሆነሽ ትመለሻለሽ ማለት ነው» አለ ደግፎባቸው በነበሩት እጆቹ ቀስ አድርጎ በግርዋ ሲያቆማት አይኖችዋን ገደም አድርጎ እያዩ። አስተያየቱን ስታ ልብዋ ተሸበረባትና ቶሎ አንገትዋን ደፍታ ውሀውን እያዩች «እሺ» አለች ከትንፋሽ የበለጠ በማይሰማ ዝቅተኛ ድምጽ። ከዚያ ወጥተው እመዋኛው ጠርዝ ላይ ጎን ለጎን ተቀምጠው ትንሽ እንደ ቆዩ።

«እዚህ ወይም ልብሳችን ባለበት ሂደሽ ተኝተሽ ጸሀይ እይዩሞሽ እክታርፊ እኔ ትንሽ ዋኝቼ ልምጣ» ብሎዋ ውሀው ውስጥ ገባ። እስከም ተመልሶ መጥቶ ለልምምድ እስኪወስዳት ልብሳቸው ወዳለበት ከመሄድ እዚያው በተቀመጠችበት እንዳለች ሲዋኝ እዩተመለከተች ትጠብቅ ጀመር።

እዚያ ጥሩ ጥሩ ዋና አዋቂዎች ነበሩ። ነገር ግን በጅ አጣጣል እንኩዋንስ በሻህን የሚተካከል የሚቀርብ አንድ አልነበረም። እጅ አጣጣሉ ተመልካቹን ሁሉ ደስ አሰኝቶ ሳያስበው ያለ ውዱ ፈገግ እንዲል ያደርገዋል፤ የተመልካቹን ሁሉ ልብ ይማርካል። ውሀው ውስጥ እሱ ከመግባቱ በፊት እሱ ሲገባ አብረውት ገብተው የሚዋኙ ጥቂት ወንዶችም ሴቶችም ነበሩ። ብቻ የተመልካቹ አፍ ፈገግ ብሎ የሚነገገር ስለሱ የተመልካቹ አይን አጅቦት በሄደበት የሚከተል እሱን ነበር።

እንዲያ በጅ አጣጣሉ ውበት የተማረከው ተመልካች ሁሉ በያፋ እያወደሰውና ባይኑ አጅቦ እዩተከተለው አንዳንድ ጊዜ በሆዱ ተንበልብሎ አንዳንድ ጊዜም በጀርባው ተንጋሎ። ደግሞ አንዳንድ ጊዜ በጎኑ ተጋድሞ እጅ እዩጣለ መዋኛውን በቁሞ ሶስት ጊዜ አቁዋረጠው። ከዚያ ወደ ደመቀች ከመመለሱ በፊት ትንሽ አርፎ ለመቀጠል ስላሰበ መጀመሪያ ዘልሎ ከሾኮተበት አጠገብ እመዋኛው ጠርዝ ላይ ወጥቶ ሲቀመጥ ሴቶችም ወንዶችም ወጣቶችም ቀርበው ለማነጋገር ምቹ አጋጣሚ ስላገኙ ከበውት ተቀምጠው የዋና ችሎታውን በተላይ እጅ አጣጣሉን እያደነቁ ሲያመሰግኑት ቆይተው።

« <ጋሼ አንድ - ከባድ ሸክም ተሸክመህ እዩዋኝህ ከዚህ እዚያ ወዲያ ዳር ማሻገር ትችላለህ? » አለች ከበውት ከተቀመጡት ወጣቶ አንዱ። «ወዲያ ዳር» ሲል የመዋኛውን ዳር በቁሙ በጁ እያመለከተ።

« <ከባድ ሸክም» ማለት እንዴት ያለ ነው? » አለ በሻህ።

«ለምሳሌ - አንድ ሰው።»

«ጀርባዬ ለጭነቱ - ይበቃል ወይም አይመች እንደሆነ እንጂ መቻልስ - ሁለት ሰዎችም ተሸክሜ ማሻገር በቻልሁ!» አለ በሻህ፣ ፍርጥም ብሎ።

«ግዴለም ይበቃል፣ ግዴለም ይመቻል» አሉ ወጣቶቹ፣ ባንድነት ተንጫጭተው። ደመቀች የተቀመጠችበት በሻህን የከበቡት ወጣቶች ከተቀመጡበት ሩቅ ስለ ነበረ እጆቻቸውን ላይና ታች ወይም ጎንና ጎን እያነቃነቁ ሲንጫጩ ጫጫታቸውን ከመስማትና የጆቻቸውን ንቅናቄ ከማየት በቀር የሚናገሩት ምን እንደ ሆነ ለይታ መስማት አትችልም ነበር።

«በሉ እንግዲህ ሁለት ሆናችሁ ኑ» ብሎ በሻህ ቀድሞ ውሀው ውስጥ ሲገባ ከወጣቶቹ አንዱ ዘልሎ ገብቶ እበሻህ ጀርባ ላይ ከፍ ብሎ ተቀምጦ እንደሚታዘል ልጅ የበሻህን አንገት ከሁዋላው በሁለት እጆቹ ያዘ። ወዲያው ተከትላ አንድ ሴት ወጣት ዘልላ ገባችና እስምም እንዲሁ እበሻህ ጀርባ ላይ ወጣች። ግን በሻህ እንዳለው «ጀርባው አልበቃ» ስላለ ተመቻችታ ለመቀመጥ የጉዋደኛዋን ወገብ ከሁዋላ ይዛ ወደ ላይ ስትስብ በሁለቱ ክብደት ላይ ደግሞ በላዩ እንዳሉ እስበሳቸው መጉዋተታቸው እጆቹንና እግሮቹን አስተባብሮ እንደ ልብ እንዳይሰራ ስላሰናከለው ይዘዋቸው ጠለቀ። ብቻ ጠልቆ አልቆዩም፤ ቶሎ በላዩ እንዳሉ ይዘዋቸው ወጥቶ ሁለት እግሮቹን በሀይል እያሰራ በሁለት እጆቹ እየቀዘፈ ሁለቱን ወጣቶች በላዩ ጭኖ እንደ ታንኩዋ ይንሳፈፍ ጀመር። ወዲያው እሱንና ባለዩ የተሳፈሩትን ወጣቶች እያዩ ይስቅ የነበረው ተመልካች ሁሉ ሳቁን ትቶ እጁን እያርገበገበ ይንጫጫ ጀመር። አንዳንድ ዋናተኞች እንዲያውም እዩዘለሉ ውሀው ውስጥ ገቡ።

መጀመሪያ በሻህ ሁዋላ ሁለቱ ወጣቶች ተከታትለው ውሀው ውስጥ ገብተው ወጣቶቹ ባንድነት እላዩ ወጥተው ሲያጠልቁት ራቅ ብላ እመዋኛው ጠርዝ ላይ ተቀምጣ ትመለከት የነበረች አንድ ሴት ዘልላ ውሀው ውስጥ ገባች። ዘልላ ስትገባ ልብ አድርጎ ያስተዋላት አልነበረም። የሁሉም አይን የሚመለከተው በሻህንና በላዩ የተሳፈሩትን ወጣቶች ነበር። ሁዋላ ብቻ እዩጠለቀች በወጣች ቁጥር «ድረሱልኝ» ለማለት እጆችዋን እያርገበገበች ቅብ ጥልቅ ብቅ ጥልቅ ስትል ከጣረሞት ጋር እዩተናነቀች ረዳት የምትጠራ መሆንዋን አንዳንድ ሰዎች አይተው ሲጮሁ የሁሉም አይን ወደስዋ ተመለሰና ጫጫታ ሽብር ሆነ። ያች ከጣእረ ሞት ጋር እዩተናነቀች «ድረሱልኝ» የምትል ሴት ደመቀች ነበረች!

በሻህ ተመልካቹ እዩተንጫጫ ወደሚመለከትበት አይኖቹን መለስ ከማድረጉ ደመቀችን ላንድ አፍታ ብቅ ብላ ስትጠልቅ አዩ። ወዲያው በቅጽበት ሁለቱን ወጣቶች ከጀርባው ወዲያ አራግፎ። እዩተምዘገዘገ ከጠለቀችበት ብቅ ስትል ከሌሎች ቀድሞ ደረሰላት። በትከሻው ተሸክሞዋት የቁም ዋና እዩዋኝ ጠሊቁን ክፍል አልፎ እግር በሚያስቆመው ክፍል ደረሰና እዩሮተ ይዘዋት ወጣ። ሰውነትዋ ሁሉ ተነፍቶ ትንፋሽ አጥታ አይኖችዋ ካፎታቸው ተጎልጉለው ወጥተው ፍጹም ሌላ ሆና ታስፈራ ነበር! ቶሎ ከሆድዋ ከፍ ከራስዋ ዘቅዘቅ አድርጎ ይዞ ሲነቀንቃት ሊያጠልቃት ቁልቁል ከሚጎትታት ሰይጣናዊ እጅ ለማምለጥ ስትታገል ባዬር ፈንታ እዩሳበች አስገበው ውስጥዋን ሞልቶ ቆይቶ ባፍምም ባፍንጫምም እዩተቀዳ የወጣው ውሀ ከሩብ ባሊ አያንስም ነበር! ያ ትንፋሽ እስክታጣ ሞቶዋት የነበረው ውሀ እዩተቀዳ ወጥቶ

ከፈለሰ በሁዋላ ነፍስ ገዝታ እንደ ልብ መተንፈስ ስትችል አይኖችህም የጥንት መጠናቸውን ይዘው ወደ ስፍራቸው ተመለሱ። ከመድከም በቀር ተመልሳ ደመቀች ሆነች።

አቶ ታችበሌና ምሽታውም ሌሎች ከበው ይመለከቱ የነበሩትና በሻህን ለመርዳት በራስጌ - በግርጌ ይዋክቡ የነበሩት ወጣቶችም ያች ከሞት አፋፍ የተመለሰች ሴት አደጋው ከመድረሱ በፊት በሻህ ዋና ያስተምራት የነበረችቱ መሆንን አላስተዋሉም ነበር። እስከ መሆንን ካስታወሱ በሁዋላ አንዳንዶቹ እንዲያ በመንገላታትዋ አዘናቸውን አንዳንዶቹ ከሞት በመትረፍዋ ደስታቸውን ሌሎች ዋና እንደማትችል እያወቀች እንዳዋቂ ዘልላ በሚያጠልቅ ውሀ ውስጥ በመግባትዋ ነቀፋቸውን እዩገለጹ እስበሳቸው ሲነገገሩ ይሰሙ ነበር።

«አዩ -! ይችን የመስለች ልጅ ክፉኛ ተንገላታች!» አለ አንዱ ባጠገቡ ለቆመ ጉዋደኛው።

«እኔ እንኩዋን እግዜር ከሞት አተረፋት እንጂ፣ መንገላታትዋስ ምንም አደል፤ ከቅድም አሁን እንኩዋ - እንዲያ ገርጥቶ የነበረው ፊትዋ ሲመለስ አታይም?» አለ ጉዋደኛው።

«እንደዚች ያለችዋን ምን ትያታለሽ? በሽተኛ አይሉዋት ጤነኛ! እስቲ - ዋና እንደማትችል እያወቀች ዘልላ በሚያጠልቅ ውሀ ውስጥ የምትገባ - ጤነኛ ትባላለች? ወይስ ምን?» ስትል አንድዋ ለጉዋደኛዋ ቀስ ብላ።

«ምናልባት - ቂር -!» አልች ጉዋደኛ፤ ጠቁሞሚ ጣትዋን ከጆሮዋ ከፍ አድርጋ ራስዋ ላይ ተክላ፣ ቡሎን እንደምትፈታ ወደ ግራ እያዞረች። «አእምሮዋ ላልቶ ይሆናል» ማለትዋ ነው።

በሻህ ምንም እንኩዋ እሱም ሆነ ደመቀች የከበቡዋቸው ሰዎች ቀስ ብለው ይተቹት የነበረውን ባይሰሙ ደመቀች እንዲያ ተከባ እንደ ጉድ መታየትዋ ብቻ አሳፍሮዋት አይኖችዋን የምታሳርፍበት አጥታ ስትቸገር ተመልክቶ «እንግዲህ - እስቲ እንሂድ» አለ። እዚያ የነበሩት ሁሉ ያ አይነት አነገገር «እባካችሁ ወግዱልን» ማለት መሆኑ ስለ ገባቸው መዋኘት የሚፈልጉት ለመዋኘት ጸሀይ መሞቅ የሚፈልጉት ጸሀይ ለመሞቅ ለዩብቻም በየጉዋዳቸውም እየሆኑ ሄዱ።

«አሁን ወደ ሆቴላችን ብንሄድ - ትችያለሽ? ወይስ ትንሽ አርፈሽ ትቆይ?» አለ የከበቡዋቸው ሰዎች ከሄዱ በሁዋላ አቶ ታችበሌ ጠርተው ወደ ማረፊያዋ እንዲወስዳት ነግረውት ተመልሶ ባጠገብዋ ሲቀመጥ።

«እሺ እንሂድ፤ እችላለሁ። አሁን ደሀና ነኝ» አለች የፍረቱ ስሜት ገና ስላልለቀቃት፤ አይኖችዋ እሱን ፊት ለፊት ለማየት ድፍረት አንሶዋቸው እዩሽሹ። ከዚያ የዋና ልብስዋ ርጥብ ስለ ነበረ ኩታዋን ብቻ በላይ ደርባ ቀሚስዋን በፎጣ ጠቅልላ ይዛ በሻህም እንዲሁ ልብሱን ጠቅልሎ ይዞ በዋና ልብሱ ላይ ፎጣውን ለብሶ እዚያው አጠገብ ወደ ሆቴላቸው ሄዱ። እሱን የደረሰው አደጋ አፍዝዞት አደንዝዞት እስከዋን አሳፍሮዋት ምንም ሳይነጋገሩ ዝም እንዳሉ ሆቴል ደረሱ።

«ይህ ርጥብ የዋና ልብስሽ በገላሽ ላይ ሳይቆይ ቶሎ ገብተሽ አውልቂና የደረቀ ልስብ ልበሽ፤ እኔም ልብስ ልለውጥና መጥቼ አይሻለሁ» ብሎዋት ወደዩክፍላቸው ገቡ።

እክፍሉ ገብቶ የዋና ልብሱን አውልቆ በቀዝቃዛ ውሀ ከተለቃለቀ በሁዋላ ሰአቱን ሲያይ አምስት ተኩል ሆኖዋል ከዚያ ወደ ደመቀች ክፍል ለመሄድ ቃጣና እንደገና እርምጃውን ገትቶ፣ ምናልባት ተኝታ ማረፍ ትፈልግ ይሆን «እመጣለሁ» ብያት የል? አትተኛም» ብሎ ለጥያቄው መልሱን ራሱ ሰጥቶ ክፍሉን ቆፎ መንገዱን ቀጠለ። እስከም እንዲሁ ገላዋን በንጹህ ውሀ ተለቃልቃ ልብስዋን ለውጣ፣ መከዳዋን ካልጋዋ ራስጌ አስጠግታ እሱን ተደግፋ ያነለት ጥዋት ሁለት ሰአት ባልሞላ አጭር ጊዜ ውስጥ የሆኑትን ብዙ ነገሮች አምጥታ ባይነ - ህሊናዋ ፊት በተራ አሰልፋ ስሜትዋ እይተለዋወጠ፣ እንዲያ ከሚለዋወጠው ስሜትዋ ጋር አንዳንድ ጊዜ ፊትዋን ፈገግ አንዳንድ ጊዜም ፊትዋን ክርር ግንባርዋን ኩስትር እያደረገች፣ ትመለከት ጀመር።

በሻህ ልብሱን ውልቅልቅ አድርጎ ባጠገብዋ ጥሎ በዋና ልብሱ እፊትዋ ተንጠራርቶ ቆሞ፣ ያካላቱን ቅርጽ ያን እውነተኛ የወንድነት ውበት ሲያሳይት በሻህ ፊቱን ወደስዋ አዙሮ «ስገድላት» እንደ ተባለ ሁሉ በጁ መሬት እስኪነካ እያገነበሰና ተመልሶ ወደ ሁዋላው እይታጠፈ ብዙ ጊዜ በፊትዋ ደፋ ቀና ሲል በሻህ እንደ ኮርማ አንበሳ እይተገማለለ ከፊትዋ ወደ መዋኛው ሲሄድ በሻህ ከመዝለያው ሳንቃ ላይ እጆቹን አስቀድሞ እንደ ተወረወረ ጣምራ ጦር ውሀውን ከላይ ቀዶ ገብቶ ከታች ቀድዶ ሲወጣ፣ ባሻህ ያን የሚያባብል ውብ እጅ አጣጣሉን መዋኛውን በሙሉ ርዝመቱ እይተመላለስ ሲዋኝ በሻህ ዋና ሊያስተምራት ከንብርት ዋና ከደረሰት ስር በሁለት እጆቹ እቅፍ ድግፍ አድርጎ፣ እንደ ያዛት እሱ የሚያናገረውን እንዳትሰማ እስከ የምታደርገውን እንድትረሳ አድርጎ ከተንበለበለችበት ግልብጥ ብላ አንገቱን እቅፍ አድርጋ እንድትስመው የሚገፋፋ ጽኑ አምሮት በውስጥዋ ተቀጣጥሎ ሲያሞቃት ሲያግላት፣ ያ ሁሉ በተራ ታያትና ያ ሁሉ ያን ጊዜ እዚያ አልጋዋ ላይ እንዳለች በትዝታ ሳይሆን በገሀድ እንደሚሆን ሁሉ አንድ ደስ የሚያሰኝ ሙቀት በሰራ አካላትዋ ስለ ተሰራጨ ደስ ብሎዋት መከዳዋን እድነ ተደገፈች አይኖችዋን ለበስ፣ ፊትዋን ፈገግ አድርጋ ዝም ብላ ትንሽ ቆይቶ። ከዚያ ያ ውብ ትዝታ እንዲያ ልብዋን በደስታ ሲያዘምረው አልጋዋ ላይ ጋለል እንዳለች አይኖችዋን ለበስ አድርጋ ስታዳምጥ፣ የበሻህና ከበውት የተቀመጡት ወጣቶች ጠብ ስለ ታያት፣ አንድ ክፉ መንፈስ የሚጥም እልም ከምታይበት እንቅልፍዋ ውስጥ አስፈራርቶ እንደ ቀሰቀሳት ሁሉ ፈገግ ብሎ የነበረ ፊትዋን ክርር፣ ግንባርዋን ኩስትር አድርጋ ለበስ ብለው የነበሩ አይኖችዋን ገለጸች።

በሻህና ከበውት የተቀመጡት ወጣቶች የሚያጨቃጭቃቸው ምን እንደሆነ ባይሰማትም እጃቸውን እይነቀነቁ ሲንጫጩ፣ ቆይተው፣ መጀመሪያ እሱ ቀጥለው ከወጣቶቹ ሁለቱ እይዘለለ ውሀው ውስጥ ከገቡ በሁዋላ ሁለቱ ወጣቶች ተረዳድተው እሱን ብቻውን ይዘው ሲያጠልቁት «ገደሉት!» ብላ ልብዋ ተሸብሮ አእምሮዋ ተሰወረና የምታደርገውን ሳታውቅ አንድ ብርቱ ሀይል ከተቀመጠችበት አንስቶ ውሀው ውስጥ ወረወራት። ከዚያ በሁዋላ እንዴት ሆኖ ወጥቶ እስከዋን ከሞት ሊያተርፋት እንደ ቻለ አልገባትም። ራስዋ ከጣረሞት ጋር ትንንቅ ገጥማ ስለ ነበረ፣ በሱና በጠላቶቹ መሀከል በተነሳው ጠብ ማን አሸናፊ ሆኖ እንደ ወጣ አላይችም።

«እህ -! ወይ እናቴ የዳንግላይቱ!» አለች በዚያ አጭር ጊዜ ውስጥ ያ ሁሉ ብዙ ደስ የሚያሰኝና የሚያስፈራራ ነገር በተራ ተሰልፎ መጥጦ ባይነ - ህሊናዋ ፊት እያለፈ ሲሄድ ስትመለከት ቆይቶና። ከዚያ የበሩን መዝጊያ በለሰስታ ተመታ።

«ማነው?» አለች መከዳዎን ከተደገፈችበት ቀና ብላ። በሻህ መሆኑን አውቃለች።

«እባክሽ አትነሽ እዚያው ሁኝ። እይው ተቀመጥሁ» አለ ቶሎ ገብቶ ወንበሩን ወዳልጋው ቀረብ አድርጎ ሲቀመጥ።

«አሁን እንዴት ነሽ? ደህና ነሽ?» አለ ቀጠለና ነጠላ ጫማዋን አድርጋ በፊት ለፊት አልጋዋ ጠርዝ ላይ እንደ ተቀመጠች።

«አሁን በጣም ደህና ነኝ፤ አትስጋ ጋሼ። ያንጊዜ ነበር እንጂ ትንፋሽ ስላጣሁ የተጨነቅሁና - የደከመኝ - ያ ሁሉ እንስራ ሙሉ ውሀ ተቀድቶ ከወጣልኝ በሁዋላ ደህና ሆኛለሁ። አሁንም ድካም እንኩዋ አይሰማኝም» አለች ፊት ለፊት እሱን ማየቱን አፍራ አይኖችዋን ማረፊያ ፍለጋ ወዲያ - ወዲህ እየሮጡ።

«ተመስገ - ን! እንኩዋን ደህና ሆንሽ! መቸም እስከ ዛሬ ድረስ አንዳንድ ያደረግሁት ነገር እንዳሰብሁት ሆኖ ሳይዋጣ ሲቀር ወይም ሲበላሽ «ምነው ባላደረግሁት» ብዬ - ሁልጊዜም እጸጸታለሁ። ነገር ግን - እንደ ዛሬ መጸጸት ብቻ ሳይሆን ራሴን ረግጫ አላውቅም!» አለ በሻህ ፍጹም ደህና መሆንዋን ስትነግረው አይኖቹን ወደ ሰማይ አንስቶ ምስጋናውን ካቀረበ በሁዋላ።

«ለምነው ራስህን የረገምኸው?»

« «መዋኘት አልፈልግም» ስትይኝ በግድ ለምኔ ወስጄ እንዲህ ያለ አደጋ ስለ ደረሰብሽ።»

«እኔ ደግሞ - ካስተማርኸኝ በሁዋላ ትንሽ ትንሽ ብቻየን መዋኘት ስለቻልሁ «ባንድ ቀን ዋና ላውቅ ነው» ብዬ፤ «እንኩዋን ስትጠይቀኝ እንቢ አላልሁ» ብዬ ደስ ብሎኝ ነበር።»

«ልክ ነው፤ አጀማመርሽ በጣም ጥሩ ነበረ፤ ዛሬ እስከ ምሳ ጊዜ ስትለማመጄ ብትቆይ ኖሮ ረዳት ጭረሽ ሳያስፈልግሽ ብቻሽን መዋኘት ትችዬ ነበር። ከዚያ ሁለት ሶስት ቀን ብትጨምሪበት ደግሞ ረዳት የማትፈልገህ ከመሆን አልፈሽ «ጥሩ ዋናተኞች» ከሚባሉት አንድዋ እንደምትሆኝ አይጠረጠርም። ብቻ - ለጊዜው ደህና አድርገሽ እስክትለምጅ ባጠገብሽ የሚጠብቅሽ ሰው ሳይኖር ብቻሽን መግባት ያው - እንዳየሽው አደገኛ ነው» አለ፤ ለምን ያለ ሰው ውሀው ውስጥ እንደ ገባች እንድትነግረው መንገዱ ለመክፈት። እስከ ግን ምን ብላ እንደምትነግረው ጠፍቶታት ዝም አለች።

«ለመሆኑ ቅድም - ያለ ጠባቂ እይገባሽ በሚያስቆመው ክፍል ሳልደግፍሽ ብቻሽን ትንሽ ውዲያና ወዲህ ስለ ተመላለስሽ «ከንግዲህ በቃ ረዳት አያስፈልገኝም አውቄያለሁ» ብለሽ ኖሮዋል?» አለ ቀጥሎ ከቅርታ ፈገግታ ጋር ከሱ የሚሸሹ አይኖችዋን ባይኖቹ ለመያዝ እዩተከተለ። ያለ ጠባቂ ውሀ ውስጥ የገባችበትን ምክንያት እንድትነግረው የከፈተላትን መንገድ ተከትላ ስላልተናገረች በቀጥታ መጠየቅ የሚያስፈልግ መስሎ ታየው።

«አደለም» አለች አንገትዋን እንደ መድፋት አድርጋ የሚሸሹ አይኖችዋን መሬት ላይ አሳረፈችና።

«እንግዲያ እንዴት ነው? የገፋሽ ነበር?»

«አዎ» አለች ሁለቱ ወጣቶች ተጋግዘው ሲያጠልቁት ስታይ አንድ ልትቆቁዋመው ያልቻለች ብርቱ ሀይል ከውስጥ ተነስቶ እንዴት ገፍቶ ውሀው ውስጥ እንደ ጣላት ስለ ታሰባት እሱን ባይነ - ህሊናዋ እያዩች ትንሽ ዝም ብላ ቆይቷል።

«ማነው እሱ?» አለ ሰው ገፋኝ ያለች መስሎት፣ በቅርታ ፈገግታ፣ ለስልሶ የነበረ ፊቱ ከመቅጽበት በቁጣ ክርር ብሎ። ደመቀች አንገትዋን ደፍታ አይኖችዋን እመሬቱ ላይ እንዳሳረፈች ስለ ነበረች የፊቱን መለዋወጥ አላዩችም።

«እንጂ፣ ስሙ - ምን እንደሚባል አላውቅም» ብላ ቀና፣ ስትል መቆጣቱን ከፊቱ አይታ ድንግጥ አለች።

«ስሙን ባታውቁው - መልኩን አታውቁም? ልታሳይኝ አትችይም?» አለ እንደ ትንታግ የቀሉ አይኖቹን በላይዋ ተክሎ።

«‹ሰው ገፋኝ› ያልሁ መስሎህ ነው - የተቆጣህ? ሰው አልገፋኝምኮ ጋሼ። አንድ - ስሙ ይህ ነው ልለው የማልችል ስሜት ገፍቶ ውሀ ውስጥ ጣለኝ ማለቴ ነው እንጂ - ‹ሰው ገፋኝ› ማለቴ አደለም።»

«አ -! እንዴት ያለ ስሜት ነው ‹ወደ ሞት ሂጂ› ብሎ የገፋሽ? እስቲ - እንዴት እንደ ተሰማሽ ንገራኝና፣ ስም አገኝለት እንደ ሆነ እኔ ልፈልግለት» አለ ቁጣው መለስ ብሎ እንደገና የቅርታ ፈገግታ በፊቱ እዩታዩ። ደመቀች አልመለሰችም እንደገና አንገትዋን ደፍታ መሬቱን እያዩች ዝም አለች።

«በይ ንገራኝ እንጂ?»

«ስሙን የማላውቀው ነገር - ምን ብዬ ልንገርህ?»

«እንዴት ያለ ስሜት እንደ ተሰማሽ ንገራኝና ‹ስም ልስጠው› አልሁሽኮ!»

«እንጂ፣ እንዴት አድርጌ እንደምነግርህ አላውቅም» አለችና የተሰማትን ስሜት እስከ ምክንያቱ ለመናገር የምትጀምርበት አጥታ መሬቱን እያዩች ስትፈልግ ቆይታ።

«ዋኝተህ ወጥተህ እዳር እንደ ተቀመጥህ - በርከት ያሉ ወንዶችና ሴቶች ወጣቶች መጥተው ከበውህ መቀመጣቸውንና ስትነጋገሩ ቆይታችሁ መጣላታችሁን ታስታውሳለሁ?» አለች፣ መሬቱን ከምታይበት ወደሱ ቀና ብላ።

«ዋኝቼ ወጥቼ እዳር ስቀመጥ አሁን እንዳልሽው ወጥቶች መጥተው ከነሱ ጋር ስንነጋገር መቆይታችንን አስታውሳለሁ። ነገር ግን - አልተጣላንምኮ!»

«እንዴት አልተጣላችሁም! ሁላችሁም እጃችሁን እዩነቀነቃችሁ ስትጨቃጨቁ ቆይታችሁ - በሁዋላ አንተና ከነሱ መሀከል ሁለቱ እዩዘለላችሁ ውሀው ውስጥ ገብታችሁ ተረዳድተው አላጠለቁህም?»

«እርግጥ እዳር ተቀምጠን ስንነጋገር ከቆዩን በሁዋላ ውሀው ውስጥ ገብተን - ሁለት ሆነው አጥልቀውኛል፤ ነገር ግን ተጣልተን አደለምኩ፤ የኔ እመቤት!»

«ታዲያ - ያ ሁሉ እጅ እዩነቀነቁ ሲጨቃጨቁ መቆየትና ከዚያ በሁዋላ ውሀ ውስጥ ገብቶ መጥለቅ - ጥል ካልሆነ ምን ይባላል? አልገባኝም!» አለች፤ እውነትም ግራ እንደ መግባት ብሎዋት።

«እጃችንን እዩተነቀንቀን መጨቃጨቃችን እንኩዋ - ትዝ አይለኝም። ብቻ ወጣቶች በርከት ያሉ ስለ ነበሩና ሁሉም ባንድ ላይ ይናገሩ ስለ ነበሩ እንጂ ምናልባት ከሩቅ ለሚለይ የተጨቃጨቅን መስለን እንታይ ኖሮ ይሆናል። የሆነ ሆኖ ነገሩ እንዲህ ነው።

«ስለ ዋና ስንነጋገር ከመሀከላቸው አንዱ፤ «አንድ ሰው ተሸክመህ ሳትጠልቅ፤ መዋኛውን በቁሙ ማቁዋረጥ ትችላለህ ወይ?» ብሎ ስለ ጠቆመች፤ «እንዲያው ሁለት ሰዎች ተሸክሜ ማቁዋረጥ እችላለሁ» አልሁት። ታዲያ፤ ያን ለማስከበር ነበር እኔና ሁለቱ ወጣቶች ተከታትለን የገባን። ሁዋላ ባንድ ላይ በጀርባዬ መቀመጥ አልመቻቸው ብሎ እስበሳቸው ሲታገሉ አንድ ጊዜ አጠለቁኝ ነገር ግን ቶሎ ይገኘው ወጥቼ ገዛዬን ጀምሬ ነበር።

«እኔ መቸም ሩቅ ስለ ነበርሁ ምን ትነጋገሩ እንደ ነበረ ለይቼ መስማት አልቻልሁም። ብቻ እንዲሁ - እጃችሁን እዩነቀነቃችሁ ስትጨቃጨቁ ቆይታችሁ ውሀው ውስጥ እዩዘለላችሁ ስትገቡና ሁለቱ ባንድነት ሆነው ሲያጠልቁህ ሳይ፤ ተጣልታችሁ ለመጣለቅ ተፈካክራችሁ የገባችሁ - መሰለኝ» አለችና መልሳ አንገትዋን ደፋች።

«ታዲያ - የተጣላን ቢመስልሽስ - ዋና እንደማትችይ እያወቅሽ እጥልቅ ውሀ ውስጥ ዘለሽ የገባሽ ለምነው?» አለ ነገሩ እዩገባው ሲሄድ የስሜቱን መታወክ ከፊቱ እዩታዩ።

«እንጂ ምክንያቱን አላወቅሁትም» አለች አንገትዋን እንደ ደፋች።

«እባክሽ ንገሪኝ የኔ እመቤት» አለ በሻከረው ድምጽ ነገሩን ቢገባው እስከ መጨረሻው ከስዋ አፍ ለመስማት ስለ ፈለገ፤ ደመቀች ሳትመልስለት መሬቱን እያዩች ዘለግ ያለ ጊዜ ቆይቷና፤

«ሁለት ሆነው ሲያጠልቁህ ሳይ የማይለቁህ፤ የ - ሚገሉህ መሰለኝና - በጣም ፈራሁ። እንጂ፤ ዋና የማላውቅ መሆኔንም - ረስቸው ነበር» አለች ለራስዋ እንደምትናገር ሁሉ በጣም በገቅተኛ ድምጽ።

የተናገረችውን ሲሰማ ያልተናገረችው ክፍል ለሱ ያላት ፍቅር እጅግ ሀያል መሆኑ ለሱ ያላት ፍቅር ዋና የማታውቅ መሆንዋን አስረስቶ ሞትን አስረስቶ እጥልቅ ውሀ ውስጥ ዘልላ

እንድትገባ የሚያደርግ መሆኑ ያ ሁሉ የታየውና ልቡ በሀይል ስለ ተመታ ልቅሶ መጥቶበት መናገር፤ አቅቶት ምራቁን እዩመላለስ እዩዋጠ ዝም ብሎ ቆዩ። አይኖቹ ትኩስ እንባ ሞልተው ነበር!

«እና - እኔን ለመርዳት ኖሮዋል፤ ዋና የማታውቁ መሆንሽን ረስተሽ - በሚያጠልቅ ውሀ ውስጥ ገብተሽ ልትሞች፤ ው - ውሀ በልቶሽ ልቅተሪ የነበር!» አለ ከላግ ጋር በተደባለቀ ጎርናና ድምጽ። አልተመለሰችለትም፤ አንገትዋን ደፍታ እንደ ተቀመጠች ዝም አለች።

«ደመቁ» አለ ሁለቱም ላጭር ጊዜ ዝም ብለው ከቆዩ በሁዋላ። «አቤት» በማለት ፈንታ ዝም እንዳለች ቀና ስትል አይኖቹን እንባ ሞልተው አይችና ወዲያው የስዋም አይኖች እንባ ሞልተው ከንፈሮችዋና ጉንጮችዋ እዩተንቀጠቀጡ ዝም ባል ትመለከተው ጀመር።

«እና - ይህን ያክል - ትወጅኛለሽ ማለት ነው?» አለ በዚያው በጎረኔን ድምጽ። መልስ ሳትሰጠው እንዲያ ከንፈሮችዋና ጉንጮችዋን እዩተንቀጠቀጡ እንባ የሞሉ አይኖቹን እንባ የሞሉ አይኖቹን እንባ በሞሉ አይኖችዋ ስታይ ቆይታ።

«አወ - እወድሀለሁ ጋሼ» አለች በደካማ ድምጽ ያን አንድ ቃል መናገር የውሎ መንገድ ያክል ያደከም ይመስል እያረፈች። ከዚያ አመታት ሸሽጋ የኖረችው ምስጢርዋ አምልጠዋት ከወጣ በሁዋላ መመለስ ትችል ይመስል ደንግጣ ደመነፍስዋን አፍዋን ልታፍን ስልት ቶሎ እጆችዋን ያዘና ስቦ እቅፋ ላይ ጣላት። ወዲያው ለረዥም ጊዜ ሲነፋፈቁ የኖሩት ከንፈሮቻቸው ርጠው ተገናኝተው ያኑ ያክል ተያይዘው የናፍቆት ሰላምታቸውን የፍቅር ሰላምታቸውን ሲለዋወጡ ቆይተው መቸ እንዴት ከወንበሩ ሰላምታቸውን ሲለዋወጡ ቆይተው መቸ እንዴት ከወንበሩ ተነስተው እንደ ሄዱ ሳይታወቃቸው ተቃቅፈው አልጋ ውስጥ መሆናቸው ያወቁ ሁዋላ በጣም ሁዋላ ፍቅራቸው ይዘዋቸው ከሄደበት ሌላ አለም ተመልሰው መጥተው ካረፉ በሁዋላ ነበር!

«አምባው ተሰበረ አምባው ተሰበረ፤

«እንድነእ ሙተራ እንደነ ጅበላ፤ ይፈር የነበረ፤

«አምባው ተሰበረ አምባው ተሰበረ» በጎጃም ድንግልና ሲገሰስ ወይም ህግ ሲደርስ የሚዘፈን ዘፈን ነው።

ሙተራና ጅበላ የሚፈሩ፤ የማይበገሩ ብርቱ አምባዎች መሆናቸው የታወቀ ነው። ከኒህ አምባዎች አንዱ ጅበላ አጼ ዮሀንስ ሙሉ ሰራዊታቸውን ይዘው ሊሰብሩት ያልቻሉ ነው። ታሪክ ነጋሪዎች እንደሚተርኩት በአጼ ዮሐንስ ዘመነ መንግስት የሸዋው ንጉስ ምኒልክና የጎጃሙ ንጉስ ተክለ ሀይማኖት ንጉስ ነገስቱን አጼ ዮሀንስን ለመቃወም ተመካክረው አሴ ዮሀንስ በሸዋ ላይ የዘመቱ እንደሆነ ንጉስ ተክለ ሃይማኖት ለርዳታ ሊደርሱ በጎጃም ላይ የዘመቱ እንደሆነ ንጉስ ምኒልክ ለርዳታ ሊደርሱ ይስማማሉ። ንጉስ ነገስቱ አድማውን ሲሰሙ ምንም እንኩዋ ደርቡሽን ሊወጉ ወደ መተማ ለመዘመት ቢነሱ ካድመኞቹ አንዱን ንጉስ ተክለ ሀይማኖት ቀጥተው ለመሄድ ወደ ጎጃም ይገሰግሳሉ። ንጉስ ተክለ ሀይማኖትም ንጉስ ምኒልክ እንደ

ተስማሙት ለርዳታ ሊደርሱ ይስማማሉ። ንጉስ ነገስቱ አድማውን ሲሰሙ ምንም እንኩዋ ደርቡሽን ሊወጉ ወደ መተማ ለመዝመት ቢነሱ ካድመኞቹ አንዱን ንጉስ ተክለ ሀይማኖትን ቀጥተው ለመሄድ ወደ ጎጃም ይገሰግሳሉ። ንጉስ ተክለ ሀይማኖትም ንጉስ ምኒልክ እንደ ተስማሙት ለርዳታ የማይደርሱላቸው መሆናቸውን ሲያውቁ ጅበላ አምባችው ገብተው ቁጭ! ከዚያ አጼ ዮሀንስ ጅበላን ከብበው ለመስበር ቢሞክሩ ዙሪያውን እዩተጠመዱ የተቀመጡ <እነገብርኤል፣ እነሚካኤል፣ ወዘተ> እየተባሉ የቁዋጥኝ ናዳዎች ከላይ እዩተለቀቁ ብዙ ሰው ስለፈጁባቸውና ጅበላን መስበር የማይቻል መሆኑን ሲረዱ ከበባውን አንስተው በዚያ ቁጭት ጎጃምን አስዘርፈው ህዝቡን ክፉኛ በድለው ወደ መተማ ጉዞቸውን ይቀጥላሉ። ንጉስ ተክለ ሀይማኖትም ከበባው ዙሪያቸውን መሬት ሳይለቁ ከጅበላ ወርደው አጼ ዮሀንስ ገና የጎጃምን መሬት ሳይለቁ ቢደርሱባቸውና ምህረት እንዲያደርጉላቸው ለምነው ሁለት ተደራርቀው ንጉስ ነገስቱ መተማ ይዘምታሉ። ነገር ግን የጎጃም ህዝብ <ይቅር> ሳይላቸው እንዳቁመባቸው ነበር የዘመቱ። አጼ ዮሀንስ መተማ በጦርነቱ ውስጥ መሞታቸውን ሲሰማ፣ ንጉስ ተክለ ሃያኖት አጎበር ያስተክሉና እዚያ ውስጥ የንጉስ ነገስቱን ምስል ያስቀምጡና የጎጃምን ህዝብ <ክተት> ብለው እንዲያለቅስ ያዘዙታል! ከዚያ መቸም ታዘዙ የሚያለቅስ አስለቃሽ ስለሚያስፈልገው አንድ አስለቃሽ ትመጣና።

«ሲገዙ እንዳልኖሩ፣ እንዳልበሉ ሁላ፣

ለተባይ ሰጥተውን ዳርገውን ለተኩላ፣

ወጥተው ሲቀመጡ ንጉሱ ጀበላ

በጃችን ሳይጠጣ፣ በጃችን ሳይበላ

ደም መላሽ ሆነን መሀመድ አብደላ።

ዘሩን ይባረክለት የሚያምንበት አላ»

ስትል ንጉሱ ተቆጥተው እንድትያዝ ያደርጉና፣ ልቅሶው እንዲቀጥል ያዘዛሉ። ከዚያ ሁለተኛይቱ አስለቃሽ ትነሳና።

«ደህና ተሰናድቶዋል ተጠርጎዋል መንገዱ፣

«አጼ በሄዱበት ንጉሱም ይሄዱ!» ስትል ለልቅሶ የከተተው ህዝብ፣ በማልቀስ ፈንታ በሳቅ ያወካል! ንጉሱ የሚያደጉትን አጥተው፣ «የተያዘችውን አስለቃሽ ልቀቁ» ብለው ልቅሶውን ፈትተው ተነሱ ይባላል።

እና - ድንግልናን መግሰስ የንጉስ ሰራዊት የማይበግራቸውን ሙተራንና ጅበላን እንደ መስበር ይቆጠራል ማለት ነው! ደመቀች ድንግል ባትሆንም በልጅነትዋ አግብታ በደረሰባት ክፉ አጋጣሚ ምክንያት ለግብረ ስጋ ግንኙነት ይሁን ለጋብቻ የክጀሉዋትን ወንዶች ሁሉ እንዳራስ ነብር አጠገብዋ ሳታስደርስ አርቃ እንደ ድንግሎች ተጠብቃ ብዙ አመታት የኖረች ነበረች።

ስለዚህ ያ ቀን በወንድ ጎን የሴት ቦታዋን ይዞ ደንበኛ የሴትነት ኑሮዋን ለመኖር የጀመረችበት ስለ ነበረ ድንግልናዋ የተገሰሰበት እለት እንደሆነ ተቆጥሮ ዘፋኝ አለእምኖሩ ነው እንጂ - <አምባው ተሰበረ> የሚዘፈንበት ነበር!

በሻህና ደመቀች ያነለት ምሳ አልበሉም፤ አልጋቸው ውስጥ እንደ ተኙ ዋሉ። ብዙ አመታት ተደብቆ ታምቆ የኖረ ፍቅር ብዙ አመታት ሲርብ የኖረ ፍቅር ባንድ ቀን ይጠገባል? የስበሳቸው ፍቅር በዩልባቸው ከተጸነሰ ጀምሮ እስከ ያነለት ድረስ በዩጊዜውና በዩምክንያቱ ሲለዋወጥባቸው የኖሩትን መልካምና ክፉ ስሜቶች ማለት ደስታውንና ቅርታውን ተስፋ ማድረጉንና ተስፋ መቁረጡን ቁጣውንና መልሶ <ይቅር> መልቱን ያን ሁሉ እስከ ለሱ እሱ ለስኞ እዩተናዘዙ ፈጣሪ፥ በውነተኛ ፍቅር ለተጣመሩ ወንዶችና ሴቶች ብቻ ቆጥቦ በሚያደለው ደስታ ሲደሰቱ ውለው ቀኑ አልፎ የራት ጊዜ እምድረሱን ሲያዩ ለብሰው ለራታቸው ወጡ።

አምቦ ቅዳሜና እሁድን ብቻ ሳይሆን ሰኞን ጭምር አሳልፈው ማክሰኞ ወዳዲስ አበባ ተመለሱ። ተኮራርፈው ሳሉ፥ <ለምን አምቦ መጣን?> እንዳላሉ ሁሉ አምቦን በመልቀቃቸው ቅር እያላቸው ነበር የተወጡ። በተለይ ደመቀች ዋና ብቻ ሳይሆን የወንድ ግንኙነት ፈርቶ የሚሸሹትና ጠልቆ የሚርቁት አለመሆኑን በጣም የሚወደድ መሆኑን የወንድ ፍቅር ይልቁንም <የሚወዱት ወንድ ፍቅር> ማለት ትርጉሙ ምን መሆኑን ተምራ ያወቀችበት ስለሆነ ያነለት አምቦን ለቅቃ ስትሄድ በጣም ቅር ያላት ከመሆንዋ ብሌላ ከዚያ በሁዋላ ያምቦ ስም ሲጠራ ያን ሁሉ እያሳሰባት ትወደው ነበር። ወደ አዲስ አበባ እንደ ተመለሱ አዝማሪው ውቤን አቶ ማንደፍሮንና አቶ ታችበሌን ውል ሰሚዎች አድርገው የጋብቻ ውላቸውን ማዘጋጃ ቤት አስመዝግበው እንዲጋቡ ተስማሙ።

አዲስ አበባ እንደ ደረሱ፥ በሻህ ደስታውን ሊያስረዳውና በቀጠሮው ያልተገኘበት ምክንያት ሊጠይቀው ወዳዝማሪው ውቤ ቤት ሄደው አጎት ሞተው በሀዘን ተቀምጦ አገኘው። ወዳምቦ ለመሄድ ተቃጥረው በተለያዩበት ማታ አዝማሪው ምሽቱ እቤታቸው ሲደርሱ ታመው የሰነበቱት ያዝማሪው ውቤ አጎት በጣር ውስጥ መሆናቸውን ስለ ሰሙ ወደ በሽተኛው ቤት ሄዱ። እዚያ ሲጠባበቁ አድረው በሽተኛው እንጋት ላይ በማረፋቸው በዚያ ተደናግጠው መላክተኛ ወደሱ ለመላክ እንኩዋ ሳይችሉ መቅረታቸውን ሲነግሩት በሻህ አዝኖ ለጥቂት ቀናት እዚያው ሲያስተዛዝንና ልቅሶ ደራሾችን ሲያስተናብር ሰነበተ። ከውልና ከሌላው የጋብቻ ሥነ ሥራት ሁሉ በፊት እሱና ደመቀች አምቦ ተጋብተው መሰንበቻውን ላዝማሪው ሲነግረው አዝማሪውን በጣም ደስ ብሎት ትልቅ ውለታ እንደ ዋለለት ሁሉ አንገቱን አቅፎ ሳመው።

ምእራፍ ሰላሳ ስድስት

ያመነው ለጠላው መድሀኒትም የለው

አዛዥ ተካልኝ እድሜያቸው ከሰባ አምስት አመት ካለፈ በሁዋላ መርሳት፥ ማብዛታቸውንና ጉልበታቸው እየደከመ መሄዱን ጌታቸው ደጃዝማች አሰፋ ተመልክተው አምሳ ብር የወር ደመወዛቸውንም እዳ ውስጥ በርስትነት የሰጡዋቸውን አንድ ጋሻ መሬትም እንደ

ያዙ። እንዲያርፉ አድርገው ባዛዥነት ስራቸው ሌላ ወጣትነት ያለው ሰው ስለ ሾሙ። በጣም መሪር ሀዘን ተሰማቸው።

ደጃዝማች ብዙ ዘመን ሲያገለግሉባቸው ኖረው ከሸመገሉ አሸከርቻቸው እንደደግሟቸው አንድ ጋሻም፣ እኩል ጋሻም ሩብ ጋሻም መሬት በርስትነት እዩሰጡ ያሰናቡቱባቸው ጥቂት ሰዎች ነበሩ። ነገር ግን አንድ ጋሻ መሬት ከሙሉ ደመወዝ ጋር ሰጥተው እንዲያርፍ ያደረጉት ካዛዥ ተካልኝ በቀር አንድ እንኩዋ አልነበረም። ካዛዥ ተካልኝ ደጃዝማች አሰፋን ሰላሳ አምስት አመት ባዛዥነት ሲያገለግሉ እንኩዋንስ፣ ልግም እረፍት ያልነበራቸው ነፍስና ስጋቸውን በሙሉ ለጌታቸው አገልግሎት ሰጥተው የኖሩ ነበሩ። ለጌታቸው የነበራቸው ፍቅር ሆነ ታማኝነት መሰል አልነበረውም። ካዛዥ ሕገም ነው፤ የምወደውን ጌታዬን ያሰፋን ስጋ፣ ካሉ የመጨረሻ አቡን የማይፈቱት መሀላ ነበር! ደጃዝማችም ይህን ሁሉ ደህና አድርገው ስለሚያውቁና በበኩላቸው ካዛዥን አጥብቀው በመውደዳቸው ነበር ለማንም ለስጋ ዘመዶቻቸው እንኩዋ ያላደረጉትን ለሳቸው ማድረጋቸው። ነገር ግን ካዛዥ ያን ለማንም ሳይደረግ ለሳቸው ብቻ የተደረገውን ከጥቅሙም ሌላ የፍቅርና ያክብሮት ምልክት የሆነ ልዩ ስጦታ ጭራሽ ከቁም ነገር አልጣፉትም። ካዛዥ ተካልኝ ካዛዥነቱ እንኩዋንስ ላንድ ጋሻ መሬትና ላምሳ ብር የወር ገቢ፣ ከዚያ በላይ ለሆነ ነገርም የሚለውጥ አልነበረም! ያንጊዜ ካዛዥነቱን ብቻውን ካንድ ወገን ጋሻ መሬቱን ካምሳ ብር የወር ገቢ ከሌላ ወገን ደልድለው፣ «ይምረጡ» ብልቦቸው ያለ ጥርጥር «አልል» እያሉ፣ ካዛዥነቱን ያላንዳች ተጫማሪ ነገር በመረጡ ነበር።

ካዛዥ ተካልኝ ካዛዥነት ለመኖር የሚያስችል ስራ ለመኖር የሚያገልግል መሳሪያ ሳይሆን በረዥም ጊዜ ልማድ ራሱ ኑሮ ራሱ ህይወት ኖኦር ይታያቸው ስለ ነበረ፣ ሲወሰድባቸው «ከንግዲህ አይኖሩም፣ ከንግዲህ የሉም» እንደ ተባሉ ሁሉ ከማዘንም አልፈው፣ ግራ ገባቸው! እውነትም «አለሁ» ሲሉ እያሉ፣ የራሱን አለመኖር መርዶ መስማት ግራ የሚያጋባ አደለም?

ካዛዥ በመሸምገላቸው ምክንያት በመዘንጋትም አቅም በማነስም የሚጎድለውን ስራና እሱም የሚያስከትለው ጉዳት እዩበዛ መሄዱን የሚያውቁት ደጃዝማች አሰፋን ባልተቤታቸው ወይዘሮ ጽጌ ቢሆኑም ካዛዥ ተካልኝ አንዳች የጎደለ ነገር ያለ መሰሎ ታይቶባቸው አያውቅም ነበር። በሳቸው አስተያየት ያንጊዜም እንደ ፊቱ ሁልጊዜው፣ ማልደው ተነስተው ጾም ካልሆነ እንጂራ ባዋዜያቸውንና ቡና በጨዋቸውን ቀምሰው እጌታቸው ግቢ እስኪደርሱ መቸኮላቸው ያልቀረ ከሆነ ያንጊዜም እንደ ሁልጊዜው ጌታቸው ሳይነሱ እግቢ ደርሰው «ስራየቤቱ» - ወንዱም ሴቱም - በለት ስራው መስማራቱን አይተው ያልተሰማራ ቢኖር አሰማርተው የተጋውን መርቀው የሰገመውን ወቅሰው አጥፊውን ገስጠው በተግሳጥ የማይመለሰውን ቀጥተው የሚጣሉትን እንደ ሽማግሌ በምክር አስማምተው ባይስማሙ እንደ ዳኛ በፍርድ ለይተው ይህን ሁሉ ያን ጊዜም እንደ ሁልጊዜው ማድረጋቸው ያልቀረ ከሆነ ከዚህ ሁሉ የስራ ጉዳይም ሆነ «የስራ ቤቶች» ጭቅጭቅ እሳቸውን አልፎ ወይም እሳቸው ሳይፈጽሙት ቀርተው ከደጃዝማች ፊት ቀርቦ የሚያውቅ የሌለ ከሆነ ይህን ሁሉ ያን ጊዜም እንደ ፊቱ ማድረጋቸው ያልቀረ ከሆነ

ይህ ሁሉ ያሉ መሆናቸውን እያረጋገጠ እንደሌሉ ተቆጥረው አሳዥነቱ ስሌላ ሰው መሰጠቱ ከማሳዘኑም አልፎ በጣም ነበር ግራ የገባቸው።

አሳዥ ተካልኝ በሙሉ ቤት አሳዥነታቸው እና ነገር እንዳይጎድል ባሳብም ሆነ በስራት እረፍት ሳያምራቸው ሲደክሙ ይኖሩ የነበረ ርስቱና የወር ደመወዙ እንዳይወሰድባቸው ወይም፣ ጌታቸው እንዲወዱዋቸው አልነበረም። የለም። ደመወዙንም ሆነ ርስቱን ላገልግሎታቸው ዋጋ ሳይሆን ጌታቸው እንዲያው በደግነታቸው እንደ ሰጡዋቸው ሲያመሰግኑ የሚኖሩበት የተለዩ ነገር ነበር። ሙሉ ቤት አሳዥነቱን ግን በደጃዝማች አሰፋ ሀብትና ብዙ ስራ የቤት ላይ ሙሉ ስልጣን ሰጥቶ፣ ዘመን እንዲያገዙና እንዲገዙ አድርጎባቸው ይኖሩ ስለ ነበረ፣ እንዲያ ያለውን የስልጣን ምንጭ እንዲሁ በስልጣን ምንጭነቱ ይወዱት ነበር እንጂ በዋጋ የሚገመት፣ በዋጋ ቤት ገብቶ የሚተመን አድርገው አይተውት አያውቁም ነበር።

አሳዥ ተካልኝ እውነተኛ ቅን ለስራውም ሆነ፣ ለስራተኞች ጠንቃቃ መሪና አስተዳዳሪ በዚያ ላይ ጌታቸው ታማኝ በመሆናቸው ደጃዝማችም ይህን ሁሉ ተረድተው ሙሉ ስልጣን ስለ ሰጡዋቸው እቤት ውስጥ በሚገኘው ሀብት ሆነ በስራውና በስራተኞች ላይ ፈላጭ ቆራጭ እሳቸው ነበሩ። እሳቸው የወሰኑት ወደ ደጃዝማች ሄዶ አያውቅም፤ የመጨረሻ ነበር። ስለዚህ «ይህን ስሩ ያን አፍርሱ፣ ይህን ጣሉ ያን አንሱ ይህን ውሰዱ ያን አምጡ፣ ይህን ብሉ ጠጡ ያን አስቀምጡ» ብለው እንደ መሰላቸው እንደ ልባቸው ሲያገዙ ትእዛዛቸውን እንኩዋንስ የሚሸር «ለምን?» ብሎ የሚጠይቅ አልነበረባቸውም! ከስራተኞች መሀከል ጥፋተኞችን የሚበዛውን ጊዜ እንደ ሁኔታው መክረውም ገስጠውም ያልፉዋቸዋል። ጥፋታቸው በምክርና በተግሳጥ የማይታለፍ ወይም የተደጋገመ ከሆነ ግን በስራትም ሆነ በሌላ ቅጣ ይቀጡዋቸዋል።

ብቻ፣ የተቀጡት ጥፋተኞች ጥፋታቸውን ተረድተው ይቅርታ እንዲያደርጉላቸው አማላጆች የላኩ እንደሆነ የተላኩትን አማላጆች ገፍተው አያውቁም። ስለዚህ የቤቱ ሰው ሁሉ - ወንድም ሴቱም - «አይጠና ሆዱ» ብሎ ቅጽል ስም አውጥቶላቸው ነበር። «አይጠና ሆዱ» ጥፋተኞችን ሁሉ እንደ እግዜር ያልድልዎ የሚገስጡ የሚቀጡ ጥፋታቸውን ተረድተው ንስሀ ሲገቡ ራርተው ይቅርታ የሚያደርጉ ስለ ነበሩ ጥፋታቸውን ተረድተው ይቅርታ ባለመለመናቸው ቅጣቱ ከሚፈጸምባቸው በቀር፣ ከቤቱ ሰው በጣም የሚበዛው የሚወዳቸው እንደ አባት እንጂ እንደ አሳዥ የማይያቸው ነበሩ። እደጃዝማች አሰፋ ቤት ቅጣ ከተፈጸመባቸው በቀር ስለ አሳዥ ተካልኝ በበጎ ካልሆነ በክፋት በምስጋና ካልሆነ በሀሜት የሚናገር አልነበረም።

አሳዥም በዚያ ሁሉ ሰፊ ሀብትና በዚያ ሁሉ «ስራየቤት» ላይ የሚያገዙ የሚገዙ ከመሆናቸው በላይ ደግሞ በቤቱ ሰው ዘንድ የተወደዱና የተመሰገኑ መሆናቸውን ማወቃቸው የልብ ደስታና የጉልበት ብርታት ይሰጣቸው ስለ ነበረ፣ እንግዳ ካልያዛቸው በቀር ቀን እቤታቸው ተቀምጠው ትንሽ እንኩዋ ማረፍ አይወዱም፣ አይችሉም ነበር። የኮሶ መድሀኒት ጠጥተው እቤታቸው ከሚውሉበት ቀን በቀር በሌላው ቀን እሁድ እንኩዋ እቤታቸው አርፈው ውለው አያውቁም፤ እደጃዝማች ግቢ ደርሰው ከስራውና ከስራ የቤቱ ጋር እስኪገናኙ ይቸኩሉ ነበር።

አዛዥ ጽኑ ህመም ታመው አያውቁም። እንደ ጉንፋን ያለ ወይም ሌላ ቀላል ህመም መታመማቸውን አይተው ደጃዝማችም ሆኑ ባልተቤታቸው ወይዘሮ ጽጌ እቤታቸው አርፈው እንዲያሳልፉት የነገሩዋቸው እንደሆነ እንኩዋ «እሺ» አይሉም ነበር። ከስራውና «ከየስራ ቤቱ» ከጭቅጭቁ በጠቅላላው እዚያ ግቢ ካለው ነገር ሁሉ መለየቱ ሞት መስሎ ይታያቸው ነበር! እዚያ ግቢ ያለውን ሁሉ ንብረቱን ስራውንና «ስራየቤቱን» «የስራቤቱን» የሰበሰበ መጨቃጨቅና መጣላቱን መክሮም ሆነ ገስጦ የተጣሉትን ማስማማቱን የማይስማሙትን ፈርዶ መለየቱን መቅጣቱን የቀጡትን ምሮ ከያፉ ሲመሰገኑ መስማቱን ይህን ሁሉ በረዥም ጊዜ ያዛዥነት ሕይወታቸው ለመዳትና ይህን ሁሉ በረዥም ጊዜ ያዛዥነት ሕይወታቸው ለመዳትና ይህን ሁሉ እያንዳንዱን በረዥም ጊዜ እንደያንዳንዱ የሰውነት ክፍላቸው ለምደውት ወደዳትና በዚህ ሁሉ ፈንታ የሰውነት ክፍላቸው ለምደውት ወደዳትና በዚህ ሁሉ ፈንታ አንድ ጋሻ መሬት ሲሰሙ «ከንግዲህ አይኖሩም በዚህ ሁሉ ፈንታ አንድ ጋሻ መሬት ርስት ካምሳ ብር የወር ገቢ ጋር ይዘው እንዲያርፉ መወሰኑን ሲሰሙ «ከንግዲህ አይኖሩም! ከንግዲህ የሉም!» እንደ ተባሉ ሁሉ ማዘን ብቻ ሳይሆን ግራ ገባቸው! እውነትስ እንዲህ ያለው ከመደድና ከመመስገን ጋር ረዥም ጊዜ ተይዞ የኖረ ስልጣን እንዲህ ያለው በረዥም ጊዜ መልመድ የሰውነት ክፍል የሆነ ራሱ ኑሮ ወይም ህይወት የሆነ ስልጣን ባንድ ጋሻ መሬት ርስትና በምሳ ብር የወር ገቢ ስልጣን በዋጋ ቤት ገብቶ የሚተመን አደለም! ብቻ ላዛዥ ያልታያቸው እድሜ ሲሄድ ብቻውን የማይሄድ የሚወዱትን ሁሉ ስልጣንንም ጭምር ህይወትንም ጭምር ይዞ የሚሄድ መሆኑ ነው! የሚወዱት ነገር ሁሉ ስልጣን ጭምር ከድሜ ተለይቶ የማይቀር እድሜን ተከትሎ የሚሄድ መሆኑ ያንጊዜ ላዛዥ አልታያቸውም። እድሜ ሲሄድ ስልጣን ብቻውን ቀርቶ እንኩዋንስ ብዙ «ስራ የቤት» እጅና እግርን አይንና ጆሮን እንደ ልብ አዝዞ ማሰራት እንደሚሳነው አልታያቸውም! እድሜ እሱን ካልደከመው የፈለገውን ያክል ሲሄድ ቢኖር ስልጣን ሳይለያቸው እንዳዘዙ እንደ ገዙ የሚኖሩ መስሎ ነበር የሚታያቸው!

«ዘም በሉኝ! እኔ ተካልኝ እመክራለሁ እንጂ መካሪ እምፈልግ አደለሁም!» ይላሉ አዛዥ በደጃዝማች ውሳኔ ደስ ሊላቸው እንጂ ሊከፋቸው የማይገባ መሆኑን ወዳጆቻቸው ሲመክሩዋቸው። «ህ! እኔ ተካልኝ ለማኝ ነኝ?» «ምትትብላው ያውልህ እዚያ ተቀምጠህ ብላ» የምባል? ምጽዋተኛቸውን ይፈልጉ! እኔ ተካልኝ ምጽዋተኛ አደለሁም! ደግሞ «የወር ደመወዘህ ከርስትህ ጋር መጦርያ ይሁን» ይሉኛል! ተጡዋሪ አባቴ ቁስ ታረቀኝ ፍቼን እንደ ነገሩኝ በነሱ አፍ በዚያ፣ በግዙ «የሚሸክሙት» ማለት ነው አሉ። ታዲያ እኔ ተካልኝ የህል ስልቻ ነኝ ወይስ፣ እጅ እግራን ተጎምጃለሁ የሚሸክሙኝ? የለም እኔ ተካልኝ ምጽዋተኛ ጉምድምድ አደለሁም! ብራቸውንም መሬታቸውንም እዚያ - ምጽዋተኛቸውንና ጉምዳቸውን ፈልገው ይስጡት!»

አዛዥ እድሜ ሳይጫናቸው በሙሉ አቅማቸው ሳሉ፣ በቅንነት በትጋትና በታማኝነት ማገልገላቸውን ተመልክተው ደጃዝማች አስፋ አንድ ጋሻ መሬት ርስትና አምሳ ብር የወር ገቢ ሰጥተው ከስራም ካሳብም እንዲያርፉ ሲያደርጉዋቸው በማመስገንና በመደሰት ፈንታ ማዘንና በጎ አድራጊያቸውን መውቀስ ለሰሚ ግራ መሆኑን እይገለጹ ማዘናቸውንም መበሳጨታቸውንም እንዲተወ ከሚመክሩዋቸው ዘመድ ወዳጆቻቸው መሀከል አዝማሪው ውቤና በሻህ ዘለሌ ነበሩ። ሁለቱ አዛዥ ባዘኑበት ጊዜ ያልተለዩዋቸው ሀዘናቸውን ለማስረሳት አጥብቀው የሚጥሩ ነበሩ።

አዝማራው ውቤ ከምክሩ ሌላ በመሰንቆ ወይም በቃሉ ብቻ አዩዘፈነም እያንጎራጎረም ሲያጫውታቸው ያመሽ ነበር። አንዳንድ ጊዜም ተበሳጭተው «አታነጋግሩኝ» ሲሉ ይሰድባቸውና «ሂድ የታባትህ አንተ ከይሲ» ብለው ያባርሩታል። ብቻ ሁለቱም ሳይማረሩ አድረው ተገናኝተው ያው ምክሩ ጭቀታው ስድቡ መጣላቱ ይቀጥል ነበር!

«ይስሙ አባባ አዛኝ» አለ አዝማራው ውቤ አንድ ምታ ራት በልተው ስለዚያው ስለ አዛኝ አዘነተኛነት ሲነጋገሩ። «እስቲ ይስሙኝ፤ አንድ ነገር ልጠይቅዎ? የዘሩበትን የእህል አይነት ሁሉ የሚያበቅል አንድ ጋሻ ለም መሬት ተሰጥቶዎ በዚያ፤ ላይ ለወር ወጪ እንዳይቸገሩ አምሳ ብር የወር ገቢ ተጭምሮልዎ፤ «አርፈው ለድሜዎና ለማእረግዎ የተስማማ የክብር ኑሮ ይኑሩ» ቢባሉ ባሪው ይመስል - «ከስራዩ ጋር እንደ ተቆራኝሁ» ካልሞትሁ ብለው ነው እንዲሁ ራስዎንም ቤተሰቡንም የሚያስቸግሩ? ባሪያ እንኩዋ ተገድዶ ነው እንጂ፤ ወድዶ አይደለም ከስራው ጋር እንደ ተቆራኝ የሚሞት። በብር የተገዛ ባሪያ በሙሉ አቅሙ ሳለ የሚሰጠው አገልግሎት የተገዛበትን ዋጋ ለመመለስ እንደሚሰጠው ታስቦ «የገኝው ትርፍ ባሪያው ከሽመገለ በሁዋላ፤ እስከ እለተ ሞቱ የሚሰጠው አገልግሎት ነው» ይባላል። ታዲያ የባሪያው ጌታ የተቻለውን ያክል ትርፉን ለማብዛት ስለሚያስፈልግ ባሪያውን ካልሞተ ወይም ካልመነኮሰ አይለቀውም፤ ያስራዋል። ስለዚህ «አራሽ ባሪያ ከርፉ ጋር እንጨት ፈላጭ ባሪያ ከምሳሩ ጋር ሳር አጫጅ ባሪያ ከማጭዱ ጋር እንደ ተቆራኝ ይሞታል» ይባላል። ታዲያ እርስዎ - ማለፊያው ጭቀ እንደ ባሪያ «ከስራዩ ጋር ካልሞትሁ» ብለው ይህን ያክል ማዘንና መሰላጩት ምን ይባላል? ይህን የሰማ ሁሉ መሳቂያና መተረቻ አያርግዎም?»

«አይንህን ያብርረውና አንተ ከይሲ እኔ ተካልኝ ነኝ - በባሪያ የምመሰለው? «መስራት ስቸል እጅና እግር እንደሌለው ለማኝ እንደሆነ አልቀበልም» የሚል ምናልባት - «ልቦ ኩሩ» ይባል እንደሆነ እንጂ «ባሪያ? ባሪያ አይባልም፤ በባሪያ አይመስልም። «ምጽዋት አንቀበልም» የሚሉትን በባሪያ የሚመስል እንዳንተ ያለ ከይሲ ነው። እኔ የማዘንበትና የምበሳጭበት ላንተ አይገባህም፤ ዝም በል!» አሉ አዛኝ ለጊዜው ተቆጥተው።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ አባባ!» አለ ባሻህ አዛኝ አዝማራውን ገስጠው ዝም ካሰኙ በሁዋላ። «ይቅርታ ያድርጉልኝ። ይህ - ልቅ አፍ የሰጠውን የባለጌ ምሳሌ እዚያ ለሱ ትቼ በጠቅላላ አሳቡ በፍሬ ነገሩ እኔም እስማማለሁ። ደጃዝማች አሰፋ ለርስዎ ያደረጉትን ሌሎች ትልልቅ መኩዋንንት ብዙ ዘመን ላገለገሉ ሰዎቻቸው ያደረጉ የሚገኙ አይመስለኝም። ቢኖሩ እንኩዋ ያለ ጥርጥር በጣም ጥቂት ይሆናሉ። ስለዚህ ደጃዝማች ሊመሰገኑ እንጂ ሊወቀሱ የሚገባ አይመስለኝም። ለርስዎም የተሰጠዎ ርስትና የወር ገቢ ለረኝም ጊዜ አገልግሎትዎ ጋር ነው እንጂ ምጽዋት አይደለም። ስለዚህ - እንደኔ እንደኔ ከሁለታችሁም በኩል «ይህ ቀረ» ተብሎ ህሊና የሚቆረቆር ነገር ሳይሆን «ስራውና ድካሙ ብቻ ቀረብኝ ብለው አዝነዋል» ሲባል ላሽሙዋጣጮችና ለፌዘኞች እንዳይመቹ ደስ ያለዎ እንጂ ያዘኑ መስለው ባይታዩ የሚሻል ይመስለኛል። ነገር የለም። እርስዎ ራስዎ ሲናገሩ የሰማሁት ምሳሌ አሁን በርስዎ ላይ ቢጠቀስ በጣም ይስማማል። ያ ከርስዎ የሰማሁት ምሳሌ፤ «ሳትዋጋ ንገስ ቢሉት ካልተዋጋሁ አልነግስም»

ብሎ ሲዋጋ ንጉስነቱንም ህይወቱንም አጣ የሚባለው ሰው ነው። ይህ አሁን እርስዎ የሚሉት ከዚያ ጋር ተመሳሳይ አደለም?»

«እንዴት ሆኖ?» አሉ አዛዝ በሻህን፥ ዝም ብሎ ሲሰሙ ቆይተው።

«መቸም ደጃዝማች ያዛኸርነቱን ስራ ለሌላ፥ ሰው አለ ሰጡብዎ ማዘንዎንና እሳቸውን የሚወቅሱ መሆንዎን ሲሰሙ ፣ደስ ያሰኘሁት መስሎኝ ያደረግሁት ይህን ያክል አሳዝኖት የሚወቅሱኝ ከሆነ መወቀሱ ካልቀረ የሰጠሁትን ርስትና የወር ገቢ መልሼ ወስጃለሁ» ሲሉ ይችላሉ። ታዲያ እንዲህ ያሉ እንደሆነ - እርስዎ ሌላ ገቢ የለዎ። ወይም ከንግዲህ በሽምግልና ፊላ ስራ ሰርቼ እኖራለሁ» አይሉ። እንዴት ሆነው ይኖራሉ? ከክፉ ችግር ላይ አይወድቁም? በውነት አባባ እኔ ከርስዎ አላውቅም እንጂ ደጃዝማች ያደረጉልዎ የሚያስደስት ነው እንጂ የሚያሳዝን አደለምና የረኸም ጊዜ አገልግሎት ዋጋዎን ይዘው ቤተ ክርስቲያንዎን እይሳሙ ለራስዎም ለሳችዎም ሙሉ ጤንነት እይለመኑ በተረፈ ጊዜዎ ዘመድ ወዳጅ እይጠይቁ ሳያዘኑ ሳይበሳጩ የተረፈ እድሜዎን በሰላም እንዲያሳልፉ ነው - ከድፍረት አይቁጠሩብኝና ሽቅብ የምመክርዎ። ይህ ቤት የፍቅር፥ የደስታ የጭዋታ ቤት ስለሆነ ነው - ጋሼ ውቤና እኔ ያጠመደ ሊይዘን እስኪችል የምናዘወትረው! እና - እዚህ እደስታ ቤት ሀዘን እንዲገባ እንወድም። አዘን በሌለበት ቤት ከሩቅ ፈልጎ ጠርቶ ካስገቡት፥ ክፉ ነው፥ ፊርማ ቢሉት አይወጣም፥ እይወለደ እይተወላለደ ቤቱን የሀዘን ብቤት ያደርገዋል! ስለዚህ እባክዎ ሀዘንዎንና ብስጭትዎን ወዲያ ይትው» አለ በሻህ።

ደጃዝማች «ጋሻ መሬቱንም የወር ገቢውንም መልሼ ወስጃለሁ» ቢሉት እንዴት ሆነው ይኖራሉ?» ብሎ በሻህ የጠይቃቸው ጥያቄ አዛኸር በብስጭት ውስጥ ሳሉ ያልታያቸውና መስል ሊሰጡበት የማይችሉ ስለ ነበረ ሲያወርዱ ሲያገላብጡ ቆዩና፥

«እውነትህ ነው ልጄ» አሉ ቀና ብለው። «ይህን ያክል ክፉ አደሉምና አይሉ እንደሆነ እንጂ ካሉማ - የሰተ ቢነሳ የለበት ወቀሳ» አደል? ምን ይከለክላቸዋል? እንኩዋንስ በወር የሚሰጡኝን አምሳ ብር መሬቱንም ቢሆን - እሳቸው ብርስትነት ሰጥቸዋለሁ» ብለው በቃል ነገሩ፤ የሰፈረ ወይም በውለሰሚ ፊት የተነገረ መቸም የለ! ስለዚህ የሰጡሁትን መልሼ ወስጃለሁ» ሲሉ ከፈለጉ ምን የሚከለክላቸው ነገር ይኖራል? እኔስ የምኖርበት - እናንተ የማታውቁት ምን ሌላ ነገር አለኝ? ብቻ በጣም ተበሳጩሁ በጣም አዘንሁና የሚያልፍ ብስጭት አውሮ ወደማያልፍ ጸጸት መርቶ ያዳርሳል» እንደሚሉት ይህ ሁሉ አልታዩኝም አልታሰበኝም ነበር።»

«ምንም የሚያበሳጭ ነገር የለኮ አባባ!»

«ህ! የሚያበሳጭ ነገርማ አለ እንጂ እንዴት የለም?»

«ምን የሚያበሳጭ ነገር አለ?»

«አይህ! አያችሁ? ልጆቼ፤ እኔ ከዚያ ቤት ብቀር ሌላ ቤት አላውቅም። ጌቶች ሳይወለዱ እኔም ገና በልጅነት ነበር ላባታቸው የጌታ ያደርሁ። እሳቸው ተወልደው አባታቸው ከሞቱ

በሁዋላ ብዙዎች ያባታችው አሽከሮች ለዩመኩዋንንቱ ሲያድሩ እኔና ጥቂት ብቻ ነእብርን ከልጅዬው ጋር የቀረን ከዚያ በድሜም በማእረግም እያደጉ ሄደው ቤታቸውን ከወላጆቻቸው ቤት ሲለዩ ከልጅነታቸው ጀምሮ ያልተለዩሁዋቸው በመሆኔ መጀመሪያ ሙሉ ቤት አዛዦቸው አድርገው የሾሙ እኔን ነው። ከዚያ ጊዜ ጀምረን ይህን - ያክል ጊዜ አብረን ስንኖር» ሲሉ አዛዥ ከጌታቸው ጋር አብረው የኖሩ ረዥምና ውብ ጊዜ በሙሉ ርዝመቱ በሙሉ ውብቱ በፊታቸው ተዘርግቶ ታያቸውና የሚናገሩትን አቁዋርጠው እሱን እየተመለከቱ ዝም አሉ። እንዲያ ዝም ብለው የማያዩ አይኖቻቸውን ሳያረግቡ አሻግረው እማዶው ግድግዳ ላይ ተክለው ትንሽ ሲመለከቱ ቆይተው «አዎ» ከንቅልፋቸው እንደ ተቀሰቀሱ ሳይረግቡ ፈዝዘው የቆዩ አይኖቻቸውን መላልሰው አርገብገበው። «ምን ስል ነበር? አዎ ይህን ያክል አብረን ስንኖር እኔ ያደረግሁትን እሳቸው እንዳደረጉት እኔ ያዘዘሁትን እሳቸው እንዳዘዙት አድርገው ከመቀበል በቀር እግዚአብሔር ይስጣቸውና አንድ ቀን «ለምን እንዲህ አደረግህ?» ብለው ጠይቀውኝ አያውቁም።

«ስለዚህ እሳቸውን ራሴ ቤቴን ቤቱ ስራውን ስራዬ ብዬ በሙሉ አምኜ የኖርሁ ነኝ። ይህ የምኖርበት ቤት እንኩዋ የዚያ ቤት ክፍል ሆኖ ነው እንጂ እርም ነው የምወደውን ጌታዬን ያሰፋን ስጋ የተለዩ መስሎ ታይቶኝ አያውቅም! ታዲያ - ለካስ የልም ኑሮ ኑሮዋል የምኖር «የሰጠሁህን መሬትና ብር ይዘህ እዚያው እቤትህ አርፈህ ተቀመጥ» ሱሉኝ ድንገት ነቃሁና ደነገጥሁ! እድሜየን ሙሉ እሳቸው ራሴ ቤቴ ቤቴ መስሎኝ ስኖር እንዲህ አለመሆኑ ድንገት ሲገለጽልኝ አዘንሁ! ተበሳጫሁ፤ ብቻ ግዴላም! መልሼ ወስጃለሁ ቢሉላ? ላልኸው» አሉ አዛዥ ዋእደ በሻህ ባገጫቸው እያመለከቱ፤ «እንዲያ የሚሉ እንኩዋ አይመስለኝም፤ ይህን ያክል ክፉ አደሉም። ነገር ግን «አይመጣምን ትተሽ ይመጣልን ባሰብሽ» ነውና አንተን ያሰጋህን ያደረጉ እንደሆነ ይብሱን የማይካድ ነው። ስለዚህ ልጆቹ እግዚአብሔር ይስጣችሁና እንደ መከራችሁኝ» ሲሉ እንግዲህ አላዝንም አልበሳጭም ጌታየንም አልወቅስም» ሲሉ አዛዥ አዝማሪው ውቤም በሻህም ደስ ብሎዋቸው እዩተነሱ ጉልበታቸውን ሳሙ።

አዛዥ «ከንግዲህ አላዝንም አልበሳጭም ጌታየንም አልወቅስም» እያሉ በሻህና አዝማሪውን ውቤ ስለ ጨቀጨቁዋቸው እነሱም ዝም አሰኝተው ለማረፍ ብለው ሳይሆን ምክራቸው ትክክለኛ መሆኑን አእምሮዋቸው ስለ ተረዳ የመክሩዋቸው እውነት መሆኑን ስላሙኑ ያን የሰጡዋቸውን ምክር ተከትለው ሳይዘኑ ሳይበሳጩ፤ በሰላም አዲሱን ኑሮ ለመኖር የሚችሉ መስሎዋቸው ነበር። ነገር ግን አልቻሉም!

አዛዥ ተካልኝ እድሜያቸው ሙሉ - ከዚያም ረዥም ጊዜ የሚበዛውን ባዛዥነት - ከብዙ «ስራ የቤት» መሀከል የኖሩ ስለ ነበሩ ከዚያ ሊለዩ እማበል ገፍቶ በደረቅ አሸዋ ላይ ጥሎት እንደ ሸሸ አሳ መኖር የማይችሉ መስሎ ተሰማቸው! ከዚያ ሁሉ «ስራየ ቤት» ግርግር ተለይተው ብቻቸውን እቤታቸው ሲቀመጡ ከሰው ተለይተው እንደ ክፉ ወንጀለኛ ባንድ ጠባብ ክፍል ታስረው የተቀመጡ መስሎ ተሰማቸው! ስለዚህ ምንም እንኳን ኩዋ ወዳጆቻቸው የሰጡዋቸው ምክር ትክክለኛ መሆኑን አእምሮዋቸው ቢረዳ ልባቸው እንዳያዝንና እንዳይበሳጩ

ለማድረግ አልቻሉም ልብ እንደ ሌሎች ያካል ክፍሎች ያእምሮን ትእዛዝ የማይቀበል ሽፍታ አደል? ስለዚህ ልባቸው <እንቢ> ብሎ ማዘናቸውን መበሳጨታቸውን ቀጠሉ።

አዝማሪው ውቤና በሻህ ወይም ሌሎች ዘመድ ወዳጆች እቤት ከሌሉ አዛዥ በዚያ ባዘነበት ጊዜ ባልተቤታቸውንና ደመቀችን እወጥቤታቸው እንዲቀመጡ አድርገው እሳቸው ከበገናቸው ጋር ብቻ መጫወቱን ነበር የሚያዘውትሩ። ብዙ የበገና ድርድሮችን ባያውቁም የበገና ምት ማለፊያ አድርገው ያውቁ ነበር። ደጃዝማች አሰፋን እንኩዋ በሁዋላ ይብለጡዋቸው እንጂ፥ መጀመሪያ ያስተማሩ እሳቸው ነበሩ። ድርድር ግን እንኩዋንስ ራሳቸው ገጥመው ሊደርድሩ በበገና ተጭዋጮች ዘንድ ተለምደው ከኖሩት ብዙ ድርድሮችም የሚያውቁዋቸው በጣም የተወሰኑ ነበሩ።

እንግዶች ከሌሉ ራት፥ በልቶ እጃቸውን ከታጠቡ በሁዋላ እንደ ድሮው ተቀምጦ መጫወቱ ቀረ። አዛዥ ወደ በገናቸው ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ወደ ወጥ ቤታቸው ተሰማርተው አዛዥ ከበገናቸው ጋር ሲያንጉራጉሩ ሁለቱ ሴቶች ከወጥ ቤታቸው ውስጥ ተቀምጠው ያዛዥንና የበገናውን እንጉርጉሮ እዩሰሙ ምን ማድረግ እንደሚሻል ሲጨነቁ ሲቸገሩ እስከ ምኝታ ጊዜ ማምሸቱ የተለመደ ሆነና፥ ያን የጭንቅ ጊዘ አጥብቀው ይጠሉት አጥብቀው ይፈሩት ነበር!

«አይቀርም ሞቱ» ይላሉ አዛዥ በገናቸውን ይዘው የንጉሮ ድርድራቸውን ሲጀምሩ።

«አይቀርም ሞቱ፥ ከቶ አይቀርም ሞቱ፥

ምንም ቢታክቱ።

ከችግር ጋር ከስቃይ ጋር ምነው መዋንገቱ፥

ድል መሆኑ ላይቀር መረታቱ።

ድል መሆኑ ላይቀር ሞቱ

ሰውን ካፈር ለምንት ፈጠርኮ በከንቱ።

አፈር ሊሆን ላይቀር ሞቱ።

ወመዋእሊሁኒ ከመ ጽላሎት የሀልፍ።

ሰው ሆይ ያዳም ልጅ መሬት አንተ ወትገብእ ውስተ መሬት፥

ሀበ ሀለውት ብዝህት ሀጢያት፤

ክፉ ነህና የማይገባህ ያምላክ ስሬት።

ለምንት ፈጠርኮ በከንቱ፥

አፈር ሊሆን ላይቀር ሞቱ»

እያሉ እኒህን ድርድሮች እዩመላለሱ ሲያንጎራጎሩ ቆይተው ሲደክማቸው ተነስተው ወደ ምኝታቸው ይሄዳሉ። አንዳንድ ጊዜ ግን እንጉርጉሮ ከሀዘን ወደ ብስጭት ይመራቸውና በገናውን ወርውረው ሲጥሉ ባልተቤታቸውና ደመቀች ሰምተው መጥተው ሲመክሩዋቸውም ሲለምኑዋቸውም ቆይተው ሲረጋጉ ወደ ምኝታቸው ይወስዱዋቸዋል። ያ በራትና በምኝታ መሀከል ያለው ጊዜ ሊደርስ ያሳዥን እንጉርጉሮ መስማቱና ብስጭታቸውን ማየቱ እያሰቀቁዋቸው ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ጊዜው መሸት ሲል «ምነ እንግዳ በመጣ!» እያሉ ይመኙ ነበር። አዝማሪው ውቤና በሻህ ሲመጡ ማደስታቸው ወሰን አልነበረውም! አዝማሪው ውቤ አንዳንድ ጊዜ ከመሰንቆ ጋር አንዳንድ ጊዜም በቃሉ ብቻ ሲዘፍን ወይም እሱና በሻህ ዱላ ቀረሽ ሲሰዳደቡ ቤቱ የሳቅና የጭዋታ ቤት ሆኖ ስለሚያመሽ የነሱን መምጣት ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች አጥብቀው ይናፍቁ ነበር።

አንድ ማታ አዝማሪው ውቤና በሻህ መጥተው ራት ከተበላ በሁዋላ ጭዋታው፥ ከቀልድና ከተራ ጭዋታ አዝማሪው መሰንቆውን አንስቶ ወደ ዘፈን ተላለፈ። መሰንቆውን እናዛዥ ቤት ጠላ ብቻ እንጂ ጠጅ አለመኖሩን ተመልክተው አዝማሪው ውቤ አንድ ማንቆርቆሪያ ጠጅ፥ በሻህ አንድ ጠርመሽ ኮኛክ፥ ይዘው መጥተው ነበር። ስለዚህ ራት እስኪበላ ጠላ ሲጠጣ ቆዩና፥ ወንዶች ሁሉም ጠጅ ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ኮኛክ ይዘው ጭዋታቸው እንደ ቀጠለ «አባባ አዛዥና እማማ ጌጤ ሳይቆጡኝ ቃላችሁን ስጡና ምስጢር ላውጣ። መቸም አንዳንድ ምስጢር የማይጎዳ ከሆነ እውጭ አይወጣም እንጂ በቤተሰብ ውስጥ እንዲነገር ይፈቀዳል» አለ አዝማሪው ውቤ የመሰንቆ ግርፉን አቁዋርጦ።

«ምን ምስጢር ነው ጌጤንና እኔን አስፈቅደህ የምታወጣው?» አሉ አዛዥ።

«ሁለታችሁ ያካፈላችሁኝ ምስጢር ነው።»

«ታዲያ አንተ የንስሀ አባታችን ነህ ጎልታችን ላንተ ምስጢራችንን ያካልፈንህ?»

«የንስሀ አባታችሁ ስለሆንሁ አደለም። ምስጢራችሁን መግለጽ ልባችሁ አሰገድዶቸው እናንተ መጻፍ ስለማትችሉና ከኔ የቀረበ መጻፍ የሚችል ወዳጅ ስለሌላችሁ ነው።»

«ምስጢር መያዝ የማትችል ወንፊት መሆንህን እያውቅን ላንተ የነገርንህ ነገር ካለ ምስጢር ባይሆን ነውና አንቆጣም ተናገር» አሉ አዛዥ ፈገግ ሲሉ አፋቸውን እንደ ልማዳቸው ግራ ቀኝ እስከ ጆሮ ግንዳቸው አላቀው።

«እማማ ጌጤም አይቆጡ?»

«አ - አልቆጣም» አሉ ወይዘሮ ጌጤም እያመነቱ። ምን እንደሚያመጣ ስለሚያውቁ መስጋታቸው በፊታቸው ላይ ይታይ ነበር።

«ገዳሜ ገዳሜ ገዳሜ ገዳሜ፥

ትመጣለህ ብዬ አንተን እዬጠበቅሁ አመሻለሁ ቆሜ።

ገደም ገደም አለ ሰው ሁሉ ሊተኛ።

ተጎልቸ አድራሰሁ ያንተ በሽተኛ» አለ አዝማራው ሰው ሁሉ የሚያውቀውን ግጥም እንደ መግቢያ። ከዚያ - አንድ ቁራጭ ወረቀት ከኪሱ አወጥቶ እያዩ። «ወይዘሮ ጌጤ ላዛኸ ገጥመው አስጸፉኝ» ያለውን ከመሰንቆው ጋር አሰተባብሮ በዚያ በሚያምር ድምጹ መዘፈኑን አስከተለ።

«እንዳልተፈጠረ። ሌላ ወንድ ባገሩ።

ወይዘረ ሁሉ ያለው በሰፈሩ።

ተካየ አንተን ብቻ ምነው ማባረሩ?

መቸም ልብህ አይችል ተካየ ሽጋ አይተህ።

ትገባለህ የትም። በጥቅሻ ተጠርተህ

እዚያ እንዳትቀርብኝ እንደ ዋዛ ገብተህ፤

የት ይገርህ ብሰደድ ይሻለኛል ብለህ?

በጉንፌ አልከትህ! አልውጥህ በሆዴ!

ወዴት ልደብቅህ በሄድህበት ቀርተህ እንዳይፈላ ጉዴ?» ብሎ ሲጨርስ።

«ውይ፣ ወይ ምን ውሸታሙ ነው እባካችሁ? ምን ወለ ወልዳው ነው?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ አፍረው አይኖቻቸውን በሁለት እጆቻቸው ሸፈኑና። በሻህንና ደመቀችን የወይዘሮ ጌጤ ማፈርና መድረሻ አጥተው የሆኑትን የነበረው ሁሉ በጣም አሳቃቸው። አዛኸ ግን አዝማራው ስለሳቸው የሚለውን ለመስማት አፋቸውን በሰፊው ከፍተው እሱን እያዩ ይጠብቁ ነበር። ከዚያ አዝማራው «አዛኸ ለወይዘሮ ጌጤ ገጥመው አስጸፉኝ» ያለውን ቀጠለ።

«ሹመቴ ይወስድ ይቅር ግዴለኝም።

የልጅነት ጌጤ እኔ ካንቺ ሌላ ምንም አያምረኝም።

ነገር ግን ያላንቺስ? እኔ በስመ አብ ወወልድ! መኖር አልመኝም!

ንብረቴ ይወሰድ ሽቅዬ እበላለሁ፤

ባጣ እንኩዋ እምበላው ያንቺ ፍቅር እስካለኝ ጠግቤ እኖራለሁ።

ግን ሳልሞት በቁሜ። በህይወት እያለሁ።

አንቺን የሚቀማኝ ማንም እንደሌለ እምልልሻለሁ።

የሰማዩን ሆነ የምድሩን ቀማኛ እፋለመዋለሁ።

ከወርቅ የበለጠ ያኖርሽኝ አድምቀሽ ያኖርሽን አሙቀሽ።

ካልማዝ የበለጠ ያኖርሽኝ አስጊጠሽ።

መተኪያ የሌለሽ ጌጤ ነሽ ጌጤ ነሽ።»

«ሆ፥ ሆ፥ ሆ! ትሰሙታላችሁ? እግዚአብሔርን ነውኮ «የሰማይ ቀማኛ» የሚለው! ደግሞ የሱ ጥጋቡ አነሰና - ይህ ፈረስና ገብስ የሚያጣላ ከይሲ እኔን «እግዚአብሔር ጋር እፋለማለሁ» ባይ አደረገኝ! እንዲያ ያለው የብሪት ቃል ከኔ እንደማይወጣ እሱ ያውቃል» አሉ አዛዥ «እሱ» ሲሉ ያንጊዜ እግዚአብሔር ተቆጥቶ መከት እንዳያወርድበት የፍራት መልክ እዩታየባቸው አይኖቻቸውን። በስማዩ አቅጣጫ ወደ ጣራው አንስተው። ያዛዥን ፍራት ሲያዩ ሁሉም በሳቅ አወኩ። ከዚያ አዝማሪው ቅኝቱን አስተካክሎ ዜማውንም የግጥሙን አይነትም ለወጠና «እሴ ና ወዳጄ» ማለት ጀመረ።

«እሴ ና ወዳጄ እሴ ና እንጂ ምነው።

ዛሬኮ ነው የኛ ነገ ለነገው ነው።

እንጫወት ዛሬ ደስ ይበለን ዛሬ እንባላ እንጠጣ።

ነገ አናውቅምና ምን ይዞ እንዲመጣ።»

«ተቀበለኝ ሊቀመኩዋስ» አለ በሻህ ጥንታውያኑ ሲሉ የሰማው እንዳይቀርበት።

«ይዣለሁ» አለ አዝማሪውም።

«አናስብ ለነገ ዛሬ በልተን እንሙት

አዝማሪው አህያ ናቸው እንጂ እሚሉት

ሰዎች እንዳይመስሉህ ማሰብ የሚችሉት» ሲል ሳቅ ወካታ ሆነ። አዝማሪው በሻህ ለሰደበው «ልመስል» ሳይል የነገረውን ግጥም ተቀብሎ ከዘፈነ በሁዋላ ሌሎችን ግጥሞች አስከተለ።

«ተካልኝ ገስጤ እንኩዋን ደስ ያለዎ።

የስሙ አዛዥነት እውን ሆነልዎ።

እስከ ዛሬ ድረስ «አዛዥ» የሚልዎ።

የስም ነበር እንጂ የውን እንዳይመስልዎ

«መቸ ገቡ? መቸ ወጡ?» የማይባሉበት፤
በጊዜዎ ሆነ በገዛ ራስዎ ሊያዙ እሚችሉበት፤
የስም ብቻ ሳይሆን እንዲሁ የዘበት
የተሾሙ አሁን ነው በውነት አዛዥነት።
እስቲ ደርዘን ውስኪ ያውርድ የደስ ደስ፤
እንስከር እንፈንጥዝ እስኪነጋ ድረስ» ሲል፤

«እባክዎ እንዲህ እንዲህ ያለውን ተውና ይልቅ ሌላ - የሚጥም ነገር አለህ እንዲሁ አምጣ። እንዲህ ከለውስ፤ ያ - ሰው ካፈር የተሰራ ቢያጥቡት የማይጠራ ነው? ወይስ ምን የምትለው ወይ ደግሞ ምሪኝ የምትለው እሱ እንኩዋ ይሻላል» አሉ አዛዥ።

ምንም እንኩዋ በሻህና አዝማሪው ውቤም ሌሎች ዘመድ ወዳጆችም ከመከሩዋቸው በሁዋላ አዛዥ ሹመታቸውን በማጣታቸው የማያዘኑ መሆናቸውን እዬመላለሱ ቃል ቢሰጡ፤ ምንም ያክል ቢመከሩም ሀዘናቸውን ማሸነፍ አልሆነላቸውም። ያዛዥነት ስም እንኩዋ ያን ያለፈውን የሚያሳዝናቸውን ነገር ሁሉ አስከትሎ ስለሚመጣባቸው ስነሳ መስማት አይወዱም ነበር። እንኩዋንስ ተነስቶ ሳይነሳም እንዲሁ ቀን እረፍት ሌት እንቅልፍ የሚያሳጣ በሽታ ስለ ሆነባቸው እሱን የሚያስረሳ እንጂ እሱን የሚያስታውስ ምንም አይነት ነገር መስማት አይወዱም ነበር። ስለዚህ አዝማሪው ከሚያውቁዋቸው ረገጥኞች ግጥሞቹ አንዱን የጀመረ እንደሆነ ለሀዘናቸው ምክንያት የሆነው ነገር ይረሳ ይሆናል ብለው ምሪኝን ወይም ሌላ ሰው ጎስቁዋለው ካፈር የተሰራ ቢያጥቡት ያልቃል እንጂ ምን፤ ቢሆን አይጠራ የሚባለውን ግጥሙን እንዲጫወት ነገሩት። አዝማሪው ምሪኝ መሰንቆየ እኩትልሻለሁ የሚለውን ግጥሙን ጨርሶ ሁለተኛውን ሊጀምር ሲል፤

«እሽ - ! አባባን እንቅልፍ ወስደዋቸዋል!» አለች ደመቀች፤ ጠቁዋሚ ጣትዋን በከንፈሮችዋ ላይ አድርጋ። አዛዥ በወንበራቸው ላይ መከዳቸውን ተጠግተው ወደ ሁዋላ ጋለል ብለው በተቀመጡበት እንቅልፍ ሽለብ አድርጎዋቸው ስለ ነበረ አዝማሪው «ምሪኝ» የሚባለውን ግጥሙን ሲጫወቱ፤ ወደ መጨረሻ ያለውን ክፍል አልሰሙትም ነበር።

«የታባቱ ምቀኛ! ሌሊት ብቻየን ስሆን ትቶኝ ድራሹ ሊጠፋ አሁን ከሰው ጋር እንዳልጫወት - ተመቅኝቶኝ እንዲህ ያንገላጅጅኛል!» አሉ አዝማሪው አንቅልፍ ያስወሰዳቸውን እንጉርጉር ሲያቁዋርጥ አይኖቻቸውን ገለጥ አርገው፤ ጋለል ካሉበት ቀና ብለው ተቀመጡ። «እስቲ ልጄ ካመጣልን ኮኛክ ለሁላችንም ቅጅልን» አሉ ቀጥለው። ኮኛክ ተቀድቶ ሁሉም አንዳንድ መለኪያ ከጠጡ በሁዋላ ሌሊቱ ተገባድዶ ስለ ነበረ አዝማሪው ውቤና በሻህ - ተሰናብተው ሲወጡ፤ ጌጤና ደመቀች አዛዥን አስነስተው ወዳልጋቸው ወሰዱዋቸው።

በማግስቱ እንደ ተለመደው ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ጥዋት ቀደም ብለው ተነስተው አንዳቸው ቡና አንዳቸው እንጂራ ባዋዜ፤ አሰናድተው አቅርበው ሲጠብቁ አዛዥ ስለ ቀሩባቸው ባልተቤታቸው ወደ ምኝታ ቤታቸው ቢገቡ፤ እንደ ተኙ አገኙባቸው።

አዛዥ ተካልኝ የደጃዝማች አሰፋ <አዛዥ> ሆነው በኖሩበት ጊዜ ሁሉ ጌታቸው ከመነሳታቸው በፊት እግቢ ደርሰው ስራየ ቤቱን በዩስራው ለማሰማራት ማልዶ መነሳት ለምዶባቸው ያዛዥነት ስራቸውን ከለቀቁ በሁዋላም ወደ ግቢ መሄዱ ቢቀር ማልዶ መነሳቱ አልቀረም ነበር። ስለዚህ ያለውትሮባቸው ያነለት ተኝትወ መቆዩታቸው ባልተቤታቸውንና ደመቀችን አስትግቶቸውቸው።

«ምነ ደህና አደሉም? ይነሱና ቁርስ እናርግ እንጂ ረፍዶዋልከ! ደመቀች ወደ ስራዋ ለመሄድ ትቸኩላለች» አሉ ወይዘሮ ጌጤ፤ እምኝታ ቤታቸው ገብተው።

«ተነስቼ ነበርከ! ብቻ - የማታው መጠጥ ነው መሰለኝ - ወገጤም ጉልበቴና እጄም እዩተንቀጠቀጠ ሱሪያን መታጠቅ ሲያቅተኝ ጊዜ ነው ተመልሽ የተኛሁ» አሉ አዛዥ። ከዚያ ባልተቤታቸው አስነስተው ሱሪያቸውን አስታጥቀው ቁርስ ወደ ሚያደርጉበት ይዘዋቸው ሄዱ። አዛዥ ያነለትቡና ብቻ ጠጡ እንጂ እንጂራ አልበሉም። «ባፌ እዩዞረ አልዋጥልኝ አለ» ብለው በንጂራው ፈንታ ቡና ደጋገው ጠጡ።

ከቁርስ በሁዋላ ሁለቱ ሴቶች ወደ ዩስራቸው ሲሰማሩ አዛዥ እንደ ልማዳቸው <ወንበር አውጡልኝ> ብለው እደጅ መቀመጫውን ትተው፤ ወደ ምኝታ ቤታቸው ተመልሰው ተኙ። በልማዱ ወደ ደጃዝማች ግቢ መሄዳቸው ከቀረ በሁዋላ ወይዘሮ ጌጤና ደመቀች ትተዋቸው ወደ ስራቸው ሲሄዱ ጥዋት ቁርስ አድርገው ከተቀመጡ በሰባት ሰአት ለምሳ እስኪነሱ ድረስ እደጃቸው ከወንበራቸው ጋር እንደ ተጣበቁ ሁሉ ሳይነቃነቁ ነበር የሚውሉ። ከሁድ በቀር ወደ ቤተ ክርስቲያን አይሄዱ! አንዳንድ ዘመዶችና ወዳጆች ሊጠይቁባቸው ካልመጡ እሳቸው ፈልገው ዘመዶችና ወዳጆች ሊጠይቁ አይሄዱ! እደጃቸው ይቀመጡና ያለፈ ይህወታቸውን ጠርተው አምጥተው አንዳንድ ጊዜም ድምጻቸውን እያሰሙ ከሱ ጋር ሲነጋገሩ ነበር የሚውሉ።

«እንዲህ ብቻዎን ቁጭ ብለው የቀኑን ደቂቃ ሲቆትሩ ከሚውሉ፤ አንዳንድ ጊዜ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄደው ቢሳለሙ አንዳንድ ጊዜም - ወደ ጉዋደኞችህ ሄደው ቢጫወቱ ቀኑ ረዝሞ አያሰለችዎም ነበርከ!» ይላሉ ወይዘሮ ጌጤ ባለቤታቸው ብቻቸውን ሲናገሩ ባጋጣሚ የሰሙ እንደ ሆነ፤ የሚያደርጉት ይጨንቃቸውና ቀረብ ብለው።

«ዛሬኮ - ቅዳሴ አይኖርም ጌጤ፤» ይላሉ አዛዥ ያዘቦት ቀን የሆነ እንደ ሆነ።

«ቅዳሴ ባይኖርስ - ተሳልመው ቢመጡ ምናለ? እዚያ ደርሰው እስኪመጡ ጊዜ ያልፍልዎታል። ወዲያውም ወገብዎ ይፍታታል።»

«ቅዳሴ ቢኖርም ባይኖርም ሁልጊዜ እቤተክሲያን የሚገኙ ሬሳዎች ብቻ ናቸው። ስለዚህ - ከነሱ ጋር ሁልጊዜ እዚያ ለመገኘት ስምት ያደርሰኛል። <ወደ ጉዋደኞችህ ሂድ> የምትይኝስ - ምን ጉዋደኛ አለኝ? ጉዋደኞች ላበጅ እችል የነበርሁበትን ጊዜስ የት እንዳሳለፍሁት አጣሽው?»

እድሜዬን ሙሉ ጉዋደኞቼ አድርጌያቸው የኖርሁ ወንዶችም ሴቶችም፣ እደጃዝማች አሰፋ ቤት ወይዘሮ ጌጤ ሳይስቡት እንደማይችልም ታውቂያለሁ» ሲሉ፣ ወይዘሮ ጌጤ፣ ሳይስቡት፣ ባለቤታቸውን ለሀዘናቸው ጠንቅ ወደ ሆነው ነገር በመምራታቸው በውስጣቸው ራሳቸውን እዩውቀሱና እየተጸጸቱ ቶሎ ካጠገባቸው ይሸሻሉ።

አዛዥ ያነለት እቁርስ ላይ ቡና ብቻ ደጋግመው ጠጥትተው ከተኙ በሁዋላ አልተነሱም። በተለይ ካካላታቸው «ይህን አመመኝ» የሚሉት ሳይኖር እህል መብላቱን ስለ ተወ መነሳት እስኪያቅታቸው ድረስ ይደክማቸው ጀመር። አንድ ጉርሻ እህል የጎረሱ እንደሆነ ባፋቸው ውስጢ ሲንከራተት ብዙ ቆይቶ፣ «ልዋጥህ» ሲሉት ሽቅብ ስለሚተናነቃቸው እንኩዋንስ እህል መብላት ሊያምራቸው መልኩን ማየትና ስሙን መስማትም አስጠላቸውና እያደር ሰውነታቸው እያለቀ እዩደክመ ይሄዱ ጀመር። ባዛዥነት ስራቸው ላይ በነበሩበት ጊዜ ሁሉ ለምሳቸው እቤታቸው ደርሰው ከሚመለሱበት አጭር ጊዜ በቀር ከጥዋት እስከ ማታ ቀኑን ሙሉ በስራ ተጠምደው ሲውሉ አንድ ቀን «ደከመኝ» ሲሉ ተሰምተው አያውቁም ነበር። ስራቸውን ለቅቀው እቤታቸው መዋል ጀከመሩ በሁዋላ፣ ሀዘንና ብስጭት ሲይዙባቸው ድካምና እርጅና ተሸሽገው ከኖሩበት እዩውጡ ተጨምረው ትንሽ እንኩዋ ሳይታገሉ ቶሎ ጣሉባቸው!

አዛዥ ተካልኝ ታምሞ የተኛ ሰው ለመጠየቅ ካልሆነ እድሜያቸውን ሙሉ ራሳቸውን ታምመው ሀኪም ቤት ተኝተው አያውቁም። ሀኪም ቤት በጣም ይጠሉ ነበር። ስለዚህ ደመቀችም ወይዘሮ ጌጤም ሐኪም ቤት ገብተው እንዲታከሙ ቢለምኑባቸው «አንቤ» ብለው አንድ ሳምንት እቤታቸው ተኙ። ከዚያ በሁዋላ አዝማራው ውቤና በሻህ የንስሀ አባታቸውን ጨምረው ይልቁንም ቂሱ በግዝት ስላስፈራራቸው ፍልውሀ ህክምና ቤት ገቡ። እዚያ «የደመቀች አባት ናቸው» ሲባል አንደኛ ማእረግ፣ ባንድ ክፍል ውስጥ ለብቻቸው አስተኙባቸው። አስራምስት ቀን በህክምና ቤት ቆይቶ ሀኪሞች በጊዜው የታወቀውን ምርመራ ሁሉ ካደረጉላቸው በሁዋላ በሽታቸውን ሊያቁ ስላልቻሉ ያደረጉላቸው የክህምና ርዳታ፣ የምግብ ፍላጎታቸው እንዲሻሻልና ብርታት እንዲያገኙ ለማድረግ በመሞከር የተወሰነ ነበር። ያም ቢሆን አልተሳካ። ያልታወቀ በሽታ መድሀኒት ይገኝለታል? በሽታቸው ሀኪሞች አይወቁት እንጂ ያዛዥነት ስራቸው ለሌላ ሰው መሰጠቱ ነበር! መድሀኒቱም ከደጃዝማች አሰፋ እንጂ ከሀኪሞች የሚገጥ አልነበረም! ምናልባት ደጃዝማች አሰፋ ሄደው «ያዛዥነት ስራንህ መልሽልሀለሁ» ቢሉባቸው ሳይድኑ ባልቀሩ ነበር!

ደመቀች ጥዋት ጥዋት አዛዥ ወደ ተኙበት ክፍል ሄዳ ይሰሙ እንደሆነ እሳቸውን ያለዚያ ወይዘሮ ጌጤን እንዴት እንዳደሩ ሳትጠይቅ ወደ ምድብ ስራዋ ሄዳ ስለማታውቅ አንድ ጥዋት እንደ ልማድዋ በሩን ቀስ አድርጋ ከፍታ ስትገባ አዛዥ፣ ከወገባቸው በላይ ያለ አካላቸውን በተደራረቡ መከዳዎች ላይ አሳርፈው አይኖቻቸው ገርበቦ ቢሉም ጋለል ብለው ተቀምጥዎ የሚያዩ መስለው አዩችና «እግዚአብሄር ይማርዎ እንደ ምን አደሩ?» አለች ትንሽ ፈገግ ብላ ለራስዋ እንደምትናገር በሹክሹክታ። ነንዲያ ቀና ማለታቸው ስለ ተሻላቸው መስሉባት ደስ ብሎባት ነበር።

«ያው እንደ መሰንበቻው ነው፣ ምንም ለውጥ የለ» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

«ለምን እንዲህ አቃኑዎቸው? ይደክማቸዋል!»

«ጭንቅ ቅንቅ አለኝ እንዲህ - ሆኝ ትንሽ ልቆይ አሉኝ» ሲሉ ወይዘሮ ጌጤ አዛዥ አይኖቻቸውን ገለጥ አድርገው ደመቀችን አይና ሰፊ አፋቸውን እስከ ጆሮ ግንዳቸው አላቅቀው። ዝም ብለው ቆዩ። ከዚያ ሁለት የከሱ እጆቻቸውን ከብርድ ልብሱ ውስጥ እያዘገሙ አውጥተው። የባልተቤታቸውንና የደመቀችን እጆች ፍለጋ ሲሰዱ፣ ለምን እንደሆነ ባያውቁም ሁለቱም እጆቻቸውን እንደ ሚፈልጉ ስለ ተረዱ ቶሎ ሰጡዋቸው።

«ደመቁ» አሉ አዛዥ በጣም በደክመ ድምጻቸው የሁለቱን እጆች ባንድ ላይ አገናኝተው እንደ ያዙ፣ ዝም ብለው ቆይተው። «አናትሽም - ጌጤን - አደራ። እዚህ - የሰጠሁሽን - አደራ - በሰማይ - እጠይቅሻለሁ። እንደ - ምታውቂው - አንድ - ረዳት - የላትም። አንድ - ልጅ - ብቻ ፈጥረን - ነበር - እሱም - ከኔ - ቀድሞ - ሞተ» አሉ፣ እያንዳንዱን ቃል በግድ እይታገሉ ካፋቸው ካስወጡ በሁዋላ እያረፉ እይቆዩ።

«እባክዎ እንዲህ አይበሉ አባባ! ሀኪሞች ሐድካም በቀር ሌላ በሽታ የለባቸውም» ብለውናል። ስለዚህ እንደ ምንም አይታገሉ ትንሽ እህል ቢቀምሱ ደህና ይሆናሉ!»

«ጌጤን - አደራ - ብዬሻለህ። ለ - ለኔ - ግን - እንዲህ - እንዲህ - ያለ - ሞት - ቢሹት - የማይገኝ - ማ - ማለፊያ - ሞት - ነው። ትልልቅ - ጌቶች - በ - በሚተኙበት ክፍልና - አልጋ - ተኝቶ - መሞት - ትልቅ - እድል - ነው እድለኛ - ነኝ። እድሜየን - ሙሉ - ስኖር - ጌታየ - ማለፊያ - አድርገው አኖሩ - እግዚአብሔር - ይሰጣቸው። አሁን ደግሞ - አንቺ - ማለፊያ - አድርገሽ - በከበራታ - ልትሸኝኝ - ነው። እግዚአብሔር ይባርክሽ - ልጄ። መከዳውን - ዝቅ አድርጉና - አስተኙኝ፤ ደከመኝ» አሉ ብዙ ስለ ተናገሩ ደክሞቻቸው ትንፋሻቸው ቁርጥ ቁርጥ እያሉ። ደመቀች መከዳዎቹን ዝቅ አድርጋ ስታስተኛቸው አይኖቻቸውን እንደገና ገርብሰ አረጉ። ትንሽ ቆይተው ያንኩዋርሩ ጀመር።

«አይዘዎ እማማ እንቅል ነው» ብላ ደመቀች ወይዘሮ ጌጤን ስታበረታታቸው ቆይታ ወደ ስራዋ ወጣች። በሶስተኛው ቀን ጥዋት ደመቀች ገና የህክምና ቤቱን በር ስትገባ ወይዘሮ ጌጤን ከክፍሉ ውጪ፣ ኩታቸውን አሸርጠው ሲያለቅሱ ከሩቅ አይታ አይሮጠች ወደላቸው ስትሄድ እሳቸውም ስላዩዋት

«ጉድ ሆን ደመቁ ጉድ ሆን» እያሉ ተቀበሉዋትና ሁለቱም ተቃቅፈው ይላቀሱ ጀመር።

ደጉ ሰው ቂም የለሹ አዛዥ ተካልኝ ገስጤ፣ ከብዙ ጊዜ ድካም በሁዋላ በሰባ ሰባት አመታቸው ለሁልጊዜ አረፉ። ቃል ሁሉ ከውስጣቸው ሲያልቅና እንደበታቸው መንቀሳቀሱን ሊተወ ሲል እንኩዋ መጨረሻ፣ ካፋቸው የወጡት ቃላት፣ - እንደሳቸው እምነት - እስከ ሞት የሚያደርስ በደል የበደሉዋቸውን ጌታቸውን ደጃዝማች አሰፋን የሚመርቁ መሆናቸው ፍጹም ደግና ቂም የለሽ ለመሆናቸው ምስክር ሆኖ የሚኖር ነው!

ምእራፍ ሰላሳ ሰባት

የደመቀኝና የታምራት ተገኝ መፋታት

በሻህና ደመቀኝ አምቦ እንዳሉ ወዳዲስ አበባ ሲመለሱ ጋብቻቸውን ማዘጋጃ ቤት አስመዝግበው ወዲያው ሊጋቡ ተስማምተው ወስነው ነበር። ግን መቸም፣ በማህበር ውስጥ የሚኖሩ ሁሉ ለኑሮዎቻቸው ያቀዱትን ልክ እንዳቀዱት ወደ ፍጻሜ ለማድረስ ሁልጊዜ ስለማይሙዋላቸው እነሱም ሲመለሱ አዛዥ ተካልኝን ለሞት ያደረሳቸው ችግር ተፈጥሮ የቆያቸው በመሆንና ከዚያም ሞታቸው ስለ ተከተለ የሚጋቡበት ቀን ላንድ አመት እንዲዘገይ ሆነ።

አዛዥ ከሞቱ በሁዋላ በሻህ፣ አዝማሪው ውቤና ያዛዥ ባልተቤት ወይዘሮ ጌጤ፣ ጭምር ጋብቻቸው አርባቸው እንደ ወጣ ያለዚያም መንፈቃቸው ከወጣ በሁዋላ እንዲሆን ፈልገው ነበር። ነገር ግን ደመቀኝ «ያባቴን ሙታመት ሳላስቆርብ ክሬን ካንገጥ አልፈታም» ስላለች ሙታመታቸው እስኪወጣ መቆየት ግዴታ ሆነ።

ደመቀኝ፣ ስትጠላ አጥብቃ የምትጠላውን ያክል ስትወድም አጥብቃ የምትወድ ስለ ነበረች፣ አዛዥ ተካልኝ እንዲያ አጥብቃ የምትወዳቸው ነበሩ።

«እና - አባባ ሞተው ተራ ዘመድ እንደ ሞተብኝ ሁሉ «አርባቸው ወይም መንፈቃቸው ከወጣ ክርሽን ካንገትሽ ፈትተሽ፣ አጊጠሽ ተሰረጊ» - ነው የሚሉኝ? ምነ፣ አጥንታቸው አይወቅሰኝም? ነፍሳቸው አትታዘበኝም? ወላጅ አባቴ ቢሞቱ ሙታመታቸውን ሳላስቆርብ አጊጬ እሰረግ ኖሮዋል? አባባ ደግሞ ከወላጅ አባቴ የበለጠ የሚያስቡልኝና እኔም ከወላጅ አባቴ የበለጠ የምወዳቸው እንደ ነበሩ፣ ከማንም የበለጠ እስኪ ያውቃሉኮ እማማ!» አለች ደመቀኝ «ያዛዥ ሙታመት እስኪወጣ አላገባም» ማለትዎን እንድትተው ወይዘሮ ጌጤ ሲለምኑዋት።

«እውይ ደመቁ፣ አባትሽን ጥሩ አድርገሽ አስታመሽ፣ ደስ አሰኝተሽ ሸኝተሻቸዋል። ማንም አባትዋን የምትወድድ ልጅ አንቺ ለሳቸው ካደረግሽው የበለጠ ልታደርጊ አትችልም። ደግሞ አሁን የሰጋሁ፣ «ሙታመታቸውን ሳላስቆርብ አላገባም» ማለትሽ ምናልባት ለበሻህ፣ እሱን ላለማግባት የፈጠርሽው ምክንያት መስሎ ታይቶት እንዳይቀዩምና - ጋብቻችሁ እንዳይሰናከል ነው» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

«እርስዎ «ከፈቃዴ ወጣሽ» ብለው አይቀየሙኝ እንጂ ለሱ አያስቡ ግዴለም እማማ። ከሱ ጋር ተስማምተናል።»

«እንዴት ነው የተስማምችሁ? ጋብቻችሁ ላንድ አመት እንዲቆይ?»

«አዎ!»

«እንጃ! አይመስለኝም።»

«እኔን ካላመኑኝ እሱን ይጠይቁት?»

«እንግዲህ ተቀይሞታል ማለት ነው!»

«እንዴት?»

«እስቲ እይው በቀደም እሱና ውቤ አጎናፍር አብረው መጥተው፤ እሳክሽ አንቺ ተቆጫት፤ እኛ ብንነግራት እንኩዋንስ አሳባችንን ልትቀበል፤ እንዲያውም፤ «ዳግመኛ ይህን ነገር ያነሳችሁብኝ እንደሆነ እጣላችሁቀለሁ» ብላ አስፈራርታ አባረረችን ብለው እያዘኑ ነበር የነገሩኝ። ታዲያ - ያን ያክል እያዘኑ «አሳብዋን እንድተለውጥ ተቆጡልኝ» ብሎ አማላጅ የላከ ሰው መልሶ «ያሰብሽው እንደ ፈቃድሽ ይፈጸምልሽ» ማለቱ ቢቀዬም አደለም?»

«መቸ ነው እሱና ጋሼ ውቤ መጥተው የነገሩዎ?»

«ከትናንት ወዲያ ነው፤ ወይስ ከዚያ በፊት? ከሶስት ቀን በፊት ነው መሰለኝ። ብቻ መሰንበቻውን ሰዎች አብረውት እያመሹ ስላልተለዩን ብቻችንን እስክንሆን ስጠብቅ ነው እስከ ዛሬ ያልነገርሁሽ።»

«እንግዲያስ እሱና እኔ ተስማምተን የጨረስን ትናንት ነው። ተቀይሞ ሳይሆን አሳቤን ተረድቶልኝ ደስ ብሎት እንዲያውም፤ አመስግኖኝ ነው የጨረስን።»

«እንጂ! እውነትም እንደሚባለው - ያን ያገርሽን «ያፍዝ ያደንዝዝ» አዙረሽበት እንደሆን ነው እንጂ በጤናው ያን ያክል አዝኖ የነበረ ሰው ደስ ብሎት እንዲያውም አመስግኖ ባሳብሽ አይሰማም! ቅድም - «እንዳይቀዬምና ጋብቻችሁ እንዳይሰናከል» ያሰኝ አፉ ሲነካው የሰማሁት ነገር ነው።»

«ምንድነው እሱ?»

«ተሰነባብተን ሲወጡ ይህ «ሙታን ሳላስቆርብ አላገባም» የምትለው «ምናልባት እኔን ማግባት ስላልፈልገኸ የምትፈጥረው ምክንያት ልሆን ይችላል» ብሎ እዩተበሳጩ ለውቤ ሲነግረው ሰዎች ነበር።»

«መጀመሪያ ለምክንያት የፈጠርሁት መስሎት ተቀይሞ ለኔም እንዲያ ብሎኝ ነበር። ነገር ግን መሰለው አለመሆኑን ሳስረዳው አመነ።»

«እኔ እንኩዋ የሚያስፈልግ አልመሰለኝም ነበር፤ ግን ሁለታችሁ ከተስማማችሁ ይሁን» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

ምንም እንኩዋ ለጋብቻ እንዲጠይቃት ላመታት ደጅ ስትጠናው የኖረች መሆንዋን አምቦ ኑዛዜያቸውን ሲለዋወጡ ብትነግረው፤ ጋብቻቸው ተፈጽሞ እጁ እስኪያደርጋ ድረስ አንዳንድ የምታደርገው ወይም የምትናገረው ነገር ልታገባው በሰጠችው ቃል ተጸጽታ ወደ ሁዋላ ለመመለስ የምታደርገውና የምታናገረው መስሎት እዩጠረጠረ በሻህ ያለውትሮው ጠባዩ ይከፋ ነበር።

መጀመሪያ ቃልውና ለማጠፍ ያሰበች መስሎት በሻህ እንደገና ጥርጣሬ ያደረበት ካምቦ እንደ ተመለሱ የጋብቻ ውላቸውን ማዘጋጃ ቤት ለማስመዘገብ በተቃጠሩበት ቀን እሱ ምስክርነት እንዲሆኑ የተሰማሙባቸውን አቶ ማንደፍሮን አቶ ታችበሌንና አዝማሪው ውቤን ይዞ ሂዶ ሲጠብቃት ሳትገኝ በመቅረትዋ ነበር።

እንዳጋጣሚ ሻሽመኔ፥ አካባቢ ባንድ ያሜሪካን ሚሲዮን ውስጥ የሚሰራ አስተማሪ ይሁኑ ሰራተኛ አሜሪካዊ በጽኑ ስለታመመ ቶሎ አዲስ አበባ መጥቶ እንዲታከም ተወስኖ የሚያመጣው ሀኪም ሲላክ ደመቀች ረዳቱ ሆና እንድትሄድ ታዘዘች። በማግስቱ የጋብቻዋን ውል ማዘጋጃ ቤት ለማስመዘገብ ከጮኛዋ ጋር ቀጠሮ ሌላ በሽተኛው ቶሎ ሀኪም ቤት ደርሶ እርዳታ ከስዋም ቀጠሮ ሌላ በሽተኛው ቶሎ ሀኪም ቤት ደርሶ እርዳታ እንዲያገኝ ሲባል ጭምር እሱን የሚመለሱ የሚመለሱ እንጂ እዚያው የማያድሩ መሆናቸውን ስላረጋገጠላት ቅር ቢላትም ትእዛዙን ተቀብላ ሄደች።

ታዲያ <ምናልባት በጊዜ ያልደረሰሁ እንደሆነ> ብላ፥ - ለጥንቃቄ ያክል - በትእዛዝ ሻሽመኔ መሄድዋን በዛዥ ተካልኝ ቤት በኩል በሻህ እንዲያውቀው ላንድ ጉዋደኛዋ መልእክት ትታ ሄዳ ነበር። ነገር ግን በሻህ ተቆጥቶ በለቱም ሆነ በማግስቱ ወዳዛዥ ቤት ስላሄደ መልእክቱ በለቱም ሆነ በማግስቱ ወዳዛዥ ቤት ስላልሄደ መልእክቱ አልደረሰውም ነበር። እውነትም <የፈሩት ይደርሳል፥ የጠሉት ይወርሳል!> እንደሚሉት እንደ ሰጋቸው በሽተኛውን ይዘው በለቱ ሊመለሱ አልቻሉም። በጣም ደክሞ ስለ ነበረ፣ ብርታት የሚሰጠው ህክምና እዚያው ተደርጎለት በመኪና መጉዋዝ እስኪችል ሁለት ቀናት በሄዱበት መቆይት ግዴታ ሆነባቸው። ተመልሳ የሆነውን ስትገልጽለትና እሱም ስላጡት ባይነግሩት ነው እንጂ መልእክት ትታ መሄድዋን ወይዘሮ ጌጤ ሲነግሩት ለጊዜው፥ ሁለቱ ሴቶች፥ ተመሳጥረው የሚያታልሉት ቢመስለውም፥ ከዚያ በሁዋላ ብዙ ጊዜ ሳይቆይ ውላቸው ማዘጋጃ ቤት ስለ ተመዘገበ አሳቡ እንደ ማረፍ ብሎ ነበር።

ከዚያ አዛዥ፥ ተካልኝ ከሞቱ በሁዋላ ደግሞ፥ <ሙታመታቸውን ሳላስቆርብ አላገባም> ማለትን ስታመጣባት ትእግስቱን ሊያልቅ ምንም ያክል አልቀረው! ለረዥም ጊዜ ከስዋ ጋር በጋብቻ እንዳይተሳሰር ሲሸሽ እንዳልኖረ ሁሉ ሊያገባት ከወሰነ ጀምሮ ይልቁንም አምቦ ሰንብተው ከተመለሱ በሁዋላ ቀን ባለፈ ቀኑጥር የሚከተለው ቀን ጋብቻቸውን የሚያስቀር ችግር ይዞ የሚመጣ መስሎ እዩተሰማው ቶሎ ተጋብተው እንዲያ ካለው የቀን እረፍትና የሌሊት እንቅልፍ ከከለከለው የልብ ጭንቀት እስኪገላገል ቸኩሎ ነበር። ባመታት የሚቆጠር ጊዜ አብሮዋት ሲኖር ከጋብቻ ውጪ ነበር። ባመታት የሚቆጠር ጊዜ አብሮዋት ሲኖር ከጋብቻ ውጪ እንዳልኖረ ሁሉ፥ «እድሜውን ሙሉ ታውሮ የኖረ ሰው ነገ ትበራለህ» ቢባል «ዛሬ እንዴት አድኤ» አለ ፣ እንደሚባለው ሊጋቡ ተዋውለው ውላቸው ህጋዊ ሆኖ ማዘጋጃ ቤት ከተመዘገበ በሁዋላ እንኩዋ የቀኑ መተላለፍ ጋብቻቸውን የሚያስቀር መስሎ ታይቶት ትእግስት አጥቶ ነበር።

«ደመቁ» አለ አዛዥ ተካልኝ ሙታመት እስኪወጣ ጋብቻቸውን እንዲቆይ ፈቃዱ ይሆን ዘንድ ስትለምነው። «ደመቁ፥ አባባ አዛዥ <ያንቺን ያክል ያወዱኝ ነበር> ብዬ ባልመካም እኔ

በጣም የምወዳቸውና የማከብራቸው አባቴ ነበሩ። ስለዚህ የኛ ጋብቻ ሙታሙታቸው እስኪወጣ አንድ አመት መቆየቱ ከሞቱበት የሚመልሳቸው ቢሆን ወይም በሞቱበት አጥንታቸው እንዲለመልምና ነፍሳቸው መንግስተ ሰማያትን እንድትወርስ የሚያደርግ መሆኑን በርግጥ ባወቅ ላንድ አመት ብቻ ሳይሆን ለብዙ አመታት ጋብቻዬን አቆይቼ ስጸምና ስጸልይ በኖርሁ! ብቻ ይህ ሁሉም ምንም እንደማያደግላቸው አውቃለሁ። ከዚህ ሁሉ ይልቅ ፈጣሪ የሚወደውና የሳቸውን ነፍስ ደስ የሚያሰኝ «ሊሞቱ አቅራቢያ አደራ አሉኝ» ያልሸውን ማድረግ ነው። ቶሎ ትዳራችንን አቆቁመን «አደራ» እንዳሉሽ እማማ። ጌጤን ችግር እንዳይደርስባቸው ማጽናናት እግዚአብሔርን፣ ደስ ያስኘዋል፤ አንቺም አደራሽን ተወጣሽ ማለት ነው። በኔ አስተያየት ይህ ነው የሚጠቅመው ሌላው። እንዲያው - እንዲህ «ነገ ከነገወዲያ» እያልሽ ነገሩ ወደ መጨረሻ ግቡ ሳይደርስ ግቡ ሳይደርስ እንዲቀር ምክንያት ፈልገሽ እንደሆነ እንጂ - ምንም ትርጉም ያለው አይመስለኝም።»

«የምን። «ምክንያት»? አሁንም - ከብዙ ጊዜ ጀምሮ ስላንተ በልቤ ይገፍው የኖርሁትን ፍቅርና አድናቆት ስመኘው የኖርሁትን ጭምር እንዲያ ግልጥልጥ አድርጌ ከነገርሁህ በሁዋላ ትጠረጥረኛለህ? እንዴት ያለ ክፉ ልብ አለህ ጋሼ!» አለች። በቅርብ ያጌጠ ፊትዋን ወደሱ መልሳ ይሁን አይኑን እያዩች።

«ምናባቴ ልበል? ነገሩ ማለቂያ አጣኮ! አምቦ የተስማማንበትን አታስታውሽም? ከዚህ እንደ ተመለስን ውላችን ማዘጋጃ ቤት መዝገብ አስገብተን ወዲያው እንድንጋባ ነበርኮ የተስማማን! ከዚያ በሁዋላ - አንድ ጊዜ አንቺ ሳቅሜ በላይ የሆነ ነገር ገጠመኝ። ስትይ ሌላ ጊዜ ከውል - ሰሚዎች ላንዱ የሚስማማው ቀን ለሁለቱ ሳይስማማ ሲቀር ለሁለቱም የሚስማማው ቀን ላንዱ ሳይስማማ ሲቀር እንዲሁ በዩምክንያት ውሎ ሳይገባ ምን ያክል ጊዜ ከንቱ እንደ ባከነ ታውቂያለሽ። ያ ካለቀ በኋላ ደግሞ አሁን ይኸው «ሙታሙት እስካቆርብ አንድ አመት እንቆይ» ትይኛለሽ ታዲያ - ይህ ትእግስት አያሳጣም? ሙታሙት ማስቆረብ በትዳር በኑሮ ሊለወጥ አይገባም ማለትስ። «ክፉ ልብ አለህ» ያሰኛል» የሚወዳትን ቶሎ አግብቶ ትዳር ለመያዝ የሚቸኩል ባይሆን በሌላ ይነቀፍ እንደ ሆነ እንጂ «ክፉ ልብ አለህ» የሚል አይመስለኝም» አለ በሻህ ፊት የተናገረውን መራራ ነገር ትንሽ ለዘብ አድርጎ።

«እሱን እንኩዋ ተወው! አሁን እንዲህ እንቅፋቱ እዩበዛ አስቸገረ እንጂ። ለጋብቻችን ቸኩሎ የነበረሰባለበት አለ!» አለች ካሽሙር ፈገግታ ጋር ላንድ አፍታ ፊቱን ባይኖችዋ ዳሰስ አድርጋው ስትመለስ። እሱም «ሳንጋባ እስከ ዛሬ ለመቆይታችን አላፈው አንተ ነህ» ማለትዋ መሆኑ ገባውና ፊቱ በፍረት ቀለም ትንሽ እንደ መቅላት ብሎ አይኖቹን ከስዋ ዘወር አደረገ። ከዚያ አንገቱን እንደ ደፋ ዝም ብሎ ቆይቶ።

«እኔ እንኩዋ - ተስማምተን ከወሰን በሁዋላ በተለይ አሁን «ሙታሙት ለማስቆረብ አንድ አመት እንቆይ» ስላልሽ በጣም ረዝሞ ስለ ታዩኝ «ምንም ጥቅም ለሌለው ነገር ለምን ያን ያክል ጊዜ እናባክናለን» ማለቴ ነበር።»

«አዩህ ጋሼ፣ እኔ ፊት ከደጃች አሰፋ ቤት አሁን ከዚህ ሀኪም ቤት ወጥቼ ከዚህ አገር ሰው ጋር ደህና አድርጌ ስላልተዋወቅሁ ያገሩን ልማድ አላወቀውም እንጂ ተወልጄ ባደግሁትበት አገር በጎጃም እናት አባት፣ ልጅ ወይም ባል የሞተባት ሴት፣ ሙታመት ሳታስቆርብ ክርዋን ካንገትዋ አትፈታም። ሙታመት ሳታስቆርብ ክርዋን ፈትታ ማተብ ድሪና መስቀል ወይም ሌላ ጌጥ ባንገትዋ አድርጋ ብትታይ ወይም ባል ብታገባ ከውሾች እንጂ ከሰዎች ተራ አግብቶ የሚቆጥራት የለም። ሁሉም «ውሻ ውሻ» እያለ መድረሻ ነው የሚያሳጣት! ታዲያ ይህ ምንም ያክል ቢፍቁት እንደማይጠፋ ሆኖ ባእምርየ ተቀርጾ ያባባን ሙታመት ሳላስቆርብ ክር ፈትቶ ባል የማግባቱን ነገር ሳስብ ልክ ውሻ የሆንሁ እዩመሰለኝ እረፍት አላእኝም፤ የህሊና ወቀሳ እዩተሰማኝ እጨነቃለሁ! እስቲ እንዲያው - ያባባን የረዥም ጊዜ ውለታ ሁሉ ልተውና እመቤታችን መድረሻ እንደ ሌለኝ እያወቁ «ልጅሽን ይዘሽ በምትሄጁበት መድረሻ እንደ ሌለኝ እያወቁ «ልጅሽ ይዘሽ በምትሄጁበት ሂጂ» ብለው ከቤታቸው ሲያባርሩኝ እመቤታችን ቢጣሉዋቸው እንደ ሚጎድዋቸው እያወቁ «የደረሰ ይድረሰብኝ» ብለው ከነልጄ ተቀብለው ማስጠጋታቸው ከዚያ ፖሊስ ጣቢያ ብታሰር ራሳቸውን በኔ ፈንታ መስዋእት አድርገው አቅርበው ከዚያ እንድወጣ ማድረጋቸው፣ እነዚህ ብቻ እንኩዋንስ ያንድ አመት የብዙ አመታት ደስታየን መስዋእት የሚያስደርጉኝ አደሉም? አባባን ከወላጅ አባቱ አንድ ጊዜ ሳይሆን ብዙ ጊዜ አብልጨ የምወዳቸው የውነተኛ አባቱ ነበሩ! ለዚህ ነበር - «ከኖርነው አይበልጥምና፣ የህሊና እረፍት እንዳገኝ ሙታመታቸውን እስካስቆርብ አንድ አመት እንድቆይ ፍቀድልኝ» ብዬ የለመንሁሁ። ነገር ግን - የሚያሳዘንህ ከሆነ ይቅር ግዴልም» አለች አይኖችዋን ከሱ እግሮችዋ ወደ ቆሙበት መሬት ስትመልስ፣ እንደ መተከዝ ብላ። በሻህ ለስዋ በነበረው ጽኑ ፍቅር ላይ ጥልቅ አድናቆት ስለ ተሰማው ለስዋ በነበረው ጽኑ ፍቅር ላይ ጥልቅ አድናቆት ስለ ተሰማው እንዲያ ያለውን ስሜት በሚገልጽ የቅርታ ፈገግታ አንገትዋን ደፍታ እንደ ተቀመጠች ዝም ብሎ ሲመለከታት ቆይቶ።

«ይሁን፤ ይህ - የህሊና እረፍት የህሊና ሰላም የሚሰጥሽ ከሆነ አንድ አመት እንቆይ» አለ።

«ሳትቀዩም ከብልህ ነው? ወይስ - እንዲያው ለጊዜው - እኔን ደስ እንዲለኝ ብለህ ነው?» አለች አንገትዋን ደፍታ ከቆዩችበት ቀና አድርጋ እሱን እያዩች።

«የለም ሳልቀዩም ከልቤ ነው። እንዲያውም - እውነቱን ልንገርሽ? እንዲህ ያለው ሃይማኖተኛነትና የወዳጅ ፍቅር አጥባቂነት ከፍጥረት ብቻ የሚገኝ ባይሆን ኖሮ በትምርት የሚገኝ ቢሆን ኖሮ፣ እኔም ብማረው እንዴት በወደድሁ ነበር! ስለዚህ አንድ አመት ቅድም እንዳልሽው ከኖርነው ስለማይበልጥ ሳይከብደኝ እቆያለሁ» ሲል ደስ ብሎዋት ከተቀመጠችበት ተነስታ ሄዳ፣ አንገቱን እቅፍ አድርጋ ይዛ አፉን ሳመችና።

«እግዜር ይስጥልኝ ጋሼ፣ «እንቢ» ትሰኛለህ ብዬ፣ ፈርቸህ ነበር» አለች አንገቱን እንደ ያዘች በጭኖቹ ላይ ተቀምጣ አይኖቹን ቁልቁል ጠልቃ እያዩች።

«አስቀድሞ ከፋውን አያሳይሽ ማለት ነው እንጂ ካሳይሽ አይጠይቅ! ክፉ ብትጠይቁስ አንቺን እንገቢ ማለት እንዴት ይቻላል» ሲል ምስጋናዋን ለመግለጽ አሁንም እቅፍ አድርጋ ሳመችው። ከዚያ እጭኖቹ ላይ እንደ ተቀመጠች ራስዋን በራሱ ላይ አንተርሳ ጆሮዎቹን ፊቱን ከንፈሮቹን በጆችዋ እይዳሰሰች «ባንድ አመት ውስጥ ጋብቻችንን የሚያሰናክል ደግሞ ምን እንቅፋት ይገጥመን ይሆን?» እያለች ባሳብዋ ስታሰላስል።

«ደመቁ» አለ። ወዲያው የሚለውን ለመስማት ራስዋን ከራሱ ላይ አንስታ በጭኖቹ ላይ እንደ ተቀመጠችም ዝም ብላ አፍ አፍን ታይ ጀመር።

«ለመሆኑ ተገብተን እኔ - ብሞት ሙታሙቴን እስክታስቆርቢ ባል ሳታገቢ ክርሽን እንዳሰርሽ አንድ አመት ትቆያለሽ?» አለ እንድ እቀልድ ውብ ጥርሶቹን በከፊል ገለጥ አድርጎ።

«ምን አይነት ቀልድ ነው ይኸ? እንዲህ ያለ ቀልድ መልካም አደለም። በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ! ምን ጨካኝ ነህ እባክህ?» አለችና በፍቅር ስሜት ለስልሶ የነበረው ፊትዋ በቅጽበት ክርር ብሎ ከጭኖቹ ላይ ተነስታ እያማተበች ፊት ተቀምጣበት ወደ ነበረው ተመልሳ ሄዳ ተቀመጠች።

«እንዴ ለጭዋታ ነው እንጂ - እንድትቆጩ ብዬኮ አደለም። እና - ብትነግሪኝ ምናለበት?» አለ ምንም እንኩዋ መቆጣትዋን ከፊትዋ ቢያይ ጥርሱን በከፊል እንደ ገለጠ።

«ዝም በል አልሁህኮ ጋሼ! እኔ እንዲህ ያለ ጭዋታ መስማት አልፈልግም! «ባፍህ ውሀ ይሙላና» አፍ የነካው ነገር ደህና አደለም» አለች ፊትዋን ክርር ግንባርዋን ከስትር እንዳደረገች። በሻህ ሳቀና።

«አፍ ነካው አልነካው መቸም ሰው ሲወለድ እንደሚሞት አስቀድሞ የታወቀ ነው። ደግሞ - አንዱ ቀድሞ ሌላው ተከትሎ ይሞታል እንጂ የተወለደው ሁሉ ባንድ ቀን ሞቶ አያውቅም። ስለዚህ ድንገት እኔ - ቀድሜ ብሞት ምን እንደምታደርገው ነው የጠይቅሁሽ» አለ ክርክሩን በማስረዘም፤ ቀስ በቀስ ቁጣዋን ለማስረሳት አስቦ።

«እናቴ የደንግላይቱ እንዲህ ያለ ጉድ አትሰራኝም! ፈጣሪየ እንዲህ አያደርገኝም።»

«እኔም ባያደርገው እወዳለሁኮ! ብቻ - እንዲያው ቢያደርገው ማለቴ እንጂ!»

«እሱ ቸር ነው። በፍጡሩ እንዲህ አይጨክንም። እድኒህ አያደርግም እንጂ የሚያደርግ ከሆነ፤ የምለምነው ባይሆን እንኩዋ አንተን አንድ ደቂቃም ወደ ሁዋላ አቆይቶ ያንተን ሞት ሳያይኝ ካንተ ጋር አብሮ እንዲወስደኝ ነው!» ስትል እውነት የሚሞት መስሎ ተስማምቶት እንባዋ ተንቸርፍፎ አሳዘነችውና የሱም አይኖች እንባ ሞሉ።

«ነገር ግን ፈጣሪየ ይህንም ከነፈገኝ» አለች ቀጥላ። «ፈጣሪየ ይህንም ነፍሳ ለጉድ ወደ ሁዋላ የሚያስቀረኝ ከሆነ አንድ አመት ብቻ አደለም፤ እድሜዬን ሙሉ ክሬን ካ - ካንገቴ ሳልፈታ፤ መንኩሼ፤ እመ - እመቃብርህ ላይ ጎጆዬን አሰርቼ እስኪ - እስኪ ጠራኝ ድረስ

መቃብርህን እያሸተትሁ እኖ - እኖራለሁ!» ብላ አይኖችዋን ሞልቶ ተንቸርፍፎ የነበረው እንባዋ እዩፈሰሰ የማያቆዋርጥ ስግ ጉሮሮዋን ሲተናነቃት የምትነግረው እያንዳንዱ ቃል እዩተቁዋረጠ ልክ ሞቶ እመቃብሩ የምትናገረው እያንዳንዱ ቃል እዩተቁዋረጠ ልክ ሞቶ እመቃብሩ ላይ እንደምታለቅስ ሁሉ ስቅ ስቅ ብላ ስታለቅስ ሲያያት ልቡ በውስጡ ሲሸበር አንጀቱ ሲላወስ ተሰማውና ወዲያው የሱም እንባ እዩወረደ ተነስቶ እቅፍ አድርጎ ይዞ ራሱን እዩወቀሰ ዝም እንድትል ዝም እንድልት ያባብላት ጀመር።

«እባክሽ ዝም በይ እባክሽ ማሪኝ ጥፋተኛ ነኝ፤ የኔ እመቤት! እውነትም ጨካኝ አውሬ ነኝ! ዳግም ይህን የመሰለ ነገር ላልናገር ማላ ይሁንብኝ! የዛሬን ብቻ ማሪኝ!» እያለ በደረቱ ጥብ -ቅ አድርጎ ይዞ በፊትዋ ላይ ያለውን ሁሉ እዩሳመ ሲለምናት ብዙ ጊዜ ቆይተው ሁለቱም ጸጥ እያሉ ሄዱ።

«እኔ ለቀልድ ለሳቅና ለጭዋታ ብዬ ነበር እንጂ የተናገርሁት እንኩዋንስ ይህን ያክል የሚያስለቅስሽ ትንሽም የሚያሳዝንሽ መሆኑን ብጠረጥር ኖሮ፤ ባልተናገርሁት ነበር! ደግሞ እንዲህ - ትንሽ የሚበቃው ስለ ልብ ያለሽ መሆንሽን ገና ዛሬ ማውቁ ነው፤ እስከ ዛሬ ድረስ የማውቅ በጣም ብርቱ በጣም ጎበዝ መሆንሽን ነበር!» አለ፤ ያ ከብርቱ ሳግ ጋር ተጣምሮ የሰራ አካላትዋን ከመሰረቱ ያናወጠው መሪር ልቅሶ አልፎ በደረቱ ላይ እንዳለች እዩሳመ እዩደባበሰ ሲማጠናት እዩተረጋጋች ሄዳ ሙሉ ሰላም ካገኘች በሁዋላ።

«እውነትህን ነው እንዲህ አልነበርሁም፤ አሁን ነው እንዲህ ደካማ እንዲህ ፈሪ የሆንሁ!» አለች ዝም ብላ ስታስብ ቆይታ።

«ከመቸ ወዲህ? ለምን?»

«አሁን» አለች በዝቅተኛ ድምጽ፤ ደረቱን እንደ ተንተራሰች አሁንም ዝም ብላ ቆይታ።

«እኮ ለምን?»

መልስ በመስጠት ፈንታ፤ እጭኑ ላይ እንደ ተቀመጠች ከደረቱ ብድግ ብላ በሁለት እጆችዋ ጉንጮቹን ይዞ ዝም ብላ ፊቱን እንደ መስታዋት ስታዩው ቆይቷል።

«ጋሼ፤ እወድሀለሁ፤ በጣም ነው የምወድህ! ለዚህ ነው መሰለኝ ደካማ ፈሪ የሆንሁ አዎ ለዚህ ነው!» አለች በሽክሽክታ፤ ባፉ ይሰማ ይመስል አፍዋን ወዳፉ ጠጋ አድርጋ።

«እንዴት?» አለ እንዲያ እንደ ያዛት ፊቱ ሁሉ በለስላሳ የቅርታ ፈገግታ ተውቦ።

«ድሮ ከልጄ በቀር ሌላ የምወደው ነገር ሌላ ደስታ የሚሰጠኝ ነገር ስላልነበረኝና ዙሪያዬን የከበበኝ ሁሉ የሚያበሳጭ የሚያሳዝን የሚያስጠላ ብቻ ስለ ነበረ ለልጄ ብቻ የምኖር ልጄ ደህና ሁንልኝ ለራሴ የመጣ ቢመጣ ግድ የሌለኝ ምንም የማልፈራ ቁራጥ ነበርሁ! አሁን ግን - አንተ አንድያህን የኔ መሆንህን ካረጋገጥሁ በሁዋላ እንጂ ምን ልበልህ? ተለውጬ ሌላ መሆኔ ይሰማኛል! እንኩዋንስ እኔ በዙሪያዬ ያለው ሁሉ አለሙ ሁሉ ተለውጦ ሌላ በጣም

የሚወደድ በጣም የሚያባብል ሆኖ ታዬኝና ለራሴ መኖር የምወድ ሆንሁ! አሁን ካንተ ጋር ደስ ብሎኝ መኖር የምፈልግ ስለሆንሁ እንደ ዱርው «የመጣው ይምጣ» ማለት የማልችል መቁረጥ የማይሆንልኝ ፈሪ ደካማ ሆኛለሁ ጋሼ! በህይወት ይሁን በሞት ካንተ መለየት አልፈልግም። ካንተ የሚለዩኝ ሁሉ ደመኛዬ ነው። ፈጣሪየን እንኩዋ ካንተ የሚለዩኝ ከሆነ እንደ ደመኛዬ ነው የምቆጥረው! እና - እንኩዋንስ አንተ ሞተህ እኔ ወደ ሁዋላ መቅረቱ እኔ ሞቼ አንተ ወደ ሁዋላ እንድትቀርም አልፈልግ! አብረን እንድንሞት ነው የምፈልግ!» አለች የሞቱን ነገር ስታነሳ አይኖችዋ እንደገና እንባ ሞልተው።

«እሺ የኔ እመቤት አብረን ኖረን አብረን ነው የምንሞት ማንማ አይለዩን! ብቻ - እንዲህ ስታለቅሺ ማየት አልፈልግም» አለ በደረቱ ላይ እንዳለች እቅ - ፍ - ጭን - ቅ አድርጎ ከሳማት በሁዋላ።

«አንተም እንዲህ የሚያስለቅሰኝ ነገር እንዳትናገር! እሺ?»

«ምነው ምዬልሽ?»

«አመት እለት፣ ነው» ይባላል። ግን ሁልጊዜ አደለም። አመት እለትም ምእይትም ይሆናል። «ባንድ አመት መጨረሻ ክፉ ነገር ይደርስባቸዋል» ለሚባሉ አመቱ እለት ነው። «መልካም ነገር ታገኛላችሁ» ለሚባሉ ግን አመቱ ምእይት አመት ነው።

የጋብቻውን ቀን በብርቱ ናፍቆት ይጠባበቁ ለነበሩት ለበሻህና ለደመቀች ያዛዥ ተካልኝ ሙታመት እስኪወጣ አንድ አመት ሙሉ መጠበቁ ምንም እንኩዋ ወደው ያደረጉት ቢሆን፣ የምእይት አመት ያክል ረዝሞ ታይቶቸው ነበር። ነገር ግን ለጋብቻ ኑሮቸው ከሚያስፈልገው መሰናዶ ገና አንዱም ያልተያዘ ስለ ነበረ ባንድ ላይ ተቀምጦ እዬተመካከሩ የሚያስፈልጋቸውን ነገሮች በቅደም ተከተል ጽፈው በሚነጋገሩበት ጊዜ በቅድሚያ ከሚያስፈልጉት አይነተኛ ነገሮች አንዳንዶቹ ባመቱ ውስጥ ተሰናድተው ሊደርሱ የማይችሉ መስሎ ተስማቸውና፣ ያ ረዝሞ ታይቶቸው የነበረው አንድ አመት ያጥራቸው ጀመር።

ከሁሉም አስቀድሞ ተጋብተው የሚገቡበት ቤት አልነበራቸውም። የኪራይ ቤት በከተማው ስለ ጠፋ አልነበረም፤ እሱም ሞልቶ ነበር። ነገር ግን ያዛዥ ተካልኝን ባለቤት ወይዘሮ ጌጤን ለመርዳትና ለማጽናናት ባጠገባቸው የሚከራይ ቤት አለመኖሩ ስላወቁ እዚያው አዛዥ ግቢ ውስጥ አንድ ቤት ሰርተው አብረዋቸው ከመኖር በቀር ብቸኛነት እንዳይስማማቸው ለማድረግ የሚችሉበት ሌላ መንገድ አልነበራቸው። በቤት እቃ በኩልም፣ ችግሩ ከቤቱ ችግር እምብዛ የቀለለ አልነበረ። በሻህ በትዳር፣ ላይ በነበረበት ጊዜ ገዝትቶ የነበረውን የቤት እቃ ሁሉ ምሽቱን ፈትቶ አቶ ማንደፍሮ ሆቴል ሲገባ ስለ ሸጠው ገና ሁሉም «አንድ» ተብሎ የሚገዛ ነበር። ስለዚህ ቤት አፋጥነው ለመስራትና ሊቆይ የሚችለው ቆይቶ እቤት ሲገቡ ግድ አስፈላጊ የሚሆነውን የቤት እቃ ለመግዛት ተስማምተው ወሰኑ። ግን ለዚያ ሁሉ የሚሆን ገንዘብ አልነበራቸውም። ከባንክ ለመበደርም ተያዥ የሚሆን ርስት ወይም እዳቸውን በየወሩ ለመክፈል የሚያስችል በቂ ደመወዝ ሊኖራቸው ያስፈልጋል። ስለዚህ ለሁሉም በሻህ ቶሎ ስራ እንዲይዝና

የሁለቱን ደመወዝ አጣምረው እዳቸውን በዩወሩ ከፍለው እንዲጨርሱ ተዋውለው ገንዘብ ከባንክ እንዲበደሩ ተስማሙ።

ስራ ፈልጎ የማግኘቱ ጉዳይ ለበሻህ ምንም ያክል ጊዜ አልፏቸውም። ካንድ ወር ባልበለጠ ጊዜ ትምርት ሚኒስቴር በትምርት እቅድና ፕሮግራም መምሪያ ውስጥ በሁለት መቶ ብር የወር ደመወዝ ተቀጠረ። በዚያ ላይ አቶ ማንደፍሮ መጸህፍት ቤት ቀን የሚሰራውን ትቶ ማታ በክበባቸው ለሚደረገው ንግግርና ክርክር የቃለ - ጉባኤ ጸሀፊነቱን እይቀጠለ። በመቶ አምሳ ብር ፈንታ በወር አድን መቶ ብር እንዲከፍሉት፣ ካቶ ማንደፍሮ ጋር ተስማሙ። ስለ ኢትዮጵያ ታሪክ ባህልና በጠቅላላው የማህበራዊ ኑሮ ስራት መማር ለሚፈልግ እዚያ በሊቃውንቱ ክብብ የሚደረገውን ንግግርና ክርክር የመሰለ ትምርት ቤት እንደሌለ የምን ስለ ስለነበረ እንኩዋንስ በወር መቶ ብር ደመወዝ እይቀጠለው ለሊቃውንቱ ጉባኤ ተካፋይ መሆኑ እስካልቀረበት ድረስ ስራውን በነጻም ቢስራ ደስታውን አይችለውም ነበር!

ስለዚህ በሻህ ሶስት መቶ ብር ደመወዛች አንድ መቶ አምሳ ብር የወር ደመወዛቸው፣ ሳይቸገሩ ብድራቸውን በየወሩ እይቀጠሉ ለመጨረስ እንደሚያስችለው ተማምነው ለቤት መስሪያና ለቃ መግዣ የሚበቃቸውን ገንዘብ ከባክድ ተበድረው ቤቱ ቶሎ ተጀመረ።

በሻህ በትርፍ ጊዜው፣ ለቤቱ ስራ የሚያስፈልገውን እቃ ራሱ እያቀረበ ለስራቸው ብቻ በሚያስከፍሉት ዋጋ ላይ ከልዩ ልዩ የቤት ስራ ተቁዋራጮች ጋር ተነጋግሮ ተዋዋለ። ስለዚህ መሰረቱ በስሚንቶ የተገነባ መጠነኛ የንግድ ቤት ጌጣጌጡ ሲቀር ግድግዳው ተገድግዶ ባጡ ቆርቆሮ ተከድኖ ልስኑ ተለስኖ፣ መዝጊያዎችና መስኮቶች ተገጣጥመው በስምንት ወር ውስጥ ሁሉም ተጠናቀቀ። የቀሩት የቀለም የባጥ ገበር (ጣራ) ስራዎችና እነሱን የመሳሰሉ ጌጣጌዎች ነበሩ። እነሱን ለማጠናቀቅ የሚያስፈልገው ጊዜ እከስ፣ ጋብቻው ቀን የሚቆይ አልነበረም። የቤት እቃውም እንዲሁ የሚሰራው ተሰርቶ የሚገዛው ተገዝቶ የቤቱ ስራ በመጨረሻ መልኩ እስኪጠናቀቅና ገብቶ እስኪመረቅ በዩቦታው ተቀምጦ ይጠባበቅ ነበር። ቤት ለሁለት ከውጭ ግድግዳው ለወንድ ከውስጥ ጉዋዳው ለሴት፣ ሲባል እይቀጠማ በሻህ የቤት ውስጥ እቃ ለመግዛት ብቻውን ገብያ ሄዶ አያውቅም። ደመወዛች ወደ ስራዋ የማትሄድበት ቀን ቅዳሜ ጠብቆ፣ ሲመቻቸው ወይዘሮ ጌጤ ጭምር ያለዚያም እሱና ደመወዛች አብረው እይቀጠሉ ነበር የሚገዙ።

አንድ ቅዳሜ ወይዘሮ ጌጤን ስላልተመቻቸው ሁለቱ እጮኞች ብቻ ለመጋረጃ ላልጋና ለጠረጴዛ ልብሶች የሚሆኑ ጨርቆች ለመግዛት ወዳዲስ ከተማ ሄዱ። እዚያ በሻህ ከረዥም ጊዜ ጀምሮ የሚያውቀው አንድ መኪና ሰፊ ስለ ነበረ፣ መጀመሪያ ወደሱ ሱቅ ሄደው ደመወዛችን ከሰፊው ጋር ካስተዋወቀ በሁዋላ የሄዱለትን ጉዳይ ገልጾ፣ ጨርቆችን ያነለት ገዝተው የሰጡት እንደሆነ በምን ያክል ዋጋና መቸ ሰፍቶ ጨርሶ እንደሚያስረክባቸው ተነጋግረው ተዋውለው እጮኞቹ ጨርቆችን ገዝተው ለማምጣት ሄዱ።

ከመኪና ሰፊው ሱቅ ቀኝና ግራ ፊትና ሁዋላ ያ ሰፈር በሙሉ የጨርቃ ጨርቅ ሱቅ ነው። ስለዚህ በሻህና ደመወዛች ከሰፊው ሱቅ ወጥተው ከመንገዱ ባሻገር እዚያው ፊት ለፊት <አቶ በቀለ ዘሩ> በሚባሉ ሀብታም ጎጃሜ ሱቅ ገቡ። ሱቁ ከመስፋቱም ሌላ ዙሪያውን ከወለሱ

እስከ ጣራው እዩተጨናነቀ የታጨቀው ልዩ ልዩ አይነት ጨርቅ ተሸጦ ያልቅ የማይመስል ግሩም ነበር! ያን ሰፊ አዳራሽ በቁሙ ከዳር እስከ ዳር በሁለት በከፈለው የመሸጫ ጠረጴዛ ጀርባ ነበሩ። ከሚያስተናግዱት ሰራተኞች ጀርባ ትንሽ ገባ ብለው ደግሞ አንድ ቀጭንና ወፍራም ሽማግሎች ተቀምጠው ቡና ቀርቦላቸው እዩጠጡ ይጫወቱ ነበር። ቀጭኑ የሱቅ ባለቤት አቶ በቀለ ዘሩ ወፍራም ባለቤቱን ለስራ ጉዳይ ሊያነጋግሩ የመጡ እንግዳ ነበሩ።

የዚያ ሁሉ ሀብት ባለቤት ሂሳብ ስለሚያውቁና የሂሳብ ሰራተኛም ቀጥረው ስለሚያውቁ «የውጭና የገቢ ሂሳብ መዝገብ ኖሮዎቸው አያውቅም» እዩተባለ ይነገርላቸው ነበር። «ጨርቅ ከውጭ መጣ ሲባል፥ በገፍ ገዝተው በመጋዘናቸው አጭቀው እዚያ እያወጡ ሲቃቸውን ከጣራው እስከ ወለሉ ሞልተው እዚያ ተደርድረው የሚሸጡት ሰራተኞች እዩሸጡ አምጥተው የሚሰጡዎቸው ገንዘብ እዩተቀበሉ አጠገባቸው ባለ የስድስት ቀን ገቢ ለዩብቻ የሚቀመጥበት ስድስት ኪሶች ያሉት የብረት ሳጥን ማኖር ነው። ታዲያ ማታ ሰራተኞች ከሄዱ በሁዋላ በለቱ የገባውን ገንዘብ - ብሩንም ሳንቲሙንም በየመልኩ አንድ ባንድ ቆጥረው በራሳቸው ይጽፉና ገንዘቡን መልሰው ለቀኑ በተመደበለት ቦታ አስቀምጠው የብረት ሳጥናቸውን ቆልፈው ደህና ሆኖ መቆለፉን ነቅነቅ አድርገው አረጋግጠው ይሄዳሉ። ራሳቸው ልክ እንደ መዝገብ የጻፉበትን ይዞ የሚኖር የታመነ ስለ ነበረ «በጣም ይተማመኑበት ነበር» ይባላል። በሳምንቱ መጨረሻ የስድስቱን ቀን ገቢ ከስድስቱ ኪሶች አውጥተው እንደገና ቆጥረው በራሳቸው ጽፈው ካስቀመጡት ጋር ካመሳከሩ በሁዋላ ሁሉንም አንድ ላይ ወስደው ባንድ ያገቡታል። ታዲያ ያን ሁሉ ጥንቃቄያቸውን አልፈው ከመጋዘናቸውም ሆነ ከሱቃቸው ሰራተኞች ብዙዎቹ ይሰርቁዎቸው ነኝብር። ስርቆቱም አይን የሊለው እውር ብዙዎቹ ይሰርቁዎቸው ነበር። ስርቆቱም አይን የሌለው እውር ስርቆት ስለ ነበረ እኒያ የሚሰርቁ ሰራተኞች «ከሶስት ቢበዛ ካራት አመት በሁዋላ አብረዎቸው አይቆዩም፤ ወጥተው የራሳቸውን የንግድ ቤት ይከፍታሉ» ይባላል ነበር።

«ከሰራተኞችዎ ብዙዎች ባዶ እጃቸውን መጥተው ባጭር ጊዜ ውስጥ ከርስዎ መወዳደር የሚያምራቸው ነጋዴዎች የሚሆኑ በርስዎ ገንዘብ መሆኑ እዩታወቀ ለምን ሁሉንም እዩተቆጣጠረ ገንዘብዎ እንዳባክን የሚጠብቅልዎ የታመነ የሂሳብ ሰራተኛ አይቀጥሩ?» ብለው ወዳጆቻቸው ሲመክሩዎቸው፦

«ወዬው ጉ - ድ! ሚካኤልን ነው ወይስ ገብርኤልን የሂሳብ ሰራተኛ አድርጌ የምቀጥር? ያው ሰው አደል የሚቀጠረው? ታዲያ ያ ሰው የታመነ መሆኑን ከሚሰርቁት ጋር ተሻርኮ የማይሰርቁኝ መሆኑን በምን አውቃለሁ? ስለዚህ ለተጨማሪ በላተኛና ለተጨማሪ ጭቅጭቅ ተጨማሪ ገንዘብ ከምከፍል ያሉት ይበቁኛል። ወዲያውም መስረቅ ነው እንጂ ክፉ መስረቅ ባገሬ ምርቃት ነው። ያገሬ ሽማግሎች ሲመርቁ «ተሰረቅ እንጂ አትሰረቅ» ይላሉ። «አጥተህ የማትሰርቅ ተርፎህ የምትሰረቅ ሀብታም ሁን» ማለት ነው። ስለዚህ ፈጣሪያ ሀብቱን ሰጥቶኝ ጤናውን ካልነፈገኝ «ተሰርቆም ተሰጥቶም የሚተርፈው ይበቃኛል» ይላሉ» ያብል ነበር። እውነትም ብዙ ሰራተኞቻቸው ባዶ እጃቸውን እዩመጡ ባጭር ጊዜ ውስጥ ጌቶች ሆነው የዩራሳቸውን የንግድ ቤት የሚከፍቱ በሳቸው ገንዘብ መሆኑን ቢያውቁም በተስረቀው ገንዘብ

ከመበሳጨትና ከሰረቁት ሰዎች ጋር ከመጣላት ይልቅ፣ የተቻላቸውን ያክል ከተጠነቀቁ በሁዋላ፣ ከዚያ አልፎ ከሚሰረቁው የተረፈው በቆቶዎቸው በሰላም የሚኖሩ ነበሩ። አንዳንድ ጊዜም እንደ ተሰረቁ ማወቃቸውን፣ በቀልድ መልክ ለሰረቁት ሰራተኞች ለራሳቸው ይነግሩዋቸዋል። አንድ ቀን እሳቸው ሱቅ አጠገብ የነበረ ሱቅ መለቀቁን ሰምተው፦

«አንተ እገሌ» አሉ ከሶስት አመት በላይ የመጋዘናቸው ጠባቂ የነበረና እንደሚሰርቃቸው ይጠረጥሩት የነበረ ሰራተኛቸውን።

«አቤት ጌታዬ!»

«እዚህ ከኔ ጋር መስራት ከጀመርህ አራት አመት ሊሆንህ ነው! እና እንግዲህ - ከዚህ ስትወጣ የምትከፍተው የጨርቃ ጨርቅ ሱቅ ሱቅ እንደሆነ እዚህ አጠገባችን <እገሌ> ሱቅ <ተለቆዋል> ሲባል ሰምቻለሁና ቶሎ ሌላ ሰው ሳይቀድምህ ተከራየው» አሉ እዩተባለ ይነገርላቸው ነበር።

ስላቶ በቀለ ዘሩ፣ ሰው እያጋነነ የሚያወራው በሙሉ እውነት ላይሆን ቢችልም በገንዘብ ከመጨቃጨቅና ተካስሰው ሙግት ከመሄድ ተጎድተውም ቢሆን በሰላም ስራቸውን ብቻ መከታተል የሚወዱ መሆናቸው በሰፊው የታወቀላቸው ሰው ነበሩ። ስለዚህ ተሻርከውም ይሁን ተቀጥረው ከሳቸው ጋር መስራት የሚፈልጉ ሰዎች ብዙ ነበሩ። ያነሉት አብረዋቸው ተቀምጠው ቡና እዩጠጡ ያነጋግሩዋቸው የነበሩት ሽማግሌም በሚያገቡት ወረት መጠን ሽሪባቸው ሆነው አዲስ አበባ አብረው ቢነግዱ ወይም ጎጃም ደብረ ማርቆስ ቅርንጫፍ የጨርቃ ጨርቅ ሱቅ ከፍተው እሳቸው ያን ቢያስተዳድሩ ይስማሙ እንደሆነ ሊጠይቁዋቸው የመጡ ነበሩ።

በሻህና ደመቀች እዚያ ሱቅ እንደ ገቡ ገብያተኛውን ከሚያስተናግዱት ሰራተኞች ወዳንዱ ቀርበው የፈለጉትን በሻህ ሲነገረው ባይነትም በቀለምም የተለያዩ ጨርቆች አምጥቶ እመሸጫው ጠረጴዛ ላይ አስቀመጠላቸው። ደመቀች እኒያን ጨርቆች እያገለበጠች ካዬች በሁዋላ የሁሉም ቀለሞቻቸው ደስ ስላላሰኙዋት እነሱን ትታ እማዶው መስቀያ ላይ እዩተደራረበ ወደ ተቀመጠው ጨርቅ ለማየት ቀና ስትል አይኖችዋ እስሩ ተቀምጠው በሚጫወቱት ሽማግሎች ላይ አረፉ። ስትገባ እኒያ ሽማግሎች እዚያ መቀመጣቸውን ልብ አላደረገችም ነበር። ካዬቻቸው በሁዋላ ግን አይኖችዋ ከነሱ ላይ አልተነቃነቁም! ከነሱ አንዱን ደህና አድርጋ የምታውቃቸው በሳቸው ላይ የተተከሉ አይኖችዋን መንቀል አልቻለችም! ከመወፈራቸውና ከማርጀታቸው በቀር በጠቅላላው ፊት - ውሀቸ በተለይ በግንባራቸው ላይ የሚታዩው እንጉዝ ሁሉም የኒያ ፊት የምታውቃቸው ሰው ናቸው! እንዲያ አይኖችዋን ሳታረግብ በላያቸው ተክላ <ነው? አደለም?> እያለች ባላብዋ ስትቸገር ስለ ቀረቡላቸው ጨርቆች በሻህ መላልሶ ለጠዬቃት መልስ ስላልሰጠችው ቀና፣ ብሎ የመጣችለንት ጉዳይ ረስታ ወደ ሁለቱ ሽማግሎች አተኩራ የምትመለከት መሆንዋንና ፊትዋ መለወጡን ሲያይ፦

«ምነ፣ ምን ሆንሽ?» አላት። መልስ ሳትሰጠው እኒያ ሽማግሌ ከጉዋደኛቸው ጋር እዩተጫወቱ ሲስቁ፣ ከላይ ጥርሳቸው ቀጥላ በግራ፣ በኩል ያለች አንድ ጥርሳቸው <ብልዝ> መሆንዋን ስታ የምታውቃቸው አረጋገጠችና፦

«ልክ እሱ ነው!» አለች በሹክሹክታ ፊትዋ ክርር ግንባርዋ ከስትር ብለው።

«ማን እሱ?» አለ በሻህ ያን የሚያውቀውን የቁጣ ምልክትዋን ሲያይ እንደ መደንገጥ ብሎ።

«እሱ ነው፤ እንሂድ ጋሼ ከዚህ ቶሎ እንውጣ» ብላ ዘወር ስትል፣ «ለምን?» ብሎ እንኩዋ ሳይጠይቅ፣ ዝም ብሎ ተከተላት። ከሱቅ ከወጡ በሁዋላ፣

«እንግዲህ ያስቆጣሽ ምን እንደሆነ አልገባኝምኮ ደመቁ። «እሱ ነው» ያልሸውስ ማነው «እሱ?» አለ በሻ፣ ጠጋ ብሎ ክንድዋን ይዞ።

«ያብዬ አባት።»

«የልጅሽ አባት?»

«አዎ!»

«ታዲያ ቢሆኑ ምን ያደርጉሻል?»

ልብዋ ስለ ተሸበረና አሳብዋ እንደ ተበታተነ ስለ ነበረ ምን እንደምትመልስለት አታውቅም ነበር፤ ስለዚህ አለመለስችለትም። እንዲያ ክንድዋ ይዞ እንደ ቆሙ፣ በዚያ ጠባብ መንገድ ተደራርቦ ይሄድ የነበረው የመኪና መንጋ ላንድ አፍታ ጋብ ሲል ተሻግረው እመኪና ሰፊው ሱቅ ገቡ። ከዚያ ወንበር አቅርቦ እስዋን አስቀመጠና፣

«እንካ እባክህ፣ ላንተ ጭምር ቶሎ ብና አስመጣ፣ ሞክሼ» አለ በሻህ፣ መኪና ሰፊውን አንድ ብር አውጥቶ። መኪና ሰፊውም እንደሱ፣ ስሙ «በሻህ» ነበር።

«እግዜር ይስጥልኝ! እኔ አሁን ነው የጠጣሁ። እንካ አንተ ሩጥና ሁለት ቡና አምጣ!» አለ ሰፊው ከበሻህ የተቀበለውን ብር ለልጁ ሰጥቶ።

ደመቀች፣ ከድንጋጤዋ ስትወጣ በጥልቅ አሳብ ውስጥ ጠልቃ አሳብ ሁለት ሞክሼዎች የተነጋገሩትን አትሰማም ነበር። ቡና ከመጣላቸው በሁዋላ በሻህ ሄዶ አጠገብዋ ሲቀመጥ ብቻ፣ ቡናው መጥቶ አጠገብዋ ተቀምጦ መኪና ሰፊው፣ አብሮዋቸው ከነበረበት ወደ ስራ ተመልሶ መኪና ሲሰፉ አዩችና ተንቀልፍታ እንደ ቆዩች ሁሉ አይኖችዋን፣ እያሻሻች ደጋግማ አርገብግባ፣ «አህ -» አለች ሳታስበው በረኸሮሙ ተንፍሳ።

«አይዘሽ! ለመሆኑ - ነጥቀው የሚወስዱሽ መስሎሽ ነው እንዲህ የደነገጥሽ?» አለ በሻህ ትንሽ የተረጋጋች ስለ መስለው የቅርታ ፈገግታ በፊቱ እዩታዩ።

«ነጥቆ የመውሰዱ ነገር እንኩዋ - ለጊዜው አልታስበኝም፤ እንዲያው ሳየው ብቻ ንደግጬ ራሴን አዙሮኝ ልውደቅ ነበር! ድንጋጤው ካለፈልኝ በሁዋላ ደግሞ ሌላ ነገር ታስበኝና ፍራት ያዘኝ።»

«ምን ሌላ ነገር ነው ደግሞ ያስፈራሽ?»

«ሳንፋታ ጠፍቼ መምጣቴን በዩምክንያቱ ብዙ ጊዜ ስናገር ስለ ሰማህ መቸም ታውቃለህ። ጋሼ! ታዲያ - እዚህ አገር ነዋሪ ሆኖ እንደሆነ እዚህ አገር ባይኖርም ጋብቻችንን ካወቀ ችግር ሊፈጥር የሚችል አይመስልህም?» አለች ፍራትዋን በሚገልጽ አስተያየት ቀና ብላ አይን አይኑን እያዩች። ነገሩ እስከም እሱም አስበውት የሚያውቁ አዲስ በመሆኑ። በሻህ ራሱን ደፋ አድርጎ ዝም ብሎ ሲያስብ ቆዩና።

«እዚህ አገር ነዋሪ ካልሆነ እንኩዋ - የኛ ጋብቻ በራዲዮ አይነገር! ወይ በጋዜጣ አይጻፍ! እንዴት አድርገው ሊያውቁ ይችላሉ? ከጊዜ ብዛት ቢያውቁና የሚከስሱ ቢሆንስ - ምናልባት ሳሳና መቀጫ ክፈሉ» እንባል እንደሆነ እንጂ። ሌላ ምን ይመጣብናል? ስለዚህ አትጨነቁበት፤ ምንም አይደለም። ብቻ ማናቸውም እስቲ - ልሂድና እዚህ አገር ተቀማጭ ሆነው እንደሆነ ልጠይቃቸው» አለ ራሱን ከደፋበት ቀና አድርጎ።

«እንዴት አድርገህ ትጠይቀዋለህ?»

«በልጅነቴ አገራቸው ለትምህርት ሄጄ እኖር የነበርሁና እዚያ የማውቃቸው መስዩ አነጋግራችኋለሁ። አገራቸው «ደብረ ኤልያስ ነው» ስትይ ሰምቻለሁ፤ ደብር ከሆነ ደግኖ - ያለ ጥርጥር ትምህርት ቤት ይኖራል!»

«ትምህርት ቤትስ - ከሩቅ አገር ሳይቀር እዩሄዱ የሚማሩበት የዜማ የቅኔና የሌላም ትምህርት ቤት አለ ብቻ «ሄጄ ላነጋግረው» ማለትህ አልወደድሁትም እንጂ» አለች ሄዶ የሚጠላ መስሎዋት ሰግታ።

«ግዴለሽም እንደማውቃቸው አሳምኜ እዚህ የሚኖሩ ወይስ ደርሰው ሊሄዱ የመጡ መሆናቸውን አረጋግጬ ነው የምመጣ» ብሎዋት ሄደ። ደመቀች ሰግታ ስለ ነበረ እስከ መኪና ሰፊው በር ድረስ ተከትላከው እዚያው ቆማ አቶ በቀለ ዘሩ ሱቅ እስኪገባ ትመለከተው ነክብር። እዚያ ገብቶ ሁለቱን ሽማግሎች ከነበሩበት ቦታ ስላጠቸው «አመለጡኝ» ብሎ አይኑ በያቅጣቸው ሲቃብዝ ከውስጥ ወጥተው ገበያተኛው በቆመበት ክፍል አንድ ጥግ ይዘው ቆመው ሲነጋገሩ አያቸውና ሄደ።

«ጤና ይስጥልኝ» አለ ትንሽ እጅ እንደ መንሳት ብሎ።

«ጤና ይስጥልኝ፤ ጤና ይስጥልኝ» አሉ ሁለቱም ንግግራቸውን አቁዋርጠው።

«ይቅርታ ያድርጉልኝና ጌታ። ቅድም እቃ ልገዛ ገብቼ እዚያ ውስጥ ተቀምጠው ዓይዎ የማውቅዎ መስሎኝ ላነጋግርዎ ካሰብሁ በሁዋላ ድንገት «መሰል» እንደ ሆኑ ብዬ ፈርቼ ዝም ብዬ ወጥቼ ነበር። ነገር ግን ከወጣሁ በሁዋላ - ስለ ጸጸተኝ ነው ተመልሼ የመጣሁ። እርስዎ - ጎጃም ደብረ ኤልያስ ልጅ ታምራት ተገኘ አይሉም?» አለ ባገጨ። ወደ ታምራት ተገኘ አመልክቶ። ታምራት አልመለሰም፤ ዝም ብሎ አይኖቹን በባሻህ ላይ ተክሎ ይመለከተው ጀመር።

«ግራዝማች ታምራት ተገኘ» አሉ የሱቁ ባለቤት አቶ በቀለ ዘሩ።

«አ - ! ይቅርታ ያድርጉል ግራዝማች እኔ የማውቅዎ በልጅነቴ የኤልያስ ቅኔ ቤት ስማር እርስዎም እንደ ዛሬው ሳይሸመግሉ <ልጅ ታምራት> እዩተባሉ የደብረ ኤልያስንና ያካባቢውን ወንበዴና ሽፍታ ሁሉ እያሳደዱ የሚሚረከውን እዩሚረከው <አልማረክ> ያለውን እያቆሰሉ እዩያዙ <አመልማል ጎሜ> እያሰኙ በሚመለሱበት ጊዜ ያገሩ ህዝብ ደስ ብሎት በልልታ በሆታ ሲቀበልዎ ነው። <ግራዝማች> ሲባሉ አልነበርሁም። ለዚህ ነው የማእረግ ስምዎን ሳልጨምር በስምዎ ብቻ የጠራሁዎ። እና - ይቅርታ ያድርጉልኝ» አለ ሁለቱም ይቅርታ አሁንም ትንሽ እንደ መስገድ ብሎ። በሻህ ጀግናነቱን ሲያወራለት ታምራት ተገኘ ልቡ ተነክቶ የሽማግሌ ፊቱ ሁሉ የደስታ ፈገግታ ብቻ ሆኖ ዝም ብሎ ሲሰማ ቆዩና።

«እረ ግዴለም ምንም አደል ግራዝማችነቱ ሁዋላ ተገድጄ በውድ ዋጋ የገዛሁት ነው ተወልጄ፤ እስክሞት የማይለዩኝ ዘምዴ እናቴ ያወጣችልኝ ስም ነው» አለ ታምራት እንደ መሳቅ ብሎ።

«እንዴት እባክህ? ደግሞ ተገድዶ በውድ ጋዋ የሚገዙት በውድ ጋዋ የሚገዙት ሹመት እንዴት ያለ ነው?» አሉ አቶ በቀለ ዘሩም እንደ መሳቅ ብለው።

«የማቻክል ገዥ የነበሩትን ደጃች ማስረሻን ታውቃቸው የለም?» አለ ታምራት ጉዋደኛውን እያዩ።

«በስም ብቻ ነው በቅርብ አላውቃቸውም።»

«መልካቸውን ባታውቅ መቸም ወሬያቸውን ደህና አድርገህ ሳታውቅ አትቀር፤ እዚያው ጎጃም <ከንጉሶች እወለዳለሁ> የሚሉ ናቸውከ! ታዲያ እኒያ ሰው ከዘመዳቸው ከጎጃሙ ገዥ ጋር ተጣልተው አዲስ አበባ ሲመጡ <ፊታውራሪ> ነበሩ። እዚህ መንግስትን ደጅ እዩጠኑ፤ ለረዥም ጊዜ ሲጉላሉ ከቆዩ በሁዋላ መንግስት ከፊታውራሪነት የደጃዝማችነት ማእረግ ሰጥቶ ከጌታቸው ከጎጃሙ ገዥ ስለ መለሳቸው በኛው ክፍል በማቻክል ላይ ላይ ተሾመው መጡ። ከዚያው ወዲይማ - ምን ልበላቸው <እንደገና ወደሚ - ጉላሉበት አገር ሊሄዱ ነው> የተባሉ ይመስል <ገንዘብ ያለህ ና ወዲህ በሰኝ> ይሉ ጀመር በሙሉ ማቻክል <ሀብት አለው የሚባለው ጉዛምን ነጋዴ ሁሉ በሙብራት እዩተፈለገ ወደሳቸው እንዲሄድ አድርገው ከላይ ከፊታውራሪነት እስከ ታች እስከ ሻለቃነት ድረስ የያንዳንዱን የስም ማእረግ መሾሚያ ዋጋ ራሳቸው ቆርጠው እንደ ልቡ አርሶና ነግዶ እንዳይበላ በማእረግ ስም እያሰሩ ለቀቁት! እዩትላችሁ እኔም ያንጊዜ ነው ግራዝማችነቱን ሁለት ሽህ ጥሬ ብሬን ከፍዬ የተቀበልሁ! መቸም - የሙቀጫ ልጅ ይመስል እንዲያው ልጅ ስባል ከመኖር አንድ የማእረግ ስም ቢኖረኝ እወድ እንደ ነበረ አልክድም። ግን ስልፈገው ስመኛው የኖርሁት የማእረግ ስም እንደ ወጉ ካገር ግዛት ጋር ከክብር ጋር ነበር እንጂ - እንዲህ እንደ ሸቀጥ እቃ በብር የሚገዛ ስም አልነበረም!» አለ ታምራት ያገሩ ሰው <በዩክል ሌጦ የተገዛ የማእረግ ስም> እያለ የሚያሸሙዋጠው ትዝ ስላለው ፍርጥም አለና።

«መቸም ዋጋ ስለ ተከፈለበት የማኔሪን ስም መሆኑ አይቀር!» አሉ አቶ በቀለም እንደሱ ፍርጥም ብለው።

«እንግዲህ ልሂድ፤ ኤልያስ አምስት አመት ያክል በትምርት ቤት ስኖር በዬ - ምክንያቱ ድግስ እያደረጉ ካህናቱን በጋበዙ ቁጥር እቤትዎ ብዙ ቀን የበላሁ ስለሆንሁ አይቸዎ ሰላምታ እንኩዋ ሳልሰጥዎ መሄዱ ከብዶኝ ነው። ከወጣበሁ በሁዋላ ተመልሼ እንኩዋ ሳልሰጥዎ መሄዱ ከብዶኝ ነው ከወጣሁ በሁዋላ ተመልሼ የመጣሁ። በተለይ - <እንደዳሞ የደንግላይቱ> ከሚባል አገር ሚስት ሲያገቡ ያደረጉት ደግስ አይረሳኝም» ሲል በሻህ።

«አ - እንደዳሞ ኪዳነ ምህረት» አለ ታምራት እንደ መሳቅ ብሎ።

«አዎ እንደዳሞ ኪዳነ ምህረት ማለቴ ነው። ያንጊዜ ያደረጉትን ድግስ ሳስታውሰው እናራሰሁ። እንዲያ ባለ ደስታ የጀመሩትን የጋብቻ ኑሮ አሁንም በደስታ በሰላም እንደሚኖሩ ተስፋ አለኝ» አለ በሻህ ደመቀኝ ስትናገር የሰማውን እሱ ያዩውና የሚያውቀው አስመስሎ።

«እንዲያ ባለ ደስታ የተጀመረው ጋብቻስ - ሰላምና ደስታ ይዘልኝ በመምጣት ፈንታ አዘና አዘንና ብስጭት ጥሎብኝ ሄዶ - ከበሽታ ላይ ስለ ጣለኝ ይኸው ከድሜየ በፊት አረጀሁ።»

«እንዴት?» አለ በሻህ ያዘነ እንዲመስል ግንባሩን ቁጥር አድርጎ።

«አሁን እንደሚለው» አለ ታምራት ወዳቶ በቀለ ዘወር ብሎ «አሁን እንደሚለው ያች ከንደዳሞ ያገባሁት ልጅ ስድስተኛ ምሽቱ ብትሆንም ከስዎ በፊት አምስቶቹን ምሽቶቹን በቆንጅነታቸው (በድንግልነታቸው) ሳገባ ላንዳቸውም ያን ያክል ድግስ ደግሼና እንደዚያ ጊዜ ደስ ብሎኝ አላውቅም! ቤትዎ የመሰረተ - ጌታ ቤት ስለሆነና ከዚያ ቤት ተጋብቶ መዋለድን ሰው ሁሉ የሚመኘው ስለ ነበረ በጣም ደስ ብሎኝ ነበር። ነገር ግን መጨረሻው የሚያሳዘን ሆነ።»

«እንዴት? ክፉ ነገር ደረሰ?» አለ በሻህ ግንባሩን ቁጥር እንዳደረገ።

«እንደ ተጋባን -ስትጸንስ ጊዜ <ምንም ቢሆን እኔ በት ከሚደረግላት የተሻለ ጥንቃቄ እናትዎ ሳያደርጉላት አይቀሩም» ብዬ እዚያ እንድትገላገል ሰድጃት ወንድ ልጅ ከወለደኝ በሁዋላ ልጄን ይዛ ጠፍታ እዚህ አገር መጣኝ። ታዲያ እየውልህ - ልጄን ከማጣቴም ሌላ እኔ ወደ ቤትዎ ልመልሳት እዩተመላለስሁ ደጅ ስጠና ገፍታኝ መሄድዎ በመፈልግና በማስፈለግ ጉልበቴንም ገንዘቤን ጨርሽ ተስፋ ቆርጫ ከተቀመጥሁ በሁዋላ አሁን በቅርቡ <ልጅህማ - ለትምርት በሀር ተሻግሮ ሄደልህ» ብለው መርዶውን ነግረውኝ እሱን ያገኘሁ መስሎኝ ፎቶውን ገዝቼ በመስታዎት አስገብቼ ራስጌዬ አስቀምጫለሁ» አለ ታምራት። እዩተከዘ።

«የልጁ ለትምርት ወደ ፈረንጅ አገር መሄድስ ደስ የሚያሰኝ ነው እንጂ የሚያሳዘን <መርዶ> አይባልም። እናቱስ አሁን እዚህ አዲስ አበባ ናቸው ማለት ነው?» አለ በሻህ።

«ፊት ወዲህ መምጣትዎን ነው እንጂ አሁንም - ትኑር ትሙት ምኑን አወቅሁት? <ሞታለች> የሚሉም። <ፈረንጅ ቤት ገብታ ትሰራለች> የሚሉም አሉ። እስንቱ ፈረንጅ ቤት ሄዶ

መፈልግ ይቻላል? አዲስ አበባ የሰው ዱር ነው፤ እንኩዋንስ እንዲህ ባለው የሰው ዱር በንትሽ መንደርስ ቢሆን «አውቆ የተሸሸገ ቢጠሩት አይሰማም» እንደሚሉት አደል? አውቃ ይተሸሸገውን ማን ሊያገኛት ይችላል!»

«ደህና ከሆኑስ - ጊዜ ይወስድ ይሆናል እንጂ ይገኛሉ። እስቲ ስማቸውን ይንገሩኝና እኔም ላስፈልግ።»

«ባገኛትስ - እንዲያው ረግጣው ሄዳ አልፍታው ቀረች ከመባል ብዬ እልክ ይዞኝ ነው እንጂ ይህን ያክል ዘመን ከስንቱ ጎረቤት ጋር ስትዘል ኖራ እኔም እንዲህ - ካረጀሁ በሁዋላ ምሽት ትሆነኝ» ብዬ ነው? እንዲያው አሁን እንዳልሁህ ጥቃት ስለማልወድ አንድ ጊዜ በጄ አግብቻት ከዚያ በሁዋላ እንኩዋን እስከ መሄድ ፈልጋል እኔም ከስከ ጋር ባንድ ቤት ማደር አልፈግሁ! እና - እንዲያው ለማናቸው ስምዎ «ደመቀች ጸሀይ» ነው።»

«ድንገት ወሬያቸውን ያገኘሁ እንደሆነ የት አገኘዎታለሁ? አዲስ አበባ ነዋሪ ሆነው እንደሆነ አድራሻዎችን ቢነግሩኝ» አለ በሻህ።

«ለጊዜው እዚያው አገራ ደብረ ኤልያስ ስለሆንሁ ባንድ ሳምንት ውስጥ፣ ሳልመለስ አልቀርም። ወደፊት ግን - ጭነት እያስጫኑ ከጎጃም እዚህ ከዚህ ጎጃም ለመመለስ ያቅሙ ነገር የሚያወላዳ እዩሆነ ስለ ሄደና ወረትን አምኖ የሚሰጡት ባላደራም ዛሬ ማግኘት ስለማይቻል የሚሳካልኝ ከሆነ ራሴ ተቀም -ጩ የምከታተለው አንድ ሱቅ መሳይ እዚህ ያለዚያ ደብረ ማርቆስ ለመክፈት ነው የማሰብ። የኔ ነገር ኤልያስ ለትናንሽ ሸቀጣ ሸቀጥ ነው እንጂ ከዚያ ከፍ ላለ ነገር አይሆንም፤ ገብያው ጠባብ ነው።»

«ደግ እንግዲህ - እርስዎ ከሄዱ በሁዋላ የሜቴን ወሬ ያገኘሁ እንደሆነ ላቶ በቀለ ጽፌ ብሰጣቸው ይደርስዎ የለም?» አለ በሻህ በፊቱ ወደ በቀለ አመልክቶ።

«ይደርስኛል ይደርስዋል» አሉ ሁለቱ ሽማግሎች እስበሳቸው ተያይተው እዩተቀበሉ። አቶ በቀለን በማያውቁት ሰው በመታወቃቸው ካንድ ወገን ኩራት ሲሰማቸው ከሌላ ወገን ደግሞ በሻህን «ምናልባት ሰላይ ይሆን?» ብለው ጠረጠሩት።

«ስምህንኮ አልነገርኸንም» አሉ አቶ በቀለ በሻህ ለሁለቱም የጅ ሰላምታ እዩሰጠ ሲሰናበት።

«አ! ይቅርታ አድርጉልኝ በሻህ ዘለሌ እባላለሁ። እንዳትረሱት ጻፉት።»

«ግዴለም፣ ሁለታችንም የጥንት ነጋዴዎች ስለሆንን አንረሳም። የጥንት ነጋዴ በራሱ እንጂ በወረቀት ጽፎ አያውቅም» አሉ አቶ በቀለ ዘሩ እዩሳቁ። በሻህ እንደ ተለያቸው፣

«በል እንዲህ እኔም ልሂድና ነገ ልመለስ አንተም እስቲ በነገሩ አስበህበት እደር» አለ ታምራት ሲነጋገሩበት ስለ ቆዩት፣ ስለ ሽርክናው ጉዳይ።

ደመቀኝ እበሻህ ከሄደበት ጊዜ ጀምሮ ከልጅ አባትዎ ጋር «ይጣላ ይሆን?» ብላ ሰግታ የገብያተኛውን ጫጫታ ነፋስ ጎላ አድርጎት ባሰማት ቁጥር ተነስታ ወደ በር ሄዳ ወዳቶ በቀለ ሱቅ ስትመለከት አማን መሆኑን ካዩች በሁዋላ ተመልሳ ስትቀመጥ፤ እንዲሁ በያጭጫሩ ጊዜ እዩተነሳች ወደ በሩ ሄዳ አይታ ስትመለስ ቆይታ በመጨረሻ መንገዱን እዩሮጠ ተሻግሮ ሲመጣ ስታየው ነፍስዎ ገባች።

«አነጋገርኸው?» አለች ገና ሳይቀመጥ።

«አዎ ተነጋገርን። አገራቸው እንደሚኖሩና አሁን በስራ ጉዳይ ደርሰው ለመሄድ እንደ መጡ ነገሩኝ» አለ በሻህ «ወደ ፊት አዲስ አበባ ወይም ደብረ ማርቆስ ለመኖር አስባለሁ» ያለውን እንዳትሰጋ ሰውሮ። ከዚያ ታምራት ግራዝማች መባሉንና ያን ስም እንዴት እንዳገኘው ላቶ በቀለና ለሱ ያወራላቸውን ሊነግራት ሲጀምር አንድ ታክሲ ሰው ድጦ ብርቱ ጫጫታ ስለ ሰሙ፤ በሻህ ተነስቶ ወደ በሩ ሂዶ ቢያይ፤ ካቶ በቀለ ሱቅ ፊት ለፊት በቆመው ኦቶብስ ዙሪያ እጅግ ብዙ ህዝብ ተሰብስቦ እስበሱ እዩተገፋፋ ይተራመሳል።

ከመጀመሪያ እዚያ የነበረ ያይን ምስክር ሁዋላ ለበሻህ እንደ ነገረው «አንድ ሽማግሌ ከሱቅ ወጥተው መንገዱን ሊያቁዋርጡ ሲሞክሩ ኦቶብስ ስለ ደረሰባቸው የሚያልፍ መስሎታቸው ተመልሰው እመንገዱ ዳር ይቆማሉ። ኦቶብስ እዚያ መቆሙን ካዩ በሁዋላ በስተፊቱ መንገዱን ቶሎ ለመሻገር ሮጥ ሮጥ እያሉ ሊሻገሩ ትንሽ ሲቀራቸው ከኦቶብሱ በስተግራ ፈጠን ብሎ ከሚሄድ ታክሲ ጋር ሳይተያዩ ይገናኙና በላያቸው ይሄድባቸዋል። ከዚያ ባለ ታክሲው ደንግጦ ቶሎ ያቆምና እስሩ የወደቁትን ሰው ለማዳን ወደ ሁዋላ ለማፈገፈግ ሲሞክር ከሰውዬው በመሸሽ ፈንታ ይብሱን ይደቁቁሳቸዋል! የኒያ ሰው እንኩዋንስ ነፍሳቸው ሬሳቸው በሲማው እንዳለ አልተገኘም። ራሳቸው ተፈጥፍጦ እጆቻቸውና እግሮቻቸው ተሰባረው ሁልመናቸው በደም ተለውሶ አገላብጦ ላላያቸው ማን መሆናቸውን ማወቅ አይቻልም ነበር!»

ግርግሩ ጸጥ ካላና ኦቶብሱም ከሄደ በሁዋላ የሆነውን ጠይቆ ለመመለስ በሻህ አደጋው ወደ ደረሰበት ስፍራ ሲሄድ አቶ በቀለንና አንዳንድ ሰራተኞቻቸውን ከፖሊሶች ጋር ባንድ ላይ ቆመው ሲነጋገሩ ስላገኛቸው ቢጠይቁ ያ አሰቃቂ አደጋ የደረሰበት ታምራት ተገኘ መሆኑን ነገሩትና በጣም ደነገጡ። አስከሬኑን የፖሊስ መኪና እስኪደርስላቸው ልብስ አልብሰው እሱቁ በረንዳ ላይ አስቀምጠውት ነበር። የሚረዳው ነገር እንዳለ አቶ በቀለን ጠይቆ ምንም የሚያደርገው ነገር አለመኖሩን ከነገሩት በሁዋላ ወደ ደመቀኝ ተመለሰ።

«የምታውቀው ሰው ነው የተዳጠ?» አለች ደመቀኝ የፊቱን መክበድና ያይኖቹን መደፍረስ ስታይ፤

«አዎ» አለ፤ ራሱን እንደ መድፋት አድርጎ።

«ማነው? እኔም - የማውቀው ይሆን?» አለች እዩፈራች።

«ግራሻማች ታምራት ተገኘ» አለ የደረሱ አይኖቹን ወደስዎ ቀና አድርጎ።

ደመኔቅቅ አይኖችዎ በሱ ላይ እንደ ተከለች ደርቃ በድን ሆና ቀረች! ነፍስ ካወቀች ጀምሮ እንደ ታምራት ተገኘ የምትጠላውና የምትፈራው ኖሮ አያውቅም! በጽኑ ጥላቻዎ የተነሳ እንኩዋንስ ሌላ ገድሎት አለመቻልዎ ነው እንጂ የምትችል ብትሆን ራስዎ ብትገድለው ደስ የሚላት ይመስላት ነበር! ከሱ ለመራቅ ካገርዎ ሸሽታ አዲስ አበባ ስትኖር እንኩዋ ለብዙ አመታት እሱን ባሰበች ቁጥር እሱ በሌልበትም እኩይ መንፈሱ ያልተለያት ባጠገብዎ ያለ እዩመስላት ትፈራ ነኝብር። አንድ ወንድ እንደ ባል አምርራ ትጠላው ስለ ነበረ ለብዙ ጊዜ ለግብረ ስጋ ወይም ለጋብቻ ጉዋደኝነት ሊቀርቡዎት የሞከሩትን ሌሎች ወንዶች ሁሉ ትጠላችውና ትፈራቸው የነበረ በሱ ምክንያት በሱ አይን እያዩቻቸው ነበር። ነገር ግን ያነላት በዚያ አደጋ መገደሉን ስትሰማ የስዎ እንዲያ ከመጠን አሳልፎ መጥላት እንደ ገደለው ሁሉ ያን ያክል ስትጠውላው ኖራ በመገደሉ እስዎን የገዳዩ ተባባሪ እንደሚያደርጋት ሁሉ ልታውቀው ባልቻለች ምክንያት የበደለኛነት የወንጀለኛነት ስሜት ተሰማትና ልክ ተገድዶ ነፍስ እንደ ገደለ ሰው ምርር ብላ አለቀሰች! በሻህ ለልጅ አባትሽ አታልቅሽ ብሎ መገላገሉ በሌላ እንዳይተረጎም በገዛ እጅዎ ዝም እስክትል ዝም ብሎ ሲመለከታት ቆይቶ።

«መጠሪያቸው ይህ እንዲሆን አስቀድሞ ከፈጣሪ የታዘዘ በመሆኑ ነው። ካገራቸው መጥተው ዛሬ እዚህ እንዲህ ባለ አደጋ የሞቱ። ስለዚህ - ትእዛዙን በትእግስት ከመቀበል በቀር ምንም ማድረግ አይቻልምና ተነሽ እንሂድ» አለ ቀድሞ ተነስቶ።

«ቅርብ ዘመዳቸው ኖረዋል?» አለ መኪና ሰፊው ደመቀች ልትሂድ ስትነሳ። ቀደም ብላ ያለቀሰችውን መሪር ልቅሶ አይቶ ስለ ነበረ።

«አዎ። ዘመድ ነበሩ» አለ በሻህ።

ምእራፍ ሰላሳ ስምንት

ክፉ ቁራኛ ለቅቆ ሲሄድ አስለቅሶ ነው!

ደመቀችና በሻህ በታምራት ተገኘ ላይ የደረሰው አደጋ አደንዝዞቸው አድብኖቸው ከመኪና ሰፊው ሱቅ ወጥተው በታክሲ አዛዥ ተካልኝ ቤት እስኪደርሱ ሁለቱም አፍ አፋቸውን የተለጎሙ ይመስል ሳይናገሩ ዝም እንዳሉ ነበር የደረሱ። ታክሲ ነጂው ሲለፈልፍ እንኩዋ መልስ መስጠት ይቅርና አይሰሙትም ነበር። ያ ታክሲ እንጂ ሊያስቃቸው ፈልጎ ወሬ እዩለዋወጠ «የባጥ የቆጡን - የቆን» ለፍልፎ ከነሱ እንኩዋንስ ሳቅ የቃል መልስ ባለማግኘቱ ዘወር ቢል ሁለቱም እንዳዘንተኞች አንገታቸውን ደፍተው ስላያቸው «የተኩዋረፋ ባልና ምሽት ወይም ፍቅረኞች ሳይሆኑ አይቀሩም» ብሎ «ኦ! እንዲህ እርቀ - ሰላሙን ያውርድላችሁ እንጂ እኔ ምን ላድርጋችሁ!» እንደሚል ሁሉ አፉን ገጥሞ አገጨን ወደ ታች ሳብ ትከሻዎቹን ወደ ላይ ገፋ አደረገና እሱም ዝም አለ።

«ምነ የምትፈጉትን አጥታችሁ ነው ባዶ እጃችሁን የመጣችሁ?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ሁለቱ እጮኞች ከታክሲው ወርደው አጥሩን ሲገቡ። እሳቸው እውጭ ስለ ነበሩ።

«እሱስ ሞልቶ ነበር ብቻ - መምረጡ አቅቶት ለእርስዎ ጭምር ባሉበት መርጠን ብንገዛ ይሻላል» ብለን ትተነው መጣን እንጂ» አለ በሻህ። ደመቀች ምንም ሳትናገር ገብታ በቀጥታ ወደ ምኝታ ቤትዋ ሄደች።

«ምነ ምን ሆነች?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ሁኔታዋን ሁሉ ሲያዩ እንደ መደንገጥ ብለው።

«የመኪና አደጋ ደርሶ ሰው ሲሞት አይታፋ ደነገጠችና ራሴን አመመኝ» አለች።

«ቡና ያሻላት ይሆን?»

«ቡና እንኩዋ - እዚያ እማውቀው መኪና ሰፊ ሱቅ ጠጥተን ነበር፤ ግን አልረዳትም። ምናልባት ስትተኛ ያልፍላት እንደ ሆነ፤ እስቲ እንተዋት» አለና በሻህ ገብቶ ጠላ እንዲጠጣ ወይዘሮ ጌጤ ቢለምኑት በቀጠሮ አመካኝቶ ይቅርታ ለምኖቸው ሄደ።

ደመቀች በልጅነትዋ ልጅ አገላ አገርዋን ትታ ወደማታውቀው አገር ተሰደደች የልጅ አባትዋ አምርራ ከመጥላትዋና ከመፍራትዋ ብዛት የተነሳ መሆኑን ካዛኸ ተካልኝና ከወይዘሮ ጌጤ ብቻ ሳይሆን ከስዋ ጭምር በዩጊዬው በዩምክንያቱ ሲሰማ ኖሮ ያነለት ከራስዋ ጭምር ያን ያክል ያዘነችበትና ያለቀሰችበት ምክንያት ወደ ሲሄድ በመንገድም እቤቱ ከደረሰ በሁዋላም በሻህ ካሳቡ አውጥቶ አውርዶ ሊገባው አልቻለም፤ እንኩዋንስ እሱን እስዋንም ሊገባት አልቻለ!

እመኝታ ቤትዋ ገብታ ከነልብስዋ ትራስዋን ከፍ አድርጋ ተደግፋ አልጋዋ ላይ ጋለል እንዳለች አሳብዋን ከደነዘዘበት ማሰብና መስራት ሲጀምር አቶ በቀለ ዘሩ ሱቅ አይኖችዋ ጨርቅ ፍለጋ በሄዱበት ታምራት ተገኝን ማየትዋ ከዚያ ደንግጣ መውጣትዋ ከዚያ በሻህ ሊያነጋግረው ሄዶ ተመልሶ የተነጋገሩትን ሲያወራት የመኪና አደጋ ደርሶ ረብሻ መሆኑ ከዚያ ባደጋው ታምራት ተገኝ መሞቱን ስትሰማ ሳትሰበው ያለውድዋ መራር ልቅሶ ማልቀስዋ ለምን እንዲያ አለቀስሁ!» አለች ያሰበች መስሎዋት ድምጽዋን አሰምታ።

ከዚያ፣ መልሱን ጣራው ይነግራት ይመስል አይኖችዋን ሳታረግብ እሱ ላይ ተክላ ዘለግ ያለ ጊዜ ከቆዩች በሁዋላ አሳብዋ አይኖችዋን እዚያው በተተክሉበ ትቶ ታምራትን ካቶ በቀለ ጋር ተቀምጦ ሲስቅ ወዳዩችበት ቦታ ሄደ። ያነለት ካቶ በቀለ ጋር ተቀምጦ ሲስቅ ያየችው ታምራት ከፊት ውሀውና ከብልገ ጥርሱ በቀር ድሮ ኤልያስ ከምታውቀው ታምራት ፈጽሞ የተለዩ ነበር። ያነለት ያዩችው ታምራት ሆዱን ነፍቶ ለብቻ እፊቱ ያስቀመጡት ትልቅ ስልቻ የመስለ ኩልኩልቱ አገጨን እላይ ትቶ ወርዶ በደረቱ ላይ ሊነጠፍ ምንም ያክል ያልቀረው የፊቱ ቆዳ ሳይወጠር እንደ ደረቀ አንጋራ የተጨመታተረ የራስ ጠጉሩ ከቀኝና ከግራ ጆሮዎቹ በላይ እንዲሁም ከሁዋላ እማጅራቱ አቅራቢያ ትንሽ ሲቀር ሙልጭ ብሎ የተመለጠ ከመሆኑ ሌላ ያሞጠሞጠ በምንም በምኑ ድሮ ኤልያስ የምታውቀውን ታምራትን የማይመስል ነበር። ግን ያ ሁሉ ይሁን እንጂ ታምራት መሆኑ፣ በፊት ውሀው ይታወቅ ነበር።

ታምራትን ኤልያስ ትታው ከሄደችበት ጊዜ ጅምራ እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በህልምዋ ሳታየው የምታድርበት ሌሊት አልፎ አልፎ ነበር። የሚበዛውን ጊዜ በህልምዋ እዩመጣ ሲያስፈራራት ሲያስጨንቃት ነበር የሚያድር። ታዲያ ሁልገዜኤም በምታውቀው ወይም

በውነተኛ መልኩ መጥቶባት አያውቅም። አንዳንድ ጊዜ ከግሩ እስካንገቱ ጠጉሩ ከመጠን አልፎ የጎፈረ ወይም ጨርሶ የተመለጠ ትልቅ ውሻ ካንገቱ በላይ ፊቱ ብቻ ታምራት ሆኖ ይመጣባታል! ለኢላ ጊዜ ከግሩ እስካንገቱ ችጋር ያካላው ነብር ወይም አንበሳ ካንገቱ በላይ ፊቱ ብቻ ታምራት ሆኖ ይመጣባታል! ደግሞ ሌላ ጊዜ ፊቱ የታምራት የሆነ ያይኖ መንጋ ተሰብስቦ ሊቀራመታት ይከባታል። እንዲሁም ሌላ ጊዜ ከግሩ እስካንገቱ ስጋ ያልጎረሰና ቆዳ ያልለበሰ አጽም ብቻ ካንገቱ በላይ ፊቱ ታምራት ሆኖ ይመጣባታል! ያነለት እበቀለ ዘሩ ሱቅ ያዩችውም ያውራ መልክ አይነረው እንጂ ድሮ የምታውቀው ታምራት አልነበረም። ከፊት ውሀውና ከጥርሱ በቀር በልዩ ልዩ ያውራና ያስከሬን መልክ በህልምዎ እዩመጣ ሲያስፈራራራት እንደ ኖረው ሁሉ የሚያስፈራ ነበር!

ያነለት እበቀለ ዘሩ ሱቅ ያዩችው ታምራት ከዚያ በፊት በልዩ ልዩ መልክ በህልምዎ እዩመጣ ሲያስፈራራራት የኖረውን የሚመስል መሆኑን ስታስብ በቆዩች መጠን አእምሮዎ እንደ መታወክ አለና እሱንም ያነለት ያዩችው በህልምዎ ይሁን በውንዎ እርግጠኛ መሆን አቃታት! «በህልሜ ይሆን ያዩሁት?» አለች፤ ትራስዋን ተደግፋ አልጋዎ ላይ ጋለል እንዳለች አይኖችዋን ሳታረግብ እጣራው ላይ ተክላ፤ ያነለት ታምራትን ያዩችና ሞቱን ሰምታ ያለቀሰች በህልምዎ አለመሆኑን በውንዎ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ እንዲያመጣ አእምሮዎን አጥብቃ ባስጨነቀችው መጠን ራስዋ ይዘርባት ልብዋ ይሸበርባት ስለ ጀመረ ፍራት ያዛት። ወዲያው እኒያ በህልምዎ እዩመጡ ሲያስፈራራርዋት የኖርሩት የታምራት ፊት ያላቸው ልዩ ልዩ አውራጆች አስከሬኖችና እበቀለ ዘሩ ሱቅ ያዩችው ታምራት ጭምር ባንድ ላይ ሆነው እጭዋታ ሜዳ ተሰብስበው እያወኩ «ጅው - ጅው» ጭዋታ ወደ ታች ሚጫውቱ ህጻናት በራስዋ ውስጥ ወደ ላይ እዩጉዋኑ ወደ ታች እዩወረዱ ዙሪያ እዩዞሩ ራስዋ እኪዞር ጅሮዎ እስኪደነቁር መንጫጫት ስለ ጀመሩ «ምንድነው ይህ? ላብድ ነው እንዴ!» አለች ጋለል ካለችበት ቀና ብላ ተቀምጣ አይኖችዋን እዩመላለሰች እያሻሻችና ገለጥ ከደን እያደረገች። ያ ያራዊትና ያስከሬን መንጋ እንዲያ ሽቅብ እዩጉዋንና ቁልቁል እዩወረደ ዙሪያ እዩዞረ የሚያውክ ባካላውያን አይኖችዋ ፊት እንደሆነ ሁሉ አይኖችዋን ገለጥ ከደን፤ ባደረገች መጠን ባይነ - ህሊናዋ ፊት ውካታው ጫጫታው እዩጨመረ እዩባሰ ስለ ሄደ እውነት የታመመች መስሎዋት ካልጋዎ ዘልላ ሄዳ በሩን ከፍታ።

«እማማ፣ እማማ፣ እማማ» ስትል።

«ደመቁ» አሉ ወይዘሮ ጌጤ «አቤት» ለማለት።

«እማማ፣ ይምቱ ቶሎ» ብላ በሩን ዘግታ ወደ አልጋዎ ከመመለስዋ ወይዘሮ ጌጤ እንኩዋ ገና ሳይገቡ ያ በራስዋ ውስጥ እዩተተራመስ ያወካ የነበረው ያራዊትና ያስከሬን መንጋ ወይዘሮ ጌጤ ማስፈራሪያ እንደ ሆኑ ሁሉ ስማቸው ሲጠራ ድራሹን ጠፍቶ ጸጥ አለች። ቢሆንም ገና የመጨነቅ መልክ ይታይባት ነበር።

«ምነ ምን ሆንሽ? አልተኛሽም?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ያን የመጨነቅ መልክ ስላዩባት ትራስዋን ተደግፋ አልጋዎ ላይ ጋለል እንዳለች ባጠገብዋ ተቀምጠው ፊትዋን እዩደባበሱ።

«ልተኛ ብሞክር ያሚያስፈራራው ነገር ሁሉ ተሰብስቦ እዩመጣብኝ መተኛት አልቻልሁም፤ ፈራሁ።»

«እኔማ - በሻህ <መኪና ሰው ድጦ ሲገድል አይታ ሰውነትዋ በድንጋጤ ስለ ታወከ ብቻዋን እንተዋትና ትረፍ» ብሎኝ ስለ ሄደ ተኝተሽ ድንጋጤው እስኪያልፍልሽ ነበርኮ - ሳልመጣ የቆየሁ» ሲሉ ወይዘሮ ጌጤ ያ ያነለት የሆነው ህልም የሚመስል ነገር ሁሉ እውን መሆኑ ተረጋገጠላትና <እ -> አለች የቆዩችበት ጭንቀት ለቀቅ ሲያደርጋት በፊትዋ እዩታዩ።

«ለመሆኑ ያን ያክል ያስደነገጠሽ ምንድነው? መኪና የዳጠውን ሰው ታውቂው ኖሮዋል?»

«ደመቀች መልስ ከመስጠትዋ በፊት መከዳዋን ከተደገፈችበት ቀና ብላ ተቀምጣ ትንሽ ስታስብ ቆዩችና ያነለት የተዳጠው ሰው ብዙ፥ ጊዜ እንደ ነገረቻቸው ያ አገርዋን አስለቅቆ ያባረራት፥ አጥብቃ የምትጠላውና የምትፈራው የልጅዋ አባት መሆኑና ሞቱን ስትሰማ ሳታስበው ያለውድዋ የምትወደው ሰው የሞተባት ይመስል ሰውነትዋን መቆጣጠር እስኪያቅታት እዩተንቀጠቀጠች ማልቀስዋን በዝርዝር ከነገረቻቸው በሁዋላ።

«ምንድነው እንዲያ ያስለቀሰኝ እማማ? ፊትኮ - እንኩዋንስ ሌላ ሰው ሲገድልልኝ የምችል ብሆን እኔ ራሴ ብገድለው እወድ ነበር!» አለች።

«ሀ! አንድያውን ለሁልጊዜ ትቶሽ ስለ ሄደ ነዋ! ድሮውንስ የሚጠሉት - ክፉ ቁራኛ ክፉ መንፈስ በጠሎትና በጠበል አንድያውን ለቅቆ ሲሄድ አንቀጥቅጦና አስለቅሶ አደል?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ደግ ፊታቸው በቅርታ ፈገግታ ተወቦ እዚያ እንደ ተቀመጠች አይን አይንዋን እያዩ። እንዲያ ፊታቸው በፈገግታ እንደተዋበ ትክ ብለው ሲያዩዋት በዚያ አስተያየታቸው የፈገግታ መልእክት እንዳስተላለፉላት ሁሉ የስዋም ውብ ፊት በፈገግታ ይበልጡን ተወቦ አንገታቸውን እቅፍ አድርጋ ይዛ ሳመቻቸው። እውነትም ሊገባት ባልቻለ ምክንያት ያ እስከዚያ ድረስ እንደ ብርቱ ቁራኛ በሄደችበት እዩተከተለ ሲያስጨንቃት የኖረው የታምራት ተገኘ ክፉ መንፈስ እያንቀጠቀጠ ካስለቀሳት በሁዋላ አንድያውን ለቅዋት እንደ ሄደ ሁሉ ዳግመኛ ሳይመለስባት ተፈጥሞ እንደ ሄደ ሁሉ እስከዚያነለት ድረስ ተሰምቶዋት የማያውቅ የነጻነትና የደስታ ስሜት ተሰማት! ሰውነትዋ መሬት ለቅቆ መብረር የሚችል መስሎ ተሰማት!

በማግስቱ ከስራዋ እንደ ተመለሰች በሻህ ሲመጣ ትናንቱን ይታይባት የነበረው ከባድ ሀዘን ምልክቱ እንኩዋ ጠፍቶ በዚያ ፈንታ ፊትዋ ሁሉ በደስታና በፈገግታ በርቶ አገኛትና እሱንም ደስ አለው።

«ደህና እንቅልፍ አግኝተሽ የትናንቱ ድንጋጤ ሁሉ አለፈልሽ?» አለ ልብስዋን ለውውጣ፥ ሁልጊዜ እቤት ስትቆይ እንደምታደርገው ባገርዋ ልብስና በነጠላ ጫማ ከወይዘሮ ጌጤ ጋር ተቀምጠው ይጫወቱ ስለ ነበረ ለሁለቱም የጅ ሰላምታ ሰጥቶ ከተቀመጠ በሁዋላ።

«እንደ ትናንት የሰላም እንቅልፍ ተኝቼ አላውቅም ጋሼ። ራቴን በልቼ አልጋዬ ላይ እንደ ወደቅሁ ካንድ ጎኔ ሳልገላበጥ ነው ሌሊቱ የነጋ! እና - እንዲያ ያለ የሰላም እንቅልፍ

ተኝቼ ስላደርሁ ነው መሰለኝ - ዛሬም ደስ ቀኑን ሙሉ ድካም ሳይሰማኝ እንደ ዱርው ሳይቸከኝ ደስ ብሎኝ ስሰራ ነው የዋልኩ።»

«እሰይ እንኩዋን ሁሉም አልፎ ደህና ሆንሽ። እንግዲህ ሁል ጊዜም ዛሬው ሳይቸከሽ ደስ እያለሽ እንድትሰራ እማማም እኔም ተስፋ አለን!» አለና ሳይነበብ የሚተረጎም መልእክት በሚያስተላልፍ አስተያየት ከፈገግታ ጋር እስዋንም ከወይዘሮ ጌጤንም እያለዋወጠ አይቶ አይኖቹን መልስ ሲያደርግ ሁለቱ ሴቶች፣ እስበሳቸው ተያይተው ትናንቱን የተነጋገሩት ትዝ አላቸውና ተሳሳቁ። በሻህ የደመቀች እጮኛ እንደ መሆኑ ስለ ልጅዋ አባት አሞሙዋት ከዚያ አልፎ መናገር ተገቢ ስላልመሰልው ሰአቱን አይና።

«እንግዲህ ልሂድ። እንዴት አድረሽ እንደ ዋልሽ ለመጠዬቅና እማማ ጭምር ባንድ ሂደን እቃ የምንገዛበትን ቀን ለመቃጠር ነው እንጂ አሁን የመጣሁ የምቸኩልበት ስራ አለኝ» አለ።

«እየውልህ የኔን ነገር ዘመድ ሲመጣ የማቀርብላት መስተንግዶ ወሬ ነው! እባክህ ባይሆን ከወሬው በሁዋላ እንኩዋ አንድ ብርጭቆ ጠላ ጠጣና ሂድ» ብለው ወይዘሮ ጌጤ፣ ራሳቸውን እዩወቀሱ ብድግ ሲሉ።

«የለም ዛሬ አልጠጣም እማማ ለሌላ ቀን ይሁንልኝ። ዛሬ እክበባችን ባንድ ሰአት ስብሰባ ስላለ፣ እዚያ ቀድሜ መገኘት አለብኝ» ብሎ አብሮዋቸው ስለ ተነሳ እቃ ለመግዛት ወይዘሮ ጌጤ ጭምር ገብያ የሚሄዱበትን ቀን ወስነው ሄዱ።

ተከስተ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት በነበረበት ጊዜ ሁሉ ደመቀች እሁድ እሁድ ስትወስድለት ሀኪም ቤት የምትሰራበት ቀን የሆነ እንደሆነ እረፍት ካላቸው ጉዋደኞቻቸው አንድዋ በስዋ ፈንታ ተተክታ እንድትሰራላትና እስዋም በረፍትዋ ቀን በስራ ችላት ጉዋደኛዋ እግር ተተክላ እንድትሰራ ተደራጅታ እንደ ነበረው ሁሉ የጋብቻዋን መሰናዶ ስታሰናዳም ከጉዋደኞቻቸው ጋር እንደዚያው ተደራጅታ ስለ ነበረ ለሀኪም ቤቱም ሆነ ለጋብቻዋ መሰናዶ ስራ የጊዜ ችግር አልገጠማትም።

ቤቱ ተሰርቶ አልቆ በዩቀኑ እያንዳንዱን ክፍል ከሌላው የተለዩ የራሱ በሚያደርገው ቀለማቀለም ክፈፍና ጌጣጌጥ ሲያጌጥ እያንዳንዱን ክፍል ከሌላው ልዩ የሚያደርገው እቃ በየክፍሉ እየገባ ሲያሳምረው ባዮች ቁትር የስዋም ደስታ እንዲሁ በዩቀኑ እየጨመረ እዩበዛ ይሄድ ነበር።

የሰርጉ ቀን እየቀረበ ሲሄድ ከቤቱም ሆነ ከቃው ወይም ከሌላው ለሰርግ ከሚያስፈልገው መሰናዶ የጎደለ ነገር ቢኖር ለማሙዋላት ከወይዘሮ ጌጤ ሌላ አዝማሪው ውቤና ምሽቱ ውባዩሁ ከደመቀችና ከበሻህ ጋር አብረው ነበር የሚያመሹ። የተደረገውን አመስግነው ወይም ነቅፈው ወደ ፊት ለሚደረገው ተመካክረው ወስነው ከጨረሱ በሁዋላ ራት አብረው በልተው - ጠላ መቸም ከወይዘሮ ጌጤ ቤት አይጠፋ - በሻህ ጠጅ ወይም ኮኛክ ገዝቶ አምጥቶ እዩተጠጣ ጭዋታው ውካታው ዘፈኑ ሁልጊዜ ሰርግ እንደ ሆነ ነበር የሚያመሽ! መቸም ውባዩሁ

ከለመደቻቸው ሰዎች ጋር ከሆነች እስከ ባለችበት ጥርስ መክደን አይቻል! የተለመደውን ተራ ነገር እንኩዋ ባደራረግና ባነጋገር ልዩ የሚያስቅ የማስረግ ስጦታ ነበራት! ስለዚህ በሻህና ደመቀች ከተጫጩ በሁዋላ ከወይዘሮ ጌጤም ከደመቀችም ጋር ተለማምደው የቅርብ ወዳጆች ሆነው ስለ ነበረ በቁጥብ ወይዘሮነት መሸፈኛዋን ከላይዋ አውልቃ ጥላ እንደ ልማድዋ እይቀበጠች አንዳንድ ጊዜ ለራስዋ እያነበነበች አሮጊት ትሆናን ምርኩዝዋን ይዛ ችግርዋን ለራስዋ እያነበነበች ጉብጥ ጉብጥ እያለች ስትሄድ አንዳንድ ጊዜ የጸሎት መጽሀፍ ይዛ የምትደግም ቀና ብላ ትእዛዝ ሰጥታ መለስ ብላ ስትደግም ቀና ብላ ተራግማ መለስ ብላ ስትደግም እንዲህ ከትእዛዝ ከስድብና ከርግማን ጋር እያሰባጠረች ጸሎት ስታደርግ ደግሞ አንዳንድ ጊዜ እመቤትዋ የቀጣቻት ወይም የተቆጣቻት ባሪያ ትሆናን ለብቻዋ ዘወር ብላ ብዙ ጊዜ አማርኛ አጥርተው የማያውቁ አገልጋዮች በሚናገሩበት የተሰባበረ አማርኛ እመቤትዋን ስትሰድብና ስትረግም አደራረግዋንና ሁኔታዋን እያዩ ሁሉም በሳቅ ሲያውኩ አምስት ሆነው ቤቱን ብዙ ሰው እንዳለበት አድምቀውት አሙቀውት ነበር የሚያመሹ። በተለይ ስለ እመቤቶች የምቀልደው ለደመቀች የድሮ እመቤትዋን ወይዘሮ ጸጌን አምጥቶ በፊትዋ ቁጭ አድርጎ ያሳያት ስለ ነበረ ካፍዋ አውጥታ አትናገረው እንጂ ሳቁ እንደ ሌሎች ቶሎ አያልፍላትም ነበር። ከዚያ ባልዋ መሰንቆውን ሲመታ እስከ ተቀምጣ በቃልዋ ስትዘፍን ቆይታ ተነስታ ደመቀችንም ወይዘሮ ጌጤንም እዩጎተተች አስነስታ እይቆነች ታዘፍናቸዋለች።

ወይዘሮ ጌጤ የባላቸው ሞት በልባቸው የተወውን የማይሸር ቁስል እዚያው እንዳለ ደብቀው የሀዘን ልብሳቸውን ጥለው ያዘቡት ልብስ ለብሰው እንዲያ ከውባዬሁና ከደመቀች ጋር የሚዘፍኑና የሚበርቁ ደመቀችን ደስ ያሰኙ መስሎዋቸው ነበር እንጂ እሳቸውን ደስ ብሎዋቸው ወይም ዘፈን የሚያውቁ ሆነው አልነበረም። በቃላቸው ሆነ ባንገታቸው ዘፈን የሚሉትን ነገር ምሞክረውት አያውቁም። ታዲያ የማያውቁበትን ባንገታቸው ለመዘፈን ክርኖቻቸውንና ትከሻዎቻቸውን ወደ ሁዋላ ቶሎ ቶሎ ገፋ ገፋ አንገታቸውን፣ ለሰላምታ፣ እጅ እንደሚነሱ ሁሉ ወደ ፊት ደፋ ደፋ፣ እያደረጉ ከውባዬሁና ከደመቀች ጋር አብረው ሲጨፍሩ ሌሎችን በሳቅ ይገድሉዋቸው ነበር። ደመቀች ጎትታ እስክታስቀምጣቸው ድረስ ተቀጥተው እያለቀሱ እንደሚዘፍኑ ሁሉ ከንፈራቸውን ንክስ ፊታቸውን ጭምድድ አድርገው እንዲያ ሱክ ሱክ ሱክ ሲሉ አዝማሪው ውቤ መንሰንቆ መምታቱን ሌሎች መዘፈናቸውን ትተው እሳቸውን እያዩ በሳቅ፣ ያውኩባቸዋል!

ውባዬሁ በቃልዋም ባንትዋም <ግሩም> የምትባል ዘፋኝ ባትሆንም - በመጠኑ መዘፈን ታውቅ ነበር። ደመቀች በቃልዋ ከውባዬሁ የተሻለች አልነበረችም። ባንገትዋ ግን የሚያክላት አልነበረም። ወገብዋን በሁለት እጆቿ ደገፍ አድርጋ አንዳንድ ጊዜ አንገትዋን ወደ ቀኝና ወደ ግራ ትከሻዎቿ እይቆታች በጎጃም <ዋንጫ ልቅለቃ> የሚሉትን ያንገት ዘፈን ስትዘፍን ትቆይና፣ እንዳይደክማት እሱን <በንጉንጉይ> አቁዋርጣ ከዚያ ደረትዋ ወደ ፊት አንገትዋን ወደ ሁዋላ እይቆታች <ደንግላሳኛውን> ያንገት ዘፈን ትዘፍናለች። እንዲያ የተለያዩ ያንገት ስልቶች <በንጉድጉይ> እያሰባጠረች ስትዘፍን ቆይታ ሲደክማት ሰዎችን እንዳታይ ታፍርና አይኖችዋን በሁለት እጆቿ ጋርዳ ወደ ወንበርዋ ትሮጣለች።

ደመቀች አፋራም በመሆንዋ የውባዬሁ መቀለጃ ነበረች። መጀመሪያ «ሙሽሪት» ነበር የምትላት። ሙሽሪ በስዋና በደመቀች አገር በጎጃም «የገላጭ» የሚባለው በአል ተደርጎ በድግስና በዘፈን እስክትገልጥ ድረስ ከሚዜዎችዋ ከደንገጡሮችዋና እጫጉላዋ ውስጥ ልዩ ልዩ የጫጉላ ጭዋታ ሲያጫወቱዋት ከሚሰነብቱት ልጆች በቀር ለሌላ ሰው አትታይም። የሙሽሪው እናት አባት ወይም እቶችና ወንድሞች ደመቀች እንደ ሙሽሪ አፋራም በመሆንዋ ነበር ውባዬሁ «ሙሽሪት» የምትላት ሁዋላ፤ «ሙሽሪት» ማለትዋን ትታ «ስእልዋ» ትላት ጀመር።

«ተነሽ ስእልዋ ቅብጠት ላስተርምሽ። ከታወቀበት «የሴት ልጅ መቅበጥ ከወርቅ ያስጌጥ» ይላሉ ሊቃውንት እናንቶቻችን! ስለዚህ ተነሽ በነጻ ላስተምርሽ» አለች ውባዬሁ አንድ ማታ እንደ ልማዳቸው ራት በልተው ሲጫወቱ ከታዋን ጥላ በቀሚስጥ ብቻ ተነስታ የደመቀችን እጅ ይዛ እዬጎተተች።

«አ - ይ፥ እኔ ቅብጠት አልችልም፤ አላውቅበትም፤ ተይኝ እባክሽ!» አለች ደመቀች እጅዋን ለማስለቀቅ እዬሞከረች።

«ብታውቁበትማ «ላስተምርሽ» እልሽ ኖሮዋል? ስለማታውቁ ነውኮ አዘነልሽ «በነጻ ላስተምርልሽ» ያልሁሽ፤ ተነሽ» አለች ውባዬሁ ጎትታ ስታስነሳት።

«ስሜ መብዛቱ እባካችሁ! ደግሞ አሁን «ስእልዋ» የሚባል ስም አወጣችልኝ! ለመሆኑ እንደ ስእል አምራሉሁ ማለት ነው - «ስእልዋ» ብለሽ የሰዬምሽኝ?» አለች ደመቀች አፍራ እዬሳቀች መቅበጥ ልትማር በግድ ተጎትታ ተነስታ።

«ያውም የስአሊዎች አለቃ እግዜር ተጠንቅቆ አሳምሮ የሳለሽ ነሻ! ብቻ አሳምሮ የሳለሽን አሳምሮ የሰራሽን ደስ እንዲለው ይህን ውብ ስራውን ይህን በዚህ ዳሌና በዚህ ደረት መሀከል እዬታጠፈ የሚዘረጋ እዬቁዋጠረ የሚፈታ ወገብሽን እንዲህ እንዲህ እያደረግሽ ለሚያይሽ ሁሉ እያሳዩሽ ራስሽንም የሰራሽንም እንዳታስመሰግኝና እንዳታስደንቂ ነፍስ እንደ ሌለው ስእል ባስቀመቱሽ ቦታ እንዳለሽ - ተቀምጠሽ ቀረሽ። ለዚህ ነው «ስእልዋ» ያልሁሽ!» አለች ውቤቱ «እንዲህ እንዲህ፥ እንዲህ» ስትል ወገብዋን እዬሽረበችና ፈገግ ብላ አንገትዋን ጎደድ ጎደድ፥ ጎደድ፥ እያደረገች ቁንጠኛ አካሄድ እዬሄደች።

ደመቀች እንደ ውባዬሁ ወገብዋን እዬሽረበችና አንገትዋን አያጉዋደደች ቁንጠኛ አካሄድ በመሄድ ፈንታ የውባዬሁን አካሄድ ማየት ብቻ አሳፍሮዋት በቆመችበት እንዳለች «ውይ -አናቴ የደንግላይቱ!» ብላ አይኖችዋን በሁለት እጆችዋ ጋርዳ ትስቅ ጀመር።

«ባይ እንደኔ ወገብሽንና አንገትሽን «እንዲህ እንዲህ እንዲህ» እያደረግሽ ሂጂ እንጂ ምን ያስቅሻል?» አለች ውቤቱ ከሚያባብል ፈገግታ ጋር ወገብዋንና አንገትዋን አስማምታ እንደ ፊተኛው ቁንጠኛ አካሄድ እዬሄደች። ደመቀች በቆመችበት መቆዩት እንኳ አልቻለችም። እዬሳቀች ወደ ወንበርዋ ሄዳ ተቀምጣ እንባ እስኪወርዳት ስቃ አልወጣላት አለ።

«እንደዚች ያለችቱ ምን ትባላለች እባካችሁ? «ውበት ከንቱ ውበት መና» አትባልም? እጭ! እስቲ ይህ እግዚአብሄር - ወይ የኔን ድፍረት ለስዋ ቢሰጣት፥ ወይ የስዋን ውበት ለኔ

ቢሰጠኝ ምን ቸገረው ኖሮዋል? «እግዜር ሲንቆጠቆት ሁሉን አሞዋልቶ አይሰጥ» ትል ነበር እናቴ፤ እውነትዋን ነው! ምነው እቴ! ላንተ ይብላኝልህ እንጂ እኔስ ምን ቸገረኝ! ላንተ ግን - መጥኔውን ይስጥህ አንተ በሹ! እግዜርዋ ረስቶ ያስቀረባትን ነፍስ ልዘራባት ጥሬ ነበር አልሆነልኝም! እንግዲህ ይችን የማትንቀሳቀስ ውብ ስእልህን እሳሎንህ አስቀምጠህ እቤትህ ሰው በመጣ ቁጥር እንዳመጣብህ አንተ እያገላበጥህ ስታሳይ መኖር ነው!» ባል ወገብዋን በሁለት እጆችዋ ይዛ ቆማ እውነት በሚመስል የውሸት መመረርና መጸየፍ የሚያሳይ ፊት የታች ከንፈርዋን ረዘም ቅንድቦችዋን አንዱን ወደ ላይ አንዱን ወደ ታች ጠምም አድርጋ ደመቀችን ዘቅዝቃ ስታይ ቆይችና እንዲያ ተጨፍግጎ እንዲያ ከፍቶ የነበረ ፊትዋ ከመቅጽበት የስዋ ብቻ በሆነ ለዛ ያስገጠው ፈገግታ በርቶ እዩሳቀች ሮጣ በደመቀች እቅፍ ላይ ወድቃ ትስማት ጀመር። ያን የውባዬሁን በያጭሩ ጊዜ መለዋወጥና በተለዋወጠች ቁጥር የምታደርገውን እያዩ ሁሉም - መቀለጃ የሆነችቱ፥ ደመቀች ሳትቀር - ስቀው አልወጣላቸው አለ።

ያ ከሰርጉ ቀን በፊት አስራ አስምት ቀናት ያክል ማታ ማታ አዝማሪው ውቤና ውባዬሁ ከወይዘሮ ጌጤ ከደመቀችና ከበሻህ ጋር የነደመቀች ቤት መሰናዶ እስኪጠናቀቅ ድረስ እወይዘሮ ጌጤ ቤት መሰናዶው ከተጠናቀቀ በሁዋላ እዚያ ራታቸውን በልተው ሲጫወቱ ሲደሰቱ ሲስቁ ያመሹ የነበሩት ጊዜ ለበሻህና ለደመቀች በዩለቱ ይሰጣቸው ከነበረው ደስታ አልፎ በጋብቻ ህይወታቸው ሁሉ ሊረሱት ያልቻሉ ባሉት ቁጥር የህይወት ጉዋደኛቸው ሆኖ ሲያስቃቸው ሲያስደስታቸው የኖረ ነበር።

ውባዬው «እግዜር ሲንቆጠቆት ሁሉን አሞዋልቶ አይሰጥ» ትል ነበር እናቴ እንዳለችው ፈጣሪ ሁሉን አሞዋልቶ ያደላቸው ቢኖሩ እጅግ ጥቂት ይሆናሉ። ደመቀች የወደደችውን እንድትጠላ የጠላቸውን እንድትወድ ወይም ያመነችበትን እንድትክድ የካደችው የማትመለስ ደፋር ነበረች። ነገር ግን በተወለደችበት ቤተሰብና ባካባቢው «ሀጢያተኛ ነው፤ ነውር ነው ሴት ልጅ ይህን ወይም ያን ማድረግ አይገባትም ወዘተ» ሲባል እዩሰማች ተምራ አምናበት ያደገችውን ሁሉ እንኩዋንስ እስዋ ልታደርገው ሌሎች ሲያደርጉት ማየቱ ከተረዳች በሁዋላ ፈሪ ነበረች። አምናበት የኖረች ስህተት መሆኑን ከተረዳች በሁዋላ እንኩዋ አስተሳሰብዋንና አሰራርዋን ቶሎ ለውጣ ባካባቢው የሚኖሩትን ለመምሰል ጊዜ የሚወስድባት ዳተኛ ነኝብረች።

በሻህ በበኩሉ የሰው ክብር የማይነካ፥ የራሱን ክብር የማያስነካ ኩሩ፥ ጀግና፥ ደግ፥ ቸር፥ ነበር። በኒህ መስመሮች እንኩዋንስ የሚበልጡት የሚያክሉት ብዙ አይኖሩ ይሆናል። ነገር ግን ቁች ብለው ተረት እዩተረቱ ቀልድ እዩቀለዱ አዳዲስ ወሬ አዩፈጠሩ ወይም የተፈጠረውን እያሰማመሩ እንዲሁ፥ ወዘበሬታ ወይም አሉባልታ «ጭዋታዎች ናቸው» ከሚባሉት ሰዎች ጋር የሚቆጠር አልነበረም። ሌሎች እንዲያ ያለ ጭዋታ ሲጫወቱ መስማት ወይም መመልከት በጣም ቢወድም እሱ አያውቅበትም ነበር። አዝማሪው ውቤ እሱን የሚነካ ቀልድ ያመጣ እንደሆነ በስድብ ነበር አጠፋውን የሚመልስለት። ተማርረው አይለያዩም እንጂ በጭዋታ ላይ «ዳላ ቀረሽ» የሚጣሉ ለዚህ ነበር።

ለዚህም ከሰርጋቸው በፊት አስራምስት ቀናት ያክል ማታ ማታ አዝማራው ውቤና ምሽቱ ውባዬሁ አብርቀቸው እያመሹ ውባዬሁ በቃልም ባንገትም እዩዘፈነች ከዚያ ብሶትን ለራስዋ እንደታዋይ አሮጊት ጸሎት ከትእዛዝና ከስድብ ጋር እያሰባጠረች እንደምትደግም ግብዝ እመቤት ተቀጥታ ወጥታ ብቻዋን እመቤዋን እንድምትሰድብ አገልጋይ እዩሆነች አዝማራው ውቤ ከመሰንቆው ጋርም በቃሉም ብቻም እዩዘፈነ አንዳንድ ጊዜ እንደ ኮከብ ቆታሪ አንዳንድ ጊዜም እንደ ጠንቁቀይ እዩሆነ ባልና ምሽቱን ሲያጭውቱቸው ያን አይነት ጭቀታ በሻህና ደመቀች ቢወዱትም እነሱ ያልነበራቸው ከፈጣሪ ያልታደሉት ሆነና ለጊዜው ይሰጣቸው ከነበረው ደስታ አልፎ በጋብቻ ህይወታቸው ሁሉ ባነሱት ቁጥር እያጫወተ ሲያስቃቸው ሲያስደስታቸው የድሜ ልክ ጉዋደኛቸው ሆኖ ቀረ።

ለደመቀችም ለበሻህም ሁለተኛ ጋብቻቸው ስለ ነበረ ለሰርጉ ብዙ ድግስ መደገስም ብዙ ሰው መጥራትና ለመጀመሪያ ጋብቻ የተለመደውን ስነ - ስራት ሁሉ ማድረግም እንደሚያስፈልግ ተስማምተው ነበር። ወይዘሮ ጌጤ ብቻ «ወልጄ ለመዳር ባልታደል በዚች በምወዳት በመንፈስ ቅዱስ ልጄ የናትነት ወግ ይድረሰኝ» ብለው ለመጀመሪያ ጋብቻ የሚደረገው ሙሉ ሰርግ እንዲደረግ ወጥረው ይዘው ነበር። የደመቀች ምኞት እንደ ወይዘሮ ጌጤ ነበር። ነገር ግን በሻህ ብቻ ሳይሆን አዝማራው ውቤ ጭምር እንዲህ ያለ በነሱ ደረጃ ያሉ ተራ ሰዎች አድርገውት የማያውቁ ነገር ማድረግ ከውጪና ከድካሙ በላይ እንደ ቅብጠት ተቆትሮ ላሜተኞችና ላሽሙዋጣጮች የሚያጋልጣቸው ከመሆኑ በቀር ጥቅምም ደስታም የማይሰጥ መሆኑን እዩገለጹ ባንድነት ስለ ተቃወሙቸው ወይዘሮ ጌጤ ተሸነፉ። ደመቀችም የነሱን ውሳኔ ተቀበለች።

«እሺ እስቲ ይሁን የኛን አሳብስ አይሆንም አላችሁ፤ ታዲያ የሰርጉ እለት ከቤተ ክርስቲያን ስትመለሱ አብረዋችሁ የሚመጡና - እዚህ ምሳ የሚበሉት እንግዶች ስንት እንደሚሆኑ አስባችሁዋል? መቸም - እድኒያው እንደ ቤተክሊያን ተመልሳችሁ ብቻችሁን ምሳችሁን አትበሉ» አሉ ወይዘሮ ጌጤ ያዝማራውንና የበሻህን አሳብ ተገድደው ከተቀበሉ በሁዋላ።

«ስራተ ቁርባኑ የሚያደርጉት ካህናት አምስት ጉልቱ የውል አባቶችና ሶስቱ ውለ ሰሚዎች ባንድነት አምስት ጎረቤቶችና የደመቀች ጉዋደኞች ባንድነት አስራ አራት በድምር ሆኖ አራት ናቸው ያሰብናቸው» አለ አዝማራው።

«ያልታሰበ ሊኖር ስለሚችል እስቲ ግዴለም ሰላሳ እናድርጋቸው» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

በስነ - ስራት በኩል በሻህንና ደመቀችን በጣም ቅር አሰኝቶቸው የነበረ - በሻህ እንኩዋ ግድ አልነበረውም፤ ደመቀች ስለፈለገች - ሁለቱንም ቅርበው ለመጋባት ሲጠይቁ «ፈቶች ሁለተኛ ሲያገቡ በጸሎት እንጂ በተክሊልና በቁርባን እንዲያገቡ የቤተ ክርስቲያን ህግ አይፈቅድም» ብለው የጊዮርጊስ ገበዝ «አንገቱን ለሰይፍ» ማለታቸው ነበር።

«ስንት መኩዋንንት ሲያገቡ፥ ሲፈቱ ኖረው በመጨረሻ ሲደክማቸው እዩቆረቡ ሲያገቡ ስናይ ኖረን የለም? ታዲያ እንዲህ ያለው የቤተ ክርስቲያን ህግ ለድሆች የተሰራ ነው ማለት ነው?» አለ በሻህ እዩተባጩ ስለዚህ ጉዳይ ካዝማሪው ውቤ ጋር ሲነጋገሩ።

«ህጉ እንኩዋ በጌቶችና በድሆች መሀከል ልዩነት ሳያደርግ፥ ክርስቲያኖች ለሆኑ ሁሉ የተሰራ ነው። በስልጣንና በገንዘብ እዩተባበሉ እንዲህ ያለ ምእመናንን ከቤተ ክርስቲያን የሚያርቅ ልዩነት ለመፍጠር ታጥቀው የተነሱ ነው - ካህናቱ ናቸው። ታዲያ -እናንተ ደመቀች ሳልቆረብን» አላችሁ እንጂ፥ እንደኔስ ቢሆን ቁርባኑ ቀርቶ እቤት ክርስቲያን መጋባትም ከፈለጋችሁ ከጭቅጭቁ ገበዙ እንዳሉት ጸሎት ተደርጎላችሁ ብትጋቡ በቂ ይመስለኛ። ነገር ግን፥ «አነጋግራቸው» ካልኸኝ እስቲ ልሂድና ላነጋግራቸው» አለና አዝማሪው ውቤ የጊዮርጊስን ገበዝ ቁስ ገእብዝ ተግባሩን ፍለጋ ሄደ።

«እንኩዋንስ በቁርባን መጋባት ፈልገው ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚመጡትን መከልከል የማይፈልጉትንስ ቢሆን መክሮ፥ አስተምሮ ወደ ቤተ ክርስቲያን ማቅረብና ጋብቻቸውን በስጋ ወደሙ የተባረከ የተቀደሰ እንዲሆን አድርጎ የክርስቲያን ቤተሰቦች እዩበዙ እንዲሄዱ ማድረግ የናንተ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አስተማሪዎች ተግባር አልነበረም፥ ቁስ ገበዝ?» አለ አዝማሪው ውቤ ቁስ ገበዝ ተግባሩን ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን እቃ ቤት አግኝቶቸው ቁጭ ብለው ስለሄደበት ጉዳይ ሲነጋገሩ።

«ሌላ ሰው አንድ መሀይም እስዎ አሁን የተነጋገሩትን ቢነግረኝ ባልገረመኝ ቀኝ ጌታ! የሚያስገርመኝ እንኩዋንስ ማንም ሰሞነኛ የሚያቀውን የቤተ ክርስቲያን ህግ ከዚያ በላይ ብጹ መጽሐፍት ከነትርጉማቸው ጠንቅቀው ከሚያውቁት ክርስቶስ እንዲህ ያለውን ነገር መስማቱ ነው! እኒህ የሚጋቡት እጮኞች ፈቶች መሆናቸውን ያውቃሉ፤ እኛም እነሱ ነግረውን አውቀናል። ስራተ - ተክሊል ተደርጉላቸው ስጋ - ወደሙን ተቀብለው የሚጋቡ ደግሞ ደናግልና ደናግልት እንጂ ፈቶች እንዳልሆኑ እርስዎ ደህና አድርገው ያውቃሉ። ታዲያ አሁን እያወቁ እንዴት - «ህግ ይፍረስ» ብለው ያስቸግሩኛል?» አሉ ቁስ ገበዝ ተግባሩ አዝማሪው ውቤን በመገረም መልክ እያዩ።

«ፈቶች ሁሉ፥ «የተፈጥሮ ግዳቸውን በዝሙት እዩተወጡ ይኑሩ» የሚል የቤተ ክርስቲያን ብቻ አደለም እንዲያውም የሚበዛው ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ነው።

«ከቤተ ክርስቲያን ውጪ የሚደረገው ጋብቻማ - «እንደ ጋብቻ አይቆጠርም» ትሉ የለ?» አለ አዝማሪው አሁንም ባሽሙር መልክ ፍርጥም ብሎ።

«ማን እንዲያ አለ?» አሉ ቁስ ገበዝ የጊዮርጊስን ቤተ ክርስቲያን ባለስልጣኖች ያላቸው መስሎቸው።

«ምነው የቤተ ክርስቲያኖችሁ ህግ ፍትሀነንብቱ «ወይመጥወዎሙ ቁርባን ቅዱስ በጊዜ ተክሊል ዘቦቱ ይወሀዱ ክልኤሆሙ፥ ወይከውኑ አሀደ ስጋ ወዘእንበለ ዝንቱስ ኢይሆለቁ እሎሙ አውስቦ» ይል የለም? ረሱት እንዴ! እንዲህ እነዚህ እጮኞች «ስጋ - ወደሙን ተቀብሎ

የማይደረግ ጋብቻ በክርስቲያን ህግ ከጋብቻ የማይቆጠር ከሆነ አቁርባችሁ አጋቡን ነው የሚሉ። ታዲያ እዚህ ላይ «አቁርባን አናጋባችሁም» ሲሉዎቸው እርስዎ አደለሙ «የቤተ ክርስቲያን ህግ ይፍረስ የሚሉት?» አለ አዝማሪው ውቤ ቀኢስ ገበዝን ፊት ለፊት ፍጥጥ አድርጎ እያዩ።

«አየ ጉ -ድ! እንዲህ ያለው ክፍሉን ከጠቅላላ አካሉ ነጥሎ ለማደናገር መሞከር ለኔ አይሆንምኮ ቀኝ ጌታ! ከጠቀሱ ክፍሉን ከሙሉ አካሉ ጋር እንዳለ መጥቀስ ነው! አሁን የጠቀሱት በጠቅላላ ስለ ጋብቻ ከተደነገገው አንድ ትንሽ ቅርንጫፍ ቀንጥበው ነው። የምንነጋገረው ግን በተለይ ስለ ፈቶች ጋብቻ ነው። አሁን ነገስቱ የሚለው «ወለእመ ኮኩ ዘይትዋሰቡ መአስባነ ኢይግበሩ ሎሙ ወለብእሲት ድንግል በጊዜ ተዋሰሱ። ወለእመ ደገሙስ ይደልዎሙ ጸሎተ ካህን ዘአስተርዮ» ነው። ታዲያ ይህን እንዴት ያልፋታል?» አሉ ገበዙ ፈገግ ብለው በፈንታቸው አዝማሪውን ፊት ለፊት ፍጥጥ አድርገው እያዩ።

«እኔን ለማደናገር ከሙሉው ህግ ቅርንጫፍ ቀንጥበህ አነብብህ» ብለው ሲነቅፉ እርስዎ ቅርንጫፍ እንኩዋ ሳይቀነጥቡ «ላም ባልዋለበት ከብት ለቀማ» እንደሚሉው ጭራሽ ያልተጠዩቀውን ስለ ተክሊል የተደነገገውን አንቀጽ ነው ያነበቡ። እጮኞችም እኔም የጠዩቅነው ቆርበው እንዲጋቡ ነው እንጂ ስራተ ተክሊል እንዲደረግላቸው አልጠዩቅንም ተክሊል ለደናግል ለደናግልት መሆኑን እናውቃለን።»

«በህጉ ተክሊልና ቁርባን አይለያዩም፤ ሁለቱ አብረው የሚሄዱ ናቸው።»

«የቤተ ክርስቲያን ህግ ብቻ ሳይሆን ማናቸውም ህግ የሚያሻማ ነጥብ የማያጣ መሆኑ የታወቀ ነው። ህግ የሚሻማ ባይሆን ኖሮ ትርጉሞች ባለስፈለገ ነበር። ብቻ ህግ ምንም አይነት ትርጉሞች ቢኖረው ባፈጸም ረገድ «በህብታሞችና በድሆች በባለስልጣኖችና፣ በተራ ሰዎች መሀከል ልዩነት ሊኖር አይገባም» እያለች የምታስተምረዋ ቤተ ክርስቲያን ራስዋ ልዩነት ልታደርገው ይገባታል! መቸም ሲያገቡ ሲፈቱ ኖረው በመጨረሻ ቆርበው የሚጋቡ መኖራቸውን እናውቃለን!» አለ አዝማሪው የህጉ ክርክር የትም ሊያደርሰው እንዳልቻለ ሲያይ ነገሩን ወደ ሀሊና ዳኝነት መለስ አደረገና።

«ህጉ ምንም ትርጉሞች አያስፈልገው ግልጽ ነው። «ባፈጸም ረገድ ቤተ ክርስቲያን በህብታሞችና በድሆች መሀከል ልዩነት ታደርጋለች» ላሉትም እኔ፣ ይህን ስራ ከያዝሁበት ጊዜ ጀምሮ፣ እንዲህ ያለ ነገር ሲደረግ አይቻለሁ ስምቻለሁ» ብሎ እንኩዋንስ ሰው ሰይጣን አይመስክርም! ከዚያ በፊትም ቢሆን እኔ እስከማውቀው ድረስ የተደረገ አይመስለኝ። እንዲያ ያለ ስህተት ተደርጎ እንደሆነም እንዲታረምና ወደ ፊት እንዳይደገም «ብርቱ ጥንቃቄ ይደረግ» ይባላል እንጂ «አንድ ጊዜ ስህተት ምንም ቢሆን ለጠዩቁኝ ፈቃድ መስጠት አልችልምና ንግግራችንን በዚህ እናልበው። «ምክር ስጠኝ» ይሉኝ እንደሆነ ግን ወዳጆቻዎ በጋብቻቸው ቀን ይምጡና «ጸሎተ - አስተስርዮ» ብቻ ተደርጎላቸው ስራተ - ጋብቻቸው ይፈጸም። እግዚአብሔር እድሜውን ካልነፈጋቸው አስራ አምስት አመታት ያክል በጋብቻ ተሳስረው ከቆዩ በሁዋላ ተዋውቀው የሚተማመኑ ባልና ሚስት መሆናቸውን ሲያረጋግጡ ስጋ - ወደሙን ባንድ

ሊቀበሉ ይችላሉ። ደህና አድርገው ሳይተዋወቁ ዛሬ ስጋ ወደሙን ተቀብለው ተጋብተው ነገ ቢፋቱ ለነሱም ለቤተ ክርስቲያንም የሚበጅ አይሆንም። የምስጥዎ ምክር ይህ ነው። አሁን ያለቃው የመላክ ገነት መምጫ ስለ ደረሰ ይፍቀዱልኝና ልሂድ» ብለው ቁስ ገበዝ ተነሱ።

«ላለፈው ስህተታችን ምህረት እንድናገኝ ጸሎት ተደርጎልን ከንግዲህ፤ እኛ ሁለታን በስጋ ወደሙ አንድ ስጋ ሆነን ለመኖር ተስማምተን ወስነናልና አቅሩባችሁ አጋቡን» ብለው ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚመጡትን ምእመናን መግፋት ከህጉም ከህሊናም ፍርድ ጋር የሚስማማ አይመስለኝም። «ህጉ እንዲከበር ብለው ሳይሆን ቅር ብሎት እሱም ለመሄድ ሲነሳ። «ህጉ እንዲከበር ብለው ሳይሆን ሌላ ነገር ፈልገው ነው» ማለቱ ተስማቸውና ቁስ ገበዝ።

« ስራተ - ተክሊል ይደረግላቸው» ያሉ መስሎኝ ነበር እንጂ የተቃወምሁ «ቁርባን ብቻ ከሆነ» - ምን አለ እሱ ይቻላል» አሉ በመጨረሻ እስከዚያነለት ሲለመኑ የሰነበቱት ያልገባቸው ለመምሰል እዩሞከሩ!

ምእራፍ ሰላሳ ዘጠኝ

የበሻህና የደመቀች ጋብቻ

በጠቅላላ አነጋገር የሚስማሙትና የሚዋደኝዱት ለመገናኘት የማይዋደዱትና የማይስማሙት ለመለያየት ሲጥሩ፣ ሲግሩ የሚኖሩ መሆናቸው የታወቀ ነው። ነገር ግን ባንጻሩ፣ ጣልቃ እዩገቡ የሚያሰናክሉና የሚከለክሉ ልዩ ልዩ ተቃራኒ ሀይሎች ስላሉባቸው ለመገናኘትም ሆነ ለመለያየት ከሚፈልጉት ሁሉ ወደዩሚፈልጉት ግብ መድረስ የሚችሉት ሰዎች የመንፈስ ነጻነት የፈቃድ ብርታትና ቆራጥነት ያላቸው ጥቂት ናቸው። የሚበዙት በስልጣን በባህል በልማድና እነሱን በመሳሰሉት ልዩ ልዩ አስገዳጅ ሀይሎች ተገድደው የማይፈልጉትን የሚጠሉትን ኑሮ ተሸክመው እንደ ተቸገሩ እንዳማረሩ የሚኖሩ ናቸው! የሚሰማሙት ለመገናኘት የሚስማሙት ለመለያየት ሲፈልጉ ፍላጎታቸው እንዳይፈጸም ጣልቃ እዩገቡ የሚከለክሉ አስገዳጅ ሀይሎች አይኖሩ ኖሮ በቤተሰብ (ባልና ምሽት) በማህበር ከዚያም አልፎ በአለም አለመግባባት ወይም ሁከት ባልኖረ ነበር!

ደመቀችና በሻህ የመንፈስ ነጻነት የፈቃድ ብርታትና ቆራጥነት ካላቸው ጥቂት ሰዎች መሀከል መሆናቸውን ታሪካቸው ያሳያል። እንዳገሩ እንደ ልማድ የልጆችን የጋብቻ ኑሮ ለመወሰን ሙሉ ስልጣን ያላቸው ወላጆች በመሆናቸው የደመቀች አባት እንኩዋንስ አብራው መኖር ፊቱን ላንድ አፍታ ማየቱ ለሚያስጠላት ባል ድረው አብራው እንድትኖር ስላስገደዱዋት ባባትዋ ስልጣን በባህሉ በልማዱ በሁሉ ሽፍታ «ባል» የሚባለው ሁሉ ያን የጠላችውን ባልዋን መስሎ ስለ ታያት ዳግመኛ ባል ላታገባ ምላ በልጅነትዋ ልጅ አዝላ ወደማታውቀው አገር የተሰደደች ነበረች። በተሰደደችበት አገርም ለነጻ ምርጫዋና ለፈቃድዋ ዋጋ ሳይሰጡ የራሳቸውን ፈቃድ ብቻ ለማስፈጸም የተፈታተኑዋትን ሁሉ ባጠገብዋ አላስደርስ ያለች በመሆንዋ «የነብር አራስ» የተባለ ስም የወጣላት ነበረች።

በሻህም ቢሆን ገና ለጋ ወጣት ሳለ ጀምሮ ለሁሉም ያካልና የመንፈስ ነጻነትና እንደዩችሎታው ሰርቶ የመኖር መብትን አጥብቆ የሚመኝ ባንጻሩ የግፍ የጭቆናና ያድልዎ

ስራ በማንም ላይ ሲሰራ ባዬ ቁጥር እንደ እግር እሳት የሚያንገበግበውና የሚያመው ነበር። ሁዋላ እዩበሰለና እያስተዋለ ሲሄድ፣ የያንዳንዱ ነሳእንትም ሆነ መብት መታፈንና የግፉ የጭቆናው ያድልዎው ቀንበር በህዝቡ ላይ መጫን ሁሉም የጠቅላላው ስራት ዘርፎችና ቅርንጫፎች ስለ ሆኑ ያ የሁሉም ስር የሁሉም መሰረት የሆነው፣ ጠቅላላው ስራት ካልተለወጠ ምንም ቢሆን የኢትዮጵያ ህዝብ ለነጻ ህዝብ የሚገባውን ነጻነት ሆነ መብት ሁሉ ማግኘትና ከጭቆና ሁሉ መውጣት እንደማይችል አመነ። ስለዚህ ያን ክፉ ስራት ጠልቶ በዚያ ክፉ ስራት ላይ መንፈሱ ሸፍቶ እሱ እስኪለወጥ ድረስ ሲታገል መኖር እንጂ ምንም ቢሆን አንገቱን በዚያ ስራት የጭቆና መንቆር ውስጥ ላያስገባ ወስኖ ስለ ነበረ ስራውን ትቶ፣ ምሽቱን ፈትቶ የሱን ለመሰለ አላማ የተሰለፉ ቡድኖች ቢኖሩ ከነሱ ጋር ተባብሮ ያለዚያም ባሳቡ የሚስማሙትንና ለምነቱ ተካፋዮች የሚሆኑትን እዩፈለገ አስተባብሮ ስራቱን ለማስለወጥ እንደ ታጠቀ ተጠነቀቀ የሚኖር ነበር።

ኢትዮጵያ ከጠላት የቅኝ ቀንበር ነጻ ወጥታ፣ እሱ ካርባኝነት እንደ ተመለሰ እያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ - የሌሎችን ነጻነት እስካልነካ ድረስ - አሳቡን በቃል ይሁን በጽሁፍ ለሌሎች ለማካፈልና የሌሎችን ለመካፈል ነጻነቱ የማይወሰንበት በተፈጥሮም ይሁን በትምርት ባገኘው እውቀት እንደ ችሎታው ሰርቶ ለመኖር መብቱ የሚጠበቅበት ስራተ - ማህበር እንደሚመሰረት ሙሉ እምነት ነበረው። ስለዚህ ለነጻ ህዝብ የሚገባውን አገልግሎት እዩሰጠ ህዝቡን ደስ አሰኝቶ እሱንም ደስ ብሎት ለመኖር የመንግሥት ስራት ይዞ ምሽት አግብቶ ነበር። ነገር ግን ባጭር ጊዜ ውስጥ የተመሰረተው ስራተ ማህበርም ያገባት ምሽትም ተስፋ እንዳደረው ደስ በማሰኘት ፈንታ የሚያስጠሉ የሚያንገፈግፉ ሆነው ስላገኛቸው እንኩዋንስ እዚያ ስራት ውስጥ እሱን በሚመስል ሌላ ስራት ውጽጥ ስራ ላይገባ ያችን «ፋናየን» በመልክ እንኩዋ የምትመስል ምሽት ላያገባ የማለ ነበር!

መቸም መሸፈትን የሚወደው የሚወደውን አጥቶ የሚጠሉትን እንዲሸከሙ መገደድ ነው! የሚወዱት ከተገኘ እሱን ትቶ መሸፈት አይኖርም። የሚወዱት ከተገኘ ከራሱ መወደድም አልፎ የሚጠሉትን እንኩዋ ያስወድዳል። በበሻህና በደመቀች የደረውሰውም እንዲያ ያለ ነበር። ከማንም ከማንም የበለጠ፣ የሚወዱት ነገር ፍቅር ገጠማቸውና አስጠልቶ አስጸይፎ አንገፍግፎ ያስሸፈተውን ነገር ሁሉ እንዲወዱ አደረጋቸው!

የሚወዱትን ተነፍገው የሚጠሉትን ተጭኖባቸው እንዲኖሩ ስለ ተገደደ ባስገደዳቸው የወላጅ አባትና የመንግስት ስልጣን በጨቆኝዋ ስራተ - ማህበርና በጨቆኝዋ ባህል ላይ ሸፍተው የኖሩትን ደመቀችንና በሻህን በመሀከላቸው የተፈጠረው ጽኑ ፍቅር አስመርሮ ያስሸፈታቸውን ክፉ ነገር ሁሉ አስረስቶ ተጋብቶ መኖርን ችባ አላማቸው አድርጎ አሳይቶ እሱን ወደ ጠላው ስራትና ወደ ጠላው ስራ እስከዋን ወደ ጠላቸው ጋብቻ መለሳቸው! ፍቅራቸውን ተገላልጸው እንዲጋቡ ከወሰኑበት ጊዜ ጀምሮ ለሁለቱም ቀን ባሳባቸው ሌት በልማዳቸው የሚታያቸው ተጋብተው የሚኖሩት የደስታ ህይወት ብቻ ሆነ! በምንም አይነት ስራተ - ማህበር ውስጥ - ከሚኖሩባት በሚከፋ እንኩዋ - ይኑሩ ምንም አይነት ስራ - የተሸካሚነት እንኩዋ - ይኑሩ ምንም አይነት ስራ - የተሸካሚነት እንኩዋ - ይሰሩ ምንም አይነት ተጋብተው ለመኖር

የማይከፍሉት ውድ ዋጋ የማይቀበሉት ከባድ ፈተና አልነሱብንም! ግፉ በደሉ ጭቆናው ሁሉ ከነበረበት ጠፍቶ አልነበረም፤ ሁሉም በነበረበት እንዳለ ነበር፤ ነገር ግን ለነሱ ተጋብቶ ከመኖርና ከፍቅራቸው በቀር ያ፣ ሁሉ ክፉ ነገር አይታያቸውም፤ አይሰማቸው ነበር! ፍቅር ባለበት ያ ሁሉ ክፉ ነገር አይኖርም። ቢኖርም አይታይም፤ አይሰማም!

እኒያ በስራቱ በባህሉ በወላጅ አባቱም በመንግስቱም ስልጣንና ሀይል ሁሉ ላይ ሸፍተው የኖሩ ሁለት ደመቀኝና በሻህ በብርቱዎቹ ብርቱ በሀይለኞች ሀይለኛ፣ በፍቅር ድል ሆነው ተማርከው ገርመው እሱ እስካለ ድረስ የክፉው ስራት የክፉው ባህል የስልጣኑ ጭቆና ሁሉ «ከበደን» ላይሉ የማራኪያቸውን የፍቅርን ትእዛዝ «አሜን» ብለው ተቀብለው ከሸፍትነት ወደ ሰላማዊ ኑሮ ተመለሱ። የጋብቻ በአላቸውን ያከበሩ፣ ከፋሲካ በሁዋላ በሁለተኛው እሁድ ነበር።

የሰርጉ እለት ለምሳ የሚጋብዙት እድምተኞች ግፉ ቢል ከሰላሳ እንዳይበልጡ በሻህና አዝማሪው ውቤ ከወይዘሮ ጌጤና ከደመቀኝ ጋር ተነጋግረው ተስማምተው ነበር። ግን በተከተሉት ጥቂት ቀናት በሻህ ከመስሪያ ቤቱም ከመስሪያ ቤቱ ውጪም ከነበሩት ጉዋደኖቹና ወዳጆቹ ጋር ሲገናኙ የጋብቻው ነገር በተነሳ ቁጥር አፋቸውን አውጥተው «አትጋብዙንም ወይ?» ያሉትን አፍሮ «ጋብዣችሁዋለሁ» ሲል «እገሌን ቢቀሩ ምን ይሉኝ» እያለ ያልጠቆትንም ሲጋብዝ እንዲህ በፍረትና በይሉኝታ የጠቆቁትንም ያልጠቆትንም «ጋብዣችሁዋለሁ» ሲል መጨረሻ እሱና አዝማሪው ውቤ ከወይዘሮ ጌጤና ከደመቀኝ ጋር የተስማሙባቸው እድምተኞች ሰላሳ መሆናቸው ትዝ ስለው የማስታወሻ ደብተሩን አውጥቶ በቆቀኑ የጋብቻቸውን ሰዎች እየለቀመ በተራ ጽፎ ቢደምራቸው ድምራቸው ሰማይ ወጥቶዋል! ከነወይዘሮ ጌጤ ጋር እንዲጠሩ የተስማሙባቸውና ሁዋላ እሱ የጨመራቸው እምድተኞች ቁጥር ባንድነት ዘጠና ስድስት ሆነዋል!! ጥሪውን ያደረገው በቆቀኑ እንጂ ባንድ ጊዜ ባለመሆኑ ያን ያክል ሰው የጠራ መስሎት ስላልነበረ ድምሩን ሲያይ ደነገጠ። ብቻ የሆነው ከሆነ በሁዋላ ምን ይደረጋል? መቸስ - እዩተዞረ የተጠሩትን ሰዎች «እንዳልተጠራችሁ ቁጠሩት ርሱት» አይባል ነገር!

የበአሉ ዋዜማ እለት ቅዳሜ ጥዋት የተጠሩት ሰዎች ቁጥር ዘጠና ስድስት መድረሱን ላዝማሪው ውቤ ሲነግረው፦

«እንዲያ ከሆነማ - ቤቱ አይበቃንም ማለት ነዋ! እንግዲህ ድንኩዋንና ጠረጴዛዎችም ወንበሮችም መከራየት ሊኖርብን ነው፤ ያለዚያ - ለዚህ ሁሉ ሰው እንደማይበቃ እርግጠኛ ነኝ» አለና አዝማሪው ተያይዘው ድንኩዋን ጠረጴዛና ወንበር ወደሚያከራዩ ሰዎች ሄደው አንድ ትልቅ ድንኩዋን ሀያ ጠረጴዛዎችና መቶ ወንበሮች ተከራይተው ሁሉም ያነለት ከዘጠኝ ሰአት በሁዋላ ከተካዮች ጋር እቦታቸው ደርሶ እንዲተከልላቸው ተስማምተው ኪራዩን ከፍለው ተመለሱ።

በሻህ ያን ያክል ሰው ከመጥራቱ በፊት ወይም ወዲያው እንደ ጠራ ለወይዘሮ ጌጤና ለደመቀኝ «ሳይነግራቸው ይቀራል» ብሎ ስላልጠረጠረ አዝማሪው ውቤ «ነግረህል ወይስ አልነገርህም?» ብሎ አልጠቆቀውም። ነገር ግን በሻህ ጥዋቱን ሁሉ ያጠፋው ጥፋት በሙሉ

ክብደት ተጭኖት አዝማራው ውቤ (እናድርግ) ያለውን ዝም ብሎ አብሮት ከማድረግና ለጠዬቀው ከመመለስ በቀር እንደ መሰንበቻው አሳብ ሲያቀርብና ደስ ብሎት ሲናገር ስላላዬው ጤና ያጣ መስሎት።

«ዛሬ ምን ሆነህል? ፍዝዝ ብለህል» አለው።

«ፈዝዣለሁ እንቅልፍ አልጠገሁም፤ ለዚህ ይሆናል።»

«እኒህ ሰዎች ድንኩዋን የሚተክሉ ምን ሊያደርጉበት ነው?» አለች ደመቀች በሻህንና አዝማራውን ከቤቱ ራቅ አድርገ አጥሩ አጠገብ ድንኩዋን ሲያስተክሉ በመስኮት ብቅ ብላ አይታ።

«አዲሱ ቤትና እቃው ወረቱ ሳያልፍ እንዳይበላሽ ነገ ምሳው እዚያ እንዲበላ ብለው ይሆናል፤ መልካም አደረጉ። እኔም ካፌ አውጥቼ አልተናገርሁትም እንጂ በተለይ እቃው። ወጥም መጠጥም ሳይፈነጠቅበት ስለማይቀር (ምን ማድረግ ይሻል ይሆን?) እያልሁ ሳስብ ነበር» አሉ ወይዘሮ ጌጤም እንደስዋ በመስኮቱ ብቅ ብለው አይተው ሲመለሱ።

አዝማራው ውቤና በሻህ ድንኩዋንን አስተክለው ሙሽሮች የሚቀመጡበት ከፍ ብሎ እንዲደለደል አድርገው ጠረጴዛዎችንና ወንበሮችን ቦታ ቦታቸውን ካስያዙ በሁዋላ የንግዶችን ያቀማመጥ ተራ እዩተመካከሩ መደቡ። ካህናቱ አቶ ማንደፍሮ የክበባቸው አባሎች የውል አባቶችና ውለ - ሰሚዎች እንዲቀመጡ አደረገ። ከዚያ ቀጥለው ሌሎች እንግዶች እንደ እድሚያቸው ወይም እንግዶች ከፈለጉ ተዝናንተው ለመጨዋወት እንዲመቻቸው በዩጉዋዳቸው እንዲቀመጡ ምርጫው ለነሱ እንዲሆን ተስማሙ። ከዚያ ደክሞቸው ስለ ነበረ ለማረፍ፣ እዚያው ድንኩዋን ውስጥ ተቀምጠው ትንሽ ዝም ብለው እንደ ቆዩ አዝማራው በማግስቱ እዚያ ድንኩዋን ውስጥ ሙሽሮች አጊጠው ከፍተኛ ቦታቸውን ይዘው በደስታ ሲሰቀሉቁ እንግዶቻቸው በዩተመደበላቸው ቦታ ተቀምጠው እዩበሉ እዩጠጡ እዩተጫወቱ ሲሳሳቁ ሲደሰቱ፣ ያ ሁሉ ታዬውና ፊቱ ፈገግ ብሎ፣ ራሱን ወዝወዝ ወዝወዝ ሲያደርግ በሻህ ተመልክቶ።

«ምን ታስቦህ ነው ራስህን የወዘወዘህ?» አለው።

«ነገ እዚህ ድንኩዋን ውስጥ የሚሆነው ሲታዩኝ አንድ የቀረ ነገር አስጸጽቶኝ ነው። ነገ አንተና ደመቁ ላንድ ቀን ነግሳችሁ ያን ቀን (ልብስ - መንግሥታችሁን) ለብሳችሁ እዚያ ላይ ትቀመጡና፣ ይህን ድንኩዋን የሞላ አጃቢ ሰራዊታችሁ ደስ ብሎት እዩተጭዋወተ እዩተሳሳቀ ሲበላ ሲጠጣ ከከፍተኛ ቦታችሁ ዘቅዝቃችሁ እያያችሁ የምትሆኑትን ሁሉ ስለ ታዩኝ (ይህ ሁሉ ሰው መጠራቱና ለዚህ ሁሉ ሰው የሚደረገው ወጪም ድካምም መደረጉ ካልቀረ ምነው ባንድ ፊቱ እማማ ጌጤና ደመቁ እንዳሉት ሙሉ ሰርግ ተደርጎ ዘፈኑም ሌላ ሌላው ለሙሉ ሰርግ የሚደረገው ስራትም ሁሉ ባልቀረ ኖሮ!) ብዬ ሳስብ ነበር።»

«እንዲያ ቢሆን ኖሮማ - ማእረግ ያለው ነገር ይሆን ነበር። ግን እሱ እንዳይሆን ያደረግንበት አይነተኛ ምክንያት እንደምታስታውሰው የሚጋበዙበትን ሰዎች በጥቂቱ አድርጎ

ከብዙ ወጪና ከብዙ ዳካም ለመዳን ነበር። ታዲያ በመጨረሻ - ይኸው እንደምታየው የተጠራው እንግዳ ፊት ከታሰበው ከሶስት እጥፍ በላይ ሆኖ ተገኘ!» አለ እብሻህ ቅርተኛ ፊቱን ወደ ጉዋደኛው መልሶ፣ አይን አይኑን እያዩ።

« <ሆኖ ተገኘ> ማለት ምን ማለት ነው? <እናንተ ያልጠራችሁት እንግዳ ራሱን ጋብዞ ተገኘ> ማለት ነው? አልገባኝም»

«ጋባገፍስ እኔ ነኝ፤ ብቻ - ይህን ያክል ሰው የሰው ያጋበዘሁ አልመሰለኝም ነበር። ይህን ያክል ሰው መጋበዜን ያወቅሁት ገና ትናንት ማታ ከማስታወሻየ ለቅሜ ድምሩን ሳይ ነው።»

«ታዲያ - እንዲህ መሆኑን እማማ ጌጤና ደመቁ አውቀዋል?»

«አንተ እስክትመጣና - <የምናደርገው ነገር እናገኝ እንደ ሆነ እንክንካጋገር ባቆየው ይሻላል> ብዬ አለንገርሁዋቸውም። እንዲያውም ፈራሁዋቸው!» አለ በሻህ፣ ከቅርታ ፈገግታ ጋር።

«ትዲያ - አብረን አልነበር የአልን?» አለና አዝማሪው ፈገግ ብሎ «አሁንም ቢሆን ግዴላም <ሊያውቁ ይገባል> ለማለት ያክል ነው እንጂ ለነሱም ለኛም ችግር አይኖርም። አዲስ አበባ ለዚህ ደህና ነው። አንጀራም ጠላና ጠጅም ምናልባት አሁን ስለ መሸ በግ ባናገኝ የበሬ ስጋ መግዛት ስለምንችል የሚጎድለውን ለማሰናዳት ጊዜ አለ» አለና አዝማሪው በሻህን አጽናንቶ የተፈጠረውን ችግር አስታውቆ የሚጎድለውን ለመጠዬቅ እነወይዘሮ ጌጤ ወደ ነበሩበት ሄደ።

«እማማ ድንኩዋናችንን አያችሁልን?» አለ አዝማሪው ውቤ ጌጤ ደመቆችና ወባዬሁ ባንድ ላይ ተቀምጠው ለወጥ የሚያስፈልጉትን ነገሮች ተከፋፍለው ሲያሰነዳዱ።

«በጣም ጥሩ ስራ ነው የሰራችሁ። አዲሱ ቤት በወጥና በመጠጥ ፍንጣቂ እንዳይበላሽ ምሳው በድንኩዋን እንዲበላ ማሰባችሁን አያመሰግንሁ ለደመቁና ለውቢቱ ስነግራቸው ነው የቆዩሁ» አሉ ወይዘሮ ጌጤ።

«ቤቱ ከመቆሽሽም ሌላ፣ ለመቶ ሰው አይበቃም ነበር እንጂ!» አለ አዝማሪው።

«መቶ ሰው? ከምን የመጣ - ምን የሚያደርግ እምቶ ሰው ነው?» አሉ ወይዘሮ ጌጤ እንደ መገረም እንደ መደንገጥም ብለው አይኖችቻውን በጥፍ አውጥተው ባዝማሪው ውቤ ላይ አፍጥጠው።

«ይቅርታ ያድርጉልን እማማ ስህተት አድርገናል። <እነገሌን ጠርታችሁ እኛን የተዋችሁን እንደ ዘመዶችና እንደ ወዳጆች ባትቆጥሩን ነው <እያሉ አፍ አውጥተው የሚወቅሱት የበሻህ የቅርብ ጉዋደኞችም ወዳጆችም በዙና በይሉኝታ ከጋበዛቸው በሁዋላ ቁጥራቸውን ብናይ ዘጠና ስድስት ሆኖ አገኘው። ያው መቶ ማለት ነው!» አለ አዝማሪው። ወይዘሮ ጌጤ ነገሩ እውነት አጥተው የማይመስ ስራ ሆነባቸው የሚናገሩትን አጥተው አንድ ጊዜ አስማሪው ውቤን አንድ ጊዜ በሻህን በመገረም አይን አዩና።

«ታዲያ - እንዲህ ያለ ጉድ - እንዲህ ያለ - አይሰሩት ስራ ስትሰሩ ባይሆን ቀደም አድርጋችሁ አትነግሩንም ኖሮዋል? አሁን እመጨረሻ ላይ ምን እንድናደርግ ነው የምትነግሩን? ወደው ጉ - ድ! እስቲ - ሰላሳ ሰው ብቻ ነው የምንጋብዘው» ስለ ተባለ ለወጥ የተገዙት በጎች ሁለት ብቻ መሆናቸውን ታውቃላችሁ፤ ለመጠጥ የተሰናዳውም አንድ ጋን ጠላና - ከሁለት እንስራ የማይበልጥ ጠጅ ነው። እንጀራውም ቢሆን በመጠኑ ነው። ታዲያ ይህ - ከሰላሳ ሰው አልፎ እንኩዋንስ ለመቶ ላርባ ሰው ይበቃል? «በማግስቱና በሳልስቱ ሊጠይቅ ለሚመጣ ዘመድ አይትረፍ ሁሉም ሙጥጥ ብሎ ነገ ይለቅ» የተባለ እንደሆነ ብቻ ነው ላብራ ሰው እንኩዋ ሊዳረስ የሚችለው! እና - እንዲህ ያለ ነገር ደርሶብኝ ስላማላውቅ «እንዲህ ይሁን እንዲያ ይሁን» የምለው ነገር የለኝም። እናንተ እንደ ፈለጋችሁ አድርጉት!» አሉ ወይዘሮ ጌጤ፣ ለሰርጉ እለትም ከሰርጉ በሁዋላ መሰንበቻውንም «እንኩዋን ደስ ያላችሁ ጋብቻውን ይበጅ ያድርገው!» እያለ ለሚመጣው ዘመድና ወዳጅ ጋብቻውን ይበጅ ያድርገው!» እያለ ለሚመጣው ዘመድና ወዳጅ መጋባዣ እንደሚበቃ ታስቦ የተሰናዳው መሰናዶ እንደ ታሰበው ለሁሉም የማይበቃ መስሎ ስለ ታያቸው ከመገረምም አልፈው ተቆጥተው።

«እባክዎ አይዘኑብን ይቅርታ ያድርጉልን እማማ! መቸም እናንተን ሳናማክር ተስማምተን ከወሰንነው በላይ ሰው መጥራታችን ብርቱ ጥፋት መሆኑ የታወቀ ነው። ብቻ - እንኩዋንስ የስራ ጉዋደኞችና ወዳጆች ማንም ቢሆን አፍ አውጥቶ «ጋብዙኝ» ሲል «እንቢ» የማይባል ስለሆነና «ጋብዙን» ያሉትን ጋብዞ ያላሉትን መተው ደግሞ ከቅርብ ጉዋደኞችም ከቅርብ ወዳጆችም ለያይቶ ሰለሚችል እንዲህ ያለ አስቸጋሪ ሁኔታ አስገድዶ የተደረገ ጥፋት ነው።»

« «ብታዘኝ ምን ታደርጊያልሽ?» ትለኝ እንደሆነ እንጂ፣ ማዘንማ እንዴት አላዘን? ዛሬ ቡኮ አቡክቼ ጠላ ጠምቄ ለነገ የሰርግ ምሳ አላደርስ? ከንግዲህስ ያለውን ያው ነግሬያችሁዋለሁ የጠራችሁት መቶ ሰው ነገ የሰርግ ድግስ ሊበላና ሊጠጣ ሲሰበሰብ እንጀራውን እንደ ቤተ ክርስቲያን መክፈልት እዩተፈታችሁ በጅ በጁ ሰጥታችሁ ጠላውንና ጠጁን እንደ ጠበል ረጭታችሁ አስናብቱትና ያገር መሳቂያ መተረቻ እንሁን! መቸም የተደረገው ይህን ነው የሚያመጣው! ታዲያ ይህ አያሳዘንም?»

«ብቻ - ባጠፋነው ጥፋት አይዘኑብን ይቅርታ ያድርጉልን እንጂ እንጀራ እንደ መክፈልት እመፈተቱም ጠላና ጠጅ እንደ ጠበል እመርጨቱም እንደርስ። እቤት ባለው ላይ የሚያስጨምረው ከነገሩን አንጀራውንም ጠላውንና ጠጁንም ለወጥ የሚሆን በግ ባናገኝ የበሬ ስጋም አሁን ገዝተን እናመጣለን።»

«በማንም ጭዋ ቤት እንጀራና ጠላ፣ ጠጅ ተገዝቶ ሰርግ ሲሰረግ አይቼም ሰምቼም አላውቅና - እባክህ ዝም በለኝ አቶ ውቤ!»

በሻህና አዝማሪው ውቤ፣ ወይዘሮ ጌጤን እንደያነለቱ ሲቆጡ አይተዋቸው ስለማያውቁ ሁለቱም አዝነው ፈጣሪያቸውን ምህረት እንደሚለምኑ ሀጢያተኖች አንገታቸውን ደፍተው መሬት መሬቱን እያዩ ዝም ብለው ዘለግ ያለ ጊዜ ቆዩ። ከዚያ፣

«ጥፋተኛው እኔ ብቻ ስለሆንሁ እኔን ብቻ ይውቀሱኝ፤ የሚያዘኑ ከሆነም፤ በኔ ብቻ ይዘኑ እማማ» አለ በሻህ እስከዚያ ድረስ ሳይናገር ቆይቶ። «ጥፋተኛው እኔ ብቻ ነኝ፤ ጋሼ ውቤ በነገሩ ጭራሽ የለበትም፤ እስከ መንገሩም ገና አሁን ነው የነገሁት። ታዲያ እሱ እንዳለው - የማገባ መሆኔን ማን እንደ ነገራቸው እግዜር ይወቅ - አፍ አውጥተው ለሰርግህ ሳትጋብዝን እንዳትቅር» ያሉኝን ጉዋደኞቼንና ወዳጆቼን በመናገራቸው ጠርቼ፤ ሌሎችን ስላልተናገሩ መተወ አስቸግሮኝ በይሉኝታ ብዛት ነው - እንዲህ ያለ ጥፋት ያጠፋሁ። ደግሞ፤ መሰንበቻውን አሳቤ ተበትኖ ስለ ነበረ ትናንት ማታ ከማስታወሻዬ ለቅሜ ድምራቸውን እስካይ ድረስ እንዲያ ብዙ ሰዎች የጠራሁ አልመሰለኝም ነበር» አለ አንገቱን ከደፋበት ቀና አድርጎ ያዘነ ፊቱን ለወይዘሮ ጌጤ እያሳዩ።

«ጥፋቴ ያንዳችሁ ሆነ የሁለታችሁ ለኔ ምን ያደርግልኛል? ጥፋተኛው አንተ ብቻ ስለሆንህ - የተደረገው እንዳልተደረገ አይሆን!»

«የተደረገው እንዳልተደረገስ አይሆንም፤ ያለፈው መቸም አልፎታል። ብቻ ለወደፊቱ እንዲህ ያለ ጥፋት የሚያጠፋ ሰው ለማይረባ ዋጋ - ቢስ ነው ብለው የሚፈርዱ እንደሆነ ጋሼ፤ ውቤን እንዳይጨምሩ፤ ተነጋግረው የወሰንነውን ሳልጠብቅ የቀረሁ ልበ - ቢስ እኔ ብቻ ስለሆንሁ በኔ ብቻ፤ እንዲፈርዱ» ማለቴ ነው» አለ በሻህ ለሱ ጉዳይ ሌሎች እንዲቸገሩ ራስ ምክንያት በመሆኑ የተሰማው የሀዘን ስሜት ከፊቱ እዩታዩ። ወይዘሮ ጌጤ እንዲያ ጥልቅ ሀዘን የተሰማው መሆኑን ከፊቱ ሲያዩ ተቆጥቶ የነበረ ልባቸው እንደ መለስለስ አለና «ተወው ግዴላም አትዘን ያለውን እንደ ምንም እናብቃቃለን» ብለው ሊናገሩ አፋቸው የደረሰውን መልሰው ውጠው ዝም አሉ። ከዚያ ሁሉም እዩተከዙ ዝም ብለው ትንሽ እንደ ቆዩ።

«አንተ በሹ» አለች ውባዬሁ ያን ዝምታ አቁዋርጣ። «አንተ በሹ! ያሁኑስ - እማማ እንዳሉት እንደ መክፈልት ተፈትቶም እንደ ጠበል ተረጭቶም መቸም እንዳያልፍ የለ ያልፋል፤ ግን - ለወደፊቱ ይችን ስእሌን ካገባህ በሁዋላም - እኒያ መቶ ጉዋደኞችህና ወዳጆችን ለንምትልህ ጋብዘን» ባሉህ ቁጥር በይሉኝታ እነሱን እያንጋጋህ እዩገባህ - ለእንጀራሽና ወጥሽ ይበቃል ወይ? እያልህ ሳታሳፍራት ልትኖር ነው? እ እ! በኔ እት ኪሳራ አንተ ባለ ይሉኝታ አትሆንም! ምነው ውቢቱ! አንቺ ስእሌ ይህን አመሉን ካልተወ በዚህ የሚቀጥል ከሆነ እዚያው ከመቶ ጉዋደኞቼና ወዳጆቼ ጋር ትተሽው ው - ል - ቅ ነው!» ስትል ውባዬሁ ያንገትዋንና የጀችዋን ንቅናቄ ከንግግርዋ ጋር አስማምታ ሁሉም ወይዘሮ ጌጤ ሳይቀሩ ከንግግርዋም ሁኔታዋን እያዩ በንድነት ሲስቁ ተጭኖዋቸው የነበረው ከባድ ቅርታ ከዩትከሻቸው ላይ ገለል ሲል ተሰማቸው። የውባዬሁም አላማ ያው ነበር። ውባዬሁ ያን ቀልድ ያመጣች እቤት የተሰናዳው ከሰርገ- እለት በሁዋላ መሰንበቻውን ለሚመጡ እንግዶች መጋበዣ ያንሳል እንጂ፤ ለሰርገ- ከስጋ በቀር ጠጁና ጠላውም (ቡኮ ስለ ነበረ ሌሊቱን ተነጋግሮ ተጨምሮ) እንጀራውም እንደሚበቃ ታውቅ ስለ ነበረ፤ መቸም ለሰርገ- የተጠራው እንግዳ ተጋብዞ መሄዱ ሳይቀር፤ በወይዘሮ ጌጤና በበሻህ መሀከል ቅርታ እንደ ተፈጠረ እንዳይለያዩ ብላ ነበር።

«ዝ - ም በይ አንቺን፥ የጠራሽ የለም!» አለ አዝማሪው ውቤ፥ ከሌሎች ጋር ሲስቅ ቢቆይም እንዲያ ያለ አስቸግሪ ሁኔታ ተፈጥሮ ሳለ በእምቀለድዋ የተቆታ ለመምሰል በውሸት ግንባሩን ቁዋጥሮ።

«ታዛዥህ ነኝ ጌታየ! <ዝ - ም>! <ዝ - ም>!» ስትል ውቤቱ እንደሱ <ዝም> ን አስረዝማ፤ እንደገና ሳቅ ሆነ።

ወይዘሮ ጌጤ በውባዬሁ ቀልድ ከሌሎች ጋር ሲስቁ ቆይተው በሻህንና አዝማሪው ውቤን እንደ ቆሙ ትተዋቸው በወጥ ቤታቸው በኩል ወጡና ዘበኛቸውን ጠርተው ለወጥ የሚሆን የበሬ ስጋ ቶሎ ገዝቶ እንዲያመጣ ገንዘብ ሰጥተውት አልተመለሱም፤ እወጥ ቤታቸው ገብተው ስራ ጀመሩ። አዝማሪውና በሻህ ቆመው ሲጠብቁ ቆይተው አለመመለሳቸው እነሱን ማሰናበታቸው መሆኑ ስለ ተረዱ ገለል ብሎላቸው የነጸብረው አዘን እንደ ገና ተሰማቸውና እዩተከዙ ወጡ።

«አትዘኑ ልጆቼ! በጋ ሊያዘንብ የሚችለው ጌታ የኛን ትንሽ ጉዋዳ ሞልቶ ማደር አያቅተውምና!» አለች ውቤቱ በሻህና ባልዋ እያዘኑ ሲወጡ።

አዛዥ ተካልኝ ሊሞቱ አቅራቢያ ፈርተው እንደ ነበረው ባልተቤታቸው ወይዘሮ ጌጤ ወዲያውኑ በድህነት ላይ አልወደቁም። ደጃዝማች አሰፋ ተጫኔ አዛዥ የሞቱበትን ምክንያት በዝርዝር ከተረዱ በሁዋላ፤ በጣም አዝነውና ተጸጽተው <የሞተን ወዳጅ በቀሪ ወገኑ ይክሱታል> እንዲሉ ካዛዥ አምሳ ብር የወር ደመወዝ ሀያውን ካንድ ጋሻ መሬታቸው ሩቡን ለወይዘሮ ጌጤ ትተውላቸው ስለ ነበረ፥ ጥሩ አስተዳደር አዋቂ በመሆናቸው ራሳቸውን ችለው ደህና የሚኖሩ ነበሩ።

በሻህና አዝማሪው ውቤ ወጥተው እደጅ እንደ ቆሙ አቶ ማንደፍሮን በማግስቱ ጥዋት ወደ ቤተ ክርስቲያን ስለሚሄዱበት ሰአትና ከቤተ ክርስቲያን በሁዋላ ወደ ቤታቸው ከመመለሳቸው በፊት ሄደው ስለሚቆዩበት ቦታ ያሰቡትን ከነበሻህ ጋር ለመነጋገር በኦቶመቢል - እንደ ልማዳቸው ከነጃቸው ጎን ተቀምጠው - ሲመጡ አዩቃቸውና ሊቀበሎቻቸው ወዳጥሩ በር ሄዱ።

«ትልቅ ግብዣ ልታደርጉ አስባችሁዋል መሰለኝ - ይህን ያክል ድንኩዋን የተከላችሁ!» አሉ አቶ ማንደፍሮ ከኦቶመቢላቸው ወርደው ለሁለቱም የጅ ሰላምታ ከሰጡ በሁዋላ።

«ድንኩዋኑስ - ትልቅ ነበር!» አለ በሻህ እንደ መሳቅ ብሎ።

«ታዲያ ምኑ ነው ትንሽ?»

በሻህ እንደ ማፈር ብሎ አንገቱን ደፍቶ ትንሽ ዝም ብሎ ቆይቶ፥ ያደረገውን ጥፋትና የወይዘሮ ጌጤን በጣም ማዘን በዝርዝር ሲነግራቸው፥

« ልጅ ያበካው ለራት አይበቃም» የተባለው ልጆች እንዲህ እንዲህ ያለ ጥፋት ማድረጋቸው የተለመደ ስለሆነ ነውከ! ብቻ - ግዴላም አትዘኑ። ጥፋተኛ ባይኖር ኖር «መታረም» የሚባለው ነገርም ቃሉም አይኖሩም ነበር። የማይታረም ነገር የለምና ይህም ይታረማል» አሉ አቶ ማንደፍሮ በሻህ ጥፋቱን ሲነግራቸው ሲስቁ ቆይተው።

«ታዲያ እኔ - እንዲያው ከበላዩ ልበ - ቢስ ብሆን ነው እንጂ - ልጅ አደለሁ! የሆነ ሆኖ ያጠፋሁትን ለማረም የሚጎድለውን እንዴንግሩንና አሁን ገዝተን እንድናመዋላ እማማ ጌጤን ጋሼ ውቤና እኔ ብንጠይቃቸው «በጭዋ ቤት እንጀራና ጠላ ተገዝቶ ሰርግ ተደርጎ አያውቅም» ብለው ተቆጥተው ተነስተው ስለሄዱ ምን ማድረግ እንደሚሻል ቆመን ስንነጋገር ነው እርስዎ የመጡ።»

«መቸም - » አሉ አቶ ማንደፍሮ አንገታቸውን ደፋ አድርገው ትንሽ ሲያስቡ ቆዩና። «መቸም የተሰናዳው ድግስ የማይበቃ ከሆነ የታደመውን እንግዳ ጋብዞ ለመሸነት ወይ ገዝቶ ያለዚያም ታምር ሰርቶ መሆን አለበት የጎደለውን መሙላት የሚቻል! በኒህ በቀር ሌላ መንገድ አለበት የጎደለውን መሙላት የሚቻል! ከኒህ በቀር ሌላ መንገድ ያለ አይመስለኝም። ስለዚህ ገዝቶ መሙላቱን እሜቴ ነውር ከቆጠሩት ታምር መስራት ሊኖርብን ነዋ!» አሉ እንደ መሳቅ ብለው። በሻህንና አዝማሪውን እያለዋወጡ እያዩ።

«እንዴት ያለ ታምር ነው የምንሰራ?» አለ በሻህ ቅር ያለው ፊቱን ወደላቸው አቅንቶ።

«ቀኝ ጌታ ከቀጨኔ መድሀኔ አለም የሊቅነቱ ስደተኛ መሆኑን ነግረኸኛል፤ አንተም የሚሲዮን ተማሪ የነበርህ መሆንህን አውቃለሁ፤ ስለዚህ ሁለታችሁም በታምር ሁለት አሳና አስምት እንጀራ ከብዙ ሴቶችና ከብዙ ህጻናት ሌላ አምስት ሺህ ሰዎ ከተጋበዙለት በሁዋላ አስራ ሁለት መሶብ ሙሉ ፍርፋሪ ተፍሮ መመለሱን ታስታውሱ የለም?»

«አዎ እናስታውሳለን፤ ብቻ - እንዲያ ያለውን ታምር የሰራ ክርስቶስ ነው እንጂ ሰው አይደለምኮ ጌታየ!» አለ አዝማሪው ውቤ በሻህ የሚመልስ መስለውት ቢጠብቅ ዝም ስላለ ለመጀመሪያ ጊዜ በንግግሩ ጣልቃ ገባና።

«ልክ ነው ያን ታምር የሰራ ክርስቶስ ነው። ግን እምነት ያላቸው የሱ ተከታዮች ሁሉ እንዲያ ያለ ታምር ሊሰሩ የሚችሉ መሆናቸውን ገልጾ ያን ምሳሌ እንዲሆን ሰርቶ ያላቸው ነበር። ስለዚህ የሱ ሁለት አሳና አርስት እንጀራ ከሴቶችና ከህጻናት ሌላ አምስት ሺህ ህዝብ አጥግቦ አስራ ሁለት መሶብ ሙሉ ፍርፋሪ የተፈረፈ ከሆነ እምነት ብቻ ያስፈልጋል እንጂ የናንተ ሁለት በግና ለስላሳ ሰው የተሰናዳው እንጀራ ጠጅና ጠላ መቶ ሰው አጥግቦ ለብዙ ሊተርፍ ይችላል!» አሉ አቶ ማንደፍሮ አሁንም እንደ መሳቅ ብለው በሻህንና አዝማሪውን እያለዋወጡ እያዩ።

«አዩ - እንዲያ ያለ እምነት ያለው ሰው ዱሮ እንደሆነ እንጂ ዛሬ የት ይገኛል?» አለ አዝማሪው አይኖቹን ካቶ ማንደፍሮ ወደ መሬት መለስ አድርጎ።

«ዛሬም ቢሆን አንዳንድ እምነት ያላቸው ሰዎች አይተፉ። ይግረምህና ዛሬም እኔ ቤት እንዲያ ያለ ታምር የሚሰራ በምነት «ተራሮችን ተነስታችሁ ሂዱ» ቢላቸው የሚታዘዙት ሰው አለ! አንተ ፍሰህ ታሪኩ አሻግራ እንዲያ ያለ ታምር ይሰራ የለም?» አሉ ወደ ሾፌራቸው ዘወር ብለው።

«አዎ ጌታየ» አለ ፍሰህ ጌታውን ፊት ለፊት ማየት ስላፈረ አንገቱን ደፍቶ ማረፊያ ያጡ አይኖቹን ወደ ቀኝም ግራም እያዙዋዙዋረ እያዩ። ፍሰህ ጌታውን ላለማስተሀቀር ብቻ ጥያቄያቸውን ባዎታ መለስ እንጂ ነገሩ ገብቶት አልነበረም፤ ታሪኩ አሻግራ ያቶ ማንደፍሮ ሆቴል ሹም ነበር።

«አቶ ታሪኩ አሻግራ አማኝ ስለሆነ ታምር የመስራት ጸጋ የተሰጠው ሰው ነው። ስለዚህ ለሰላሳ ሰው የተሰናዳው ድግስ ለመቶ በቅቶ ለሌላ መቶ እንዲተርፍ ለማድረግ እንደ ልማዱ ታምር እንዲሰራ እንድለምነዋለንና እነሜቱን አታስቸግሩባቸው» አሉ አቶ ማንደፍሮ በቀልድ መልክ። በሻህ አሳባቸው ስለ ገባው ልቡ ተነክቶ ስሜቱ ከፊቱ እንዳይታይበት ቶሎ ዘወር አለ። ከዚያ በማግስቱ ስለሚከተሉት ስለ ጋብቸው የሰነ - ስራት ተራ እድንኩዋኑ ውስጥ ቁጭ ብለው ተነጋግረው ከተሰማው በሁዋላ አቶ ማንደፍሮ ቶሎ ወደ ቤታቸው ሄዱ.....

ያነለት ማታ ራት ቀደም ብሎ በጊዜ፣ ተበልቶ፣ በሻህና አዝማሪው ውቤት ወደ ምኝታቸው ሲሄዱ ወይዘሮ ጌጤ ደመቀችና ውባዬሁ ከሌሎች ሴቶች ጋር ወደዬስራቸው ተሰማሩ። እራት ላይ ወይዘሮ ጌጤ «ከሰርጉ እለት በሁዋላ መሰንበቻውን ለሚመጣ እንግዳ መጋበዣ ይሆናል» ብለው በጎን ያስቀመጡት ተጨምሮ የተሰናዳው መሰናዶ ለለቱ የሚበቃ መሆኑን አይተው ስላረጋገጡ በሻህና አዝማሪው ውቤ ለሰላሳ ሰው የሚሰናዳው ድግስ ያቶ ማንደፍሮ ሆቴል አዛዥ ታሪኩ አሻግራ በታምር ለመቶ ሰው እንዲበቃ የሚያደርገው መሆኑን አቶ ማንደፍሮ «በዘይቤ» ስለ ነገሩባቸው ሁለቱም ወገኖች ምክንያቱን አይገላለጹት እንጂ በማግስቱ የሚደርስባቸው መስሎታቸው የነበረው ውርደት የማይደርስ መሆኑን አውቀው እንደ መሰንበቻው እይተጨዋው እይተሳሳቁ በልተው ተነሱ.....

አዝማሪው ውቤና በሻህ አቶ ማንደፍሮ ሸኝጠ እንድኩዋኑ ውስጥ እንደ ተቀመጡ አንድ ልጅ እየሮጠች መጥታ «ለራት ትጠበቃላችሁ ተብላችሁዋል» ብላቸው ስለ ሄደች እነ ወይዘሮ ጌጤ ቀርበው የሚጠብቁባቸው መስሎታቸው ተእንስተው እይተቻኮሉ ራት ሲበሉ ወደ ሰነብቱበት ወዳዲሱ ቤት ቢሄዱ እንኩዋንስ ራት ሊቀርብ እነወይዘሮ ጌጤም በቦታው አልነበሩ። ወይዘሮ ጌጤ ደመቀችና ውባዬሁ ራቱን ይዘው እነሱ ከገቡ በሁዋላ መጡ። ወይዘሮ ጌጤ ፊት ለፊት ውባዬሁና ደመቀች ቀላል ራት ይዘው ተከታትለው ከነሱ በሁዋላ የጣት ውሀ የያዘች ልጅ ተከትላ ሲገቡ አዝማሪው በዘፈን ስለ ተቀበላቸው ዘፈኑ ቀደም ብለው ከነበሩበት ከባድ ቅርታ በቀጥታ ወደ ጭዋታና ወደ ሳቅ ለመተላለፍ፣ በር ከፋች ሆናቸው።

«እማማ ጌጤነሽ ዝንክትዋ ወይዘሮ፣ እንኩዋን ደሀና መጡ።

ተጨንቀን ነበረ ቅድም ተቆጥተው፣ ትተውን ሲወጡ፤

እሲ እንደ ድሮዎ በደስታ ፍንክንክ ብለው ይቀመቱ፤
ፈገግ ይበሉና፥ ሽሙንሙን እያሉ ጥርስዎን ይግለጡ፤
ይቅርታዎንና ፊትዎ መጥፎ ነው አያምሩም ሲቆጡ፤» ሲል
አዝማሪው እንደ እንዲር በሚዝገመገም ውብ ድምጽ፥

«ውይ! ኸረ ፊተ መጥፎ - እዚያው አንተ ነህ! ደሞ «ፊትሽ መጥፎ ነው» ብሎ ይሰድበኛልኮ! ሆ! ሆ! ሆ!» አሉ ወይዘሮ ጌጤ እዩሳቄ ሲቀመጡ። ደመቀችና ውባዬሁም ይስቁ ጀመር። የጣት ውሀ ይዛ የነበረች ልጅማ አይ ደስታዋ! ቀደም ብለው፥ ወይዘሮ ጌጤ እንዲያው በማያስቆጣ ነገር ተቆጥተዋት በሽቃ ስለ ነበረ አዝማሪው ሲሰድብላት ደስ ብሎዋት ስቃ አላበቃ አለች።

«ጥርስሽን ያርግፈውና ሳቁን ወዲያ ሀኪደሽ ታረጊዋለሽ፥ አሁን የመጣሽለትን አስታጥቢን አንቺ - » አሉ ወይዘሮ ጌጤ፥ እሳቸው ስለ ተሰደቡላት ደስ ብሎዋት መሳቅዋ ገብቶዋቸው በፈንታቸው በሽቀው። ከወይዘሮ ጌጤ በሁዋላ አዝማሪው እዩታጠበ በበሻህ የሚቀልድ አስመስሎ ተቆጥተው ሳለ «እንጀራውን እንደ መክፈልት ፈትታችሁ ጠላውንና ጠጁን እንደ ጠበል ረጭታችሁ የጠራችሁትን እንግዳ ሸኙ» ያሉትን በግጥም እዩዘፈነ ሲያስታውሳቸው እንደ ገና ብቅ ሆነ።

«መቸም የበሻህ ጉድ አያልቅ ተወርቶ፥
«ሚስት ላግባ» አለና ሚስት ሲያገቡ አይቶ፥
የማያውቅበትን «ሰርግ ላርግ» «ሰርግ» ሲሉ ሰምቶ
«ሰርግ ልጋብዛችሁ» ብሎ ህዝቡን ጠርቶ -
ህዝቡም እውነት መስሎት ጮማ ጠጅ፥ ሊጋበዝ ሲጠብቅ ጎምኝቶ -
በጅ በጅ አስያዘና እንጀራ እንደ መክፈልት ፈትቶ ፈትቶ
በጣላ እንደ ጠበል አይን እይኑን ረጭቶ
አባረረው ወዲያ ጋኔን እንደ ያዘው «እግዜኦ» አሰኝቶ» ሲል

«ና እባክህ ሳመኝ የኔ ውብ! እውነትም እንደ ስምህ ውብነህ! «ስምን መላክ ያወጣዋል» አደል?» አለችና ውቢቱ ከሌሎች ጋር ስትስቅ ቆይታ አንገቱን እቅፍ አድርጋ ሳመችው.....

ከራት በሁዋላ ወይዘሮ ጌጤ ደመቀችና፥ ውባዬሁ እቤት ከነበረችቱ ሰራተኛና ሊረዱ ከመጡት ጎረቤቶች ጋር ስራውን ተከፋፍለው እንጀራ የሚጋግሩት ቡኮ አቅጥነው ሲጋግሩ ወጥ የሚሰሩት ከበግ ስጋው ጋር ሁዋላ ተገዝቶ የመጣውን የበሬ ስጋ ጨምረው ሲሰሩጠጅ

የሚያጣሩት እያጣሩ በጋንም ከጋን የተረፈውን በንስራዎች ሲያስቀምጡ ባለጠላዎችም ድፍድፍ በጥብጠው እንዲሁ በንስራዎች ሲያስቀምጡ ሌሊቱ ተገባደደ።

ምን ጊዜም ቢሆን ከነወይዘሮ ጌጤ ቤት ጠላ ተለይቶ ስለማያውቅና በዩጊዜው ጠላ የመጥመቁ ስራ አድካሚ በመሆኑ ደመቀች እዚያ ቤት መኖር ከጀመረችበት ግዚኤ አንስቶ እንደ ጎጃሞች ለብዙ ጊዜ የሚሆን ድፍድፍ ደፍድፎ ማስቀመጥ የቤቱ ልማድ ሆኖ ነበር። ስለዚህ ለዚያ ጊዜም የተሰናዳው ድፍድፍ ለሰርጉሉት በቅቶ ለብዙ ጊዜ የሚተርፍ ስለ ነበረ፤ በጠላ በኩል <ችግር ይኖራል> ተብሎ ፊቱንም ስጋት አልነበረ። ከስራው የሚበዛው ተጠናቅቆ የተረፈውም ደህና መንገድ መያዙን ካረጋገጠ በሁዋላ ሌሎች ሴቶች እንዲጨርሱት አድርገው ወደ ስምንት ሰአት ግድም ወይዘሮ ጌጤ ደመቀችና፤ ውባዬሁ ለማረፍ ወደ ምኝታቸው ሄዱ። ውባዬሁ እደመቀች አልጋ ላይ አብራት ነበር የተኛች። ራስዋ መከዳውን ከመንካቱ ወዲያ እንቅልፍ ወሰዳት። ደመቀች ግን በበነጋው ከጥዋት ጀምሮ ቀኑን ሙሉ የሚሆነውም ከበሻህ ጋር ከተጋቡ በሁዋላ የሚሆነውም በተራ ተከታትሎ እዩመጣ ባይነ - ህሊናዋ ፊት ሲያልፍ እዩታያት እንቅልፍን ብታባብለው አልመጣላት ስላለ አይኖችዋን በጨለማው ውስጥ እንዳፈጠጠች ብዙ ቆይች።

ጥዋት በሻህና እስዋ እቤተክርስቲያን ሄደው ላይከዳት፤ ላትከዳው በስጋ ወደሙ ምለው ሲቆርቡ ከዚያ ተመልሰው እድንኩዋኑ ውስጥ በተደላደለላቸው ከፍተኛ ቦታ ተቀምጠው ለሰርጋቸው የተጠራው ሰው ያን ድንኩዋን ሞልቶ እዩብላ እዩጠጣ እነሱን ሽቅብ እያዩ ስለነሱ እያወራ የሚስቀው ሲስቅ የማይስቀው ራሱን ባዎታ ወይም ባሉታ እዩወዘወዘ ሲነጋገር ታያትና «ምን ይሉን ይሆን? <እሱም እስዋም በሁለት በኩል ደመወዝ የሚያገኙ በመሆናቸው ብር ስለ ሞላቸው ነው ለሁለተኛ ጋብቻቸው ይህን ያክል ሰው ጠርተው የሚጋብዙ» እያሉ ያሽሙዋጥጡን ይሆን? አዩ - እንጃ! የሚበዙት <ጋብዙን> ብለው ጠይቀው የተጋበዙ ስለ ሆኑ እንዲያ የሚሉ አይመስለኝም» አለች።

ከዚያ እስዋና በሻህ ተጋብተው የሚኖሩት የደስታ ኑሮ ይታያታል። እቤት እንደ አንዳንድ የምታውቃቸው ባልና ሚሽት በገንዘብ ወይም በቅናት ተጣልቶ መጨቃጨቅ አይኖር። ሁልጊዜ ሲጨዋወቱ፤ ሲሳሳቁ ሲቃበጡ፤ ያመሹና ራታቸውን በልተው እቅፍቅፍ ብለው ሲተኙ እቤት መቆየት ባልፈለጉ ጊዜ፤ ወደ ሲኒማ ሲሄዱ አምቦ ሄደው እንደሱ ጌጠኛ እጅ አጣጣል ያስተምራትና ጎን ለጎን እጅ እዩጣሉ ሲሞኙ ያያቸው ሰው ሁሉ ሲያደንቃቸው ይታያታል።

ከዚያ ደስ እንዳላቸው እዩኖሩ አንድ በሻህን የሚመስል ወንድና ሁለት እስዋን የሚመሳሰሉ ሴቶች ልጆች ወልደው ራሳቸውን በልጆቻቸው እያዩ ደስታቸው ፍጹም ሲሆን ይታያታል። ከዚያ አርጅተው በሶፋ ወንበሮቻቸው ላይ ጎን ለጎን ተቀምጠው ባለፈ ህይወታቸው ደስ ያሰኙባቸውንም ያሳዘኑባቸውንም ነገሮች እያስታወሱ ሲሳሳቁ ይታያታል። ከዚያ <አባ መርሻና> <እማሆይ ሻሽቱ> የተባሉ እጅግ ይዋደዱ የነበሩ ባልና ምሽት አርጅተው መከሰው ሲኖሩ በተስቦ በሽታ ባንድ ቀን ሞተው ራሳቸው አንድ ላይ በመውጣቱ <ታምር> ተብሎ ሲነገር አገርዋ ሳለች እድነ ሰማችው እስዋና በሻህም እንዲያ ተዋደው ኖረው ካረጁ በሁዋላ የኔን ሞት እስዋ የስዋን ሞት እሱ ሳያዩ ባንድ ቀን ሞተው ራሳቸው አንድ ላይ ሲወጣ ያዩና ፍቅራቸውን

ያውቅ የነበረ ሁሉ ግሩም ነው ታምር ነው! እያለ እስበሱ ሲተኝ ይታያትና እውነት ያንገዘውኑ ሁለቱም ሞተው ሬሳቸው ባንድ ላይ ሲወጣ እንዳይችሉ ሁሉ አዘን ተሰምቶዎት የቅርታ ፈገግታ ፈገግ አለች። እንዲያ እጨለማው ውስጥ ፈገግ እንዳለች ትንሽ ቆይችና።

«ሳናረጅ፣ ወይ እኔ ወይ እሱ ቀድመን የሞትን እንደሆነሳ? እንጃ! ፈጣሪዬ አያርብኝ እንጂ እሱ ቀድሞኝ ከሞተ መንኩሼ አንድ ገዳም ወይም አንድ ቤተክርስቲያን ተጠግቼ መቃብር ቤት ነው የምኖር!» አለች የሁለታቸው ሬሳዎች ባንድ ላይ ሲታዩዎት በቅርታ ለስልሶ የነበረ ስሜትዎ የበሻህን ብቻ መሞት ስታስብ ክርር ብሎ። ስለ መቃብር ቤት ኑሮ ስታስብ እናታችንና እማሆይ ወለተዬሱስ ልክ መጀመሪያ እንዳይቻቸው ደብረ ማርቆስ መቃብር ቤታቸው በራፍ ወይባ የተነከረ ልብሳቸውን ለብሰው ቆላቸውን አድርገው ተቀምጠው እዩተጨዋውቱ ሲሳሳቁ ታዩዋት። ከዚያ መንኩሳ አብራቸው እንድትኖር የለመነቻቸውና መቃወማቸው እዚያ በቆዩችበት ጊዜ በማሆይ ወለተዬሱስ እግር ተተክታ የሳቸውን ስራ እዩሰራች ስትሰነብት ያዩቸው የኑሮዎቸው ስራት የሚጸመብት ጊዜና ሁኔታ ሁሉ ተያይዞ መጥቶ አንድ፣ ባንድ እሱን ስታይ ውባዬሁ በንቅልፍ ልብዎ «አ - » ብላ በረዥሙ አማለላችና እንደምትባላ ሁሉ ማላመጥ ስለ ጀመረች እሳብዎ እናታችንና እማሆይ ወለተዬሱስን እመቃብር ቤታቸው ትቶ ወደ ውባዬሁ ተመለሰ።

ውባዬሁ እንዲያ ስታላምጥ ትንሽ ቆይታ ምስጢር በጆሮ እንደምትናገር ሁሉ ቀስ፣ ብላ ተንሾካሹካ፣ «ሄ - ሄ - ሄ - ሄ - ሂ - ሂ - ሂ - ሂ - » ብላ ስቅስቅ እንዲሁ በሹክሹክታ ደመቀችም ሳቅዎን መግታት አቅትዎት «ከት ከት» ብላ ሳቀች። ውባዬሁ ደመቀች ስትስቅ በግማሽ ነቃታ «ምን ያስቅሻ -ል? በክሽ ተ- » አለችና መናገር ከፈለገችው ቃል የመጨረሻው ፊደል «ኚ» ካፍዎ ሳይወጣ እዚያው እንዳለ እንቅልፍ መልሶ ወሰዳት። ደመቀች ብቻዎን ስትስቅ ቆይታ እዩመጣ እዩሄደ እንቅልፍ ከልክሎዎት የነበረው ያሳብ መንጋ ሁሉ ካይነ ህሊናዎ ፊት ገለል ሲላላት ተኛች። ግን ተኝታ ብዙ አልቆይችም። ውባዬሁ ነቅታ መብራት አጥፍተው ሲተኙ እቤት ውስጥ የነበረ ከባድ ጨለማ ቀለል ብሎ ስለ ታያት መብራቱን አብርታ ሰአትዎን ብታይ ከንጋቱ አስራ አንድ ሰአት ሆኖዋል። ሙሽሮቹ ካስራ ሁለት ሰአት ቀደም ብለው ለጸሎት እቤተ ክርስቲያን እንዲደርሱ ነበር የተቀጠሩት።

«ደመቁ ተነሺ» አለች ውባዬሁ ደመቀችን፣ ከተኛችበት እዩነቀነቀች።

«አየ - ተይኝ እባክሽ ልተኛበት!» አለች ደመቀች፣ ከሚጥም እንቅልፋዎ ስለ ተቀሰቀሰች እያማረረች።

«ተነሽ ታጠቢና ልበሺ ሰአቱ አልፎዋል።»

«ስንት ሰአት ሆነ?»

«ካስራ አንድ አልፎዋል።»

ደመቀች መታጠቢያ ቤት ሄዳ ራስዎንም ፊትዎንም ከታጠባች በሁዋላ ከኑልት፣ አመት በፊት ገዝታ እመኝታ ቤትዎ ባስገባችው ቁም መስታዎት ፊት ቆማ እያዩች ስትታጠብ የተፍተለተለውን ጠጉርዎን ውባዬሁ በማበጠሪያ እያፍታታች ስታበጥርላት መድረቁን

ተመልክታ «ጠጉርሽንም ፊትሽንም አሁን ስለ ታጠብሽ ፊትሽ ነጥቶዎል ጠጉርሽም በጣም ደርቆዎል ትንሽ ቅባት በጆቹ መሀል ልምታና ልሽልሽ» አለች።

«ይቅርብኝ ውቤቱ ይብለሌለጭብኛል።»

«ይህን እንደ ጭራሮ የደረቀ ጠጉርሽንና የነጣ ፊትሽን ለማለዘብ ያክል ነው እንጂ እስኪብለሌለጭ ድረስ ቅባት አላበዛሽምከ! ጭራሽ አይታይም። እስቲ አድርጌልሽ እይውና የሚብለሌለጭ ከሆነ በፎጣ ፈግፍገን እናጠፋለን።»

እውነትም ውባዬሁ እንዳለችው ትንሽ ያምበራጭቃ ቅባት ከሽቶ ጋር አደባልቆ በመሀል እጆችዋ መትታ ጠጉርዋንና ፊዋን እሽ - ት ካደረገችላት እብሁዋላ ሲያዩት ቅባቱ የደረቀ ጠጉርዋን ከማለዘብና የነጣ ፊትዋን ከማለስለስ በቀር እንኩዋንስ ሊብለሌለጭ ምልክቱም አይታይ ነበር። ጠጉርዋ ለዝቦ ተበጥሮ፣ ፊትዋ ለስልሶ አምሮ ያችው የሁልጊዜይቱ ውብ ደመቀች ሆነች። ከሁልጊዜ የተለዩ አዲስ ነገሮች የተጨመሩ ካባውና ተረክዘ ረዥሙ ጫማ ነበሩ። ከዚያ አዲስ ጥልፍ ቀሚስና አዲስ ጥበብ ኩታ ለብሳ በላይ ክሳዱ በደማስ ከፈይ የተከፈፈ አረንጉዋዬ ቀለም ካባ ደርባ ባለ ረዥም፣ ተረክዘ ጫማ፣ አድርጋ ከውባዬሁ ጋር ሲወጡ በሻህንና አዝማሪው ውቤን በመዘግየታቸው የተቃጠሩበት ጊዜ እንዳያልፍ ሰግተው በዩደቂቃው ሰአታቸውን እያዩ ሲንቆራጠጡ አገኙዋቸው።

በሻህ፣ ቦልቦሌ ነጭ ሱሪውን ታጥቆ ነጭ እጅ ጠባብ ነጭ ኮትና ጥበብ ኩታውን ለብሶ በላይ ክሳሱ ባረንንዬ ከፈይ የተከፈፈ ዳማ ቀለም ካባውን ደርቦ ውብ ጠጉሩ ጥሩ ሆኖ ተካክሎ ተበጥሮ አምሮበት ነበር።

« ሴትና ልግመኛ አህያ ከሁዋላቸው እዩተከተሉ ካልነዱዋቸው በቆሙበት ውለው ያድራሉ እንጂ፤ አውቀው ይሄዳሉ ማለት ብዘት ነው» የሚሉት ተረት እውነት መሆኑ ዛሬ በናንተ ተመሰክረ» አለ አዝማሪው ደመቀችና ውባዬሁ ከቤት ሲወጡ።

«ይቅርታህን እሱ የረኞች ተረት ነው፤ የጭዋዎች ተረት፤ ሴትና ውቃቢ፣ ቀረብ ብሎ ካልተለማመኑዋቸው አይነሱም» ነው» አለች ውቢቱ ባልዋን ከውብ ፈገግታ ጋር ገደም አድርጋ እያዩች።

ከዚያ ውባዬሁ ለስራ ወደ ቤት ስትመለስ ኦቶመቢል ቀርቦ ይጠብቃቸው ስለ ነበረ፣ ደመቀችና በሻህ እሁዋላ አዝማሪው ውቤ ከነጁ ጋር ተቀምጠው እቤተ ክርስቲያን ሲደርሱ አቶ ማንደፍሮን ከክበባቸው አባሎች ጋር የውል አባቶችን ውለ ሰሚዎችንና ብዙ የበሻህን ጉዋደኞችም ወዳጆችም ተሰብሰበው ሲጠብቁ አገኙዋቸው።

«ምነው? በደህንነት ነው የቆያችሁ? አሁን አንድ ዲያቆን መጥቶ «ዛሬ ቆርበው እንዲጋቡ ቀጠሮ የተደገላቸው ሙሽሮች ቀርተው ነው? ወይስ ለምን ዘገዩ?» ብሎ ጠይቆን «በመንገድ ናቸው» በለን መለስነው» አሉ አቶ ማንደፍሮ።

«የአቶመቢላችን ጎማ ተንፍሶብን ስናስሞላ ነው» አለ አዝማሪው ውቤ ውሸቱን።

ወዲያው ሙሽሮች ሲጠብቁባቸው በቆዩት አጃቢዎቻቸው ታጅበው ወደ ቤተ ክርስቲያኑ ቅድስት ሲገቡ «ጸሎተ አስተስርዮ» የሚያደርጉላቸውና ሁዋልማ የሚቆርቡባቸው አምስት ካህናት (አንድ ገባሬ ሰናይና አንድ ንፍቅ ቀሳውስት አድን ስረይና ሁለት ላእካን ዲያቆናት) ልብስ ተክህኖባቸውን ለብሰው ለጸሎቱ የሚያገለግሉባቸውን ሌሎች ንዋዩ ቅድሳት ይዘው ጸሎት የሚያደርጉበትን ቦታ ከብበው ቆመው ይጠብቁ ነበር።

«ኑ ወዲህ ቅረቡ» አሉ ንፍቁ ቁስ የከበቡትን ቦታ ለሙሽሮቹ በጃቸው ሲያመለክቱ ወዲያው ፈገግ ብለው እንደ መስገድ አሉና።

ሁልጊዜ ከቅዳሴ በፊት እቤተ ክርስቲያን እንደሚሰፍነው ጸጥታ ያነሉትም ቅድስቱንና ቅኔ መአልቱን የሞላው ህዝብ ጸሎቱና ትንፋሽ ሳይሰማ በያፋ ውስጥ ይዞ ይደግም ስለ ነበረ ከጸናቸው ቻቻታ በቀር ምንም ድምጽ የማይሰማበት ጸጥ ሰጥ ያለ ነበር። ጢማቸው ካገጫቸው ወርዶ አንገታቸውን አልፎ በደረታቸው ላይ የተነጠፈው ገባሬ ሰናይ ቁስ የጅ መስቀላቸውን ይዘው ንፍቁ ቁስ ወደ ፊትና ወደ ሁዋላ ሲወዘውዙት የጣን መአዛውን በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ሁሉ የሚነዛ ጽናጽናቸውን ይዘው ስረዩ ዲያቆን እርፈ መስቀሉን ሁለቱ ላእካን ዲያቆናት የተቀጣጠሉ ጡዋጮቻቸውን ይዘው ሁሉም መርዶ እንደ ያዙ ሁሉ አንገታቸውን እዩደፉ ዝም ብለው ቆመው ሲታዩ ያስፈሩ ነበር። በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ በሰፈነው ጸጥታ ላይ የካህናቱ ልብስ ተክህኖባቸውን ለብሰው ልዩ ልዩ ንዋዩ ቅድሳታቸውን ይዘው እንዲያ አንገታቸውን እዩደፉ ዝም ብለው መቆም ዝምታውን ጸጥታውን የበለጠ የሚያስፈራ ግርማ ሰጥቶት ነበር። ደመቀችና በሻህ እዩፈሩ እዚያ ካናቱ ከብበው በቆሙበት ቦታ መሀል ገብተው እንደ ቆሙ።

«ወዲህ ቀረብ ብላችሁ ተንበርክኩ» አሉ ገባሬ ሰናይ ቁስ ጎርነን ባለ ዝቅተኛ ድምጽ እሳቸው ፊት ሙሽሮች የሚንበንበረከኩበትን በጅ በስቀላቸው እያመለከቱ። በሻህና ደመቀች እንደ ታዘዙት ከገባሬ ሰናይ ቁስ ፊት ሲንበረከኩ ዝምታውና ስነ - ስራቱ ሁሉ ባካባቢው ከፈጠረው የሚያስፈራ ግርማ የተነሳ ጉልበታቸው ብቻ ሳይሆን ልባቸው፣ ጭምር በውስጣቸው የተንበረከከ መስሎ ተሰማቸው! የማስተስረያው ጸሎት ከተደረገ በሁዋላ ገባሬ ሰናይ ቁስ የጅ መስቀላቸውን ለንፍቁ ቁስ ሰጥተው እርፈ መስቀሉን ከስረዩ ዲያቆን ተቀብለው ከሙሽሮቹ ራስ ትንሽ ከፍ አድርገው ይዘው።

«የማቴዎስ ወንጌል ምእራፍ 19 ከቁጥር 3 እስከ 7

«ፈሪሳውያን ኢየሱን ሲፈትኑት ወደሱ ቀርበው እንዲህ ብለው ጠዩቁት። «ሰው በማናሕው ምክንያት ምሽቱን መፍታት ይፈቀድለታል?» ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለ። «ፈጣሪ መጀመሪያ ወንድ ሴት አድርጎ ሲፈጥራቸው ወንድ እናትና አባቱን ትቶ ከምሽቱ ጋር ስለሚጣመር ሁለቱ አንድ ስጋ ይሆናሉ» የሚለውን አሳነበባችሁም? ስለዚህ ሁለቱ አንድ ስጋ ናቸው እንጂ ሁለት አደሉም፤ እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው ሊለዩው አይችልምና» ብለው ቁሱ የወንጌል ጥቅሳቸውን አንብበው ሲጨርሱ «አናንተም» አሉ መጽሀፉን ለስረይ ዲያቆኑ ሰጥተው ሙሽሮችን እያዩ «አናንተም በሻህ ዘለሌና ደመቀች ጸሀይ ከዛሬ ጀምራችሁ አንድ ናችሁ እንጂ ሁለት አደላችሁም፤ እግዚአብሔር አንድ ያደረጋችሁን ሰው መከራ ወይም

ደስታ ሊለያያችሁ አይችልምና። ስለዚህ አዳምንና ሄዋንን በደሙ የዋጀ መድሀኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ባለፈ ህይወታችሁ አውቃችሁ በድፍረት ሳታውቁ በስህተት ለሰራችሁት ሀጢያት ስራትን ወደ ፊት በምትኖሩት ህይወታችሁ ቅበትንና ላንድነታችሁ ጽናትን ሰጥቶ ያኖራችሁ ዘንድ ቅዱስ ፈቃዱ ይሁን፤ አሜን አቡነ ዘበሰማያት» ብለው ካሳረጉ በሁዋላ ከሙሽሮቹ ራስ እክፍ አድርገው ይዘውት የነበረውን መስቀል በዬራሳቸው ላይ ላንዳንድ አፍታ አሳረፉና ከተነበረከኩበት አስነስተው ሲባርኩዋቸው የማስተሰሪያው ጸሎትና ቡራኬው ተፈጽሞ ካህናቱ ቅዳሴ ገቡ።

ስራተ - ቅዳሴው ተፈጽሞ ሙሽሮቹ፣ ቆርበው ሲወጡ፣ ባራት አቶመቢሎች ታጅበው በቀጥታ ወደ ገፈርሳ ሄዱ። እዚያ ከባህሩ አጠገብ በነበረ የምግብ ቤት ትናንቱን አቶ ማንደፍሮ ጉዳዩን ገልጸው ለሀያ ሰዎች ቁርስ እንዲሰናዳላቸው ትእዛዝ ሰጥተው ነበር። ስለዚህ የምግብ ቤቱ ባልተቤት ጠረጴዛዎችን ባበባ አስጊጠው በተለይ ቦታ አሰርተው በጠቅላላው የሚበላውና የሚጠጣውም ሆነ የሚበላበትና የሚጠጣበት እቃ ባዘቡት ከሚሰናዳው የተለይ ሆኖ እንዲሰናዳ አድርገው ይጠብቁ ስለ ነበረ፣ ጋባዥን አቶ ማንደፍሮንም ተጋባዦቹንም በጣም ደስ ብሎቸው ቁርስ ካደረጉ በሁዋላ ከዚያ ተነስተው በባህሩ ዳር ዳርና በጫካው ውስጥ ለውስጥ እዩተዘዋወሩ ፎቶ ግራፍ ሲነሱ ሲጫወቱ ሲዘናኑ እስከ ስድስት ሰአት ቆይተው ወደ ቤታቸው ተመለሱ።

እቤታቸው ሲደርሱ ያገኙት ባሳባቸው ውስጥ ያልነበረ ፍጹም አዲስ እንግዳ ነበር! ያዛዥ ተካልኝን አጥር ዙሪያና ባካባቢው እስከ ወዲያ ድረስ ባዶውን ቦታም የሰፈርተኛውን ደጅም ሁሉ ሰው በሰው ተጨናንቆ መልቶት መተላለፍ ያስቸግር ነበረ። እዚያ የሚደረገው ሰርግ ይሁን ተዝካር ወይም ዝክር መሆኑን ሳያውቅ ድንኩዋን ተተክሎ ከጥዋት ጀምሮ መብልና መጠጥ ጠረጴዛና ወንበር ወዳጥሩ ግቢ ሲገባ ያዩቸው ችግረኛ ሁሉ በጠቅላላ አነጋገር «የኔ ቢጤ» የሚባለው ስራ ፍለጋ ከያገሩ መጥቶ ሲያጣ ወደ ልመና የገባው ለሙግት ወድዶ ለምስክርነት ተገድዶ ከያገሩ መጥቶ ጉዳዩ ጉዳዩ ከቀጠሮ ወደ ቀጠሮ ሲተላለፍ ስንቁን ጨርሶ ለማኝ የሚሆን ነው ሌላውም ሰርቆት ሳይቀናው ለምኖ መብላትን ሁለተኛ የኑሮ ዘዴ አድርጎ የያዘው ሁሉ ድንኩዋንና እዚያ ብዙ ህዝብ መሰብሰቡን ሲያይ እዩመጣ በላይ በላዩ እዩተጨመረ ያጥሩን ዙሪያና አካባቢውን የሜዳ ገበያ አስመስሎት ነበር!

«እዚህ ዛሬ ምን አለ?» ይላል አዲስ መጪው እዚያ ከቆዩት ወዳንዱ ቀረብ ብሎ።

«አረ እንጃ እኔም ጠይቁ የሚነግረኝ አላገኘሁ።»

«ግድሱ ለምን ይሆን? ለሰርግ ወይስ ለተዝካር?» ይላል ሌላው ለሌላው።

«እኛ ምንስ ቢሆን ምን ቸገረን? ምሳችንን አብልተው አንዳንድ ኩባያ ጠላ ካጠጡን ተዝካር እንደሆነ «የሙት ነፍስ ይማርልን» ሰርግ እንደ ሆነም «ለሙሽራዎ ያባቱን ጋሻ እይማያሰቅል ወንድ ልጅ ይስጥልን» ብለን መርቀን መሄድ ነው!»

«ይገርማል! የዚህን ድግስ ምክንያት ከጠዬቅሁት ሁሉ አንድ ልዩ ልዩ የሚል ጠፋኩ!» አለ አንድ በሽተኛ ወፍራም ምርኩዙን ይዞ እያነከሰ ወዳንድ ለምስክርነት መጥቶ ስንቁን ከጨረሰ በሁዋላ ለማኝ ከሆነ ሰው ቀረብ ብሎ።

«አንተ ቢሰጡህ በልተህ፣ ጠጥተህ መሄድ ነው እንጂ ምክንያቱን መመርመር ምን አስፈላጊነት? ዳኛ ነህ? ወይስ ቦሊስ! ምክንያቱን ምርመራ የገባህ?» አለ ለምስክርነት መጥቶ ለማኝ የሆነው ሰው ያለዳው ተገድዶ መጥቶ ለማኝ በመሆኑ እየተገረመ በቆመበት ያ የማይረባ ሰው እንዲያ ያለ የማይረባ ጥያቄ ስለ ጠዬቀው በስጫት ብሎ።

«ደህናም አይደል ይሄ? ምን ትርፍ ነገር ያናግረዋል!» አለ በሽተኛው የተመረከዘውን ወፍራም ምርኩዝ ነቅነቅ ነቅነቅ እያደረገ ድፍርስ አይኖቹን ስርፍት በተናገረው ሰው ላይ አፍጥጦ።

«እና እኔን ልትመታበት ነው እሱን ምርኩዝህን እንዲያ የምትነቀንቀው?»

«እንዲሁ ከመሬት ተነስተህ ትርፍ ነገር ስትናገር አላስጦዝህስ!» አለ በሽተኛው።

«በያ ሞክሪው! አንቺን መምታት እንኩዋ አያፈልገኝም እንዲያ ምርኩዝሽን ብነጥቅሽ ትወድቂያለሽ!» አለ ትርፍ ተናገሪው አንድ እርምጃ ወደ ፊት ራመድ ብሎ በሽተኛውን በንቀት አይን ዘቅዝቆ እያዩ።

«እስቲ በል አንተ ሞክረው!» አለ በሽተኛው፤ ነገሩ ወደማያዋጣው ደረጃ መቅረቡን ሲያይቱ መርጥ የማይችሉ እግሮቹን በቆመበት ትቶ መሸሽ ይችል ይመስል አይኖቹ መሸሽ ፍለጋ ቀኝና ግራ እዩተርሩዋጡ።

«ኸረ ተው ነውር ነው! በማይረባ ነገር ልትጣሉ ነው?» ብሎ አንድ ባጠገባቸው ቆሞ ይመልከታቸው የነበረ ሰው ለመጋልገል በመሆላቸው ሲገባ ሙሽሮች ካጃቢዎቻቸው ጋር ስለ መጡ ትርምስ ሆነና ጥለኞችም ተጠፋፋ።

«ሙሽሮች! ሙሽሮች! ለካስ ሰርግ ነው፤ እኒያው ሙሽሮች መጡ!»

«አዎ ሰርግ መሆኑ ነው። ብቻ ለምነው የማይዘፈን? የከበሮ ድምጽ እንኩዋን አይሰማም።»

«ዘፈኑንም - እዚያ በተዋወቁበት መሸታ ቤት ሲዘፍኑ ኖረው ጨርሰውት ነዋ! አታያቸውም? ተውለደው ሊድሩ የሚችሉ ትላልቆች ናቸውኩ!»

«እውነትህ ነው፤ እዚያ እመሸታ ቤታቸው ተጋብተው ኖረው ዛሬ ግብዣ አድርገው ጋብቻቸውን ይፋ ማድረጋቸው ነው። ህ፣ የድሀ አምላክ ደህና አስመስክሮቻቸዋል፤ ሀብታምን ባያቀብጠው ድሀን ምን በዋጠው አደል?» እዩተባለ ለማኞች እያሸሙዋጠውባቸው ሙሽሮች ያጥሩን በር ሲገቡ ሌላ አዲስ ነገር ሌላ እንግዳ ነገር አገኙ።

ትናንቱን ተተክሎ ካደረገው ድንኩዋን ተያይዞ ሌላ መቃረቢያ ድንኩዋን ተተክሎ በውስጡ ምግብ በያይነቱ እስኪከብደው የተሸከመ ረዥም ጠረጴዛ ተዘርግቶዋል። እንጀራውና ዳቦው እዩተቆረሰ በሰፋፊ እቃ አለፍ አለፍ ብሎ ተቀምጦ የበጎና የዶሮው ቀይና አልጫ ወጥ ምንቸት አብሽ እንፍሌው ክትፎው ያታክልቱ ወጥ በያይነቱ በትልልቅ ጎድጎዋዳ ሰሀን ተንቸርፍፎ ጥብሱ በትላልቅ ዝርግ ሰሀን ጥሬው፣ ሙዳ ሆኖ እዩተቆረጠ በጥራር በጥራር ሞልቶ ያ ሁሉ በዚያ በረዥም ጠረጴዛ ላይ እንዲያ በድርብ ተራ ተሰልፎ ሲታይ ከብዛቱ የተነሳ ገና ሳይበሉት ማየቱ ያጠግብ ነበር! ትናንቱን እትልቁ ድንኩዋን ውስጥ የገቡት ጠረጴዛዎች ሁሉም ነጫጭ ልብስ ለብሰው ጠጅና ጠላ በሞሉ ጠርሙሶችና ባላበባ የወረቀት ፎታ በያፋቸው በጎረሱ ብርጭቆዎች ተዝጎርጉረው ሲታዩ ሙሽሮችን «እንኩዋን ደስ ያላችሁ» ለማለት አገጠው በሰልፍ የቆሙ ይመስሉ ነበር! እመቃረቢያው ድንኩዋን ውስጥ ምግብ ከተሰራበት ጠረጴዛ ጀርባ ዳቦና እንጀራ በዩመሶብና በዩቅርጫቱ ጠጅና ጠላ በዩንስራው ጥሬ ስጋ በዩጥራሩ ልዩ ልዩ ወጥ በዩምንቸቱና በዩድስቱ ሁሉም በብዛት ባለቀው ለመተካት በደጃንነት ተሰልፎ ይጠብቅ ነበር! ከመቃረቢያው ድንኩዋን ራቅ ብለው አጥሩ ጥግ አንድ ሰንጋና ሶስት የበግ ሙክቶች እግር እግራቸውን ከባህር ዛፍ ጋር ታስረው ቆመው ነበር።

ሙሽሮች ያን ሁሉ እንግዳ ነገር ያን ሁሉ ቦታ ጠብቦት ይተትረፈረፈ መብልና መጠጥ እያዩ እድንኩዋኑ ውስጥ ከፍ ከፍ ብሎ በተደላደለላቸው ቦታ ላይ ሲቀመጡ ማን መቸ፣ እንዳመጣው፣ እንኩዋንስ ማወቅ መገመት አቅቶዋቸው በፊታቸው ይታይ የነበረው ፈገግታ ከደስታ ጋር የመቸገርና ግራ የመግባት ስሜት የተቀላቀለበት መሆኑ ይታወቅ ነኝብር።

ትናንቱን አቶ ማንደፍሮ እቤት የተሰናዳውን የማይበቃ መብልና መጠጥ የሳቸው ሹም በታምር ለመቸ፣ ሰው እንዲበቃ የሚያደርገው መሆኑን «በዘይቤ» ሲነግራቸው ተጨማሪ፣ መብልና፣ መጠጥ ከሆቴል እንደሚመጣላቸው መቸም እርግጠኞች ነበሩ። ነገር ግን ከሆቴል እንደሚመጣላቸው መቸም እርግጠኞች ነበሩ። ነገር ግን ያቶ ማንደፍሮ ሹም ታሪኩ አሻግራ፣ ምንም ያክል ታምር መስራት ቢችል፣ «ያን ያክል ይሰራል» ብለው ማመኑ አስቸገራቸው! ለፍጡር የሚሰጠው የታምር መስራት ጸጋ «ያን ያክል ሊሆን ይችላል» ብሎ ማመኑ አዳገታቸው!

ካቶ ማንደፍሮ ሆቴል ተጨማሪ ድግስ መምጥቱን ትናንቱን እሳቸው በተናገሩት ላይ ገና ድንኩዋኑን እንደ ገቡ፣ በሻህ የጠረጴዛ ልብሶችን ታሪኩ አሻግራንና የሆቴሉን አሳላፊዎች እንዲሁም አንዳንድ የሚያውቃቸውን የሆቴል እቃዎች ሲያይ አረጋገጠ። ብቻ ቢሆንም ካቶ ማንደፍሮ ሆቴል የመጣውና እዚያው እቤት የተሰናዳው ያን ያክል ሊሆን የማይችል ከመሆኑም ሌላ የሰንጋውና የበጎች ጭምር እዚያ መገኘት ካቶ ማንደፍሮ ሌላ እርዳታ ያደረጉ ሰዎች መኖራቸውን የሚያመለክት ስለ ነበረ፣ በሻህ አዝማሪው ውቤን በጥቅሻ ጠርቶ ያ ሁሉ ድግስ ከምን የመጣ መሆኑን እንዲጠይቅ ነገረው። አዝማሪው ውቤን በጥቅሻ ጠርቶ ያ ሁሉ ድግስ ከምን የመጣ መሆኑን እንዲጠይቅ ነገረው። አዝማሪው ውቤ ሲጠይቅ ወደ ወይዘሮ ጌጤ ቤት ቢሄድ እዚያም እመቃረቢያው ድንኩዋን ከነበረው ሌላ የቤቱን መቀመጫ ክፍል እንጀራና ወጥ ጠጅና ጠላ፣ የያዘ እቃ ሞልቶት አገኘ።

«ያውልህ ስጦታ ያመጡት ሰዎች ስምና ስጦታው የተጻፈበት ደብተር እይና እዚያ አድርገኸው ሂድ፤ እኔ ስራ አለብኝ፤ ካንተ ጋር ተቀምጬ ስጦታ ያመጣ ሰው ስቆጥር አልውልም» ብላ ውባዬሁ አንድ ደብተር አምጥታ ሰጥታው ወደ ስራዎ ቸኮላች - ካቶ ማንደፍሮ ሌላ ስጦታ ያመጡ ሰዎች እነማን እንደ ሆኑ ባልዎ ሲጠይቃት።

እዚያ ደብተር ውስጥ አራቱ ገጾች ስጦታ ባመጡ ሰዎች ስምና ባመጡት የስጦታ አይነት ሞልትዋል። ያቶ ማንደፍሮ ስምና ስጦታቸው ብቻ አይታዩም። በተረፈ ከተጠሩት ሰዎች ሁሉ ስጦታ ያለመጡ በጣም ጥቂት ነበሩ። ከበሻህ የመስሪያ ቤት ጉዋደኞች አምስቱ ገንዘብ አዋጥተው፣ አንድ ሰንጋ ሶስት አንዳንድ በግ ሰጥተዋል። ሌሎች የመስሪያ ቤት ጉዋደኞችና ከመስሪያ ቤቱ ውጪ የነበሩ ወዳጆች ይብዛም ይነስ እንጀራና ወጥ ጠጅና ጠላ አምጥተዋል።

አዝማሪው ውቤ ተመልሶ ምሽቱ በሰጠችው ደብተር ውስጥ ያዩውን ለበሻህ በጀሮው ሲነግረው ጉዋደኞቹና ወዳጆቹ ፍቅራቸውን እንዲያ ባለ ልግስና በመግለጻቸው ልቡ ተነክቶ አይኖቹ እንባ አቀረሩ። ታዲያ፣ በሻህ ልብ አድርጎ ሳይመለከተው ቀርቶ ወይም ረስቶ ይሆናል እንጂ እንኩዋንስ (ጋብዙን) በለው ጠይቀው የተጋበዙ ሰዎች ባይጠይቁም ለሰርግ ወይም ለተገዳዥ በተጋበዙ ስጦታ ሳይዙ ባዱ እጅን ወደ ተጋበዙበት ቤት መሄድ በኢትዮጵያ ልማድ የሚያስነውር ነበር። (ጋብዙን) ማለትም (እንዳር) የማለት ምልክት መሆኑ የታወቀ ነበር። ብቻ «የተጠሩት እንግዶች ስጦታ ያመጣሉ» ተብሎ መቸም እቤት በቂ ድግስ መደገሱ አይቀር!

ሙሽሮች ከተቀመጡ በሁዋላ ትናንቱን አዝማሪው ውቤ ከበሻህ ጋር እንደ ተስማሙት የክብር እንግዶችን ከሙሽሮች አቅራቢያ ሌሎችን እንደ እድሚያቸውና የፈልጉትን በዩጉዋዳቸው እንደዩምርጫቸው አስቀመጠ። ነገር ግን ያነለት የመጡት የተጠሩት እንግዶች ብቻ አልነበሩም። ለምሳሌ ሙሽሮችን ካቆረቡት አምስት ቀዳሲያን ሌላ አስር ካህናት አብረው መጥተው ከተጠሩት ጋር ተዳብለው የመጡት ብዙ ነበሩ። ስለዚህ ድንኩዋኑ እስከ ቻለ ድረስ እድንኩዋኑ ውስጥ አሳላፊዎች እዩረዱት ካቶ ማንደፍሮ፣ ሆቴል ለመጠባበቂያ የመጡትን ጠረጴዛዎችና ወንበሮች ከድንኩዋኑ ጥግ ለጥግ ሰርተው እዚያ አስቀመጡዋቸው።

እንግዳው ሁሉ ቦታ ቦታውን ይዞ እንደ ተቀመጠ፣ ያቶ ማንደፍሮ ሆቴል ስልጡን አሳላፊዎች ነጫጭ ሽርጣቸውን ወደ ሁዋላ ሽብ እያደረጉ ከሆቴሉ በገፍ የመጣውን ልዩ ልዩ የፈረንጅና የኢትዮጵያ አረቄ ከምግብ በፊት ማባያ እንዲሆን ተሸክመው ማሳለፍ ጀመሩ። ታምር ሰሪው ታሪኩ አሻግራ ጥር ይዞ ቆሞ እንደ የሙዚቃ መሪ የሚያደርጉትን ባፉ ሳይሆን በጁ እዩነገራቸው ላልደረሳቸው ለማዳረስ መድገም ለሚፈልጉት ለመድገም የጠርሙስና የመለኪያ ኩዋኩዋታ፣ ወይ የቃል ጫጫታ ሳያሰሙ ጸጥ ብለው እዩተዘዋወሩ ሲጋበዙ እንኩዋንስ ተጋባዞችን ተመልካቾችን ደስ ያሰኙ ነበር።

ከማባያው አንዳንድ የበቃእው ባንዳንድ ቆመው መደጋገም የፈለጉት ደጋግመው ሲያበቁ ሁሉም መብላት የፈለጉ መሆናቸውን አዝማሪው ውቤ ከያይናቸው ገምቶ ወዲያውም የጊዜውን መገባደድ ተመልክቶ ይህን ወደ ሙሽሮቹ ቀረብ ብሎ ስለ ነገራቸው ተነስተው ወደ

መቃረቢያው ድንኩብን ሄደው ማእዳን ባርከው ተመለሱ። ከዚያ የክብር እንግዶች አዝማራው ውቤ አስነሳቸው። ከነሱ በሁዋላ ሌሎች እዩተከታተሉ ከዚያ በሁዋላ ሌሎች ባንድነት እዩተግተሉት ምግቡ በያይነቱ ወደ ተደረረበት ጠረጴዛ ሄደው መምረጥ የፈለጉት የመረጡትን መጥገብ የፈለጉት የቻሉትን እየያዙ ተመልሰው መብላቱ ተጀመረ።

ያ ሁሉ ድንኩብንን የሞላው ሰው የሚበላውን ይዞ ጠረጴዛው እየከበበ ተቀምጠው መብላት እንደ ጀመረ ጸጥ ከማለቱ የተነሳ፤ ያን ያክል ብዙ ህዝብ ባንድ ላይ ተሰብስቦ እዚያ የተቀመጠ አይመስልም ነበር። የዚያ ሁሉ ህዝብ አፍ ከሚናገረው ይልቅ የሚያላምጠው ጎላ ብሎ ለጀሮ ይሰማ ነበር። ቀስ እያለ ብቻ ሁሉም የመብል አምሮቱን በመጠኑ ካስታገሰና ወደ መጠጡ ከተመለሰ በሁዋላ በድንኩብ ውስጥ ንግግሩ ጎላ ብሎ ይሰማ ጀመር።

ከዚያ አሳላፊዎች ምግብ በያይነቱ ይዘው በዩጠረጴዛው እዩዞሩ እዚያው ተቀምጠው መመገብ ለፈለጉት እዚያው እየሰጡ ራሳቸው ከመቃረቢያው አምጥተው መብላት የፈለጉት እያመጡ ሲበሉ ቆይተው ሲበቃቸው ጠላና ጠጅ በገፍ ስለ ነበረ እዩተጠጣ መደሰቱ፤ መዝናናቱ ቀጠለና ሞቅታ ሲመጣ፤ መዝናናቱና መደሰቱ ወደ መሳቁና ወደ መፈንደቁ ከዚያ ወደ ውካታውና ወደ ጫጫታው እየተሸጋገረ ሄዶ ሁሉም ለየራሱ በተናገረው የሚስቅ እንጂ ሌላው የተናገረውን ሰምቶ የሚስቅ ከማይመስልበት ደረጃ ደረሰ።

ሙሽሮች ያን ሁሉ ጭቀታና ደስታ ያን ሁሉ ውካታ ከከፍታኛ ቦታዎች ዘቅዝቀው እያዩ የዚያ ሁሉ ደስታ ምክንያት እነሱ መሆናቸው ሲታሰባቸው እዚያ እንደ ነበሩት ሁሉ በሳቅና በውካታ ሊገልጹት የሚይችሉ እንዲሁ በዝምታ ለውስጣዊ ልባቸው ሙቀትን ላፋዊ አካላቸው ውበትን የሚሰጥ ልዩ ደስታ ተሰምቶቸው ስለ ነበረ የሁለቱም ፈቶች እንደ በጋ የንጋት ሰማይ ወገግ ብለው ሁለቱም በጣም አምሮባቸው ነበር።

ከዚያ የደመቀች በደስታ ወገግ ብሎ የነበረ ፊት ትንሽ በትንሽ የቅርታ ጥላ ሲያጠልለው እንደ ሰማያዊ ፈርጦች ይፍለቀላቁ የነበሩ ውብ አይኖችዋን እንባ ሲመላቸው በሻህ አዩና፤

«ምነ ምን ሆንሽ?» አለ እንደ መደንገጥ ብሎ።

«ደህና ነኝ እንዲያ - እንዲያው ነው» አለች መሀረምዋን ከጉንፍዋ አውጥታ አይኖችዋን የምታሻሽ መስላ እንባዋን እዩጠራረገች።

«ደህና እለመሆንሽማ - ማልቀስሽም የፊትሽ መለወጥም ያሳያሉ። የሆንሽውን ንገሪኝ <እባክሽ! አመመሽ?»

«የለም ደህና ነኝ አባ - አባባን አስቤ ነው። ዛሬ ቢኖሩ ደስታውን አልችለው በልው ያደርጉት ይሆኑት የነ - የበረውን ታስቦኝ ነው!» አለች፤ መሀረምዋን ካይኖችዋ ሳትለይ፤ ንግግርዋ ሳግ እያደናቀፈው። አይኖችዋን የሞላው እንባ ስትጠርግ አዲስ የሚተካው ካይኖችዋም ተርፎ በቀኝና በግራ ጉንጮችዋ ይወርድ ነበር።

«እረ እባክሽ ሰው ጉድ ያላል!» አለ በሻህ የሚያደርገው ቅጡ ጠፍቶት።

«ምናባቴን ላድርግ? አቃተኝ እንጂ ልረሳቸው ሞክሬ ነበርኩ!» አለች እንኩዋን ውስጥ ሞቆ ስለ ነበረ አዬር የምትራግብና ላብዋን የምትጠርግ አስመስላ በመሀረምዋ ካይኖችዋም ከፊትዋም እንባዋን እዬጠረገች። ደግነቱ ደስታወም ሳቅና ውካታውም ደርቶ ስለ ነኝ ልብ አድርጎ የተመለከታት አልነበረም ሁዋላ አዛዥን ለመርሳት ራስዋ ታደርገው ከነበረ ጥረት ሌላ በሻህም ወሬ እያለዋወጠ ያወራት ስለ ጀመረ ጸጥ እያለች ሄዳ እንደ ፊቱ ከሱ ጋር ትጫወትና ትስቅ ጀመር።

ከዚያ ሙሽሮችን ካቆረቡት ቀዳሲያን ተደርበው ከመጡት ካህናት መሀከል አንድ ወጥት ደብተራ ተነስቶ፣ «ቶሎ ድረስ እንደ ተባለ ሁሉ ፈጠን ፈጠን እያለ ሄደና ሙሽሮች በተቀመጡበት ሊደርስ ትንሽ ሲቀረው ቆሞ ማንጎድጎድ ስለ ጀመረ ጫጫታው ጋብ ብሎ የሰው ሁሉ አይን ወደሱ ተመለሰ። ደብተራው አልሰከረም እንጂ ሞቅ ብሎት ጥርሱ ብቻ ሳይሆን የመጋ ፊቱ ሁሉ ይስቅ ነበር።

«አውርድ ወይነ ቤተ ቃና ወይነ ቤተ ቃና።

ስቴ ካህናት ዘያስተፌስህ ልቡና» ሲል ካህናት «ማህሌተ ገንቦ» የሚሉትን እንደሚቀዳ ጥሉም ወይን ልብ የሚመስጥ ጥሉም ድምጽ እያንጉዳጉደ ትርጉሞቹዋ የገባው ያልገባውም ጥሉም ባንድ ላይ ያወካ ጀመር! ከዚያ ቀኝ እጁን እንደሚያቅፍበት ሁሉ መዳፉን ወደ ታች አድርጎ ዘርግቶ፣ ግራ እጁን እንደሚያተርስበት ሁሉ መዳፉን ወደ ላይ አድርጎ ከስር ዘርግቶ እንደሚያንተርስበት ሁሉ መዳፉን ወደ ላይ አድርጎ ከስር ዘርግቶ

«የማኑ ትሀቅፈኒ ወጸጋሙ ታህተ ርእስየ፣

ዘፍቁርየ ዘፍቁርየ

እስከ ትትፌላህ ወትትሀሰይ ነፍስየ

ትብሉ መራት መራት ለመራዊህ» አለ እንዲያ ጥርስ ብቻ ሳይሆን የጋመ ፊቱ ጨምሮ እዬሳቀ «ትብሎ መራት ቢል ወደ ሙሽራዋ «ለመራዊህ» ሲል ወደ ሙሽራው ከንጉድጉደው ገር በሁለት እጆቹ እያመለከተ። ያንጊዜው ውካታው ከድንኩዋኑ አልፎ እውጪ ለልመና በመጣው ሀዘብ መሀከል አስተጋባ። ትርጉሞቹዋ ከሞላ ጎደል፣ «ሙሽራይቱ ምሽራዋን «ግራ እጁን አንተርሶ በቀኝ እጁ ሲያቅፈኝ ነፍሴ በደስታ ትሰክራለች» ትላለች» ማለት መሆኑ ስለ ገባት ደመቀች አፍራ መድረሻ አጥታ ነበር። አዝማሪው ውቤ በግጥም መረቀ። አዝማሪው ከሙሽሮቹ ጎን ቆሞ፣ ያለ መሰንቆ በድምጽ ብቻ የሚከተሉትን ግጥሞች ዘፈነ።

«አየ ፍቅር ክፉው አይ ፍቅር መልካሙ፣

ባህሪው አይታወቅ ምን ያክል ቢደክሙ!

ፍቅር ሀቀኛ ነው እውነተኛ ዳኛ

«በጉቦ» ተታልሎ ህሊናው ያልተኛ

መሆንን የናቀ የስልጣን ምንደኛ፤
 ታዲያ ምን ያደርጋል! ጨካኝ ነው ያለ ቅጥ!
 የሰው ልብ ሲሰቃይ እያዩ፥ እሚያገላግጥ!
 ፍቅር ሀይለኛ ነው የታወቀው ባለም፥
 እሱን ተቁዋቁሞ ያሸነፈው የለም!
 ቀድሞ አይግጠም እንጂ ፍቅር ሲገጥምኮ፤
 አይትውም በዋሃ ያሸነፈው የለም!
 ቀድሞ አይግጠም እንጂ ፍቅር ሲገጥምኮ፥
 አይተውም በዋሃ ባይገድል ያስራል ማርኮ!
 ደመቀኝ ባገርዋ በሻህም ባገሩ፥
 በግፍ ላይ ያመጹ ሽፍታዎች ነበሩ።
 እኒህ ሁለት ልጆች ግፍ ያስሸፈታቸው፥
 አምጸው ሲኖሩ ሰው ሁሉ ፈርቶቸው
 የሽፍትነት ኑሮን <በቃችሁ> ሲላቸው፥
 የማይቀር ሆነና በሱ እጅ መውደቃቸው፥
 ሲሸሹት የኖሩት እንዳያገኛቸው፥
 የሀይለኞች ሀያል ፍቅር ገጠማቸው።
 ከዚያም ድል አድርጎ እንደ ማረካቸው
 <ሞት ይፍታችሁ> ብሎ ባንድ አቆራኛቸው።
 <አቤት> አይሉበት እሱ የለው ጌታ!
 ምህረት አይለምኑት አያውቁ ይቅርታ!
 ጨካኝ ነው ክፉ ነው ካስረ እማይፈታ!
 እንግዲህ ሁላችን እንጸልይላቸው፥
 ተሳስረው ሲኖሩ እስከ እድሜ ልካቸው

ፈጣሪ ጤናውን ሰጥቶ እንዲያኖራቸው

ትእምስቱን በሰፊው እንዲለግሳቸው።»

አዝማሪው ውቤ በግጥም ከመረቁ በሁዋላ አቶ ማንደፍሮ ተነስተው «ልጆቼ ደመቀችና በሻህ እንኩዋን ደስ ያላችሁ ጋብቻችሁን እንደ አብርሃምና እንደ ሳራ ጋብቻ የተባረከ ያድላችሁ» አሉ። «በሻህ» አሉ ቀጥለው። « <አንድ በሬ ብቻ አያርስ አንካሳ ቢሮጥ ሩቅ ግቡ አይደርስ!> እንዲሉ አባቶች <አንድ ሰው ምንም ያክል ብርቱ ምንም ያክል ብልህ ቢሆን ወንድነቱ ስለማያልፍ ብዙዎች ተባብረው የሚያደርጉት ለማድረግ አይችልም> እያልሁ ብዙ ጊዜ ነግሬሀለሁ። አሁን ወዳባቶች ምሳሌ ልመለስና ባንድ በሬ አርሶ ለቤተሰብ የሚበቃ ፍሬ ለማምረት ሰላማይቻል ምርት ለማምረት በሬዎች ሁለት መሆን አለባቸው ሩቅ ግብ ለመድረስም ሁለት ጤናማን ብርቱ እግሮች ያስፈልጋል ከቤተሰብ አልፎ የተራበን ያገር ህዝብ አብልቶ ለማጥገብ ደግ እንዲያውም ለእርሻ የሚጠመዱትን በሬዎች ማብዛት ያስፈልጋል።

«ዛሬ እናንተ ሁለት ብርቱ ወጣት፣ አራሾች በጋብቻ ቀንበር ስትጠመዱ መቸም ለራሳቸው ለቤተሰባቸው የሚበቃ እንደምታመርቱት የታወቀ ነው። ነገር ግን ከዚያ አልፋችሁ በምክርም በግብርም እዩተረዳዳችሁ የናንተን አራያ ተከትለው ከናንተ ጋራ ተባብረው የተራበን ያገር ህዝብ አብልቶ ለማጥገብ ባንድ ላይ የማጣመዱ ብዙ አራሽ በሬዎች ስለሚያስፈልጉ አንዲያ ያሉት አራሽ በሬዎች ማግኘት እንድትችሉ እንመኝላችሁዋለን፤ እንጸለይላችሁዋለንም» ብለው ሲጨርሱ ተጨበጨበና ቂሱ አሳረጉ ያቶ ማንደፍሮ ንግግር ዘይቤው የገባቸው በሻህና አዝማሪው ውቤ ብቻ ነበሩ።

ከዚያ አቶ ማንደፍሮና አዝማሪው ውቤ ባባቶች ቦታ ወይዘሮ ጌጤና ወይዘሮ ወባዬሁ በናቶች ቦታ ሄደው እንደ ተቀመጡ ደመቀችና በሻህ ተከታትለው የናቶችንም ያባቶችንም ጉልበት ስመው ጉንጫቸውን ተስመው ቡራኬ ከተቀበሉ በሁዋላ አዲሱን ኑሮዎቸውን ወደሚጀምሩበት ቤታቸው ታጅበው ሲሄዱ የቀረው እድምተኛ ተነስቶ በደማቅ በጭብጨባ ሸኛቸው።